NOVUM

TESTAMENTUM

GRÆCE.

NOVUM

TESTAMENTUM

GRÆCE.

TEXTUM

AD FIDEM CODICUM VERSIONUM ET PATRUM

RECENSUIT

ET

LECTIONIS VARIETATEM

ADJECIT

D. JO. JAC. GRIESBACH.

VOLUMEN II.

ACTA ET EPISTOLAS APOSTOLORUM

CUM APOCALYPSI

COMPLECTENS.

EDITIO NOVA.

LONDINI,

Impensis J. Mackinlay, et Cuthell et Martin.

MDCCCX.

Excudebant Richardus Taylor et Socius, in vico Shoe-Lane.

PRÆFATIO.

LECTORUM plerorumque nihil aut parum interesse puto causas rescire, cur secundum hoc nostræ Novi Testamenti editionis volumen duobus post primum lustris in publicam demum prodeat lucem. Ne tamen justo negligentius ac parum officiose in absolvendo opere cœpto versatus esse videar iis, qui interea priore tomo usi sunt, posterioremque desiderarunt, paucis, quid moram tam diuturnam attulerit, exponere juvabit.

Cum Birchiana Evangeliorum editio summopere mihi in adornando priore volumine profuerit, ad recensendos reliquos Novi Testamenti libros ante progredi quam Rev. Birchius alteram utilissimi sui operis partem edidisset, eo minus fas esse autumabam, quod in hisce libris, nisi Birchiana accederent auxilia, multo parciore adjutus fuissem apparatu critico quam in Evangeliis. Verum ingenti illo incendio Havniensi, doctissimo etiam Birchio funesto, impeditus fuit

Vir optimus, ne opus affectum perficeret. Itaque cum fere biennium frustra exspectassem et tota jam me destituisset spes, prodituram esse reliquam collectionis Birchianæ partem, recensendis Apostolorum Actis me accinxi. Cujus libelli ultima capita cum sub prelo sudarent, allatus fuit nuncius e Dania, parare Birchium lectionum variantium ex Actis et Epistolis Apostolorum a se collectarum, separatim a textu excudendarum, editionem. Hinc nova exorta est mora. Cum vero circa anni 1799 finem Birchiana collectio tam diu ac vehementer desiderata in manus meas pervenisset, alacri animo statim opus denuo adgressus sum et tanta assiduitate perficiendo ei operam dedi, ut sat brevi, pro laboris difficultate ac molestia, tempore omnes pæne Pauli epistolæ typis exscribi possent. Verum isto tempore tam ægra et incommoda valetudine uti cœpi, ut vix, aut ne vix quidem, publicis negotiis, quæ munerum mihi demandatorum ratio mihi imponit, obeundis par essem, a criticis autem studiis tantum non prorsus me abstinere cogerer invitus. Sic evenit, ut intra triennium pauca tantummodo posteriorum Paulinarum et priorum catholicarum epistolarum capitula re-

censere ac discrepantium lectionum in notas conjiciendarum delectum agere possem. Ut primum vero valetudinem valde infractam aliquantulum roborari et paulatim confirmari sensi, operi incœpto ad finem perducendo immori potius quam affectum id relinquere decrevi. Atque sic tandem, quæ Dei est gratia, ad metam dudum exoptatam perveni.

Ne vero lectores eximiis ad crisin adminiculis, quæ Cel. Birchii insignis industria suppeditavit, in Actorum Apostolicorum textu privarentur, in appendicem conjeci quæ e Birchiana sylloge, si quidem ea justo tempore nobis uti licuisset, notis nostris interponenda fuissent. His adspersi alia nonnulla farraginis variantium lectionum ad istum Lucæ librum spectantis augmenta, quæ mihi post demum, quam Acta excusa essent, innotuere.

Maximas autem gratias mecum habebunt lectores Viris celeberrimis et doctissimis Bredencampio et Dobrowskio, qui hoc etiam editionis meæ volumen æque atque prius egregiis suis symbolis locupletarunt et ornaverunt. Rev. quidem Bredencampio de-

beo exactissimam versionis armenicæ collationem, Clar. autem Dobrowskio excerpta e versionis slavonicæ codicibus cum editis tum manu scriptis, horumque perdoctam ac vere criticam descriptionem. Duumviris his præclare de hac editione meritis summopere obstrictum me esse profiteor pro insigni humanitate, qua opes magno ipsorum labore partas liberalissime mecum, et per me cum orbe literario communicare voluerunt. Sed grata mente multum etiam acceptum refero benevolentiæ aliorum virorum doctissimorum, e quorum numero honoris causa hic non nominare non possum S. Rev. Paulum, antea collegam mihi conjunctissimum, qui varias lectiones a se olim e græcis codicibus nonnullis anglicanis decerptas lubenter mihi impertivit, et Illustrem Langerum, cujus humanitas vetusti codicis græci Actorum omniumque Epistolarum, quem possidet, mihi concessit aliquantisper usum.

Præter novas ad apparatum criticum accessiones, quas vel Viri doctissimi benevole mihi suppeditarunt vel ipse e codicibus, versionibus et Patribus collegi, complectitur editio mea, angustissimo tamen quan-

tum fieri potuit spatio coarctatum, quidquid apud anteriores editores, collectores et criticos, præcipue apud Millium, Bengelium, Wetstenium, Treschovium, Alterum, Matthæium, Birchium, Henslerum, Knittelium, Aurivillium, Sabatierium, Blanchinium, Bodium, Adlerum, Münterum, Storrium, Michaelem, Marshium, Bowyerum, alios, reperire potui notatu dignum et meo conveniens consilio, cujus rationem uberius in prolegomenis priori volumini præmissis pag. XL seqq. declaravi. Nec quidquam quod alicujus momenti sit, neglectum aut prætermissum a me esse puto, si versionem Actorum et Epistolarum catholicarum Philoxenianam, a Whitio Viro doctissimo editam, excipias, cujus nuper demum copiam nactus sum, quum Actorum liber dudum typis excusus et maxima etiam catholicarum epistolarum pars typographo tradita jam esset. Igitur quæ ex Whitiana editione peti poterant vel omissorum a Wetstenio supplementa vel minus accurate ab eo excitatorum correctiones, amandari debuissent in appendicem. Atqui his omnibus ex editione illa seligendis haud parum temporis impendere me oportuisset, quo molesto labore exantlato tamen recensus lectionum Philoxenianarum

omnibus numeris absolutus neutiquam fuisset, quoniam is Whitiani operis tomus, qui Paulinas epistolas complectetur nondum, quod sciam, prodiit. Quæ mecum reputans, ratione simul habita vacillantis qua utor valetudinis, cogitationem ab eo quod longinquum videtur avocare suadentis, satius esse duxi, ad operis tam diu interrupti finem properare, quam hunc, ulterius procrastinando, reddere incertum. Confidenter vero pronunciare ausim, nullam extare sive Novi Testamenti sive ullius veteris auctoris editionem tam modico pretio parabilem et intra tam arctos duorum voluminum limites se continentem, quæ tantam quam nostra hæc editio exhibeat variantium lectionum copiam, tantumque producat testium cuique lectioni patrocinantium agmen, nec tamen propinandis manifestis librariorum sphalmatibus et nullius plane momenti discrepantiis nauseam lectoribus creet, neque molesta ipsis sit singulos quosque nominatim excitando testes, utut proxime inter se cognatos et ipsa multitudine sua, quo minus uno oculorum mentisque obtutu lustrari certoque judicio expendi queant, impedientes. Atque hac saltim ex parte diligentiam nostram speramus probaturos esse vel eos adeo, qui a

nostro de singulorum locorum lectionibus qualicunque judicio subinde fortasse dissentient.

Ego vero nec aliter judicare neque textum aliter constituere potui, quam permittebant canones critici priori volumini præmissi, quorum causas et fundamenta, præsertim quatenus doctrina de diversis sacri textus recensionibus continentur, in *Symbolarum* mearum *criticarum* tomis duobus, usum vero in *Commentariolo critico* declarare studui. Ab hisce regulis aberrare eo minus fas mihi fuit, quod Viri gravissimi et in hoc præcipue literaturæ genere excellentes suo assensu eas comprobarunt, contra vero objectiones adversus illas prolatæ admodum leves, nedum futiles, visæ mihi sunt, quippe qui de canonum nostrorum veritate eo certius ipso usu edoctus ac persuasus fui, quo diutius hisce studiis operam dedi.

Codices, versiones et Patres in plures quasi familias secedere, ac in diversis hisce familiis diversarum recensionum vetustarum vestigia superesse, ut in Evangeliis ita etiam in iis quos hic tomus complectitur Novi Test. libris verissimum esse deprehendent

lectores, dummodo attento et a præconceptis opinionibus libero animo notas textui a nobis subjectas perlustrare, et testium pro notabilioribus lectionis discrepantiis allegatorum consensum dissensionemque curiose observare velint. In Actis quidem Apostolorum et in Pauli epistolis viam ad discernendas testium velut stirpes facile monstrant cum codices ABC horumque cognati, tum libri græcolatini cum suis affinibus*; qua de re explicatius Symbolarum nostrarum tomo 2 disseruimus. In catholicis vero epistolis et in Apocalypsi minus expedita res esse videtur, non solum quia in hac codicis sacri parte librorum græcolatinorum adminiculo destituti sumus, sed eam etiam in primis ob causam, quoniam plerique horum librorum in permultis Christianorum cœtibus per quatuor priora secula neglecti jacuere et a nonnullis prorsus repudiati fuerunt. Hinc, cum raro exscriberentur isto ævo, neq oriri potuerunt tot quam in aliis libris codi-

* Potiores Actorum codices, catholicas quoque epistolas continentes, hi fere sunt: 13. 40. 66** 68. 69. 73; his autem proximi: 15. 18. 25. 27 (cum suo gemello 29.) 31. 36. 57. præter alios nonnullos in paucis tantum locis examinatos. Inter Paulinarum epistolarum libros eminent: 17. 47. 67** 73. 80. et horum æmuli: 31. 37. 39. 46. 71. 74 cum fragmentis præstantissimis 53 et 64.

cum familiæ, neque aditus ad discernendas veteres sacri textus recensiones tam facile patet. Verumtamen ne in his quidem libris inutilis est opera, quæ investigandis familiarum et recensionum discriminibus impenditur. In Apocalypsi v. c. codices B. 6. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32 et Complutensis textus manifesto ad aliam testium classem pertinent quam codices 7. 12. 36. 38. Cum his sæpius quam cum illis consonant AC et Erasmi editio. Neutra harum familiarum textum repræsentat purum ac incontaminatum. At earum consensus tantum non semper omnem de lectionis authentia tollit dubitationem; ubi autem inter se pugnant, ex internis veri indiciis lis componenda est. Præter inconsideratum græcismi studium et summam textus obscuritatem a viris græce tantum doctis nullo modo tollendam, Andreæ potissimum commentarii multis textus apocalyptici interpolationibus occasionem præbuerunt. Sed ipsi etiam Andreæ codices, v. c. Matthaei o, Bengelii Andr. 1 et Andr. 2, codices 35 ac 36 etc. valde inter se dissident, nec cum ullo græcorum istorum librorum consonat slavonicus Andreas, h. e. noster Slav. 4. Insignis hujus librariorum in exhibendo Andreæ textu inconstantiæ

originem Dobrowskius, Vir doctissimus, ingeniosa conjectura declarare tentavit, suspicatus, criticis asteriscorum obelorum et lemniscorum siglis usum fuisse Andream, has autem, uti in hexaplari opere evenit, a librariis primum confusas deinde omissas esse; cujus Viri clar. per literas mecum communicatæ sententiæ mentionem hic injiciendam esse putavi, ut eos quibus multos et vetustos Andreæ codices tractare licet, ad curiosius examinandam hanc hypothesin excitarem. Scripsi Jenæ, mense Aprili, MDCCCVI.

D. JO. JAC. GRIESBACH.

CATALOGUS
CODICUM GRÆCORUM MANUSCRIPTORUM
ACTA APOSTOLORUM
ET EPISTOLAS CATHOLICAS
CONTINENTIUM.

CODICES horum librorum A—G, 1—58 et Lectionaria 1—4, laudantur a Wetstenio; cæteri postea ad Wetstènianam collectionem accesserunt. Litera aut numerus *parentheseos signis inclusus* indicat siglam, qua idem liber inter codices Evangeliorum aut Epistolarum notatus a nobis sit. *Asteriscus* siglæ codicis præfixus significat, codicem a me quondam fuisse inspectum aut ex parte denuo collatum, conferendasque esse Symbolas meas criticas. *m.* denotat, codicem esse mutilum. *c.* indicat, cursim tantum inspectum, non accurate collatum.

I. CODICES UNCIALIBUS LITERIS SCRIPTI.

*A. (A) Alexandrinus, quem typis accuratissime describi curavit Woidius, Londini 1786.

B. (B) Vaticanus 1209, jam Lutetiam Parisiorum deportatus, a cl. Birchio collatus. Fuit unus e Barberinis a Caryophilo collatis.

*C. (C) Codex Ephremi rescriptus, in bibliotheca imperiali parisina, olim Regius 1905, nunc numero 9 insignitus. Kustero Parisinus 9. Deficit Act. 4, 3—5, 34. cap. 10, 43—13, 1. cap. 16, 36—20, 10. cap. 21, 31—22, 20. cap. 23, 18—24, 14. cap. 26, 20—27, 16. cap. 28, 5—fin. Jac. 4, 3—fin. 1 Petr. 4, 5—fin. 1 Joann. 4, 3—3 Jo. 3.

*D. (Evang. D) Cantabrigiensis s. Bezæ s. Stephani β, græco latinus, typis exscriptus Cantabrigiæ 1793 cura

Kiplingii, præter Evangelia continens Acta Apostolorum; ex epistolis autem catholicis (quas codex, ut videtur, olim complexus etiam est,) nil superest præter minutum fragmentum 3 Jo. 11—15. latine. Mutilus est Act. 8, 29—10, 14. cap. 21, 2—10 et 15—19. cap. 22, 10—20 et 29—fin. libri.

*E. Laudianus, Millio Laud. 3, græco latinus, asservatus in bibliotheca Bodleiana, excusus Oxonii 1715 studio Hearnii, Acta tantum Apostolorum complectens, mutilus a cap. 26, 29 ad cap. 28, 26.

F. Coislinianus 1. complectitur Octateuchum ex versione τῶν ό, in margine vero manu eadem adscriptum habet locum Act. 9, 24. 25.

G. (Paulin. I) Cardinalis Passionei, in bibliotheca Augustinianorum Eremitarum Romæ, Birchio Aug. 2. Incipit Act. 8, 11. et finitur Ebr. 10, 10. Pauculas lectiones decerpserat Blanchinius, Birchius vero epistolam Jacobi contulit, cætera cursim inspexit.

II. CODICES MINUSCULIS LITERIS SCRIPTI.

1. (Ev. et Paul. 1) Basileensis, Reuchlini, B. VI. 27. Sec. X.

2. (Paul. 2) Basileensis B. IX. ult. Amerbachiorum, Millio B. 2.

3. (Ev. et Paul. 3) Corsendoncensis, postea fratrum Prædicatorum Bruxell. jam Vindobon. Forlos. 15 seu Kollarii 5. Denuo collatus ab Altero. Sec. XII.

4. (Paul. 4) Basileensis B. X. 20. Millio B. 3. Sec. XV.

5. (Ev. et Paul. 5) Stephani δ. quondam Regius 2871, nunc 106. Sec. XII.

6. (Ev. et Paul. 6) Steph. ε. quondam Reg. 3425, nunc 112. Sec. XIII.

7. (Paul. 9) Steph. ι. olim Reg. 2870, nunc 102. Sec. X.

8. (Paul. 10) Steph. ια, ignotus.

9. (Paul. 11) Steph. ιγ. olim Vatabli, nunc bibliothecæ publ. Cantabr. Kk. 6. 4. nuper e tenebris denuo erutus a Marshio.

10. (Paul. 12. Apoc. 2) Steph. ιε, quondam Reg. 2869,

nunc 237. Ex Actis et Epist. cathol. nullas lectiones decerpserat Stephanus; denuo contulit Wetstenius.

11. Regius 2872, nunc 103. cum scholiis. Contulit Wetst. Deficit Act. 2, 20—31. Sec. X.

12. (Paul. 16. Apoc. 4) Reg. 1886, nunc 219, quondam Jo. Lascaris, c. schol. Contulit Wetst. Sec. XI.

*13. (Ev. 33. Paul. 17) Colbert. 2844. deinde Regius 1871[2], nunc 14. Millio in Actis Colb. 6. in Ep. cathol. Colb. 7. Excerpta Millio communicata admodum erant manca. Haud pauca supplevimus ipsi. Conf. Symbolas nostras criticas. Epistolas denuo contulit cl. Begtrup. Vide Birchii varias lectiones ad Apocal. pag. 95. Sec. XI vel XII. m.

*14. (Ev. 35. Paul. 18. Apoc. 17) Coislin. 199. Sec. XI.

15. Coislin. 25. c. schol. Sec. XI.

*16. (Paul. 19) Coisl. 26. c. schol. Sec. XI.

17. (Paul. 21. Apoc. 19) Coisl. 205. Sec. XI.

*18. (Paul. 22. Apoc. 18) Coisl. 202. c. schol. Sec. XIII.

19. (Ev. 38. Paul. 23) Coisl. 200. Steph. 9. Sec. XIII.

20. (Paul. 25) Westmonasteriensis, nunc in museo britann. Regius IBI. idem fortasse, qui in Catalogo Casleiano pag. 3. laudatur, et Sec. XIV. scriptus esse traditur. m. —Codices 14—20 contulit Wetst.

21. (Paul. 26) Cantabrigiensis bibliothecæ publ. Dd. XI. 90. Millii Lu. i. e. Joannis Luke. Desunt 11 priora Actorum capita et cap. 14, 23—cap. 15, 10. Sec. XII.

*22. Meadii, deinde Askewii, nunc in mus. britann. 5115. Idem, qui postea 58. Obiter inspectus a Wetst. Lectiones capitis 20 Actorum mecum communicavit Rev. Paulus.

*23. (Paul. 28. Apoc. 6) Baroccianus 3, in biblioth. Bodlei. Acta incipiunt a cap. 11, 13. Hiat 1 Petr. 3, 7—23. Habet scholia. Sec. XII vel XIII.

24. (Paul. 29) Cantabrig. Collegii Christi, Millio Cant. 2. mutilus Act. 1, 1—10. cap. 18, 20—20, 14. Jac. 5, 14 —fin. 1 Petr. 4. 2 Petr. 1, 1—2, 3. Sec. XII aut XIII.

*25. (Paul. 31. Apoc. 7) Covelli 2, nunc Harleian. 5537. Deficit 1 Jo. 5, 14—2 Jo. 6. Sec. XI.

26. (Paul. 32) Covelli 3, nunc Harlei. 5557. Cel. Paulus

mihi communicavit lectiones capitis 3 Actorum. Deficit Act. 1, 1—11. Sec. XII aut XIII.

*27 (Paul. 33) Covelli 4, nunc Harlei. 5620. Sec. XV.

28. (Paul. 34. Apoc. 8) Covelli Sinaiticus, nunc Harlei. 5778. Incipit Act. 1, 20. Valde mutilus.

29. (Paul. 35) Genevensis 1.

*30. (Paul. 36. Apoc. 9) Huntingdon. nunc in biblioth. Bodlei. 131. Incipit Act. 15, 19. Sec. XIII.

31. (Evang. 69. Paul. 37. Apoc. 14) Leicestriensis. Deficit Act. 10, 45—14, 17. Judæ 7—fin. Sec. XIV.

*32. (Ev. 51. Paul. 38) Laudianus 2. in biblioth. bodlei. signatus Laud. C. 715, 63. Hiat 2 Petr. 3, 2—18. Sec. XIII.

33. (Paul. 39) Lincoln. 2. Hiat 2 Petr. 1, 1—15.

34. (Ev. 61. Paul. 40) Montfortii, jam Dubliniensis Collegii Trinitatis G. 97. Sec. XV aut ineunte XVI.

35. (Ev. 57. Paul. 41) Magdalenensis Collegii Oxonii. Sec. XI.

36. Novi Collegii Oxon. Millio Nov. 1. Waltono Nov. 2. Wetstenio Nov. 3. Acta et Epp. cathol. cum catena. Sec. XIII.

37. (Paul. 43) Novi Coll. Millio N. 2. Waltono N. 1. Wetstenio N. 2. cum comment. Sec. XIII.

38. (Paul. 44) Petavii 1, nunc Lugduni Bat. inter codices formæ quadratæ 77. Sec. XIII.

39. (Paul. 45. Apoc. 11) Petavii 2. Incipit Act. 18, 22. Deficit Jac. 1, 1—5, 17. et 3 Jo. 9—Judæ fin.

40. (Paul. 46. Apoc. 12) Petav. 3, jam Alexandrino vaticanus 179, e quo excerpta dedit Zacagnius cum prologis Euthalianis, cursim examinavit Birchius. Gagnæus eundem sub Dionysiani nomine laudasse creditur.

41. (Ev. 175) Monachorum S. Basilii 119 Romæ. Pauculas lectiones protulit Blanchinius, codicem inspexit Birchius. Sec. XI.

42. (Paul. 48. Apoc. 13) Seidelianus. Hiat Act. 2, 3—34. E schedis Bengelianis nonnullas lectiones addere mihi licuit iis, quas Kusterus, Wetstenius et Bengelius notaverant.

43. (Ev. 76. Paul. 49) Cæsareus Viennensis, Lambecii 28, denuo collatus ab Altero. Sec. XII.

44. Codices a Laur. Valla consulti. c.

45. (Paul. 52. Apoc. 16) Uffenbachianus, apud Uffenb. ipsum et Beng. 1. apud Wetst. autem 2.

46. (Paul. 55) Augustanus 6.

47. (Ev. 90. Paul. 14) Jac. Fabri, Daventriensis, postea Wolfii.

48. (Ev. 105. Paul. 24) Ebneri ab Eschenbach, Norimb. citatur ad 1 Jo. 5, 7. scriptus est 1391.

49. (Ev. 92) Continet scholia in epistolas cathol.

50. (Paul. 8) codex ignotus, Stephani ζ, in Actis et Epp. cathol. quinquies tantum citatus. Qui in Evangeliis est Stephani ζ, Reg. olim 2242 deinde 49, Evangelia tantum complectitur.

51. Parisiensis Reg. 2248 postea 56, citatus tantum ad 1 Jo. 5, 7. Sec. XII.

52. (Paul. 50) Rhodiensis, adhibitus a Complutensibus, passim laudatus a Stunica.

53. (Paul. 30) Cantabr. 3, collegii Emmanuelis 1, 2, 33. Præter Epp. Paulinas supersunt tantum 2 Petr. 2, 4—3, 18. et 1 Jo. 1, 1—3, 20.

54. (Ev. 43) San-Maglorianus, inspectus ab Amelottio et Simonio c. Sec. XII aut XIII.

55. Epistolæ Judæ exemplar alterum in cod. 47.

56. Codices Medicæi quatuor, quorum lectiones Batavus aliquis adscripsit margini editionis Raphelengianæ, in Actis autem unum tantum contulit. Quatuor isti codices, Birchio arbitro, esse videntur nostri 84. 87. 88. 89 mox laudandi.

57. (Ev. 234. Paul. 72) Havniensis 1, scriptus 1278, citatus a Bengelio, collatus et descriptus ab Henslero, cujus excerptis usus etiam est Birchius.

[58. Idem codex qui supra 22, perperam a Wetstenio bis numeratus.]

*59. (Paul. 62) Harleianus 5588 in Mus. britann. Ipse contuli Actor. capp. 11. 12. 13 et priorem Petri epistolam. Sec. XIII.

*60. (Paul. 63, Apoc. 29) Harlei. 5613. Equidem contuli Actor. capp. 1—8, priorem Petri epistolam, et primæ Joannis caput 5. Scriptus est a. 1407.

61. (Paul. 61) Codex ignotus, cujus lectiones addita sigla *Hal.* adscriptæ sunt exemplari Millianæ editionis in biblioth. Bodlei. asservato, unde eas exscripsi. Vide Symbolas meas crit. tom. 1. p. 245.

62. (Paul. 65) olim Colbert. 871, postea Regius 1886. 2, nunc 60. Contuli 1 Jo. caput 5 et ejusdem epistolæ locos selectos. Sec. XIV aut XV.

[Qui in catalogo codicum epp. catholicarum in editione nostra priore signati erant 63 et 64, i. e. Harlei. 5552 et S. Genovefæ Paris., jam in hac editione, utpote mera editionis Erasmicæ primæ apographa, omissi, numerique illorum aliis codicibus assignati sunt.]

63. (Paul. 68) Vindobon. Lambecii 35. cum schol. Examinarunt Treschovius, Birchius, Alterus. Sec. XIII.

64. (Paul. 69) Lambecii 36. Ejus lectiones debemus Treschovio, Birchio, Altero. Sec. XII vel XIII.

65. (Ev. 218. Paul. 57. Apoc. 33) Lamb. 1. Totum codicem typis exscribi curavit Alterus. Sec. XII vel XIII.

66. (Paul. 67. Apoc. 34) Lamb. 34. Lectiones Actorum publicavit Hwiid singulari libello, cæteras ediderunt Treschovius, Birchius, Alterus. Sec. XI aut XII.

67. (Paul. 70) Lamb. 37. Lectiones ejus debemus Treschovio, Birchio, Altero. Scriptus est a. 1331.

68. (Paul. 73) Upsaliensis, inter Sparwenfeldianos 42, cum catena. Lectiones ejus cum editione Steph. 3. collatas edidit Aurivillius. Catenam habet adjunctam. Mutilus Act. 1—8, 14. Prior codicis pars, Acta, ep. ad Rom. et 1 Cor. usque ad cap. 15, 38 complectens, Sec. XII. posterior pars, continens inde ab 1 Cor. 13, 6. cæteras Paulinas et catholicas, Sec. XI. scripta esse videtur. Pericopa ergo I Cor. 13, 6—cap. 15, 38 bis descripta occurrit, et quidem e diversis exemplaribus, discrepantes inter se lectiones exhibentibus.

69. (Paul. 74. Apoc. 30) Guelpherbytanus XVI. 7, cujus lectiones publici juris fecit Knittelius. Sec. XI vel XII.

70. (Ev. 131. Paul. 77) Vaticanus 360. Sec. XI. c.

[Hunc cæterosque usque ad cod. 97. vel cursim tantum examinavit vel accurate contulit Birchius.]

71. (Ev. 133. P. 78.) Vat. 363. Sec. XI. c.

72. (Paul. 79. Apoc. 37) Vat. 366. Sec. XIII. c.
73. (P. 80) Vat. 367. Unus e Barberinis a Caryophilo collatis. Sec. XI. acc.
[Hiare aut non collatus esse videtur in prima Joannis epistola præstantissimus hic codex. Saltim non excitatur a Birchio nisi ad inscriptionem et ad 1 Jo. 5, 7.]
74. Vat. 760. Nil continet præter Acta cum catena. Citatur ad Act. 20, 28. Sec. XII.
75. (Ev. 141. P. 86. Ap. 40) Vat. 1160. Sec. XI. c.
76. (Ev. 142. P. 87) Vat. 1210. Acta et epp. Jacobi ac Petri cum prima Joannis accurate, cætera cursim examinata. Sec. XI.
77. (Ev. 149. P. 88. Ap. 25) Palatino vatic. 171. Sec. XIV. c.
78. (P. 89) Alexandrino vatic. 29. Sec. XII. acc.
79. (P. 90) Urbino vatic. 3. Sec. XI. c.
80. (P. 91. Ap. 42) Pio vatic. 50. Sec. XII. acc.
81. Barberin. 377. cum comment. S. XI. c.
82. (P. 92. Ap. 44) Borgiæ 4, scriptus 1274. c.
83. (P. 93) Neapolitanus. Sec. XI. Jac. 1 et 2 acc. cætera c.
84. (P. 94) Laurentianus Florentiis, Plut. IV. 1. cum comm. Sec. X. c.
85. (P. 95) Laur. IV. 5. Acta sola c. comm. Theophyl. Sec. XIII. c.
86. (P. 96) Laur. IV. 20. c. comm. Sec. XI. c.
87. (P. 97) Laur. IV. 29. Sec. X. c.
88. (P. 98) Laur. IV. 31. Sec. XI. c.
89. (P. 99. Ap. 45) Laur. IV. 32. Sec. XI. c.
[Conf. supra cod. 56.]
90. (Ev. 197) Laur. VIII. 14. Epist. Jacobi c. schol. Sec. XI. c.
91. (Ev. 201. P. 104) Prædicatorum S. Marci Florentiis 701. scriptus 1359. c.
92. (Ev. 204. P. 105) Bononiensis Canonicorum regular. 640. Sec. XI. c.
93. (Ev. 205. P. 106) Venet. S. Marci 5. Sec. XV. c.
94. (Ev. 206. P. 107) Venet. 6. Sec. XV. c.
95. (Ev. 209. P. 108. Ap. 46) Ven. 10. Sec. XV. c.

96. (P. 109) Ven. 11. Sec. XIII. c.

97. (P. 71) Vindobon. Forlosiæ 19 seu Kollarii 10. Cum exciderint ex hoc codice Acta et Epp. catholicæ, rectius iste numerus omitteretur in hoc catalogo.

98. Langeri, celeb. bibliothecæ guelpherb. præfecti, codex Actorum et Epp. cathol. ac Paulin. c. schol., humanissime a clar. possessore mecum communicatus. Cum vero isto tempore Paulinæ epistolæ maximam partem typis jam excusæ essent, catholicas tantum et Acta contuli, lectionesque ex *illis* collectas suis locis laudavi, ex *his* decerptas in appendicem conjeci. Sec. XII.

III. LECTIONARIA.

1. Scaligeri (Evangeliar. 6. Lectionar. epp. Paulin. 1) græcoarab. Lugd. Bat. uncialibus literis exaratus, Seculo XI. adscriptus, sed papyraceus codex.

2. Cottonianum (Lect. epp. Paul. 2) Sec. XI. m.

3. Quondam Aulæ Trinitatis Cantabrigiæ, Millio, qui lectiones aliquot ex 1 Petr. et 1 Jo. profert, *Trin.*

4. Florentinum D. Marci, ad 1 Jo. 5, 7. a Lamio citatum.

5. Gottingense, antea Cæsaris de Missy, cujus lectiones publicavit cl. Matthæi in append. suæ epistolarum ad Thessal. editionis. Lectiones ad epp. cathol. spectantes suis locis, ad Acta pertinentes in Appendice dedimus.

*6. (Lectionar. epp. Paulin. 4) Fragmentum Lectionarii in cod. Harlei. 5731. qui inter codices Evangeliorum mihi est 117.

7. Borgiæ 3. (Evangeliar. 37) ap. Birch. Sec. XII.

8. Havniense 3. (Evangeliar. 44) ap. Birch. Recens. m.

IV. CODICES IN CL. MATTHÆI EDITIONE ADHIBITI.

a. scriptus Sec. X aut XI, constat tribus partibus: a 1. exhibet lectiones ecclesiasticas ex Actis desumtas, sed ita ut librarius nullum versum prætermitteret, quin eum aut in margine adderet, aut lectionem longius continuando adjiceret; accesserunt in ora variæ lectiones et scholia. a 2 (seu a. simpliciter) complectitur epp. cathol. et Paulinas, cum variis lectionibus in marg. et scholiis. a 3, lectiones ex Actis et epistolis.

b. Praxapostolus. Sec. X.
c. Acta et Epp. Sec. XV.
d. Acta et Epp. c. schol. Sec. XI aut XII.
e. Praxapostolus. Sec. XII.
f. Acta et Epp. c. schol. Sec. XIII.
g. Epp. cath. et Paul. cum catena. Sec. IX.
h. Codex scholiorum. In Actis a cap. 1. ad cap. 9, 12 in margine integrum textum habet adscriptum. In reliqua parte fragmenta textus Actorum et Epp. scholiis sunt præmissa. Sec. XII aut XIII.
k. Nov. Test. Sec. XI.
l. Nov. Test. Sec. XII.
m. Acta et Epp. Sec. XI.
tz. Lectiones ex Epp. cathol. a. 1116.
19. Codex Dresdensis 252, cujus lectiones cl. Matthæi ad calcem Evangelii Joannis excudi fecit. Lectiones spectantes ad Acta Apost. quære in appendice nostra.
ξ. Euchologium Sec. XIV.
χ. Euchologium Sec. XV.
ψ. Euchologium a. 1470.
ω. Euchologium a. 1602 Venetiis scriptum.
Theophylacti in Acta Apost. commentarius triplici forma indutus extat in novissima Operum editione Finettiana. Hinc nobis
Theoph. 1. est commentarius a Sifanio editus,
Theoph. 2. e codice vaticano 652 a Finetto editus, cujus capita priora 6½ consentiunt fere cum Theoph. 1, qui tamen est prolixior; reliqua ad amussin pæne conveniunt cum commentario, qui Œcumenio attribui solet.
Theoph. 3. e codice Florentino a Finetto editus commentarius (si tamen Theophylacti est) absque textu; hinc raro a nobis laudatus.

V. CODICES SLAVONICI ACTORUM ET EPISTOLARUM CUM CATHOLICARUM TUM PAULINARUM QUORUM CATALOGUM ET LECTIONES MULTAS MECUM COMMUNICAVIT CELEB. J. DOBROWSKIUS.

1. LECTIONARIUM idem, quod in Evangel. 1. complectens: Act. 1, 1—12. cap. 2, 1—11. cap. 14, 6—18. cap. 19, 1—8. 1 Cor. 1, 18—24. cap. 4, 9—16. cap. 12, 27—13, 8. cap. 14, 20—25. cap. 15, 1—11. 2 Cor. 6, 16—7, 1. Gal. 3, 23—4, 5. cap. 4, 4—7. Eph. 6, 10—18. Phil. 2, 5—11. 1 Thess. 4, 13—18. 2 Tim. 2, 1—10. Tit. 2, 11—14. cap. 3, 4—7. Hebr. 2, 2—10. cap. 7, 7—17. cap. 7, 26—8, 2. Jac. 5, 10—20.

2. Codex membraneus in fol. an. 1220 scriptus, Bibliothecæ Synodalis in palatio Patriarchali Moscuæ, num. 6. Continet epistolas Pauli ad Romanos, utramque ad Corinthios, epp. ad Gal. et ad Ephesios usque ad cap. 4. v. 4. cum commentario satis amplo, in quo Œcumenius, Severianus, Theodorus et Theodoretus aliique sæpe laudantur. Selectis tantum in locis collatus.

3. Apostolus sive lectionarium ex Actis et epistolis, codex membranaceus in 4. olim Bibliothecæ typographici palatii num. 10, nunc Bibliothecæ Synodalis Moscuæ; si non sec. XII. uti visum est Auctori Catalogi, antiquus certe, utpote qui ad Cod. 1. proxime accedat. Contuli quædam capita in actis, epistolam ad Tim., epistolam Jacobi, et varia loca 1 Joh. 2 Petri.

4. Apostolus sive Lectionarium ex Actis et epistolis, Codex membranaceus in 4, an. 1370 scriptus, Bibliothecæ olim typographicæ num. 24. nunc Synodalis. Contuli in Actis commata quædam cap. 1. moxque comperi recensionem textus haud discrepare a Cod. 1 et 3. Act. 1. 5. omnes tres in vitio consentiunt; legunt enim *baptizati estis* in præterito, pro *baptizabimini*.

5. Apostolus integer, continens Acta a cap. 1. v. 9—ad finem, epistolas catholicas et Paulinas, Codex chartaceus

in fol. seculi, ut mihi videtur, XVti, quem benevole ad conferendum D. Georgius Ribay, pastor Czincotæ in Ungaria, Pragam attulit mihique communicavit. Cum ex orthographia cognoverim, eum in Servia aut alia Danubio adjacenti provincia scriptum esse, diligentius codicem hunc examinavi atque integrum contuli. Recensionem Versionis Slavicæ mediam complectitur. Additamenta antiquiorum Codd. resecat non raro; juniorum Codd. interpolationes non agnoscit. Nævis non caret suis, præcipue in omissionibus; negligenter enim aut ex jam corrupto exemplari descriptus est. Act. 20, 25 το εὐαγγελιον e scholio, pro την βασιλειαν, in textu legit, quod alii, uti 6. 7. 8., servarunt, usque dum in editis lectio genuina restitueretur.

6. Novum testamentum integrum, excepta Apocalypsi, Codex chart. in 8. Bibliothecæ Synodalis Moscuæ num. 620. Locis bene multis cursim inspectis et examinatis codicem hunc cum sequenti ubique consentire deprehendi.

7. Apostolus integer, Cod. chartaceus in 4. scriptus circa an. 1548, hoc enim anno in ecclesia S. Antipæ Mart. et Episcopi (Moscuænc?) depositus fuisse in fine legitur. Laudavit Codicem hunc Bacmeisterus in descriptione Bibliothecæ Academicæ Petropolitanæ, in qua servatur. v. Petersburger Journal 3. Band S. 110. A recensione media Codd. 5 et 8. additamentis quibusdam differt, quæ isti respuunt. Vide Act. 1, 22. cap. 3, 17. cap. 8, 37. cap. 10, 6. c. 15, 20. cap. 20, 4. aliaque commata. Continet enim recensionem slavici textus proximam postremæ, quam editiones primæ exhibent. Differt tamen ab his quibusdam in locis, iis nempe, in quibus editores textum immutandum censuere. Confer Act. 9, 5. 6. quo in loco lectionem receptam secuti sunt, contra fidem Codicum slavonicorum, quos equidem inspexi, omnium, nimirum 5. 6. 7. 8. 11. Codicem hunc præcipue iis in locis contuli, quæ in margine interiori a Griesbachio notata sunt.

8. Apostolus integer, Codex Bibliothecæ Cæs. Vindobo-

nensis, inter Codices orientales num. CI., cujus lectiones cl. Alterus Vol. II. Nov. Test. p. 968—1039 in unum collectas edidit, alibique sparsim, uti p. 692. ad Act. 7, 14. 20. p. 699. ad Act. 20, 23. p. 703. ad Act. 27, 40. quæ in syllabo lectionum desiderantur, notavit. Codicem hunc cum Cod. Theol. græco num. 300. *quoad textum* mire consentire scripsit cl. Alterus p. 451. at certe scribendum fuit num. 37, cum ne quidem versiculus 28. Act. 28. ibidem citatus in Cod. 300. sic legatur, ut consentire possit cum Cod. slavonico. Consentit autem Cod. græcus num. 37., cujus lectiones a p. 689 referuntur, cum slavonico Codice non solum versu citato sed aliis in locis pluribus, uti ex collatione lectionum patet. Recensionem textus slavici continet mediam, non eandem prorsus, quæ habetur in Cod. 5. sed paulo recentiorem, in multis omnino emendatiorem. Sæpe vocabula slavica textus antiqui Corrector rejecit in marginem, novis in textu substitutis. Græca subinde melius explicare voluit, uti Jac. 3, 6. apud Alterum p. 1031. Act. 15, 5. notavit quidem lectionem græci exemplaris, quod inspexerat, nihil tamen in textu slavico immutavit. In vitiis etiam non paucis cum Cod. 5. convenit, quod non aliter explicare possis, quam sumendo, ea ex vitioso exemplari, ex quo uterque sive immediate, sive mediate transumtus sit, derivata esse. Gal. 4, 17. pro ἐκκλεισαι male legerunt ἐκκλησιαι, sine omni sensu. 1 Cor. 2, 2. *widieti* i. e. ἰδειν, pro *wiedieti* i. e. εἰδέναι, scribarum negligentia ortum est; correxit tamen Cod. 8. in margine. Differt autem a Cod. 5 non solum quibusdam lectionibus singularibus; verum etiam additamentis non paucis, quorum ultra viginti notavi. 1 Cor. 8, 6. glossema: και ἐν πνευμα ἁγιον. ἐν ᾧ τα παντα, και ἡμεις ἐν αὐτῷ, in textum recepit, quod non nisi in codicibus junioribus 6 et 7 et primis editionibus reperitur. Carent eo Codd. antiquiores, quos quidem inspexi, omnes, nimirum 2. 5. 10. In omissionibus rarius peccat. Hebr. 9, 28. δια πιστεως omisit, (quod tamen legit 5.) hic certe, quia in exemplari græco non reperit. Sed

2 Cor. 7, 4. omittendo: πολλη μοι κ. ὑπερ ὑμων, erravit sine dubio librarius.

9. Apostolus sive lectionarium ex Actis et Epistolis, Codex membranaceus in fol. Monasterio Resurrectionis prope Moscuam a Nicone Patriarcha donatus. Continet, utpote ætate suppar, antiquam recensionem Codd. 3 et 4. Inspectis quibusdam locis solum notavi Act. 2, 1. addi: οἱ αποστολοι, quod habent antiqui 1 et 3. aliique etiam juniores, præter 5 et 8. quorum recensionem non incongrue Danubianam appellaverim.

10. Codex Alexii, idem qui in Evangeliis 10. Contuli varia loca in Epistolis.

11. Novum Testamentum, Codex membraneus in 8. Bibliothecæ S. Marci Venetiis, num. 627, seculi, ut videtur, XV. Deficit a Hebr. 1, 6—finem. Epist. ad Hebr. sequitur immediate epist. ad Thessal. Desunt igitur etiam epist. ad Timotheum, Titum, Philemonem. Apocalypsis post Evangelium Johannis legitur. Inspexi varia loca, et quantum ex orthographia aliisque indiciis judicare possum, continet Codex hic recensionem Servicam seu Danubianam, paulo tamen recentiorem, quam quæ in Cod. 5. continetur.

CODICES GRÆCI
EPISTOLARUM PAULINARUM.

*A. (A) Alexandrinus, mutilus 2 Cor. 4, 13—cap. 12, 7.

B. (B) Vaticanus 1209, desinit Ebr. 9, 14. Reliqua hujus epistolæ pars et Apocalypsis manu valde recenti supplentur. Desiderantur epistolæ ad Timotheum, Titum et Philemonem. Est unus e Barberinis, collatis a Caryophilo.

*C. (C) Ephrem rescriptus, mutilus Rom. 2, 5—3, 21. cap. 9, 6—10, 14. cap. 11, 31—13, 10. 1 Cor. 7, 18—9, 6. cap. 13, 8—15, 40. 2 Cor. 10, 9—Gal. 1, 20. Eph. 1—2, 18. cap. 4, 17—Phil. 1, 22. cap. 3, 5—fin. 1 Thess. 2, 9—fin. 1 Timoth. 1—3, 9. cap. 5, 20—fin. Ebr. 1—2, 4. cap. 7, 26—9, 15. cap. 10, 24—12, 15.

*D. Claromontanus, græcolatinus, quondam Bezæ, deinde Regius 2245, nunc 107. Mutilus Rom. 1, 1—vs. 7. Præterea duo folia, quibus continetur 1 Cor. 14, 13—22, ab alia manu, sed satis antiqua, scripta sunt. Sec. VII vel VIII.

*E. Sangermanensis, græcolatinus, codicis Claromontani (postquam hic plurium correctorum manus jam expertus fuisset) apographum. Mutilus 1 Tim. 1, 1—6, 15. Ebr. 12, 8—fin. epist. Ubinam nunc lateat, ignoro. Sec. X vel XI.

F. Augiensis, græcolatinus, jam in bibliotheca collegii Trinitatis Cantabrigiæ, deficit Rom. 1, 1—3, 8 et epist. ad Ebr. tota. Sec. IX vel X.

G. Quondam Boernerianus, nunc in biblioth. Electorali Dresdensi, græcolatinus, proxima affinitate cognatus codici F, typis exscriptus cura Matthæi. Hiat, spatio vacuo relicto, Rom. 1, 1—5. cap. 2, 16—25. 1 Cor. 3, 8—

16. cap. 6, 7—14. Col. 2, 2—8. Philem. 21—25. Sec. IX vel X.

*H. Coislinianus 202, complectens fragmenta ex epp. Paulin. nempe 1 Cor. 10, 23—39. cap. 11, 9—16. Gal. 1, 4—10. cap. 2, 9—14. 1 Tim. 3, 7—13. Tit. 1, 1—5. cap. 1, 15—2, 5. cap. 3, 13—fin. Ebr. 2, 11—16. cap. 3. 13—18. cap. 4, 12—15. Sec. VII.

I. (Act. G) Passionei, codex Augustinianorum Eremitarum Romæ, Birchio, qui epistolam 1 ad Cor. et ep. Jacobi diligenter examinavit, reliqua cursoria lectione perlustravit, August. 2. Deficit Ebr. 10, 10—fin.

1. (1) Reuchlini, Basil. B. VI. 27. Sec. X.

2. (Act. 2) Amerbachiorum, Bas. B. IX. ult. Millio B. 2.

3. (3) Corsendoncensis, nunc Viennensis Forlos. 15, s. Kollar. 5, collatus ab Altero. Sec. XII.

4. (Act. 4) Basil. B. X. 20. Millio B. 3. Sec. XV.

5. (5) Stephani δ. Paris. nunc 106. Sec. XII.

6. (6) Steph. ε. Paris. nunc 112. Sec. XIII.

7. Basil. B. VI. 17. cum comm. Deficit Ebr. 12, 18—fin.

8. Stephani ζ. codex, nescio quis, olim Regius. Vide supra Cod. Actor. 50.

9. (Act. 7) Stephani ι. Paris. nunc 102. Sec. X.

10. (Act. 8) Stephani ια.

11. (Act. 9) Steph. ιγ. olim Vatabli, nunc biblioth. Cantabr. publ. Kk. 6. 4.

12. (Act. 10. Apoc. 2) Steph. ut videtur, ιε, Paris. nunc 237, denuo collatus a Wetst.

13. Lectiones a Jac. Fabro Stapulensi laudatæ. c.

14. (Ev. 90. Act. 47) Jacobi Fabri Daventriensis, postea Wolfii. c.

15. Amandi. c.

16. (Act. 12. Apoc. 4) Reg. quondam 1886, nunc 219. c. comm. Contulit Wetst. Sec. XI.

*17. (Ev. 33. Act. 13) Colbert. 2844. Millio Colb. 7. nunc Paris. 14. Denuo contulit clar. Begtrup. Vide Birchii var. lect. ad Apoc. p. 95. Sec. XI vel XII. m.

18. (Ev. 35. Act. 14. Apoc. 17) Coisl. 199. Sec. XI.

19. (Act. 16) Coisl. 26. c. schol. Sec. XI.

20. Coisl. 27. cum comm. Sec. X. m.

21. (Act. 17. Ap. 19) Coisl. 205. mutilus 1 Cor. 16, 17—2 Cor. 1, 7. Ebr. 13, 15—fin. Sec. XI.

22. (Act. 18. Ap. 18) Coisl. 202 (alius quam supra codex H) c. schol. Sec. XIII.

23. (Ev. 38. Act. 19) Coisl. 200. Stephani ϑ. Sec. XIII. [Codd. 18—23. contulit Wetstenius.]

24. (Ev. 105. Act. 48) Ebnerianus. Sec. XIV. c.

25. (Act. 20) Westmonasteriensis, nunc in Mus. britann. IBI. m.

26. (Act. 21) Cantabr. bibl. publ. Cantabr. 495. nunc Dd. XI. 90. Millii *Lu.* Mutilus Rom. 11, 22—33. 1 Cor. capp. 1. 2. 3. 1 Tim. capp. 1 et 3. Tit. capp. 1 et 2. Epp. ad Philem. et ad Ebr. Sec. XII.

27. Cantabr. bibl. publ. 496. nunc Ff. 1. 30. Desunt Epp. ad Rom. et Cor. Habet scholia. [Codd. 25. 26. 27. contulit Wetstenius.]

*28. (Act. 23. Ap. 6) Barocc. 3. in bibl. Bodl. c. schol. Sec. XII aut XIII. m.

29. (Act. 24) Cantabr. Collegii Christi, Millio Cant. 2. Sec. XII aut XIII.

30. Collegii Emmanuelis Cantabr. sign. 1. 2. 33. mutilus 1 Cor. 11, 7—15, 56. Ebr. 11, 27—fin. Waltono *Em.* Millio *Cant.* 3. Ante pauca secula scriptus.

*31. (Act. 25. Ap. 7) Covelli 2, nunc Harlei. 5537. Sec. XI.

32. (Act. 26) Covelli 3, nunc Harl. 5557. Hiat 1 Cor. 11, 7—15, 56. Sec. XII aut XIII.

*33. (Act. 27) Covelli 4, nunc Harl. 5620. Sec. XV.

34. (Act. 28. Ap. 8) Covelli Sinaiticus, nunc Harl. 5778. m.

35. (Act. 29) Genevensis 1.

*36. (Act. 30. Ap. 9) Huntingdoni, nunc in bibl. Bodl. 131. Sec. XII.

37. (Ev. 69. Act. 31. Ap. 14) Leicestriensis. Sec. XIV.

*38. (Ev. 51. Act. 32) Laudi 2, nunc in bibl. Bodl. Laud. C. 715. 63. Sec. XIII.

39. (Act. 33) Lincolniensis 2. Vetustus.

40. (Ev. 61. Act. 34) Montfortii, nunc Dubliniensis. Sec. XV aut XVI.

41. (Ev. 57. Act. 35) Magdalenensis Collegii Oxon. Sec. XI.

42. Magdalen. 2. Epp. ad Rom. et Cor. c. schol. Œcum.

43. (Act. 37) Novi Collegii Oxon. Millio Nov. 2. Waltono Nov. 1. cum comm. Sec. XIII.

44. (Act. 38) Petavii 1, nunc Lugduni. Sec. XIII.

45. (Act. 39. Ap. 11) Petavii 2. Deficit 1 Cor. 3, 16—10, 13.

46. (Act. 40. Ap. 12) Petavii 3, nunc Alexandrino vaticanus 179. Contulit Zaccagni. Deficit Tit. 3, 3 et deest Ep. ad Philem.

*47. Roe, nunc in bibl. Bodl. Roe 16. cum scholiis. Sec. XI vel XII.

48. (Act. 42. Ap. 13) Seidelii.

49. (Ev. 76. Act. 43) Cæsareus Vienn. Lambecii 28, denuo collatus ab Altero. Sec. XII.

50. (Act. 52) Rhodiensis. c.

51. Codices Laur. Vallæ. c.

52. (Act. 45. Ap. 16) Uffenbachianus, Bengelio 1, Wetstenio 2.

53. Uffenbachianum fragmentum epistolæ ad Ebr. cap. 1, 1—4, 3 et cap. 12, 20—13, 25. nunc in biblioth. publ. Hamburgensi, cujus descriptionem exactam singulari libello nuper dedit S. Ven. Henckius. Bengelio Uff. 2. Wetstenio Uff. 1. Sec. IX aut X. Confer mox dicenda de codice 64.

54. Augustanus 5, fragmentum epistolæ ad Rom. a cap. 8 ad finem, c. catena.

55. (Act. 46) August. 6. c. comm. Œcumenii. Utriusque lectiones edidit Bengel.

56. Tigurinus, apographum editionis 1 Erasmi, manu Zwinglii exscriptum.

57. (Ev. 218. Act. 65, Ap. 33) Cæsareus Vienn. Lambecii 1. Descripsit Treschovius, textum typis excudi fecit Alterus. Sec. XII vel XIII.

58. Vaticanus 165, olim Cryptoferratensis, quem inspexit Zaccagni. Sec. XII.

59. (Ev. 102. Act. 56) Excerpta e duobus codicibus Me-

dicæis ad epp. ad Ephes. et Philipp. spectantia. Utrum diversi illi sint a codicibus nostris 94—103, non liquet.

60. Codices quorum fit mentio in Correctorio Bibliorum latinorum.

61. (Act. 61.) Codex *Hal.* in margine exemplaris Millianæ editionis in bibl. Bodl. cujus lectiones inde transcripsi.

*62. (Act. 59.) Harl. 5588. Contuli epp. ad Rom. et Eph. et 1 Cor. 1—7. Sec. XIII. Confer de hoc et de codd. 63. 64. 65. 66. Symbolas meas criticas tomo 2.

*63. (Act. 60. Ap. 29) Harl. 5613. Contuli epp. ad Rom. 1 ad Cor. ad Eph. et 2 Cor. 3. Scriptus a. 1407.

*64. Fragmentum continens 1 Cor. 15, 52—2 Cor. 1, 15 et 2 Cor. 10, 13—12, 5. Reperi hæc folia codici Harl. 5613 annexa, scripta Sec. X. Comparans quæ de hoc fragmento abhinc annis 37 in schedis meis notavi cum elegantissima fragmenti Uffenbachiani (supra num. 53) descriptione Henckiana, summam utrarumque membranarum similitudinem non mirari non possum. Utraque fragmenta ad eundem codicem deperditum pertinuisse, saltem ab eodem librario scripta esse videntur. Certe pares omnino sunt et ætate et præstantia, nec operam profecto perderet, qui Harleianas membranas cum libello Celeb. Henckii et specimine ære exsculpto huic adjuncto diligenter compararet.

*65. (Act. 62.) Colbert. 871, deinde Reg. 1886[a] nunc 60. Sec. XIV.

*66. Harlei. 5552. apographum editionis Erasmicæ, quod vero in margine adjectas habet lectiones variantes. Hasce decerpsi.

67. (Act. 66. Ap. 34) Vindobonensis Lambecii 34, ap. Treschow, Birch et Alter. Sec. XI aut XII.

68. (Act. 63) Lamb. 35. c. scholiis. Apud eosdem. Sec. XIII.

69. (Act. 64) Lamb. 36. Ap. eosd. Sec. XII aut XIII.

70. (Act. 67) Lamb. 37. Ap. eosd. Scriptus a. 1331.

71. (Act. 97) Viennensis Forlosiæ 19 s. Kollarii 10, ap. Birch et Alter.

72. (Act. 57) Havniensis 1, collatus a celeb. Henslero. Sec. XIII.

73. (Act. 68) Upsaliensis, coll. ab Aurivillio, Sec. partim XI partim XII. Vide quæ supra de codice Actorum 68 scripsimus.

74. (Act. 69. Ap. 30) Guelpherbytanus XVI. 7. coll. a Knittelio. Sec. XI vel XII.

75. Askewii, nunc in Mus. britann. 5117. Lectiones ex epistola 1 ad Tim. collectas mecum communicavit Rev. Paulus.

76. Lipsiensis, bibliothecæ Paulinæ, Ep. ad Rom. Fragmentum epistolæ 1 ad Cor. Ep. ad Gal. Fragm. epistolæ ad Eph. c. schol. Theophyl. Contulit cl. Matthæi, qui sigla s. eum notavit. Sec. XIII.

[Sequentes codices usque 112 vel accurate vel cursim examinavit Rev. Birchius.]

77. (Ev. 131. Act. 70) Vaticanus 360. Sec. XI. c.

78. (Ev. 133. Act. 71) Vat. 363. Sec. XI. c.

79. (Act. 72. Ap. 37) Vat. 366. Sec. XIII. c.

80. (Act. 73) Vat. 367. Est unus e Barberinis. Sec. XI. acc.

81. Vat. 761. Sec. XII. c.

82. Vat. 762. Ep. ad Rom. et Epp. ad Cor. c. catena. Sec. XII. c.

83. Vat. 765. cum comm. Sec. XI. c.

84. Vat. 766. cum comm. Sec. XII. c.

85. (Apoc. 39) Vat. 1136. Desinit 1 Tim. 6, 5. Sec. XIII. c.

86. (Ev. 141. Act. 75. Ap. 40) Vat. 1160. Sec. XI. c.

87. (Ev. 142. Act. 76) Vat. 1210. Ep. ad Rom. 1 et 2 ad Thess. 1 et 2. ad Tim. Tit. Philem. et Ebr. 1—4. acc. cætera c. Sec. XI.

88. (Ev. 149. Act. 77. Ap. 25) Palatino Vat. 171. Sec. XIV. c.

89. (Act. 78.) Alexandrino Vat. 29. Hiat 2 Cor. 11, 15—12, 1. Desinit Eph. 1, 9. Sec. XII. acc.

90. (Act. 79) Urbino Vat. 3. XI. c.

91. (Act. 80. Ap. 42) Pio Vat. 50. Sec. XII. acc.

92. (Act. 82. Ap. 44) Borgiæ 4, scriptus 1274. c.

93. (Act. 83) Neapolit. Sec. XI. Ep. 1 ad Tim. acc. cætera c.

94. (Act. 84) Florentinus Laurentianus IV. 1. cum comm. Sec. X. c.

95. (Act. 85) Laur. IV. 5. c. comm. Theophyl. Sec. XIII. c.
96. (Act. 86) Laur. IV. 20. c. comm. Sec. XI. c.
97. (Act. 87) Laur. IV. 29. Sec. X. c.
98. (Act. 88) Laur. IV. 31. Sec. XI. c.
99. (Act. 89. Ap. 45) Laur. IV. 32. Sec. XI. c.
100. Laur. X. 4. cum cat. Sec. XI. c.
101. Laur. X. 6. cum cat. Sec. X. c.
102. Laur. X. 7. cum comm. c.
103. Laur. X. 19. c. cat Sec. XII. c.
104. (Ev. 201. Act. 91) Prædicatorum S. Marci Florentiis 701. Sec. XIV. c.
105. (Ev. 204. Act. 92) Bononiensis Canonicorum regular. 640. c.
106. (Ev. 205. Act. 93) Venetus S. Marci. 5. Sec. XV. c.
107. (Ev. 206. Act. 94) Ven. 6. Sec. XV. c.
108. (Ev. 209. Act. 95. Ap. 46) Ven. 10. Sec. XV. a Birchio cursim inspectus, curatius examinatus a cl. Engelbreth.
109. (Act. 96) Ven. 11. Sec. XIII. c.
110. Ven. 23. cum cat. Sec. XI. c.
111. Ven. 34. c. comm. Sec. XI. c.
112. Ven. 35. c. schol. Sec. XI. c.

LECTIONARIA SEU APOSTOLI.

1. (Evangeliar. 6) græcoarab. Lugd. Bat. Contulit Wetst. m.
2. Cottonianum Vespas. B. 18. Contulit Casley. Sec. XI. m.
3. Bodleianum 5. a Millio citatum ad Ebr. 10, 22. 23.
*4. Fragmenta Lectionarii in cod. Harlei. 5731. Anagnosmata a me collata enumeravi in Symbolis crit. tom. 2. p. 189.
*5. (Evangelistar. 30) Fragmenta Lectionarii in cod. Bodlei. *Cromw.* 117. Vid. ibid. p. 190.
6. Gottingense, antea Cæsaris de Missy, contulit cl. Matthæi, qui hunc codicem litera V. insignivit. Vide ejus append. ad epp. ad Thessal.
7. (Evangeliar. 44) Codex Havniensis 3. Lectionarium

mutilum, collatum a Cel. Henslero, cujus lect. var. edidit Birch.

CODICES IN CL. MATTHÆI EDITIONE ADHIBITI.

a seu a2. (Act. a2) Codex cl. Matthæi, c. schol. et var. lectionibus in ora. Sec. XI aut XII.
a3. tertia ejusdem codicis pars. Lectionarium.
b. Mosquensis, S. Synodi 4. Praxapostolus. Sec. X.
c Synod. 5, scriptus 1445.
d. — 334 c. comm. Theophyl. Sec. XI aut XII.
e. — 291. Praxapostolus. Sec. XII.
f. — 333. Sec. XIII.
g. — 98. c. schol. Damasc. Deficit Rom. 10, 8—1 Cor. 6, 13. et 1 Cor. 8, 7—12. Sec. IX.
h. — 193. Scholia Œcumenii cum fragmentis textus. Sec. XII.
i. — 292. Epp. ad Corinth. c. comm. Theophyl. Sec. XI aut XII.
k. Codex cl. Matthæi, Novum Test. Sec. XI.
l. Synod. 380. Nov. Test. Sec. XII.
m. — 328. Sec. XI.
n. — 99. c. schol. Sec. X aut XII.
q. — 350. Ep. ad Rom. c. comm. Theophyl. Sec. XIV.
[s.] Lipsiensis, idem qui supra cod. 76.]
tz. Mosq. Typographei synodalis 31. Lectionarium, scriptum 1116.
α. Synod. 109. Chrysostomi homiliæ in Epp. 1. 2. ad Thess. 1. 2. ad Tim. et ad Philem. Sec. IX.
β. — 108. Chrys. hom. in Epp. ad Philipp. et Philem. Sec. X aut XI.
ξ. — 266. Praxapostolus. Sec. XV.
χ. — 267. Praxapost. Sec. XV.
ψ. — 268. Euchologium. Sec. XV.
ω. — Typographei 47. Eucholog. Sec. XVII.
1. Synod. 101. Chrysost. hom. in Epp. ad Coloss. et Ebr. anni 993.
2. — 105. Chrys. hom. in Ep. 1 ad Cor. anni 990.
3. — 97. Chrys. hom. in Ep. ad Rom. anni 917.

4. — 106. Chrys. hom. in Epp. ad Philipp. et Ebr. Sec. XI.

5. — 107. Chrys. hom. in Ep. ad Ebr. Sec. X.

6. — 103. Chrys. hom. in Ep. 2 ad Cor. et ad Tit. Sec. X aut XI.

7. — 104. Chrys. hom. in Ep. 1 ad Cor. Sec. IX.

8. — 100. Chrys. hom. in Ep. ad Rom. Sec. X aut XI.

9. — 102. Chrys. hom. in Ep. 2 ad Cor. et 1 ad Tim. Sec. X aut XI.

10. Typographei 9. Anagnosmata quædam e Novo Test. Sec. XV aut XVI.

[Codicum Slavonicorum notitiam dedimus ad calcem catalogi codicum græcorum Acta Apost. et Epp. catholicas continentium.]

CODICES GRÆCI

APOCALYPSEOS.

A. (A) Alexandrinus.

B. Monachorum S. Basilii in urbe num. 105, jussu Cardinalis Quirinii collatus cum edit. Morini Paris. 1628. Vel lacunas passim habet, vel minus accurate examinatus est. Lectiones ejus exhibuit Wetstenius tom. 2. p. 894. Sec. VII.

C. (C) Ephrem, Paris. 9. Deficit cap. 3, 20—5, 14. cap. 7, 14—9, 16. cap. 16, 14—18, 2. cap. 19, 10—fin.

1. Reuchlini s. Capnionis; hunc Erasmus in prima sua editione maxime secutus est, et in Annotationibus aliquoties ad ejus lectiones provocavit. Ubinam hic codex jam lateat, ignoratur. m.

2. (Act. 10. Paul. 12) Steph. ια, quondam Regius 2869, nunc 237, denuo collatus a Wetstenio. Habet scholia Andreæ et Arethæ.

3. Steph. ις. ignotus. m. aut c.

4. (Act. 12. Paul. 16) Reg. 1886. nunc 219. c. comm. Arethæ. Contulit Wetst. Sec. XI.

5. Codices a Laur. Valla adhibiti. c.

6. (Act. 23. Paul. 28) Barocc. 3. Desunt cap. 17, 10—18, 7 et tria postrema capita. Sec. XII aut XIII.

7. (Act. 25. Paul. 31) Covelli 2, nunc Harlei. 5537. Sec. XI.

8. (Act. 28. Paul. 34) Sinait. nunc Harl. 5778. m.

9. (Act. 30. Paul. 36) Huntingdoni. Sec. XIII.

10. (Ev. 60) Mori 1, nunc in biblioth. publ. Cantabr. Dd. 9, 69. Recens.

11. (Act. 39. Paul. 45) Petavii 2.

12. (Act. 40. Paul. 46) Petavii 3, nunc Alexandrino va-

ticanus 179. In Apocalypsi minus accurate collatus esse videtur. Capp. 1 et 2 denuo contulit Birchius. Hiat 17, 9—14.

13. (Act. 42. Paul. 48) Seidelii.

14. (Ev. 69. Act. 31. Paul. 37) Leicestriensis. Deficit cap. 21, 1—fin. Sec. XIV.

15. (Ev. E) Basil. B. VI. 21. Fragmentum capitum 3 et 4, a manu recentiore.

16. (Act. 45. Paul. 52) Uffenbachianus.

17. (Ev. 35. Act. 14. Paul. 18) Coislinianus 199.

18. (Act. 18. Paul. 22) Coisl. 202. c. comm. Andreæ.

19. (Act. 17. Paul 21) Coisl. 205. Deficit, sed recentiore manu suppletur, cap. 1, 1—2, 5.

20. Ultimi Apocalypseos capitis commata duo postrema e codice monachorum S. Basilii Romæ 119, exscripta a Blanchinio.

21 et

22. Duo codices gallicani, citati a Bentleio in specimine capitis ultimi Apocalypseos.

23. Lectiones trium priorum capitum excerptæ e codice aut codicibus Mediceis s. Laurentianis Florentinis, illitæ margini editionis Raphelengianæ. Conf. supra Cod. epp. Paulin. 59.

24. Postrema duo commata ultimi capitis e codice monach. S. Basilii Romæ 101 citata a Blanchinio.

25. (Ev. 149. Act. 77. Paul. 88) Palatino Vaticanus 171, e quo lectiones nonnullas protulit Amelotte; Birchius denuo contulit cap. 1—3, 9. Sec. XIV.

26. Wakianus 1, in collegio Ædis Christi Oxon. Sec. XI.

27. Wakianus 2, ibidem, paulo junior præcedente.

28. Barocc. 48. in biblioth. Bodlei. Desinit cap. 17, 6. chartaceus. Hunc et duos antecedentes contulit Caspar Wetstenius, Joannis Jacobi cognatus.

[Sequuntur 18 codices a Wetstenio nondum usurpati.]

*29. (Act. 60. Paul. 63) Harleianus 5613, a me collatus. Desinit cap. 22, 2. Scriptus 1407.

30. (Act. 69. Paul. 74) Guelpherbytanus XVI. 7. Apocalypseos lectiones edidit Knittel in *Beyträgen zur Kritik über Johannis Offenbarung*. Sec. XII vel XIII.

31. Harlei. 5678. antea Collegii Agenn. Soc. Jesu. Lectiones octo priorum capitum benevole mecum communicavit Rev. Paulus. Sec. XV.

32. Dresdensis, antea Lœscheri, deinde Brühlii, collatus a celeb. Dassdorfio et cl. Matthæi. Sec. X.

[Quatuor hi codices, 29. 30. 31. 32, fere semper inter se consonant, ut apparet e lectionibus eorum in capp. 1 et 2, ubi singulos nominatim excitavi. Hinc brevitatis studio inde a cap. 3 solum cod. 29 nominatim laudavi, cæteros tres (aut inde a cap. 9. duo) summatim complexus sum numero siglam *al.* sequente. Concinunt autem quatuor isti codices cum nostris 9. 14 hisque cognatis aliis.]

33. (Ev. 218. Act. 65. Paul. 57) Vienn. Lambecii 1, quem typis excudi fecit Alterus. Sec. XII aut XIII.

34. (Act. 66. Paul. 67) Lamb. 34. Hiat cap. 15, 6—17, 3. cap. 18, 10—19, 9. cap. 20, 8—fin. Sec. XI aut XII.

35. Lamb. 248. c. comm. Andreæ.

36. Viennensis, Forlosiæ 29 et Kollarii 26. c. comm. Andreæ. Deficit cap. 19, 20.

[Codices 33—36 contulit Alterus, sequentium 37—46 lectiones edidit Birchius.]

37. (Act. 72. Paul. 79) Vatican. 366. Sec. XIII.

38. Vat. 579. Sec. XIII.

39. (Paul. 85) Vat. 1163. Deficit cap. 1—4, 7 et 6, 18—13, 11. Sec. XIII.

40. (Ev. 141. Act. 75. Paul. 86) Vat. 1160. Sec. XI.

41. Alexandrino Vat. 68. Sec. XIV.

42. (Act. 80. Paul. 91) Pio Vat. 50. Sec. XII.

43. Barberin. 23. Fragmentum catenæ in Apoc. 14, 17—18, 20. Sec. XIV.

44. (Act. 82. Paul. 92) Borgiæ 4. Hujus lectiones cum Rev. Birchio communicavit cl. Engelbreth. Sec. XIII.

45. (Act. 89. Paul. 99) Laurent. IV. 32. Florentiis. Collata tantum sunt capp. 3 priora. Sec. XI.

46. (Ev. 209. Act. 95. Paul. 108) Venetus 10, collatus a doctiss. Engelbreth. Sec. XV.

[Sequuntur codices quorum lectiones primus protulit cl. Matthæi.]

k. Codex cl. Matthæi, Nov. Test. Sec. XI.

l. Mosq. Synod. 380. Nov. Test. Sec. XII.

o. Synod. 67. Apocal. c. comm. Andreæ. Sec. XV.

p. Synod. 206. Apocal. Sec. XV.

r. Cl. Matthæi. Apocal. Sec. X.

Præterea

e Bengelii apparatu critico citavimus duos codices commentariorum *Andreæ* Cæsar. in Apocalypsin:

Andr. 1. est codex Augustanus,

Andr. 2. codex Palatinus,

Andr. nullo addito numero, notat utrumque codicem.

Tandem

lips. 4. 5. 6. sunt tres codices Lipsienses Vulgatæ latinæ, quorum lectiones publicavit cl. Matthæi ad calcem suæ Apocalypseos editionis.

CODICES SLAVONICI MSS. ET ED.
APOCALYPSEOS
COLLATI ET DESCRIPTI
A
CELEB. J. DOBROWSKIO.

1. CODEX Bibliorum scriptus an. 1499, uti in Catalogo Bibliothecæ S. Synodi Moscuensis notatur, qui ab eo tempore, quo Petropoli Moscuam missus fuerat, in cista lignea sigillo munita ibidem servatur. Doleo ejus lustrandi copiam, cum proxime jam abiturus licentiam ab aula Imperatoria impetrare non potuissem, mihi negatam fuisse. Hujus codicis apographa existimo duos sequentes; ex uno enim exemplari minus emendato descriptos esse, vitia utrique communia produnt. Præter hæc tria Exemplaria Bibliorum integrorum aliud in tota Russia non exstat. Ex istis igitur unum fuit, quod ad usum editorum, qui Ostrogiæ an. 1581 Bibliorum slavicorum editionem curarunt, a Magno Duce Russiæ Joanne Basiliewicz concessum erat.

2. Codex Bibliorum chartaceus in fol. an. 1558 scriptus, Bibliothecæ S. Synodi Moscuæ. Apocalypsis, quamvis etiam 22 capita nunc usitata in margine ejus notata sint, in 24 sermones (λογους) et 72 capitula divisa est. Textus enim ex Andrea desumtus fuit, omisso Commentario, cujus tamen hinc inde vestigia adhuc supersunt. Ad finem cap. 1 interpretatio Andreæ legitur, quæ ad initium c. 2. pertinet. Versui 2 cap. 2. fragmentum Commentarii adnexum est. Cap. 17. versui 4. illud præmittitur scholion, quod Chr. Fr. Matthæi in Apocalypsi p. 147. ex Cod. o. recitavit, hoc tamen discrimine, quod pro των βασιλεων της γης Slavus legat: των ἐθνων

πολλων. Cap. 21, 19. 20. ubi singuli lapides ex Andrea explicantur, textus rubro, commentarii verba nigro colore exarata sunt, et v. 21. commentarii partem iterum textui immediate subjunxit librarius, interposito postea vocabulo *Tolk*, i. e. ἑρμηνεια, quod commentarii initio præfigendum erat, uti vocabulum *Stich* i. e. στιχος, textui præponi solet. Priora tria capita ex hoc codice contuli, reliqua ex sequenti.

3. Biblia integra in fol. in charta, ejusdem Bibliothecæ, olim Monasterii S. Trinitatis prope Mosquam. Hic codex eundem prorsus textum, iisdem fœdatum vitiis exhibet, qui in priori legitur. C. 1, 1. uterque habet *w sobore*, in cœtu, ecclesia, pro *w skore*, ἐν ταχει. Vs. 9. *bychom*, eramus, legit uterque pro *bych*, eram. Sic et in aliis vitiis omnibus, quæ in duobus primis capitibus ex utroque Codice notavi, omnino conveniunt, excepto cap. 1, 16. ubi scriba Cod. 2. novo errore scripsit *w slawie*, in gloria, pro *w syle*, ἐν δυναμει. Hac de causa potius hunc, quam Cod. 2., a cap. 4. usque ad finem conferre libuit.

4. Apocalypsis cum Andreæ Commentario, in fol. cum figuris in charta, Moscuæ in bibliotheca S. Synodi. Continet codex hic, non antiquus, aliam recensionem, diversam a textu Cod. 2. 3., magisque tam ratione versionis, quam linguæ, ad eam, quæ in Cod. 10, habetur, accedit. Est vero textus, uti nunc in codice isto legitur, multis in locis ex altera Versione slavica et codicibus græcis junioribus interpolatus et corruptus. Habet enim additamenta varia ac prorsus singularia. Versus et Scholia in eo subinde confunduntur. Sic versus 13. cap. 3. immediate commentario subjungitur, quin præfigatur *Stich*. Cap. 22, 2. omissis και τα φυλλα — ἐθνων, præfigitur scholio, quod incipit φυλλα, *Stich* seu versus 294. Hinc variarum omissionum origo, præcipue initio et in fine versuum. C. 2, 1. omittit τῳ αγγελῳ — γραψον; iterum v. 8. και τῳ — γραψον, et cap. 3, 1. και τῳ — γραψον, omissa sunt.

5. Apocalypsis cum Andreæ commentario, in charta in 8. bibliothecæ S. Synodi Moscuæ num. 605. Diversa est hæc Andreæ versio a priori. Continet autem eandem textus recensionem cum Cod. 2. 3., de quorum vitiis ex hoc exemplari minus corrupto rectius judicare licuit. Cap. 1, 14. habet ὡς χιων, quod in Bibliis 2. 3. omittitur. Cap. 3. legit versum 13. qui in Bibliis excidit. Habet tamen quosdam errores etiam his communes, uti cap. 1, 9. *bychom*, eramus, pro singulari *bych*. cap. 3, 18. *kurlem* pro *coluriem*, ut omnino certum sit, ex uno aliquo codice antiquiori textum Bibliorum et hujus codicis manasse. Collatis enim aliquot capitibus nullum observavi locum, in quo versio hæc discreparet a Bibliis, præter librariorum errores et minutissima quædam. Sic cap. 16, 21. legit *jako talant;* Biblia vero habent *jako talantesk*, exprimendo adjectivum ταλαντιαῖα, unde in omnes editos vitiosum illud *talantes* incuria editorum pro *talantesk* derivatum est. Cum cap. 16, 20. insula slavice dicatur *otok*, quam vocem Slavi in Illyrico usurpant, pro *ostrow*, licebit versionem hanc Danubianam; alteram autem Cod. 4. et præcipue Cod. 10. contentam, in Russia factam, Alexianam appellare.

6. Moscuensis Bibliorum editio an. 1663. in fol. quam 12 rublis Moscuæ emtam in patriam attuli, textum Ostrogiensis an. 1581 non mutatum exhibet. Hac enim lege ad imprimendum data est, ne quid in ea (præter typi errores et orthographiam) immutaretur. Fallitur itaque cl. Matthæi, dum in appendice II. ad Apocalypsim p. 345. scribit, admissas in ea correctiones nonnullas in marginibus notatas, quæ etiam repetitæ sint in editione an. 1762. Laudat ille quidem *exemplum ostrogiense a Moscuensibus correctum*, in bibliotheca typographei Synodalis Moscuæ servatum, idque aliquando ad manus se habuisse gloriatur. Verum si exemplar hocce, quod ipse quoque ad finem anni 1792 eodem in loco inspexi, diligentius evolvisset, intellexisset profecto, textum a Moscuensibus nequaquam fuisse correctum. Habet qui-

dem Moscuensis editio, præter citationes locorum parallelorum, notas subinde in marginibus, sed ex ipsa Ostrogiensi desumtas, in quibus voci slavicæ alia synonymica, aut casus casui, aut inflexioni temporis obsoletæ usitatior substituitur; non vero tales, quales in editione an. 1762 et aliis recentioribus hoc seculo excusis reperias, quibus plerumque aut lectionem textus, aut ipsam versionem emendare studebant correctores. In tota Apocalypsi editionis Moscuensis primæ (1663) nonnisi duæ notæ inveniuntur, quæ lectionis varietatem concernant. Cap. 22, 16. in textu legitur: stella *matutina* et *lucifer*, in margine vero *splendida* (et) *matutina*; v. 19. in textu: *libri*, in margine vero: *ligni* (arboris). Hæc duo loca et plura alia, quæ notavi, præcipue vero vocabulorum ordo, quem exhibent editiones, satis ostendunt, editores primos textum slavicum Bibliorum (2. 3.) secutos fuisse, hac tamen libertate sibi sumta, ut eum cum græcis vulgaribus, Erasmi certe editionibus, (in Apocalypsi enim Codice græco manuscripto caruisse videntur,) conferrent; omissa supplerent, additamenta rescinderent, aliaque, prout eis visum fuerat, immutarent, relictis tamen non paucis locis prorsus intactis. Vide cap. 18, 17. Minus recte itaque cl. Matthæi de lectionibus slavicis Erasmi textum confirmantibus judicavit. Non enim omni in loco, ubi slavica versio ab Erasmi textu non dissentit, ex ea correcta fuisse censenda est. Cap. 11, 14 cum notasset vir diligentissimus ἰδου post ἀπηλθεν poni et ante ἐρχεται omitti, addit: error est trium priorum editionum Erasmi. Atqui etiam codices manuscripti slavici 3 et 4. hunc ordinem probant. C. 2, 13. notat in Slavico legi: *et in meis diebus, quibus* — subjungitque: ἐμαις per Erasmum invectum contra omnem omnino codicum fidem. Atqui legunt ἐν ἐμαις ἡμεραις, omisso tamen ἐν αἰς, manuscripti 3 et 4. Hanc lectionem retinuerunt omnes editi, sed addendo ἐν αἰς. C. 7, 10. lectionem slavicam: *salus sedenti super thronum Deo nostro et agno*, asserit esse Erasmicam additque: " ex his et similibus cognoscitur interpretem slavonicum ex-

presisse exemplar græcum Erasmi. De Apocalypsi nunc loquor." Atqui Slavus hoc loco ordinem tantum Erasmi, non ipsam lectionem, quæ proprie in casu genitivo του θεου pro τῳ θεῳ sita est, sequitur. Manuscripti autem 3. 4 et 5. legunt quidem του θεου in genitivo, sed hoc ordine: *salus Dei nostri sedentis super thronum et agni*, ergo etiam του καθημενου, του αρνιου. Alexandrini igitur codicis lectionem hoc loco potius exprimunt, quam Erasmi. Eodem casu et sensu legunt editi antiqui, posito tamen του θεου ἡμων post θρονου: *salus sedentis super thronum, Dei nostri et agni.* Recentiores tandem Dativo casu hæc inflexerunt, non mutato ordine. Cap. 13, 5. postquam monuisset in slavica versione omitti vocem *bellum*, subjunxit: πολεμον enim Erasmus omittit. Atqui πολεμον omittunt etiam manuscripti codices 3 et 4. Cap. 15, 6. Slavus editus legit: angeli *ex templo*, et cl. Matthæi de hac lectione observat: hoc (*ex templo*) de suo addidit interpres. Atqui non de suo, sed hic quidem potius ex Erasmo, cum ista non legantur in Cod. 3 et 4., ista addita sunt, quamvis non loco suo, sed perspicuitatis causa post vocem *angeli*. Cap. 16, 18. postquam ordinem Slavi notasset: fulgura et tonitrua et voces, subjunxit: "apud Erasmum primum est φωναι, sed in Latino fulgura. Hoc male habuit interpretem." Cur vero istud? In ordine enim restituendo minus erant solliciti editores, sed uti in aliis locis pluribus, ita et hic ordinem Cod. manuscripti 3., cum quo consentit hoc loco etiam 4., retinuerunt. Exstare quidem loca non pauca, in quibus editiones slavicæ discrepent ab Erasmi textu, ipse cl. Matthæi observavit. Sed hujus rei causam perspicere non poterat, cum ei ne in mentem quidem venisset, editoribus ad manus fuisse Mstum slavicum. Ergo et istis in locis male judicavit de versionis slavicæ lectionibus. Cap. 5, 11. cum lectionem Slavi: *et erat numerus eorum millia millium,* notasset, mox adjecit: "credo autem, hoc loco ab interprete Slav. consultam esse versionem vulgatam latinam. Nam Erasmus totum

locum omittit." Atqui hæc et præter hæc etiam μυριαδες μυριαδων και legunt Codd. msti 3 et 4. Quod autem μυριαδες μυριαδων και resciderint editores, id Erasmi in hunc locum animadversione inductos fecisse puto. Pergit autem cl. Matthæi: "in marg. Slavonus: *myriades myriadum et millia millium.* Unde *myriades myriadum?* ab correctoribus Mosquensibus venerit ex animadversionibus Erasmi, qui ex Valla notat hoc." Atqui in Moscuensi prima nihil hic legitur in margine, cum lectiones variantes in margine notatæ, de quibus cl. Matthæi disputat, non nisi in editionibus recentioribus hoc seculo emendatis, ut jam monui, reperiantur, sintque ex græcis vulgaribus post Erasmum editis desumtæ. Idem esto judicium de lectionibus cap. 9, 18. 19. Nam v. 18. πληγων addit Slavus auctoritate codicis msti, non Vulgatæ, et v. 19. και ἐν ταις οὐραις αὐτων in textu omittit, quia in Msto 3. omissa erant; in margine vero recentiorum editionum ista adduntur, non e Vulgata, sed ex editionibus græcis, quæ Complutensem, non Erasmum, sequuntur. Non solum autem his in locis, sed universim de marginum notis in slavica versione non recte judicavit cl. Matthæi. Supponit enim in margine *semper* veterem lectionem slavonicam notari. Vide cap. 3. 5. Atqui contrarium mox observasset, si vel unius capitis notas marginales recentiorum editionum cum antiquis editionibus Ostrogiensi aut Moscuensi prima contulisset, aut saltem præfationem editionis suæ (1762) attentius legisset. Vide apud Matthæi c. 2, 23 et confer pag. 27. præfationis, quam ipse citaverat.

7. Novum Testamentum, Moscuæ 1783, in 4., in quo Apocalypsis a reliquis N. T. libris disjuncta post calendarium demum, minutiori charactere impressa legitur, quod ipsum de editione N. T. quæ an. 1702 Moscuæ prodiit, jam observavit Jo. Pet. Kohlius in introduct. in hist. et rem litter. Slavorum p. 180. Retinet editio hæc, quamvis novissimæ emendationis lec-

tiones et interpretationes in marginibus exhibeat, multis in locis textum antiquarum editionum. Cap. 18, 13 cum Moscuensi prima post mercatores addit *twoi*, i. e. tui, cum eadem legit *sim*, i. e. hoc (hac re) in singulari, et omittit *ot neja*, i. e. ab ea. Sic et in aliis locis, quibus a recentioribus Bibliis 8. 9. differt, cum Moscuensi conspirat. Ejus igitur lectiones singulatim nunquam citavi, cum sub *ant.* i. e. antiquis comprehendantur.

8. Biblia, Moscuæ 1759. in 8 tribus Voll. comprehensa. Exhibet textum nihil differentem ab aliis post an. 1751 editis emendatioribus libris. Hac editione in conferendis manuscriptis in Russia usus sum.

9. Biblia, Moscuæ 1778. in 8, 5 Voll. divisa. Hac et editione N. Test. 7. in examinandis lectionibus versionis slavicæ a cl. Matthæi notatis jam ante iter Russicum usus fui. Matthæi vero usus fuit editione an. 1762 in folio Moscuæ impressa, quam plane nullibi discrepare ab 8 et 9. diligentissima collatione omnium locorum ex ea citatorum edoctus sum. Notavit ille quidem minutissima quæque diligentissime, sed quædam ob linguæ slavicæ imperitiam minus accurate exposuit. Observavi tamen in meis cap. 2, 11. post οὖς addi ἀκουειν, quod cl. Matthæi non notavit; notavit autem recte cap. 2, 29. ἀκουειν addi. Sed cap. 3, 6. male citavit cap. 2, 29. cum hic quidem addatur ἀκουειν, non vero ibi. De Parenthesibus recentiorum editionum hoc adhuc monendum est, iis quædam vocabula includi, uti cap. 9, 17. *eorum*, c. 10, 1. *ejus*, 13, 7. *hominum* (του λαου), 17, 10. *at*, 18, 7. *quia*, quæ in editionibus antiquis sine parenthesi posita sunt. Etiam N. Test. 7. parenthesibus caret. Volebant nimirum correctores modesti signis his indicare loca, in quibus legantur talia, quæ per vulgares editiones græci textus non probantur. Istarum additionum aliquæ ab interpretum libertate profecta, aliæ e codice manuscripto slavico, quem se-

cuti fuere editores primi in Apocalypsi, derivatæ sunt. Nam cap. 10, 1. αὐτοῦ in 3. et aliis, cap. 18, 7. ἐπι in 3 et 4. legitur. Cap. 13, 7. και λαον habent 3 et 4. repetita plane præpositione ἐπι in 3. Sed editores primi, ob defectum codicis græci, nimium Erasmi textui confidentes, audaciores etiam in Apocalypsi prima vice edenda, και λαον mutarunt in του λαου, ut cum voce φυλην arctius cohærendo minus discreparet a græco edito.

10. Codex Alexii Metropolitæ, idem qui in Evangel. 10. Utinam editores Ostrogienses, in Apocalypsi saltem, hoc codice, qui versionem, ut ita dicam, castissimam continet, usi fuissent! Haberent profecto ecclesiæ slavicæ librum hunc ipso græco textu vulgari longe emendatiorem. Sed hujus libri nullus fuit usus publicus in ecclesia, hinc ante Biblia Ostrogiensia cum aliis N. Test. libris nuspiam editus est. In codice Alexiano a manu paulo recentiori notantur quidem in margine dies hebdomadis, per quos lectiones libri privatæ distribuuntur, e. gr. C. 1, 1. dies lunæ, c. 20, 4. dies dominicus; nullum autem vestigium divisionis in 72. capitula, uti in aliis, quorum textus ex Andrea sumtus est, apparet. De exemplari græco Alexii, quo in Apocalypsi usus est, ex ipsis lectionibus selectis, per plura capita a me collectis, judicandum erit. Differt multis in locis a cod. 3 et 4. sæpius tamen ab illo. Cap. 1, 5. habet λουσαντι, vs. 6. non omittit των αἰωνων, v. 8. omittit ἀρχη και τελος, cap. 8, 13. legit ἀετου, c. 13, 5. habet πολεμον, v. 10. tribus lectionibus ab utroque discrepat, cap. 21, 6. legit γονεγα, c. 22, 1. omittit καθαραν, v. 16. ponit του δαϐιδ post ῥιζα. Consentit autem cum 4. cap. 1, 13. c. 18, 13 et 17. Versu 17. præter lectionem ἐπι τοπον notari meretur ipsa versio. Alexius enim και ναυται vertit *i korabli* i. e. et naves; pro his in cod. 4. legitur: *i skorablmi*, i. e. et cum navibus. In cod. 3. cum legatur ἐπι πλοιων, consilio και ναυται omissa videntur. Cap. 20, 2. cap. 21, 13. quo in loco και

ante ἀπο βοῤῥᾶ omittitur et huic ἀπο δυσμων — præponitur. Etiam quo ad linguam Alexiana versio cum cod. 4. ita convenit, ut ex eodem fonte olim utramque manasse non dubitem. Utrum autem Alexius textum slavicum ex Andreæ commentario, siquidem versionem Andreæ slavicam jam antea exstitisse supponere liceat, desumserit, eumque ad fidem codicis græci ab interpolationibus aliisque nævis purgaverit; an vero versio alexiana in Russia omnium prima sit, qua deinde interpres slavicus Andreæ usus sit, quæque postea librariorum sive negligentia sive licentia depravata sit, definire quis audeat?

11. Codex N. Test. Venetiis servatus, idem, qui in Actis et epistolis 11. Apocalypsis, uti ex notatis in margine literis numeralibus apparet, in 72. capitula divisa est, convenitque iis in locis, quæ inspexi, cum cod. 3. Vide cap. 22, 16. Eum in Servia aut Bulgaria scriptum fuisse, quorundam vocabulorum Orthographia prodit. Sic pro *Alpha* scribitur *Aopa*; mutant enim Slavi ad Danubium l in fine syllabæ frequenter in o. His nunc finem faciens vehementer opto, ut consilium denuo emendandæ aut potius ex antiquis codicibus restituendæ versionis slavicæ aliquando capiant et expediant ii, quorum interest.

CODICES LATINI
IN HOC VOLUMINE
PASSIM LAUDATI.

*Cantabrigiensis, græco latinus, continens Evangelia et Acta Apost. Deficit Act. 8, 19—10, 4. cap. 20, 31—21, 3 et 7—11. cap. 22, 2—11 et vs. 20—fin. libri.

*Laudianus, græco latinus; Acta Apost. sola. Hiat Act. 26, 29—28, 26.

*Claromontanus, græco latinus; Epistolæ Paulinæ. Mutilus 1 Cor. 14, 8—18 et vs. 34 et 35. Ebr. 13, 22—fin.

*San Germanensis, græco latinus Epistolarum Paulinarum, Claromontani apographum, mutilum Rom. 8, 21—33. cap. 11, 14—26. 1 Tim. 1,—6, 15. Ebr. 12, 8—fin.

Boernerianus, græco latinus Epistolarum Paulinarum, typis excusus studio cl. Matthæi, mutilus iisdem locis quibus hiat græcus G.

*Harleianus 1772 Epistolarum omnium et Apocalypseos, a me collatus, mutilus in singulis foliorum extremitatibus, desinens Apoc. 14, 16. Vide de eo Symbolas meas criticas tomo 1. p. 326.

Toletanus, cujus lectiones edidit Blanchinius in Vindiciis canonicar. Scripturar.

Floriacensium codicum vetustorum fragmenta apud Sabatierium.

Luxoviense lectionarium pervetustum ap. eundem.

Corbeiensis (bibliothecæ S. Germani Parisiensis), continens Epistolam Jacobi, ap. eundem.

Demidovianus, e quo cl. Matthæi vulgatam latinam græco textui a se edito adjunxit.

Lipsienses Apocalypseos codices latini 4. 5 et 6, quorum lectiones a Vulgata latina discrepantes in Appendice ad Apocal. p. 310 edidit cl. Matthæi.

ACTA APOSTOLORUM.

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΤΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ
Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,
2 "Ἄχρι ἧς ἡμέρας, [a]ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις, *διὰ
3 πνεύματος ἁγίου *οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη." Οἷς καὶ
παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν, ἐν
πολλοῖς τεκμηρίοις, [b]δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα" [c]ὀπτα-
νόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ

Inscriptio: πρᾶξεις τῶν ἀποστόλων. Codd. Ed. Patr. πρᾶξις ἀποστόλων. D. αἱ πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Codd. λουκᾶ εὐαγγελιστοῦ πράξεις ἀποστόλων. Codd. αἱ πράξεις τῶν ἀποστόλων τοῦ ἁγίου λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Ed. πράξεις τῶν ἁγίων (καὶ πανευφήμων) ἀποστόλων, συγγραφεῖσαι ὑπὸ (παρὰ τοῦ ἁγίου, ἐνδόξου καὶ πανευφήμου) λουκᾶ τοῦ (ἀποστόλου καὶ) εὐαγγελιστοῦ. Codd.

(a) ἀνελήφθη, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο + καὶ ἐκέλευσε κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον. D. Syr. p. in m. cant. Idacius. *qua præcipiens apostolis per Sp. S. prædicare Evang. quos et elegit*, luxov. Sahid. *qua apostolos elegit per Sp. S. et præcepit* (s. *mandans eis*) *prædicare Evang.* Aug. et (omisso: *et præcepit* Vigil. ‖ διὰ πνεύματος ἁγίου sequentibus jungunt Codd. qu. Syr. utr. Erp. Æth. Cyr. Antecedentibus jungitur a Chrys. Theoph. 1. 2. aliis.

(b) = Ambr. Vigil. *post dies XL.* cant. τεσσ. ἡμερῶν. D* τεσσ. δι' ἡμερῶν. D** ‖ *multis argumentis dierum; visus est eis per dies XL.* Aug. alicubi.

(c) + φαινόμενος. 40.

θεοῦ. Καὶ [d] ∾ συναλιζόμενος″ παρήγγειλεν αὐτοῖς, 4
ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ [e] μου·″ Ὅτι 5
ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ [f] βαπτισθήσεσθε″
ἐν πνεύματι ἁγίῳ, [g] οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας [h].
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, 6
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ [i] ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ ἰσραήλ;″ Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· [k] οὐχ ὑμῶν ἐστι″ 7
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν [l] ἐπελθόντος τοῦ 8
ἁγίου πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ [m] μοι″ μάρτυ-
ρες ἔν τε ἱερουσαλὴμ, καὶ [n] — ἐν″ πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ
σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.] Καὶ ταῦτα 9
[o] εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη· καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν
αὐτὸν″ [p] ἀπὸ″ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζον- 10
τες ἦσαν* εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ,
ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν [q] ἐσθῆτι λευκῇ,″

[d] ∾ *συναυλιζόμενος.*

(d) 4. 25. 27. 29. 31. 34. 36* 40. 57** 65. 84. (cum al. 2.) al. 11. Mt. b* f** χ. Eus. Epiph. Theoph. 2. in textu. *convescens* s. *convivens*, Vulg. laud* cant. Hier. item Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. Patr. gr. *cum conversaretur cum illis*, laud** lux. Patr. lat. *συναλισκόμενος μετ᾽ αὐτῶν*. D. *συναλιζομένοις*. Conject. Hemsterhus. ‖ + *μετ᾽ αὐτῶν*. Ed. Verss. (e) = Epiph. Bas. *αὐτοῦ*. Copt. ap. M. ‖ *φησὶν, διὰ τοῦ στόματός μου*. D. Æth. Vulg. lux. Hilar. Aug. Hier. et (omisso *φησὶν*) cant. (Sed laud. et Auct. de rebapt. ut rec.) (f) *baptizati estis*, Slav. *incipietis baptizari*, s. *baptizare*, s. *baptizabitis*, Codd. lat. ap. Aug. *baptizamini*, cant. Gaud. (g) + *καὶ ὃ μέλλετε λαμβάνειν*. D. cant. tolet. Hilar. Aug. Maxim. taur. Idac. (h) + *ἕως τῆς πεντηκοστῆς*. D. Sahid. cant. Aug. (i) *ἀποκαταστάνεις εἰς τὴν βασ. τοῦ ἰσραὴλ*. D* *ἀποκαταστάνεις τὴν β. τῷ ἰσρ.* D** *repræsentaberis? et quando regnum Israel?* Aug. aliquoties; sed alibi: *præsentabis regnum Israel.* ‖ *τῷ*] *τοῦ*. 34. Sed rec. Beda dis. (k) *nemo potest*, Cypr. Aug. aliquoties. (l) comma ponunt Syr. laud. cant. Hilar. Victorin. Ambr. Alii. (m) *μου*. ABCD. cant. Or. semel. (n) = AC*D. 27. 29. 40. 67* 69* cant. Orig. semel. Hilar. (o) *εἰπόντος αὐτοῦ, νεφέλη ὑπέβαλεν* (*suscepit*) *αὐτὸν, καὶ ἀπήρθη*. D. cant. Aug. (semel retinet *βλεπόντων αὐτῶν*.) (p) *et occultatus est ab*, Syr. (q) *ἐσθήσεσι λευκαῖς*. ABC. 27. 29. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. Eus.

11 Οἳ καὶ εἶπον· ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε [r]ἐμβλέ-
ποντες" [s]εἰς τὸν οὐρανόν;" [t]οὗτος ὁ ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς
ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν," [u]οὕτως" ἐλεύσεται[x], ὃν τρό-
12 πον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε
[ὑπέστρεψαν [y] εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλὴμ,[z] [a]σαββάτου
13 ἔχον ὁδόν."] Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, [b]ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερ-
ῷον," οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ,τε πέτρος καὶ [c]ἰάκωβος
καὶ ἰωάννης" καὶ ἀνδρέας, φίλιππος καὶ θωμᾶς, βαρ-
θολομαῖος καὶ ματθαῖος, ἰάκωβος [d] ἀλφαίου καὶ σίμων
14 ὁ [e]ζηλωτὴς" καὶ ἰούδας [f] ἰακώβου. Οὗτοι πάντες ἦσαν
προσκαρτεροῦντες [g]ὁμοθυμαδὸν" τῇ προσευχῇ, [h]† σὺν
γυναιξὶ[i], καὶ [k]μαρίᾳ" τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ [l]= σὺν"
τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ
τῶν [m]∾ μαθητῶν," εἶπεν· (ἦν [n]τε". ὄχλος [o]ὀνομάτων"

---

[h]† καὶ τῇ δεήσει. [m]∾ ἀδελφῶν.

(r) βλέποντες. E. 4. 18. 25. 27. 36. 42. 65 (cum al. 3.) al. 2. Mt. h. χ. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. 1. ἀτενίζοντες. Epiph. (s) = 1. 33. 34. Mt. l. (t) = 31* 69* Mt. d. ‖ εἰς τὸν οὐρανὸν = D. 33* cant. tol. Aug. semel. Avit. vienn. Vigil. (u) οὗτος. 18. 36. 60. al. 4. Mt. χ. Ed. Theodoret. (x) + πάλιν. 33. 36. 60. Mt. c. χ. Theoph. 2. (y) + οἱ ἀπόστολοι. 31. 40. 78. al. 5. Theoph. 2. (z) + τοσοῦτον ὂν τὸ διάστημα, ὅσον δυνατὸν ἰουδαῖον περιπατῆσαι ἐν σαββάτῳ. 40. (a) *et distat ab ea quasi septem stadia*, Syr. (non Arr.) *spatio cursus viri, quod est iter primi sabbati*, Æth. (b) εἰς τὸ ὑπερῷον, ἀνέβησαν. ABC. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. Græcum ap. Bed. (c) ἰωάννης κ. ἰακ. ABCD. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Aug. (non Bedæ græcum.) (d) + *filius*, Syr. (e) ζηλωτοῦ. 4. (f) + *filius*, Syr. (g) = 18. 36. Ante προσκ. ponit 65 (cum 66.) (h) = AB C* DE. 14* Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. semel. Theoph. 2. in comment. Cypr. Aug. Hier. Beda. ‖ Habet, ut videtur, Or. (i) + καὶ τέκνοις. D. cant. (k) μαριὰμ. BE. 27. 29. 40. Barb. 1. (l) = AC* D. 25. Mt. k. m** Copt. Arm. Vulg. cant. Cypr. Aug. (m) ABC* 8. Barb. 2. Copt. Æth. Arm. Vulg. Aug. (n) ℵ C. D** 16. Ed. Syr. utr. Copt. Vulg. laud. Cypr. Aug. γὰρ D* *præterea*, cant* (o) = Mt. b. ἀνδρῶν. E. laud. *hominum*, Syr. Æth. Vulg. Aug. *non omnium*, cant. ‖ *cœtus hominum circiter* 120 *nominum*, Erp.

ἐπὶ τὸ αὐτὸ [p]ὡς″ ἑκατὸν εἴκοσιν·) ″Ἄνδρες ἀδελφοί, 16
[q]ἔδει″ πληρωθῆναι τὴν γραφὴν [r] — ταύτην,″ ἣν προεῖπε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [s]διὰ στόματος δαβὶδ″ περὶ ἰούδα,
τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν·
[t]″Ὅτι″ κατηριθμημένος ἦν [u]ἐν″ [x]ἡμῖν,″ καὶ ἔλαχε τὸν 17
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.] Οὗτος μὲν [y]οὖν″ ἐκτήσατο 18
χωρίον ἐκ [z]† μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ [a]πρηνὴς″ γενό-
μενος, [b]ἐλάκησε″ μέσος· καὶ ἐξεχύθη [c]πάντα″ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κα- 19
τοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
τῇ [d]ἰδίᾳ″ διαλέκτῳ αὐτῶν, [e]ἀκελδαμὰ,″ ταῦτ᾽ ἔστι,
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις [f]αὐτοῦ″ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ [g]λάβοι″ ἕτε-
ρος. [Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν [h]ἀνδρῶν″ ἐν παντὶ 21
χρόνῳ, [i]ἐν ᾧ″ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος
ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ [k]τοῦ βαπτίσματος″ ἰωάννου 22
ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνελήφθη [l]ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς

---

[u]∾ σὺν. [z]† τοῦ.

(p) = Arm. ὡσεὶ. AC. 40. Theoph. 2. (q) δεῖ. D* Vulg. cant. Iren. ms. Aug. (r) = AC* 14* 25. 69. Barb. 1. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Or. bis.' Eus. Ath. Didym. Vigil. Gildas. (s) = Æth. (t) ὅ. 19. *qui*, Vulg. cant. Iren. Aug. ὅτι. 10** (u) ABCDE. 25. 27. 29. 69. Barb. 1. Vulg. Eus. (x) ὑμῖν. Theophyl. 1. (y) = 26. Syr. Erp. Arm. (z) = ADE. 4, 31. 32. 36. 42. 57. 60. 73. 76. 80. Alii. Mt. a 1. c. d. f. h. (etiam in scholiis.) k. l. m. Ed. Eus. Chrys. Theoph. 1. Œcum. semel. (a) πρηνὴς. A. 26. 33. 60. 98* Mt. l. h. in schol. πρησθεὶς s. πρησθεὶς. Papias ap. Theophyl. 2. *suspensus*, Vulg. Beda. *in faciem pronus*, laud. cant. (b) ἐλάκησε. 43. 67. 69** Mt. h. in schol. Theophyl. 1. (c) = A. Theophyl. 1. Gaudent. (d) = D. Arm. Vulg. cant. laud. Aug. ἰουδαίᾳ. 42** 57. (e) ἀχελδαμὰχ. AB. 40. Cod. lat. ap. Mt. ἀκελδαμὰχ. D. cant. Aug. ἀκελδαμὰχ. B. *Acheldemac*, luxov. Beda. ἀκελδαμὰν. E. Copt. *Aceldamas*, laud. Alii aliter. (f) = tolet. αὐτῶν. 34. 43. ap. W. 78* al. 5. et Barb. 2. Æth. Arm. Vulg. ed. cant* (g) λαβέτω. ABCD (St. β.) 8. 25. Eus. Chrys. (h) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. ‖ ἀνδρῶν τούτων, et ponunt ante τῶν συνελθ. Arm. Vulg. cant. (i) ᾧ. ABC* D. ὡς. D* *quoniam*, cant* (k) = 26. (l) + εἰς τὸν οὐρανὸν. Slav. 7. ed.

23 ἀναστάσεως αὐτοῦ [m]γενέσθαι σὺν ἡμῖν" ἕνα τούτων. Καὶ [n]
[o]ἔστησαν" δύο, [p]ἰωσὴφ" τὸν καλούμενον [q]βαρσαβᾶν,"
24 ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν. Καὶ προσευξάμε-
νοι εἶπον· σὺ, κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον
25 [r]ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα," [s]λαβεῖν" [t]∾ τὸν κλῆρον" τῆς
διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, [u]∾ ἐξ" ἧς παρέβη
26 ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον [x]τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδω-
καν κλήρους [y]αὐτῶν" καὶ [z]ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθί-
αν," καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν [a]ἕνδεκα" ἀπο-
στόλων.]

1 Καὶ [ἐν τῷ συμπληροῦσθαι [b]τὴν ἡμέραν" τῆς πεντη-
κοστῆς, [c]ἦσαν ἅπαντες" [d]ὁμοθυμαδὸν" [e]ἐπὶ τὸ αὐτό."
2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν [f]ὅλον" τὸν [g]οἶκον," οὗ ἦσαν
3 καθήμενοι. Καὶ [h]ὤφθησαν αὐτοῖς" διαμεριζόμεναι

---

[r] ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω. [t] ∾ τὸν τόπον. [u] ∾ ἀφ'

(m) σὺν ἡμῖν γενέσθαι. ABCD. 31. 40. Arm. Vulg. cant. Chrys. bis, Aug. (n)+τούτων λεχθέντων. E. laud. Cod. gr. ap. Bedam. (o) ἔστησεν. D*. Ar. pol. cant. Aug. contradicente Chrys. (p) ἰωσῆν. B. 5. Lect. 1. Syr. p. (q) βαρνάβαν. D. Æth. cant. tol. βαρσαββᾶν. ABE. 80. al. 13. Copt. laud. Eus. ms. (r) ABCDE. (item, absque ἵνα, 42.) 73. 76. 78. 80. 81. 84. 98. Lect. 5. al. 43. pluresve. Mt. a 1. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. cant. laud. Eus. Bas. Dionys. areop. Chrys. bis. Theophyl. 1. 2. Œc. item Mt. h. Procop. ἵνα ὃν ἐξελ. ἐκ τ. τ. δύο. Syr. Erp. Arm. (s) λαχεῖν. Chrys. semel. (t) ABC* (St. β.) Copt. Vulg. cant. Procop. dis. Aug. τόπον τόν. D. (u) ABCD. 18. 33. 66** cant. Bas. Aug. (x) τὸν δίκαιον. A. αὐτοῦ. Mt. f. (y) = Syr. Erp. Aug. αὐτοῖς. ABD** 7. 18. 25. Barb. 1. Mt. d. (Æth.) Slav. Vulg. Chrys. semel. (z) ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ματθίαν. Arm. (a) ιβ. D. XII. cant. (b) τὰς ἡμέρας. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. cant. laud. Aug. semel. Vigil. Leo. Maxim. taur. (c) ὄντων αὐτῶν πάντων. D. gr. ‖ ἅπαντες] = E. laud. Chrys. πάντες AC* al. 6. Mt. b* k* al. 3. Ath. ‖ + οἱ ἀπόστολοι. 31. al. 8. Mt. m* al. 5. Slav. (exc. 5. 8.) Theophyl. 2. (d) = D. Syr. Copt. ὁμοῦ. ABC* 18. Slav. 1. Ath. (e) = 69. (f) = 18. 33. 98* Mt. χ. Cyr. πάντα. D. gr. laud. Vigil. bis. (g) *locum*, Cypr. Auct. de promiss. Vigil. bis. (h) ἐγένετο ἐν αὐτοῖς. Theodoret.

γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός. * [i]ἐκάθισέ τε" [k]ἐφ' ἕνα ἕκαστον
αὐτῶν," * Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, 4
καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦ-
μα ἐδίδου [l]αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι." Ἦσαν δὲ ἐν ἱε- 5
ρουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι, ἄνδρες [m]εὐλαβεῖς,"
ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ 6
τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη,
[n]ὅτι" [n*]ἤκουον" [o]εἷς" ἕκαστος [p] [q]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούν-
των" αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ [r] — πάντες" καὶ ἐθαύμαζον, 7
λέγοντες [s]πρὸς ἀλλήλους·" οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν
οἱ λαλοῦντες [t]γαλιλαῖοι;" Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν, 8
ἕκαστος [u]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ" ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν,
Πάρθοι, καὶ μῆδοι, καὶ [x]ἐλαμῖται," [y]καὶ" οἱ κατοι- 9
κοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, [z]ἰουδαίαν" τε καὶ καππα-
δοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ παμφυ- 10
λίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης τῆς κατὰ κυ-
ρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ ἄραβες, [a]ἀκούομεν" λαλούντων 11
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ
Θεοῦ;] Ἐξίσταντο δὲ [a*]πάντες" καὶ διηπόρουν, [b] [c]ἄλλος 12

(i) καὶ ἐκάθισάν τε. D* gr. ἐκάθισάν τε. D*: gr. Syr. utr. Arr. Copt. Ath. Cyr. semel. καὶ ἐκάθισεν. 15. 18. Ath. Chrys. Cyr. utr. ἐκάθισε δὲ. C* laud. Aug. ἐκάθισεν absque τε. B. (k) ἑκάστη ἐπ' αὐτούς. Arm. (l) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. ABCD. Arm. Vulg. cant. Ath. Cyr. quater. Ambr. Vigil. (m) = Aug. (n) καὶ. D. gr. (n*) ἤκουσεν B. (o) = E. 36. al. 3. Mt. c. d. χ. (p) + αὐτῶν. Slav. rec. Chrys. (q) λαλοῦντας ταῖς γλώσσαις. D. *loquentes eos lingua sua*, cant. item Vulg. laud. ‖ + ταῖς γλώσσαις αὐτῶν. Syr. p. in m. item Aug. semel. ‖ εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ] τῇ ἑκάστου. Arm. (r) = BD. 16. 31. 57. 73. 78. 80. 95. 98. Lect. 5. al. 17. Mt. a 1. d. 1. b. m** al. 6. (habet Barb. 1.) Ed. Arr. Æth. Slav. 1. 3. cant. Chrys. Aug. ter. ἅπαντες. 27. 29. 69. (s) = AC* 26. Copt. Æth. Vulg. (t) ἰουδαῖοι. 3. Copt. (u) τὴν διάλεκτον. D* gr. Syr. Erp. Vulg. Aug. Hier. (x) *Alani*, Syr. (y) = D* gr. (z) = Theophyl. 1. *Judæi*, Aug. semel. *Syriam*, Hier. *Armeniam*, Tert. Aug. semel. ἰνδίαν s. λυδίαν s. ἰδουμαίαν s. βιθυνίαν s. κιλικίαν Conject. (a) *audivimus*, Vulg. cant. laud. (a*) = 95. (b) + ἀλλήλους. 13. (c) = Mt. h Chrys. semel. Aug. semel. πρὸς ἀλλήλους. 4. 14. 37** al. 2. item 11. Mt. d. Æth. Vulg. Theophyl. 1. ‖ + ἐπὶ τῷ γεγονότι, καὶ. D. Syr. p. in m. cant. Aug. semel.

13 πρὸς ἄλλον″ λέγοντες· τί [d]ἂν θέλοι τοῦτο″ εἶναι; Ἕτε-
ροι δὲ [e]διαχλευάζοντες″ ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι
14 εἰσί. [Σταθεὶς δὲ πέτρος σὺν τοῖς [f]ἕνδεκα,″ ἐπῆρε [g]τὴν
φωνὴν αὐτοῦ, καὶ [h]ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς·″ ἄνδρες ἰου-
δαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά [i]μου.
15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν·
16 [k]ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·″ Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι
17 τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου [l]ἰωήλ·″ Καὶ ἔσται [m]ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει [n]ὁ θεὸς,″ ἐκχεῶ ἀπὸ
τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύ-
σουσιν οἱ υἱοὶ [o]ὑμῶν″ καὶ αἱ θυγατέρες [p]ὑμῶν,″ καὶ οἱ
νεανίσκοι [q]ὑμῶν″ ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
18 [r]ὑμῶν″ [s]ἐνυπνίοις″ ἐνυπνιασθήσονται. [t]Καίγε″ ἐπὶ τοὺς
δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου [u]ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις″ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, [x]καὶ προφη-
19 τεύσουσι.″ Καὶ [y]δώσω″ τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ [z]ἄνω,″
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς [a]κάτω,″ [b]αἷμα καὶ πῦρ καὶ

---

[e] χλευάζοντες. [s] ἐνύπνια.

(d) τοῦτο θέλει. A. θέλει τοῦτο. CD. 15. 18. 36. 40. Chrys. θέλῃ. 34. 45. (e) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. 69. al. 6. Mt. k. Syr. p. in m. Bas. Cyr. hier. Chrys. Theophyl. 3. διεχλεύαζον sequente λέγοντες. D* deridebant dicentes, cant. Aug. (f) δέκα ἀποστόλοις. D* cant* undecim apostolis, cant** Syr. undecim discipulis, Aug. (g) + πρῶτος D* cant. ‖ Post αὐτοῦ] + πρότερον. E. + prior, laud. (h) εἶπεν. D. cant. Æth. item Syr. Erp. (i) + τοῦ στόματος. 43. (k) οὔσης ὥρας τῆς ἡμέρας γ′. D. gr. 1* cum sit etc. Vulg. laud. Aug. Gaudent. ‖ τῆς ἡμέρας] = Syr. a luce, Æth. Arr. (l) = D. cant. Iren. Hilar. Aug. Auct. de rebapt. (m) + μετὰ ταῦτα. BC. Mt. h. Arm. Cyr. hier. Constit. Theophyl. 2. in textu et comm. (n) κύριος. DE. Mt. l. Vulg. cant. laud. Theophyl. 1. ut videtur. Iren. Hier. Hilar. Auct. de rebapt. κύριος ὁ θεός. 47 in m. Chrys. (o) = Mt. m** αὐτῶν. D. cant. Hier. Hilar. (p) = C. αὐτῶν. D. cant. Hilar. Hier. (q) = D. cant. Hier. (r) = DE. cant. laud. (s) = D* gr. ἐνυπνίοις. ABCD** 4. 13. 25. 27. 29. 36. 40. 57. 69. 95. al. 9. Mt. h. (etiam in schol.) k. Ed. Theophyl. 1. ut videtur, et 2. ‖ Rec. Barb. 5. (t) καὶ ἐγώ. D* cant. καί γε. Ed. καί γε. Ed. (u) = D. cant. Hier. Auct. de rebapt. (x) = Iidem. (y) dabunt, tol. (z) = A. 31. 37* Syr. Erp. (a) = Syr. Erp. (b) = D. cant.

ἀτμίδα καπνοῦ." Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό- 20
τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν [c] — ἢ" ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν
κυρίου τὴν μεγάλην [d] καὶ ἐπιφανῆ." Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.] ["Ανδρες 22
ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν
ναζωραῖον, ἄνδρα [e] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον" εἰς [f] ὑ-
μᾶς" δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, (οἷς ἐποίησε δι'
αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ [g] ὑμῶν," καθὼς [h] = καὶ" [i] αὐτοὶ"
οἴδατε,) Τοῦτον [k] τῇ ὡρισμένῃ" βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ [l] ἔκδοτον [m] = λαβόντες," διὰ [n] ∞ χειρῶν" ἀνόμων
[o] προσπήξαντες" [p] ∞ ἀνείλετε." Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, 24
λύσας [q] τὰς ὠδῖνας τοῦ [r] ∾ θανάτου," καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ 25
λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου δια-
παντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου [s] ἐστιν," ἵνα μὴ σαλευθῶ.
Διὰ τοῦτο [t] εὐφράνθη ἡ καρδία μου," καὶ ἠγαλλιάσατο 26
ἡ [u] γλῶσσά" μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει

---

[n] ∞ χειρὸς. [p] ∞ ἀνείλατε. [r] ∾ ᾅδου.

(c) = ACDE. (d) = D. cant. (e) ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ. BCD** 31. 69. Mt. k. Arr. Arm. Vulg. Ath. Epiph. Chrys. sæpe. Iren. Fulgent. ἀποδεδειγμένον] ὑποδεδειγμ. Theoph. 1. in textu. δεδοκιμασμένον. D* probatum, cant. Faustin. approbatum, Vulg. Iren. Ambr. Fulg. designatum, laud. destinatum, Tert. bis. qui videre fecit vos a Deo, Ar. pol. qui a Deo videri factus est apud vos, Syr. item Erp. (f) ἡμᾶς. D* Mt. d. lect. 5. Slav. 5. cant. (g) ἡμῶν. 24. (ap. Mill. 34.) Mt. d. (h) = ABDE. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 73. al. 2. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. cant. laud. Ath. Iren. Victorin. Fulg. (i) ὑμεῖς. Arm. ὑμεῖς πάντες. E. laud. (k) ὡρισμένον τῇ. Arm. ut videtur. (l) = 40. ‖ tradentes in manus etc. Syr. Erp. Arm. (m) = ABC. 25. 27. 29. 40. Syr. Erp. Arm. Copt. Æth. Vulg. Ath. Iren. Victorin. Fulgent. (n) ABCD. gr. 13. 15. 18. Mt. d. (in schol. habet utrumque) Ath. Cyr. (o) προσπαίξαντες. Conject. ‖ + τῷ ξύλῳ. Arm. + cruci, Victorin. (p) ADE. 25. 34. 36. al. 5. Mt. f. m** Ed. Ath. Theoph. 1. (q) + δι' αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (r) D. (St. β.) Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. laud. Polycarp. Pseudo Ath. Epiph. semel. Iren. Fulgent. Cassiod. (non Bedæ gr.) ‖ + αὐτοῦ. Mt. k. (s) ἐστι. Theoph. 1. et 2 in comm. (t) ηὐφράνθη. ADE. 4. 40. Mt. c. Clem. ηὐφράνθη μου ἡ καρδία. B. (u) δόξα. Syr. (non Erp.)

27 ἐπ' ἐλπίδι· * Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου
εἰς[x] ∞ ᾅδου," οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης
29 μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν
μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
30 [y] ἐν" [z] ἡμῖν" ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς, ἐκ
καρποῦ τῆς [a] ὀσφύος" αὐτοῦ [b] † [c] καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου
31 αὐτοῦ·" [d] Προϊδὼν" ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως
τοῦ χριστοῦ, ὅτι [e] ∞ οὐ" [f] ∞ κατελείφθη" [g] † εἰς
[h] ᾅδου," [i] ∞ οὐδὲ" ἡ σὰρξ αὐτοῦ [k] εἶδε" διαφθοράν.
32 Τοῦτον τὸν ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεὸς, οὗ [l] πάντες" ἡμεῖς

---

[x] ∞ ᾅδην. [b] † τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν.
[e] ∞ οὔτε. [f] ∞ ἐγκατελείφθη. [g] † ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. [i] ∞ οὔτε.

(x) ABCD. 15. 18. 27. 40. 69. al. 2. Mt. a 1. in marg. d. k. Clem. Theoph. 1. 2. (non Or.) (y) παρ' D. apud, Vulg. laud. (z) ὑμῖν. 4. 33. Mt. h. Theoph. 2. (a) καρδίας. D* præcordia, cant. ventris, Iren. Victorin. (b) = ACD** Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ath. Cyr. Iren. Victorin. Fulg. ‖ Adest in BD* cant. Theodoret. Attingunt Chrys. Theoph. 1. Post θρόνου αὐτοῦ ponunt Ed. ἀναστήσειν τὸν χρ. in καρποῦ τ. ὀσφ. αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα καθίσαι. Ar. pol. Omisso ἀναστήσειν post καθίσαι legunt τὸν χριστὸν κατὰ σάρκα Ath. Vigil. ‖ τὸ κατὰ σάρκα = E. 4. 27. 29. laud. Bedæ gr. ‖ τὸ = D. 15. 18. 36. ‖ ἀναστήσειν] ἀναστῆσαι. DE. al. 5. Ed. ἀναστήσας. 57. (c) = Lect. 1** Theodoret. semel. ‖ καθίσαι] καὶ καθ. DE. 69. Mt. 1. Ed. Slav. 7. et ed. laud. Bedæ gr. καθίσαι τε. 15. 18. Mt. a 1. m** collocare, cant. ‖ τοῦ θρόνου] τὸν θρόνον. ACD. 15. 36. Orig. ap. Wetst. (d) προειδὼς. D. 1. 60. 69. Mt. d. k. Ed. Theodoret. (e) ABCD 15. 18. 25. 36. 40. Bedæ gr. Vulg. cant. laud. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. Iren. Fulg. Victorin. οὐκ. E. al. 6. Mt. k. l. Ed. (f) ACDE. 15. 18. 36. 40. 69. al. 7. Barb. 1. Mt. k. l. Ed. Thaumaturg. Eus. Nyss. Chrys. Theodoret. Œc. Theoph. 1. 2. (g) = ABCD. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Didym. Iren. Victorin. Ante ἐγκατελείφθη ponit Chrys. Habent Bedæ gr. Fulg. Philastr. (h) ᾅδην. B. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 76. al. 2. Mt. d. k. Eus. Nyss. Thaumat. Theoph. 2. (i) ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. k. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. (k) εἶς. 43. (l) = 29. Ambr.

ἐσμεν μάρτυρες. Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν 33
τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε [m]τοῦτο, ὃ = νῦν: ὑμεῖς″ [n]βλέπετε
καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· 34
[o]λέγει δὲ″ αὐτός· [p]εἶπεν″ ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο- 35
πόδιον τῶν ποδῶν σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς 36
οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι [q] # καὶ″ κύριον [r]αὐτὸν καὶ χριστὸν″ ὁ θεὸς
ἐποίησε, τοῦτον τὸν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.]

[s]Ἀκούσαντες δὲ″ κατενύγησαν [t]τῇ καρδίᾳ,″ [u]εἶπόν 37
τέ″ πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς [x]λοιποὺς″ ἀποστόλους·
τί [y]ποιήσομεν,″ ἄνδρες ἀδελφοί[z]; [Πέτρος δὲ [a]ἔφη″ 38

---

[r] ∾ καὶ χριστὸν αὐτὸν.

(m) ὑμῖν ὅ. D* cant. ‖ τοῦτο ὃ] τοῦτον ὄν. 40. Vulg. ed. luxov. Beda. τοῦτο τὸ δῶρον ὅ. E. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. et ed. sixtin. laud. tol. Cypr. Iren. Ambr. Maximin. Bedæ gr. *hanc gratiam*. Philastr. ‖ νῦν = ABCD. 10* 15. 18. 27. 29. 36. Syr. Copt. Arm. ut videtur. Vulg. cant. lux. Cyr. Didym. Ambr. Philastr. (n)+καὶ. D. Barb. 1. cant. (o) εἴρηκε γάρ. D. Vulg. cant. (p) λέγει. D. gr. Codd. ap. Bed. (quibus tamen græcos opponit.) (q)+ABCDE. 42. 73. 76. 78. 80. 95** 98. al. 24. Mt. a l. c. d. f. h. l. al. 3. Lect. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (r) αὐτὸν καὶ χριστὸν=42. αὐτὸν=D* cant. ‖ Ante καὶ χριστὸν ponunt αὐτὸν ABCD** 15. 18. 36. 45. 69. Mt. k. Arm. Vulg. Ath. Bas. Nyss. Eunom. Eustath. antioch. Chrys. sæpe. Iren. Faustin. Ambr. Post ὁ θεὸς ponunt 4. 31. Mt. d. Œc. item Tert. ‖ *quoniam istum Christum Deus fecit*, Victorin. (s) τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. D. Syr. p. in m. cant. (t) τὴν καρδίαν. ABC. 36. Chrys. (u) εἰπόντες. 18. 73. al. 3. Mt. h. Aug. semel. εἶπον δὲ. 19. καὶ εἶπον. E. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. D* cant. et εἰπόντες. D** (x)=D. Mt. k. Copt. cant. Aug. (y) ποιήσωμεν. ACE. 15. 18. 42. 73. 78* 98. al. 7. Mt. a l. d. f. Ed. Bas. (z)+ὑποδείξατε ἡμῖν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. tol. Aug. Auct. de promiss. Bedæ gr. (a)=B. 65. (cum 3) Barb. 1. Vulg. ms. φησὶν post μετανοήσατε. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. d. Vulg. Cyr. hier. Chrys. ap. W. φησὶν post αὐτούς. D. cant. Iren. εἶπε Mt. c. εἶπε ante πέτρος. 38. 67. Arm.

πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι [b]ἰησοῦ [c]χριστοῦ,″ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
καὶ λήψεσθε τὴν [d]δωρεὰν″ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
39 [e]Ὑμῖν″ γάρ [f]ἐστιν ἡ ἐπαγγελία″ καὶ τοῖς τέκνοις [e]ὑ-
μῶν,″ καὶ [g]πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν,″ ὅσους ἂν προσκαλέ-
40 σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε [h]λόγοις″ [i]πλεί-
οσι″ [k]∞ διεμαρτύρετο,″ [l]καὶ παρεκάλει,″ λέγων· σώθητε
41 ἀπὸ τῆς γενεᾶς [l*]τῆς σκολιᾶς″ ταύτης. Οἱ μὲν οὖν [m] =
ἀσμένως″ [n]ἀποδεξάμενοι″ τὸν λόγον [o]αὐτοῦ,″ ἐβαπτί-
σθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.
42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες [p]τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστό-
λων[q], καὶ τῇ κοινωνίᾳ, [r]καὶ″ τῇ κλάσει [s]τοῦ ἄρτου,″ καὶ
43 [t]ταῖς προσευχαῖς.″ Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος[u],
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα[x] διὰ [y]τῶν ἀποστόλων [z]ἐγί-

---

[k] ∞ διεμαρτύρατο.

(b) + τοῦ κυρίου. DE. 69. item 60. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. It. Bas. Epiph. Cyr. Theodoret. Cypr. Hilar. Lucif. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. (c) = Syr. Erp. Copt. ap. Mill. et Beng. Œc. Iren. (d) δύναμιν. Mt. h. (in marg. etiam rec.) ἐπαγγελίαν. Bas. Theodoret. *gratiam*, Ambr. *gratiam, sanctum Spiritum*, cant. (e) ἡμῖν et mox ἡμῶν. D. cant. Aug. semel. (f) εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι. Arm. Cyr. (g) *omnibus deinceps*, Cypr. (h) = 25. 27. 29. (i) = 20. (k) ABDE. 25. 27. 29. 40. 69* Alii. Mt. d. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) = Aug. bis. ‖ + αὐτοὺς. ABD. 25. 27. 33. 34. 40. 69. Mt. a 1. in marg. k. item d. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (l*) = 73. (m) = ABCD. 19. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Clem. Chrys. semel, ut videtur. Aug. semel. Habet Bedæ gr. (n) δεξάμενοι. 36. ὑποδεξ. 42. Theoph. 1. 2. καταδεξ. 46. πιστεύσαντες. D. cant. (o) = 4. Mt. k. Copt. Aug. ‖ + καὶ πιστεύσαντες. Syr. p. in m. Aug. (p) + ἐν. A. 98. Syr. Erp. Vulg. cant. ‖ + ὁμοθυμαδὸν. 15. 18. 36. Chrys. Theoph. 3. (q) + ἐν ἱερουσαλὴμ. D. cant. Post προσευχαῖς ponit tol. (r) = AD. Barb. 1. ‖ *communicatione fractionis*, Vulg. ed. cant. (s) *eucharistiæ*, Syr. item Erp. (t) τῇ προσευχῇ. 18. Chrys. Theoph. 3. ‖ Ante τῇ κλάσει ponunt Syr. Erp. (u) + καὶ τρόμος. Arm. (x) + οὐ μικρὰ. E. 25. laud. (y) + τῶν χειρῶν. E. 18. 25. 40. Syr. Erp. Æth. laud. (z) ἐγίνετο. 27. 29. 40. al. 5. Mt. b. c. Ed. Œc. ed. Theoph. 2. ἐγίνοντο. E. 25. item 64. Ante διὰ ponunt AC. Syr. Copt. Æth.

Θεοῦ. Καὶ [d] ∾ συναλιζόμενος" παρήγγειλεν αὐτοῖς, 4
ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ [e] μου·" "Ὅτι 5
ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ [f] βαπτισθήσεσθε"
ἐν πνεύματι ἁγίῳ, [g] οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας[h].
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, 6
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ [i] ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ ἰσραήλ;" Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· [k] οὐχ ὑμῶν ἐστι" 7
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν [l] ἐπελθόντος τοῦ 8
ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ [m] μοι" μάρτυ-
ρες ἔν τε ἱερουσαλὴμ, καὶ [n] — ἐν" πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ
σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.] Καὶ ταῦτα 9
[o] εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη· καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν
αὐτὸν" [p] ἀπὸ" τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζον- 10
τες ἦσαν* εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ,
ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν [q] ἐσθῆτι λευκῇ,"

---

[d] ∾ *συναυλιζόμενος.*

(d) 4. 25. 27. 29. 31. 34. 36* 40. 57** 65. 84. (cum al. 2.) al. 11. Mt. b* f** χ. Eus. Epiph. Theoph. 2. in textu. *convescens* s. *convivens*, Vulg. laud* cant. Hier. item Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. Patr. gr. *cum conversaretur cum illis*, laud** lux. Patr. lat. *συναλισκόμενος μετ' αὐτῶν.* D. *συναλιζομένοις.* Conject. Hemsterhus. ‖ + *μετ' αὐτῶν.* Ed. Verss. (e) = Epiph. Bas. *αὐτοῦ.* Copt. ap. M. ‖ *φησὶν, διὰ τοῦ στόματός μου.* D. Æth. Vulg. lux. Hilar. Aug. Hier. et (omisso *φησὶν*) cant. (Sed laud. et Auct. de rebapt. ut rec.) (f) *baptizati estis*, Slav. *incipietis baptizari*, s. *baptizare*, s. *baptizabitis*, Codd. lat. ap. Aug. *baptizamini*, cant. Gaud. (g) + *καὶ ὃ μέλλετε λαμβάνειν.* D. cant. tolet. Hilar. Aug. Maxim. taur. Idac. (h) + *ἕως τῆς πεντηκοστῆς.* D. Sahid. cant. Aug. (i) *ἀποκαταστάνεις εἰς τὴν βασ. τοῦ ἰσραὴλ.* D* *ἀποκαταστάνεις τὴν β. τῷ ἰσρ.* D** *repræsentaberis? et quando regnum Israel?* Aug. aliquoties; sed alibi: *præsentabis regnum Israel.* ‖ *τῷ*] *τοῦ.* 34. Sed rec. Beda dis. (k) *nemo potest*, Cypr. Aug. aliquoties. (l) comma ponunt Syr. laud. cant. Hilar. Victorin. Ambr. Alii. (m) *μου.* ABCD. cant. Or. semel. (n) = AC*D. 27. 29. 40. 67* 69* cant. Orig. semel. Hilar. (o) *εἰπόντος αὐτοῦ, νεφέλη ὑπέβαλεν* (*suscepit*) *αὐτὸν, καὶ ἀπήρθη.* D. cant. Aug. (semel retinet *βλεπόντων αὐτῶν.*) (p) *et occultatus est ab*, Syr. (q) *ἐσθήσεσι λευκαῖς.* ABC. 27. 29. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. Eus.

11 Οἳ καὶ εἶπον· ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε [r]ἐμβλέ-
ποντες" [s]εἰς τὸν οὐρανόν;" [t]οὗτος ὁ ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς
ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν," [u]οὕτως" ἐλεύσεται[x], ὃν τρό-
12 πον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε
[ὑπέστρεψαν [y]εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλὴμ,[z] [a]σαββάτου
13 ἔχον ὁδόν."] Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, [b]ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερ-
ῷον," οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ,τε πέτρος καὶ [c]ἰάκωβος
καὶ ἰωάννης" καὶ ἀνδρέας, φίλιππος καὶ θωμᾶς, βαρ-
θολομαῖος καὶ ματθαῖος, ἰάκωβος [d] ἀλφαίου καὶ σίμων
14 ὁ [e]ζηλωτὴς" καὶ ἰούδας [f] ἰακώβου. Οὗτοι πάντες ἦσαν
προσκαρτεροῦντες [g]ὁμοθυμαδὸν" τῇ προσευχῇ, [h]† σὺν
γυναιξὶ[i], καὶ [k]μαρίᾳ" τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ [l]= σὺν"
τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ
τῶν [m]∾ μαθητῶν," εἶπεν· (ἦν [n]τε". ὄχλος [o]ὀνομάτων"

---

[h]† καὶ τῇ δεήσει. [m]∾ ἀδελφῶν.

(r) βλέποντες. E. 4. 18. 25. 27. 36. 42. 65 (cum al. 3.) al. 2. Mt. h. χ. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. 1. ἀτενίζοντες. Epiph. (s) = 1. 33. 34. Mt. l. (t) = 31* 69* Mt. d. ‖ εἰς τὸν οὐρανὸν = D. 33* cant. tol. Aug. semel. Avit. vienn. Vigil. (u) οὗτος. 18. 36. 60. al. 4. Mt. χ. Ed. Theodoret. (x) + πάλιν. 33. 36. 60. Mt. c. χ. Theoph. 2. (y) + οἱ ἀπόστολοι. 31. 40. 78. al. 5. Theoph. 2. (z) + τοσοῦτον ὂν τὸ διάστημα, ὅσον δυνατὸν ἰουδαῖον περιπατῆσαι ἐν σαββάτῳ. 40. (a) *et distat ab ea quasi septem stadia*, Syr. (non Arr.) *spatio cursus viri, quod est iter primi sabbati*, Æth. (b) εἰς τὸ ὑπερῷον, ἀνέβησαν. ABC. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. Græcum ap. Bed. (c) ἰωάννης κ. ἰακ. ABCD. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Aug. (non Bedæ græcum.) (d) + *filius*, Syr. (e) ζηλωτοῦ. 4. (f) + *filius*, Syr. (g) = 18. 36. Ante προσκ. ponit 65 (cum 66.) (h) = ABC* DE. 14* Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. semel. Theoph. 2. in comment. Cypr. Aug. Hier. Beda. ‖ Habet, ut videtur, Or. (i) + καὶ τέκνοις. D. cant. (k) μαριάμ. BE. 27. 29. 40. Barb. 1. (l) = AC*D. 25. Mt. k. m** Copt. Arm. Vulg. cant. Cypr. Aug. (m) ABC* 8. Barb. 2. Copt. Æth. Arm. Vulg. Aug. (n) δὲ C. D** 16. Ed. Syr. utr. Copt. Vulg. laud. Cypr. Aug. γὰρ D* *præterea*, cant* (o) = Mt. b. ἀνδρῶν. E. laud. *hominum*, Syr. Æth. Vulg. Aug. *non omnium*, cant. ‖ *cœtus hominum circiter* 120 *nominum*, Erp.

ἐπὶ τὸ αὐτὸ [p]ὡς″ ἑκατὸν εἴκοσιν·) ″Ἄνδρες ἀδελφοί, 16
[q]ἔδει″ πληρωθῆναι τὴν γραφὴν [r] — ταύτην,″ ἣν προεῖπε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [s]διὰ στόματος δαβὶδ″ περὶ ἰούδα,
τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν·
[t]″Ὅτι″ κατηριθμημένος ἦν [u]ἐν″ [x]ἡμῖν,″ καὶ ἔλαχε τὸν 17
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.] Οὗτος μὲν [y]οὖν″ ἐκτήσατο 18
χωρίον ἐκ [z]† μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ [a]πρηνὴς″ γενό-
μενος, [b]ἐλάκησε″ μέσος· καὶ ἐξεχύθη [c]πάντα″ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κα- 19
τοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
τῇ [d]ἰδίᾳ″ διαλέκτῳ αὐτῶν, [e]ἀκελδαμὰ,″ τοῦτ᾽ ἔστι,
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις [f]αὐτοῦ″ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ [g]λάβοι″ ἕτε-
ρος. [Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν [h]ἀνδρῶν″ ἐν παντὶ 21
χρόνῳ, [i]ἐν ᾧ″ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος
ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ [k]τοῦ βαπτίσματος″ ἰωάννου 22
ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνελήφθη [l]ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς

---

[u]∾ σὺν. [z]† τοῦ.

(p) = Arm. ὡσεὶ. AC. 40. Theoph. 2. (q) δεῖ. D* Vulg. cant. Iren. ms. Aug. (r) = AC* 14* 25. 69. Barb. 1. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Or. bis.' Eus. Ath. Didym. Vigil. Gildas. (s) = Æth. (t) ὅ. 19. *qui*, Vulg. cant. Iren. Aug. ὅτι. 10** (u) ABCDE. 25. 27. 29. 69. Barb. 1. Vulg. Eus. (x) ὑμῖν. Theophyl. 1. (y) = 26. Syr. Erp. Arm. (z) = ADE. 4. 31. 32. 36. 42. 57. 60. 73. 76. 80. Alii. Mt. a l. c. d. f. h. (etiam in scholiis.) k. l. m. Ed. Eus. Chrys. Theoph. 1. Œcum. semel. (a) πρηνὴς. A. 26. 33. 60. 98* Mt. l. h. in schol. πρηνστὴς s. πρησθεὶς. Papias ap. Theophyl. 2. *suspensus*, Vulg. Beda. *in faciem prostratus* s. *dejectus*, Ambr. item Aug. *pronus*, laud. cant. (b) ἐλάκισε. 43. 67. 69** Mt. h. in schol. Theophyl. 1. (c) = A. Theophyl. 1. Gaudent. (d) = D. Arm. Vulg. cant. laud. Aug. ἰουδαίᾳ. 42** 57. (e) ἀχελδαμὰχ. AB. 40. Cod. lat. ap. Mt. ἀκελδαιμὰχ. D. cant. Aug. ἀκελδαμὰχ. B. *Acheldemac*, luxov. Beda. ἀκελδαμὰν. E. Copt. *Acaldamas*, laud. Alii aliter. (f) = tolet. αὐτῶν. 34. 43. ap. W. 78* al. 5. et Barb. 2. Æth. Arm. Vulg. ed. cant* (g) λαβέτω. ABCD (St. β.) 8. 25. Eus. Chrys. (h) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. ‖ ἀνδρῶν τούτων, et ponunt ante τῶν συνελθ. Arm. Vulg. cant. (i) ᾧ. ABC* D. ὡς. D* *quoniam*, cant* (k) = 26. (l) + εἰς τὸν οὐρανόν. Slav. 7. ed.

23 ἀναστάσεως αὐτοῦ [m] γενέσθαι σὺν ἡμῖν" ἕνα τούτων. Καὶ [n]
[o] ἔστησαν" δύο, [p] ἰωσὴφ" τὸν καλούμενον [q] βαρσαβᾶν,"
24 ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν. Καὶ προσευξάμε-
νοι εἶπον· σὺ, κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον
25 [r] ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα," [s] Λαβεῖν" [t] ∾ τὸν κλῆρον" τῆς
διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, [u] ∾ ἐξ" ἧς παρέβη
26 ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον [x] τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδω-
καν κλήρους [y] αὐτῶν" καὶ [z] ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθί-
αν," καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν [a] ἕνδεκα" ἀπο-
στόλων.]

1 Καὶ [ἐν τῷ συμπληροῦσθαι [b] τὴν ἡμέραν" τῆς πεντη-
κοστῆς, [c] ἦσαν ἅπαντες" [d] ὁμοθυμαδὸν" [e] ἐπὶ τὸ αὐτό."
2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν [f] ὅλον" τὸν [g] οἶκον," οὗ ἦσαν
3 καθήμενοι. Καὶ [h] ὤφθησαν αὐτοῖς" διαμεριζόμεναι

---

[r] ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω. [t] ∾ τὸν τόπον. [u] ∾ ἀφ'

(m) σὺν ἡμῖν γενέσθαι. ABCD. 31. 40. Arm. Vulg. cant. Chrys. bis, Aug. (n) + τούτων λεχθέντων. E. laud. Cod. gr. ap. Bedam. (o) ἔστησεν. D*. Ar. pol. cant. Aug. contradicente Chrys. (p) ἰωσῆν. B. 5. Lect. 1. Syr. p. (q) βαρνάβαν. D. Æth. cant. tol. βαρσαββᾶν. ABE. 80. al. 13. Copt. laud. Eus. ms. (r) ABCDE. (item, absque ἕνα, 42.) 73. 76. 78. 80. 81. 84. 98. Lect. 5. al. 43. pluresve. Mt. a 1. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. cant. laud. Eus. Bas. Dionys. areop. Chrys. bis. Theophyl. 1. 2. Œc. item Mt. h. Procop. ἕνα ὃν ἐξελ. ἐκ τ. τ. δύο. Syr. Erp. Arm. (s) λαχεῖν. Chrys. semel. (t) ABC* (St. β.) Copt. Vulg. cant. Procop. dis. Aug. τόπον τὸν. D. (u) ABCD. 18. 33. 66** cant. Bas. Aug. (x) τὸν δίκαιον. A. αὐτοῦ. Mt. f. (y) = Syr. Erp. Aug. αὐτοῖς. ABD** 7. 13. 25. Barb. 1. Mt. d. (Æth.) Slav. Vulg. Chrys. semel. (z) ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ματθίαν. Arm. (a) ιβ. D. XII. cant. (b) τὰς ἡμέρας. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. cant. laud. Aug. semel. Vigil. Leo. Maxim. taur. (c) ὄντων αὐτῶν πάντων. D. gr. ‖ ἅπαντες] = E. laud. Chrys. πάντες AC* al. 6. Mt. b* k* al. 3. Ath. ‖ + οἱ ἀπόστολοι. 31. al. 8. Mt. m* al. 5. Slav. (exc. 5. 8.) Theophyl. 2. (d) = D. Syr. Copt. ὁμοῦ. ABC* 18. Slav. 1. Ath. (e) = 69. (f) = 18. 33. 98* Mt. χ. Cyr. πάντα. D. gr. laud. Vigil. bis. (g) locum, Cypr. Auct. de promiss. Vigil. bis. (h) ἐγένετο ἐν αὐτοῖς. Theodoret.

γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός. *[i]ἐκάθισέ τε" [k]ἐφ' ἕνα ἕκαστον
αὐτῶν," * Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, 4
καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦ-
μα ἐδίδου [l]αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι." Ἦσαν δὲ ἐν ἱε- 5
ρουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι, ἄνδρες [m]εὐλαβεῖς,"
ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ 6
τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη,
[n]ὅτι" [n*]ἤκουον" [o]εἷς" ἕκαστος[p] [q]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούν-
των" αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ [r] — πάντες" καὶ ἐθαύμαζον, 7
λέγοντες [s]πρὸς ἀλλήλους·" οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν
οἱ λαλοῦντες [t]γαλιλαῖοι;" Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν, 8
ἕκαστος [u]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ" ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν,
Πάρθοι, καὶ μῆδοι, καὶ [x]ἐλαμῖται," [y]καὶ" οἱ κατοι- 9
κοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, [z]ἰουδαίαν" τε καὶ καππα-
δοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ παμφυ- 10
λίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης τῆς κατὰ κυ-
ρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ ἄραβες, [a]ἀκούομεν" λαλούντων 11
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ
θεοῦ;] Ἐξίσταντο δὲ [a*]πάντες" καὶ διηπόρουν,[b] [c]ἄλλος 12

(i) *καὶ ἐκάθισάν τε.* D* gr. *ἐκάθισάν τε.* D** gr. Syr. utr. Arr. Copt. Ath. Cyr. semel. *καὶ ἐκάθισεν.* 15. 18. Ath. Chrys. Cyr. utr. *ἐκάθισε δὲ.* C* laud. Aug. *ἐκάθισεν* absque *τε.* B. (k) *ἑκάστη ἐπ' αὐτούς.* Arm. (l) *ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.* ABCD. Arm. Vulg. cant. Ath. Cyr. quater. Ambr. Vigil. (m) = Aug. (n) *καὶ.* D. gr. (n*) *ἤκουσεν* B. (o) = E. 36. al. 3. Mt. c. d. χ. (p) + *αὐτῶν.* Slav. rec. Chrys. (q) *λαλοῦντας ταῖς γλώσσαις.* D. *loquentes eos lingua sua*, cant. item Vulg. laud. ‖ + *ταῖς γλώσσαις αὐτῶν.* Syr. p. in m. item Aug. semel. ‖ *εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ*] *τῇ ἑκάστου.* Arm. (r) = BD. 16. 31. 57. 73. 78. 80. 95. 98. Lect. 5. al. 17. Mt. a l. d. l. h. m** al. 6. (habet Barb. 1.) Ed. Arr. Æth. Slav. 1. 3. cant. Chrys. Aug. ter. *ἅπαντες.* 27. 29. 69. (s) = AC* 26. Copt. Æth. Vulg. (t) *ἰουδαῖοι.* 3. Copt. (u) *τὴν διάλεκτον.* D* gr. Syr. Erp. Vulg. Aug. Hier. (x) *Alani*, Syr. (y) = D* gr. (z) = Theophyl. 1. *Judæi*, Aug. semel. *Syriam*, Hier. *Armeniam*, Tert. Aug. semel. *ἰνδίαν* s. *λυδίαν* s. *ἰδουμαίαν* s. *βιθυνίαν* s. *κιλικίαν* Conject. (a) *audivimus*, Vulg. cant. laud. (a*) = 95. (b) + *ἀλλήλους.* 13. (c) = Mt. h Chrys. semel. Aug. semel. *πρὸς ἀλλήλους.* 4. 14. 37** al. 2. item 11. Mt. d. Æth. Vulg. Theophyl. 1. ‖ + *ἐπὶ τῷ γεγονότι, καὶ.* D. Syr. p. in m. cant. Aug. semel.

13 πρὸς ἄλλον" λέγοντες· τί [d]ἂν θέλοι τοῦτο" εἶναι; "Ετε-
ροι δὲ [e]διαχλευάζοντες" ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι
14 εἰσί. [Σταθεὶς δὲ πέτρος σὺν τοῖς [f]ἕνδεκα," ἐπῆρε [g]τὴν
φωνὴν αὐτοῦ, καὶ [h]ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς·" ἄνδρες ἰου-
δαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά [i]μου.
15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν·
16 [k]ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας·" Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι
17 τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου [l]ἰωήλ·" Καὶ ἔσται [m]ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει [n]ὁ θεὸς," ἐκχεῶ ἀπὸ
τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύ-
σουσιν οἱ υἱοὶ [o]ὑμῶν" καὶ αἱ θυγατέρες [p]ὑμῶν," καὶ οἱ
νεανίσκοι [q]ὑμῶν" ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
18 [r]ὑμῶν" [s]ἐνυπνίοις" ἐνυπνιασθήσονται. [t]Καίγε" ἐπὶ τοὺς
δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου [u]ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις" ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, [x]καὶ προφη-
19 τεύσουσι." Καὶ [y]δώσω" τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ [z]ἄνω,"
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς [a]κάτω," [b]αἷμα καὶ πῦρ καὶ

---

[e] χλευάζοντες. [s] ἐνύπνια.

(d) τοῦτο θέλει. A. θέλει τοῦτο. CD. 15. 18. 36. 40. Chrys. θέλῃ. 34. 45. (e) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. 69. al. 6. Mt. k. Syr. p. in m. Bas. Cyr. hier. Chrys. Theophyl. 3. διεχλεύαζον sequente λέγοντες. D* *deridebant dicentes*, cant. Aug. (f) δέκα ἀποστόλοις. D* cant* *undecim apostolis*, cant** Syr. *undecim discipulis*, Aug. (g) + πρῶτος D* cant. ‖ Post αὐτοῦ] + πρότερον. E. + *prior*, laud. (h) εἶπεν. D. cant. Æth. item Syr. Erp. (i) + τοῦ στόματος. 43. (k) οὔσης ὥρας τῆς ἡμέρας γʹ. D. gr. 1* *cum sit etc.* Vulg. laud. Aug. Gaudent. ‖ τῆς ἡμέρας] = Syr. *a luce*, Æth. Arr. (l) = D. cant. Iren. Hilar. Aug. Auct. de rebapt. (m) + μετὰ ταῦτα. BC. Mt. h. Arm. Cyr. hier. Constit. Theophyl. 2. in textu et comm. (n) κύριος. DE. Mt. l. Vulg. cant. laud. Theophyl. 1. ut videtur. Iren. Hier. Hilar. Auct. de rebapt. κύριος ὁ θεός. 47 in m. Chrys. (o) = Mt. m** αὐτῶν. D. cant. Hier. Hilar. (p) = C. αὐτῶν. D. cant. Hilar. Hier. (q) = D. cant. Hier. (r) = DE. cant. laud. (s) = D* gr. ἐνυπνίοις. ABCD** 4. 13. 25. 27. 29. 36. 40. 57. 69. 95. al. 9. Mt. h. (etiam in schol.) k. Ed. Theophyl. 1. ut videtur, et 2. ‖ Rec. Barb. 5. (t) καὶ ἐγὼ. D* cant. καί τι. Ed. καί τοι. Ed. (u) = D. cant. Hier. Auct. de rebapt. (x) = Iidem. (y) *dabunt*, tol. (z) = A. 31. 37* Syr. Erp. (a) = Syr. Erp. (b) = D. cant.

ἀτμίδα καπνοῦ·" Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό- 20
τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν [c]—ἢ" ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν
κυρίου τὴν μεγάλην [d]καὶ ἐπιφανῆ." Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.] [Ἄνδρες 22
ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν
ναζωραῖον, ἄνδρα [e]ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον" εἰς [f]ὑ-
μᾶς" δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, (οἷς ἐποίησε δι'
αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ [g]ὑμῶν," καθὼς [h]= καὶ" [i]αὐτοὶ"
οἴδατε,) Τοῦτον [k]τῇ ὡρισμένῃ" βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ [l]ἔκδοτον [m]= λαβόντες," διὰ [n]∞ χειρῶν" ἀνόμων
[o]προσπήξαντες" [p]∞ ἀνείλετε." Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, 24
λύσας [q]τὰς ὠδῖνας τοῦ [r]∾ θανάτου," καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ 25
λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου δια-
παντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου [s]ἐστὶν," ἵνα μὴ σαλευθῶ.
Διὰ τοῦτο [t]εὐφράνθη ἡ καρδία μου," καὶ ἠγαλλιάσατο 26
ἡ [u]γλῶσσά" μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει

---

[n]∞ χειρὸς. [p]∞ ἀνείλατε. [r]∾ ᾅδου.

(c) = ACDE. (d) = D. cant. (e) ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ. BCD** 31. 69. Mt. k. Arr. Arm. Vulg. Ath. Epiph. Chrys. sæpe. Iren. Fulgent. ἀποδεδειγμένον] ὑποδεδειγμ. Theoph. 1. in textu. δεδοκιμασμένον. D* *probatum*, cant. Faustin. *approbatum*, Vulg. Iren. Ambr. Fulg. *designatum*, laud. *destinatum*, Tert. bis. *qui videre fecit vos a Deo*, Ar. pol. *qui a Deo videri factus est apud vos*, Syr. item Erp. (f) ἡμᾶς. D* Mt. d. lect. 5. Slav. 5. cant. (g) ἡμῶν. 24. (ap. Mill. 34.) Mt. d. (h) = ABDE. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 73. al. 2. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. cant. laud. Ath. Iren. Victorin. Fulg. (i) ὑμεῖς. Arm. ὑμεῖς πάντες. E. laud. (k) ὡρισμένον τῇ. Arm. ut videtur. (l) = 40. ‖ *tradentes in manus etc.* Syr. Erp. Arm. (m) = ABC. 25. 27. 29. 40. Syr. Erp. Arm. Copt. Æth. Vulg. Ath. Iren. Victorin. Fulgent. (n) ABCD. gr. 13. 15. 18. Mt. d. (in schol. habet utrumque) Ath. Cyr. (o) προσπαίξαντες. Conject. ‖ + τῷ ξύλῳ. Arm. + *cruci*, Victorin. (p) ADE. 25. 34. 36. al. 5. Mt. f. m** Ed. Ath. Theoph. 1. (q) + δι' αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (r) D. (St. β.) Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. laud. Polycarp. Pseudo Ath. Epiph. semel. Iren. Fulgent. Cassiod. (non Bedæ gr.) ‖ + αὐτοῦ. Mt. k. (s) ἐστι. Theoph. 1. et 2 in comm. (t) ηὐφράνθη. ADE. 4. 40. Mt. c. Clem. ηὐφράνθη μου ἡ καρδία. B. (u) δόξα. Syr. (non Erp.)

27 ἐπ' ἐλπίδι· * "Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου
εἰς[x] ∞ ᾅδου," οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης
29 μετὰ τοῦ προσώπου σου. "Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν
μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 [y] ἐν" [z] ἡμῖν" ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ
καρποῦ τῆς [a] ὀσφύος" αὐτοῦ [b] † [c] καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου
31 αὐτοῦ·" [d] Προϊδὼν" ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως
τοῦ χριστοῦ, ὅτι [e] ∞ οὐ" [f] ∞ κατελείφθη" [g] † εἰς
[h] ᾅδου," [i] ∞ οὐδὲ" ἡ σὰρξ αὐτοῦ [k] εἶδε" διαφθοράν.
32 Τοῦτον τὸν ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ [l] πάντες" ἡμεῖς

---

[x] ∞ ᾅδην. [b] † τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν.
[e] ∞ οὐκ. [f] ∞ ἐγκατελείφθη. [g] † ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. [i] ∞ οὔτε.

(x) ABCD. 15. 18. 27. 40. 69. al. 2. Mt. a 1. in marg. d. k. Clem. Theoph. 1. 2. (non Or.) (y) παρ' D. *apud*, Vulg. laud. (z) ὑμῖν. 4. 33. Mt. h. Theoph. 2. (a) καρδίας. D* *præcordia*, cant. *ventris*, Iren. Victorin. (b) = ACD** Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ath. Cyr. Iren. Victorin. Fulg. ‖ Adest in BD* cant. Theodoret. Attingunt Chrys. Theoph. 1. Post θρόνου αὐτοῦ ponunt Ed. ἀναστήσειν τὸν χρ. in καρποῦ τ. ὀσφ. αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα καθίσαι. Ar. pol. Omisso ἀναστήσειν post καθίσαι legunt τὸν χριστὸν κατὰ σάρκα Ath. Vigil. ‖ τὸ κατὰ σάρκα = E. 4. 27. 29. laud. Bedæ gr. ‖ τὸ = D. 15. 18. 36. ‖ ἀναστήσειν] ἀναστῆσαι. DE. al. 5. Ed. ἀναστήσας. 57. (c) = Lect. 1** Theodoret. semel. ‖ καθίσαι] καὶ καθ. DE. 69. Mt. l. Ed. Slav. 7. et ed. laud. Bedæ gr. καθίσαι τε. 15. 18. Mt. a l. m** *collocare*, cant. ‖ τοῦ θρόνου] τὸν θρόνον. ACD. 15. 36. Orig. ap. Wetst. (d) προειδὼς. D. 1. 60. 69. Mt. d. k. Ed. Theodoret. (e) ABCD 15. 18. 25. 36. 40. Bedæ gr. Vulg. cant. laud. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. Iren. Fulg. Victorin. οὐκ. E. al. 6. Mt. k. l. Ed. (f) ACDE. 15. 18. 36. 40. 69. al. 7. Barb. 1. Mt. k. l. Ed. Thaumaturg. Eus. Nyss. Chrys. Theodoret. Œc. Theoph. 1. 2. (g) = ABCD. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Didym. Iren. Victorin. Ante ἐγκατελείφθη ponit Chrys. Habent Bedæ gr. Fulg. Philastr. (h) ᾅδην. B. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 76. al. 2. Mt. d. k. Eus. Nyss. Thaumat. Theoph. 2. (i) ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. k. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. (k) εἶς. 43. (l) = 29. Ambr.

ἐσμεν μάρτυρες. Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν 33
τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε [m]τοῦτο, ὃ = νῦν: ὑμεῖς″ [n]βλέπετε
καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· 34
[o]λέγει δὲ″ αὐτός· [p]εἶπεν″ ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο- 35
πόδιον τῶν ποδῶν σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς 36
οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι [q] ‡ καὶ″ κύριον [r] αὐτὸν καὶ χριστὸν″ ὁ θεὸς
ἐποίησε, τοῦτον τὸν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.]

[s]Ἀκούσαντες δὲ″ κατενύγησαν [t]τῇ καρδίᾳ,″ [u]εἶπόν 37
τε″ πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς [x]λοιποὺς″ ἀποστόλους·
τί [y]ποιήσομεν,″ ἄνδρες ἀδελφοί[z]; [Πέτρος δὲ [a]ἔφη″ 38

---

[r] ∾ καὶ χριστὸν αὐτὸν.

(m) ὑμῖν ὅ. D* cant. ‖ τοῦτο ὅ] τοῦτον ὅν. 40. Vulg. ed. luxov. Beda. τοῦτο τὸ δῶρον ὅ. E. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. et ed. sixtin. laud. tol. Cypr. Iren. Ambr. Maximin. Bedæ gr. *hanc gratiam.* Philastr. ‖ νῦν = ABCD. 10* 15. 18. 27. 29. 36. Syr. Copt. Arm. ut videtur. Vulg. cant. lux. Cyr. Didym. Ambr. Philastr. (n)+καὶ. D. Barb. 1. cant. (o) εἴρηκε γάρ. D. Vulg. cant. (p) λέγει. D. gr. Codd. ap. Bed. (quibus tamen græcos opponit.) (q)+ABCDE. 42. 73. 76. 78. 80. 95** 98. al. 24. Mt. a l. c. d. f. h. l. al. 3. Lect. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (r) αὐτὸν καὶ χριστὸν = 42. αὐτὸν = D* cant. ‖ Ante καὶ χριστὸν ponunt αὐτὸν ABCD** 15. 18. 36. 45. 69. Mt. k. Arm. Vulg. Ath. Bas. Nyss. Eunom. Eustath. antioch. Chrys. sæpe. Iren. Faustin. Ambr. Post ὁ θεὸς ponunt 4. 31. Mt. d. Œc. item Tert. ‖ *quoniam istum Christum Deus fecit,* Victorin. (s) τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. D. Syr. p. in m. cant. (t) τὴν καρδίαν. ABC. 36. Chrys. (u) εἰπόντες. 18. 73. al. 3. Mt. h. Aug. semel. εἶπον δὲ. 19. καὶ εἶπον. E. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. D* cant. et εἰπόντες. D** (x) = D. Mt. k. Copt. cant. Aug. (y) ποιήσωμεν. ACE. 15. 18. 42. 73. 78* 98. al. 7. Mt. a l. d. f. Ed. Bas. (z)+ὑποδείξατε ἡμῖν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. tol. Aug. Auct. de promiss. Bedæ gr. (a) = B. 65. (cum 3) Barb. 1. Vulg. ms. φησὶν post μετανοήσατε. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. d. Vulg. Cyr. hier. Chrys. ap. W. φησὶν post αὐτούς. D. cant. Iren. εἶπε Mt. c. εἶπε ante πέτρος. 38. 67. Arm.

πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι [b]ἰησοῦ [c]χριστοῦ," εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
καὶ λήψεσθε τὴν [d]δωρεὰν" τοῦ ἁγίου πνεύματος.
39 [e]Ὑμῖν" γάρ [f]ἐστιν ἡ ἐπαγγελία" καὶ τοῖς τέκνοις [e]ὑ-
μῶν," καὶ [g]πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν," ὅσους ἂν προσκαλέ-
40 σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε [h]λόγοις" [i]πλεί-
οσι" [k]∞ διεμαρτύρετο," [l]καὶ παρεκάλει," λέγων· σώθητε
41 ἀπὸ τῆς γενεᾶς [l*]τῆς σκολιᾶς" ταύτης. Οἱ μὲν οὖν [m]÷
ἀσμένως" [n]ἀποδεξάμενοι" τὸν λόγον [o]αὐτοῦ," ἐβαπτί-
σθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.
42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες [p]τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστό-
λων[q], καὶ τῇ κοινωνίᾳ, [r]καὶ" τῇ κλάσει [s]τοῦ ἄρτου," καὶ
43 [t]ταῖς προσευχαῖς." Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος[u],
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα[x] διὰ [y]τῶν ἀποστόλων [z]ἐγί-

---

[k] ∞ διεμαρτύρατο.

(b) + τοῦ κυρίου. DE. 69. item 60. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. It. Bas. Epiph. Cyr. Theodoret. Cypr. Hilar. Lucif. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. (c) = Syr. Erp. Copt. ap. Mill. et Beng. Œc. Iren. (d) δύναμιν. Mt. h. (in marg. etiam rec.) ἐπαγγελίαν. Bas. Theodoret. *gratiam*, Ambr. *gratiam*, *sanctum Spiritum*, cant. (e) ἡμῖν et mox ἡμῶν. D. cant. Aug. semel. (f) εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι. Arm. Cyr. (g) *omnibus deinceps*, Cypr. (h) = 25. 27. 29. (i) = 20. (k) ABDE. 25. 27. 29. 40. 69* Alii. Mt. d. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) = Aug. bis. ‖ + αὐτοὺς. ABD. 25. 27. 33. 34. 40. 69. Mt. a 1. in marg. k. item d. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (l*) = 73. (m) = ABCD. 19. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Clem. Chrys. semel, ut videtur. Aug. semel. Habet Bedæ gr. (n) δεξάμενοι. 36. ὑποδεξ. 42. Theoph. 1. 2. καταδεξ. 46. πιστεύσαντες. D. cant. (o) = 4. Mt. k. Copt. Aug. ‖ + καὶ πιστεύσαντες. Syr. p. in m. Aug. (p) + ἐν. A. 98. Syr. Erp. Vulg. cant. ‖ + ὁμοθυμαδὸν. 15. 18. 36. Chrys. Theoph. 3. (q) + ἐν ἱερουσαλὴμ. D. cant. Post προσευχαῖς ponit tol. (r) = AD. Barb. 1. ‖ *communicatione fractionis*, Vulg. ed. cant. (s) *eucharistiæ*, Syr. item Erp. (t) τῇ προσευχῇ. 18. Chrys. Theoph. 3. ‖ Ante τῇ κλάσει ponunt Syr. Erp. (u) + καὶ τρόμος. Arm. (x) + οὐ μικρὰ. E. 25. laud. (y) + τῶν χειρῶν. E. 18. 25. 40. Syr. Erp. Æth. laud. (z) ἐγίνετο. 27. 29. 40. al. 5. Mt. b. c. Ed. Œc. ed. Theoph. 2. ἐγίνοντο. E. 25. item 64. Ante διὰ ponunt AC. Syr. Copt. Æth.

θεοῦ. Καὶ [d] ∾ συναλιζόμενος" παρήγγειλεν αὐτοῖς, 4
ἀπὸ ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ [e] μου·" "Ὅτι 5
ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ [f] βαπτισθήσεσθε"
ἐν πνεύματι ἁγίῳ, [g] οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας[h].
Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, 6
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ [i] ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν
τῷ ἰσραήλ;" Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· [k] οὐχ ὑμῶν ἐστι" 7
γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ
ἐξουσίᾳ. Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν [l] ἐπελθόντος τοῦ 8
ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ [m] μοι" μάρτυ-
ρες ἔν τε ἱερουσαλὴμ, καὶ [n] — ἐν" πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ
σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.] Καὶ ταῦτα 9
[o] εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη· καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν
αὐτὸν" [p] ἀπὸ" τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζον- 10
τες ἦσαν* εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ,
ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν [q] ἐσθῆτι λευκῇ,"

---

[d] ∾ *συναυλιζόμενος.*

(d) 4. 25. 27. 29. 31. 34. 36* 40. 57** 65. 84. (cum al. 2.) al. 11. Mt. b* f** χ. Eus. Epiph. Theoph. 2. in textu. *convescens* s. *convivens*, Vulg. laud* cant. Hier. item Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. Patr. gr. *cum conversaretur cum illis*, laud** lux. Patr. lat. *συναλισκόμενος μετ' αὐτῶν*. D. *συναλιζομένοις*. Conject. Hemsterhus. ‖ + *μετ' αὐτῶν*. Ed. Verss. (e) = Epiph. Bas. *αὐτοῦ*. Copt. ap. M. ‖ *φησὶν, διὰ τοῦ στόματός μου*. D. Æth. Vulg. lux. Hilar. Aug. Hier. et (omisso *φησὶν*) cant. (Sed laud. et Auct. de rebapt. ut rec.) (f) *baptizati estis*, Slav. *incipietis baptizari*, s. *baptizare*, s. *baptizabitis*, Codd. lat. ap. Aug. *baptizamini*, cant. Gaud. (g) + *καὶ ὃ μέλλετε λαμβάνειν*. D. cant. tolet. Hilar. Aug. Maxim. taur. Idac. (h) + *ἕως τῆς πεντηκοστῆς*. D. Sahid. cant. Aug. (i) *ἀποκαταστάνεις εἰς τὴν βασ. τοῦ ἰσραὴλ*. D* *ἀποκαθιστάνεις τὴν β. τῷ ἰσρ*. D** *repræsentaberis? et quando regnum Israel?* Aug. aliquoties; sed alibi: *præsentabis regnum Israel*. ‖ *τῷ*] *τοῦ*. 34. Sed rec. Beda dis. (k) *nemo potest*, Cypr. Aug. aliquoties. (l) comma ponunt Syr. laud. cant. Hilar. Victorin. Ambr. Alii. (m) *μου*. ABCD. cant. Or. semel. (n) = AC* D. 27. 29. 40. 67* 69* cant. Orig. semel. Hilar. (o) *εἰπόντος αὐτοῦ, νεφέλη ὑπέβαλεν* (*suscepit*) *αὐτὸν, καὶ ἀπήρθη*. D. cant. Aug. (semel retinet *βλεπόντων αὐτῶν*.) (p) *et occultatus est ab*, Syr. (q) *ἐσθήσεσι λευκαῖς*. ABC. 27. 29. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. Eus.

11 Οἳ καὶ εἶπον· ἄνδρες γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε [r]ἐμβλέ-
ποντες" [s]εἰς τὸν οὐρανόν;" [t]οὗτος ὁ ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς
ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν," [u]οὕτως" ἐλεύσεται[x], ὃν τρό-
12 πον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε
[ὑπέστρεψαν [y]εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλὴμ,[z] [a]σαββάτου
13 ἔχον ὁδόν."] Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, [b]ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερ-
ῷον," οὗ ἦσαν καταμένοντες ὅ,τε πέτρος καὶ [c]ἰάκωβος
καὶ ἰωάννης" καὶ ἀνδρέας, φίλιππος καὶ θωμᾶς, βαρ-
θολομαῖος καὶ ματθαῖος, ἰάκωβος [d] ἀλφαίου καὶ σίμων
14 ὁ [e]ζηλωτὴς" καὶ ἰούδας [f] ἰακώβου. Οὗτοι πάντες ἦσαν
προσκαρτεροῦντες [g]ὁμοθυμαδὸν" τῇ προσευχῇ, [h]† σὺν
γυναιξὶ[i], καὶ [k]μαρίᾳ" τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ, καὶ [l]=σὺν"
τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ
τῶν [m]∾ μαθητῶν," εἶπεν· (ἦν [n]τε". ὄχλος [o]ὀνομάτων"

---

[h]† καὶ τῇ δεήσει. [m]∾ ἀδελφῶν.

(r) βλέποντες. E. 4. 18. 25. 27. 36. 42. 65 (cum al. 3.) al. 2. Mt. h. χ. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. 1. ἀτενίζοντες. Epiph. (s) =1. 33. 34. Mt. l. (t) =31* 69* Mt. d. ‖ εἰς τὸν οὐρανὸν = D. 33* cant. tol. Aug. semel. Avit. vienn. Vigil. (u) οὗτος. 18. 36. 60. al. 4. Mt. χ. Ed. Theodoret. (x)+πάλιν. 33. 36. 60. Mt. c. χ. Theoph. 2. (y) + οἱ ἀπόστολοι. 31. 40. 78. al. 5. Theoph. 2. (z)+τοσοῦτον ὂν τὸ διάστημα, ὅσον δυνατὸν ἰουδαῖον περιπατῆσαι ἐν σαββάτῳ. 40. (a) *et distat ab ea quasi septem stadia*, Syr. (non Arr.) *spatio cursus viri, quod est iter primi sabbati*, Æth. (b) εἰς τὸ ὑπερῷον, ἀνέβησαν. ABC. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. Græcum ap. Bed. (c) ἰωάννης κ. ἰακ. ABCD. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Aug. (non Bedæ græcum.) (d)+*filius*, Syr. (e) ζηλωτοῦ. 4. (f)+*filius*, Syr. (g) =18. 36. Ante προσκ. ponit 65 (cum 66.) (h) =ABC*DE. 14* Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. semel. Theoph. 2. in comment. Cypr. Aug. Hier. Beda. ‖ Habet, ut videtur, Or. (i) + καὶ τέκνοις. D. cant. (k) μαριάμ. BE. 27. 29. 40. Barb. 1. (l) = AC*D. 25. Mt. k. m** Copt. Arm. Vulg. cant. Cypr. Aug. (m) ABC* 8. Barb. 2. Copt. Æth. Arm. Vulg. Aug. (n) δὲ C. D** 16. Ed. Syr. utr. Copt. Vulg. laud. Cypr. Aug. γὰρ D* *præterea*, cant* (o) = Mt. b. ἀνδρῶν. E. laud. *hominum*, Syr. Æth. Vulg. Aug. *non omnium*, cant. ‖ *cœtus hominum circiter* 120 *nominum*, Erp.

ἐπὶ τὸ αὐτὸ [p]ὡς″ ἑκατὸν εἴκοσιν·) "Ανδρες ἀδελφοί, 16
[q]ἔδει″ πληρωθῆναι τὴν γραφὴν [r] — ταύτην,″ ἣν προεῖπε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον [s]διὰ στόματος δαβὶδ″ περὶ ἰούδα,
τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν·
[t]"Οτι″ κατηριθμημένος ἦν [u]ἐν″ [x]ἡμῖν,″ καὶ ἔλαχε τὸν 17
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.] Οὗτος μὲν [y]οὖν″ ἐκτήσατο 18
χωρίον ἐκ [z]† μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ [a]πρηνὴς″ γενό-
μενος, [b]ἐλάκησε″ μέσος· καὶ ἐξεχύθη [c]πάντα″ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ. Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κα- 19
τοικοῦσιν ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο
τῇ [d]ἰδίᾳ″ διαλέκτῳ αὐτῶν, [e]ἀκελδαμὰ,″ τοῦτ᾽ ἔστι,
χωρίον αἵματος. Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· 20
γενηθήτω ἡ ἔπαυλις [f]αὐτοῦ″ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ
κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ [g]λάβοι″ ἕτε-
ρος. [Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν [h]ἀνδρῶν″ ἐν παντὶ 21
χρόνῳ, [i]ἐν ᾧ″ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος
ἰησοῦς, Ἀρξάμενος ἀπὸ [k]τοῦ βαπτίσματος″ ἰωάννου 22
ἕως τῆς ἡμέρας, ἧς ἀνελήφθη [l]ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς

[u] ∾ σὺν. [z] † τοῦ.

(p) = Arm. ὡσεὶ. AC. 40. Theoph. 2. (q) δεῖ. D* Vulg. cant. Iren. ms. Aug. (r) = AC* 14* 25. 69. Barb. 1. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Or. bis.* Eus. Ath. Didym. Vigil. Gildas. (s) = Æth. (t) ὁ. 19. *qui*, Vulg. cant. Iren. Aug. ὅτι. 10** (u) ABCDE. 25. 27. 29. 69. Barb. 1. Vulg. Eus. (x) ὑμῖν. Theophyl. 1. (y) = 26. Syr. Erp. Arm. (z) = ADE. 4, 31. 32. 36. 42. 57. 60. 73. 76. 80. Alii. Mt. a 1. c. d. f. h. (etiam in scholiis.) k. l. m. Ed. Eus. Chrys. Theoph. 1. Œcum. semel. (a) πρηνὴς. A. 26. 33. 60. 98* Mt. l. h. in schol. πρησθεὶς s. πρησθεὶς. Papias ap. Theophyl. 2. *suspensus*, Vulg. Beda. *in faciem prostratus s. dejectus*, Ambr. item Aug. *pronus*, laud. cant. (b) ἐλάκισε. 43. 67. 69** Mt. h. in schol. Theophyl. 1: (c) = A. Theophyl. 1. Gaudent. (d) = D. Arm. Vulg. cant. laud. Aug. ἰουδαίᾳ. 42** 57. (e) ἀχελδαμὰχ. AB. 40. Cod. lat. ap. Mt. ἀκελδαιμὰχ. D. cant. Aug. ἀκελδαμὰχ. B. *Acheldemac*, luxov. Beda. ἀκελδαμὰν. E. Copt. *Acoldamas*, laud. Alii aliter. (f) = tolet. αὐτῶν. 34. 43. ap. W. 78* al. 5. et Barb. 2. Æth. Arm. Vulg. ed. cant* (g) λαβέτω. ABCD (St. β.) 8. 25. Eus. Chrys. (h) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. ‖ ἀνδρῶν τούτων, et ponunt ante τῶν συνελθ. Arm. Vulg. cant. (i) ᾧ. ABC* D. ὡς. D* *quoniam*, cant* (k) = 26. (l) + εἰς τὸν οὐρανὸν. Slav. 7. ed.

23 ἀναστάσεως αὐτοῦ [m]γενέσθαι σὺν ἡμῖν" ἕνα τούτων. Καὶ [n]
[o]ἔστησαν" δύο, [p]ἰωσὴφ" τὸν καλούμενον [q]βαρσαβᾶν,"
24 ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν. Καὶ προσευξάμε-
νοι εἶπον· σὺ, κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον
25 [r]ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα," [s]λαβεῖν" [t]∾ τὸν κλῆρον" τῆς
διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, [u]∾ ἐξ" ἧς παρέβη
26 ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον [x]τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδω-
καν κλήρους [y]αὐτῶν" καὶ [z]ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ματθί-
αν," καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν [a]ἕνδεκα" ἀπο-
στόλων.]

1 Καὶ [ἐν τῷ συμπληροῦσθαι [b]τὴν ἡμέραν" τῆς πεντη-
κοστῆς, [c]ἦσαν ἅπαντες" [d]ὁμοθυμαδὸν" [e]ἐπὶ τὸ αὐτό."
2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης
πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν [f]ὅλον" τὸν [g]οἶκον," οὗ ἦσαν
3 καθήμενοι. Καὶ [h]ὤφθησαν αὐτοῖς" διαμεριζόμεναι

---

[r]ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν ἐξελέξω. [t]∾ τὸν τόπον. [u]∾ ἀφ'

(m) σὺν ἡμῖν γενέσθαι. ABCD. 31. 40. Arm. Vulg. cant. Chrys. bis, Aug. (n) + τούτων λεχθέντων. E. laud. Cod. gr. ap. Bedam. (o) ἔστησεν. D* Ar. pol. cant. Aug. contradicente Chrys. (p) ἰωσῆν. B. 5. Lect. 1. Syr. p. (q) βαρνάβαν. D. Æth. cant. tol. βαρσαββᾶν. ABE. 80. al. 13. Copt. laud. Eus. ms. (r) ABCDE. (item, absque ἕνα, 42.) 73. 76. 78. 80. 81. 84. 98. Lect. 5. al. 43. pluresve. Mt. a 1. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. cant. laud. Eus. Bas. Dionys. areop. Chrys. bis. Theophyl. 1. 2. Œc. item Mt. h. Procop. ἕνα ὃν ἐξελ. ἐκ τ. τ. δύο. Syr. Erp. Arm. (s) λαχεῖν. Chrys. semel. (t) ABC* (St. β.) Copt. Vulg. cant. Procop. dis. Aug. τόπον τόν. D. (u) ABCD. 18. 33. 66** cant. Bas. Aug. (x) τὸν δίκαιον. A. αὐτοῦ. Mt. f. (y) = Syr. Erp. Aug. αὐτοῖς. ABD** 7. 13. 25. Barb. 1. Mt. d. (Æth.) Slav. Vulg. Chrys. semel. (z) ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ματθίου. Arm. (a) ιβ. D. XII. cant. (b) τὰς ἡμέρας. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. cant. laud. Aug. semel. Vigil. Leo. Maxim. taur. (c) ὄντων αὐτῶν πάντων. D. gr. ‖ ἅπαντες] = E. laud. Chrys. πάντες AC* al. 6. Mt. b* k* al. 3. Ath. ‖ + οἱ ἀπόστολοι. 31. al. 8. Mt. m* al. 5. Slav. (exc. 5. 8.) Theophyl. 2. (d) = D. Syr. Copt. ὁμοῦ. ABC* 18. Slav. 1. Ath. (e) = 69. (f) = 18. 33. 98* Mt. χ. Cyr. πάντα. D. gr. laud. Vigil. bis. (g) locum, Cypr. Auct. de promiss. Vigil. bis. (h) ἐγένετο ἐν αὐτοῖς. Theodoret.

γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός. *[i]ἐκάθισέ τε" [k]ἐφ' ἕνα ἕκαστον
αὐτῶν," * Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, 4
καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦ-
μα ἐδίδου [l]αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι." Ἦσαν δὲ ἐν ἱε- 5
ρουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι, ἄνδρες [m]εὐλαβεῖς,"
ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. Γενομένης δὲ 6
τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη,
[n]ὅτι" [n*]ἤκουον" [o]εἷς" ἕκαστος[p] [q]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούν-
των" αὐτῶν. Ἐξίσταντο δὲ [r] — πάντες" καὶ ἐθαύμαζον, 7
λέγοντες [s]πρὸς ἀλλήλους·" οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν
οἱ λαλοῦντες [t]γαλιλαῖοι;" Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν, 8
ἕκαστος [u]τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ" ἡμῶν, ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν,
Πάρθοι, καὶ μῆδοι, καὶ [x]ἐλαμῖται," [y]καὶ" οἱ κατοι- 9
κοῦντες τὴν μεσοποταμίαν, [z]ἰουδαίαν" τε καὶ καππα-
δοκίαν, πόντον καὶ τὴν ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ παμφυ- 10
λίαν, αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς λιβύης τῆς κατὰ κυ-
ρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ῥωμαῖοι, ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ ἄραβες, [a]ἀκούομεν" λαλούντων 11
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ
θεοῦ;] Ἐξίσταντο δὲ [a*]πάντες" καὶ διηπόρουν,[b] [c]ἄλλος 12

(i) καὶ ἐκάθισάν τε. D* gr. ἐκάθισάν τε. D* ‡ gr. Syr. utr. Arr. Copt. Ath. Cyr. semel. καὶ ἐκάθισεν. 15. 18. Ath. Chrys. Cyr. utr. ἐκάθισε δὲ. C* laud. Aug. ἐκάθισεν absque τε. B. (k) ἐκάστη ἐπ' αὐτούς. Arm. (l) ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. ABCD. Arm. Vulg. cant. Ath. Cyr. quater. Ambr. Vigil. (m) = Aug. (n) καί. D. gr. (n*) ἤκουσεν B. (o) = E. 36. al. 3. Mt. c. d. χ. (p) + αὐτῶν. Slav. rec. Chrys. (q) λαλοῦντας ταῖς γλώσσαις. D. loquentes eos lingua sua, cant. item Vulg. laud. ‖ + ταῖς γλώσσαις αὐτῶν. Syr. p. in m. item Aug. semel. ‖ εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ] τῇ ἑκάστου. Arm. (r) = BD. 16. 31. 57. 73. 78. 80. 95. 98. Lect. 5. al. 17. Mt. a 1. d. 1. h. m** al. 6. (habet Barb. 1.) Ed. Arr. Æth. Slav. 1. 3. cant. Chrys. Aug. ter. ἅπαντες. 27. 29. 69. (s) = AC* 26. Copt. Æth. Vulg. (t) ἰουδαῖοι. 3. Copt. (u) τὴν διάλεκτον. D* gr. Syr. Erp. Vulg. Aug. Hier. (x) *Alani*, Syr. (y) = D* gr. (z) = Theophyl. 1. *Judæi*, Aug. semel. *Syriam*, Hier. *Armeniam*, Tert. Aug. semel. ἰνδίαν s. λυδίαν s. ἰδουμαίαν s. βιθυνίαν s. κιλικίαν Conject. (a) *audivimus*, Vulg. cant. laud. (a*) = 95. (b) + ἀλλήλοις. 13. (c) = Mt. h Chrys. semel. Aug. semel. πρὸς ἀλλήλους. 4. 14. 37** al. 2. item 11. Mt. d. Æth. Vulg. Theophyl. 1. ‖ + ἐπὶ τῷ γεγονότι, καί. D. Syr. p. in m. cant. Aug. semel.

13 πρὸς ἄλλον" λέγοντες· τί [d]ἂν θέλοι τοῦτο" εἶναι; Ἕτε-
ροι δὲ [e]διαχλευάζοντες" ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι
14 εἰσί. [Σταθεὶς δὲ πέτρος σὺν τοῖς [f]ἕνδεκα," ἐπῆρε [g] τὴν
φωνὴν αὐτοῦ, καὶ [h]ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς" ἄνδρες ἰου-
δαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά [i]μου.
15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν·
16 [k]ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας" Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι
17 τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου [l]ἰωήλ·" Καὶ ἔσται [m] ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει [n]ὁ θεὸς," ἐκχεῶ ἀπὸ
τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύ-
σουσιν οἱ υἱοὶ [o]ὑμῶν" καὶ αἱ θυγατέρες [p]ὑμῶν," καὶ οἱ
νεανίσκοι [q]ὑμῶν" ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
18 [r]ὑμῶν" [s]ἐνυπνίοις" ἐνυπνιασθήσονται. [t]Καίγε" ἐπὶ τοὺς
δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου [u]ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις" ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, [x]καὶ προφη-
19 τεύσουσι." Καὶ [y]δώσω" τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ [z]ἄνω,"
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς [a]κάτω," [b]αἷμα καὶ πῦρ καὶ

[e] χλευάζοντες. [s] ἐνύπνια.

(d) τοῦτο θέλει. A. θέλει τοῦτο. CD. 15. 18. 36. 40. Chrys. θέλῃ. 34. 45. (e) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. 69. al. 6. Mt. k. Syr. p. in m. Bas. Cyr. hier. Chrys. Theophyl. 3. διαχλεύαζον sequente λέγοντες. D* *deridebant dicentes*, cant. Aug. (f) δέκα ἀποστόλοις. D* cant* *undecim apostolis*, cant** Syr. *undecim discipulis*, Aug. (g) + πρῶτος D* cant. ‖ Post αὐτοῦ] + πρότερον. E. + *prior*, laud. (h) εἶπεν. D. cant. Æth. item Syr. Erp. (i)+τοῦ στόματος. 43. (k) οὔσης ὥρας τῆς ἡμέρας γ'. D. gr. 1* *cum sit etc.* Vulg. laud. Aug. Gaudent. ‖ τῆς ἡμέρας] = Syr. *a luce*, Æth. Arr. (l) = D. cant. Iren. Hilar. Aug. Auct. de rebapt. (m) + μετὰ ταῦτα. BC. Mt. h. Arm. Cyr. hier. Constit. Theophyl. 2. in textu et comm. (n) κύριος. DE. Mt. l. Vulg. cant. laud. Theophyl. 1. ut videtur. Iren. Hier. Hilar. Auct. de rebapt. κύριος ὁ θεὸς. 47 in m. Chrys. (o)=Mt. m** αὐτῶν. D. cant. Hier. Hilar. (p)=C. αὐτῶν. D. cant. Hilar. Hier. (q)=D. cant. Hier. (r)=DE. cant. laud. (s)=D* gr. ἐνυπνίοις. ABCD** 4. 13. 25. 27. 29. 36. 40. 57. 69. 95. al. 9. Mt. h. (etiam in schol.) k. Ed. Theophyl. 1. ut videtur, et 2. ‖ Rec. Barb. 5. (t) καὶ ἐγὼ. D* cant. καί τι. Ed. καί τοι. Ed. (u) = D. cant. Hier. Auct. de rebapt. (x)=Iidem. (y) *dabunt*, tol. (z)=A. 31. 37* Syr. Erp. (a)=Syr. Erp. (b)=D. cant.

ἀτμίδα καπνοῦ.″ Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό- 20
τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν [c]— ἢ″ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν
κυρίου τὴν μεγάλην [d]καὶ ἐπιφανῆ.″ Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.] [Ἄνδρες 22
ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν
ναζωραῖον, ἄνδρα [e]ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον″ εἰς [f]ὑ-
μᾶς″ δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, (οἷς ἐποίησε δι'
αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ [g]ὑμῶν,″ καθὼς [h]= καὶ″ [i]αὐτοὶ″
οἴδατε,) Τοῦτον [k]τῇ ὡρισμένῃ″ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ [l]ἔκδοτον [m]= λαβόντες,″ διὰ [n]∽ χειρῶν″ ἀνόμων
[o]προσπήξαντες″ [p]∽ ἀνείλετε.″ Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, 24
λύσας [q] τὰς ὠδῖνας τοῦ [r]∽ θανάτου,″ καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ 25
λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου δια-
παντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου [s]ἐστὶν,″ ἵνα μὴ σαλευθῶ.
Διὰ τοῦτο [t]εὐφράνθη ἡ καρδία μου,″ καὶ ἠγαλλιάσατο 26
ἡ [u]γλῶσσά″ μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει

[n]∽ χειρός. [p]∽ ἀνείλατε. [r]∽ ᾅδου.

(c) = ACDE. (d) = D. cant. (e) ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ. BCD** 31. 69. Mt. k. Arr. Arm. Vulg. Ath. Epiph. Chrys. sæpe. Iren. Fulgent. ἀποδεδειγμένον] ὑποδεδειγμ. Theoph. 1. in textu. δεδοκιμασμένον. D* *probatum*, cant. Faustin. *approbatum*, Vulg. Iren. Ambr. Fulg. *designatum*, laud. *destinatum*, Tert. bis. *qui videre fecit vos a Deo*, Ar. pol. *qui a Deo videri factus est apud vos*, Syr. item Erp. (f) ἡμᾶς. D* Mt. d. lect. 5. Slav. 5. cant. (g) ἡμῶν. 24. (ap. Mill. 34.) Mt. d. (h) = ABDE. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 73. al. 2. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. cant. laud. Ath. Iren. Victorin. Fulg. (i) ὑμεῖς. Arm. ὑμεῖς πάντες. E. laud. (k) ὡρισμένον τῇ. Arm. ut videtur. (l) = 40. ‖ *tradentes in manus etc.* Syr. Erp. Arm. (m) = ABC. 25. 27. 29. 40. Syr. Erp. Arm. Copt. Æth. Vulg. Ath. Iren. Victorin. Fulgent. (n) ABCD. gr. 13. 15. 18. Mt. d. (in schol. habet utrumque) Ath. Cyr. (o) προσπήξαντες. Conject. ‖ + τῷ ξύλῳ. Arm. + *cruci*, Victorin. (p) ADE. 25. 34. 36. al. 5. Mt. f. m** Ed. Ath. Theoph. 1. (q) + δι' αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (r) D. (St. β.) Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. laud. Polycarp. Pseudo Ath. Epiph. semel. Iren. Fulgent. Cassiod. (non Bedæ gr.) ‖ + αὐτοῦ. Mt. k. (s) ἐστι. Theoph. 1. et 2 in comm. (t) ηὐφράνθη. ADE. 4. 40. Mt. c. Clem. ηὐφράνθη μου ἡ καρδία. B. (u) δόξα. Syr. (non Erp.)

27 ἐπ' ἐλπίδι· * Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου
εἰς[x] ∞ ᾅδου," οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης
29 μετὰ τοῦ προσώπου σου. ˇἌνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν
μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 [y]ἐν" [z]ἡμῖν" ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ
καρποῦ τῆς [a]ὀσφύος" αὐτοῦ [b]† [c]καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου
31 αὐτοῦ·" [d]Προϊδὼν" ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως
τοῦ χριστοῦ, ὅτι [e]∞ οὐ" [f]∞ κατελείφθη" [g]† εἰς
[h]ᾅδου," [i]∞ οὐδὲ" ἡ σὰρξ αὐτοῦ [k]εἶδε" διαφθοράν.
32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὗ [l]πάντες" ἡμεῖς

---

[x]∞ ᾅδην. [b]† τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν.
[e]∞ οὔτε. [f]∞ ἐγκατελείφθη. [g]† ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. [i]∞ οὔτε.

(x) ABCD. 15. 18. 27. 40. 69. al. 2. Mt. a 1. in marg. d. k. Clem. Theoph. 1. 2. (non Or.) (y) παρ' D. *apud*, Vulg. laud. (z) ὑμῖν. 4. 33. Mt. h. Theoph. 2. (a) καρδίας. D* *præcordiis*, cant. *ventris*, Iren. Victorin. (b) = ACD** Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ath. Cyr. Iren. Victorin. Fulg. ‖ Adest in BD* cant. Theodoret. Attingunt Chrys. Theoph. 1. Post θρόνου αὐτοῦ ponunt Ed. ἀναστήσειν τὸν χρ. ἐκ καρποῦ τ. ὀσφ. αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα καθίσαι. Ar. pol. Omisso ἀναστήσειν post καθίσαι legunt τὸν χριστὸν κατὰ σάρκα Ath. Vigil. ‖ τὸ κατὰ σάρκα = E. 4. 27. 29. laud. Bedæ gr. ‖ τὸ = D. 15. 18. 36. ‖ ἀναστήσειν] ἀναστῆσαι. DE. al. 5. Ed. ἀναστήσας. 57. (c) = Lect. 1** Theodoret. semel. ‖ καθίσαι] καὶ καθ. DE. 69. Mt. l. Ed. Slav. 7. et ed. laud. Bedæ gr. καθίσαι τε. 15. 18. Mt. a 1. m** *collocare*, cant. ‖ τοῦ θρόνου] τὸν θρόνον. ACD. 15. 36. Orig. ap. Wetst. (d) προειδὼς. D. 1. 60. 69. Mt. d. k. Ed. Theodoret. (e) ABCD 15. 18. 25. 36. 40. Bedæ gr. Vulg. cant. laud. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. Iren. Fulg. Victorin. οὐκ. E. al. 6. Mt. k. l. Ed. (f) ACDE. 15. 18. 36. 40. 69. al. 7. Barb. 1. Mt. k. l. Ed. Thaumaturg. Eus. Nyss. Chrys. Theodoret. Œc. Theoph. 1. 2. (g) = ABCD. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Didym. Iren. Victorin. Ante ἐγκατελείφθη ponit Chrys. Habent Bedæ gr. Fulg. Philastr. (h) ᾅδην. B. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 76. al. 2. Mt. d. k. Eus. Nyss. Thaumat. Theoph. 2. (i) ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. k. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. (k) εἶς. 43. (l) = 29. Ambr.

ἐσμεν μάρτυρες. Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν 33
τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε [m]τοῦτο, ὃ = νῦν: ὑμεῖς″ [n]βλέπετε
καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· 34
[o]λέγει δὲ″ αὐτός· [p]εἶπεν″ ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο- 35
πόδιον τῶν ποδῶν σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς 36
οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι [q] # καὶ″ κύριον [r]αὐτὸν καὶ χριστὸν″ ὁ θεὸς
ἐποίησε, τοῦτον τὸν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.]

[s]Ἀκούσαντες δὲ″ κατενύγησαν [t]τῇ καρδίᾳ,″ [u]εἶπόν 37
τε″ πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς [x]λοιποὺς″ ἀποστόλους·
τί [y]ποιήσομεν,″ ἄνδρες ἀδελφοί[z]; [Πέτρος δὲ [a]ἔφη″ 38

---

[r] ∾ καὶ χριστὸν αὐτὸν.

(m) ὑμῖν ὅ. D* cant. ‖ τοῦτο ὃ] τοῦτον ὅν. 40. Vulg. ed. luxov. Beda. τοῦτο τὸ δῶρον ὅ. E. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. et ed. sixtin. laud. tol. Cypr. Iren. Ambr. Maximin. Bedæ gr. *hanc gratiam.* Philastr. ‖ νῦν = ABCD. 10* 15. 18. 27. 29. 36. Syr. Copt. Arm. ut videtur. Vulg. cant. lux. Cyr. Didym. Ambr. Philastr. (n)+καὶ. D. Barb. 1. cant. (o) εἴρηκε γάρ. D. Vulg. cant. (p) λέγει. D. gr. Codd. ap. Bed. (quibus tamen græcos opponit.) (q)+ABCDE. 42. 73. 76. 78. 80. 95** 98. al. 24. Mt. a l. c. d. f. h. l. al. 3. Lect. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (r) αὐτὸν καὶ χριστὸν = 42. αὐτὸν = D* cant. ‖ Ante καὶ χριστὸν ponunt αὐτὸν ABCD** 15. 18. 36. 45. 69. Mt. k. Arm. Vulg. Ath. Bas. Nyss. Eunom. Eustath. antioch. Chrys. sæpe. Iren. Faustin. Ambr. Post ὁ θεὸς ponunt 4. 31. Mt. d. Œc. item Tert. ‖ *quoniam istum Christum Deus fecit*, Victorin. (s) τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. D. Syr. p. in m. cant. (t) τὴν καρδίαν. ABC. 36. Chrys. (u) εἰπόντες. 18. 73. al. 3. Mt. h. Aug. semel. εἶπον δέ. 19. καὶ εἶπον. E. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. D* cant. et εἰπόντες. D** (x) = D. Mt. k. Copt. cant. Aug. (y) ποιήσωμεν. ACE. 15. 18. 42. 73. 78* 98. al. 7. Mt. a l. d. f. Ed. Bas. (z)+ὑποδείξατε ἡμῖν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. tol. Aug. Auct. de promiss. Bedæ gr. (a) = B. 65. (cum 3) Barb. 1. Vulg. ms. φησὶν post μετανοήσατε. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. d. Vulg. Cyr. hier. Chrys. ap. W. φησὶν post αὐτούς. D. cant. Iren. εἶπε Mt. c. εἶπε ante πέτρος. 38. 67. Arm.

πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι [b] ἰησοῦ [c] χριστοῦ," εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
καὶ λήψεσθε τὴν [d] δωρεὰν" τοῦ ἁγίου πνεύματος.
39 [e] Ὑμῖν" γάρ [f] ἐστιν ἡ ἐπαγγελία" καὶ τοῖς τέκνοις [e] ὑ-
μῶν," καὶ [g] πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν," ὅσους ἂν προσκαλέ-
40 σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε [h] λόγοις" [i] πλεί-
οσι" [k] ∞ διεμαρτύρετο," [l] καὶ παρεκάλει," λέγων· σώθητε
41 ἀπὸ τῆς γενεᾶς [1*] τῆς σκολιᾶς" ταύτης. Οἱ μὲν οὖν [m] =
ἀσμένως" [n] ἀποδεξάμενοι" τὸν λόγον [o] αὐτοῦ," ἐβαπτί-
σθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.
42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες [p] τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστό-
λων [q], καὶ τῇ κοινωνίᾳ, [r] καὶ" τῇ κλάσει [s] τοῦ ἄρτου," καὶ
43 [t] ταῖς προσευχαῖς." Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος [u],
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα [x] διὰ [y] τῶν ἀποστόλων [z] ἐγί-

---

[k] ∞ διεμαρτύρατο.

(b) + *τοῦ κυρίου*. DE. 69. item 60. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. It. Bas. Epiph. Cyr. Theodoret. Cypr. Hilar. Lucif. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. (c) = Syr. Erp. Copt. ap. Mill. et Beng. Œc. Iren. (d) *δύναμιν*. Mt. h. (in marg. etiam rec.) *ἐπαγγελίαν*. Bas. Theodoret. *gratiam*, Ambr. *gratiam, sanctum Spiritum*, cant. (e) *ὑμῖν* et mox *ἡμῶν*. D. cant. Aug. semel. (f) *εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι*. Arm. Cyr. (g) *omnibus deinceps*, Cypr. (h) = 25. 27. 29. (i) = 20. (k) ABDE. 25. 27. 29. 40. 69* Alii. Mt. d. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) = Aug. bis. ‖ + *αὐτοῖς*. ABD. 25. 27. 33. 34. 40. 69. Mt. a 1. in marg. k. item d. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (1*) = 73. (m) = ABCD. 19. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Clem. Chrys. semel, ut videtur. Aug. semel. Habet Bedæ gr. (n) *δεξάμενοι*. 36. *ὑποδεξ*. 42. Theoph. 1. 2. *καταδεξ*. 46. *πιστεύσαντες*. D. cant. (o) = 4. Mt. k. Copt. Aug. ‖ + *καὶ πιστεύσαντες*. Syr. p. in m. Aug. (p) + *ἐν*. A. 98. Syr. Erp. Vulg. cant. ‖ + *ὁμοθυμαδὸν*. 15. 18. 36. Chrys. Theoph. 3. (q) + *ἐν ἱερουσαλήμ*. D. cant. Post *προσευχαῖς* ponit tol. (r) = AD. Barb. 1. ‖ *communicatione fractionis*, Vulg. ed. cant. (s) *eucharistiæ*, Syr. item Erp. (t) *τῇ προσευχῇ*. 18. Chrys. Theoph. 3. ‖ Ante *τῇ κλάσει* ponunt Syr. Erp. (u) + *καὶ τρόμος*. Arm. (x) + *οὐ μικρά*. E. 25. laud. (y) + *τῶν χειρῶν*. E. 18. 25. 40. Syr. Erp. Æth. laud. (z) *ἐγίνετο*. 27. 29. 40. al. 5. Mt. b. c. Ed. Œc. ed. Theoph. 2. *ἐγίνοντο*. E. 25. item 64. Ante *διὰ* ponunt AC. Syr. Copt. Æth.

νετο][a]. Πάντες δὲ οἱ [b]πιστεύοντες″ [c]ἦσαν″ ἐπὶ τὸ 44
αὐτὸ, [c]καὶ″ εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ [d]τὰ κτήμα- 45
τα καὶ τὰς ὑπάρξεις″ ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ[e]
πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. [f]Καθ' ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
κατ' οἶκον ἄρτον,″ μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ ἔχον- 47
τες χάριν πρὸς [g]ὅλον″ τὸν [h]λαόν.″ ὁ δὲ κύριος προσε-
τίθει [i]τοὺς σωζομένους″ καθ' ἡμέραν[k] [l]—τῇ ἐκκλησίᾳ.″

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ [[m]δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαινον 1
εἰς τὸ ἱερὸν [n]ἐπὶ τὴν ὥραν [o]τῆς προσευχῆς, τὴν ἐννάτην.″
Καί τις ἀνὴρ, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [p]ὑπάρ- 2
χων,″ [q]ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν″ πρὸς τὴν

(a) + ἐν ἱερουσαλήμ. E. 40. Syr. Erp. Slav. ed. laud. Theoph. 2. + ἐν (εἰς) ἱερουσαλὴμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας, καὶ. (s. πάντας αὐτοὺς.) AC. 13. 18. 34. 36. 40. in m. 43* al. 4. Mt. 1. Copt. Vulg. *et erat timor ingens super omnes*, post φόβος addit Erp. (b) πιστεύσαντες. B. 4. 18. 25. 36. 46. 69. al. 6. Ed. Or. Theoph. 2. (c) = B. 57. Or. (d) ὅσοι κτήματα εἶχον ἢ ὑπάρξεις. D. cant. item (omisso ἢ ὑπαρξ.) Syr. (non Erp.) (e) + καθ' ἡμέραν. D. cant. item Copt. (f) πάντες τε (καθ' ἡμέραν. πάντες τε D**) προσεκαρτέρουν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἴκους ἦσαν (= ἀν D**) ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κλῶντές τε ἄρτον D* cant. ‖ ὁμοθυμαδὸν = 3. Mt. h. In aliis sedem mutat. ‖ ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς] τὸν ἄρτον, καὶ μεταλαμβάνοντες τροφήν. Theoph. 2. (g) = Mt. l. (h) κόσμον. D. cant. (i) τοῖς σωζομένοις. 36. Arm. ap. Bod. (k) + ἐν. D. 8. 25. 40. 95. Syr. Arr. (l) = BC. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. ‖ Iidem fere, cum A (St. β. ε.) 38. ap. Mill. 69. aliisve, ἐπὶ τὸ αὐτὸ commatis sequentis annectunt huic commati, et mox pergunt: πέτρος δὲ. ‖ ἐπὶ τὸ αὐτὸ (+ ἐν. D) τῇ ἐκκλησίᾳ. D. 19. cant. ‖ Mox ἐπὶ τὸ αὐτὸ = 65. Post ἀνέβαινον rejicit Syr. ‖ Bedæ gr. ut rec. (m) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πέτρος. Lectionaria. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πέτρος. D. cant. ἐγένετο δὲ, ὡς ἀνέβαινον σίμων κηφᾶς καὶ ἰωάννης ἐπὶ τὸ αὐτὸ. Syr. Erp. (n) + τὸ δειλινόν. D. *ad vesperum*, cant. (o) ἐννάτῃ τῇ προσευχῇ. D* τὴν ἐννάτην τῆς προσευχῆς. D** Arm. cant. (p) = D. Syr. Erp. Arm. cant. Lucif. ‖ Iidem (exc. Lucif.) ante τις ἀνὴρ addunt ἰδοὺ vel ἦν. (q) *portabant homines illi qui consueverant adferre et ponere illum*, Syr. Erp. ὃν οἱ βαστάζοντες ἐτίθουν καθ' ἡμ. Arm.

[r]θύραν" τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην
3 μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένω
ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην, μέλλον
4 ἠρώτα ἐλεημοσύνην [t]= λαβεῖν.
τρος εἰς αὐτὸν [x]σὺν τῷ ἰωάννῃ,"
5 ἡμᾶς. Ὁ δὲ [a]ἐπεῖχεν" αὐτοῖ
6 αὐτῶν" λαβεῖν. Εἶπε δὲ πέτρο
σίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχ
τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ν
7 περιπάτει. Καὶ [e]πιάσας" αὐτὸ
γειρε·" παραχρῆμα δὲ [g]ἐστερε
8 καὶ τὰ σφυρά. Καὶ [h]ἐξαλλόμε
τει[k]· καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς
9 ἁλλόμενος," [m]καὶ" αἰνῶν τὸν Θ
10 πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ α
γίνωσκόν [o]τε" αὐτὸν, ὅτι [p]οὗ
ἐλεημοσύνην καθήμενος [r]ἐπὶ τῇ

(r) πύλην. E. 27. 29. 40. 66** 69. Barb. 1. Mt. k. Bas. seleuc. (s) οὗτος ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ. D. cant. reg. 5367. (t) = D. (St. π.) 4. 16. 18. 27. 31. 34. 57. 73. 80. 98. al. 29. et Barberini exc. 2. Mt. 1. al. 9. Lect. 5. Ed. Ar. p. Slav. cant. reg. Theoph. 1. 2. Lucif. *ut darent*, Syr. Erp. ‖ + παρ' αὐτῶν. E. laud. (u) ἐμβλέψας. D. *intuitus*, cant. (x) = 26. (y) εἶπον. Mt. c. Theoph. 1. (z) ἀτένισον. D. *aspice*, cant. tol. (a) ἀτενίσας. D. *attendebat*, cant. *contemplatus*, reg. (b) = 69. παρ' αὐτοῦ. C. Post λαβεῖν ponunt DE. Mt. h. Vulg. cant. laud. reg. Lucif. (c) ἤ. 32. Mt. c. Copt. (d) = BD. cant. ἔγειρε καὶ. AE. 73. 78. alii. Mt. b. d. f. m. Theoph. 2. ἀνάστα,

Epi
Œc
AB
Æt
sele
D.
Ire
‖ =
χαι
can
cif.
AC
reg.
18.
reg.
Mt.
Erp

νετο][a]. Πάντες δὲ οἱ [b]πιστεύοντες" [c]ἦσαν" ἐπὶ
αὐτὸ, [c]καὶ" εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ [d]τὰ κτήμα-
τα καὶ τὰς ὑπάρξεις" ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ
πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. [f]Καθ' ἡμέραν
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές
κατ' οἶκον ἄρτον," μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσ-
καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ ἔχο-
τες χάριν πρὸς [g]ὅλον" τὸν [h]λαόν." ὁ δὲ κύριος προσ-
τίθει [i]τοὺς σωζομένους" καθ' ἡμέραν[k] [l]— τῇ ἐκκλησίᾳ.

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ [[m]δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαι-
εἰς τὸ ἱερὸν [n]ἐπὶ τὴν ὥραν [o]τῆς προσευχῆς, τὴν ἐννάτη-
Καί τις ἀνὴρ, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [p]ὑπά-
χων," [q]ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν" πρὸς

(a) + ἐν ἱερουσαλήμ. E. 40. Syr. Erp. Slav. ed. laud. Theoph. 2. + ἐν (εἰς) ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας, καί. (s. πάντας αὐτούς.) AC. 13. 18. 34. 36. 40. in m. 43* al. 4. Mt. 1. Copt. Vulg. *et erat timor ingens super omnes*, post φόβος addit Erp. (b) πιστεύσαντες. B. 4. 18. 25. 36. 46. 69. al. 6. Ed. Or. Theoph. 2. (c) = B. 57. Or. (d) ὅσοι κτήματα εἶχον ἢ ὑπάρξεις. D. cant. item (omisso ἢ ὑπαρξ.) Syr. (non Erp.) (e) + καθ' ἡμέραν. D. cant. item Copt. (f) πάντες τε (καθ' ἡμέραν. πάντες τε D**) προσεκαρτέρουν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἴκους ἂν (= ἂν D**) ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κλῶντές τε ἄρτον D* cant. ‖ ὁμοθυμαδὸν = 3. Mt. b. In aliis sedem mutat. ‖ ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς] τὸν ἄρτον, καὶ μεταλαμβάνοντες τροφήν. Theoph. 2. (g) = Mt. 1. (h) κόσμον. D. cant. (i) τοῖς σωζομένοις. 36. Arm. ap. Bod. (k) + ἐν. D. 3. 25. 40. 95. Syr. Ar…

(l) = BC. Copt. Æth. Arm. V… Cyr. ‖ Iidem fere, cum A … β. ε.) 38. ap. Mill. 69. aliisve, … τὸ αὐτὸ commatis sequentis ani… tunt huic commati, et mox … gunt: πέτρος δέ. ‖ ἐπὶ τὸ αὐτὸ (… D) τῇ ἐκκλησίᾳ. D. 19. cant. ‖ … ἐπὶ τὸ αὐτὸ = 65. Post ἀνέβαινον τ… Syr. ‖ Bedæ gr. ut rec. (m) ἐν … ἡμέραις ἐκείναις πέτρος. Lectionari… δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πέτρος. D. … ἐγένετο δέ, ὡς ἀνέβαινον σίμων καὶ … ἰωάννης ἐπὶ τὸ αὐτὸ. Syr. …

ερου τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεη-
τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. [s]"Ος"
αὶ ἰωάννην, μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν,
σύνην [t] = λαβεῖν." [u]'Ατενίσας" δὲ πέ-
[x] σὺν τῷ ἰωάννῃ," [y] εἶπε" [z] βλέψον" εἰς
[a]ἐπεῖχεν" αὐτοῖς, προσδοκῶν τι [b]παρ'
Εἶπε δὲ πέτρος· ἀργύριον [c]καὶ" χρυ-
ει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν
ῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου [d]ἔγειραι καὶ"
[e]πιάσας" αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, [f]ἤ-
ῆμα δὲ [g]ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις
Καὶ [h]ἐξαλλόμενος" [i]ἔστη," καὶ περιεπά-
ε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, [l]περιπατῶν καὶ
κὶ" αἰνῶν τὸν θεόν.] [n]Καὶ εἶδεν αὐτὸν
πατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· Ἐπε-
ὐτὸν, ὅτι [p]οὗτος" [q]ἦν" ὁ πρὸς τὴν
ήμενος [r]ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ·

). 66** 69. Epiph. (e) κρατήσας. 2. Mt. m. Ed.
uc. (s) οὗτος Œcum. (f) = Mt. d. Erp. ‖ + αὐτὸν.
τοῦ, καὶ. D. ABC. 15. 18. 36. Syr. A-
). (St. π.) 4. Æth. Arm. Vulg
0. 98. al. 29. seleuc. Cyp
al. 9. Lect. 5. D. ca

t. d. h.
χαίρων. E.
laud. (l) = D.
AD. caut. reg. Lu-
9 = 27. 29. (o) δὲ
98. 19. Copt. Vulg. laud
seleuc. (p) αὐτὸ. AC
38. 40, 98. Syr. Copt
Bas. seleuc. Lucif.
t. f. Chrys.
rp.

καὶ ἐπλήσθησαν [s]θάμβους καὶ ἐκστάσεως'' ἐπὶ τῷ [t]συμ-
βεβηκότι'' [u]αὐτῷ.''

[[x]Κρατοῦντος δὲ [y]αὐτοῦ'' τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην, συν- 11
έδραμε [z]πρὸς αὐτοὺς'' πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
καλουμένῃ [a]σολομῶνος,'' ἔκθαμβοι. [b]Ἰδὼν δὲ πέτρος ἀπε- 12
κρίνατο πρὸς τὸν λαόν'' ἄνδρες ἰσραηλῖται, τί θαυμά-
ζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς [c]ἰδίᾳ δυνάμει
[d]ἢ εὐσεβείᾳ'' πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ θεὸς 13
ἀβραὰμ καὶ [e]ἰσαὰκ καὶ'' ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ [f]ἰησοῦν,'' ὃν ὑμεῖς
[g]⊹ μὲν'' παρεδώκατε[h], καὶ ἠρνήσασθε[i] — αὐτὸν'' κατὰ
πρόσωπον πιλάτου, [k]κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.'' Ὑμεῖς 14

---

[y] τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ. [a] σολομῶντος.

(s) alterutrum = Arm. (t) γεγενημένῳ. D. τέρατι τῷ γεγενημένῳ. Arm. *de eo quod accidit illi sanitas*, reg. (u) = Syr. Copt. Arm. (x) ἐκπορευομένου δὲ τοῦ πέτρου καὶ τοῦ ἰωάνου συνεξεπορεύετο κρατῶν αὐτοὺς· οἱ δὲ θαμβηθέντες ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ etc. D. cant. item reg. (y) ABC(D)E. 14* 15. 18. 27. 29. 66** 69. Mt. d. k. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Æth. Vulg. (cant.) laud. reg. ‖ κρατούντων δὲ αὐτῶν. Æth. Vulg. ms. *cum viderent*, Vulg. ed. sixtin. ‖ χωλοῦ = Chrys. (z) = Mt. χ. Chrys. bis. Post λαὸς ponunt AB. Arm. Vulg. reg. Theoph. 2. ‖ πρὸς αὐτόν. 4. (a) DE pluresve. Mt. k. Ed. (b) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. D. cant. ‖ πρὸς τὸν λαὸν] = (et post δὲ addit αὐτούς.) Chrys. semel. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς. Syr. Erp. ‖ + λέγων. Mt. l. item reg. (c) + ἡμῶν τῇ. D. cant. reg. (d) = Iren. semel. Post πεποιηκ. ponit 4. ‖ ἐξουσίᾳ, *potestate*, Syr. Erp. Arm. Vulg. reg. tol. Iren. semel. Sed *pietate*, cant. laud. colb. demidov. Cassiod. (e) (ὁ) θεὸς ἰσαὰκ καὶ (ὁ) θεὸς. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. χ. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. ὁ θεὸς ἰσαὰκ καί. Arm. Iren. (f) = 29. Iren. ‖ + χριστόν. D. cant. (g) + ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 32. Barb. 5. Mt. a l. l. al. 9. Ed. Syr. p. Slav. 5. et ant. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. in textu et 2. Iren. Hier. (h) + εἰς κρίσιν. D. Syr. p. in m. + εἰς κριτήριον. E. + *in judicium*, cant. laud. Iren. (i) = AC. 15. 18. 27. 29. 36. 64. 69. 98. Barb. 1. Copt. Arm. Vulg. Iren. Hier. (k) κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν αὐτὸν θέλοντος. D* gr. *cum judicasset ille dimittere eum voluit*, cant* *cum remittere eum vellet*, Iren. *volentis eum dimittere*, Hier. ‖ Chrys. in comment.: πιλάτος ἤθελεν ἀπολύειν ὑμεῖς, ἐκείνου θελήσαντος, οὐκ ἠθελήσατε. Sed mox: οὐκ εἶπε· θελήσαντος, ἀλλὰ· κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ‖ ἐκείνου] ἐκεῖνον. cod. Wakianus. ‖ ἀπολύειν] + αὐτόν. D. 43. Copt. cant.

δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον [l]ἠρνήσασθε,″ καὶ ᾐτήσασθε
15 ἄνδρα [m]φονέα″ χαρισθῆναι ὑμῖν, Τὸν δὲ [n]ἀρχηγὸν″
τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ
16 ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ [o]ἐπὶ″ τῇ πίστει τοῦ ὀνόμα-
τος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, [p]ἐστερέωσε
* τὸ ὄνομα αὐτοῦ·″ καὶ ἡ πίστις, ἡ δι' αὐτοῦ, ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.]
17 Καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, [q]οἶδα,″ ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξ-
18 ατε[r], ὥσπερ [s]καὶ″ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς, [t]ἃ″
προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν
19 [u]∞ αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστὸν,″ ἐπλήρωσεν οὕτω. [Με-
τανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι
ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας·] ὅπως [x]ἂν″ [y]ἔλθωσι″ καιροὶ ἀνα-
20 ψύξεως ἀπὸ προσώπου [z]τοῦ″ κυρίου, Καὶ ἀποστείλῃ τὸν
21 [a]προκεχειρισμένον [b]ὑμῖν″ ἰησοῦν χριστόν· Ὃν δεῖ οὐρανὸν

---

[u] ∞ παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ. [a] προκεκηρυγμένον.

(l) ἐβαρύνατε. D. *gravastis*, cant. *aggravastis*, Iren. *inhonorastis et negastis*, Aug. (m) ἔνοχον θανάτου. Arm. || + ζῆν καὶ. E. laud. Aug. (n) χορηγόν. 73. *principem* s. *ducem* s. *incæptorem* s. *auctorem*, latt. (o) = B. 4. 60. Mt. h. (p) *ipse* (scil. ὁ θεὸς) *confirmavit et sanavit*. Syr. Erp. (q) οἴδατε. 11. 24. *scite*, Æth. ἐπιστάμεθα. D. cant. (r) + (τὸ) πονηρόν. D. 34. Syr. p. in m. cant. Iren. Ambrosiast. Quæst. ex. N. T. + τοῦτο. Slav. 7. et ant. tolet. (s) = 18. Syr. Arr. Æth. (t) ὃ. D. gr. *qui*, Vulg. ms. Vulg. ed. sixtin. Iren. ms. Vigil. ὡς. Arm. (u) BCDE. 15. 18. 25. 27. 36. 65. (cum 3. 43.) Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Iren. αὐτοῦ παθεῖν τ. χρ. αὐτοῦ. 66** item Vigil. || παθεῖν τὸν χριστὸν = A. παθεῖν αὐτόν. Chrys. semel in comment. || αὐτοῦ = 69. Chrys. semel in comment. (x) ἐὰν, *ut quum venerint*, Vulg. (y) ἐπέλθωσι. D. *superveniant*, Tert. || + ὑμῖν. Syr. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. Tert. Iren. Bedæ gr. Post ἀναψ. addit |E. laud. tol. *ut cum venerint tempora refrigerii, veniant et vobis*, Quidam lat. ap. Bed. (z) = E. 26. 36. al. 4. Mt. a l. b. e. k. (a) ABCDE. (St. π.) 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98. al. 46. Lect. 5. Mt. a l. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Chrys. Chron. alex. Euthal. Theoph. 1. 2. Hesych. *præparatum*, Iren. *destinatum*, Tert. *prædestinatum*, Copt. Sahid. cant. laud. *prædesignatum*, Tert. *prædicatum*, Vulg. προκεχειρισμένον. 46. Æth. (b) = Chrys. semel. ἡμῖν. Theoph. 2. σόν. 31.

μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων [c]ἀποκαταστάσεως" [d]πάν-
των," ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος [e]τῶν" ἁγίων
αὐτοῦ προφητῶν [f]= ἀπ' αἰῶνος." Μωσῆς μὲν [g]† [h]= 22
πρὸς τοὺς πατέρας" εἶπεν· ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει
κύριος ὁ θεὸς [i]ὑμῶν" ἐκ τῶν ἀδελφῶν [k]ὑμῶν," ὡς ἐμέ·
αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς
ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις [l]ἂν" μὴ ἀκούσῃ τοῦ 23
προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ 24
πάντες δὲ [m]οἱ προφῆται" ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν κα-
θεξῆς [n]ὅσοι" [o]ἐλάλησαν," [p]καὶ" [q]κατήγγειλαν" τὰς
ἡμέρας ταύτας. Ὑμεῖς ἐστε [r]+ οἱ" υἱοὶ τῶν προ- 25
φητῶν καὶ τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς
πατέρας [s]ἡμῶν," λέγων πρὸς ἀβραάμ· [t]καὶ" [u]# ἐν" τῷ

---

[e] πάντων. [g]† γάρ. [q] προκατήγγειλαν.

(c) *dispositionis*, Iren. *exhibitionis*, Tert. (d) = Mt. c. Slav. 5. et ant. (e) = 29. Mt. d. τῶν. ABCD. 27. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Or. Chrys. semel. Tert. Iren. πάντων τῶν. E. 78. 80. 95. 98. al. 21. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Chrys semel. Chron. pasch. Theoph. 1. 2. (f) = D. 19. Arm. cant. Tert. Iren. Alii varie transponunt. ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. B. (g) = AB CDE. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 42* 66 ap. Hwiid. 76. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. semel. Iren. (h) = ABC. 15. 18. 36. Syr. Copt. Vulg. Post εἶπεν ponunt DE. 69. Mt. k. Arm. Chrys. bis. ‖ + ἡμῶν. D. 33. 34. 42** Mt. c. cant. Iren. + ὑμῶν. E. 24. 43. laud. Bedæ gr. (i) = 60. Chrys. semel. ἡμῶν. E. al. 6. Lect. 5. Mt. c. al. 4. Æth. Syr. p. laud. Justin. Œc. Theoph. 1. 2. (k) ἡμῶν. D gr. 14. Theoph. 1. (l) ἐὰν. AC. 98. alii. Mt. l. al. 7. Ed. Theoph. 1. 2. (m) = Iren. int. (n) = Syr. Erp. Ante ἀπὸ ponit Arm. ‖ οἱ. CD** gr. Copt. ὁ. D* gr. (o) ἐπροφήτευσαν. C. Copt. (p) = 46. 69. Mt. k. Vulg. ed. (q) ABDE. 4. 14* 15. 18. 26. 31. 36. 40. 57. 60. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 17. Mt. a l. b. c. d. e. f. h. l. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Chrys. Œc. Theoph. Chron. pasch. Iren. (r) + ACE. 15. 18. 37. ap. Mill. 69. 73. 80. 84. al. 4. Mt. c. d. h. in schol. k** m. Copt. (s) ὑμῶν. AC ut videtur. E. 25. 38. 69* Mt. h. in schol. Ed. Arm. Slav. 5. et ed. laud. Chrys. Chron. alex. Theoph. 1. 2. semel. Iren. ms. (t) = 11. Arm. tol. demidov. ναὶ. Conject. (u) + AB CDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 31. pluresque. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. (Syr. Copt. Arm. Slav. 5. et ed.) Vulg. cant. Chrys. Chron. alex. Œc. Theoph. 1. Eus.

σπέρματί σου [x]ἐνευλογηθήσονται" πᾶσαι αἱ [y]πατριαὶ"
26 τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς, ἀναστήσας τὸν παῖδα
αὐτοῦ[z] †, ἀπέστειλεν αὐτὸν, εὐλογοῦντα ὑμᾶς, [a]ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν [b]ὑμῶν."]

1 [Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν[c], ἐπέστησαν αὐ-
τοῖς οἱ [c*] ἱερεῖς" [d]καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ" καὶ οἱ σαδδου-
2 καῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν,
καὶ καταγγέλλειν [e]ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν" [f]∞ τὴν
3 ἐκ" νεκρῶν. Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεν-
το [g] εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.
4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων [h]τὸν λόγον," ἐπίστευσαν· καὶ
ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν [i]ὡσεὶ" χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι [k]αὐτῶν" τοὺς
ἄρχοντας καὶ [l]πρεσβυτέρους καὶ [l]γραμματεῖς [m]∞ εἰς"
6 ἱερουσαλήμ· Καὶ [m*] ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ καϊάφαν,"
καὶ [n]ἰωάννην," καὶ ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ
7 γένους [o]ἀρχιερατικοῦ." Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν

---

[z] † ἰησοῦν. [f] ∞ τῶν. [m] ∞ ἐν.

(x) *εὐλογηθήσονται*. A* 3. 15. 27. Mt. d. Ed. Chrys. Œc. Theoph. 2. (y) *φυλαί*. 3. 18. (z) = CDE. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Chron. alex. Theoph. 3. Iren. (a) + *καὶ ἁγιάζοντα*. 43. ap. Mill. Barber. 1. (b) = B. Chrys. bis. Theoph. 3. *αὐτῶν*. C. 13. 61* Copt. Slav. 5. cant. Iren. *αὐτοῦ*. (5. 27. 29. ap. Mill.) 69. Mt. d. k. Vulg. (c) + *τὰ ῥήματα ταῦτα*. D. item E. Syr. Erp. Syr. p. in m. cant. laud. reg. Theophyl. 1. Lucif. (c*) *ἀρχιερεῖς*. B. (d) = D. cant. Post *σαδδουκ*. ponit Syr. ‖ *στρατηγὸς*] *στρατός*. Theophyl. 1. in textu. *pontifex*, Lucif. (e) *τὸν ἰησοῦν ἐν τῇ ἀναστάσει*. D. cant. (f) D. 4. 31. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 18. et Barber. 5. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. cant. laud. reg. Chrys. Theoph. 1. Lucif. (g) + *αὐτούς*. ACE. 13. 15. 18. 25. 31. 40. al. 4. et Barber. 1. Verss. Chrys. Theoph. 2. (Omittunt cant. reg. Lucif.) (h) = A. (i) = A. Æth. Vulg. ed. *ὡς*. D. *εἰς*. cant. *ad*, reg. (k) = D. 3. 95* Syr. Erp. cant. Post *ἄρχοντας* ponit Mt. h. in marg. (l) + *τούς*. AB. 4. 14. 15. 18. 66. 69. item 56. Mt. d. k, item al. 5. (m) ADE. 15. 18. 27. 69. al. 6. et Barber. 7. Mt. d. k. Chrys. semel. *ἐν* 73. 76. 95** Lect. 5. ‖ = *εἰς ἱερουσαλήμ*. Syr. Ante *καὶ γραμμ*. ponit Theophyl. 2. (m*) *ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ καϊάφας*. Sic B. (n) *ἰωνάθας*. D. (nempe isti accusativi omnes mutantur in nominativos, præeunte *συνήχθησαν* loco *συναχθῆναι*.) cant. (o) *ἱερατικοῦ*. 16. 18. 26. 46. *sacerdotali*, Vulg. laud.

ἀτμίδα καπνοῦ." Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό- 20
τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν [c] — ἢ" ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν
κυρίου τὴν μεγάλην [d] καὶ ἐπιφανῆ." Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς 21
ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται.] [Ἄνδρες 22
ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· ἰησοῦν τὸν
ναζωραῖον, ἄνδρα [e] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον" εἰς [f] ὑ-
μᾶς" δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, (οἷς ἐποίησε δι'
αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ [g] ὑμῶν," καθὼς [h] = καὶ" [i] αὐτοὶ"
οἴδατε,) Τοῦτον [k] τῇ ὡρισμένῃ" βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ [l] ἔκδοτον [m] = λαβόντες," διὰ [n] ∞ χειρῶν" ἀνόμων
[o] προσπήξαντες" [p] ∞ ἀνείλετε." Ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε, 24
λύσας [q] τὰς ὠδῖνας τοῦ [r] ∾ θανάτου," καθότι οὐκ ἦν
δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ 25
λέγει εἰς αὐτόν· προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου δια-
παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου [s] ἐστὶν," ἵνα μὴ σαλευθῶ.
Διὰ τοῦτο [t] εὐφράνθη ἡ καρδία μου," καὶ ἠγαλλιάσατο 26
ἡ [u] γλῶσσά" μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει

---

[n] ∞ χειρός. [p] ∞ ἀνείλατε. [r] ∾ ᾅδου.

(c) = ACDE. (d) = D. cant. (e) ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ. BCD** 31. 69. Mt. k. Arr. Arm. Vulg. Ath. Epiph. Chrys. sæpe. Iren. Fulgent. ἀποδεδειγμένον] ὑποδεδειγμ. Theoph. 1. in textu. δεδοκιμασμένον. D* *probatum*, cant. Faustin. *approbatum*, Vulg. Iren. Ambr. Fulg. *designatum*, laud. *destinatum*, Tert. bis. *qui videre fecit vos a Deo*, Ar. pol. *qui a Deo videri factus est apud vos*, Syr. item Erp. (f) ἡμᾶς. D* Mt. d. lect. 5. Slav. 5. cant. (g) ἡμῶν. 24. (ap. Mill. 34.) Mt. d. (h) = ABDE. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 40. 73. al. 2. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. cant. laud. Ath. Iren. Victorin. Fulg. (i) ὑμεῖς. Arm. ὑμεῖς πάντες. E. laud. (k) ὡρισμένον τῇ. Arm. ut videtur. (l) = 40. ‖ *tradentes in manus etc.* Syr. Erp. Arm. (m) = ABC. 25. 27. 29. 40. Syr. Erp. Arm. Copt. Æth. Vulg. Ath. Iren. Victorin. Fulgent. (n) ABCD. gr. 13. 15. 18. Mt. d. (in schol. habet utrumque) Ath. Cyr. (o) προσπαίξαντες. Conject. ‖ + τῷ ξύλῳ. Arm. + *cruci*, Victorin. (p) ADE. 25. 34. 36. al. 5. Mt. f. m** Ed. Ath. Theoph. 1. (q) + δι' αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (r) D. (St. β.) Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. laud. Polycarp. Pseudo Ath. Epiph. semel. Iren. Fulgent. Cassiod. (non Bedæ gr.) ‖ + αὐτοῦ. Mt. k. (s) ἐστι. Theoph. 1. et 2 in comm. (t) ηὐφράνθη. ADE. 4. 40. Mt. c. Clem. ηὐφράνθη μου ἡ καρδία. B. (u) δόξα. Syr. (non Erp.)

27 ἐπ' ἐλπίδι· * Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου
εἰς [x]∞ ᾅδου,″ οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης
29 μετὰ τοῦ προσώπου σου. Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐξὸν εἰπεῖν
μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν
30 [y]ἐν″ [z]ἡμῖν″ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς, ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς, ἐκ
καρποῦ τῆς [a]ὀσφύος″ αὐτοῦ [b]† [c]καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου
31 αὐτοῦ·″ [d]Προϊδὼν″ ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως
τοῦ χριστοῦ, ὅτι [e]∞ οὐ″ [f]∞ κατελείφθη″ [g]† εἰς
[h]ᾅδου,″ [i]∞ οὐδὲ″ ἡ σὰρξ αὐτοῦ [k]εἶδε″ διαφθοράν.
32 Τοῦτον τὸν ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεὸς, οὗ [l]πάντες″ ἡμεῖς

---

[x]∞ ᾅδην. [b]† τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν.
[e]∞ οὔτε. [f]∞ ἐγκατελείφθη. [g]† ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. [i]∞ οὔτε.

(x) ABCD. 15. 18. 27. 40. 69. al. 2. Mt. a 1. in marg. d. k. Clem. Theoph. 1. 2. (non Or.) (y) παρ' D. apud, Vulg. laud. (z) ὑμῖν. 4. 33. Mt. h. Theoph. 2. (a) καρδίας. D* præcordia, cant. ventris, Iren. Victorin. (b) = ACD** Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ath. Cyr. Iren. Victorin. Fulg. ‖ Adest in BD* cant. Theodoret. Attingunt Chrys. Theoph. 1. Post θρόνου αὐτοῦ ponunt Ed. ἀναστήσειν τὸν χρ. ἐκ καρποῦ τ. ὀσφ. αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα καθίσαι. Ar. pol. Omisso ἀναστήσειν post καθίσαι legunt τὸν χριστὸν κατὰ σάρκα Ath. Vigil. ‖ τὸ κατὰ σάρκα = E. 4. 27. 29. laud. Bedæ gr. ‖ τὸ = D. 15. 18. 36. ‖ ἀναστήσειν] ἀναστῆσαι. DE. al. 5. Ed. ἀναστήσας. 57. (c) = Lect. 1** Theodoret. semel. ‖ καθίσαι] καὶ καθ. DE. 69. Mt. l. Ed. Slav. 7. et ed. laud. Bedæ gr. καθίσαι ει. 15. 18. Mt. a 1. m** collocare, cant. ‖ τοῦ θρόνου] τὸν θρόνον. ACD. 15. 36. Orig. ap. Wetst. (d) προειδὼς. D. 1. 60. 69. Mt. d. k. Ed. Theodoret. (e) ABCD 15. 18. 25. 36. 40. Bedæ gr. Vulg. cant. laud. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. Iren. Fulg. Victorin. οὐκ. E. al. 6. Mt. k. l. Ed. (f) ACDE. 15. 18. 36. 40. 69. al. 7. Barb. 1. Mt. k. l. Ed. Thaumaturg. Eus. Nyss. Chrys. Theodoret. Œc. Theoph. 1. 2. (g) = ABCD. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Didym. Iren. Victorin. Ante ἐγκατελείφθη ponit Chrys. Habent Bedæ gr. Fulg. Philastr. (h) ᾅδην. B. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. 76. al. 2. Mt. d. k. Eus. Nyss. Thaumat. Theoph. 2. (i) ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. k. Eus. Nyss. Chrys. Cyr. (k) ἴς. 43. (l) = 29. Ambr.

ἐσμεν μάρτυρες. Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν 33
τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ
τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε ᵐτοῦτο, ὃ = νῦν: ὑμεῖς″ ⁿβλέπετε
καὶ ἀκούετε. Οὐ γὰρ δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· 34
ᵒλέγει δὲ″ αὐτός· ᵖεἶπεν″ ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο- 35
πόδιον τῶν ποδῶν σου. Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς 36
οἶκος ἰσραὴλ, ὅτι ᵍ ‡ καὶ″ κύριον ʳαὐτὸν καὶ χριστὸν″ ὁ Θεὸς
ἐποίησε, τοῦτον τὸν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.]

ˢἈκούσαντες δὲ″ κατενύγησαν ᵗτῇ καρδίᾳ,″ ᵘεἶπόν 37
τε″ πρὸς τὸν πέτρον καὶ τοὺς ˣλοιποὺς″ ἀποστόλους·
τί ʸποιήσομεν,″ ἄνδρες ἀδελφοί ᶻ; [Πέτρος δὲ ᵃἔφη″ 38

ʳ ∾ καὶ χριστὸν αὐτὸν.

(m) ὑμῖν ὅ. D* cant. ‖ τοῦτο ὃ] τοῦτον ὅν. 40. Vulg. ed. luxov. Beda. τοῦτο τὸ δῶρον ὅ. E. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. et ed. sixtin. laud. tol. Cypr. Iren. Ambr. Maximin. Bedæ gr. *hanc gratiam*. Philastr. ‖ νῦν = ABCD. 10* 15. 18. 27. 29. 36. Syr. Copt. Arm. ut videtur. Vulg. cant. lux. Cyr. Didym. Ambr. Philastr. (n)+καὶ. D. Barb. 1. cant. (o) εἴρηκε γάρ. D. Vulg. cant. (p) λέγει. D. gr. Codd. ap. Bed. (quibus tamen græcos opponit.) (q)+ABCDE. 42. 73. 76. 78. 80. 95** 98. al. 24. Mt. a 1. c. d. f. h. l. al. 3. Lect. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (r) αὐτὸν καὶ χριστὸν=42. αὐτὸν=D* cant. ‖ Ante καὶ χριστὸν ponunt αὐτὸν ABCD** 15. 18. 36. 45. 69. Mt. k. Arm. Vulg. Ath. Bas. Nyss. Eunom. Eustath. antioch. Chrys. sæpe. Iren. Faustin. Ambr. Post ὁ Θεὸς ponunt 4. 31. Mt. d. Œc. item Tert. ‖ *quoniam istum Christum Deus fecit*, Victorin. (s) τότε πάντες οἱ συνελθόντες καὶ ἀκούσαντες. D. Syr. p. in m. cant. (t) τὴν καρδίαν. ABC. 36. Chrys. (u) εἰπόντες. 18. 73. al. 3. Mt. h. Aug. semel. εἶπον δέ. 19. καὶ εἶπον. E. καί τινες ἐξ αὐτῶν εἶπαν. D* cant. et εἰπόντες. D** (x)=D. Mt. k. Copt. cant. Aug. (y) ποιήσωμεν. ACE. 15. 18. 42. 73. 78* 98. al. 7. Mt. a 1. d. f. Ed. Bas. (z)+ὑποδείξατε ἡμῖν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. tol. Aug. Auct. de promiss. Bedæ gr. (a)=B. 65. (cum 3) Barb. 1. Vulg. ms. φησὶν post μετανοήσατε. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. d. Vulg. Cyr. hier. Chrys. ap. W. φησὶν post αὐτούς. D. cant. Iren. εἶπε Mt. c. εἶπε ante πέτρος. 38. 67. Arm.

πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι [b]ἰησοῦ [c]χριστοῦ,″ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·
καὶ λήψεσθε τὴν [d]δωρεὰν″ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
39 [e]Ὑμῖν″ γάρ [f]ἐστιν ἡ ἐπαγγελία″ καὶ τοῖς τέκνοις [e]ὑ-
μῶν,″ καὶ [g]πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν,″ ὅσους ἂν προσκαλέ-
40 σηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. Ἑτέροις τε [h]λόγοις″ [i]πλεί-
οσι″ [k]∞ διεμαρτύρετο,″ [l]καὶ παρεκάλει,″ λέγων· σώθητε
41 ἀπὸ τῆς γενεᾶς [l*]τῆς σκολιᾶς″ ταύτης. Οἱ μὲν οὖν [m]=
ἀσμένως″ [n]ἀποδεξάμενοι″ τὸν λόγον [o]αὐτοῦ,″ ἐβαπτί-
σθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ
τρισχίλιαι.
42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες [p]τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστό-
λων[q], καὶ τῇ κοινωνίᾳ, [r]καὶ″ τῇ κλάσει [s]τοῦ ἄρτου,″ καὶ
43 [t]ταῖς προσευχαῖς.″ Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος[u],
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα[x] διὰ [y]τῶν ἀποστόλων [z]ἐγί-

---

[k] ∞ διεμαρτύρατο.

(b) + *τοῦ κυρίου*. DE. 69. item 60. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. It. Bas. Epiph. Cyr. Theodoret. Cypr. Hilar. Lucif. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. (c) = Syr. Erp. Copt. ap. Mill. et Beng. Œc. Iren. (d) *δύναμιν*. Mt. h. (in marg. etiam rec.) *ἐπαγγελίαν*. Bas. Theodoret. *gratiam*, Ambr. *gratiam, sanctum Spiritum*, cant. (e) *ἡμῖν* et mox *ἡμῶν*. D. cant. Aug. semel. (f) *εἰσιν αἱ ἐπαγγελίαι*. Arm. Cyr. (g) *omnibus deinceps*, Cypr. (h) = 25. 27. 29. (i) = 20. (k) ABDE. 25. 27. 29. 40. 69* Alii. Mt. d. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) = Aug. bis. ‖ + *αὐτοὺς*. ABD. 25. 27. 33. 34. 40. 69. Mt. a 1. in marg. k. item d. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (l*) = 73. (m) = ABCD. 19. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Clem. Chrys. semel, ut videtur. Aug. semel. Habet Bedæ gr. (n) *δεξάμενοι*. 36. *ὑποδεξ*. 42. Theoph. 1. 2. *καταδεξ*. 46. *πιστεύσαντες*. D. cant. (o) = 4. Mt. k. Copt. Aug. ‖ + *καὶ πιστεύσαντες*. Syr. p. in m. Aug. (p) + *ἐν*. A. 98. Syr. Erp. Vulg. cant. ‖ + *ὁμοθυμαδὸν*. 15. 18. 36. Chrys. Theoph. 3. (q) + *ἐν ἱερουσαλὴμ*. D. cant. Post *προσευχαῖς* ponit tol. (r) = AD. Barb. 1. ‖ *communicatione fractionis*, Vulg. ed. cant. (s) *eucharistiæ*, Syr. item Erp. (t) *τῇ προσευχῇ*. 18. Chrys. Theoph. 3. ‖ Ante *τῇ κλάσει* ponunt Syr. Erp. (u) + *καὶ τρόμος*. Arm. (x) + *οὐ μικρὰ*. E. 25. laud. (y) + *τῶν χειρῶν*. E. 18. 25. 40. Syr. Erp. Æth. laud. (z) *ἐγίνετο*. 27. 29. 40. al. 5. Mt. b. c. Ed. Œc. ed. Theoph. 2. *ἐγίνοντο*. E. 25. item 64. Ante *διὰ* ponunt AC. Syr. Copt. Æth.

νετο][a]. Πάντες δὲ οἱ [b]πιστεύοντες″ [c]ἦσαν″ ἐπὶ τὸ 44
αὐτὸ, [c]καὶ″ εἶχον ἅπαντα κοινά· Καὶ [d]τὰ κτήμα- 45
τα καὶ τὰς ὑπάρξεις″ ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ[e]
πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. [f]Καθ' ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
κατ' οἶκον ἄρτον,″ μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, Αἰνοῦντες τὸν Θεὸν, καὶ ἔχον- 47
τες χάριν πρὸς [g]ὅλον″ τὸν [h]λαόν.″ ὁ δὲ κύριος προσε-
τίθει [i]τοὺς σωζομένους″ καθ' ἡμέραν[k] [l]—τῇ ἐκκλησίᾳ.″

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ [[m]δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀνέβαινον 1
εἰς τὸ ἱερὸν [n]ἐπὶ τὴν ὥραν [o]τῆς προσευχῆς, τὴν ἐννάτην.″
Καί τις ἀνὴρ, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [p]ὑπάρ- 2
χων,″ [q]ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν″ πρὸς τὴν

(a) + ἐν ἱερουσαλήμ. E. 40. Syr. Erp. Slav. ed. laud. Theoph. 2. + ἐν (εἰς) ἱερουσαλήμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας, καί. (s. πάντας αὐτούς.) AC. 13. 18. 34. 36. 40. in m. 43* al. 4. Mt. l. Copt. Vulg. *et erat timor ingens super omnes*, post φόβος addit Erp. (b) πιστεύσαντες. B. 4. 18. 25. 36. 46. 69. al. 6. Ed. Or. Theoph. 2. (c) = B. 57. Or. (d) ὅσοι κτήματα εἶχον ἢ ὑπάρξεις. D. cant. item (omisso ἢ ὑπαρξ.) Syr. (non Erp.) (e) + καθ' ἡμέραν. D. cant. item Copt. (f) πάντες τε (καθ' ἡμέραν. πάντες τε D**) προσεκαρτέρουν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἴκους ἂν (=ἂν D**) ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κλῶντές τε ἄρτον D* cant. ‖ ὁμοθυμαδὸν = 3. Mt. h. In aliis sedem mutat. ‖ ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς] τὸν ἄρτον, καὶ μεταλαμβάνοντες τροφήν. Theoph. 2. (g) = Mt. l. (h) κόσμον. D. cant. (i) τοῖς σωζομένοις. 36. Arm. ap. Bod. (k) + ἐν. D. 3. 25. 40. 95. Syr. Arr.

(l) = BC. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. ‖ Iidem fere, cum A (St. β. ι.) 38. ap. Mill. 69. aliisve, ἐπὶ τὸ αὐτὸ commatis sequentis annectunt huic commati, et mox pergunt: πέτρος δὲ. ‖ ἐπὶ τὸ αὐτὸ (+ ἐν. D) τῇ ἐκκλησίᾳ. D. 19. cant. ‖ Mox ἐπὶ τὸ αὐτὸ = 65. Post ἀνέβαινον rejicit Syr. ‖ Bedæ gr. ut rec. (m) ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πέτρος. Lectionaria. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πέτρος. D. cant. ἐγένετο δὲ, ὡς ἀνέβαινον σίμων κηφᾶς καὶ ἰωάννης ἐπὶ τὸ αὐτό. Syr. Erp. (n) + τὸ δειλινόν. D. *ad vesperum*, cant. (o) ἐνάτῃ τῇ προσευχῇ. D* τὴν ἐνάτην τῆς προσευχῆς. D** Arm. cant. (p) = D. Syr. Erp. Arm. cant. Lucif. ‖ Iidem (exc. Lucif.) ante τις ἀνὴρ addunt ἰδοὺ vel ἦν. (q) *portabant homines illi qui consueverant adferre et ponere illum*, Syr. Erp. ὃν οἱ βαστάζοντες ἐτίθουν καθ' ἡμ. Arm.

[r] θύραν″ τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεη-
3 μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. [s]"Ος″
ἰδὼν πέτρον καὶ ἰωάννην, μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν,
4 ἠρώτα ἐλεημοσύνην [t]= λαβεῖν.″ [u]'Ατενίσας″ δὲ πέ-
τρος εἰς αὐτὸν [x] σὺν τῷ ἰωάννῃ,″ [y] εἶπε·″ [z] βλέψον″ εἰς
5 ἡμᾶς. Ὁ δὲ [a]ἐπεῖχεν″ αὐτοῖς, προσδοκῶν τι [b] παρ'
6 αὐτῶν″ λαβεῖν. Εἶπε δὲ πέτρος· ἀργύριον [c] καὶ″ χρυ-
σίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν
τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου [d] ἔγειραι καὶ″
7 περιπάτει. Καὶ [e] πιάσας″ αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς, [f] ἤ-
γειρε·″ παραχρῆμα δὲ [g] ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις
8 καὶ τὰ σφυρά. Καὶ [h]ἐξαλλόμενος″ [i]ἔστη,″ καὶ περιεπά-
τει[k]· καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, [l]περιπατῶν καὶ
9 ἀλλόμενος,″ [m]καὶ″ αἰνῶν τὸν θεόν.] [n] Καὶ εἶδεν αὐτὸν
10 πᾶς ὁ λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· 'Επε-
γίνωσκόν [o] τε″ αὐτὸν, ὅτι [p] οὗτος″ [q] ἦν″ ὁ πρὸς τὴν
ἐλεημοσύνην καθήμενος [r] ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ·

(r) *πύλην*. E. 27. 29. 40. 66** 69. Barb. 1. Mt. k. Bas. seleuc. (s) *οὗτος ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ*. D. cant. reg. 5367. (t) = D. (St. π.) 4. 16. 18. 27. 31. 34. 57. 73. 80. 98. al. 29. et Barberini exc. 2. Mt. l. al. 9. Lect. 5. Ed. Ar. p. Slav. cant. reg. Theoph. 1. 2. Lucif. *ut darent*, Syr. Erp. ‖ + *παρ' αὐτῶν*. E. laud. (u) *ἐμβλέψας*. D. *intuitus*, cant. (x) = 26. (y) *εἶπεν*. Mt. c. Theoph. 1. (z) *ἀτένισον*. D. *aspice*, cant. tol. (a) *ἀτενίσας*. D. *adtendebat*, cant. *contemplatus*, reg. (b) = 69. *παρ' αὐτοῦ*. C. Post *λαβεῖν* ponunt DE. Mt. h. Vulg. cant. laud. reg. Lucif. (c) *ἢ*. 32. Mt. c. Copt. (d) = BD. cant. *ἔγειρε καὶ*. AE. 73. 78. alii. Mt. b. d. f. m. Theoph. 2. *ἀνάστα*, Epiph. (e) *κρατήσας*. 2. Mt. m. Ed. Œcum. (f) = Mt. d. Erp. ‖ + *αὐτὸν*. ABC. 15. 18. 36. Syr. Ar. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. reg. Bas. Basil. seleuc. Cypr. Lucif. (g) + *ἐστάθη καὶ*. D. cant. reg. (h) = Copt. ap. Mill. Iren. (i) *ἀνέστη*. 36. al. 4. Mt. d. h. ‖ = Æth. Iren. (k) + *χαίρων*. E. *χαιρόμενος*. D. cant. laud. (l) = D. cant. reg. (m) = AD. cant. reg. Lucif. (n) Vs. 9 = 27. 29. (o) *δὲ*. AC. 15. 18. 19. Copt. Vulg. laud. reg. Bas. seleuc. (p) *αὐτὸς*. AC. 15. 18. 36. 38. 40. 98. Syr. Copt. Vulg. reg. Bas. seleuc. Lucif. (q) *ἐστιν*. 40. Mt. f. Chrys. (r) + *καθ' ἡμέραν*. Syr. Erp.

καὶ ἐπλήσθησαν ˢθάμβους καὶ ἐκστάσεως'' ἐπὶ τῷ ᵗσυμ-
βεβηκότι'' ᵘαὐτῷ.''

[ˣΚρατοῦντος δὲ ʸαὐτοῦ'' τὸν πέτρον καὶ ἰωάννην, συν- 11
έδραμε ᶻπρὸς αὐτοὺς'' πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
καλουμένῃ ᵃσολομῶνος,'' ἔκθαμβοι. ᵇἸδὼν δὲ πέτρος ἀπε- 12
κρίνατο πρὸς τὸν λαόν'' ἄνδρες ἰσραηλῖται, τί θαυμά-
ζετε ἐπὶ τούτῳ; ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ᶜἰδίᾳ δυνάμει
ᵈἢ εὐσεβείᾳ'' πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; Ὁ θεὸς 13
ἀβραὰμ καὶ ᵉἰσαὰκ καὶ'' ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ᶠἰησοῦν,'' ὃν ὑμεῖς
ᵍ† μὲν'' παρεδώκατε ʰ, καὶ ἠρνήσασθε ⁱ — αὐτὸν'' κατὰ
πρόσωπον πιλάτου, ᵏκρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν.'' Ὑμεῖς 14

ʸ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ. ᵃ σολομῶντος.

(s) alterutrum = Arm. (t) γεγενημένῳ. D. τέρατι τῷ γεγενημένῳ. Arm. *de eo quod accidit illi sanitas*, reg. (u) = Syr. Copt. Arm. (x) ἐκπορευομένου δὲ τοῦ πέτρου καὶ τοῦ ἰωάννου συνεξεπορεύετο κρατῶν αὐτούς· οἱ δὲ θαμβηθέντες ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ etc. D. cant. item reg. (y) ABC(D)E. 14* 15. 18. 27. 29. 66** 69. Mt. d. k. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Æth. Vulg. (cant.) laud. reg. || κρατούντων δὲ αὐτῶν. Æth. Vulg. ms. *cum viderent*, Vulg. ed. sixtin. || χωλοῦ = Chrys. (z) = Mt. χ. Chrys. bis. Post λαὸς ponunt AB. Arm. Vulg. reg. Theoph. 2. || πρὸς αὐτόν. 4. (a) DE pluresve. Mt. k. Ed. (b) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. D. cant. || πρὸς τὸν λαόν] = (et post δὲ addit αὐτούς.) Chrys. semel. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς. Syr. Erp. || + λέγων. Mt. l. item reg. (c) + ἡμῶν τῇ. D. cant. reg. (d) = Iren. semel. Post πεποιηκ. ponit 4. ἢ ἐξουσίᾳ, *potestate*, Syr. Erp. Arm. Vulg. reg. tol. Iren. semel. Sed *pietate*, cant. laud. colb. demidov. Cassiod. (e) (ὁ) θεὸς ἰσαὰκ καὶ (ὁ) θεός. AC. 15. 18. 25. 36. Mt. χ. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. ὁ θεὸς ἰσαὰκ καί. Arm. Iren. (f) = 29. Iren. || + χριστόν. D. cant. (g) + ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 32. Barb. 5. Mt. a 1. l. al. 9. Ed. Syr. p. Slav. 5. et ant. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. in textu et 2. Iren. Hier. (h) + εἰς κρίσιν. D. Syr. p. in m. + εἰς κριτήριον. E. + *in judicium*, cant. laud. Iren. (i) = AC. 15. 18. 27. 29. 36. 64. 69. 98. Barb. 1. Copt. Arm. Vulg. Iren. Hier. (k) κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν αὐτὸν θέλοντος. D* gr. *cum judicasset ille dimittere eum voluit*, cant* *cum remittere eum vellet*, Iren. *volentis eum dimittere*, Hier. || Chrys. in comment.: πιλάτος ἤθελεν ἀπολύειν ὑμεῖς, ἐκείνου θελήσαντος, οὐκ ἠθελήσατε. Sed mox: οὐκ εἶπε· θελήσαντος, ἀλλὰ· κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. || ἐκείνου] ἐκεῖνον. cod. Wakianus. || ἀπολύειν] + αὐτόν. D. 43. Copt. cant.

δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον [l]ἠρνήσασθε," καὶ ᾐτήσασθε
15 ἄνδρα [m]φονέα" χαρισθῆναι ὑμῖν, Τὸν δὲ [n]ἀρχηγὸν"
τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ
16 ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. Καὶ [o]ἐπὶ" τῇ πίστει τοῦ ὀνόμα-
τος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, [p]ἐστερέωσε
* τὸ ὄνομα αὐτοῦ·" καὶ ἡ πίστις, ἡ δι' αὐτοῦ, ἔδωκεν
αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.]
17 Καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, [q]οἶδα," ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξ-
18 ατε[r], ὥσπερ [s]καὶ" οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. Ὁ δὲ Θεὸς, [t]ἃ"
προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν
19 [u]∞ αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστὸν," ἐπλήρωσεν οὕτω. [Με-
τανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι
ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας·] ὅπως [x]ἂν" [y]ἔλθωσι" καιροὶ ἀνα-
20 ψύξεως ἀπὸ προσώπου [z]τοῦ" κυρίου, Καὶ ἀποστείλῃ τὸν
21 [a]προκεχειρισμένον [b]ὑμῖν" ἰησοῦν χριστόν· Ὃν δεῖ οὐρανὸν

---

[u] ∞ παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ. [a] προκεκηρυγμένον.

(l) ἐβαρύνατε. D. *gravastis*, cant. *aggravastis*, Iren. *inhonorastis et negastis*, Aug. (m) ἔνοχον θανάτου. Arm. ‖ + ζῆν καὶ. E. laud. Aug. (n) χωρηγόν. 73. *principem* s. *ducem* s. *incæptorem* s. *auctorem*, latt. (o) = B. 4. 60. Mt. h. (p) *ipse* (scil. ὁ Θεὸς) *confirmavit et sanavit*. Syr. Erp. (q) οἴδατε. 11. 24. *scite*, Æth. ἐπιστάμεθα. D. cant. (r) + (τὸ) πονηρόν. D. 34. Syr. p. in m. cant. Iren. Ambrosiast. Quæst. ex. N. T. + τοῦτο. Slav. 1. et ant. tolet. (s) = 18. Syr. Arr. Æth. (t) ὃ. D. gr. *qui*, Vulg. ms. Vulg. ed. sixtin. Iren. ms. Vigil. ὡς. Arm. (u) BCDE. 15. 18. 25. 27. 36. 65. (cum 3. 43.) Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Iren. αὐτοῦ παθεῖν τ. χρ. αὐτοῦ. 66** item Vigil. ‖ παθεῖν τὸν χριστὸν = A. παθεῖν αὐτόν. Chrys. semel in comment. ‖ αὐτοῦ = 69. Chrys. semel in comment. (x) ἐὰν, *ut quum venerint*, Vulg. (y) ἐπέλθωσι. D. *superveniant*, Tert. ‖ + ὑμῖν. Syr. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. Tert. Iren. Bedæ gr. Post ἀναψ. addit ¡E. laud. tol. *ut cum venerint tempora refrigerii, veniant et vobis*, Quidam lat. ap. Bed. (z) = E. 26. 36. al. 4. Mt. a l. b. e. k. (a) ABCDE. (St. π.) 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98. al. 46. Lect. 5. Mt. a 1. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Chrys. Chron. alex. Euthal. Theoph. 1. 2. Hesych. *præparatum*, Iren. *destinatum*, Tert. *prædestinatum*, Copt. Sahid. cant. laud. *prædesignatum*, Tert. *prædicatum*, Vulg. προενεχειρισμένον. 46. Æth. (b) = Chrys. semel. ἡμῖν. Theoph. 2. νίῶν. 31.

μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων [c]ἀποκαταστάσεως" [d]πάν-
των," ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος [e]τῶν" ἁγίων
αὐτοῦ προφητῶν [f]= ἀπ' αἰῶνος." Μωσῆς μὲν [g]† [h]= 22
πρὸς τοὺς πατέρας" εἶπεν· ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει
κύριος ὁ θεὸς [i]ὑμῶν" ἐκ τῶν ἀδελφῶν [k]ὑμῶν," ὡς ἐμέ·
αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα, ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς
ὑμᾶς. Ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις [l]ἂν" μὴ ἀκούσῃ τοῦ 23
προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ 24
πάντες δὲ [m]οἱ προφῆται" ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν κα-
θεξῆς [n]ὅσοι" [o]ἐλάλησαν," [p]καὶ" [q]κατήγγειλαν" τὰς
ἡμέρας ταύτας. Ὑμεῖς ἐστε [r]+ οἱ" υἱοὶ τῶν προ- 25
φητῶν καὶ τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς
πατέρας [s]ἡμῶν," λέγων πρὸς ἀβραάμ· [t]καὶ" [u]# ἐν" τῷ

---

[e] πάντων. [g] † γάρ. [q] προκατήγγειλαν.

(c) *dispositionis*, Iren. *exhibitionis*, Tert. (d) = Mt. c. Slav. 5. et ant. (e) = 29. Mt. d. τῶν. ABCD. 27. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Or. Chrys. semel. Tert. Iren. πάντων τῶν. E. 78. 80. 95. 98. al. 21. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Chrys semel. Chron. pasch. Theoph. 1. 2. (f) = D. 19. Arm. cant. Tert. Iren. Alii varie transponunt. ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. B. (g) = ABCDE. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 42* 66 ap. Hwiid. 76. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. semel. Iren. (h) = ABC. 15. 18. 36. Syr. Copt. Vulg. Post εἶπεν ponunt DE. 69. Mt. k. Arm. Chrys. bis. ‖ + ἡμῶν. D. 33. 34. 42** Mt. c. cant. Iren. + ὑμῶν. E. 24. 43. laud. Bedæ gr. (i) = 60. Chrys. semel. ἡμῶν. E. al. 6. Lect. 5. Mt. c. al. 4. Æth. Syr. p. laud. Justin. Œc. Theoph. 1. 2. (k) ἡμῶν. D gr. 14. Theoph. 1. (l) ἐάν. AC. 98. alii. Mt. l. al. 7. Ed. Theoph. 1. 2. (m) = Iren. int. (n) = Syr. Erp. Ante ἀπὸ ponit Arm. ‖ οἱ. CD** gr. Copt. ὅ. D* gr. (o) ἐπροφήτευσαν. C. Copt. (p) = 46. 69. Mt. k. Vulg. ed. (q) ABDE. 4. 14* 15. 18. 26. 31. 36. 40. 57. 60. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 17. Mt. a l. b. c. d. e. f. h. l. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Chrys. Œc. Theoph. Chron. pasch. Iren. (r) + ACE. 15. 18. 37. ap. Mill. 69. 73. 80. 84. al. 4. Mt. c. d. h. in schol. k** m. Copt. (s) ὑμῶν. AC ut videtur. E. 25. 38. 69* Mt. h. in schol. Ed. Arm. Slav. 5. et ed. laud. Chrys. Chron. alex. Theoph. 1. 2. semel. Iren. ms. (t) = 11. Arm. tol. demidov. καὶ. Conject. (u) + ABCDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 31. pluresque. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. (Syr. Copt. Arm. Slav. 5. et ed.) Vulg. cant. Chrys. Chron. alex. Œc. Theoph. 1. Eus.

σπέρματί σου [x]ἐνευλογηθήσονται″ πᾶσαι αἱ [y]πατριαὶ″
26 τῆς γῆς. Ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς, ἀναστήσας τὸν παῖδα
αὐτοῦ[z]†, ἀπέστειλεν αὐτὸν, εὐλογοῦντα ὑμᾶς, [a]ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν [b]ὑμῶν.″]

1 [Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν[c], ἐπέστησαν αὐ-
τοῖς οἱ [c*] ἱερεῖς″ [d]καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ″ καὶ οἱ σαδδου-
2 καῖοι, Διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν,
καὶ καταγγέλλειν [e]ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν″ [f]∞ τὴν
3 ἐκ″ νεκρῶν. Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεν-
το [g] εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.
4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων [h]τὸν λόγον,″ ἐπίστευσαν· καὶ
ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν [i]ὡσεὶ″ χιλιάδες πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι [k]αὐτῶν″ τοὺς
ἄρχοντας καὶ [l]πρεσβυτέρους καὶ [l]γραμματεῖς [m]∞ εἰς″
6 ἱερουσαλήμ· Καὶ[m*] ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ καϊάφαν,″
καὶ [n]ἰωάννην,″ καὶ ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ
7 γένους [o]ἀρχιερατικοῦ.″ Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν

[z] † ἰησοῦν. [f] ∞ τῶν. [m] ∞ ἐν.

(x) εὐλογηθήσονται. A* 3. 15. 27. Mt. d. Ed. Chrys. Œc. Theoph. 2. (y) φυλαί. 3. 18. (z) = CDE. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Chron. alex. Theoph. 3. Iren. (a) + καὶ ἁγιάζοντα. 43. ap. Mill. Barber. 1. (b) = B. Chrys. bis. Theoph. 3. αὐτῶν. C. 13. 61* Copt. Slav. 5. cant. Iren. αὐτοῦ. (5. 27. 29. ap. Mill.) 69. Mt. d. k. Vulg. (c) + τὰ ῥήματα ταῦτα. D. item E. Syr. Erp. Syr. p. in m. cant. laud. reg. Theophyl. 1. Lucif. (c*) ἀρχιερεῖς. B. (d) = D. cant. Post σαδδουκ. ponit Syr. ‖ στρατηγὸς] στρατὸς. Theophyl. 1. in textu. *pontifex*, Lucif. (e) τὸν ἰησοῦν ἐν τῇ ἀναστάσει. D. cant. (f) D. 4. 31. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 18. et Barber. 5. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. cant. laud. reg. Chrys. Theoph. 1. Lucif. (g) + αὐτοὺς. ACE. 13. 15. 18. 25. 31. 40. al. 4. et Barber. 1. Verss. Chrys. Theoph. 2. (Omittunt cant. reg. Lucif.) (h) = A. (i) = A. Æth. Vulg. ed. ὡς. D. εἰς. cant. *ad*, reg. (k) = D. 3. 95* Syr. Erp. cant. Post ἄρχοντας ponit Mt. h. in marg. (l) + τοὺς. AB. 4. 14. 15. 18. 66. 69. item 56. Mt. d. k, item al. 5. (m) ADE. 15. 18. 27. 69. al. 6. et Barber. 7. Mt. d. k. Chrys. semel. ἐν 73. 76. 95** Lect. 5. ‖ = εἰς ἱερουσαλήμ. Syr. Ante καὶ γραμμ. ponit Theophyl. 2. (m*) ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ καϊάφας. Sic B. (n) ἰωνάθας. D. (nempe isti accusativi omnes mutantur in nominativos, præeunte συνήχθησαν loco συναχθῆναι.) cant. (o) ἱερατικοῦ. 16. 18. 26. 46. *sacerdotali*, Vulg. laud.

[p]† μέσῳ, ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ
ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; Τότε πέτρος, πλησθεὶς 8
πνεύματος ἁγίου, εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ
λαοῦ, καὶ πρεσβύτεροι [q]τοῦ ἰσραήλ″ [r]. [s]Εἰ ἡμεῖς 9
σήμερον ἀνακρινόμεθα″ [t]ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθε-
νοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται· Γνωστὸν ἔστω [u]πᾶσιν″ ὑμῖν 10
καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ
χριστοῦ τοῦ ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ
θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν
ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής [x].] Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος, ὁ ἐξουθε- 11
νηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν [y]∾ οἰκοδομούντων,″ ὁ γενόμενος εἰς
κεφαλὴν γωνίας. [z]— Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ 12
σωτηρία·″ [a]∾ οὔτε″ γὰρ ὄνομά ἐστιν [b]ἕτερον″ [c]ὑπὸ τὸν
οὐρανὸν,″ τὸ δεδομένον [d]ἐν″ ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι
ἡμᾶς.] [Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ πέτρου παῤῥησίαν καὶ 13
ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί
εἰσι [e]καὶ ἰδιῶται,″ ἐθαύμαζον· ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς,
ὅτι σὺν τῷ ἰησοῦ ἦσαν· Τὸν [f]∾ δὲ″ ἄνθρωπον [g]βλέπον- 14

---

[p]† τῷ. [y]∾ οἰκοδόμων. [a]∾ οὐδὲ. [f]∾ τε.

(p) = DE. 65. (c. al. 6.) 66* 73. 76. 78. 80 95. 98. Alii. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (q) = AB. Copt. Vulg. colb. Cyr. Fulg. Habent Bedæ gr. cant. laud. reg. Cypr. Iren. Ambr. τοῦ λαοῦ ἰσραὴλ. 33. 34. (r) + ἀκούσατε. E. 15. 18. 37. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. laud. colb. Cypr. (s) εἰ δεῖ ἀνακρίνεσθαι ἡμᾶς σήμερον. Arm. (t) + ἀφ᾽ ὑμῶν. DE. Syr. Erp. cant. laud. reg. Iren. Cypr. (u) = Syr. Arr. Cyr. Theoph. 2. (x) + καὶ ἐν ἄλλῳ οὐδενί. E. Syr. p. in m. laud. reg. Cypr. Bedæ gr. (y) ABD. 15. 18. 27. 29. 69* al. 2. Mt. a l. d. k. l. Orig. (z) = reg. Iren. Aug. Auctor quæst. N. T. qui etiam vs. 11. omittit. (Cypr. Ambr. Auctor de rebapt. Ambrosiast. Leo.) ‖ = ἡ σωτηρία. D. cant. ‖ Conf. not. x. (a) οὐ. D. cant. reg. Cypr. Aug. Ambr. Leo. οὐδὲ. AB. 76. al. 13. et Barber. 5. Mt. a l. d. k. l. Copt. οὐδέν. Ed. (b) = Slav. 5. Alii varie transp. (c) = 4. 26. 31. 60. 73. 76. 78. 80. 84. 95* 98. al. 17. Mt. a l. c. f. h. m. Ed. Ar. pol. Slav. 5. Theoph. 1. 2. Post τὸ ponit 42. (d) = D. Vulg. cant. reg. Patr. lat. (e) = D. cant. (f) ABD** E. 27. 34. 40. 69. al. 2. Mt. d. k. (Syr. Arr. Æth.) Vulg. cant. laud. Lucif. ‖ = D*. (g) θεωροῦντες. 13. 33. 40. 66. ὁρῶντες. Chrys. Post αὐτοῖς ponunt 69. Mt. k. l.

τες" σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον
15 [h]ἀντειπεῖν. Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου
16 [i]ἀπελθεῖν," [k]συνέβαλον" πρὸς ἀλλήλους, Λέγοντες· τί
[l]∾ποιήσομεν" [m]τοῖς ἀνθρώποις τούτοις;" ὅτι μὲν γὰρ
γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοι-
κοῦσιν ἱερουσαλὴμ [n]φανερὸν," καὶ οὐ δυνάμεθα [o]ἀρ-
17 νήσασθαι." Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν
λαὸν[p], [q]ἀπειλῇ" [r]∾ἀπειλησώμεθα" αὐτοῖς, μηκέτι
18 λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ [s]ἀνθρώπων." [t]Καὶ
καλέσαντες" αὐτοὺς, παρήγγειλαν[u] — αὐτοῖς" τὸ, [x]
καθόλου" μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνό-
19 ματι τοῦ ἰησοῦ. Ὁ δὲ πέτρος καὶ ἰωάννης ἀποκριθέν-
τες [y]πρὸς αὐτοὺς εἶπον" εἰ [z]δίκαιόν ἐστιν" ἐνώπιον τοῦ
20 Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. Οὐ
δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λα-
21 λεῖν. Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς,
[a]μηδὲν εὑρίσκοντες," [b]τὸ," πῶς [c]∾κολάσωνται" αὐτοὺς,
[d]διὰ" τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον [e]τὸν Θεὸν" ἐπὶ τῷ

[l] ∾ποιήσωμεν. [r] ∾ἀπειλησόμεθα. [c] ∾κολάσονται.

(h) + ποιῆσαι ἤ. D gr. reg. (i) ἀπαχθῆναι. D gr. reg. (k) συνέβαλλον AE. 46. 76. al. 18. Lect. 5. Mt. l. al. 3. Theophyl. l. (l) AE gr. 31. 36. 73. 78. 98. al. 10. Mt. a l* al. 5. cant. (m) = 36. Bas. seleuc. || = τούτοις. Mt. d. (n) φανερώτερόν ἐστιν. D gr. (o) ἀρνεῖσθαι. ABD. 27. 29. 66** 69. Mt. d. k. l. Bas. seleuc. (p) + τὰ ῥήματα ταῦτα. E. Syr. p. in m. laud. Lucif. *verba istorum*, reg. (q) = ABD. 25. 40. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. cant. Bas. seleuc. Œc. Lucif. (r) D. 15. 25. 36. 69. 98. al. 6. Mt. a l. al. 6. Ed. Chrys. ed. Theoph. 2. (s) ἀνθρώπῳ. 13. 18. 32. 57. al. 2. Lect. 5. Mt. b. c. Ed. Theoph. 1. | Rec. Barber. 3. (t) συγκατατεθειμένων δὲ αὐτῶν τῇ γνώμῃ, φωνήσαντες. D. Syr. p. in m. cant. reg. Lucif. (u) = ABD gr. E. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Chrys. (x) παράπαν. 4. (y) εἶπον πρὸς αὐτούς. ABDE. 69. al. 3. pluresve. Mt. k. l. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. (z) τοῦτο ὑμῖν δίκαιον φαίνεται. E. laud. (a) μὴ (μηδὲ) εὑρίσκοντες. 36. Mt. d. l. Vulg. Lucif. μὴ εὑρίσκ. αἰτίαν. D. Syr. Arr. *nihil invenientes causam*, cant. (b) = E. 18. (c) 4. 18. 32. 42. 57. 69* 98. al. 13. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. κολάσουσιν. 34. (d) φοβούμενοι. E. laud. (e) = Vulg. ed.

γεγονότι. Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄν- 22
θρωπος, ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.]

[Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς [f]ἰδίους," καὶ 23
ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι εἶπον. Οἱ δὲ ἀκούσαντες[g], [h]ὁμοθυμαδὸν" ἦραν 24
φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπον· δέσποτα, [i]σὺ ὁ Θεὸς," [k]ὁ
ποιήσας" τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· [l]Ὁ διὰ στόματος δαβὶδ 25
† παιδός σου εἰπών" ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ
ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, 26
καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ
κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ [m]αὐτοῦ." Συνήχθη- 27
σαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας [n] ⁜ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ" ἐπὶ τὸν ἅγιον
παῖδά σου ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, ἡρώδης τε καὶ πόντιος

l † τοῦ,

(f) ἀδελφούς. Syr. Erp. ἰουδαίους. 73. (g) + καὶ ἐπιγνόντες τὴν τοῦ Θεοῦ ἐνέργειαν. D. cant. (h) ⇌ Arm. Post φωνὴν ponunt 31. Mt. l. (i) σύ. AB. Copt. demidov. Ath. Ambr. ὁ Θεός. 13. Chrys. semel. ὁ Θεὸς ἡμῶν. Codex Steph. κύριε ὁ Θεός. 40. σὺ εἶ. Vulg. ed Hilar. Aug. Alii lat. σὺ εἶ ὁ Θεός. 32. 69. Lect. 1. cant. Theoph. 1. Iren. (k) ποιήσας. laud. (l) τοῦ = ADE. 4. 31. 40. 73. al. 14. Lect. 5. Mt. al. al. 6. Ed. Ath. Chrys. semel. Theophyl. 1. ‖ ὁ διὰ στόματος παιδός σου Δαυῒδ εἰπών. Lect. 1. ὁ διὰ τοῦ ἁγίου στόματος Δ. τοῦ παιδός σου εἰπών. 18. ὁ διὰ στομ. τοῦ ἁγίου παιδός σου Δ. εἰπών. Cerealis. ὁ πνεύματι ἁγίῳ διὰ στομ. Δ. etc. Codd. Steph. teste Beza. ὁ διὰ στομ. Δ. παιδός σου ἐν πνεύματι ἁγίῳ εἰπών. Barber. 2. ὁ διὰ πνεύματος ἁγ. διὰ στομ. Δ. παιδός σου εἰπών. Syr. Copt. Slav. 7. Didym. ὃς διὰ πνεύματος ἁγ., διὰ τοῦ στομ. λαλήσας Δ. παιδός σου. D. item (*David puero tuo*) cant. ὁ διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. τοῦ ἁγίου παιδός σου εἰπών. Hilar. Aug. ὁ διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. παιδός σου διὰ πνεύματος ἁγ. εἰπών. Arm. ὁ διὰ πνεύμ. ἁγ., διὰ στομ. τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δ. παιδός σου, εἰπών. Erp. Slav. 6. et ant. Vulg. Ath. ms. Iren. Auct. de vocat. gentium. item (καὶ διὰ στομ.) Lucif. item. Æth. ὁ διὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐν πνεύματι ἁγίῳ στόματος Δ. παιδός σου εἰπών. Mt. l. ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγ. στόματος Δ. παιδός σου εἰπών. ABE. 13. 15. 27. 29. 36. 38. Syr. p. laud. (m) αὐτῶν. 3 ap. Wetst. (n) + ἐν τῇ πόλει (+ σου. A.) ταύτῃ. ABD. (St. β.) E. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 76. al. 7. et Barber. 2. Mt. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. It. Cyr. Chrys. Cosmas. Tert. bis. Iren. Lucif. Hilar. Ambr. Aug. Cerealis, Leo. Cassiod. + ἐν πολιτείᾳ. 66.

28 πλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ [o] λαοῖς" ἰσραὴλ, [p] Ποιῆσαι
ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι.
29 Καὶ τανῦν, κύριε, [q] ἔπιδε" ἐπὶ τὰς [r] ἀπειλὰς" αὐτῶν,
καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας [s] πάσης"
30 λαλεῖν τὸν λόγον σου, Ἐν τῷ τὴν χεῖρά [t] σου ἐκτείνειν
σε" εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ
31 ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου ἰησοῦ. Καὶ δεηθέντων
αὐτῶν, ἐσαλεύθη ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι· καὶ
ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παῤῥησίας] [u].

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν [x] ἡ" καρδία
καὶ [x] ἡ" ψυχὴ μία [y]· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων
[z] αὐτῷ" ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.
33 Καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον [a] οἱ ἀπό-
στολοι" [b] τῆς ἀναστάσεως" τοῦ κυρίου ἰησοῦ [c], χάρις τε
34 μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις
[d] ὑπῆρχεν" ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες [e] χωρίων ἢ
οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρα-
35 σκομένων, Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστό-
λων· διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ, [f] καθότι ἄν" τις χρείαν

(o) *λαός*. E. 3. 33. (Syr. Erp.) Theoph. 1. Hilar. Aug. *populo*, laud. *toto*, Cereal. (p) + *μοι*. Mt. a 1.** (q) *ἔφιδε*. ADE. *ἔπιδε*. 3. al. 3. Mt. c. (r) *ἁγίας*. D* gr. (s) = 26. 36. Lect. 1. Syr. Theoph. 1. in commentar. Ante *παῤῥ*. ponunt D. gr. E. Vulg. laud. Hilar. Lucif. (t) *σε ἐκτείνειν* A. cant. Lucif. *σου ἐκτείνειν*. DE. 27. 40. 57. Lect. 1. Mt. c. d. 1. Ed. (Arm.) Chrys. (u) + *omni volenti*, Aug. + *παντὶ τῷ θέλοντι πιστεύειν*. DE. cant. laud. Iren. Bedæ gr. (x) = AD* Or. bis. (bis habet.) (y) + *καὶ οὐκ ἦν διάκρισις ἐν αὐτοῖς οὐδεμία*. D. + *καὶ οὐκ ἦν χωρισμὸς ἐν αὐτοῖς τις*. E. *accusatio*, cant. *separatio*, laud. Ambr. Beda e græco suo. *discrimen*, Cypr. bis. Zeno. (z) = 18. 36. *αὐτῶν*. 4. 40. al. 10. Mt. f. m. Ed. Theoph. 1. 2. *αὐτοῦ*. D. (a) Post *ἀναστάσεως* ponit Chrys. Ante *τὸ μαρτ*. ponunt AE. al. 4. Mt. a 1. 1. Vulg. laud. Theoph. 1. Aug. (b) = 26. 31. *τῆς ἀναστάσεως* post *ἰησοῦ* ponit B. (c) + *χριστοῦ*. ADE. 73. al. 8. Mt. 1. al. 4. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. rec. Vulg. cant. laud. Chrys. Alii aliter. (d) *ἦν* AB. 15. 18. 27. 29. 69. al. 2. Mt. k. 1. et a 1. in marg. Cyr. (e) + *ἦσαν*. D. cant. Sed mox *ὑπῆρχον πωλοῦντες καὶ φέροντες*. D* *πωλοῦντες ἔφερον* (jugulato *ὑπῆρχον*) D** *vendentes et adferebant* (non expresso *ὑπῆρχον*) cant. (f) *καθὸ*. 31. al. 11. Theoph. 2. *καθ' ὃ*. 73. 98. *καθ' ὃ ἄν*. 60. 63. 69* *καθότι*, Mt. f. h. in marg.

εἶχεν. [g] ∾ Ἰωσῆς″ δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς [h] βαρνάβας″ 36
[i] ὑπὸ″ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστι [k] μεθερμηνευόμενον″ υἱὸς
παρακλήσεως, λευίτης, κύπριος τῷ γένει, Ὑπάρχον- 37
τος αὐτῷ [l] ἀγροῦ,″ πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ
ἔθηκε [m] παρὰ″ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.]

[[n] Ἀνὴρ δέ″ τις, ἀνανίας ὀνόματι, σὺν [o] σαπφείρῃ″ 1
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα, Καὶ ἐνοσφίσατο 2
ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς [p] = αὐτοῦ·″
καὶ ἐνέγκας μέρος τι, παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων
ἔθηκεν. Εἶπε δὲ πέτρος· [q] ἀνανία,″ διατί [r] ἐπλήρωσεν″ 3
ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε [s] τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι [t] ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου;
Οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν, ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ 4
ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου [u] τὸ πρᾶγμα″
τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. Ἀκούων 5
δὲ [x] ‡ ὁ″ ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, [y] πεσὼν ἐξέψυξε.
καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
[z] = ταῦτα.″ Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν 6
αὐτὸν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς 7
ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μὴ εἰδυῖα τὸ

---

[g] ∾ ἰωσήφ.

(g) ADE. 15. 25. 27. 29. 36. 40. 66** al. 3. Mt. 1. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. cant. laud. Chrys. semel. Epiph. (h) βαρσαββᾶς. 40. Copt. (i) ἀπὸ. ABE. 25. 31. 40. 65. (c. al. 4.) 73. 80. 98. al. 12. Mt. 1. al. 4. Ed. Theoph. 1. 2. (k) = 2. Ed. μεθερμηνευόμενος. 36. 40. al. 4. ἑρμηνευόμενον. B. (l) χωρίου. D gr. *prædium*, laud. (m) πρὸς. E. al. 3. Theoph. 1. (n) ἐν αὐτῷ δὲ τῷ καιρῷ ἀνήρ. E. laud. (o) σαπφείρᾳ. B. 14. 46. 98. al. 14. et Barber. 4. Lect. 5. Mt. a 1. k. 1. Orig. Chrys. σαφφίρῃ. D. gr. σαφφίρᾳ. E. (p) = ABD. gr. 14* 15. 18. 27. 29. 36. Mt. 1. Arm. (q) πρὸς ἀνανίαν. D. cant. Vulg. ed. sixt. Alii aliter. (r) ἐπείρασεν. Vulg. Ath. Beda. (qui tamen græce ἐπλήρωσεν esse testatur, ut habent Cypr. Lucif. Victor vit. Cereal. Utroque modo Aug. Epiph. Vigil. Fulg. ἐπάτησεν, Theodoret. (s) + εἰς. 5. 31. (t) + τι. D. 98. al. 14. Lect. 5. Mt. c. f. al. 3. Ed. cant. Theoph. 1. 2. (u) ποιῆσαι (+ τὸ**) πονηρὸν. D. Sahid. *facere doloso rem istam.* cant. (x) + AE. 42. 57. 65. (c. al. 6.) Alii. Mt. k. l. m. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (y) + παραχρῆμα. D. cant. ‖ καὶ εὐθέως ἀκούων ὁ ἀν. τοὺς λόγους τούτους. E. laud. (z) = ABD. 15. 27. 29. 37. Mt. d. Syr. Erp. Sahid. Vulg. cant. Or. Lucif.

8 γεγονὸς, εἰσῆλθεν. [a] Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ πέτρος"
[b] εἰπέ μοι," εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπε·
9 ναὶ, τοσούτου. Ὁ δὲ πέτρος [c] εἶπε" πρὸς αὐτήν· [d] τί"
ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα [e] κυρίου;" ἰδοὺ,
οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, [f] ἐπὶ τῇ θύρᾳ,
10 καὶ ἐξοίσουσί σε. Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα [g] παρὰ τοὺς
πόδας" αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεα-
νίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκρὰν, καὶ [h] ἐξενέγκαντες" ἔθαψαν
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας
ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
12 ταῦτα.] [Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων [i] ∾ ἐγί-
νετο" σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά. καὶ ἦσαν
13 ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες [k] ἐν τῇ στοᾷ [l] σολομῶνος." Τῶν δὲ
λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγά-
14 λυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· (Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πι-
στεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν·)
15 Ὥστε [m] κατὰ τὰς πλατείας" ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς,
καὶ τιθέναι ἐπὶ [n] ∾ κλινῶν" καὶ κραβϐάτων, ἵνα
[o] ἐρχομένου" πέτρου, κἂν ἡ σκιὰ [p] ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐ-
16 τῶν [q]. Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων

[i] ∾ ἐγίνετο. [l] σολομῶντος, [n] ∾ κλιναρίων.

(a) εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὴν ὁ πέτρος. D. Syr. Erp. Vulg. cant. Lucif. πρὸς ἣν ὁ πέτρος ἔφη. E. laud. ‖ αὐτῇ] Syr. p. habet c. ast. πρὸς αὐτήν. AB. 15. 31. 40. 69. al. 3. Mt. d. k. l. Or. Lucif. ‖ + λέγων. Arm. Or. (b) = Or. ἐπερωτήσω σε. D gr. (c) = BD. 29. 69. Mt. l. Vulg. ed. cant. Alii transp. φησίν. Or. (d) = Syr. Erp. (e) τὸ ἅγιον. 67. Mt. c. Erp. Æth. Chrys. semel. Bas. Avit. (f) + ἑστᾶσι. E. laud. (g) ἐνώπιον. 15. 18. 36. ‖ παρὰ] πρὸς. AD. Or. ἐπὶ. 26. 37. ὑπὸ. 2. (h) συστείλαντες ἐξήνεγκαν, καὶ. D. gr. (Syr. Erp.) (i) ἐγίνετο. B. 4. 14. 15. 78. Alii. Mt. l. al. 3. Ed. (etiam St. 3.) Œc. Theoph. 1. 2. (k) + συνηγμένοι. Syr. + ἐν τῷ ἱερῷ. D. 42. Æth. cant. + ἐν τῷ ναῷ συνηγμένοι. E. laud. (l) BDE. 57. 73. Alii. Mt. b. al. 5. Ed. (m) = Æth. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις. E. laud. cant. Lucif. καὶ εἰς τὰς πλ. ABD** 36. 40. 69. al. 6. et Barber. 1. Mt. l. εἰς τὰς πλ. Mt. d. (n) AD. (St. β.) 36. 40. 69. al. 4. et Barber. 1. Vulg. It. Cyr. hieros. Lucif. (o) διερχομένου. 25. (p) + αὐτῶν. E. 33. 66* ut videtur. Syr. Ar. p. Arm. Slav. rec. Vulg. laud. Theoph. 2. (q) + *et liberarentur ab infirmitatibus suis*, Vulg. (non addit tol.) item Lucif. + καὶ ῥυσθῶσιν ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, ἧς εἶχον. E. laud.

[r] — εἰς: ἱερουσαλὴμ," φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμέ-
νους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· [s] οἵτινες" [t] ἐθεραπεύοντο"
ἅπαντες.

[u] Ἀναστὰς δὲ" ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, 17
ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου,
Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας [x] = αὐτῶν" ἐπὶ τοὺς ἀποστό- 18
λους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει [y] δημοσίᾳ." Ἄγ- 19
γελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς [z] ἤνοιξε" τὰς θύρας τῆς
φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε· Πορεύεσθε, καὶ 20
σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα
[a] τῆς ζωῆς ταύτης."] [b] Ἀκούσαντες δὲ" [εἰσῆλθον ὑπὸ 21
τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον.] [c] παραγενόμενος"
δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, [d] συνεκάλεσαν τὸ
συνέδριον καὶ [e] πᾶσαν" τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσραήλ·
καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.
Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι [f] οὐχ εὗρον αὐτοὺς [g] ἐν 22
τῇ φυλακῇ·" ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, Λέγον- 23
τες· [h] ὅτι" τὸ [i] μὲν" δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμέ-
νον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας [k] † ἑστῶτας
πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δὲ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν.

---

[k] † ἔξω.

+ ἀπηλλάσσοντο γὰρ (et liberabantur, cant.) ἀπὸ πάσης ἀσθενείας, ὡς εἶχεν ἕκαστος αὐτῶν. D. item (St. β.) cant. (r) ἰσραήλ. A* ut videtur. || εἰς = A. Barber. 1. Mt. h. Syr. Erp. Vulg. ed. Lucif. (s) καὶ. Dgr. 38. Lect. 5. Slav. 8. Lucif. οἱ καὶ. Mt. χ. οἵτινες καὶ. Mt. d. ψ. Arm. (t) ἰῶντο. D. (u) = Syr. Erp. καὶ ταῦτα βλέπων ἀναστὰς. E. laud. Bedæ gr. (x) = AD. 15. 18. 36. 40. Syr. Erp. Arm. Vulg. cant. Theoph. 1. 2. Lucif. (y) = Syr. Erp. Lucif. || + καὶ ἐπορεύθη εἷς ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. D. cant. (z) ἀνοίξας. A. 15. 18. 36. 40. Vulg. (a) ταῦτα τῆς ζωῆς. Syr. utr. Erp. Æth. τῆς θεοῦ ταύτης. Conject. (b) ἐξελθόντες δὲ. Syr. Erp. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς. E. laud. (c) = Syr. Erp. (d) + ἐγερθέντες τὸ πρωΐ. D. cant. (e) = Syr. Erp. (f) + καὶ ἀνοίξαντες τὴν φυλακὴν. D. (St. β.) Syr. p. in m. Vulg. cant. (g) = Æth. Vulg. Ante οὐχ εὗρον ponunt 15. 18. ἔσω. D. (St. β.) cant. (h) = E gr. Syr. Erp. Vulg. (i) = ABD. 17. 26. Mt. l. χ. Syr. utr. Æth. cant. laud. (k) = AD (St. π.) E. 36. 40. 42. 57. 65. (c. al. 6.) 69. 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98. al. 30. Lect. 5. Mt. 1. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. It. Chrys. alicubi (habet in textu commentarii.) Theoph. 1. 2. Lucif.

24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους [l] ὅ,τε ἱερεὺς καὶ ὁ
στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς," [m] διηπόρουν περὶ
25 αὐτῶν, τί ἂν [n] γένοιτο" τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις
ἀπήγγειλεν αὐτοῖς [o] †· ὅτι ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες, οὓς ἔθεσθε
ἐν [p] τῇ" φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκον-
26 τες τὸν λαόν. Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς
ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, [q] οὐ" μετὰ βίας· ἐφο-
27 βοῦντο γὰρ τὸν λαὸν, [r] ἵνα" μὴ λιθασθῶσιν. Ἀγα-
γόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἐπη-
28 ρώτησεν αὐτοὺς ὁ [s] ∾ ἀρχιερεὺς," Λέγων· [t] — οὐ"
παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν, μὴ [u] διδάσκειν"
ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν ἱε-
ρουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν· καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν
29 ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου [x] τούτου." [y] Ἀπο-
κριθεὶς δὲ ὁ πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι, εἶπον" πειθαρ-
30 χεῖν [y*] δεῖ" θεῷ μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις. Ὁ θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν [z] ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσα-
31 σθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχη-
γὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ [a] δεξιᾷ" αὐτοῦ, δοῦναι
32 μετάνοιαν τῷ ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν [b]. Καὶ

[o] † λέγων. [s] ∾ ἱερεὺς.

(l) ὅ,τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. ABD. 15. 18. 33. 36. 69. Mt. d. Copt. Arm. Vulg. cant. Lucif. οἱ ἀρχιερεῖς (ὁ ἀρχιερεὺς Erp.) καὶ ὁ στρατ. τοῦ ἱεροῦ. Syr. Erp. Æth. οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατ. τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. E. Slav. 5** laud. Bedæ gr. ὅ,τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ στρ. τ. ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. 67. Mt. a 1** k. Ed. Slav. rec. Chrys. Theoph. 1. ὅ,τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρ. τοῦ ἱεροῦ καὶ ὁ ἀρχιερεύς. Slav. ant. ‖ ἱεροῦ] + καὶ οἱ σαδδουκαῖοι. 25. (m) + ἐθαύμαζον καί. E. laud. Bedæ gr. (n) θέλει εἶναι. E. laud. Bedæ gr. (o) = ADE. 40. 73. 76. 78. 80. 98. al. 32. et Barber. 6. Lect. 5. Mt. k. al. β. Ed, Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Œcum. Theoph. 1. ‖ Habet Lucif. (p) = 69** Mt. l. (q) = D* cant. (r) = DE. 40. (s) D* *pontifex*, cant. *sacerdos*, Lucif. (t) = AB. Vulg. cant. Ath. Cyr. alicubi. Lucif. Prædest. ‖ Rec. Bedæ gr. (u) λαλεῖν. A. Mt. χ. Chrys. semel. Cyr. Theodoret. (x) = 27. 29. Mt. χ. ἐκείνου. D* (y) ὁ δὲ πέτρος εἶπεν (*respondit*) πρὸς αὐτούς. D. cant. ‖ = ὁ. AE. 57. 69. al. 10. pluresve. Mt. l. al. 8. Ed. Chrys. (y*) = 73. (z) + τὸν παῖδα αὐτοῦ. E. laud. Bedæ gr. (a) δόξῃ. D* *caritate* (lege: *claritate*) cant. *gloria*, Iren. (b) + ἐν αὐτῷ. D* Ar. pol. Æth. Sahid. cant. Aug. + αὐτοῦ. Mt. ψ. *Et nos in eo testes etc.* Iren.

ἡμεῖς ἐσμεν [c]= αὐτοῦ″ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων,
καὶ τὸ πνεῦμα [d]δὲ″ τὸ ἅγιον, [d*]ὃ″ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς
πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.] Οἱ δὲ [e]ἀκούσαντες″ διεπρίοντο, 33
καὶ [f]ἐβουλεύοντο″ ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις 34
[g]ἐν τῷ συνεδρίῳ″ φαρισαῖος, ὀνόματι γαμαλιὴλ, νομο-
διδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω
[h]βραχύ τι″ τοὺς [i]∾ ἀποστόλους″ ποιῆσαι. Εἶπέ 35
τε πρὸς [k]αὐτούς″ ἄνδρες ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυ-
τοῖς, [l]ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις″ * τί μέλλετε πράσ-
σειν. Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη θευδᾶς, 36
λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν[m], ᾧ [n]∾ προσεκολλήθη″ [o]ἀριθ-
μὸς ἀνδρῶν″ [p]ὡσεὶ″ [q]τετρακοσίων″ ὃς [r]ἀνῃρέθη,″
καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγέ-
νοντο [s]εἰς″ οὐδέν. Μετὰ τοῦτον ἀνέστη ἰούδας ὁ 37
γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέ-

---

[i] ∾ ἀνθρώπους. [n] ∾ προσεκλίθη.

(c) = AD* 18. 25. 26. 34. 40. Mt. k. m. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. semel. αὐτῷ. 31. ἐν αὐτῷ. B. 69* Mt. d. l. αὐτοῦ ponit post μάρτυρες 73. Mt. h. post ῥημάτων Syr. p. (d) = ABD* 31. 33. 40. 69. Mt. d. l. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. Iren. (d*) = B. 17. 73. (e) ἀκούοντες. 27. 40. 69. al. 10. Mt. k. l. m. + ταῦτα. E. 28. Ar. p. + τὰ ῥήματα ταῦτα. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. (f) ἐβούλοντο. AE. 25. 32. al. 5. Mt. c. al. 2. Æth. Chrys. bis. *cogitabant*, Vulg. It. (g) = Syr. Erp. (h) = 15. 18. item. 66. ap. Hwiid. Post ἀποστ. ponunt 3. 43. 60. Mt. c. al. 2. Theoph. 1. ‖ = τι. ABDE. 25. 26. 40. 69. Mt. d. l. (i) A. Barber. 1. Copt. Arm. Vulg. (non tol.) Chrys. (k) τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς συνεδρίους. D. Sahid. *principes et concilium*, cant. (l) ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. E, laud. tol.

(m) + μέγαν. A. (ex emend. ut videtur) DE** 15. 18. 34. 36. 57. 69. al. 8. Ed. Syr. Arr. Slav. rec. laud. tol. Or. Cyr. Hier. Non agnoscunt Barber. 4. *magnum ipsorum* (αὐτῶν) cant. (n) A. 31. al. 6. Mt. a 1** m. Ed. (Syr. utr.) Cyr. *consensit*, Vulg. It. *accesserunt*, Arm. προσεκλίθη CD* (St. π.) E. 4. 40. 42* 57. 60. 73. 76. 78. 80. 95. al. 20. Mt. a 1* l. al. 5. Ed. Ar. pol. προσεκλίθη. B. προσεκλίθησαν. D** προσεκολλήθησαν. 69. προσετέθη. 15. 18. 36. *appositi sunt*, Hier. ‖ Rec. προσεκολλήθη. Barber. 1. Alii. Mt. a 1. in marg. Chrys. Œc. Theoph. 1. 2. (o) ἀνδρῶν ἀριθμός. ABCE. 31. 69. Mt. k. l. Vulg. ms. laud. Cyr. (p) ὡς ABDEG. 40. 69. al. 4. (q) *tria millia*, Hier. (r) διελύθη, omisso postea (etiam in cant.) διελύθησαν, D. ‖ + αὐτὸς δι' αὐτοῦ. D gr. (s) ὡς. 36. 65. Syr.

στησε λαὸν [t] — ἱκανὸν″ ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώ-
λετο, καὶ [u] πάντες″ ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπί-
38 σθησαν. Καὶ τανῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀν-
θρώπων τούτων, καὶ [x] ἐάσατε″ αὐτούς [y]· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ
ἀνθρώπων ἡ βουλὴ [z] — αὕτη″ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, κατα-
39 λυθήσεται· Εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ [a] ∾ δύνασθε″ κα-
ταλῦσαι [b] ∾ αὐτὸ,″ * μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε.
40 ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. Καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀπο-
στόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνό-
41 ματι τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν [c] αὐτούς.″ Οἱ μὲν οὖν
ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος [d] † κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι·
42 Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον, οὐκ
ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι [e] [f] ἰησοῦν
τὸν χριστόν.″]

---

[a] ∾ δυνήσεσθε. [b] ∾ αὐτούς. [d] † αὐτοῦ.

(t) = A* Barber. 1. Vulg. cant. Eus. Cyr. Ante λαὸν ponunt E. 40. laud. πολὺν. CD gr. (Orig.) (u) = D. 95* cant. (x) ἄφετε. ABC. (y) + μὴ μιάναντες (μολύνοντες) τὰς χεῖρας (ὑμῶν.) DE. 34. ap. Mill. cant. laud. Bedæ gr. (z) = 4. 14* 73. 76. 80. al. 17. Mt. a 1. (habet in marg.) al. 5. Ed. Slav. ant. et 5. Œc. Theoph. 2. (a) BCDE. 14* 15. 18. 27. 29. 34. 36. 40. 69. al. 5. et Barber. 4. Mt. a 1. in marg. d. 1. (Syr. Arr.) Vulg. It. Or. Chrys. Œc. Theoph. 2. (b) ABCDE. 14* 15. 27. 29. 40. 66** Barber. 4. Æth. Arm. It. Beda. ‖ = Vulg. ms. ‖ + οὔτε ὑμεῖς, οὔτε οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. E. laud. Bedæ gr. οὔτε ὑμεῖς, οὔτε βασιλεῖς, (imperatores) οὔτε τύραννοι (reges;) ἀπέχεσθε οὖν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων (ἀνδρῶν Syr. p.) τούτων. D. cant. Syr. p. c. ast. *neque vos, neque principes viri. Abstinete ergo vos ab eis.* Cod. demidov. + ἐγκρατεύεσθε οὖν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων. 33. inm. ap. Mill. (c) = AC. (d) = ABCD 27. 29. 65. 73. 78. (postremus τοῦ ἰησοῦ addit post ἀτιμασθῆναι.) al. 5. Mt. f. Syr. Erp. Copt. cant. Ammonius. (τοῦ) ἰησοῦ. 36. 69. al. 11. Mt. m. Ed. Ar. pol. Vulg. Theodoret, τοῦ χριστοῦ. 4. al. 5. Mt. c. tolet. Chrys. Theoph. 2. Ambrosiast. semel. Quæst. ex utr. Test. ἰησοῦ χριστοῦ. 1** τοῦ κυρίου ἰησοῦ. E. 24. 43. 76. Mt. a 1. k. Slav. rec. et 5. 8. laud. Theoph. 1. τοῦ κυρίου. Syr. p. Bas. Ambrosiast. semel. τοῦ θεοῦ. Mt. d. ‖ Rec. αὐτοῦ. 3. 40. 46. 63. 64. Alii. Mt. 1. Orig. bis. Lucif. (e) + τὸν κύριον. CD. Syr. Erp. Slav. 8. cant. Vulg. ms. Lucif. (f) ἰησοῦν. C. τὸν χριστὸν. 25. ap. Mill. 64. 73. Mt. h. Slav. 8. Vulg. ms. ἰησοῦν χριστὸν. DE. 65. cant. laud. tol. Chrys. Lucif. τὸν χριστὸν ἰησοῦν. AB. 69. al. 11. et Barber. 7. Mt. d. k. l. Syr. p. Vulg. Bas. Cyr. hieros. Iren. ‖ + *filium Dei*, Iren.

[Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μα- 1
θητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς [g] τῶν ἑλληνιστῶν″ πρὸς τοὺς
[h] ἑβραίους,″ ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθη-
μερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν [i]. Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ 2
δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· οὐκ ἀρεστόν
ἐστιν, [k] ἡμᾶς,″ καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
διακονεῖν τραπέζαις. [l] Ἐπισκέψασθε″ οὖν, ἀδελφοὶ, 3
ἄνδρας ἐξ [m] ὑμῶν″ μαρτυρουμένους ἑπτὰ, πλήρεις πνεύ-
ματος [n] = ἁγίου″ καὶ σοφίας, οὓς [o] καταστήσομεν″ ἐπὶ
τῆς χρείας ταύτης· Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ 4
διακονίᾳ [p] τοῦ λόγου″ [q] προσκαρτερήσομεν.″ Καὶ 5
ἤρεσεν ὁ λόγος [r] ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους [s]· καὶ ἐξε-
λέξαντο στέφανον, ἄνδρα [t] πλήρη″ πίστεως καὶ πνεύ-
ματος ἁγίου, καὶ φίλιππον, καὶ πρόχορον, καὶ νικάνορα,
καὶ [u] τίμωνα,″ καὶ παρμενᾶν, καὶ νικόλαον, προσήλυτον
ἀντιοχέα· [x] Οὓς ἔστησαν″ ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· 6
[y] καὶ″ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.
Καὶ ὁ λόγος τοῦ [z] Θεοῦ″ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθ- 7
μὸς τῶν [a] μαθητῶν″ [b] ἐν ἱερουσαλὴμ″ σφόδρα· πολύς
τε ὄχλος τῶν [c] ἱερέων″ ὑπήκουον τῇ πίστει.] [Στέ- 8

[o] καταστήσωμεν.

(g) = 65. (h) *Judæos*, Ar. pol. (i) + ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν ἑβραίων. D* cant. (k) ἡμῖν. D. cant. Theoph. 2. (l) ἐπιλέξασθε. 15. 60. ἐκλέξασθε. Mt. χ. tol. ἐπισκέψασθε. B. ‖ τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ἐπισκ. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν etc. BD. cant. (m) ἡμῶν. Mt. χ. Slav. 5. (n) = D. Erp. Copt. Syr. p. cant. lux. Chrys. et Theoph. 1. in commentar. κυρίου. Syr. (o) A BCDE. 40. 57. 65. (c. al. 5.) Alii. Lect. 5. Mt. a 1** al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Bas. Chrys. Theoph. 1. Œc. (p) καὶ τῷ λόγῳ. Arm. (q) προσκαρτερήσωμεν. E. 40. 73. 78. 80. al. 18. Mt. a 1* al. 7. Ephr. Bas. Chrys. alicubi. Procop. (r) + οὗτος. D: Syr. Erp. Æth. Sahid. cant. (s) + τῶν μαθητῶν. D. cant. (t) πλήρης. ADE. 57. 66* Mt. m. al. 4. (u) *Timotheum* Codd. vet. ap. Zegerum. (x) οὗτοι ἐστάθησαν D gr. *hi steterunt*, Syr. Erp. (y) οἵτινες. D gr. (z) κυρίου. DE. Vulg. It. Syr. p. Chrys. in textu. (a) μανθανόντων E. laud. (b) = Mt. d* Post σφόδρα ponunt 40. Arm. Theoph. 1. in comment. ἐν ἰσραὴλ. 4. (c) ἰουδαίων. 66. 76. Barb. 1. Mt. d** χ. Syr. Theoph. 2. ἱερῶν. 35. Ed. ‖ ὄχλος, καὶ τῶν ἱερέων, Conject.

φανος δὲ πλήρης [d] χάριτος″ καὶ [e] δυνάμεως″ ἐποίει τέρατα
9 καὶ σημεῖα [f] μεγάλα″ ἐν τῷ λαῷ [g]. [h] Ἀνέστησαν δέ″
τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς [i] τῆς λεγομένης″ [k] λιβερτί-
νων,″ καὶ κυρηναίων, καὶ ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ
κιλικίας [l] καὶ ἀσίας,″ συζητοῦντες τῷ στεφάνῳ· [m]
10 [n] Καὶ″ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ [o] καὶ τῷ
11 πνεύματι [p], [q] ᾧ″ ἐλάλει. [r] Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας,
λέγοντας· ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα
12 [s] ∾ βλάσφημα″ εἰς [t] μωϋσῆν″ καὶ τὸν θεόν. [u] Συνε-
κίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς
γραμματεῖς, καὶ [x] ἐπιστάντες″ συνήρπασαν αὐτὸν,
13 καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον. Ἔστησάν τε μάρτυρας
ψευδεῖς, λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥή-

---

[d] πίστεως. [s] ∾ βλασφημίας. [t] μωσῆν.

(d) ABD. (St. β.) 13. 15. 18. 27. 29. 34. 36. 40. 66** 69. al. 4. et Barb. I. Mt. d. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. Didym. Nyss. Proclus. Asterius. Chrys. alicubi. Œc. χάριτος θεοῦ. Æth. χάριτος καὶ πίστεως. E. laud. (e) veritate, Gaud. Spiritu S. Aug. + καὶ πνεύματος ἁγίου. 26. (f) = Lection. 6. Syr. Erp. Theoph. l. πολλά. 40. (g) + διὰ τοῦ ὀνόματος (ἐν τῷ ὀνόματι. E.) κυρίου (τοῦ κυρ. E. St. β.) ἰησοῦ χριστοῦ. D (St. β.) E. Sahid. cant. laud. item 13. al. 3. et Barber. 1. Syr. p. c. ast. Bedæ gr. + ὑπὲρ τοῦ ὀνόμ. ἰ. χ. 43 ap. Alt. (h) καθ' ὃ (ὃν) ἀνέστησαν. E. adversus quem surr. laud. (i) = Mt. l. τῶν λεγομένων. A. 40. al. 3. (k) λιβυστίνων. Conject. et sic Arm. Corinthiorum, Ar. pol. (l) = AD* ap. Wetst. cant. καὶ ἁγίας. D*, ap. Kipl. (m) + propterea increpabantur ab eo cum omni fiducia. Versio Bohem. Conf. not. r. (n) οἵτινες D. cant. (o) + τῇ οὔσῃ ἐν αὐτῷ. D (St. β.) E. cant. laud. Bedæ gr. (p) + τῷ ἁγίῳ. Iidem. bodl. (q) l. 26. ap. Mill. qui, Vulg. Didym. Beda. Bedæ gr. item Syr. Arr. (r) + διὰ τὸ ἐλέγχεσθαι ὑπ' (ἐπ' D*) αὐτοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας· μὴ δυνάμενοι οὖν (οὐ D*) ἀντοφθαλμεῖν τῇ ἀληθείᾳ, D. (St. β.) Syr. p. in m. quoniam probatur illis ab illo cum omni fiducia. Non potentes autem resistere veritati, cant. + διότι ἠλέγχοντο ὑπ' αὐτοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας· ἐπειδὴ οὐκ ἠδύναντο ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ, E. propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia. Cum ergo non possent contradicere veritati, laud. Bedæ gr. + propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia, cod. lat. ap. Erasm. Conf. not. m. (s) D gr. (t) ABCD. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. Chrys. (u) + καὶ ταῦτα εἰπόντες. E. laud. (x) concurrentes, (ἐπισυστάντες s. ἐπισυνιστάμενοι) Vulg. laud. adgressi, cant.

ματα [y] † λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου [z] † καὶ τοῦ
νόμου. Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι ἰησοῦς ὁ 14
ναζωραῖος [a] οὗτος″ καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ
ἀλλάξει τὰ ἔθη, [b] ἃ παρέδωκεν″ [c] ἡμῖν″ μωϋσῆς. Καὶ 15
ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν [d] ∞ ἅπαντες″ οἱ καθεζόμενοι ἐν
τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
ἀγγέλου [e].

Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς [f]· [g] εἰ = ἄρα″ ταῦτα οὕτως ἔχει; 1
Ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε [h]. 2
ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ἀβραάμ, ὄντι ἐν
τῇ μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαῤῥάν·
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς 3
συγγενείας σου [i], καὶ δεῦρο εἰς [k] + τὴν″ γῆν, ἣν ἄν σοι
δείξω. Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων, κατῴκησεν 4
[l] ἐν″ χαῤῥάν· κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα
αὐτοῦ, [m] μετῴκισεν αὐτὸν″ εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς
ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε [n]. Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ 5

---

[y] † βλάσφημα. [z] † τούτου. [d] ∞ πάντες.

(y) = ABCD. 27. 29. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Vulg. cant. Chrys. Proclus. *blasphemiæ*, luxov. ‖ *λαλῶν ῥήματα βλάσφημα*. 40. 69. Arm. (z) = ADE. 4. 14** 26. 40. 57. 60. 65. (c. al. 3.) 73. 76. 78. 80. Lect. 2. 5. 6. al. 14. Mt. m** al. 7. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (exc. tol.) Nyss. ms. Chrys. in comment. Theoph. l. ‖ *τούτου τοῦ ἁγίου*. Mt. m* ‖ + *et Deum*, luxov. (a) = 27. 29. Æth. (b) *ἅπερ παρέδωκεν*. 63. 78* Mt. f. m. (c) *ὑμῖν*. 4. 45. ap. Beng. 63. Syr. Erp. (d) ACD* E. Lect. 6. Mt. d. l. Theoph. l. (e) + *ἑστῶτος ἐν μέσῳ αὐτῶν*. D. *stans in medio eorum*, cant. + *θεοῦ*. Æth. (f) + *τῷ στεφάνῳ*. D (St. β.) E. It. Bedæ gr. tolet. (g) = 47* Mt. d. ‖ = *ἄρα*. ABC. 14* 27. 29. 34. 36. Vulg. cant. germ. Bedæ gr. (h) + *μου*. 15. 18. 29. 36. 60. 69* Mt. d. l. Arm. (i) + *καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου*. E. 65. (cum 67.) Slav. 8 et ed. laud. Aug. (k) + ABCDE. 40. (l) = 65 (cum 67.) *εἰς*. 36. 73. 95* al. 11. Mt. c. al. 4. Theoph. l. 2. (m) *μετῴκισεν*. Theoph. l. *μετῴκησεν*. Mt. c. *μετῴκησεν αὐτόν*. D* E. 57. 73. 78. Alii. Mt. d. al. 4. Ed. Theoph. l. Œc. *μεταστάθεὶς μετῴκισεν*. Arm. *migravit*, Hier. *intrans migravit*, cant. *transtulit eum*, Syr. Arr. Vulg. laud. Iren. *collocavit illum*. Aug. ‖ + *ὁ θεός*. E. Syr. Erp. laud. (n) + *καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν*. E. laud. Aug. + *καὶ οἱ πατ. ἡμ. οἱ πρὸ ἡμῶν*. D. cant. Syr. p. c. ast.

κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός·] [o]καὶ" ἐπηγ-
γείλατο [p] ∾ αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν,"
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ
6 τέκνου. Ἐλάλησε δὲ [q] οὕτως" [r] ὁ θεός·" ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα[s] αὐτοῦ" πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσου-
7 σιν [t] αὐτὸ" καὶ κακώσουσιν * ἔτη τετρακόσια. Καὶ τὸ
ἔθνος, ᾧ ἐὰν [u] δουλεύσωσι," κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός· καὶ
μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται[x], καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τό-
8 πῳ τούτῳ. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ [y] οὕ-
τως" ἐγέννησε τὸν ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ὀγδόῃ. καὶ ὁ ἰσαὰκ [z] τὸν ἰακὼβ, καὶ ὁ ἰακὼβ τοὺς δώδε-
9 κα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες * τὸν ἰω-
10 σὴφ, ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, Καὶ
[a] ∾ ἐξείλετο" αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον φαραὼ βασιλέως
αἰγύπτου· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' αἴγυπτον
11 καὶ [b] ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν
[c] ∾ γῆν αἰγύπτου" καὶ χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ
12 οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ
ἰακὼβ ὄντα [d] ∾ σῖτα" [e] ∾ ἐν αἰγύπτῳ," ἐξαπέστειλε τοὺς

---

[p] ∾ δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ. [a] ∾ ἐξείλατο.
[c] ∾ αἴγυπτον. [d] ∾ σιτία. [e] ∾ εἰς αἴγυπτον.

(o) ἀλλ'. D. Erp. Vulg. cant. Iren. (p) ACE. 29. 40. 69. al. 3. Mt. a l** laud. δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχ. αὐτήν. BD. 31. 32. 60. 65. (c. al. 4) 76. 78. 80. 95. 98. al. 5. Mt. 1. al. 6. Ed. Theoph. 1. 2. δοῦναι αὐτῷ αὐτὴν εἰς κατάσχ. Syr. Arr. Arm. Vulg. αὐτῷ δοῦναι αὐτὴν ε. κ. cant. ‖ = αὐτῷ. Iren. (q) αὐτῷ. 4. al. 6. Mt. a 1** h. Syr. Erp. Vulg. αὐτῷ οὕτως. 40. tol. Ath. (r) ante οὕτως ponunt Arm. Ar. p. ‖ + λέγων. Syr. Erp. Chrys. + πρὸς αὐτόν. D. Syr. Erp. cant. Iren. (s) σου. 15. 18. 27. 36. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. ed. sixtin. (t) Alii transp. Alii b's habent. αὐτούς. D (St. β.) Copt. Æth. Vulg. cant. (u) δουλεύσουσι. ACD gr. 26. Iren. (x) + ἐκεῖθεν. E. laud. (y) οὗτος. 34. 78. al. 8. Mt. d. h. Ed. οὕτως οὗτος. Sahid. (z) + ἐγέννησε. E. laud. Syr. (a) ABCDE. 36. 40. al. 4. Theoph. 2. (b) + ἐφ' AC. 14*. 27. 40. 69. al. 3. Mt. d. l. Syr. Copt. Slav. Vulg. (c) αἴγυπτον. AC. Barber. 1. Syr. Copt. Vulg. (d) σιτία. ABCDE. 36. al. 3. et Mt. l. σιτεῖα. 15. 40. Mt. 3. σῖτον. 18. Theoph. 1. (e) ABCE. 40. laud.

πατέρας ἡμῶν πρῶτον. Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη 13
ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ φα-
ραὼ τὸ γένος [f] ∾ τοῦ ἰωσήφ.″ Ἀποστείλας δὲ ἰω- 14
σὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ [g] = ἰακὼβ,″ καὶ
πᾶσαν τὴν συγγένειαν [h] †, ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα [i] πέν-
τε.″ [k] ∾. Κατέβη δὲ″ ἰακὼβ [k*] εἰς αἴγυπτον,″ καὶ ἐτε- 15
λεύτησεν [l] αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν. Καὶ [m] μετετέθη- 16
σαν″ εἰς συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, [n] ὃ″
ὠνήσατο [o] ἀβραὰμ″ [p] τιμῆς″ ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν
[q] ἐμμὸρ″ [r] τοῦ συχέμ.″ Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς 17
ἐπαγγελίας, ἧς [s] ∾ ὤμοσεν″ ὁ θεὸς τῷ ἀβραὰμ, ηὔξησεν
ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ. Ἄχρις οὗ ἀνέστη 18
βασιλεὺς ἕτερος [t], ὃς οὐκ [u] ᾔδει τὸν″ ἰωσήφ. Οὗτος κα- 19
τασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας
ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
ζωογονεῖσθαι [x]. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη [y] μωϋσῆς,″ καὶ 20
ἦν ἀστεῖος [z] τῷ θεῷ·″ ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ

---

f ∾ αὐτοῦ. h † αὐτοῦ. k ∾ καὶ κατέβη. n ὧ.
s ∾ ὡμολόγησεν. y μωσῆς.

(f) AE. 40. Arm. Vulg. laud. (g) = 15. 18. 36. 47* Ante τὸν πατέρα ponunt ACDE. 31. 40. 47** 69. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. (h) = A. 4. 18. 36. 40. 42. 65. (c. al. 2.) 73. 78. 80. 95* 98. al. 14. Mt. al. al. 5. Ed. Arm. Slav. 5. et ant. Vulg. ms. Theophyl. 1. 2. Œc. (i) = Conject. πάντες s. πάντως. Conject. (k) ACE. 15. 18. 36. 69. Mt. d. l. Vulg. laud. ‖ = B. D. 40. 73. Syr. p. cant. (k*) εἰς αἴγυπτον. = B. (l) + ἐκεῖ. E. Syr. laud. (m) μετετέθη (et mox ἐτέθη) Syr. Erp. μετήχθησαν. D. (n) ABCDE. 57. 65. (c. al. 2.) 73. 69* al. 6. Mt. k. l. Ed. Theoph. 1. (o) ἰακὼβ s. ἐ. ἀβραὰμ. Conject. ‖ + ὁ πατὴρ ἡμῶν. E. laud. Bedæ gr. (p) = Syr. Erp. (q) ἐμμὼρ, ACD. 40. al. 4. Mt d** l. Copt. Chrys. ἐμὼρ s. ἐμὸρ. Alii. ἐφρὼν s. χὲτ. Conject. (r) = Syr. Erp. ἐν συχὲμ. BC. 15. 18. 66. 69. Mt. d. l. Ed. τοῦ ἐν συχὲμ. AE. 27. 29. 40. Copt. Syr. p. laud. tol. *et Sychem*, cant. *filii Sychem*, Ar. pol. Vulg. (s) ABC. 15. 36. Syr. p. in m. Æth. Vulg. ἐπηγγείλατο. DE. It. tol. Bedæ gr. *constituerat*, Vulg. ms. (t) + ἐπ' αἴγυπτον. ABC. 15. 18. 25. 27. 29. 65. (c. al. 4.) 69 98. al. 3 et Barb. l. Mt. d. l. Syr. (non Arr.) Syr. p. in m. Copt. Æth. Arm. Slav. 6. 7. et rec. Vulg. (non It.) αἰγύπτου. 40. (u) ἐμνήσθη τοῦ. DE. It. (x) + αὐτά. 43. + τὰ ἄῤῥενα. E. laud. (y) CD. Alii multi. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (z) τῷ θεῷ. Conject. παρὰ τῷ θεῷ. Bas.

21 οἴκῳ τοῦ πατρός [a] †. [b] Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν," [c] ∾ ἀνεί-
λετο" αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραὼ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν,
22 ἑαυτῇ εἰς υἱόν. Καὶ ἐπαιδεύθη [d] μωϋσῆς" [e] πάσῃ σοφίᾳ
αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ [f] = ἐν" ἔργοις
23 [g] ⁜ αὐτοῦ." Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι
24 τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. Καὶ ἰδών τινα
ἀδικούμενον[h], ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν [i] τῷ κα-
25 ταπονουμένῳ," πατάξας τὸν αἰγύπτιον[k]. Ἐνόμιζε δὲ
συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς [l] αὐτοῦ," ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς
26 αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. Τῇ
[m] ∾ δὲ" ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη [n] αὐτοῖς" μαχομένοις, [o] καὶ
[p] ∾ συνήλασεν" αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών· ἄνδρες * ἀδελ-
27 φοί ἐστε [q] = ὑμεῖς" ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ
ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, [r] εἰπών" τίς σε

---

[a] † αὐτοῦ. [c] ∾ ἀνείλατο. [d] μωσῆς. [m] ∾ δὲ.
[p] ∾ συνήλλασσεν.

(a) = ABC.4* 26. 31. 66. 65. al. 10. Mt. d. l. al. 6. Ed. Chrys. (b) ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ. ABCD. (St. β.) 15. 18. 29. 36. 40. al. 2 et Vulg. cant. ‖ + *a matre sua*, Syr. ms. + *a populo suo*, Syr. ed. ‖ + παρὰ (al. E.) τὸν ποταμὸν. DE. (St. β.) Syr. p. c. ast. Ital. ‖ αὐτὸν] τοῦτον. 27. 66** Vel hoc αὐτὸν, vel secundum, vel tertium omittant nonnulli. (c) ACDE. 40. 78* al. 5. Mt. f. m* (d) CD. Alii. Mt. d. al. 6. Ed. Or. Chrys. Theoph. (e) + ἐν. ACE. 55. Vulg. ms. laud. Or. bis. Pseudo-Justin. Bas. Theodoret. ‖ πᾶσαν τὴν σοφίαν. D* Clem. πάσης σοφίας. B. (f) = ACD. 4. 27. 29. 40. 57. 65. (c. al. 4.) 69. 78. 80. 98. al. 10. Mt. d. l. al. 4. Ed. Copt. cant. laud. Justin. Chrys. Theoph. 1. 2. (g) † ACDE. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 57. al. 4. Mt. d. 1. Ed. Vers. (h) + ἐκ τοῦ γένους (αὐτοῦ) D (St. β.) E. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. laud. cant. (i) αὐτῷ. Syr. Erp. (k) + τὸν ἀδικοῦντα. Syr. Erp. ‖ + καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ. D (St. β.) Æth. cant. + καὶ κατέκρυψεν εἰς γῆν. Theoph. 2. in comment. (l) = C. Vulg. (non tol.) Fulgent. ‖ + τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ. Syr. Erp. Syr. p. in m. (m) ACD 57. al. 8. pluresque. Mt. l. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Ar. Æth. Theoph. 1. 2. Œc. (n) ἀλλοις. Conject. (o) + καὶ εἶδεν αὐτοὺς ἀδικοῦντας. D. cant. (p) BCD. 33** 44. 69* 73. 78* Mt. f. Æth. Vulg. cant. laud. Auct. de promiss. (q) = ABCDE. 27. 29. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. It. Chrys. Auct. de promiss. (r) = Slav. 8.

κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' [s] ∾ ἡμᾶς;" Μὴ 28
ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύ-
πτιον; [t] "Εφυγε δὲ [u] μωϋσῆς" ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγέ- 29
νετο πάροικος ἐν γῇ μαδιὰμ, [x] οὗ" ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.
Καὶ [y] πληρωθέντων ἐτῶν" τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ 30
ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινᾶ ἄγγελος [z] — κυρίου" ἐν [a] ∾
φλογὶ πυρὸς" βάτου. Ὁ δὲ [u] μωϋσῆς" ἰδὼν [b] ἐθαύμαζε" [c] τὸ 31
ὅραμα" προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, [d] ἐγένετο
φωνὴ κυρίου = πρὸς αὐτόν" Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν [e] πατέρων" 32
σου, ὁ θεὸς ἀβραὰμ, καὶ [f] ὁ θεὸς" ἰσαὰκ, καὶ [f] ὁ θεὸς"
ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος [u] μωϋσῆς" οὐκ ἐτόλμα κατα-
νοῆσαι. [g] Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος" λῦσον τὸ ὑπόδημα [h] 33
τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, [i] ἐν ᾧ" ἕστηκας, γῆ ἁγία
ἐστίν. Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν 34
αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην
ἐξελέσθαι αὐτούς. καὶ νῦν δεῦρο, [k] [l] ἀποστελῶ" σε εἰς
αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες· 35
τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν [m]; τοῦτον ὁ

---

[s] ∾ ἡμῶν. [u] μωσῆς. [a] ∾ πυρὶ φλογὸς. [b] ἐθαύμασε.

(s) ABC. 4. 15. 18. 25. 36. 80. al. 10. Mt. al. (sed rec. in m.) f. Theoph. 1. (t) ἐφυγάδευσεν δὲ μωϋσῆν. E. laud. (οὕτως) καὶ ἐφυγάδευσεν μωϋσῆς. D* (u) CDE. Alii. Mt. 1. al. 6. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (x) καὶ. 28 ap. Wetst. (sed 26 ap. Mill.) Syr. Erp. (y) μετὰ ταῦτα πλησθέντων αὐτῷ ἐτη. D* ‖ πληρωθέντων] + αὐτῷ. Erp. + ἐκεῖ. Aug. + αὐτῷ ἐκεῖ. Syr. (z) = AC. Barb. 1. Copt. Vulg. (a) ACE. 15. 29. 69. al. 5. Mt. 1. Syr. Erp. Vulg. laud. (b) DE. 4. 36. 40. 57. 95. al. 23. Mt. 1. al. 7. Ed. Theoph. 1. cant. laud. Aug. (c) = A. (d) ὁ κύριος εἶπεν αὐτῷ λέγων. D. cant. *Dixit ei Dominus per vocem s. tonitru*, Syr. Erp. ‖ κυρίου] = 3. 95* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσα. E. laud. Bedæ gr. ‖ πρὸς αὐτὸν = AD. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. Mt. 1. Copt. Arm. Syr. p. λέγουσα. Aug. Utrumque jungit Vulg. (e) *fratrum*. Bedæ gr. ‖ ὁ θεὸς ἀβραὰμ . . . εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ κύριος = Bedæ gr. ut videtur. (f) = ABC 15. 26. 37. 40. Syr. utr. Copt. Vulg. ms. (g) καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν. D. cant. ‖ ὁ κύριος] = Ar. pol. ὁ θεός. E. 78. laud. (h) + ἐκ. CE. 4. 13. 14* 27. 29. al. 3. Mt. c. f. 1. Syr. utr. Erp. Æth. laud. Bedæ gr. (i) ἐφ' ᾧ. ABCD** οὗ. D* ‖ + σὺ. Mt. c. Arm. (k) + καὶ. Ed. Vulg. (l) ἀποστείλω. ABD 69* Mt. 1. Chrys. ἀποστίλω, sic E. *millam*, Vulg. It. (m) + ἐφ' ἡμᾶς s. ἐφ' ἡμῶν. CDE. 36. 46. 69. al. 9. Mt. d. h. 1. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. It. tol. Chrys. Theoph. 2.

θεὸς [n] [o] ἄρχοντα" καὶ λυτρωτὴν [p] ἀπέστειλεν" [q] ∾ ἐν"
36 χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. Οὗτος
ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν [r] γῇ"
[s] αἰγύπτῳ" καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
37 ἔτη τεσσαράκοντα. Οὗτός ἐστιν [t] ὁ" μωϋσῆς, ὁ εἰπὼν
τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει [u] — κύριος"
[x] ὁ θεὸς" [y] † ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· [z] αὐτοῦ
38 ἀκούσεσθε." Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος, * ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν
τῷ ὄρει σινᾶ, καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, [a] ὃς" [a*] ἐδέξατο" [b]
39 λόγια" [c] ζῶντα" δοῦναι ἡμῖν· Ὧι οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι
γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστρά-
40 φησαν [d] [e] ταῖς καρδίαις" αὐτῶν εἰς αἴγυπτον, Εἰπόντες
τῷ ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἳ προπορεύσονται ἡμῶν·
ὁ γὰρ [f] μωϋσῆς" οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύ-
41 πτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. Καὶ ἐμοσχοποί-
ησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ
εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐ-
42 τῶν. Ἔστρεψε δὲ ὁ θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λα-
τρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν

---

[q] ∾ σὺν. [s] αἰγύπτου. [y] † ὑμῶν. [f] μωσῆς.

(n) + καὶ. DE. 15. 18. 27. 40. Syr. p. It. (o) ἀρχηγὸν. A. 38. Chrys. bis. (p) ἀπέσταλκεν ABDE. 27. 29. 40. 69* Mt. d. l. ‖ + αὐτοῖς. Syr. Erp. (q) ABCDE. 5. 8. 40. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. semel. (r) = 4. 40. τῇ. BC. al. 4. Ed. cant. (s) ACE. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. al. 24. Mt. l. al. 3. Ed. cant. laud* Chrys. Theoph. l. Œc. (t) = D. 69* 95. al. 7. pluresve. Mt. l. al. 5. (u) = ABD. Æth. Vulg. cant. (x) = Syr. p. Chrys. semel. (y) = ACD. 18. 27. 36. al. 2. Mt. d. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Eus. Chrys. ἡμῶν. E. 40. 57. 76. al. 4. Mt. c. m. Ed. Slav. 5* laud. Theoph. 1. 2. (z) = A. 4* 14. 25. 26. 31. 57. 73. 78. 80. 95. al. 17. Mt. a l. (habet in marg.) c. d. f. h. Ed. Ar. pol. Slav. 5. Chrys. bis. Theoph. 1. *quem audistis*, laud* (a) ὡς. 42. (a*) ἐξελέξατο. B. (b) λόγον. 31. 76. 78. 80. 98. al. 6. Mt. a l. in marg. f. Ed. (c) *viventium*, cant. *vitæ*, Vulg. *Dei vivi*, Iren. (d) + ἐν. AB. 40. (e) τῇ καρδίᾳ. 13. 14** 25. 31. 36. 46. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 19. Mt. k. al. 5. Ed. Chrys. bis. Theoph. 1. 2. Œc. Iren. (f) DE. Alii. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2.

βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγ-
κατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ;
Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ 43
θεοῦ [g] ὑμῶν″ [h] ∾ Ῥεμφὰν,″ τοὺς τύπους, οὓς ἐποιήσατε
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς [i] ἐπέκεινα″ Βαβυ-
λῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν [k] = ἐν″ τοῖς πα- 44
τράσιν ἡμῶν [l] ἐν″ τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο [m] ὁ λαλῶν
τῷ [n] Μωϋσῇ,″ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον, [o] ὃν″ ἑωράκει·
Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ 45
Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν [p] ἐξῶσεν″ ὁ θεὸς
ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, * ἕως τῶν ἡμερῶν Δα-
βίδ· Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο 46
εὑρεῖν [q] σκήνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ.″ [Σολομὼν δὲ ᾠκοδό- 47
μησεν [r] αὐτῷ″ οἶκον. Ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιή- 48
τοις [s] † κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· Ὁ οὐρανός 49
μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖον οἶκον
οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ [t] τίς″ τόπος τῆς κατα-
παύσεώς μου; Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; 50

Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι [u] τῇ καρδίᾳ″ καὶ 51
τοῖς ὠσίν· ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,

---

h ∾ ῥεφάν.   n μωσῇ.   s † ναοῖς.

(g) = BD. 15. 18. 36. Syr. Arm. cant. Or. Iren. Philastr. (h) ῥεφάν. CE. 73. Alii. Mt. d. h. l. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Or. ms. Cyr. Theodoret. Theoph. 1. ῥεφφάν. 4. 98. Alii. Mt. c. al. 4. Œc. ῥομφά. B. ῥαιφὰν s. ῥαφὰν s. ῥεφᾶ s. ῥεφφᾶ s. ῥομφᾶ s. ῥομφὰν s. ῥαιμφὰν s. ῥεμφὰμ s. ῥεμφὰ s. *Re-spham*, s. *Repham*. Alii. (i) ἐπὶ τὰ μέρη. D* cant. item laud. *trans*, Vulg. *in*, Vulg. ed. sixtin. (k) = ABCD** 4. 14. 26. 31. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. al. 17.¦ et Barber. 5. Mt. c. al. 6. Ed. Ar. pol. Copt. Slav. laud. luxov. Theoph. 1. *cum*, Vulg. *penes*, cant. ‖ τῶν πατέρων ἡμῶν ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ. Syr. Erp. (l) = Ed. St. 3. (m) + *Deus* Vulg. (non tol.) (n) E. Alii. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. μωϋσεῖ. D. Alii. (o) ὅν. Iren. int. (p) ἐξῶσεν. 18. 46. al. 4. Mt. a l. h. ἐξέωσεν. E. (q) σκήνωμα εὑρεῖν τῷ οἴκῳ ἰακώβ. D. οἴκῳ ἰακώβ. B. *tabernaculum invenire, sedes domui Jacob*, cant. (r) = Syr. ἑαυτῷ. 32. 40. Theoph. 1. (s) = ACDE. 27. 29. 40. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Fulg. Habet Aug. (t) ποῖος. D. (u) (ταῖς) καρδίαις. ACD. 7. 14* 40. 66** Barber. 1. Mt. d. Arr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys, Hier. καρδίας B. ‖ + ὑμῶν. 7. 27. 29. 66 in m. Mt. 1.

52 ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ
ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν [x] * τοὺς προ-
καταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν
53 ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς [y] γεγένησθε." Οἵτινες ἐλάβετε
τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.
54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐ-
55 τῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας [z] ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων
δὲ πλήρης [a] πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε
δόξαν [b] θεοῦ," καὶ ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν [c] τοῦ θεοῦ,"
56 Καὶ εἶπεν· ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς [d] ἀνεῳγμένους,"
καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου [e] ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα" [f] τοῦ θεοῦ."
57 [g] Κράξαντες" δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν,
58 καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· Καὶ ἐκβαλόντες ἔξω
τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν [h]. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ
ἱμάτια [i] αὐτῶν" παρὰ τοὺς πόδας νεανίου [k] καλουμένου
59 σαύλου, Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν στέφανον, ἐπικαλούμενον [l]
60 καὶ λέγοντα· κύριε ἰησοῦ [m], δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Θεὶς
δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς
αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη] [n].
1 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας [o] ἐπὶ
τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱεροσολύμοις· πάντες [p] ∞ τε" διε-

---

p ∞ δὲ.

(x) + αὐτοὺς. D. (y) ἐγένεσθε. ABC DE. 15. 18. 40. 66** Mt. d. l. Or. (z) + αὐτῶν. E. al. 5. Mt. f. Ed. Syr. Arr. Æth. laud. (a) + πίστεως καὶ. 4** 7. 15. 18. 66** Mt. l. m. Syr. Erp. Copt. (b) = 18. (c) αὐτοῦ. C. 1. Theoph. 2. (d) διηνοιγμένους. ABC. 27. 29. 66** Mt. l. Ath. Cyr. hier. (e) ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν. ACE. 31. 40. Vers. Patr. gr. Vigil. Ambr. Aug. (f) *virtutis Dei*, Vulg. ed. sixtin. *majestatis*, Aug. semel. (g) κράξαντος. 18. cant (h) + αὐτὸν. D. Syr. Copt. Sahid. Syr. p. c. ast. cant. || ἐλιθοφόρουν s. ἐλιθολόγουν. Conject. (i) = 4. 14. 26. 31. 34. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. Lect. 2. 5. 6. al. 14. Mt. a 1. (habet in marg.) c. k. al. 4. Ed. Slav. 5. 8. et ant. Theoph. 1. (k) + τινος. D. Syr. Arm. Cant. + τοῦ. 32. 47. Lect. 2. Mt. h. k. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. (l) + τὸν θεόν. Chrys. (m) + χριστὲ. C. 27. 29. 40. al. 3. Mt. m. Erp. Chrys. (n) + ἐν εἰρήνῃ. 40. + *in Domino*, Vulg. ed. (o) + καὶ θλίψις. D. Sahid. cant. (p) δὲ. CDE. 14. 15. 18. 25. 36. 42. 65. (c. al. 3.)

σπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς [q] ἰουδαίας" καὶ σαμαρεί-
ας, πλὴν τῶν ἀποστόλων [r]. Συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφανον 2
ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ [s] ἐποιήσαντο" κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐ-
τῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς 3
οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας,
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν 4
λόγον.] [Φίλιππος δὲ, κατελθὼν εἰς [t] πόλιν τῆς σαμα- 5
ρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. Προσεῖχόν [u] ∾ 6
τε" οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμα-
δὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ
ἐποίει. [x] Πολλῶν" γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρ- 7
τα, [y] βοῶντα" [z] φωνῇ μεγάλῃ" [a] ∾ ἐξήρχετο" πολλοὶ δὲ
παραλελυμένοι [b] καὶ" χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. [c] Καὶ 8
ἐγένετο" [d] χαρὰ μεγάλη" ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δέ 9
τις, ὀνόματι σίμων, προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει, μαγεύ-
ων καὶ [e] ἐξιστῶν" τὸ ἔθνος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί
τινα ἑαυτὸν μέγαν· Ὧι προσεῖχον [f] — πάντες," ἀπὸ 10

---

[u] ∾ δέ. [z] μεγάλῃ φωνῇ. [a] ∾ ἐξήρχοντο.

---

73. al. 15 et Barb. 6. Mt. l. al. 5. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. laud. Eus. Isidor. Chrys. semel. Theoph. 1. 2. γάρ. Mt. m. cant. ‖ = 47. καὶ πάντες. 13. 27. 29. 33. 34. 76. Barb. 2. Chrys. semel. (q) ἰδουμαίας. Mt. l. (r) + οἱ ἔμειναν ἐν ἱερουσαλήμ. D. Sahid. cant. Aug. (s) ἐποίησαν. AD. 36. 40. 69* al. 3. Mt. d. h. l. Theodoret. (t) + τὴν. A. 31. 40. (u) δέ. ABCD (St. β.) 14. 15. 18. 36. 40. al. 4. Lect. 5. Mt. l. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. It. Eus. ‖ ὡς δὲ ἤκουον (πάντες) οἱ ὄχλοι, προσεῖχον (+ αὐτῷ καὶ ἐπίστευον Syr. Erp.) τοῖς λεγομένοις. D* gr. Syr. Erp. (x) πολλοί. ABCE. 18. 36. 40. Vulg. laud. *a multis*, cant. (y) βοώντων. Syr. Erp. (z) ABCDE. 57. 69. 98. al. 11. pluresque. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Syr. Vulg. It. Chrys. Theoph. 1. 2. (a) ACDE. 15. 36. 40. 69. 78. al. 4. Mt. l. ‖ + ἐξ αὐτῶν. Syr. Syr. p. c. ast. (b) = D* 31. cant. (c) ἐγίνετο δέ. ABC. 36. 40. 69. al. 4. item. Mt. l. Copt. Theoph. 2. ‖ δέ] = cant. τε. D. οὖν. Vulg. (d) πολλὴ χαρά. ABC. 47. (e) ἐξιστάνων. ABC. 40. *seducens*, Vulg. Iren. *suadens*, laud. *mentem auferens*, cant. Sed Bedæ gr. ut rec. (f) = 4. 14. 25. 65. (c. al. 5.) 73. 80. 98. al. 18. Lect. 5. Mt. c. al. 6. Ed. Syr. p. Theoph. 1. 2. Œc. Iren. Post λέγοντες ponit 42. ‖ ἅπαντες. 27. 29. 36.

μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις
11 τοῦ θεοῦ ἡ·[g] ⸭ καλουμένη″ μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς.
12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ [h] τὰ″
περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ [i] καὶ τοῦ ὀνόματος″ [k] †
ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο [l] ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.
13 Ὁ δὲ σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν
προσκαρτερῶν τῷ φιλίππῳ· θεωρῶν τε [m] δυνάμεις καὶ σημεῖα
14 = μεγάλα· γινόμενα″ [n], ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν
ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς [o] = τὸν″ πέ-
15 τρον καὶ ἰωάννην. Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ
16 αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. [p] ∞ Οὔπω″ γὰρ
ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν [q] ἐπιπεπτωκός·″ μόνον δὲ βεβαπτι-
σμένοι [r] ὑπῆρχον″ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ [s] κυρίου″ ἰησοῦ.
17 Τότε [t] ἐπετίθουν″ τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον
18 πνεῦμα ἅγιον.] [[u] Ἰδὼν″ δὲ ὁ σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέ-

---

[k] † τοῦ. [m] σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας.
[p] ∞ οὐδέπω. [u] θεασάμενος.

(g) + ABCDE. 13. 27. 29. 40. 66** Mt. l. Ed. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. It. Or. bis. Iren. (h) = AB DE. 34. 36. (Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. It.) (i) ἐν τῷ ὀνόματι. Syr. Erp. Vulg. ed. *et in nomine*, Vulg. ms. Ar. pol. (k) = ABCDE. 4. 32. 42. 57. 60. 69* 73. 76. 78. 80. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) + πάντες. Arm. (m) hoc ord. E. 4. 14* 27. 29. 36. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 19. Lect. 5. Mt. h** al. 7. Ed. Syr. p. Slav. 5. 8. et ed. Ar. pol, laud. Theoph. 1. 2. ‖ = μεγάλα. 4. 14* 36. 60. 65. (c. al. 3.) 73. 78. 80. 98. al. 16. Ar. pol. Lect. 5. Mt. h. al. 7. Ed. Slav. 5. 8. (Syr. p. habet c. ast.) Theoph. 1. 2. ‖ = γινόμενα. C. ‖ δυνάμεις μεγάλας καὶ σημεῖα γινόμενα. Mt. d. Chrys. (n) + ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Syr. Erp. item Ar. pol. (o) = ADE. 40. 69* al. 2. Mt. d. l. Chrys. bis. (p) ABCDE. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Chrys. (q) = Syr. ἐπιβεβηκὸς. Mt. d. *venerat*, Vulg. Fulg. *supervenerat*, tol. (r) ἦσαν. 15. 18. 36. Mt. c. (s) χριστοῦ. 4. 14. 78* 80. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l* al. 4. Ed. Ar. pol. Theoph. 1. Œc. Utrumque habet D. cant. (t) ἐπετίθεσαν. AD** 15. 18. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Mt. l. item C. Eus. Cyr. hier. ἐπιτίθεσαν B. (u) ABCDE. 13. 14** 15. 18. 27. 29. 40. 66. ap. Hwiid. 69. 98. al. 4. Mt. b. e. l. Constitut. Chrys. bis (semel ut rec.) Bas. Damasc. Tharasius.

σεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα ᵘ* τὸ
ἅγιον," προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, ˣ Λέγων· δότε κἀ- 19
μοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ʸ ἐὰν" ἐπιθῶ ᶻ τὰς χεῖρας,
λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὸ 20
ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν· ὅτι τὴν δωρεὰν
τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ ᵃ ἔστι" 21
σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν ᵇ τῷ λόγῳ τούτῳ" ἡ γὰρ καρδία
σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ᶜ ∾ ἐνώπιον" τοῦ θεοῦ. Μετα- 22
νόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, ᵈ καὶ δεήθητι
τοῦ ᵉ ∾ θεοῦ," εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
καρδίας σου. ᶠ Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον" 23
ἀδικίας ᵍ ὁρῶ" σε ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπε· 24
ʰ δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν ⁱ κύριον," ὅπως μη-
δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ, ᵏ ὧν εἰρήκατε ˡ. Οἱ μὲν οὖν, ᵐ δια- 25
μαρτυράμενοι" καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον ⁿ τοῦ κυρίου,"
ᵒ ὑπέστρεψαν" εἰς ᵖ ∾ ἱερουσαλὴμ," πολλάς τε κώμας
τῶν σαμαρειτῶν ᑫ ∾ εὐηγγελίσαντο."]

ᶜ ∾ ἔναντι. ᵉ ∾ κυρίου.

ᵖ ∾ ἱεροσόλυμα. ᑫ ∾ εὐηγγελίζοντο.

(u*) = B. (x) + παρακαλῶν καὶ. D. (St. β.) cant. (y) ἂν. D. 32. 98. Mt. l. al. 6. Ed. St. 3. Chrys. (z) + κἀγὼ. D. cant. (a) ἔνι. Mt. d. (b) τῇ πίστει ταύτῃ. Syr. Erp. Ambr. ‖ οὐκ ἔστι σοι μερὶς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, οὐδὲ κλῆρος ἐν τῇ πίστει ταύτῃ. Constitut. (c) ἔναντι s. ἐναντίον. ACD. 14. 15. 18. 27. 36. 38. 40. 69. Mt. d. l. Iren. Bas. Chrys. Damasc. ἔναντι. B. ἐναντίον Lect. 5. (d) καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ = 18. 36. Mt. d. Quaest. utr. Test. (e) ACDE. 27. 29. 40. 66** 76. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. laud. Constitut. Ath. Bas. Chrys. Tharasius. Ambr. (f) ἐν γὰρ πικρίας χολῇ καὶ συνδέσμῳ. D* εἰς γὰρ πικρίαν χολῆς κ. σύνδεσμον D** ‖ χολὴν] σχολὴν. Mt. a l in marg. ἀcpar, Syr. (g) θεωρῶ. DE. Constit. Chrys. (h) + παρακαλῶ. D. Syr. p. c. ast. Constitut. (i) θεὸν. D. 13. 65. (c. al. 2.) 66* 73. al. 5. Mt. a l. in marg. b. e. h. k. item l. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. (k) + τούτων τῶν κακῶν. D. ‖ + κακῶν post εἰρήκατε. E. laud. (l) + μοι, ὃς πολλὰ κλαίων οὐ διελίμπανεν. D* (St. β.) Syr. p. in m. (m) διαμαρτυρόμενοι. 40. 42. 57. 98. al. 12. Mt. b. f. Ed. Theoph. l. (n) = 4* 65 (cum 3. 67.) τοῦ θεοῦ A. 33. 34. 68. Mt. f. h. Syr. Arr. Copt. Vulg. ms. Theoph. l. in comment. (o) ὑπέστρεφον. ABD (St. β.) 15. 18. 36. Mt. d. l. Vulg. Aug. (p) ABCDE. 13. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 69. Mt. l. Chrys. (q) ABCD (St. β.) E. 37. 40. Mt. d. l. Vulg. Aug.

26 [Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέ-
γων· ἀνάστηθι, καὶ πορεύου [r] κατὰ" μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν
ὁδὸν τὴν [s] καταβαίνουσαν" [s*] ἀπὸ ἱερουσαλὴμ" εἰς γάζαν·
27 [t] αὕτη" ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ,
ἀνὴρ αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης κανδάκης, [u] — τῆς"
βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς·
28 [x] ὃς" ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς ἱερουσαλὴμ, Ἦν τε ὑπο-
στρέφων, [y] καὶ" καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, [z] καὶ"
29 ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην ἠσαΐαν. Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα
τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
30 [a] Προσδραμὼν" δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσ-
κοντος τὸν προφήτην ἠσαΐαν, καὶ εἶπεν· ἆράγε γινώσκεις,
31 ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε· πῶς [b] γὰρ" ἂν δυναίμην, ἐὰν
μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον, ἀνα-
32 βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν
ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ [c] κείροντος" αὐτὸν ἄφωνος,
33 [d] οὕτως" οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. [e] Ἐν τῇ ταπει-
νώσει αὐτοῦ" ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν [f] δὲ" γενεὰν αὐτοῦ
τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε· δέομαί σου,
περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ
35 ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ,
καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο

(r) πρὸς. E. Chrys. (s) φέρουσαν. 3. (s*) = 98* (t) αὐτή. Alii. (u) = ABCDE.40** Post βασιλ. + τινος. D* (x) = AC** D* Ed. Vulg. Œc. (y) = D* 34.38. 40. Mt. al** Vulg. (z) = AD. 4. 13. 18. 27. 29. 34. 40. 57. 68. 69. al. 7. 98. Mt. a1** d. h. 1. Ed. Slav. rec. Vulg. Theoph. 1. Hi vel sequens ἀνεγίνωσκε mutant in ἀνεγίνωσκέ τι s. ἀναγινώσκων, vel novam periodum a καὶ καθήμενος incipiunt. (a) προδραμών. Ed. προσελθών. 40. (b) = E. Mt. 1. laud. ‖ *Et quomodo possum*, Vulg. + *intelligere*, Vulg. ms. Syr. Arm. (c) κείραντος. ACE.36.40. al. 10. (d) = Mt. d. οὔτος. 15. 18. 64. 66** 98. Mt. b. bis. καὶ οὕτως. Syr. (e) = 13. Vulg. Antecedentibus jungit Syr. ‖ αὐτοῦ = AB.Mt.d. Vulg. Ir. (f) = AC. Syr. utr. Vulg. (non tol.).

αὐτῷ τὸν [g] ἰησοῦν. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, 36
ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ. καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί
κωλύει με βαπτισθῆναι; [h] † Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρ- 38
μα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ,τε φίλιπ-
πος [i] καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ" ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ 39
ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, [k] πνεῦμα" [l] κυρίου ἥρπασε τὸν
φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπο-
ρεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων] [m]. [Φίλιππος δὲ 40
εὑρέθη εἰς ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς
πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς καισάρειαν.

Ὁ δὲ σαῦλος [n] ἔτι" ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ [o] φόνου" 1
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,

---

[h] † 37. Εἶπε δὲ ὁ φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστόν.

(g) + *κύριον* Syr. Erp. Orig. (h) Vs. 37. = ABC. (D. hiat usque ad cap. 10, 14.) G. 4* 14. 25. 26. 31. 34. 40. 57. 65. (c. al. 4) 68. 73. 76. 78. 80* (in marg. habet: *εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης καρδίας σου, ἔξεστιν.*) 84. 87. 88. 89. 95. 98. Lect. 5. al. 24. et Barb. 6. Mt. a 1. b. c. e. f. h. k. Ed. Syr. (Hutterus syriace vertit; hinc in editiones quasdam irrepsit.) Erp. Copt. Sahid. Æth. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 5. 8. Codd. lat. Chrys. bis. Theoph. 1. Œc. ms. Bedæ lat. ‖ Habent E. 4** 15. 27. 29. 36. 60. 69. et, ut videtur, 13. 18. alii. Mt. d. l. m. et (semel ac in marg.) b. Bedæ gr. Arm. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. laud. Iren. gr. et. lat. Œcum. Theoph. 2. in textu. Cypr. Prædestinat. Pacian. Hier. Aug. ‖ *δὲ* prius] + *αὐτῷ.* E. al. 6. Mt. b. d. l. Arm. Syr. p. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. ms. laud. Bedæ gr. ‖ *ὁ φίλιππος* = 4** 60. 69. Mt. b* m. Syr. p. ‖ *εἰ*] *ἐὰν.* E. ‖ *καρδίας*] + *σου.* E. al. 4. Mt. b. d. l. Syr. p. Slav. 6. 7. ed. Vulg. ms. tol. Cypr. Bedæ gr. Prædest. ‖ *ἔξεστιν*] = Vulg. ms. *σωθήσῃ.* E. laud** Bedæ gr. *possibile tibi est*, Slav. 6. 7. ed. *potes*, Pacian. *licet*, Vulg. Cypr. *licet ut baptizeris*, Prædest. *suscepis* (fortasse: *suscipies* scil. baptismum) laud* ‖ *πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστὸν*] *πιστεύω εἰς τὸν χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ.* E. laud. Bedæ gr. Alii alio ordine. ‖ *τὸν* posterius] = 60. 69. Mt. b. d. l. m. Iren. ‖ *χριστὸν* = Vulg. ms. tol. Iren. int. (i) = Syr. Erp. (k) *ἄγγελος.* A* Aug. (l) + *ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ (εἰς) τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ.* A** (ex emendat. ipsius librarii.) 15. 18. 27. 29. 36. 60. Mt. d. (repugnante scholio.) Syr. p. c. ast. (sed *κυρίου* pro *ἁγίου.*) Arm. Slav. ed. Bas. Didym. Hier. semel, ut videtur, Cassiod. Hraban. (m) + *καὶ αἰνῶν τὸν κύριον.* 40. (n) = 24. 26. 78. Codd. ap. Erasm. (o) *φθόνου.* 68.

2 Ἠιτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς
συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ [p]ὄντας, ἄνδρας
τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς ἱερουσαλήμ.
3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ δα-
μασκῷ. [q]καὶ ἐξαίφνης″ [r]περιήστραψεν″ αὐτὸν φῶς
4 [s]∾ ἀπὸ″ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε
φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· σαοὺλ, σαοὺλ, τί με διώκεις;
5 Εἶπε δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ [t]= κύριος εἶπεν″ ἐγώ εἰμι
6 ἰησοῦς [u], [x]ὃν σὺ διώκεις″ [y]ἀλλὰ″ ἀνάστηθι καὶ [y*]εἴσελ-
θε″ εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι, [z]τί″ σε δεῖ ποιεῖν.
7 Οἱ δὲ ἄνδρες, οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν [a]∾ ἐν-
νεοί,″ [b]ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.″
8 Ἠγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων [c]δὲ″ τῶν

---

[s]∾ ἐκ. [y]σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· [z]∾ ὅ,τι. [a]∾ ἐνεοί.

(p) + ταύτης. 25. 40. Syr. Erp. Arm. Æth. Vulg. laud. ‖ ὄντας = 98. (q) ἐξαίφνης τε. AC. 18. 37. 40. 69. Mt. al** 1. (r) περιέστραψεν. B. 31. 37. Ed. (etiam Elsev.) (s) A BC. 4* 11. 15. 18. 27. 29. 40. 68. 69. Mt. d. 1. Chrys. Theoph. 2. (t) = ABC. 15. 46. 69. Barb. 1. Vulg. ‖ = κύριος. 43. Mt. 1. Arm. Æth. ‖ εἶπεν] = Mt. d. Hilar. πρὸς αὐτὸν. E. 11. 27. 29. 66** laud. εἶπεν πρὸς αὐτὸν. Slav. 6. ‖ κύριος πρὸς αὐτὸν. 76. (u) + ὁ ναζωραῖος. ACE. 8. 25. Syr. Erp. Æth. laud. Hilar. Aug. Ambr. semel. + *Christus*, Iren. (x) = Copt. (y) ABC (D hiat.) E. (St. π.) 57. 65 (c. al. 4.) 63. 69. 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98* al. 41. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. al. al. 9. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Slav. (exc. ed.) laud. tol. (retinens tamen: *durum enim tibi est contra stimulum calcitrare; sed surge etc.*) Codd. gr. in margine Syræ post. Chrys. Theoph. 1. Œc. ms. ‖ Ex his particulam illam: σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν exhibent supra vs. 4 post διώκεις E. Syr. Erp. laud. ‖ Habent (codices græci, quantum scimus, nulli.) Vulg. Ar. pol. Æth. Arm. (qui tamen post additamentum istud exhibet etiam ἀλλὰ.) Syr. p. c. ast. Slav. ed. Theoph. 2. et Œc. ed. (sed neuter attingit in commentario.) Hilar. in Ps. 2. ‖ σκληρὸν . . . λακτίζειν] = Hilar. *Quia tu persequeris justum*, (omisso antea ὃν σὺ διώκεις) *plaga tibi*, Æth. ‖ τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε] *ac respondit ei dicens*, Ar. pol. *Et dum tremebat admirati sunt, et dixit ei*, Æth. ‖ θαμβῶν] + ἐπὶ τοῖς γινομένοις αὐτῷ. Syr. p. Hilar. (y*) εἴσελθε. B. (z) AB. 15. 18. 29. 36. 69* Mt. d. 1. (a) ABE. Alii. Lect. 5. Mt. e. f. h. Ed. Theoph. 2. (b) θεωροῦντες μὲν τὸ φῶς, μηδένα δὲ ἀκούοντες. Conject. et sic fere Æth. (c) τε. 4. 65 (c. al. 5.) al. 11. Lect. 5. Mt. c. al. 5. Ed. Arm. ut videtur. Vulg. Chrys. Theoph. 1. 2.

ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, [d] οὐδένα″ ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. Καὶ ἦν [e] ἡμέρας τρεῖς 9
μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν.

[Ἦν δέ τις μαθητὴς [f] ἐν δαμασκῷ, ὀνόματι ἀνανί- 10
ας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν [g] ∾ ὁ κύριος ἐν ὁράματι″ ἀνα-
νία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. Ὁ δὲ κύριος πρὸς 11
αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμέ-
νην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα σαῦλον [h] ὀνόμα-
τι,″ ταρσέα· [i] ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,″ Καὶ εἶδεν [k] ἐν 12
ὁράματι″ ἄνδρα, [l] ὀνόματι″ ἀνανίαν, εἰσελθόντα καὶ
ἐπιθέντα αὐτῷ [m] χεῖρα,″ ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη 13
δὲ [n] † ἀνανίας· κύριε, [o] ἀκήκοα″ [p] ἀπὸ″ πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν ἰε-
ρουσαλήμ. Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, 14
δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου· Εἶπε 15
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι
ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν [q],
καὶ βασιλέων, υἱῶν τε ἰσραήλ. Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω [r] αὐ- 16
τῷ,″ ὅσα δεῖ [s] αὐτὸν″ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.
Ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ 17
ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ
κύριος ἀπέσταλκέ με, ([t] — ἰησοῦς″ ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ

---

[g] ∾ ἐν ὁράματι ὁ κύριος. [n] † ὁ.

(d) οὐδὲν. A* Syr. Erp. Vulg. laud. (e) + ἐκεῖ. Arm. Vulg. (f) + ἀρχαῖος. 64. 98. Slav. ant. (g) ABCE. 40. 69. Mt. l. Æth. Vulg. laud. (h) = Syr. ‖ + τῷ γένει. 15. 18. 36. (i) = Æth. (k) = A. Copt. Æth. Vulg. Habet Bedæ gr. Post ἄνδρα ponunt BC. (l) = Chrys. Post. ἀνανίαν ponunt ABE. 69. item 68. Lect. 5. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (m) (τὰς) χεῖρας. ABCE. 66** 69. Barb. 1. Mt. l. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Anton. et Max. (n) = ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Theoph. 1. 2. Œc. (o) ἤκουσα. ABCE. 15. 18. 36. 40. ἀκηκόαμεν. Mt. e. (p) = 98. Mt. l. παρὰ. 68. Mt. d. h. Theoph. 2. (q) + τε. ABCE. 25. 36. 40. Mt. d. l. laud. (r) *ei ex ipso*, Iren. (s) = 15. 18. 36. Theoph. 1. (t) = 4. 14. 26. 31. 34. 65. (c. al. 4.) 68. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. al. b. c. e. f. k. Ed. Ar. pol. Copt. Sahid. Æth. Slav. 5. 8. Theoph. 1. 2. Œc. Ante ἀπέστ. ponunt Syr. Erp.

ὁδῷ, ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύμα-
18 τος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε [u] ∞ παραχρῆμα" καὶ
19 ἀναστὰς ἐβαπτίσθη. Καὶ λαβὼν τροφὴν [x] ἐνίσχυσεν."]
[Ἐγένετο δὲ [y] † μετὰ τῶν [z] ἐν δαμασκῷ μαθητῶν
20 ἡμέρας τινάς. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε
21 τὸν [a] ἰησοῦν," ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ἐξίσταντο
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα
τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο [b] ∞ ἐληλύθει," ἵνα δεδεμένους
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; [c] Σαῦλος" δὲ [d] μᾶλ-
λον" ἐνεδυναμοῦτο [e], καὶ [f] συνέχυνε" τοὺς ἰουδαίους
τοὺς κατοικοῦντας ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων, ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ χριστός.
23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύ-
24 σαντο [g] οἱ" ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· Ἐγνώσθη δὲ
τῷ σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν [h] ∞ παρετήρουν"
[i] ∞ τε" τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, [k] ὅπως αὐ-
25 τὸν ἀνέλωσι." Λαβόντες δὲ [l] ∾ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυ-

[y] † ὁ σαῦλος. [a] χριστόν. [b] ∞ ἐλήλυθεν. [h] ∞ παρετηροῦντο.
[i] ∞ δὲ καί. [l] ∾ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν.

(u) = AB. 4* 15. 18. 26. 31. 34. 36. 73. 78. 80* 95. al. 19. Mt. b. c. e. f. k. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Vulg. Transponunt Ar. pol. Æth. (x) ἐνισχύθη. B. 27. 29. 66** Mt. l. (y) = ABCE. 14* 33. 34. 40. 69. Mt. d. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Chrys. (z) + ὄντων. 4. 31. 42** 65. (c. al. 3.) 68. al. 9. Mt. al. al. 5. Ed. Slav. ut videtur. Theoph. 2. (a) ABCE. 14. 15. 18. 37. 38. 40. 69. Barb. 1. Lect. 5. Mt. d. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. et 8. Vulg. laud. Iren. ἰησοῦν χριστόν. 95. ‖ Post ἰησοῦν + ὁ χριστός. 68. Theoph. 2. Iren. (b) E. 4. 14** 65 (c. al. 5.) 68. 73. al. 17. Lect. 5. Mt. al. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. (c) παῦλος. 2. 26. Ed. Vulg. ms. (d) = 27. (ap. Mill. 26.) Slav. 5. (e) + τῷ λόγῳ. C. 8. ἐν τῷ λόγῳ. E. laud. (f) συνέχει. E. 57. 66** al. 2. Ed. Theoph. 2. συνίσχυσε. 64* συνέχυνε. Conject. (g) = 31. 43. Mt. l. (h) ABCEF. 15. 18. 25. 36. 69* Mt. d. l. Or. (i) Iidem, et 40. 68. Syr. p. Vulg. laud. Orig. δὲ Arm. (k) ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. A, et ponit ante ἡμέρας. (l) ACF. item, absque αὐτοῦ, 36. 69. Vulg. ms. Or. Hier. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. B. ‖ καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους] διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν (αὐτόν) E. 31. 33. 40. 45. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Petr. alex. item Orig.

κτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους," [m] χαλάσαντες" ἐν
σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ [n] † [o] ∾ εἰς" ἱερουσαλὴμ, 26
[p] ἐπειρᾶτο" κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦν-
το αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες, ὅτι ἐστὶ μαθητής. Βαρνάβας 27
δὲ, ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους,
καὶ διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ
[q] ὅτι" ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δαμασκῷ ἐπαῤῥησιά-
σατο ἐν τῷ ὀνόματι [r] τοῦ ἰησοῦ." Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν 28
εἰσπορευόμενος [s] καὶ ἐκπορευόμενος" [t] ∾ ἐν" ἱερουσαλὴμ,
[u] — καὶ" παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι [x] τοῦ κυρίου"
[y] ἰησοῦ." Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς [z] ἑλληνι- 29
στάς·" οἱ δὲ [a] ἐπεχείρουν" [b] αὐτὸν ἀνελεῖν." Ἐπιγνόντες 30
δὲ οἱ ἀδελφοὶ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς [c] καισάρειαν," καὶ
ἐξαπέστειλαν [d] αὐτὸν" εἰς ταρσόν.
[e] ∾ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι [f] καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας 31

---

[n] † ὁ σαῦλος. [o] ∾ ἐν. [t] ∾ εἰς. [e] ∾ ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία . . . εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη . . . ἐπληθύνετο.

(m) = Slav. Ante καθῆκαν ponit Arm. (n) = ABC. 40. Syr. Copt. Æth. Vulg. Chrys. in comment. Hier. ὁ παῦλος. E. 33. 34. Mt. l. Ar. pol. laud. Bedæ gr. (o) BE. 4. 31. 42. 57. 98. al. 17. Lect. 5. Mt. al. al. 7. Ed. Theoph. l. (p) ἐπεί-ραζεν. AC. 38. Barb. l. (q) ὅτε. 26. ὅ,τι. Conject. (r) ἰησοῦ. C. 65 (cum 3) 95* al. 2. Mt. d. τοῦ χριστοῦ. 26. ap. Mill. κυρίου. A. Mt. al. in marg. τοῦ κυρίου. 95** τοῦ κυρίου ἰησοῦ. 14. 25. 34. 73. al. 7. Lect. 5. Mt. b. c. e. Slav. 8. Chrys. ἰησοῦ τοῦ κυρίου. 36. (s) = G. 4. 18. 26. 31. 42. 57. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 79* 95. 98. al. 16. Mt. al* k. l. al. 4. Ed. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. l. Habent Barber. 5. (t) ACEG. 4. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 17. Mt. d. l. al. 6. Ed. Chrys. semel. Theoph. l. Œc. (u) = AC. 15. 40. Arm. Vulg. ms. (x) = C. 3. ap. Wetst. 10. 14. 67** 80** Lect. 5. Mt. ψ. Syr. Æth. Slav. 8. Chrys. semel. Post ἰησοῦ. ponit 15. (y) = ABE 40. Mt. d. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Hier. (z) ἕλληνας. A. Copt. græcos, Arr. laud. tol. Hier. Beda. *gentes et ethnicos*, Æth. *loquebatur gentibus et disputabat cum græcis*, Vulg. ed. *Judæos, qui græce noverant*, Syr. (a) ἐπετήρουν. 18. 36. (b) ἀνελεῖν αὐτὸν. ACE. 31. 38. 40. 69. Lect. 5. Mt. l. ψ. Arm. Vulg. laud. (c) ἱεροσόλυμα. A. ‖ + διὰ νυκτὸς. E. Syr. laud. Syr. p. c. ast. Item, post καὶ, 8. (d) = AE. 14. 27. 29. 33. 34. Lect. 5. Mt. d. l. ψ. Erp. Vulg. (e) ABC. 5. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 68. Mt. l. (qui tamen εἶχον habet.) Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Dionys. alex. Theoph. 2. (non Aug. Beda.) (f) + πᾶσαι. E. la ud.

[g] καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας" εἶχον εἰρήνην, οἰκοδο-
μούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου· * [h] καὶ
τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐπληθύνοντο."]

32 [Ἐγένετο δὲ, πέτρον, διερχόμενον διὰ πάντων, κα-
τελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδαν.
33 Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα, [i] αἰνέαν ὀνόματι," ἐξ ἐτῶν
ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμέ-
34 νος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος· αἰνέα, ἰᾶταί σε [k] ἰησοῦς ὁ
χριστός· ἀνάστηθι, καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
35 ἀνέστη. Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδαν
καὶ [l] τὸν σάρωνα," οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
36 Ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια, ὀνόματι ταβιθὰ, ἣ
διερμηνευομένη λέγεται δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγα-
37 θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο δὲ ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν·
38 λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ
οὔσης λύδδης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες, ὅτι
πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν [m] — δύο ἄνδρας"
πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες, μὴ [n] ὀκνῆσαι" διελθεῖν
39 ἕως [o] αὐτῶν." Ἀναστὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς·
ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ [p] παρέ-
στησαν" αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικ-
νύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει [q] μετ' αὐτῶν

(g) = 95* 3. ap. Wetst. Transponunt 68. Theoph. 2. καὶ γαλ. = Chrys. καὶ σαμ. = Mt. d. Arm. (h) = Mt. f. (i) ὀνόματι αἰνέαν. ACE. 31. 40. 68. 69. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (k) + ὁ κύριος. A. 15. 18. 36. 40. 68. Æth. Arm. Vulg. Theoph. 2. Ambr. Cassiod. (l) τὸν σαρωνᾶν. 15. 18. 65. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) τὸν ἀσσάρωνα. 4** 25. 73. 76. 78. 80. 95. al. 22. et Barb. 5. Lect. 5. Mt. f. al. 3. Ed. Slav. Chrys. Theoph. 1. Alii aliter. (m) = 4* 14. 25. 26. 34. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 22. Lect. 5. Mt. d. al. 8. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. 1. in textu. Œc. (n) ὀκνήσῃς. ABC*E. Vulg. ὀκνήσεις. 40. (o) ἡμῶν. Iidem. Copt. laud. (p) περιέστησαν. Bas. Chrys. (Syr. Vulg. laud.) (q) αὐταῖς. Arm. Vulg.

σπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς [q] *ἰουδαίας" καὶ σαμαρεί-*
ας, πλὴν τῶν ἀποστόλων [r]. *Συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφανον* 2
ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ [s] *ἐποιήσαντο" κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐ-*
τῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς 3
οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας,
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

Οἱ *μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν* 4
λόγον.] [*Φίλιππος δὲ, κατελθὼν εἰς* [t] *πόλιν τῆς σαμα-* 5
ρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. Π*ροσεῖχόν* [u] ∾ 6
τε" οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμα-
δὸν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα, ἃ
ἐποίει. [x] Π*ολλῶν" γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρ-* 7
τα, [y] *βοῶντα"* [z] *φωνῇ μεγάλῃ"* [a] ∾ *ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ*
παραλελυμένοι [b] *καὶ" χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.* [c] Κ*αὶ* 8
ἐγένετο" [d] *χαρὰ μεγάλη" ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.* Ἀ*νὴρ δέ* 9
τις, ὀνόματι σίμων, προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει, μαγεύ-
ων καὶ [e] *ἐξιστῶν" τὸ ἔθνος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί*
τινα ἑαυτὸν μέγαν· Ὧ*ι προσεῖχον* [f] — *πάντες," ἀπὸ* 10

---

[u] ∾ δὲ. [z] *μεγάλῃ φωνῇ.* [a] ∾ ἐξήρχοντο.

---

73. al. 15 et Barb. 6. Mt. l. al. 5. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. laud. Eus. Isidor. Chrys. semel. Theoph. 1. 2. *γάρ.* Mt. m. cant. ‖ = 47. *καὶ πάντες.* 13. 27. 29. 33. 34. 76. Barb. 2. Chrys. semel. (q) *ἰδουμαίας.* Mt. l. (r) + *οἱ ἔμειναν ἐν ἱερουσαλήμ.* D. Sahid. cant. Aug. (s) *ἐποίησαν.* AD. 36. 40. 69* al. 3. Mt. d. h. l. Theodoret. (t) + *τὴν.* A. 31. 40. (u) *δὲ.* ABCD (St. β.) 14. 15. 18. 36. 40. al. 4. Lect. 5. Mt. l. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. It. Eus. ‖ *ὡς δὲ ἤκουον (πάντες) οἱ ὄχλοι, προσεῖχον (+ αὐτῷ καὶ ἐπίστευον* Syr. Erp.) *τοῖς λεγομένοις.* D* gr. Syr. Erp. (x) *πολλοί.* ABCE. 18. 36. 40. Vulg. laud. *a multis*, cant. (y) *βοῶντων.* Syr. Erp. (z) ABCDE. 57. 69. 98. al. 11. pluresque. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Syr. Vulg. It. Chrys. Theoph. 1. 2. (a) ACDE. 15. 36. 40. 69. 78. al. 4. Mt. l. ‖ + *ἐξ αὐτῶν.* Syr. Syr. p. c. ast. (b) = D* 31. cant. (c) *ἐγένετο δὲ.* ABC. 36. 40. 69. al. 4. item. Mt. l. Copt. Theoph. 2. ‖ *δὲ*] = cant. *τε.* D. *οὖν.* Vulg. (d) *πολλὴ χαρά.* ABC. 47. (e) *ἐξιστάνων.* ABC. 40. *seducens*, Vulg. Iren. *suadens*, laud. *mentem auferens*, cant. Sed Bedæ gr. ut rec. (f) = 4. 14. 25. 65. (c. al. 5.) 73. 80. 98. al. 18. Lect. 5. Mt. c. al. 6. Ed. Syr. p. Theoph. 1. 2. Œc. Iren. Post *λέγοντες* ponit 42. ‖ *ἅπαντες.* 27. 29. 36.

μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες· οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις
11 τοῦ θεοῦ ἡ· [g] ⁜ καλουμένη" μεγάλη. Προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς.
12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ [h] τὰ"
περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ [i] καὶ τοῦ ὀνόματος" [k] †
ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο [l] ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.
13 Ὁ δὲ σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν
προσκαρτερῶν τῷ φιλίππῳ· θεωρῶν τε [m] δυνάμεις καὶ σημεῖα
14 = μεγάλα: γινόμενα" [n], ἐξίστατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν
ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς [o] = τὸν" πέ-
15 τρον καὶ ἰωάννην. Οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ
16 αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. [p] ∞ Οὔπω" γὰρ
ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν [q] ἐπιπεπτωκός·" μόνον δὲ βεβαπτι-
σμένοι [r] ὑπῆρχον" εἰς τὸ ὄνομα τοῦ [s] κυρίου" ἰησοῦ.
17 Τότε [t] ἐπετίθουν" τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον
18 πνεῦμα ἅγιον.] [[u] Ἰδὼν" δὲ ὁ σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέ-

---

[k] † τοῦ. [m] σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας.
[p] ∞ οὐδέπω. [u] θεασάμενος.

(g) + ABCDE. 13. 27. 29. 40. 66** Mt. l. Ed. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. It. Or. bis. Iren. (h) = AB DE. 34. 36. (Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. It.) (i) ἐν τῷ ὀνόματι. Syr. Erp. Vulg. ed. *et in nomine*, Vulg. ms. Ar. pol. (k) = ABCDE. 4. 32. 42. 57. 60. 69* 73. 76. 78. 80. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) + πάντες. Arm. (m) hoc ord. E. 4. 14* 27. 29. 36. 57. 60. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 19. Lect. 5. Mt. h** al. 7. Ed. Syr. p. Slav. 5. 8. et ed. Ar. pol. laud. Theoph. 1. 2. ‖ = μεγάλα. 4. 14* 36. 60. 65. (c. al. 3.) 73. 78. 80. 98. al. 16. Ar. pol. Lect. 5. Mt. h. al. 7. Ed. Slav. 5. 8. (Syr. p. habet c. ast.) Theoph. 1. 2. ‖ = γινόμενα. C. ‖ δυνάμεις μεγάλας καὶ σημεῖα γινόμενα. Mt. d. Chrys. (n) + ἐν χειρὶ αὐτοῦ. Syr. Erp. item Ar. pol. (o) = ADE. 40. 69* al. 2. Mt. d. l. Chrys. bis. (p) ABCDE. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Chrys. (q) = Syr. ἐπιβεβηκός. Mt. d. *venerat*, Vulg. Fulg. *supervenerat*, tol. (r) ἦσαν. 15. 18. 36. Mt. c. (s) χριστοῦ. 4. 14. 78* 80. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a l* al. 4. Ed. Ar. pol. Theoph. l. Œc. Utrumque habet D. cant. (t) ἐπετίθεσαν. AD** 15. 18. 27. 29. 36. 40. 66** 69. Mt. l. item C. Eus. Cyr. hier. ἐπιτίθεσαν B. (u) ABCDE. 13. 14** 15. 18. 27. 29. 40. 66. ap. Hwiid. 69. 98. al. 4. Mt. b. e. l. Constitut. Chrys. bis (semel ut rec.) Bas. Damasc. Tharasius.

θεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα [u*] τὸ
ἅγιον," προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, [x] Λέγων· δότε κἀ- 19
μοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ [y] ἐὰν" ἐπιθῶ [z] τὰς χεῖρας,
λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· τὸ 20
ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν· ὅτι τὴν δωρεὰν
τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. Οὐκ [a] ἔστι" 21
σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν [b] τῷ λόγῳ τούτῳ" ἡ γὰρ καρδία
σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα [c] ∞ ἐνώπιον" τοῦ θεοῦ. Μετα- 22
νόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, [d] καὶ δεήθητι
τοῦ [e] ∞ θεοῦ," εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς
καρδίας σου. [f] Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον" 23
ἀδικίας [g] ὁρῶ" σε ὄντα. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπε· 24
[h] δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν [i] κύριον," ὅπως μη-
δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ, [k] ὧν εἰρήκατε[l]. Οἱ μὲν οὖν, [m] δια- 25
μαρτυράμενοι" καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον [n] τοῦ κυρίου,"
[o] ὑπέστρεψαν" εἰς [p] ∞ ἱερουσαλὴμ," πολλάς τε κώμας
τῶν σαμαρειτῶν [q] ∞ εὐηγγελίσαντο."]

---

[c] ∞ ἔναντι. [e] ∞ κυρίου.

[p] ∞ ἱεροσόλυμα. [q] ∞ εὐηγγελίζοντο.

(u*) = B. (x) + παρακαλῶν καὶ. D. (St. β.) cant. (y) ἄν. D. 32. 98. Mt. l. al. 6. Ed. St. 3. Chrys. (z) + κἀγὼ. D. cant. (a) ἔτι. Mt. d. (b) τῇ πίστει ταύτῃ. Syr. Erp. Ambr. ‖ οὐκ ἔστι σοι μερὶς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, οὐδὲ κλῆρος ἐν τῇ πίστει ταύτῃ. Constitut. (c) ἔναντι s. ἐναντίον. ACD. 14. 15. 18. 27. 36. 38. 40. 69. Mt. d. l. Iren. Bas. Chrys. Damasc. ἔναντι. B. ἐναντίον Lect. 5. (d) καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ = 18. 36. Mt. d. Quæst. utr. Test. (e) ACDE. 27. 29. 40. 66** 76. Copt. Sahid. Arm. Syr. p. laud. Constitut. Ath. Bas. Chrys. Tharasius. Ambr. (f) ἐν γὰρ πικρίας χολῇ καὶ συνδέσμῳ. D* εἰς γὰρ πικρίαν χολῆς κ. σύνδεσμον D** ‖ χολὴν] σχολὴν. Mt. a l in marg. *separ*, Syr. (g) θεωρῶ. DE. Constit. Chrys. (h) + παρακαλῶ. D. Syr. p. c. ast. Constitut. (i) θεόν. D. 13. 65. (c. al. 2.) 66* 73. al. 5. Mt. a l. in marg. b. e. h. k. item l. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Vulg. ms. (k) + τούτων τῶν κακῶν. D. ‖ + κακῶν post εἰρήκατε. E. laud. (l) + μοι, ὃς πολλὰ κλαίων οὐ διελίμπανεν. D* (St. β.) Syr. p. in m. (m) διαμαρτυρόμενοι. 40. 42. 57. 98. al. 12. Mt. b. f. Ed. Theoph. l. (n) = 4* 65 (cum 3. 67.) τοῦ θεοῦ A. 38. 94. 68. Mt. f. h. Syr. Arr. Copt. Vulg. ms. Theoph. l. in comment. (o) ὑπέστρεφον. ABD (St. β.) 15. 18. 36. Mt. d. l. Vulg. Aug. (p) ABCDE. 13. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 69. Mt. l. Chrys. (q) ABCD (St. β.) E. 37. 40. Mt. d. l. Vulg. Aug.

26 [ʼΑγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς φίλιππον, λέ-
γων· ἀνάστηθι, καὶ πορεύου [r] κατὰ″ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν
ὁδὸν τὴν [s] καταβαίνουσαν″ [s*] ἀπὸ ἱερουσαλὴμ″ εἰς γάζαν·
27 [t] αὕτη″ ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ,
ἀνὴρ αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης κανδάκης, [u] — τῆς″
βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς·
28 [x] ὃς″ ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς ἱερουσαλὴμ, Ἦν τε ὑπο-
στρέφων, [y] καὶ″ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, [z] καὶ″
29 ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην ἠσαΐαν. Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα
τῷ φιλίππῳ· πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
30 [a] Προσδραμὼν″ δὲ ὁ φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσ-
κοντος τὸν προφήτην ἠσαΐαν, καὶ εἶπεν· ἆράγε γινώσκεις,
31 ἃ ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ εἶπε· πῶς [b] γὰρ″ ἂν δυναίμην, ἐὰν
μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέ τε τὸν φίλιππον, ἀνα-
32 βάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν
ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ [c] κείροντος″ αὐτὸν ἄφωνος,
33 [d] οὕτως″ οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. [e] Ἐν τῇ ταπει-
νώσει αὐτοῦ″ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν [f] δὲ″ γενεὰν αὐτοῦ
τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.
34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ φιλίππῳ εἶπε· δέομαί σου,
περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ
35 ἑτέρου τινός; Ἀνοίξας δὲ ὁ φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ,
καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο

(r) πρὸς. E. Chrys. (s) φέρουσαν. 8. (s*) = 98* (t) αὐτὴ. Alii. (u) = ABCDE. 40** Post βασιλ. + τινος. D* (x) = AC** D* Ed. Vulg. Œc. (y) = D* 34. 38. 40. Mt. al** Vulg. (z) = AD. 4. 13. 18. 27. 29. 34. 40. 57. 68. 69. al. 7. 98. Mt. al** d. ff. l. Ed. Slav. rec. Vulg. Theoph. I. Hi vel sequens ἀνεγίνωσκε mutant in ἀνεγίνωσκέ τι s. ἀνεγινώσκων, vel novam periodum a καὶ καθήμενος incipiunt. (a) προσδραμὼν. Ed. προσελθὼν. 40. (b) = E. Mt. l. laud. ‖ *Et quomodo possum*, Vulg. + *intelligere*, Vulg. ms. Syr. Arm. (c) κείραντος. ACE. 36. 40. al. 10. (d) = Mt. d. οὕτως. 15. 18. 64. 66** 98. Mt. b. bis. καὶ οὕτως. Syr. (e) = 15. Vulg. Antecedentibus jungit Syr. ‖ αὐτοῦ = AB. Mt. d. Vulg. Ir. (f) = AC. Syr. utr. Vulg. (non tol.).

αὐτῷ τὸν [g] ἰησοῦν. ʽΩς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, 36
ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ. καί φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ· τί
κωλύει με βαπτισθῆναι; [h] † Καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρ- 38
μα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ,τε φίλιπ-
πος [i] καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ" ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ 39
ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, [k] πνεῦμα" [l] κυρίου ἥρπασε τὸν
φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπο-
ρεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων] [m]. [Φίλιππος δὲ 40
εὑρέθη εἰς ἄζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς
πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς καισάρειαν.

Ὁ δὲ σαῦλος [n] ἔτι" ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ [o] φόνου" 1
εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,

---

[h] † 37. Εἶπε δὲ ὁ φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστόν.

(g) + κύριον Syr. Erp. Orig. (h) Vs. 37. = ABC. (D. hiat usque ad cap. 10, 14.) G. 4* 14. 25. 26. 31. 34. 40. 57. 65. (c. al. 4) 68. 73. 76. 78. 80* (in marg. habet: εἶπε δὲ αὐτῷ· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης καρδίας σου, ἔξεστι.) 84. 87. 88. 89. 95. 98. Lect. 5. al. 24. et Barb. 6. Mt. a 1. b. c. e. f. h. k. Ed. Syr. (Hutterus syriace vertit; hinc in editiones quasdam irrepsit.) Erp. Copt. Sahid. Æth. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 5. 8. Codd. lat. Chrys. bis. Theoph. 1. Œc. ms. Bedæ lat. ‖ Habent E. 4** 15. 27. 29. 36. 60. 69. et, ut videtur, 13. 18. alii. Mt. d. l. m. et (semel ac in marg.) b. Bedæ gr. Arm. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. laud. Iren. gr. et. lat. Œcum. Theoph. 2. in textu. Cypr. Prædestinat. Pacian. Hier. Aug. ‖ δὲ prius] + αὐτῷ. E. al. 6. Mt. b. d. l. Arm. Syr. p. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. ms. laud. Bedæ gr. ‖ ὁ φίλιππος = 4** 60. 69. Mt. b* m. Syr. p. ‖ εἰ] ἐὰν. E. ‖ καρδίας] + σου. E. al. 4. Mt. b. d. l. Syr. p. Slav. 6. 7. ed. Vulg. ms. tol. Cypr. Bedæ gr. Prædest. ‖ ἔξεστιν] = Vulg. ms. σωθήσῃ. E. laud** Bedæ gr. *possibile tibi est*, Slav. 6. 7. ed. *potes*, Pacian. *licet*, Vulg. Cypr. *licet ut baptizeris*, Prædest. *suscepis* (fortasse: *suscipies* scil. baptismum) laud* ‖ πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστὸν] πιστεύω εἰς τὸν χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. E. laud. Bedæ gr. Alii alio ordine. ‖ τὸν posterius] = 60. 69. Mt. b. d. l. m. Iren. ‖ χριστὸν = Vulg. ms. tol. Iren. int. (i) = Syr. Erp. (k) ἄγγελος. A* Aug. (l) + ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ (εἰς) τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ. A** (ex emendat. ipsius librarii.) 15. 18. 27. 29. 36. 60. Mt. d. (repugnante scholio.) Syr. p. c. ast. (sed κυρίου pro ἁγίου.) Arm. Slav. ed. Bas. Didym. Hier. semel, ut videtur, Cassiod. Hraban. (m) + καὶ αἰνῶν τὸν κύριον. 40. (n) = 24. 26. 78. Codd. ap. Erasm. (o) φθόνου. 68.

2 Ἠιτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς δαμασκὸν πρὸς τὰς
συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ [p]ὄντας, ἄνδρας
τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς ἱερουσαλήμ.
3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ δα-
μασκῷ. [q]καὶ ἐξαίφνης" [r]περιήστραψεν" αὐτὸν φῶς
4 [s]∾ ἀπὸ" τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε
φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· σαοὺλ, σαοὺλ, τί με διώκεις;
5 Εἶπε δέ· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ [t]= κύριος εἶπεν·" ἐγώ εἰμι
6 ἰησοῦς [u], [x]ὃν σὺ διώκεις·" [y]'Ἀλλὰ" ἀνάστηθι καὶ [y*] εἴσελ-
θε" εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι, [z]τί" σε δεῖ ποιεῖν.
7 Οἱ δὲ ἄνδρες, οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν [a]∾ ἐν-
νεοὶ," [b]ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες."
8 Ἠγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων [c]δὲ" τῶν

---

[s] ∾ ἐκ. [y] σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· [z] ∾ ὅ,τι. [a] ∾ ἐνεοί.

(p) + ταύτης. 25. 40. Syr. Erp. Arm. Æth. Vulg. laud. ‖ ὄντας = 98. (q) ἐξαίφνης τε. AC. 18. 37. 40. 69. Mt. al ** l. (r) περιέστραψεν. B. 31. 37. Ed. (etiam Elsev.) (s) A BC. 4* 11. 15. 18. 27. 29. 40. 68. 69. Mt. d. l. Chrys. Theoph. 2. (t) = ABC. 15. 46. 69. Barb. 1. Vulg. ‖ = κύριος. 43. Mt. l. Arm. Æth. ‖ εἶπεν] = Mt. d. Hilar. πρὸς αὐτόν. E. 11. 27. 29. 66** laud. εἶπεν πρὸς αὐτόν. Slav. 6. ‖ κύριος πρὸς αὐτόν. 76. (u) + ὁ ναζωραῖος. ACE. 8. 25. Syr. Erp. Æth. laud. Hilar. Aug. Ambr. semel. + *Christus*, Iren. (x) = Copt. (y) ABC (D hiat.) E. (St. π.) 57. 65 (c. al. 4.) 63. 69. 73. 76. 78. 80. 84. 95. 98* al. 41. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. al. al. 9. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Slav. (exc. ed.) laud. tol. (retinens tamen: *durum enim tibi est contra stimulum calcitrare; sed surge etc.*) Codd. gr. in margine Syræ post. Chrys. Theoph. 1. Œc. ms. ‖ Ex his particulam illam: σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν exhibent supra vs. 4 post διώκεις E. Syr. Erp. laud. ‖ Habent (codices græci, quantum scimus, nulli.) Vulg. Ar. pol. Æth. Arm. (qui tamen post additamentum istud exhibet etiam ἀλλὰ) Syr. p. c. ast. Slav. ed. Theoph. 2. et Œc. ed. (sed neuter attingit in commentario.) Hilar. in Ps. 2. ‖ σκληρὸν . . . λακτίζειν] = Hilar. *Quia tu persequeris justum*, (omisso antea ὃν σὺ διώκεις) *plaga tibi*, Æth. ‖ τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε] *ac respondit ei dicens*, Ar. pol. *Et dum tremebat admirati sunt, et dixit ei*, Æth. ‖ θαμβῶν] + ἐπὶ τοῖς γινομένοις αὐτῷ. Syr. p. Hilar. (y*) εἴσιθι. B. (z) AB. 15. 18. 29. 36. 69* Mt. d. l. (a) ABE. Alii. Lect. 5. Mt. e. f. h. Ed. Theoph. 2. (b) θεωροῦντες μὲν τὸ φῶς, μηδένα δὲ ἀκούοντες. Conject. et sic fere Æth. (c) τε. 4. 65 (c. al. 5.) al. 11. Lect. 5. Mt. c. al. 5. Ed. Arm. ut videtur. Vulg. Chrys. Theoph. 1. 2.

ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ᵈ οὐδένα″ ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. Καὶ ἦν ᵉ ἡμέρας τρεῖς 9
μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἔπιεν.

[ˀΗν δέ τις μαθητὴς ᶠ ἐν δαμασκῷ, ὀνόματι ἀνανί- 10
ας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ᵍ ∾ ὁ κύριος ἐν ὁράματι·″ ἀνα-
νία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ, κύριε. Ὁ δὲ κύριος πρὸς 11
αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμέ-
νην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα σαῦλον ʰ ὀνόμα-
τι,″ ταρσέα· ⁱ ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,″ Καὶ εἶδεν ᵏ ἐν 12
ὁράματι″ ἄνδρα, ˡ ὀνόματι″ ἀνανίαν, εἰσελθόντα καὶ
ἐπιθέντα αὐτῷ ᵐ χεῖρα,″ ὅπως ἀναβλέψῃ. Ἀπεκρίθη 13
δὲ ⁿ † ἀνανίας· κύριε, ᵒ ἀκήκοα″ ᵖ ἀπὸ″ πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν ἰε-
ρουσαλήμ. Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, 14
δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου· Εἶπε 15
δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι
ἐστὶν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν ᵠ,
καὶ βασιλέων, υἱῶν τε ἰσραήλ. Ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω ʳ αὐ- 16
τῷ,″ ὅσα δεῖ ˢ αὐτὸν″ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.
Ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ 17
ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ
κύριος ἀπέσταλκέ με, (ᵗ — ἰησοῦς″ ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ

ᵍ ∾ ἐν ὁράματι ὁ κύριος. ⁿ † ὁ.

(d) οὐδὲν. A* Syr. Erp. Vulg. laud. (e) + ἐκεῖ. Arm. Vulg. (f) + ἀρχαῖος. 64. 98. Slav. ant. (g) ABCE. 40. 69. Mt. l. Æth. Vulg. laud. (h) = Syr. ‖ + τῷ γένει. 15. 18. 36. (i) = Æth. (k) = A. Copt. Æth. Vulg. Habet Bedæ gr. Post ἄνδρα ponunt BC. (l) = Chrys. Post. ἀνανίαν ponunt ABE. 69. item 68. Lect. 5. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (m) (τὰς) χεῖρας. ABCE. 66** 69. Barb. 1. Mt. l. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Anton. et Max. (n) = ABCE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Theoph. 1. 2. Œc. (o) ἤκουσα. ABCE. 15. 18. 36. 40. ἀκηκόαμεν. Mt. e. (p) = 98. Mt. l. παρὰ. 68. Mt. d. h. Theoph. 2. (q) + τε. ABCE. 25. 36. 40. Mt. d. l. laud. (r) ei ex ipso, Iren. (s) = 15. 18. 36. Theoph. 1. (t) = 4. 14. 26. 31. 34. 65. (c. al. 4.) 68. 73. 78. 80. 84. 95. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. al. b. c. e. f. k. Ed. Ar. pol. Copt. Sahid. Æth. Slav. 5. 8. Theoph. 1. 2. Œc. Ante ἀπέστ. ponunt Syr. Erp.

ὁδῷ, ᾗ ἤρχου,) ὅπως ἀναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύμα-
18 τος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε [u] παραχρῆμα" καὶ
19 ἀναστὰς ἐβαπτίσθη. Καὶ λαβὼν τροφὴν [x] ἐνίσχυσεν."]
[Ἐγένετο δὲ [y] † μετὰ τῶν [z] ἐν δαμασκῷ μαθητῶν
20 ἡμέρας τινάς. Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε
21 τὸν [a] ἰησοῦν," ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Ἐξίσταντο
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα
τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο [b] ∾ ἐληλύθει," ἵνα δεδεμένους
22 αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; [c] Σαῦλος" δὲ [d] μᾶλ-
λον" ἐνεδυναμοῦτο [e], καὶ [f] συνέχυνε" τοὺς ἰουδαίους
τοὺς κατοικοῦντας ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων, ὅτι οὗτός
ἐστιν ὁ χριστός.
23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύ-
24 σαντο [g] οἱ" ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· Ἐγνώσθη δὲ
τῷ σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν· [h] ∾ παρετήρουν"
[i] ∾ τε" τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, [k] ὅπως αὐ-
25 τὸν ἀνέλωσι." Λαβόντες δὲ [l] ∾ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυ-

---

[y] † ὁ σαῦλος. [a] χριστόν. [b] ∾ ἐλήλυθεν. [h] ∾ παρετηροῦντο.
[i] ∾ δὲ καί. [l] ∾ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν.

(u) = AB. 4* 15. 18. 26. 31. 34. 36. 73. 78. 80* 95. al. 19. Mt. b. c. e. f. k. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Vulg. Transponunt Ar. pol. Æth. (x) ἐνισχύθη. B. 27. 29. 66** Mt. l. (y) = ABCE. 14* 33. 34. 40. 69. Mt. d. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Chrys. (z) + ὄντων. 4. 31. 42** 65. (c. al. 3.) 68. al. 9. Mt. al. al. 5. Ed. Slav. ut videtur. Theoph. 2. (a) ABCE. 14. 15. 18. 37. 38. 40. 69. Barb. 1. Lect. 5. Mt. d. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. et 8. Vulg. laud. Iren. ἰησοῦν χριστόν. 95. || Post ἰησοῦν + ὁ χριστός. 68. Theoph. 2. Iren. (b) E. 4. 14** 65 (c. al. 5.) 68. 73. al. 17. Lect. 5. Mt. al. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. (c) παῦλος. 2. 26. Ed. Vulg. ms. (d) = 27. (ap. Mill. 26.) Slav. 5. (e) + τῷ λόγῳ. C. 8. ἐν τῷ λόγῳ. E. laud. (f) συνέχει. E. 57. 66** al. 3. Ed. Theoph. 2. συνίσχυσε. 64* συναίσχυνε. Conject. (g) = 31. 42. Mt. l. (h) ABCEF. 15. 18. 25. 36. 69* Mt. d. l. Or. (i) Iidem, et 40. 68. Syr. p. Vulg. laud. Orig. δὲ. Arm. (k) ὅπως πιάσωσιν αὐτόν. A, et ponit ante ἡμέρας. (l) ACF. item, absque αὐτοῦ, 36. 69. Vulg. ms. Or. Hier. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. B. || καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους] διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν (αὐτόν) E. 31. 33. 40. 45. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Petr. alex. item Orig.

κτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους," [m] χαλάσαντες" ἐν
σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ [n] † [o] ∾ εἰς" ἱερουσαλὴμ, 26
[p] ἐπειρᾶτο" κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦν-
το αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες, ὅτι ἐστὶ μαθητής. Βαρνάβας 27
δὲ, ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους,
καὶ διηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ
[q] ὅτι" ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δαμασκῷ ἐπαῤῥησιά-
σατο ἐν τῷ ὀνόματι [r] τοῦ ἰησοῦ." Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν 28
εἰσπορευόμενος [s] καὶ ἐκπορευόμενος" [t] ∾ ἐν" ἱερουσαλὴμ,
[u] — καὶ" παῤῥησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι [x] τοῦ κυρίου"
[y] ἰησοῦ." Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς [z] ἑλληνι- 29
στάς·" οἱ δὲ [a] ἐπεχείρουν" [b] αὐτὸν ἀνελεῖν." Ἐπιγνόντες 30
δὲ οἱ ἀδελφοὶ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς [c] καισάρειαν," καὶ
ἐξαπέστειλαν [d] αὐτὸν" εἰς ταρσόν.
[e] ∾ Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι [f] καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας 31

---

[n] † ὁ σαῦλος. [o] ∾ ἐν. [t] ∾ εἰς. [e] ∾ ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία . . . εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη . . . ἐπληθύνετο.

(m) = Slav. Ante καθῆκαν ponit Arm. (n) = ABC. 40. Syr. Copt. Æth. Vulg. Chrys. in comment. Hier. ὁ παῦλος. E. 33. 34. Mt. l. Ar. pol. laud. Bedæ gr. (o) BE. 4. 31. 42. 57. 98. al. 17. Lect. 5. Mt. al. al. 7. Ed. Theoph. 1. (p) ἐπεί-ραζεν. AC. 38. Barb. 1. (q) ὅσα. 26. ὅ,τι. Conject. (r) ἰησοῦ. C. 65 (cum 3) 95* al. 2. Mt. d. τοῦ χριστοῦ. 26. ap. Mill. κυρίου. A. Mt. al. in marg. τοῦ κυρίου. 95** τοῦ κυρίου ἰησοῦ. 14. 25. 34. 73. al. 7. Lect. 5. Mt. b. c. e. Slav. 8. Chrys. ἰησοῦ τοῦ κυρίου. 36. (s) = G. 4. 18. 26. 31. 42. 57. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 79* 95. 98. al. 16. Mt. al* k. l. al. 4. Ed. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. 1. Habent Barber. 5. (t) ACEG. 4. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 17. Mt. d. l. al. 6. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. Œc. (u) = AC. 15. 40. Arm. Vulg. ms. (x) = C. 3. ap. Wetst. 10. 14. 67** 80** Lect. 5. Mt. ψ. Syr. Æth. Slav. 8. Chrys. semel. Post ἰησοῦ. ponit 15. (y) = ABE 40. Mt. d. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Hier. (z) ἕλληνας. A. Copt. *græcos*, Arr. laud. tol. Hier. Beda. *gentes et ethnicos*, Æth. *loquebatur gentibus et disputabat cum græcis*, Vulg. ed. *Judæos, qui græce noverant*, Syr. (a) ἐπετήρουν. 18. 36. (b) ἀνελεῖν αὐτόν. ACE. 31. 38. 40. 69. Lect. 5. Mt. l. ψ. Arm. Vulg. laud. (c) ἱεροσόλυμα. A. || + διὰ νυκτὸς. E. Syr. laud. Syr. p. c. ast. Item, post καί, 8. (d) = AE. 14. 27. 29. 33. 34. Lect. 5. Mt. d. l. ψ. Erp. Vulg. (e) ABC. 5. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 68. Mt. l. (qui tamen εἶχον habet.) Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Dionys. alex. Theoph. 2. (non Aug. Beda.) (f) + πᾶσαι. E. laud.

[g] καὶ γαλιλαίας καὶ σαμαρείας" εἶχον εἰρήνην, οἰκοδο-
μούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου· * [h] καὶ
τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐπληθύνοντο."]

32 [Ἐγένετο δὲ, πέτρον, διερχόμενον διὰ πάντων, κα-
τελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύδδαν.
33 Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα, [i] αἰνέαν ὀνόματι," ἐξ ἐτῶν
ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβϐάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμέ-
34 νος. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πέτρος· αἰνέα, ἰᾶταί σε [k] ἰησοῦς ὁ
χριστός· ἀνάστηθι, καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
35 ἀνέστη. Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες λύδδαν
καὶ [l] τὸν σάρωνα," οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
36 Ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια, ὀνόματι ταϐιθὰ, ἣ
διερμηνευομένη λέγεται δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγα-
37 θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν, ὧν ἐποίει. Ἐγένετο δὲ ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν·
38 λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. Ἐγγὺς δὲ
οὔσης λύδδης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες, ὅτι
πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν [m] — δύο ἄνδρας"
πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες, μὴ [n] ὀκνῆσαι" διελθεῖν
39 ἕως [o] αὐτῶν." Ἀναστὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς·
ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ [p] παρέ-
στησαν" αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικ-
νύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει [q] μετ᾽ αὐτῶν

(g) = 95* 3. ap. Wetst. Transponunt 68. Theoph. 2. καὶ γαλ. = Chrys. καὶ σαμ. = Mt. d. Arm. (h) = Mt. f. (i) ὀνόματι αἰνέαν. ACE. 31. 40. 68. 69. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (k) + ὁ κύριος. A. 15. 18. 36. 40. 68. Æth. Arm. Vulg. Theoph. 2. Ambr. Cassiod. (l) τὸν σαρωνᾶν. 15. 18. 65. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) τὸν ἀσσάρωνα. 4** 25. 73. 76. 78. 80. 95. al. 22. et Barb. 5. Lect. 5. Mt. f. al. 3. Ed. Slav. Chrys. Theoph. 1. Alii aliter. (m) = 4* 14. 25. 26. 34. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 22. Lect. 5. Mt. d. al. 8. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. semel. Theoph. 1. in textu. Œc. (n) ὀκνήσῃς. ABC*E. Vulg. ὀκνήσεις. 40. (o) ἡμῶν. Iidem. Copt. laud. (p) περιέστησαν. Bas. Chrys. (Syr. Vulg. laud.) (q) αὐταῖς. Arm. Vulg.

οὖσα" ἡ δορκάς. Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, [r] 40
θεὶς τὰ γόνατα, προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ
σῶμα, εἶπε· ταβιθὰ, ἀνάστηθι [s]. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον, ἀνεκάθισε. Δοὺς δὲ 41
αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. Γνωστὸν δὲ 42
ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς ἰόππης, καὶ [t]πολλοὶ ἐπίστευσαν"
ἐπὶ τὸν κύριον.] [Ἐγένετο δὲ, [u]ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι 43
αὐτὸν" ἐν ἰόππῃ, παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ.

[Ἀνὴρ δέ τις [x] = ἦν" ἐν καισαρείᾳ, ὀνόματι κορνή- 1
λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ [y]σπείρης" τῆς καλουμένης ἰτα-
λικῆς, Εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ 2
οἴκῳ αὐτοῦ, * ποιῶν [z] — τε" ἐλεημοσύνας πολλὰς [a] τῷ
λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός. [b] Εἶδεν ἐν ὁρά- 3
ματι φανερῶς, [c] ὡσεὶ" ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγε-
λον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ·
κορνήλιε. Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενό- 4
μενος, εἶπε· [d] τί ἐστι," κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ· αἱ προσ-
ευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς
μνημόσυνον [e] ἐνώπιον" τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν πέμ- 5
ψον εἰς ἰόππην [f] ἄνδρας," καὶ μετάπεμψαι σίμω-

(r) + καὶ. ABCE. 3. ap. Wetst. 15. 25. 40. 68. 69. 95* 98. Mt. l. m. Copt. laud. Theoph. 2. (s) + ἐν τῷ ὀνόματι (τοῦ κυρίου ἡμῶν) ἰησοῦ χριστοῦ. Arm. Syr. p. c. ast. Cypr. Ambr. Cassiod. (t) ἐπίστευσαν πολλοί. ABCE. 31. 40. 69. Arm. Vulg. laud. (u) αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι. AE. 29. 38. 40. 69. Mt. l. laud. item 68. ‖ αὐτὸν = B. (x) = ABCE. 14* 15. 18. 25. 34. 36. 40. al. 5. Mt. a l* d. h. m* laud. Chrys. (y) σπείρας. B. 16. 98. al. 8. Mt. b** k. (z) = ACE. 18. 26. 40. Barb. l. Syr. Ar. pol. Æth. Vulg. laud. Chrys. in textu. (a) + ἐν. 40. 47. 73. Syr. Ar. Æth. Iren. (b) + οὗτος. Syr. Vulg. ms. + καὶ Ar. *vidit ergo*, Iren. (c) = 65. (cum 3. 67.) Arm. ὡς. 36. 40. al. 6. Mt. d. l. m. Ed. Damasc. Theoph. 2. ὡς εἰς Theoph. l. bis. ‖ + περὶ. ABE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 3. 67.) 69. al. 3. et Barb. l. Mt. a l. in marg. d. l. m. Copt. Damasc. Theoph. 2. Iren. (d) τίς εἶ. Æth. Codd. lat. (e) ἔμπροσθεν. AB. 15. 36. 40. 69. (f) = 40. Ante εἰς ἰόππην ponunt ABE. 31. 69. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. laud. cant.

6 καί[g], [b] ∾ ὅς ἐπικαλεῖται πέτρος." [i] Οὗτος ξενίζεται παρά
τινι σίμωνι βυρσεῖ," ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν.[k] †
7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος, ὁ λαλῶν [l] αὐτῷ," φωνήσας δύο
τῶν οἰκετῶν [m] = αὐτοῦ," καὶ στρατιώτην [n] εὐσεβῆ" [o] τῶν
8 προσκαρτερούντων" αὐτῷ, Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς [p]
9 ἅπαντα," ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύ-
ριον, ὁδοιπορούντων [q] ∾ ἐκείνων," καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόν-
των, ἀνέβη πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ
10 ὥραν [r] ἕκτην." Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελε γεύσα-
σθαι· παρασκευαζόντων δὲ [s] ∾ ἐκείνων," [t] ∾ ἐπέπεσεν"
11 ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον,
καὶ [u] καταβαῖνον" [x] † σκεῦός τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην,
τέσσαρσιν [y] ἀρχαῖς" [z] = δεδεμένον, καὶ: καθιέμενον" ἐπὶ

---

[b] ∾ τὸν ἐπικαλούμενον πέτρον. [k] † οὗτος λαλήσει σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν. [l] τῷ κορνηλίῳ. [q] ∾ αὐτῶν. [s] ∾ αὐτῶν. [t] ∾ ἐγίνετο. [x] † ἐπ' αὐτὸν.

(g) + τινα. AB. 15. 18. 36. 69. al. 4. Mt. l. Ed. Arm. Syr. p. in m. Vulg. ed. Non addunt Barb. 5. (h) E. 4. 26. 27. 29. 34. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. al. 20. Mt. d. al. 7. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. τὸν καλούμενον πέτρον. 98. Orig. Chrys. semel. (i) καὶ αὐτός ἐστι ξενιζόμενος πρὸς σίμωνά τινα (τὸν) βυρσέα. 68. Chrys. Theoph. 2. (k) = ABCE. 65. (c. al. 4.) 76. 78. 80. 95. 98. al. 40. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. ap. Mill. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. ms. cant. laud. tol. Chrys. Theoph. 1. ‖ ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 4 in marg. 8. 26. 27. 73. Copt. ap. Wilkins. Slav. 7. et ed. (l) ABCE. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 69. 73. Mt. d. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. laud. (m) = ABCE. 40. Arm. laud. (n) τινα εὐλαβῆ. 40. fidelem, cant. (o) τὸν προσκαρτεροῦντα. Syr. laud. (p) visum, cant. ‖ + quæ vidit, Syr. (q) AE. 4. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 63. 64. 66** 68. 69. 98. Mt. d. l. ‖ =65 (cum 43.) (r) ἐνάτην. 36. ‖ + τῆς ἡμέρας. A. tol. Codd. lat. (s) ABCE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 43.) 66** 68. 69. Mt. h. l. Orig. (t) ABC. 15. 18. 26. 36. 40. 63. 66** 69. 98. Sed hic in marg. habet: γρ. ἐπέπεσεν. Mt. l. Copt. Or. ἔπεσεν. 19. 78. al. 4. Clem. (u) = Syr. Erp. cant. (Clem.) Ambr. (x) = ABCE. 15. 18. 27. 29. 40. 68. 69. Barb. 1. Mt. d. l. Syr. Erp. Æth. Vulg. cant. laud. (Clem.) Or. ἐπ' αὐτῷ. 33. 34. 36. (y) lineis, Aug. bis ‖ καὶ καταβαῖνον . . . δεδεμένον] καὶ τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον σκεῦός τι, ὡς (et, cant.) ὀθόνην μεγάλην (splendidam, cant. candidam, Cassiod.) καταβαῖνον. 68. Arm. cant. Theoph. 2. item Ambr. (z) δεδεμένον καὶ = ABCE. 40. Copt. Æth. Vulg. laud. Or. quater. Cyr. Theodoret. ‖ καὶ καθιέμενον = 36. Copt. (Clem.) ‖ δεδεμένην

τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα [a] — τῆς 12
γῆς," [b] = καὶ τὰ θηρία," καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετει-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς, 13
πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ πέτρος εἶπε· μηδαμῶς, κύ- 14
ριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν [c] ἢ" ἀκάθαρτον.
Καὶ φωνὴ πάλιν [d] ἐκ δευτέρου" πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς [e] ἐκα- 15
θάρισε," σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ [f] = 16
πάλιν" ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.] Ὡς δὲ ἐν 17
ἑαυτῷ [g] διηπόρει ὁ πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε,
[h] καὶ" ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορνηλίου,
διερωτήσαντες [i] τὴν οἰκίαν [k] σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα· Καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων, ὁ 18
ἐπικαλούμενος πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ πέ- 19
τρου [l] διενθυμουμένου" περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ
πνεῦμα· ἰδοὺ, ἄνδρες [m] — τρεῖς" ζητοῦσί σε· Ἀλλὰ 20
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν δια-

---

[l] ἐνθυμουμένου.

καὶ καθιεμένην. 4. 32. 47. item 40. || + ἐξ οὐρανοῦ. Syr. Æth. Vulg. cant. (Orig. ter.) Aug. (a) = 27 ap. Mill. 66** cant. Ambr. || Post ἑρπετὰ ponunt ABCE. 26. 27. 29. 40. 66** 69. al. 3. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. Clem. Or. Constitut. Theodoret. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς post ἑρπ. ponunt 15. 18. 36. (b) = ABC. 33. 40. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. Clem. Or. bis. Constitut. Theodoret. Theoph. 1. in comment. Aug. Cassiod. || Ante τετραπ. ponit 64. Post ἑρπετὰ s. ἑρπ. τῆς γῆς, E. 4. 31. Or. semel. (c) καὶ. AB. 15. 27. 29. 36. al. 9. Mt. l. Syr. Arr. Vulg. cant. Clem. Or. semel. Constitut. Aug. Ambr. (d) = 4* 37. 56. Aug. (e) ἐκαθέρισε. AC. 68. Nyss. ἐκαθαίρισε. Mt. ἐκάθηρε. Or. ms. Theoph. 2. (f) = 5. 36. Syr. Erp. Arm. cant. Ambr. Post ἀνελήφθη ponit D gr. || εὐθύς. ABCE. Copt. Æth. Vulg. εὐθέως. 40. Syr. p. in m. *denuo*, laud. || εὐθὺς ἀνελήφθη πάλιν. 33. 34. (g) + ἐγίνετο. D. cant. (h) = AB. 36. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. (i) + καὶ μαθόντες. 32. 42. 57. Ed. Chrys. (k) + τοῦ ABD. 40. al. 2. Mt. l. Chrys. Theoph. 2. (l) ABCDE. 25. 26. 27. 29. 31. 34. 40. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Mt. d. l. al. 5. Ed. Syr. p. Slav. rec. Chrys. Theoph. 1. 2. τι ἐνθυμουμένου. 69. διανοουμένου. 15. 18. 36. *hæsitante*, laud. Vigil. semel. (m) = D. 4. 14. 26. 31. 66. ap. Hwiid. 73. 76. 78. 95. 98. al. 23. et Barb. 6. Mt. a l. al. 4. Ed. Syr. p. (sed habet in m.) Slav. ant. Ar. pol. cant. Constitut. Cyr. hieros. Theoph. 1. Aug. Ambr. Hier. Cassiod. τινες. Arm. || τρεῖς] δύο. B. || ζητοῦσι] ζητοῦντες. B.

21 κρινόμενος· [n] ∞ διότι" ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.] [Κα-
ταβὰς δὲ πέτρος πρὸς [o] τοὺς ἄνδρας," [p] † εἶπεν· ἰδοὺ,
22 ἐγώ εἰμι, ὃν ζητεῖτε· [q] τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; Οἱ
δὲ εἶπον· κορνήλιος [r] ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ [s] δίκαιος καὶ"
φοβούμενος τὸν θεὸν, [t] μαρτυρούμενός τε ὑπὸ [u] ὅλου"
τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου
[x] ἁγίου," μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, [y] καὶ
23 ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ." [z] Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐ-
τοὺς ἐξένισε." τῇ δὲ ἐπαύριον [a] ⁜ ἀναστὰς" † ἐξῆλθε σὺν
αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν, [c] τῶν" ἀπὸ [d] † ἰόππης, συν-
24 ῆλθον αὐτῷ. [e] ∞ Καὶ τῇ" ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν και-
σάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν [f] προσδοκῶν αὐτοὺς," συγκα-
λεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους [g]

---

[n] ∞ ὅτι. [p] † τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου πρὸς αὐτὸν. [b] † ὁ πέτρος. [d] † τῆς. [e] ∞ τῇ δέ.

(n) ABCDE. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. Bas. Cyr. hier. Theoph. 1. in comment. ‖ ἐγὼ γάρ. Mt. l. (o) αὐτούς. C. Arm. (p) = ABCD (St. β.) E. al. 29. et Barb. 5. 76. 78. 80. 98. item apud Birch. 63 et 67. Mt. d. f. h. l. et k. m. (qui omittunt in textu, sed habent in m. ubi anagnosmatis initium notant.) Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. ‖ ἀπὸ] ὑπό. 65. (cum 43) 73. 95. al. 4. Mt. b. c. e. Theoph. 1. ‖ πρὸς αὐτὸν, εἶπεν] εἶπεν. 34. 73. al. 5. Mt. b. e. Slav. 8. πρὸς ἄνδρας εἶπεν. 63. πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. 1. 95. εἶπε πρὸς αὐτούς. 65. al. 3. Mt. c. Ed. Slav. 5. 7. Theoph. 1. (q) + τί θέλετε; ἤ. D. Syr. p. cant. (r) + τις. D gr. Syr. + ὁ. 18. 31. Chrys. (s) = Syr. (t) + καί. Ed. Æth. Syr. p. in m. (u) ὄχλου. Ed. (x) = 14** 38. Lect. 5. (y) = 31. (z) τότε εἰσαγαγὼν (ingressus, cant.) ὁ πέτρος, ἐξένισεν αὐτούς. D (St. β.) 40. Syr. Sahid. cant. τότε προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐξένισε. E. item laud. ‖ εἰσκαλεσάμενος] introducens, Vulg. laud. (a) + ACD (St. β.) E. 15. 18. 19** 29. 31. 33. 34. 36. 40. 66** 68. 69. Barb. 1. Mt. d. l. m. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (b) = ABD (St. β.) 29. 40. 66** Barb. 3. Syr. Copt. Æth. Vulg. cant. Conf. not. z. (c) = D. al. 4. (d) = ABCDE. 95. 98. al. 18. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (e) ABCDE. 40. 69. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 1. *quoque*, cant. (f) προσδεχόμενος αὐτοὺς καί. D. cant. (g) + καί. Syr.

φίλους [h]. [i] Ὡς δὲ ἐγένετο [k] ⸋ τοῦ˙ [l] εἰσελθεῖν" τὸν 25
πέτρον [m], συναντήσας αὐτῷ ὁ κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς
πόδας [n], προσεκύνησεν. Ὁ δὲ πέτρος [o] αὐτὸν ἤγειρε," 26
λέγων· [p] ἀνάστηθι·" [q] κἀγὼ αὐτὸς" ἄνθρωπός εἰμι [r]. Καὶ 27
[s] συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε," καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας
πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς [t] ἐπίστασθε, ὡς 28
ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι [u] ἢ προσέρχε-
σθαι" ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ
ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον, 29
μεταπεμφθείς [x]. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψα-
σθέ με; Καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ [y] τετάρτης" ἡμέρας 30
μέχρι [z] ταύτης τῆς ὥρας" [a] ἤμην" [b] νηστεύων, καὶ"
[c] τὴν ἐννάτην [d] = ὥραν" προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ
μου· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη [e] ἐνώπιόν" μου ἐν ἐσθῆτι [f]
λαμπρᾷ," Καί φησι· κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσ- 31
ευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου [g] ἐμνήσθησαν" ἐνώπιον τοῦ

(h) + περιμένων. D. Syr. p. in m. *sustinuit*, cant. (i) προσεγγίζοντος δὲ τοῦ πέτρου εἰς τὴν καισάρειαν, προδραμὼν εἷς τῶν δούλων διεσάφησεν, παραγεγονέναι αὐτόν. ὁ δὲ κορνήλιος, ἐκπηδήσας καὶ συναντήσας αὐτῷ, πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας προσεκύνησεν αὐτόν. D. Syr. p. in m. cant. (k) + ABCE. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 16. pluresve et Barb. 2. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Bas. Theoph. 1. 2. (l) ἐλθεῖν. 57. 78. al. 4. Ed. (m) + εἰς καισάρειαν. 40. (n) + αὐτοῦ. 29. 43. 66** 68. item 69. Mt. l. Syr. Arr. Æth. Vulg. cant. laud. Theoph. 2. (o) ἤγειρεν αὐτὸν. ABCDE. 57. 98. Alii. Mt. al** d. 1. Ed. (Arm. Syr. p. Vulg. It.) Chrys. Theoph. 2. (p) τί ποιεῖς. D (item St. β.) Syr. p. in m. cant. (q) κἀγὼ. D. 98. cant. καὶ γὰρ ἐγὼ. E. laud. καὶ αὐτὸς ἐγὼ. C. καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτὸς. 29. 69. al. 4. Mt. d. l. Chrys. item 68. Theoph. 2. (r) + ὡς καὶ σύ. D* E. Copt. Æth. cant. laud. (s) εἰσελθών τε. D* cant. ‖ + εἰς τὸν οἶκον. 27. 29. 66** (t) + βέλτιον. D. cant. Aug. semel. (u) = Syr. ‖ + ἀνδρί. D gr. (x) + ὑφ' ὑμῶν. D (St. β.) E. 4** al. 4. cant. laud. (y) τῆς τρίτης, D* *nustertiana*, cant. (z) τῆς ἄρτι ὥρας. D. *usque in hanc diem*, cant. (a) ἤμην. Ed. *sedebam*, Erasm. (b) = ABC. 27. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Bedæ codd. lat. Chrys. ut videtur, in comment. (c) προσευχόμενος τὴν ἐννάτην ὥραν. Arm. προσευχόμενος ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἐννάτης. E. laud. Bedæ gr. (d) = ACD. 40. Mt. d. l. cant. (e) ἐναντίον. 69. Mt. l. (f) λευκῇ. 38. Mt. d. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (g) ἀνέβησαν. Mt. d. m** ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον. Chrys.

32 Θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς ἰόππην, καὶ [h] μετακάλεσαι″ σί-
μωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος· οὗτος [h*] ξενίζεται″ ἐν οἰκίᾳ
σίμωνος [i] βυρσέως παρὰ θάλασσαν· [k] — ὃς παραγενό-
33 μενος λαλήσει σοι.″ Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε [l]· σύ τε
καλῶς ἐποίησας [m] παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
ἐνώπιον [n] ∾ τοῦ Θεοῦ″ [o] πάρεσμεν,″ [p] ἀκοῦσαι πάντα″
34 τὰ προστεταγμένα [q] σοι″ ὑπὸ τοῦ [r] Θεοῦ.″] [Ἀνοίξας
δὲ πέτρος τὸ στόμα [s], εἶπεν· ἐπ᾽ ἀληθείας καταλαμβά-
35 νομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός· Ἀλλ᾽ ἐν
παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
36 σύνην, δεκτὸς αὐτῷ [t] ἐστι.″ Τὸν λόγον, [u] ὃν″ ἀπέστειλε [x]
τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χρι-
37 στοῦ· οὗτός ἐστι πάντων κύριος· Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό-
μενον [y] ῥῆμα″ καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, [z] ἀρξάμενον″ ἀπὸ
τῆς γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης·
38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ [a] ∾ ναζαρὲτ″ [b] ὡς ἔχρισεν αὐτὸν″ ὁ Θεὸς
πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, [c] ὃς″ διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ
ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ [d] δια-

---

[n] ∾ σου. [a] ∾ ναζαρὲθ.

(h) μετάπεμψαι. 18. 69. Mt. l. (h*) ἐπιξενίζεται. Lect. 5. (i) + τινος. 7. 60. Mt. d. l. item C. al. 3. Arm. (k) = A. 3. 15. 18. 36. 95* Barb. 1. Copt. Æth. Vulg. Quidam in Correctorio. Sed habet Bedæ gr. (l) + παρακαλῶν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς. D. Syr. p. c. ast. cant. (m) + ἐν τάχει. D. cant. (n) σου. D* Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Bedæ lat. ‖ Sed sec. Chrys. et Theoph. 1. dis. Bedæ gr. τοῦ κυρίου. B. 29. 37. 68. (o) = D* cant. παρεστήκαμεν. Theoph. 1. in textu et in comment. (p) ἀκοῦσαι βουλόμενοι παρά σου. D* Syr. cant. (q) = 37. 56. laud. (r) κυρίου. AC E. 15. 36. 40. 69. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. (s) + αὐτοῦ. ACE. al. 7. Lect. 5. Mt. e. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. Theoph. 1. 2. (t) ἐστιν. A. Constitut. (u) = ABC* Copt. Vulg. Ath. *verbum suum misit filiis Isr. evangelizare*, cant. *verbum enim suum misit filiis etc.* tol. (x) + ὁ Θεὸς. Vulg. ed. (y) = D. cant. (z) ἀρξάμενος. ACDE. 40. Mt. e. ‖ + γὰρ. AD. Vulg. cant. laud. Iren. (non Hilar. Ambr. Faustin.) (a) C DE. al. 7. Mt. a l. d. e. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Vulg. It. (b) ὃν ἔχρισεν. D. Syr. Erp. Æth. Arm. cant. Bas. ms. Faustin. Codd. lat. ap. Bedam. (c) ὡς. Theoph. 2. οὗτος. D. cant. tol. Iren. Faustin. (d) σατανᾶ. E. gr.

βόλου," ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ [e] ἡμεῖς" [f] † 39
μάρτυρες [g] πάντων," ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰου-
δαίων, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ· ὃν [h] # καὶ" [i] ἀνεῖλον" κρεμά-
σαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε [k] τῇ τρίτῃ ἡμέ- 40
ρᾳ," καὶ ἔδωκεν [l] αὐτὸν" ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ 41
τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ [m]
* μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν [n]. Καὶ [o] παρήγ- 42
γειλεν" ἡμῖν, κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι
[p] ∾ αὐτός" ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζών-
των καὶ νεκρῶν. [q] Τούτῳ" πάντες οἱ προφῆται μαρτυ- 43
ροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν [r] διὰ τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν."]
Ἔτι [λαλοῦντος τοῦ πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέ- 44
πεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. Καὶ ἐξέστησαν [s] οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ," ὅσοι 45
συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη [t] ἡ δωρεὰ τοῦ [u]
ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λα- 46
λούντων [x] γλώσσαις," καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε
ἀπεκρίθη ὁ πέτρος· Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις, 47

---

[f] † ἐσμεν. [p] ∾ οὗτος.

(e) ὑμεῖς. AD gr. (f) = ACDE. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. Syr. utr. cant. laud. Iren. ms. Post *μάρτυρες* ponunt Mt. l. Arm. Vulg. (g) *αὐτοῦ*. D. cant. *τούτου καὶ πάντων*. Theoph. 2. (h) + ABCDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 37. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Arm. Syr. p. Slav. Vulg. ms. It. Iren. ms. Chrys. Theoph. 1. 2. (i) *ἀνεῖλαν*. ABCDE. 33. 68. Mt. h. (k) *μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν*. D* cant. (l) *αὐτῷ*. D* 45. cant. (m) + *καὶ συνεστράφημεν*. D* Syr. p. c. ast. cant. Vigil. + *καὶ συναναστρ*. D** (n) + *ἡμέρας μ*. D. Erp. Syr. p. c. ast, Æth. cant. Cassiod. + *δι' ἡμερῶν μ*. E. laud. bodl. Vigil. Bedæ gr. et Aug. ap. Bed. Codd. gr. ap. Hraban. item Pseudo-Ignat. (o) *ἐνετείλατο*. D. *ἀπήγγειλεν*. 40. (p) *οὗτος*. BCD E. 15. 18. 27. 29. Mt. d. l. Syr. Arr. (q) *τοῦτο*. 19. 66** 78. Lect. 2. (r) *omnem credentem in nomen ejus*. Syr. ‖ *ὀνόματος*] *αἵματος*. 36. *manum*, Aug. (s) *fratres circumcisi*, Syr. *qui e populo circumcisionis erant*, Erp. (t) *αἱ δωρεαὶ . . . ἐκκέχυνται*. Arm. (u) + *Θεοῦ καὶ*. 33. 34. (x) *prævaricatis linguis*, cant. (In D gr. lectio primitiva abrasa est,) *linguis linguis*, Syr. *linguis suis*, Auct. de rebapt.

τοῦ ʸ μὴ" βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ
48 ἅγιον ἔλαβον, καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε ᶻ αὐ-
τοὺς" βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι ᵃ ∾ τοῦ κυρίου." τότε
ᵇ ἠρώτησαν" αὐτὸν ᶜ ἐπιμεῖναι" ἡμέρας τινάς.

1 ᵈ "Ηκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες
κατὰ τὴν ἰουδαίαν," ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λό-
2 γον τοῦ θεοῦ. ᵉ ᶠ Καὶ ὅτε" ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα,
3 διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς ᵍ, Λέγοντες· ʰ ὅτι"
ⁱ πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες," καὶ συνέ-
4 φαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ ὁ πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς
5 ᵏ καθεξῆς," λέγων· Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευ-
χόμενος· καὶ εἶδον ˡ ἐν ἐκστάσει ὅραμα," καταβαῖνον σκεῦ-
ός τι ὡς ὀθόνην ᵐ μεγάλην," τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
6 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁿ καὶ ἦλθεν" ἄχρις ἐμοῦ· Εἰς ἣν ἀτενίσας

a ∾ ἰησοῦ χριστοῦ.

(y) = 33. 34. 37. cant. Theoph. 1. in textu. Iren. (z) αὐτοῖς. AB. 33. Syr. Erp. (a) AE. 68. 69. al. 9. et Barb. 1. Mt. 1. Copt. Æth. Syr. p. Sav. 7. et rec. Vulg. ms. laud. tol. Chrys. Theoph. 2. Hier. Auct. de rebapt. ‖ Alii codd. et verss. ad κυρίου addunt ἰησοῦ s. ἰησοῦ χριστοῦ. + ἰησοῦ χριστοῦ. 98. (b) παρεκάλεσαν. D. (c) πρὸς αὐτοὺς διαμεῖναι. D* Syr. Arr. Æth. Vulg. ed. cant. (d) ἀκουστὸν ἐγένετο τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς (οἱ *) ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. (audito vero apostoli etc. cant. (e) ὁ μὲν οὖν πέτρος διὰ ἱκανοῦ χρόνου ἠθέλησε πορευθῆναι εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς, πολὺν λόγον ποιούμενος, διὰ τῶν χωρῶν (civitates) διδάσκων αὐτούς. ὃς καὶ κατήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν. (judicantes ad eum.) D. cant. ‖ καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν. (et benedixerunt Deum, Vulg. ms.) ὁ μὲν οὖν πέτρος . . . (ut D.) . . . καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφούς. καὶ ἐπιστηρίξας ἐξῆλθεν διδάσκων αὐτούς. Syr. p. c. ast. (f) ὅτε δὲ. ABE. 15. 18. 25. 36. 40. Mt. 1. Copt. Arm. Vulg. laud. Hier. Cassiod. (g) + πιστοί. 4. Arm. Cassiod. (h) = 9. Æth. διατί. Chrys. in comment. quare, Vulg. Hier. (i) εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας. AD. 38. 40. 68. 69. Lect. 5. Mt. 1. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. ‖ εἰσῆλθε καὶ συνέφαγε. 36. al. 6. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) ‖ εἰσῆλθε πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ συνέφαγεν αὐτοῖς. B. (k) = 4* Copt. et, ut videtur, Erp. Post λέγων ponunt 68. Mt. d. Theoph. 2. ‖ τὰ καθεξῆς. D gr. (l) ἐν ὁράματι. Syr. (m) = Syr. ‖ + δεδεμένην. Syr. (n) = 68.

κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα [o] τῆς γῆς," [p] καὶ
τὰ θηρία," καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
[q] Ἤκουσα δὲ" φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς πέτρε, θῦ- 7
σον καὶ φάγε. Εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι [r] † κοινὸν 8
ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. [s] Ἀπε- 9
κρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·" ἃ ὁ
θεὸς [t] ἐκαθάρισε," σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
ἐπὶ τρίς· καὶ [u] πάλιν ἀνεσπάσθη" ἅπαντα εἰς τὸν οὐρα-
νόν.] Καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες [x] ἐπέστησαν ἐπὶ 11
τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ καισαρείας
πρός με. Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα, [y] συνελθεῖν" αὐτοῖς, 12
[z] — μηδὲν διακρινόμενον." ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.
Ἀπήγγειλέ [a] τε" ἡμῖν, πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον [b] ἐν τῷ 13
οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· ἀπόστειλον εἰς
ἰόππην [c] †, καὶ μετάπεμψαι σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον
πέτρον· Ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ 14
καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέ- 15

---

[r] † πᾶν. [c] † ἄνδρας.

(o) = 3. 67* 73. 80* Post θηρία ponunt 63. 64. 68. 98. Slav. 5. 8. et ant. Post ἑρπετὰ ponit Syr. (p) = Syr. Epiph. (q) καὶ ἤκουσα. D. 15. 18. 36. Syr. Erp. cant. ἤκουσα δὲ καὶ. AB E. 25. 27. 29. 40. al. 2. Mt. l. Copt. Vulg. laud. (r) = ABDE. 13. 15. 18. 37. 40. 69. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Chrys. Epiph. Damascus. οὐδέποτε (omisso postea οὐδέποτε) 66** Æth. ‖ κοινὸν] + τι. 27. 29. 69. Arm. (s) ἐγένετο (+ δὲ. D**) φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρός με. D. respondit vero vox de coelo ad me, cant. ‖ μοι = B. 36. 40. al. 3. Mt. l. Arm. Vulg. Epiph. ‖ ἐκ δευτέρου = 4. Erp. Alii varie transponunt. φωνὴ δευτέρου. 2. ‖ οὐρανοῦ] + λέγουσα. Mt. m. Slav.

(t) ἐκαθαίρισε. Mt. l. ἐκαθέρισε. A. al. 3. ἐκάθηρε. 24. 26. Mt. f. k. ἐκάθαρε. 2. Theoph. 1. (u) ἀνεσπάσθη πάλιν. A BD. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. cant. ‖ = πάλιν. Syr. (x) + ἐλθόντες. Arm. (y) σύνελθε. 46. Syr. utr. Erp. Copt. (z) = BD. Syr. p. cant. μηδὲν διακρίνοντα s. διακρίναντα. A. al. 7. Mt. l. μηδὲν διακρινόμενος. 33. 46. (a) δὲ. ABD. 18. 33. 36. 40. 68. Barb. 3. Mt. l. Erp. Copt. Arm. ut videtur. Syr. p. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. (b) + τοῦ θεοῦ. 27. 29. 66** 69. Mt. d. l. + ἅγιον. Slav. ed. (c) = ABD. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 69. al. 6. et Barb. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant.

πεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ'
16 ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. [d] Ἐμνήσθην" δὲ τοῦ ῥήματος [e] ⁜ τοῦ"
κυρίου, ὡς ἔλεγεν· [f] ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς
17 δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν τὴν ἴσην
δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς [g] — ὁ θεὸς," ὡς καὶ ἡμῖν, πι-
στεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν [h] χριστὸν," ἐγὼ [i] — δὲ"
18 [k] τίς" ἤμην, [l] δυνατὸς" κωλῦσαι τὸν θεόν [m]; [n] Ἀκού-
σαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν,
λέγοντες· [o] ἄραγε" καὶ [p] τοῖς ἔθνεσιν [q] ὁ θεὸς τὴν με-
τάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν."]

19 [r] Οἱ μὲν οὖν" [διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως [s] τῆς
γενομένης [t] ∞ ἐπὶ στεφάνῳ," διῆλθον ἕως φοινίκης καὶ
κύπρου καὶ ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ
20 μὴ μόνον ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες [u] ἐξ αὐτῶν" ἄνδρες
κύπριοι [x] καὶ κυρηναῖοι," οἵτινες, [y] ἐλθόντες" εἰς ἀντιόχειαν,
ἐλάλουν [z] πρὸς τοὺς [a] ἕλληνας," εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον

[t] ∞ ἐπὶ στεφάνου. [y] εἰσελθόντες. [a] ἑλληνιστάς.

(d) ἐμνήσθημεν. A. (e) + τοῦ. ADE. 40. al. 4. Mt. d. l. m. Theoph. 1. (f) + ὅτι. 69. al. 6. Mt. d. l. Slav. 8. Theoph. 1. Aug. (g) — D. Æth. cant. Aug. Auct. de rebapt. (h) — 14. 27. 29. 32. Slav. 8. (i) — A D. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 69. 76. al. 4. et Barb. 5. Mt. c. d. item l. Ed. Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. Aug. Ambr. Hier. Auct. de rebapt. (k) τί. Arm. (l) — 34. Alius. Copt. δυνάμενος. Theoph. 1. in comment. (m) + τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον. 8. (St. β. ω.) Aug. τοῦ μ. δ. α. πν. ἅγιον πιστεύσασιν ἐπ' αὐτῷ. D. cant. Codd. lat. item, sed πιστεύσασιν ἐν κυρίῳ (ἐν ὀνόματι Bohem.) ἰησοῦ χριστοῦ, Syr. p. c. ast. Bohem. (n) Vs. 18. — 34. (o) ἄρα. AD. 40. 65. (c. al. 3) *forsitan*, cant. Syr. Erp. *utique*, laud. (p) + ἐν. 35. Mt. c. (q) ὁ θεὸς ἔδωκε τὴν ζωήν. Erp. Alii ordinem mutant. (r) καὶ οἱ. Arm. καὶ οἱ μὲν οὖν. Ed. (s) τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ] στεφάνου. Arm. Cassiod. (t) ἐπὶ στεφάνου. AE. 40. 45. Theoph. 1. *sub Stephano*, Vulg. cant. laud. ἀπὸ τοῦ στεφάνου. D. (u) — Arm. (x) — Arm. (habet ed. minor.) (y) A DE. 4. 15. 25. 26. 27. 29. 36. 40. 69* al. 3. Mt. d. l. Copt. Æth. cant. laud. Chrys. (z) + καί. AB. 27. 29. 69. Vulg. + καὶ συνεζήτουν. 40. (a) AD* Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. cant. laud. Eus. Chrys. in comment. bis. Theoph. 8. Œc. in comment. *gentiles*, Cassiod.

ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν [b]· πολύς τε 21
ἀριθμὸς [c] πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκού- 22
σθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱερο-
σολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν βαρνάβαν [d] δι-
ελθεῖν" [e] ἕως ἀντιοχείας." Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν 23
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας, τῇ
προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν [f] τῷ κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ 24
[g] ἀγαθὸς," καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου [h] καὶ πίστεως."
καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. [i] Ἐξῆλθε δὲ εἰς 25
ταρσὸν [k] = ὁ βαρνάβας," ἀναζητῆσαι σαῦλον· καὶ εὑ-
ρὼν [l] — αὐτὸν," ἤγαγεν [m] — αὐτὸν" εἰς ἀντιόχειαν.
[n] Ἐγένετο δὲ [o] αὐτοὺς" ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι [p] ἐν" 26
τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαι τε
πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς.
Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύ- 27
μων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν. [q] Ἀναστὰς δὲ εἷς" ἐξ αὐ- 28
τῶν, [r] ὀνόματι" ἄγαβος, [s] ἐσήμανε" διὰ τοῦ πνεύματος, λι-

---

(b) + τοῦ (εἰς τὸ) ἰᾶσθαι αὐτούς. 25. 27. 29. 57. 69. al. 2. Mt. d. l. m. et alius in marg. codicis a l. (c) + ὅτι περιῃρεῖτο ἐν τῇ χειρὶ τοῦ λόγου τὸ κάλυμμα αὐτῶν τοῦ προσώπου. Syr. p. in m. (d) = AB. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. (e) εἰς (τὴν) ἀντιόχειαν. 32. 42. 57. Ed. Codd. lat. (f) + ἐν. B. 40. Slav. Vulg. laud. *ad Dominum*, cant. | τῷ κυρίῳ = B* (g) *vigilans*, Arm. (h) = Arm. (i) ἀκούσας δὲ, ὅτι σαῦλός ἐστιν εἰς θαρσὸν, ἐξῆλθεν ἀναζητῶν αὐτὸν, καὶ (ὡς) συντυχὼν *et cum invenissent, deprecabantur*) παρεκάλεσεν (αὐτὸν) ἐλθεῖν εἰς ἀντιόχειαν. D. Syr. p. (habet receptam cum ast.) cant. (k) = AB. 36. 69. Mt. d. Syr. Copt. Arm. Vulg. ms. (l) = ABE. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 68, 69. al. 4. Lect. 5. Mt. l. ψ. laud. (m) = AB. 4. 14. 15. 27. 29. 34. 36. 40. 69. 98. al. 8. et Barb. 2. Lect. 5. Mt. c. d. l. χ. ψ. Arm. Vulg. (n) οἵτινες παραγενόμενοι, ἐνιαυτὸν ὅλον συνεχύθησαν ὄχλον ἱκανόν· καὶ τότε πρῶτον ἐχρημάτισεν ἐν ἀντιοχείᾳ οἱ μαθηταὶ χριστιανοί. D* Syr. p. in m. *contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam etc.* cant. | ἐγένετο = Syr. Erp. Vulg. (o) = 4* 98. αὐτοῖς ABE. al. 3. Mt. l. laud. | + καί. A. Syr. p. (p) = 4. 26. 59. 73. 76. 78. 80. 93. al. 13. Lect. 5. Mt. f. al. 4. Ed. Theoph. l. (q) ἦν δὲ πολλὴ ἀγαλλίασις. συνεστραμμένων δὲ ἡμῶν, (*revertentibus autem nobis*, cant. *congregatis autem nobis*, Aug.) ἔφη εἷς. D. cant. Aug. ‖ Vs. 27. 28. = Lectionaria pleraque. (r) = Arm. (habet ed. minor.) (s) σημαίνων. D. gr.

μὸν [t] ∞ μέγαν" [u] μέλλειν" ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκου-
μένην· [x] ∞ ὅστις" [y] — καὶ" ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου [z] †.
29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος
αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰου-
30 δαίᾳ ἀδελφοῖς. [a] "Ὃ καὶ ἐποίησαν," ἀποστείλαντες [b]
πρὸς" τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.]

1 [Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βα-
σιλεὺς [c] τὰς χεῖρας, κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκ-
2 κλησίας [d]. Ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου,
3 μαχαίρᾳ. [e] ∾ Καὶ ἰδὼν," ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰου-
δαίοις [f], προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον· ([g] ἦσαν δὲ
4 ⁜ αἱ" ἡμέραι τῶν ἀζύμων·") "Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο
εἰς φυλακὴν, παραδοὺς [h] τέσσαρσι τετραδίοις" στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα
5 ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο
ἐν τῇ φυλακῇ· [i] προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς
6 ἐκκλησίας" [i*] πρὸς τὸν θεὸν" [k] ∞ ὑπὲρ" αὐτοῦ. "Ὅτε
δὲ ἔμελλεν αὐτὸν [l] προάγειν" ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
ἦν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος
ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε [m] πρὸ τῆς θύρας" ἐτήρουν

---

[t] ∞ μεγάλην. [x] ∞ ἥτις. [z] † καίσαρος. [e] ∾ ἰδὼν δὲ. [k] ∞ περὶ.

(t) ABD** 27. 29. 40. Mt. d. Epiph. Chron. pasch. (u) = 4* 36. 59. 66* 69. 98* al. 6. Mt. d. (x) A DE. 27. 29. 40. Mt. d. l. (y) = AD. 33. 34. 40. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. cant. (z) = ABD. 40. Copt. Æth. Sahid. Arm. Vulg. cant. *principe*, Cassiod. (a) = Syr. (b) = 34. (c) + *qui cognominatur Agrippas*, Syr. (d) + ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. p. c. ast. cant. (e) AE. 13. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. l. Vulg. laud. luxov. Chrys. (f) + ἡ ἐπιχείρησις (*comprehensio*) αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστούς. D. cant. (g) = 4* 35. ‖ + *αἱ*. ADE. 25. 26. 29. 34. 36. 59. 68. 76. 78. 98. al. 9. pluresve. Lect. 5. Mt. d. 19. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (h) *sedecim*, Syr. Erp. Cassiod. τετρακισχιλίοις. Copt. ap. Mill. (i) πολλὴ δὲ προσευχὴ ἦν ἐν ἐκτενίᾳ περὶ αὐτοῦ (= περὶ αὐτοῦ**) ἀπὸ τῆς ἐκκλ. D. cant. ‖ ἐκτενὴς] ἐκτενῶς. 40. Barb. 1. *instantissime* cant. Lucif. *sine intermissione*, Vulg. *incessanter*, laud. Cassiod. *perseverans*. Syr. Erp. (i*) = B. (k) ABD. 13. 27. 40. 69. 76. al. 5. Mt. l. Ed. (l) προαγαγεῖν. A. 36. al. 3. Ld. προσάγειν. 5. (St. β. δ.). 29. 73. προσαγαγεῖν. B. 57. ἄγειν. 33. 34. *tradere* Syr. Erp. (m) πρὸς τῇ θύρᾳ. A.

τῆς γῆς· Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα [a] — τῆς 12
γῆς," [b] = καὶ τὰ θηρία," καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετει-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς, 13
πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. Ὁ δὲ πέτρος εἶπε· μηδαμῶς, κύ- 14
ριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν [c] ἢ" ἀκάθαρτον.
Καὶ φωνὴ πάλιν [d] ἐκ δευτέρου" πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς [e] ἐκα- 15
θάρισε," σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ [f] = 16
πάλιν" ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.] Ὡς δὲ ἐν 17
ἑαυτῷ [g] διηπόρει ὁ πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε,
[h] καὶ" ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορνηλίου,
διερωτήσαντες [i] τὴν οἰκίαν [k] σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα· Καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων, ὁ 18
ἐπικαλούμενος πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ πέ- 19
τρου [l] διενθυμουμένου" περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ
πνεῦμα· ἰδοὺ, ἄνδρες [m] — τρεῖς" ζητοῦσί σε· Ἀλλὰ 20
ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν δια-

[l] ἐνθυμουμένου.

καὶ καθιεμένην. 4. 32. 47. item 40. || + ἐξ οὐρανοῦ. Syr. Æth. Vulg. cant. (Orig. ter.) Aug. (a) = 27 ap. Mill. 66** cant. Ambr. || Post ἑρπετὰ ponunt ABCE. 26. 27. 29. 40. 66** 69. al. 3. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. Clem. Or. Constitut. Theodoret. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς post ἑρπ. ponunt 15. 18. 36. (b) = ABC. 33. 40. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. Clem. Or. bis. Constitut. Theodoret. Theoph. 1. in comment. Aug. Cassiod. || Ante τετράπ. ponit 64. Post ἑρπετὰ s. ἑρπ. τῆς γῆς, E. 4. 31. Or. semel. (c) καὶ. AB. 15. 27. 29. 36. al. 3. Mt. l. Syr. Arr. Vulg. cant. Clem. Or. semel. Constitut. Aug. Ambr. (d) = 4* 37. 56. Aug. (e) ἐκαθέρισε. AC. 68. Nyss. ἐκαθαίρισε. Mt. ἐκάθηρε. Or. ms. Theoph. 2. (f) = 5. 36. Syr. Erp. Arm. cant. Ambr. Post ἀνελήφθη ponit D gr. || εὐθὺς. ABCE. Copt. Æth. Vulg. εὐθέως. 40. Syr. p. in m. *denuo*, laud. || εὐθὺς ἀνελήφθη πάλιν. 33. 34. (g) + ἐγένετο. D. cant. (h) = AB. 36. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. (i) + καὶ μαθόντες. 32. 42. 57. Ed. Chrys. (k) + τοῦ ABD. 40. al. 2. Mt. l. Chrys. Theoph. 2. (l) ABCDE. 25. 26. 27. 29. 31. 34. 40. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 16. Mt. d.l. al. 5. Ed. Syr. p. Slav. rec. Chrys. Theoph. 1. 2. τι ἐνθυμουμένου. 69. διανοουμένου. 15. 18. 36. *hæsitante*, laud. Vigil. semel. (m) = D. 4. 14. 26. 31. 66. ap. Hwiid. 73. 76. 78. 95. 98. al. 23. et Barb. 6. Mt. a l. al. 4. Ed. Syr. p. (sed habet in m.) Slav. ant. Ar. pol. cant. Constitut. Cyr. hieros. Theoph. 1. Aug. Ambr. Hier. Cassiod. τινες. Arm. || τρεῖς] δύο. B. || ζητοῦσι] ζητοῦντες. B.

21 κρινόμενος· [n] ∞ διότι" ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.] [Κα-
ταβὰς δὲ πέτρος πρὸς [o] τοὺς ἄνδρας," [p] † εἶπεν· ἰδοὺ,
22 ἐγώ εἰμι, ὃν ζητεῖτε· [q] τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; Οἱ
δὲ εἶπον· κορνήλιος [r] ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ [s] δίκαιος καὶ"
φοβούμενος τὸν θεὸν, [t] μαρτυρούμενός τε ὑπὸ [u] ὅλου"
τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου
[x] ἁγίου," μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, [y] καὶ
23 ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ." [z] Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐ-
τοὺς ἐξένισε." τῇ δὲ ἐπαύριον [a] ÷ ἀναστὰς" † ἐξῆλθε σὺν
αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν, [c] τῶν" ἀπὸ [d] † ἰόππης, συν-
24 ῆλθον αὐτῷ. [e] ∞ Καὶ τῇ" ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς τὴν και-
σάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν [f] προσδοκῶν αὐτοὺς," συγκα-
λεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους [g]

---

[n] ∞ ὅτι. [p] † τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου πρὸς αὐτὸν. [b] † ὁ πέτρος. [d] † τῆς. [e] ∞ τῇ δὲ.

(n) ABCDE. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. Bas. Cyr. hier. Theoph. 1. in comment. ‖ ἐγὼ γάρ. Mt. 1. (o) αὐτοὺς. C. Arm. (p) = ABCD(St. β.) E. al. 29. et Barb. 5. 76. 78. 80. 98. item apud Birch. 63 et 67. Mt. d. f. h. l. et k. m. (qui omittunt in textu, sed habent in m. ubi anagnosmatis initium notant.) Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. ‖ ἀπὸ] ὑπὸ. 65. (cum 43) 73. 95. al. 4. Mt. b. c. e. Theoph. 1. ‖ πρὸς αὐτὸν, εἶπεν] εἶπεν. 34. 78. al. 5. Mt. b. e. Slav. 8. πρὸς ἄνδρας εἶπεν. 63. πρὸς αὐτοὺς εἶπεν. 1. 95. εἶπε πρὸς αὐτούς. 65. al. 3. Mt. c. Ed. Slav. 5. 7. Theoph. 1. (q) + τί θέλετε; ἢ. D. Syr. p. cant. (r) + τις. D gr. Syr. + ὁ. 18. 31. Chrys. (s) = Syr. (t) + καὶ. Ed. Æth. Syr. p. in m. (u) ὄχλου. Ed. (x) = 14** 38. Lect. 5. (y) = 31. (z) τότε εἰσαγαγὼν (ingressus, cant.) ὁ πέτρος, ἐξένισεν αὐτούς. D (St. β.) 40. Syr. Sahid. cant. τότε προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐξένισε. E. item laud. ‖ εἰσκαλεσάμενος] *introducens*, Vulg. laud. (a) + ACD (St. β.) E. 15. 18. 19** 29. 31. 33. 34. 36. 40. 66** 68. 69. Barb. 1. Mt. d. l. m. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (b) = ABD (St. β.) 29. 40. 66** Barb. 3. Syr. Copt. Æth. Vulg. cant. Conf. not. z. (c) = D. al. 4. (d) = ABCDE. 95. 98. al. 18. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (e) ABCDE. 40. 69. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 1. *quoque*, cant. (f) προσδεχόμενος αὐτοὺς καὶ. D. cant. (g) + καὶ. Syr.

φίλους [h]. [i] Ὡς δὲ ἐγένετο [k] ⁜ τοῦ [l] εἰσελθεῖν" τὸν 25
πέτρον [m], συναντήσας αὐτῷ ὁ κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς
πόδας [n], προσεκύνησεν. Ὁ δὲ πέτρος [o] αὐτὸν ἤγειρε," 26
λέγων· [p] ἀνάστηθι·" [q] κἀγὼ αὐτὸς" ἄνθρωπός εἰμι [r]. Καὶ 27
[s] συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε," καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας
πολλούς. Ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς [t] ἐπίστασθε, ὡς 28
ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ, κολλᾶσθαι [u] ἢ προσέρχεσθαι" ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε, μηδένα κοινὸν ἢ
ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. Διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον, 29
μεταπεμφθείς [x]. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; Καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ [y] τετάρτης" ἡμέρας 30
μέχρι [z] ταύτης τῆς ὥρας" [a] ἤμην" [b] νηστεύων, καὶ"
[c] τὴν ἐννάτην [d] = ὥραν" προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ
μου· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη [e] ἐνώπιόν" μου ἐν ἐσθῆτι [f]
λαμπρᾷ," Καί φησι· κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσ- 31
ευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου [g] ἐμνήσθησαν" ἐνώπιον τοῦ

(h) + περιέμεινεν. D. Syr. p. in m. *sustinuit*, cant. (i) *προσεγγίζοντος δὲ τοῦ πέτρου εἰς τὴν καισάρειαν, προδραμὼν εἷς τῶν δούλων διεσάφησεν, παραγεγονέναι αὐτόν. ὁ δὲ κορνήλιος, ἐκπηδήσας καὶ συναντήσας αὐτῷ, πεσὼν πρὸς τοὺς πόδας προσεκύνησεν αὐτόν*. D. Syr. p. in m. cant. (k) + ABCE. 65. (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 16. plureve et Barb. 2. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Bas. Theoph. 1. 2. (l) *ἐλθεῖν*. 57. 78. al. 4. Ed. (m) + *εἰς καισάρειαν*. 40. (n) + *αὐτοῦ*. 29. 43. 66** 68. item 69. Mt. l. Syr. Arr. Æth. Vulg. cant. laud. Theoph. 2. (o) *ἤγειρεν αὐτόν*. ABCDE. 57. 98. Alii. Mt. al** d. 1. Ed. (Arm. Syr. p. Vulg. It.) Chrys. Theoph. 2. (p) *τί ποιεῖς*. D (item St. β.) Syr. p. in m. cant. (q) *κἀγὼ*. D. 98. cant. *καὶ γὰρ ἐγὼ*. E. laud. *καὶ αὐτὸς ἐγὼ*. C. *καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτός*. 29. 69. al. 4. Mt. d. 1. Chrys. item 68. Theoph. 2. (r) + *ὡς καὶ σύ*. D* E. Copt. Æth. cant. laud. (s) *εἰσελθών τε*. D* cant. ‖ + *εἰς τὸν οἶκον*. 27. 29. 66** (t) + *βέλτιον*. D. cant. Aug. semel. (u) = Syr. ‖ + *ἀνδρί*. D gr. (x) + *ὑφ' ὑμῶν*. B (St. β.) E. 4** al. 4. cant. laud. (y) *τῆς τρίτης*, D* *nustertiana*, cant. (z) *τῆς ἄρτι ὥρας*. D. *usque in hunc diem*, cant. (a) *ἤμην*. Ed. *sedebam*, Erasm. (b) = ABC. 27. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Bedæ codd. lat. Chrys. ut videtur, in comment. (c) *προσευχόμενος τὴν ἐννάτην ὥραν*. Arm. *προσευχόμενος ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἐννάτης*. E. laud. Bedæ gr. (d) = ACD. 40. Mt. d. l. cant. (e) *ἐναντίον*. 69. Mt. l. (f) *λευκῇ*. 38. Mt. d. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (g) *ἀνέβησαν*. Mt. d. m** *ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον*. Chrys.

32 θεοῦ. Πέμψον οὖν εἰς ἰόππην, καὶ [h] μετακάλεσαι" σί-
μωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος· οὗτος [h*] ξενίζεται" ἐν οἰκίᾳ
σίμωνος [i] βυρσέως παρὰ θάλασσαν· [k] — ὃς παραγενό-
33 μενος λαλήσει σοι." Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε [l]· σύ τε
καλῶς ἐποίησας [m] παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
ἐνώπιον [n] ∾ τοῦ θεοῦ" [o] πάρεσμεν," [p] ἀκοῦσαι πάντα"
34 τὰ προστεταγμένα [q] σοι" ὑπὸ τοῦ [r] θεοῦ."] [Ἀνοίξας
δὲ πέτρος τὸ στόμα [s], εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβά-
35 νομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός· Ἀλλ' ἐν
παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
36 σύνην, δεκτὸς αὐτῷ [t] ἐστι." Τὸν λόγον, [u] ὃν" ἀπέστειλε [x]
τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χρι-
37 στοῦ· οὗτός ἐστι πάντων κύριος· Ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό-
μενον [y] ῥῆμα" καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας, [z] ἀρξάμενον" ἀπὸ
τῆς γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης·
38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ [a] ∾ ναζαρὲτ" [b] ὡς ἔχρισεν αὐτὸν" ὁ Θεὸς
πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, [c] ὃς" διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ
ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ [d] δια-

---

[n] ∾ σου. [a] ∾ ναζαρὲθ.

(h) μετάπεμψαι. 18. 69. Mt. l. (h*) ἐπιξενίζεται. Lect. 5. (i) + τινος. 7. 69. Mt. d. l. item C. al. 3. Arm. (k) = A. 3. 15. 18. 36. 95* Barb. 1. Copt. Æth. Vulg. Quidam in Correctorio. Sed habet Bedæ gr. (l) + παρακαλῶν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς. D. Syr. p. c. ast. cant. (m) + ἐν τάχει. D. cant. (n) σου. D* Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Bedæ lat. ‖ Sed rec. Chrys. et Theoph. l. dis. Bedæ gr. τοῦ κυρίου. B. 29. 37. 68. (o) = D* cant. παρεστήκαμεν. Theoph. l. in textu et in comment. (p) ἀκοῦσαι βουλόμενοι παρά σου. D* Syr. cant. (q) = 37. 56. laud. (r) κυρίου. AC E. 15. 36. 40. 69. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. (s) + αὐτοῦ. ACE. al. 7. Lect. 5. Mt. e. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. Theoph. 1. 2. (t) ἐστιν. A. Constitut. (u) = ABC* Copt. Vulg. Ath. *verbum suum misit filiis Isr. evangelizare*, cant. *verbum enim suum misit filiis etc.* tol. (x) + ὁ θεὸς. Vulg. ed. (y) = D. cant. (z) ἀρξάμενος. ACDE. 40. Mt. e. ‖ + γάρ. AD. Vulg. cant. laud. Iren. (non Hilar. Ambr. Faustin.) (a) C DE. al. 7. Mt. a l. d. e. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Vulg. It. (b) ὃν ἔχρισεν. D. Syr. Erp. Æth. Arm. cant. Bas. ms. Faustin. Codd. lat. ap. Bedam. (c) ὡς. Theoph. 2. οὗτος. D. cant. tol. Iren. Faustin. (d) σατανᾶ. E. gr.

βόλου," ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ [e] ἡμεῖς" [f] † 39
μάρτυρες [g] πάντων," ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰου-
δαίων, καὶ ἐν ἱερουσαλήμ· ὃν [h] # καὶ" [i] ἀνεῖλον" κρεμά-
σαντες ἐπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε [k] τῇ τρίτῃ ἡμέ- 40
ρᾳ," καὶ ἔδωκεν [l] αὐτὸν" ἐμφανῆ γενέσθαι, Οὐ παντὶ 41
τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ [m]
* μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν [n]. Καὶ [o] παρήγ- 42
γειλεν" ἡμῖν, κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι
[p] ∾ αὐτός" ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζών-
των καὶ νεκρῶν. [q] Τούτῳ" πάντες οἱ προφῆται μαρτυ- 43
ροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν [r] διὰ τοῦ ὀνόματος αὐ-
τοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν."]

Ἔτι [λαλοῦντος τοῦ πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέ- 44
πεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. Καὶ ἐξέστησαν [s] οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ," ὅσοι 45
συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη [t] ἡ δωρεὰ τοῦ [u]
ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λα- 46
λούντων [x] γλώσσαις," καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε
ἀπεκρίθη ὁ πέτρος· Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις, 47

---

[f] † ἐσμεν. [p] ∾ οὗτος.

(e) ὑμεῖς. AD gr. (f) = ACDE. 14* 15. 18. 27. 29. 36. 40. 69. Syr. utr. cant. laud. Iren. ms. Post μάρτυρες ponunt Mt. l. Arm. Vulg. (g) αὐτοῦ. D. cant. τούτου καὶ πάντων. Theoph. 2. (h) + ABCDE. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 37. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Arm. Syr. p. Slav. Vulg. ms. It. Iren. ms. Chrys. Theoph. l. 2. (i) ἀνεῖλαν. ABCDE. 33. 68. Mt. h. (k) μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν. D* cant. (l) αὐτῷ. D* 45. cant. (m) + καὶ συνεστράφημεν. D* Syr. p. c. ast. cant. Vigil. + καὶ συνανεστρ. D** (n) + ἡμέρας μ. D. Erp. Syr. p. c. ast. Æth. cant. Cassiod. + δι' ἡμερῶν μ. E. laud. bodl. Vigil. Bedæ gr. et Aug. ap. Bed. Codd. gr. ap. Hraban. item Pseudo-Ignat. (o) ἐνετείλατο. D. ἀπήγγειλεν. 40. (p) οὗτος. BCD E. 15. 18. 27. 29. Mt. d. l. Syr. Arr. (q) τοῦτο. 19. 66** 78. Lect. 2. (r) *omnem credentem in nomen ejus*. Syr. ‖ ὀνόματος] αἵματος. 36. *manum*, Aug. (s) *fratres circumcisi*, Syr. *qui e populo circumcisionis erant*, Erp. (t) αἱ δωρεαὶ . . . ἐκκέχυνται. Arm. (u) + Θεοῦ καί. 33. 34. (x) *prævaricatis linguis*, cant. (In D gr. lectio primitiva abrasa est,) *linguis linguis*, Syr. *linguis suis*, Auct. de rebapt.

τοῦ [y] μὴ″ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ
48 ἅγιον ἔλαβον, καθὼς καὶ ἡμεῖς; Προσέταξέ τε [z] αὐ-
τοὺς″ βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι [a] ∾ τοῦ κυρίου.″ τότε
[b] ἠρώτησαν″ αὐτὸν [c] ἐπιμεῖναι″ ἡμέρας τινάς.

1 [d] Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ὄντες
κατὰ τὴν ἰουδαίαν,″ ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λό-
2 γον τοῦ θεοῦ. [e] [f] Καὶ ὅτε″ ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα,
3 διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς [g], Λέγοντες· [h] ὅτι″
[i] πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες,″ καὶ συνέ-
4 φαγες αὐτοῖς. Ἀρξάμενος δὲ ὁ πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς
5 [k] καθεξῆς,″ λέγων· Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευ-
χόμενος· καὶ εἶδον [l] ἐν ἐκστάσει ὅραμα,″ καταβαῖνον σκεῦ-
ός τι ὡς ὀθόνην [m] μεγάλην,″ τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην
6 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, [n] καὶ ἦλθεν″ ἄχρις ἐμοῦ· Εἰς ἣν ἀτενίσας

[a] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ.

(y) = 33. 34. 37. cant. Theoph. 1. in textu. Iren. (z) αὐτοῖς. AB. 33. Syr. Erp. (a) AE. 68. 69. al. 9. et Barb. 1. Mt. l. Copt. Æth. Syr. p. Slav. 7. et rec. Vulg. ms. laud. tol. Chrys. Theoph. 2. Hier. Auct. de rebapt. ‖ Alii codd. et verss. ad κυρίου addunt ἰησοῦ s. ἰησοῦ χριστοῦ. + ἰησοῦ χριστοῦ. 98. (b) παρεκάλεσαν. D. (c) πρὸς αὐτοὺς διαμεῖναι. D* Syr. Arr. Æth. Vulg. ed. cant. (d) ἀκουστὸν δὲ ἐγένετο τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς (οἱ*) ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. *audito vero apostoli etc.* cant. (e) ὁ μὲν οὖν πέτρος διὰ ἱκανοῦ χρόνου ἠθέλησε πορευθῆναι εἰς ἱεροσόλυμα· καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς, πολὺν λόγον ποιούμενος, διὰ τῶν χωρῶν (*civitates*) διδάσκων αὐτούς. ὃς καὶ (*quia et*) κατήντησεν αὐτοῖς, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ (*quia erant*) ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν. (*judicantes ad eum.*) D. cant. ‖ καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν. (*et benedixerunt Deum*, Vulg. ms.) ὁ μὲν οὖν πέτρος . . . (ut D.) . . . καὶ προσφωνῆσαι τοὺς ἀδελφούς. καὶ ἐπιστηρίξας ἐξῆλθεν διδάσκων αὐτούς. Syr. p. c. ast. (f) ὅτε δὲ. ABE. 15. 18. 25. 36. 40. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. Hier. Cassiod. (g) + πιστοί. 4. Arm. Cassiod. (h) = 9. Æth. διατί. Chrys. in comment. *quare*, Vulg. Hier. (i) εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας. AD. 38. 40. 68. 69. Lect. 5. Mt. l. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. ‖ εἰσῆλθε καὶ συνέφαγε. 36. al. 6. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) ‖ εἰσῆλθε πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας, καὶ συνέφαγεν αὐτοῖς. B. (k) = 4* Copt. et, ut videtur, Erp. Post λέγων ponunt 68. Mt. d. Theoph. 2. ‖ τὸ καθεξῆς. D gr. (l) ἐν ὁράματι. Syr. (m) = Syr. ‖ + δεδεμένην. Syr. (n) = 68.

κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα [o] τῆς γῆς,″ [p] καὶ
τὰ θηρία,″ καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
[q] Ἤκουσα δὲ″ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς πέτρε, θῦ- 7
σον καὶ φάγε. Εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε· ὅτι [r] † κοινὸν 8
ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. [s] Ἀπε- 9
κρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·″ ἃ ὁ
θεὸς [t] ἐκαθάρισε,″ σὺ μὴ κοίνου. Τοῦτο δὲ ἐγένετο 10
ἐπὶ τρίς· καὶ [u] πάλιν ἀνεσπάσθη″ ἅπαντα εἰς τὸν οὐρα-
νόν.] Καὶ ἰδοὺ, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες [x] ἐπέστησαν ἐπὶ 11
τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ καισαρείας
πρός με. Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα, [y] συνελθεῖν″ αὐτοῖς, 12
[z] — μηδὲν διακρινόμενον.″ ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.
Ἀπήγγειλέ [a] τε″ ἡμῖν, πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον [b] ἐν τῷ 13
οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ· ἀπόστειλον εἰς
ἰόππην [c] †, καὶ μετάπεμψαι σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον
πέτρον· [d] Ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ 14
καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέ- 15

---

r † πᾶν. c † ἄνδρας.

(o) — 3. 67* 73. 80* Post θηρία ponunt 63. 64. 68. 98. Slav. 5. 8. et ant. Post ἑρπετὰ ponit Syr. (p) — Syr. Epiph. (q) καὶ ἤκουσα. D. 15. 18. 36. Syr. Erp. cant. ἤκουσα δὲ καί. AB E. 25. 27. 29. 40. al. 2. Mt. l. Copt. Vulg. laud. (r) — ABDE. 13. 15. 18. 37. 40. 69. Mt. d. Syr. utr. Erp. Arm. Vulg. It. Chrys. Epiph. Damasus. οὐδέποτε (omisso postea εἰσῆλθεν) 66** Æth. || κοινὸν] + τι. 27. 29. 69. Arm. (s) ἐγένετο (+ δὲ. D**) φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρός με. D. *respondit vero vox de coelo ad me*, cant. || μοι — B. 36. 40. al. 3. Mt. l. Arm. Vulg. Epiph. || ἐκ δευτέρου — 4. Erp. Alii varie transponunt. φωνὴ δευτέρου. 2. || οὐρανοῦ] + λέγουσα. Mt. m. Slav.

(t) ἐκαθαίρισε. Mt. l. ἐκαθέρισε. A. al. 3. ἐκάθηρε. 24. 26. Mt. f. k. ἐκάθαρε. 2. Theoph. 1. (u) ἀνεσπάσθη πάλιν. A BD. 40. 69. Mt. l. Arm. Vulg. cant. || — πάλιν. Syr. (x) + ἐλθόντες. Arm. (y) σύνελθε. 46. Syr. utr. Erp. Copt. (z) — BD. Syr. p. cant. μηδὲν διακρίναντα s. διακρίνοντα. A. al. 7. Mt. l. μηδὲν διακρινόμενος. 33. 46. (a) δὲ. ABD. 18. 33. 36. 40. 68. Barb. 3. Mt. l. Erp. Copt. Arm. ut videtur. Syr. p. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. (b) + τοῦ θεοῦ. 27. 29. 66** 69. Mt. d. l. + ἅγιον. Slav. ed. (c) — ABD. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 69. al. 6. et Barb. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant.

πεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ'
16 ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. [d] Ἐμνήσθην" δὲ τοῦ ῥήματος [e] ✢ τοῦ"
κυρίου, ὡς ἔλεγεν· [f] ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς
17 δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Εἰ οὖν τὴν ἴσην
δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς [g] — ὁ θεὸς," ὡς καὶ ἡμῖν, πι-
στεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰησοῦν [h] χριστὸν," ἐγὼ [i] — δὲ"
18 [k] τίς" ἤμην, [l] δυνατὸς" κωλῦσαι τὸν θεόν [m]; [n] Ἀκού-
σαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν,
λέγοντες· [o] ἄραγε" καὶ [p] τοῖς ἔθνεσιν [q] ὁ θεὸς τὴν με-
τάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν."]

19 [r] Οἱ μὲν οὖν" [διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως [s] τῆς
γενομένης [t] ∞ ἐπὶ στεφάνῳ," διῆλθον ἕως φοινίκης καὶ
κύπρου καὶ ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ
20 μὴ μόνον ἰουδαίοις. Ἦσαν δέ τινες [u] ἐξ αὐτῶν" ἄνδρες
κύπριοι [x] καὶ κυρηναῖοι," οἵτινες, [y] ἐλθόντες" εἰς ἀντιόχειαν,
ἐλάλουν [z] πρὸς τοὺς [a] ἕλληνας," εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον

---

[t] ∞ ἐπὶ στεφάνου. [y] εἰσελθόντες. [a] ἑλληνιστάς.

(d) ἐμνήσθημεν. A. (e) + τοῦ. ADE. 40. al. 4. Mt. d. l. m. Theoph. 1. (f) + ὅτι. 69. al. 6. Mt. d. l. Slav. 8. Theoph. 1. Aug. (g) — D. Æth. cant. Aug. Auct. de rebapt. (h) — 14. 27. 29. 38. Slav. 8. (i) — A D. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 69. 76. al. 4. et Barb. 5. Mt. c. d. item l. Ed. Syr. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. Aug. Ambr. Hier. Auct. de rebapt. (k) τί. Arm. (l) — 34. Alius. Copt. δυνάμενος. Theoph. 1. in comment. (m) + τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον. 8. (St. β. ι.) Aug. τοῦ μ. δ. α. πν. ἅγιον πιστεύσασιν ἐπ' αὐτῷ. D. cant. Codd. lat. item, sed πιστεύσασιν ἐν κυρίῳ (ἐν ὀνόματι Bohem.) ἰησοῦ χριστοῦ, Syr. p. c. ast. Bohem. (n) Vs. 18. — 34. (o) ἄρα. AD. 40. 65. (c. al. 3) *forsitan*, cant. Syr. Erp. *utique*, laud. (p) + ἐν. 35. Mt. c. (q) ὁ θεὸς ἔδωκε τὴν ζωήν. Erp. Alii ordinem mutant. (r) καὶ οἱ. Arm. καὶ οἱ μὲν οὖν. Ed. (s) τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ] στεφάνου. Arm. Cassiod. (t) ἐπὶ στεφάνου. AE. 40. 45. Theoph. 1. *sub Stephano*, Vulg. cant. laud. ἀπὸ τοῦ στεφάνου. D. (u) — Arm. (x) — Arm. (habet ed. minor.) (y) A DE. 4. 15. 25. 26. 27. 29. 36. 40. 69* al. 8. Mt. d. i. Copt. Æth. cant. laud. Chrys. (z) + καὶ. AB. 27. 29. 69. Vulg. + καὶ συνζήτουν. 40. (a) AD* Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. cant. laud. Eus. Chrys. in comment. bis. Theoph. 8. Œc. in comment. *gentiles*, Cassiod.

ἰησοῦν. Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν [b]· πολύς τε 21
ἀριθμὸς [c] πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἠκού- 22
σθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱερο-
σολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν βαρνάβαν [d] δι-
ελθεῖν'' [e] ἕως ἀντιοχείας.'' Ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν 23
τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας, τῇ
προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν [f] τῷ κυρίῳ· Ὅτι ἦν ἀνὴρ 24
[g] ἀγαθὸς,'' καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου [h] καὶ πίστεως.''
καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. [i] Ἐξῆλθε δὲ εἰς 25
ταρσὸν [k] = ὁ βαρνάβας,'' ἀναζητῆσαι σαῦλον· καὶ εὑ-
ρὼν [l] — αὐτὸν,'' ἤγαγεν [m] — αὐτὸν'' εἰς ἀντιόχειαν.
[n] Ἐγένετο δὲ [o] αὐτοὺς'' ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι [p] ἐν'' 26
τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανὸν, χρηματίσαι τε
πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς.
Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύ- 27
μων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν. [q] Ἀναστὰς δὲ εἷς'' ἐξ αὐ- 28
τῶν, [r] ὀνόματι'' ἄγαβος, [s] ἐσήμανε'' διὰ τοῦ πνεύματος, λι-

---

(b) + τοῦ (εἰς τὸ) ἰᾶσθαι αὐτούς. 25. 27. 29. 57. 69. al. 2. Mt. d. l. m. et alius in marg. codicis a l. (c) + ὅτι περιῃρεῖτο ἐν τῇ χρείᾳ τοῦ λόγου τὸ κάλυμμα αὐτῶν τοῦ προσώπου. Syr. p. in m. (d) = AB. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. (e) εἰς (τὴν) ἀντιόχειαν. 32. 42. 57. Ed. Codd. lat. (f) + ἐν. B. 40. Slav. Vulg. laud. *ad Dominum*, cant. ‖ τῷ κυρίῳ = B* (g) *vigilans*, Arm. (h) = Arm. (i) ἀκούσας δὲ, ὅτι σαῦλός ἐστιν εἰς θαρσὸν, ἐξῆλθεν ἀναζητῶν αὐτὸν, καὶ (ὡς) συντυχὼν *et cum invenissent, deprecabantur*) παρεκάλεσεν (αὐτὸν) ἐλθεῖν εἰς ἀντιόχειαν. D. Syr. p. (habet receptam cum ast.) cant. (k) = AB. 36. 69. Mt. d. Syr. Copt. Arm. Vulg. ms. (l) = ABE. 14. 15. 18. 34. 36. 40. 68, 69. al. 4. Lect. 5. Mt. l. ψ. laud. (m) = AB. 4. 14. 15. 27. 29. 34. 36. 40. 69. 98. al. 8. et Barb. 2. Lect. 5. Mt. c. d. l. χ. ψ. Arm. Vulg. (n) οἵτινες παραγενόμενοι, ἐνιαυτὸν ὅλον συνεχύθησαν ὄχλον ἱκανόν· καὶ τότε πρῶτον ἐχρημάτισεν ἐν ἀντιοχείᾳ οἱ μαθηταὶ χριστιανοί. D* Syr. p. in m. *contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam etc.* cant. ‖ ἐγένετο = Syr. Erp. Vulg. (o) = 4* 98. αὐτοῖς ABE. al. 3. Mt. l. laud. ‖ + καί. A. Syr. p. (p) = 4. 26. 59. 73. 76. 78. 80. 93. al. 13. Lect. 5. Mt. f. al. 4. Ed. Theoph. 1. (q) ἦν δὲ πολλὴ ἀγαλλίασις. συνεστραμμένων δὲ ἡμῶν, (*revertentibus autem nobis*, cant. *congregatis autem nobis*, Aug.) ἔφη εἷς. D. cant. Aug. ‖ Vs. 27. 28. = Lectionaria pleraque. (r) = Arm. (habet ed. minor.) (s) σημαίνων. D. gr.

μὸν [t] ∞ μέγαν" [u] μέλλειν" ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκου-
μένην· [x] ∞ ὅστις" [y] — καὶ" ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου [z] †.
29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος
αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰου-
30 δαίᾳ ἀδελφοῖς. [a] "Ὃ καὶ ἐποίησαν," ἀποστείλαντες [b]
πρὸς" τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.]

1 [Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βα-
σιλεὺς [c] τὰς χεῖρας, κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκ-
2 κλησίας [d]. Ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου,
3 μαχαίρᾳ. [e] ∽ Καὶ ἰδὼν," ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰου-
δαίοις [f], προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον· ([g] ἦσαν δὲ
4 ⁜ αἱ" ἡμέραι τῶν ἀζύμων·") Ὃν καὶ πιάσας ἔθετο
εἰς φυλακὴν, παραδοὺς [h] τέσσαρσι τετραδίοις" στρα-
τιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα
5 ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. Ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο
ἐν τῇ φυλακῇ· [i] προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς
6 ἐκκλησίας" [i*] πρὸς τὸν θεὸν" [k] ∞ ὑπὲρ" αὐτοῦ. Ὅτε
δὲ ἔμελλεν αὐτὸν [l] προάγειν" ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
ἦν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος
ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε [m] πρὸ τῆς θύρας" ἐτήρουν

---

[t] ∞ *μεγάλην.* [x] ∞ *ἥτις.* [z] † καίσαρος. [e] ∽ *ἰδὼν δὲ.* [k] ∞ *περὶ.*

(t) ABD** 27. 29. 40. Mt. d. Epiph. Chron. pasch. (u) = 4* 36. 59. 66* 69. 98* al. 6. Mt. d. (x) A DE. 27. 29. 40. Mt. d. l. (y) = AD. 33. 34. 40. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. cant. (z) = ABD. 40. Copt. Æth. Sahid. Arm. Vulg. cant. *principe*, Cassiod. (a) = Syr. (b) = 34. (c) + *qui cognominatur Agrippas*, Syr. (d) + *ἐν τῇ ἰουδαίᾳ*. D. Syr. p. c. ast. cant. (e) AE. 13. 15. 18. 36. 40. 69. Mt. d. l. Vulg. laud. luxov. Chrys. (f) + *ἡ ἐπιχείρησις* (*comprehensio*) *αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστούς*. D. cant. (g) = 4* 35. ‖ + *αἱ*. ADE. 25. 26. 29. 34. 36. 59. 68. 76. 78. 98. al. 9. pluresve. Lect. 5. Mt. d. 19. al. 9. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (h) *sedecim*, Syr. Erp. Cassiod. *τετρακισχιλίοις*. Copt. ap. Mill. (i) *πολλὴ δὲ προσευχὴ ἦν ἐν ἐκτενίᾳ περὶ αὐτοῦ* (= *περὶ αὐτοῦ***) *ἀπὸ τῆς ἐκκλ.* D. cant. ‖ *ἐκτενὴς*] *ἐκτενῶς*. 40. Barb. 1. *instantissime* cant. Lucif. *sine intermissione*, Vulg. *incessanter*, laud. Cassiod. *perseverans*. Syr. Erp. (i*) = B. (k) ABD. 13. 27. 40. 69. 76. al. 5. Mt. l. Ed. (l) *προαγαγεῖν*. A. 36. al. 3. Ed. *προσάγειν*. 5. (St. β. δ.). 29. 73. *προσαγαγεῖν*. B. 57. *ἄγειν*. 33. 34. *tradere* Syr. Erp. (m) *πρὸς τῇ θύρᾳ*. A.

τὴν φυλακήν. Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη [n], καὶ 7
φῶς ἔλαμψεν [o] ἐν [p] τῷ οἰκήματι· [q] πατάξας" δὲ τὴν
πλευρὰν τοῦ πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων· ἀνάστα ἐν τά-
χει. καὶ [r] ἐξέπεσον" [s] αὐτοῦ" αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.
Εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· [t] ∾ περίζωσαι," καὶ 8
ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. [u] ἐποίησε δὲ οὕτω." καὶ λέγει
αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. Καὶ 9
ἐξελθὼν ἠκολούθει [x] — αὐτῷ," καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι ἀλη-
θές ἐστι τὸ γινόμενον [y] διὰ τοῦ ἀγγέλου·" ἐδόκει [z] δὲ"
ὅραμα βλέπειν. Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ- 10
τέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην [a] τὴν σιδηρᾶν," [b] τὴν φέ-
ρουσαν εἰς τὴν πόλιν," ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς·
καὶ ἐξελθόντες [c] [d] προῆλθον" [e] ῥύμην" μίαν, καὶ [f] εὐ-
θέως" [g] ἀπέστη" ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ πέτρος, 11
γενόμενος ἐν ἑαυτῷ, εἶπε· νῦν οἶδα [h] ἀληθῶς, ὅτι" ἐξαπέ-
στειλε [i] κύριος" τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ [k] ἐξείλατό" με ἐκ
χειρὸς ἡρώδου, καὶ πάσης [l] τῆς" προσδοκίας [m] τοῦ
λαοῦ" τῶν ἰουδαίων.] [Συνιδών [n] τε" ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰ- 12
κίαν μαρίας τῆς μητρὸς ἰωάννου, τοῦ ἐπικαλουμένου μάρ-
κου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι [o] καὶ προσευχόμε-

---

[t] ∾ ζῶσαι. [k] ἐξείλετο.

(n) + τῷ πέτρῳ. D. Æth. Syr. p. c. ast. cant. (o) + ἀπ' αὐτοῦ. Syr. p. in m. Lucif. + μέγα. Theoph. 2. (p) + παντί. Syr. utr. (q) νύξας. D. Syr. Erp. cant. Lucif. (r) ἐξέπεσαν. AD E. 15. 18. al. 3. ‖ + ἀπ'. Mt. d. (s) post χειρῶν ponunt D gr. Syr. Arr. Arm. Vulg. Lucif. (t) ζῶσαι. ABD. 13. 15. 18. 25. 36. 40. Mt. h. l. (u) = Mt. d. (x) = AD. 15. 36. 40. Arm. cant. tol. Codd. lat. (y) = 4* ‖ διὰ] ὑπό. A. 25. 26. 40. 78. al. 3. Mt. k. Syr. p. in m. Chrys. in textu. Theoph. 2. (z) γάρ. D. 3. 15. 18. 36. Syr. Arm. cant. tol. Codd. lat. ἀλλ' ἐδόκει Theoph. 4. (a) = 4. (b) = Syr. (c) + κατέβησαν τοὺς ἑπτὰ βαθμοὺς, καί. D. (St. β.) cant. (d) προσῆλθον. D. 25* al. 5. Mt. a. Ed. Theoph. 1. (e) *gradum*, cant. (f) = Syr. (g) ἀπῆλθεν. A. ἐξῆλθεν. 68. (h) ἐπ' ἀληθῶς. DE. Erp. Æth. It. Chrys. Lucif. (i) ὁ θεός. 27. 29. 36. Mt. l. Slav. ed. (k) AB DE. 15. 18. 25. 36. al. 3. ἐῤῥύσατο. 40. Mt. a l. (sed rec. in marg.) c. b. bis. c. 19. (l) = 42* 57. Ed. (m) = A. Syr. (n) = 59* Al. A. 15. 18. 36. 40. al. 5. Mt. k. m. Syr. laud. καὶ συνιδών. D. cant. (o) + ἀδελφοί. 32. 57. 69. Ed. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Chrys. ms.

13 τος. Κρούσαντος δὲ [p] αὐτοῦ″ τὴν θύραν [q] τοῦ πυλῶνος,″
14 [r] προσῆλθε παιδίσκη [s] ὑπακοῦσαι,″ ὀνόματι ῥόδη· Καὶ
ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ
ἤνοιξε [t] τὸν πυλῶνα·″ εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν, ἑστά-
15 ναι τὸν πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν
εἶπον· μαίνῃ; ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλε-
16 γον [u]· [x] ὁ″ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν. Ὁ δὲ [y] — πέτρος″
ἐπέμενε κρούων· [z] ἀνοίξαντες″ δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστη-
17 σαν. Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν, [a] διηγήσατο
[b] αὐτοῖς,″ πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλα-
κῆς. εἶπε δέ· ἀπαγγείλατε ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
18 ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.] Γενομέ-
νης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος [c] οὐκ ὀλίγος″ ἐν τοῖς στρα-
19 τιώταις, τί ἄρα ὁ πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ, ἐπιζητή-
σας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέ-
λευσεν [d] ἀπαχθῆναι″ καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς ἰουδαίας,
20 εἰς [e] τὴν″ καισάρειαν διέτριβεν [f]. Ἦν δὲ [g] † θυμομα-
χῶν τυρίοις καὶ σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ [h] παρῆσαν
πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοι-
τῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην· διὰ τὸ τρέφεσθαι

[p] τοῦ πέτρου. [g] † ὁ ἡρώδης.

(p) ABD. 13. 27. 29. 33. 34. 40. 66* Lect. 1. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Vulg. cant. Theoph. 2. (q) = 68. ‖ τὴν θύραν ἔξω D* (si quidem Wetst. recte vidit) *januam foris*, cant. ‖ *ostium januae*, Vulg. laud. (r) δραμοῦσα ῥόδη ἡ παιδίσκη, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον, ἀπὸ τῆς χαρᾶς etc. 68. ‖ προσῆλθε] προῆλθε. 3. Ed. Syr. Ar. pol. Vulg. (s) = 59. Alii transp. *ut responderet ei*, Syr. Erp. *ad videndum*, Vulg. ed. sixtin. (t) αὐτῷ τὴν θύραν. E. laud. item Syr. (u) + πρὸς αὐτὸν τυχόν. D. Syr. Erp. cant. (x) = 56. 59. Chrys. in comment. (y) = D. cant. (z) ἐξανοίξαντες D* *egressi*, Syr. ‖ + *ostium*, Vulg. ed. sixtin. (a) + εἰσῆλθεν καί. D. Syr. Syr. p. c. ast. cant. (b) = A. 13. 33. 69. Mt. d. 1. Arm. Vulg. Ante διηγ. ponit 4. (c) = D. cant. Lucif. μέγας. 15. 18. 36. 76. Syr. Erp. Arm. Cassiod. (d) ἀπαγχθῆναι. Petr. alex. ἀποκτανθῆναι. D* gr. Syr. Erp. Copt. ἀποκεφαλισθῆναι. 67. ‖ + ἐπὶ θανάτῳ. 23. (e) = ADE. 20. 40. 59. 69. 80. Mt. 1. (f) + ἐκεῖ. Arm. Vulg. (g) = ABD. 13. 33. 34. 40. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. cant. Lucif. (h) + ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πόλεων. D. Syr. p. + *ab invicem civitates*, cant. + πάντες. Slav. 8.

αὐτῶν [i] τὴν χώραν″ [k] ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.″ ⸌ [l] Τακτῇ″ 21
δὲ ἡμέρᾳ ὁ ἡρώδης [m] ἐνδυσάμενος″ ἐσθῆτα βασιλικὴν, καὶ
καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. [n] Ὁ 22
δὲ δῆμος ἐπεφώνει· [o] Θεοῦ φωνὴ,″ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.
Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ᾽ ὧν 23
οὐκ ἔδωκε [p] † [q] δόξαν″ τῷ Θεῷ· καὶ [r] γενόμενος σκωλη-
κόβρωτος [s], ἐξέψυξεν.

Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ [t] ηὔξανε″ καὶ ἐπληθύνετο.] 24
[Βαρνάβας δὲ καὶ [u] σαῦλος″ ὑπέστρεψαν [x] ἐξ ἱερουσα- 25
λὴμ,″ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες [y]
καὶ″ ἰωάννην, τὸν [z] ἐπικληθέντα″ μάρκον.

Ἦσαν δέ [a] — τινες″ ἐν ἀντιοχείᾳ, κατὰ τὴν οὖ- 1
σαν ἐκκλησίαν, προφῆται καὶ διδάσκαλοι, [b] ὅ,τε″
βαρνάβας καὶ [c] συμεὼν″ ὁ καλούμενος νίγερ, καὶ
λούκιος ὁ κυρηναῖος, [d] μαναὴν″ τε, ἡρώδου τοῦ
τετράρχου σύντροφος, καὶ σαῦλος. Λειτουργούντων 2
δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα

---

p † τήν.

(i) = 69. τὰς χώρας. D. Vulg. cant. Lucif. τὴν πόλιν. E. 33. 34. *civitates.* laud. (k) *ab illo*, Vulg. ‖ ἀπὸ] ἐκ. D. 40. Mt. 1. ‖ βασιλικῆς] + αὐτοῦ. Slav. (l) τῇ ἕκτῃ. 21. (m) ἐνδεδυμένος. Ed. (n) + καταλλαγέντος δὲ αὐτοῦ τοῖς τυρίοις. D. Syr. p. cant. (o) φωνὴ Θεοῦ. 57. 65. (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 5. Mt. 1. al. 5. Ed. φωναί. D. Syr. Vulg. cant. Lucif. (p) = ḊE. 33. 34. 40. 65 (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 12. pluresve. Mt. 1. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. (q) αἶνον. 33. 34. (r) + καταβὰς ἀπὸ τοῦ βήματος. D. cant. (s) + ἔτι ζῶν, καὶ οὕτως. D. cant. (t) *prædicabatur.* Syr. Erp. (u) παῦλος. 33. 68. 73. al. 2. Ed. Theoph. 2. Utrumque Mt. c. ‖ + ὁ ἐπικληθεὶς παῦλος. Syr. p. c. ast. (x) ἀπὸ ἱερουσ. DE. 15. 18. 36. 40. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. a l. (sed rec. in marg.) e. Vulg. It. ‖ εἰς ἱερουσ. B. 4. 14. 26. 34. 64. ap. Birch. 78. 80. 95. al. 14. et Barb. 1. Mt. k. al. 3. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 7. et ant. Chrys. Theoph. 1. 2. ‖ εἰς ἀντιόχειαν. 28. 38. 66 in m. 67** Barb. 2. Slav. 8. εἰς τὴν ἀντιόχειαν. Lect. 5. ἐξ (ἀπὸ) ἱερουσ. εἰς ἀντιόχειαν. E. 14** 27. 29. 57. 69. al. 4. Mt. d. l. m. Ed. Syr. Erp. Slav. rec. laud. Cassiod. εἰς ἀντιόχειαν ἀπὸ ἱερουσ. 76. εἰς ἀντιόχειαν in margine addit 98. (y) = ABD* 36. Mt. d. l. Syr. Erp. Vulg. cant. (z) ἐπικαλούμενον. A. 36. 40. 65. (c. al. 4.) 73. al. 3. Theoph. 2. (a) = ABD. 33. 40. 68. 69. Mt. d. l. Syr. Erp. Æth. Vulg. cant. Vigil. (b) ἐν οἷς. D. Vulg. Vigil. *in quo*, cant. ‖ + ἦν καὶ. D** gr. Vigil. (c) σίμων. Ed. Vulg. (non tol.) Vigil. (d) μαναήλ. St. β. Syr. Alii aliter.

τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν [e] † βαρνάβαν καὶ [f] —
3 τὸν" σαῦλον εἰς τὸ ἔργον, ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. Τότε
νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖ-
4 ρας αὐτοῖς, [g] ἀπέλυσαν." [h] Οὗτοι" μὲν οὖν, ἐκπεμ-
φθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, [i] κατῆλθον" εἰς
[k] τὴν" σελεύκειαν, ἐκεῖθέν [l] τε" ἀπέπλευσαν εἰς [m] τὴν"
5 κύπρον. Καὶ γενόμενοι ἐν [n] σαλαμῖνι," κατήγγελλον
τὸν λόγον τοῦ [o] θεοῦ" ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν ἰουδαί-
6 ων· εἶχον δὲ [p] καὶ" ἰωάννην [q] ὑπηρέτην." Διελθόντες δὲ
[r] ✠ ὅλην" τὴν νῆσον ἄχρι πάφου, εὗρόν [s] τινα μάγον,
7 ψευδοπροφήτην ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα [t] βαριησοῦς·" Ὃς ἦν
σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ σεργίῳ [u] παύλῳ," ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ σαῦλον, ἐπεζήτησεν
8 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ [x] θεοῦ." Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς

[e] † τε.

(e) = ABCDE. 73. 78. 80. 95. 98. al. 15. pluresque. Mt. a l. al. 5. Ed. Syr. p. (Vulg. It.) Ath. Bas. Cyr. hieros. Chrys. Theoph. 1. Œc. (Patr. lat.) (f) = ACDE. 40. 68. 69. Mt. d. l. Bas. ms. Cyr. hieros. Chrys. (g) = D. cant. ἀπῆλθον. 47* 59. ἀπέστειλαν. Slav. 5. et ant. ‖ + αὐτούς. E. Syr. Arr. Æth. Syr. p. c. ob. Slav. ed. Vulg. laud. Lucif. Vigil. Hier. (h) οἱ. D. Ath. Vigil. αὐτοί. AB. 15. 18. 36. 40. 69* Mt. d. l. *ipsi*, Vulg. cant. laud. Patr. lat. (i) καταβάντες δὲ. D. *descenderunt*, cant. laud. Lucif. (k) = ABD. 66. 69. Mt. l. Chrys. (l) = D. 64. Chrys. ‖ δὲ. 25. 26. 40. 80. 98. al. 14. Mt. c. al. 4. Ed. Syr. p. in m. cant. Theoph. 1. 2. Œc. (m) = ABD. 40. 68. 69. Mt. l. al. 4. Theoph. 2. (n) σαλαμίνῃ. AE. al. 6. Vulg. laud. cant. Lucif. Cassiod. (o) κυρίου. D gr. Syr. Lucif. (p) = Mt. l. Slav. 5. et ant. Lucif. (q) ὑπηρετοῦντα αὐτοῖς. D. Syr. p. in m. cant. εἰς διακονίαν. E. laud. *in ministerio*, Vulg. (r) + ABCDE. 14* 18. 29. 36. 40. 69. al. 5 et Barb. 1. Mt. d. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Lucif. Hier. Cassiod. (s) + ἄνδρα. ABD. 14* 66. ap. Hwiid. 69. Barb. 2. Mt. d. l. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. cant. Chrys. Theoph. 1. Lucif. Post τινα ponunt E. 36. Slav. ed. Vulg. laud. ‖ + καὶ ἄνδρα. C. 15. 18. 76. al. 3. item 40. 66. in m. Ed. Theoph. 2. (t) βαριησοῦν. AD** 65 (cum 64.) 78. 80. 95. 98. al. 26. Mt. b. f. Ed. Syr. p. græce. in m. Œc. Theoph. 1. Lucif. Cassiod. βαριησοῦ. C. 40. Mt. 1. Copt. Arm. Vulg. Nonnulli ap. Hier. *Barjeu*, Vulg. ms. Hier. Beda. βαριησουὰν. D* cant. *Barjesuban*, Lucif. *Barsuma*. Syr. (non Erp.) ‖ + ὃ μεθερμηνεύεται Ἐλύμας. E. laud. Bedæ gr. + *quod interpretatur paratus*, (ἕτοιμος) demidov. Lucif. (u) = 59. Mt. c. *et Paulo*, Cassiod. bis. (x) κυρίου. 69. Mt. l.

τα τὰ θελήματά μου. Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρμα- 23
τος κατ' ἐπαγγελίαν [f] ἤγαγε" τῷ ἰσραὴλ [g] σωτῆρα ἰησοῦν,"
Προκηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ 24
βάπτισμα μετανοίας [h] παντὶ" [i] τῷ λαῷ" [k] ἰσραήλ."]
[Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· τίνα με ὑπονο- 25
εῖτε [l] εἶναι;" οὐκ εἰμὶ ἐγώ [m]. ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμὲ,
οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες 26
ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν [n] ὑμῖν" φοβούμε-
νοι τὸν θεὸν [o]. [p] ὑμῖν" ὁ λόγος [q] τῆς σωτηρίας [r] ταύτης"
[s] ἀπεστάλη." Οἱ γὰρ κατοικοῦντες [t] ἐν" ἱερουσαλὴμ, καὶ 27
οἱ ἄρχοντες [u] αὐτῶν, [x] τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ" τὰς
[y] φωνὰς" τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινω-
σκομένας, κρίναντες [z] ἐπλήρωσαν. Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν 28
θανάτου εὑρόντες, [a] ᾐτήσαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐ-

---

[f] ἤγειρε.

---

tates meas secundum cor meum. Cassiod. ‖ = πάντα. Cod. ap. Mt. Ath. (f) ABE. 4* 14** 26. 33. 34. 59. 65 (c. al. 3) 73. 78. 80. 98. al. 18. et Barb. 4. Lect. 5. Mt. a I. d. al. 5. Ed. Ar. pol. Æth. Vulg. (non tol.) laud. Ath. Chrys. in comment. Theoph. 1. Aug. (g) σωτηρίαν. 14** 26. 27. 33. 34. 65 (c. al. 2) 68. 73. 78. 80. 95. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a I. al. 6. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 5. 8. Chrys. ms. et in comment. Theoph. 1. in textu et comment. σωτηρίαν, ἰησοῦν. Barber. 5. Slav. 7. et ed. σωτῆρα 4** 14* 16. 23. 37. 46. 56. 66. 76. ‖ Rec. AE. 4* 36. 40. 57. 67. 69. pluresve. Barb. 3. ut videtur. Mt. a I. in marg. d. I. Syr. Erp. Arm. Copt. Vulg. cant. laud. Chrys. ed. Theoph. 2. Aug. σωτῆρα τὸν ἰησοῦν. D. (h) = 4. 14** 26. 59. 66. 76. 78. 80. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. a I. (sed in marg. habet rec.) b. c. f. k. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. in comment. Theoph. 1. 2. (i) = A. 4. 14** 26. 59. 66. 67. 80. al. 16. Mt. a I. (sed in marg. habet rec.) b. c. f. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. Chrys. in comment. Theoph. 1. 2. ‖ λαῷ = 76. 78. 98. Lect. 5. (k) = 68. Mt. k. τοῦ ἰσραήλ. 32. 57. Ed. Chrys. in textu. (l) = 35. Mt. k Chrys. in comment. (m) + οὗτος. Arm. + ὁ χριστὸς. E. 68. laud. tol. Theoph. 2. Bedæ gr. (n) ἡμῖν. A D. Syr. p. in m. cant. (o) + ἀκούσατε. E. laud. Bedæ gr. (p) ἡμῖν. AD. 19. 33. cant. (q) + οὗτος. 6. 36. 65. (c. al. 4 !) Arm. Æth. (r) = 18. 37. Mt. χ. ψ. Syr. Erp. Æth. Arm. (s) ἐξαπεστάλη. ABD. 36. 40. 69. 73. al. 8. et. Barb. 4. Lect. 5. Mt. a I. in marg. d. I. ξ. ψ. Chrys. (t) = E. 73. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. a I. al. 5. Ed. Syr. Vulg. laud. Chrys. in comment. (u) αὐτῆς. D* Vulg. cant. (x) ἀγνοήσαντες. D* ap. Kipl. μὴ συνιέντες ap. Wetst. cant. (y) γραφὰς. D*E. Syr. cant. laud. (z) + αὐτὸν. Syr. Erp. Slav. rec. (a) κρίναντες αὐτὸν παρέδωκαν πιλάτῳ, ἵνα εἰς ἀναίρεσιν. (*ut interficeretur.*) D* cant.

μεταξὺ" [h] σάββατον" λαληθῆναι αὐτοῖς [i] τὰ ῥήματα —
43 ταῦτα." Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολ-
λοὶ τῶν ἰουδαίων [k] καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων" [l] τῷ
παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ" οἵτινες προσλαλοῦντες [m] =
αὐτοῖς," ἔπειθον αὐτοὺς [n] περιμένειν" τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.
44 [o] Τῷ [p] τε [q] ἐχομένῳ" σαββάτῳ [r] σχεδὸν" πᾶσα ἡ πόλις
45 συνήχθη ἀκοῦσαι [s] τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ." Ἰδόντες δὲ
οἱ ἰουδαῖοι [t] τοὺς ὄχλους," ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀν-
τέλεγον [u] τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου [x] λεγομένοις," [y] — ἀν-
46 τιλέγοντες καὶ" βλασφημοῦντες. Παῤῥησιασάμενοι
[z] δὲ" ὁ παῦλος καὶ ὁ βαρνάβας εἶπον· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον
[a] πρῶτον" λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπω-
θεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς [b] αἰω-

---

[n] ἐπιμένειν. [p] ∾ δὲ. [q] ∾ ἐρχομένῳ.

(g) τὸ ἑξῆς. D. τὸ ἑκεῖν. Mt. k. ‖ + τουτέστι τὸ ἐρχόμενον. 37. ‖ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον = Barb. 1. ut videtur. (h) σαββάτων. Conject. (i) τὸν λόγον. 4. τὰ ῥήματα. 4. 26. 33. 36. 78. 80* 95* al. 18. Mt. a l. f. k. Ed. Theoph. 1. ῥήματα ταῦτα. D* τὰ αὐτὰ ῥήματα. Ed. τῷ λόγῳ τούτῳ. Slav. *verba Dei*, Cassiod. ‖ Præterea ἐξιόντων δὲ abesse videtur ab Ar. pol. et Æth. Totus versus e variis glossematibus coiisse videtur. (k) = 26. ‖ σεβομένων] + τὸν Θεὸν. E. Syr. utr. laud. Bedæ gr. (l) αὐτοῖς. Syr. ‖ βαρνάβᾳ] + παρακαλοῦντες διδάσκεσθαι. Syr. p. c. ast. (m) = E, 4, 14** 25. 26. 40. 66. 76. 78. 80. 95. 98. al. 21. Mt. a l. (habet in marg.) k, al. 3. Ed. Syr. Slav. ȸ. Vulg. laud. Bedæ gr. Theoph. 1. (n) ABCDE. 14* 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 65. 66** 68. 69. 73. 76. al. 3. Mt. d. l. Chrys. Theoph. 2. (o) + ἐγένετο δὲ καθ' ὅλης τῆς πόλεως διελθεῖν (κατὰ πᾶσαν πόλιν φημισθῆναι. E.) τὸν λόγον (τοῦ Θεοῦ. D) DE. Syr. p. in m. cant. laud. Bedæ gr. (p) BE gr. 4. 15. 26. 34. 36. 40. 57. 78. 80. 98. al. 13. Mt. a l. f. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. (q) ACE* 20. 33. 34. 40. 73. ἐπερχομένῳ. 3 ap. Wetst. 95. ‖ + μεταξὺ. Arm. (r) = Syr. Erp. Æth. (s) τοῦ παύλου πολύν τε λόγον ποιησαμένου περὶ τοῦ κυρίου, D. (St. β.) item cant. ‖ Θεοῦ] κυρίου. A. 15. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. d. l. tol. Codd. lat. (t) = Æth. τὸ πλῆθος. D. *turbam*, cant. (u) + τοῖς λόγοις, DE. 14* Syr. cant. laud. (x) λαλουμένοις. ABE. 33. 34** εἰρημένοις. 64. 98. (y) = ABC. 15. 18. 27. 33. 34. 36. 65 (c. al. 4.) 69. 73* al. 4. Mt. d. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. ἐναντιούμενοι καὶ. E. *resistentes ac*, laud. (z) τε. ABCD gr. 36. 40. al. 7. Æth. *tunc*, Vulg. laud. (a) = Mt. d. Hier. semel. (b) οὐρανίου. 27. 29.

νίου" ζωῆς, ἰδοὺ, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. Οὕτω γὰρ 47
ἐντέταλται [c] ἡμῖν" ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν,
τοῦ εἶναί [d] σε" εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη [e] ἔχαιρον," καὶ [f] ἐδόξαζον" [g] τὸν 48
λόγον τοῦ κυρίου·" καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι
εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' 49
ὅλης τῆς χώρας. Οἱ δὲ ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβο- 50
μένας γυναῖκας [h] † τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους
τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν [i] διωγμὸν ἐπὶ [k] τὸν" παῦλον
καὶ [l] = τὸν" βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
ὁρίων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν 51
ποδῶν [m] — αὐτῶν" ἐπ' αὐτοὺς, [n] ἦλθον" εἰς ἰκόνιον. Οἱ 52
δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο [n*] χαρᾶς καὶ" πνεύματος ἁγίου.

[o] Ἐγένετο δὲ ἐν ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐ- 1
τοὺς" εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕ-
τως, ὥστε [p] πιστεῦσαι" ἰουδαίων τε καὶ ἑλλήνων πολὺ
πλῆθος. Οἱ δὲ [q] ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι ἐπήγειραν" [r] καὶ 2
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν."

---

h † καὶ.

(c) = D* gr. 57* ut videtur. Alii ante ἐντετ. ponunt, ut 98. (d) = 34. 69. Mt. l. (e) ἔχαιρε. 42. 57. 80. 98. al. 12. Mt. a l* c. f. Ed. (f) ἐδέξαντο. D. cant. Aug. ἐδέξατο 80. ἐδόξαζε 98. (g) τὸν λόγον. Mt. l. τὸν Θεὸν. 68. Syr. utr. Erp. Æth. τὸν Θεὸν καὶ τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 34. ‖ κυρίου] Θεοῦ. BD gr. E gr. 27. 29. 98. al. 8. (h) = ABCD. 18. 27. 29. 33. 34. 36. 73. Mt. l. Syr. Arm. cant. Cassiod. (i) + θλῖψιν καὶ. E. laud. + θλῖψιν μεγάλην καὶ. D. cant. (k) = D. Alii. (l) = ABCD. 40. 69. Alii. Mt. d. l. Chrys. Theoph. 2. (m) = ABC. 18. 36. 40. 69. 73. 98. item Mt. l. Arm. Vulg. (n) κατήντησαν. D. gr. (n*) = 73. (o) *Et venerunt et introiverunt*, Syr. (p) θαυμάσαι et post πλῆθος addit καὶ πιστεῦσαι. E. laud. (q) ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ πρῶτοι ἐπήγειραν διωγμὸν. Syr. p. in m. ἀρχισυνάγωγοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς ἐπήγειραν αὐτοῖς διωγμὸν κατὰ τῶν δικαίων. D. cant. ‖ ἀπειθοῦντες] ἀπειθήσαντες. ABC. 18. 29. 36. 40. 69. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. l. ‖ ἐπήγειραν] + διωγμόν. E. laud. (r) τὰ ἔθνη ἵνα κακώσωσι τοὺς ἀδελφούς. Syr. Erp.

29 τόν." Ὡς δὲ [b] ἐτέλεσαν" [c] πάντα" τὰ περὶ αὐτοῦ γε-
γραμμένα [d], καθελόντες ἀπὸ τοῦ [e] ξύλου," ἔθηκαν εἰς
30 31 μνημεῖον. Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν [f] αὐτὸν ἐκ νεκρῶν." Ὃς
ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς
γαλιλαίας [g] εἰς ἱερουσαλήμ," οἵτινες [h] + νῦν" εἰσι μάρτυ-
32 ρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζό-
μεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην· ὅτι
ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις [i] αὐτῶν ἡμῖν,"
33 ἀναστήσας [k] ἰησοῦν·"] [l] Ὡς καὶ" ἐν τῷ [m] πρώτῳ ψαλμῷ"
γέγραπται· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.
34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι [n] μέλλοντα"
ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν, οὕτως εἴρηκεν· ὅτι δώσω ὑμῖν
35 τὰ ὅσια δαβὶδ τὰ πιστά. [o] Διὸ" καὶ [p] ἐν ἑτέρῳ" λέγει·

---

[c] ἅπαντα. [m] ∾ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ.

(b) ἐτέλησαν. B. quantum e Birchio conjicere licet. Ed. ἐτέλουν. D* ἐπλήρωσαν. 68. Mt. k. (c) ABDE. 76. 78. 80. 98. al. 26. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 11. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (d) + εἴσω, ἠτοῦντο τὸν πιλάτον, τοῦτον μὲν σταυρῶσαι. καὶ ἐπιτυχόντες (*et impetraverunt*) πάλιν, καὶ. D. cant. || + μετὰ τὸ σταυρωθῆναι αὐτὸν ἤτησαν τὸν πιλάτον ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελεῖν αὐτὸν, καὶ. Syr. p. c. ast. (e) σταυροῦ. E. Syr. laud. (f) = D. cant. || + *tertia die*, Vulg. (non tol.) (g) ἐν ἱερουσαλήμ, et ponitur post λαόν. 40. (h) + νῦν. AC. 15. 18. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 66** 69. al. 5. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. + καὶ νῦν. Arm. + ἄχρι νῦν. D. Syr. p. c. ast. Vulg. cant. (i) = Copt. ἡμῶν. ABC*D. Æth. Vulg. cant. Hilar. ms. Ambr. ed. ὑμῶν. tol. Hilar. Beda. αὐτῶν, ἡμῖν 18. Alii. αὐτῶν ὑμῖν Lect. 5. || ἡμῖν] = Syr. p. Ar. Ambr. ms. ὑμῖν. Theoph. 1. || *Quoniam Deus hanc adimplevit filiis eorum: ea quæ ad patres nostros repromissio facta est, quoniam Deus hanc adimplevit filiis nostris, resuscitans etc.* Bedæ gr. (k) αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. A. τὸν κύριον ἰησοῦν χριστόν. D. Sahid. cant. Hilar. Ambr. Alii aliter. (l) οὕτως γάρ. D. *sicut enim*, cant. *sicut*, Hilar. Ambr. (m) D. Ed. cant. Orig. dis. Georg. alex. Tert. Cypr. ms. Hilar. dis. Hier. Bedæ codd. lat. Cassiod. || Recepta legitur in Syr. Arr. Copt. Sahid. (ap. Beng.) Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. Ambr. || ψαλμῷ 46* ut videtur. Bedæ gr. Codd. lat. ap. Erasm. Hesych. presb. || δευτέρῳ ponunt ante ψαλμῷ 4. 66. 76. al. 3. Mt. d. post γέγραπται ABC. 40. 69. 80. Mt. a l. in marg. l. Arm. (n) μέλλων. 37. 56. Theoph. 1. || + αὐτόν. E. 32. 66. laud. Chrys. Post ὑποστρ. additur in 57. Ed. (o) = D. Syr. Ar. διότι. A. 98. Mt. a l. in marg. *propter nos*, laud. (p) ἐν ἑτέρῳ. 16. ἑτέρως. D. *alia*, cant.

οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. Δαβὶδ μὲν γὰρ, 36
ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας * τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη,
καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε δια-
φθοράν. ʺὋν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. 37
Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι [q] διὰ τού- 38
του″ ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· [r] Καὶ″ 39
ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιω-
θῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται [s]. Βλέ- 40
πετε οὖν, μὴ [t] ἐπέλθῃ″ [u] ἐφ᾽ ὑμᾶς″ τὸ εἰρημένον ἐν
τοῖς προφήταις· [x] ʺἼδετε″ οἱ καταφρονηταὶ, [y] καὶ θαυ- 41
μάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν
ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, [z] [a] — ἔργον,″ [b] ∞ ᾧ″ οὐ μὴ πι-
στεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν. [c]
[Ἐξιόντων δὲ [d] αὐτῶν,″ [e] παρεκάλουν″ [f] † εἰς [g] τὸ 42

[b] ∞ ὃ. [d] ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν ἰουδαίων. [f] † τὰ ἔθνη.

alias, Vulg. (q) δι᾽ αὐτοῦ. E. 65. (cum 67.) διὰ τοῦτο. 15. 18. 34. 73. al. 3. Mt. f. (r) = AC* Codd. lat. Aug. ‖ καὶ μετάνοια et mox: Ἐν τούτῳ + οὖν. D. cant. Syr. p. c. ast. (s) + παρὰ Θεῷ. D. Syr. p. in m. cant. (t) ἐπέλθοι. 25. 42. 57. 73. 98. Ed. Chrys. ἔλθῃ. 34. (u) = D. 18. 36. 73. cant. tol. Codd. lat. (x) ἀκούσατε. E. laud. Bedæ gr. (y) + καὶ ἐπιβλέψατε. 14. al. 3. Mt. k. Syr. p. Chrys. Theoph. 2. Post θαυμάσατε ponunt E. 27. 29. 66** 69. 73. 76. al. 7. et Barb. 3. Mt. l. m. Ed. Slav. ed. laud. Bedæ gr. (z) + ὅτι ὁ Θεὸς σταυροῦται καὶ ἀποθνήσκει. 37. (a) = DE. 4. 14. 25. 26. 27. 29. 37. 65. (c. al. 6.) 78. 95. 98. al. 19. Mt. a l. (habet in marg.) c. f. k. m. Ed. Syr. utr. Arr. Slav. cant. laud. tol. Cosmas. Theoph. 1. Œc. (b) AB CDE. (St. π.) 4. 27. 37. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 22. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (c) + καὶ ἐσίγησαν. D. cant. + καὶ ἐσίγησεν. Syr. p. c. ast. (d) ABCDE. 14* 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 73. Lect. l. Mt. a l. in marg. d. Ed. Syr. utr. (ἐξ αὐτῶν. Syr.) Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Cassiod. αὐτῶν ἐκ τῆς συναγ. τῶν ἰουδ. 32. 42. 43. 57. Mt. c. l. et (omisso τῶν ἰουδ.) k. Ed. Slav. ed. Theoph. 2. ἐκ τῆς συναγ. τῶν ἰουδ. αὐτῶν. 34. τῶν ἀποστόλων ἐκ τῆς συναγ. τ. ἰουδ. Mt. a. initio lectionis ‖ *ac petiit ab eis pars de congregatione Judæorum ut consolarentur gentes, eo quod loquerentur eis hæc dicta in eo quod stabilie-bat sabbatum.* Ar. pol. (e) = BE. laud. ἠξίουν (sed post σάββατον ponunt) Barb. 1. item Chrys. in comment. (f) = ABCDE. 14* 15. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 64. 66** 68. 69. 73. 76. 98. Mt. d. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. ap. Wetst. Cassiod.

μᾶς" ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ [e] ∞ τὸν
θεὸν τὸν ζῶντα," ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
16 τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· [d] Ὃς ἐν ταῖς παρῳ-
χημέναις γενεαῖς εἴασε [f] πάντα" τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς
17 ὁδοῖς αὐτῶν· [g] Καίτοιγε" οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆ-
κεν, [h] ∞ ἀγαθοποιῶν," οὐρανόθεν [i] = ὑμῖν" ὑετοὺς διδοὺς
καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν [k] τροφῆς" καὶ
18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας [l] ὑμῶν." Καὶ ταῦτα λέγοντες,
[m] μόλις" κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐ-
19 τοῖς] [n]. [[o] Ἐπῆλθον δὲ" [p] ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου
ἰουδαῖοι" [q] [r] καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους," καὶ [s] λιθάσαν-
τες" τὸν παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐ-

---

[e] ∞ θεὸν ζῶντα. [h] ∞ ἀγαθοεργῶν. [i] ἡμῖν. [l] ἡμῶν.

(e) θεὸν ζῶντα. ACDE. 25. 40. Mt. l. Ath. Alii aliter. (f) = Slav. 1. (g) καίτοι. ABC* Ath. καίγε. DE. (h) ABC. 15. 18. 36. 37. 40. 69. Mt. a l. in marg. et l. Ath. (i) = A. Æth. Vulg. Iren. ms. ὑμῖν. CDE. 14. 15. 25. 27. 33. 66. 73. 78. 80. 84. al. 7. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. p. Slav. (exc. rec.) cant. laud. flor. Ath. Chrys. ap. Bengel. Theoph. 1. 2. Iren. αὐτοῖς. Syr. Erp. Leo. (k) χαρᾶς. 25. τρυφῆς. 78. (l) DE. 14. 15. 17* 20* 66. 73. al. 5. Mt. a l. e. k. Syr. p. Slav. 1. cant. laud. flor. demidov. tol. Ath. Chrys. ap. Beng. Theoph. l. Iren. ms. Auctor de vocat. gent. Ambr. αὐτῶν. Syr. Erp. Codd. lat. multi. (m) μόγις. D. (n) + ἀλλὰ πορεύεσθαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. C. 4. in m. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 68. 73. 95. al. 5. et quatuor Stephani teste Beza et Barb. 3. Mt. a l. in marg. h. k* ut videtur. Arm. Syr. p. in m. Slav. 1. 7. et ed. (o) διατριβόντων (δὲ) αὐτῶν (+ ἐκεῖ. 40. + ἐν λύστροις. Mt. a l.) καὶ διδασκόντων, ἐπῆλθον. CDE. 4 in m. 14. 15. 18. 29. 31. 33. 34. 36. 40. 57. 66 in m. 68. 69. 73. 76. 95. al. 6. Barb. 4. et Stephani 4 teste Beza. Mt. a l. in textu. d. h. k. l. m. Ed. Erp. Arm. Syr. p. in m. Slav. ed. cant. laud. Cassiod. Bedæ gr. (p) οἱ ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου καὶ ἰουδαῖοι. 15. 18. ‖ + τινες. DE. Syr. utr. Slav. ed. Vulg. laud. Bedæ gr. Cassiod. (q) + καὶ διαλεγομένων αὐτῶν παῤῥησίᾳ, ἔπεισαν (ἀνέπεισαν) τοὺς ὄχλους, ἀποστῆναι (ἀπ') αὐτῶν, λέγοντες· ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν, ἀλλὰ πάντα ψεύδονται. C. 3. 4 in m. 14* (e quo vero Wetst. priorem tantum additamenti partem laudat,) 15. 18. 25. 27. 29. 31. 33. 34. 36. 38 ap. Mill. 40. 43. 67. 68. 69. 73. 95* et Steph. 4, Mt. a l, in marg. d. k. l. m. Arm. Syr. p. in m. Slav. ed. (r) = 27. ap. Mill. Mt. l. m. ‖ καὶ πείσαντες . . . πεθνάναι = Mt. d. ‖ πείσαντες] ἐπισείσαντες. D. 31. Syr. utr. *cum instigassent*, cant. *et commoventes*, laud. (s) λιθοβολήσαντες. A. 15. 18. 36.

τὸν [t] τεθνάναι." Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, 20
ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν [u] πόλιν.

Καὶ τῇ ἐπαύριον [[x] ἐξῆλθε" σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς
δέρβην. Εὐαγγελισάμενοί τε [y] τὴν πόλιν ἐκείνην," καὶ 21
μαθητεύσαντες [z] ἱκανοὺς," ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν,
καὶ [a] ἰκόνιον, καὶ" ἀντιόχειαν, Ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυ- 22
χὰς τῶν μαθητῶν, [b] παρακαλοῦντες [c] ἐμμένειν τῇ πί-
στει, [d] καὶ" ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς 23
[e] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν," προσευξάμενοι μετὰ
[f] νηστειῶν," παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπι-
στεύκεισαν. Καὶ διελθόντες τὴν πισιδίαν, ἦλθον εἰς 24
[g] παμφυλίαν. Καὶ λαλήσαντες ἐν πέργῃ τὸν λόγον [h], 25
κατέβησαν εἰς ἀττάλειαν [i]. Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς 26
[k] ἀντιόχειαν," ὅθεν [l] ἦσαν" παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ
θεοῦ εἰς τὸ ἔργον, ὃ ἐπλήρωσαν. [m] Παραγενόμενοι δὲ" 27
καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα
ἐποίησεν ὁ θεὸς [n] μετ' αὐτῶν," καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι
θύραν πίστεως. Διέτριβον δὲ [o] † χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν 28
τοῖς μαθηταῖς.

---

[o] † ἐκεῖ.

(t) τεθνηκέναι. ABC. 15. 18. 29. 36. 69. 73. Mt. a l** l. (u) + λύστραν. D. cant. (x) ἦλθε. 40. εἰσῆλθε. 26 et Lectionaria, quæ hic, omisso vs. 19 et commatis 20 initio, lectionem inchoant. Theoph. 1. (y) τοὺς ἐν τῇ πόλει. D gr. (z) πολλούς. D. (a) εἰς ἰκόνιον, καὶ εἰς. ACE gr. 40. 69. 95* al. 3. Mt. d. l. Syr. (b) + καί. C. 69. al. 3. Mt. d. l. Ed. Syr. Arr. Arm. Chrys. Theoph. 2. Œc. (c) + τε. D gr. Vulg. (non tol.) (d) = Ar. Slav. 5. ‖ + *dicebant illis*, Syr. et Syr. p. in m. (e) κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους. ABCD. 40. 69. 95. al. 3. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. cant.

(f) νηστείας. 25. 69. (g) + τήν. BE. 40. 43. 68. 73. Mt. a l. (h) + τοῦ κυρίου. AC. 40. al. 6. et Barb. 1. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. 8 et ed. Vulg. + τοῦ θεοῦ. E** Erp. laud. (i) + εὐαγγελιζόμενοι αὐτούς. D. Syr. p. c. ast. cant. (k) μίλητον. Cod. ap. Œc. et scholia in Mt. d. (l) ἦραν. Conject. ‖ *unde navigaverant ad opus, quod compleverunt per gratiam Dei*, Erp. (m) = Syr. παραγάγοντες δὲ. 43. (n) = Theoph. 2. αὐτοῖς μετὰ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. D. cant. Sed αὐτοῖς = D** (o) = ACD. 15. 18. 33. 34. 36. 40. Barb. 1. Æth. Arm. Vulg. cant.

3 [s] Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ
τῷ κυρίῳ, τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
[t] † διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν
4 αὐτῶν. Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν
5 ἦσαν σὺν τοῖς ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις [u]. [x] Ὡς
δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρ-
6 χουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι″ αὐτούς· [y] Συν-
ιδόντες″ [κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς λυκαονίας, λύ-
7 στραν καὶ δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· Κἀκεῖ ἦσαν εὐ-
αγγελιζόμενοι [z].
8 Καί τις ἀνὴρ ἐν λύστροις [a] ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθη-
το, — χωλὸς″ ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ [b] †, ὃς οὐδέ-
9 ποτε [c] περιεπεπατήκει.″ Οὗτος [d] ∞ ἤκουε″ τοῦ παύλου
[e] λαλοῦντος″ [f]. [g] ὃς ἀτενίσας αὐτῷ,″ καὶ ἰδὼν, ὅτι πίστιν

---

[t] † καὶ. [b] † ὑπάρχων. [c] περιεπεπατήκει. [d] ∞ ἤκουσε.

(s) + ὁ δὲ κύριος εἰρήνην ἐποίησεν. E. laud. Bedæ gr. + ὁ δὲ κύριος ἔδωκε ταχὺ εἰρήνην. D. Syr. p. in m. cant. demidov. Correctorium. Cassiod. (t) = ABDE. 4. 18. 26. 33. 34. 36. 40. 57. 65 (c. al. 6) 73. 76. 78. 80. 98. al. 12. Mt. a 1. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Slav. 5. 8. Vulg. cant. laud. Chrys. (u) + κολλώμενοι. Syr. + κολλώμενοι διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. D. Syr. p. in m. cant. (x) καὶ πάλιν ἐπήγειραν διωγμὸν ἐκ δευτέρου οἱ ἰουδαῖοι σὺν τοῖς ἔθνεσιν τοῦ λιθοβολῆσαι. Syr. p. in m. (y) συνειδότες. 33. 34. Slav. (exc. 1.) Theoph. 1. ἀκούσαντες δὲ. 26. σπεύδοντες. Conject. ‖ + . αὐτοὶ. Arm. + οἱ ἀπόστολοι. 21. 26. 41. + οἱ ἀπόστολοι, ὁ βαρνάβας καὶ ὁ παῦλος. Slav. 1. Post κατέφυγον addunt 33. 34. 40. 69. Theoph. 1. item 47. 68. Theoph. 2. ‖ + discesserunt et, Syr. ‖ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως, καὶ καταφυγόντες κατήντησαν εἰς λυκαονίαν,' εἰς πόλιν τινα καλουμένην λύστραν καὶ δέρβην. Syr. p. in m. (z) + τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· καὶ ἐξεπλήσσετο (commota est) πᾶσα ἡ πολυπληθεία ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτῶν. ὁ δὲ παῦλος καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν λύστροις. E. laud. Vulg. ed. sixtin. Bedæ gr. Codd. lat. ap. Erasm. et Zeger. + καὶ ἐκινήθη ὅλον τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ διδαχῇ. ὁ δὲ παῦλος καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν λύστροις D. cant. In his omnibus (et in 23 ap. Mill.) mox = ἐν λύστροις. (a) ἐκάθητο ἀδύνατος τοῖς ποσὶν, omisso χωλὸς, D. cant. ‖ + ἔτι. 43. Copt. (b) = ABCDE. 14** 15. 18. 33. 34. 36. 40. Mt. l. Syr. Ar. pol. Vulg. It. ὢν. 69. (c) DE. 4. 14. 57. 98. al. 10. pluresve. Lect. 5. Mt. a l. k. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) περιεπάτησεν. AB. 13. 29. 36. 40. 69. al. 4. Mt. l. Ed. Chrys. (d) ADE. 36. 40. 69. 98. al. 15. Mt. d. m. Ed. Chrys. Theoph. l. (e) = 68. λέγοντος. 4. 66* al. 3. Mt. d. (f) + ὑπάρχων ἐν φόβῳ. D. possidens in timore, cant. (g) ἀτενίσας δὲ αὐτῷ ὁ παῦλος. D. cant. πρὸς ὃν ἀτενίσας ὁ παῦλος. E. Æth. laud.

ἔχει τοῦ σωθῆναι, Εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· [h] ἀνάστηθι 10
ἐπὶ τοὺς πόδας σου [i] ὀρθός." καὶ [k] [l] ἥλατο" καὶ περιεπάτει.
Οἱ δὲ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν [m] [n] ὁ" παῦλος, ἐπῆραν 11
τὴν φωνὴν αὐτῶν, [o] λυκαονιστὶ" λέγοντες· οἱ θεοὶ, ὁ-
μοιωθέντες ἀνθρώποις, κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. Ἐκάλουν 12
[p] τε" τὸν [q] = μὲν" βαρνάβαν, δία· τὸν δὲ παῦλον, ἑρ-
μῆν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν [r] ὁ" ἡγούμενος τοῦ λόγου. Ὁ 13
[s] δὲ" ἱερεὺς τοῦ διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως [t] †, ταύ-
ρους [u] καὶ στέμματα [x] ἐπὶ τοὺς πυλῶνας" ἐνέγκας, [y] σὺν
τοῖς ὄχλοις" [z] ∾ ἤθελε" θύειν. [a] Ἀκούσαντες δὲ οἱ 14
ἀπόστολοι" βαρνάβας καὶ παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ
ἱμάτια αὐτῶν, [b] ἐξεπήδησαν" εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες,
[c] Καὶ λέγοντες" ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς 15
ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι [d] ὑ-

---

[l] ἥλλετο. [t] † αὐτῶν. [z] ∾ ἤθελεν. [b] εἰσεπήδησαν.

(h) + σοι λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ CD. (St. β.) 13. 27. 29. 66 in m. 69. 76. 80. in marg. 95. in marg. al. 7. et Barb. 2. Mt. a l. in marg. d. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Slav. rec. (non habent Slav. 1. 5. 8.) cant. Bedæ gr. item E. 14. 15. 18. 36. 40. 68. Mt. l. Arm. Slav. 7. laud. tol. Codd. lat. Theoph. 2. (i) ὀρθῶς. E. gr. al. 8. Mt. a l. al. 3. Theoph. 1. ‖ + καὶ περιεπάτει. D. Syr. p. in m. cant. (k) + παραχρῆμα. E. Syr. p. in m. Slav. 7 et ed. laud. tol. Codd. lat. + εὐθέως παραχρῆμα. D. cant. (l) ἥλατο. ABC. 4. 14. 15. 36. 65 (cum 64. 67) 73. 80* 98. al. 4. Mt. a l. d, e. k. ἥλλατο. 29. 40. 76. 80** al. 9. Lect. 5. Mt. l. al. 3. Damasc. ἀνήλατο. D* ἀνήλλατο D** 43 ap. Wetst. ἐξήλλατο. E. exsilivit, Vulg. It. (m) + σημεῖον. 4. (n) = ADE. (o) = 47. lingua loci sui, Syr. item Erp. (p) δὲ. D. 38. 40. Mt. k. l. laud. Chrys. ‖ = cant. (q) = AC*D. 36. al. 3. Syr. Arr. Slav. 1. Vulg. (r) = D. al. 2. pluresve. (s) τε. ABC. 15. 18. 36. 40. Mt. l. Æth. Vulg. (t) = ABC D. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. (u) + αὐτοῖς. D. cant. Post στέμματα addunt E. laud. (x) = Slav. 5. πρὸς τοὺς πυλ. Mt. l. ‖ + domus, in qua hospitabantur, Syr. Erp. (y) = Syr. (z) D. (idem cum Æth. et cant. supra: οἱ ἱερεῖς . . . ἐνέγκαντες) 26. 27. 66** 98. al. 9. Mt. a l. b. e. f. m* Ed. Æth. cant. tol. Theoph. 1. (a) ἀκούσας δὲ. D. cant. item Syr. (b) ABC*DE. 14* 18. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. ms. Theoph. 1. in comment. (c) = 18. Mt. c. καὶ φωνοῦντες. D* cant. (d) ὑμῖν τὸν θεὸν. D. cant. floriac. Iren. ‖ + ὅπως s. ἵνα . . . ἐπιστρέψητε. DE. Iren.

1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς ἰουδαίας [p] ἐδίδασκον
τοὺς ἀδελφούς· ὅτι ἐὰν μὴ [q] ∞ περιτέμνησθε" [r] τῷ ἔθει
2 μωϋσέως," οὐ δύνασθε σωθῆναι. Γενομένης [s] οὖν"
[t] στάσεως [u] = καὶ ζητήσεως" οὐκ ὀλίγης τῷ παύλῳ καὶ τῷ
βαρνάβᾳ [x] πρὸς αὐτοὺς," [y] ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦλον καὶ
βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν" πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς ἱερουσαλὴμ, [z] περὶ τοῦ ζη-
3 τήματος τούτου. Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες [a] ὑπὸ"
τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν φοινίκην καὶ σαμάρειαν, ἐκ-
διηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χα-
4 ρὰν μεγάλην [b] πᾶσι" τοῖς ἀδελφοῖς. Παραγενόμενοι δὲ
εἰς ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν [c] ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ
τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε,
5 ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν [d].] [[e] Ἐξανέστησαν δέ
τινες" τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων [f] πεπιστευ-

---

[q] ∞ περιτμηθῆτε. [u] καὶ συζητήσεως.

(p) + τῶν πεπιστευκότων ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν φαρισαίων. 8. Syr. p. in m. (q) ABCD. (St. β.) 15. 18. 36. 40. 73. cant. Constitut. Ath. (r) καὶ τῷ ἔθει μ. περιπατῆτε. D. (St. β.) Syr. p. in m. Sahid. cant. Item Constit. ‖ μωϋσέως] τοῦ νόμου. Syr. τοῦ νόμου μωσ. Erp. (s) δέ. CD gr. 4. 15. 18. 36. 69. 73. al. 3. Mt. d. l. Syr. Copt. (t) ἐκστάσεως. D gr. (u) = E. 68. Copt. Vulg. laud. Hier. ‖ καὶ ζητήσεως. ABCD. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 37. et Barb. 5. Lect. 3. Mt. l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arm. Constitut. Chrys. Theoph. l. (x) σὺν αὐτοῖς. D gr. αὐτοῖς. 98. (y) ἔλεγεν γὰρ ὁ παῦλος, μένειν οὕτως, καθὼς ἐπίστευσαν, (huc usque consonat cod. lat. bodlej. In cant. lat. deest διισχ.) διισχυριζόμενος. οἱ δὲ ἐληλυθότες ἀπὸ ἱερουσαλὴμ (hucusque Syr. p. in m.) παρήγγειλαν αὐτοῖς, τῷ παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ καί τισιν ἄλλοις, ἀναβαίνειν. D. cant. sed hic, neglecto πρὸς, vertit: *et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros in Jerus. ut judicent super eos,* ‖ ἐξ αὐτῶν] *ex aliis,* Vulg. ed. Hier. (z) + ὅπως κριθῶσιν ἐπ' (αὐτῶν**) αὐτοῖς. D. Syr. p. c. ast. item cant. (a) ὑπὲρ. 43. (b) = 2. 64. Mt. c. k. Theoph. l. (c) + μέγως. D* μεγάλως. D** Syr. p. c. ast. Ambr. Cassiod. *mire,* cant. (d) + καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. C** 28 in m. 69. al. 5. Mt. b. c. d** l. m. in marg. Ar. pol. Slav. Theoph. 2. (e) οἱ δὲ παραγγείλαντες αὐτοῖς ἀναβαίνειν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἐξανέστησαν, λέγοντες· τινὲς (omisso postea λέγοντες) D. cant. (qui mox πεπιστευκότες vertit *crediderunt.*) Item Syr. p. in m. ubi praeterea post ἐξανέστησαν additur: κατὰ τῶν ἀποστόλων, ὄντες φαρισαῖοι. (f) (τῶν) πεπιστευκότων. 27. 29. al. 5. Lect. 5. Mt. c. k. l. m, Ed. Hier.

κότες,″ λέγοντες· ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγ-
γέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον μωϋσέως.
Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι [g], 6
ἰδεῖν περὶ τοῦ [h] λόγου″ τούτου. Πολλῆς δὲ [i] συζητήσεως″ 7
γενομένης, ἀναστὰς [k] πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες
ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ
Θεὸς [l] ἐν ἡμῖν″ ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦ-
σαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.
Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν [m] αὐτοῖς,″ [n] δοὺς 8
— αὐτοῖς″ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· Καὶ 9
οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει
καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. Νῦν οὖν τί πειράζετε 10
[o] τὸν Θεὸν,″ ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μα-
θητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσα-
μεν βαστάσαι; Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος [p] ÷ τοῦ″ [q] κυ- 11
ρίου″ ἰησοῦ [r] † πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον
κἀκεῖνοι. [s] Ἐσίγησε δὲ″ [t] πᾶν″ τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον 12

---

[r] † χριστοῦ.

(g) + σὺν τῷ πλήθει. Syr. p. (h) ῥήματος. 65. ζητήματος. E. Syr. p. in m. laud. (i) ζητήσεως. A. 13. 15. 36. 40. 69. al. 3. Mt. d. k. l. (Arm.) (k) + ἐν πνεύματι. D* cant. Item. Syr. p. in m. Cassiod. (l) = 31. Mt. c. Syr. Vulg. ms. Alii transponunt ‖ ἡμῖν. D* gr. 16. 46. ἐν ὑμῖν. AB. 3. 40. 68. 69. 73. 76. Mt. l. d. in scholiis, et, ut videtur, a l. e. f. k. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. 8. Constitut. Chrys. Theoph. 1. *me*, Æth. *me in vobis*, Versio bohem. (m) = E. Vulg. laud. Ambr. Auctor de rebapt. hæret. (n) = Mt. b. ‖ αὐτοῖς = AB. 13. Ed. Post ἅγιον ponit Mt. l. ἐπ' αὐτούς. D. cant. Hier. (o) = Vulg. ms. Iren. ed. Hier. sæpe. Haymo. *Quid vultis imponere*, Aug. semel. *Quid imponitis*, Ambrosiast. quater. Quæst. e V. et N. T. ‖ *Dominum*, Tert. Hilar. Tichon. (p) + ACDE. 73. 76. 78. 80. al. 20. pluresve. Lect. 5. Mt. l. al. 8. Ed. Chrys. Theodoret. Theoph. 1. 2. Œc. (q) = Slav. 7. ‖ + ἡμῶν. 13. Syr. Copt. Æth. Iren. Hier. (r) = ABE. 4. 14. 25. 33. 34. 73. 76. 78. 80. 84. 98. al. 20. Lect. 5. Mt. l. al. 7. Ed. Syr. p. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. ms. laud. tol. Chrys. Theodoret. Theoph. 1. Tert. Aug. (semel habet.) Hier. ‖ ἰησοῦ χριστοῦ = 20* 40. (s) συγκατατεθειμένων (disponentes) δὲ τῶν πρεσβυτέρων τοῖς ὑπὸ τοῦ πέτρου εἰρημένοις, ἐσίγησεν D. Syr. p. c. ast. cant. (t) = 11. Mt. l. Copt. ἅπαν. E. al. 8. Ed. Theoph. 2. Post πλῆθος ponunt alii et Ed.

βαρνάβα καὶ παύλου ἐξηγουμένων, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς
σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.]
13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, [u] ἀπεκρίθη [ἰάκωβος,
14 λέγων" "Ανδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. συμεὼν ἐξη-
γήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς [x] ἐπεσκέψατο" λαβεῖν
15 ἐξ ἐθνῶν λαὸν [y] = ἐπὶ" τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Καὶ τούτῳ
συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·
16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν
δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ [y*] κατεσκαμμένα" αὐτῆς
17 ἀνοικοδομήσω, [z] καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· "Οπως ἂν ἐκζητή-
σωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν [a] ἀνθρώπων" τὸν κύριον, καὶ
πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ'
18 αὐτούς· λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα [b] † *[c] — Γνωστὰ ἀπ'
19 αἰῶνος" [d] †.] Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ

---

[b] † πάντα. [d] † ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

(u) ἀναστὰς Ἰάκωβος εἶπεν. D. Syr. cant. (x) ἐπελέξατο. E. ἐξηγήσατο. 27. (ap. Mill. 26.) *prospexit*, cant. laud. *suscitavit*, tol. *excogitavit*, Iren. *cœpit*, Syr. (y) = ACDE. 3. 14* 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. 95* Barb. 1. Mt. d. l. Syr. Vulg. It. Constitut. Chrys. Procop. Theoph. 2 et, ut videtur, 1 in comment. Iren. Hier. (y*) κατεστραμμένα, B. (z) + καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος. 4. 66. 80** al. 3. Mt. a l. semel. Copt. (a) ἐθνῶν. 4* (b) = ABCD. 3. 27. 28. 29. 31. 40. 65. 66. ap. Alt. 95. Barb. 1. Copt. Æth. Vulg. cant. Constitut. Iren. Ambr. Hier. Auct. de rebapt. hæret. Auct. de voc. gent. ‖ Ante ταῦτα ponunt E. al. 6. Mt. a l. semel. Ed. Slav. ms. Theoph. 1. (c) ὃ ἐστι γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος, omissis cæteris, 32. 42. Æth. Etiam Slav. 5. 7. ponunt ὃ ante γνωστὰ. ‖ ὃ ἐστιν γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος αὐτῷ, omissis cæteris, 57* Barb. 1. Ed. Scholion in Mt. a l, ut videtur. ὃ ἐστι γνωστὰ αὐτῷ ἀπ' αἰῶνος, omiss. cæt. 69. ‖ φανερὰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἐστι τῷ etc. Mt. k. ‖ γνωστὰ] γνωστὸν. AD. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg. cant. Iren. (d) = BC. 15. 18. 27. 29. 36. 63. 65. Mt. d. (sed scholio textus vulgaris præmittitur.) l. Copt. scilicet: ὁ ποιῶν ταῦτα (πάντα) γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. (item B. 32. 42. 57. 69. Ed. Æth. coll. nota anteced.) ‖ ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Syr. ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα, γνωστὸν κυρίῳ ἀπ' αἰῶνος, omissis cæteris, Erp. ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα γνωστά· ὅτι τῷ Θεῷ ἐστιν ἀπ' αἰῶνος πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ar. pol. ὁ ποιῶν ταῦτα (πάντα.) γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος (ἐστιν D.) τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. AD. Arm. Vulg. cant. Iren. item (omisso τῷ κυρίῳ) Syr. p. in m. ‖ ἐστι] = A. Hier. εἰσι. 34. 57** Mt. c. ‖ τῷ Θεῷ = Syr. Syr. p. in m. tol.* Alii varie transponunt. τῷ κυρίῳ. AD. 19. Erp. Arm. Vulg. cant. Iren. Ambr. ‖ πάντα = AD. 31. 40. Syr. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg.

τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν· Ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι 20
αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι [e] ἀπὸ" τῶν ἀλισγημάτων [f] τῶν [g] εἰ-
δώλων," καὶ τῆς [h] πορνείας," [i] — καὶ τοῦ πνικτοῦ," [i*] καὶ"
τοῦ αἵματος [k]. Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ 21
πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις 22
σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν
πέμψαι εἰς ἀντιόχειαν σὺν [l] = τῷ" παύλῳ καὶ βαρ-
νάβᾳ, ἰούδαν τὸν [m] ∾ ἐπικαλούμενον" [n] βαρσαβᾶν,"
καὶ σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους [o] ἐν τοῖς ἀδελφοῖς·
Γράψαντες" διὰ χειρὸς αὐτῶν [p] [q] τάδε·" οἱ ἀπόστολοι 23
καὶ οἱ πρεσβύτεροι [r] — καὶ οἱ" ἀδελφοὶ, τοῖς κα-
τὰ τὴν ἀντιόχειαν [s] καὶ συρίαν καὶ κιλικίαν ἀδελ-
φοῖς, [t] τοῖς ἐξ ἐθνῶν," [u] χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν, 24

---

m ∾ καλούμενον.

---

cant. Iren. ‖ τὰ ἔργα] τὸ ἔργον. AD. Erp. Arm. Syr. p. in m. Vulg. cant. Iren. ‖ αὐτοῦ = 40. Erp. τοῦ Θεοῦ. Syr. (e) = BD. gr. 15. 18. 36. laud. (f) + καὶ. Syr. p. (g) εἰδωλοθύτων. Syr. Erp. Copt. (h) χοιρείας s. πορκείας. Conject. (i) = D. cant. Iren. Tert. Cypr. Pacian. Fulgent. Hier. (qui in nonnullis exemplaribus legi tradit.) Aug. Gaudent. Eucher. (qui pro interpretamento τοῦ αἵματος habent.) Ambrosiast. qui Græcos scripturam hic adulterasse existimavit. ‖ Habent Versiones, Clem. Orig. Constitut. Græci. Vigil. καὶ τῶν πνικτῶν. Clem. Vulg. ‖ αἱμ. πνικτ. πορν. hoc ord. 69. Mt. l. (i*) = Codd. lat. Cassiod. (k) + καὶ ὅσα (ἂν) μὴ θέλωσιν (θέλουσιν) ἑαυτοῖς (αὐτοῖς) γίνεσθαι, ἑτέροις μὴ ποιεῖν (ποιεῖτε.) D. (St. β.) 7. 27. 29. 60. 69. Mt. a l. in marg. m. Æth. Sahid. Slav. 7. et ed. cant. Quidam; teste Correctorio. Iren. Cypr. Hraban. (l) = D. 65. (c. al. 4) al. 10. pluresve Mt. d. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. l. (m) ABDE. 15. 18. 36. 73. cant. Constitut. (n) βαρσαββᾶν. ABCE. 65. (c. al. 3) al. 9. Mt. a l. k. Ed. Copt. laud. Codd. lat. Constitut. Chrys. βαραββᾶν. D. cant. βαρνάβαν. Ed. Æth. (o) γράψαντες τοῖς ἀδελφοῖς. Arm. (p) + ἐπιστολὴν περιέχουσαν. C. item D. cant. + ἐπιστολὴν ἀπέστειλαν περιέχουσαν. Syr. p. in m. ‖ Post γράψαντες + ἐπιστολήν. Syr. Sahid Codd. lat. (q) = AB. Copt. Vulg. (r) = ABCD. 13. Arm. Vulg. cant. Orig. ut videtur. Ath. Iren. Pacian. Vigil. ‖ καὶ οἱ ἀδελφοὶ = 34. (s) + καὶ λυκίαν. 68. (t) = Slav. 5. Ante ἀδελφ. ponit D. cant. (u) + ἐν κυρίῳ. Slav. 5. et ed.

ὅτι τινὲς [x] ἐξ ἡμῶν″ [y] ἐξελθόντες″ ἐτάραξαν ὑμᾶς * λό-
γοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, [z] = λέγοντες
περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον,″ οἷς οὐ διεστειλά-
25 μεθα· Ἔδοξεν ἡμῖν, γενομένοις ὁμοθυμαδὸν, [a] ἐκλεξα-
μένους″ ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς
26 ἡμῶν βαρνάβᾳ καὶ παύλῳ, Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς
ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
27 χριστοῦ [b]. Ἀπεστάλκαμεν οὖν ἰούδαν καὶ σίλαν, καὶ
28 αὐτοὺς διὰ λόγου [c] ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. Ἔδοξε
γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθε-
σθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν [d] τῶν ἐπάναγκες = τούτων,″
29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, [e] — καὶ πνι-
κτοῦ,″ καὶ πορνείας [f]· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ
[g] πράξετε.″ [h] [i] ἔρρωσθε.″
30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες [k] [l] ∞ ἦλθον″ εἰς ἀντιόχειαν·

---

[l] ∞ κατῆλθον.

(x) = 32. 57* Barb. 1. Mt. 1. Ed. Æth. ἐξ ὑμῶν. Theoph. 1. ὡς ἐξ ἡμῶν. Arm. (y) = B. Arm. (z) = A BD. 13. Copt. Æth. Vulg. cant. Constitut. Ath. Epiph. Vigil. taps. Beda. Sed habet Bedæ gr. Post διεστειλ. ponit Iren. || περιτέμνεσθαι] + δεῖ. E. laud. Bedæ gr. περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα. Chrys. ms. (a) ἐκλεξαμένοις. AB. 3. 81. 69. 95. Mt. k. l. Ed. *electos*. cant. Iren. (b) + εἰς πάντα πειρασμόν. DE. Syr. p. in m. cant. laud. Bedæ gr. (c) + πολλοῦ. E. laud. (d) τῶν ἐπάναγκες. A. 15. 18. 36. 43. Clem. Epiph. Cyr. Orig. int. τούτων (τῶν) ἐπάναγκες. BD. 25. 40. 65. 69. 73. 95. pluresque. Mt. a 1. c. 1. Copt. Vulg. cant. Constitut. Theoph. 1. 2. Iren. Tert. Cypr. Pacian. Vigil. || ἐπάναγκες] ἐπ' ἀνάγκαις. AC(D** ap. Wetst.) 40. (Arm.) Constitut. ἐπ' ἀνάγκης s. ἐν ἀνάγκαις. Conject. (e) Cf. vs. 20. not. i. καὶ πνικτῶν. B. Clem. bis. || = καὶ. Vulg. ms. Cassiod. scilicet: *sanguine suffocato*. (f) + καὶ ὅσα (ἂν) μὴ θέλετε ἑαυτοῖς (ὑμῖν) γίνεσθαι, ἑτέροις (ἑτέρῳ) μὴ ποιεῖν (ποιεῖτε s. ποιεῖται.) D. (St. β.) 25. 29. 32. 42. 57. 69. Mt. l. m. Ed. Æth. Syr. p. c. ast. Slav. ed. cant. Iren. Cypr. (non Tert.) (g) πράξατε. CD. 20. 33. 43. 57. Barb. 1. Mt. m. Ed. Æth. πράξητε. E. al. 4. Theoph. 2. (h) + φερόμενοι ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι. D. *ferentes in s. Sp.* cant. *ambulantes in Sp. S.* Iren. *vectante* (al. *rectante*) *vos Spiritu S.* Tert. (i) = 26. || + ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Syr. (k) + ἐν ἡμέραις ὀλίγαις. D. cant. + ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 68. Theoph. 2. (l) ABCD. 15. 18. 29. 34. 36. 40. 66** 69. 73. al. 5. Mt. l. Æth. Vulg. Theoph. 2.

καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.
'Αναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 'Ιούδας 31 32
[m] *τε" καὶ σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες*[n], *διὰ λόγου*
[o] *πολλοῦ" παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστή-*
ριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν [p] *μετ' εἰρή-* 33
νης" [q] *ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν" πρὸς τοὺς* [r] *ἀποστείλαντας αὐτούς."*
[s] = *"Εδοξε δὲ τῷ σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ."] [Παῦλος δὲ* 34 35
καὶ βαρνάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ
εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον
τοῦ κυρίου.

Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν· 36
ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς [t] † *κα-*
τὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς [u] *κατηγγείλαμεν" τὸν λόγον*
τοῦ κυρίου, [x] *πῶς ἔχουσι.* [y] *Βαρνάβας δὲ* [z] ∾ *ἐβουλεύ-* 37
σατο" συμπαραλαβεῖν [a] — *καὶ" ἰωάννην τὸν* [b] *καλούμε-*

---

[m] *δὲ.* [r] *ἀποστόλους.* [t] † *ἡμῶν.* [z] ∾ *ἐβούλετο.* [a] *τὸν.*

(m) ABCE gr. 73. 76. 78. 80. 95. 98. Alii. Mt. c. k. l. m. Ed. (etiam St. 3) Æth. cant. Chrys. Theoph. 1. (n) + *πλήρεις πνεύματος ἁγίου.* D. cant. (o) = D. 18. cant. (p) = 34. ‖ *μετ' εἰρήνης* ad *ἐπιμεῖναι αὐτοῦ* = 98. (q) = 18. ‖ *ἀπὸ*] *ὑπὸ*. Mt c. Chrys. (r) ABCD. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 65. 68. 69. Mt. l. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Theoph. 2. Cassiod. Beda. Sed *apostolos*, Bedæ gr. (s) = ABEG. 4** 14. 25. 26. 31. 34. 65. (c. al. 4.) 73. 76. 78. 80. 95* al. 21. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. (habent edd. quædam.) Ar. pol. Copt. Slav. 5. 8. (Syr. p. habet. c. ast.) Vulg. ms. laud. demidov. Chrys. Theoph. 1. Antiqui, teste Correctorio. *Ἔδοξε δὲ τῷ παύλῳ ἐπιμ. αὐτοῦ.* Æth. ‖ Præterea + *μόνος δὲ ἰούδας ἐπορεύθη.* D (St. β.) cant. *Judas autem solus abiit (reversus est) Jerusalem.* Arm. Slav. ed. Vulg. Cassiod. ‖ *αὐτοῦ*] *αὐτόθι.* 32. 42. 57. 69. Ed. *αὐτοὺς.* CD* *sustinere eos,* cant. *πρὸς αὐτοὺς.* D** *αὐτοῖς.* 73. (t) = ACDE. 13. 15. 18. 27. 29. 40. 69. 73. al. 3. et Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. (u) *ἐκηρύξαμεν.* C. 15. 18. 36. Syr. Copt. (x) + *καὶ ἴδωμεν.* Syr. Æth. Syr. p. c. ast. + *τὸ.* E. (y) + *ἤρεσε δὲ ἡ ἐπίνοια τῷ βαρνάβᾳ.* Syr. p. c. ast. (z) ABCE. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. h. l. (Syr. utr. Copt. Æth. Vulg. It.) Theoph. 2. *ἐβουλεύετο.* D. (a) *καὶ.* ACE. 15. 18. 25. 34. 36. 40. 68. al. 4. Lect. 5. Mt. a l. h. m. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. Theoph. 2. ‖ = D. 7. 8. 29. 69. 98. Mt. l. (b) *ἐπικαλούμενον.* D. 40. 76. al. 7. et Barb. 2. Lect. 5. Mt. h. k. l. Vulg.

38 νον" μάρκον. Παῦλος δὲ [c] ἠξίου," τὸν [d] ἀποστάντα"
ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς
39 [e] εἰς τὸ ἔργον, [f] μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον." [g] Ἐγέ-
νετο οὖν παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι" αὐτοὺς ἀπ'
ἀλλήλων, [h] τόν τε βαρνάβαν, παραλαβόντα τὸν μάρ-
κον, ἐκπλεῦσαι" εἰς κύπρον.

40 Παῦλος δὲ [i] ἐπιλεξάμενος" σίλαν ἐξῆλθε, παραδο-
41 θεὶς τῇ χάριτι τοῦ [k] θεοῦ" ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Διήρχε-
το δὲ τὴν συρίαν καὶ κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλη-
1 σίας] [l]. [m] Κατήντησε δὲ" εἰς δέρβην καὶ λύστραν·
καὶ ἰδοὺ, μαθητής [n] τις" ἦν [o] ἐκεῖ," ὀνόματι τιμόθεος,
υἱὸς γυναικὸς [p] † [q] ἰουδαίας" πιστῆς, πατρὸς δὲ ἕλληνος·
2 Ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελ-
3 φῶν. Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν·
καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς ἰουδαίους τοὺς
ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν
4 πατέρα αὐτοῦ, [r] ∾ ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν." [s] Ὡς δὲ διε-

[p] † τινος. [r] ∾ ὅτι ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν.

(c) οὐκ ἐβούλετο. D. Syr. Erp. cant. ‖ + λέγων (omisso postea αὐτοῖς. coll. nota f.) D. *nolebat, dicens his qui discesserunt ab eis a Pamphylia et nec simul venerunt ad opus, . . . hunc non adsumerent secum*. cant. (d) ἀποστήσαντα. D. ἀποστατήσαντα. A. (e) = Syr. ‖ + εἰς ὃ ἐπέμφθησαν. D. cant. tol. Codd. lat. (f) τοῦτον μὴ εἶναι σὺν αὐτοῖς. D. Cf. not. c. (g) *Propter hanc contentionem discesserunt*, Syr. ‖ ἀποχωρισθῆναι] χωρισθῆναι. 14. 18. 36. 40. al. 3. Lect. 5. Mt. c. ψ. Chrys. Theoph. 1. (h) τότε βαρνάβας παραλαβὼν τ. μ. ἔπλευσεν. D. item cant. (i) ἐπιδεξάμενος. D. cant. (k) κυρίου. ABD. 33. 34. 40. 68. Ar. pol. Vulg. ms. cant. tol. (l) + παραδιδοὺς τὰς ἐντολὰς τῶν πρεσβυτέρων. D. cant. + *præcipiens custodire præcepta apostolorum et seniorum*, Arm. Vulg. (non tol. Correctorium a græcis abesse hæc testatur.) item Syr. p. in m. Cassiod. (m) διελθὼν δὲ τὰ ἔθνη ταῦτα, κατήντησε. D. cant. Syr. p. in m. Cassiod. ‖ + καὶ. AB. 36. 40. al. 5. Copt. Syr. p. (n) = 40. 63. Mt. c. Theoph. 1. (o) = 32. 37. 57. Ed. Æth. (p) = ABCDE. 14* 18. 25. 34. 36. 40. 69. 73. al. 6. et cod. molshem. Mt. h. 1. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. Hier. Orig. int. (q) = E. laud. *viduæ*. codd. lat. Hier. Aug. Rufin. ἰουδαίας χήρας. 25. (r) ABC. 13. 15. 18. 31. 33. 34. 40. 68. 69. Mt. 1. Vulg. (s) διερχόμενοι

πορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν
τὰ δόγματα, τὰ [t] κεκριμένα″ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων
καὶ [u] τῶν″ πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. Αἱ μὲν 5
οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο [x] τῇ πίστει,″ καὶ [y] ἐπε-
ρίσσευον″ τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. [z] ∾ Διελθόν- 6
τες″ δὲ τὴν [a] φρυγίαν″ καὶ [b] τὴν″ γαλατικὴν χώ-
ραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος [c] λαλῆ-
σαι τὸν λόγον [d] ἐν τῇ ἀσίᾳ, [e] Ἐλθόντες″ [f] [g] κατὰ″ 7
τὴν [h] μυσίαν,″ [i] ἐπείραζον″ [k] εἰς″ τὴν βιθυνίαν [l] πορεύε-
σθαι·″ καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα [m] ⁜ ἰησοῦ.″
[n] Παρελθόντες″ δὲ τὴν μυσίαν, [o] κατέβησαν″ εἰς τρω- 8
άδα. Καὶ [p] ὅραμα″ διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ· 9
[q] ἀνήρ τις [r] ἦν″ μακεδὼν ἑστὼς [s], παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ

---

[z] ∾ διῆλθον. [k] κατὰ.

δὲ τὰς πόλεις ἐκήρυσσον, καὶ παρεδίδοσαν αὐτοῖς μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, ἅμα παραδιδόντες καὶ τὰς ἐντολὰς (τῶν) ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱεροσολύμοις. D. cant. ‖ Post δόγματα + καὶ ἐκήρυσσον μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν. Syr. p. in m. (t) γεγραμμένα. Syr. (u) = ABCD. 95. 98. al. 5. Mt. d. l. Bas. Theoph. 2. (x) = D. cant. (y) περίσσευον. E. 3. 65 (c. al. 2) Mt. a l. in marg. (z) ABCDE. 13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 65 (cum 43.) 73. al. 4. Mt. h. l. Syr. Copt. Arm. It. Chrys. Epiph. Ath. Cæsarius. Cf. not. f. (ă) παμφυλίαν. Mt. m. in marg. (b) = ABCD. 55. Cæsarius. (c) + μηδενὶ. D. cant. (d) + τοῦ θεοῦ. D. Syr. Erp. Copt. Vulg. cant. (e) γενόμενοι D gr. παρελθόντες. Mt. d. (f) + δὲ. ABDE. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 40. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. h. l. Syr. Arr. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. (paullo supra ἐκωλύθησαν loco κωλυθέντες.) cant. laud. Epiph. Ath. Cf. not. z. (g) εἰς. Syr. Slav. Vulg. laud. Hier. Vigil. (h) ἀσίαν. 37. *Mesopotamiam*, Vigil. (i) ἤθελαν. D. Syr. cant. (k) ACDE. 14* 15. 18. 29. 31. 34. 36. 40. 69. 73. al. 5. et Barb. 2. Mt. 1. (Syr. utr. Arr. Arm. Slav.) Vulg. It. Chrys. Cyr. Epiph. Pseudo Ath. Acta chalced. Theoph. 2. Hier. Vigil. (l) πορευθῆναι. ABE. 15. 34. 36. al. 3. Cyr. Pseudo Ath. (m) + ABCDE. 15. 31. 33. 36. 40. 73. Ed. + τοῦ ἰησοῦ. 13. al. 4. Mt. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. sæpe. Acta chalced. Pseudo Ath. Hier. Orig. int. Vigil. taps. Auctor de vocat. gent. + *Domini*, demidov. (n) διελθόντες. D. ἐξελθόντες. Syr. Erp. (o) κατήντησαν. D gr. Syr. (p) ἐν ὁράματι. D gr. Syr. laud. Cf. not. r. (q) + ὡσεί. D. (St. β.) Syr. cant. (r) = D*E. 3. 47. Mt. h. Syr. Arm. cant. laud. Alii transp. (s) + κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. D. cant. Syr. p. c. ast. Sahid. ‖ + καὶ. ACE. 15. 18. 32. 40. 69. 73. Barb. 4. Mt. h. l. Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. laud. cant.

10 λέγων· διαβὰς εἰς μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. [t] Ὡς δὲ
τὸ ὅραμα εἶδεν," [u] εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν
μακεδονίαν, συμβιβάζοντες," ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς
[x] ∾ ὁ κύριος" εὐαγγελίσασθαι [y] αὐτούς."
11 [z] Ἀναχθέντες οὖν" ἀπὸ [a] — τῆς" τρωάδος, εὐθυδρο-
μήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ [b] εἰς νεάπολιν·
12 [c] Ἐκεῖθέν τε" εἰς φιλίππους, ἥτις ἐστὶ [d] πρώτη" [e] — τῆς
μερίδος" [f] = τῆς" μακεδονίας * πόλις, [g] κολώνια."
ἦμεν δὲ ἐν [h] ∾ ταύτῃ τῇ" πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
13 τινάς. Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
[i] ∾ πόλεως" παρὰ ποταμὸν, οὗ [k] ἐνομίζετο" [l] προσευ-
χὴ" εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθού-
14 σαις [m] γυναιξί. Καί τις γυνὴ, ὀνόματι λυδία, πορφυρό-
πωλις πόλεως θυατείρων, σεβομένη τὸν θεὸν, [n] ∾ ἤκουεν·"
ἧς ὁ κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, [o] προσέχειν τοῖς λαλου-
15 μένοις ὑπὸ τοῦ παύλου." Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη [p], καὶ [q] ὁ
οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε [r], λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με

---

[x] ∾ ὁ θεός. [h] ∾ αὐτῇ τῇ. [i] ∾ πύλης. [n] ∾ ἤκουσεν.

(t) διεγερθεὶς οὖν διηγήσατο τὸ ὅραμα ἡμῖν. D. cant. Sahid. (u) καὶ ἐνοήσαμεν. D. cant. ‖ ἐζητήσαμεν] ἐζήτησεν. 42. ‖ ἐξελθεῖν] ἐλθεῖν. 3. 33. 34. Vulg. Iren. (x) ὁ θεός. ABCE. 13. 15. 18. 33. 34. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 2. Hier. (y) αὐτοῖς. A. 73. al. 8. Theoph. 1. τοὺς ἐν τῇ μακεδονίᾳ. D. cant. (z) τῇ δὲ ἐπαύριον (ἀχθέντες *) ἀναχθέντες. D. cant. (a) = ACDE. 33. 40. 73. Chrys. (b) + ἡμέρᾳ. D. (c) κἀκεῖθεν. ABCDE. al. 9. Mt. l. (d) κεφαλή. D. Syr. Erp. cant. πρώτης. Conject. (e) = D. 14* Mt. l. Syr. Erp. cant. Chrys. μέρις. E. gr. Slav. 5. et ant. (f) = ABCE. 40. 65. (cum 43) 69. al. 3. (g) κολώνεια. 65 (c. al. 5.) 98. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. (h) D* 25. 27. 29. 31. 57. 68. 78. 80. 98. al. 14. Mt. a l. al. 4. Ed. Slav. Chrys. Theoph. 1. Œc. τῇ αὐτῇ. 4. 66** 76. 84. Mt. d. (i) ABCD. (St. β.) 40. 69. Mt. l. Copt. Sahid. Vulg. cant. Auct. de vocat. gent. πύλης τῆς πόλεως. Syr. Erp. *foris extra civit.* laud. (k) ἐνομίζομεν. A**B C. 40. Copt. Æth. ἐδόκει. D. Epiph. *videbatur*, Vulg. It. (l) προσευχὴν. A**C. 15. 33. 34. 40. Copt. Æth. εὐχή. 31. Mt. c. (m) + ἡμῖν. C. ut videtur. E. laud. Æth. (n) D* gr. 4. 13. 25. 34. 40. 66* 69. 78. 80. al. 10. et Barb. 2. Ed. Vulg. Chrys. in comment. Œc. Theoph. 2. Auctor de voc. gent. ‖ = Syr. Erp. (o) = Æth. (p) + αὐτή. E. 98. al. 6. Mt. m. in marg. Syr. Arr. Arm. Vulg. ms. laud. Chrys. (q) + πᾶς. D. 43. 69. Copt. cant. Codd. lat. (r) + ἡμᾶς. Syr. Erp. Copt. Slav. rec. + αὐτούς. Chrys.

πιστὴν [s] τῷ κυρίῳ" εἶναι, [t] εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου,
μείνατε." καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. [Ἐγένετο δὲ πο- 16
ρευομένων ἡμῶν εἰς [u] + τὴν" προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ,
ἔχουσαν πνεῦμα [x] πύθωνος," ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐρ-
γασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς [y] μαντευο-
μένη. Αὕτη κατακολουθήσασα τῷ παύλῳ [z] καὶ ἡμῖν," 17
ἔκραζε λέγουσα· οὗτοι οἱ [a] ἄνθρωποι," δοῦλοι τοῦ Θεοῦ
τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἵτινες [b] καταγγέλλουσιν" [c] ἡμῖν"
ὁδὸν σωτηρίας. Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. 18
διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος, [d] καὶ ἐπιστρέψας," * τῷ πνεύ-
ματι εἶπε· παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χρι-
στοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν [e] αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ." Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, [f] ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς 19
τῆς ἐργασίας αὐτῶν," ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον καὶ
[g] τὸν" σίλαν, [h] εἵλκυσαν" εἰς τὴν ἀγορὰν [i] ἐπὶ τοὺς ἄρ-
χοντας." Καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, 20
εἶπον· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν,
ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· Καὶ καταγγέλλουσιν [k] ἔθη," ἃ 21
οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, ῥωμαίοις
οὖσι. Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος [l] κατ' αὐτῶν, [m] καὶ" οἱ 22

---

[c] ὑμῖν.

(s) = 11. 19. 24. 78* Mt. c. τῷ Θεῷ. D. gr. Ante πιστὴν ponitur in 4. post εἶναι in 42. 57. 73. Mt. m. Ed. (t) εἰς τὸν οἶκόν μου εἰσέλθετε. Arm. (u) + τήν. ABCE. 13. 18. 40. 68. Mt. h. l. Orig. Theoph. 2. (x) πύθωνα. AB C*D. 33. (Ar. pol.) Vulg. (non tol.) cant. Orig. (Cyr. hieros. Chrys. Isidor.) Ambr. (y) + διὰ τούτου. D. cant. (z) καὶ τῷ σίλᾳ. 14* 80. 95** al. 5. et Barb. 3. Lect. 5. Mt. a l. in marg. b. e. ψ. χ. Utrumque conjungunt 43. 73. et Barb. 1. (a) = D* cant* Lucif. (b) εὐαγγελίζονται. D. cant. (c) AC. 4. 18. 31. 57. 66** al. 6. pluresque et Barb. 6. Mt. l. al. 8. Ed. (etiam St. 3) Copt. Æth. Slav. laud. Or. Chrys. Theodoret. ms. Eustath. Theoph. 1. 2. Lucif. (d) = Syr. Erp. Alii transp. (e) εὐθέως. D gr. Æth. (f) ὅτι ἀπεστερῆσθαι τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἧς εἶχαν δι' αὐτῆς. D. *quoniam spes et reditus eorum, quem habebant per ipsam*, cant. sic. || ἐξῆλθεν] ἐξέλιπεν. Mt. χ. (g) = D. 42. 57. 78. 80. al. 2. Ed. (h) ἔσυραν. E. (i) post στρατηγοῖς ponunt Syr. Erp. (k) τὰ ἔθη. D* 15* *gentes*, cant. *sectqm*, tol. Lucif. (l) + πολύς. 26. item D. Syr. Erp. cant. Item Lucif. (m) κράζοντες. Τότε D. cant.

στρατηγοὶ περιῤῥήξαντες [n] αὐτῶν″ τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον
23 ῥαβδίζειν. Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβα-
λον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι,
24 ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην
[o] ∞ εἰληφὼς,″ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν [o*] ἐσωτέραν″ φυ-
λακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.
25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχό-
μενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι.
26 Ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ
θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἀνεῴχθησάν [p] τε″ [q] παρα-
χρῆμα″ αἱ θύραι [q] πᾶσαι,″ καὶ [r] πάντων″ τὰ δεσμὰ
27 [s] ἀνέθη.″ Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ
ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, [t] σπασάμε-
νος″ μάχαιραν, [t*] ἔμελλεν″ [u] ἑαυτὸν″ ἀναιρεῖν, νομίζων
28 ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. Ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγά-
λῃ ὁ παῦλος, λέγων· μηδὲν [x] πράξῃς″ σεαυτῷ κακόν·
29 [y] ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.″ [z] Αἰτήσας″ δὲ φῶτα,
εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος [a] γενόμενος,″ προσέπεσε [b] τῷ
30 παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ. Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω,
31 [c] ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν, ἵνα σωθῶ; Οἱ δὲ εἶπον·
πίστευσον ἐπὶ τὸν [d] κύριον″ ἰησοῦν [e] χριστὸν,″ [f] καὶ″
32 σωθήσῃ σὺ καὶ [g] ὁ οἶκός σου. Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν

---

o ∞ λαβών.

(n) ἑαυτῶν. 4. Mt. χ. Arm. (sed αὐτῶν in marg. editt. Amst. et Constant.) (o) ABCDE. 13. 15. 18. 31. 36. 40. 69. Mt. l. λαμβάνων. 37. laud. (o*) ἑτέραν. 73. (p) δὴ. ABDE. 13. 14. 15. 18. 25. 31. 40. al. 4. Mt. l. laud. Theoph. 2. (q) = B. Lucif. Cassiod. (r) πάντα. Mt. d. l. Lucif. (s) ἀνήθη. 10* ἀνείθη. 66** 69. al. 4. Mt. c. l. ἀνεῴχθη. 20. ἐλύθη. 40. 68. ἀνελύθη D* Sahid. *relaxata sunt*, cant. *soluta sunt*, Vulg. laud. Lucif. διελύθησαν. 64. (t) λαβόμενος. Syr. (t*) = 73. (u) αὐτὸν. Mt. χ. (x) ποιήσῃς. E. (y) = Mt. d. (z) *accendit sibi*, Syr. Erp. (a) ὑπάρχων. CD. gr. 40. Mt. a l. in marg. Chrys. (b) + πρὸς τοὺς πόδας. D* Syr. Erp. Syr. p. c. ob. Vulg. cant. tol. Lucif. (c) + τοὺς λοιποὺς ἀσφαλισάμενος, καί. D. Syr. p. c. ast. *cæteros custodivit, et*. cant. (d) *Deum*, Lucif. ed. (e) = AB. 2. 13. 30. Mt. d. Copt. Vulg. Lucif. (f) = Slav. ant. (g) + πᾶς. E. 14* 15. 18. 36. 40. 69. al. 3. Mt. l. m. Copt. Æth. Arm. Slav. laud. Chrys.

λόγον τοῦ [g*] κυρίου,″ [h] ∾ καὶ″ [i] πᾶσι τοῖς ἐν″ τῇ οἰκίᾳ
αὐτοῦ. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς 33
νυκτὸς, [k] ἔλουσεν″ ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐ-
τὸς, καὶ [l] οἱ″ αὐτοῦ [m] πάντες″ παραχρῆμα. Ἀναγα- 34
γών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον [n] αὐτοῦ,″ παρέθηκε τράπε-
ζαν, καὶ [o] ∾ ἠγαλλιάσατο″ [p] πανοικὶ,″ πεπιστευκὼς
τῷ θεῷ.] Ἡμέρας δὲ γενομένης, [q] ἀπέστειλαν οἱ 35
στρατηγοὶ τοὺς″ ῥαβδούχους, λέγοντες· [r] ἀπόλυσον″
τοὺς ἀνθρώπους [s] ἐκείνους.″ [t] Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δε- 36
σμοφύλαξ″ [u] τοὺς λόγους τούτους″ πρὸς τὸν παῦ-
λον· ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῆ-
τε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε [x] ἐν εἰρήνῃ.″ Ὁ 37
δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· [y] [z] δείραντες″ ἡμᾶς δη-
μοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους ῥωμαίους ὑπάρχον-
τας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκ-
βάλλουσιν; οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ [a] ἡμᾶς″
ἐξαγαγέτωσαν. [b] ∾ Ἀνήγγειλαν″ δὲ τοῖς στρατηγοῖς 38
οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα [c]· καὶ ἐφοβήθησαν,

---

h ∾ σὺν. o ∾ ἠγαλλιᾶτο. b ∾ ἀπήγγειλαν.

(g*) θεοῦ. B. (h) σὺν. ABCD. 15. 18. 36. 40. 69. al. 3. Mt. l. Vulg. cant. Lucif. (i) πάσῃ. 40. 69. (k) ἔλυσεν. D* *solvit plagas*, cant. *perunxit*, Cassiod. (l) οἱ οἰκεῖοι. A. Ar. ὁ οἶκος. 40. Vulg. οἱ υἱοὶ. 31. Mt. χ. οἱ μετ'. Theoph. 2. (m) = 57. Ed. (n) = BC. 36. 40. Mt. b. d. e. l. χ. (o) D. 4. 26. 27. 29. 31. 40. 42* 73. 78** 98. al. 14. Lect. 5. Mt. a l. d. m* al. 5. Ed. Chrys. Theoph. l. (p) = E. laud. σὺν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. D. (q) συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἀναμνησθέντες τὸν σεισμὸν τὸν γεγονότα, ἐφοβήθησαν, καὶ ἀπέστειλαν τούς. D. (St. β.) cant. Syr. p. in m. (r) ἀπόστειλον. Mt. d. (s) = C ut videtur. 66** ‖ + οὓς ἔχθες (χθὲς. St. β.) παρέλαβες. D. (St. β.) cant. Syr. p. (t) καὶ εἰσελθὼν (καὶ ἀκούσας. Syr. Erp.) ὁ δεσμοφύλαξ ἀπήγγειλε. D. Syr. Erp. cant. (u) = Æth. ‖ = τούτους. BD gr. 15. 18. 36. (Arm.) (x) = D. cant. (y) + ἀναιτίους. D. cant. (z) δήραντες. 4. 57. al. 6. pluresve. Mt. a l** al. 4. Ed. (a) = 4. 14** 25. 36. 65. 66* 98. al. 8. Mt. a l. d. k. Ed. Slav. (exc. rec.) Alii transp. (b) ἀπήγγειλαν. ADE. 15. 18. 27. 31. 33. 34. 36. 65. (c. al. 4.) 68. 69. item 40. Mt. l. Chrys. (c) τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς στρατηγούς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοί εἰσιν, ἐφοβήθησαν· καὶ παραγενόμενοι μετὰ φίλων πολλῶν εἰς τὴν φυλακὴν, παρεκάλεσαν αὐτοὺς ἐξελθεῖν, εἰπόντες· ἠγνοήσαμεν τὰ καθ' ὑμᾶς, ὅτι ἐστὲ ἄνδρες δίκαιοι. καὶ ἐξαγαγόντες παρεκά-

39 ἀκούσαντες, ὅτι ῥωμαῖοί εἰσι. Καὶ ἐλθόντες παρεκά-
λεσαν αὐτοὺς, [d] καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων″ [e] ἐξελθεῖν″
40 τῆς πόλεως. Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς [f] εἰσῆλ-
θον″ [g] πρὸς″ τὴν λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς, [h] πα-
ρεκάλεσαν″ αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.

1 [[i] Διοδεύσαντες″ δὲ τὴν ἀμφίπολιν [k] καὶ ἀπολλωνίαν,
ἦλθον″ εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν [l] ἡ″ συναγωγὴ τῶν
2 ἰουδαίων. Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς [m] τῷ παύλῳ″ εἰσῆλθε πρὸς
αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία [n] ∾ διελέγετο″ αὐτοῖς
3 * [o] ἀπὸ τῶν γραφῶν,″ Διανοίγων καὶ παρατιθέμενος [p],
ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν,
καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν [q] ὁ χριστὸς ἰησοῦς,″ ὃν ἐγὼ καταγ-
4 γέλλω ὑμῖν. Καί τινες ἐξ αὐτῶν [r] ἐπείσθησαν,″ καὶ
προσεκληρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, [s] τῶν τε″
σεβομένων [t] ἑλλήνων″ [u] πολὺ πλῆθος,″ [x] γυναικῶν τε″

---

[g] ∾ εἰς. [n] ∾ διελέχθη.

λεσαν αὐτοὺς λέγοντες· ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐξέλθατε, μήποτε πάλιν συστραφῶσιν ἡμῖν (convertantur ad nos) ἐπικράζοντες καθ' ὑμῶν. Ἐξελθόντες δὲ etc. D. (St. β.) cant. et a παρεκάλεσαν. Syr. p. c. ast. ‖ + τὰ ῥηθέντα πρὸς τοὺς στρατηγούς. Syr. Erp. (d) = Syr. Erp. Æth. (e) ἀπελθεῖν ἀπό. AB. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. item (absque ἀπὸ) 65 (c. al. 2) (f) ἦλθον. D. (St. β.) cant. laud. (g) ABD. (St. β.) E. 4. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 42. 57. 65. (c. al. 6) 68. 69. 76. 78. 80. 84. 95. al. 14. Mt. a l. d. l. al. 3. Ed. (Syr. utr. Ar.) Arm. Slav. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (h) διηγήσαντο, ὅσα ἐποίησεν κύριος αὐτοῖς, παρακαλέσαντες. D (St. β.) cant. Cassiod. (i) διελθόντες. E. (k) καὶ κατῆλθον (κατῆλθον καὶ D**) εἰς ἀπολλωνίδα, (Apolloniam) κἀκεῖθεν. D. cant. (l) = A BD. 40. (m) ὁ παῦλος. D. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. (n) DE. 15. 18. 19** 36. 40. Mt. h. Chrys. in comment. διελέξατο. AB. Mt. h. (o) sequentibus jungunt Codd. qu. Ed. Chrys. Cassiod. ἀπὸ τῶν γραφῶν παρατιθέμενος καὶ διανοίγων. Conject. (p) + αὐτοῖς. 66. al. 5. Mt. d. m. Slav. (q) ἰησοῦς ὁ χριστός. E. 32. Lect. 5. Mt. h. m** Syr. Erp. Slav. 8. Vulg. ed. laud. Alii aliter. (r) ἐπίστευσαν. E. 38. 40. Mt. m. (Syr. Erp. Arm. Slav. 5 et ed. Vulg.) laud. ἐβαπτίσθησαν. 4. (s) τῇ διδαχῇ πολλοὶ τῶν. D. cant. (t) = 15. 27. 29. 36. Copt. Theoph. 1. καὶ ἑλλήνων. AD. 13. 40. Vulg. cant. ἐν ἑλλήνων. Arm. (u) πλῆθος πολύ. ABDE. al. 4. Mt. h. l. Arm. Vulg. It. Chrys. in textu. Theoph. 2. (x) καὶ γυναῖκες. D. Syr. Erp. Vulg. cant. laud.

τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. [y] † Προσλαβόμενοι δὲ οἱ + ἰουδαῖοι" 5
τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, [z] [a] καὶ ὀχλοποιή-
σαντες," [b] ἐθορύβουν τὴν πόλιν" [c] ἐπιστάντες τε" τῇ
οἰκίᾳ [d] ἰάσονος," ἐζήτουν [e] αὐτοὺς," [f] ἀγαγεῖν" εἰς τὸν
δῆμον. Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς, [g] ἔσυρον" τὸν ἰάσονα 6
καί [h] τινας" ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες·
ὅτι οἱ [i] τὴν οἰκουμένην" ἀναστατώσαντες, οὗτοι [k] καὶ
ἐνθάδε πάρεισιν· Οὓς ὑποδέδεκται ἰάσων· καὶ οὗτοι 7
πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων καίσαρος [l] πράττουσι,"
βασιλέα λέγοντες ἕτερον [m] εἶναι," ἰησοῦν. Ἐτάραξαν 8
δὲ [n] τὸν ὄχλον" καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα.
Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ ἰάσονος καὶ τῶν 9
λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.]

---

[y] † Ζηλώσαντες : δὲ οἱ † ἀπειθοῦντες : ἰουδαῖοι, καὶ προσλαβόμενοι.

(y) προσλαβόμενοι δὲ οἱ ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες (omisso ζηλώσαντες) 2 ap. Wetst. 4. 14** 26. 57. 65 (c. al. 4.) 76. 78. 80. 84. 95. al. 21 et Barb. 5. Lect. 5. Mt. a l. b. d. e. f. k. m. item 32. 38. 47. Mt. c. Ed. Ar. pol. Slav. ms. Theoph. 1. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι συστρέψαντές τινας ἄνδρας τῶν ἀγοραίων etc. (omissis προσλαβόμενοι et ζηλώσαντες) D. *adsumtis vero Judæis, convertentes quosdam viros forenses* etc. (omisso tantum ζηλώσαντες) cant. προσλαβόμενοι δέ τινας τῶν ἀγοραίων οἱ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι, (omissis ζηλώσαντες et πονηροὺς) Chrys. in comment. προσλαβόμενοι δὲ (omissis cæteris omnibus) 2 ap. Mill. et Beng. ζηλώσαντες προσλαβόμενοι (omissis δὲ οἱ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι καὶ) 66. item. Æth. || = ἀπειθοῦντες. ABE. 15. 18. 25. 27. 29. 33. 34. 36. 40. 66. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. laud. ἀπειθήσαντες. 68. Theoph. 2. In aliis transponitur. || καὶ προσλαβόμενοι = 31. ap. Wetst. συστρέψαντες. D. (z) + ἀπειθήσαντες. E. laud. (a) = D. Æth. Erp. cant. || = καὶ. Arm. (b) *et venerunt*, Erp. || + κατ' αὐτῶν. 27. 29. 69. Mt. l. m. (c) καὶ ἐπιστάντες. ABDE. 65 (c. al. 3.) 73. 78. al. 8. Mt. l. Theoph. 2. Alii aliter. (d) ἰάσωνος. ADE. Alii. Mt. a l. f. k. Sic etiam alibi. (e) αὐτὸν. A.* (f) ἐξαγαγεῖν. D gr. Mt. k. Sahid. *educere et tradere*, Syr. Erp. προαγαγεῖν. A. 36. 40. 69. 80. al. 3. Barb. 3. *producere*, Vulg. It. προσαγαγεῖν. E. al. 3. ἀναγαγεῖν. 11. (g) ἔσυραν. DE. 45. Mt. c. k. l. Chrys. (h) τοὺς ἐκεῖ. Syr. Erp. τινὰς ἄλλους. E. laud. Bedæ gr. πολλοὺς. Lect. 5. (i) *urbem*, Vulg. (k) + εἰσιν. D* cant. tol. (l) πράσσουσι. ADE. 80. Alii. Mt. l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. (m) = 42. 45. 57* Ed. (n) τὴν πόλιν. E. laud.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ [o] εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς" ἐξέπεμψαν
τόν [p] τε" παῦλον καὶ τὸν σίλαν εἰς [q] βέροιαν·" οἵτινες
παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν [r] τῶν ἰουδαίων" ἀπή-
11 εσαν. Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι [s] τῶν ἐν Θεσσαλονί-
κῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον [t] μετὰ πάσης προθυμίας,"
[u] τὸ" καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς,' εἰ [x] ἔχοι"
12 ταῦτα οὕτως [y]. [z] Πολλοὶ" μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευ-
σαν [a], καὶ τῶν [b] ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων
13 καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι." Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσ-
σαλονίκης ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ βεροίᾳ κατηγγέλη [c] ὑπὸ
τοῦ παύλου" ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, [d] ἦλθον" [e] κἀκεῖ" σα-
14 λεύοντες [f] τοὺς ὄχλους [g]. [h] Εὐθέως δὲ τότε τὸν" παῦλον
ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ [i] πορεύεσθαι" [k] ὡς" ἐπὶ τὴν
[l] θάλασσαν·" [m] ὑπέμενον" δὲ ὅ,τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος
15 ἐκεῖ. Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν παῦλον, [n] ἤγαγον"
[o] = αὐτὸν" ἕως ἀθηνῶν· [p] καὶ λαβόντες [q] ἐντολὴν" πρὸς

(o) = A. (p) = D. 3. 32. 42. 57. 95. Ed. (q) *βέῤῥοιαν*. 43. Alii. Mt. c. k. l. m. Ed. Theoph. 1. Et sic alibi etiam. (r) = 66. Post *ἀπήεσαν* ponunt E. 57. 78. 80. 95. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (s) + *τῶν ἄλλων*. 32. 42. 57. Ed. (t) *μετὰ παῤῥησίας*. E gr. Post *ἡμέραν* ponunt Syr. Erp. (u) = A ut videtur DE. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 69. al. 4. Mt. l. Chrys. (x) *ἔχει*. D*E. al. 7. Mt. l. al. 3. Ed. Theoph. 1. (y) + *ὡς ὁ παῦλος ἀπήγγελλε*. Syr. p. c. ast. (z) *τινὲς*. D gr. (a) + *τινὲς δὲ ἠπίστησαν*. D. cant. (b) *ἑλλήνων καὶ τῶν εὐσχημόνων ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἱκανοὶ ἐπίστευσαν*. D* *græcorum et non placentium* (l. *complacentium* coll. not. a. ad vs. 34.) *et viri et mulieres plures crediderunt*. cant. (c) = D. cant. Cassiod. (d) *καὶ ἐπίστευσαν, καὶ ἦλθον εἰς αὐτὴν*, D* cant. *ἐπίστευσαν καὶ ἦλθον*. D** (e) *κἀκεῖσε*. 40. al. 2. Mt. c. (f) + *καὶ ταράσσοντες*. ABD. 4. in m. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 69. 73. al. 7 et Barb. 2. Mt. c. h. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cant. (g) + *οὐ διελίμπανον*. D. Syr. Erp. cant. (h) *τὸν μὲν οὖν*. D. Syr. Erp. *statimque*. cant. (i) *ἀπελθεῖν*. D. cant. (k) = D. 3. 4. 95. Mt. k. Syr. Erp. ‖ *ἕως*. AE. 25. 27. 40. 66** Barb. 1. Mt. l. Vulg. laud. *ad mare versus*, cant. (l) *Θεσσαλίαν*. Conject. (m) *ὑπέμενεν*. ABD. 27. cant. Alii aliter. (n) *ἦλθον*. 69. Mt. l. (o) = ABD. 14* 25. 27. 29. 31. 34. 69. al. 3. Mt. l. Vulg. ms. cant. tol. (p) + *παρῆλθεν δὲ τὴν Θεσσαλίαν ἐκωλύθη γὰρ εἰς αὐτοὺς κηρύξαι τὸν λόγον*. D. cant. (q) *ἐπιστολὴν*. E. gr. Syr. Erp. ‖ + *ἀπ' αὐτοῦ*. E. Syr. Erp. Arm. laud. + *παρὰ παύλου*. D. cant.

τὸν σίλαν καὶ τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς
αὐτὸν, ἐξήεσαν.

[Ἐν δὲ ταῖς ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ παύλου, 16
παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν [r] αὐτῷ," [s] ∾ θεωροῦντι"
κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ 17
συναγωγῇ τοῖς ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ
ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς [t] παρατυγχάνον-
τας." Τινὲς δὲ [u] + καὶ" τῶν ἐπικουρείων καὶ τῶν 18
στωϊκῶν φιλοσόφων [x] συνέβαλλον" αὐτῷ. καί τινες ἔλε-
γον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος [y] λέγειν;" οἱ δέ·
ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· [z] — ὅτι τὸν ἰη-
σοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο." [[a] Ἐπι- 19
λαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον," λέγον-
τες· [b] δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ [c] λα-
λουμένη" διδαχή; Ξενίζοντα γάρ τινα [d] εἰσφέρεις" εἰς τὰς 20
ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν γνῶναι, [e] τί ἂν" [f] θέλοι"
[g] ταῦτα" εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες, καὶ οἱ ἐπιδημοῦν- 21

---

[s] ∾ θεωροῦντος.

(r) ἑαυτῷ. 32. 69. al. 5. Lect. 5. Theoph. 1. Aug. (s) θεωροῦντος. ABE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 64. 68. 69. 73. Lectionaria. Mt. a, 3 semel. b. e. Ed. laud. Chrys. Theodoret. Theoph. 2. (t) παρατυχόντας. D* ἐντυγχάνοντας. Mt. d. (u) + καί. AD. 13. 25. 26. 31. 57. 68. 69. 78. 80. 95. al. 14. Lect. 5. Mt. a 1. l. al. 8. Ed. Syr. Erp. cant. Chrys. (x) συνέβαλον. 27. 98. al. 8. Lect. 5. Mt. a 3. b. h. Ed. Chrys. Theoph. 1. Œc. περιέβαλλον. Mt. m. in marg. συνέλαβον. D* *conferebant*, cant. Aug. (y) = 68. Syr. Erp. (z) = D. cant. || ἀνάστασιν] + αὐτοῦ. 14. 27. 29. 68. 69. Mt. l. m. Syr. Erp. || αὐτοῖς.] = 4* 15. 18. 26. 36. 57. 66. 68. 76. 78. 80. 98. al. 12. Lect. 5. Mt. d. f. h. k. Ed. Arm. Syr. p. Slav. 5. 8. Theoph. 1. Post εὐηγγ. ponunt AE. 4** 14. 25. 27. 29. 40. 65. 69. 73. al. 4. et Barb. 2. Mt. a 1. a 3. b. d. e. f. h. k. l. m. Vulg. laud. Theoph. 2. (a) μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς, ἐπιλαβόμενοι αὐτοῦ, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ (τὸν**) ἄρειον πάγον, πυνθανόμενοι καί. D. cant. Syr. p. c. ast. (b) + οὐ Mt. m. demidov. tol. Atque sic conjecerat Toupius. (c) καταγγελλομένη. D gr. Syr. Erp. Æth. λεγομένη. E. (d) φέρεις ῥήματα. D gr. ῥήματα εἰσφέρεις. E. laud. ῥήματα σπείρεις. Syr. Erp. (e) τίνα. AB. 18. 25. 36. 40. 69. Mt. l. (f) θέλει. A. Alii. Mt. l. Ed. θέλῃ. 4. 68. Theoph. 2. || = Syr. Erp. (g) = E. laud.

τες [h] ξένοι, εἰς οὐδὲν ἕτερον [i] εὐκαίρουν," ἢ λέγειν [k] τὶ"
22 καὶ ἀκούειν καινότερον. Σταθεὶς δὲ ὁ παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ
ἀρείου πάγου, ἔφη· ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς
23 δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. Διερχόμενος γὰρ καὶ
[l] ἀναθεωρῶν" τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν, ἐν
ᾧ [m] ἐπεγέγραπτο" ἀγνώστῳ θεῷ· [n] ὃν οὖν ἀγνοοῦντες [o] εὐ-
24 σεβεῖτε," τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. Ὁ θεὸς ὁ ποιή-
σας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ
γῆς κύριος [p] ὑπάρχων," οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοι-
25 κεῖ, Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν [q] ∾ ἀνθρώπων" θεραπεύεται,
[r] προσδεόμενός [s] τινος," [t] αὐτὸς" διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ
26 πνοὴν [u] καὶ τὰ πάντα." Ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς [x] — αἵμα-
τος" πᾶν [y] ἔθνος" ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ [z] πᾶν τὸ πρόσ-
ωπον" τῆς γῆς, ὁρίσας [a] προστεταγμένους" καιροὺς καὶ τὰς

---

[q] ∾ ἀνθρωπίνων.   [a] ∾ προτεταγμένους.

(h) + *εἰς αὐτοὺς*. D gr. Sahid. (i) *ηὐκαίρουν*. ABDE. Alii. Mt. k. Theoph. 2. Œc. (k) *ἢ*. AD. 25. 44. Vulg. cant. (l) *ἱστορῶν*. Clem. semel. *διϊστορῶν* (*ἀνιστορῶν*. ap. Wetst.) D* *perspiciens*, cant. (m) = 42. *ἐγέγραπτο*. Or. *ἀναγέγραπτο*. Clem. *ἐπεγράφετο*. Cyr. *ᾧ ἦν γεγραμμένον*. D. (n) *ὃ . . . τοῦτο*. A*D. Vulg. cant. Or. (non Clem.) Hier. (o) *προσκυνεῖτε*. 2. 30. (p) *ὑπάρχει*. Arm. Alii transp. (q) ABD. 14* 15. 18. 25. 27. 63. 64. 73. 78. 98. Mt. a l. in marg. Vulg. cant. laud. Clem. bis. Theodoret. Iren. (r) + *ὡς*. 25. cant. laud. Iren. + *μὴ*. 80** (s) = D* al. 2. Mt. b. cant. *τι αὐτὸς*. D** (t) = 16. 37. 56. Mt. d. Chrys. semel. *ὅτι οὗτος ὁ*. D* Syr. Erp. cant. (u) = Syr. Erp. Æth. *ubique*, Ar. pol. *καὶ πάντα*. E. *κατὰ πάντα*. B. 4. 14. 18. 31. 32. 57. 65. (c. al. 5) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 14. pluresve et Barb. 5. Lect. 5. Mt. a l. d. k. l. al. 4. Ed. (etiam St. 3) Slav. (exc. rec.) Theodoret. Theoph. 2. *καὶ κατὰ πάντα*. 40. ‖ Rec. in A (C. hiat) DE. 3. 5. 7. 26. 36. (15. 18. 27. 29.) Aliis. Barb. 1. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. Theoph. 1. *et omnia fecit, qui fecit etc.* Iren. (x) = AB. 14* 27. 29. 40. Copt. Æth. Vulg. Clem. Beda lat. (y) *γένος*. 23. 69. Mt. k. Syr. p. in m. Slav. 8. in marg. Vulg. laud. Clem. Theoph. 2. Iren. (z) *παντὸς προσώπου*. ABD. 15. 18. 36. 68. Mt. h. Clem. ‖ = *πᾶν*. 37. 56. Mt. d. (a) ABD**E. 4. 14** 15. 18. 25. 26. 31. 34. 36. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 73. 76. 78** 80. 84. 98. al. 21. Lect. 5. Mt. a l. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. It. Clem. Chrys. Theoph. 1. 2. Œc. Ammon. *τεταγμένους*. 14* 69. Mt. l. ‖ *præfiniens tempora, secundum determinationem habitationis eorum.* Iren.

ὀροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν· [b] Ζητεῖν τὸν [c] θεὸν," εἰ 27
ἄραγε [d] ψηλαφήσειαν" αὐτὸν [e] καὶ" εὕροιεν [f], [g] ∾ καί-
τοιγε" οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν [h] ὑπάρχοντα."
Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν] [i]· ὡς καί 28
τινες τῶν καθ' [k] ὑμᾶς." [l] — ποιητῶν" εἰρήκασι· [m] τοῦ"
γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, 29
οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, [n] χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ" ἢ λίθῳ, χα-
ράγματι τέχνης [o] καὶ" [p] ἐνθυμήσεως" ἀνθρώπου, τὸ
θεῖον εἶναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας [q] 30
[r] ὑπεριδὼν" ὁ θεὸς, τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις
[s] ∾ πᾶσι" πανταχοῦ μετανοεῖν· [t] ∞ Διότι" ἔστησεν 31
ἡμέραν, [u] ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν" τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,
[x] ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν," ἀναστήσας

---

[c] ∾ κύριον. [g] ∾ καίγε. [s] ∾ πάντας. [t] ∞ καθότι.

(b) μάλιστα ζητεῖν τὸ θεῖόν ἐστι. D. *quærere quod divinum est*, cant. (c) A. 15. 16. 18. 25. 40. 68. 69. 76. 84. 88. al. 9. et Barb. 2. Mt. a l. c. d. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. Theoph. 2. Œc. Hilar. τὸ θεῖον. D. Clem. Iren. Ambr. (d) ψηλαφήσειεν. E. 40. 69. al. 6. Ed. Œc. ψηλαφήσαιεν. 3. 64. Mt. l. ψηλαφήσαισαν . . . εὕροισαν. D. (e) ἢ. AD. 15. 36. 40. Mt. l. Vulg. (non tol.) Clem. Iren. (f) + ἐκ τῶν ποιημάτων. Syr. Erp. + τίς ἐστι. Syr. p. in m. (g) καίγε. BD. 4. 15. 18. 25. 31. 34. 36. 40. 66 ap. Hwiid. 73. 76. 78. 80. 84. al. 19 et Barb. 8. Lect. 5. Mt. a l. al. 4. Ed. Theoph. 1. καίτοι. AE. Clem. (h) ἀπέχοντα. 69. Mt. l. a l in marg. ὑπάρχοντος. E. Clem. ὂν (ante ἀπὸ) D* coll. not. c. ὤν. D** ὑπάρχων (post ἡμῶν) D** ‖ = cant. (i) + τὸ καθ' ἡμέραν. D. cant. (k) ἡμᾶς. 33. 68. Mt. l. Ed. (l) = D. Copt. cant. Iren. Aug. Ambros. Pacian. Ambrosiast. Quæst. e N. T. (m) τούτου. D* 19** 21. Codd. ap. Erasm. τούτων. 3. αὐτοῦ. E** 35. 68. (n) χρυσίῳ ἢ ἀργυρίῳ. AE. 40. 73. Alii, Theodoret. Damasc. Theoph. 2. (o) ἢ. D gr. Copt. Iren. (p) *cupiditatis*, cant. *concupiscentiæ*, Iren. (q) + ταύτης. D* cant. Vulg. (r) παριδών. D* περιδὼν. D** Mt. h. *despiciens*, Vulg. cant. laud. (s) ABD**E. 15. 18. 36. 40. Arm. Vulg. It. Ath. Cyr. Chron. alex. Aug. (non Iren.) ἵνα πάντες. D* πᾶσι, πάντας. Syr. Erp. ‖ = Hier. (t) ABDE. 14* 15. 27. 29. 40. 66** 68. 69. 73. Mt. l. a l. in marg. Copt. Ath. Eulogius alex. Nestorius. Cyr. Theodoret. Acta ephes. Chronic. pasch. Theoph. 2. *eo quod*, Vulg. laud. Aug. *quoniam*, cant. Iren. καθὸ. 18. 36. (u) κρῖναι. D. cant. Aug. (x) ἀνδρὶ ἰησοῦ, ᾧ ὥρισε πίστιν παρέσχειν πᾶσιν. D. *in viro Jesu, cujus constituit fidem exhibere omnibus*, cant. *in viro Jesu, in quo statuit fidem*. Iren. *in viro, in quo definivit omnibus fidem*. Aug. bis. Ambr. ‖ παρασχὼν] παρασχεῖν. 32. 57. Ed.

32 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ
μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον· ἀκουσόμεθά σου [y] πάλιν
33 περὶ τούτου." Καὶ οὕτως ὁ παῦλος [z] ἐξῆλθεν" ἐκ μέσου
34 αὐτῶν. Τινὲς δὲ ἄνδρες, κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν·
ἐν οἷς καὶ διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης [a], [b] καὶ γυνὴ, ὀνό-
ματι δάμαρις," καὶ ἕτεροι [c] σὺν αὐτοῖς.]

1 [d] Μετὰ [d*] δὲ" ταῦτα [χωρισθεὶς" [e] — ὁ παῦλος" ἐκ
2 τῶν ἀθηνῶν, ἦλθεν εἰς κόρινθον. Καὶ εὑρών τινα ἰουδαῖον,
ὀνόματι ἀκύλαν, ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυ-
θότα ἀπὸ τῆς ἰταλίας, [f] καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ,
(διὰ τὸ [g] διατεταχέναι" [g*] κλαύδιον," χωρίζεσθαι πάντας
τοὺς ἰουδαίους [h] ἐκ" τῆς ῥώμης,[i]) προσῆλθεν αὐτοῖς [k].
3 Καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, [l] ἔμενε" παρ' αὐτοῖς, καὶ
4 [l*] εἰργάζετο"· [m] — ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην." [n] Δι-
ελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ

(y) *περὶ τούτου καὶ πάλιν*. A. 29. 40. 68. Mt. l. Theoph. 2. *περὶ τούτου πάλιν*. DE. 69. Arm. Vulg. It. *περὶ τούτου. Καὶ πάλιν οὕτως*. B. 73. (z) *ἐξελθὼν ἐπορεύθη*. Arm. (a) + *εὐσχήμων*. D. *complacens*, cant. + *ὁ πολυσταθμος*. Sic 95* (b) = D. cant. || *γυνὴ*] + *τιμία*. E. *honesta*, laud. *cum uxore sua*, lat. (c) + *πολλοί*. 4. 25. Lect. 2. Barb. 1. Mt. a3. semel. b. e. (d) *ἀναχωρήσας δὲ*. D. cant. || = *δὲ*. A. 13. 69. Vulg. (d*) = B. 98. (e) = BD. Vulg. cant. Aug. Cf. not. k. (f) *σὺν πρισκίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· οὗτοι δὲ ἐξῆλθον ἐκ ῥώμης διὰ τὸ τεταχέναι κλαύδιον, πάντας ἰουδαίους ἐξελθεῖν ἐκ τῆς ἰταλίας, κατῴκησαν δὲ εἰς ἀχαΐαν. ὁ δὲ παῦλος προσῆλθεν τῷ ἀκύλᾳ*. Syr. p. in m. (g) *τεταχέναι*. DE. 4. 29. 31. 40. 57* al. 7. Mt. c. *προστεταχέναι*. 14* 69. 98 in ora. al. 8. Mt. a1. k. Theoph. 1. *διατετάχθαι*. Theoph. 2. (g*) = B. (h) *ἀπὸ*. ABDE. 13. 14* 15. 18. 27. 29. 31. 40. 66** 69. 73. 98. al. 5. Mt. l. Vulg. It. (i) + *οἱ καὶ κατῴκησαν εἰς τὴν ἀχαΐαν*. D. cant. (k) + *ὁ παῦλος*. D. cant. Cf. not. e. (l) *ἔμεινε*. E. al. 7. Mt. a1* c. Chrys. Theoph. 1. 2. (l*) *εἰργαζόντο*. B. (m) = D. cant. || *τὴν τέχνην*] *τῇ τέχνῃ*. ABE. 40. 66** 73. 88. al. 6. Chrys. (n) *εἰσπορευόμενος δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν κατὰ πᾶν σάββατον διελέγετο, καὶ ἐντιθεὶς* (*interponens*) *τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ,* (*καὶ*) *ἔπειθεν δὲ οὐ μόνον ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ ἕλληνας*. D. cant. || *διελέγετο δὲ*] *et ingrediebatur*, tol. || *σάββατον*] + *interponens nomen Domini Jesu* Vulg. Syr. p. in m. (non tol.) || Vs. 4. = Codd. lat. ap. Bedam.

τε ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. ο Ὡς δὲ κατῆλθον" ἀπό 5
τῆς μακεδονίας ὅ,τε σίλας καὶ ὁ τιμόθεος, p συνείχετο"
q τῷ λόγῳ" ὁ παῦλος, διαμαρτυρόμενος r τοῖς ἰουδαίοις"
s τὸν χριστὸν ἰησοῦν. t u Ἀντιτασσομένων" δὲ αὐτῶν 6
καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος x τὰ ἱμάτια,
εἶπε πρὸς αὐτούς· y τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
ὑμῶν·" καθαρὸς z ἐγώ, ἀπὸ τοῦ νῦν" εἰς τὰ ἔθνη πορεύ-
σομαι. Καὶ μεταβὰς a ἐκεῖθεν," b ἦλθεν" εἰς οἰκίαν 7
τινὸς c ὀνόματι" d ἰούστου," d* σεβομένου" τὸν Θεόν,
οὗ ἡ οἰκία ἦν e συνομοροῦσα" τῇ συναγωγῇ. Κρί- 8

q τῷ πνεύματι.

(o) παραγίνοντο δὲ. D. cant. ὡς δὲ ἦλθον. Syr. Erp. Vulg. laud. Theodoret. Cassiod. (p) συνήχετο. 43. συνείχετο. 27. (q) ABDE. 13. 40. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Bas. Chrys. ms. Theodoret. *locutus est*, Æth. *instabat verbo*, Vulg. *instabant sermoni*. cant. *instabant, ut verbum Pauli etc.* (quod sic explicat: verbum Domini docebat instanter,) Cassiod. *urgebatur verbo*, laud. *premebatur verbo*, s. *coarctabatur in sermone*, Syr. Erp. Uterque pergit: ἀντιτασσομένων τῶν ἰουδαίων καὶ βλασφημούντων, διαμαρτυρομένου αὐτοῦ αὐτοῖς, εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ‖ τῷ πνεύματι. Arm. Syr. p. in m. Chrys. Ed. *superior* (s. potitus) *fuit angor super spiritu Pauli*, Ar. pol. τῷ πνεύματι + τῷ ἁγίῳ. 68. ‖ = Conject. ‖ *premebatur Paulus verbo, propterea quod resistebant ei Judæi et blasphemabant, cum ipse testaretur illis, quod Jesus esset Christus.* Syr. Erp. (r) = A. (s) + εἶναι. ABD. 4** 13. 25. 27. 29. 36. 40. 69. 73. 76. al. 6. et Barb. 2. Mt. c. l. Copt. Vulg. cant. Bas. item Syr. Erp. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. rec. (t) + πολλοῦ δὲ λόγου γινομένου, καὶ γραφῶν διερμηνευομένων, D. cant. Syr. p. in m. (u) ἔτι τασσομένων. D* gr. ἀνθισταμένων. 15. 18. 36. (x) + ὁ παῦλος. D. cant. item tol. Codd. lat. (y) = Syr. καθαρὸς ἐγώ, καὶ τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν ἀπὸ τοῦ νῦν· εἰς γὰρ τὰ ἔθνη πορεύομαι. Erp. *Christi Domini sanguis effusus vos oneret: ego autem, sicut mihi præceptum est, ad gentes vadam protinus instruendas.* Cassiod. ‖ τὴν κεφαλὴν] τὰς κεφαλάς. 14** 15. 18. 36. 38. 67** Mt. k. (z) ἐγὼ ἀφ' ὑμῶν νῦν D* cant. ‖ ἀπὸ τοῦ νῦν καθαρὸς ἐγώ. Syr. (a) ἀπὸ τοῦ ἀκύλα. D* cant. (b) εἰσῆλθεν AD* 13. 25. 27. 29. 33. 34. 40. 68. 69. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Syr. p. in m. Vulg. cant. Theoph. 2. (c) = A. 2. 30. Mt. k. Æth. ὀνόματος (ὄνομα τοῦ ap. Wetst.) D* (d) = 2. 30. τίτου. Syr. Erp. Cassiod. τίτου ἰούστου. E. 7. 15. 36. Barb. 1. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Hier. ἰούστου, supra scripto minutis literis a librario: τοῦ τίτου, Mt. a l. τιτίου ἰούστου. BD** gr. τίτου υἱοῦ ἰούστου. Ar. pol. (d*) φοβουμένου. 73. duo codd. Stephani, (e) συνομοροῦσα. AD.

σπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ, σὺν ὅλῳ
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν κορινθίων [f] ἀκούοντες"
9 ἐπίστευον [g], καὶ ἐβαπτίζοντο [h]. Εἶπε δὲ ὁ κύριος [i] δι'
ὁράματος" [k] ἐν νυκτὶ" τῷ παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ
10 λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς· Διότι [l] ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ,
καὶ" οὐδεὶς [m] ἐπιθήσεταί σοι, τοῦ" κακῶσαί σε· διότι
11 λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισέ
τε [n] ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων [o] ἐν αὐτοῖς" τὸν
12 λόγον τοῦ θεοῦ.] Γαλλίωνος δὲ [p] ἀνθυπατεύοντος" τῆς
ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ ἰουδαῖοι [q] τῷ
13 παύλῳ, καὶ" ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, [r] Λέγοντες·
ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος [s] ἀναπείθει" τοὺς ἀνθρώπους
14 σέβεσθαι τὸν θεόν. Μέλλοντος δὲ τοῦ παύλου ἀνοίγειν
τὸ στόμα, εἶπεν ὁ γαλλίων [t] πρὸς τοὺς ἰουδαίους" εἰ
μὲν [u] — οὖν" [x] ἦν" ἀδίκημά τι, ἢ ῥᾳδιούργημα [y] πονη-
15 ρὸν," ὦ ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον [z] ἂν ἠνεσχόμην" ὑμῶν. Εἰ
δὲ [a] ∾ ζήτημά" [b] ἐστι" περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ
νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς [c] γὰρ" ἐγὼ

---

[a] ∾ ζητήματα.

(f) ἀκούσαντες. 4. 25. 66* al. 10. Mt. a3. b. e. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. (g) + τῷ θεῷ. Syr. Erp. + τῷ κυρίῳ. Arm. (h) + πιστεύοντες τῷ θεῷ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. D. cant. item (inde a διὰ) Syr. p. c. ast. (i) ἐν ὁράματι. A. (k) = A. Syr. Erp. Alii varie transp. (l) = Æth. ‖ διότι ad διότι = Ambrosiast. (m) *poterit*, Syr. Erp. ‖ = σοι. Dgr. Slav. 5 et ed. (n) + ἐν κορίνθῳ. D. (St. β.) Syr. Erp. Syr. p. c. ast. cant. + ἰδοῦ. 40. Arm. Slav. rec. Vulg. (o) αὐτοὺς. Dgr. 4. al. 5. Ed. Syr. Erp. Æth. αὐτοῖς. 37. 56. Mt. d. (p) ἀνθυπάτου ὄντος. ABD. 36. 40. al. 5. item 68. (q) συλλαλήσαντες μεθ' ἑαυτῶν ἐπὶ τὸν παῦλον, καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας. D. cant. ‖ + ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτῷ. Syr. p. c. ast. Sahid. (r) + καταβοῶντες καὶ. D. cant. (s) ἀναπείθουσι. 1. 65. πείθει. 40. (t) = 14* (u) = ABDE. 26. 27. 29. 36. 40. 66** 69. al. 7. Mt. k. l. (Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Vulg. It.) Theoph. 1. 2. (x) = 25. al. 3. Ed. Post τι ponunt 42. 57. Ed. (y) = 38. ἢ πονηρὸν. Syr. Erp. (z) ἀνεσχόμην. AB. 33. 34. 36. (a) AD** Egr. 25. 29. 40. 69. 73. al. 3 et Barb. 1. Syr. Erp. Arm. Slav. Vulg. Theoph. 1. (b) ἔχετε. D gr. (c) = ABD. 13. Copt. Vulg. cant.

τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. Καὶ [d] ἀπήλασεν" αὐτοὺς ἀπὸ 16
τοῦ βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες [e] = οἱ ἕλληνες" 17
σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος· [f] καὶ οὐδὲν τούτων τῷ γαλλίωνι ἔμελεν."]

Ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς 18
ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν
αὐτῷ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας, * [g] κειράμενος τὴν κεφα-
λὴν [h] ἐν κεγχρεαῖς·" εἶχε γὰρ [i] εὐχήν." [k] Κατήντησε" 19
δὲ εἰς ἔφεσον, [l] κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ·" αὐτὸς δὲ
εἰσελθὼν [m] εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς ἰουδαίοις.
Ἐρωτώντων δὲ [n] αὐτῶν" ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι [o] — 20
παρ' αὐτοῖς," οὐκ ἐπένευσεν· [p] ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς,"
εἰπών· [q] = Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην 21
ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα·" [r] πάλιν" [s] = δὲ" ἀνακάμψω

(d) ἀπέλυσεν. D* *abjecit*, cant. *abegit*, laud. tol. *minavit* Vulg. *eliminatos fecit abscedere*, Cassiod. (e) = AB. Erp. Copt. Vulg. Chrys. in comment. Beda lat. (habuit Bedæ gr.) ‖ ἰουδαῖοι. 15. 18. 36. ‖ + μετὰ. D* *adprehendentes eum . . . cum Sosthenen*, cant. (f) *Tunc Gallio fingebat eum non videre*, cant. Græca legi nequeunt. ‖ = τούτων. Arm. (g) κειράμενοι . . . εἶχον. Æth. Codd. ap. Bedam. item demidov. tol. (h) ἐν κενχρεαῖς & κιχρεαῖς. Alii. Ante τὴν κεφαλὴν ponunt alii. (i) προσευχὴν. D* *orationem*, cant. Slav. 5. ut videtur. (etiam cap. 21, 23.) (k) κατήντησαν. ABE. 40. Syr. Erp. cant. laud. tol. Codd. lat. καταντήσας. D gr. (l) Post θέλοντος vs. 21. ponunt Syr. Erp. ‖ κἀκείνους] καὶ ἐκείνους. E. Alii. Mt. k. al, 5. Ed. Chrys. καὶ τῷ ἐπιόντι σαββάτῳ ἐκείνους. D. Syr. p. c. ast. cant. ‖ αὐτοῦ] ἐκεῖ. ADE. 13. 40. 73. al. 3. Ed. (m) + τῷ ἐπιόντι σαββάτῳ. Sahid. (n) αὐτὸν. D** 31. 66. Mt. a l. Arm. Slav. 5. αὐτῶν αὐτὸν. Slav. ed. (o) = AB. 15. 18. 36. 40. 73. al. 3. Mt. l. Æth. Vulg. (Syr. p. habet c. ob.) ἐκεῖ. Arm. tol. ‖ παραμεῖναι αὐτοῖς. 25. (p) = Syr. Erp. ἀλλὰ ἀποταξάμενος (αὐτοῖς) καὶ. AB DE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. It. Theoph. 2. (q) = ABE. 13. 14* 15. 36. 69. Cod. molshem. Mt. l. Copt. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. ‖ δεῖ] ὅτι δεῖ. Slav. ‖ = πάντως. 68. Mt. h. ‖ τὴν ἐρχομένην] ἡμέραν ἐρχομένην. D. *Oportet me solemnem diem advenientem facere Hierosolymis iter* (ortum fortasse ex: *iterum*.) *et reverti etc.* cant. (r) = D. cant. Copt. (s) = ABDE. 13. 20. 36. 40. Mt. h. Copt. Æth. Vulg. ed.

πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. [t] καὶ" ἀνήχθη ἀπὸ τῆς
22 [t*] ἐφέσου." Καὶ [[u] κατελθὼν" εἰς καισάρειαν, ἀναβὰς
καὶ ἀσπασάμενος [x] τὴν ἐκκλησίαν," κατέβη εἰς ἀντιό-
23 χειαν. Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, [y] ἐξῆλθε," διερχόμε-
νος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγίαν, ἐπι-
στηρίζων [z] πάντας" τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δέ τις, [a] ἀπολλὼς" ὀνόματι, ἀλεξανδρεὺς
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς ἔφεσον, δυνατὸς
25 ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. Οὗτος ἦν κατηχημένος [b] [c] τὴν ὁδὸν"
[d] τοῦ κυρίου" καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδα-
σκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ [e] τοῦ κυρίου," ἐπιστάμενος μόνον
26 τὸ βάπτισμα ἰωάννου. Οὗτός τε ἤρξατο παῤῥησιάζε-
σθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ [f] ἀκύλας καὶ
πρίσκιλλα," προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐ-
27 τῷ ἐξέθεντο τὴν [g] = τοῦ θεοῦ" ὁδόν. [h] [i] Βουλομένου"

(t) = ABD. 15. 18. Mt. h. l. Arm. ‖ ἀκύλαν δὲ κατέλιπεν ἐν ἐφέσῳ· αὐτὸς γὰρ ἐν πλοίῳ ἀχθεὶς ἦλθεν εἰς καισάρειαν. ἀναβὰς δὲ etc. Syr. p. in m. (t*) + τὸν δὲ ἀκύλαν εἴασεν ἐν ἐφέσῳ. 98. (u) καταβὰς. 66* al. 6. Mt. d. Chrys. in comment. ‖ + ὁ παῦλος. 69. al. 3. item 31. (x) τοὺς ἀδελφούς. 69. (y) = Arm. (z) = 18. 25. 36. 68. Mt. c. l. tol. Codd. lat. Theoph. 1. Post μαθ. ponunt 42. 57. Ed. (a) ἀπελλῆς. 15. Copt. Arm. (sed rec. in marg. edit. Amstel. et Constant.) Scholia græca. ἀπολλώνιος. D. cant. (b) + ἐν τῇ πατρίδι. D. cant. (c) τὸν λόγον. D. 36. 66** 69. 76. al. 5. Mt. l. cant. (d) χριστοῦ. 34. τοῦ ἰησοῦ. Lect. 5. Copt. Syr. p. Slav. 8. (e) (τοῦ) ἰησοῦ. ABDE. 13. 36. 38. 40. 67** 68. 69. 73. Barb. 3. Mt. l. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. Theoph. 2. Aug. τοῦ χριστοῦ. 33. (f) πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας. ABE. Copt. Vulg. laud. (g) = D. cant. Post ὁδὸν ponunt AB. 40. 57. 73. 98. al. 4. Ed. Arm. Theoph. 2. τοῦ κυρίου. E. 36. Syr. Arr. Slav. 5 et ed. Vulg. laud. (non tol.) Aug. τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 66** Mt. a l. in marg. l. *Scripturas Domini*, Cassiod. (h) ἐν δὲ τῇ ἐφέσῳ ἐπιδημοῦντές τινες κορίνθιοι καὶ ἀκούσαντες αὐτοῦ, παρεκάλουν διελθεῖν σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν. συγκατανεύσαντος δὲ αὐτοῦ, οἱ ἐφέσιοι ἔγραψαν τοῖς ἐν κορίνθῳ μαθηταῖς, ὅπως ἀποδέξωνται τὸν ἄνδρα· ὃς ἐπιδημήσας εἰς τὴν ἀχαΐαν, πολὺ συνεβάλλετο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. D. Syr. p. in m. *In Ephesum autem exeuntes quidam Corinthii et audierunt eum, hortantes transire cum ipsis in patriam ipsorum. Redeunte autem eo, Ephesi scripserunt qui sunt in Corintho discipulis, quomodo exciperent hunc virum; qui cum exivit in Achaiam, multum contulit in ecclesiam.* cant. (i) καλουμένου. 33. 34.

δὲ αὐτοῦ διελθεῖν [k] εἰς" τὴν ἀχαΐαν, [l] προτρεψάμενοι"
οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν·
ὃς παραγενόμενος [m], [n] συνεβάλετο" πολὺ τοῖς πεπιστευ-
κόσι [o] διὰ τῆς χάριτος." [p] Εὐτόνως" γὰρ τοῖς ἰουδαίοις 28
[q] διακατηλέγχετο" δημοσίᾳ [r], ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γρα-
φῶν, [s] εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν."]

[[t] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν [u] ἀπολλῶ" εἶναι ἐν κορίνθῳ, 1
παῦλον διελθόντα τὰ [x] ἀνωτερικὰ" μέρη, [y] ἐλθεῖν" εἰς
ἔφεσον· καὶ [z] εὑρών τινας μαθητὰς, Εἶπε" [a] πρὸς αὐ- 2
τούς·" εἰ [b] πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ
[c] = εἶπον" πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδὲ, εἰ πνεῦμα ἅγιόν
[d] ἐστιν," ἠκούσαμεν. [e] Εἶπέ τε" [f] = πρὸς αὐτούς·" εἰς 3
τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον· εἰς τὸ ἰωάννου βάπτι-
σμα. Εἶπε δὲ παῦλος· ἰωάννης [g] = μὲν" ἐβάπτισε 4

(k) = 47. Mt. k. l. (l) τρεψάμενοι. 23. προτρεψάμενοι. 4. 37. 64. 66* 80. Mt. d. Slav. 5 et ed. *praeverterunt eum*, Syr. sed alii codd. syr. literis transpositis habent: *hortati sunt eum*. Porro: *gavisi sunt propter eum*, (προτρεψάμενοι) Erp. *permiserunt ei*, (ἐπιτρεψάμενοι) Æth. (m) + ἐν τῇ ἀχαΐᾳ. Syr. p. c. ast. Item D. + ἐκεῖ. Slav. ed. (n) συνεβάλλετο. AD. 57. Mt. c. Theoph. 1. συνέβαλε. 34. συνελάβετο. 30. *contulit*, Vulg. Aug. Beda. *contulit*, in. cant. Cf. supra not. h. *profuit*, laud. Erp. Alii ap. Bedam. *fuit*. Syr. *auxilio fuit*, Slav. (o) = D. Syr. p. Vulg. cant. (non tol.) Bas. seleuc. Aug. Codd. lat. ap. Bedam. (p) συντόνως. 13. (q) κατηλέγχετο. E. διακατηλέγετο. (fortasse διακατηλέγετο) 15. διελέγετο. 73. ‖ + *non cessans*; Slav. ed. (r) + καὶ κατ' οἶκον. E. laud. Bedae gr. + διαλεγόμενος καὶ. D. cant. (s) τὸν ἰησοῦν εἶναι χριστόν. D. Alii aliter. (t) Θέλοντος δὲ τοῦ παύλου κατὰ τὴν ἰδίαν βουλὴν πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὑποστρέφειν εἰς τὴν ἀσίαν. διελθὼν δὲ τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἔρχεται εἰς ἔφεσον. D. cant. Syr. p. in m. ‖ = ἐγένετο δὲ. Syr. Erp. item 64. (u) ἀπολλῶ. 2. Mt. d. al. 4. Ed. ἀπολλὼν. A** 40. (x) ἀνατολικὰ. 25. 26. Theoph. 1. (y) κατελθεῖν. AE. 13. 14* 15. 40. 69. 73. 76. al. 3. Mt. l. laud. Hier. (z) εὑρεῖν . . . εἶπέ τε s. δὲ. AB. 15. 36. Mt. l. Vulg. Fulgent. (a) = 4* Copt. (b) + μὲν οὖν. Slav. ed. (c) = ABDE. 40. 73. Syr. p. cant. laud. tol. Hier. εἶπαν. Lect. 1. Mt. a l. f. (d) λαμβάνουσί τινες. D. Sahid. *accipiunt est quidam*, cant. (e) ὁ δὲ εἶπεν. AE. 73. Alii et Vulg. laud. Alii aliter. (f) = ADE. 18. 36. 38. 68. 69. 73. Lect. 5. Mt. l. ξ. χ. Arm. Syr. p. Vulg. It. αὐτοῖς. 40. Theoph. 2. (g) = ABD. 15. 18. 40. 66** 69. Alii. Mt. l. Copt. Vulg. cant.

βάπτισμα μετανοίας, [h] [i] τῷ λαῷ″ λέγων, εἰς τὸν ἐρχό-
μενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι· τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν
5 [k] = χριστὸν″ [l] ἰησοῦν.″ Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν
6 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ [m]. Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς
τοῦ παύλου [n] τὰς χεῖρας,″ [o] ἦλθε″ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις [p] καὶ προεφήτευον.
7 Ἦσαν δὲ οἱ [q] πάντες″ ἄνδρες [r] ὡσεὶ″ [s] δεκαδύο.″
8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, [t] ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ
[u] μῆνας″ τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων [x] τὰ″ περὶ τῆς
9 βασιλείας τοῦ θεοῦ.] Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ
ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν [y] ἐνώπιον [z] τοῦ πλή-
θους [a], [b] ἀποστὰς″ ἀπ' αὐτῶν, [b*] ἀφώρισε″ τοὺς μαθη-
τὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ [c] σχολῇ″ [d] τυράν-
10 νου″ [e] τινός.″ Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, [f] ὥστε πάν-
τας τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον
11 τοῦ κυρίου [g] †, ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας. Δυνάμεις τε

---

[g] † ἰησοῦ.

(h) + παντί. 5. 8. Ed. Arm. (i) = Erp. Antecedentibus jungunt Syr. Vulg. Hier. Fulgent. (k) = ABE. 25. 40. Copt. Æth. Syr. p. Vulg. laud. Hier. Fulgent. Post ἰησοῦν ponunt Mt. l. Arm. (l) = D gr. (m) + χριστοῦ. 64. Syr. Erp. Sahid. Hier. Ambr. + εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. (St. β.) item Hier. in fine vs. 4. + χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. D. cant. Syr. p. c. ast. ‖ *invocata trinitate*, Cassiod. (n) χεῖρας. AB. 65 (c. al. 3) al. 3. Mt. d. al. 2. χεῖρα. D. Syr. Erp. cant. demidov. (o) εὐθέως ἐπέπεσεν. D. cant. Hier. ‖ + εὐθέως. tol. Codd. lat. (p) + ἑτέραις, καί τινες. Syr. p. in m. (q) = Slav. 5. Æth. (r) = Syr. Arr. (s) δώδεκα. ABDE. 31. 36. 40. 69. Mt. l. Chrys. ms. Theoph. 2. (t) + ἐν δυνάμει μεγάλῃ. D. Syr. p. in m. ‖ *cum fiducia magna palam loquebatur*, cant. (u) ἡμέρας, 66* al. 3. Mt. a l. in marg. (x) = BD. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. (y) + τοῦ κυρίου. E. 31. Slav. ed. Vulg. laud. + τοῦ θεοῦ. 5. 8. 73. Syr. Erp. + τῆς πίστεως. Ar. pol. (z) + παντός. 4. 66* 80. al. 4. Mt. a l. d. (a) + τῶν ἐθνῶν. DE. Mt. d. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. cant. laud. (b) τότε ἀποστὰς ὁ παῦλος. D. cant. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. (b*) ἐχώρισε. 73. (c) συναγωγῇ. 43. (d) τυραννίου. 3. al. 2. τυρανίου. D gr. (e) = AB. 27. 29. tol. Codd. lat. ‖ + ἀπὸ ὥρας πέμπτης ἕως δεκάτης. D. (St. β.) cant. Syr. p. c. ast. (f) ἕως (ita ut, cant.) πάντες οἱ κατοικοῦντες . . . ἤκουσαν τοὺς λόγους . . . ἰουδαῖοι καὶ ἕλληνες. D* cant. item laud. (g) = ABDE. 13. 15. 18. 27. 29. 36. 40. 66. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It.

οὐ τὰς τυχούσας [h] ἐποίει ὁ θεὸς" διὰ τῶν χειρῶν παύ-
λου· "Ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας [i] ∾ ἐπιφέρεσθαι" 12
ἀπὸ [k] τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια [l] ἢ" σιμικίνθια, καὶ
ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα
τὰ πονηρὰ [m] ἐκπορεύεσθαι [n] †. Ἐπεχείρησαν δέ τινες [o] ∾ 13
ἀπὸ" τῶν περιερχομένων ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν
ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ
κυρίου ἰησοῦ, λέγοντες· [p] ὁρκίζω" ὑμᾶς [q] τὸν ἰησοῦν, ὃν
[r] = ὁ" παῦλος κηρύσσει. [s] Ἦσαν δέ [t] τινες" [u] υἱοὶ" 14
σκευᾶ ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτά, [x] οἱ" τοῦτο ποιοῦντες.
Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε [y]· τὸν [y*] ἰησοῦν 15
γινώσκω, καὶ τὸν παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ [z] τίνες"
ἐστέ; Καὶ [a] ἐφαλλόμενος" [b] ἐπ' αὐτοὺς" ὁ ἄνθρωπος, ἐν 16

---

[i] ∾ ἀποφέρεσθαι. [m] ∾ ἐξέρχεσθαι. [n] † ἀπ' αὐτῶν.
[o] ∾ καί. [p] ∾ ὁρκίζομεν.

(h) ὁ θεὸς ἐποίει. ADE. 31. 68. Mt. l. Arm. Vulg. ms. It. (i) ABE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. h. l. *deferrentur*, Vulg. laud. (k) + τῶν ἐνδυμάτων. Syr. Erp. (l) καί. 7. 68. Mt. k. l. Vulg. ed. laud. Cyr. hieros. ἢ καί. D gr. Arm. (m) ABDE. 13. 14* 15. 18. 36. 40. 43. 65. 68. 69. 73. Mt. a l. in marg. h. l. (n) = Iidem (exc. 14. 43. Mt. a l. h.) Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. (o) = 33. ut videtur. καί. AE. 14. 15. 18. 31* 36. 40. 65 (cum 43.) 68. 69. Mt. h. l. Syr. laud. καὶ ἀπό. 25. 73. al. 6. Mt. a l. c. Ed. Arm. Vulg. καὶ ἐκ. 31** ἐκ. D. 43. ap. Wetst. cant. demidov. (p) ABDE. 13. 25. 33. 35. 40. 73. Copt Vulg. It. Cassiod. ἐξορκίζω. Mt. l. ἐξορκίζομεν. 15. 18. 27. 36. 66** 69. 78. (q) + διά. 8. ‖ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. Mt. d. (r) = ADE. 40. al. 4. Mt. a l. m. (s) ἐν οἷς καὶ (+ ἑπτὰ, Syr. p.) υἱοὶ σκευᾶ τινος ἱερέως ἠθέλησαν τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. ἔθος εἶχαν τοὺς τοιούτους ἐξορκίζειν. καὶ εἰσελθόντες πρὸς τὸν δαιμονιζόμενον ἤρξαντο ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα, λέγοντες· παραγγέλλομεν σοὶ ἐν ἰησοῦ, ὃν παῦλος κηρύσσει, ἐξελθεῖν. τότε ἀποκριθὲν τὸ πν. etc. D. cant. Syr. p. in m. (t) τινές. BEgr. 36. Syr. demidov. Vulg. ed. sixtin. Bedæ gr. (u) = 31. Post ἑπτὰ ponunt ABE. Alii. Syr. Arm. Vulg. laud. (x) = AB. 14* 15. 18. Mt. l. Syr. (y) + αὐτοῖς. ABD. 73. al. 11. Mt. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. Chrys. Theoph. 2. (y*) + μέν. BE. 40. 73. Syr. p. (z) τίνος. 36. πόθεν. Mt. c. (sed rec. in marg.) (a) ἐναλλόμενος. D. ἐπιλαζόμενος. 69. (b) = 69. Mt. l. Arm. Alii varie transp. εἰς αὐτούς. D. Vulg. cant. ἐπ' αὐτοῖς. E. laud.

ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, [c] = καὶ" [d] ∾ κατακυριεύ-
σας" [e] ∾ αὐτῶν," ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς
καὶ [f] τετραυματισμένους" ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.
17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν ἰουδαίοις τε καὶ ἕλ-
λησι, τοῖς κατοικοῦσι τὴν ἔφεσον· καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ
πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
18 ἰησοῦ. [g] Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, [h] ἐξο-
μολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις" αὐτῶν.
19 Ἱκανοὶ δὲ [i] τῶν τὰ περίεργα πραξάντων," συνενέγκαντες
τὰς βίβλους, κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· [k] καὶ συνεψή-
φισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου" μυριάδας
20 [l] πέντε." Οὕτω [m] κατὰ κράτος" [n] ὁ λόγος τοῦ κυρίου
ηὔξανε καὶ ἴσχυεν."

21 [o] Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα," [[p] ἔθετο" ὁ παῦλος ἐν τῷ
πνεύματι, διελθὼν τὴν μακεδονίαν καὶ ἀχαΐαν, πορεύ-
εσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, εἰπών· ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με
22 ἐκεῖ, δεῖ με καὶ ῥώμην ἰδεῖν. Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν
μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, τιμόθεον καὶ
[q] ἔραστον," αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον [r] [s] εἰς τὴν ἀσίαν."

---

[d] ∾ κατακυριεύσαν. [e] ∾ ἀμφοτέρων.

(c) = ABDE. 40. 69. al. 3. Arm. cant. (d) AE. 14. 26. 31. 57. 78. 84. 98. al. 24. Mt. a l * c. f. m. Ed. Theoph. 1. κυριεύσας. D. κρατήσας. 15. 18. 36. (e) ABD. (St. β.) 15. 18. 25. 36. 40. 73. al. 3. Mt. f. m. Arm. Syr. p. Vulg. cant. Theoph. 2. ‖ = E. laud. (f) τετραχηλισμένους. Mt. 1. (g) Vs. 18 = 3. (h) ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις. B. ἐξομολ. καὶ ἀπαγγέλλοντες τὰς πράξεις. 76. (i. e. cod. vatic. 1210.) ap. Birch. ἀναγγέλλοντες τὰς ἁμαρτίας, αὐτῶν καὶ ἐξομολογ. τὰς πράξεις. Syr. Erp. *confitentes peccata*, cæteris omissis, demidov. ‖ πράξεις] ἁμαρτίας. 4. Chrys. in comment. (i) *magi*, Syr. Erp. (k) = 23. 37. 39. καὶ εὗρον χρυσίου. 56. ‖ ἀργυρίου] χρυσίου. 4. al. 3. Mt. m* χρυσίου καὶ ἀργυρίου. Mt. d. item Arm. *pecuniæ*, laud. *pecuniam denariorum*, Vulg. *denariorum sestertia ducenta*, cant. (l) πεντήκοντα. 33** (m) = Arm. (n) ἐνίσχυσε, καὶ ἡ πίστις τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. D. cant. ‖ ὁ λόγος] ἡ πίστις. Syr. Erp. ‖ κυρίου] θεοῦ. E. 21. 73. Mt. m** Syr. Erp. Arm. Vulg. laud. ‖ ηὔξανε] + καὶ ἐπληθύνετο. 68. ‖ ὁ λόγος τοῦ κυρίου] τοῦ κυρίου ὁ λόγος. B. (o) τότε. D. cant. (p) ἐγίνετο. Mt. c. (q) ἀρίσταρχον. Æth. *Aristum*, tol. (r) + ὀλίγον. Dgr. 25 ap. Mill. + τινὰ. 40. Arm. (s) *Ephesi*, Æth.

Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλί- 23
γος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις [t] ὀνόματι," 24
ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς [t*] ἀργυροῦς" [u] ἀρτέμιδος,
[x] παρείχετο" τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. [y] Οὓς 25
συναθροίσας, καὶ" τοὺς [z] περὶ [a] τὰ τοιαῦτα" [b] ἐργάτας,"
εἶπεν· ἄνδρες [c], ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
ἡ εὐπορία [d] ∾ ἡμῶν" ἐστι· Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε, 26
ὅτι οὐ μόνον [e] ἐφέσου, ἀλλὰ [f] σχεδὸν πάσης τῆς ἀσίας
ὁ παῦλος [g] οὗτος" πείσας [h] μετέστησεν" ἱκανὸν ὄχλον,
λέγων· ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ [i] οἱ" διὰ χειρῶν [k] γινόμε-
νοι. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει [l] ἡμῖν" τὸ μέρος 27
εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν· ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης
[m] θεᾶς" [n] ∾ ἀρτέμιδος ἱερὸν" εἰς οὐδὲν [o] λογι-
σθῆναι," [p] μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι" [q] τὴν μεγα-
λειότητα" αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβε-

---

[d] ∾ ὑμῶν. [n] ∾ ἱερὸν ἀρτέμιδος.

(t) = cant. ἦν. D. (t*) = B. (u) + ἴσως ὡς κιβώρια μικρά. 33. 34. in m. 57. Idem Chrysostomi scholion habent 10. 23. 32. (x) παρεῖχε. DE. 65 (cum 67.) (y) οὗτος συναθροίσας. D. Syr. Erp. cant. tol. Codd. lat. item Arm. οὓς καὶ συναθροίσας καὶ ἐπισυναγαγών. Chrys. (z) + τεχνίτας πάντας καὶ τούς. Syr. Erp. (a) ταῦτα. Mt. d. k. cant. (b) = 16. τεχνίτας Dgr. laud. tol. (c) + συντεχνῖται. D. Sahid. Syr. p. c. ast. cant. + ἀδελφοί. Mt. m. + ὑμεῖς. Arm. (d) ABDE. 13. 18. 26. 36. 40. 68. Barb. 2. Mt. a 1** l. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (e) + ἕως. D. 14* + τῆς. 31. 68. 69. 73. Mt. k. l. Theoph. 2. (f) + καί. AD gr. 14* 18. 35. 36. 40. 42** Mt. m. Syr. Ar. pol. Vulg. ms. demidov. Chrys. Theoph. 1. (g) οὗτός τις τότε D* cant. (h) ἀπέστησεν. E. (i) = 57. 65 (c. al. 3) (k) + ἀνθρώπων. 33. 34. Mt. d. Syr. Erp. Copt. Æth. Chrys. in textu. (l) ὑμῖν. 23. Slav. 5. et ed. Theoph. 2. ‖ = κινδυνεύει ἡμῖν. Syr. Erp. (m) = Vulg. ed. (n) DE. 4. 42. 57. 76. 78. al. 8. pluresve. Mt. a l. al. 5. Ed. It. Chrys. Theoph. 1. Hier. (o) λογισθήσεται. ADE. 73. Syr. Arr. Vulg. It. Hier. (p) μέλλει τε καὶ καθαιρεῖσθαι. A* Slav. 5 et ant. μέλλει καὶ καθ. 27. ap. Mill. 68. 69. Mt. l. μέλλει, καθαιρεῖσθαι τε. 15. 18. 36. μέλλει τε καθαιρ. καὶ. Slav. rec. μέλλει τε καθαιρ. laud. Hier. μέλλει δὲ καὶ καθαιρ. l. Vulg. Theoph. 1. 2. μέλλειν τε καθαιρ. E. μᾶλλον δὲ καὶ καθαιρ. 3. ‖ τε] δὲ. B. 4. 57. 98. al. 11. pluresve. Mt. a l. al. 4. Ed. (etiam St. 3) Chrys. ‖ ἀλλὰ καθαιρεῖσθαι μέλλει ἡ (ἣν**) ὅλη ἀσία καὶ ἡ οἰκ. σέβεται. D. *sed destrui incipiet tota Asia et orbis terrarum colitur*, cant. omisso: τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς. (q) τῆς μεγαλειότητος AE. 13. 15. 18. 29. 36. 40. 68. 69. al. 3. Mt. l. ‖ τῆς μεγαλειότητος ἣν ὅλη ἀσία καὶ οἰκουμένη σέβεται. B.

28 ται. Ἀκούσαντες δὲ, καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ,
29 r ἔκραζον, λέγοντες· μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. Καὶ
s ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη + τῆς συγχύσεως·" ὥρμησάν
τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες γάϊον
καὶ ἀρίσταρχον t μακεδόνας," συνεκδήμους u † παύ-
30 λου x. Τοῦ δὲ παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν
31 δῆμον, y οὐκ εἴων αὐτὸν" οἱ μαθηταί. Τινὲς δὲ z καὶ
τῶν a ἀσιαρχῶν," ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ b δοῦναι" ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.
32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία
συγκεχυμένη, καὶ οἱ c πλείους" οὐκ ᾔδεισαν, τίνος
33 d ἕνεκεν" συνεληλύθεισαν. Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου e προεβί-
βασαν" ἀλέξανδρον, f ∾ προβαλλόντων αὐτὸν τῶν ἰου-
δαίων· ὁ δὲ ἀλέξανδρος g κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν
34 ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ." h Ἐπιγνόντες" δὲ, ὅτι ἰουδαῖός

---

u † τοῦ. f ∾ προβαλόντων. h ἐπιγνόντων.

(r) + δραμόντες εἰς τὸ ἄμφοδον. D. (St. β.) *currentes in campo*, cant. Syr. p. in m. (s) συνεχύθη ὅλη ἡ πόλις αἰσχύνης. D* *repleta est tota civitas confusionem*, cant. || ὅλη] = A. 13. 40. Copt. Arm. Vulg. ἐφεσίων. 68. || + τῆς. A. 4. 31. 65 (c. al. 5) 73. 76. 78. 80. 98. al. 8 pluresve et Barb. 7. Mt. a l. d. l. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. 1.2. (t) = Mt. d. μακεδόνα. 15. (u) = ABDE. 65 (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 11. pluresve. Mt. a l. d. l. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1.2. (x) + ἤλκυσαν αὐτοὺς, addito τε ante γάϊον, 14* || *rapto Gaio et Aristarcho, comitibus Pauli, de theatro, ubi verbum Domini prædicabant, traxerunt ad judices audiendos.* Cassiod. (y) ἐκώλυον. D. Syr. Erp. *non sinebant*, cant. (z) = 4. 37. 66* cant. Slav. 5. et rec. Chrys. (a) ἀσίας ἀρχόντων. 23. (b) ἐκδοῦναι. 68. Theoph. 1. in comment. et 2. (c) πλεῖστοι. Dgr. || + ἐξ αὐτῶν. Arm. (d) χάριν. 38* 64. 98. || χάριν ἕνεκεν. Sic 80. (e) συνεβίβασαν. ABE. 27. 29. 66** 69. Mt. l. κατεβίβασαν. D* *distraxerunt*, cant. *detraxerunt*, Vulg. laud. *produxerunt*, tol. (f) AE. 40. 98. al. 4. pluresve. Mt. a l. Ed. (etiam St. 3) Chrys. (g) *quoniam Judæus est, satisfacere populo*, (omissis κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν) laud. latine.* || τὴν χεῖρα] τῇ χειρί. D. 40. 73. al. 5. et Barb. 1. Chrys. Theoph. 2. || ἤθελεν] ἦλθεν. Slav. 5. || δήμῳ] λαῷ. E. || Vs. 33 in Syr. et Erp. sic: ὁ δὲ ὄχλος τῶν ἰουδαίων τῶν ὄντων ἐκεῖ προεβίβασαν ἐξ αὐτῶν ἰουδαῖον, ἀλέξανδρον ὀνόματι· ὁ δὲ σταθεὶς, κατασείσας etc. (h) ABDE (St. π.) 73. 76. 78. 80. 98. al. 33. Mt. a l. al. 5. Ed. (Arm.) Slav. Chrys. Theoph. 1.

ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, [i] ὡς ἐπὶ ὥρας δύο
κραζόντων·" μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων. [k] Καταστεί- 35
λας" δὲ [l] ὁ γραμματεὺς" τὸν ὄχλον, φησίν· ἄνδρες
[m] ἐφέσιοι," τίς γάρ ἐστιν [n] ἄνθρωπος," ὃς οὐ γινώσκει
τὴν [o] ἐφεσίων" πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης
[p] † ἀρτέμιδος καὶ τοῦ [q] διοπετοῦς;" [r] Ἀναντιῤῥήτων" 36
οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους
ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν. Ἠγάγετε 37
γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους [s], οὔτε ἱεροσύλους, οὔτε βλασ-
φημοῦντας [t] τὴν θεὸν" [u] ꙍ ὑμῶν." Εἰ μὲν οὖν δημήτριος 38
[x] καὶ οἱ σὺν αὐτῷ [y] τεχνῖται" [z] ἔχουσι πρὸς τινα λόγον," [a] ἀγό-
ραιοι" ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλ-
λήλοις. Εἰ δέ τι [b] περὶ ἑτέρων" ἐπιζητεῖτε, [c] ἐν τῇ 39
ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ" ἐπιλυθήσεται. Καὶ γὰρ κινδυνεύ- 40

---

[p] † θεᾶς. [t] τὴν θεάν. [u] ꙍ ἡμῶν. [z] πρός τινα λόγον ἔχουσι. [a] ἀγοραῖοι.

(i) = Mt. l. ‖ ὡς ἐπὶ] ὡσεὶ περὶ. 13. 33. 34. (k) κατασείσας. DE. 1. 17* 78. Ed. Theoph. 1. *cum sedasset* s. *compescuisset*, Vulg. It. (l) *caput civitatis*, Syr. Erp. ‖ + τῆς πόλεως. Syr. p. c: ast. (m) ἀδελφοί. Arm. (n) (τῶν) ἀνθρώπων. ABE. 13. 14* 18. 25. 27. 31. 36. 40. 68. 69. Barb. 2. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (o) ἡμετέραν. D. *vestram*, cant. (p) = ABDE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. 73. Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Slav. 5. 7. Vulg. It. Isidor. (q) διὸς πετοῦς. D. 68. *hujus Jovis*, cant. *Jovis prolis*, Vulg. laud. *imaginem ejus de cœlo delapsam*, Syr. Erp. (r) οὕτως. Arm. (s) = ἐνθάδε. D. cant. Syr. p. in m. (t) ABD**E* 65 (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 24. Mt. a l. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. τὸν θεὸν. G. 34. al. 4. Mt. l. (u) ADE** 32. 36. 66** Mt. l. Syr. Arr. It. (x) + οὗτοι. D. cant. Syr. Erp. Slav. 5. 8. et aut. (y) = 3. Chrys. semel. (z) AE. 65 (c. al. 5.) al. 22. Mt. l. al. 7. Ed. Arm. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς τινὰ λόγον. D. *habent cum aliquo quendam verbum*, cant. (a) Ed. *forenses*, laud. *conventus*, cant. *conventus forenses*, Vulg. ‖ *ecce proconsul in civitate est; artifices illi sunt: accedant et litigent etc.* Syr. Erp. (b) περαιτέρω. B. 15. 18. 36. 65 (cum 67) al. 2. item 68. Mt. l. περ ἑτέρων. E. *si quid autem ulterius*, cant. *si quid autem alterius rei*, laud. Vulg. ‖ + ἔτι. 1. Mt. c. Arm. Theoph. 1. (c) ἐν τῷ νόμῳ ἐκκλησίᾳ. D* ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίας. D** *in legem ecclesiæ discutietur*, cant. ἐν νόμῳ ἐκκλησίας. Slav. 5. et ant. *in loco, qui datus est a lege ad congregationem*, Syr.

ομεν [d] ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον,″ μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, * περὶ οὗ [e] + οὐ″ δυνησόμεθα [f] ∾ ἀποδοῦναι″ λόγον [g] τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, [h] προσκαλεσά-
μενος″ ὁ παῦλος τοὺς μαθητὰς, [i] καὶ ἀσπασάμενος,″
2 [ἐξῆλθε [k] πορευθῆναι″ εἰς τὴν μακεδονίαν.] Διελθὼν
δὲ [l] τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ [m] παρακαλέσας αὐτοὺς″ λό-
3 γῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλλάδα. Ποιήσας τε [n] μῆ-
νας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων,
[o] μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν συρίαν,″ [p] ἐγένετο γνώμη

---

f ∾ δοῦναι.

(d) *σήμερον ἐγκαλεῖσθαι στάσεως*. D. cant. *ἐγκαλεῖσθαι περὶ τῆς στάσεως σήμερον*. 40. Syr. p. Arm. ‖ + *γινομένης*. 43. ‖ *accusari seditionis, quod non possumus defensionem habere de congregatione hujus diei, dum congregati sumus frustra et tumultuati sine prætextu. Et cum hæc dixisset etc.* Syr. *cum nullus obnoxius sit (de quo possimus reddere rationem) concursus istius.* Vulg. ed. (e) + A. 4. 14** 27. 29. 31. 34. 98. al. 19. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 5. 7. Vulg. ms. Chrys. in textu. (alibi non habet) Theoph. 1. (f) 4. 25. 42* 57. 65 (c. al. 6.) 76. 78. 80. 95* 98. al. 13 et Barb. 1. Mt. a l. d. al. 4. Ed. Theoph. 1. (g) + *περὶ*. AE. 15. 18. 25. 31. 33. 36. 40. 68. 73. Barb. 4. Syr. Arm. Slav. 5. 7. et ant. laud. Theoph. 2. (h) *μεταπεμψάμενος*. BE. 14* 15. 16. 31. 36. 40. 68. Copt. Æth. Theoph. 2. *μετακαλεσάμενος*. 69. Mt. a l. in marg. l. *convocatis*, laud. (i) *παρεκάλεσε καὶ ἀσπασάμενος*. Slav. 7. et ant. *παρακαλέσας καὶ ἀσπασάμενος*. Slav. rec. *καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος*. AB. 33. 73. 78. in marg. Mt. a l. in marg. item m.* Arm. *καὶ παρακαλέσας καὶ ἀσπασάμενος*. E. *καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος δὲ*. 69. *καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενός τε*. 15. 25. 27. 29. 36. 40. 98. al. 9 et Barb. 2. Mt. l. Syr. Erp. item Copt. Æth. Theoph. 2. *καὶ πολλὰ παρακελεύσας ἀποσπασάμενος*. D* *καὶ πολλὰ παρακαλέσας ἀσπασάμενός τε*. D** *et multo exhortatus salutans*, cant. *et exhortatus est et valedicens*, laud. *et exhortatus eos valedixit et*, Vulg. ‖ *ἀσπασάμενος*] + *αὐτοὺς*. Slav. 7. et ed. aliæque versiones. (k) = D. 27. 66** Mt. l. cant. *πορεύεσθαι*. AE. al. 7. et Barb. 2. Theoph. 2. Sic, sed post *μακεδ*. E. laud. (l) + *πάντα*. D. (m) *χρησάμενος* D* gr. (n) + *ἐκεῖ*. 43. Copt. Arm. Vulg. (o) = 16. *ἠθέλησεν ἀναχθῆναι εἰς συρίαν*. D. cant. Syr. p. in m. ‖ *μέλλοντι*] *μέλλοντα*. 22. al. 7. Mt. f. Chrys. semel *μέλλων*. E. (p) = Erp. *ἐγένετο γνώμης τοῦ*. AE. 15. 36. 68. al. 3. Mt. l. *εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα αὐτῷ*. D. cant. Syr. p. in m.

τοῦ" ὑποστρέφειν διὰ μακεδονίας. [q] Συνείπετο δὲ αὐ- 4
τῷ" [r] ἄχρι τῆς ἀσίας" [s] σώπατρος ‡ πύῤῥου" βεροιαῖος.
* θεσσαλονικέων δὲ, ἀρίσταρχος, καὶ σεκοῦνδος, καὶ
γάϊος [t] δερβαῖος," καὶ τιμόθεος [u.] [x] ἀσιανοὶ" δὲ, [y] τυ-
χικὸς" καὶ τρόφιμος· Οὗτοι [z] [a] προελθόντες" ἔμενον 5
[b] ἡμᾶς" ἐν τρωάδι. Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ 6
τὰς [c] ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ φιλίππων, καὶ ἤλθομεν
πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν τρωάδα [d] ἄχρις ἡμερῶν πέντε,"
[e] οὗ" διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ [f] τῶν 7
σαββάτων, [συνηγμένων [g] ἡμῶν" [h] † κλάσαι ἄρτον, ὁ
παῦλος διελέγετο αὐτοῖς [i], μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον,
παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. Ἦσαν δὲ 8
[k] λαμπάδες" ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ, οὗ [l] ἦμεν [m] συνηγ-
μένοι." [n] Καθήμενος" δέ τις [o] νεανίας," ὀνόματι εὔτυ- 9

---

[g] τῶν μαθητῶν. [h] † τοῦ. [l] ἦσαν.

(q) μέλλοντος οὖν ἐξιέναι αὐτοῦ. D. Syr. p. in m. *volente autem comitari eum*, cant. ‖ αὐτῷ] = 4* 22. 66. al. 4. Mt. d. (r) = B. 13. Erp. Æth. Vulg. Bedæ lat. (s) σωσίπατρος 4* 25. 40. 57** 68. 98. al. 7. Mt. c. d. Erp. Copt. Arm. Slav. 8 et ed. demidov. Theoph. 1. Beda. ‖ + πύῤῥου. ADE. 13. 15. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 57. 66** 68. 69. 73. 76. al. 7. et Barb. 2. Mt. l. Ed. Copt. Arm. Syr. p. in m. Slav. 7. et ed. Vulg. It. Theoph. 2. Orig. int. Beda. Post βεροιαῖος ponitur in Slav. ant. (t) δουβέριος. D* *Doverius*, cant. (u) + *Lystrensis*, Syr. Erp. δερβαῖος δὲ τιμόθεος. Conject. (x) ἐφέσιοι. D. Sahid. cant. (y) εὔτυχος. D. cant. (z) + δὲ. ABE. 13. 40. al. 5. Mt. l. laud, Theoph. 2. (a) προσελθόντες. A ut videtur. Egr. 78. al. 21. et Barb. 3. Mt. a l* c. l. Ed. (b) αὐτὸν. D gr. (c) + δύο. 4. (d) πεμπταῖοι. D. *quintani*, cant. ‖ ἄχρις] ἀπὸ. E. 13. *infra*, laud. (e) ὅπου. AE. 13. οὗ καὶ. ἐν ᾗ καὶ. D. *in que*, cant. (f) + πρώτῃ. D gr. (g) ABDE. 13. 14* 15. 25. 40. 68. 69. 73. al. 4. et Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. in textu. Theoph. 2. Aug. ‖ = Cassiod. (h) = ABE. 65 (c. al. 6.) 98. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Chrys. semel. Theoph. 1. (i) + *et confirmabat animos eorum*, demidov. (k) ὑπολαμπάδες. D. *faculæ*. cant. *lanternæ*. laud. (l) ABDE. (St. π.) 65 (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (m) = E. laud. συνηθροισμένοι. 4. (n) καθεζόμενος. ABDE. 13. 14* 15. 18. 36. 68. 69. Mt. l. (o) = E. laud.

χος, ἐπὶ τῆς θυρίδος, [p] καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ,"
διαλεγομένου τοῦ παύλου ἐπὶ πλεῖον, [q] κατενεχθεὶς
ἀπὸ τοῦ ὕπνου," ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ
10 ἤρθη νεκρός. Καταβὰς δὲ ὁ παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ,
καὶ [r] συμπεριλαβὼν" εἶπε· μὴ [s] θορυβεῖσθε·" ἡ γὰρ
11 ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. Ἀναβὰς δὲ, [t] καὶ" κλά-
σας [u] ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας
12 ἄχρις αὐγῆς, [u*] οὕτως" ἐξῆλθεν. [x] Ἤγαγον δὲ τὸν
13 παῖδα" ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.] Ἡμεῖς
δὲ [y] προελθόντες" ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν
[z] ἄσσον," ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον·
οὕτω γὰρ [a] ἦν διατεταγμένος," μέλλων αὐτὸς πεζεύειν.
14 Ὡς δὲ [b] συνέβαλεν ἡμῖν" εἰς τὴν [z] ἄσσον," ἀναλαβόν-
15 τες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην· Κἀκεῖθεν ἀποπλεύ-
σαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν [c] ἀντικρὺ" χίου. [d] τῇ
δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν" εἰς σάμον· [e] ∞ καὶ μείναντες
ἐν τρωγυλλίῳ, τῇ" ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς μίλητον.]

---

[e] ∞ τῇ δὲ.

(p) *κατεχόμενος ὕπνῳ βαρεῖ*. D. (q) = 69. ‖ *κατενεχθεὶς* = Syr. Erp. ‖ *ἀπὸ*] *ὑπὸ*. D. 4. 40. al. 3. Mt. a l. c. k. Ed. Chrys. (r) *συμπαραλαβὼν*. 40. al. 4. Mt. 1 ‖ + *αὐτοῦ*. C. *αὐτῷ* s. *αὐτὸν*. 27. 36. 66** 69. Mt. 1. Verss. Chrys. Theoph. 2. (s) *φοβεῖσθε*. 4* (t) = Ed. (u) + *τὸν*. ABCD* Theoph. 2. (u*) = 76. (x) *ἀσπαζομένων δὲ αὐτῶν ἤγαγεν τὸν νεανίσκον*. D. *salutantes autem eos adduxerunt juvenem*, cant. ‖ *ἤγαγον*] *ἤγαγε*. 80. 98. Mt. f. (y) *προσελθόντες*. AE. 4. 14. 25. 26. 66* 68. 80. al. 15. Mt. a l. d. f. m. Ed. Slav. ut videtur. Chrys. Theoph. 1. *κατελθόντες*. D. Syr. Erp. *ἐμβάντες*. Mt. a 1. in marg. ‖ *ascendentes navem*, Vulg. item cant. (z) *ἄσον*. 45. 46. Mt. m. Erp. Vulg. ms. *νάσον*. 15. 18. 36. *θάσον* s. *θάσσον*. 67. 73. 76. 78. (Sic etiam comm. 14) al. 10. et Barb. 2. Mt. c. d. f. Syr. utr. Ar. pol. (a) *ἐντεταλμένος ἦν*. C. 15. 36. (b) *convenissemus*, Vulg. ed. sixtin. *venissemus*, demidov. *prævenisset*, tol. *ἦμιν*. Slav. 5. 8. ‖ *ἡμῖν*] *ἡμᾶς*. 22. 66. 68. al. 3. Mt. c. d. (c) *ἀντικρὺς*. ACDE. 36. 40. 68. al. 3. Mt. l. Theoph. 2. (d) = 36. ‖ *ἑτέρᾳ*] *ἑσπέρᾳ*. B. 15. 19. 73. ‖ *παρεβάλομεν*] *ἐπεβάλομεν*. 73. (e) ACE. 15. 18. 69. *καὶ τῇ*. 37. 73. Copt. Æth. (qui omnja ad finem usque commatis omittit) Arm. Vulg. laud. Hier. *τῇ δὲ*. B. ‖ *τρωγυλλίῳ*] *τρωγυλίῳ*. D gr. *στρογγυλίῳ*. 16. al. 2. Mt. l. Alii aliter.

[f ∞ Ἔκρινε" γὰρ ὁ παῦλος παραπλεῦσαι τὴν ἔφεσον, 16
g ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι" ἐν τῇ ἀσίᾳ·
ἔσπευδε γὰρ, h εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ," τὴν ἡμέραν τῆς
πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς μιλήτου πέμψας εἰς ἔφεσον, i μετεκα- 17
λέσατο" τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. Ὡς δὲ k πα- 18
ρεγένοντο" πρὸς αὐτὸν l, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς m ἐπίστα-
σθε, n ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν
ἀσίαν, o πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,"
Δουλεύων τῷ κυρίῳ p μετὰ q πάσης" ταπεινοφροσύνης, 19
καὶ r † δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι
ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἰουδαίων· Ὡς οὐδὲν ὑπεστει- 20
λάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ s μὴ" ἀναγγεῖλαι ὑμῖν
καὶ διδάξαι t ὑμᾶς" δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους· Δια- 21
μαρτυρόμενος ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι τὴν εἰς u τὸν"
θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν x — τὴν" y εἰς τὸν κύριον ἡ-
μῶν ἰησοῦν χριστόν." Καὶ νῦν ἰδοὺ, z ἐγὼ" δεδεμένος τῷ 22

f ∞ κέκρικε. r † πολλῶν.

(f) ABCDE. 14** 15. 36. 68. 69. 73. Mt. l. Vulg. κέκρικε. Theoph. 2. (g) μήποτε γενηθῇ αὐτῷ κατάσχεσίς τις. D. *ut non contingeret ei mora alicui quis*, cant. (h) εἰς. D. cant. Æth. ‖ ἦν] εἴη. ABCE. 15. 18. 27. 29. 36. 68. 69. 73. (i) μετεπέμψατο. D. cant. (k) ἐσυνληρύνοντο. E gr. (l) + ὁμοθυμαδόν. E. 73. laud. + ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν. A. ὁμόσε ὄντων (ὅμως ἰόντων D*) αὐτῶν D. (St. β.) 40 in m. *simulque cum esset*, cant. *et simul essent*, Vulg. (m) + αὐτοί. Arm. + ἀδελφοί. 5. 8. Post ἐπίστασθε ponunt D. 73. Sahid. cant. (n) + ἀεί. Slav. 5 et ed. (o) ὡς τριετίαν ἢ καὶ πλεῖον, ποταπῶς μεθ' ὑμῶν ἦν (*fui*) παντὸς χρόνου. D.* cant. (p) + μεθ' ὑμῶν. C. 15. 18. 36. Chrys. in textu. (q) πολλῆς. Syr. Erp. (r) = ADE. 13. 40. 68. Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Vulg. It. Lucif. (s) = D. cant. Slav. 5 et rec. Lucif. (t) = D. cant. Theoph. 1. Lucif. Hier. (u) = CE. 66* Lect. 5. Mt. d. Bas. Chrys. Theoph. 1. τὸν θεὸν] χριστόν. 57. (x) = ACD. 15. 18. 29. 32. 36. 57. 66** 69. Barb. 1. Ed. (y) διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. D gr. ‖ = ἡμῶν. E. ‖ χριστὸν = B. 14** 76. 78. 80. al. 20. Lect. 5. Mt. a 1. d. al. 3. Ed. Æth. Syr. p. Slav. 5. 8. Bas. Theoph. 1. Lucif. (z) = Ath. Lucif. Post δεδεμ. ponunt ABCE. 69. Mt. h. 1. Vulg. laud. Ath. ms. Theoph. 2.

πνεύματι, πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ [a] συν-
23 αντήσοντά" μοι [b] μὴ" [c] εἰδὼς," Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον [d] κατὰ πόλιν" [e] διαμαρτύρεταί" [f] ÷ μοι,"
[g] λέγον," ὅτι δεσμά [h] ∾ με καὶ θλίψεις" μένουσιν.
24 Ἀλλ'. [i] οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν
μου τιμίαν ἐμαυτῷ," [k] ὡς" [k*] τελειῶσαι" τὸν δρόμον
μου [l] = μετὰ χαρᾶς," καὶ τὴν διακονίαν [m], ἣν ἔλα-
βον παρὰ τοῦ κυρίου [n] ἰησοῦ," διαμαρτύρασθαι [o] τὸ εὐ-
25 αγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. Καὶ νῦν [p] — ἰδοὺ,"

---

[h] ∾ καὶ θλίψεις με.

(a) συναντήσαντα. AD gr. E gr. 67. Mt. m. Theoph. 1. συμβησόμενα. C. 15. 36. 68. 69. Mt. l. Theoph. 2. (b) = 68. (c) γινώσκων. D. (d) = E. laud. ‖ κατὰ] + πᾶσαν. D. Syr. Arr. Æth. Vulg. cant. item Slav. Lucif. (e) διεμαρτύρατο. AE. 13. 40. (f) + ABCDE. 29. 31. 36. 40. 57. 65 (c. al. 3) 66** 68. 73. 76. al. 5. Mt. c. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 8. et ant. Vulg. It. Ath. Cyr. hier. Bas. Theoph. 2. Lucif. Hier. Ante τὸ ἅγιον ponunt Bas. Chrys. bis. item 47. (g) λέγων. DE. 22. 73. pluresque. Lect. 5. Mt. a l. d. al. 3. (h) ABCE. 1. 15. 18. 65. 68. 78. Mt. l. item 40. Arm. Vulg. laud. Ath. Bas. Cyr. hieros. Chrys. Theoph. 1. 2. καὶ θλίψεις μένουσί μοι. D. cant. ‖ με] σε. Syr. Erp. ‖ + ἐν ἱεροσολύμοις. D. (St. β.) cant. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. Lucif. (i) οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου. Syr. Arr. Æth. item Arm. (quæ tamen τιμίαν retinet) et Copt. nisi fortasse hæc legit: οὐκ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ. *Non facio animam meam pretiosiorem mihi s. quam me*, Ambr. Aug. οὐδενὸς λόγου (sic etiam D** 36. Mt. l.) ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ. BC. *pro nihilo æstimo animam meam cariorem esse mihi, quam consummare etc.* Lucif. οὐδενὸς λόγον ἔχω (+ μοι D.) οὐδὲ ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν etc. AD. 13. 40. 43. 68. *nihil horum cura est mihi, neque habeo ipsam animam caram mihi, quàm consummare etc.* cant. *nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo etc.* Vulg. ‖ οὐδενὸς] οὐδένα. 39. (ap. Mill. 38) + τούτων. 43. Barb. 1. Mt. c. Vulg. cant. ‖ = οὐδὲ ἔχω. Arm. ‖ = μου. ABCD** 13. 15. 18. 40. 73. Barb. 2. Mt. l. cant. Chrys. Ignat. ‖ ἐμαυτῷ] ἐμαυτοῦ. D* Mt. l. ἑαυτῷ. 68. *me in ipso*, laud. ‖ οὐκ ἔχω τιμίαν τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν. Chrys. in comment. (k) ὥστε. E. 13. 29. 40. 68. 69. 76. al. 3. Mt. l. ὡς τὸ. Mt. k. τοῦ D. (k*) τελειώσω. B. (l) = ABD. 13. 40. Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Vulg. cant. Lucif. Ambr. (m) + τοῦ λόγου. D. cant. Vulg. Lucif. Ambr. (n) = 45. Ar. pol. Lucif. (o) + ἰουδαίοις καὶ ἕλλησιν. D. (St. β.) Sahid. cant. Lucif. (p) = E. 13. 40. 73. al. 3. Syr. Erp. laud. Lucif.

ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς
πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων [q] τὴν βασιλείαν [r] = τοῦ
θεοῦ.″ [s] Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, 26
ὅτι″ καθαρὸς [t] ∾ ἐγὼ″ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων [u].
Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην [x] τοῦ [y] μὴ″ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν 27
πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. [Προσέχετε [z] — οὖν″ ἑαυ- 28
τοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν [a] τοῦ κυρίου,″

---

[t] ∾ εἰμί. [a] θεοῦ. ∾ κυρίου καὶ θεοῦ.

(q) τὸ εὐαγγέλιον. 66** 69. Mt. l. Slav. ms. (r) = ABC. 13. 15* 36. Copt. Syr. p. Arm. Chrys. τοῦ ἰησοῦ. D. cant. *Domini Jesu*, Lucif. (s) ἄχρι οὖν τῆς σήμερον ἡμέρας. D* *propter quod hodierno die*, cant. ‖ διὸ] = Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Chrys. διότι. AE. 29. 42. 78. 98. al. 5. Ed. διὸ καί. 32. 57. Mt. k. Ed. ‖ μαρτύρομαι] διαμαρτύρομαι. 3. 13. 40. Chrys. (t) BCDE. 15. 18. 20. 36. 40. 68. 73. 81. Mt. h. Vulg. It. Bas. Chrys. alicubi. Antonius. Damasc. Theoph. 2. Iren. Lucif. ἐγώ εἰμι. 69. Mt. l. Arm. Hier. Gildas. (u) + ὑμῶν. E. 4** 25. 34. al. 7. Mt. l. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Bohem. laud. Bas. Antonius. Theoph. 2. Beda. item 68. (x) + ὑμῶν. Ed. (y) = D gr. 66** 81. Slav. rec. Lucif. (z) ABD. 13. 15. 36. 81. Lectionaria. Æth. Arm. Vulg. cant. Lucif. (a) Vulgatum Θεοῦ habent cod. 4. 22. 46. 65. 66* (si quidem Treschovius recte conjecit; testibus enim Hwiidio et Altero, nullum superest primitivæ scripturæ vestigium.) 68. et, quantum e silentio Collatorum suspicari licet, 7. 12. 16. 23. 25. 37. 39. 56. 64. de quibus confer deinceps dicenda. Vulg. Syr. post. in textu. Cod. syr. vatic. 21. continens lectionarium seculi 11. (Æthiops habet vocabulum, quo semper utitur, sive θεὸς in græca veritate legatur sive κύριος. Neutri igitur lectioni, si solus spectetur, favet.) Athan. ep. ad Serap. quæ incipit τὰ γράμμ. (sed ibi unus ms. legit κυρίου, alii χριστοῦ) et in testim. de trin. Basil. eth. 80. (dubitante Wetstenio an recte editus sit; nam in breviario legitur πρόβατα χριστοῦ) Epiph. in Ancor. 69. et in hær. 74. Chrys. ad h. l. ter. (sed commentarius postulare videtur κυρίου, ut Millius jam vidit) et Anonymus ap. Chrys. t. 6. p. 510. Antiochus bis. Theoph. 2. Œcum. Ibas ep. ad Marin in act. chalced. ap. Mansi vol. 4. p. 1578 græce (sed in vers. lat. *dominus*.) Cælestinus ep. ad conc. ephes. ap. Mansi vol. 3. p. 1146. Ambr. de. Sp. S. l. 2. ap. Mill. et Sabat. (sed ap. Beng. utrumvis in Ambr. extare traditur) Cassiod. de incarn. 7. 4. Fulgent. ad Petr. diac. Ferrand. ep. ad Anat. Primasius in Apoc. 7. Martin. 1. in conc. later. Beda ad h. l. Etherius diserte. Auct.

de 12. manu. Schol. cod. 15. 18. 37. — Phrasi αἷμα Θεοῦ usi sunt Ignat. ad ephes. (sed in altera harum epist. recensione extat Χριστοῦ.) Tert. L. 2. ad ux. c. 3. Damasc. Theophyl. Leontius, alii. Sed nec defuerunt, qui tales formulas vituperarent et Scripturam sic nunquam locutam esse contenderent. — ‖ Κυρίου legunt ACDE. 13. 15. 18. 36 in textu. 40. 69. Sahid. Copt. Syr. post. in marg. syriace. Arm. Æth. (ambiguum enim vocabulum æthiopicum h. l. pro κυρίου positum fuisse, e consensu versionum Copt. et Arm. probabile fit.) cant. laud. Constitut. 2. 61. Eus. in Jes. 35. Ath. ad Serap. in ms. Didym. de Sp. S. 11. Chrys. in Eph. 4, 12. et, ut videtur, in h. l. (Hinc etiam Theophyl. 3.) Ammon. in cat. Theodor. studit. ep. II. 56. Maxim. ad Nicanor. Antonius 173. Synod. nic. 2. Ibas ad Marin l. c. latine. Iren. int. 3, 14. Lucif. de non parc. Hier. in Tit. 1, 5. et ad Evagr. Aug. contr. Parmenian. Sedul. in Tit. 1. Alcimus hist. apost. 2. Conc. carthag. (sed ibi græce vertitur Θεοῦ) Auctor quæst. ex N. T. legit *Domini Jesu* — ‖ κυρίου Θεοῦ, 3. Ar. pol. Θεοῦ καὶ κυρίου, 47. κυρίου καὶ Θεοῦ, G. 1. 2. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 14** 17. 19. 20. 21. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36 in catena. 38. 42. 43. 45. 57. 63. 66** 67. Lectionar. 2. 5. Mt. a l. b. c. d. e. f. k. l. m. χ. ψ. Ed. complut. et plantin. Versio Slavon. ms. et ed. omnes. Theophyl. 1. — ‖ Χριστοῦ Syr. (etiam in codicibus Nestorianorum vaticanis.) Erp. Orig. ut videtur, de orat. et ad martyr. Ath. l. c. in ms. Auctor dial. 1. adv. Macedonian. Theodoret. in Philip. 1. Ignat. interpolat. Basil. eth. 80. in breviario. Fulgent. pro fide cath. Synodus Mendozæ apud Indos a. 1599. instigante diabolo Nestorianos *Christi* scripsisse tradit. — ‖ *Ecclesia Dei, quam Dominus noster J. C. sanguine suo* etc. Arcadius in conc. Ephes. ap. Mansi vol. 3. p. 1147. — ‖ *Salvatoris*, episcopi Phœniciæ secundæ ap. Mansi vol. 4. p. 1871.

Vulgatum Θεοῦ e Birchianis codicibus habent, B (+) 84. 89. κυρίου legunt 73. 81. et, teste Matthæi ad Eph. 4, 9. etiam Chrysostomi codex Mt. β. κυρίου Θεοῦ 95. κυρίου καὶ Θεοῦ legunt 98 et Birchiani sedecim, nempe 72. 74. 75. 76. 78. 80. 85. 86. 87. 88. 91. 92. 93. 94. 96 et Laurentianus 27 plutei VI. a Birchio non descriptus et ideo nullo insignitus numero. Cæteri a Birchio ad h. l. laudati jam sub aliis siglis et numeris excitati fuerant.

Ut de codicum, qui Θεοῦ habent, ingenio judicare ipse queas, percurre marginem editionis Wetstenianæ in Actis Apost. a capite ad calcem, et attende ad lectiones horum librorum. Si editione hac uti tibi non licet, accipe nonnulla quæ nos, cum universam istam variantium farraginem hoc consilio denuo perlustraremus, observavimus. 1) Codex 4, seculo demum 15 scriptus, ingentem continet variantium, singularium etiam, numerum, partim

(+) Sed in præfatione ad *Varias lectiones ad textum Apocalypseos collectas* p. XXXIX Birchius: "Cum schedas meas, inquit, collationem hujus co-" dicis (B) complectentes iterum intente examinarem, nihil de lectione ἐκ-" κλησίαν τοῦ Θεοῦ, nec alia lectione hoc loco adnotatum invenio, ita ut pro " certo pronunciare non ausim, quid in codice nostro scriptum reperiatur. " Vix tamen dubitare licet, si hic in codice nostro obtinuisset varietas " lectionis, hanc intentionem meam fugisse, cum locum hunc notabilem in " omnibus codd. qui mihi obvenerint, præ cæteris examinandum sumse-" rim. Cuinam vero, an typographo an mihi culpa sit tribuenda, quod " Vat. 1209 (i. e. B) hoc loco irrepsérit, omnino me latet; sed delendum " esse ex supra dictis apparet."

optimarum, partim manifeste repudiandarum, e. gr. cap. 9, 20. 11, 3. 12, 3, 10. 13, 24. 15, 17. 22, 29. Conf. etiam Rom. 14, 17. 16, 13. 2 Cor. 2, 17. 1 Thess. 4, 15. Ergo solus, aut cum exigui pretii libris consentiens, nil valet. 2) Cod. 7. raro excitatur. Sicubi apparet, vel magno codicum comitatu stipatus est, vel additamenta exhibet sibi peculiaria, e. gr. cap. 21, 16. 22, 20. 23. 26, 3. 28, 1. 3) Cod. 12 et 22. pæne pro non collatis habendi sunt, eamque ob causam auctoritas eorum nulla esse potest. Codex 22, quantum e paucis, quas novimus, lectionibus judicare licet, codicibus 4 et 37 cognatus est. Idem Jac. 4, 15. loco κύριος solus habet θεός. 4) Cod. 25. melioribus, nec tamen optimis, accensendus est. Vide apud Wetstenium cap. 5, 24. 11, 21. 15, 4. 16, 1. (ἰουδαίας χήρας.) 17, 34. 19, 1. 21, 34. 26, 13. 15. 1 Jo. 2, 25. Nunquam fere consentit cum iis codicibus, qui h. l. θεοῦ legunt, sed ad familiam pertinet aliam. 5) Codex 37. glossematibus et putidis interpretamentis passim interpolatus est, e quibus cum nostro loco quam maxime conferri meretur illud, quod cap. 13, 41 in hoc codice et inter scholia codicis Mt. d. legitur: ὅτι ὁ ΘΕΟΣ σταυροῦται καὶ ἀποθνήσκει. Præterea de codice 37 confer Wetstenium ad cap. 2, 24. 12, 20. 13, 42. (τὸ μεταξὺ + τοῦτ' ἔστιν τὸ ἰσόμενον.) cap. 16, 7. et in epistolis Paulinis (ubi numero 43 insignitus est) 1 Cor. 15, 29. Gal. 3, 17. 1 Tim. 1, 9. 3, 3. 4, 10. 6) Codices vindobonenses 64 et 65. perraro melioris notæ lectionem suppeditant, nisi forte in permultis eadem reperiatur libris. 7) Codex upsaliensis 68 interdum quidem cum optimis libris consentit, ut vel ex nostro variantium lectionum delectu videre licet; ab his vero ubi in Actis (velut hoc loco) discedit, consonat fere cum eo Theophylacti textu, quem Finettus secundo loco in sua operum Theophylacti editione exhibuit, et nos adposita sigla *Theoph.* 2. excitare solemus. Hinc de indole, ætate ac patria textus upsaliensis, qui præterea e catena margini adscripta nonnihil labis traxisse videtur, judicium ferri facile potest. Pretium lectionum vel huic codici peculiarium, vel cum paucis tantum libris ei communium, æqua lance curatius expendere qui cupit, evolvat apud Aurivillium, qui upsalienses lectiones publici juris fecit, locos sequentes: Act. 9, 24. 12, 13. 13, 6. 24. 25. 14, 6. 15, 19. 23. 17, 28. 18, 5. 19, 29. 20, 2. 7. 21, 2. 23, 15. 20. 23. 25, 12. 26, 3. 28, 11. 8) Cæteri codices omnes, qui θεοῦ habent vel habere videntur, nempe cod. 16. 23. 39. 46. 56. (immo etiam 4. 7. 22. et 37.) propinqua inter se cognatione juncti sunt. Vide sis apud Wetstenium cap. 11, 28. 12, 25. 13, 21. 14, 9. 15, 16. 17, 3. 5. 25. 27. 18, 22. 19, 8. 9. 19. 20, 4. 23, 17. 24, 26. 25, 11. 20. 24. 27, 7. 29. 28, 1. 14. 15. 22. 31. A lectionibus paucorum librorum bonis tantum non semper abhorret hæcce codicum familia. Lectiones autem in ipsa sola obviæ (si nonnullas codicis 16 lectiones excipias) admodum exigui pretii sunt.

Ex his omnibus luculenter apparet, pro lectione θεοῦ ne unicum quidem militare codicem, qui sive vetustate sive interna bonitate sua testis idonei et incorrupti laude ornari queat. Non reperitur, nisi in libris recentioribus iisdemque vel penitus contemnendis, vel misere, multis saltim in locis, interpolatis. Sed nec versionum auctoritate tueri se potest. Nulla enim translatio habet θεοῦ, præter Vulgatam recentiorem, (quam redarguunt antiquiores libri latini,) et Philoxenianam syriacam, seculo demum sexto confectam, quæ tamen ipsa etiam in

margine offert κυρίου. Tandem neque apud Patres certa lectionis istius vestigia deprehenduntur, ante Epiphanium (qui utroque loco supra citato etiam in codice ms. bibliothecæ academicæ Jenensis habet Θεοῦ,) et Ambrosium. Quomodo igitur salvis criticæ artis legibus lectio Θεοῦ, utpote omni auctoritate justa destituta, defendi queat, equidem haud intelligo.—Sed nec χριστοῦ, quod Syrus cum suo sequaci, Arabe Erpeniano, et pauculi Patres exhibent, arbitro perito placere potest. Nam in nullo prorsus codice græco invenitur, sed interpretamentum est, definiendo sensui vocabuli ambigui κυρίου destinatum. Si enim glossematis auctores in græcis suis codicibus reperissent Θεοῦ, ad declarandam sententiam procul dubio τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ aptius ipsis visum fuisset, quam χριστοῦ.

Itaque legendum erit vel κυρίου, vel κυρίου καὶ Θεοῦ. Posterior lectio habetur in 47 græcis libris, hoc est in majore codicum adhuc collatorum parte. Verum α) ex antiquissimis nullus reperitur in hac codicum turba. Nam G. etsi majusculis literis exaratus, tamen, Montefalconio judice, non ante nonum seculum scriptus est. β) E præstantissimis nullus, e reliquis, passim bonas vetustasque lectiones exhibentibus, vix unus et alter (velut 26. 27. 29. 31. Mt. l.) legit κυρίου καὶ Θεοῦ. γ) Versio nulla huic lectioni patrocinatur, præter arabicam polyglottorum, lectionum recentissimarum et pessimarum colluviem, et slavonicam, nono demum seculo e constantinopolitanæ recensionis codicibus confectam. δ) In nullius Patris sive græci sive latini scriptis reperta fuit ista lectio, si unum excipias Theophylactum, reclamantibus tamen iis commentariorum ipsi attributorum ἐκδόσεσι, quas Finettus secundo et tertio loco excudi curavit. ε) Manifesto e duabus diversorum librorum lectionibus conflata est. Hinc absque copula, κυρίου Θεοῦ, in codice 3, et inverso ordine, Θεοῦ καὶ κυρίου, in codice 47 legitur.

Quæ omnia cum ita sint, non possumus cæteris lectionibus non præferre κυρίου. Sic habent I) codices a) omnium antiquissimi, b) e diversis familiis oriundi, c) præstantissimi, atque vix unquam consentientes in lectione aliqua, quin eadem a peritissimis criticis comprobata sit. Vide e gr. cap. 2. 13. 17. 3, 11. 6, 8. 8, 18. 9, 20. 10, 7. 11. 39. 11, 8. 13, 42. 14, 8. 13. 15, 33. 19, 10. 12. 35. 20, 7. 21, 8. 22, 26. 30. 23, 11. 34. 24, 23. 25. 27, 34. 28, 17. Eandem lectionem confirmant II) versiones veteres, cum alexandrinam tum occidentalem recensionem exprimentes, et III) Patres sat multi ac vetusti, græci æque atque latini. Ubique in Actis Apostolorum eosdem testes, qui h. l. κυρίου defendunt, si quidem inter se consentirent, secuti sumus. Quare si hic, spreta eorumdem auctoritate, aliter pronuntiaremus, ipsi nobis non constaremus.

Sed objicies: 1) κυρίου irrepsit e versione τῶν ό, in qua ἐκκλησία τοῦ κυρίου persæpe occurrit, unde phrasis hæc librariis familiaris erat, ipsisque ad rem præsentem minus attentis facile e calamo effluxit. *Resp.* Θεοῦ potius irrepsit vel e loco parallelo 1 Petr. 5, 2. ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες κ. τ. λ. vel ex epistolis Pauli, in quibus ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ undecies, ἐκκλησία τοῦ χριστοῦ semel tantum, ἐκκλησία τοῦ κυρίου nunquam legitur. Arripuerunt igitur librarii, qui codicibus N. T. exscribendis operam dabant, formulam e Novi Test. cum lectione tum publica recitatione ipsis perquam familiarem. 2) In sermone a Paulo habito ea lectio potior videtur, quæ usui loquendi Paulino cæteris est convenientior, hoc est, ut modo vidimus, ἐκκλησία Θεοῦ. *Resp.* Sermonis hujus

ἣν περιεποιήσατο [b] διὰ [c] τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου."] Ἐγὼ [d] ∞ 29
γὰρ οἶδα τοῦτο," ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν
μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου·
Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε- 30
στραμμένα, τοῦ [e] ἀποσπᾷν" τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.

---

[c] τοῦ ἰδίου αἵματος. [d] ∞ οἶδα.

---

summam non Paulus ipse in literas retulit, sed Lucas, qui ἐκκλησίαν simpliciter absque ullo adjuncto ponere solet. Perperam igitur ad stilum Paulinum hic provocatur. Immo in hac ipsa oratione Pater a Filio semper ita distinguitur, ut ille Θεὸς, hic κύριος constanter appelletur vs. 19. 21. 24. 25. 27. 32. 35. Idem ergo discrimen commate etiam 28 servandum est. 3) Lectio insolentior, difficilior, durior et apparenter falsa, e quo genere est, quæ τῷ Θεῷ tribuit αἷμα, cæteris omnibus præferri debet. *Resp.* Canon hic criticus intelligendus est de lectione difficili ac insolita, quæ nonnullorum saltim testium gravium et antiquorum auctoritate suffulta est. Nam propter solam difficultatem suam defendi neutiquam potest lectio, testibus idoneis plane destituta. Præterea, isto ævo, quo codices hodie superstites scripti fuerunt, formula, de qua anquiritur, nec prorsus insolens erat, neque dura falsave esse videbatur catholicis plerisque. Hi potius hujusmodi oxymoris delectabantur, eorumque usum, tanquam indubium orthodoxiæ suæ indicium et quasi vadimonium, frequentabant. Si vero disertis verbis scriptum fuisset: ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος περιεποιήσατο τὴν ἐκκλησίαν, veteres theologi in suis cum varii generis hæreticis super naturis et persona Christi concertationibus ad locum tam insignem procul dubio iterum iterumque provocassent. Tantum vero abfuit, ut hoc telo adversarios suos conficerent, ut potius antiquiores Patres nonnulli, et inter hos vel ipse Athanasius c. Apollinar., in sacris literis αἷμα Θεοῦ legi negarent. 4) Codices κυρίου καὶ Θεοῦ habentes confirmant quodammodo lectionem Θεοῦ. *Resp.* Quoties duæ lectiones junctim exhibentur, ea, quæ extat sola in pluribus monumentis antiquioribus et potioribus, prior adfuisse censenda est illa, quæ sola non invenitur, nisi in monumentis paucis, recentioribus et minoris pretii. 5) Librarii latini pro DEI seu DI facile scripserunt DNI; e talibus autem codicibus latinis corrupti fortasse fuerunt græci illi, qui κυρίου habent. *Resp.* Antiquiores latini favent τῷ *Domini*, recentiores tantum τῷ *Dei*. Præterea nullum nostri ævi criticum fabulæ explosæ de codicibus græcis latinizantibus assensum præbiturum esse confido. (b) + ἑαυτῷ. D. cant. Iren. (c) AB CDE. 15. 31. 33. 34. 36. 40. 69. 73. 81. Mt. l. Arm. Slav. ed. Iren. (d) ACD. 13. 15. 36. 81. Barb. I. Copt. Vulg. cant. Iren. Lucif. Hier. Cœlestin. ‖ = τοῦτο. 68. 69. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Arm. Theodoret. in catena. ‖ ὅτι ἐγὼ οἶδα. B. (e) ἀποστρέφειν. D gr. Syr. Erp. *convertant*, Iren.

31 Διὸ γρηγορεῖτε, [f] μνημονεύοντες,″ ὅτι [g] τριετίαν″ νύκτα
καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
32 ἕκαστον [h]. Καὶ τανῦν [i] παρατίθεμαι″ ὑμᾶς, [k] — ἀδελ-
φοὶ,″ [k*] τῷ Θεῷ″ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ
δυναμένῳ [l] ∽ ἐποικοδομῆσαι,″ καὶ δοῦναι [m] ὑμῖν″ κλη-
33 ρονομίαν [n] ἐν τοῖς ἡγιασμένοις [o] πᾶσιν.″ Ἀργυρίου ἢ
34 χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς [o*] ἐπεθύμησα. Αὐτοὶ
[p] † [q] γινώσκετε,″ ὅτι ταῖς χρείαις μου [r], καὶ τοῖς οὖσι
35 μετ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες [s] αὗται.″ [t] Πάντα″
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι
τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε [u] τῶν λόγων″ τοῦ κυρίου
[x] Ἰησοῦ,″ ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι [y] μᾶλλον διδόναι,″ ἢ
36 λαμβάνειν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ,
37 σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.] Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο
κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον
38 τοῦ παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· Ὀδυνώμενοι μάλιστα

[l] ∽ οἰκοδομῆσαι. [p] † δέ. [y] διδόναι μᾶλλον.'

(f) = Arm. (g) διετίαν. 66** (h) + ὑμῶν. DE. 25. 27. 29. 43. ap. Wetst. 66** 68. 80. 98. al. 6. et Barb. 2. Mt. l. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 5. et ed. Vulg. laud. Bas. Theoph. 2. Lucif. Hier. (i) παρατίθημι. 2. 30. Ed. (k) = ABD. 33. 34. 68. Syr. Erp. Copt. Vulg. Hier. (k*) τῷ κυρίῳ. B. 33. 68. (l) ABCDE. 13. 15. 36. 81. contradicente Chrys. ‖ + ὑμᾶς. DE. 29. Syr. Arr. Æth. laud. Ante ἐποικ. ponunt 14* 66** 69. 76. Barb. 1. Mt. l. Chrys. semel. (m) = ADE. 25. Copt. Vulg. laud. ἡμῖν. 19. 43. (n) + αὐτοῦ. A. (o) τῶν πάντων. D. (o*) + τούτων. 98. (p) = ABCDE. 65. (c. al. 6.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 31. Lect. 5. Mt. l. al. 10. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Bas. Chrys. Antioch. Theoph. 1. Aug. γάρ. Mt. m. (q) οἴδατε. A. ἐπίστασθε. Chrys. in textu. (r) + πᾶσιν D* (s) μου. D. Sahid. μου αὗται. Syr. Erp. Æth. Slav. (t) Cum antecedentibus jungunt nonnulli. ‖ πᾶσι. D* καὶ πάντα. CD** 27. 29. 36. 40. 66** 76. 80. Mt. l. m. Syr. (u) τὸν λόγον. 4. 14** 22. 57. 65. (c. al. 4.) 69. 73. 98. al. 12. Lect. 5. Mt. c. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. 1. τοῦ λόγου. 26. 40. al. 3 et Barb. 4. Mt. k. ψ. Arm. Vulg. (x) = A. 2. 30. 68. Chrys. Bas. (y) ACDE. 65. (c. al. 6.) 73. 78. 80. 95. 98. Alii Lect. 5. Mt. l. al. 9. Ed. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. Damasc. Antioch. Theoph. 1. 2. Aug.

ἐπὶ τῷ λόγῳ, [z] ᾧ εἰρήκει, ὅτι" οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. [a] προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ
πλοῖον."

[b] Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς, ἀποσπασθέντας" 1
ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν [c] κῶ," τῇ δὲ
[d] ἑξῆς" εἰς τὴν ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς πάταρα [e]. Καὶ εὑ- 2
ρόντες πλοῖον [f] διαπερῶν" εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθη-
μεν. [g] Ἀναφανέντες" δὲ [h] τὴν κύπρον," καὶ καταλιπόν- 3
τες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν, [i] καὶ κατή-
χθημεν εἰς τύρον·" ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτι-
ζόμενον τὸν γόμον. [k] Καὶ ἀνευρόντες" [l] τοὺς" μαθητὰς, 4
ἐπεμείναμεν [m] αὐτοῦ" ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες τῷ παύλῳ
ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ [n] ἀναβαίνειν" εἰς [o] ἱερουσαλ-
ημ." [p] Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξ- 5
ελθόντες ἐπορευόμεθα," προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν

---

[c] κῶν. [o] ἱερουσαλήμ.

(z) ὅτι εἶπεν. D* (a) = 32. 57* Ed. Sequentibus jungit A. (b) καὶ ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀποσπασθέντων δὲ ἡμῶν D* || ὡς δὲ ἐγέν. ἀναχθ. ἡμᾶς = Syr. Erp. (c) ABCDE. 73. 76. 80** 95. 98. al. 28. Mt. l. al. 5. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. 5. laud. Codd. lat. Chrys. ms. in textu. Œc. Theoph. 2. Cassiod. *Chio*, tol. (d) ἐπιούσῃ. D. (e) + καὶ μύρα. D. Sahid. Vulg. ms. (Græci et antiqui non habent, teste Correctorio.) (f) διαπερὸν. 4. 19. 39. Mt. d. h. Ed. Theoph. 2. διαπεροῦν. E. 73. al. 3. Mt. l. (g) ἀναφάναντες. 39. 66. Alii. Barb. 2. Mt. d. k. Ed. (etiam St. 3.) ἀφέντες. Barb. 1. (h) τῆς κύπρου. Ed. Theoph. 1. ed. τῇ κύπρῳ. 34. εἰς τὴν κύπρον. 40. (i) = 15. 18. 36. || καὶ] + ἐκεῖθεν. Syr. Erp. || κατήχθημεν] κατήλθομεν. ABE. 34. Vulg. *depositi sumus*, laud. (k) ἀνευρόντες δὲ ABC *E. 15. 18. 36. 40. 69. 73. al. 6. Mt. l. Vulg. laud. Theoph. 2. (l) = 4. 57. 65. (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 8. pluresve. Mt. a 1. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (m) = 28. Ante τοὺς μαθητὰς ponunt Syr. Erp. αὐτὸν. 56. αὐτοῖς. AE. 68. 73. Mt. h. Theoph. 2. πρὸς αὐτούς. Chrys. ed. *apud eos*, cant. laud. (n) ἐπιβαίνειν. AC. 15. 36. 40. 68. Mt. h. Theoph. 2. (o) ABCE. 15. 18. 26. 36. 40. 68. 69. Mt. h. l. (p) *Sequenti autem die* (*post has autem dies*, Syr. Erp.) *ambulamus viam nostram*, cant. Syr. Erp. || = δὲ ἐγένετο. 68. || = ἐξελθόντες. A. Mt. l.

γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ
6 γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, [q] προσηυξάμεθα." Καὶ [r] ἀ-
σπασάμενοι" ἀλλήλους, [s] ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον·" ἐκεῖ-
7 νοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν
[t] διανύσαντες," [u] ἀπὸ τύρου" [x] κατηντήσαμεν" εἰς [y] πτο-
λεμαΐδα·" καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, ἐμείναμεν
8 ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς· Τῇ δὲ ἐπαύριον [ἐξελθόντες
[z] † [a] ἤλθομεν" εἰς καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν
οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, [b] † ὄντος ἐκ τῶν
9 ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέ-
10 ρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ
[c] ἡμῶν" ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας
11 προφήτης, ὀνόματι ἄγαβος· Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ
ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δήσας [d] ∞ τε αὐτοῦ" [e] τὰς

[z] † οἱ περὶ τὸν παῦλον. [b] † τοῦ. [d] ∞ ἑαυτοῦ.

(q) προσευξάμεθα. 4. al. 3. Mt. d. m. Ed. Chrys. προσευξάμενοι (et mox + καὶ ante ἐπέβημεν) ABCE. 13. 15. 18. 40. 69. 73. al. 4. Mt. l. (Syr. Erp.) (r) ἠσπασάμεθα s. ἀπησπασάμεθα s. ἀπεσπάσμεθα. ACE. 13. 15. 18. 36. 65. 66** 69. ἠσπασάμεθα. 73. ἀπησπασάμεθα. B. Mt. l. cant. ἀπησπασάμενοι. 40. ἀπεσπάσμεθα ἀλλήλων καὶ. Conject. (s) = cant. || ἐπέβημεν] ἀνέβημεν. AC. al. 4. Theoph. 2. ἐνέβημεν. E. al. 2. Chrys. (t) ἀνύσαντες. 68. (u) = 26. (x) κατέβημεν. AE. 24. 38. Vulg. laud. *ascendimus*, tol. (y) *Acco*, Syr. Arr. (z) = ABCE. 14* 15. 18. 27. 36. 40. 57* 68. 73. al. 6. et Barb. 4. Mt. a 1* h. l. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 2. σὺν τῷ παύλῳ. Mt. m. in marg. ubi lectionis initium otatur. οἱ ἀπόστολοι. 47. Mt. b. e. (a) ἦλθον. 4. 78. 98. al. 9. Lect. 5. Mt. h. c. e. f. k. Ed. (etiam St. 3) Theoph. 1. (b) = ABCE. 65 (c. al. 5.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 20. pluresque. Lect. 5. Mt. a 1. al. 7. Ed. Eus. Theoph. 1. 2. Œc. (c) = A. 4* 15. 18. 36. 37. 66. Syr. p. (habet in m.) Bas. || + ἐκεῖ. Arm. (d) A BCDE. 15. 18. 25. 27. 36. 66** 69. 73. 76. 80* al. 3. et Barb. 1. Mt. a 1. in marg. 1. Copt. Vulg. cant. laud. Bas. Cyr. hieros. Chrys. ms. Aug. Cassiod. *pedes suos et manus ejus*, Syr. *manus suas et pedes ejus*, Erp. τε αὐτοῦ. 42. 65. Alii. Mt. a 1. b. c. d. f. Ed. δὲ αὐτοῦ. 66* || δήσας ἑαυτὸν χειρῶν καὶ ποδῶν. Orig. (e) τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας. BCDE. 26. 40. 57. 68. 73. 78. al. 17. Lect. 5. Mt. a 1. b. d. f. l. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Arm. Slav. 5. Vulg. cant. laud. Bas. Cyr. hieros. Theoph. 1. 2. || + αὐτοῦ. 42. et (omisso τε αὐτοῦ) Arm.

χεῖρας καὶ τοὺς πόδας," εἶπε· [f] τάδε λέγει τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον·" τὸν ἄνδρα, οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δή-
σουσιν [g] [h] ἐν ἱερουσαλὴμ" [i] οἱ" ἰουδαῖοι, καὶ παραδώ-
σουσιν εἰς χεῖρας [k] ἐθνῶν." Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, 12
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι [l], τοῦ μὴ ἀνα-
βαίνειν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ. [m] Ἀπεκρίθη δὲ ὁ παῦ- 13
λος·" τί ποιεῖτε, κλαίοντες καὶ [n] συνθρύπτοντές" μου τὴν
καρδίαν; ἐγὼ [o] γὰρ" οὐ μόνον δεθῆναι [p], ἀλλὰ καὶ ἀ-
ποθανεῖν [q] εἰς ἱερουσαλὴμ" ἑτοίμως ἔχω, ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ κυρίου ἰησοῦ [r]. Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡ- 14
συχάσαμεν, [s] εἰπόντες·" [t] τὸ θέλημα τοῦ κυρίου" [u] γε-
νέσθω.] Μετὰ δὲ [x] τὰς ἡμέρας ταύτας" [y] ∾ ἀποσκευ- 15
ασάμενοι" ἀνεβαίνομεν εἰς [z] ∾ ἱερουσαλήμ." [a] Συνῆλ- 16

---

[y] ∾ ἐπισκευασάμενοι. [z] ∾ ἱεροσόλυμα.

(f) = 15. 36. (g) + αὐτὸν. 36. Syr. Syr, p. c. ast. Slav. 5. et ed. (h) = Arm. Post οἱ ponit 66* Post ἰουδαῖοι Mt. d. Arm. ed. demidov. Ambr. Vigil. || ἐν] εἰς. D. 26. 63. 98. Mt. a l. m. Chrys. Epiph. ἀπελθόντα εἰς. Orig. (i) = D* Chrys. Theoph. l. (k) ἐχθρῶν. 69. Mt. l. (l) + τὸν παῦλον. D. Æth. cant. (m) εἶπε δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁ παῦλος. D. item cant. τότε ἀπεκρίθη ὁ παῦλος. ABCE. 13. 15. 18. 73. al. 2. et Barb. l. item 40. Syr. Copt. Arm. Vulg. laud. Cassiod. || + καὶ εἶπε. AE. 13. 25. 27. 29. 69. 98. al. 5. et Barb. l. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. laud. Cassiod. Item 40. || δὲ] = 27. 29. al. 3. τε. 4. 25. 26. 57. 66. 98. al. 16. Mt. a l. al. 7. Ed. (n) θορυβοῦντες. D* *conturbantes*, cant. Tert. Hier. (o) δὲ. E gr. 95. Vulg. ms. Tert. semel. (p) + βούλομαι. D. cant. (q) = 27. 29. 66** ap. Hwiid. 69. Mt. l. Bas. Cyr. Aug. Post ἔχω ponunt A. Ed. || + γενόμενος. Orig. (r) + χριστοῦ. CD. 20. 73. Syr. Erp. Arm. cant. Cyr. Theodoret. Tert. Hier. semel. Ambrosiast. Aug. (s) οἱ εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους. D. cant. (t) τοῦ κυρίου τὸ θέλημα. ABCE. 31. Arm. Vulg. laud. || κυρίου] θεοῦ. D gr. 32. 73. Arr. (u) γενέσθω. ADE. 73. al. 6. Mt. a l. l. (x) ταύτας ἡμέρας. D gr. (y) ABE. 4. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 57. 76. 78. 80. 95. 98. al. 21. Mt. a l. c. d. f. h. k. Ed. Pamphil. Chrys. ed. Theoph. l. et (in comment.) 2. παρασκευασάμενοι. C. 7. 69. 73. Mt. l. *præparati*, Vulg. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. *præparantes*, laud. ἐπισκευψάμενοι. 68. Mt. m. ἀποταξάμενοι. D. *refecimus nos*, cant. *signati fuimus*, Ar. pol. (z) ABCDE. 36. 69. Mt. l. Chrys. (a) = D* ap. Mill. et Wetst. (Jam, teste Kiplingio, lacuna a vs. 16 ad 18.) cant.

θον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν" ἀπὸ καισαρείας σὺν ἡμῖν, [b] ἄ-
γοντες" [c] παρ' ᾧ" ξενισθῶμεν [d], [e] μνάσωνί" τινι κυπρίῳ,
ἀρχαίῳ μαθητῇ.
17 [f] Γενομένων δὲ ἡμῶν" εἰς ἱεροσόλυμα, [g] ἀσμένως ἐδέ-
18 ξαντο ἡμᾶς" οἱ ἀδελφοί. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ παῦ-
λος [h] σὺν ἡμῖν" [i] πρὸς" ἰάκωβον, [k] πάντες τε παρεγέ-
19 νοντο" οἱ πρεσβύτεροι [l]. Καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς,
ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον, ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς [m] ἐν" τοῖς
20 ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες,
ἐδόξαζον τὸν [n] ∞ κύριον," [o] εἶπόν τε αὐτῷ·" θεωρεῖς,
ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν [p] ∞ ἰουδαίων" τῶν πεπι-
στευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχου-
21 σι. [q] Κατηχήθησαν" δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν
διδάσκεις ἀπὸ μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη [r] — πάν-
τας" ἰουδαίους, [s] λέγων," μὴ [t] περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ

---

n ∞ θεόν. p ∞ ἐν τοῖς ἰουδαίοις.

(b) οὗτοι δὲ ἤγαγον. D. *simulque adduxerunt*, cant. || + ἡμᾶς DE. cant. laud. Arm. + *secum*, Vulg. (non demidov.) (c) πρὸς οὓς. D* gr. (d) + καὶ παραγενόμενοι εἴς τινα κώμην, (τὴν πόλιν Syr. p.) ἐγενόμεθα παρὰ. D. cant. Syr. p. (e) νάσωνι. D* cant. tol. Codd. lat. ἰάσωνι, Vulg. ms. et ed. sixtin. μνάσῳ. 1. 18. Ed. Alii aliter. (f) *Et inde exeuntes, venimus*, cant. Syr. p. (g) *susceperunt autem nos cum lætitia*, cant. || ἀσμένως] ἀσπασάμενοι. 5. || ἐδέξαντο] ἀπεδέξ. AB CE. 15. 18. 25. 33. 34. 36. 40. 69. 73. Barb. 1. Mt. l. Chrys. in comment. (h) = 32. Codd. lat. Post ἰάκωβον ponit Theoph. 1. (i) εἰς. 34. 38. (k) ἦσαν δὲ παρ' αὐτῷ πάντες. D* cant. (l) + συνηγμένοι. D. 34. cant. || + πρὸς αὐτόν. 69. Mt. l. (m) = D* gr.

(n) ABCE. 4. 13. 15. 18. 25. 36. 40. 57. 66. 68. 69. 73. 98. al. 7. Mt. l. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (o) = 68. εἰπόντες. D. cant. εἰπόντες αὐτῷ. C. 4. 14. 26. 29. 31. 40. 98. al. 17. Mt. c. k. m. Ed. Syr. p. Chrys. (p) = 3. 4* 95* 98* ἐν τοῖς ἰουδαίοις. ABCE. 13. 15. 33. 34. 36. 40. 69. Mt. l. Æth. Vulg. ed. laud. Ambrosiast. ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. D. Syr. cant. Aug. (q) κατήχησαν. 25. 40. κατήκησαν. D* *diffamaverunt*, cant. (r) = AE. 13. Copt. Vulg. cant. laud. Aug. Hier. πάντα. 78. εἰσιν (l. οὖσιν) ἰουδαίοις (fort. ὄντας ἰουδαίους.) D* (s) = D. cant. Hier. (t) + ὀφείλειν. E. Vulg. Hier. Aug. || *ne debere suos filios neque* etc. laud.

τέκνα, μηδὲ [u] τοῖς ἔθεσι [x] περιπατεῖν. [y] Τί οὖν ἐστι; 22
πάντως — δεῖ πλῆθος συνελθεῖν, : ἀκούσονται — γὰρ,"
ὅτι ἐλήλυθας. Τοῦτο οὖν ποίησον, ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν 23
[z] ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες, εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν [a].
Τούτους παραλαβὼν, ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπά- 24
νησον [b] ἐπ' αὐτοῖς," ἵνα ξυρήσωνται [c] τὴν κεφαλὴν," καὶ
[d] γνώσονται" πάντες, ὅτι [e] ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ, οὐδέν
ἐστιν [f], [g] ἀλλὰ στοιχεῖς" καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσ-
σων. Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων [h] ἐθνῶν" [i] ἡμεῖς ἐπε- 25
στείλαμεν," κρίναντες [k] = μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς,
εἰ μὴ" φυλάσσεσθαι [l] αὐτοὺς" τό,τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ
αἷμα [m] — καὶ πνικτὸν," καὶ πορνείαν. Τότε [ὁ Παῦ- 26
λος, παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, [n] τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ" σὺν
αὐτοῖς ἁγνισθεὶς [o] εἰσῄει" εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, [p] ἕως οὗ" προσ-
ηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

---

[d] ∾ γνῶσι.

(u) τοῖς ἔθνεσι. 1. al. 4. Mt. l. ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτοῦ. D* *gentes ejus*, cant. ‖ + τοῦ νόμου. Syr. Erp. + αὐτοῦ. Syr. p. in m. (x) + πατρῴοις. 8. 25. Slav. rec. (y) *Quoniam igitur audient*, (omissis cæteris) Syr. Erp. Æth. ‖ πάντως = Arm. ‖ δεῖ πλῆθος συνελθεῖν et γὰρ = B. 15. 36. 73. Copt. Arm. Syr. p. Post ἐλήλυθας ponit δεῖ οὖν πλῆθος συνελθεῖν. 18. ‖ συνελθεῖν = 34. Ante πλῆθος ponunt AE. al. 3. Mt. l. Vulg. laud. (z) + ἐν. 68. al. 3. Mt. a l.-h. k. l. Æth. Theoph. 2. + σύν. 25. + παρ'. Orig. (a) + *ut purificentur*, Syr. Erp. (b) ἐπ' αὐτοὺς. A. al. 4. εἰς αὐτοὺς. D. cant. πρὸς αὐτοὺς. Theodoret. (c) τὰς κεφαλὰς. 27. 29. 66** 69. Mt. k** l. m. Syr. Erp. Vulg. laud. Aug. Hier. (d) AB CDE. 13. 15. 25. 31. 34. 40. 68. 69. 73. al. 3. (Syr.) Arr. Copt. Vulg. laud. Aug. Hier. γνώσονται. 36. Mt. l. m. Theoph. 2. (e) + περὶ. C. 36. 40. 69. Mt. l. (f) + ἀληθές. 40. (g) ἀλλ' ὅτι πορεύου. D* gr. (h) ἀνθρώπων. E. laud. Bedæ gr. (i) οὐδὲν ἔχουσι λέγειν πρὸς σε, ἡμεῖς γὰρ ἀπεστείλαμεν (*scripsimus*, cant.) D. cant. item Sahid. ‖ ἀπεστείλαμεν. B. (k) = AB. 13. 40. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Habent It. Aug. Bedæ gr. ‖ εἰ μὴ] ἀλλὰ. 27. 66* in m. 69. Mt. l. (l) = 40. 66** 69. Mt. l. (m) = D. Sahid. cant. Aug. Hier. Locum mutat in Syr. Erp. ‖ καὶ] = 15. 36. καὶ τὸ. 31. 40. Mt. c. Chrys. Theoph. 2. (n) = 17. Lectionaria. ‖ ἐχομένῃ] ἐρχομένῃ. 31. al. 2. laud. ἐπιούσῃ D. (o) εἰσῆλθεν. D. (p) ὅπως. D. *donec*, cant.

27 [q]Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι," οἱ
ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι [r], [r*]θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ," [s]συνέχεον" [t]πάντα" τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον
28 [u]∽τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν," Κράζοντες· ἄνδρες ἰσραηλῖ-
ται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ὁ κατὰ τοῦ
λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου [x]τούτου [y]πάντας"
[z]∽πανταχοῦ" διδάσκων· ἔτι τε καὶ ἕλληνας εἰσήγα-
γεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ [a]κεκοίνωκε" τὸν ἅγιον τόπον τοῦ-
29 τον. Ἦσαν γὰρ [b]προεωρακότες" τρόφιμον τὸν ἐφέσιον ἐν
τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγα-
30 γεν ὁ παῦλος. Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο
συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ παύλου,
εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ
31 θύραι. [Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις
τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη [b*]συγκέχυται"
32 ἱερουσαλήμ· Ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν [c]στρατιώτας
καὶ ἑκατοντάρχους," κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ,
ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο
33 τύπτοντες τὸν παῦλον.] [d]Τότε ἐγγίσας" ὁ χιλίαρχος

---

[u] ∽ ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. [z] ∽ πανταχῇ.

(q) συντελουμένης δὲ τῆς ἑβδόμης ἡμέρας. D. cant. *cum advenisset dies septimus*, Syr. Erp. || αἱ ἑπτὰ ἡμέραι] ἑπτὰ ἡμέρας. 40. || συντελεῖσθαι] συντελεσθεῖσαι. 4. 56. τελειοῦσθαι. Chrys. ms. συμπληροῦσθαι. 36. 40. (r) + ἐληλυθότες. D. Æth. *venerant*, cant. (r*) = 73. (s) συνέχεον. 20 ap. Wetst. (sed ap. Mill. *Lu.* i. e. 21) 41. *traxerunt ad eum*, Syr. Erp. συνεκίνησάν τε. E. *concitarunt*, laud. Vulg. *confuderunt*, cant. || + ἐπ' αὐτόν. Theoph. 2. + ἐπ' αὐτῷ. Arm. (t) = F. 2. 41. Copt. (u) ABCDE. 40. 69. 98. al. 4. pluresve. Lect. 5. Mt. k. l. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. 2. (x) + τοῦ ἁγίου. A. Mt. b. e. || τούτου] τοῦ ἁγίου. 73. (y) = Syr. Erp. (z) ABCDE. 13. 15. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 76. Mt. l. (a) κεκοινώνηκε. B inter lineas. E. 14* 15* 36. 64. Mt. l. item D* cant. Chrys. ms. (b) ἑωρακότες. 4. 14** 18. 26. 31. 57. 65 (c. al. 5) 66* 78. 80. 89. al. 19. Lect. 5. Mt. a l. b. c. d. e. f. k. Ed. Æth. Slav. Vulg. (non tol.) Chrys. Theoph. 1. (b*) συγχύννεται. ABD. (c) ἑκατοντάρχους καὶ στρατηγοὺς πολλούς. Syr. Erp. (d) ἐγγίσας δὲ. 4. 14. 26. 27. 29. 57. 65 (c. al. 6.) 80. 98. al. 20. Mt. a l. al. 5. Ed. Syr. Slav. Theoph. 1. Œc. ἐγγίσας οὖν. 25. ἐγγίσας. 43. || Barb. 2. ut rec.

ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί·
καὶ ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι πεποιηκώς.
Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι [e] ἐβόων" ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ [e*] δυνάμε- 34
νος δὲ" γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν
ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. Ὅτε δὲ ἐγένετο 35
ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. Ἠκολούθει 36
γὰρ τὸ πλῆθος [f] τοῦ λαοῦ, [g] ∞ κράζον·" [h] αἶρε" αὐτόν.
Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν [i] — ὁ παῦ- 37
λος," λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστί μοι [k] εἰπεῖν" [l] = τι"
πρός σε; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; [m] Οὐκ ἄρα" 38
σὺ εἶ ὁ αἰγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστα-
τώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς [n] τετρακισχι-
λίους" ἄνδρας τῶν σικαρίων; Εἶπε δὲ ὁ παῦλος· ἐγὼ 39
ἄνθρωπος μέν εἰμι ἰουδαῖος, [o] ταρσεύς, τῆς κιλικίας οὐκ
ἀσήμου πόλεως πολίτης·" δέομαι δέ σου, [p] ἐπίτρεψόν"
μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. Ἐπιτρέψαντος δὲ [q] αὐτοῦ," 40
ὁ παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν, κατέσεισε τῇ χειρὶ
[r] τῷ λαῷ·" πολλῆς δὲ [s] σιγῆς" γενομένης, [t] προσεφώνησε"
τῇ [u] ἑβραΐδι" διαλέκτῳ, λέγων·

---

[g] ∞ κράζοντες.

(e) ἐπεβόων. 25. 31. 40. Chrys. ms. ἐπιφώνουν ABDE. 15. 18. 36. 69. 73. 98. al. 3. Mt. 1. || + περὶ αὐτοῦ. Arm. (e*) δυναμένου δὲ αὐτοῦ. B. (f) = D. cant. (g) ABE gr. 15. 18. 36. 37. 40. 65 (c. al. 3.) 68. 69. 73. 76. 80. Mt. 1. Syr. Copt. Slav. Theoph. 1. 2. λέγον. Arm. (h) ἀναιρεῖσθαι. D. *tollite*, cant. (i) = D. cant. Ante εἰς ponit Arm. (k) λαλῆσαι. D. Slav. ed. (l) = D. 4. 14. 25. 26. 34. 57. 78. 80. 98. al. 24. et Barb. 4. Mt. a l. d. f. k. Ed. Syr. Ar. Æth. Arm. cant. tol. Codd. lat. Theoph. 1. (m) οὐ. D. *nonne*. cant. laud. Vulg. (n) τετρακοσίους. 43. (o) ἐν ταρσῷ δὲ τῆς κιλικίας γεγεννημένος. D. *Tarsensis, ex Ciliciæ non ignotæ civitatis cujus rogo, obsecro autem etc.* cant. || πολίτης] γεγεννημένος. Syr. Erp. (p) συγχωρῆσαι. D. = cant. (q) τοῦ χιλιάρχου. D. Sahid. cant. (r) τὸν λαόν. 26. al. 2. et Barb. 2. Mt. c. d. l. Chrys. ms. πρὸς αὐτούς. D. Syr. Erp. cant. (s) ἡσυχίας. D. (t) προσεφώνει. 14** 26. 29. al. 12 et Barb. 4. Mt. f. k. m** Ed. ἐφώνησε. 3. *incepit loqui*, Arm. (u) ἰδίᾳ. A.

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς
2 πρὸς ὑμᾶς [x] νυνὶ" ἀπολογίας. Ἀκούσαντες δὲ, ὅτι [y] τῇ"
ἑβραΐδι διαλέκτῳ [z] προσεφώνει" αὐτοῖς, μᾶλλον [a] παρέ-
3 σχον ἡσυχίαν." καί φησιν· Ἐγὼ [b] μέν" εἰμι ἀνὴρ ἰου-
δαῖος, γεγεννημένος ἐν ταρσῷ τῆς κιλικίας, ἀνατε-
θραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας γα-
μαλιὴλ * πεπαιδευμένος [c] κατὰ [d] ἀκρίβειαν" τοῦ πα-
τρῴου νόμου, ζηλωτὴς [e] ὑπάρχων" [f] τοῦ θεοῦ," καθὼς
4 πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· Ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίω-
ξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλα-
5 κὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· Ὡς [g] καὶ" [h] ὁ ἀρχιε-
ρεὺς" [i] μαρτυρεῖ" μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ'
ὧν [k] καὶ" ἐπιστολὰς δεξάμενος * [l] πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς,"
εἰς δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς [m] ἐκεῖσε" ὄν-
6 τας, δεδεμένους εἰς ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. [n] Ἐ-
γένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ δαμασκῷ,
περὶ μεσημβρίαν" ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστρά-
7 ψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· [o] ∾ Ἔπεσόν" τε εἰς τὸ ἔδα-

---

[x] νῦν. [o] ∾ ἔπεσα.

(x) ADE. 65 (c. al. 6.) 95. al. 30. Mt. 1. al. 5. Ed. Theoph. 1. 2. ‖ = 26. Syr. (non Erp.) Post μου ponit Arm. (y) = Ed. (z) προσφωνεῖ. DE. 34. 66* al. 7. Mt. a 1. c. Ed. cant. tol. Codd. lat. Theoph. 1. προσεφώνησε. 15. 18. 29. 36. 40. 69. 73. al. 2: Mt. l. (a) ἡσύχασαν. D. (b) = ABDE. 3. 18. 95. Mt. l. Vulg. laud. (c) + δὲ. 4. al. 7. Mt. a 1. c. d. Chrys. (d) ἀλήθειαν. Vulg. *certissime*, laud. *perfecte*, Syr. (e) = D. Vulg. (f) = tol. τοῦ νόμου. Vulg. τῆς παραδόσεως ἐμῆς πατρῴας. Syr. p. c. ast. (g) = 32. 34. Mt. d. Ed. Syr. Erp. Vulg. Theoph. 1. (h) οἱ ἀρχιερεῖς. tol. demidov. ‖ + ἀνανίας. Syr. p. c. ast. (i) μαρτυρήσει. D. ἐμαρτύρει. B. (k) = D. 3. Syr. Erp. Æth. (l) παρὰ τῶν ἀδελφῶν. D. Sequentibus jungunt 2. Syr. item πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐν δαμασκῷ. Mt. l. (m) ἐκεῖ. *D.* ‖ *ut adducerem inde vinctos*, Vulg. (n) ἐγγίζοντος δέ μοι μεσημβρίας δαμασκῷ, et mox: περιήστραψέ με. D* ‖ = ἐγένετο et sequitur mox περιήστραψε. Syr. Erp. (o) AB E. 15. 25. 26. 31. 34. 36. 40. 65 (c. 43) 68. al. 9. Mt. m** al. 3. Ed. Theoph. 1. 2.

φος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· σαοὺλ, σαοὺλ,
τί με διώκεις; Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, κύριε; εἶπέ 8
τε πρός με· ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος, ὃν σὺ διώ-
κεις [p]. Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, 9
[q] = καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο″ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν
τοῦ λαλοῦντός μοι. Εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ 10
δὲ [r] — κύριος″ [s] εἶπε″ πρός με· ἀναστὰς πορεύου εἰς δα-
μασκὸν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται [t] περὶ πάντων, ὧν τέ-
τακταί σοι″ ποιῆσαι. Ὡς δὲ οὐκ [u] ἐνέβλεπον″ ἀπὸ τῆς 11
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, [x] χειραγωγούμενος ὑπὸ″ τῶν
συνόντων μοι, ἦλθον εἰς δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, 12
ἀνὴρ [y] εὐσεβὴς″ * κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ
πάντων τῶν [z] κατοικούντων″ ἰουδαίων, Ἐλθὼν πρός 13
με [a] καὶ ἐπιστὰς″ εἶπέ μοι· σαοὺλ ἀδελφὲ, ἀνά-
βλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα [b] εἰς αὐτόν.″
Ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό 14
σε γνῶναι [c] τὸ θέλημα″ αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν [c*] τὸν″ δίκαιον,

(p) + σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. E. Syr. p. in m. laud. demidov. Bedæ gr. (q) = AB. 3. 13. 33. 40. Mt. c. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Beda lat. καὶ ἐμφ. γινόμενοι. 15. 36. ‖ Habet Maximus in Schol. ap. Mt. et Bedæ gr. (r) = D. Æth. (s) = 2. 30. 34. Ed. (t) τί σε δεῖ. 4* 34. 95. al. 6. Mt. d. Chrys. item Mt. a. in marg. περὶ πάντων, ἃ σε δεῖ. Vulg. cant. laud. π. π. ὧν ἐντέταλταί σοι, τί σε δεῖ. 43. Mt. c. (u) ἀνέβλεπον. 68. Mt. d. Theoph. 2. ἔβλεπον. E. 18. Vulg. laud. ‖ *ut autem surrexi, non videbam*, cant. 95* (x) μετὰ. 3. ‖ οὐκ ἐνέβλεπον] οὐδὲν ἔβλεπον. B. (y) = A. Vulg. ed. (non It.) εὐλαβής. (St. π.) 15. 18. 25. 34. 36. 40. 57. 65 (c. al. 5.) 68. 69. 73. 98. al. 12. et Barb. 3. Mt. a l. d. l. Ed. Slav. ut videtur. Chrys. Theoph. 1. 2. (z) = cant. Chrys. bis. ‖ + ἐν δαμασκῷ. (St. π.) 4** 13. 14. 15. 18. 31. 36. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 69. 73. 80. 95. 98. al. 15. Mt. a l. c. d. k. l. m. Ed. Syr. p. Æth. Arm. Slav. demidov. tol. Codd. lat. Chrys. in textu. Theoph. 1. 2. ‖ τῶν μαθητῶν καὶ τῶν κατοικούντων ἐν δαμασκῷ. 80. (a) = Syr. Erp. cant. ‖ ἐλθὼν ἐπιστὰς πρός με καὶ εἶπε· σαοὺλ. Arm. (b) = cant. (c) *salutem*, tol. (c*) τὸ. 4. 33. 98. Ed.

15 [d] καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ·" "Οτι
ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἑώρακας
16 καὶ ἤκουσας. Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτι-
σαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμε-
17 νος τὸ ὄνομα [e] αὐτοῦ." Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς
Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέ-
18 σθαι [f] με" ἐν ἐκστάσει, Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι·
σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ
19 [f*] παραδέξονταί" [g] σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ." Κἀ-
γὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην φυ-
λακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύ-
20 οντας ἐπὶ σέ· Καὶ ὅτε [g*] ἐξεχεῖτο" τὸ αἷμα [h] = στεφά-
νου" τοῦ [i] μάρτυρός" [k] σου," καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς,
καὶ συνευδοκῶν [l] † [m] καὶ" φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν
21 ἀναιρούντων αὐτόν. Καὶ εἶπε [n] πρός με· πορεύου· ὅτι
ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆ-
ραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν
23 τοιοῦτον· οὐ γὰρ [o] καθῆκεν" αὐτὸν ζῆν. [p] Κραυγαζόντων"

---

[e] τοῦ κυρίου. [l] † τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. [o] καθῆκον.

(d) = 16. (e) ABE. 13. 14* 15. 68. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. cant. laud. Chrys. Theoph. 2. || + ἰησοῦ. 43. Mt. c. Slav. 7 et ed. (f) = 25. 40. Mt. l. Arm. (f*) παραδέχονται. 73. παραδέξοντες. 57. (g) *testimonium meum*, cant. (g*) ἐξεχύνετο. ABE. 15. 36. 68. 73. Theoph. 2. (h) = A. 68. (i) πρωτομάρτυρος. 57. 69. 73. al. 4. et Barb. 3. Mt. c. l. Ed. Chrys. ms. πρώτου μάρτυρος. 7. Ed. Syr. p. (k) = cant. (l) = ABDE. 40. Copt. Vulg. laud. cant. τῇ βουλῇ τῶν ἀναιρούντων αὐτὸν, et mox λιθαζόντων loco ἀναιρούντων. Syr. Erp. (m) = 26. 34. 42. 57. 65 (c. al. 5.) 78. 80. 98. al. 14. Mt. a l. al. 5. Ed. Ar. pol. Theoph. 1. (n) + ἡ φωνή. 25. (o) ABCDE. 4. 13. 14. 15. 25. 26. 27. 31. 34. 36. 40. 57. 73. 76. 78. 80* 95. 98. al. 19. Mt. a l* c. al. 4. Ed. Hippol. Chrys. bis. Theoph. 1. καθήκει. 68. 69. al. 3. Mt. a l** l. καθῆκαν. 18. 43. (p) κραζόντων. C. 4. 26. 27. 29. 40. 57. 66** 78. 98. al. 9. et Barb. 2. Ed. Chrys. Theoph. 1.

δὲ αὐτῶν [q] καὶ [r] ῥιπτούντων″ τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν
βαλλόντων εἰς τὸν [s] ∾ ἀέρα,″ Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χι- 24
λίαρχος [t] εἰσάγεσθαι″ εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν μάστιξιν
[u] ἀνετάζεσθαι″ αὐτόν· ἵνα ἐπιγνῷ, δι᾽ ἣν αἰτίαν [x] οὕτως″
[y] ἐπεφώνουν αὐτῷ.″ Ὡς δὲ [z] προέτειναν″ αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, 25
εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον [a] — ὁ παῦλος·″
εἰ ἄνθρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν
μαστίζειν; Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος [b], προσελθὼν 26
[c] ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ,″ [d] λέγων″ [e] † τί μέλλεις
ποιεῖν; ὁ [f] γὰρ″ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστι. Προσ- 27
ελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος, [g] εἶπεν αὐτῷ·″ λέγε μοι,
[h] † [i] σὺ″ ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ [k] ἔφη· ναί.″ Ἀπεκρίθη 28
τε ὁ χιλίαρχος· [l] ἐγὼ [m] πολλοῦ″ κεφαλαίου τὴν [n] πο-
λιτείαν″ ταύτην [o] ἐκτησάμην″ ὁ δὲ παῦλος ἔφη· ἐγὼ

---

[s] ∾ οὐρανόν. [t] ἄγεσθαι. [z] προέτεινεν.
[e] † ὅρα. [h] † εἰ.

(q) + ἐπὶ πλεῖον. 7. 69. Mt. 1. (r) ῥιπτόντων. DE. 25. 34. 40. 68. 69. al. 4. Mt. c. l. Ed. Theoph. 1. 2. Œc. (s) οὐρανόν. D. Syr. Cassiod. (t) AB CDE. 15. 18. 31. 40. 47. 68. 69. 73. Barb. 1. Mt. 1. Slav. 5. 7. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. ‖ ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν. hoc ord. ABCDE. 31. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Verss. Chrys. Theoph. 2. (u) ἀνετάζειν. D* ἐτάζεσθαι. E. 31. 40. ἐξετάζεσθαι. 4. (x) = Syr. Erp. (y) κατεφώνουν περὶ αὐτοῦ. D. ἐφώνουν αὐτῷ. 68. al. 2. κατεβόων αὐτοῦ. Mt. a l. in marg. Chrys. (z) B. 36. 57. 69. 73. 76. 98. al. 4. Ed. Chrys. προέτεινον. AE. al. 3. Mt. a l** c. k. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Theoph. 2. προετείνοντο. Mt. l. προσέτειναν. CD. 40. al. 2. Copt. προσέτεινον Chrys. ms. προσέτεινεν. Theoph. 1. (a) = D. (b) + ὅτι ῥωμαῖον ἑαυτὸν λέγει. D. (c) τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλε. ABCE. 31. 40. 68. 69. Mt. 1. Copt. Arm. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. τῷ χιλ. ἀπηγγ. (ἐπηγγ. D.) αὐτῷ. D. Mt. c. ‖ ἀπήγγειλε = Syr. Erp. (d) = D. Syr. p. (e) = AB CE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. (f) = D* Æth. (g) ἐπηρώτησεν αὐτόν. D. (h) = ABCDE. 4. 15. 25. 27. 29. 31. 34. 36. 40. 57. 65. (cum 66) 68. 69. 73. 95. al. 11. et Barb. 1. Mt. a l. (habet in marg.) d. k. l. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. rec. laud. tol. Codd. lat. Ammonius. ms. (i) præcedentibus jungunt AC. 40. alii. Arm. (k) εἶπεν· εἰμί. D. (l) + *Quam facile civem romanum te dicis: ego etc.* Versio bohem. (m) οἶδα πόσου. D. Codd. lat. ap. Bedam. (n) πόλιν. 43. Slav. 5. 7. *civilitatem* Vulg. *civitatem*, laud. demidov. (o) ἐκτησάμην. 2. 30.

29 δὲ [p] καὶ" γεγέννημαι. [q] Εὐθέως οὖν" ἀπέστησαν ἀπ'
αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος
δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς, ὅτι [r] ῥωμαῖός ἐστι, [s] καὶ ὅτι ἦν
αὐτὸν δεδεκώς."

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον, βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ,
τί κατηγορεῖται [t] παρὰ" τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν [u] †,
καὶ ἐκέλευσεν [x] συνελθεῖν" [y] τοὺς" ἀρχιερεῖς καὶ [z] πᾶν" τὸ
συνέδριον [a] †. καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον, ἔστησεν εἰς
1 αὐτούς. [᾿Ατενίσας δὲ [b] ὁ παῦλος" τῷ συνεδρίῳ, εἶπεν·
ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολί-
2 τευμαι [c] τῷ θεῷ" ἄχρι ταύτης τῆς [d] ἡμέρας."] Ὁ δὲ
ἀρχιερεὺς ἀνανίας [e] ἐπέταξε" τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ,
3 τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. Τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν
εἶπε· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ
σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ [f] παρανομῶν"
4 κελεύεις με τύπτεσθαι; Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον· τὸν
5 ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; Ἔφη τε ὁ παῦλος· οὐκ

---

[u] † ἀπὸ τῶν δεσμῶν. [x] ἐλθεῖν. [z] ὅλον. [a] † αὐτῶν.

(p) = Arm. || + ἐν αὐτῇ. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. (q) τότε. D. || Cætera omnia, inde a οἱ μέλλοντες usque ad finem Actorum desiderantur in D. (r) + πολίτης. E. Vulg. laud. (s) = Æth. || δεδεκὼς] δεδωκὼς. A* 36. 73. al. 9. Mt. c. f. m. δεδεικὼς Mt. 1. δεδηκὼς. A**C. || + καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἔλυσεν αὐτόν. Syr. p. c. ast. (t) ὑπὸ. ABCE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 69. 73. al. 3. Mt. c. d. 1. Chrys. Theoph. 2. (u) = ABCE. 14* 36. 40. 68. 69. 73. Mt. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. (x) ACE. 14. 15* 18. 31. 36. 40. 68. 69. 73. 98. al. 4. et Barb. 2. Mt. al. 1. Æth. Ar. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. συνελθεῖν. Mt. c. καλέσαι. Arm. (y) πρὸς τούς. Theoph. 1. τοὺς ἰουδαίους καὶ τούς. 68. (z) ABCE. 13. 14. 15. 31. 36. 68. 69. 73. al. 2. et Barb. 1. Mt. 1. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. ἅπαν. 40. (a) = ACE. 14* 15. 18. 36. 40. 45. 68. 69. 73. Barb. 2. Mt. 1. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. laud. (b) παῦλος. 40. 57. Ed. Chrys. semel. Post συνεδρίῳ ponunt ACE. 69. Mt. 1. Vulg. laud. Lucif. || + ἐν. 40. Vulg. (non tol. demidov.) Theoph. 2. Lucif. (c) = 14* ante Deum, Syr. Arr. Vulg. Cassiod. item Lucif. (d) ὥρας. 7. 69. Mt. 1. (e) ἐκέλευσε. C. 15. 18. 36. 69. 73. Mt. 1. (f) παρὰ τὸν νόμον. E. Æth. Ar. p. Vulg. laud. Lucif. Aug. Ambr. Cassiod.

ᾔδειν, ἀδελφοὶ, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ·
ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ 6
παῦλος, ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον
φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοὶ,
ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς [g] ∞ φαρισαίου·" περὶ ἐλπίδος
[h] καὶ" ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. Τοῦτο δὲ 7
αὐτοῦ [i] λαλήσαντος," [i*] ἐγένετο" στάσις τῶν [k] φαρισαί-
ων καὶ τῶν σαδδουκαίων," καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.
Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν," 8
[l] μηδὲ" ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· φαρισαῖοι δὲ ὁμολο-
γοῦσι [m] τὰ ἀμφότερα." Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· 9
καὶ ἀναστάντες [n] —`οἱ : γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν
φαρισαίων," διεμάχοντο, λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὑρί-
σκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· [o] εἰ δὲ" πνεῦμα ἐλάλησεν
αὐτῷ, ἢ ἄγγελος [p] †. Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, 10

[g] ∞ φαρισαίων.

[p] † μὴ θεομαχῶμεν.

(g) ABC. 13. 15. 36. 40. Alius. Syr. Vulg. Tert. Sed Bedæ gr. ut rec. ‖ + καὶ. 32. Syr. Arr. Æth. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. (h) = Syr. Arr. Æth. (i) λαλοῦντος. 66* al. 2. Mt. d. εἰπόντος. AE. 13. 14* 27. 29. 40. 43. 66** 68. 69. Mt. a l. (sed rec. in marg.) c. l. Theoph. 2. (i*) ἔπεσε. B. (k) σαδδουκαίων καὶ (τῶν) φαρισαίων. ACE. 80. Alii. Mt. l. Ed. Syr. p. Slav. rec. et 5. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. ‖ = καὶ τῶν σαδδουκαίων. 64. 73. 98. al. 8. Mt. b. e. f. k. (l) μήτε. ABCE. 13. 15. 18. 36. 40. al. 3. Lect. 5. Mt. k. l. Theoph. 2. (m) *hæc omnia*, Syr. Arr. Æth. (n) οἱ = 4. 18. al. 12. Mt. a l. (sed rec. in marg.) d. e. f. Ed. τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων. Chrys. semel. τινες γραμματεῖς τοῦ μέρ. τῶν φαρισ. Syr. Erp. item 21** τινες τῶν γραμματέων τοῦ μέρ. τῶν φαρισ. BC. 15. 36. 40. 68. 69. 73. al. 3. item Mt. l. Syr. p. Arm. Didym. Chrys. semel. Theoph. 2. τινες τῶν φαρ. AE. 15. 25. Copt. Vulg. laud. τῶν φαρισαίων γραμματέων. 31. *scribæ et pharisæi*, Æth. ‖ τοῦ μέρους] τὸ μέρος. Theoph. 1. τοῦ γένους. Mt. c. l. (o) ἴδε (fortasse ἤδη, atque.) 66. in m. ἦ. (fort. ἦ, profecto.) Isidor. pelus. *quid?* εἰ, Vulg. *quis novit, an non*, Æth. (p) = ABC*E. 16 (seu potius 13. Millius sane laudat colb. 6, qui est noster 13.) 40. 66** Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. laud. et (ut ex ipsorum interpretationibus colligitur) Isidor. pelus. Ammonius. Theophyl. 1. 2. Œc. Euthal. item Chrys. qui in commentario (nam in textu μὴ θεομαχῶμεν legitur,) supplet: ποῖον ἔγκλημα; mox tamen (coll. cap. 5, 39.) habet: οὐκοῦν αὐτοῦ ἀποστῶμεν, μὴ, αὐτῷ πολεμοῦντες, καὶ θεομάχοι εὑρεθῶμεν. *Quid est in hoc?* Syr. Erp.

q ∾ εὐλαβηθεὶς" ὁ χιλίαρχος, μὴ διασπασθῇ ὁ παῦλος
ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα r καταβὰν" ἁρπά-
σαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, s ἄγειν" τε εἰς τὴν παρεμ-
βολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ t ἐπιστὰς" αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε·
θάρσει u †· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ, οὕτω x σε δεῖ" καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι.]
12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντες y συστροφὴν οἱ ἰουδαῖοι," ἀνεθε-
μάτισαν ἑαυτοὺς, z λέγοντες" μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν,
13 ἕως οὗ a ἀποκτείνωσι" τὸν παῦλον. Ἦσαν δὲ πλείους
τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν b ∾ πεποιηκό-
14 τες·" Οἵτινες, προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς
πρεσβυτέροις, εἶπον· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυ-
τοὺς, μηδενὸς γεύσασθαι, ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦ-
15 λον. c Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ d σὺν
τῷ συνεδρίῳ," ὅπως e = αὔριον" f αὐτὸν καταγάγῃ"

---

q ∾ φοβηθείς. u † παῦλε. y τινες τῶν ἰουδαίων συ-
στροφὴν. b ∾ πεποιησάμενοι.

(q) ABCE. 13. 14* 15. 18. 36. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Arm. Slav. rec. Chrys. Theoph. 2. Lucif. (r) *καταβῆναι καὶ*. 4. 14** 18. 25. 26. 27. 29. 31. 57. 65. (c. al. 5.) 73. 78. 80. 98. al. 22. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. Theoph. 1. 2. Lucif. *ἐλθὸν*. Syr. Erp. (s) *ἀπάγειν*. AE. Vulg. Chrys. *reducere*, Lucif. (t) *ἐφάνη*. Syr. Erp. (u) = ABCE. 13. 32. 36. 40. 69. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Chrys. in comment. Lucif. (habent Ambrosiast. Cassiod.) Item Syr. et Erp. qui ante *ὁ κύριος* addunt: *Paulo*. (x) *δεῖ σε*. 42. 57. Ed. (y) ABCE. 13. 15. 27. 29. 36. 37. 40. 73. 80. Mt. l. Æth. Arm. laud. Item 69. Mt. h. Chrys. Theoph. 2. (z) = 4* 40. 66. 69. 73. al. 3. Mt. l. Syr. Erp. Arm. (Syr. p. habet in m.) (a) *ἀνέλωσι*. A. 14. 38. Chrys. (b) ABCE. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. Mt. l. Theoph. 2. *ποιήσαντες*. 11. 27. 29. 80. (c) *νῦν οὖν πείθομεν ὑμᾶς, ὅτι τοῦτο ἡμῖν ποιήσετε, καὶ συναγόντων ὑμῶν τὸ συνέδριον ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς*. Syr. p. in m. Item Lucif. ‖ = *νῦν*. Arm. (d) = Mt. c. *καὶ τῷ συνεδρίῳ*. 8. 9. Ed. Syr. Copt. Æth. *ἐν τῷ συνεδρίῳ*. Chrys. (e) = ABCE. 13. 14* 15. 36. 69. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. Lucif. Post *αὐτὸν* ponit Mt. k. (f) *καταγάγῃ αὐτὸν*. ABCE. 38. 57. 69. 73. Mt. l. item 40. Ed. Arm. Vulg. laud. Lucif. ‖ = *αὐτὸν*. 4*

[g] πρὸς" [h] ὑμᾶς," ὡς μέλλοντας [h*] διαγινώσκειν ἀκριβέ-
στερον τὰ περὶ αὐτοῦ·" ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐ-
τὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ 16
υἱὸς τῆς ἀδελφῆς παύλου [i] ∾ τὴν ἐνέδραν," παραγενό-
μενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε τῷ
παύλῳ. Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ παῦλος ἕνα τῶν ἑκα- 17
τοντάρχων, ἔφη· τὸν [k] νεανίαν" τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς
τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. Ὁ 18
μὲν οὖν, παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον,
καί φησιν· ὁ δέσμιος παῦλος, [l] προσκαλεσάμενός" με,
ἠρώτησε τοῦτον τὸν [m] νεανίαν" ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά
τι λαλῆσαί σοι. Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ 19
χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας [n] κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο·"
τί ἐστιν, ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; Εἶπε δέ· ὅτι [o] οἱ 20
ἰουδαῖοι" συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον [p] εἰς τὸ
συνέδριον καταγάγῃς τὸν παῦλον," ὡς [q] μέλλοντές " τι
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς 21
αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλεί-
ους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, μήτε
φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοι-
μοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. Ὁ 22

---

[i] ∾ τὸ ἔνεδρον.

(g) εἰς. ABE. 69. Mt. 1. (h) ἡμᾶς. 2. 4. al. 46. Mt. c. Ed. (h*) ἀκριβέστερον διάγειν ὡς καὶ ἦν τὰ περὶ αὐτῶν. 73. (i) B. 14. 57. 66* 76. 78. 80. 98. al. 17. pluresve. Mt. a l. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. Theophyl. 1. (k) νέον. 1. νεανίσκον. 57. al. 3. Ed. (l) = Æth. Vulg. (non demidov. tol.) (m) νεανίσκον. AE. 11. 13. 15. 18. 29. 40. 69. Mt. 1. Etiam vs. 22. (n) ἐπυνθάνετο κατ' ἰδίαν. A. (o) = 19. (sed 29. ap. Mill.) ‖ = οἱ. 20. 69. Chrys. Theoph. 1. (p) καταγάγῃς τὸν παῦλον πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ συνέδριον. Slav. 5. et ed. ‖ τὸν παῦλον = 40. In aliis sedem mutat. τὸν παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον. B. 73. ‖ ἀπαγάγωσι τὸν παῦλον, omisso εἰς τὸ συνέδριον. 68. (q) μέλλων. ABE. 40. 98. al. 3. Mt. f. Copt. Æth. laud. μελλόντων. 36. 66** 68. 73. al. 3. Mt. a 1. in marg. k* 1. Chrys. μέλλοντα. 4. 25. 26. 27. 29. 31. 69. 78. al. 7. Mt. a 1** Theoph. 1. μέλλοντι. 64.

μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν [q*] νεανίαν," παραγγεί-
λας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.
23 [r] Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων,"
εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτας [s] διακοσίους, ὅπως πορευ-
θῶσιν [t] ἕως" καισαρείας, καὶ ἱππεῖς [u] ἑβδομήκοντα," καὶ
[x] δεξιολάβους" [y] διακοσίους," ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυ-
24 κτός· Κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν παῦ-
25 λον [z] διασώσωσι" πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα [a]· Γράψας
26 ἐπιστολὴν [b] περιέχουσαν" [c] τὸν τύπον τοῦτον·" Κλαύδιος
27 [d] λυσίας" τῷ [e] κρατίστῳ" ἡγεμόνι φήλικι χαίρειν. Τὸν
ἄνδρα τοῦτον, συλληφθέντα ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, καὶ μέλ-
λοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύ-
ματι ἐξειλόμην [f] — αὐτὸν," μαθὼν ὅτι ῥωμαῖός ἐστι.
28 Βουλόμενος δὲ [g] γνῶναι" τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐνεκάλουν
29 αὐτῷ, κατήγαγον [h] αὐτὸν" εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· Ὃν
εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν,
μηδὲν [i] δὲ" ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν [k] ἔγκλημα ἔχοντα."

(q*) νεανίσκον. ABE. 13. 29. 40. 69. 73. (r) τῷ ἑκατοντάρχῳ δύο. 68. (s) + ἐνόπλους. 5. 6. 7. Barb. 1. Mt. k. Cassiod. ἐν ὅπλοις. Mt. c. (t) εἰς. 3. Chrys. μέχρι καισαρείας. 18. 36. (u) ἱκανὸν. Æth. Sahid. Syr. p. in m. (x) δεξιοβόλους. A. Codex ap. Erasm. *jaculantes dextra*, Syr. *jaculatores*, Erp. *sagittarios*, Ar. pol. *lancearios*, Æth. Sahid. Vulg. laud. (y) ὀγδοήκοντα. Ar. pol. ‖ διακόσιους = 76. (z) ἀγάγωσι. Chrys. demidov. *salvum perducerent*, Vulg. laud. (a) + εἰς καισάρειαν. Syr. p. cum ast. + *timuit enim, ne forte raperent eum Judæi et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret, tanquam accepturus pecuniam*, Vulg. (non demidov. tol.) Syr. p. cum ast. item Cassiod. Idem habet Arm. post διασώσωσι, et pergit deinceps: Καὶ πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα γράψας. (b) ἔχουσαν. BE. 13. 27. 29. 66** 68. 69. Mt. l. laud. (c) τάδε. (Syr.) Syr. p. in m. Vulg. ‖ τύπον] τρόπον. Conject. (d) = Æth. ‖ = *Claudius*, tol. (e) = 40. Æth. (f) = ABE. 13. 14* 15. 27. 29. 36. 65. 66** 68. 69. 73. Mt. l. (Verss.) Chrys. Œc. (g) = 40. ἐπιγνῶναι. AB. 15. 36. 69. 73. Mt. c. l. Chrys. ms. μαθεῖν. Theoph. 1. (h) = A. 69. Mt. c. l. (i) = 26. 27. 40. 98. al. 13. Mt. d. f. k. m. Ed. (k) ἔχοντα ἔγκλημα. AB. 40. 65. (c. al. 2.) 69. 76. 95. al. 8. pluresve; Mt. a l. c. d. l. Arm. Vulg. Theoph. 2. ‖ + ἀπήγαγον τηρεῖσθαι ἐν δεσμοῖς. Syr. p. c. ast.

Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς [l] — εἰς τὸν ἄνδρα μέλ- 30
λειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, ἐξαυτῆς″ ἔπεμψα πρός
σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις [m] λέγειν [n] τὰ
πρὸς αὐτὸν″ [o] ἐπὶ σοῦ.″ [p] — ἔρρωσο.″ Οἱ μὲν οὖν στρα- 31
τιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες
τὸν παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς [q] εἰς τὴν ἀντιπατρί-
δα.″ Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς [r] πορεύ- 32
εσθαι″ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.
Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες 33
τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν [s] καὶ τὸν παῦ-
λον″ [t] αὐτῷ.″ [u] Ἀναγνοὺς δὲ [x] †, καὶ ἐπερωτήσας, ἐκ 34
ποίας ἐπαρχίας ἐστί, καὶ πυθόμενος, ὅτι ἀπὸ κιλικίας·
Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν [y] καὶ″ οἱ κατήγοροί σου 35

---

x † ὁ ἡγεμών.

(l) = Æth. ἐξαυτῆς, omissis cæteris, 15* ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς. 36. εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξαυτῆς. B. εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν. AE. 40. 68. 69. 73. Barb. 2. laud. εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν. 13. Mt. l. Arm. *Et cum mihi perlatum esset de insidiis, quas paraverant illi, misi eum ad te etc*, Vulg. *Indicatis autem mihi de insidiis in virum esse ex ipsis, misi ad te etc.* laud. Totus vs. in Æth. sic: *Et propter hoc misi illum ad te,* (nempe) *illum virum, et præcepi accusatoribus, ut venirent ad te.* || Nempe: εἰς τὸν ἄνδρα = 15* 36. Æth. Vulg. Post ἔσεσθαι ponit Chrys. μέλλειν = AE. 15* 36. 40. 68. 69. Barb. 2. Æth. Vulg. laud. ἔσεσθαι = 15* *esse*, laud. ὑπὸ τῶν ἰουδαίων = 15* 36. Æth. Copt. Syr. p. Loco illius legunt ἐξ αὐτῶν AE. 13. 40. 68. 69. Barb. 2. Mt. l. Arm. laud. item: *quas paraverant illi*, Vulg. ἐξαυτῆς = AE. (13) 40. 68. 69. Mt. l. Æth. Arm. Vulg. ed. laud. (m) + αὐτοῦ. E. Syr. Sahid. laud. (n) = Vulg. αὐτοῦ. 40. αὐτοὺς. A. 13. *ad eum*, laud. loquerentur *cum eo*, Syr. (o) = Sahid. ut videtur. περὶ σοῦ. 67. (p) = AB. 13. Copt. Æth. Sahid. Vulg. ms. ἔρρωσθε. 26. 78* al, 10. Mt. d. f* Ed. (q) = Æth. εἰς τὴν πατρίδα. 36. (r) ἀπέρχεσθαι. ABE. 11. 13. 27. 29. 64. 80. 93. εἰσπορεύεσθαι. Theoph. 1. || ἐάσαντες οἱ ἱππεῖς τοὺς σὺν αὐτοῖς πεζοὺς ὑποστρέφειν εἰς etc. Syr. (s) = E. laud. Post αὐτῷ ponit Arm. || = καὶ 68. 69. (t) = 2. Chrys. (u) ἀναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐπηρώτησε τὸν παῦλον, ἐκ ποίας ἐπαρχίας εἴη; καὶ εἶπεν κιλικίας. καὶ πυθόμενος εἶπεν· ἀκούσομαι, ὅταν οἱ κατήγοροί σου ἔρχονται. Syr. p. in m. (x) = ABE. 15. 18. 29, 36. 40. 66** 68. 73. al. 2 et Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. (habet Sahid.) Æth. Arm. Vulg. laud. || + τὴν ἐπιστολὴν. Slav. (y) = 37. Mt. f. Syr. Arr. Æth. Vulg. (non demidov.) Theoph, 1.

παραγένωνται. [z] ἐκέλευσέ τε" [a] αὐτὸν" ἐν τῷ πραιτω-
ρίῳ [b] — τοῦ" ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

1 Μετὰ δὲ [c] πέντε" ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ἀνα-
νίας μετὰ [d] τῶν πρεσβυτέρων" καὶ ῥήτορος τερτύλλου
[e] τινὸς," οἵτινες [f] ἐνεφάνισαν" τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ παύ-
2 λου. Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρ-
3 τυλλος, λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ,
καὶ [g] ∾ κατορθωμάτων" γινομένων [h] τῷ ἔθνει τούτῳ" διὰ
τῆς σῆς προνοίας, [i] πάντη τε" καὶ πανταχοῦ * ἀποδεχό-
μεθα, κράτιστε φῆλιξ, [k] μετὰ πάσης εὐχαριστίας."
4 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ [l] ἀκοῦσαί
5 σε ἡμῶν συντόμως" [m] τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ." Εὑρόντες [n] γὰρ"
τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινοῦντα [o] ∾ στάσιν"
πᾶσι τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, [p] πρωτο-
6 στάτην" τε τῆς τῶν ναζωραίων αἱρέσεως· Ὃς καὶ τὸ
ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, [q] = καὶ

---

[g] ∾ διορθωμάτων.   [o] ∾ στάσεις.

(z) κελεύσας. ABE. 40. 68. Mt. l. Syr. p. laud. Theoph. 2. (a) Post φυλάσσεσθαι ponunt ABE. 40. 68. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (b) = 4. 42. 57. 68. 69. 78. 80. 98. al. 7. pluresve. Mt. a l. al. 4. Ed. Chrys. Euthal. Theoph. 1. 2. ‖ τῷ. B. (c) τινάς. A. (d) πρεσβυτέρων τινῶν. ABE. 15. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Mt. l. Arm. Syr. p. Vulg. laud. Theoph. 1. 2. (e) = 68. Mt. f. Syr. Arr. Theoph. 1. (f) ἐνεφάνησαν. 40. 57. 68. al. 6. Mt. l. (g) ABE. 13. 15. 18. 36. 68. 73. Chrys. ms. ‖ + πολλῶν. 36. 68. Syr. Arr. Vulg. Theoph. 2. (h) = Vulg. (i) παντί τε. 25. 36. 40. 73. 80** al. 11. Mt. a. (sed rec. in marg.) Ed. πάντοτε. 5. Ar. p. Vulg. laud. πάντες. Syr. Erp. (k) *gratiam tuam*, Syr. Utrumque conjungit Erp. ‖ μετὰ = 18. ‖ πάσης = tol.

(l) σε ἀκοῦσαι ἡμῶν συντόμως. E. Slav. laud. Alii aliter. ‖ συντόμως. = A* (m) = Æth. *humilitatem nostram*, Syr. Erp. (n) = Mt. m. Copt. Æth. Vulg. (o) ABE. 13. 15. 40. 68. 73. al. 3 et Mt. l. m. Ed. Copt. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. Œc. ‖ = Arm. (p) πρωτοστάτην. 45. (q) καὶ κατὰ usque ad ἐπὶ σέ vs. 8. = ABC. ut videtur, G. 4* 19** 26. 33. 36. 65 (c. al. 3) (In 66 scriptum est in rasura.) 78. 80. 95. 98. al. 13. Mt. d. f. k. Copt. Sahid. Slav. 5. 8. Vulg. ms. tol. Beda. (sed legunt codd. qu. et gr. ap. eundem. Habet etiam Cassiod. item, ex parte ut videtur, Æth. ‖ ἠβουλήθημεν κρῖναι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον. ἐλθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος λυσίας, βίᾳ πολλῇ ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀφείλετο, καὶ πρός σε ἀπέστειλε, κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἐλθεῖν πρὸς σέ. 46. 66* ut videtur. Ex parte alii etiam co-

κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον [r] ἠθελήσαμεν : [s] ∽ κρίνειν. :
Παρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος, [t] μετὰ πολλῆς βίας : 7
ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν [u] ἀπήγαγε, : [x] Κελεύσας : τοὺς 8
κατηγόρους [y] αὐτοῦ : ἔρχεσθαι [z] ἐπὶ σέ· :" παρ' [a] οὗ"
[b] δυνήσῃ" [c] αὐτὸς," ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπι-
γνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. [d] [[e] Συνεπέθεντο" δὲ 9
καὶ οἱ ἰουδαῖοι, [f] φάσκοντες" ταῦτα [g] οὕτως ἔχειν." Ἀπε- 10
κρίθη [h] δὲ" ὁ παῦλος, νεύσαντος [i] αὐτῷ" τοῦ ἡγεμόνος λέ-
γειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν [k] τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπι-
στάμενος, [l] ∽ εὐθυμότερον" τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦ-
μαι· Δυναμένου σου [m] ∽ γνῶναι," ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι 11
ἡμέραι [n] † [o] δεκαδύο," ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων [p] ∽ ἐν"
ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα δια- 12

---

[s] ∽ κρῖναι. [e] ∽ συνέθεντο. [l] ∽ εὐθύμως.
[m] ∽ ἐπιγνῶναι. [n] † ἤ. [p] ∽ εἰς.

---

dices e. gr. 32. 42. cum his consentiunt. (r) ἐβουλήθημεν s. ἐβουλ. 31. 40. 46. 66* (s) κρῖναι. E. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 46. 57. 66* 68. 69. 73. 76. al. 5. Mt. a l. c. l. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. ‖ + αὐτόν. Slav. 7 et ed. (t) βίᾳ πολλῇ. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. (u) ἀφείλετο καὶ πρός σε ἀπέστειλε. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. Slav. 7. et ed. (x) κελεύων. Ed. ‖ + ἡμᾶς. Slav. ed. + καί. 32 ap. Mill. 42. 57. 69. Ed. Arm. (y) = 69. (z) = 32. 42. 57. Ed. Slav. 7. ἐπὶ σοῦ. 25. 27. 29. 40. 66* 68. 76. al. 2. et Barb. 3. Mt. a l** m. Chrys. ms. Theoph. 1. πρὸς σέ. 46. παρὰ σοῦ. E. (a) ὧν. E. 36. ap. Mill. ἂν. 8. 15. 27. 29. 66* Mt. m. (b) δύνασαι. Chrys. Theoph. 1. ‖ + καί. 25. 66* Codd. lat. Theoph. 2. (c) = A. αὐτοῦ. 26. αὐτούς. 40. (d) + εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα. Syr. p. c. ast. (e) ABE. (St. σ.) 4. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 31. 36. 40. 57. 66* 68. 69. 73. 78. 80. 95. al. 23. Mt. a l. l. al. 5. Ed.

Chrys. Theoph. 1. 2. *adjecerunt*, Vulg. laud. *litigarunt*, Syr. *acclamarunt*, Erp. *consenserunt*, Ar. p. (f) λέγοντες. 68. (g) = 4* (h) τε. ABE gr. 25. 40. 42. 57. 69. Ed. Theoph. 1. (i) αὐτοῦ. 4. 57. Mt. c. Ed. (k) + δίκαιον. E. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 73. 76. 78. in marg. 80. al. 8. et Barb. 5. Mt. a l. c. l. Syr. p. (et addit, ut videtur, προνοίᾳ θείᾳ) Slav. laud. Chrys. dis. Theoph. 1. 2. Scholia in Mt. d. Alcimus. (l) AB E. 13. 15. 25. 36. 40. 68. 73. al. 3. Mt. l. (Syr. Arr. Æth.) Vulg. laud. Ath. Theoph. 2. (m) AE. 15. 18. 27. 29. 36. 66** 68. 73. 76. al. 2. Mt. a l. c. l. Theoph. 1. 2. (n) = ABE. 13. 36. 40. 65 (c. al. 5) 69. 73. 76. 80. 95. 98. al. 28. Mt. a l. l. al. 4. Ed. laud. Theoph. 1. (o) δώδεκα. ABE. 13. 31. 40. 65. 68. Mt. l. Theoph. 1. 2. (p) AE. 4. 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. 98. al. 4. Mt. l. Ed. Theoph. 1. 2.

λεγόμενον, ἢ [q] ἐπισύστασιν" ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
13 συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ [r] τὴν" [s] πόλιν·" Οὔτε παραστῆσαι
14 [t] δύνανται [u], περὶ ὧν [x] νῦν" κατηγοροῦσί μου. Ὁμο-
λογῶ δὲ [y] τοῦτό" σοι, ὅτι κατὰ τὴν [z] ὁδὸν," ἣν λέγου-
σιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω [a] τῷ πατρῴῳ Θεῷ," πιστεύων
πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον [b] καὶ" [c] ⁜ τοῖς ἐν τοῖς" προ-
15 φήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν
καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, [d] ἀνάστασιν μέλλειν
16 ἔσεσθαι = νεκρῶν, : δικαίων τε καὶ ἀδίκων." Ἐν τού-
τῳ [e] ∞ δὲ" αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν [f] ∾ ἔ-
χειν" πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους [g] διαπαντός."
17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων [h] παρεγενόμην" ἐλεημοσύνας ποιή-
18 σων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφοράς [i]· Ἐν [k] ∾ οἷς"

---

[e] ∞ καὶ. [f] ∾ ἔχων. [k] ∾ αἷς.

(q) ἐπίστασιν. ABE. 13. 40. 65 (cum 3. 63.) 73. 95. (r) = 1. 2. 40. Ed. (s) ἀγορὰν. Syr. p. in m. (t) + με. 66* 69. 78. 98. al. 4. pluresve. Mt. d. k. m. Ed. (etiam St. 3.) Slav. (exc. rec.) Chrys. ms. + μοι. 2. 18. Mt. f. + σοι. 15. 36. + νῦν. 66** 76. Chrys. + σοι νῦν. 3. + με νῦν. 27. 29. 80. 95. al. 5. Mt. a l. c. Theoph. 1. (u) + σοι. ABE. 4. 13. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 64) 68. 73. al. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. (x) = 3. 30. Ed. Post μου ponit Mt. c. νυνὶ. AB. 27. 68. Mt. l. σοι νῦν. Slav. ed. (y) = Slav. 5. 8. (z) αἵρεσιν, omisso mox αἵρεσιν. Syr. Erp. ‖ *sectam, quam dicunt hæresin.* Vulg. (a) = Theoph. 1. in textu. τῷ Θεῷ καὶ πατρί. Theoph. 1. in comment. semel. πατρῴῳ = 73. τῷ πατρὶ (καὶ) Θεῷ μου. Vulg. *Deo Patri*, tol. (b) = 67. (c) τοῖς ἐν τοῖς. E. 15. 18. 25. 29. 31. 36. 40. 65. (cum 3. 43.) 66** 73. 76. Mt. l. Theoph. 2. τοῖς, omisso ἐν τοῖς, A. 4. 57. 66* 78. 80. 98** al. 10. Mt. a l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Vulg. Theoph. 1. ‖ = τοῖς ἐν τοῖς. 98* Mt. f. Scholion in Mt. h. (d) = 25. ‖ = νεκρῶν. ABC. 40. 68. Barb. 2. Sahid. Arm. Vulg. Theoph. 2. νεκρῶν ante μέλλειν ponit 73. (e) καὶ. ABCE. 15. 40. 68. 69. 73. 76. 98. Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Vulg. laud. Theoph. 2. τε. 31. δὲ καὶ. 25. 36. 80. al. 4. Mt. d. Arm. Chrys. Theoph. 1. (f) 4. 14. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 42. 57. 66. 69. 76. 78. 80. 95. 98. al. 24. et Barb. 6. Mt. a l. (sed habet rec. in marg.) al. 4. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. et ant. Chrys. (g) = 32. 42. 57* Ed. Ante πρὸς ponit E. laud. (h) = A. Post μου ponunt BC. 31. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. Theoph. 2. Post προσφορὰς E. laud. (i) + *et vota.* Vulg. Hier. (non Bedæ gr.) (k) ABCE. 13. 36. 40. 66. 68. 73. 76. al. 2. Mt. l. ‖ ἐν οἷς] καὶ οὗτοι. Syr. Erp.

κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον [r] ἠθελήσαμεν : [s] ∽ κρίνειν. :
Παρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος, [t] μετὰ πολλῆς βίας : 7
ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν [u] ἀπήγαγε, : [x] Κελεύσας : τοὺς 8
κατηγόρους [y] αὐτοῦ : ἔρχεσθαι [z] ἐπὶ σέ· :" παρ' [a] οὗ"
[b] δυνήσῃ" [c] αὐτὸς," ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπι-
γνῶναι, ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. [d] [[e] Συνετίθεντο" δὲ 9
καὶ οἱ ἰουδαῖοι, [f] φάσκοντες" ταῦτα [g] οὕτως ἔχειν." Ἀπε- 10
κρίθη [h] δὲ" ὁ παῦλος, νεύσαντος [i] αὐτῷ" τοῦ ἡγεμόνος λέ-
γειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν [k] τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπι-
στάμενος, [l] ∽ εὐθυμότερον" τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦ-
μαι· Δυναμένου σου [m] ∽ γνῶναι," ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι 11
ἡμέραι [n] † [o] δεκαδύο," ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων [p] ∽ ἐν"
ἱερουσαλήμ. Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα δια- 12

---

[s] ∽ κρῖναι. [e] ∽ συνέθεντο. [l] ∽ εὐθύμως.
[m] ∽ ἐπιγνῶναι. [n] † ἤ. [p] ∽ εἰς.

---

dices e. gr. 32. 42. cum his consentiunt. (r) ἠβουλήθημεν s. ἐβουλ. 31. 40. 46. 66* (s) κρῖναι. E. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 46. 57. 66* 68. 69. 73. 76. al. 5. Mt. a l. c. l. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. ‖ + αὐτὸν. Slav. 7 et ed. (t) βίᾳ πολλῇ. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. (u) ἀφείλετο καὶ πρός σε ἀπέστειλε. 32. 42. 46. 57. 66* Ed. Slav. 7. et ed. (x) κελεύων. Ed. ‖ + ἡμᾶς. Slav. ed. + καὶ. 32 ap. Mill. 42. 57. 69. Ed. Arm. (y) = 69. (z) = 32. 42. 57. Ed. Slav. 7. ἐπὶ σοῦ. 25. 27. 29. 40. 66* 68. 76. al. 2. et Barb. 3. Mt. a l** m. Chrys. ms. Theoph. 1. πρὸς σέ. 46. παρὰ σοῦ. E. (a) ᾧ. E. 36. ap. Mill. ὧν. 8. 15. 27. 29. 66* Mt. m. (b) δύνασαι. Chrys. Theoph. 1. ‖ + καὶ. 25. 66* Codd. lat. Theoph. 2. (c) = A. αὐτοῦ. 26. αὐτοὺς. 40. (d) + εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα. Syr. p. c. ast. (e) ABE. (St. π.) 4. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 31. 36. 40. 57. 66* 68. 69. 73. 78. 80. 95. al. 23. Mt. a l. l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. *adjecerunt*, Vulg. laud. *litigarunt*, Syr. *acclamarunt*, Erp. *consenserunt*, Ar. p. (f) λέγοντες. 68. (g) = 4* (h) τε. ABE gr. 25. 40. 42. 57. 69. Ed. Theoph. 1. (i) αὐτοῦ. 4. 57. Mt. c. Ed. (k) + δίκαιον. E. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 73. 76. 78. in marg. 80. al. 8. et Barb. 5. Mt. a l. c. l. Syr. p. (et addit, ut videtur, προνοίᾳ θείᾳ) Slav. laud. Chrys. dis. Theoph. 1. 2. Scholia in Mt. d. Alcimus. (l) ABE. 13. 15. 25. 36. 40. 68. 73. al. 3. Mt. l. (Syr. Arr. Æth.) Vulg. laud. Ath. Theoph. 2. (m) AE. 15. 18. 27. 29. 36. 66** 68. 73. 76. al. 2. Mt. a l. c. l. Theoph. 1. 2. (n) = ABE. 13. 36. 40. 65 (c. al. 5) 69. 73. 76. 80. 95. 98. al. 28. Mt. a l. l. al. 4. Ed. laud. Theoph. 1. (o) δώδεκα. ABE. 13. 31. 40. 65. 68. Mt. l. Theoph. 1. 2. (p) AE. 4. 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. 98. al. 4. Mt. l. Ed. Theoph. 1. 2.

λεγόμενον, ἢ [q] ἐπισύστασιν" ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
13 συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ [r] τὴν" [s] πόλιν" Οὔτε παραστῆσαι
14 [t] δύνανται [u], περὶ ὧν [x] νῦν" κατηγοροῦσί μου. Ὁμο-
λογῶ δὲ [y] τοῦτό" σοι, ὅτι κατὰ τὴν [z] ὁδὸν," ἣν λέγου-
σιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω [a] τῷ πατρῴῳ Θεῷ," πιστεύων
πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον [b] καὶ" [c] ÷ τοῖς ἐν τοῖς" προ-
15 φήταις γεγραμμένοις· Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεὸν, ἣν
καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, [d] ἀνάστασιν μέλλειν
16 ἔσεσθαι = νεκρῶν, : δικαίων τε καὶ ἀδίκων." Ἐν τού-
τῳ [e] ∾ δὲ" αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν [f] ∾ ἔ-
χειν" πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους [g] διαπαντός."
17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων [h] παρεγενόμην" ἐλεημοσύνας ποιή-
18 σων εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ προσφοράς [i]. Ἐν [k] ∾ οἷς"

---

[e] ∾ καί. [f] ∾ ἔχων. [k] ∾ αἷς.

(q) ἐπίστασιν. ABE. 13. 40. 65 (cum 3. 63.) 73. 95. (r) = 1. 2. 40. Ed. (s) ἀγοράν. Syr. p. in m. (t) + μοι. 66* 69. 78. 98. al. 4. pluresve. Mt. d. k. m. Ed. (etiam St. 3.) Slav. (exc. rec.) Chrys. ms. + μοι. 2. 18. Mt. f. + σοι. 15. 36. + νῦν. 66** 76. Chrys. + σοι νῦν. 3. + μοι νῦν. 27. 29. 80. 95. al. 5. Mt. a l. c. Theoph. 1. (u) + σοι. ABE. 4. 13. 27. 29. 36. 40. 65 (cum 64) 68. 73. al. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. (x) = 3. 30. Ed. Post μου ponit Mt. c. νυνὶ. AB. 27. 68. Mt. l. σοι νῦν. Slav. ed. (y) = Slav. 5. 8. (z) αἵρεσιν, omisso mox αἵρεσιν. Syr. Erp. ‖ *sectam, quam dicunt hæresin*. Vulg. (a) = Theoph. 1. in textu. τῷ Θεῷ καὶ πατρί. Theoph. 1. in comment. semel. πατρῴῳ = 73. τῷ πατρὶ (καὶ) Θεῷ μου. Vulg. *Deo Patri*, tol. (b) = 67. (c) τοῖς ἐν τοῖς. E. 15. 18. 25. 29. 31. 36. 40. 65. (cum 3. 43.) 66** 73. 76. Mt. l. Theoph. 2. τοῖς, omisso ἐν τοῖς, A. 4. 57. 66* 78. 80. 98** al. 10. Mt. a l. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Vulg. Theoph. 1. ‖ = τοῖς ἐν τοῖς. 98* Mt. f. Scholion in Mt. h. (d) = 25. ‖ = νεκρῶν. ABC. 40. 68. Barb. 2. Sahid. Arm. Vulg. Theoph. 2. νεκρῶν ante μέλλειν ponit 73. (e) καί. ABCE. 15. 40. 68. 69. 73. 76. 98. Barb. 2. Mt. l. Syr. utr. Vulg. laud. Theoph. 2. τε. 31. δὲ καί. 25. 36. 80. al. 4. Mt. d. Arm. Chrys. Theoph. 1. (f) 4. 14. 15. 18. 26. 27. 29. 31. 36. 42. 57. 66. 69. 76. 78. 80. 95. 98. al. 24. et Barb. 6. Mt. a l. (sed habet rec. in marg.) al. 4. Ed. Ar. pol. Slav. 5. 8. et ant. Chrys. (g) = 32. 42. 57* Ed. Ante πρὸς ponit E. laud. (h) = A. Post μου ponunt BC. 31. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. Theoph. 2. Post προσφορὰς E. laud. (i) + *et vota*. Vulg. Hier. (non Bedæ gr.) (k) ABCE. 13. 36. 40. 66. 68. 73. 76. al. 2. Mt. l. ‖ ἐν οἷς] καὶ οὗτοι. Syr. Erp.

εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου, οὐδὲ
μετὰ θορύβου. [l] * τινὲς [m] ⁜ δὲ″ ἀπὸ τῆς ἀσίας [n] ἰου-
δαῖοι,″ * Οὓς [o] ∾ ἔδει·″ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγο- 19
ρεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρός με. Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, 20
[p] † τί εὗρον [q] ἐν ἐμοὶ″ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ
συνεδρίου· Ἢ [r] περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς [s] ἔκραξα″ 21
[t] ἑστὼς ἐν αὐτοῖς·″ ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
κρίνομαι σήμερον [u] ὑφ᾽″ ὑμῶν. [x] Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ φῆλιξ,″ 22
ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών· ὅταν λυ-
σίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, [y] διαγνώσομαι τὰ καθ᾽
ὑμᾶς. Διαταξάμενός [z] — τε″ τῷ ἑκατοντάρχῃ τη- 23
ρεῖσθαι [a] αὐτὸν″ ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν
[b] ἰδίων″ αὐτοῦ ὑπηρετεῖν [c] = ἢ προσέρχεσθαι″ αὐτῷ.

---

[o] ∾ δεῖ. [p] † εἰ. [x] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ φῆλιξ, ἀνεβάλετο αὐτούς. [a] τὸν παῦλον.

(l) + *et apprehenderunt me, clamantes et dicentes: tolle inimicum nostrum s. virum.* Vulg. edit. sixtinæ. demidov. Alii lat. (m) + A. 65. (cum 3. 43) 66. pluresve, et Barb. 3. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Copt. Vulg. laud. Chrys. + τε 76. + δὲ τῶν. CE. 14. 15. 18* 25. 29. 31. 36. 40. 66** 68. 73. 78** Mt. l. Theoph. 1. + τῶν. 23. Mt. c. d. Theoph. 2. ‖ τινὲς . . . ἰουδαῖοι] = Euthal. ap. Mill. οἱ ἰουδαῖοι ἐκ τῆς ἰουδαίας. Sahid. οἱ μὲν τινὲς ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι ἐθορύβησαν. Syr. Erp. (n) ἰουδαίων. E. gr. 14. 18. 25. 27. 29. 36. 68. Mt. d. l. Syr. p. Theoph. 1. 2. (o) B. 4. 18. 57. 66* 76. 78. 80. 98. ap. Hwiid. al. 15. pluresve et Barb. 2. Mt. a l. c. d. f. k. m. Ed. (etiam St. 3) Slav. 5 et ant. Chrys. in comment. (p) = ABCE. (St. π.) 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 45. Mt. a l. l. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. (exc. rec.) laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (q) = A. 40. Post ἀδίκημα ponit Mt. l. (r) + μόνον. Arm. (s) ἐκέκραξα. A. 40. 65 (c. al. 4.) 69. al. 8. Ed. Theoph. 1. ἐκήρυξα. Mt. f. (t) ἐν αὐτοῖς ἑστὼς. ABCE. 40. 68. Mt. l. Copt. Vulg. laud. Theoph. 1. 2. (u) ἐφ᾽. AC. 31. 40. 65. 73. Syr. (x) ABCE. 14* 40. 68. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. (Sahid. ut rec.) Arm. Vulg. laud. Chrys. ἀνελάβετο δὲ αὐτοὺς ὁ φῆλιξ. 73. (y) + ἀκριβέστερον. 7. 27. 29. Mt. l. ‖ *audiam vos*, Vulg. *audiam quæ ad vos*, laud. (z) = ABCE. 36. 40. 66** 68. Mt. c. l. Arm. Theoph. 2. (a) ABCE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. Mt. l. Copt. (Sahid. ut rec.) Arm. Syr. p. Vulg. laud. Theoph. 2. (b) ἰουδαίων. Ed. Ar. pol. (c) = ABCE. 13. 14. 68. 73. Mt. l. Syr. utr. Erp. Copt. (non Sahid.) Arm. Vulg. laud.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς [d] παραγενόμενος" ὁ φῆλιξ
σὺν δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ [e] †, οὔσῃ ἰουδαίᾳ, [f] [[g] μετε-
πέμψατο" τὸν παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς
25 χριστὸν [h] πίστεως. Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαι-
οσύνης καὶ ἐγκρατείας, καὶ τοῦ [i] ∾ κρίματος τοῦ μέλ-
λοντος" [k] †, ἔμφοβος γενόμενος ὁ φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ
νῦν ἔχον πορεύου· [l] καιρὸν δὲ μεταλαβὼν" μετακαλέ-
26 σομαί σε. [m] Ἅμα [n] † καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δο-
θήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παύλου [o] †· διὸ καὶ πυκνότερον
27 αὐτὸν μεταπεμπόμενος, [p] ὡμίλει" αὐτῷ. Διετίας δὲ
πληρωθείσης ἔλαβε διάδοχον [q] ὁ φῆλιξ πόρκιον φῆστον·
[r] θέλων [s] τε" [t] ∾ χάριτας" καταθέσθαι τοῖς ἰουδαίοις
ὁ φῆλιξ, κατέλιπε τὸν παῦλον δεδεμένον.

1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς [u] τῇ ἐπαρχίᾳ," μετὰ τρεῖς ἡμέ-

---

[e] † αὐτοῦ. [i] ∾ μέλλοντος κρίματος. [k] † ἔσεσθαι.
[n] † δὲ. [o] † ὅπως λύσῃ αὐτόν. [t] ∾ χάριτα.

(d) = Syr. Erp. (e) = CG. 14. 15. 26. 27. 76. 78. 80. al. 19. Mt. d. k. Theoph. 2. ἰδίᾳ. B. 31. 36. 40. 42. 57. 66. 68. 69. 98. al. 4. Mt. a l. al. 3. Ed. Syr. p. in m. Ammonius. Utrumque conjungunt A. 4. 18. 25. (f) + παρακαλοῦσα, ὅπως ἴδῃ τὸν παῦλον καὶ ἀκούσῃ τὸν λόγον. ὡς οὖν ἐβούλετο ἱκανὸν ποιῆσαι, ἐποίησεν τοῦτο. Syr. p. in m. + *rogavit* (illa) *ut videret Paulum et audiret*. Vers. bohem. (g) μετεπέμψαντο. Syr. Erp. (h) + ἰησοῦν. BEG. 78. 80. 98. al. 26. Mt. f. m. Syr. p. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. (i) C. 15. 31. 40. 73. Arm. Chrys. in comment. (k) = AB CE. 13. 15. 27. 29. 36. 40. 66** 68. 73. Mt. l. (Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. laud.) (l) καιρῷ δὲ ἐπιτηδείῳ. E. Vulg. laud. ‖ μεταλαβὼν] παραλαβὼν. A. λαβὼν. 13. 32. 40. 43. 57. 73. 76. Mt. c. l. Ed. Chrys. ms. et in comment. Theoph. 1. (m) ἐλπίζων γάρ. Syr. item Erp. (n) = ABE. 4* 13. 26. 27. 29. 31. 36. 40. 42. 57. 65 (c. al. 4) 66* 68. 73. 76. 78. 80. 98. al. 10. Mt. a l. l. al. 5. Ed. Arr. Vulg. laud. Theoph. 1. (o) = A CE. 40. 68. 73. Barb. 1. Mt. l. Syr. utr. (non Erp.) Arm. Vulg. laud. ἵνα ἀπολύσῃ αὐτόν. 4. 69. 80. al. 4. Mt. a l. in marg. d. item k. (p) διελέγετο. C. 15. 18. 36. (q) + τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ. Syr. p. ‖ ὁ φῆλιξ = 73. (r) + παύλῳ δὲ ἐπέτρεψεν ἐν φυλακῇ λαλεῖν. Syr. p. in m. (s) = Arm. δὲ. 14. 27. 29. 40. 68. al. 8. Mt. c. k. l. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 1. 2. (t) ABC. 25. χάριν. E. 14* 27. 40. 42. 66** 68. 73. al. 3. Mt. l. (Syr. Erp. Copt.) Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. (u) εἰς καισάρειαν, omisso mox ἀπὸ καισαρείας. Syr. Erp.

ρας ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ἀπὸ καισαρείας. [x] Ἐνεφάνι- 2
σαν″ δὲ αὐτῷ [y] ∾ ὁ ἀρχιερεὺς″ καὶ οἱ πρῶτοι [z] τῶν
ἰουδαίων″ κατὰ τοῦ παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν [a],
Αἰτούμενοι χάριν [b] κατ᾽″ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται 3
αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ· ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν
κατὰ τὴν ὁδόν. Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖ- 4
σθαι [c] τὸν παῦλον″ [d] ∾ ἐν καισαρείᾳ,″ ἑαυτὸν δὲ [e] μέλ-
λειν″ [f] ἐν τάχει″ ἐκπορεύεσθαι. Οἱ οὖν [g] δυνατοὶ ἐν 5
ὑμῖν, φησὶ,″ συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν [h] ἐν τῷ ἀνδρὶ
[i] = τούτῳ,″ κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ 6
[k] ἐν αὐτοῖς″ ἡμέρας [l] + οὐ πλείους ‡ ὀκτὼ ἢ δέκα,″ κα-
ταβὰς εἰς καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ
βήματος, ἐκέλευσε τὸν παῦλον ἀχθῆναι. Παραγενο- 7
μένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν [m] οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων κα-
ταβεβηκότες ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα [n] αἰτιάματα

---

[y] ∾ οἱ ἀρχιερεῖς. [d] ∾ εἰς καισάρειαν. [n] αἰτιάματα.

(x) ἐνεφάνισαν. 25. 26. 68. Mt. l. Theoph. 2. (y) AE. 14. 27. 29. 36. 40. 65 (c. al. 2) 66** 68. 73. 80. Barb. 5. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 8 et ant. Vulg. laud. Chrys. in textu. ὅ, τε ἀρχιερεὺς. 32. 57. 69. Barb. 2. Ed. Chrys. in comment. (z) = 65 (cum 3. 43) || + τὰ. 13. 68. (a) + οἱ τὴν εὐχὴν πεποιηκότες, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἵνα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν γένηται. Syr. p. in m. (b) παρ᾽ C ut videtur, 18. 36. al. 2. Mt. l, Syr. Arr. tol. Codd. lat. Chrys. (c) = Arm. Ante τηρεῖσθαι ponit 68. (d) ABCE. 40. 73. (e) = E. (f) = 31. (g) ἐν ὑμῖν, φησι, δυνατοί. ABCE. 31. 40. Mt. l. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. || = δυνατοί. Lucif. || = φησιν. Mt. c. Syr. Erp. Lucif. (h) + ἄτοπον. 27. 36. 43. al. 4. Mt. a l. l. m. Syr. utr. Copt. Slav. qu. Theoph. 2. (i) = Mt. l. Vulg. ἄτοπον. (omisso τούτῳ) ABE. 4** 15. 18. 40. 57. 65. (c. al. 2.) 73. al. 2. Ed. Arm. Slav. 8 ut videtur. (non 5.) Vulg. laud. Lucif. τούτῳ ἄτοπον. 42. 66** 68. 69. 98. al. 2. et Barb. 1. Mt. c. Ed. Slav. qu. (k) = Syr. p. (habet in m.) ἐκεῖ. Arm. (l) οὐ πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα. ABC. 13. 15. 27. 29. 31. 36. 65. 66** 68. 73. al. 4. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. οὐ πλείους ἢ δέκα. 18. 63. 76. Slav. ed. πλείους ὀκτὼ ἢ δέκα. E gr. 19** 25. 40. 66* 80* Syr. p. laud. πλείους ἢ ὀκτὼ. 32. 42* 57. Ed. ὀκτὼ ἢ δέκα. Syr. Erp. Sahid. Æth. δέκα. Chrys. in comment. (m) + αὐτὸν s. αὐτῷ. ABCE. 13. 15. 18. 29. 36. 40. 65 (c. al. 3.) 66** 68. 73. al. 2. Mt. l. Syr. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. (n) ABCE. (St. τ.) 65 (c. al. 5) 73. 76. 98. al. 27. Mt. a l. f. Ed. Chrys. Theoph. 2.

[o] φέροντες" [p] = κατὰ τοῦ παύλου," ἃ οὐκ ἴσχυον
8 ἀποδεῖξαι· [q] Ἀπολογουμένου αὐτοῦ·" ὅτι οὔτε εἰς τὸν
νόμον τῶν ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς καίσαρά
9 [r] τι" ἥμαρτον. Ὁ φῆστος δὲ, [s] ∾ τοῖς ἰουδαίοις θέ-
λων" [t] χάριν" καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ παύλῳ εἶπε·
θέλεις, εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων [u] κρί-
10 νεσθαι" [x] ἐπ'" ἐμοῦ; Εἶπε δὲ ὁ παῦλος· ἐπὶ τοῦ βή-
ματος καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. ἰου-
δαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
11 Εἰ μὲν [y] ∾ γὰρ" [y*] ἀδικῶ", καὶ ἄξιον θανάτου πέ-
πραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι [z] τὸ" ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐ-
δέν ἐστιν [a], ὧν [b] οὗτοι" κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύ-
12 ναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. Τότε
ὁ φῆστος, συλλαλήσας μετὰ τοῦ [c] συμβουλίου, ἀπε-
κρίθη· [d] καίσαρα ἐπικέκλησαι·" ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων [e] τινῶν," [ἀγρίππας ὁ βα-
σιλεὺς καὶ [f] βερνίκη" κατήντησαν εἰς καισάρειαν,
14 [g] ἀσπασόμενοι" τὸν φῆστον. Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας
[h] διέτριβον" ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κα-

---

[s] ∾ θέλων τοῖς ἰουδαίοις.   [y] ∾ οὖν.

(o) καταφέροντες. ABC. 40. Mt. l, ἐπιφέροντες. E. *objicientes*, Vulg. laud. (p) = AC. 40. 73. Erp. Arm. Vulg. Lucif. κατ' αὐτοῦ. 17. 18. item 68. Syr. Copt. Æth. Sahid. τοῦ παύλου. Mt. l. τῷ παύλῳ. F. Vulg. laud. (q) τοῦ (δὲ) παύλου ἀπολογουμένου. A BCE. 17. 31. 40. 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. Lucif. ἀπολογ. δὲ αὐτοῦ. 15. 36. Mt. d. Theoph. 1. (r) = 57. Barb. 1. Mt. l. Ed. (s) ABCE. 31. 40. 68. Mt. l. Arm. laud. tol. demidov. Codd. lat. Theoph. 2. (t) χάριτα. A. (u) κριθῆναι. ABCE. 40. 68. 73. al. 2. Mt. l. (x) ὑπ'. 4. 15. 18. 36. 80. 98. al. 9. Mt. a l* l. al. 4. Chrys. in comment. Theoph. 1. ἀπ'. 3. (y) ABCE. 15. 17. 18. 27. 36. 65. (c. al. 4) 68. Mt. l. Copt. Slav. Chrys. in comment. Theoph. 2. ‖ = 40. laud. (y*) ἠδίκουν. 73. (z) τοῦ. 18. 68. al. 4. Mt. a l. d. l. Theoph. 1. 2. (a) + ἐν ἐμοί. Syr. utr. (b) = 37. al. 2. Mt. d. Syr. Erp. Chrys. in comment. (c) + συνεδρίου καί. 68. (d) = 33. 36. καίσαρα ἐπικαλεῖς. Slav. 5. (e) = 1. 36. Syr. utr. τριῶν. 95. 3 ap. Wetst. (f) βερενίκη. C. laud. tol. demidov. Codd. lat. Cassiod. βερνίκη. Arm. (g) ἀσπασάμενοι. AB gr. 68. al. 6. Mt. a l. l. al. 5. Æth. Theoph. 1. (h) διέτριβεν. 42. 57. 78. 80. 98. al. 13. Mt. a l. al.

τὰ τὸν παῦλον, λέγων· ἀνήρ τις ἐστὶ καταλελειμμέ-
νος ὑπὸ φήλικος δέσμιος· Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς 15
ἱεροσόλυμα, [i] ἐνεφάνισαν" οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι τῶν ἰουδαίων, αἰτούμενοι [k] κατ' αὐτοῦ" [l] ∾ δί-
κην." Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος ῥωμαίοις, 16
χαρίζεσθαί [m] ∾ τινα" ἄνθρωπον [n] = εἰς ἀπώλειαν,"
πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον [o] ἔχοι" τοὺς
κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας [p] λάβοι" περὶ τοῦ
ἐγκλήματος. Συνελθόντων οὖν [q] — αὐτῶν" ἐνθάδε, 17
ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ
τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. Περὶ οὗ 18
σταθέντες οἱ κατήγοροι, οὐδεμίαν αἰτίαν [r] ∾ ἐπέφερον,
ὧν ὑπενόουν ἐγώ [s]. Ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας 19
δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν, καὶ περί τινος ἰησοῦ
τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ παῦλος ζῆν.] Ἀπορούμενος 20
δὲ ἐγὼ [t] εἰς τὴν περὶ" [u] ∾ τούτου" ζήτησιν, ἔλεγον·
εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλὴμ, κἀκεῖ κρί-
νεσθαι περὶ τούτων. Τοῦ δὲ παύλου ἐπικαλεσαμένου 21
τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέ-

---

l ∾ καταδίκην. m ∾ τινι. r ∾ ἔφερον. u ∾ τούτων.

---

4. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 5. Theoph. 1. (i) ἐνεφάνισαν. 40. al. 5. Mt. l. al. 3. Theoph. 2. Œc. + μοι. E. Arm. (k) = 13. 66* ap. Alt. (l) ABC. 13. 25. 27. 29. 40. 66** 73. ap. Hwiid. al. 3. et Mt. f. Bas. χάριν. Ar. pol. (m) C. 27. 29. Mt. l. Ath. Bas. Theodoret. (n) = ABCE. 25. 27. 29. 40. 66** al. 2 Copt. Sahid. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. laud. Ath. Bas. Theodoret. Acta chalced. (o) ἔχει. 57. 68. 80. al. 6. Mt. c. d. Ed. Theoph. 1. 2. ἔχῃ. Mt. k. Bas. σχοίη. Theodoret. ἴδοι. Slav. 5. 8. (p) λάβῃ. 33. 80. al. 2. Mt. d. k. Bas. (q) = B. 13. 40. 42. 57. 95* 98. al. 4 et Barb. 1. Ed. ‖ veniens igitur, Syr. Erp. (r) ACE. 18. 27. 29. 36. 40. 68. 73. Mt. l. ὑπέφερον. 80. Lect. 5. ‖ + κατ' αὐτοῦ. 68. Theoph. 2. (s) + πονηρὰν. ABC. 13. 15. 36. 40. 68. 73. al. 5 et Barb. 1. Mt. l. m. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. + πονηρῶν. E. Barb. 2. Mt. d. laud. Ante ἐπέφερον + πονηρίας s. πονηρὰν. Arm. (t) τὴν περὶ. A. 26. 42. 57. 98. al. 16. Mt. a 1. al. 4. Ed. Theoph. 1. περὶ τὴν. 4. 66** ap. Hwiid. al. 5. Mt. d. Chrys. bis. (semel ut rec.) εἰς τὴν. 31. (u) ABCE. 13. 25. 36. 40. 68. 69. 73. al. 7 et Barb. 1. Mt. l. Syr. Erp. Æth. Chrys. in comment. semel. Theoph. 2.

λευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἕως οὗ [x] ∾ πέμψω" αὐτὸν πρὸς
22 καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν φῆστον [x*] ἔφη·" ἐβου-
λόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δέ· αὔριον,
φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.
23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ ἀγρίππα καὶ τῆς βερ-
νίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ
ἀκροατήριον, σύν τε [y] = τοῖς" χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι
τοῖς [z] κατ' ἐξοχὴν" [a] — οὖσι" τῆς πόλεως, καὶ κελεύ-
24 σαντος τοῦ φήστου, ἤχθη ὁ παῦλος. Καί φησιν ὁ φῆ-
στος· ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες
ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ [b] πᾶν" τὸ πλῆθος
τῶν ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε ἱεροσολύμοις [c] καὶ ἐν-
θάδε," ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν [d] ∾ ζῆν αὐτὸν" [e] μηκέτι."
25 Ἐγὼ δὲ [f] ∾ καταλαβόμενος," μηδὲν ἄξιον [g] ∾ θανάτου
αὐτὸν" πεπραχέναι, [h] — καὶ" αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικα-
λεσαμένου τὸν σεβαστὸν, ἔκρινα [i] πέμπειν" [k] = αὐτόν."

---

[x] ∾ ἀναπέμψω. [d] ∾ αὐτὸν ζῆν. [f] ∾ κατελαβόμην.

[g] ∾ αὐτὸν θανάτου.

(x) ABCE. 13. 15. 36. 40. 68. 73. 98. al. 7. Mt. 1. laud. Theoph. 2. (x*) = AB. (y) = ACE. 3. 40. 65. (cum 43) 68. 95. Mt. 1. (z) καθ' ὑπεροχὴν. 3. Schol. codicis 40. (a) = ABC. 27. 40. 66** Mt. 1. Chrys. in comment. (b) = 4* 16. 23. 37. Mt. d. ἅπαν. ACE. 25. 36. 40. 68. al. 3. Mt. 1. (c) = Vulg. laud. ‖ + ἵνα παραδῶ αὐτὸν αὐτοῖς εἰς βασανισμὸν . . . οὐχ εὕρηκα δὲ ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν διὰ τὰς ἐντολὰς, ἃς ἔχομεν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ. εἰ δέ τις αὐτοῦ κατηγορεῖ, λέγω ἐγὼ ἵνα ἐπιστρέφῃ εἰς καισάρειαν, ὅπως τηρηθῇ. οὗτοι ἐλθόντες ἐβόων ἵνα ἀρθῇ, ἵνα μὴ σωθῇ ἐν κρίσει. ἀκούσας δὲ τοῦτο κατελαβόμην, ὅτι οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἔφερον. εἰπόντος δὲ ἐμοῦ· θέλεις κρίνεσθαι μετ' αὐτῶν ἐν ἱεροσολύμοις; ἐπικάλεισι καίσαρα. Syr. p. in

m. + *petentes, ut eum in mortem traderem. Sed in accusatione non potui eum tradere, propter præceptum, quod habemus a Cæsare. Si quis autem velit cum eo judicio contendere,* (sequatur eum) *Cæsaream. Et acclamarunt etc.* Vers. bohem. (d) ABCE. 31. 40. 69. pluresve. Syr. Arm. Vulg. laud. Chrys. in comment. bis. Theoph. 2. (e) = Arm. (f) ABCE. 8. 17. 40. 68. 73. Mt. 1. Vulg. (g) ABCE. 40. laud. demidov. tol. Codd. lat. ‖ αὐτὸν ante ἄξιον ponunt 68. Arm. Theoph. 2. Post πεπραχ. Mt. 1. (h) = ABCE. 17. 40. 68. 73. Mt. 1. Vulg. laud. (i) = Arm. (k) = ABC. 15. 25. 36. 40. 65. (cum 3) 73. Theoph. 2. Arm. Vulg. Theoph. 2.

Περὶ οὗ [l] ἀσφαλές τι" γράψαι τῷ κυρίῳ [m] οὐκ ἔχω· 26
διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ,
βασιλεῦ ἀγρίππα, ὅπως, τῆς ἀνακρίσεως γενομένης,
σχῶ τι [n] γράψαι." Ἄλογον γάρ [o] μοι δοκεῖ," πέμ- 27
ποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.
[Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεταί σοι 1
[p] ∞ ὑπὲρ" σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ παῦλος [q] [r] ἀπελο-
γεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα·" Περὶ πάντων, ὧν ἐγκαλοῦ- 2
μαι ὑπὸ ἰουδαίων, βασιλεῦ ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν
μακάριον, [s] ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι" Μάλιστα [t] γνώ- 3
στην ὄντα σε [u] πάντων" τῶν κατὰ [x] ἰουδαίους" [y] ἐθῶν" τε
καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί [z] = σου," μακροθύμως ἀκοῦ-
σαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν 4
ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν [a] ἱεροσολύμοις,
ἴσασι πάντες οἱ ἰουδαῖοι· Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, 5
ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν [a*] ἀκριβεστάτην"
αἵρεσιν [b] τῆς ἡμετέρας θρησκείας" ἔζησα, [c] φαρισαῖος."

---

[p] ∞ περὶ. [s] μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον.

(l) = Syr. laud. || περὶ οὗ . . . οὐκ ἔχω = Erp. (m) + μου. 15. 18. 25. 27. 29. 36. 68. Mt. a l. in marg. l. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Theoph. 2. + ἡμῶν. Syr. p. in m. (n) γράψω. ABC. 13. al. 3. Mt. l. Ed. (Verss.) Theoph. 1. (o) = Syr. Erp. || + εἶναι. 31. 40. Chrys. in comment. (p) ACE. 13. 27. 29. 36. 73. 80. al. 2. Mt. l. laud. (q) + πεποιθὼς, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ παρακληθεὶς. Syr. p. c. ast. (r) ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο. ABCE. 40. 66. 68. 73. al. 4. Mt. b. c. e. Syr. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (s) ἐπὶ σοῦ μέλλων (μέλλοντα. 17) σήμερον ἀπολογεῖσθαι. ABC. 17. 31. 40. 66. 68. 73. Mt. l. Syr. Theoph. 2. Hier. sic etiam, omisso σήμερον, Lect. 5. item (sed ἀπολογ. σήμερον) E. 4. 42. 57. 65. (c. al. 5.) 69. 78. 80. 98. al. 7. Mt. a l. al. 5. Ed. Vulg. laud. Codd. lat. ap. Bedam. Chrys. Theoph. item Ambr. || = σήμερον. 25. Ambr. (t) + ἐπιστάμενος 15. 18. 36. Syr. Erp. Post σε ponit 7. Post ζητημάτων AC. 13. Barb. 1. Mt. 1. Slav. 8. Œc. ἐπιστάμενος δηλονότι. Mt. a l. in marg. Item + εἰδὼς post σε, 6. 29. Ed. Slav. rec. Post πάντων 31. (u) = A. 17. 25. Æth. || + ὧν μέλλω σήμερον ἀπολογήσασθαι. 68. (x) ἰουδαίων. AE. 68. (y) ἠθῶν. 36. 42. 57. al. 6. Mt. f. Ed. Theoph. 2. ἐθνῶν. A. 15. 27. Mt. l. (z) = ABE. 25. 36. 40. 68. Barb. 4. Mt. l. Arm. Vulg. laud. (a) + τῇ ABE gr. 40. Syr. Erp. (a*) ἀκριβεστέραν. 98. (b) = Syr. Erp. Theoph. 1. in comment. (c) φαρισαίων. Syr. Erp.

6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς [d] ∾ πρὸς" τοὺς πατέρας [e] +
ἡμῶν" ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἕστηκα κρι-
7 νόμενος [f]. Εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, [g] ἐν ἐκτενείᾳ"
νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον, ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, [h] — βασιλεῦ" [i] = ἀγρίππα,"
8 ὑπὸ [k] † ἰουδαίων. [l] Τί;* ἄπιστον κρίνεται παρ' [m] ὑμῖν,"
9 εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ
πρὸς τὸ ὄνομα ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία
10 πρᾶξαι. [m*] "Ο καὶ" ἐποίησα ἐν ἱεροσολύμοις· καὶ πολ-
λοὺς [n] τῶν ἁγίων ἐγὼ [o] + ἐν" φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν
παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε
11 [p] αὐτῶν," κατήνεγκα ψῆφον. Καὶ κατὰ πάσας τὰς
συναγωγὰς [q] πολλάκις" τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν [r]· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον
12 ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. Ἐν οἷς [s] = καὶ" πορευ-
όμενος εἰς τὴν δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς
13 [t] τῆς παρὰ" τῶν ἀρχιερέων, Ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν
ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν, ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα
τοῦ ἡλίου, [u] περιλάμψαν" με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ

---

[d] ∾ εἰς. [k] † τῶν.

(d) ABE. 25. 40. 65 (c. al. 4.) (e) + ACE. 14* 15. 25. 27. 29. 36. 40. 65 (c. 67.) 66** 68. 73. 76. al. 8 et Barb. 3. Mt. h. 1. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. laud. Chrys. Theoph. 2. (f) + ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. Arm. (g) = Æth. Vulg. *ex tenacitate*, laud. (h) = A. 18. 36. (i) = ABCE. 17. 18. 36. 65. 68. 73. Copt. Sahid. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. || Iidem fere *βασιλεῦ* post *ἰουδαίων* ponunt. || *βασ. ἀγρ.* post *ἰουδ.* extat in 3. 31. 40. Mt. l. Syr. Æth. (k) = ACE. 76. 78. 80. 95. 98. al. 24. Lect. 5. Mt. a 1. 1. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (l) Vs. 8. = 26. (m) ἡμῖν. 36. Mt. c. (m*) διὸ καὶ. B. (n) + τε ACE. 13. item (omisso *καὶ*) 68. Theoph. 2. + δι. 36. (o) + ABCE. 13. 15. 18. 25. 27. 29. 31. 36. 40. 65 (c. al. 3) 66** 68. 73. 76. Mt. l. Vulg. laud. (p) = E. (q) = Syr. Erp. (r) + τὸ ὄνομα ἰησοῦ. Syr. Erp. + *nomen ejus*, demidov. (s) = ACE. 15. 17. 18. 36. 40. 68. Barb. 1. Mt. l. Copt. Arm. Æth. Slav. Vulg. laud. Theoph. 2. || In lectionariis *πορευόμενος* conjungitur cum *ἐκτείνας τὴν χεῖρα* vs. 1. omissis intermediis. || *καὶ* post *πορευόμενος* ponit 73. (t) = ABE. 40. 68. 73. Mt. χ. Syr. Arr. Vulg. laud. *παρὰ*. 17. (u) *περιαστράψαν*. 4. *περιαυγάσαν*. 19.

πορευομένους. Πάντων [x] ∾ δὲ″ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς 14
τὴν γῆν, ἤκουσα [y] φωνὴν λαλοῦσαν πρός με, — καὶ λέ-
γουσαν″ τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ· σαοὺλ, σαοὺλ, τί με
διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. Ἐγὼ δὲ 15
εἶπον· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ [z] εἶπεν· ἐγώ εἰμι ἰησοῦς, ὃν
σὺ διώκεις. [a] Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ″ στῆθι ἐπὶ τοὺς 16
πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ [b] ὤφθην″ σοι, προχειρίσασθαί
σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα, ὧν τε εἶδες [c], ὧν τε ὀφθήσο-
μαί σοι· Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ [d] [e] καὶ″ τῶν 17
ἐθνῶν, εἰς οὓς [f] ∾ νῦν″ [g] σε ἀποστέλλω,″ Ἀνοῖξαι ὀφθαλ- 18
μοὺς [h] αὐτῶν,″ [i] τοῦ″ [k] ἐπιστρέψαι″ ἀπὸ σκότους εἰς φῶς,
καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεὸν, τοῦ λα-
βεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς [l] ἡγια-
σμένοις,″ πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ ἀγρίππα, 19
οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· Ἀλλὰ τοῖς 20
ἐν δαμασκῷ πρῶτον καὶ [m] ἱεροσολύμοις, [n] εἰς″ πᾶσάν τε
τὴν χώραν τῆς ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, [o] ἀπήγγελ-

[x] ∾ τε. [f] ∾ ἐγώ.

(x) ABCE. 18. 25. 36. 40. 68. Barb. 2. Mt. 1. Syr. Arr. Vulg. laud. Theoph. 2. (y) φωνὴν λέγουσαν (φωνῆς λεγούσης) πρός με. ABCE. 15. 18. 25. 36. 40. 68. 73. al. 3. Mt. a 1. (sed in marg. habet rec.) e. l. item χ. Syr. utr. Erp. Arm. φωνὴν λαλοῦσαν (μοι. Barb. 1.) πρός με. 27. 29. 33. 35. 66** 76. Barb. 1. *vocem loquentem ad me s. mihi*, Vulg. laud. φωνῆς λεγούσης πρός με καὶ λεγούσης. 69. (z) + κύριος. ABCE. 15. 18. 25. 36. 40. 65 (c. 43) al. 2. et Barb. 1. Mt. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. laud. Theoph. 2. (a) καὶ εἶπέ μοι. Syr. Erp. (b) ὀφθήσομαι. 64. (c) + δυνάμεων. 25. + με. B. Mt. 1. Arm. Ambr. ‖ *quæ a me vides, quibus etiam præeo tibi.* Aug. (d) + τῶν ἰουδαίων. 5. 8. 44. Mt. c. χ. Syr. Erp. Theoph. 2. (e) = 16. al. 3. Mt. d. 1. (f) = 65. 67. Syr. Erp. ἐγὼ. ABE. 4. 14. 15. 18. 26. 36. 40. 57. 66. 68. 69. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 25. Lect. 5. Mt. a 1. 1. al. 9. Ed. Ar. p. Copt. Arm. Syr. p. Slav. laud. Chrys. Theoph. 1. Aug. νῦν ἐγὼ. Vulg. Theoph. 2. (g) ἐξαποστελῶ σε. C. 18. 68. Mt. 1. Alii aliter. ἀποστελῶ σε. 73. 98. ἀποστέλλω σε. B. (h) τυφλῶν. E. laud. tol. Codd. lat. Aug. (i) καὶ. Mt. χ. Ed. Chrys. in comment. semel. (k) ὑποστρέψαι. 27. 78. al. 12. Mt. a 3. al. 3. Ed. Chrys. ms. ἀποστρέψαι. A. 65. (c. al. 2.) 98. al. 6. Lect. 5. Mt. d. m. Ed. Chrys. Theoph. 1. Aug. (l) ἡγιασμένοις. Mt. 1. ‖ + πᾶσιν. E. (m) + ἐν. AE. 36. 40. al. 5. Mt. a 3. al. 4. Syr. Arr. laud. Theoph. 1. 2. (n) = AB. Codd. lat. (o) ἀπαγγέλλων. 4. 78* 80. al. 8. Lect. 5. Mt. a 3. f. m. Ed. (etiam St. 3.) ἀπαγγέλλω. 14. 65 (c. al. 3) 66** 76. 98.

λον" μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν [p] θεὸν, ἄξια τῆς
21 μετανοίας ἔργα πράσσοντας.] Ἕνεκα τούτων με οἱ
ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι [q] ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρί-
22 σασθαι. Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς [r] παρὰ" τοῦ θεοῦ,
ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, [s] ∾ μαρτυρούμενος",
μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν τε οἱ προ-
23 φῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ [t] μωσῆς·" Εἰ
παθητὸς ὁ χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς
24 μέλλει καταγγέλλειν τῷ [u] λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦ-
τα δὲ [x] αὐτοῦ" ἀπολογουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ
φωνῇ [y] ἔφη·" μαίνῃ, παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα
25 [z] εἰς μανίαν περιτρέπει. Ὁ δὲ [a]· οὐ μαίνομαι, φησὶ,
κράτιστε φῆστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήμα-
26 τα ἀποφθέγγομαι. Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ
βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθά-
νειν γὰρ αὐτόν τι τούτων [b] οὐ πείθομαι οὐδέν·" [c] οὐ" γὰρ
27 [d] ἐστιν" ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. Πιστεύεις, βα-
σιλεῦ ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα, ὅτι πιστεύεις.
28 Ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν παῦλον [e] = ἔφη·" ἐν ὀλίγῳ

---

[s] ∾ μαρτυρόμενος.

---

al. 9. et Barb. 5. Mt. c. d. k. Chrys. ἀπήγγειλα s. κατήγγελλον s. παρήγγειλον. Alii. (p) + ζῶντα. 15. 18. 25. 36. 40. al. 4. Arm. (q) + ὄντα. E. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 73. al. 2. Mt. l. Vulg. laud. Chron. alex. (r) ἀπὸ. ABE. 13. 15. 17. 25. 36. 40. 65. 68. 73. Mt. l. Chron. alex. Theoph. 2. (s) AB. 15. 18. 26. 27. 36. 40. 42. 57. 69. 76. 78. 80. 98. al. 15. et Barb. 6. Mt. a l. f. k. l. Ed. Chrys. Theoph. 1. διαμαρτυρόμενος. 73. (t) μωϋσῆς. 69. Alii. Mt. a l. al. 5. Ed. Chrys. Theoph. 1. (u) + τε. AEgr. 13. 40. 65 (c. al. 3.) 68. al. 9. Mt. a l. c. l. Chrys. Theoph. 2. (x) λαλοῦντος αὐτοῦ καὶ. E. Copt. Vulg. laud. (y) φησίν. ABE. 15. 18. 40. 68. al. 2. Theoph. 1. 2. ἐφώνησε. 35. εἶπε. 64. (z) + ἐπίστασθαι. A. (a) + παῦλος ABE. 13. 15. 18. 25. 36. 40. 65 (c. al. 2.) 68. 73. Mt. l. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. laud. (b) πείθομαι οὐδὲν. 29. 66** 69. 80. al. 4. Mt. m. οὐδὲν πείθομαι. 3. 31. Mt. l. οὐ πείθομαι. AE. 32. 40. 42. 57** 68. 73. Ed. Arm. (c) οὐδὲ. E** 15. 18. 36. 40. al. 5. Mt. l. Ed. Vulg. οὐδὲν. E* laud. || οὐδὲ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτό ἐστιν. 57. Ed. Alii aliter. (d) = 25. 26. 95. al. 10. Mt. f. Post γωνίᾳ ponunt 31. 40. Post τοῦτο 42. 57. 69. Ed. ἐγὼ. Mt. d. (e) = AB. 13. 17. 40. 68. 73. Mt. l. Vulg. (non tol.) εἶπεν. 46.

με πείθεις χριστιανὸν [f] γενέσθαι." Ὁ δὲ παῦλος [g h] = 29
εἶπεν·" εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ [i] καὶ ἐν
πολλῷ," οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούον-
τάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους, ὁποῖος κἀγώ εἰ-
μι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. [k] Ἀνέστη τε" ὁ βασι- 30
λεὺς, καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθή-
μενοι αὐτοῖς· Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλ- 31
λήλους, λέγοντες· ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν
πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας δὲ τῷ φήστῳ 32
ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ
[l] ἐπεκέκλητο" καίσαρα.]

[m] [Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν [n] ἡμᾶς" εἰς τὴν ἰτα- 1
λίαν, [o] παρεδίδουν" τόν τε παῦλον καί τινας ἑτέρους
δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι ἰουλίῳ, σπείρης σε-
βαστῆς. [p] Ἐπιβάντες δὲ" πλοίῳ [q] ἀδραμυττηνῷ," [r] ∾ 2
μέλλοντες" πλεῖν [s] τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους, ἀνή-
χθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακεδόνος θεσσα-

---

k ∾ Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη. r ∾ μέλλοντι.

(f) πεῖσαι. A. 17. 40. Syr. p. in m. (g) Hiat E. usque ad cap. 28, 26. (h) = AB. 13. 17. 40. 68. 73. Mt. l. Syr. p. Vulg. ἔφη. 15. 18. 33. 36. 76. (i) = 68. Ante καὶ ἐν ὀλίγῳ ponit 31. καὶ ἐν μεγάλῳ. AB. 5. 13. 40. Mt. l. Arm. Vulg. (k) AB. 36. 68. 73. Mt. h. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. ἀνέστη δὲ. 13. 14* 17. 40. Mt. l. Copt. Syr. p. (sed in m. habet rec.) Chrys. καὶ ἀνέστη. Barb. 1. (l) ἐπεκέκλητο. A. 1. 4. 40. 64. 68. 98. Mt. a l. in marg. h. l. m. Ed. Theoph. 1. 2. (m) + καὶ οὕτως ἔκρινεν ὁ ἡγεμὼν, ἀναπέμψαι καίσαρα. 64. καὶ οὕτως ἔκρινεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν ἀναπέμπεσθαι καίσαρι. 98. καὶ ἔκρινε περὶ αὐτοῦ ὁ φῆστος πέμπεσθαι αὐτὸν πρὸς καίσαρα εἰς τὴν κ. τ. λ. Syr. Erp. ‖ ὡς οὖν ἔκρινεν ὁ ἡγεμὼν τοῦ πέμπεσθαι αὐτὸν πρὸς καίσαρα, τῇ ἐπιούσῃ καλέσας τὸν ἑκατόνταρχον ὀνόματι ἰουλιανὸν σπείρης σεβαστῆς, παρεδίδου αὐτῷ τὸν παῦλον σὺν ἑτέροις δεσμώταις. Syr. p. in m. (n) τοὺς περὶ τὸν παῦλον. 31. al. 2. Lectionaria. Ar. pol. Ad Paulum referunt etiam Syr. Erp. Æth. Vulg. ‖ Bedæ gr. ut rec. (o) παρεδίδου. A. 6. 8. 40. 69. demid. Theoph. 1. item Syr. Erp. (p) ὡς δὲ ἐγένετο πορεύεσθαι ἡμᾶς, ἐπιβάντες. Syr. Erp. (q) ἀδραμυντηνῷ s. ἀτραμυτηνῷ s. ἀδραμμυτινῷ Alii. (r) μέλλοντι A. 13. 14* 15. 18. 36. 40. 66** ap. Hwild. 68. 69. 73. al. 4. et Barb. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. μέλλοντα. 25. Mt. a l. c. e. l. μέλλοντος. 64. 98. al. 2. Mt. b. (s) + εἰς. AB. 13. 25. 40. 68. 69. 73. Mt. l. Theoph. 2. + ἐπὶ. 15. 36. al. 3. (Verss.)

3 λονικέως [t]. Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς σιδῶνα· φι-
λανθρώπως τε ὁ ἰούλιος τῷ παύλῳ χρησάμενος, [u] ἐπέ-
τρεψε," πρὸς [x] τοὺς" φίλους [y] πορευθέντα" ἐπιμελείας
4 τυχεῖν. Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν κύ-
5 προν, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. Τό,τε πέ-
λαγος τὸ κατὰ τὴν [z] κιλικίαν" καὶ παμφυλίαν δια-
πλεύσαντες, [a] [b] κατήλθομεν" εἰς [c] μύρα" [d] τῆς λυ-
6 κίας." [e] Κἀκεῖ" εὑρὼν ὁ ἑκατόνταρχος πλοῖον [f] ἀλε-
ξανδρῖνον," πλέον εἰς τὴν ἰταλίαν, [g] ἐνεβίβασεν" ἡμᾶς
7 εἰς αὐτό. Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ
μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν [h] κνίδον," [i] μὴ προσεῶντος"
ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, [k] ὑπεπλεύσαμεν τὴν κρήτην κατὰ
8 [l] σαλμώνην·" Μόλις τε [m] παραλεγόμενοι" αὐτὴν, ἤλ-
θομεν εἰς τόπον [n] τινὰ," καλούμενον καλοὺς λιμένας,
9 ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις [o] λασαία." Ἱκανοῦ δὲ χρόνου δια-
γενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ
τὸ καὶ [p] τὴν νηστείαν" ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ
10 παῦλος, λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕ-

(t) + δὲ *ἀριστάρχου καὶ σεκούνδου*. Syr. p. (u) ἐκέλευσε. Mt. 1. (x) = Ed. (etiam Steph. 3 et Elzevir.) (y) *πορευθέντι*. AB. 13. 15. 36. 68. al. 3. Mt. 1. Theoph. 2. *πορεύεσθαι*. Mt. m. (z) *λυκίαν*. 38. (a) + δι' *ἡμερῶν δεκαπέντε*. Syr. p. c. ast. (b) *κατήχθημεν*. 14. 66. ap. Hwiid. 76. 98. al. 8 et Barb. 3. Lect. 5. Mt. a 1. in marg. Ed. Œc. *ἤλθομεν*. 25. Syr. Erp. Vulg. Hier. (c) *μύῤῥα*. B. *σμύρνα*. Arm. *σμύρναν*. 31. Bedæ gr. Hier. alicubi. *λίμυρα*. Conject. *λύστρα*. A. Copt. Æth. Arm. in m. editionis Amst. et Constant. Vulg. Codd. ap. Hier. Cassiod. (d) *Ciliciæ*, Copt. Cod. ap. Hier. *quæ est pars Ciliciæ*, demidov. *Asiæ*, Æth. (e) *κἀκεῖθεν*. A. 24. *κἀκεῖσε*. 15. 25. 31. 36. 40. *καί*. 37. 56. (f) *ἀλεξανδρινόν*. 4. al. 5. Mt. e. m. Ed. Theoph. 2. *ἀλεξανδρινόν*. 69. al. 11. Mt. a 1. in marg. 1, Theoph. 1. (g) *ἀνεβίβασεν*. 4. 13. 36. 68. 98. al. 13. Mt. a 1** e. l. item c. d. Chrys. Theoph. 2. (h) *Candiam*, Æth. *Chium*, Beda. *Chidum*, tol. (i) *καὶ οὐκ ἐῶντος*. 27. 29. 66** *οὐκ ἐῶντος*. Mt. 1. *μὴ προσεῶντες*. 2. Mt, c. *μὴ προσιόντος*. Theoph. 2. (k) + *ut recto itinere navigaremus*, Syr. Erp. (l) *σαλαμῖνα*. Copt. (m) *καταλεγόμενοι*. 68. *παραγενόμενοι*. 40. al. 2. (n) = A. Syr. Erp. Slav. 5. (o) *ἄλασσα*. A. 40. Syr. p. in m. *λασία*. B. 73. *Thalassa*, Vulg. Æth. Quidam ap. Hier. *Thessala*, Codd. lat. (p) *autumnus*, tol. ‖ + *Judæorum*, Syr. Erp.

L 3

ϐρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ [q] φορτίου" καὶ
τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν
ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. Ὁ δὲ [r] ἑκατοντάρχης" τῷ κυϐερνήτῃ 11
καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ
παύλου λεγομένοις. Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρ- 12
χοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν,
ἀναχθῆναι [s] κᾀκεῖθεν," εἴπως δύναιντο καταντήσαντες
εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς κρήτης βλέ-
ποντα κατὰ λίϐα [t] καὶ κατὰ χῶρον." Ὑποπνεύσαντος 13
δὲ νότου, δόξαντες [u] τῆς προθέσεως" κεκρατηκέναι,
ἄραντες, [x] ἆσσον" [x*] παρελέγοντο" τὴν κρήτην. Μετ' 14
οὐ πολὺ δὲ ἔϐαλε κατ' [y] αὐτῆς" ἄνεμος [z] τυφωνικὸς,"
ὁ καλούμενος [a] ∞ εὐροκλύδων." Συναρπασθέντος δὲ 15
τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέ-
μῳ, [b] ἐπιδόντες" [c] ἐφερόμεθα." Νησίον δέ τι ὑποδρα- 16
μόντες, [d] καλούμενον" [e] κλαύδην," [f] μόλις ἰσχύσαμεν
περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης. Ἣν ἄραντες, [g] βοη- 17

[q] φόρτου. [r] ἑκατόνταρχος. [a] ∞ εὐρυκλύδων.

(q) AB. 13. 14* 15. 18. 25. 26. 27. 29. 40. 42. 57. 68* 69. 73. 78. 80. 95. 98. al. 15. Mt. a 1. al. 4. Ed. Chrys. Theoph. 1. (r) A. 42. 57. 65 (c. al. 3.) 68. 98. al. 15. pluresve. Mt. a 1. 1. al. 7. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (s) ἐκεῖθεν. A. 36. 40. 73. 76. 95** al. 9 et Barb. 7. Lect. 5. Mt. d. k. l. Syr. Erp. Arm. Vulg. Chrys. (t) = Syr. Erp. (u) = 30. (x) Ἄσσον s. Ἄσσον. Ed. Vulg. || = Syr. utr. Erp. (x*) παρεγίνοντο. 73. (y) ἡμῶν. Syr. Erp. (z) μέγας 13. *vehemens typhonicus*, tol. (a) 40. εὐρακλύδων. Syr. p. græce in m. εὐρακύκλων. Arm. εὐρακύλων AB. et inter lineas alia manu εὐρυκλύδων. εὐρακήλων. Sahid. *Euroaquilo*, Vulg. Cassiod. εὐτρακήλων. Copt. τυφωνικὸς Erp. || *ventus turbinis, qui vocatur typhonikos Euroklydon*, Syr. *ventus aquilonaris*, omisso τυφωνικὸς ὁ καλούμενος, Æth. (b) ἐπιδιδόντες. 32. 57. Ed. || + τῇ πνεούσῃ, καὶ συνάγοντες τὸ σκεῦος, ὡς ἔφερεν,: ἐφερόμεθα. Syr. p. c. ast. (c) = Syr. ὡς ἔφερεν. Erp. *colligere vela cœperunt*, Quidam ap. Bedam. item Cassiod. (d) = 26. 33. 36. (e) κλαύδιν. 29. Lect. 2. *Claude*, Beda. κλαύδαν 25. κλαύδα. 40. 66. in m. Mt. l. Erp. Syr. p. et græce in m. καῦδα. B. Syr. Æth. Vulg. καυδὼ. Suidas. *Cauden*, Hier tol. *Gaudem*, Cassiod. (f) *quam occupare non potuerunt; sed scaphæ missæ adjuvare cœperunt navem, præcingentes eam: trahebant autem et anchoras, timentes etc*, Beda. (g) *cingebamus et sarciebamus*, Syr. Erp. || = ἐχρῶντο. Arm. || ὑποζωννύντες] ὑποστρωννύντες. 43.

θείαις ἐχρῶντο,″ ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί
τε, [h] μὴ″ εἰς τὴν [i] σύρτιν″ ἐκπέσωσι, χαλάσαντες [k] τὸ
18 σκεῦος,″ οὕτως [l] ἐφέροντο.″ Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων
19 ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. Καὶ τῇ τρίτῃ αὐτό-
20 χειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου [m] ∞ ἐῤῥίψαμεν.″ Μήτε
δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας,
χειμῶνός τε [n] οὐκ ὀλίγου″ ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖ-
21 το πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. [o] Πολλῆς″ [p] δὲ″
ἀσιτίας ὑπαρχούσης, [q] τότε″ σταθεὶς [r] ὁ παῦλος″ ἐν
μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς
μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν
22 ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. Καὶ τανῦν παραινῶ
ὑμᾶς [s] εὐθυμεῖν·″ ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς [t] οὐδεμία″ ἔσται
23 ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. [u] Παρέστη″ γάρ μοι [x] ∞ τῇ
νυκτὶ ταύτῃ″ [y] ἄγγελος″ [y*] τοῦ θεοῦ″, οὗ [z] εἰμὶ, ᾧ
24 καὶ″ λατρεύω, Λέγων· μὴ φοβοῦ, παῦλε, καίσαρί σε
δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ, κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς
25 πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄν-
δρες· πιστεύω γὰρ [a] τῷ θεῷ,″ ὅτι οὕτως ἔσται, καθ' ὃν
26 τρόπον λελάληταί μοι. Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς
27 ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ [b] ἐγένετο,″

[m] ∞ ἔῤῥιψαν. [x] ∞ ταύτῃ τῇ νυκτί.

(h) μήπως. 25. al. 3. Œc. (i) σύρτην. 25. 27. 29. 36. 42. 57. 68. 69. 78* al. 9. Mt. c. f. Ed. Theoph. 1. 2. σύρταν. Mt. l. (k) τὰ ἱστία. 32. in m. 37. 56. 66. in m. Chrys. ed. τὸ ἱστίον. Mt. a l. in marg. *velum*, Syr. Erp. *antennas*, Beda. (l) ἐφερόμεθα. 15. 18. 20. 36. Syr. Erp. Copt. Æth. ‖ + καὶ ἤγοντο. Arm. (m) ABC. 5. 8. 15. 18. 27. 36. 40. 66** 68. 73. Mt. l. Vulg. ‖ + εἰς τὴν θάλασσαν. Syr. p. c. ast. tol. demidov. Codd. lat. (n) πολλοῦ. 35. (o) *per multos dies*, Arm. (p) τε. ABC. 36. 40. Barb. 1. Mt. l. Syr. Vulg. Theoph. 2. (q) = A. 21. (r) = Copt. In aliis sedem mutat. (s) εὐθυδρομεῖν. 43. ap. Wetst. (t) οὐδεμιᾶς s. οὐδὲ μιᾶς. 15. 18. 27. 29. 36. 66** al. 4. Mt. l. Syr. Vulg. (u) ὤφθη Syr. Erp. Arm. (x) ABC. 40. 57. 68. 69. 80. 98. Alii. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Arm. Vulg. Chrys. Theoph. 1. ‖ = ταύτῃ Theoph. 2. (y) post λατρεύω ponunt ABC* 31. 40. 68. Mt. l. (y*) κυρίου θεοῦ. 98. (z) εἰμι ἐγὼ ᾧ καὶ AC. 31. 40. Copt. Æth. Arm. Vulg. εἰμὶ, ᾧ. 18. Theoph. 1. εἰμὶ. 24. ἐγὼ 36. (a) = 40. ‖ + *meo*, demidov. (b) ἐπεγένετο. A. 68. *supervenit*, Vulg.

διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυ-
κτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται [c] προσάγειν" τινὰ αὐτοῖς χώραν.
Καὶ βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ [d] δια- 28
στήσαντες," [e] καὶ πάλιν βολίσαντες," εὗρον ὀργυιὰς δε-
καπέντε. Φοβούμενοί τε, [f] μήπως" [g] εἰς" [h] τραχεῖς" 29
τόπους [i] ἐκπέσωμεν," ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας [k] τέσ-
σαρας," [l] ηὔχοντο" ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν 30
ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν
σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας
μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, [m] Εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκα- 31
τοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν
ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. Τότε οἱ στρα- 32
τιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν
αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, 33
παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν [n] τροφῆς,
λέγων· τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν [o] προσδο-
κῶντες, ἄσιτοι διατελεῖτε", [p] μηδὲν προσλαβόμενοι."
Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς [q] μεταλαβεῖν" τροφῆς· [r] τοῦτο γὰρ" 34
[r*] πρὸς" τῆς [s] ὑμετέρας" σωτηρίας [t] ὑπάρχει·" οὐδενὸς
γὰρ ὑμῶν θρὶξ [u] ἐκ" τῆς κεφαλῆς [x] ἀπολεῖται." Εἰπὼν 35

---

[i] ἐκπέσωσιν. [q] ∾ προσλαβεῖν. [x] ∾ πεσεῖται.

(c) προάγειν. 25. Theoph. 2. προσαγαγεῖν. 40. προσανέχειν. B. *apparere*, Vulg. (d) διαστάντες. Mt. k. διατείναντες. Mt. m. (e) = 24. 67. Vulg. πάλιν Syr. (f) μήπου BC. 13. 25. 40. 73. Mt. l. Codd. lat. Theoph. 1. μήπω. A. μὴ. 3. (g) κατὰ. ABC. 13. 25. 40. 68. Mt. l. Theoph. 1. (h) βραχεῖς. 68. (i) ABC. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 29. 36. 40. 57. 68. 69. 73. 76. 78. 80. 95. 98. al. 26. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. ἐμπέσωμεν. Slav. ms. (k) = 4. 36. 66* al. 3. (l) ηὔξαντο. 40. ηὐχόμεθα. Slav. (m) + ἰδὼν. Syr. Erp. + ἐν πνεύματι αὐτοῦ εἰδώς. Æth. (n) + τινος 5. 8. Theoph. ap. Wetst. (o) ἐπιτελεῖτε προσδοκῶντες καὶ ἄσιτοι διαμένετε. 15. 36. (p) μηδὲν προσλαμβανόμενοι. A. 40. *præ desperatione*, Syr. Erp. || Ante ἄσιτοι ponunt 68. Theoph. 2. (q) ABC. 13. 14. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 65 (cum 3) 66** 68. 73. 76. 95** 98. al. 4. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. c. m. Ed. Chrys. in textu. Theoph. 2. || + τινος. Theoph. 2. Cf. not. n. (r) = 1. Syr. Erp. Vulg. (r*) ἀπὸ. B. (s) ἡμετέρας A. 42. 57. al. 5. Mt. e. Syr. p. Theoph. 2. (t) = Syr. Erp. Vulg. (u) = Chrys. ed. ἀπὸ. AC. 13. 25. 36. 40. Barb. 1. (x) ABC. 13. 15. 18. 36. 40. al. 4. Syr. Erp.

δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν [y] ἄρτον," εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ
36 ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας, ἤρξατο ἐσθίειν [z]. Εὔ-
θυμοι δὲ γενόμενοι [a] πάντες," καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο
37 τροφῆς. [b] Ἦμεν" δὲ [c] ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ,"
38 [d] διακόσιαι" [e] ἑβδομήκοντα" [f] ἕξ." Κορεσθέντες δὲ
[g] τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον
39 εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν
[h] οὐκ" ἐπεγίνωσκον [i]· κόλπον δέ τινα κατενόουν, ἔχοντα
αἰγιαλὸν, εἰς ὃν [k] ἐβουλεύσαντο," [l] ∾ εἰ δύναιντο,"
40 [m] ἐξῶσαι" τὸ πλοῖον. Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες
εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, [n] ἅμα" ἀνέντες τὰς ζευκτη-
ρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν [o] ἀρτέμονα" τῇ
41 πνεούσῃ, [p] κατεῖχον" εἰς τὸν αἰγιαλόν. Περιπεσόντες
δὲ εἰς τόπον διθάλασσον, [q] ἐπώκειλαν" τὴν ναῦν· καὶ ἡ
μὲν πρώρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα
42 ἐλύετο ὑπὸ [r] τῆς βίας" [s] τῶν κυμάτων." Τῶν δὲ στρα-
τιωτῶν βουλὴ ἐγένετο, ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι,
43 μή τις ἐκκολυμβήσας [t] διαφύγῃ." Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος,
βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ
[u] βουλήματος," ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμ-

---

[l] ∾ εἰ δυνατὸν. [t] διαφύγοι.

Æth. Arm. Vulg. Theoph. 2. (y) τρο-φῆς. 3. (z) + καὶ ἡμῖν ... καὶ ἡμῖν. Syr. p. c. ast. (a) = B. 32. 57. Ed. Æth. (b) ἤμεθα. AB. 40. ἦσαν. Copt. Slav. (c) (αἱ) πᾶσαι ψυχαὶ (αἱ) ἐν τῷ πλοίῳ. AC. 31. 40. 68. Mt. l. Copt. Arm. Vulg. Chrys. in comment. semel. Theoph. 1. ‖ = πᾶσαι. Syr. Erp. (d) = Epiph. διακόσιαι = B. et ante ἑβδομήκοντα ponit ὡς. (e) = Æth. (f) = 31. πέντε. A. (g) + τῆς. 4. al. 6. Mt. b. al. 3. Chrys. (h) = 38. (i) + οἱ ναῦται. Syr. Erp. tol. demidov. (k) ἐβουλεύοντο. BC. 15. 18: 25. 68. 73. al. 5. Mt. l, ἐβούλοντο. A. 13. 40. (l) C. 4. 14. 15. 18. 36. 57. 69. 76. 78. 80. 95. 98. al. 27. et Barb. 6. Lect. 5. Mt. a l. al. 7. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. Chrys. ‖ = 40. (m) ἐκ-σῶσαι. C. Copt. Æth. (n) = Arm. (o) ἀρτέμωνα. A. Alii. Mt. a l** l. al. 3. Ed. ‖ + καὶ Arm. (p) κατεί-χομεν. 67* ut videtur. Syr. Erp. Slav. κατῆγον. Mt. b. item 67** κατῆλθον, 66** (q) ἐπέκειλαν. AC. 40. 73. item 25. (r) = Arm. (s) = AB. maris, Vulg. (t) AC. 13. 14. 15. 18. 25. 26. 27. 36. 57. 65 (c. al. 6.) 68. 69. 78. 80. al. 22. Lect. 5. Mt. a l. al. 6. Ed. Chrys. Theoph. 1. 2. (u) βουλεύματος. 57. Ed.

βᾶν, ἀποῤῥίψαντας [x] πρώτους," ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι·
Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τι- 44
νων τῶν [y] ἀπὸ" τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Καὶ [[z] διασωθέντες," [a] τότε" [b] ἐπέγνωσαν," ὅτι [c] με- 1
λίτη" ἡ νῆσος καλεῖται.] Οἱ [d] δὲ" βάρβαροι [e] παρεῖ- 2
χον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· [f] ἀνάψαντες"
γὰρ πυρὰν, [g] προσελάβοντο" [h] πάντας" [i] ἡμᾶς," διὰ τὸν
ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος· Συστρέψαν- 3
τος δὲ τοῦ παύλου φρυγάνων [k] πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος
ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα [l] ∾ ἐκ" τῆς θέρμης [m] ∾ ἐξελ-
θοῦσα" [n] ∾ καθῆψε" τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ὡς δὲ εἶδον 4
οἱ βάρβαροι κρεμάμενον [o] τὸ θηρίον" ἐκ τῆς χειρὸς αὐ-
τοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· [p] πάντως" φονεύς ἐστιν ὁ
ἄνθρωπος οὗτος, ὃν, διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης, ἡ
δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. Ὁ μὲν οὖν, [q] ∾ ἀποτινάξας" 5
τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. Οἱ δὲ προσ- 6
εδόκων αὐτὸν μέλλειν [r] πίμπρασθαι," ἢ καταπίπτειν

---

[l] ∾ ἀπὸ. [m] ∾ διεξελθοῦσα. [n] ∾ καθήψατο. [q] ∾ ἀποτιναξάμενος.

(x) = Arm. πρῶτον. Mt. f. (y) = 25. ὑπὸ. Mt. b. ἐπὶ Mt. e. (z) = 78* Syr. Erp. ‖ + οἱ περὶ τὸν παῦλον. 4. 66* al. 4. Mt. d. + οἱ περὶ τὸν π. βάρβαροι l. in m. + οἱ περὶ τὸν π. ἐκ τοῦ πλοὸς C. in m. 4 in m. 78. 80. 98. al. 9. Mt. m. Lectionaria semel, initio pericopæ. Slav. Theoph. 1. (a) = 15. 27. 36. 76. Copt. (b) ἐπέγνωμεν. AB. 13. 68. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. (c) *Melitene* s. *Militene*. Copt. Arm. Syr. p. Ar. pol. demidov. Codd. lat. Hier. *Metylene*, Codd. ap. Erasm. (d) τε. AC. 40. 68. al. 2. Mt. l. Ed. Theoph. 1. *enim*, Vulg. (e) + οἱ κατοικοῦντες ἐκεῖ. Syr. Erp. (f) ἅψαντες. AB. 13. 40. 68. Mt. l. (g) *reficiebant*, (l. recipiebant) Vulg. (h) = A. Æth.

(i) = 40. ‖ + θερμαίνεσθαι. Syr. Erp. (k) + τι. AC. 13. 25. 40. al. 2. Barb. 1. Mt. h. l. Vulg. Theoph. 2. (l) ABC. 13. 15. 18. 25. 29. 36. 40. 66. 68. 73. al. 5. Mt. h. l. Vulg. Theoph. 2. (m) A. 4. 27. 29. 57. 69. 80. 93. al. 19. Mt. a l. l. al. 7. Ed. Chrys. in textu. Theoph. 1. (n) C. 14. 15. 18. 36. 40. 66* 76. al. 7. et Barb. 4. Lect. 5. Mt. d. ψ. Chrys. Maximus confess. ap. Phot. Niceph. (o) = Syr. Erp. ‖ Habet Orig. dis. Ante κρεμαμ. ponunt 64. Chrys. Theoph. 1. ‖ *viperam*, tol. (p) = Æth. *forsitan*, Syr. Erp. (q) A. 4. 13. 15. 18. 25. 27. 36. 40. 66. 68. 98. al. 13. Lect. 5. Mt. a l. l. ψ. item c. d. (r) πίμπρασθαι. A. 1. 3. 4. 68. Mt. e. Ed. Œc. ἐμπίμπρασθαι. 27. 29.

[s] ἄφνω νεκρόν." ἐπὶ πολὺ δὲ [t] αὐτῶν" προσδοκώντων, καὶ
θεωρούντων, μηδὲν ἄτοπον [u] εἰς αὐτὸν" γινόμενον, με-
7 ταβαλλόμενοι ἔλεγον, θεὸν αὐτὸν εἶναι. Ἐν δὲ τοῖς
περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε [x] χωρία" τῷ πρώτῳ τῆς
νήσου, ὀνόματι [y] ποπλίῳ·" ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς,
8 [z] τρεῖς ἡμέρας" φιλοφρόνως ἐξένισεν. Ἐγένετο δὲ τὸν
πατέρα τοῦ ποπλίου, πυρετοῖς καὶ [a] δυσεντερίᾳ" [b] συν-
εχόμενον," κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ παῦλος εἰσελθὼν,
καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο
9 αὐτόν. Τούτου [c] οὖν" γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ
ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
10 πεύοντο· Οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ
[d] ἀναγομένοις" ἐπέθεντο τὰ πρὸς [e] τὴν χρείαν."
11 Μετὰ δὲ τρεῖς [f] μῆνας" [g] ἀνήχθημεν" ἐν πλοίῳ πα-
ρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
12 [h] διοσκούροις." Καὶ καταχθέντες εἰς συρακούσας, ἐπε-
13 μείναμεν ἡμέρας τρεῖς· Ὅθεν [i] περιελθόντες" κατηντή-
σαμεν εἰς ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν, ἐπιγενομέ-
14 νου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς ποτιόλους· Οὗ εὑ-
ρόντες ἀδελφοὺς, παρεκλήθημεν [k] ἐπ'" αὐτοῖς [l] ἐπιμεῖ-
ναι" ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν ῥώμην ἤλθομεν.
15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ, ἀκούσαντες [m] τὰ περὶ ἡμῶν",

ἐμπίπρασθαι 40. 66** Mt. al. in marg. l. (s) καὶ ἄφνω ἀποθνήσκειν. Arm. ἄφνω, καὶ ἀποθνήσκειν. Vulg. (t) αὐτὸν. Slav. (u) αὐτῷ. 63. 64. 98. (x) χωρίον. Mt. l. (y) πουπλίῳ. 5. 7. 25. Syr. Copt. Lat. Ath. Damasc. (z) = 69. ἡμέρας τρεῖς. B. 31. 40. Chrys. || + ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ Syr. Syr. p. c. ast. (a) = Æth. δυσεντερίῳ. AB. al. 4. Mt. f* m. δυσεντερίαις. 25. 40. (b) = 69. μαχόμενον. 3. (c) δὲ. A. 13. 17. 25. 40. 65 (c. al. 3.) 68. 73. Mt. l. Copt. Syr. p. Chrys. (d) ἀνάγοντες. Slav. 5. || + ἡμῖν. Slav. ed. + ἐκεῖθεν. Syr. Syr. p. c. ast. (e) τὰς χρείας. AB. 13. 40. Mt. h. l. (f) ἡμέρας. 68. Mt. m. (g) ἤχθημεν. 26. 42. 57. 69. 98. al. 22. Mt. b. al. 4. Ed. (h) διοσκόροις. 40. al. 7. (i) παρελθόντες. 3. ap. Wetst. (k) παρ'. A. 15. 18. 36. 40. 65. (c. al. 2.) 68. al. 4. Mt. a l. l. (l) = 66. ἐπὶ 4. al. 4. μείναντες. 24. ἐπιμείναντες. 68. al. 2. Theoph. 1. 2. || + ἐπὶ. Mt. d. (m) = Syr. Erp. Æth. Vulg. || = τὰ Mt. d.

[n] ἐξῆλθον" εἰς ἀπάντησιν [o] ἡμῖν" ἄχρις ἀππίου φόρου,
καὶ τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ παῦλος, εὐχαριστήσας
τῷ [p] θεῷ," ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ [q] ἤλθομεν" εἰς 16
ῥώμην, [r] = ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους
τῷ στρατοπεδάρχῃ" τῷ δὲ παύλῳ ἐπετράπη μένειν
[s] καθ' ἑαυτὸν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι 17
[t] αὐτὸν" τοὺς ὄντας τῶν ἰουδαίων πρώτους. συνελθόντων
δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς· [u] ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ"
οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πα-
τρῴοις, δέσμιος ἐξ ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖ-
ρας τῶν ῥωμαίων· Οἵτινες [x] ἀνακρίναντές με, ἐβού- 18
λοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου
[y] ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. Ἀντιλεγόντων δὲ [z] τῶν ἰουδαίων, 19
[a] ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι καίσαρα, [b] οὐχ ὡς τοῦ
ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι." Διὰ ταύτην οὖν 20
τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι·
ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην
περίκειμαι. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· ἡμεῖς οὔτε 21
γράμματα [c] περὶ" σοῦ ἐδεξάμεθα [d] ἀπὸ τῆς ἰουδαίας·"

[t] τὸν παῦλον.

(n) ἦλθον. AB. 17. 25. 40. Æth. (o) ἡμῶν. 4. 36. 40. 65 (c. al. 8) 68. 98. al. 11. Mt. c. h. Theoph. l. Œc. (p) χριστῷ. 16. 23. 37. 56. 80* Mt. d. (q) εἰσήλθαμεν. A. εἰσήλθομεν. 40. al. 4. Mt. l. Syr. Erp. Copt. Æth. Codd. lat. (r) = AB. 40. Syr. Erp. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. Chrys. ‖ Iidem fere habent mox: ἐπετράπη τῷ παύλῳ. ‖ στρατοπεδάρχῃ] στρατοπεδάρχῳ. 66* al. 14. (s) + ἔξω τοῦ στρατοπέδου. Syr. p. c. ast. + *foras extra castra*, demidov. (t) AB. 15. 18. 25. 36. 40. 68. Barb. 1. Mt. l. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. Chrys. semel. (Initio homiliæ habet rec.) (u) ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοί. AB. 3. 40. 68. 95. Mt. h. l. Copt. Arm. Vulg. Theoph. 2. (x) + πολλά. Syr. p. c. ast. (y) εὑρίσκειν. Syr. utr. Erp. (z) + μοι. Syr. Erp. (a) + καὶ βοώντων· αἶρε τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν. Syr. p. c. ast. (b) = 33. ‖ κατηγορῆσαι] κατηγορεῖν. AB. 25. 40. 68. Mt. l. + ἀλλ' ἵνα λύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου. Syr. p. c. ast. (c) παρά. 3. Codd. lat. (d) = Æth. *a Judæis*, tol.

[e] οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν" ἀπήγγειλεν ἢ
22 ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ [f] πονηρόν." Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ
ἀκοῦσαι, ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύ-
της γνωστόν [g] ἐστιν ἡμῖν," ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.
23 Ταξάμενοι δὲ [h] αὐτῷ" ἡμέραν, [i] ∾ ἧκον" πρὸς αὐτὸν
εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο [k] διαμαρτυρόμε-
νος" τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς [l] =
τὰ" περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου [m] μωσέως" καὶ
24 τῶν προφητῶν, [n] ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας". Καὶ οἱ μὲν
25 ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Ἀσύμφω-
νοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ
παύλου ῥῆμα ἕν· ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλά-
λησε [o] διὰ ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡ-
26 μῶν," [o*] Λέγον"· πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ
[p] εἰπόν·" ἀκοῇ [q] ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέ-
27 ποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γὰρ
ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ [r] βαρέως ἤ-
κουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μή-
ποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι,
καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ [s] ἐπιστρέψωσι," καὶ [t] ∾ ἰά-

---

i ∾ ἦλθον. p εἰπέ. t ∾ ἰάσομαι.

(e) οὔτε τις τῶν ἀδελφῶν τῶν παραγενομένων ἐξ ἱεροσολύμων. Syr. Erp. item Æth. (f) = 13. (g) ἡμῖν ἐστιν. AB. 31. 40. 68. Mt. l. m. Theoph. 2. (h) = 15. 18. 36. (i) AB. 13. 15. 18. 19. 25. 36. 40. 73. Mt. l. (k) παρατιθέμενος. A. (l) = A. 13. 15. 18. 36. 40. 68. 69. 78. al. 4. et Barb. 2. Mt. f. l. m. Syr. utr. Erp. Vulg. (m) = 68. Syr. p. μωϋσέως. 65. Alii. Mt. a l. al. 3. Theoph. 1. (n) ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ. Mt. f. ‖ ἀπὸ πρωΐ = Hier. (o) = Syr. p. ‖ ἡμῶν] ὑμῶν A. 25. 40. 80. al. 9. Mt. k. l. Syr. Slav. (exc. rec.) Vulg. ms. Ath. Bas. Cyr. hieros. Vigil. taps. semel. Quæst. ex N. T. (o*) λέγων. B. (p) εἰπὸν s. εἶπον. ABE. 4. 18. 25. 26. 27. 36. 40. 57. 65 (c. al. 6.) 68. 69. 73. 76. 78. 80. al. 10. Lect. 5. Mt. a l. l. al. 6. Ed. Chrys. (q) ἀκούσητε ... βλέψητε AE. 68. Alii. (r) + αὐτῶν. A. 27. 36. 65 (c. al. 2.) 66** Mt. k. l. Syr. Arr. Arm. tol. Codd. lat. Theoph. 2. Hier. bis (alibi ut rec.) Vigil. taps. (s) ἐπιστρέψουσι. AE. Theoph. 1. (t) A. 25. 26. 29. 36. 68. 73. 78. 80. 98. al. 14. Lect. 3. Mt. a l. al. 5. Theoph. 1. 2. *remittam illis*, Syr. Erp.

σωμαι" αὐτούς. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς 28
ἔθνεσιν ἀπεστάλη [u] τὸ σωτήριον [x] τοῦ θεοῦ·" αὐτοὶ καὶ
ἀκούσονται. [y] = Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον 29
οἱ ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν."

Ἔμεινε δὲ [z] † [a] διετίαν" [b] ὅλην" ἐν ἰδίῳ μισθώματι, 30
καὶ ἀπεδέχετο [c] πάντας" τοὺς εἰσπορευομένους [d] πρὸς"
αὐτὸν, [e] Κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, [f] καὶ διδά- 31
σκων [g] τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ" [h] μετὰ πά-
σης παῤῥησίας", ἀκωλύτως.] [i] [k].

---

[z] † ὁ παῦλος.

(u) + τοῦτο. AB. 13. 15. 25. 36. 40. Lect. 1. Mt. 1. Syr. Erp. Copt. Vulg. laud. (non tol.) Chrys. (x) = Syr. ms. (y) Vs. 29 = ABE. 13. 40. 68. Lect. 1. Syr. Erp. Copt. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. ms. laud. demidov. || καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος] *et cum non essent intelligentes*, tol. || συζήτησιν] ζήτησιν. 19. 25. Barb. 1. Ed. (z) = ABE. 13. 40. 68. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. laud. Habet tol. Post ὅλην ponit Mt. 1. (a) τριετίαν. Mt. 1. (b) = Syr. Erp. (c) = Æth. (d) εἰς. 13. 31* 32. 69. (e) + ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. Syr. p. c. ast. tol. Codd. lat. (f) + καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον. 33. (g) *quoniam hic est Christus filius Dei, per quem omnis mundus judicabitur*, tol. Codd. lat. Idem post ἀκωλύτως addunt Syr. p. demidov. Versio germ. ed. 1462. Ibidem addit: *quoniam hic est Christus*, Versio, bohem. || κυρίου] = Chrys. + ἡμῶν. Slav. ed. || χριστοῦ = 33. al. 7. Mt. c. f. k. Ed. Syr. p. (h) = Æth. || = πάσης. 4. Syr. Theoph. 1. ms. (i) + ἀμήν. 15. 18. 36. 40. 43. Ed. Chrys. ms. (k) Variæ codicum subscriptiones: Πράξεις ἀποστόλων. || Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. || Τέλος τῶν πράξεων τῶν (ἁγίων) ἀποστόλων, συγγραφεισῶν παρὰ λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ συνεκδήμου φανέντος παύλου τοῦ ἀποστόλου s. παρὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ λουκᾶ. || Ἀναγνώσεις ις, κεφάλαια μ, μαρτυρίαι λα, στίχοι βφις. || Στίχων αφκδ. s. βφκδ. s. βφις. s. βφνς. s. βω. || Codex B. numerat sectiones. λς, codex E circiter LX, codex 59. ρξα. In codice A. numerari possunt segmenta 427, et totidem fere in codice D. || Copt. ms. κεφάλαια οζ, στίχοι τοζ. || Codd. lat. Versus IIIMDC.

PAULI

EPISTOLÆ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ, [a] κλητὸς ἀπό-
2 στολος, [b] ἀφωρισμένος" εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, (Ὃ προε-
πηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν [c] αὐτοῦ" ἐν γραφαῖς ἁ-
3 γίαις,) Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ (τοῦ [d] γενομένου" ἐκ σπέρ-
4 ματος δαβὶδ κατὰ σάρκα· Τοῦ [e] ὁρισθέντος" υἱοῦ Θεοῦ

Inscriptio: Πρὸς ῥωμαίους. B. 3. Ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου παύλου. Πρὸς ῥωμαίους. 1. Πρὸς ῥωμαίους παύλου ἐπιστολή. 49. Παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς ῥωμαίους 37. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου παύλου ἐπιστολὴ πρὸς ῥωμαίους. 14. Alii. Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολή. Ed. (a) Comma ante et post κλητὸς apponit 67. ap. Tresch. κλητὸς καὶ Syr. (b) *prædestinatus*, Iren. Aug. ms. (c) = 17. (d) γεννωμένου. 73. al. 2. Codd. lat. ap. Aug. *qui factus est*, tolet. Tert. Hilar. Ruf. et alicubi Iren. ac Aug. *qui factus est ei*, Vulg. clar. germ. Iren. Patres lat. (e) προορισθέντος. Barb. 1. Marcellus ap. Eus. Theodotiani ap. Epiph. Vulg. clar. germ. Iren. Arnob. Ambrosiast. Pelag. Alii lat. Sed *destinatus*, Tert. Hilar. Rufin. dis.

ἐν δυνάμει, [f] κατὰ πνεῦμα" ἁγιωσύνης, [g] ἐξ ἀναστά-
σεως νεκρῶν,) ἰησοῦ χριστοῦ [h] τοῦ κυρίου ἡμῶν", (Δι' 5
οὗ ἐλάβομεν χάριν [i] καὶ ἀποστολὴν", εἰς ὑπακοὴν πί-
στεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ·
Ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ [k] ἰησοῦ χριστοῦ·") 6
Πᾶσι τοῖς οὖσιν [l] ἐν ῥώμῃ" [m] ἀγαπητοῖς θεοῦ," κλη- 7
τοῖς ἁγίοις· [χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
[n] ἡμῶν", καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.]
Πρῶτον [o] μὲν" εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ 8
χριστοῦ [p] ∾ ὑπὲρ" πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ [q] μου" 9
ἐστιν ὁ θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί [r] μου" ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν
ποιοῦμαι, [s] Πάντοτε" * ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου * δεό- 10
μενος, [t] εἴπως" [u] ἤδη ποτὲ" εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελή-
ματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν 11
ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν, [x] εἰς
τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς." [y] Τοῦτο δέ ἐστι", [z] συμπαρα- 12
κληθῆναι" [a] ἐν" ὑμῖν [b] διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως,"
ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.] [[c] Οὐ θέλω" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ- 13

---

p ∾ περὶ.

(f) καὶ ἐν πνεύματι. Syr. Erp. καὶ πνεύματι. Chrys. in textu. (g) + καὶ. Cyr. (h) τοῦ θεοῦ. 33. (i) = Erp. Sedul. τῆς ἀποστολῆς. Catena ms. Ar. pol. (k) θεοῦ s. κυρίου Æth. (l) = G. boern. Scholion codicis 47: τὸ ἐν ῥώμῃ, οὔτε ἐν τῇ ἐξηγήσει, οὔτε ἐν τῷ ῥητῷ μνημονεύει. (m) = E. 82. germ. ἐν ἀγάπῃ θεοῦ. G. clar. boern. Ambrosiast. ms. (n) = 73. (o) = 40* Syr. Æth. Chrys. ap. Savil. (p) A BCD* 17. 40. 61. 73. 80. al. 3. Mt. g. Damasc. (q) μοι. D*G. 37. 80. al. 4. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Theodoret. semel. Patr. lat.

(r) = Syr. Erp. (s) = 67** al. 2. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Ante ποιοῦμαι ponit Slav. 5. ‖ Vel πάντοτε, vel πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου antecedentibus jungunt AG. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Chrys. Pelag. Ambrosiast. (t) ὅπως. 61. 71. al. 3. (u) καὶ δήποτε. 73. (x) = Æth. (y) τοῦτ' ἐστι. A. Vulg. It. (boern. habet utrumque.) Patr. lat. ‖ *et propter hoc exhilarer etc.* Æth. (z) παρακληθῆναι. 38. (a) = 40. (b) = 37. (c) οὐκ οἴμαι. D*EG. It. Ambrosiast. Pelag. ut videtur.

φοὶ, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ ἐκω-
λύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα [d] τινὰ καρπὸν" [e] σχῶ" [f] καὶ"
14 ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς [g] λοιποῖς" [h] ἔθνεσιν." "Ἕλλη-
σί [i] τε" καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις [k] ὀφει-
15 λέτης εἰμί· Οὕτω, [l] τὸ κατ' ἐμὲ," πρόθυμον καὶ [m] ὑμῖν [n]
16 τοῖς ἐν ῥώμῃ" εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι
[o] τὸ" εὐαγγέλιον [p] †· δύναμις γὰρ [q] θεοῦ ἐστιν" [r] εἰς
σωτηρίαν," παντί τῷ πιστεύοντι, ἰουδαίῳ τε [s] πρῶτον" καὶ
17 ἕλληνι. Δικαιοσύνη [t] γὰρ" θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύ-
πτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ
δίκαιος * ἐκ πίστεως [u], [x] ζήσεται."]
18 ['Αποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ [y] θεοῦ" [z] ἀπ' οὐρανοῦ"
ἐπὶ πᾶσαν [a] ἀσέβειαν" καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν
19 ἀλήθειαν [b] ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. [c] Διότι τὸ" γνω-
στὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν [d] ἐν αὐτοῖς·" [e] ὁ θεὸς γὰρ"

---

[d] καρπόν τινα. [p] † τοῦ χριστοῦ. [e] ὁ γὰρ θεὸς.

(d) ABCDEG. al. 37. pluresv. Mt. a. al. 10. Ed. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. et semel in 8.) Theodoret. Damasc. Phot. Œc. (in commentario habet utrumque.) Theoph. ‖ τινα = 42. Mt. d. 8. semel. Syr. Erp. Æth. (e) ἔχω G. al. 3. εὕρω. Arm. ut videtur, sed ed. Constpl. et Amst. habent σχῶ. (f) = G. al. 7. Ed. Arr. Æth. boern. Codd. lat. Sedul. (g) = 31. Æth. (h) = E gr. (i) γὰρ. Arm. (k) + καὶ τοῖς ἔθνεσι. Æth. (l) ὃ ἐπ' ἐμὲ. G. *quod in me, promtum est*, Vulg. boern. harl. Sedul. semel. Pelag. *quod in me est, promtus sum*, clar. germ. Ambr. Ambrosiast. Ruf. Sedul. semel. (m) + ἐν. D* 61 Mt. m. clar. boern. + ἐπ'. G. (n) = G. boern. (o) ἐπί. G. *super*, boern. *non confundor de Evangelio*, Aug. Vigil. (p) = AB CD*EG. 17. 67** Syr. utr. Erp. Copt. Arm. (αὐτοῦ Æth.) Vulg. It. Orig. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Phot. Procop. Tert. Arnob. Hilar. Ruf. Ambrosiast. Aug. Hier. Idac. Vigil. Pelag. ‖ *Dei*, Victorin. τοῦτο. 73. (q) θείου σταυροῦ. Mt. d. Sic fere, ut videtur, Pelagius et scholia in Mt. q. (r) = G. boern. (s) = BG. boern. Tert. (t) δὲ. A. Clem. (u) + μου. C* Syr. p. Eus. Hier. (x) *vivit*, Vulg. It. (y) = 47. (z) = 40* harl.** (a) ἀσθένειαν. 69*. (b) + τοῦ θεοῦ. Arm. Vulg. harl. marian. Codd. lat. Collat. carthag. Rufin. semel. Ambrosiast. Pelag. Non habent Tert. Iren. Aug. (c) ὅτι τὸ D*EG. 78. Chrys. τὸ γὰρ. 61. (d) αὐτοῖς. flor. Aug. ἀνθρώποις. 32. (e) ABD*EG. 17. 37. 40. 71. 80. Mt. a. f. 3. Or. Eus. Ath. Theodoret. Socrat Damasc.

αὐτοῖς ἐφανέρωσε· (Τὰ γὰρ [f] ἀόρατα″ αὐτοῦ ἀπὸ κτί- 20
σεως κόσμου [g] τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε
[h] ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης·) εἰς τὸ εἶναι [i] αὐ-
τοὺς″ ἀναπολογήτους.

[k] Διότι″ γνόντες τὸν θεὸν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ 21
[l] ηὐχαρίστησαν″ ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· [m] Φά- 22
σκοντες εἶναι σοφοὶ, ἐμωράνθησαν, Καὶ [n] ἤλλαξαν″ τὴν 23
δόξαν τοῦ ἀφθάρτου [o] θεοῦ″ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρ-
τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρ-
πετῶν.

Διὸ [p] = καὶ″ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπι- 24
θυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμά-
ζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν [q] ἑαυτοῖς·″ Οἵτινες μετήλ- 25
λαξαν τὴν ἀλήθειαν [r] τοῦ θεοῦ″ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσε-
βάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα,
ὅς ἐστιν [s] εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, [t] ἀμήν.″ Διὰ τοῦ- 26
το παρέδωκεν αὐτοὺς [u] ὁ θεὸς″ εἰς πάθη ἀτιμίας. αἵ τε
γὰρ θήλειαι [x] αὐτῶν″ μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν [y] χρῆσιν″

---

[l] εὐχαρίστησαν.

(f) ὅρατα. G gr. Mt. d. (g) + ἐν 49. Copt. (h) + ἐστι. Arm. (i) πάντας. Arm. (k) διὸ 77. ὅτι. Clem. Or. Chrys. (habet utrumque.) *Qui*, clar** Zeno. Aug. alicubi. Auct. de promiss. (l) AC DE. 17. al. 7. Mt. c. f. k. Clem. Or. Eus. Ath. Cyr. Theoph. (m) + καὶ 2. 76. Mt. l. *Dicentes enim*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. (n) ἠλλάξαντο. 4. 49. 76. Mt. g. k. q. 3. Or. (habet utrumque) Eus. Cyr. Theodoret. Theophyl. (o) = 108. (p) = ABC. 17. 31. 47. 76. Ed. Syr. Arm. Vulg. Or. Damasc. Aug. Ambrosiast. Pelag. (q) αὐτοῖς. AD* 22. (sed ap. Mill. 32.) 31. 57. (cum al. 6) 73. al. 3. Mt. d. l. Syr. Chrys. (utrumque) Œc. *inter semetipsos*, Ambr. (r) αὐτοῦ 2. 3. ap. Wetst. (32 ap. Mill.) Ed. ‖ = flor. (s) + *Deus*, tol. Patr. qu. lat. (t) = 80. flor. Patr. qu. lat. (u) = Syr. p. Ath. ms. (x) = Mt. c. l. (y) κτίσιν D* *sensum*, clar. germ. *usum conditionis*, Tert. ‖ + τῆς θηλείας. 2. 49. Ed.

27 εἰς τὴν παρὰ φύσιν [z]· Ὁμοίως [a] ∞ τε" καὶ οἱ [b] ἄῤῥε-
νες", ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύ-
θησαν [c] ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν" εἰς ἀλλήλους, [d] ἄρσενες ἐν
ἄρσεσι" τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀν-
τιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμ-
28 βάνοντες.] [e] Καὶ" [καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν [f] τὸν Θεὸν
ἔχειν [g] ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς [h] ὁ Θεὸς" εἰς ἀδό-
29 κιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· Πεπληρωμένους πά-
σῃ ἀδικίᾳ, [i] [k] = πορνείᾳ," [l] πονηρίᾳ," πλεονεξίᾳ, κα-
κίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, [m] δόλου," κακοηθείας·
30 [n] Ψιθυριστὰς," [o] καταλάλους," [p] θεοστυγεῖς," ὑβριστὰς,
[q] ὑπερηφάνους," ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν
31 ἀπειθεῖς, [r] Ἀσυνέτους," ἀσυνθέτους, ἀστόργους, [s] = ἀ-
32 σπόνδους," ἀνελεήμονας· Οἵτινες [t] τὸ δικαίωμα τοῦ

[a] ∞ δὲ.

(z) + χρῆσιν. D*G. Arm. Vulg. clar. germ. boern. Hier. Aug. Ambrosiast. Rufin. (a) = C. 61. al. 5. Ed. Or. ap. Mill. Hier. δὲ AD*G. 17. al. 8. Mt. q. Syr. p. Vulg. It. Clem. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theophyl. Aug. Ruf. semel. Ambrosiast. (b) ἄρσενες BD*G. 73. Ed. Or. Eus. (c) = 30. ‖ = ἐν 34. (d) ἄῤῥενες ἐν ἄῤῥεσι. A. 17. al. 6. Clem. Or. Theodoret. (e) = 32. 74. Chrys. initio homiliæ. (f) + οἱ ἀσεβεῖς. 74. Sic Lectionaria. (g) + ἐν ἑαυτοῖς. 73. Œc. ed. (h) = A. 2. Nyss. Damasc. Victor tun. Ante αὐτοὺς ponit Chrys. (i) + ἀκαθαρσίᾳ. 37. 40. in m. Gildas ‖ Ordo vocabulorum sequentium valde inconstans est. (k) = ABC. 17. 23. 26. 67** 73. Mt. g. Copt. Æth. Ephr. Clem. rom. Or. ap. Wetst. Isidor. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Maxim. Damasc. Gennad. Aug. Rufin. in comment. Post πονηρίᾳ ponunt 31. Ed. et Latini. (l) = D*EG. 2. 46. 71. 92. Mt. g. clar. boern. Clem. rom. Ennodius. ‖ Iidem fere legunt: ἀδικίᾳ, κακίᾳ, πορνείᾳ, πλεονεξίᾳ. (m) = A. Bas. ed. (n) = 46. (o) κακολάλους D*. (p) θεοστύγεις. Alii. (q) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8 (r) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ambrosiast. Ante γονεῦσιν ponit Syr. (s) = ABD*EG. Copt. clar. germ. boern. Ephr. Damasc. Lucif. Aug. Gildas. Ambrosiast. Pelag. Ante ἀστόργους ponunt 17. Theophyl. (t) + δὲ καί. Slav. ant.

θεοῦ [u] ἐπιγνόντες," [x] (ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες
ἄξιοι θανάτου εἰσίν,) οὐ μόνον [y] [z] αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ
καὶ συνευδοκοῦσι" τοῖς πράσσουσι.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε [a] πᾶς" ὁ κρίνων. 1
ἐν ᾧ γὰρ [b] κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν [c] κατακρί-
νεις·" τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις [d] ὁ κρίνων." Οἴδα- 2
μεν [e] δὲ", ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλή-
θειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦ- 3
το, ὦ ἄνθρωπε, [f] ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας,
καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι [g] σὺ" ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ;
Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς [h] ἀνο- 4
χῆς" καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν, ὅτι τὸ
χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν 5
σκληρότητά σου καὶ [i] ἀμετανόητον" καρδίαν, θησαυ-
ρίζεις σεαυτῷ [k] ὀργὴν" ἐν ἡμέρᾳ [l] ὀργῆς" καὶ [m] ἀποκα-

(u) ἐπιγινώσκοντες. B. 80. Barb. 1. γνόντες Theophyl. ed. εἰδότες. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) οὐκ ἐπιγνόντες. Slav. 5. (x) + οὐ συνῆκαν. 15. + οὐκ ἐνόησαν. DE. Bas. + οὐκ ἔγνωσαν. G. Vulg. It. Cypr. (sed non in omnibus ms.) Lucif. Ambrosiast. Pelag. Ambr. Alii lat. (y) + γὰρ D* gr. + δὲ 46. 71. Bas. || καὶ οὐ μόνον. Arm. Vulg. ed. Ambrosiast. (z) αὐτὰ ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦντες. B. οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες. Quidam apud Isidor. Arm. Vulg. germ. boern. harl. Clem. rom. ut videtur. Ephr. semel. Cypr. Lucif. Faustin. Aug. Pelag. Alii lat. || Pro recepta stant Codd. gr. (exc. B.) Verss. cæteræ, clar. Patr. gr. Cypr. ms. Ambrosiast. ap. Sabat. Aug. alicubi. || αὐτὰ] αὐτοί. 73. Chrys. semel. (a) = Syr. Erp. Arm. (b) + κρίματι 37. 73. 80. al. 3. Copt. Ar. Or. Hier. || κρίνεις] κατακρίνεις. C* ut videtur. Slav. 5. Theodor. in catena. (c) οὐ κατακρίνεις; Mt. d. in marg. (d) ἐν ᾧ κρίνεις. Arm. ὃ κρίνεις. Vulg. ed. clar. marian. Cypr. Ambrosiast. Ruf. Pelag. (e) = 32. Æth. γὰρ C. 17. 37. 80. al. 3. Mt. m. Ed. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Pelag. (f) + *omnis*, harl. flor. Pelag. Ruf. Fulg. Alii lat. (g) = Arm. (h) ἀναβολῆς, 3. in m. (i) ἀμεταμέλητον. 65. ἀμετάθετον. Theodoret. in catena. (k) = 39. (l) κρίσεως. 73. (m) ἀνταποδόσεως. A. Æth. Cæsarius arelat.

6 λύψεως" [n] δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ· "Ὃς ἀποδώσει ἑκά-
7 στῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Τοῖς μὲν, καθ' ὑπομονὴν ἔρ-
γου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν [o] ζητοῦσι,"
8 ζωὴν αἰώνιον· Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι [p] μὲν"
τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ [q] ἀδικίᾳ," [r] ∾ θυμὸς καὶ
9 ὀργή." [s] Θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ [t] πᾶσαν ψυχὴν
ἀνθρώπου" τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, [u] ἰουδαίου τε
10 πρῶτον καὶ ἕλληνος·"] [Δόξα [x] δὲ" καὶ τιμὴ καὶ εἰ-
ρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν, ἰουδαίῳ τε πρώ-
11 τον καὶ ἕλληνι. Οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ
τῷ θεῷ.
12 "Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται·
καὶ ὅσοι [y] ἐν νόμῳ" ἥμαρτον, διὰ νόμου [z] κριθήσονται,
13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ [a] =τοῦ" νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ
14 θεῷ· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ [b] =τοῦ" νόμου δικαιωθήσονται. ["Ὅ-
ταν [c] γὰρ" ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει * τὰ τοῦ νό-
μου [d] ποιῇ," [e] οὗτοι" νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι νό-

---

[r] ∾ ὀργὴ καὶ θυμός.

(n) + καὶ D** 17. 23. 31. 37. 38. 46. 47. 48. 55. 57 (c. al. 7.) 61. 65. 72. 73. 74. 76. 77. 80. 87. 89. 91. 92. al. 28 et Barh. 7. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. p. Æth. Ar. pol. Slav. ms. Or. bis. (sed ter omittit.) Eus. Ephr. Bas. Nyss. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Theodor. studit. Œc. Theoph. Theodul. Cæsarius et Pacian. ap. Wetst. Martin. papa. ‖ + τῆς. 3. ap. Wetst. 33. 35. Mt. l. ‖ καὶ δικαιοσύνης Or. semel. (o) ἐπιζητοῦσι. 38. 69. ap. Tresch. 72. Ed. (p) = BD*G. (Vulg. It.) (q) κακίᾳ. Or. (r) ὀργὴ καὶ θυμός. ABD EG. 21. 37. 41. 73. Mt. f. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Or. Theophilus. Ephr. Damasc. Patr. lat, (s) + καὶ Mt. q. Or. Theoph. Ruf. semel. (t) πάντα ἄνθρωπον. Arm. *omnes homines.* Hier. (u) ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι G. 1. 37. Ed. boern. clar* ‖ = πρῶτον. Æth. etiam vs. 10. (x) = D. ap. Mill. 38. 48. 62. 70. Mt. d. l. Or. (y) ἀνόμως 72. Chrys. in comment. Epiph. semel. Theophyl. (z) + καὶ 72. Arm. harl** tol. Cypr. Ante διὰ νόμου addit Mt. d. (a) = ADG. 31. 46. Damasc. (b) Iidem, et B et E ap. Mill. (c) δὲ G. (boern. utrumque.) Arm. ut videtur. Or. semel. (d) ποιεῖ 1. 17. 30. 48. Mt. f. g. n. ποιοῦσιν. D*G. ποιῶσιν AB. 47 in m. 67** 73. al. 2. Mt. h. Clem. Or. Damasc. (e) οἱ τοιοῦτοι. G. Vulg. It. Or. semel. Hilar. Pelag. Fulg.

μος· Οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ [f] ἔργον" τοῦ νόμου γρα- 15
πτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης [g] αὐτῶν
τῆς συνειδήσεως" καὶ [h] μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν
κατηγορούντων," ἢ καὶ ἀπολογουμένων·) Ἐν ἡμέρᾳ 16
[i] ὅτε" κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, [k] κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου," [l] διὰ ἰησοῦ χριστοῦ."]

[m] Εἰ δ'" σὺ ἰουδαῖος [n] ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ 17
[o] = τῷ" νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, Καὶ γινώσκεις τὸ 18
θέλημα [p], καὶ [q] δοκιμάζεις" τὰ διαφέροντα, κατηχού-
μενος ἐκ τοῦ νόμου· Πέποιθάς τε [r] σεαυτὸν" ὁδηγὸν εἶναι 19
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, Παιδευτὴν ἀφρόνων, [s] διδά- 20
σκαλον νηπίων," ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ
τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· Ὁ οὖν διδάσκων [t] ἕτερον, 21
σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; * ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέ-
πτεις; Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσ- 22
σόμενος τὰ εἴδωλα, [u] ἱεροσυλεῖς;" Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶ- 23
σαι, διὰ τῆς παραβάσεως [x] τοῦ νόμου τὸν Θεὸν" ἀτιμά-

---

[m] ∾ ἴδε seu ἰδέ.

(f) βούλημα. Or. alicubi. Apollinarius in catena. (g) τῆς συνειδήσεως αὐτῶν. DG. Arm. clar. boern. Aug. αὐτοῖς τῆς συνειδήσεως. Slav. tol.* Chrys. Hier. Ruf. αὐτοῖς τῆς συνειδ. αὐτῶν. Slav. ant. Vulg. germ. tol** Pelag. Ambrosiast. Alii. (h) κατηγορούντων ἀλλήλους τῶν λογισμῶν αὐτῶν. Arm. ‖ λογισμῶν] διαλογισμῶν. G. (i) ᾗ. AB. 73. tol. Codd. lat. Cyr. Damasc. Ambr. Aug. Ambrosiast. (k) = 42. 43. ‖ = μου. 37. clar. Tert. *Dei*, germ. ap. Mill. (l) ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Or. (m) ABDE. 10. 31. 46. 66. in m. 74. 80. al. 7. Mt. g. 3. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Clem. Codd. ap. Theodoret, in catena ms. Damasc. Theoph. Ambr. Aug. Pelag. Ambrosiast. Rufin. Sedul. *Verum* Erp. εἴδε. 66. ἴδε 55. 76. Mt. a. 8. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Theodoret. (n) + ὤν. 65. (o) = ABD.* 31. 73. 80. Mt. 3. Clem. Damasc. (p) + αὐτοῦ. Arm. Copt. Vulg. ed. marian. Ambrosiast. Sedul. Pelag. Ruf. + τοῦ Θεοῦ. Clem. (τούτεστι τοῦ Θεοῦ. Theodoret. Theophyl. (q) γινώσκεις. 33. 35. (r) σεαυτῷ. 69. 77. item Syr. (s) = A. (t) + τὸν 1. 30. 38. (u) *sacrificium facis*, Ambr. (x) τῆς ἐντολῆς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. 23. ‖ = τοῦ νόμου, 41. 76.

24 ξεις; Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ [y] δι' ὑμᾶς" βλασφημεῖται
ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.
25 Περιτομὴ μὲν [z] γὰρ" ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον [a] πράσσῃς·"
ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία
26 γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία [b] τὰ δικαιώματα" τοῦ
νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
27 [c] λογισθήσεται;" Καὶ κρινεῖ [d] ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία,"
τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτο-
28 μῆς παραβάτην νόμου; [Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, ἰουδαῖός
29 ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ, ἐν σαρκὶ, περιτομή·] Ἀλλ'
ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας, [e] ἐν"
πνεύματι, οὐ γράμματι· [f] οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων,
ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ."
1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ ἰουδαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς
2 περιτομῆς; [g] Πολὺ," κατὰ πάντα τρόπον. [h] πρῶτον"
[i] μὲν γὰρ," [k] ὅτι" [l] ἐπιστεύθησαν" τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.
3 Τί γάρ; εἰ [m] ἠπίστησάν" τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
4 [n] πίστιν" τοῦ Θεοῦ [o] καταργήσει;" Μὴ γένοιτο· [p] γινέσθω"
[q] δὲ" ὁ Θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, [r] καθὼς

(y) *per vos*, Vulg. It. Patr. lat. (z) = 37. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Patr. lat. (a) φυλάσσῃς. D* Aug. Ruf. (b) δικαίωμα. G. boern.** harl.* (c) μεταστραφήσεται. 32. Chrys. dis. (etiam in Mt. 8. ter.) στραφήσεται Mt. 3. bis (semel ut rec.) περιστραφήσεται Chrys. ed. in textu. (d) = G. boern. ‖ φύσεως] πίστεως. 63. 73. (etiam in scholio.) Theodoret. in catena. (e) ἐς. G. boern. (f) = 47* Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) ‖ = ὁ 48. 61. al. 4. ‖ τοῦ = G. al. 4. (g) πολλή. Mt. k. Ed. Œc. (h) πρῶτοι, omisso ὅτι, 47 in m. Alius Or. semel. Ruf. in comment. ut videtur, et in Rom. 11, 7. (i) = Syr. Æth. Chrys. τοῦτο Arm. Erp. ‖ μὲν = 67** Alius. ‖ γὰρ = BD*EG. 76. 80. Mt. k**q. (k) = 67**. (l) ἐπίστευσαν. 41. (m) ἠπείθησαν. A. (n) δόξαν. 35. Mt. l. Theodoret. in comment. (o) καταργεῖ. 47. κατήργησε. 28. 76. Syr. boern** marian. Codd. lat. Cypr. Ambrosiast. in textu. Pelag. Vigil. (p) ἔστω. G. *Est s. esto*, boern. *Est*, Vulg. clar. germ. Cypr. Ambrosiast. Pelag. γινέσθω. Orig. in catena ms. *Sit*, latini, *Fiat* autem, græci ap. Rufin. (q) γάρ. G. Syr. clar. germ. boern. Cypr. Ambrosiast. Sedul. οὖν Arm. (r) = 62. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. ‖ καθὼς] ὡς 73. καθὸ. 76. καθάπερ. B. Theodoret.

γέγραπται"· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου,
καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. [s] Εἰ δὲ ἡ" [t] ἀδικία ἡμῶν" 5
Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί [u] ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ
Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; ([x] κατὰ ἄνθρωπον λέγω".)
Μὴ γένοιτο· [y] ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον"; Εἰ 6 7
[z] γὰρ" ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευ-
σεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, [a] τί ἔτι" κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
[b] κρίνομαι;" [c] Καὶ μὴ" (καθὼς βλασφημούμεθα, [d] καὶ" 8
καθώς φασί τινες [e] ἡμᾶς" λέγειν,) [f] ὅτι" ποιήσωμεν τὰ
κακὰ, ἵνα ἔλθῃ [g] τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. [h] Τί 9
οὖν; προεχόμεθα"; οὐ πάντως" [i] προῃτιασάμεθα [k] γὰρ,"
ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι·
Καθὼς γέγραπται· [l] ὅτι" οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· Οὐκ 10 11
ἔστιν [m] ὁ" συνιῶν, οὐκ ἔστιν [n] ὁ [o] ἐκζητῶν" τὸν Θεόν. Πάντες 12

(s) ἡ δὲ. 17. Mt. c. f. εἰ δ. 62. εἰ δὲ. 31. Ed. Theodoret. εἰ δὲ οὖν. Arm. εἰ γὰρ Sedul. boern. (utrumque). (t) ἀλήθεια ὑμῶν. 46*. (u) + οὖν Mt. f. (x) = Æth. Clem. ‖ ὀργὴν κατ' ἀνθρώπων; Codd. gr. ap. Or. s. Ruf. ‖ κατὰ] + τὸν 57. (c. al. 7!) (y) = 32. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (z) δὲ. A. 23. 57. (c. al. 3) 74. Mt. q. Copt. harl. Vulg. ms. Damasc. (a) *Quid igitur*, ut videtur, Syr. Arr. Æth. τί ἔτι; 66. (b) κατακρίνομαι. 73. (c) ἢ καὶ, et ad parenthesin refert Arm. (sed aliæ edd. ut rec.) εἰ μὴ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) ἢ μὴ, *aut numquid*, Syr. *et forte*, Erp. (d) = B. 39. 74. Mt. g. Ar. pol. (e) = 35. Mt. k. περὶ ἡμῶν. Arm. (f) = G. 76. Mt. k. Vulg. boern. Aug. Pelag. Ruf. Ambrosiast. ‖ ἔτι, Conject. (g) + ἐφ' ἡμᾶς. 37. (h) τί οὖν προεχόμεθα; οὐ πάντως. 17. 76. Alii Ed. τί οὖν προκατέχομεν (κατέχομεν. Theod. Sev.) περισσόν; omisso οὐ πάντως, (quod tamen 31 retinet) D*G. 31. Syr. Erp. Chrys. ms. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Severi scholion in Mt. n et h. *Quid ergo tenemus amplius?* clar. boern. Ambrosiast. ms. Rufin. *Quid ergo amplius? præcellimus eos? nequaquam.* Sedul. τί οὖν προκατεχόμεθα; οὐ πάντως. E. ap. Mill. *Igitur præcellimus eos? nequaquam.* germ. ‖ προεχόμεθα] προεχόμεθα. 45. προσευχόμεθα. 69. προσεχόμεθα. 73* (i) ᾐτιασάμεθα. D*G. 31. 89* Æth. Chrys. ms. (etiam in Mt. 3. 8.) Œc. in comment. *causati sumus*, Vulg. It. (k) = D* (l) = 32. 57. (c. al. 4.) 74. al. 24. Mt. a. al. 5. Ed. Copt. Æth. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (m) = ABG, (n) = BG. (o) ζητῶν. B.

ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότη-
13 τα, [p] οὐκ ἔστιν" ἕως ἑνός. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ
αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. ἰὸς ἀσπίδων
14 ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. [q] Ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας
15 16 γέμει. Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· Σύντριμμα
17 καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· Καὶ ὁδὸν εἰρήνης
18 οὐκ ἔγνωσαν. Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλ-
19 μῶν αὐτῶν.] [Οἴδαμεν [r] δὲ," ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει,
τοῖς [s] ἐν τῷ νόμῳ" λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ
20 ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ· [t] Διότι ἐξ ἔργων
νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ" διὰ
γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται,
μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν·
22 Δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως [u] ἰησοῦ χριστοῦ,"
εἰς πάντας [x] = καὶ ἐπὶ πάντας" [y] τοὺς πιστεύον-
23 τας"· [z] οὐ γάρ" ἐστι διαστολή. Πάντες γὰρ ἥμαρ-
24 τον, καὶ ὑστεροῦνται [a] τῆς δόξης" τοῦ Θεοῦ· Δικαιού-
μενοι δωρεὰν, τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως
25 τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Ὃν προέθετο ὁ Θεὸς [b] ἱλαστή-

(p) = B. 67** Syr. (q) + *κρίνει αὐτοὺς ὁ Θεός*. 48. (r) = Mt. l. Æth. Theodoret. Ambrosiast. (s) *ὑπὸ νόμον*. 10. Ed. ‖ *τουτέστι τοῖς ὑπὸ νόμον*. Œc. (t) = 76. Mt. q* Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) ‖ *ἐνώπιον αὐτοῦ* = Theophyl. ‖ *αὐτοῦ*] *τοῦ Θεοῦ*. 73. al. 4. Mt. c. k**l. Æth. Ambrosiast. Ruf. in textu. (u) = B. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. *ἐν χριστῷ ἰησοῦ*. A. ‖ = *ἰησοῦ* Tert. ut videtur. (x) = ABC. 31. 47* 67** 80. al. 5. Copt. Æth. Arm. Erp. Codd. lat. Clem. Or. Cyr. Aug. ‖ *εἰς πάντας καὶ* = flor. marian. ‖ Alterutrum = harl. ut videtur. ‖ Utrumque habet dis. Theodoret. (y) = 4* ‖ + *εἰς αὐτόν*. Syr. Arr. Æth. Vulg. Chromat. Ruf. Pelag. (z) *καὶ οὐκ*. Arm. (a) *gratia*, Codd. ap. Estium. (b) = Arm. sed habet ed. 1698. in m. Habet Or. dis. *propitiatorem*, clar. boern. harl** Vulg. ed. sixt. Pelag. Ambrosiast. Oros. semel. Hier. Ambr. *propitiatorium sive propitiatorem*, Ruf. *propitiationem*, Vulg. Syr. Erp. germ. Ruf. in textu. *placationem*, Hilar.

ριον" [c] διὰ = τῆς: πίστεως" * ἐν τῷ [d] αὐτοῦ" αἵματι, εἰς
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης [e] αὐτοῦ, διὰ τὴν [f] πάρεσιν" τῶν
προγεγονότων ἁμαρτημάτων * Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ· 26
πρὸς [g] ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ,
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ [h] δικαιοῦντα"
τὸν ἐκ πίστεως [i] — ἰησοῦ."] [k] Ποῦ" οὖν ἡ καύχη- 27
σις [l]; ἐξεκλείσθη. [m] διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων;" οὐ-
χὶ, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως· [Λογιζόμεθα [n] γὰρ," [o] δικαι- 28
οῦσθαι πίστει ἄνθρωπον," χωρὶς ἔργων νόμου. [p] Ἢ" ἰουδαίων 29
ὁ Θεὸς [q] μόνον;" οὐχὶ [r] † καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν.
[s] ∾ Ἐπείπερ" εἷς ὁ Θεὸς, ὃς [t] δικαιώσει" περιτομὴν ἐκ 30
πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. Νόμον [u] οὖν" 31

---

[n] οὖν. [o] πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον. [r] † δὲ.
[s] ∾ εἴπερ.

(c) = A. Chrys. in Mt. 3. 8. et in commentar. ‖ = διὰ Ambrosiast. ‖ = τῆς. CDFG. 31. 67** 76. 80. Or. ter. Eus. Bas. Cyr. Damasc. Theoph. (d) ἑαυτοῦ. B. 47. Alii. (e) αὐτοῦ ad αὐτοῦ vs. 26. = FG. 17. al. 5. boern. (f) πώρωσιν 46. Chrys. et Theoph. in commentar. παραίνεσιν. 69 ap. Tresch. Mt. f. *propositum*, clar. germ. Aug. Ambrosiast. Pelag. in commentar. ‖ + ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. 47. (g) + τὴν. A CD* 47. 49. 80. Clem. Cyr. (h) δικαιοῦν. D*. (i) = FG. 52. germ. boern. *Jesu Christi*, Copt. Vulg. clar. Theodoret. Ambrosiast. Pelag. Ruf. *Domini nostri Jesu Christi*, Syr. *Dominum nostrum Christum*, Erp. ‖ ἰησοῦν D gr. 3 ap. Wetst. 17. 23* 37. 39. 48. 77. 80. al. 17. Mt. b. d** f. m. Ed. Clem. Œc. in textu semel. (k) πῶς. 61. (l) + σου. G. Vulg. boern. germ. Theoph. in comment. Ambrosiast. Ruf. Pelag. *Ubi ergo est justificatio tua?* clar. (m) διὰ ἔργων νόμου. 73. item Mt. h. (n) A D*FG. 39. 47. 80. al. 3. (et E ap. Mill.) Mt. l. Copt. Ar. pol. Vulg. It. Cyr. Damasc. Ambrosiast. Ruf. Aug. Ambr. Alii. (o) ABCDE. 47. Copt. clar. germ. δικαιοῦσθαι ἄνθρ. διὰ πίστεως. FG. Vulg. boern. Ruf. Ambrosiast. (p) = 39. al. 3. Theodoret. μὴ A* ut videtur. 39** Hilar. *An*, Vulg. It. Patr. lat. εἰ. 77. (q) μόνων. 23. 39. 47. 76. al. 3. Mt. b. Clem. bis. Julian. et Cyr. Chrys. semel. Theoph. μόνος. D. (r) = A CDFG. 31. 39. 47. 73. al. 2. Mt. g. Syr. Copt. Vulg. It. Clem. Julian. et Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Damasc. Patr. lat. ‖ οὐχὶ δὲ καὶ] καὶ οὐχὶ. 3. Hilar. (s) AC. 47*80. al. 2. Clem. Or. Cyr. Damasc. (t) *justificat*, Vulg. germ. Iren. semel. Hilar. Hier. Ruf. Pacian. *justificavit*, clar. boern. (utrumque) harl. tol. flor. demidov. Iren. semel. Ambrosiast. Ambr. (u) δὲ Theodoret.

καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νό-
μον [x] ∾ ἱστῶμεν".
1 Τί οὖν ἐροῦμεν *[y] ∾ ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρη-
2 κέναι" κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων [z] ἐδικαιώθη,
3 ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν. Τί γὰρ [a] ἡ γραφὴ
λέγει;" ἐπίστευσε [b] δὲ" ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη
4 αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.] [Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ
5 λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ [c] † ὀφείλημα· Τῷ
δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ, λογίζεται [d] ἡ πίστις αὐτοῦ" εἰς δικαιοσύνην [e].
6 Καθάπερ καὶ δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου,
7 ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται [f] δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· Μακά-
ριοι, ὧν [g] ἀφέθησαν" αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν
8 αἱ ἁμαρτίαι· Μακάριος ἀνὴρ, [h] ᾧ" οὐ μὴ [i] λογίσηται" κύ-
9 ριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος, ἐπὶ τὴν περι-
τομὴν [k], ἢ [l] καὶ" [m] ἐπὶ" τὴν ἀκροβυστίαν; [n] λέγομεν"

---

x ∾ ἱστάνομεν. y ∾ εὑρηκέναι ἀβραὰμ τὸν πατέρα (∾ προπάτορα) ἡμῶν. c † τό.

(x) ABCF. 31. 80. Or. Cyr. Damasc. Procop. *στάνομεν.* G. *ἵσταμεν.* 47. (sed rec. in m.) *συνιστῶμεν.* 17. 65. 71. ap. Alt. Lect. 6. *συνίστομεν* 71. ap. Birch. *συνιστάνομεν* 10. Ed. Slav. 5. (expresso *σὺν.*) *περιστάνομεν* D* ‖ + δι' *αὐτῆς* Or. (y) ACDFG. 21. 73. Ed. Copt. Arm. Ar. Vulg. It. Eus. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Damasc. Theoph. in commentar. Gennad. ap. Œc. Patr. lat. ‖ *πατέρα*] *προπάτορα.* ABC. 5. 10. 21. Syr. Copt. Arm. Eus. Cyr. Chrys. in comment. Damasc. ‖ *εὑρηκέναι* = 47* *συνηρισστηκέναι.* 4. in m. 23. in m. (z) + *legis*; harl. Pelag. Ambrosiast. (a) = Iren. (b) = D*G. 61. 108. Mt. n. (Syr. Arr.) Vulg. It. Chrys. Patr. lat. (c) = ABCDEF G. al. 45. Mt. a. al. 11. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theodoret. Theoph. (d) = 69. ‖ *αὐτοῦ* = Mt. k** *αὐτῷ.* 2. (e) + *secundum propositum gratiæ Dei,* Vulg. ed. Arm. harl. marian. Ambrosiast. Pelag. Sedul. Victor tunun. Beda. (f) + *εἰς* 17. 46. 69** 70. Mt. b. c. (g) *ἀφείθησαν.* 74. Alii. Mt. k. Ed. (h) *οὗ* G gr. 67** (i) *λογίσεται.* 46. al. 5. Mt. b. g. *imputavit,* Vulg. ed. clar. germ. Pelag. Aug. Ambrosiast. Sedul. *imputabit,* boern. Vulg. ms. Ruf. Bedæ. (k) + *μόνον.* DE. Arm. in m. edd. Const. et Amst. clar* harl* ‖ + *tantum manet,* Vulg. ed. Ambrosiast. Pelag. ‖ + *manet,* harl** (l) = 47. 49. 52. 108* Mt. b. Syr. Arr. Arm. (sed edd. Const. et Amst. ut rec.) Slav. tol. Chrys. (etiam in Mt. 3.) (m) = 29. 33. Chrys. ap. Mill. et Wetst. (n) *λέγει.* 73.

γὰρ, [o] ὅτι" ἐλογίσθη τῷ ἀβραὰμ [p] ἡ πίστις" εἰς δικαιο-
σύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ [q] ὄντι," ἢ ἐν ἀκρο- 10
βυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· Καὶ ση- 11
μεῖον ἔλαβε [r] ∾ περιτομῆς," [s] σφραγῖδα" τῆς δικαιοσύνης
τῆς πίστεως τῆς ἐν [t] τῇ" ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, (εἰς τὸ
λογισθῆναι [u] — καὶ" αὐτοῖς [x] τὴν" δικαιοσύνην,) Καὶ πα- 12
τέρα περιτομῆς, [y] τοῖς οὐκ" ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ
καὶ τοῖς [z] στοιχοῦσι" τοῖς ἴχνεσι [a] ∾ τῆς ἐν † ἀκροβυστίᾳ
πίστεως" τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀβραάμ.] [Οὐ γὰρ διὰ νό- 13
μου ἡ ἐπαγγελία τῷ ἀβραὰμ, [b] ἢ" τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
κληρονόμον [c] αὐτὸν" εἶναι [d] † κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύ-
νης [e] πίστεως. Εἰ γὰρ [f] οἱ ἐκ" νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται 14

---

[r] ∾ περιτομήν. [a] ∾ τῆς πίστεως τῆς ἐν † τῇ : ἀκροβυστίᾳ.
[d] † τοῦ.

(o) = BD* 47. (p) = Mt. g. Post δικαιοσύνην ponunt 17. 62. (q) = FG. Syr. Vulg. It. Cyr. Aug. Ambrosiast. Pelag. (r) AC. ut videtur, 6. 9. 36. 47. 67. ap. Tresch. 77. Mt. n. Syr. utr. Or. in schol. Eus. Cyr. alex. et hier. Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Procop. in catena. Rufin. περιτομῆς καὶ Mt. d. καὶ absque περιτομῆς. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) (s) σφραγῖδα. Alii. || + διὰ. FG. boern. habet utrumque. (t) = DFG. al. 3. Mt. b. c. e. Damasc. Procop. (u) = AB. 47. 67** 73. 74. al. 7. Mt. d. Ar. pol. Vulg. ms. Or. in schol. Cyr. Damasc. (x) = C** D* 67** 80. Mt. d. εἰς. A. 32. 47. Mt. c. q. Syr. Vulg. germ. Cyr. Aug. Ambrosiast. Pelag. εἰς τὴν 67*. (y) οὐ τοῖς. 37. 80. Syr. Arr. Slav. Vulg. ed. Theodoret. Theoph. in comment. Procop. Aug. Ambrosiast. in comment. Ruf. Pelag. || τοῖς οὐκ ἐκ] οὐ. 73. τοῖς ἐκ. 57. (z) στοιχοῦσι. 31. 65. 80. Mt. d. (a) 17. 46. 48. 74. al. 34. Mt. a. al. 10. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. harl** Theodoret. Theoph. in comment. semel. Œc. Aug. semel. Ambrosiast. Pelag. τῆς πίστεως τοῖς ἐν ἀκροβυστίᾳ. 2 ap. Mill. 63. Ed. τῆς πίστεως, τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως. D* 71. clar. germ. τῆς πίστεως ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ. Mt. m. τῆς πίστεως τῆς ἀκροβυστίας. Slav. 5. 8. || τῇ ACDFG. Alii. Mt. d. k**n. Ed. Cyr. Damasc. Œc. Procop. || ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως = tol. (b) καὶ. 76. Mt. q. Arm. Theoph. (c) = 42. Arm. Slav. 5. (d) = ABCDFG. 47. 73. 80. Damasc. (e) + καὶ. 3 ap. Wetst. 44. 71. Cyr. Theoph. ms. (f) διὰ. Mt. e.

15 ἡ πίστις, [g]καὶ″ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. Ὁ γὰρ νόμος
ὀργὴν κατεργάζεται· [h]οὗ″ [i]∾γὰρ″ οὐκ ἔστι νόμος, [k] οὐδὲ
16 παράβασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως [l], ἵνα [m] κατὰ χάριν·
εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ [n] σπέρμα-
τι″, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου [o] μόνον,″ ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πί-
17 στεως ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν· (Καθὼς γέ-
γραπται· ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε·) κατέναν-
τι οὗ [p] ἐπίστευσε″ θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς
18 καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα [q] ὡς″ ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα
[r] ἐπ' ἐλπίδι″ ἐπίστευσεν [s], εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα
πολλῶν ἐθνῶν, (κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρ-
19 μα σου [t].) Καὶ μὴ ἀσθενήσας [u] τῇ πίστει, [x] = οὐ″ κα-
τενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα [y] ἤδη″ νενεκρωμένον, ἑκατοντα-
έτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας σάῤῥας·
20 Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπι-
στίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ,
21 [z]Καὶ″ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ

---

[i] ∾ ἔστι.

(g) = E. Vulg. clar. germ. Ambrosiast. Pelag. (h) πού. G. Arm. (i) AC. 10. 31. Mt. q. Copt. Syr. p. in m. Theodoret. Theoph. Ambr. Ruf. (k) + ἐκεῖ. Slav. (l) + ἰησοῦ. D. clar. (m) + ἡ. A. 45. 89. Arm. Theoph. (n) πιστεύοντι Syr. p. Sed rec. in m. (o) = FG. 42. clar. germ. boern. Post οὐ ponunt flor. Aug. Julian. ‖ Mox = καὶ FG. boern. clar. germ. harl*. (p) ἐπίστευσας. FG. Syr. Erp. It. tol. flor. marian. Vulg. ms. Ambrosiast. Vigil. Pelag. ἐπίστευσαν. D* item Æth. (q) εἰς. 37. (r) = 31. 62. 70. (s) + ἀβραάμ. 39. ap. Mill. 70. (t) + ὡς οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ ἄμμον τῆς θαλάσσης. FG. flor. Vulg. ms. et ed. sixtin. Theoph. Ruf. Pelag. Beda. Remig. + *sicut stellæ cœli*, harl* ut videtur. + *sicut arena maris*, marian. + *velut arena, quæ est in litore maris*, tol. (u) + ἐν. D*EFG. Syr. clar. Vulg. ed. sixtin. Julian. Beda. (x) = AC. 67** Syr. Erp. Copt. Chrys. in Mt. 3. et alibi. Damasc. Julian. ὡς. 32. Theodoret. *licet*, Arm. Æth. (y) = FG. 47. Barb. 1. Syr. Erp. (Syr. p. habet. c. obelo) Æth. It. harl. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Epiph. Ruf. ‖ Vulg. ed. jungit cum ἑκατονταέτης. (z) = D*EFG. Vulg. It. Julian. Sedul. Ambrosiast. Pelag. (habent Aug. Ruf. Leo.) *Sed*, Arm.

ποιῆσαι. Διὸ [a] — καὶ" ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 22
Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ [b]. 23
Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πι- 24
στεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα [c] ἰησοῦν" τὸν κύριον ἡμῶν
ἐκ νεκρῶν· Ὃς παρεδόθη διὰ [d] τὰ παραπτώματα" 25
ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν [e] δικαίωσιν" ἡμῶν.]

[Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην [f] ἔχομεν" πρὸς 1
τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· Δι' οὗ 2
[g] καὶ" τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [h] — τῇ πίστει" εἰς
τὴν χάριν ταύτην, ἐν ᾗ ἑστήκαμεν· καὶ καυχώμεθα ἐπ'
ἐλπίδι τῆς δόξης [i] τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ 3
[k] καυχώμεθα" ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις
ὑπομονὴν κατεργάζεται, Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ 4
δοκιμὴ ἐλπίδα, Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη 5
τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύμα-
τος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. [l] Ἔτι" γὰρ [χριστὸς, ὄν- 6
των ἡμῶν [m] ἀσθενῶν" [n] ⁜ ἔτι," κατὰ καιρὸν * ὑπὲρ ἀσε-

(a) = BD*FG. Syr. Erp. boern. (b) + εἰς δικαιοσύνην. D**E. 63. al. 5. Syr. Erp. Vulg. ed. clar. germ. marian. Cyr. Chrys. in initio homiliæ (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Sedul. (non Aug.) + ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Theodoret. (c) = Mt. d. Æth. ἰησοῦν χριστὸν. 46. Mt. a. in marg. Syr. Erp. Vulg. harl** Aug. Ruf. Pelag. Ambrosiast. (d) τὰς ἁμαρτίας. 21. Ambrosiast. (e) δικαιοσύνην. D**E. 17. 73. al. 10. Mt. b. e. Ed. Cyr. Chron. pasch. (f) ἔχωμεν. ACD. 17. 37. 46. 80. al. 14. Mt. a. al. 5. Syr. Erp. Copt. Vulg. It. harl** Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Cyr. Damasc. Theoph. Œc. Ruf. Pelag. Oros. Aug. Julian. Cassiod. Ambrosiast. in textu. (g) = 46. Syr. Æth. τῶν. Theodoret. (h) = BDFG. Æth. It. Aug. Hilar. Ambrosiast. in textu. ‖ ἐν τῇ π. A. Mt. q. Chrys. semel (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. (i) + *filiorum*, Vulg. Pelag. Sedul. Vigil. Ambrosiast. in textu. (non Cypr. Ruf. (k) καυχώμενοι. C. 80. Or. Tert. (l) εἴγε. B. Syr. Erp. Copt. εἰ γὰρ Isid. pelus. Aug. εἰς τί FG. *ut quid*, Vulg. It. Iren. Ambrosiast. Pelag. Faustin. Sedul. ἔτι. Ar. pol. (m) *peccatores*, Ambrosiast. (n) + ABC D*FG. 31. Copt. Syr. Ar. pol. Vulg. It. Epiph. Isidor. ms. Theodoret. in comment. ut videtur. Damasc. Marcion. Iren. Patr. lat. (non Ruf. ‖ ἔτι ὄντων ἡμῶν ἁμαρτωλῶν κατὰ καιρὸν Χριστὸς ὑπὲρ ἀσ. etc. Cyr. ‖ Χριστὸς post ἀσθενῶν ponit et + ὑπὲρ ἡμῶν Arm.

7 ϐῶν ἀπέθανε. [o] Μόλις γὰρ ὑπὲρ [p] δικαίου" τις ἀπο-
θανεῖται· ὑπὲρ [q] γὰρ" τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολ-
8 μᾷ ἀποθανεῖν· [r] Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην [s] εἰς
ἡμᾶς" [t] ὁ θεὸς," ὅτι, [u] ἔτι" [x] ἁμαρτωλῶν" ὄντων ἡμῶν,
9 [y] χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. Πολλῷ [z] οὖν" μᾶλλον,
δικαιωθέντες [a] νῦν" ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα
10 δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.] [Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κα-
τηλλάγημεν [b] τῷ θεῷ" διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐ-
τοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ
11 ζωῇ αὐτοῦ.] Οὐ μόνον δὲ [c], ἀλλὰ καὶ [d] καυχώμενοι"
ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ
νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
12 [e] Διὰ τοῦτο" [ὥσπερ δι' ἑνὸς [f] ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία
εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ [g] τῆς ἁμαρτίας" ὁ θά-
νατος· [h] καὶ" οὕτως εἰς πάντας [i] ἀνθρώπους" [k] — ὁ
13 θάνατος" [l] διῆλθεν," ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. Ἄχρι

(o) Vs. 7 = Iren. Post vs. 8 ponit Or. (p) ἀδίκων. Syr. Erp. (q) = 2. 32. 62. Mt. ψ. (r) Vs. 8 = 71. (s) *in nobis*, Vulg. It. Iren. Patr. lat. (t) = B. Ante εἰς ponunt DFG. 76. Mt. q. 8. Vulg. It. Theodoret. Theoph. Patr. lat. Ante δὲ Arm. (u) = Arr. Dial. c. marcion. εἰ. Syr. Chrys. (etiam in Mt. 8. Hiat 3.) εἰ ἔτι. FGgr. καὶ ἔτι. Slav. exc. recent. ‖ *quoniam, si cum adhuc p. essemus*, etc. omisso vs. 9 οὖν, clar. tol. Vulg. ms. Cypr. Hilar. Aug. semel. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Alii lat. (x) ἀσθενῶν. Arm. Sed rec. in m. edd. Amst. et Const. (y) + κατὰ καιρόν. Vulg. ed. Arm. in m. edd. Amst. et Const. Theodoret. Aug. semel. Pelag. + κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Syr. p. (z) = DFG. 43. 52. Arm. It. Vulg. ms. Chrys. Dial. c. marc. Cypr. Iren. Hilar. Aug. Alii lat. (a) = 39. 41. Dial. c. marc. (b) = 39. Prædestinat. (c) + τοῦτο. D*FG. Arm. Ar. pol. clar. boern. Ambrosiast. (d) καυχώμεθα. 37. 80. al. 8. et Barb. 3. Mt. l. al. 4. Ed. Arm. Slav. Vulg. It. Theophyl. Patr. lat. καυχῶμεν. FG. (e) = Syr. καὶ. Erp. (f) + θανάτου. 37. (g) τὴν ἁμαρτίαν. 2. Ed. (h) = 4. Mt. q. Vulg. ms. Cassiod. semel. (i) = 62. (k) = DEFG. 62. Syr. p. c. ast. It. harl. Aug. sæpiss. (alibi habet) Ambr. Ambrosiast. Leo. Pacian. Alii. Post διῆλθεν ponunt Arm. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. (l) εἰσῆλθεν. 38. 73. Slav. Mt. 8.

γὰρ νόμου [m] ἁμαρτία [n] ἦν ἐν [o] κόσμῳ· ἁμαρτία [p] δὲ″
οὐκ [q] ἐλλογεῖται″ μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ᾽ ἐβασίλευσεν 14
ὁ θάνατος ἀπὸ ἀδὰμ μέχρι [r] ∾ μωσέως,″ [s] καὶ″ ἐπὶ
τοὺς [t] — μὴ″ ἁμαρτήσαντας [u] ἐπὶ τῷ″ ὁμοιώματι τῆς
παραβάσεως ἀδάμ· ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.
Ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. 15
εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον,
[x] πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ [y] ἐν″
χάριτι [z] τῇ″ τοῦ [a] ἑνὸς ἀνθρώπου″ ἰησοῦ χριστοῦ εἰς
τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Καὶ οὐχ ὡς δι᾽ ἑνὸς [b] ∾ ἁ- 16
μαρτήσαντος,″ τὸ δώρημα. τὸ μὲν [c] γὰρ″ κρίμα ἐξ
ἑνὸς [d] εἰς κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν [e] πα-
ραπτωμάτων″ εἰς δικαίωμα] [f]. [Εἰ γὰρ [g] ∾ τῷ τοῦ 17
ἑνὸς″ παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε [h] διὰ τοῦ
ἑνός,″ πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ

---

[r] ∾ μωϋσέως. [b] ∾ ἁμαρτήματος. [g] ∾ ἐν ἑνί.

(m) + ἡ. 38. 62. Mt. *a*. Or. Theoph. (n) + οὐκ Slav. 5. (o) + τῷ 38. al. 5. Mt. c. d. Ed. Theodoret. (p) γάρ. 52. 55. germ. Or. Cyr. (q) ἐλλογᾶτο. A. ἐλλογεῖτο. 52. 108. ἐλλόγισται. Mt. *a*. *imputabatur, cum lex non esset*, Syr. Arr. Slav. Vulg. boern. flor. harl* Aug. Ambrosiast. Patr. lat. εὐλογεῖται. 71. 77. (r) BD FG. Alii. Mt. a. al. 10. Ed. Chrys. (s) = 67** clar. (t) = 62. (qui post ἁμαρτήσ. addit καί) 63. 67** Mt. *a*. Codd. ap. Ruf. Codd. lat. imo et græci ap. Ambrosiast. qui græcos codd. vitiatos esse contendit. Codd. lat. plerique ap. Aug. qui græcos omnes aut pæne omnes negationem habere fatetur. Or. gr. bis. Cyr. Ruf. dis. Ambrosiast. dis. Tert. Cypr. Victorin. teste Ambrosiast. Sedul. (habet utrumque) ‖ Habent Ath. Archelaus. Chrys. Theodoret. Theoph. Iren. Hier. Ambr. Aug. Pelag. Alii. (u) καὶ ἐπὶ τῷ. 62. ἐν τῷ. B. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. (x) + οὐ. 4. (y) = FG gr. (z) = 37. 74. al. 2. Mt. *a*. Ed. (a) ὀνόματος. Mt. *a*. (b) DEFG. 26. 80. Syr. Erp. Vulg. ed. It. harl** Theodoret. in textu (non in comment.) Aug. alicubi. Ruf. Pelag. Ambrosiast. in comment. Sedul. (c) = FG gr. 45. Mt. *a*. Syr. p. c. ast. boern. (d) + παραπτώματος. Arm. (e) ἁμαρτημάτων. 1. (f) + ζωῆς. D. Æth. clar. (g) ἐν (τῷ DE) ἑνί. ADEFG. boern. ἐν ἑνός. 47. Or. τῷ ἑνί. Ed. τῷ 44. *propter hominem unum*, omisso παραπτώματι, Erp. (h) = 52. Mt. *a*. Syr. Erp. Copt. ‖ = τοῦ. Mt. d.

[i] — τῆς δωρεᾶς" τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ
18 [k] βασιλεύσουσι" διὰ τοῦ ἑνὸς [l] ἰησοῦ χριστοῦ [m]. Ἄρα
οὖν [ὡς δι' ἑνὸς [n] παραπτώματος," εἰς πάντας ἀνθρώ-
πους [o] εἰς κατάκριμα·" οὕτω καὶ δι' ἑνὸς [p] δικαιώμα-
19 τος," εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς [q] δικαίωσιν" ζωῆς. Ὥσ-
περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτω-
λοὶ [r] κατεστάθησαν" οἱ πολλοί· οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑ-
πακοῆς τοῦ ἑνὸς [s] δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.
20 Νόμος δὲ παρεισῆλθεν [t], ἵνα πλεονάσῃ τὸ [u] παράπτω-
μα"· οὗ [x] δὲ" ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν
21 ἡ χάρις· Ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία [y] ἐν τῷ
θανάτῳ," οὕτω καὶ ἡ χάρις [z] βασιλεύσῃ" διὰ δικαιο-
σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, [a] διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν."]
1 Τί οὖν ἐροῦμεν; [b] ∞ ἐπιμένουμεν" τῇ ἁμαρτίᾳ,

---

[b] ∞ ἐπιμένωμεν.

(i) = B. 49. Or. (Idem alibi bis cum C. 70* servat τῆς δωρεᾶς, sed = τῆς δικαιοσύνης) Chrys. in comment. Iren. Aug. sæpe: Beda. τὴν δωρεὰν. 67** al. 4. Ar. pol. Theoph. Ruf. ‖ + καί. 63. Syr. Erp. Vulg. Cyr. Isid. Chrys. ms. et in Mt. 8. Theodoret. Œc. Pelag. Ambrosiast. (k) βασιλεύουσι. 47. al. 7. Ed. Or. Chrys. etiam in catena ms. (l) + ἀνθρώπου. 49. Copt. (m) + τοῦ ἐπουρανίου. 65. (n) τὸ παράπτωμα. FG. 37. 46. παραπτωμάτων. Dgr. ἀνθρώπου τὸ παράπτωμα. 46. (o) εἰσῆλθε τὸ κατάκριμα. Mt. b. e. (p) τὸ δικαίωμα. DEG. item F. *justificationem*, flor. Aug. (q) δικαίωμα. 49. Cyr. semel. (r) κατεστάθημεν. 37. 38. Mt. a. Ed. Cyr. καθεστήκαμεν. 2. (s) + ἀνθρώπου. D* item FG. clar. boern. Codd. lat. Ambr. semel. Aug. alicubi. Beda. (t) + εἰς τὸ μέσον. Syr. p. c. ast. (u) ἁμάρτημα. 36. 61. Mt. b. e. τὸ κακόν. Cyr. (x) γάρ. Slav. (y) *in mortem*, Vulg. It. (non tol.) Tert. semel. Pacian. Ruf. Ambrosiast. (z) βασιλεύσει. 47. al. 6. Mt. l. al. 7. ἐβασίλευσεν. Mt. 8. ‖ + ἡ. 71. (a) = 76. Mt. q* Theoph. ed. ‖ = τοῦ κυρίου ἡμῶν. 7. Ed. (b) ABCDEFGgr. 31. 37. 46. 67** 71. ap. Birch. 73. 80. al. 13. Copt. clar. germ. Codd. lat. Damasc. Aug. alicubi. (Sed Tert. aliique ut rec.) ἐπιμείνωμεν. Mt. q. ἐπιμένομεν. 1. 57. (c. al. 4.) 68. Mt b. al. 4.

[c] ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;" Μὴ γένοιτο· οἵτινες [d] ἀπεθά- 2
νομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι [e] ζήσομεν" ἐν αὐτῇ;] Ἢ 3
ἀγνοεῖτε, ὅτι [ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν [f] ἰησοῦν,"
εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν 4
[g] οὖν" αὐτῷ [h] διὰ τοῦ βαπτίσματος" εἰς τὸν θάνατον·
ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν [i] διὰ τῆς δόξης τοῦ
πατρὸς," οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσω-
μεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ 5
θανάτου αὐτοῦ, [k] ἀλλὰ" καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα[l].
Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνε- 6
σταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ
μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. [m] Ὁ γὰρ ἀπο- 7
θανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ [n] δὲ" ἀπε- 8
θάνομεν [o] σὺν" χριστῷ, [p] πιστεύομεν," ὅτι καὶ συζήσο-
μεν [q] αὐτῷ·" Εἰδότες, ὅτι χριστὸς, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, 9

(c) = 32. (d) + *γὰρ* FG. Syr. utr. Ar. pol. Vulg. It. Ruf. Pelag. Ambrosiast. Aug. alicubi. Gildas. Beda. (non Tert.) (e) *ζήσωμεν*. CGgr. 71. al. 4. Mt. n. 8. Diodor. in cat. (f) = B. 31. 39. 73. al. 5. Mt. h. k. q. Chrys. (etiam in Mt. 8.) Theophyl. Ambr. Ante *χριστὸν* ponit 80. ‖ *in Christo Jesu*, Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. semel.) (g) *σὺν* 39. al. 3. (Arm. Vulg. It.) *enim*, Syr. Vulg. clar. germ. (boern. habet utrumque.) Ruf. Pel. Ambrosiast. Ambr. Gaudent. Beda. (h) *post baptisma*, Tert. semel. ‖ *βαπτίσματος* + *αὐτοῦ*. 17. Cyr. Alibi hoc addit post *θάνατον*. ‖ + *καὶ συνανέστημεν αὐτῷ*. Orig. septies. ‖ *εἰς τὸν θάνατον διὰ τοῦ βαπτίσματος*. hoc ord. Mt. d. (i) = Tert. Iren. Pacian. Gaudent. Chromat. *per virtutem patris*, Ambrosiast. *in gloriam patris*, Pelag. in comment. ‖ *πατρὸς*] *πνεύματος*. Cyr. (k) *ἅμα*. G. Vulg. It. Tert. semel. Alii lat. *etiam*, Ruf. *sic*, Aug. alibi vero: *sed*. (l) + *participes*, Slav. ant. (m) Vs. 7. = Tert. Ambrosiast. Ambr. ms. semel. Ruf. ms. in textu, nec attingit in comment. ‖ *γὰρ*] *δὲ*. clar. germ. (n) *γάρ*. FG. tol. (boern. utrumque.) (o) = 2* ἐν 2** 32. (p) *πιστεύωμεν*. 39. 44. Erp. *πιστεύσωμεν*. Mt. n. (q) *τῷ χριστῷ*. DEFG. Syr. Vulg. marian. (non demidov. tol. nec ed. sixtin.) It. Aug. semel. Beda. (Non Tert. Ruf. Pel. aliique.)

ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου, ἐφʼ ὅσον χρόνον ζῇ;
2 Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται [b] νόμῳ·"
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ [c] ὁ ἀνὴρ," κατήργηται ἀπὸ [d] τοῦ νόμου"
3 [e] τοῦ ἀνδρός". Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς
χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
ἀνὴρ [f], ἐλευθέρα ἐστὶν [g] ἀπὸ τοῦ νόμου," τοῦ μὴ εἶναι
4 αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. Ὥστε, ἀ-
δελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς [h] ἑτέρῳ, τῷ
ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, [i] ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ."
5 Ὅτε γὰρ ἦμεν [k] ἐν" τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν
ἁμαρτιῶν, τὰ διὰ [l] τοῦ νόμου," ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλε-
6 σιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· Νυνὶ δὲ
κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, [m] ἀποθανόντες," ἐν ᾧ [n] κατει-
χόμεθα·" ὥστε δουλεύειν [o] ἡμᾶς" ἐν καινότητι πνεύμα-
τος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
7 Τί οὖν [p] ἐροῦμεν;" ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλ-
λὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ
ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμή-

---

[m] ἀποθάνοντος.

(b) = Tert. *lege mariti s. viri*, Faustus ap. Aug. Ambrosiast. Cassiod. (c) = Tert. (d) = Ed. (e) ὅς ἐστιν ἀνήρ. Orig. semel. (f) + αὐτῆς. DFG. Syr. Erp. Vulg. It. Patr. lat. (g) = 76. ‖ + τοῦ ἀνδρὸς. 17. Mt. 3. Vulg. harl. (non tol.) Ambrosiast. Sedul. Ambr. Ruf. Pel. (non Tert. Hilar.) (h) + ἀνδρὶ. 61. 66 in m. 72. al. 6. Mt. b. l. m. in marg. Ed. Slav. 8. Pelag. (i) *ut mortificetis Deo*, Pelag. (k) = FG gr. (l) τῆς σαρκὸς. Dial. c. marcion. (m) AC. 17. 39. 46. 47. 57. (cum 49. et al. 5.) 72. 73. 80. 108. al. 30. pluresve. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theophyl. Œc. Theodul. Tert. Ruf. dis. (damnat τὸ: *mortis*) Pelag. ut videtur. ‖ τοῦ θανάτου. DEFG. Vulg. It. Codd. ap. Ruf. Tert. ed. Hier. Aug. Ambrosiast. Vigil. taps. Sedul. Beda. ‖ = Conject. (n) κατηχούμεθα. Æth. item 62. 71. (o) = BFG. ‖ + θεῷ. Slav. ed. Tert. Aug. (p) = 36. Or. Chrys. semel, etiam in Mt. 3. 8. (habet Clem. Tert.) ‖ + ὅτι. 17. 46. 71. al. 3. et. Barb. 2. Ed. Theophyl.

σεις. Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντο- 8
λῆς * [q] κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς
γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά [r]. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νό- 9
μου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζη-
σεν," Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ 10
εἰς ζωήν, [t] ∞ αὕτη" εἰς θάνατον. Ἡ γὰρ ἁμαρτία, 11
ἀφορμὴν λαβοῦσα, [u] διὰ" τῆς ἐντολῆς * [x] ἐξηπάτησέ"
με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, 12
καὶ ἡ ἐντολὴ [y] ἁγία καὶ" [z] δικαία καὶ" [a] ἀγαθή". Τὸ 13
οὖν [b] ἀγαθὸν ἐμοὶ" [c] γέγονε" θάνατος; μὴ γένοιτο·
ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ [d] ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγα-
θοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ'
ὑπερβολὴν [e] ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία" διὰ τῆς ἐντολῆς.]
[[f] Οἴδαμεν" [g] γάρ," ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν·| 14
Ἐγὼ δὲ [h] σάρκινός" εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
τίαν. Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέ- 15
λω[i], [k] τοῦτο" πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, [l] τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ 16

---

[t] ∞ αὐτή. [h] σαρκικός.

(q) Hic interpungunt 71. 80. alii. Sic etiam vs. 11. (r) + ἦν. FG. item Mt. g. Syr. Vulg. It. Hier. Aug. Sedul. Ambrosiast. Ruf. in textu. Pel. ‖ + ἐστιν. 13. 26. Aug. alicubi. Ambr. Ruf. in comment. (s) ἔζησεν. 48. 72. Ed. (t) Ed. (u) = Arm. (x) *conculcavit*, (quasi ἐξεπάτησε) Æth. (y) = 46. Tert. semel. (z) = 2. 92** Tert. semel. (a) θαυμαστή. 47. (b) ἐμοὶ ἀγαθόν. Arm. ἀγαθὸν ἐν ἐμοί. 49. 70. Mt. c. (c) = FG. ἐγένετο. ABCDE. 47. 73. 80. Method. Damasc. *est*, clar. boern. Ambrosiast. Hier. Ruf. (d) + ἡ. 17. 67* Mt. m. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (e) *peccator aut* (ἢ) *peccatum*, Aug. et alicubi addit: *delinquens* per mandatum. ἡ ἁμαρτία ἁμαρτωλός. DF G. Arm. It. tol. Aug. alicubi. Ambrosiast. (f) *Scio*, Hier. οἶδα μὲν Conject. (g) = Arm. Aug. alic. Hier. δέ. ADE. Mt. k. q. Syr. p. in m. Orig. semel. Cyr. Theodoret. Hilar. Ruf. Ambr. Aug. semel. Beda. (h) ABCDEFG. 17. 61. 67. 73. 80. 87. Mt. a** Method. Ephr. Nyss. Bas. Cyr. Theodoret. alicubi. Damasc. (i) + ἀγαθόν. Arm. Vulg. ed. harl** marian. Sedul. Beda. item Cyr. (k) = DEFG. It. Patr. lat. (l) + κακόν. Arm. Vulg. ed. marian. Cyr. Sedul. Beda.

οὐκέτι ἀποθνήσκει· [r] θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι [s] κυριεύει."
10 [q]Ὃ γὰρ ἀπέθανε, [t] τῇ ἁμαρτίᾳ" ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ
11 δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. [Οὕτω καὶ ὑμεῖς· λογίζεσθε * ἑαυ-
τοὺς * νεκροὺς μὲν [u] † τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ
ἐν χριστῷ ἰησοῦ [x] †.]
12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν
13 σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν [y] † †· Μηδὲ παριστάνετε τὰ
μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστή-
σατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ, [z] ὡς" ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ
14 μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης [a] τῷ θεῷ." [b] Ἁμαρτία
γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·" οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ'
ὑπὸ χάριν.
15 Τί οὖν; [c] ∾ ἁμαρτήσομεν," ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νό-

---

[u] † εἶναι. [x] † τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [y] † αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ. [c] ∾ ἁμαρτήσωμεν.

(r) + καὶ Arm. Aug. alicubi (s) κυριεύσει. 28. Vulg. ed. It. marian. Ambr. Aug. Ruf. Ambrosiast. Alii. (non Tert.) (t) cum anteced. jungunt 73. 80. Latini. (u) = ADEFG. 17. Mt. 8. semel. Æth. Tert. ‖ Post ἑαυτοὺς ponunt C. Cyr. Damasc. item Ed. (x) = ABDEFG. 47* Æth. Syr. p. It. flor. harl. demidov. tol. marian. Bas. Cyr. Theodoret. Tert. bis. Hilar. Aug. Pelag. (habet Ambrosiast. dis.) (y) αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ = germ. Ambr. Faustin. Habent Chrys. (neque tamen dis. attingit in comment.) et Theodoret. ‖ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, omisso αὐτῇ ἐν, ABC* 4* 39. 47. 67. 80. alius. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. harl. tol. Orig. bis. Methodius ap. Epiph. Damasc. Antiochus. Hier. Aug. Sedul. Ruf. Beda. Item Pel. et Ambrosiast. in textu; sed non attingunt ἐπιθυμίας in comment. ‖ ὑπακούειν αὐτῇ, omisso ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, DEFG. clar. (a quo etiam *ei* aberat a prima manu.) boern. Iren. Tert. Victor tunun. ‖ ἐν = Omnes adhuc laudati. ‖ αὐτῇ] = Mt. k. αὐτῷ. 9. 23. 35. 71. αὐτοῦ. 17. αὐτὴν. 1. ἐν αὐτῇ. 63. ‖ αὐτοῦ] = 68 ap. Tresch. αὐτῆς. Mt. d. Orig. semel. Theodoret. Ruf. (z) ὡσεὶ. ABC. 26. 47. 73. Methodius ap. Epiph. Damasc. ‖ + τοὺς. Syr. Syr. p. c. ob. (a) = Mt. 3. 8. Tert. (b) = 76. Mt. q* ‖ οὐ] οὐκέτι. 73. 80. Æth. Chrys. etiam in Mt. 8. Theodoret. Ambrosiast. ‖ κυριεύσει] κυριεύει. 39. 73. (c) ACDE. 37. 39. 46. 47. 55. 71. 80. al. 14. Mt. a. al. 7. Clem. ἡμαρτήσαμεν. G. boern. germ** harl.

μον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. [d] Οὐκ οἴδατε, ὅτι 16
ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς [e] δούλους" εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί
ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας [f] = εἰς θάνατον," ἢ
ὑπακοῆς [g] εἰς δικαιοσύνην;" Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε 17
δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ [h] καρδίας εἰς
ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς.] [[i] Ἐλευθερωθέντες δὲ 18
ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας," ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀν- 19
θρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν·
ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ [k] μέλη" ὑμῶν [l] δοῦλα" τῇ
[m] ἀκαθαρσίᾳ" καὶ τῇ ἀνομίᾳ [n] εἰς τὴν ἀνομίαν·" οὕτω
[o] [p] νῦν" [q] παραστήσατε" τὰ μέλη ὑμῶν [r] δοῦλα" τῇ [s] δι-
καιοσύνῃ" εἰς ἁγιασμόν. Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρ- 20
τίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα [t] οὖν" καρπὸν 21
εἴχετε [u] τότε;" * ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ [x] γὰρ
τέλος ἐκείνων, θάνατος. Νυνὶ δὲ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ 22
τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες [y] δὲ τῷ θεῷ," ἔχετε τὸν καρ-
πὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος [z], ζωὴν αἰώνιον. Τὰ 23
γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα
[a] τοῦ θεοῦ," ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.]
Ἢ ἀγνοεῖτε, [ἀδελφοὶ, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ,) 1

(d) + ἤ. D*FG. 21* boern. item clar. flor. harl* Sedul. Beda. (e) = 17. 48. Apollinar. in cat. (f) = DE. Syr. Erp. clar. germ. Aug. Ruf. in comment. ut videtur. ‖ *sive iniquitatis ad peccatum, sive justitiæ ad sanctificationem*, Prædestinat. (g) *justitiæ*, clar. (boern. utrumque.) δικαιοσύνης εἰς ζωήν. Arm. (h) + καθαρᾶς. A. 13. 26. Ar. ms. Chrys. alicubi. (i) *Credentes autem in Christum*, Ambrosiast. ‖ δὲ] = 37. 39. 62. tol. Codd. lat. οὖν. 73. Mt. h. Arm. (k) βέλη. 37. (etiam vs. 13.) σώματα. 67. (cum. 3. 49). ‖ + τῆς σαρκὸς. Chrys. in textu. (l) δουλεύειν bis. FG. Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. Hier.) (m) ἁμαρτίᾳ. 34. (n) = Mt. 19. Syr. Erp. Sedul. (o) + καὶ. 7. Mt. g. Ed. Syr. Arm. Slav. (exc. rec.) tol. Codd. lat. Tert. bis. Sedul. (p) = 31. Syr. p. c. ast. δή. 76. (q) παριστήσατε. Conject. (r) ὅπλα. A. Conf. not. l. (s) ἁγιωσύνῃ. 49. (t) γὰρ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) tol. Codd. lat. Ambrosiast. (u) = 39. Tert. (x) + μὲν. D*FG. 73. Mt. 3. 8. Syr. p. Theodoret. (y) τῇ δικαιοσύνῃ. 29. Æth. (z) + αὐτοῦ. Arm. (a) = 28.

4 ἁμαρτίαν [y] ἐν τῇ σαρκί·" Ἵνα τὸ δικαίωμα [z] τοῦ νό-
μου" πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦ-
5 σιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες,
τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ
6 πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· τὸ
7 δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη [a]. Διότι
τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ
8 τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. Οἱ δὲ
9 [ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ
οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, [b] ἀλλ' ἐν πνεύματι," εἴπερ πνεῦμα
θεοῦ [c] οἰκεῖ" ἐν ὑμῖν.] εἰ δέ τις πνεῦμα [d] χριστοῦ" οὐκ
10 ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. [e] Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν,"
τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν [f] δι'" ἁμαρτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα
11 [g] ζωὴ" διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος
ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν [h] χριστὸν"
ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει [i] καὶ" τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, [k] διὰ
12 τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα" ἐν ὑμῖν. Ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέ-

---

[k] διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος.

(y) = Syr. p. πρὸς σάρκα D* ut videtur. *in carnem*, clar. ‖ + αὐτοῦ. Mt. 3. Syr. Arr. Æth. Ruf. in commentar. semel. (z) θεοῦ. 62. 80. (a) + διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 17. *in C. J. D. nostro* Tert. (b) = 39. (c) ἐνοικεῖ. 69. *est*, Hilar. Alii lat. (d) θεοῦ. 39. 61. 87. (e) = FG. boern. ‖ χριστὸς] + οἰκεῖ Theodoret. ed. (f) διὰ τὴν. 2. 37. 46. 68. 70. 92. Mt. e. (g) ζῇ. FG. Arm. Vulg. boern. harl** ζῶν. Mt. e. Cyr. (h) κύριον. Mt. c. d. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. ms. ἰησοῦν. Mt. b. harl.* Cyr. hier. Tert. semel. Ambrosiast. ‖ + ἰησοῦν. ADE** 31. 37. 47. 73. item C. Æth. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Hippol. Ath. Bas, Cyr. Damasc. Didym. Ruf. Aug. sæpe. Vigil. taps. Pel. Beda. τὸν κύριον ἡμῶν I. X. Syr. Erp. Respons. ad orthodox. (i) = A. 39. 47. Ar. p. (k) DEFG. 4. 17. 36. 46. 47. 49. 67. 76. 77. 87. al. 20. pluresve et Barb. 7. Mt. a. l. q. in scholiis. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Erp. Sahid. Vulg. It. Or. ter. Method. ap. Photium. Severian. gabal. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Maximus in dial. 3. c. maced. Theophyl. Œc. Iren. Tert. Hilar. Ruf. Hier. Ambrosiast. Aug. alicubi. Ambr. alicubi. Pelag. Fulgent. Sedul. Apring. ‖ διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος. AB. 39. 57. (c. al. 4.) 72. 73. 7 :. Alii et Barb. 1. Mt. k. Vetusti codd. ca-

ται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῇν. Εἰ γὰρ 13
κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε [l] ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύ-
ματι τὰς πράξεις [m] ∾ τοῦ σώματος" θανατοῦτε, ζή-
σεσθε.] ["Οσοι γὰρ πνεύματι [n] θεοῦ" ἄγονται, οὗτοί 14
[o] εἰσιν υἱοὶ θεοῦ."] Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα [p] δου- 15
λείας" [q] πάλιν" εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα [r] υἱο-
θεσίας," [s] ἐν ᾧ" κράζομεν· ἀββᾶ, [t] ὁ" πατήρ. [u] Αὐτὸ" 16
τὸ πνεῦμα [x] συμμαρτυρεῖ" τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν
τέκνα θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι 17
μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχο-
μεν, [y] ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν."]

Λογίζομαι [z] γὰρ," ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ 18
νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι
εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ [a] ἀποκαραδοκία" τῆς [b] κτίσεως" τὴν 19
ἀποκάλυψιν [c] τῶν υἱῶν" τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. Τῇ 20
γὰρ [d] ματαιότητι" ἡ κτίσις ὑπετάγη, ([e] οὐχ ἑκοῦσα,"

---

m ∾ τῆς σαρκός.

---

tholicorum in dial. 3. c. macedon. contradicente macedoniano. Ed. Slav. Clem. Hippol. Ath. Pseudo Ath. Macar. Bas. Epiph. Didym. Chrys. alicubi. Cyr. alex. et hier. Elias cret. Aug. sæpe. Ambr. alicubi. Idac. Vigil. taps. Cerealis. Beda. διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτῷ πνεύματος. C. διὰ τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ πνεῦμα. 3. ap. Wetst. διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτὸ πνεύματος. 2. (l) + πάλιν. Mt. d. Theophyl. ms. (m) DEFG. Slav. Vulg. It. Orig. bis. Ir. Tert. Cypr. Ambr. Aug. Hier. Didym. Ruf. Pel. Ambrosiast. Sedul. Beda. τοῦ πνεύματος. 1. Mt. k. ‖ Rec. habent Sahid. Or. quinquies. (n) = 80. (o) υἱοὶ θεοῦ εἰσιν. ACD. 39. 47. 80. Vulg. ms. clar. germ. Or. semel. Damasc. Cassiod. Gaudent. υἱοί εἰσι θεοῦ. BFG. Syr. boern. demidov. Or. semel. Didym. Hilar. Aug. Ruf. Ambrosiast. (p) δειλίας. 71. (q) = 17. 39. Or. alicubi. (r) *adoptionis*, Hilar. *adoptionis filiorum*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. *adoptionis filiorum Dei*, boern. tol** harl** Pel. (s) ὅτι. Chrys. in Mt. 3. 8. (t) ὁ Conject. (u) ὥστε αὐτὸ. DEgr. Epist. ad Demetriad. αὐτὸ γάρ. Mt. d. q. Vulg. ed. harl* marian** Cyr. Theodoret. Theophyl. Ruf. Pel. (x) μαρτυρεῖ. 1. Mt. l. χ. Clem. Sed Or. ut rec. (y) καὶ συνδοξασόμεθα. Arm. (z) δὲ A. 9. Æth. *ergo*, Ambrosiast. (a) καραδοκία. 55. (b) κτίσεως. 37. Mt. m. in marg. (c) τοῦ υἱοῦ. Arm. (sed rec. in m.) item 70. ap. Tresch. (sed τὸν υἱὸν, teste Altero,) (d) φθορᾷ. 67** (e) οὐ θέλουσα. FG.

οὐ θέλω [m], τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ, ὅτι καλός.
17 Νυνὶ δὲ [n] οὐκέτι" ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ [o] οἰ-
18 κοῦσα" ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ [p] ἐν
ἐμοὶ, τοῦτ' ἔστιν" ἐν τῇ σαρκί μου, [q] ἀγαθόν· τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ [r] κα-
19 λὸν," [s] ∞ οὐχ εὑρίσκω." Οὐ γὰρ ὃ θέλω, [t] ποιῶ ἀγα-
20 θόν" ἀλλ' ὃ [u] οὐ θέλω" κακὸν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ
θέλω [x] = ἐγὼ," τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι [y] ἐγὼ" κατεργά-
21 ζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὑρί-
σκω [z] ἄρα" τὸν νόμον [a]* τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ κα-
22 λὸν, [b] [c] ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται". Συνήδομαι
γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ [d] θεοῦ" κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον·
23 Βλέπω δὲ ἕτερον [e] νόμον" [f] ἐν τοῖς μέλεσί μου," ἀντι-
στρατευόμενον [g] τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτί-
ζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας," τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέ-
24 λεσί μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ

---

[s] ∞ οὐ.

(m) + ἐγὼ 37. 39. al. 3. Mt. a. c. Theodoret. (n) οὐκ 33. 55. Syr. Erp. et Æth. ut videtur. Sedul. Hier. semel. (o) ἐνοικοῦσα. B. Ambrosiast. (p) = Iren. Aug. semel. Habet Clem. (q) + τὸ FG. Mt. l. Cyr. (r) ἀγαθόν. FG. (s) ABC. 47. 67** 80. Copt. Arm. (rec. habet in m.) Proclus ap. Epiph. Method. Cyr. Codd. gr. ap. Aug. οὐ γινώσκω. 73. *non habeo*, Æth. (t) ἀγαθὸν, τοῦτο ποιῶ. Arm. Vulg. Hier. alicubi. Ruf. in comment. (u) = G. boern. μισῶ. F. Vulg. ed. sixtin. Theodoret. Aug. alicubi. Ruf. in comment. (x) = BCDEG. 31. 49. 61. 73. 80. Barb. 2. Mt. q* Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. in Mt. 3. Ambr. Ambrosiast. Pel. Aug. alicubi. ‖ Post τοῦτο ponit Clem. Ante οὐ Chrys. (y) = 61. (z) γάρ. 73. Mt. m* *autem*, tol. (a) + *bonam*, demidov. (b) Hic interpungit Theodoret. item Chrys. (c) = FG. boern. ‖ ὅτι] καί. Arm. (d) κυρίου. 34. νοός. B. (e) = 76. ‖ + τῆς ἁμαρτίας. 36. in m. Æth. (f) = Chrys. semel, sed in Mt. 3. 8. bis. (g) καὶ αἰχμαλωτίζοντα τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου. A. ‖ με] + ἐν. DEFG. 17. 37. 46. 72. Mt. a. al. 6. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Theodoret. Hier. Hilar. Ambr. alii.

τοῦ σώματος τοῦ θανάτου [h] τούτου"; [i] ∞ Εὐχαριστῶ 25
τῷ θεῷ" διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἄρα [k] οὖν"
αὐτὸς [l] ἐγὼ" τῷ [m] μὲν" νοῒ [n] δουλεύω νόμῳ θεοῦ· τῇ δὲ
σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα [o] νῦν" κατάκριμα [p] τοῖς" ἐν χριστῷ 1
ἰησοῦ [q] †. [Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς * [r] ἐν 2
χριστῷ ἰησοῦ," ἠλευθέρωσέ [s] με" ἀπὸ [t] τοῦ νόμου"
τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.] [Τὸ γὰρ ἀδύνα- 3
τον τοῦ νόμου, [u] ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς," ὁ
θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας * ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς
ἁμαρτίας, [x] καὶ περὶ ἁμαρτίας," * κατέκρινε τὴν

---

[i] ∞ χάρις τῷ θεῷ. [q] † μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

(h) = Arm. (i) B. Barb. 1. Or. semel. χάρις δὲ τῷ θεῷ. C. 10. 17. 31. 73. 80. Barb. 1. Copt. Æth. Arm. (non Sahid.) Method. Cyr. Damasc. Paulin. Hier. semel. ἡ χάρις τοῦ θεοῦ. DE. 38 ap. Mill. Vulg. clar. germ. Theodoret. ut videtur. Ambr. Hier. semel. Ruf. Pel. Aug. Primas. Sedul. Ambrosiast. alii. ἡ χάρις κυρίου. FG. boern. ‖ *gratia Jesu Christi Domini nostri*, Iren. ‖ εὐχαριστῶ] + δὲ 49. (k) = D* (l) = D* (m) = FG. 10. Vulg. It. Patr. lat. (n) + μου. 10. Syr. Arr. Æth. (o) = D* gr. Syr. Arm. Æth. Chrys. semel. Hier. Victorin. Post κατακρ. ponunt 76. (Chrys. etiam in Mt. 3. 8.) Scholia in Mt. d. q. Aug. οὖν Conject. (p) = 67** boern. (q) = BCD*FG. (in G spatium relictum est vacuum.) 47* 67** Copt. Sahid. Æth. clar. * boern. Orig. in schol. Ath. Cyr. Dial. c. marcion. Ruf. Aug. ‖ = ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. AD ex emend. priori (nam alius corrector deinceps porro addidit græce, non latine, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.) Syr. Erp. Arm. Vulg. clar. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8) dis. Victorin. Hier. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. ‖ *nihil ergo damnationis est in J. C. his, qui secundum carnem ambulant.* Prædestin. (r) = 76. (etiam in scholio.) Mt. g. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Suidas. ‖ = ἰησοῦ 62. (s) σε. BG. Syr. boern. Chrys. bis, et in Mt. 3. ter. ἡμᾶς. Erp. Dial. c. marcion. (t) = 73. ‖ + καὶ. 2. 92. (u) = Æth. (x) = 34. 71. Cyr. alicubi Pseudo Chrys. *et de peccato*, Vulg. It. *et per delinquentiam*, Tert. *et pro peccato*, Græci ap. Ruf. et Sedul. *et propter peccatum*, tol. ‖ καὶ = Syr. Or. Hilar. Ambr. alicubi. Ambrosiast.

21 ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα,) [f] ἐπ' ἐλπίδι," * [g] "Ὅτι"
καὶ [h] αὐτὴ" ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας
τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν [i] τῆς δόξης τῶν τέκνων"
22 τοῦ Θεοῦ.] [Οἴδαμεν [k] γὰρ," ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις [l] συ-
23 στενάζει" καὶ [m] συνωδίνει" ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δὲ,
ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ [n] τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ" ἐν ἑαυτοῖς [o] στενάζομεν," [p] υἱοθεσίαν"
ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
24 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ

(f) superioribus jungunt AG. 17. 36. 47. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Or. sæpe. Chrys. Theodoret. Damasc. Œc. Ruf. Ambrosiast. *in spe futuræ gloriæ et dignitatis*, Philastr. (g) διότι. D* FG. (h) αὕτη. Andreas. (i) τῶν τέκνων τῆς δόξης. 43. Lect. 6. || τῆς δόξης = 4* 41. || τῶν τέκνων] = Œc. τῶν υἱῶν. 3. ap. Wetst. τοῦ υἱοῦ. Arm. (sed. rec. in m.) Conf. not. c. (k) δὲ A. || = Æth. (l) στενάζει. 33. 35. Vulg. clar. Or. Ambrosiast. Pel. Beda. (m) ὠδίνει. FG. Vulg. clar. boern. flor. (non tol.) Aug. Ambrosiast. Pel. Beda. Quidam ap. Ruf. (n) καὶ ἡμεῖς tam variis modis transponitur et mutatur, ut hinc suspectum reddatur. Scilicet: ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, αὐτοί. DFG. ἡμεῖς αὐτοὶ (αὐτοὶ ἡμεῖς 73.) τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, καὶ αὐτοί. 31. 73. Vulg. Aug. Ruf. ἡμεῖς, οἱ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, αὐτοὶ Syr. Arm. Ambr. ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, (καὶ Theod.) ἡμεῖς αὐτοὶ Theodoret. in h. l. clar. boern. (hiat germ.) ἡμεῖς τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, ἡμεῖς αὐτοὶ Ambrosiast. ἡμεῖς αὐτοὶ, τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες. Gelas. I. Theophyl. in comment. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες. Theodoret. alicubi. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἔχοντες, καὶ αὐτοὶ B. Epiph. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ ἡμεῖς 1. Mt. l. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. ἡμεῖς, καὶ αὐτοὶ AC. 47. 80. Barb. 1. Copt. Damasc. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ αὐτοὶ ἡμεῖς. 23. αὐτοὶ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. ἡμεῖς αὐτοὶ Mt. f. αὐτοὶ, οἱ τὴν ἀπ. τ. πν. ἐχ. καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ 67* 77. 87. al. 5. Theophyl. in textu. || τὴν ἀπαρχὴν] *receptaculum*, clar. boern. Ambrosiast. Primas. || τοῦ πνεύματος] = 41. (o) συστενάζομεν. D. 38. 48. 72. et Barb. 7. ! Ed. (p) = DFG. clar. boern. Ambrosiast. *adoptionem*, Aug. sæpe. *adoptionem filiorum*, harl* demidov. tol. Ambr. Aug. semel. Ruf. Pel. Beda. *adoptionem filiorum Dei*, Vulg. harl** Sedul.

ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, [q] τί καὶ" [r] ἐλπίζει;"
Εἰ δὲ, [s] ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν," δι' ὑπομονῆς ἀπεκ- 25
δεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμ- 26
βάνεται [t] ∞ ταῖς ἀσθενείαις" ἡμῶν· τὸ γὰρ τί [u] ∞ προσ-
ευξώμεθα" καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦ-
μα [x] ὑπερεντυγχάνει" [y] = ὑπὲρ ἡμῶν" στεναγμοῖς ἀλα-
λήτοις. Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε, [z] τί" τὸ 27
[a] φρόνημα" τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχά-
νει ὑπὲρ [b] ἁγίων."] Οἴδαμεν [c] δὲ", ὅτι [τοῖς ἀγαπῶσι 28
τὸν Θεὸν πάντα [d] συνεργεῖ" εἰς [e] ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρό-
θεσιν κλητοῖς οὖσιν [f]. Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε 29

---

[t] ∞ τῇ ἀσθενείᾳ. [u] ∞ προσευξόμεθα.

(q) = D. ap. Wetst. et sic τὸ παλαιὸν in ora codicis 47. (scil. ὃ γὰρ βλέπει, τίς ἐλπίζει;) τοῦτο καί. 77. Theophyl. ms. ‖ τί = 47* ‖ καὶ = BFG. Syr. Vulg. clar. boern. Cypr. Aug. Ambr. semel. Ambrosiast. Ruf. Sedul. Cassiod. Beda. ἔτι Arm. (r) ἀπομένει. D. ὑπομένει. A. 47. in m. Cyr. expectat, Ambr. semel. (s) ὃ ἐλπίζομεν, οὐ βλέπομεν. Mt. d. ‖ = ἐλπίζομεν. 41. 55. (t) ABCD. 10. 23. 31. 37. 47. 57. (cum 49.) Syr. Erp. Vulg. clar. Cyr. hier. Damasc. Idac. Aug. Ambr. Vigil. taps. Ruf. Sedul. Beda. τῆς ἀσθενείας. 80. Chrys. in Mt. 3. 8. τῆς δεήσεως. FG. orationis nostræ, boern. infirmitatem nostræ orationis, Ambrosiast. (u) D. 17. 37. 46. 47. 67. 71. 72. 74. 80. al. 30. pluresve. Mt. a. l. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. alicubi et in Mt. 8. Naz. Macar. Damasc. Œc. προσευχόμεθα. FG. ὃ γὰρ (s. τί δὲ s. ὅ,τι) δεῖ προσεύξασθαι καθὸ δεῖ etc. Orig. ter. (alibi ut rec.) (x) ἐντυγχάνει. 54. Mt. h. Chrys. semel, sed in Mt. 3. 8. bis. ὑπὲρ ἡμῶν ἐντυγχάνει. 47. (y) = ABDFG. 47. (conf. not. anteced.) 67** Arm. clar. boern. Epiph. Damasc. Aug. semel. ὑπὲρ ἁγίων. Mt. h. pro nobis ad Dominum, Epiph. ‖ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ὑπερεντυγχάνει τῷ Θεῷ Sic. Orig. ter. (z) = 54. ‖ + ἐστι. Slav. (a) θέλημα. Mt. 3. desiderium, Arm. in m. boern. sensus, clar. Epiph. (b) ἡμῶν. 17. 32. 47. in m. (c) γάρ. 47. 67** al. 3. ‖ = Æth. (d) procedunt, It. Aug. Lucif. Ambrosiast. concurrunt, Ambr. ‖ + ὁ Θεὸς. AB. Orig. alicubi. (e) + τὸ. 57. (c. al. 4.) 72. 73. 74. al. 9. Mt. b. bis. al. 5. Ed. Clem. Or. bis. (quater omittit.) Theodoret. Theophyl. (f) + ἁγίοις. Vulg. boern. Ruf. in textu. Ambrosiast. in textu. Ambr. Sedul. Pel.

συμμόρφους τῆς εἰκόνος [g] τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι
30 αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. Οὓς δὲ [h] προώ-
ρισε," τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους
καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.
31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς
32 καθ' ἡμῶν; [i] "Οσγε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ" ἐφείσατο, ἀλλ'
ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐχὶ καὶ σὺν
33 αὐτῷ [k] τὰ" πάντα ἡμῖν [l] χαρίσεται;" Τίς ἐγκαλέσει
34 κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν; [m] * Τίς ὁ κα-
τακρίνων; [n] χριστὸς" ὁ ἀποθανών; * μᾶλλον δὲ [o] καὶ"
ἐγερθείς [p]; [q] ὅς" [r] καὶ" ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ; ὃς καὶ
35 ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; Τίς [s] [t] ἡμᾶς" χωρίσει ἀπὸ τῆς
ἀγάπης τοῦ [u] χριστοῦ;" θλίψις; ἢ στενοχωρία; [x] ἢ
διωγμός;" ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μά-
36 χαιρα; (Καθὼς γέγραπται· ὅτι [y] ἕνεκεν" σοῦ θανατού-

---

[y] ἕνεκα.

(g) + τῆς δόξης. Or. bis. (ter omittit.) (h) προέγνω. A. (i) ὃς οὐδὲ υἱοῦ ἰδίου. D*FG. clar. boern. εἴγε υἱοῦ αὐτοῦ οὐκ. Syr. (k) = D*FG. (l) χαρίσηται. 39. 73. al. 3. Mt. b. bis. e. f. Ed. Chrys. in Mt. 3. 8. Theodoret. alicubi. *donavit*, Vulg. clar. Tert. Patr. lat. (m) interrogative interpungi jubet, Aug. Et sic Ambrosiast. (n) θεός. 4. in m. κύριος. 67** ‖ + ἰησοῦς. ACFG. 17. 31. 33. 67** 73. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. boern. Cyr. Damasc. Ruf. Aug. semel. Maximin. ap. Aug. (o) = ABC. 17. 39. 71. 73. 80. al. 4. Syr. Copt. Cyr. Damasc. Ruf. (p) + ἐκ νεκρῶν. AC. 17. 31. 39. 73. Mt. d. Copt. Æth. Erp. Ath. Chrys. Damasc. Theophyl. (q) = Arm. Ambrosiast. (r) = AC. 67. al. 6. et Barb. 1. Mt. d. Copt. Vulg. clar. harl* Cyr. Chrys. Theodoret. Iren. Hilar. Ruf. Alii. (s) + οὖν. G. Arm. Vulg. ed. clar. boern. Ruf. (t) ἐμέ. Syr. (u) θεοῦ. 7. 74. 76. 91. Mt. n. Scholia in 39 et aliis. Ed. Slav. flor. Orig. ed. semel. Bas. Ephr. Antiochus. Theophyl. Œc. Hilar. alicubi. Hier. alicubi. Sedul. Ruf. Epiph. Beda. (Rec. in Or. ter. Chrys. dis. Tert. Cypr.) τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ. B. Hilar. semel. (x) = Tert. Epiph. In aliis locum mutat. (y) ABFG. 17. 37. 47. Alii. Mt. a. a 3. Clem. Or. Method. Chrys. etiam in Mt. 3. 8.

μεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφα-
γῆς.) Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ [z] τοῦ 37
ἀγαπήσαντος" ἡμᾶς [a]. [b] Πέπεισμαι" γὰρ, ὅτι οὔτε 38
θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε [c] ἄγγελοι" οὔτε ἀρχαὶ, [d] [e] οὔτε
ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις," Οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος, 39
οὔτε [f] τις" κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ
τῆς ἀγάπης [g] τοῦ θεοῦ," τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.]

[Ἀλήθειαν λέγω, ἐν χριστῷ· [h] οὐ ψεύδομαι, (συμ- 1
μαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς [i] μου,) ἐν πνεύματι
ἁγίῳ" Ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλει- 2
πτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. [k] Ηὐχόμην" γὰρ 3
[l] ∾ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι" [m] ἀπὸ" τοῦ χρι-
στοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν [n] μου"

---

[e] οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα.

[l] ∾ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγώ.

(z) διὰ τὸν ἀγαπήσαντα. DEFG. Slav. *propter etc.* Vulg. It. Hilar. Ambr. (alicubi: *per*) Lucif. Hier. Pelag. Ambrosiast. Alii lat. *pro eo, qui* etc. Tert. Cypr. alicubi. ‖ Clem. Or. Chrys. Bas. Ruf. Aug. Syr. Erp. ut rec. (a) + χριστοῦ. 6. 10. 39. + θεοῦ. 73. (b) πέπεικα. 19. (c) ἄγγελος. DEFG. It. Ambrosiast. Aug. alicubi. (d) + οὔτε ἐξουσίαι. C. 46. 73. 80. al. 5. Mt. a3. b. bis. l. Syr. p. c. ast. Ephr. Bas. Chrys. alicubi. Antiochus. Andreas cret. Orig. int. Aug. alicubi. Ambr. Ruf. in comment. ‖ Ante οὔτε ἀρχαὶ + οὔτε ἐξουσία. DE. clar. germ. + οὔτε ἐξουσίαι. 44. ‖ Post μέλλοντα + οὔτε ἐξουσία. Arm. (e) ABCDEFG. 37. 47. 73. Copt. Æth. Syr. p. boern. tol. Orig. Eus. Ephr. Cyr. Damasc. Hilar. Hier. Aug. alicubi. Ruf. in textu. Pel. Ambr. Fulg. ‖ δυνάμεις] δύναμις. Codd. et Patr. qu. ‖ Post μέλλοντα + *neque fortitudo*, s. *neque virtus*, licet ante ἐνεστῶτα jam præcesserit οὔτε δυνάμεις, Vulg. clar. germ. Patr. lat. (f) = DEFG. Mt. c. Syr. utr. Vulg. It. Patr. lat. (g) = 65. (h) + καί. Lect. 7. Arm. (i) = 4* ‖ ἐν] σύν. FG. Utrumvis boern. (k) εὔχομαι. 41. εὐχόμην. DE. 46. 6** al. 13. pluresve. Mt. a. l. al. 4. Theodoret. ms. (l) ABDEFG. Syr. p. It. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ruf. (m) ὑπὸ. DEG. *pro* t. *a*, boern. *in Christo*, Pacian. bis. (n) = D*G. Mt. f. clar. boern. Cyr. Hier. semel. Aug. Ambr. Ambrosiast. Pacian. ‖ + τῶν. DEFG. 73. al. 3. Mt. d. Syr. Theodoret. Cyr.

4 κατὰ σάρκα· Οἵτινές εἰσιν ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία,
καὶ ἡ δόξα, καὶ [o] αἱ διαθῆκαι,'' καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ
5 ἡ λατρεία, καὶ [p] αἱ ἐπαγγελίαι,'' Ὧν [q] οἱ'' πατέρες,
[r] καὶ ἐξ ὧν'' ὁ χριστὸς [s] τὸ'' [t] κατὰ σάρκα * ὁ ὢν ἐπὶ
πάντων * θεὸς * εὐλογητὸς'' εἰς τοὺς αἰῶνας, [u] ἀμήν.'']
6 [Οὐχ οἷον [x] δὲ, ὅτι'' ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ·
7 οὐ γὰρ πάντες [y] οἱ ἐξ'' ἰσραὴλ, οὗτοι [z] ἰσραήλ.'' Οὐδ'
[a] ὅτι'' εἰσὶ σπέρμα ἀβραὰμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· ἐν
8 ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, Τοῦτ' ἔστιν, [b] οὐ τὰ
τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα [c] τοῦ'' θεοῦ· ἀλλὰ τὰ
9 τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγ-
γελίας γὰρ ὁ λόγος [d] οὗτος·'' κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον

(o) ἡ διαθήκη. BDgr.Egr.FGgr. Vulg. ed. Chrys. in Mt. 3. 8. Cypr. Ruf. ms. Hier. semel. Sedul. (p) (ἡ) ἐπαγγελία. Dgr.Egr.FG. Chrys. semel, etiam in Mt. 3. 8. *promissa t. promissio*, boern. (q) = FG. (r) ἐξ ὧν καὶ. Arm. ‖ καὶ = FG. Vulg. ms. boern. marian. Hippol. Cypr. Pelag. Chrysol. (s) = FG. Cyr. Theodoret. alicubi. τὸ κατὰ σάρκα χριστὸς. Cyr. alibi. (t) ὁ ὢν] ὧν ὁ. Conject. ὢν. Chrys. ap. Montfauc. ‖ ἐπὶ πάντων] = Æth. ἐπὶ πάντας. Cyr. bis. Iren. Victorin. ἐπὶ πάντα. Theodoret. alicubi. *per omnia*, Tert. semel. ‖ θεὸς] = Cypr. ed. Hilar. ed. semel. Leo semel. Ephr. ap. Jackson. Ante ἐπὶ πάντων ponunt Syr. Erp. Iren. Tert. semel. ‖ Chrys. ad h. l. post κατὰ σάρκα præterit verba ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς, et statim progreditur ad: ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τ. αἰῶνας, addens: τὴν ὑπὲρ πάντων εὐχαριστίαν ἀναφέρων αὐτὸς s. αὐτῷ) τῷ μονογενεῖ τοῦ θεοῦ. Sed in textu et alibi leguntur ista. ‖ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς Sic interpungunt Rec. Slav. ed. *secundum carnem, qui est super omnia benedictus Deus*, demidov. κατὰ σάρκα. Ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς, εὐλογητὸς 47. Multi Patres, qui Christum τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν appellari posse negant. κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων. Θεὸς εὐλογητὸς 71. κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός· εὐλογητὸς 17. Theodoret. in caten. κατὰ σάρκα. Ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός. Εὐλογητὸς 77. 80. 89. Slav. 5. ‖ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. = Hilar. ter. (u) = Patr. lat. (x) δ' ἔτι. 80. (y) *qui ex circumcisione sunt*, Pel. (z) ἰσραηλεῖται, DFG. 63. 66** Vulg. It. (non tol.) Nyss. Chrys. in Mt. 3. 8. Patr. lat. qu. (a) ὅσοι. Orig. Œcum. ὅτι. 23. Arm. *qui*, Vulg. ed. Pel. Aug. alicubi. Ruf. in textu. Beda. sed *quia*, Vulg. ms. Ruf. in comment. Ambrosiast. Patr. lat. *hi*, boern. (b) + ὅτι. B. 37. Mt. f. (c) = FG. 37. 67** 70. Mt. c. k. Chrys. (d) οὕτως. Slav. 5. et ant.

ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ σάῤῥᾳ υἱός. Οὐ μόνον δὲ, 10
ἀλλὰ καὶ ῥεβέκκα, ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα ἰσαὰκ τοῦ
πατρὸς ἡμῶν. Μήπω γὰρ γεννηθέντων, [e] μηδὲ" πρα- 11
ξάντων τι ἀγαθὸν ἢ [f] ∞ κακὸν," (ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν
[g] πρόθεσις τοῦ θεοῦ" μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ [h] κα-
λοῦντος,") Ἐῤῥήθη [i] αὐτῇ·" ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ 12
ἐλάσσονι· [k] Καθὼς" γέγραπται· τὸν ἰακὼβ ἠγάπησα, 13
τὸν δὲ ἠσαῦ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γέ- 14
νοιτο. Τῷ γὰρ [l] μωϋσῇ" λέγει· ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ 15
οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, 16
οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ [m] ἐλεοῦντος" θεοῦ. Λέ- 17
γει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ φαραώ· ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο [n] ἐξή-
γειρά" σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα 18
οὖν, [ὃν θέλει, [o] ἐλεεῖ·" ὃν δὲ [p] θέλει," σκληρύνει.
Ἐρεῖς οὖν [q] μοι·" τί [r] ἔτι μέμφεται; τῷ [s] # γὰρ" [t] βου- 19

---

[f] ∞ φαῦλον. [g] τοῦ θεοῦ πρόθεσις. [l] μωσῇ.

(e) ἢ. FG. Vulg. It. Ruf. Pel. Ambrst. Sedul. Fulg. Beda. (f) AB. 23. 37. 47. 57. (c. al. 2.) 67** 80. Or. Damasc. (g) ABDEFG. 17. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 7.) 73. al. 25. Mt. a. l. al. 9. Ed. Syr. p. Arm. Slav. Vulg. It. Or. Chrys. in Mt. 3. 8. et alibi. Theodoret. Patr. al. (h) λαλοῦντος. 70. ap. Tresch. *vocatione*, Pel. (i) = D. clar. germ. harl* Or. ter. Aug. alicubi. Ambrosiast. Beda. πρὸς αὐτὴν. Theodoret. (k) καθάπερ. B. Or. (l) FG. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. (m) ἐλεῶντος. AB* EFG. 39. (n) *servavi*, Codd. ap. Ambrosiast. (o) ἐλεᾷ. D* FG. (p) = 28. 45. οὐ θέλει. Mt. c. (q) = 73. Mt. h. Arm. Ante οὖν ponunt A. 47. 57. (c. al. 3.) (r) + οὖν. DEFG. clar. boern. Hier. Sedul. Ruf. (s) + ADEFG. 17. 46. 47. 57. (c. al. 7.) 72. 80. Alii multi. Mt. l. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. (exc. boern.) Or. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. Patr. lat. (t) θελήματι. 1. 69. Mt. l.

20 λήματι'' αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;] [u] — Μενοῦνγε,'' ὦ
ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ, ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ
ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με [x] ἐποίησας'' οὕτως;
21 Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐ-
τοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς
22 ἀτιμίαν; [y] Εἰ δὲ'' θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν,
καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, [z] [a] ἤνεγκεν'' ἐν πολλῇ
μακροθυμίᾳ [b] σκεύη ὀργῆς, [c] κατηρτισμένα'' εἰς ἀπώ-
23 λειαν· [d] Καὶ'' ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐ-
24 τοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν [e]. Οὓς
καὶ ἐκάλεσεν [f] ἡμᾶς,'' οὐ μόνον ἐξ ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ
25 ἐξ ἐθνῶν· Ὡς καὶ [g] ἐν'' τῷ ὡσηὲ λέγει· καλέσω τὸν οὐ
λαόν μου, λαόν μου· καὶ τὴν [h] οὐκ ἠγαπημένην, ἠγα-
26 πημένην.'' Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ, οὗ [i] ἐῤῥήθη αὐτοῖς·''
οὐ λαός μου [k] ὑμεῖς·'' ἐκεῖ [l] κληθήσονται'' υἱοὶ Θεοῦ
27 ζῶντος. Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ
ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ [m] ὡς ἡ'' ἄμμος τῆς θαλάσσης,
28 τὸ [n] κατάλειμμα'' σωθήσεται. Λόγον γὰρ συντελῶν

(u) = D*EFG. 14. Vulg. It. Hier. Ruf. Alii lat. Post ἄνθρωπε ponunt A. 37. 47* Mt. f. Damasc. item (μενοῦν) B. (x) ἔπλασας. DEgr. Syr. Erp. Theophyl. ms. (y) = 67** ‖ = δὲ. 61. Vulg. It. Ambrst. Hier. Ruf. Fulg. Sedul. Beda. *enim*, Julian. ‖ Post εἰ δὲ jubet ὑποστίξαι Theodoret. (z) + ὅς. Arm. (a) = FG. It. Julian. (b) + εἰς. Iidem (exc. germ.) Ambrosiast. (c) κατηρτισμένα. Mt. f. *apta*, s. *aptata* s. *præparata* s. *perfecta* s. *consummata*, Lat. (d) = 37. 39. 47. in m. 67** 80. al. 2. Mt. f. Copt. Arm. Vulg. Or. Scholiastes in cod. 47. Hier. Ruf. Pel. Sedul. Fulg. . (e) + αὐτοῦ. I. 4** Mt. d. l. Theophyl. ms. Ruf. in textu. + αὐτῶν. boern. (f) = 42. Codd. ap. Erasm. Vulg. ms. Chrys. semel. Ruf. ed. Pel. Post οὐ μόνον ponit Hier. εἰς ἡμᾶς. 43. 52. (g) = B. Aug. (h) οὐκ ἠλεημένην, ἠλεημένην. Syr. Erp. Vulg. ms. Iren. semel. Tert. Hier. semel. Beda. ‖ + *et non misericordiam consecutam; misericordiam consecutam*, Vulg. ed. Sedul. Ruf. Pel. Idem ante οὐκ ἠγαπ. addit harl. (i) ἂν κληθήσονται. FG. clar. boern. Ambrosiast. *in loco liberata* (quasi ἐῤῥύσθη) *in quo vocabatur*, Iren. (k) = 69. ap. Tresch. Syr. Iren. (l) πληθυνθήσονται. Mt. l. + αὐτοὶ. 71. 73. Arm. (m) ὡσεὶ. 71. 74. al. 13. Chrys. (n) ὑπόλειμμα. AB. Eus. ὑποκατάλειμμα. 47. ἐγκατάλειμμα. Chrys. ‖ + αὐτῶν. Syr. Arr. + τοῦ ἰσραήλ. Mt. k.

καὶ συντέμνων [o] ἐν δικαιοσύνῃ. ὅτι λόγον συντετμη-
μένον″ ποιήσει κύριος [p] ἐπὶ τῆς γῆς. [q] Καὶ″ καθὼς 29
[r] προείρηκεν″ ἠσαΐας· [εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλι-
πεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς γό-
μοῤῥα ἂν ὡμοιώθημεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιο- 30
σύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πί-
στεως· Ἰσραὴλ δὲ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, [s] εἰς νόμον 31
— δικαιοσύνης″ οὐκ ἔφθασε. Διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πί- 32
στεως, ἀλλ᾽ [t] ὡς″ ἐξ ἔργων [u] = νόμου·″ προσέκοψαν
[x] = γὰρ″ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγρα-
πται· Ἰδοὺ, [y] τίθημι ἐν σιὼν λίθον [z] προσκόμματος, καὶ 33
πέτραν σκανδάλου· καὶ [a] = πᾶς″ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ,
οὐ καταισχυνθήσεται.]

[[b] Ἀδελφοὶ,″ ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ 1
ἡ δέησις [c] = ἡ″ πρὸς τὸν Θεὸν, ὑπὲρ [d] αὐτῶν″ [e] † εἰς σω-
τηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον [f] Θεοῦ″ 2
ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν. Ἀγνοοῦντες [g] γὰρ″ 3

---

[d] τοῦ ἰσραὴλ. [e] † ἐστιν.

(o) = AB. 23* 47* 67** Syr. (deinde: καὶ ποιήσει) Erp. Copt. Eus. Damasc. Aug. bis ‖ συντελῶν . . . ὅτι λόγον = Æth. Theodoret. ὅτι = Arm. (p) + ὁ Θεὸς. 49. Copt. (q) = 48. 72. Mt. f. Ed. (r) εἴρηκεν. 76. 80. λέγει. Arm. (s) = 17. 61. ‖ δικαιοσύνης = ABDEF cum obelo. G. 47. 67** Copt. It. Damasc. Procop. Orig. int. Ruf. Ambrosiast. in comment. Sedul. Beda. Habent Hier. et Aug. et Pel. (t) = Mt. k. Slav. 5. et ed. Hier. (u) = ABFG. 6. 9. 47* 67** Copt. Vulg. boern. harl. Chrys. alicubi. Ruf. Aug. Ambrosiast. Hier. Sedul. Beda. (x) = ABD* FG. 47* Copt. It. Vulg. ms. Ambrosiast. Ruf. (y) + ἐγὼ. 38. 48. 72. Ed. (z) + ἀκρογωνιαῖον ἔντιμον, καὶ λίθον. 17. (a) = ABDEFG. 47. Syr. Copt. It. Or. Damasc. Aug. Ambrosiast. Ruf. Beda. (b) = 73. Mt. k. l. (c) = ABDEFG. 47. Cyr. (d) ABDEFG. 17. 47* 71. al. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Ruf. Aug. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. ‖ ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ = Æth. (e) = ABDEFG. 47* 71. Syr. It. Cyr. fit, Vulg. Patr. lat. (f) = 14. 28. 62. Habent Clem. Or. (g) δὲ. A. 57 (c. al. 3.) Leo.

τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν [h] = δικαιο-
σύνην" ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ
4 ὑπετάγησαν. [i] Τέλος" γὰρ νόμου [k] χριστὸς, εἰς δι-
5 καιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. [l] Μωϋσῆς" γὰρ γράφει
[m] τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου· ὅτι" ὁ ποιήσας [n] —
6 αὐτὰ" [o] ἄνθρωπος," ζήσεται ἐν [p] ∾ αὐτοῖς." Ἡ δὲ ἐκ
πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει· μὴ εἴπῃς ἐν [q] τῇ" καρ-
δίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι
7 χριστὸν καταγαγεῖν· Ἤ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν
ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι χριστὸν [r] ἐκ νεκρῶν" [s] ἀναγαγεῖν."
8 Ἀλλὰ τί λέγει [t]; ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν [u], ἐν τῷ
στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστι τὸ ῥῆμα
9 τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι ἐὰν [x] ὁμολογήσῃς ἐν
τῷ στόματί σου κύριον ἰησοῦν," καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ
καρδίᾳ σου, ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
10 (Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ

---

[l] μωσῆς. [p] ∾ αὐτῇ.

(h) = ABDgr. E. 47. (sed est in m.) Copt. Arm. Vulg. germ. Clem. Cyr. Bas. Chrys. alicubi. Procop. Iren. ed. qu. Ruf. alicubi. Zeno. Ambrosiast. Aug. Pel. Beda. ‖ Habent clar. Tert. Iren. ed. et ms. Alii. (i) πλήρωμα. Clem. semel. Or. semel. (k) + καὶ προφητῶν. Or. Cyr. sæpe. (l) BG. 17. 57. (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Sic alibi sæpe. (m) ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου D*gr. 47. 67** item 17* Copt. Vulg. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. Cf. not. n. et p. ὅτι τὴν δικ. ἐκ πίστεως. A. ‖ = τὴν δικ. τὴν ἐκ τοῦ νόμου. Æth. ‖ = ὅτι. Mt. d. (n) = ADgr. E. 6. 9. 47. 67** Copt. Vulg. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. *eam*, germ. Copt. Cassiod. ταῦτα. Æth. 17* 37. (o) = FG. Syr. Erp. boern. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Hilar. (p) A. 17. 47. 80. Copt. Vulg. germ. Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. (q) = 57 (c. al. 6!) Ed. elsev. (r) = Lect. 7. Mt. q. (habet in m.) Post ἀναγαγεῖν ponunt 57. Arm. Cyr. (s) ἀγαγεῖν. 1. 68. ἐξαγαγεῖν. Slav. 5. 8. *liberare*, Iren. (t) + ἡ γραφή. DE. (item FG.) 10. 17. 31. 71. 73. 80. al. 3. Mt. 1. Ed. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. (non demidov. tol.) It. Or. quater. Cyr. Theodoret. Hilar. Ambrosiast. Ruf. Pel. Sedul. Beda. (non Aug.) (u) + σφόδρα. 6. 47. Or. (semel omittit.) (x) ὁμολογήσῃς (εἴπῃς Cyr.) τὸ ῥῆμα (τὸ ῥῆμα addit etiam 71.) ἐν τῷ στόματί σου, ὅτι κύριος ἰησοῦς. B. Clem. Cyr. sæpe. εἴπῃς κύριος ἰησοῦς. Cyr.

ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.)] [Λέγει γὰρ ἡ γραφή· 11
[y] πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. Οὐ 12
γάρ ἐστι διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐ-
τὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς [z] πάντας" τοὺς ἐπικα-
λουμένους αὐτόν. [Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ 13
ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. Πῶς οὖν [a] ἐπικαλέσονται," 14
εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ [b] πιστεύσουσιν," οὗ οὐκ
ἤκουσαν; πῶς δὲ [c] ἀκούσουσι" χωρὶς κηρύσσοντος;
Πῶς δὲ [d] κηρύξουσιν," ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέ- 15
γραπται· ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν [e] εὐαγγελιζομένων εἰ-
ρήνην, τῶν" εὐαγγελιζομένων [f] = τὰ" ἀγαθά. Ἀλλ' 16
οὐ πάντες [g] ὑπήκουσαν" τῷ [h] εὐαγγελίῳ." ἡσαΐας γὰρ
λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πί- 17
στις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος [i] θεοῦ." Ἀλλὰ 18
λέγω· μὴ οὐκ ἤκουσαν; [k] μενοῦνγε" εἰς πᾶσαν [l] τὴν γῆν
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκου-
μένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.] Ἀλλὰ [m] λέγω·" μὴ [n] ἰσραὴλ 19
οὐκ ἔγνω;" [o] πρῶτος" [p] μωϋσῆς" λέγει· [q] ἐγὼ" παραζηλώσω
ὑμᾶς [r] ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ" ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.

---

[n] οὐκ ἔγνω ἰσραὴλ; [p] μωσῆς.

(y) + ὅτι. DE. 38. 48. 72. Ed. Ruf. Sedul. (z) πάντα. Chrys. bis. || + καὶ ἐπὶ πάντας. Chrys. bis Theodoret. (a) ἐπικαλέσωνται. ADEFG. 73. Mt. d. (b) πιστεύσωσιν. DEFG. 70. 73. Mt. 3. (c) ἀκούσωσι. A. 17. 80. al. 6. Mt. b. al. 3. Chrys. in Mt. 3. 8. ἀκούσονται. DEFG. 47. 67. 71. 73. al. 4. Mt. g. q. (d) κηρύξωσιν. ADE. 17. 73. al. 6. Mt. d. g. Chrys. in Mt. 3. 8. κηρύσσουσιν. F. item G. (e) = ABC. 47. (sed habet in m.) 62. 71. Copt. Æth. Clem. Damasc. Ruf. (f) = ABCDEG. 47* Damasc. (g) *obediunt*, Vulg. It. Patr. lat. (h) Interrogative legit Theodoret. (i) = FG. boern. Hilar. χριστοῦ. BD*E. 6. 9. 23. 47. (sed rec. in m.) 57. (cum 49.) 67** Copt. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrosiast. Pel. *Dei Christi*, Beda. || Clem. Ruf. et Sedul. ut rec. (k) = FG. boern. Ruf. Ambrosiast. (l) + γάρ. D* (m) ἐρεῖ τις. 73. (n) ACDEFG. 47. 57. 73. 74. Mt. f. q. Ed. Millii. Copt. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Patr. lat. (o) πρῶτον. Mt. l. οὐκ ἔγνω πρῶτος; tol. *Ideo primus*, Ambrosiast. (p) FG. Alii. Mt. a. al. 9. Ed. (q) ἐγὼ γάρ. 37. καὶ ἐγὼ Slav. ant. (r) οὐκ ἐπ' ἔθνει, ἀλλ' ἐπί. Slav. ed.

20 Ἡσαΐας δὲ [s] ἀποτολμᾷ καὶ" λέγει· εὑρέθην [t] τοῖς ἐμὲ
μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην [u] τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.
21 Πρὸς δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα
τὰς χεῖράς μου [x] πρὸς" λαὸν ἀπειθοῦντα [y] καὶ ἀντιλέ-
γοντα."

1 Λέγω οὖν· μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς [z] τὸν λαὸν" αὐτοῦ [a];
μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρμα-
2 τος ἀβραὰμ, φυλῆς βενιαμίν. Οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω.] ἢ [οὐκ οἴδατε, ἐν ἠλίᾳ τί
λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ ἰσ-
3 ραὴλ [b] †· Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, [c] =
καὶ" τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· [d] κἀγὼ" ὑπε-
4 λείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου [e]. Ἀλλὰ
τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ
[f] ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ
5 βάαλ. Οὕτως [g] οὖν" καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα
6 κατ' ἐκλογὴν [h] χάριτος" [i] γέγονεν." Εἰ δὲ χά-
ριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· [k] ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται

---

[b] † λέγων.

(s) = DEFG. boern. ‖ *dicit: palam apparui etc.* clar. germ. (t) + ἐν B D*FG. It. Ambrosiast. (u) + ἐν. B. Ruf. (x) ἐπὶ. DE. Justin. Clem. εἰς. 76. (y) = FG. boern. Hilar. καὶ λέγοντα. D*Egr. (z) τὴν κληρονομίαν. FG. boern. Ambr. Hilar. Ambrosiast. Sedul. (a) + ὃν προέγνω. AD. 76. clar. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Theophyl. Aug. semel. Ambrosiast. in comment. (b) = ABC DFG. 23. 47. 67** 73. Copt. Arm. Ar. pol. Vulg. It. Eus. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Patr. lat. (c) = ABFG. 17. 39. 47. (sed habet in m.) 71. 80. al. 2. Mt. d. f. Copt. Vulg. It. Chrys. semel. (etiam in Mt. 8.) Ruf. Ambrosiast. Alii. (d) καὶ 76. Mt. d. Theophyl. ms. ἐγώ. Arm. (e) + λαβεῖν αὐτήν. 30. (f) + φησίν. Arm. (g) = 54. 55. Mt. 3. Syr. Arm. Syr. p. habet c. ast. (h) δικαιοσύνης. Æth. (i) *salvæ factæ sunt.* Vulg. germ. boern. Ruf. Aug. (alicubi deest *salvæ.*) Ambrosiast. Pelag. Ambr. Sedul. Beda. (k) ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις· εἰ δὲ ἐξ ἔργων = 48* 57. ‖ γίνεται] ἐστι. 54. Chrys. etiam in Mt. 3. *est*, Vulg. clar. germ. Patr. lat. *erit*, boern.

χάρις [l] †. Τί οὖν; ὃ [m] ἐπιζητεῖ" ἰσραὴλ, [n] τοῦτο" οὐκ 7
ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ [o] ἐπωρώθη-
σαν," Καθὼς γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα 8
κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ
μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον [p] ἡμέρας." Καὶ δαβὶδ 9
λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν [q] εἰς παγίδα, καὶ
εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐ-
τοῖς· Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν, τοῦ μὴ βλέ- 10
πειν· καὶ [r] τὸν" νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς [s] σύγκαμψον."
[t] Λέγω οὖν· μὴ" [u] ἔπταισαν, ἵνα [x] [y] πέσωσι;" μὴ 11
γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς
ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. [z] Εἰ δὲ τὸ παρά- 12
πτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν
πλοῦτος ἐθνῶν· πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;]
[Ὑμῖν [a] γὰρ" λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον [b] μὲν" εἰμι [c] ἐγὼ" 13

---

[l] † εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. [n] τούτου.

(l) = ACDEFG. 47. (extat in m.) Copt. Arm. Æth. (qui tamen antea post οὐκέτι ἐξ ἔργων addiderat: εἰ δὲ ἐξ ἔργων.) Vulg. It. (habent Syr. et Arr.) Chrys. Theodoret. (uterque habet in textu, sed non in commentario.) Damasc. Ruf. Ambrosiast. Pel. Latini omnes. || εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις = 17. ut videtur. 52. 54* Mt. 8. || ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον = 4* || ἐστὶ χάρις] χάρις. B. || ἐστὶν ἔργον] ἐστὶ χάρις. B. (m) ἐπεζήτει. FG. 73. al. 2. Syr. Arr. Vulg. It. Ruf. Alii lat. (n) ACD EFG. 17. 37. 39. 47. 72. 73. 80. al. 20. Mt. a. al. 4. Ed. Chrys. alicubi et in Mt. 3. 8. Œc. ms. (o) ἐπηρώθησαν. 66** *excæcati sunt*, Vulg. It. Patr. lat. (p) = 74. Mt. k. (q) + ἐνώπιον αὐτῶν. 4. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. sixtin. Vulg. ms. Theodoret. Pel. || Ruf. dis. ut rec. (r) τὸ. Ed. (s) σύγκαμψον. 72. al. 7. Mt. c. d. f. Ed. (t) τί οὖν λέγω; μὴ διὰ τοῦτο. Arm. *Dicit ergo: numquid*, Vulg. ms. (u) + *sic*. Vulg. germ. Ruf. dis. Pel. Ambrosiast. Alii lat. + διὰ τοῦτο. Arm. (x) + μὴ. 73. (y) παίσωσι. Mt. b. πταίσωσι. 55. (z) Vs. 12. = A. (a) δὲ. AB. 10. 31. 47. 73. 80. Syr. Copt. Damasc. Theodoret. ms. || = Æth. (b) = DEFG. 80. al. 5. clar. boern. Ambr. μὲν οὖν. ABC. (c) = A. 73. 80. al. 5. Mt. f. h. Arm. Theodoret. ms. Ante εἰμι ponunt FG. Cyr.

14 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου [d] δοξάζω,"
παραζηλώσω [e] μου τὴν σάρκα," καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐ-
15 τῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου· τίς
16 ἡ [f] πρόσληψις," εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ [g] δὲ" ἡ ἀπαρ-
χὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ [h] εἰ" ἡ ῥίζα [i] ἁγία," καὶ
17 οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
δὲ, ἀγριέλαιος ὢν, ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοι-
νωνὸς [k] τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου,"
18 Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ [l] κατακαυχᾶσαι,"
19 οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. Ἐρεῖς
οὖν· [m] ἐξεκλάσθησαν" [n] = οἱ" κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεν-
20 τρισθῶ. Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ [o] τῇ"
21 πίστει ἕστηκας· μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. Εἰ γὰρ
ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, [p] μήπως"
22 οὐδὲ σοῦ [q] φείσεται." [r] Ἴδε" οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν
Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, [s] ∾ ἀποτομίαν·" ἐπὶ δὲ σὲ,
[t] ∾ χρηστότητα," ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ
σὺ ἐκκοπήσῃ.

---

[q] φείσηται. [s] ∾ ἀποτομία. [t] ∾ χρηστότης.

(d) δοξάσω. G. 46. Ed. Vulg. It. Theodoret. alicubi. Ruf. Ambrosiast. Alii exc. Aug. (e) τὴν σάρκα μου. DFG. αὐτοὺς τῇ σαρκί μου Arm. ‖ μου] = Slav. 8. μοι. Slav. 5. (f) πρόληψις. CFGgr. (g) γὰρ. A. Theodoret. alicubi. (h) = FG. 70. 71. Mt. b* 3. Arm. boern. (i) = Arm. (k) ἐγένου τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας. D* FG. clar. boern. Iren. int. Aug. alicubi. ‖ καὶ = C. Copt. Damasc. ‖ καὶ τῆς πιότητος = Ambrosiast. (l) σὺ καυχᾶσαι. D* FG. clar. boern. Hilar. Ambrosiast. (m) εἰ κλάσθησαν. FG. boern. (n) = AC FG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 72. 73. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. l. al. 3. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Œc. (o) = Ed. (p) = ABC. 6. 42. 47* 67** 73. 80. Copt. Damasc. Ruf. Aug. (habet Chrys. dis.) πόσῳ μᾶλλον s. πλέον. Or. ut videtur. item Erp. ‖ μήπως οὐδὲ] num, Æth. (q) ACDFG. al. 45. Mt. a* al. 8. Ed. Copt. Æth. Erp. (Syr. Ar. pol.) Or. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8. sed ed. Montf. ut rec.) Theodoret. Damasc. Antioch. Aug. Ruf. (r) Ἴδε. 76. Alii. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) εἶδε. G. (s) AB. 67** Or. ut videtur. Damasc. (t) 67** Or. χρηστότης Θεοῦ. ABCD. Damasc. ‖ Θεοῦ addunt etiam Copt. Arm. Vulg. ed. clar. Eus. Pelag.

[u] Κἀκεῖνοι" δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεν- 23
τρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρί-
σαι αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης 24
ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέ-
λαιον· πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, [x] οἱ" κατὰ φύσιν, ἐγκεν-
τρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;] [Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς 25
ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε [y] παρ'"
ἑαυτοῖς φρόνιμοι,) ὅτι [z] πώρωσις" ἀπὸ μέρους τῷ ἰσρα-
ὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ·
* Καὶ [a] οὕτω" πᾶς ἰσραὴλ [b] σωθήσεται," καθὼς γέγρα- 26
πται· ἥξει ἐκ σιὼν ὁ ῥυόμενος, [c] καὶ ἀποστρέψει" ἀσε-
βείας ἀπὸ ἰακώβ. Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ δια- 27
θήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν 28
[d] τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ 29
χαρίσματα [e] καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ." Ὥσπερ γὰρ 30
[f] = καὶ" ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ [g] Θεῷ," νῦν δὲ
ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· Οὕτω καὶ [h] οὗτοι" [i] νῦν" 31
ἠπείθησαν, [k] τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει" * ἵνα καὶ αὐτοὶ

---

[u] καὶ ἐκεῖνοι.

(u) κἀκεῖνοι. ABCDFG. 37. 47. 71. 73. 80. Mt. f. q. (x) = 2. 38. 76. Ed. boern. clar. tol. demidov. Ruf. Ambrosiast. Beda. || οὗτοι, ἐὰν κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθῶσι. Chrys. in textu. (y) = FG. 47. 67 ** Vulg. clar. boern. Hilar. Hier. Alii lat. ἐν. AB. Damasc. (z) *cæcitas*, (πήρωσις) Vulg. clar. boern. Hier. Ruf. Alii lat. (a) *postea*, Arm. τότε. Theophyl. in comment. Hier. || ὅταν. s. ἐὰν τὸ πλήρ. τ. ἐθν. εἰσέλθῃ, τότε s. μετὰ τοῦτο (τότε οὕτω. Clem.) πᾶς ἰσρ. σωθ. Or. sæpe. Clem. Hilar. alicubi. Ambr. alicubi. (b) σωθήσονται. Vulg. clar. germ. Ruf. Hier. Ambr. alicubi. Aug. Ambrosiast. (Sed non boern. Iren. Hilar.) (c) ἀποστρέψαι. Ggr. || = καί. A. 39. 47. 80. (d) + οὖν. 10. 31. 73. Ed. (e) τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κλῆσις. 37. 80. καὶ ἡ κλῆσις τῶν ἐθνῶν καὶ τοῦ Θεοῦ. 73. (f) = ABCD*EFG. 39. 47. 80. al. 3. Mt. d. q. Copt. clar. boern. Chrys. edit. savil. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theoph. Hier. Aug. Ruf. || ποτε καὶ ὑμεῖς. 48. 72. Ed. Vulg. germ. Pel. Sedul. Sed Ambrosiast. ut rec. (g) κυρίῳ. Mt. l. (h) αὐτοί. D*FG. (i) = 76. Mt. d. Copt. (k) Antecedentibus jungunt Ed. Vulg. It. Pel. Alii. Sequentibus, Theophyl.

32 [l] ἐλεηθῶσι. Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς [m] τοὺς πάντας" εἰς
ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.
33 Ὦ βάθος πλούτου [n] καὶ" σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ·
ὡς [o] ἀνεξερεύνητα" τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνία-
34 στοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς [p] γὰρ" ἔγνω νοῦν κυρίου; [q] ἢ"
35 τίς σύμβουλος [r] αὐτοῦ" ἐγένετο; Ἢ τίς προέδωκεν αὐ-
36 τῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι'
αὐτοῦ, καὶ [s] εἰς αὐτὸν" τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.]
1 [Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρ-
μῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν
ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ [t] Θεῷ, τὴν λογικὴν λα-
2 τρείαν ὑμῶν" [u] Καὶ" μὴ [x] ∞ συσχηματίζεσθε" τῷ
αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ [x] ∞ μεταμορφοῦσθε" τῇ ἀνακαι-
νώσει τοῦ νοὸς [y] = ὑμῶν," εἰς τὸ δοκιμάζειν [z] ὑμᾶς,"
3 [a] τί" τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, * [b] τὸ ἀγαθὸν [c] καὶ"
εὐάρεστον καὶ τέλειον. Λέγω γὰρ, διὰ τῆς χάριτος

---

[x] ∞ συσχηματίζεσθαι et μεταμορφοῦσθαι.

(l) + ὕστερον. 5. item 17. + πάλιν. Cyr. + νῦν. BD* 4** Damasc. (m) τὰ πάντα. DE. πάντα. FG. Vulg. It. Iren. Hier. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. (Sed *omnes*, Aug. Ruf.) (n) = E. 32. Æth. Vulg. ed. clar. germ. Cypr. Novatian. Hilar. Ambr. Aug. Ruf. in textu. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. ‖ Habent Clem. Or. Ath. Method. Chrys. Iren. Hilar. semel. Alii. (o) ἄῤῥητα Goth. (p) = 2. 47. Clem. (q) = 57 (c. al. 6!) (r) αὐτῷ. 3. 76. Goth. Theophyl. Tert. Ruf. Ambrosiast. (s) *in ipso*, Vulg. Syr. Arr. Æth. Cypr. Novatian. Hilar. Ruf. Pel. Ambrosiast. Cassiod. Alii lat. ‖ Sed rec. habent clar. germ. Or. dis. Ambr. semel. Utrumque extat in boern. (t) = Cypr. bis. Alii etiam latini multi excitant locum usque ad θεῷ. ‖ ὑμῶν = Syr. ἡμῶν. 69. 73. (u) = 47* 67** Goth. guelph. (x) AB**DEFG. 17. 37. 73. Alii. Mt. e. f. k. q** Theophyl. (y) = ABD*gr. FGgr. 47. 67** Copt. Clem. Cypr. (habent alii lat.) (z) = 18* (Goth.) ‖ + τὰ διαφέροντα. Mt. k* ut videtur. Chrys. + τὰ διαφέροντα, καὶ γινώσκειν. Chrys. ms. etiam in Mt. 3. 8. Œc. ut videtur. + καί. Arm. (a) = 18* (b) + *quod*, (τί) It. Goth. guelph. Aug. Ambrosiast. Alii. Sic Latini, non Græci, teste Ruf. ‖ τὸ] καί. 17. (c) τό. 37.

[d] [e] τῆς δοθείσης μοι," παντὶ τῷ [f] ὄντι" ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερ-
φρονεῖν [g] παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν," ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σω-
φρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς [h] ἐμέρισε" μέτρον [i] πίστεως."]
[[k] Καθάπερ" γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, 4
τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· Οὕτως [l] οἱ 5
πολλοὶ ἓν σῶμά [m] ἐσμεν" [n] ἐν χριστῷ," [o] ὁ" δὲ καθ'
εἷς, ἀλλήλων μέλη. * [[p] Ἔχοντες" [q] δὲ" χαρίσματα 6
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε προ-
φητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· Εἴτε [r] δια- 7
κονίαν," ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε [s] ὁ διδάσκων," ἐν τῇ δι-
δασκαλίᾳ· [t] — Εἴτε" ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλή- 8
σει· ὁ μεταδιδοὺς, ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν
σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι. Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος· 9
[u] ἀποστυγοῦντες" τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι [x] τῷ ἀγαθῷ·"
Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ 10
ἀλλήλους προηγούμενοι· Τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ 11
πνεύματι ζέοντες· [y] τῷ [z] καιρῷ" δουλεύοντες· Τῇ ἐλπίδι 12

---

[z] ∾ κυρίῳ.

(d) + τοῦ Θεοῦ. 37. 48** 67. 73. al. 8. Mt. a. c. d. k. q. Æth. Arm. Goth. guelph. Theoph. Aug. (e) = Æth. (f) πιστεύοντι 43. ‖ πᾶσι τοῖς οὖσι. Goth. Vulg. clar. germ. guelph. Patr. lat. Sic Latini, non Græci, teste Ruf. (g) = FG. 70. boern. ‖ *supersapere præceptum*, Hilar. (h) ἐχάρισε. 4. ὥρισε. Cyr. ἐμέτρησε. 73. ‖ + μέτρῳ. 73. (i) χάριτος. 6. 67** (k) ὥσπερ. D*EFG. (l) + καὶ. 37. 46. 57. (c. al. 4) 80. al. 2. Mt. d. f. l. q. Syr. Arm. Theophyl. (m) = FG. boern. (n) = 36. Mt. b. (o) τὸ ABD*FG. 47* Antioch. Damasc. οἱ. Mt. f. (p) ὑπερέχοντες. 1. (q) = Mt. c. l. Theodoret. (qui antecedentibus jungit) *enim*, Ruf. (r) ὁ διακονῶν. 1. 37. 72** Lect. 6. 7. Mt. b. e. l. Bas. Theodoret. ms. τὸ κήρυγμα. 67. in m. (s) διδασκαλίαν. A. (t) = D*EFG. Vulg. It. Ruf. Pel. dis. Sedul. Beda. (non Ambrosiast.) (u) μισοῦντες. FG. (x) τὸ ἀγαθὸν. 4. Lect. 7. Mt. b. c. f. (y) τῷ καιρῷ δουλεύοντες = 71. (z) D*FG. Ed. multæ (etiam St. 3.) et fortasse codices nonnulli cum his editionibus collati. clar. boern. Codd. lat. ap. Hier. et Ruf. et Bedam. Inscriptio capituli hujus in codd. lat. *de tempori inserviendo*, teste Luca brug. (Ignat. ep. ad Polyc. ut videtur.) Nyss. bis.

χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσ-
13 καρτεροῦντες· Ταῖς [a] χρείαις″ τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·
14 τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. [b] Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας
15 ὑμᾶς·″ εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.] Χαίρειν μετὰ
16 χαιρόντων, [c] καὶ″ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ
εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες,
ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρό-
17 νιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀπο-
διδόντες· προνοούμενοι καλὰ [d] ἐνώπιον [e] πάντων″ ἀν-
18 θρώπων· Εἰ δυνατὸν, * τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
19 ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγα-
πητοὶ, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ [f] γέγραπται γάρ·
[g] ἐμοὶ ἐκδίκησις″ [h] ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύ-
20 ριος. [i] Ἐὰν = οὖν″ πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐ-

Cypr. Ambrosiast. dis. κυρίῳ. AB. cæterique codd. græci. Mt. codd. omnes. Codd. gr. ap. Hier. et Ambrosiast. et Bedam. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. (hiat Goth.) Vulg. germ. harl. tol. marian. demidov. Codd. lat. omnes ap. Lucam brug. Clem. Ath. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Euthal. Theophyl. Œc. Scholiastæ gr. Hier. dis. Ruf. dis. Pel. Aug. Primas. Sedul. Salvian. Chrysolog. Beda dis. (a) μνείαις. D*FG. clar. boern. Codd. lat. ap. Ruf. Chrys. alicubi. Hilar. Optat. Ambrosiast. Aug. semel. Chrysol. Gregor. M. (Sedul. et Pel. utriusque lectionis meminerunt.) (b) = FG. boern. Ruf. ms. Ambrosiast. Chrysol. Post καταρᾶσθε ponunt DE. clar. germ. ‖ ὑμᾶς = 47. 67** (c) = D*FG. 47. 67. Arm. Vulg. It. Tert. semel. Aug. Ambrosiast. Ruf. Pelag. (d) + ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καί. A. Polycarp. + οὐ μόνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καί. FG. Arm. Goth. Vulg. boern. guelph. Lucif. Facund. Aug. Ruf. ed. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. (e) = A. 44. 46. 80. Polycarp. τῶν. D*FG. 19. 47. 55. It. harl. guelph. tol. Tert. Lucif. Ambrosiast. ut videtur. Pelag. ‖ = ἀνθρώπων. Theodoret. (f) + Θεοῦ. Goth. (Sic interpretatur Chrys.) (g) εἰ μὴ ἐκδικήσεις. Syr. (h) + ἵνα ἀποδίδω. Goth. + καί. Copt. Syr. p. c. obelo. Arm. boern. guelph. Tert. Cypr. Hilar. Ruf. Alii. (i) ἀλλὰ ἐὰν. AB. 37. 57 (c. al. 2) 67** 73. al. 3. Copt. Vulg. clar. Bas. Ruf. Beda. ἀλλὰ καὶ ἐὰν. Pelag. ἐὰν δὲ. Syr. p. ἐὰν. D*FG. 80. al. 3. Goth. germ. boern. guelph.

τόν· [k] ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν·" τοῦτο γὰρ ποιῶν,
ἄνθρακας πυρὸς [l] σωρεύσεις" ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα [m] ἐν τῷ ἀγαθῷ" 21
τὸ κακόν.]

[[n] Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέ- 1
σθω." οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ [o] ∾ ἀπὸ" θεοῦ· [p] αἱ
δὲ οὖσαι [q] †, ὑπὸ [r] † θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. "Ωστε ὁ 2
ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀν-
θέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.
Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος [s] ∾ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, 3
ἀλλὰ τῶν κακῶν." θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξου-
σίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·
Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι, [t] σοὶ" εἰς [u] τὸ" ἀγαθόν. ἐὰν 4
δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαι-
ραν [x] φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος [y] — εἰς

---

[o] ∾ ὑπό. [q] † ἐξουσίαι. [r] † τοῦ.

[s] ∾ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ.

(k) = Ed. Sedul. ‖ ἐὰν] + δὲ. 46. 63. Mt. b. e. f. Arm. Goth. (l) ἐπισωρεύσεις. 57 (cum 68.) *rastro verres.* (qs. *σαρώσεις.*) Goth. ut videtur Knittelio. (m) *a bono*, Goth. (n) *πάσαις ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτάσσεσθε.* D*FG. clar. boern. harl. Tert. ut videtur. Iren. bis. Ambrosiast. Sedul. Auctor quæst. e. V. T. *πᾶσα ψυχὴ ὑπὸ τὰς ἐξουσίας οὖσα ὑποτασσέσθω.* Arm. ‖ Sed. rec. Vulg. germ. Orig. Chrys. Ruf. Hier. Aug. Pel. Beda. ‖ = *ὑπερεχούσαις.* Æth. (o) AD** E**F. 17. 37. 39. 46. 47. 67. ap. Tresch. 71. 72. 73. 80. al. 32. Mt. a. l. al. 10. Ed. Orig. ap. Wetst. Bas. Isid. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. ms. Theoph. in comment. Œc. in comment. (p) *αἱ δὲ οὖσαι . . . εἰσὶν* = Ruf. (sed habet Orig.) Hier. Sedul. (q) = ABD* FG. 67** Arm. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Orig. ap. Wetst. Iren. bis. Ambrosiast. Aug. Ambr. Pel. Beda. *Quæ autem a Deo sunt, ordinatæ sunt.* Aug. semel. Alii. (r) = ADEFG. 37. 46. Alii Mt. e. Ed. Orig. ap. Wetst. Chrysost. (etiam in Mt. 8.) Damasc. (s) ABD*FG. 6. 67** Copt. Goth. Vulg. It. Clem. Iren. Tert. Ambrosiast. ms. Ruf. Aug. Pacian. Sedul. Beda. (t) = FGgr. 61. Mt. f. Ambrosiast. ut videtur. (u) = B. (x) + *τοῦ θεοῦ.* 4. (y) = D*FG. clar* boern. Ante *ἔκδικος* ponunt E. 17. 39. 46. 80. al. 9. Mt. a* b. f. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8) Theodoret.

5 ὀργὴν'' τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ [z] ∾ ἀνάγκη ὑπο-
τάσσεσθαι,'' οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ [a] καὶ'' διὰ
6 τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε·
λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτε-
7 ροῦντες. Ἀπόδοτε [b] οὖν'' πᾶσι τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φό-
ρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον,
τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν.
8 Μηδενὶ μηδὲν [c] ὀφείλετε,'' εἰ μὴ τὸ [d] ἀλλήλους ἀγαπᾷν''
9 ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. [e] Τὸ''
γὰρ· [f] οὐ μοιχεύσεις'' οὐ φονεύσεις· οὐ κλέψεις· [g] † [h]
οὐκ ἐπιθυμήσεις'' καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν [i] τούτῳ
τῷ λόγῳ'' ἀνακεφαλαιοῦται, [k] ἐν τῷ·'' ἀγαπήσεις τὸν
10 πλησίον σου ὡς [l] ἑαυτόν.'' [m] Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κα-
κὸν οὐκ ἐργάζεται·'' πλήρωμα [n] οὖν'' νόμου ἡ ἀγάπη.]

---

[z] ∾ ὑποτάσσεσθε. [d] ἀγαπᾷν ἀλλήλους.
[g] † οὐ ψευδομαρτυρήσεις.

(z) ὑποτάσσεσθε, absque ἀνάγκη, DEFG. Goth. It. guelph. Iren. Ambrosiast. Sedul. semel. (alibi ut rec.) ἀνάγκη seu ἀνάγκῃ ὑποτάσσεσθε. Lect. 7. Ed. Vulg. Aug. Beda. ἀνάγκη προτάσσεσθαι. Ed. elsev. (a) = FG gr. (b) = ABD* 67** Copt. Vulg. ms. tol. Damasc. Cypr. Ruf. Cassiod. τοίνυν. Theodoret. (c) ὀφείλοντες. 4. Mt. 3. ὀφιλεῖτε. (nil proderit vobis, nisi) Æth. (d) ABDFG. 73. 80. pluresve. Mt. q. Syr. Arm. Vulg. It. Or. Cyr. Chrys. Theodoret. Damasc. Patr. lat. (e) γέγραπται. FG. boern. Ambr. (f) = Erp. Post φονεύσεις ponunt Syr. Clem. Or. Dial. c. marcion. Ruf. in comment. (g) = ABDEFG. 17. 39. 46. 47. 48. 72. 76. al. 14. Mt. b. d. e. f. l. q. Ed. Syr. Vulg. ms. It. tol. Clem. bis. Or. bis. Bas. Cyr. Theodoret. Theoph. Dial. c. marcion. Ambrosiast. Hier. Aug. Ambr. (Sed habet Ruf.) ‖ Post ἐπιθυμ. ponit Syr. p. Post φονεύσεις 87. (h) = 54. Clem. semel. Or. bis. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Non attingit Ruf. in comment. (i) τῷ λόγῳ τούτῳ. BDEFG. 45. Or. bis. (k) = G. Vulg. It. Patr. lat. τῷ. Clem. semel. Or. semel. (l) σεαυτόν. ADE. Alii. Mt. a. al. 4. Or. Alii. (m) = A. ‖ τῷ] τοῦ. Ed. Cyr. Vulg. boern. (habet utrumque.) Ruf. Patr. lat. ‖ πλησίον] πλησίου. Ed. Cyr. + αὐτοῦ Arm. ‖ ἐργάζεται] κατεργάζεται. D* 17. 73. al. 5. et Barb. 1. Ed. (n) δέ. D*FG. It. Aug. Ambrosiast. γάρ. Mt. d. 8.

Καὶ [o] τοῦτο," [p] εἰδότες" τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα [q] ἡμᾶς" 11
ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· [(νῦν [r] γὰρ" ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ
σωτηρία, ἢ [s] ὅτε" ἐπιστεύσαμεν· Ἡ νὺξ [t] προέκοψεν," 12
ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·) [u] ἀποθώμεθα" οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκότους, [x] ∾ καὶ ἐνδυσώμεθα" τὰ [y] ὅπλα" τοῦ φωτός.
Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις 13
καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ
ζήλῳ· Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον ἰησοῦν χριστὸν, [z] καὶ" 14
τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε [a] εἰς ἐπιθυμίας."

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει, προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς 1
διακρίσεις [b] διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάν- 2
τα· [c] ὁ" δὲ ἀσθενῶν λάχανα [d] ἐσθίει." Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ 3
ἐσθίοντα μὴ [e] ἐξουθενείτω·" [f] καὶ ὁ" μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθί-
οντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. Σὺ τίς 4
εἶ, ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ
πίπτει· σταθήσεται δέ· [g] ∾ δυνατὸς γάρ ἐστιν" [h] ὁ θεὸς"
στῆσαι αὐτόν.] Ὃς μὲν [i] κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς 5

---

[x] ∾ ἐνδυσώμεθα δὲ. [g] ∾ δυνατεῖ γὰρ.

(o) τοῦτον. 66. in m. 74. (p) ἰδόντες. A*FG** (q) = Ruf. ὑμᾶς. A. 37. 76. Clem. Post ἤδη ponunt ACDE. 37. Vulg. clar. germ. Damasc. Patr. lat. (r) = 48. 62. 65. 72. Mt. h. Ed *autem*, boern. (s) ὅτι. Ed. (t) *processit*, boern. Ruf. ut videtur. Sed *præcessit*, Vulg. clar. germ. Ambrosiast. Alii. *proficiscitur*, Hilar. *transivit*, Cypr. (u) ἀποβαλώμεθα. DEFG. (x) ABC*D*E. Copt. Clem. Damasc. (y) ἔργα. ADE. 32. clar. germ. (z) = DFG. clar. boern. Sedul. (a) εἰς ἐπιθυμίαν. A. 1. Cyr. Damasc. Theodoret. ms. ἐν ἐπιθυμίᾳ. Slav. Ambr. ἐν ἐπιθυμίαις. FG. Vulg. It. Patr. lat. (b) λογισμῶν. 37. 46. 47* 57 (c. al. 3.) 66** 73. al. 7. Mt. c. Chrys. in comment. Theodoret. Œc. Theoph. in comment. διὰ λογισμῶν. Conject. (c) ὃς. FG. Codd. ap. Erasm. Ed. (d) ἐσθιέτω. D*gr. FG. Æth. Slav. *manducet*, Vulg. germ. boern. Ruf. in textu. (non Or.) Hier. semel. Ambrosiast. Pel. Alii. (e) κρινέτω. A. 68. Lect. 5. (f) ὁ δὲ. ACD* clar. Clem. bis. Damasc. οὐδὲ ὁ, omisso mox (ante κρινέτω) μὴ, FG. boern. (g) AFGgr. δύναται γὰρ. BCDEgr. δυνατὸς γὰρ, absque ἐστιν, Bas. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (h) ὁ κύριος. ABC* Copt. Arm. Vulg. ms. Aug. semel. *dominus ejus*, Syr. Erp. (i) + γὰρ. AC. 26. 39. Copt. Vulg. It. Ruf. Aug. semel. Ambrosiast. Alii lat.

δὲ [k] κρίνει″ πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος [l] [m] ἐν″ τῷ ἰδίῳ νοΐ
6 πληροφορείσθω. [Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ·
[n] — καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.″
[o] ‡ καὶ″ ὁ ἐσθίων, κυρίῳ ἐσθίει· [p] εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
Θεῷ·″ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ
7 τῷ Θεῷ· [q] Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
8 ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν
τε [r] ἀποθνήσκωμεν,″ τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· [s] ἐάν τε
οὖν ζῶμεν, ἐάν τε [t] ἀποθνήσκωμεν,″ τοῦ κυρίου ἐσμέν.
9 [Εἰς τοῦτο γὰρ [u] χριστὸς″ [x] = καὶ″ [y] ἀπέθανε [z] † [a] καὶ

---

[z] † καὶ ἀνέστη. [a] καὶ ἀνέζησεν.

(k) = 76. Mt. d. tol. Theophyl. (l) + Ϫ. 37. al. 3. Syr. (m) = A. 38. 54. (Slav.) Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Theodoret. (n) = ABC*DEFG. 23. 57. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. Pel. Aug. Hier. Alii lat. Nec satis constat e comment. Chrys. et Theodoreti, utrum legerint nec ne. Habet Theophyl. ‖ = ἡμέραν ad ἡμέραν. 66* ‖ Mox = ἐσθίει ad ἐσθίει. 71. 73. Mt. 19. semel. et Θεῷ ad Θεῷ. Mt. 8. marian. (o) + ABCDEFG. 17. 37. 39. 46. 72. 73. 74. al. 31. Mt. a. 19. bis. al. 7. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. (exc. recent.) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Bas. Damasc. Œc. Theoph. Ruf. Ambrosiast. Pel. Alii. (p) = 4. καὶ εὐχαριστεῖ τ. Θ. 31. 43. Syr. Erp. Arm. Slav. (exc. recent.) Codd. lat. Clem. Isid. Damasc. ‖ Θεῷ] κυρίῳ. A. 52. *Creatori*, Ambrosiast. (q) + καὶ οὐδεὶς αὐτῷ στρατεύεται. 17. (r) ἀποθνήσκομεν. ADFG. 47. 73. 80. al. 5. Mt. a. c. d. ἀποθάνωμεν. 3. 17. 68. 70. 87. Lect. 3. Mt. m. (s) ἐάν τε οὖν . . . ἐσμέν. = 71. 73* (t) ἀποθνήσκομεν. ADFG. 3. Alii. Mt. c. d. f. m. 8. Theoph. ἀποθάνωμεν. apud Wetst. codd. 8. (u) = 39. Mt. c. ἰησοῦς. Or. semel. (x) = AC*DEFG. 17. 73. 74. 76. al. 9. Mt. c. k. Syr. Arr. Copt. Vulg. boern. Or. ter. Cyr. Damasc. (y) ἔζησε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. DE. clar. germ. Iren. Aug. semel. Gaudent. Ambrosiast. ἀπέθανε καὶ ἔζησε καὶ ἀνέστη. Syr. Erp. ἔζησε καὶ ἀπέθανε. Sedul. (z) = ABC. Copt. Arm. Æth. Syr. p. Vulg. ms. Cyr. sæpe. (bis habet, sed ibi omittit καὶ ἔζησεν.) Dionys. alex. Cyr. hier. Chrys. alicubi. (nec explicat in comment.) Damasc. Euthal. ap. Beng. Jobius ap. Phot. Theophyl. ap. Mill. Ruf. Sedul. Anaclet. (a) = FG. Vulg. boern. Orig. ter. Cyr. bis. (sed ibi habet καὶ ἀνέστη.) Scholiastes in cat. Nicephori. Pel. Fulgent. ‖ καὶ ἔζη-

ἔζησεν,” ἵνα [b] καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων” κυριεύσῃ.] Σὺ δὲ, 10
τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου [c]; ἢ καὶ σὺ, τί ἐξουθενεῖς
τὸν ἀδελφόν σου [d]; [e] πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ
βήματι τοῦ [f] ∾ χριστοῦ.” Γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγὼ, 11
λέγει κύριος, [g] ὅτι” ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ [h], καὶ [i] πᾶ-
σα γλῶσσα ἐξομολογήσεται” [k] τῷ θεῷ.” Ἄρα [l] οὖν” 12
ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον [m] δώσει” [n] τῷ θεῷ.”
Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο [o] κρίνατε” 13
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι [p] πρόσκομμα” τῷ ἀδελφῷ [q] ἢ”
σκάνδαλον. Οἶδα, [r] καὶ” πέπεισμαι ἐν [s] κυρίῳ” ἰησοῦ, 14
ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι’ [t] αὐτοῦ,” εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι

---

[f] ∾ θεοῦ. [t] ἑαυτοῦ.

σεν. ABC. (item DE.) 17. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 6) 66** 73. 80. al. 46. Mt. a. 19. bis. al. 9. Ed. (Syr. utr. Arr. Copt. Arm.) Dionys. alex. Cyr. sæpe. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Cyr. hier. Ephr. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Ruf. Alii lat. (b) καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν. 54. 55. Goth. Vulg. ms. clar. germ. guelph. Ephr. Iren. Alii. ζώντων καὶ νεκρῶν ὁμοῦ. Arm. (c) + ἐν τῷ μὴ ἐσθίειν. DEFG. 45. It. Ambrosiast. (d) + *in edendo*, boern. Ambrosiast. (e) πάντες . . . χριστοῦ. = 47, sed in m. habet: πάντες παραστ. τ. β. τοῦ θεοῦ. || γὰρ = 47. 67** (f) ADEF G. 47. in m. It. harl. tol. marian. Vulg. ms. Damasc. Ruf. dis. (non Or.) Ambrosiast. ut videtur. Fulg. Oros. Primas. Aug. alicubi. Sedul. Pacian. Beda. (g) εἰ μὴ. FG. boern. habet utrumque. (h) + ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων. 72. al. 4. Ed. Ephr. (i) ἐξομολογ. π. γλῶσσα. BDEFG. Goth. It. Ruf. Ambrosiast. Sedul. (k) = D et E. ap. Mill. Ephr. || τῷ κυρίῳ. 47. Syr. p. (sed rec. in m.) Slav. ant. demidov. μοὶ. Syr. Erp. Æth. (l) = BD* FG. 67** (Vulg. It.) (m) ἀποδώσει. BD*FG. 39. ap. Mill. Chrys. etiam Mt. 8. semel. (n) = BFG. 54. 67** boern. Cypr. Aug. bis. (o) κρίνωμεν. 73. Mt. d. (p) = B. (q) = B. εἰς. 47** 68* ap. Tresch. al. 9. et Barb. 1. Mt. d. k. m* 3. Copt. Cyr. Naz. Antiochus. (r) ναὶ. Goth. (s) χριστῷ. 46. 48. 71. 72. al. 6. et Barb. 3. Mt. f. Ed. (t) αὑτοῦ. (s. αὐτοῦ.) ABFG. 17. 46. 47. (cum scholio in m. τοῦτ' ἔστι τοῦ θεοῦ.) 48. 57. (c. al. 5.) 72. 73. 74. al. 11. pluresque. Mt. a. (scholia utrumque explicant.) 1. al. 4. Ed. Arm. Slav. 5 et ant. Theodoret. dis. Photius ap. Œc. *per ipsum*, Vulg. It. Aug. Ruf. in textu. Ambrosiast. Pel. Alii lat. αὐτὸ. 33. 35.

15 κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. Εἰ [u] ∾ δὲ" διὰ βρῶμα ὁ
ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπα-
τεῖς. μὴ τῷ βρώματί [x] σου" ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ
16 χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω [y] οὖν" [z] ὑμῶν"
17 [a] τὸ ἀγαθόν." Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία [b] τοῦ θεοῦ"
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη [c] καὶ εἰρήνη
18 καὶ [d] χαρὰ" ἐν πνεύματι ἁγίῳ· Ὁ γὰρ ἐν [e] ∾ τού-
τοις" δουλεύων τῷ [f] χριστῷ," εὐάρεστος τῷ [g] θεῷ," [h] καὶ
19 δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις."] Ἄρα οὖν [τὰ τῆς εἰρήνης
διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους [i].
20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάν-
τα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν [k] τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ
21 προσκόμματος ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,
μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει,
22 [l] — ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ." Σὺ πίστιν [m] ἔχεις·
* κατὰ [n] σεαυτὸν" ἔχε [o] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ." μακάριος

---

[u] ∾ γάρ. [e] ∾ τούτῳ.

(u) ADEFG. 37. 39. 67** al. 3 et Barb. 1. Copt. Syr. p. in m. Vulg. It. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Hier. Alii. (x) = Slav. 8. (y) = FG. 3. ap. Wetst. Arm. Goth. (z) ἡμῶν. DEG. Syr. Erp. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Clem. Damasc. Ruf. Ambrosiast. Alii. (a) ἡ πίστις. 67. in m. 73. (b) τῶν οὐρανῶν. Theodoret. (c) + καὶ ἄσκησις. 4. (d) ἀγάπη. Mt. c. (e) ABCD*FG. 5. Copt. Vulg. It. Chrys. ap. Wetst. Damasc. Ruf. dis. Ambrosiast. Pel. Aug. Beda. ‖ Sed τούτοις. Theodoret. Tert. Alii. (f) κυρίῳ. 47. θεῷ. 30. Mt. d. (g) χριστῷ. 30. Mt. d. Cf. not. anteced. (h) καὶ δοκίμοις τοῖς ἀνθρώποις. G*gr. καὶ τοῖς ἀνθρώποις δοκίμοις. 77. (i) + φυλάξωμεν. DEFG. Vulg. It. Ruf. ms. in textu. Ambrosiast. Pel. Aug. Sedul. Beda. Sed non habent demidov. Aug. (k) + τοῦτο. Arm. (l) = AC. 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Orig. (hucusque tantum excitans versum.) Damasc. Ruf. Aug. semel. Habent Chrys. Theoph. Scholia græca. Pel. ‖ σκανδαλίζεται ante προσκόπτει ponunt 76. Mt. d. (m) + ἣν. ABC. tol. Ruf. Aug. Pel. (n) ἑαυτὸν. Codd. qu. Ed. (etiam St. 3.) ‖ κατὰ σεαυτὸν antecedentibus jungunt Ambrosiast. Ruf. Alii. (o) = 20. 42. 91. Mt. n. Chrys. etiam in Mt. 3. 8.

ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν, ἐν ᾧ ᵖ δοκιμάζει· Ὁ δὲ διακρινό- 23
μενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως·
πᾶν δὲ ᵍ ὃ″ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

XVI. 25. ⁜ ʳ Τῷ δὲ δυναμένῳ″ ˢ ὑμᾶς″ στηρίξαι
⁜ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰη-
⁜ σοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό-

(p) + διακρίνει ἤ. 73. + τὸν πλησίον. Arm. + *alium*, Auct. de singul. cleric. (q) τὸ. D* 37. 71. (r) Tres hosce versiculos hoc loco adjiciunt AI et alii 106, nimirum codices cifris insigniti 93, et a Matthæio collati 13 (hoc est, Mt. codices omnes, præter g et q hic mutilos.) Itaque pro versiculis hoc loco inserendis excitatos invenimus codices *minusculis* literis scriptos omnes, exceptis tantum α) codicibus 16. 66. 80, de quibus mox; β) codicibus 27. 53. 64, qui hanc epistolam non continent; γ) codicibus 25. 28, passim mutilis, et δ) codicibus 13. 15. 50. 78. 93. 95. 100. 105. 106. 111. 112, non collatis, sed nonnullis tantum in locis examinatis. Præterea hoc loco versiculos istos exhibent Lectionaria græca, Editiones Macii, Bowyeri, Harwoodi et Matthæi, Versiones Arab. in polygl. et in triglottis gr. lat. et arab. quæ extant in codice 11 bibliothecæ S. Marci; Slav. ms. et ed. ac Arm. (in cujus editionibus tamen amstelod. et constantinop. asterisco notantur, in editione autem anni 1698 h. l. absunt.) Codd. ap. Ruf. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Theodul. nescio an Tert. ‖ Ad calcem capitis ultimi versiculos hos rejiciunt BC D* E. 16. (quantum e Wetstenii, qui hunc codicem contulit, silentio colligere licet) 66. (erasmicæ editionis apographum, sed in margine docens, ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις hæc in fine capitis decimi quarti inveniri.) 80. Ed. Codd. Rufini. Codd. ap. Erasm. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. ms. et ed. clar. germ. Ruf. Ambrosiast. Pel. cæterique latini. ‖ Et hoc et illo loco legunt A. 17. Arm. ed. qu. ‖ Plane non habent hos versiculos D** (nempe a prima manu extant cap. 16, sed emendator delenda ibi esse indicavit, neque tamen hoc loco supplevit.) FG. (in quo tamen in fine capitis 14 lacuna sex linearum gr. et lat. a librario relicta est.) Codd. ap. Erasm. Marcion, qui teste Rufino caput hoc de hac epistola penitus abstulit. Codd. qu. ap. Hier. qui locum hunc excitans, *illud*, ait, *quod ad Romanos in plerisque codicibus invenitur.* ‖ Præterea, reliqua usque ad finem epistolæ cuncta dissecuisse traditur Marcion. Nec satis certum, an in suo exemplari epistolæ ad Romanos ea legerit Tertullianus. (s) ἡμᾶς. 37. 73. al. 3. Ed.

26 ⁜ νοις [t] αἰωνίοις″ [u] σεσιγημένου,″ Φανερωθέντος δὲ νῦν
⁜ διά [x] — τε″ γραφῶν προφητικῶν [y], [z] κατ᾽ ἐπιταγὴν
⁜ τοῦ [a] αἰωνίου″ θεοῦ, εἰς [b] ὑπακοὴν″ πίστεως εἰς πάν-
27 ⁜ τα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος· Μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ
⁜ ἰησοῦ χριστοῦ [c] ᾧ ἡ″ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.]
1 [Ὀφείλομεν [d] δὲ″ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα
τῶν [e] ἀδυνάτων″ βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
2 Ἕκαστος [f] † [g] ἡμῶν″ τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ
3 ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυ-
τῷ ἤρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν
4 ὀνειδιζόντων σέ, [h] ἐπέπεσον″ ἐπ᾽ ἐμέ. Ὅσα γὰρ [i] προε-
γράφη,″ εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν [k] ∞ προεγρά-
φη,″ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ [l] + διὰ″ τῆς παρακλή-
5 σεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς

---

[f] † γάρ. [k] ∞ ἐγράφη.

(t) ἀλαλήτοις. Mt. l. (u) ἐσιγημένου. 46. (x) = DE. 34. 87. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. Patr. lat. (y) + καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Or. ter. Codd. ap. Hier. (z) + *et*, Syr. Erp. Æth. (a) ἐπουρανίου. 69 ap. Birch. (b) ὑποταγὴν. 46. (c) = 33. 72. Ed. Ruf. οὗ ἡ. clar. germ. ἡ. Ed. αὐτῷ ἡ. 31. 54. Ed. Chrys. ms. et in Mt. 3. 8. εἴη. 43** 55. ‖ + τιμὴ καὶ ἡ. Arm. Vulg. ed. Pel. (d) = 61. 62. 77. 87. (e) ἀσθενῶν. Arm. sed rec. in m. (f) = ABCDEFG. 17. 46. 47. 73. 80. al. 54. Mt. a. 19. al. 9. Ed. Copt. Syr. p. Slav. 5. Vulg. It. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Ruf. Ambrosiast. Alii. δὲ. 11. Codd. ap. Erasm. Syr. Erp. Arm. Slav. ed. (g) ὑμῶν. FG. 37. 39. 66** 72. 77. al. 12. Mt. k. al. 3. Ed. Slav. ed. Vulg. ed. boern. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. Theoph. Ruf. Pel. Hier. Leo. ‖ = Ambrosiast. (h) ἐπέπεσαν. ACDE FG. 26. 37. 47. 71. 73. pluresque. Damasc. ἐπέπεσεν. Ed. elsev. qu. (i) προεγράφη. D*FG. ἐγράφη πάντα. B. item 37. ἐγράφη. Æth. Slav. 5. Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. Alii. ἡ γραφὴ λέγει. Clem. ‖ + πάντα. 17. (k) BCDEFG. 67** 80. Syr. Erp. Copt. Æth. Goth. Vulg. It. Clem. Theophyl. alicubi. Ruf. Ambrosiast. Alii. (l) + διὰ. ABC. 39. 47. 57. (c. al. 6.) 72. al. 9. Mt. a. l. m. Ed. clar. Theodoret. alicubi.

τῆς [m] ὑπομονῆς" καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ
αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ χριστὸν ἰησοῦν· "Ινα 6
ὁμοθυμαδὸν, ἐν ἑνὶ στόματι, δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ [προσ- 7
λαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελά-
βετο [n] ὑμᾶς" * εἰς δόξαν [o] θεοῦ.] Λέγω [p] ∞ δὲ," [q] = ἰη- 8
σοῦν" χριστὸν διάκονον [r] γεγενῆσθαι" περιτομῆς, ὑπὲρ
ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν
πατέρων· Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεὸν, 9
καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
ἔθνεσι, [s] καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Καὶ πάλιν λέγει· 10
εὐφράνθητε ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν [t]· 11
αἰνεῖτε [u] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη," [x] καὶ" [y] ἐπαινέ-
σατε" αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ [z] πάλιν ἠσαΐας λέ- 12
γει·" ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος [a] ἄρ-

---

[n] ἡμᾶς, [p] ∞ γάρ.

(m) εἰρήνης. 67** Mt. d. ἐλπίδος καὶ τῆς ὑπομονῆς. Mt. 19. ω. (n) ACD**EFG. 37. 39. 48. 72. 80. al. 12. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Goth. Slav. ed. Vulg. germ. boern. Chrys. Ruf. Ambrosiast. Alii, (o) + τοῦ. ACDEFG. 37. (p) ABCDEFG. 73. al. 3. Goth. Vulg. It. Cyr. Ruf. Ambrosiast. Alii. οὖν. Æth. (q) = ABC. Copt. Æth. Arm. (sed habet ed. 1698.) Vulg. ms. Cyr. Epiph. Chrys. in comment. Damasc. Ruf. Ambrosiast. ‖ Post χριστὸν ponunt 37. 46. 47. 48. 67. 72. 73. 80. al. 7. Mt. a. d. e. l. Ed. Goth. Slav. Vulg. (non harl.) Chrys. in textu. Theodoret. Theoph. Œc. Ambrosiast. Pel. (r) γενέσθαι. BC* ut videtur. D*FG. (s) + κύριε. 17. 39. 47. 72. 80. al. 14. Mt. k** al. 3. Ed. Syr. p. Ar. p. Copt. Goth. Slav. Vulg. ed. tol. marian. guelph. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Pel. Sedul. (t) + λέγει. DEFG. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Goth. It. guelph. Hier. Ambrosiast. (u) πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον. ABD. 47. Arm. Goth. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. (x) = 17. 63. al. 5. Mt. d. k. Syr. Chrys. (y) ἐπαινεσάτωσαν. AB. 39. Chrys. ms. Damasc. (z) = Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (etiam vs. 10 et 11 habet tantum καὶ) ‖ = πάλιν, Æth. Ambrosiast. (a) ἄρχων. Arm. item Syr.

13 χειν" ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν [b]. Ὁ δὲ θεὸς
τῆς [c] ἐλπίδος" [d] πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ
εἰρήνης" [e] ἐν τῷ πιστεύειν," εἰς τὸ περισσεύειν [f] ὑμᾶς"
[g] ἐν" τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.
14 Πέπεισμαι δὲ, [h] ἀδελφοί μου," καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ
ὑμῶν, ὅτι [i] καὶ αὐτοὶ" μεστοί ἐστε [k] ἀγαθωσύνης,"
πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, [l] δυνάμενοι καὶ [m] ∾ ἀλ-
15 λήλους" νουθετεῖν. [n] Τολμηρότερον" δὲ ἔγραψα ὑμῖν,
[o] — ἀδελφοὶ," ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς,
16 διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι [p] ὑπὸ" τοῦ θεοῦ, Εἰς
τὸ [q] εἶναί" με λειτουργὸν ἰησοῦ χριστοῦ [r] εἰς τὰ ἔθνη,"
ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
προσφορὰ [s] τῶν ἐθνῶν [t] εὐπρόσδεκτος," [u] ἡγιασμένη ἐν
17 πνεύματι ἁγίῳ.] [Ἔχω οὖν [x] καύχησιν ἐν χριστῷ
18 ἰησοῦ, [y] τὰ" πρὸς [z] ⁜ τὸν" θεόν. Οὐ γὰρ [a] τολμήσω"

---

m ∾ ἄλλους.

(b) + καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμή. 57. (c) εἰρήνης. 1. Mt. l. εἰρήνης καὶ τῆς ἐλπίδος. Mt. 8. (d) πληροφορῆσαι ὑμᾶς (ἐν. B.) πάσῃ χαρᾷ καὶ εἰρήνῃ. BFG. || χαρᾶς καὶ = 37. || εἰρήνης] ἐλπίδος. 1. Mt. l. εὐφροσύνης. 21. 74. (e) = DEFG. Arm. It. Vigil. taps. semel. || πιστεύειν εἰς τὸ = 1. || εἰς τὸ περισσεύειν = 57. ἐν τῷ περισσ. 62. (f) = Mt. l. Syr. p. Chrys. in textu, etiam in Mt. 3. 8. (g) = D*EFG. 31. 44. Mt. 8. boern. item clar. germ. Vigil. taps. (h) ponitur post ἐγὼ in Arm. post ὑμῶν in DEFG. Syr. It. Theodoret. (i) = DEFG. Arr. Æth. It. Agapet. Chrys. in comment. || + ὑμεῖς. Slav. (k) ἀγάπης. G. Vulg. It. Ambrosiast. Pel. || + καὶ DEFG. Syr. It. (l) ἀλλήλους δυνάμενοι, abseque καὶ, DEFG. (m) 17. 37. 46. 57. (c. al. 7) 72. 73. 74. al. 29. et Barb. 6. Mt. b. f. Ed. Syr. Slav. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Damasc. ut videtur. Theoph. Œc. Ruf. (n) τολμηροτέρως. AB. (o) = ABC. Copt. Æth. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. Ruf. Post μέρους ponit 3. || + μου. Arm. (p) ἀπὸ. BF. (q) γενέσθαι. D*FG. (r) = B. (s) + ἡ. Slav. (t) = FG. boern. Fulgent. (u) + καὶ. Syr. Æth. Slav. ed. harl** marian. Vulg. ed. Ambrosiast. Pel. Beda. (x) + τήν. BDEFG. 37. (y) = D. ap. Mill. Syr. Arr. Vulg. germ. Ruf. Pel. Ambrosiast. (z) + ABDEFG. 47. 57 (c. al. 7.) 73. 80. Alii et Barb. 6. Mt. a. al. 8. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Theodoret. Œc. (a) τολμῶ. B. Maximus in dial. 3.

[b] λαλεῖν τι," ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ,
[c] εἰς ὑπακοὴν" ἐθνῶν, [d] λόγῳ καὶ ἔργῳ, Ἐν δυνάμει 19
[e] σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος [f] ⇌ ἁγίου"
[g] ὥστε με ἀπὸ ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ, μέχρι τοῦ ἰλ-
λυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον" τοῦ χριστοῦ·
Οὕτω δὲ [h] φιλοτιμούμενον" εὐαγγελίζεσθαι, [i] οὐχ ὅπου" 20
ὠνομάσθη χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰ-
κοδομῶ· [k] Ἀλλὰ," καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγ- 21
γέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ [l] οἳ" οὐκ ἀκηκόασι,
συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην [m] τὰ πολλὰ" [n] τοῦ" 22
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς [o]. Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν 23
τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ [p] ἔχων" τοῦ
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ [q] πολλῶν" ἐτῶν, [r] Ὡς 24

---

f ∾ θεοῦ.

(b) τι λαλεῖν. ABC. 37. 80. τι εἰπεῖν. DEFG. Ath. Cyr. τι λαλῆσαι. 76. Mt. d. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theodoret. Theoph. τι λέγειν. Bas. item Maximus. λαλεῖν τι. 1. (c) εἰς ἀκοήν. *ob audientiam*, clar. germ. (d) + καί. 38. 72. Ed. (e) + αὐτοῦ. D*EFG. clar* boern. (f) = B. Pel. in comment. ut videtur. Vigil. taps. semel. ‖ ἁγίου. ACDEFG. 10. 17. 31. 37. 47. al. 5. Mt. k** Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Ath. Cyr. Bas. Chrys. in comment. (semel etiam in Mt. 3. 8.) Maximus. Ruf. in comment. Pel. Ambrosiast. Aug. Fulgent. Vigil. taps. Sedul. Beda. θεοῦ ἁγίου. 90. ‖ θεοῦ est in Syr. Arr. Slav. Chrys. in textu. Theoph. (g) ὥστε πεπληρῶσθαι (*ut compleretur*, clar. germ. *ut compleretur t. compleverim*, boern.) ἀπὸ ἱερουσ. μέχρι τοῦ ἰλλυρ. καὶ κύκλῳ τὸ εὐαγγ. DEFG. It. (h) φιλοτιμοῦμαι. BD*FG. φιλοτιμούμενος. Mt. f. k** ‖ = Vulg. clar. germ. Ruf. Pel. (i) ὅπου οὐκ. D*FG. boern. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Beda. (k) = Æth. (Syr. p. habet c. ast.) Chrys. (etiam in Mt. 3.) Ambrosiast. (l) ὃ. 80. (m) = 76. Arm. in marg. edd. const. et amstel. πολλάκις. BDEFG. (n) = 46. 52. 54. 55. 76. 80. pluresve. Mt. d. τοῦ μή. Chrys. semel, etiam in Mt. 3, in 8 autem bis. (o) + καὶ ἐκωλύθην μέχρι τοῦ νῦν. Vulg. ed. Pel. Beda. (p) ἔχω. FG. 37. Mt. d. l. boern. (q) ἱκανῶν. B. 37. 39. 71. Damasc. (r) ὡς ἄν. AB. 39. 73. 80. al. 4. Chrys. semel. ὡς ἂν οὖν. DEFG. ὅτι. Arm. *cum*, Vulg. germ. *sed cum*, clar. boern.

ἐὰν" [s] πορεύωμαι" εἰς τὴν [t] σπανίαν," [u] † ἐλπίζω
[x] † [y] διαπορευόμενος" θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ [z] ὑφ" ὑ-
μῶν [a] προπεμφθῆναι" ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους
25 ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς ἱερουσαλὴμ, [b] δια-
26 κονῶν" τοῖς ἁγίοις. [c] Εὐδόκησαν" γὰρ [d] μακεδονία
καὶ ἀχαΐα" κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς
27 τῶν ἁγίων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ. [e] Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ"
ὀφειλέται [f] [g] αὐτῶν εἰσιν." εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐ-
τῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκι-
28 κοῖς [h] λειτουργῆσαι" αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,
καὶ σφραγισάμενος [i] αὐτοῖς" τὸν καρπὸν [k] τοῦτον,"
29 ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς [l] τὴν" [m] σπανίαν." [n] Οἶδα
δὲ," ὅτι [o] ἐρχόμενος" πρὸς ὑμᾶς, ἐν [p] πληρώματι" εὐ-

---

[u] † ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. [x] † γάρ.

(s) πορεύομαι. DEFG. 47. al. 4. Mt. c* al. 5. πορεύσομαι. Mt. m** πορεύσομαι. Theodoret. *proficisci cœpero*, Vulg. clar. germ. (t) ἱσπανίαν. 72. 74. 76. al. 12. Mt. c. d. k. l. Ed. Theophyl. (u) = ABCDEFG. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Damasc. Ruf. Pel. Sedul. Beda. || πρὸς] εἰς 29. || *cum in Hisp. proficisci cœpero, videbo vos et a vobis deducar etc.* Ambrosiast. (x) = FG. (et DE ap. Mill.) Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 3.) Ruf. cæterique lat. || Ἀ. 3. ap. Wetst. Mt. k. 8. Theodoret. (y) πορευόμενος. A. 62. (z) ἀφ' BDEFG. 57 (c. al. 2.) al. 6. Mt. a** n* (a) προπεμφθῆναι. 4. (b) διακονήσων. 73. διακονῆσαι. DEG. Vulg. It. διακονῶν. C. at videtur. διακονούμενος. 23. (c) εὐδόκησεν. B. 62. Mt. k. flor. Theodoret. alicubi. Aug. Ruf. (d) μακίδονες καὶ ἀχαϊακοὶ κοινωνίαν. Sic G. item F. *macedones et achaici collationem*, boern. (e) = DEFG. It. Ambrosiast. || γὰρ, καὶ] καὶ γάρ. Arm. (f) + γάρ. FG. clar. (non germ.) boern. Ambrosiast. (g) εἰσιν αὐτῶν. ABDEF. Arm. Vulg. clar. germ. Ambrosiast. (h) λειτουργῆσαι. 37. 80. (i) = B. 76. Post καρπὸν ponit Arm. (k) = Arm. (l) = ABDG. 37. 73. 80. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (m) ἱσπανίαν. 74. Alii. Mt. c. d. k. l. m** 8** Chrys. ms. Theoph. (n) γινώσκω γάρ. FG. *spero autem*, luxov. || δὲ] γάρ. Syr. It. harl. Ruf. Ambrosiast. (o) = FG. boern. (p) πληροφορίᾳ. D*EFG. *abundantia*, Vulg. It.

λογίας [q] † χριστοῦ ἐλεύσομαι.] [Παρακαλῶ δὲ ὑ- 30
μᾶς, [r] ἀδελφοὶ," διὰ [s] τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ [t] πνεύματος, συναγωνίσασθαί
μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς [u] [x] ὑπὲρ ἐμοῦ" πρὸς τὸν Θεόν·
"Ινα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, [y] καὶ" 31
[z] = ἵνα" ἡ [a] διακονία" μου, [b] ἡ εἰς ἱερουσαλὴμ," εὐ-
πρόσδεκτος [c] γένηται τοῖς ἁγίοις." "Ινα ἐν χαρᾷ [d] ἔλ- 32
θω" πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος [e] Θεοῦ," [f] — καὶ συνα-
ναπαύσωμαι ὑμῖν." Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης [g] μετὰ 33
πάντων ὑμῶν. [h] — ἀμήν."]

[Συνίστημι [i] — δὲ" ὑμῖν φοίβην, τὴν ἀδελφὴν [k] ἡ- 1
μῶν," οὖσαν [l] διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν [m] κεγχρε-
αῖς·" "Ινα [n] αὐτὴν προσδέξησθε" ἐν κυρίῳ, ἀξίως τῶν 2
ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ [o] πράγ-

---

[q] † τοῦ εὐαγγελίου τοῦ.

(q) = ABCDEFG. 67** Copt. Æth. It. harl. Clem. Ruf. Ambrosiast. Pel. Sedul. Beda. ‖ Habet Chrys. dis. Theodoret. dis. (r) = B. 76. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (s) + τοῦ ὀνόματος. 74. Lectionaria. Mt. k. (t) + ἁγίου. 46. item Copt. Æth. Arm. Vulg. (non tol.) Ambrosiast. Pel. Vigil. taps. semel. Alii. (u) + ὑμῶν. DEFG. 30. in m. Copt. Æth. Vulg. It. (non marian.) Pel. + μου. Vigil. taps. (x) = FG. clar. boern. Vulg. ms. Ruf. Beda. (y) = Mt. e. (z) = ACD* FG. 67** 80. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ruf. Pel. Ambrosiast. (a) δωροφορία. BD*FG. *munerum meorum oblatio*, Ambrosiast. *remuneratio*, clar. germ. ap. Sabat. *merces*, germ. ap. Mill. *obsequii oblatio*, Vulg. *administratio*, boern. *ministerium*, Ruf. (b) = 76. ‖ ἡ εἰς] εἰς. 37. 73. Mt. m. 8. Theodoret. ms. ἐν. 66. Vulg. Chrys. Ruf. Ambrosiast. ἡ. 7. Ed. ἡ ἐν. D*FG. Barb. 1. It. (c) τοῖς ἁγίοις γένηται. ABC. 37. Damasc. (d) ἐλθὼν, omisso mox καὶ, AC. 67** 71. Ruf. (e) κυρίου ἰησοῦ. B. χριστοῦ ἰησοῦ. D*EFG. It. Ambrosiast. (f) = B. καὶ συναναπαύσω ὑμᾶς. 23* καὶ ἀναψύξω μεθ' ὑμῶν. DE. καὶ ἀναψυχῶ μεθ' ὑμῶν. FG. *et refrigerer s. refrigerem vobiscum*, Vulg. It. Patr. lat. (g) + ἔστω. DEFG. (Syr. Vulg. It.) (h) = AFG. 80. boern. (i) = D*FG. Æth. clar. boern. Sedul. (k) ὑμῶν. AG. 2. 73. Copt. boern. Theoph. ‖ = Æth. Chrys. etiam in Mt. 3. 8. (l) + καὶ. B. 47. (m) κεγχρεαῖς. 47* Alii. (n) προσδέξησθε αὐτήν. BCDFG. 57. (c. al. 2.) It. (o) = Mt. d. It. Ambrosiast. Ruf. Ante ὑμῶν ponunt 76, Arm. Vulg. Ante χρήζῃ Chrys. Theoph.

ματι·" καὶ γὰρ [p] ∽ αὕτη" [q] προστάτις πολλῶν ἐγενήθη,
3 καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ." Ἀσπάσασθε [r] πρίσκαν" καὶ ἀκύλαν,
4 τοὺς [s] συνεργούς" μου ἐν χριστῷ ἰησοῦ, [t] (Οἵτινες ὑπὲρ
τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν· οἷς οὐκ
ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλη-
5 σίαι τῶν ἐθνῶν·) Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλη-
σίαν. ἀσπάσασθε ἐπαίνετον, τὸν ἀγαπητόν [u] μου," ὅς
6 ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς [x] ἀσίας" [y] εἰς χριστόν." Ἀσπάσασθε
[z] μαριὰμ," ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν [a] ∽ εἰς ἡμᾶς."
7 Ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ [b] ἰουνίαν," τοὺς συγγενεῖς
μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι
ἐν τοῖς ἀποστόλοις, [c] οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν" ἐν
8 χριστῷ [d]. Ἀσπάσασθε [e] ἀμπλίαν," [f] τὸν ἀγαπητόν"

---

[p] ∽ αὐτὴ. [r] πρίσκιλλαν. [x] ∾ ἀχαΐας.
[a] ∽ εἰς ὑμᾶς.

(p) αὐτὴ. 56. Mt. a. Ed. Chrys. etiam in Mt. 3. Theodoret. *ipsa*, Vulg. It. (q) καὶ ἐμοῦ καὶ ἄλλων προστάτις (παραστάτις FG.) ἐγένετο. D*FG. boern. item clar. ‖ προστάτις] προστάτης. 71. Mt. m* al. 5. ‖ = germ. ‖ αὐτοῦ ἐμοῦ] ἐμοῦ αὐτοῦ. BC. 3. ap. Wetst. 37. 73. 76. 80. Mt. d. Chrys. in Mt. 3, 8. Theodoret. Damasc. Theoph. ἐμοῦ τε αὐτοῦ A. ἐμοῦ. Ambrosiast. (r) AB CDEFG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 67. al. 25. et Barb. 4. Mt. a. c. f. n. Ed. Copt. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Theodoret. Euthal. Damasc. Œc. Ruf. Pel. Hier. Beda. *Priscilla*, codd. ap. Theodoret. Chrys. Ambrosiast. marian. (s) συλλειτουργούς. Chrys. in textu et comment. etiam in Mt. 3. 8. (t) + καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν, omissis mox vs. 5 his verbis, DEFG. It. (u) μοι. Ed. Vulg. clar. germ. (x) ABCD*E FG. 6. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. (etiam harl**) Damasc. Orig. int. Ruf. dis. Ambrosiast. Pel. Hier. Sedul. Beda. (y) ἐν χριστῷ. DEFG. 35. 46. 73. al. 4. Mt. m. Ed. Vulg. It. (z) μαρίαν. AC. 57. (c al. 2.) al. 2. Mt. a** Syr. (a) εἰς ὑμᾶς. A. 18** 39. 47. 54. 66** 70. 87. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Chrys. semel. (etiam in Mt. 8.) Theodoret. Theophyl. ἐν ὑμῖν. DEFG. *in vobis*, Vulg. It. Ruf. ed. Ambrosiast. Alii. (b) = Chron. alex. ἰουλίαν. Copt. flor. marian. Ruf. Ambrosiast. Hier. Beda. (c) τοῖς πρὸ ἐμοῦ. DEFG. ‖ = γεγόνασιν. ap. Mill. 2 et 30. (d) + ἰησοῦ. DEFG. clar. boern. Ruf. ed. Pel. Ambrosiast. Hier. (e) ἀμπλιάτον. AFG. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Euthal. Hier. Ruf. Ambrosiast. Alii. ἀπλίαν. 23. μαπλίαν. Syr. p. (f) τὸν ἀγαπητὸν. 1.

[g] μου" ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε οὐρβανὸν, τὸν συνεργὸν 9
[h] ἡμῶν" [i] ἐν χριστῷ," καὶ στάχυν, τὸν ἀγαπητόν μου.
Ἀσπάσασθε ἀπελλῆν, τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀσπά- 10
σασθε τοὺς ἐκ τῶν ἀριστοβούλου. Ἀσπάσασθε ἡρω- 11
δίωνα, τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε τρύφαι- 12
ναν καὶ τρυφῶσαν, τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε
περσίδα, τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυ-
ρίῳ. [k] Ἀσπάσασθε ῥοῦφον, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, 13
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε ἀσύγ- 14
κριτον, [l] φλέγοντα," [m] ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν," καὶ
τοὺς σὺν [n] αὐτοῖς" ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε [o] φιλόλο- 15
γον" καὶ [p] ἰουλίαν," [q] νηρέα" καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ,
[r] καὶ" [s] ὀλυμπᾶν," καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας [t] ἁ-
γίους." Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 16
[u] ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι ⁜ πᾶσαι τοῦ χριστοῦ."]
[[x] Παρακαλῶ" δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, [y] σκοπεῖν" τοὺς [z] τὰς" 17

(g) = BF. (h) μου. 32. Arm. clar. Chrys. etiam in Mt. 8. 8. Ambrosiast. Ruf. (i) εἰς χριστόν. 74. Mt. k. ἐν κυρίῳ. DEFG. 37. 57. ap. Tresch. 71. Mt. c. Arm. It. Chrys. in Mt. 8. 8. (k) + ἀσπάσασθε ἀδόκιμον ἐν χριστῷ. 4** (l) φλέγγοντα. Arm. φλέγμοντα. 73. (m) ἑρμᾶν, πατρόβαν, ἑρμῆν. ABCD*FG. al. 4. Æth. It. flor. harl. marian. Euthal. Ruf. Ado. (n) αὐτῷ. Mt. d. (o) φιλόγονον. 70. ap. Tresch. φιλόστοργον. 69. ap. Tresch. (p) = Chron. alex. ‖ ἰουνίαν. CFG. gr. 11. ἰούλιον. Chrys. in Mt. 3. 8. (q) νηρέαν. AFG. 55. 71. Ed. νηρέα. 67** al. 2. Ed. ἱερέα. 73. (r) = 2. Mt. k. Ambrosiast. (s) ὀλυμπίαν. DE. ὀλυμπιάδα. FG. *Olympiadem*, Vulg. It. Ruf. Ambrosiast. ed. (t) = 52. ap. Beng. 56. Mt. f. (u) = DEFG. It. (G et boern. spatium relinquunt vacuum.) cf. not. u. ad vs. 21. ‖ ἐκκλησίαι] + πᾶσαι. AC. 39. 67** 73. 80. al. 4. et Barb. 1. Mt. m. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Theodoret. Ruf. Ambrosiast. Pel. Beda. Item vs. 21. DEFG. It. ‖ χριστοῦ] θεοῦ. 69. al. 3. Mt. k. Chrys. in Mt. 3. 8. (x) ἐρωτῶ. DE. rogo, Vulg. It. (y) ἀσφαλῶς σκοπεῖτε. DEFG. It. Auct. de singul. cleric. (z) = 57. (c. al. 4.)

διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδα-
χὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, [a] ποιοῦντας· [b] καὶ" [c] ἐκκλίνατε"
18 [d] ἀπ' αὐτῶν." Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ [e] κυρίῳ χριστῷ ἡμῶν" οὐ
[f] δουλεύουσιν," ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς
χρηστολογίας [g] καὶ εὐλογίας" ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας
19 τῶν ἀκάκων. Ἡ γὰρ ὑμῶν [h] ὑπακοὴ" εἰς πάντας ἀφί-
κετο. χαίρω οὖν [i] — τὸ" ἐφ' ὑμῖν· [k] θέλω δὲ" ὑμᾶς
σοφοὺς [l] = μὲν" εἶναι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ εἰς
20 τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης [m] συντρίψει" τὸν σα-
τανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. [n] ἡ χάρις τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν." [o] †
21 [p] ∾ Ἀσπάζονται" ὑμᾶς τιμόθεος, [q] ὁ συνεργός [r] μου,"

---

[e] κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ. † ἀμήν.
[p] ∾ ἀσπάζεται.

(a) + λέγοντας 4. DEFG. It. Auct. de sing. cler. (b) = 46. Mt. d. Theophyl. (c) ἐκκλίνετε. BC. 67** Damasc. Theodoret. (d) = Slav. 5. 8. (e) κυρίῳ χριστῷ ἡμῶν. DFG. boern. κυρίῳ ἡμῶν χριστῷ. ABC. 37. 80. al. 4. Mt. a* b* f. Æth. Syr. p. Arm. Theodoret. *Christo Domino nostro*, Vulg. germ. Auct. de sing. cler. Ruf. Pel. Ambrosiast. Beda. *Domino et Christo nostro*, clar* *Christo Domino*, Aug. Leo. *Christo Domino Jesu*, Ambrosiast. κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. 77. al. 4. Mt. n. Ed. κυρίῳ ἡμῶν. 23. (f) δουλεύσουσιν. Ggr. 80. Mt. e. (g) = DEFG. 17. 43. 52. 57 (cum 3. 49. 70.) Mt. 8. It. καὶ καινῆς ἀπάτης. 42. (h) ἀκοή. 61. (i) = ABCDEFG. 23. 37. 57 (c. al. 3) Vulg. It. ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω. ABC. 23. 37. Arm. Ruf. (k) καὶ θέλω. D*E FG. (Syr. Arr. Æth.) It. ‖ = δέ. Mt. d. Theophyl. Ambrosiast. Ruf. (l) = BDFG. 61. Clem. Chrys. etiam in Mt. 8. 8. Theodoret. Ruf. Alii. (m) συντρίψαι. A. 67** (Syr.) Æth. Vulg. ed. boern. Theodoret. in comment. Œc. Hier. alicubi. Ambr. Pel. ‖ Sed rec. Theophyl. dis. (n) = DEFG. It. Sedul. (o) = ACDEFG. 17. 37. 46. 47. 57. (c. al. 7) 72. 73. 80. al. 21. pleresve. Mt. a. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Ar. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 8. 8.) Theodoret. Theoph. Œc. Ruf. Ambrosiast. (p) ACD*FG. 57. 76. 80. al. 3. Arm. Vulg. It. Chrys. Theoph. Ruf. Ambrosiast. (q) + ὁ ἀδελφὸς καὶ. Arm. (r) = B. 67**.

[s] καὶ λούκιος καὶ ἰάσων" καὶ σωσίπατρος, [t] οἱ συγγε-
νεῖς" μου [u]. [x] Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ" [y] τέρτιος," ὁ 22
[z] γράψας τὴν ἐπιστολὴν, * [a] ἐν κυρίῳ." Ἀσπάζεται 23
ὑμᾶς γάϊος, ὁ ξένος μου καὶ [b] τῆς ἐκκλησίας ὅλης."
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἔραστος, ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ
κούαρτος, ὁ ἀδελφός.
[c] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν [d] ἰησοῦ χριστοῦ" μετὰ 24
πάντων [e] ὑμῶν." [f] ἀμήν."] [g] † [h] †

---

[g] † Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κ. τ. ἑ. [h] † Πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου διὰ φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

(s) λουκιάσσων. Sic 71. ‖ λούκιος] *Lucas*, harl** marian. ‖ καὶ ἰάσων] = 47. ἰάσων, absque καί. B. (t) ὁ συγγενής. Slav. 5. et ant. (u) + καὶ αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ χριστοῦ. DEFG. It. cf. not. u ad vs. 16. (x) ἀσπάζεται ὑμᾶς. 67** ‖ ὑμᾶς] + καί. Arm. Slav. 8. et ed. tol** ‖ ἐγώ. = 37. (y) τερέντιος. 7. Ed. Slav. 5. Theodul. (z) + καί. 67** (a) = 3. 76. Chrys. (etiam in Mt. 3. 8.) Theoph. (b) ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ABCD. 1. 37. 73. 80. Mt. 1. ὁ τῆς ἐκκλησίας. 23* ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι. FG. boern. *universa ecclesia*, Vulg. ed. Copt. marian. Sedul. Pel. (c) Vs. 24. = AC. Copt. Æth. Vulg. ms. harl* Ruf. ‖ 17. 80. Syr. in editionibus quibusdam, Erp. Syr. p. et Ambrosiaster rejiciunt hunc versum post commata ista tria, (τῷ δὲ δυναμένῳ etc.) quæ a nobis translata sunt ad finem capitis 14, in his vero codicibus et versionibus hoc loco post κούαρτος ὁ ἀδελφὸς extant. ‖ Præterea a Millio et Wetstenio codex 81, et ab Aurivillio codex 73 versum 24 post comma 27 transferre traduntur. Cum vero, iisdem testibus, codices 31 et 73 commata 25. 26. et 27. non h. l. sed in fine capitis 14 exhibeant, quomodo in his libris comma 24 post comma 27 rejectum esse possit, equidem non intelligo. (d) = FG. boern. ‖ = χριστοῦ. 71. (e) ἡμῶν. Slav. 5. (f) = 3. tol. Codd. lat. (g) Vide supra cap. 14. 23. (h) Hæc aut prorsus aut ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt e. gr. πρὸς ῥωμαίους. A CD* πρὸς ῥωμαίους ἐτελέσθη. G. πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου. BD** πρὸς ῥωμαίους ἐγράφη διὰ φοίβης ἀπὸ κορίνθου. 18. ἐγράφη ἀπὸ κορίνθου διὰ φοίβης διακόνου. 80. Alii aliter. ‖ + ἔχει ἀναγνώσεις ι, κεφάλαια ιθ, μαρτυρίας λθ, στίχους ϡκ (id est 920) s. φκ. s. γκ.

Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

---

1 ΠΑΥΛΟΣ, [i] — κλητὸς" [k] ἀπόστολος ἰησοῦ χρι-
στοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ σωσθένης ὁ ἀδελφὸς,
2 Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ [l] τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ," ἡγιασμέ-
νοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις [m] σὺν πᾶσι" τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου [n] ἡμῶν" ἰησοῦ χρι-
3 στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, [o] αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·" [Χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ
χάριτι [p] τοῦ θεοῦ" τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
5 Ὅτι [q] ἐν παντὶ" ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ
6 καὶ πάσῃ γνώσει, (Καθὼς τὸ [r] μαρτύριον" τοῦ [s] χρι-
7 στοῦ" ἐβεβαιώθη [t] ἐν" ὑμῖν·) Ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖ-
σθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκά-
8 λυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· Ὃς καὶ βε-
βαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ [u] ἡμέρᾳ" τοῦ

(i) = ADE. clar. germ. Cyr. alicubi. (k) + *καὶ*. Syr. (l) Rejicitur post *ἰησοῦ* in BDEFG. It. ‖ = *τῇ οὔσῃ*, et jungitur *ἐν κορίνθῳ ἡγιασμένοις*, *ἐν χριστῷ κλητοῖς ἁγίοις*. 77. ‖ = *ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ*. Mt. i* Orig. int. (m) *σύμπασι*, et jungitur antecedentibus in 46. 52. al. 2. (n) = A. 77. Or. Tert. Ambrosiast. Pel. (o) *ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν*. 45. 76. Mt. d. i. Chrys. in comment. semel. Theoph. ‖ = *τε*. BD*G. 46. ‖ *ἡμῶν*] *ὑμῶν*. Mt. n** (p) = A* 39. 87. Cyr. bis. (q) = 73. *omnes*, Victorin. (r) *κήρυγμα*. 12. 67. in marg. (Sic interpretatur Chrys.) (s) *θεοῦ*. FG. 46. 47. 72. al. 3. Mt. k. Arm. boern. (t) = 52. al. 3. Mt. n. (u) *παρουσίᾳ*. DEFG. It. Ambrst. Cassiod. *in die adventus*, Vulg. Pel. Beda.

κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Πιστὸς ὁ θεὸς, [x] δι'" οὗ 9
ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ [y] ἰησοῦ χριστοῦ,
τοῦ κυρίου ἡμῶν."]

[Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ 10
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες,
καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, [z] ἦτε δὲ" κατηρτισμένοι
ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ [a] γνώμῃ." Ἐδηλώθη 11
γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ [b] τῶν" χλόης,
ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος 12
ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μέν εἰμι παύλου· [c] ἐγὼ δὲ," ἀπολλώ·
ἐγὼ δὲ, κηφᾶ· ἐγὼ δὲ, [d] χριστοῦ." [e] Μεμέρισται ὁ 13
χριστός; μὴ παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ [f] ὑμῶν;" ἢ εἰς τὸ
ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθητε;" Εὐχαριστῶ [g] τῷ θεῷ," 14
ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ κρίσπον καὶ γάϊον·
Ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα [h] ἐβάπτισα." 15
[i] Ἐβάπτισα" δὲ καὶ τὸν στεφανᾶ οἶκον· [k] λοιπὸν" οὐκ 16
οἶδα, εἴ τινα [l] ἄλλον" ἐβάπτισα.

Οὐ γάρ ἀπέστειλέ με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐ- 17
αγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ [m] λόγου," ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ
σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.] [Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ 18

(x) ὑφ'. D*gr. Ggr. Sed δι' Theodoret. dis. (y) τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. 48. 72. Ed. Syr. Arm. Ambrst. (z) *quia estis*, Arm. (a) γνώσει. 2. Ed. *scientia*, It. Ambrst. Pel. (b) τῆς. 63. (c) ἄλλος δέ· ἐγὼ. ter. Arm. Aug. semel. (d) κρίσπου. Conject. (e) + μὴ. 10. 39. 71. 73. Syr. Arr. Arm. Slav. Eus. ‖ Absque interrogatione, 33. Alii. Quidam ap. Theodoret. Theoph. Ambrst. (f) ἡμῶν. 80. al. 7. Ed. Theodoret. (g) = B. 67** ‖ + μου. A. 17. 57. (c. al. 2.) al. 3. Syr. (Syr. p. habet c. ob.) Copt. Arm. demidov. harl** Vulg. ed. sixtin. Theodoret. ter. Pel. Sedul. Beda. (h) ἐβαπτίσθητε. AC* 5. 6. 17. 37. 67** 71. 73. 74. 80. Copt. Sahid. Syr. p. in m. Arm. Vulg. germ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Ambrst. ed. et ms. Pel. Primas. Beda. ‖ ἐβαπτίσθη. 10. 31. ‖ ὅτι εἰς τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθην. 46. (i) βεβάπτικα. DFG. (k) = 108. al. 3. τὸ λοιπὸν. FG. λοιπῶν. Ambrst. (l) = FG. It. ἄλλων. Theodoret. (m) λόγων. Arm.

τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις
19 [n] ἡμῖν" δύναμις [o] θεοῦ" ἐστι.] Γέγραπται γάρ· ἀπολῶ
τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθε-
20 τήσω. Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς
τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν
21 τοῦ κόσμου [p] = τούτου;" Ἐπειδὴ [q] γὰρ" ἐν τῇ σοφίᾳ
τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεὸν,
εὐδόκησεν ὁ θεὸς, διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶ-
22 σαι τοὺς πιστεύοντας. Ἐπειδὴ καὶ ἰουδαῖοι [r] σημεῖα" αἰ-
23 τοῦσι, καὶ ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· Ἡμεῖς δὲ κηρύσ-
σομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον,
24 [s] ἔθνεσι" δὲ μωρίαν· Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, ἰουδαίοις τε
καὶ ἕλλησι, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν.]
25 Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων [t] ἐστί·"
καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων
[u] ἐστί."

26 [Βλέπετε [x] γὰρ" τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι
οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, [y] οὐ πολλοὶ δυνατοὶ,"
27 οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξε-

---

[r] σημεῖον. [s] ἕλλησι.

(n) = FG. It. Theodoret. alicubi. Tert. Iren. int. Cypr. Hilar. Ambrst. Cassiod. *id est, nobis,* Vulg. Pel. Sedul. Beda. ‖ ὑμῖν. 39. (o) χριστοῦ. 17. (p) = AC*D*gr. 17. 28. 46. 74. Clem. semel. Cyr. Damasc. Theoph. Tert. semel. (q) = FG. 3. Arm. (r) ABCDEFG. 46. 52. 63. 80. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Clem. bis. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. Socrates. Theoph. in comment. (etiam in textu Mt. i. et in scholio codicis Mt. d.) Œc. in comment. semel. Tert. Cypr. Hilar. Ambrst. Aug. Alii. (s) ABC*DEFGI. 5. 10. 17. 23** 31. 37. 46. 71. 73. 80. Syr. utr. Arr. Copt. Vulg. It. Or. semel, (sed in ms. bis.) Ath. Eus. Bas. Cyr. hier. et alex. Chrys. ms. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. alicubi. Damasc. Cypr. Hilar. Ambrst. Alii. (t) = 17. Chrys. Tert. Ante τῶν ponunt DFG. Arm. Vulg. It. ἔσται. 67** (u) = B. 67** Tert. (x) = 4. 14. 80. οὖν. DEFG. 21. Æth. Arm. boern. (y) = FG. boern. Post εὐγενεῖς ponit 74. Iren.

λέξατο ὁ Θεὸς, [z] ἵνα [a] τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ·" καὶ
τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ἵνα καται-
σχύνῃ τὰ ἰσχυρά· Καὶ τὰ ἀγενῆ [b] τοῦ κόσμου" καὶ τὰ 28
ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, [c] = καὶ" τὰ μὴ ὄντα,
ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· Ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα 29
σὰρξ ἐνώπιον [d] τοῦ Θεοῦ."] Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χρι- 30
στῷ ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη [e] ∾ ἡμῖν σοφία" [f] ἀπὸ Θεοῦ," [g] δι-
καιοσύνη τε" καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· ἵνα, κα-
θὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 31
Κἀγὼ [h] ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ἦλθον οὐ καθ' 1
ὑπεροχὴν" [i] λόγου ἢ σοφίας" καταγγέλλων ὑμῖν τὸ
[k] ∾ μαρτύριον" τοῦ [l] Θεοῦ." Οὐ γὰρ ἔκρινά [m] † [n] τι εἰδέναι" 2

---

[d] ∾ αὐτοῦ. [e] ∾ σοφία ἡμῖν. [k] ∾ μυστήριον.
[m] † τοῦ. [n] εἰδέναι τι.

(z) ab ἵνα ad ἵνα proximum = AFG. 37. 73. 77* 89* al. 4. Mt. f. n. Ed. boern. ‖ ab ἵνα priori ad ἰσχυρὰ = 46, in quo post Θεὸς prius vs. 27. sequitur: *καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, ὅπως μὴ καυχ.* etc. Alii alia omittunt. (a) *καταισχύνῃ τοὺς σοφούς*. BCDI. 14. 17. 62. Mt. d. i. l. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Or. quinquies. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Alii. ‖ *τοὺς σοφοὺς*] *sapientiam*, Tert. quater. (alibi ut rec.) Paulin. (b) = Or. quinquies. (c) = AC*D*EFG. 17. Æth. It. Tert. Ruf. Tychon. Ambrst. Sed habet Or. (d) AC* DEFGI. 17. 23. 37. 39. 46. 47. 48. 57 (c. al. 6.) 61. 72. 73. 74. 80. al. 41. Mt. a. al. 11. Ed. Copt. Æth. Ar. pol. Slav. It. Or. ter. Eus. Ephr. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2) Damasc. Theoph. Aug. Tychon. *Domini*, Iren. ‖ Sed *αὐτοῦ*. Syr. Erp. Arm. Vulg. Or. semel. Theodoret. Ambrst. Pel. Alii. (e) ACDE. 37. 46. 71. Vulg. ms. It. harl** Or. septies. (bis ut rec.) Eus. Cyr. Ambrst. Alii. *σοφία ἡμῶν*. B. *ἡ σοφία ἡμῖν*. FG. *ἐν ὑμῖν σοφία*. Mt. ψ. *ὑμῖν σοφία*. Tychon. (f) = Vulg. ms. (g) *καὶ δικαιοσύνη*. FG. Or. semel. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 2. In Mt. 7 = *τε*. (h) *κἀγώ ἦλθον πρ. ὑμ. ἀδ. οὐ καθ' ὑπεροχὴν*. Arm. (i) *λόγων σοφίας*. Arm. (k) AC. 71. 77. 80. al. 3. et Barb. 1. Syr. Copt. Ambrst. Aug. Ambr. Paulin. *εὐαγγέλιον*. Erp. Theodoret. (l) *χριστοῦ*. Arm. Vulg. Paulin. Ambrst. ms. Pel. (m) = ABCDEFG. 5. 10. 37. 46. 71. 73. 74. Cyr. Damasc. Antiochus. ‖ *Ἔκρινα μηδὲν εἰδέναι ἐν ὑμῖν*. Or. ter. (n) BC. 37. 73. 74. Syr. Bas. Cyr. Isid. Chrys. alicubi. *τι ἐν ὑμῖν εἰδέναι*. DE. ‖ = *τι*. 17.

ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ ἰησοῦν χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμέ-
3 νον.] [o] Καὶ ἐγὼ" ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ [p] ἐν" φόβῳ καὶ [q] — ἐν"
4 τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· Καὶ ὁ λόγος μου
καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ [r] ∞ ἐν πειθοῖς [s] † σοφίας λό-
γοις, ἀλλ' ἐν [t] ἀποδείξει" πνεύματος [u] καὶ δυνάμεως·"
5 "Ινα ἡ πίστις [x] ὑμῶν" μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν
δυνάμει θεοῦ.
6 [Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ
τοῦ αἰῶνος τούτου, [y] οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τού-
7 του," [z] τῶν καταργουμένων" Ἀλλὰ λαλοῦμεν [a] θεοῦ σο-
φίαν" ἐν [b] μυστηρίῳ," τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ
8 θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων, εἰς δόξαν ἡμῶν· "Ην οὐδεὶς τῶν
ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου [c] ἔγνωκεν" (εἰ γὰρ ἔγνω-
9 σαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης [d] ἐσταύρωσαν·) [e] Ἀλ-
λὰ," καθὼς γέγραπται· [[f] ἃ" ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ

---

[r] ∞ ἐν πειθοῖ σοφίας ἀλλ' etc.   [s] † ἀνθρωπίνης.

[a] σοφίαν θεοῦ.

(o) κἀγὼ. AC. 37. 39. 46. 71. 73. 74. Mt. d. k. Or. Bas. Antiochus. Damasc. (p) = FG. 49. Copt. Vulg. boern. Patr. lat. (q) = DFG. 49. Mt. i. Copt. Vulg. It. Patr. lat. (r) ἐν πειθοῖς] ἐν πειθοῖ. 1. 18* 48. 72. Barb. 4. Or. quater. (alibi πειθοῖς. ter.) Eus. Ath. Glossarium N. T. *in persuasione*, Syr. Arm. Slav. 5 et ant. It. Ambrst. Leo. Ambr. Sedul. πειθοῖ καὶ s. πειθοῦς s. πιστοῖς. Conject. πιθανοῖς. Macar. || λόγοις] = FG. 18* 74. Erp. boern. Ambrst. Sedul. λόγων. Syr. Arm. Or. bis. Ath. Ambrst. in textu. Leo. λόγου. clar. germ. καὶ λόγοις. 77. (s) = BDEFG. 17. 46. 71. Syr. Arm. Æth. Vulg. ms. It. tol. Or. quinquies. (bis habet.) Ath. Nyss. Cyr. utr. Theodoret. ms. Chrys. alicubi (et h. l. etiam in Mt. 2. 7.) Pseudo Basil. Epiph. Damasc. Hier. Ambr. Vigil. taps. Ambrst. in textu. (t) ἀποκαλύψει. DE. (u) = Æth. || καὶ] = 48. || καὶ δυνάμεως θεοῦ. Didym. Ambrst. (x) ἡμῶν. 38. 48. 72. Mt. k. Ed. Clem. Or. ter. (y) = FG. Lect. 7. al. 3. Mt. c. Æth. boern. (z) = Lect. 7. Æth. τὴν καταργουμένην. 89. in m. Or. ms. (a) ABCDEFG. 37. 46. 74. 80. pluresve. Mt. k. f. 19. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Or. quater. Eus. Cyr. Naz. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Patr. lat. (b) μυστηρίοις. 33. 35. μυστηρίῳ θεοῦ. Mt. d. || ἀποκεκρυμμένην ἐν μυστηρίῳ. hoc ord. Arm. (c) ἐγνώρισεν. 73. (d) + ἐγνώρισαν καὶ. Lect. 7. (e) = A. Pel. Latt. qu. (f) *quod* (ὃ) Vulg. ed. clar. germ. Cypr. Hilar.

εἰμι παύλου· [y] ἕτερος δέ· ἐγὼ", ἀπολλώ· [z] οὐχὶ" [a] σαρ-
κικοί" ἐστε;
[b] Τίς" οὖν ἐστι [c] ∞ παῦλος," τίς" δὲ [d] [e] ∞ ἀπολ- 5
λώς;" [f] † διάκονοι, [g] δι᾽ ὧν" ἐπιστεύσατε, * [h] καὶ" ἑκά-
στῳ [i] ὡς" ὁ [k] κύριος" ἔδωκεν· * Ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀπολ- 6
λὼς ἐπότισεν, ἀλλ᾽ ὁ θεὸς ηὔξανεν· Ὥστε οὔτε ὁ φυ- 7
τεύων ἐστί τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ᾽ ὁ αὐξάνων θεός. Ὁ 8
φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων, ἕν εἰσιν· ἕκαστος [l] δὲ" τὸν ἴδιον
μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον [m] κόπον."] [Θεοῦ γάρ 9
ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον [n], θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.
Κατὰ τὴν χάριν [o] τοῦ θεοῦ" τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σο- 10
φὸς ἀρχιτέκτων, θεμέλιον τέθεικα· ἄλλος [p] δὲ" ἐποικο-
δομεῖ· ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς ἐποικοδομεῖ. Θεμέ- 11
λιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμε-
νον, ὅς ἐστιν ἰησοῦς [q] † χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ 12

---

[c] ∞ ἀπολλώς. [e] ∞ παῦλος. [f] † ἀλλ᾽ ἤ. [q] † ὁ.

(y) ἐγὼ δὲ. A. 23. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. ἕτερος δέ· ἐγὼ δὲ. 61. Mt. d. ‖ = ἐγώ. 37. Theodoret. (z) οὐκ. ABC. 17. Ed. Damasc. (a) ἄνθρωποι. ABCDEFG. 17. 67** 71. Copt. Æth. Vulg. It. Didym. Damasc. Orig. int. Aug. Ambrosiast. Pel. Beda. *hominis estis*, harl* (b) τί AB. 17. 46. 71. Mt. l. Æth. Vulg. clar. boern. Aug. Optat. Ambrst. Pel. (c) ABCDE (item FG.) 17. 37. 46. 71. Mt. f. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. Aug. (d) + ἐστι AB. 17. 37. 46. 71. Mt. f. + καὶ. 61. (e) Iidem, qui not. c. (f) = ABCD*EFG. 67** 71. Alius. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. Alii. (g) *ejus, cui* Vulg. It. Ambrst. Pel. Aug. semel. *ejus, in quem* Optat. ἐκείνου, δι᾽ οὗ Arm. in marg. edd. constant. et amstelod. τοῦ θεοῦ, δι᾽ οὗ. 46. (h) = 76. Mt. d. i. 2. (i) = C. tol.* Codd. lat. (k) θεὸς. 46. 57. (cum 3. 71) demidov. χριστὸς. Chrys. etiam in Mt. 7. (l) = C. 31. Syr. γάρ. Theodoret. (m) σκοπὸν. Mt. b* τόπον. C. (n) + ἐστι. D** Alius. Arm. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 2. Vigil. taps. Hier. semel. Pel. Sedul. Beda. + ἐσμὲν. Æth. Oros. (o) = 55. Vulg. ms. Clem. Cyr. Theodoret. ms. Aug. Beda. (p) = DE. clar. germ. Chrys. etiam in Mt. 2. Gildas. (q) = ABCDEI. 72. 73. 74. 80. Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Ath. Marcellus ap. Eus. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. Œc. ‖ χριστὸς ἰησοῦς. CDE. 52. Vulg. clar. germ. Or. Chrys. alicubi. Maximus. Damasc. Hilar. Aug. Hier. Ambrst. Alii.

ἐπὶ τὸν [r] θεμέλιον″ [s] τοῦτον,″ [t] χρυσὸν, ἄργυρον,″ λί-
13 θους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην· [u] Ἑκάστου τὸ
ἔργον φανερὸν γενήσεται″ ἡ γὰρ ἡμέρα [x] δηλώσει, [y] ὅτι″
ἐν πυρὶ [z] ἀποκαλύπτεται·″ καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν
14 ἐστι, τὸ πῦρ [a] δοκιμάσει. [b] Εἴ″ τινος τὸ ἔργον [c] μενεῖ″
15 ὃ ἐπῳκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· [d] Εἴ″ τινος τὸ ἔργον
κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, [e] οὕτω″
16 δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ
17 τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ
θεοῦ φθείρει, φθερεῖ [f] ∾ τοῦτον″ ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ
18 θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.] [Μηδεὶς [g] ἑαυτὸν″
ἐξαπατάτω [h]· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν * [i] ἐν τῷ
19 αἰῶνι τούτῳ,″ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. Ἡ γὰρ
σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ [k] τῷ″ θεῷ ἐστι·
γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ παν-
20 ουργίᾳ [l] αὐτῶν·″ [m] Καὶ πάλιν·″ κύριος γινώσκει τοὺς
21 διαλογισμοὺς τῶν [n] σοφῶν,″ ὅτι εἰσὶ μάταιοι. Ὥστε
[o] μηδεὶς καυχάσθω″ ἐν [p] ἀνθρώποις·″ πάντα γὰρ [q] ὑμῶν″

---

[c] μένει. [e] οὕτως. [f] ∾ αὐτὸν.

(r) λίθον. 62. (s) = ABC. Ambr. (t) χρυσίον (καὶ. B) ἀργύριον. B. 73. Clem. (u) ὁ ποιήσας τοῦτο τὸ ἔργον, φανερὸς γίνηται· D* (E ap. Mill.) clar. germ. Ambrst. (x) + κυρίου. Arm. in marg. edd. constant. et amstel. Vulg. ed. marian. Aug. semel. Ambr. Hier. Gildas. Ambrst..Pel. (y) ὅτι. Æth. (z) δοκιμάζεται. 23. (a) + αὐτό. AC. 37. 39. 46. 67. 73. 80. Barb. 1. Or. semel. Eus. Bas. Chrys. Theodoret. bis. Sed ter omittit. (b) καὶ εἰ. Slav. (c) Ed. Syr. Vulg. Chrys. Theodoret. alicubi. Patr. lat. μένῃ. 71. μείνῃ. 2. (d) εἰ δέ. Slav. 5. et ed. καὶ εἰ. Arm. Slav. 8. (e) Ed. ‖ οὕτως. 89. in m. al. 3. Mt. e. (f) ADEFG. 39. Syr. Arr. Æth. Arm. Syr. p. in m. Chrys. semel in comment. *illum*, Vulg. It. Patr. lat. (g) = 39. *vos*, It. tol** Pel. Sedul. (h) + κενοῖς λόγοις. DE. 23 in m. 73. Mt. h. clar. germ. (i) Sequentibus jungunt 17. 31. 80. Ed. Slav. 5. Or. Chrys. Cypr. (k) = DEFG. 61. Clem. (l) αὐτοῦ 2. (m) = 80. (Chrys. etiam in Mt. 2. 7.) (n) ἀνθρώπων. 17. 39. 46. 76. al. 3. Copt. Vulg. ms. Marcion ap. Epiph. Chrys. ms. (etiam Mt. 2.) Hier. (o) μὴ δεῖ καυχᾶσθαι. 32. (p) ἀνθρώπῳ. FG. boern. Tert. Ambrst. Aug. Sedul. ἀνθρωπίνοις. Chrys. (q) ἡμων. 17. 43. 48.

ἐστιν. Εἴτε παῦλος, εἴτε ἀπολλὼς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε 22
κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε
μέλλοντα· πάντα [r] ὑμῶν" [s] = ἐστιν·" [t] Ὑμεῖς" δὲ, χρι- 23
στοῦ· χριστὸς δὲ, θεοῦ.] [Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄν- 1
θρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους [u] μυστη-
ρίων" θεοῦ. [x] Ὃ δὲ" [y] λοιπὸν," [z] ∾ ζητεῖται" ἐν τοῖς 2
οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. Ἐμοὶ δὲ [a] εἰς ἐλάχι- 3
στόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, [b] ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
ἡμέρας·" ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· (Οὐδὲν γὰρ 4
ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·) ὁ δὲ
ἀνακρίνων με, κύριός ἐστιν [c]. Ὥστε [μὴ πρὸ καιροῦ 5
[d] τι" [e] κρίνετε," ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, [f] ὃς" καὶ φωτίσει
τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν
καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται [g] ἑκάστῳ" ἀπὸ
τοῦ θεοῦ.]

Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν 6
καὶ ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν [h] ἡμῖν" μάθητε [i] τὸ" μὴ
ὑπὲρ [k] ∾ ὃ" γέγραπται [l] — φρονεῖν," ἵνα [m] μὴ" εἷς

---

[z] ∾ ζητεῖτε. [k] ∾ ἅ.

(r) ἡμῶν. B. 17. 48. al. 2. δι' ὑμῶν. FGgr. (s) = ABCD*FGgr. 17. 46. clar. germ. Dial. c. marcion. Ambrst. Aug. (t) ἡμεῖς. B. 43. (u) μυστηρίου. Mt. f. *ministeriorum* Lat. qu. (x) ὧδε. AD*G. 31. 39. 67** 71. Syr. Erp. Æth. Arm. *hic*, Vulg. It. Hier. Aug. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (y) = Arm. *jam*, Vulg. It. Patr. lat. (z) ADgr. Egr. FGgr. 23. 31. 39. 48. 73. 80. al. 8. Mt. c. f. m. Codd. ap. Œc. (a) + καὶ τοῦτο. Arm. (b) ἢ ὅλως ὑπὸ ἀνθρώπων. Arm. (c) + θεὸς. D. clar. (d) = 17. 43. 52. Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. Beda. (e) κρίνεται. A. 3. 39. 52. 48. 72. Ed. (f) = D*EFG. It. Aug. sæpe. (semel habet.) (g) = 7. Œc. etiam in Mt. n. (h) ὑμῖν. D* 23. al. 3. Mt. d. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. ms. clar. germ. Chrys. alicubi. Antiochus. Beda. (i) = FG. 2. (k) ἅ. ABC. 31. Mt. 7. Copt. Ath. Cyr. οὗ. 67** (l) = AD*E*FG. 46. Alius Vulg. It. Aug. Ambrst. Pel. Beda. Scilicet latini hi sic: *discatis, ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio.* Sed boern. sic: *discatis, ne supra quod scriptum est ut non unus adversus alterum t. pro uno infletur adversus alterum t. pro alio.* (m) = D*E. ‖ ἵνα μὴ εἷς] ἵνα. Theodoret.

7 [n] ὑπὲρ" τοῦ ἑνὸς [o] [p] φυσιοῦσθε" κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τίς
γάρ σε [q] διακρίνει;" τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ
8 καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς [r] μὴ" λαβών; [s] "Ηδη"
κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασι-
λεύσατε· καὶ ὄφελόν [t] γε" ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
9 [u] ὑμῖν" συμβασιλεύσωμεν.] Δοκῶ γὰρ, [x] = ὅτι" [ὁ
θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς
ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν [y] τῷ κόσμῳ," καὶ
10 ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς [z] μωροὶ διὰ χριστὸν,
ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ
11 ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς
ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύ-
12 ομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, Καὶ κοπιῶ-
μεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐ-
13 λογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· [a] ∞ Βλασφημού-
μενοι," παρακαλοῦμεν· [b] ὡς περικαθάρματα" [c] τοῦ κό-
14 σμου" ἐγενήθημεν [d], πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ
ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγα-
15 πητὰ [e] ∞ νουθετῶ." Ἐὰν γὰρ [f] μυρίους" παιδαγωγοὺς
ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ

---

[a] ∞ δυσφημούμενοι. [e] ∞ νουθετῶν.

(n) κατὰ. G. (o) + μὴ. 7. 69. 89. 91. al. 6. Mt. a. b. e. m. n. Ed. Chrys. alicubi. Damasc. (p) φυσιῶσθε. Conject. φυσιῶσθε. Chrys. ms. et Mt. 2. φυσιοῦσθαι. 73. Mt. f. Theodoret. (q) διακρινεῖ. Mt. f. (r) = 46. (s) ἰδού. Sic bis Slav. ut videtur. (t) = D*FG. (u) = Egr. Mt. d. (x) = ABCD*FG. 46. Mt. f. It. tol. demidov. Clem. Cyr. Damasc. Tert. Hilar. Ambrst. (y) *huic mundo*, clar. germ. tol. Tert. semel. Ambr. Gaudent. Ambrst. (z) + οὖν. Slav. ed. (a) A. 17. 46. Clem. Or. bis. (bis ut rec.) Eus. Cyr. Damasc. (b) ὡσπερὶ καθάρματα. G. 37. Lect. 4. Mt. b. n. χ. ψ. Ed. Maximus. ὥσπερ καθάρματα. 43. Alius. ὡς περικάθαρμα. D* (c) *hujus mundi*, Vulg. clar. germ. Tert. Ambr. Ambrst. Alii. (d) + παντὶ τῷ κόσμῳ. Arm. (e) AC ut videtur. 10. 31. al. 3. Mt. ξ. Theophyl. (f) πολλούς. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. καὶ πολλούς. Slav. ed.

χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέν-
νησα. Παρακαλῶ [g] οὖν" ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνε- 16
σθε] [h]. [Διὰ τοῦτο [i] ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον, ὅς ἐστι 17
[k] τέκνον μου" ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς
ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν [l] χριστῷ," καθὼς παν-
ταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου 18
δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες. Ἐλεύσομαι δὲ 19
ταχέως [m] πρὸς ὑμᾶς," ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσο-
μαι οὐ τὸν λόγον [n] τῶν πεφυσιωμένων," ἀλλὰ τὴν δύ-
ναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν 20
δυνάμει. [o] Τί" θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ 21
ἐν [p] ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρᾳότητος;"

Ὅλως [q] ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ- 1
νεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν [r] †, ὥστε γυναῖκά τινα
τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ; καὶ 2
οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα [s] ἀρθῇ" [t] ἐκ μέσου" ὑμῶν
ὁ τὸ ἔργον τοῦτο [u] ∾ ποιήσας;" Ἐγὼ μὲν [x] γὰρ" 3

---

[r] † ὀνομάζεται. [s] ἐξαρθῇ. [u] ∾ πράξας.

(g) δὲ. D*FG. Utrumque boern. ‖ = Chrys. in Mt. 2. 7. (h) + καθὼς ἐγὼ (κἀγὼ) χριστοῦ. 10. 31. 73. Mt. h. Arm. Slav. ed. (non ms.) Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Ambr. alicubi. Pel. Beda. Non habent Ambrst. Sedul. (i) + αὐτὸ. A. 17. 46. 80. Mt. f. (k) μου τέκνον. ABC. 17. 37. 46. Mt. f. Arm. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. (l) κυρίῳ. D*FG. It. ‖ + ἰησοῦ. CD*FG. 17. 37. 39. 46. 67. 71. 80. al. 7 et Barb. 1. Mt. f. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. ed. clar. boern. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (m) = Arm. Tert. Ante ταχέως ponunt 73. Vulg. ed. ‖ = ταχέως. Æth. (n) τὸν πεφυσιωμένον. 37. 46* 57. (cum 3. 49.) Lect. 7. Mt. f. 7. Or. (o) πῶς οὖν. Arm. (p) ἀγάπῃ πνεύματος, πρᾳότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ πρᾳότητι. Arm. *in caritate spiritus et mansuetudinis.* Ambrst. (q) + καὶ. Arm. (r) = ABCDEFG. 6. 46. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Manes ap. Epiph. Tert. Orig. int. Lucif. Ambrst. Aug. Hier. Ambr. Pel. Beda. Sed habet Cassiod. δοκιμάζεται. Lect. 7. ‖ ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται = Cyr. (s) ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 73. 74. 80. Manes ap. Epiph. (t) ἐξ. 76. Mt. d. i. Chrys. in comment. semel. (u) AC. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 80. Mt. f. Or. Manes ap. Epiph. Bas. (x) = 61. 62. Barb.

[y] = ὡς'' ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη
κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω [z] τοῦτο'' κατεργασάμε-
4 νον, * Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [a] ἡμῶν'' ἰησοῦ [b] χρι-
στοῦ,'' (συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος,*)
σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου [c] ἡμῶν'' ἰησοῦ [d] χριστοῦ''
5 * Παραδοῦναι [e] τὸν τοιοῦτον'' τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον
τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυ-
6 ρίου [f] [g] ἰησοῦ.''] [h] Οὐ'' καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ
οἴδατε, ὅτι [μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα [i] ∾ ζυμοῖ;''
7 Ἐκκαθάρατε [k] † τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύ-
ραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν [l] =

---

[i] ∾ δολοῖ. [k] † οὖν.

---

1. Mt. k. Vulg. Theodoret. Lucif. Ambrst. Alii. (y) = ABCD* 17. 37. 39. 67. 80. Mt. f. (Syr. Arr.) Copt. Vulg. Manes ap. Epiph. Hilar. Ambrst. ap. Sabat. Aug. semel. Pacian. *quamquam*, Arm. (z) = G. Arm. Vulg. It. Lucif. Aug. Alii. (a) = A. Vulg. ms. (Syr. p. habet c. ast.) Bas. Lucif. Pacian. (b) = ABD* Æth. Syr. p. c. ast. clar. Lucif. (c) = Ed. tol. Codd. lat. Or. quater. Theodoret. ms. Ambr. Aug. semel. Pel. (d) = ABD. 46. Ed. Æth. Syr. p. Vulg. clar. Or. bis. (bis habet.) Dial. c. marcion. Lucif. semel. Ambrst. Hilar. Ambr. Aug. semel. Pel. (e) τοῦτον. Mt. 7. αὐτὸν. FG. boern. (f) + ἡμῶν. AFG. 17. 73. 80. al. 6. Mt. a. in marg. d. f. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. boern. Or. semel. Theodoret. Damasc. Lucif. Sedul. Ambr. Pel. Ambrst. (g) = B. Or. ter. Tert. bis. Hilar. Pacian. ‖ + χριστοῦ. AD *EFG. 10. 17. 31. 37. 49. 73. 80. Mt. a in marg. c. d. f. h. Ed. Syr. Arr. Arm. Copt. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. It. Or. semel. Theodoret. Lucif. Ambrst. Sedul. Ambr. Pel. (h) = Nonnulli et maxime latini codices ap. Aug. Codd. gr. ap. Attonem. Lucif. Ambrst. (i) δολοῖ. D* Bas. ed. Hesych. ut videtur. δηλοῖ. Codd. ap. Cotelerium. φθείρει. Latini ap. Cerularium. *corrumpit*, Vulg. clar. germ. Iren. Lucif. Aug. Ambrst. Pel. Hier. Gaudent. Sedul. Beda. *desipit*, Tert. sed: (*acore*) *decepit*, alibi. *fermentat*, boern. Hier. ex sua emendatione. Pacian. (k) = ADEFG. 48** 62. 89. al. 14. et Barb. 1. Mt. a* l. n. Syr. Copt. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Œc. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. Alii. (l) = ACDEFG. 17. 46. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. bis. (semel habet, et tribus aliis locis codices ms. differunt.) Ath. Cyr. Chrys. alicubi. Marcion ap. Epiph. Tert. Cypr. Ambrst. Hier. Gaudent. Alii.

ὑπὲρ ἡμῶν" [m] ἐτύθη," χριστός [n]. "Ὥστε [o] ἑορτάζωμεν," 8
μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ
[p] πονηρίας," [q] ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀλη-
θείας."]

[*"Ἔγραψα ὑμῖν [r] ἐν τῇ ἐπιστολῇ," μὴ συναναμίγνυσ-* 9
θαι πόρνοις. [s] = Καὶ" οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου 10
τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, [t] ∾ ἢ" ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλο-
λάτραις· ἐπεὶ [u] ∾ ὀφείλετε" ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου [x] ἐξελ-
θεῖν. Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν 11
τις, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, [y] ᾖ" πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ
εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοι-
ούτῳ [z] μηδὲ" συνεσθίειν. [a] Τί" γάρ μοι [b] = καὶ" τοὺς 12
*ἔξω κρίνειν; [c] οὐχὶ * τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;" * Τοὺς* 13

---

[m] *ἐθύθη.* [t] ∾ *καί.* [u] ∾ *ὠφείλετε.* [y] *ᾖ.*

(m) ADEFI. 17. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 80. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. græce in marg. Hesych. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. Theoph. (n) + *ὁ Θεὸς*. Mt. s. Hippolyt. Chrys. ms. alicubi. (o) *ἑορτάζομεν*. ADE. 71. 73. Alii. Mt. e** al. 6. *ἑορτάσωμεν*. Mt. l. *ἑορτάζωντ*. Æth. *epulemur*, Vulg. Hier. Pel. Beda. (p) *πορνείας*. FG. Utrumque boern. (q) = 48. Æth. (r) = 44. Theodoret. alicubi in catena. (s) = ABCD*EFG. 17. 46. Syr. Copt. Vulg. It. Tert. Lucif. Ambrst. Pel. Alii. (t) ABCD*FG. 17. 39. 46. 73. clar. boern. *ἢ καὶ* 37. (u) ACG. 47. 71. 80. al. 2. pluresve. Ed. Damasc. *debueratis*, Vulg. It. Patr. lat. (x) + *τούτου*. E ap. Mill. Slav. Vulg. clar. germ. Lucif. Ambrst. Aug. Gaudent. Pel. (y) 10. 11. 19. 55. 91. pluresve. Mt. a. i. k. n. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. Theodoret. Photius. Nicephorus. Theophyl. (utrumque interpretatur.) Œc. Ambrst. Pel. *ᾖ*. 71** *εὑρίσκοιτο*. Clem. ‖ *ὀνομαζόμενος ᾖ*, *nominetur*, s. *nominatur* (*inter vos*,) clar. germ. Vulg. ed. sixtin. Iren. Tert. Lucif. Ambr. ‖ Ordo sequentium vocabulorum varie mutatur in Codd. Ed. et Patr. (z) *μὴ*. A. Mt. i. Theodoret. alicubi. *μήτε*. FG. *non t. nec*, boern. (a) *εἰ* G. boern. (b) = ABCFG. 17. 31. 39. 46. 67. 73. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Tert. Ambr. Pel. Aug. Ambrst. Alii. (c) = Æth. ‖ *τοὺς ἔσω*] *inferiores*, Arm. sed rec. in m. ‖ Post *οὐχὶ* interpungunt nonnulli ap. Theophyl.

δὲ ἔξω ὁ Θεὸς [d] κρινεῖ." [e] † [f] ∞ ἐξαρεῖτε" [g] τὸν" [h] πονηρὸν" ἐξ
ὑμῶν [i] αὐτῶν."
1 Τολμᾷ τις [k] ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων [l] πρὸς τὸν ἕτερον,"
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;
2 [m] ⁜ "Η" οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον [n] κρινοῦσι;"
καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτη-
3 ρίων ἐλαχίστων; [o] Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους [p] κρινοῦ-
4 μεν;" [q] μήτιγε" βιωτικά; Βιωτικὰ [r] μὲν οὖν" κριτήρια
ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, [s] τού-
5 τους" [t] καθίζετε;" Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως
οὐκ [u] ἔνι" ἐν ὑμῖν σοφὸς [x] — οὐδὲ εἷς," ὃς [y] δυνήσεται
6 [z] διακρῖναι" [a] ἀνὰ μέσον" [b] τοῦ ἀδελφοῦ" αὐτοῦ; Ἀλλὰ

---

[d] κρίνει. [e] † καὶ. [f] ∞ ἐξάρατε. [u] ἔστιν.

(d) 23. 31. 39. 46. 67. 71. 73. 80. al. 16. et Barb. 7. Mt. a. al. 7. Ed. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. Ambrst. Pel. Aug. Alii. (e) = ABCDEF G. 17. 23. 31. 37. 46. 73. 80. Mt. d. f. 7. Ed. Ar. pol. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. Alii lat. (f) ABCD*FG. 10. 17. 31. 37. 39. 46. 57. 73. 80. al. 3. Mt. d. f. 7. Ed. Ath. Nyss. Bas. Cyr. Photius. ἐξαιρεῖτε. 43. Ed. ἐξαίρετε. 6. 23. ἐξάρετε. 67** (g) τὸ. 23. 48. Ed. Theodoret. Theophyl. ms. Sed græci ap. Aug. τὸν. (h) πόρνον. Conject. (i) = 73. (k) + ἐξ. A. 17. al. 4. Mt. f. m. Syr. Syr. p. Chrys. alicubi. Theodoret. (l) πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. Arm. πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Mt. i. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. ‖ ante πρᾶγμα ponunt DEFG. Mt. i. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theophyl. Cypr. Ambrst. Alii. (m) + ACD*FG. 5. 10. 17. 39. 73. 74. 80. Barb. 1. Mt. k. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Arm. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Ambrst. Ambr. si. 46. (n) κρίνουσι. 69. 70. 71. al. 5. pluresve. Mt. e. m. Arm. (o) Vs. 3. 4. 5. 6. = A. (p) κρίνομεν. Arm. (q) μή τοιγε. 73. Theoph. πόσῳ μᾶλλον. FG. Vulg. boern. Pel. Beda. *nedum*, Aug. (r) γοῦν. FG. (s) κριτὰς. Arm. (t) προκαθίζετε. 19. *constituite ad judicandum*, Vulg. Ambrst. Pel. Ambr. (non Aug.) (u) Bl. 17. 23. 39. 46. 47. 57. (c. al. 4.) 67* 72. 74. al. 35. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theodor. studit. Theoph. Œc. (x) = D*E. clar. germ. Æth. οὐδεὶς. B. 17. 39. 46. 57. 73. Damasc. Ante σοφὸς ponunt iidem fere, cum FG. 37. 74. Mt. k. boern. Aug. Ambrst. Pel. Ante ἐν ὑμῖν, Slav. 5. et ant. ‖ τις σοφὸς ἐν ὑμῖν. Arm. (y) + οὐ. I. (z) ἀνακρῖναι. 73. al. 4. item Mt. d. i. l. (a) μεταξὺ. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (b) ἀδελφῶν. Ambr. semel. ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Syr. Arr.

ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ [c] τοῦτο" [d] ἐπὶ"
ἀπίστων [e]; [f] "Ηδη" μὲν [g] οὖν" [h] ὅλως" ἥττημα [i] † ὑμῖν 7
ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ
[k] μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ" μᾶλλον ἀποστερεῖ-
σθε; Ἀλλὰ [l] ὑμεῖς" ἀδικεῖτε, καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ 8
[m] ταῦτα" ἀδελφούς. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι [n] θεοῦ 9
βασιλείαν" οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· [o] οὔτε" πόρ-
νοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ,
οὔτε ἀρσενοκοῖται, [p] Οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται," 10
[q] οὔτε" μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν
θεοῦ [r] — οὐ" κληρονομήσουσι. Καὶ [s] ταῦτά τινες" ἦτε· 11
ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, [t] ἀλλ' ἐδικαι-
ώθητε" ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [u] ἰησοῦ," καὶ ἐν τῷ
πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.]

---

[i] † ἐν. [n] ∾ βασιλείαν θεοῦ.

(c) ταῦτα. 73. Syr. p. in m. Theodoret. (d) μετὰ. D*gr. ἐν μέσῳ. Arm. (e) + καὶ οὐκ ἐπὶ ἁγίων. FG. boern. (f) ἰδοὺ. Slav. exc. recent. (g) = D* 3. 17. 74. Mt. f. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. Patr. lat. (h) = A. Syr. Æth. (i) = ABCDEI. 17. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 48. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Copt. Slav. clar. germ. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Œc. Antiochus. (k) ὑμεῖς ἀδικεῖσθε, καὶ οὐχὶ ὑμεῖς. Arm. (l) αὐτοί. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theophyl. etiam in Mt. d. f. (m) = Clem. τοῦτο. ABCDE. 17. 31. 46. 67* 73. 80. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Antiochus. Cypr. Patr. lat. || *et fratres adeo*, Arm. (n) ABDgr. 17. 37. 46. (etiam vs. 10. DEgr.) (o) οὐδὲ octies DE. (p) οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται. 67. 80. al. 7. pluresve. Mt. a. al. 7. Syr. Clem. semel. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. || = οὔτε πλεονέκται. 3. 35. 42. (q) οὐ A. 31. 39. 46. 71. 73. 74. Clem. semel. Chrys. Julian. ap. Epiph. Theodoret. (r) = AB DE. 17. 46. 57. (c. al. 3.) 67** 72. al. 7. Mt. l. n. Ed. Copt. Polycarp. Ignat. Method. Julian. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. alicubi. Damasc. Œc. (s) *tunc quid*, (τότε τι) Slav. 5. et ant. *hæc aliquando*, clar. germ. Sedul. *hæc quidem* (pro *quidam*) Tert. Cypr. Ambrst. *hæc aliquando quidam*, Pel. ταῦτα οὐκ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι καὶ ὑμεῖς τοιοῦτοι. Julian. ap. Cyr. (t) = 6** Chrys. in textu, etiam in Mt. 2. 7. Iren. bis. (semel habet.) Tert. Cypr. semel. Vigil. taps. (u) ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. B. 17. 47. 73. Alii. Item D* Mt. c. d. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Patr.

12 [Πάντα μοι ἔξεστιν[x]· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
13 ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα κα-
ταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
14 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· Ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν κύριον
ἤγειρε, καὶ [y] ἡμᾶς" ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ
ἐστιν; [z] ἄρας" [z*] οὖν τὰ μέλη" τοῦ χριστοῦ, ποιήσω πόρ-
16 νης μέλη; [a] μὴ γένοιτο." [b] Ἢ" οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ κολ-
λώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; (ἔσονται γάρ, [c] φη-
17 σίν," οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·) [d] Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ
18 κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι; Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
19 Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι [e] ∾ τὸ σῶμα" ὑμῶν ναὸς [f] τοῦ ἐν
ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ

---

[y] ὑμᾶς. [e] ∾ τὰ σώματα.

(x) Interrogative hæc legi vult Theodoret. (y) ABCDEI. (hiat G.) 17. 23. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. Method. Antipater bostr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Tert. cæterique lat. ‖ + σὺν αὐτῷ. Syr. p. in m. Slav. ant. Hier. (z) ἆρα. 39** 46. 47. 57. (c. al. 6.) 67* 72** 73. 74. al. 8. Mt. d**e**m**n** χ. Damasc. ed. in textu, ἢ ἆρα. FGgr. (z*) σὺν τὸ σῶμα. 17. (a) = Arm. sed insertum in edit. 1698. (b) = Dgr. Egr. I. 39. 47. 57. (c. al. 4.) 67** 72. 80. al. 15. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. p. (Vulg.) Marcion et Epiph. Dial. c. marcion. Damasc. Theodoret. ms. Theophyl. ap. Wetst. (c) = A. Epiph. Cypr. Ambr. (d) Vs. 17 = Mt. d. 7. (e) Al. 17. 23. 37. 39. 46. 55. 57. (c. al. 3) 67. ap. Birch. 72. al. 11. Mt. b. c. d. e. i. k. m. n. Copt. Arm. Syr. p. Slav. Or. bis. Method. Didym. Serapion. Bas. Cyr. utr. Pseudo Ath. Maximus. Antiochus. Damasc. Theophyl. Hier. Aug. sæpe. Vigil. taps. Ambrst. *membra vestra*, Vulg. Aug. semel. (alibi *corpus*.) Ambr. Pel. Fulgent. Beda. (f) + Θεοῦ. 37.

οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ[g] τιμῆς·" [δοξά- 20
σατε[h] δὴ" τὸν Θεὸν ἐν[i] τῷ σώματι" ὑμῶν[k] †.]
Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ[l] μοι," καλὸν ἀνθρώπῳ γυναι- 1
κὸς μὴ ἅπτεσθαι· Διὰ δὲ[m] τὰς πορνείας" ἕκαστος τὴν 2
ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω,[n] καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα
ἐχέτω." Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν[o] ὀφειλὴν" ἀποδιδότω· 3

---

[k] † καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

[o] ὀφειλομένην εὔνοιαν.

(g) *pretiò magno*, Vulg. (non It.) Tert. aliquoties, non semper. Cypr. Hilar. Ambrst. Pel. Optat. Vigil. taps. Alii lat. (h) *et portate*, Vulg. boern. (non clar. germ.) Tert. (qui legit quater: *et tollite.*) Cypr. sæpe. Lucif. Hier. Pel. Ambr. Aug. sæpe. Leo. Fulgent. Chromat. Ambrosiast. Vigil. taps. Chrysol. Sedul. Beda. Auct. de trin. et Sp. S. ap. Ath. *Sed* non agnoscunt græci, Cyr. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Aug. alicubi. Epiph. in cantic. Nec agnoscunt versiones, v. c. Arm. Slav. ms. et ed. ‖ δὴ = Arm. Ath. Theodoret. *ergo*, Aug. aliquoties, partim adjecto partim omisso *et portate*; it. Anselm. οὖν ἄρα. Syr. p. sed. οὖν habet c. ast. δὴ ἄρα. Chrys. hom. 26 in 1 Cor. etiam in Mt. 2. 7. δὴ, ἄρατε. Chrys. semel in h. l. Nempe semel (etiam in Mt. 2. 7. et, teste Bengelio, in Psalmos sæpe,) consentit cum recepta; mox vero habet ap. Montfaucon: δοξάσατε δὴ, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. in cod. Oxoniensi Coll. Novi: δοξάσατε δή· ἄρατε τ. Θ. ἐ. τ. σωμ. ap. Savilium: δοξάσατε δὴ ἄρα τε τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. in Mt. 7: δοξ. δὴ ἄρα τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. et in Mt. 2: δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν, τουτέστιν, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐ. τ. σωμ. Cæterum in commentario istud ἄρατε non attingit. Præterea hom. 4. in 1 Tim. hæc habet: δοξάσωμεν δὴ τὸν Θεὸν, ἄρωμεν τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. καὶ ἐν τῷ πν. ἡμῶν, et mox ibidem: δοξάσωμεν τοίνυν τὸν Θεὸν, ἄρωμεν αὐτὸν ἐν τῷ σωμ. ἡμῶν, καὶ καλλωπιζώμεθα κ. τ. λ. (i) *membris*, Epiph. in cantic. *cordibus*, Vigil. semel. (k) = ABC*D*EFG. 17. 46. 71. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Method. ap. Epiph. Didym. Cyr. Maximus. Damasc. Tert. quater. Cypr. Iren. Ambrst. Latini omnes teste Sabatier. ‖ ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ = Auctor in Jobum ap. Orig. (l) = B. 17. 39. 46. Tert. bis. (m) τὴν πορνείαν. FG. Vulg. boern. Tert. semel. Cypr. Hier. alicubi. Aug. alicubi. Ambrst. Pel. (n) = FG. 48* Mt. c. boern. Tert. ‖ = ἐχέτω. Chrys. etiam in Mt. 2. (o) ABCDEFG. 6. 17. 46. 67** 71. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Or. bis. Method. Chrys. in comment. bis. Tert. Cypr. Ambrst. cæterique latini. ὀφειλομένην τιμὴν. Chrys. ed. et ms. qu. (etiam Mt. 2.) in textu et semel in comment. et hom. 7. in Matth. ὀφειλομένην τιμὴν καὶ εὔνοιαν. 49. ap. Mill. et Wetst.

4 ὁμοίως [p] δὲ″ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου
σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.
5 Μὴ ἀποστερεῖτε [q] ἀλλήλους, εἰ μή [r] τι ἂν″ ἐκ συμφώ-
νου πρὸς καιρὸν [s], ἵνα [t] σχολάσητε″ [u] † τῇ προσευχῇ· καὶ
πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ [x] ἦτε″, ἵνα μὴ [y] πειράζῃ ὑμᾶς″ ὁ σα-
6 τανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
7 [z] συγγνώμην″, οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω [a] ∾ γὰρ″ πάν-
τας [b] ἀνθρώπους″ εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν [c]· ἀλλ' ἕκαστος

---

[t] σχολάζητε. [u] † τῇ νηστείᾳ καί. [x] συνέρχεσθε.
[a] ∾ δέ.

(p) = A. 55. Syr. Arr. Vulg. ms. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 2. Cypr. Alii. (q) + οὖν. 29. 37. Mt. c. Syr. Erp. (r) = Clem. τι B. τι ἄρα ἄν. 73. (s) + ἄρας. Syr. p. in m. (t) ABCDEFG. 39. 46. 73. 74. 80. Or. bis. Dionys. alex. Chrys. alicubi. Isidor. pelus. Damasc. (u) = ABCDEFG. 9. 10. 17. 29. 46. 47. 67** 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. quater. Method. Tatian. Dionys. alex. Timoth. alex. Ath. Auctor synops. Isidor. pelus. Bas. Epiph. Cyr. utr. Chrys. in Mt. 7. et in comment. Euthal. Theophyl. in comment. Œc. Cypr. Ambrst. Pel. Hier. Aug. Ambr. Cassiod. Siricius. Innocent. I. Alii. ‖ Habent Chrys. ed. et Mt. 2. in textu. Theodoret. in textu et comment. Theoph. in textu. Cyr. alex. (ap. Beng.) qui alibi legit τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει. (x) ABCDEFG. 17. 46. 71. 73. Æth. boern. Tatian. ap. Clem. Or. Dionys. alex. Timoth. Alex. (qui etiam συνέρχησθε habet.) Cyr. Damasc. Antonius et Maximus. *estote*, Aug. sæpe. ‖ συνέρχησθε. 46** 57. (c. al. 4.) Alii. Mt. a* al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Theodoret. Damasc. Œc. ‖ συνέρχεσθε, lectio recepta, 41. 49. 70. Alii. Mt. a** Ar. pol. Chrys. Theodoret. alicubi. Theoph. Alii. *revertimini*, Syr. Erp. Vulg. Cypr. Hier. Aug. semel. Ambrst. Pel. Alii. *revertimini t. sitis*, boern. ‖ γίνεσθε. Clem. Tatian. ‖ = clar. germ. (y) ἐπιχαρῇ ὑμῖν. Or. ἐπιχαρῇ πειράζειν ὑμᾶς. Damasc. *tentet t. uret vos*, boern. (z) γνώμην. 2. *indulgentiam s. veniam, s. consilium*, Lat. *conscientiam t. consilium*, boern. (a) AC D*FG. 17. 23. 39. 46. Mt. d. It. demidov. Or. Cyr. Chrys. alicubi. Damasc. Tert. Cypr. Hilar. Ambrst. Hier. Pel. Ambr. Aug. Zeno. Alii. (b) = 4. Tert. Hier. semel. Aug. aliquoties. Innocent. I. Siricius semel. *vos*, Vulg. ed. Tert. Zeno. Pel. (c) + ἐν ἐγκρατείᾳ. Syr. utr. Erp. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret.

ἐστιν. Εἴτε παῦλος, εἴτε ἀπολλὼς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε 22
κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε
μέλλοντα· πάντα [r] ὑμῶν" [s] = ἐστιν" [t] Ὑμεῖς" δὲ, χρι- 23
στοῦ· χριστὸς δὲ, θεοῦ.] [Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄν- 1
θρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ, καὶ οἰκονόμους [u] μυστη-
ρίων" θεοῦ. [x] "Ο δὲ" [y] λοιπὸν," [z] ∾ ζητεῖται" ἐν τοῖς 2
οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. Ἐμοὶ δὲ [a] εἰς ἐλάχι- 3
στόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, [b] ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
ἡμέρας" ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· (Οὐδὲν γὰρ 4
ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·) ὁ δὲ
ἀνακρίνων με, κύριός ἐστιν [c]. "Ωστε [μὴ πρὸ καιροῦ 5
[d] τι" [e] κρίνετε," ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, [f] ὃς" καὶ φωτίσει
τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν
καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται [g] ἑκάστῳ" ἀπὸ
τοῦ θεοῦ.]

Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν 6
καὶ ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν [h] ἡμῖν" μάθητε [i] τὸ" μὴ
ὑπὲρ [k] ∾ ὃ" γέγραπται [l] — φρονεῖν," ἵνα [m] μὴ" εἷς

---

[z] ∾ ζητεῖτε. [k] ∾ ἅ.

(r) ἡμῶν. B. 17. 48. al. 2. δι' ὑμῶν. FGgr. (s) = ABCD*FGgr. 17. 46. clar. germ. Dial. c. marcion. Ambrst. Aug. (t) ἡμεῖς. B. 43. (u) μυστηρίου. Mt. f. *ministeriorum* Lat. qu. (x) ὧδε. AD*G. 31. 39. 67** 71. Syr. Erp. Æth. Arm. *hic*, Vulg. It. Hier. Aug. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (y) = Arm. *jam*, Vulg. It. Patr. lat. (z) ADgr. Egr. FGgr. 23. 31. 39. 48. 73. 80. al. 8. Mt. c. f. m. Codd. ap. Œc. (a) + καὶ τοῦτο. Arm. (b) ἢ ὅλως ὑπὸ ἀνθρώπων. Arm. (c) + θεός. D. clar. (d) = 17. 43. 52. Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. Beda. (e) κρίνεται. A. 3. 39. 52. 48. 72. Ed.

(f) = D*EFG. It. Aug. sæpe. (semel habet.) (g) = 7. Œc. etiam in Mt. n. (h) ὑμῖν. D* 23. al. 3. Mt. d. Ed. Copt. Syr. p. Vulg. ms. clar. germ. Chrys. alicubi. Antiochus. Beda. (i) = FG. 2. (k) ἅ. ABC. 31. Mt. 7. Copt. Ath. Cyr. οὗ. 67** (l) = AD*E*FG. 46. Alius Vulg. It. Aug. Ambrst. Pel. Beda. Scilicet latini hi sic: *discatis, ne supra quam scriptum est unus adversus alterum infletur pro alio.* Sed boern. sic: *discatis, ne supra quod scriptum est ut non unus adversus alterum t. pro uno infletur adversus alterum t. pro alio.* (m) = D*E. ‖ ἵνα μὴ εἷς] ἵνα. Theodoret.

7 [n] ὑπὲρ" τοῦ ἑνὸς [o] [p] φυσιοῦσθε" κατὰ τοῦ ἑτέρου. Τίς
γάρ σε [q] διακρίνει;" τί δὲ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ
8 καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς [r] μὴ" λαβών; [s] "Ηδη"
κεκορεσμένοι ἐστὲ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασι-
λεύσατε· καὶ ὄφελόν [t] γε" ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
9 [u] ὑμῖν" συμβασιλεύσωμεν.] Δοκῶ γὰρ, [x] = ὅτι" [ὁ
θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς
ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν [y] τῷ κόσμῳ," καὶ
10 ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ἡμεῖς [z] μωροὶ διὰ χριστὸν,
ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ
11 ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. Ἄχρι τῆς
ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύ-
12 ομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, Καὶ κοπιῶ-
μεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐ-
13 λογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· [a] ∞ Βλασφημού-
μενοι," παρακαλοῦμεν· [b] ὡς περικαθάρματα" [c] τοῦ κό-
14 σμου" ἐγενήθημεν [d], πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ
ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγα-
15 πητὰ [e] ∾ νουθετῶ." Ἐὰν γὰρ [f] μυρίους" παιδαγωγοὺς
ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ

---

[a] ∞ δυσφημούμενοι. [e] ∾ νουθετῶν.

(n) κατὰ. G. (o) + μὴ. 7. 69. 89. 91. al. 6. Mt. a. h. c. m. n. Ed. Chrys. alicubi. Damasc. (p) φυσιοῦσθε. Conject. φυσιοῦσθε. Chrys. ms. et Mt. 2. φυσιοῦσθαι. 73. Mt. f. Theodoret. (q) διακρινεῖ. Mt. f. (r) = 46. (s) ἰδού. Sic bis Slav. ut videtur. (t) = D*FG. (u) = Egr. Mt. d. (x) = ABCD*FG. 46. Mt. f. It. tol. demidov. Clem. Cyr. Damasc. Tert. Hilar. Ambrst. (y) *huic mundo*, clar. germ. tol. Tert. semel. Ambr. Gaudent. Ambrst. (z) + οὖν. Slav. ed. (a) A. 17. 46. Clem. Or. bis. (bis ut rec.) Eus. Cyr. Damasc. (b) ὡσπερεὶ καθάρματα. G. 37. Lect. 4. Mt. b. n. χ. ψ. Ed. Maximus. ὥσπερ καθάρματα. 43. Alius. ὡς περικάθαρμα. D* (c) *hujus mundi*, Vulg. clar. germ. Tert. Ambr. Ambrst. Alii. (d) + παντὶ τῷ κόσμῳ. Arm. (e) AC ut videtur. 10. 31. al. 3. Mt. ξ. Theophyl. (f) πολλοὺς. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. καὶ πολλοὺς. Slav. ed.

χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέν-
νησα. Παρακαλῶ [g] οὖν″ ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνε- 16
σθε] [h]. [Διὰ τοῦτο [i] ἔπεμψα ὑμῖν τιμόθεον, ὅς ἐστι 17
[k] τέκνον μου″ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς
ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν [l] χριστῷ,″ καθὼς παν-
ταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένου 18
δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες. Ἐλεύσομαι δὲ 19
ταχέως [m] πρὸς ὑμᾶς,″ ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσο-
μαι οὐ τὸν λόγον [n] τῶν πεφυσιωμένων,″ ἀλλὰ τὴν δύ-
ναμιν. Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν 20
δυνάμει. [o] Τί″ θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ 21
ἐν [p] ἀγάπῃ, πνεύματί τε πραότητος;″

Ὅλως [q] ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ- 1
νεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν [r] †, ὥστε γυναῖκά τινα
τοῦ πατρὸς ἔχειν. Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ; καὶ 2
οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα [s] ἀρθῇ″ [t] ἐκ μέσου″ ὑμῶν
ὁ τὸ ἔργον τοῦτο [u] ∾ ποιήσας;″ Ἐγὼ μὲν [x] γὰρ″ 3

---

[r] † ὀνομάζεται. [s] ἐξαρθῇ. [u] ∾ πράξας.

(g) οὖν. D*FG. Utrumque boern. ‖ = Chrys. in Mt. 2. 7. (h) + καθὼς ἐγὼ (κἀγὼ) χριστοῦ. 10. 31. 73. Mt. h. Arm. Slav. ed. (non ms.) Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Ambr. alicubi. Pel. Beda. Non habent Ambrst. Sedul. (i) + αὐτὸ. A. 17. 46. 80. Mt. f. (k) μου τέκνον. ABC. 17. 37. 46. Mt. f. Arm. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. (l) κυρίῳ. D*FG. It. ‖ + ἰησοῦ. CD* FG. 17. 37. 39. 46. 67. 71. 80. al. 7 et Barb. 1. Mt. f. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Vulg. ed. clar. boern. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (m) = Arm. Tert. Ante ταχέως ponunt 73. Vulg. ed. ‖ = ταχέως. Æth. (n) τὸν πεφυσιωμένον. 37. 46* 57. (cum 3. 49.) Lect. 7. Mt. f. 7. Or. (o) πῶς οὖν. Arm. (p) ἀγάπῃ πνεύματος, πραότητι καὶ δικαιοσύνῃ καὶ πραότητι. Arm. *in caritate spiritus et mansuetudinis.* Ambrst. (q) + καὶ. Arm. (r) = ABCDEFG. 6. 46. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Manes ap. Epiph. Tert. Orig. int. Lucif. Ambrst. Aug. Hier. Ambr. Pel. Beda. Sed habet Cassiod. ὀνομάζεται. Lect. 7. ‖ ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται = Cyr. (s) ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 73. 74. 80. Manes ap. Epiph. (t) ἐξ. 76. Mt. d. i. Chrys. in comment. semel. (u) AC. 17. 31. 37. 39. 46. 71. 80. Mt. f. Or. Manes ap. Epiph. Bas. (x) = 61. 62. Barb.

[y] = ὡς" ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη
κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω [z] τοῦτο" κατεργασάμε-
4 νον, * Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [a] ἡμῶν" ἰησοῦ [b] χρι-
στοῦ," (συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος,*)
σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου [c] ἡμῶν" ἰησοῦ [d] χριστοῦ"
5 * Παραδοῦναι [e] τὸν τοιοῦτον" τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον
τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυ-
6 ρίου [f] [g] ἰησοῦ."] [h] Οὐ" καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ
οἴδατε, ὅτι [μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα [i] ∾ ζυμοῖ;"
7 Ἐκκαθάρατε [k] † τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύ-
ραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν [l] =

---

[i] ∾ δολοῖ. [k] † οὖν.

---

1. Mt. k. Vulg. Theodoret. Lucif. Ambrst. Alii. (y) = ABCD* 17. 37. 39. 67. 80. Mt. f. (Syr. Arr.) Copt. Vulg. Manes ap. Epiph. Hilar. Ambrst. ap. Sabat. Aug. semel. Pacian. *quamquam*, Arm. (z) = G. Arm. Vulg. It. Lucif. Aug. Alii. (a) = A. Vulg. ms. (Syr. p. habet c. ast.) Bas. Lucif. Pacian. (b) = ABD* Æth. Syr. p. c. ast. clar. Lucif. (c) = Ed. tol. Codd. lat. Or. quater. Theodoret. ms. Ambr. Aug. semel. Pel. (d) = ABD. 46. Ed. Æth. Syr. p. Vulg. clar. Or. bis. (bis habet.) Dial. c. marcion. Lucif. semel. Ambrst. Hilar. Ambr. Aug. semel. Pel. (e) τοῦτον. Mt. 7. αὐτόν. FG. boern. (f) + ἡμῶν. AFG. 17. 73. 80. al. 6. Mt. a. in marg. d. f. h. Syr. Arr. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. boern. Or. semel. Theodoret. Damasc. Lucif. Sedul. Ambr. Pel. Ambrst. (g) = B. Or. ter. Tert. bis. Hilar. Pacian. ‖ + χριστοῦ. AD *EFG. 10. 17. 31. 37. 49. 73. 80. Mt. a in marg. c. d. f. h. Ed. Syr. Arr. Arm. Copt. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. It. Or. semel. Theodoret. Lucif. Ambrst. Sedul. Ambr. Pel. (h) = Nonnulli et maxime latini codices ap. Aug. Codd. gr. ap. Attonem. Lucif. Ambrst. (i) δολοῖ. D* Bas. ed. Hesych. ut videtur. δηλεῖ. Codd. ap. Cotelerium. φθείρει. Latini ap. Cerularium. *corrumpit*, Vulg. clar. germ. Iren. Lucif. Aug. Ambrst. Pel. Hier. Gaudent. Sedul. Beda. *desipit*, Tert. sed: (*acore*) *decepit*, alibi. *fermentat*, boern. Hier. ex sua emendatione. Pacian. (k) = ADEFG. 48** 62. 89. al. 14. et Barb. 1. Mt. a* l. n. Syr. Copt. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Œc. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. Alii. (l) = ACDEFG. 17. 46. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. bis. (semel habet, et tribus aliis locis codices ms. differunt.) Ath. Cyr. Chrys. alicubi. Marcion ap. Epiph. Tert. Cypr. Ambrst. Hier. Gaudent. Alii.

ὑπὲρ ἡμῶν" [m] ἐτύθη," χριστός [n]. "Ὥστε [o] ἑορτάζωμεν," 8
μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ
[p] πονηρίας," [q] ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀλη-
θείας."]

["Ἔγραψα ὑμῖν [r] ἐν τῇ ἐπιστολῇ," μὴ συναναμίγνυσ- 9
θαι πόρνοις. [s] = Καὶ" οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου 10
τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, [t] ∾ ἢ" ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλο-
λάτραις· ἐπεὶ [u] ∾ ὀφείλετε" ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου [x] ἐξελ-
θεῖν. Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν 11
τις, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, [y] ᾖ" πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ
εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ· τῷ τοι-
ούτῳ [z] μηδὲ" συνεσθίειν. [a] Τί" γάρ μοι [b] = καὶ" τοὺς 12
ἔξω κρίνειν; [c] οὐχὶ * τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;" * Τοὺς 13

---

[m] ἐθύθη. [t] ∾ καί. [u] ∾ ὠφείλετε. [y] ᾖ.

(m) ADEFI. 17. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 80. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. græce in marg. Hesych. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. Theoph. (n) + ὁ Θεὸς. Mt. s. Hippolyt. Chrys. ms. alicubi. (o) ἑορτάζομεν. ADE. 71. 73. Alii. Mt. e** al. 6. ἑορτάσωμεν. Mt. l. ἑορτάζητε. Æth. *epulemur*, Vulg. Hier. Pel. Beda. (p) πορνείας. FG. Utrumque boern. (q) = 48. Æth. (r) = 44. Theodoret. alicubi in catena. (s) = ABCD*EFG. 17. 46. Syr. Copt. Vulg. It. Tert. Lucif. Ambrst. Pel. Alii. (t) ABCD*FG. 17. 39. 46. 73. clar. boern. ἢ καὶ 37. (u) ACG. 47. 71. 80. al. 2. pluresve. Ed. Damasc. *debueratis*, Vulg. It. Patr. lat. (x) + τούτου. E ap. Mill. Slav. Vulg. clar. germ. Lucif. Ambrst. Aug. Gaudent. Pel. (y) 10. 11. 19. 55. 91. pluresve. Mt. a. i. k. n. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Chrys. Theodoret. Photius. Nicephorus. Theophyl. (utrumque interpretatur.) Œc. Ambrst. Pel. εἰ. 71** ὑπάρχοντα. Clem. ‖ ὀνομαζόμενος ᾖ, *nominetur*, s. *nominatur* (*inter vos*,) clar. germ. Vulg. ed. sixtin. Iren. Tert. Lucif. Ambr. ‖ Ordo sequentium vocabulorum varie mutatur in Codd. Ed. et Patr. (z) μή. A. Mt. i. Theodoret. alicubi. μήτε. FG. *non t. nec*, boern. (a) εἰ G. boern. (b) = ABCFG. 17. 31. 39. 46. 67. 73. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Tert. Ambr. Pel. Aug. Ambrst. Alii. (c) = Æth. ‖ τοὺς ἔσω] *inferiores*, Arm. sed rec. in m. ‖ Post οὐχὶ interpungunt nonnulli ap. Theophyl.

δὲ ἔξω ὁ Θεὸς [d] κρινεῖ." [e] † [f] ∾ ἐξαρεῖτε" [g] τὸν" [h] πονηρὸν" ἐξ
ὑμῶν [i] αὐτῶν."

1 Τολμᾷ τις [k] ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων [l] πρὸς τὸν ἕτερον,"
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;
2 [m] ⁜ "Η" οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον [n] κρινοῦσι;"
καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτη-
3 ρίων ἐλαχίστων; [o] Οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους [p] κρινοῦ-
4 μεν;" [q] μήτιγε" βιωτικά; Βιωτικὰ [r] μὲν οὖν" κριτήρια
ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, [s] τού-
5 τους" [t] καθίζετε;" Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως
οὐκ [u] ἔνι" ἐν ὑμῖν σοφὸς [x] — οὐδὲ εἷς," ὃς [y] δυνήσεται
6 [z] διακρῖναι" [a] ἀνὰ μέσον" [b] τοῦ ἀδελφοῦ" αὐτοῦ; Ἀλλὰ

---

[d] κρίνει. [e] † καὶ. [f] ∾ ἐξάρατε. [u] ἔστιν.

(d) 23. 31. 39. 46. 67. 71. 73. 80. al. 16. et Barb. 7. Mt. a. al. 7. Ed. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. Ambrst. Pel. Aug. Alii. (e) = ABCDEF G. 17. 23. 31. 37. 46. 73. 80. Mt. d. f. 7. Ed. Ar. pol. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. Alii lat. (f) ABCD*FG. 10. 17. 31. 37. 39. 46. 57. 73. 80. al. 3. Mt. d. f. 7. Ed. Ath. Nyss. Bas. Cyr. Photius. ἐξαιρεῖτε. 43. Ed. ἐξαίρετε. 6. 23. ἐξάρετε. 67** (g) τὸ. 23. 48. Ed. Theodoret. Theophyl. ms. Sed græci ap. Aug. τὸν. (h) πόρνον. Conject. (i) = 73. (k) + ἐξ. A. 17. al. 4. Mt. f. m. Syr. Syr. p. Chrys. alicubi. Theodoret. (l) πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ. Arm. πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Mt. i. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. ‖ ante πρᾶγμα ponunt DEFG. Mt. i. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theophyl. Cypr. Ambrst. Alii. (m) + ACD*FG. 5. 10. 17. 39. 73. 74. 80. Barb. 1. Mt. k. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Arm. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Ambrst. Ambr. si. 46. (n) κρίνουσι. 69. 70. 71. al. 5. pluresve. Mt. e. m. Arm. (o) Vs. 3. 4. 5. 6. = A. (p) κρίνομεν. Arm. (q) μή τοιγε. 73. Theoph. πόσῳ μᾶλλον. FG. Vulg. boern. Pel. Beda. *nedum*, Aug. (r) γοῦν. FG. (s) κριτὰς. Arm. (t) προκαθίζετε. 19. *constituite ad judicandum*, Vulg. Ambrst. Pel. Ambr. (non Aug.) (u) Bl. 17. 23. 39. 46. 47. 57. (c. al. 4.) 67* 72. 74. al. 35. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theodor. studit. Theoph. Œc. (x) = D*E. clar. germ. Æth. οὐδεὶς. B. 17. 39. 46. 57. 73. Damasc. Ante σοφὸς ponunt iidem fere, cum FG. 37. 74. Mt. k. boern. Aug. Ambrst. Pel. Ante ἐν ὑμῖν, Slav. 5. et ant. ‖ τις σοφὸς ἐν ὑμῖν. Arm. (y) + οὐ. I. (z) ἀνακρῖναι. 73. al. 4. item Mt. d. i. l. (a) μεταξὺ. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (b) ἀδελφῶν. Ambr. semel. ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Syr. Arr.

ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ [c] τοῦτο″ [d] ἐπὶ″
ἀπίστων [e]; [f] Ἤδη″ μὲν [g] οὖν″ [h] ὅλως″ ἥττημα [i] † ὑμῖν 7
ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ
[k] μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ″ μᾶλλον ἀποστερεῖ-
σθε; Ἀλλὰ [l] ὑμεῖς″ ἀδικεῖτε, καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ 8
[m] ταῦτα″ ἀδελφούς. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἄδικοι [n] θεοῦ 9
βασιλείαν″ οὐ κληρονομήσουσι; μὴ πλανᾶσθε· [o] οὔτε″ πόρ-
νοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ,
οὔτε ἀρσενοκοῖται, [p] Οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται,″ 10
[q] οὔτε″ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν
θεοῦ [r] — οὐ″ κληρονομήσουσι. Καὶ [s] ταῦτά τινες″ ἦτε· 11
ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, [t] ἀλλ' ἐδικαι-
ώθητε″ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [u] ἰησοῦ,″ καὶ ἐν τῷ
πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.]

---

[i] † ἐν. [n] ∾ βασιλείαν θεοῦ.

(c) ταῦτα. 73. Syr. p. in m. Theodoret. (d) μετὰ. D*gr. ἐν μέσῳ. Arm. (e) + καὶ οὐκ ἐπὶ ἁγίων. FG. boern. (f) ἰδοὺ. Slav. exc. recent. (g) = D* 3. 17. 74. Mt. f. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. Patr. lat. (h) = A. Syr. Æth. (i) = ABCDEI. 17. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 48. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Copt. Slav. clar. germ. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Œc. Antiochus. (k) ὑμεῖς ἀδικεῖσθε, καὶ οὐχὶ ὑμεῖς. Arm. (l) αὐτοί. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theophyl. etiam in Mt. d. f. (m) = Clem. τοῦτο. ABCDE. 17. 31. 46. 67* 73. 80. Copt. Slav. 5. Vulg. It. Antiochus. Cypr. Patr. lat. || *et fratres adeo*, Arm. (n) ABDgr. 17. 37. 46. (etiam vs. 10. DEgr.) (o) οὐδὲ octies DE. (p) οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται. 67. 80. al. 7. pluresve. Mt. a. al. 7. Syr. Clem. semel. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. || = οὔτε πλεονέκται. 3. 35. 42. (q) οὐ A. 31. 39. 46. 71. 73. 74. Clem. semel. Chrys. Julian. ap. Epiph. Theodoret. (r) = AB DE. 17. 46. 57. (c. al. 3.) 67** 72. al. 7. Mt. l. n. Ed. Copt. Polycarp. Ignat. Method. Julian. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. alicubi. Damasc. Œc. (s) *tunc quid*, (τότε τι) Slav. 5. et ant. *hæc aliquando*, clar. germ. Sedul. *hæc quidem* (pro *quidam*) Tert. Cypr. Ambrst. *hæc aliquando quidam*, Pel. ταῦτα οὐκ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι καὶ ὑμεῖς τοιοῦτοι. Julian. ap. Cyr. (t) = 6** Chrys. in textu, etiam in Mt. 2. 7. Iren. bis. (semel habet.) Tert. Cypr. semel. Vigil. taps. (u) ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. B. 17. 47. 73. Alii. Item D* Mt. c. d. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Patr.

12 [Πάντα μοι ἔξεστιν [x]· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
13 ὑπό τινος. Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία
τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα κα-
ταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
14 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· Ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον
ἤγειρε, καὶ [y] ἡμᾶς" ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
15 Οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ
ἐστιν; [z] ἄρας" [z*] οὖν τὰ μέλη" τοῦ χριστοῦ, ποιήσω πόρ-
16 νης μέλη; [a] μὴ γένοιτο." [b] Ἢ" οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ κολ-
λώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά ἐστιν; (ἔσονται γάρ, [c] φη-
17 σίν," οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·) [d] Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ
18 κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι; Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός
ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
19 Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι [e] ∾ τὸ σῶμα" ὑμῶν ναὸς [f] τοῦ ἐν
ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ

---

[y] ὑμᾶς. [e] ∾ τὰ σώματα.

(x) Interrogative hæc legi vult Theodoret. (y) ABCDEI. (hiat G.) 17. 23. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 13. Ed. (etiam St. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. Method. Antipater bostr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Tert. cæterique lat. ‖ + σὺν αὐτῷ. Syr. p. in m. Slav. ant. Hier. (z) ἄρα. 39** 46. 47. 57. (c. al. 6.) 67* 72** 73. 74. al. 8. Mt. d**e**m**n** χ. Damasc. ed. in textu, ἢ ἄρα. FGgr. (z*) οὖν τὸ σῶμα. 17. (a) = Arm. sed insertum in edit. 1698. (b) = Dgr. Egr. I. 39. 47. 57. (c. al. 4.) 67** 72. 80. al. 15. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. p. (Vulg.) Marcion et Epiph. Dial. c. marcion. Damasc. Theodoret. ms. Theophyl. ap. Wetst. (c) = A. Epiph. Cypr. Ambr. (d) Vs. 17 = Mt. d. 7. (e) Al. 17. 23. 37. 39. 46. 55. 57. (c. al. 3) 67. ap. Birch. 72. al. 11. Mt. b. c. d. e. i. k. m. n. Copt. Arm. Syr. p. Slav. Or. bis. Method. Didym. Serapion. Bas. Cyr. utr. Pseudo Ath. Maximus. Antiochus. Damasc. Theophyl. Hier. Aug. sæpe. Vigil. taps. Ambrst. *membra vestra*, Vulg. Aug. semel. (alibi *corpus*.) Ambr. Pel. Fulgent. Beda. (f) + θεοῦ. 37.

οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἠγοράσθητε γὰρ [g] τιμῆς·" [δοξά- 20
σατε [h] δὴ" τὸν Θεὸν ἐν [i] τῷ σώματι" ὑμῶν [k] †.]
Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ [l] μοι," καλὸν ἀνθρώπῳ γυναι- 1
κὸς μὴ ἅπτεσθαι· Διὰ δὲ [m] τὰς πορνείας" ἕκαστος τὴν 2
ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, [n] καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα
ἐχέτω." Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν [o] ὀφειλὴν" ἀποδιδότω· 3

---

[k] † καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

[o] ὀφειλομένην εὔνοιαν.

(g) *pretiò magno*, Vulg. (non It.) Tert. aliquoties, non semper. Cypr. Hilar. Ambrst. Pel. Optat. Vigil. taps. Alii lat. (h) *et portate*, Vulg. boern. (non clar. germ.) Tert. (qui legit quater: *et tollite.*) Cypr. sæpe. Lucif. Hier. Pel. Ambr. Aug. sæpe. Leo. Fulgent. Chromat. Ambrosiast. Vigil. taps. Chrysol. Sedul. Beda. Auct. de trin. et Sp. S. ap. Ath. *Sed* non agnoscunt græci, Cyr. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. Aug. alicubi. Epiph. in cantic. Nec agnoscunt versiones, v. c. Arm. Slav. ms. et ed. ‖ δὴ = Arm. Ath. Theodoret. *ergo*, Aug. aliquoties, partim adjecto partim omisso *et portate*; it. Anselm. οὖν ἄρα. Syr. p. sed. οὖν habet c. ast. δὴ ἄρα. Chrys. hom. 26 in 1 Cor. etiam in Mt. 2. 7. δὴ, ἄρατε. Chrys. semel in h. l. Nempe semel (etiam in Mt. 2. 7. et, teste Bengelio, in Psalmos sæpe,) consentit cum recepta; mox vero habet ap. Montfaucon: δοξάσατε δὴ, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. in cod. Oxoniensi Coll. Novi: δοξάσατε δή· ἄρατε τ. Θ. ἐ. τ. σωμ. ap. Savilium: δοξάσατε δὴ ἄρα γε τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. in Mt. 7: δοξ. δὴ ἄρα τὸν Θ. ἐ. τ. σωμ. et in Mt. 2: δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν, τουτέστιν, ἄρατε τὸν Θεὸν ἐ. τ. σωμ. Cæterum in commentario istud ἄρατε non attingit. Præterea hom. 4. in 1 Tim. hæc habet: δοξάσωμεν δὴ τὸν Θεὸν, ἄρωμεν τὸν Θεὸν ἐν τῷ σωμ. καὶ ἐν τῷ πν. ἡμῶν, et mox ibidem: δοξάσωμεν τοίνυν τὸν Θεὸν, ἄρωμεν αὐτὸν ἐν τῷ σωμ. ἡμῶν, καὶ καλλωπιζώμεθα κ. τ. λ. (i) *membris*, Epiph. in cantic. *cordibus*, Vigil. semel. (k) = ABC*D* EFG. 17. 46. 71. 67** Copt. Æth. Vulg. It. Method. ap. Epiph. Didym. Cyr. Maximus. Damasc. Tert. quater. Cypr. Iren. Ambrst. Latini omnes teste Sabatier. ‖ ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ = Auctor in Jobum ap. Orig. (l) = B. 17. 39. 46. Tert. bis. (m) τὴν πορνείαν. FG. Vulg. boern. Tert. semel. Cypr. Hier. alicubi. Aug. alicubi. Ambrst. Pel. (n) = FG. 48* Mt. c. boern. Tert. ‖ = ἐχέτω. Chrys. etiam in Mt. 2. (o) ABCDEFG. 6. 17. 46. 67** 71. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Or. bis. Method. Chrys. in comment. bis. Tert. Cypr. Ambrst. cæterique latini. ὀφειλομένην τιμήν. Chrys. ed. et ms. qu. (etiam Mt. 2.) in textu et semel in comment. et hom. 7. in Matth. ὀφειλομένην τιμὴν καὶ εὔνοιαν. 49. ap. Mill. et Wetst.

4 ὁμοίως [p] δὲ" καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου
σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.
5 Μὴ ἀποστερεῖτε [q] ἀλλήλους, εἰ μή [r] τι ἂν" ἐκ συμφώ-
νου πρὸς καιρὸν [s], ἵνα [t] σχολάσητε" [u] † τῇ προσευχῇ· καὶ
πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ [x] ἦτε", ἵνα μὴ [y] πειράζῃ ὑμᾶς" ὁ σα-
6 τανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
7 [z] συγγνώμην", οὐ κατ' ἐπιταγήν. Θέλω [a] ∽ γὰρ" πάν-
τας [b] ἀνθρώπους" εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν [c]· ἀλλ' ἕκαστος

---

[t] σχολάζητε. [u] † τῇ νηστείᾳ καί. [x] συνέρχεσθε.
[a] ∽ δέ.

(p) = A. 55. Syr. Arr. Vulg. ms. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 2. Cypr. Alii. (q) + οὖν. 29. 37. Mt. c. Syr. Erp. (r) = Clem. τι B. τι ἄρα ἂν. 73. (s) + ὥρας. Syr. p. in m. (t) ABCDEFG. 39. 46. 73. 74. 80. Or. bis. Dionys. alex. Chrys. alicubi. Isidor. pelus. Damasc. (u) = ABCDEFG. 9. 10. 17. 29. 46. 47. 67** 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Or. quater. Method. Tatian. Dionys. alex. Timoth. alex. Ath. Auctor synops. Isidor. pelus. Bas. Epiph. Cyr. utr. Chrys. in Mt. 7. et in comment. Euthal. Theophyl. in comment. Œc. Cypr. Ambrst. Pel. Hier. Aug. Ambr. Cassiod. Siricius. Innocent. I. Alii. ‖ Habent Chrys. ed. et Mt. 2. in textu. Theodoret. in textu et comment. Theoph. in textu. Cyr. alex. (ap. Beng.) qui alibi legit τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει. (x) ABCDEFG. 17. 46. 71. 73. Æth. boern. Tatian. ap. Clem. Or. Dionys. alex. Timoth. Alex. (qui etiam συνέρχησθε habet.) Cyr. Damasc. Antonius et Maximus. *estote*, Aug. sæpe. ‖ συνέρχησθε. 46** 57. (c. al. 4.) Alii. Mt. a* al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Theodoret. Damasc. Œc. ‖ συνέρχεσθε, lectio recepta, 41. 49. 70. Alii. Mt. a** Ar. pol. Chrys. Theodoret. alicubi. Theoph. Alii. *revertimini*, Syr. Erp. Vulg. Cypr. Hier. Aug. semel. Ambrst. Pel. Alii. *revertimini t. sitis*, boern. ‖ γίνεσθε. Clem. Tatian. ‖ = clar. germ. (y) ἐπιχαρῇ ὑμῖν. Or. ἐπιχαιρῇ πειράζειν ὑμᾶς. Damasc. *tentet t. uret vos*, boern. (z) γνώμην. 2. *indulgentiam s. veniam*, s. *consilium*, Lat. *conscientiam t. consilium*, boern. (a) ACD*FG. 17. 23. 39. 46. Mt. d. It. demidov. Or. Cyr. Chrys. alicubi. Damasc. Tert. Cypr. Hilar. Ambrst. Hier. Pel. Ambr. Aug. Zeno. Alii. (b) = 4. Tert. Hier. semel. Aug. aliquoties. Innocent. I. Siricius semel. *vos*, Vulg. ed. Tert. Zeno. Pel. (c) + ἐν ἐγκρατείᾳ. Syr. utr. Erp. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret.

ἴδιον [d] ἔχει χάρισμα" ἐκ Θεοῦ, [e] ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.
Λέγω δὲ [f] τοῖς ἀγάμοις" καὶ ταῖς χήραις· καλὸν [g] αὐ- 8
τοῖς" [h] = ἐστιν," ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. Εἰ δὲ οὐκ 9
ἐγκρατεύονται, [i] γαμησάτωσαν·" κρεῖσσον γάρ [k] ἐστι"
[l] ∾ γαμῆσαι," ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι πα- 10
ραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀν-
δρὸς μὴ [m] χωρισθῆναι," (Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, [n] μενέτω 11
ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω·) [o] καὶ ἄνδρα γυ-
ναῖκα μὴ ἀφιέναι." Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ 12
κύριος· [εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν·]
Καὶ γυνὴ [p] ἥτις" ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ [q] ∾ αὐτὸς" 13
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω [r] ∾ αὐτόν." Ἡγί- 14
ασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ [s], καὶ ἡγί-

---

[d] χάρισμα ἔχει. [l] ∾ γαμεῖν. [q] ∾ οὗτος.
[r] ∾ τὸν ἄνδρα.

(d) ABCDEFG. 17. 37. 46. 73. It. ms. (m) χωρίζεσθαι. ADEFG. Bas. tol. demidov. Clem. Or. Cyr. Cypr. (e) ὃ . . . ὅ. ACDEFG. 17. 46. 61. 67** Clem. Cyr. ὅσον . . . ὅσον. 3. (f) ταῖς ἀγάμοις. 2. 61. 69. Mt. e. i. Theoph. ἀγάμαις. Mt. d. (g) αὐταῖς. Mt. d. i. 7. ‖ = Mt. g. (h) = ABC. ut videtur. D*gr. FGgr. 17. 46. 73. al. 2. Mt. n. Syr. Copt. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. (i) γαμήτωσαν s. γαμείτωσαν. FG. 2. 69. 71. Mt. c. f. n. Chrys. (k) = D*gr. FGgr. Syr. (l) γαμεῖν. AC* ut videtur. 17. 23. 46. 57. (cum 49.) Clem. semel. Damasc. Œc. in comment. γαμεῖσθαι. Theoph.

(n) μένειν . . . καταλλαγῆναι. FG. Vulg. It. Patr. lat. (o) = Æth. (p) εἴ τις. D*G. 42. Mt. f. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. alicubi. Theophyl. in Mt. d. i. Ambrst. Aug. Alii lat. εἰ. Slav. (q) ABCD*FG. 37. 46. Mt. k. Vulg. It. Chrys. alicubi. Cyr. Aug. Ambrst. Alii. (r) ABCDEFG. 17. 37. 46. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. Alii. (s) + τῇ πιστῇ. DEFG. Alius. Syr. Erp. Vulg. It. Martyrium Clementis ap. Coteler. Tert. Ambr. Hier. Ambrst. Pel. Beda. (non Aug.)

ασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ [t] ∾ ἀνδρί·" ἐπεὶ ἄρα τὰ
15 τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. Εἰ δὲ
ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· [u] οὐ δεδούλωται ὁ
ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ
16 κέκληκεν [x] ἡμᾶς" ὁ Θεός· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν
ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώ-
17 σεις; * [y] Εἰ μὴ" * ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ [z] κύριος," ἕκαστον
ὡς κέκληκεν ὁ [a] Θεὸς," οὕτω περιπατείτω. [b] καὶ οὕτως ἐν
18 ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι." Περιτετμη-
μένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω [c]· ἐν ἀκροβυστίᾳ τις
19 ἐκλήθη, μὴ περιτεμνέσθω. Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι,
[d] καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν," ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν
20 Θεοῦ. Ἕκαστος [e] ἐν τῇ κλήσει ᾗ [f] ἐκλήθη," ἐν ταύτῃ
21 μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης, μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ
22 δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, [g] μᾶλλον χρῆσαι." Ὁ γὰρ
ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν·

---

[t] ∾ ἀδελφῷ.   [z] Θεός.   [a] κύριος.

(t) ABC. ut videtur. D*EFG. 17. 19* 46. Copt. It. Hier. Aug. dis. ‖ + τῷ πιστῷ. Syr. Erp. Vulg. Tert. Iren. Ambrst. Hier. alicubi. Ambr. Pel. Beda. (u) + ὅτι. Arm. + *enim*, Lat. qu. (x) ὑμᾶς. A. 39. 46. 73. Mt. g. Theophyl. Pel. Sedul. Beda. (y) ἢ μή; et præcedentibus jungitur in 18** 22. 23** 43. 57. (c. al. 4) 67* Mt. k. item n. Syr. p. in m. Chrys. in Mt. 2. Sic Severianus interpungi jubet ap. Œc. ibid. Chrys. in Mt. 7. (z et a) Sic κύριος et Θεὸς transponunt ABCDEFG. 17. 31. 37. 46. 73. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Pel. ‖ Θεὸς. bis. 32. 33. 63. ‖ ὁ κύριος et ὁ κύριος ὁ Θεὸς. G. boern. (b) = Chrys. etiam in Mt. 2. 7. ‖ οὕτως] ὡς. Vulg. Hier. Ambrst. Vigil. taps. Beda. Pel. ‖ διατάσσομαι] διατάσσομεν. 23. διδάσκω. D*EFG. *doceo*, Vulg. It. Patr. lat. (c) + τὴν ἀκροβυστίαν. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (d) = FG. al. 5. boern. (e) + ἐν. 30. 73. Mt. d. Æth. Arm. (f) ἐτάχθη. Theoph. ms. (g) σοι τοῦτο καλόν ἐστι. Arm.

ὁμοίως [h] καὶ" ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι χριστοῦ.
Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. 23
["Ἕκαστος [i] ἐν ᾧ" ἐκλήθη, [k] ἀδελφοὶ," ἐν τούτῳ μενέτω 24
[l] παρὰ [m] † θεῷ.] [n] Περὶ δὲ τῶν παρθένων," ἐπιταγὴν 25
κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι, ὡς ἠλεημένος ὑπὸ
κυρίου πιστὸς εἶναι. Νομίζω οὖν, τοῦτο καλὸν ὑπάρ- 26
χειν [o] [p] διὰ" τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Δέδεσαι γυναικὶ, μὴ ζήτει 27
λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικὸς, μὴ ζήτει γυναῖκα. Ἐὰν 28
[q] δὲ καὶ" [r] γήμῃς," οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ
παρθένος, οὐχ ἥμαρτε· θλίψιν δὲ [s] τῇ σαρκὶ" ἕξουσιν
οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, 29
ἀδελφοὶ, [t] † ὁ καιρὸς συνεσταλμένος *[u] τὸ λοιπόν ἐστιν·"

---

[m] † τῷ. [t] † ὅτι.

(h) = AB. 17. 31. 46. 73. Syr. (Syr. p. habet cum ast.) Vulg. Chrys. in Mt. 2. Theodoret. Ambrst. Pel. δὲ καὶ. DEFG. 39. It. Patr. lat. (i) ἐν κυρίῳ. Syr. p. (sed rec. habet in m.) ἐν ᾗ κλήσει. Arm. (k) = 39. Mt. k. Chrys. in Mt. 2. 7. Theodoret. Ante ἐν ᾧ ponunt DEFG. It. Ambrst. ἀδελφός. flor. harl. Hier. Aug. Pel. Beda. (l) παρὰ τῷ θεῷ = 13. 26. ap. Mill. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) παρὰ θεοῦ. 38. 55. 63. (m) = BDEFGI. 17. 37. 46. 57 (c. al. 6.) 72. 73. 74. al. 12. pluresque. Mt. a. al. 10. Ed. Damasc. Theoph. (n) *de adolescentibus et virginibus*, Slav. (o) + ἀνθρώπῳ, omisso mox: ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ, Theodoret. (p) διὰ δὲ, omisso mox ὅτι, Arm. (q) = Slav. 5. δὲ. Slav. ant. Vulg. It. Ambrst. Pel. (r) γαμήσῃς. B. 17. 37. 46. Mt. a. in marg. Bas. Antonius et Maximus. Damasc. γαμήσῃ. A. λάβῃς γυναῖκα. DEFG. *duxeris uxorem*, Tert. *acceperis uxorem*, Vulg. It. Tert. semel, cæterique lat. (s) ἐν τῇ σαρκί. D*FG. Œc. ed. *carnis*, Vulg. clar. germ. Tert. Hilar. Patr. lat. Utrumvis boern. (t) = AB. 17. 23. 46. 67. 72. 73. Alii. Mt. a. c. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Vulg. Eus. Bas. Theodoret. Hier. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. Sed habent ὅτι DEFG. 57. (c. al. 6.) Alii. Ed. Syr. Arr. (u) ἐστι· λοιπόν ἐστιν G. 67** boern. Vulg. *tempus breviatum est, et reliquum est*, Ambrst. ἐστι τὸ λοιπόν· seu ἐστι· τὸ λοιπὸν, AB. 17. 37. 44. 46. 68. 71. 73. 74. 80. Ed. Arm. Slav. Bas.

ἵνα [x] καὶ″ [y] οἱ″ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες [z] ὦσι·
30 Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
ὡς μὴ χαίροντες· [a] καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέ-
31 χοντες·″ Καὶ οἱ χρώμενοι [b] τῷ κόσμῳ τούτῳ,″ ὡς μὴ
[c] καταχρώμενοι.″ παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου
32 τούτου. Θέλω [d] δὲ″ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. [e] ὁ ἄγα-
μος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς [f] ἀρέσει″ τῷ [g] κυρίῳ·″
33 Ὁ [h] δὲ″ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέ-
34 σει [i] ∾ τῇ γυναικί. Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθέ-

---

[i] ∾ τῇ γυναικί. Καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc. sive: τῇ γυναικί· Μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Ἡ παρθένος μεριμνᾷ etc. sive: τῇ γυναικί. Καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή. Καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc. ∾ τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. Καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ etc.

Cyr. ἐστι λοιπόν. D*F. Chrys. alicubi. ἐστι, omisso τὸ λοιπὸν, 39. ‖ Sequentibus jungunt τὸ λοιπὸν s. τὸ λοιπόν ἐστι G. 67** 68. 71. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Arm. Vulg. It. Clem. Tert. (semel aliter.) Cypr. Hier. Pel. Alii lat. Item Aug. qui tamen alibi, cum Auct. de singul. cler. utrique sententiæ addit τὸ λοιπόν. (x) = 67** Arm. tol. (y) = Ed. elsevir. (z) = FG. Arm. boern. (a) *et qui emunt, quasi non ementes; et qui possident, quasi non possidentes.* Cypr. bis. (b) τὸν κόσμον. AB. item Arm. τὸν κόσμον τοῦτον. D*FG. 17. (c) χρώμενοι. Mt. l. παραχρώμενοι. I. Bas. Theodoret. ter. *utantur*, Vulg. It. Patr. lat. *abutantur*, Tert. Utrumvis boern. (d) = FG. 61. It. Ambrst. γάρ. 38. Clem. (e) + ὅτι. Arm. (f) ἀρέσῃ. ABDEF. 21. 46. Eus. Iidem sic vs. 33. item vs. 34. (g) Θεῷ. FG. Vulg. boern. Or. Tert. Cypr. Hier. Ambrst. Pel. αὐτῷ. Theophyl. ms. (h) = 37. 72. Ed. (i) Ante μεμέρισται addunt καὶ D* gr. demidov. Cyr. Ath. Ephr. Aug. Hier. qui hoc præfert. ‖ Et ante et post μεμέρισται additur καὶ, AB. 6. 10. 17. 31. 41. 44. 46. 67. ap. Birch. 71. 73. Mt. m. Ed. Æth. Syr. p. Vulg. Eus. Method. Basil. Epiph. Timoth. alex. Euthal. Pel. Fulgent. Primas. Beda. ‖ καὶ μεμέρισται. *et divisus est.* antecedentibus jungunt Codd. Æth. Vulg. Cyr. Hier. (hoc apostolicæ esse veritatis contendens) Pel. Beda. *et divisus est. Divisa est mulier et virgo. Nam quæ non est nupta etc.* Ambrosiast. *verum divisus est. Ac mulier etiam vidua ac virgo innupta cogitant etc.* Æth. (*vidua* habet etiam Ambr. semel.) ‖ καὶ μεμέρισται sequentibus jungunt Syr. Arr.

νος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ'' τὰ τοῦ κυρίου, [k] ἵνα ᾖ ἁγία
καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. Τοῦτο δὲ [πρὸς 35
τὸ ὑμῶν αὐτῶν [l] ∾ συμφέρον'' λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον
ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ [m] εὐπάρεδρον''

---

[l] ∾ συμφέρον. [m] εὐπρόσεδρον.

Arm. (scilicet, sic: *τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ μεμερισμέναι εἰσιν ἐν ἀλλήλαις ἡ γαμήσασα καὶ ἡ παρθένος· ὅτι παρθένος μεριμνᾷ.*) It. Chrys. Theodoret. Basil. Œcum. Theoph. Tert. Hier. (latinos codices sic legentes reprehendens) Ambr. Aug. Sedul. ‖ = *μεμέρισται*, Cypr. scilicet: *uxori. Sic et mulier et virgo innupta cogitat etc.* ‖ Post *μεμέρισται* addunt *καὶ*, absque alia mutatione, D**FGI. 23. 37. 39. 70. 72. 74. 80. al. 24. Mt. a. c. e. f. g. i. l. Ed. Slav. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Euthal. (item Cypr.) *μεμέρισται δὲ* 30. Syr. Erp. ‖ *ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος*, ordine mutato, 6. 10. 31. 44. 46. 71 ap. Alter. 73. (qui omnes etiam bis addunt *καὶ*) Vulg. Eus. Cyr. Hier. (qui hoc præfert.) Aug. Pelag. Fulg. Beda. *mulier innupta* jungunt præterea Cypr. semel et Ambr. semel. Verba hæc sequentibus jungunt Vulg. Æth. Cypr. Ambr. aliquoties. Hier. Pelag. Beda. ‖ *ἡ ἄγαμος* bis occurrit, sic: *τῇ γυναικὶ, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ.* AB. 17. 71 ap. Birch. Mt. m. Etiam Aug. alicubi: *et divisa est mulier innupta et virgo. Quæ innupta est* etc. Fortasse etiam Æth. vertens: *mulier vidua et virgo quæ non nupsit.* Ambr. vero semel sic: *Mulier innupta et vidua cogitat* etc. Alibi vero: *Et virgo cogitat.* ‖ = *καὶ ἡ παρθένος* 46* Sic et Ambr. semel, ut modo diximus. Transponit Hier. semel, codices latinos sic excitans: *Divisa est virgo et mulier.* Item Cypr. semel: *Sic et virgo et mulier innupta.* Tandem Tert: *Divisa*, ait, *est mulier et virgo. Quare? Quoniam innupta, ID EST virgo, cogitat* etc. (k) + *πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ.* 4. 57. (c. al. 3.) 73. Theoph. ed. et in Mt. d. i. Aug. semel. (l) *συμφέρον.* A. 13. 17. 26. ap. Mill. 37. 49. Ed. Hesych. (m) ABDEFG. 17. 23* 31. 37. 39. 46. 57 (cum 49.) 72. 73. 74. 80. al. 7. et Barb. 1. Mt. a in marg. b bis. e bis. m. Ed. Clem. Eus. Bas. Cyr. Chrys. alicubi et in Mt. 7. Theodoret. bis. Damasc. Theophyl. (etiam in Mt. d. i.) Alii *πρόσεδρον*. I. *εὐπρόσδεκτον.* 5. 6. Concil. quinisext. *quod facultatem præbeat sine impedimento* (*ἀπερισπάστως*) *Dominum obsecrandi*, (qs. *εὐπρόσευκτον*, sed *observandi* harl. marian.) Vulg. Pel. Beda. *benestabile*, boern. *intente facit servire*, Hier. ‖ *Καὶ εὐπρόσεδρον τῷ κ. ἀπερισπάστως* = Codd. lat. ap. Hier. (ob translationis difficultatem, ut ille opinatur.) Ambr. Ambrst. *et præsente Domino non recedentes*, clar. germ. ‖ Inde ab *ἀλλὰ* = Gaudent. ‖ *εὔσχημον καὶ* = Æth,

36 τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.] Εἰ δέ τις [n] ἀσχημονεῖν" ἐπὶ
τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕ-
τως [o] ὀφείλει" γίνεσθαι· ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρ-
37 τάνει· [p] γαμείτωσαν." Ὃς δὲ ἕστηκεν [q] — ἑδραῖος" ἐν
τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ
τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ [r] καρ-
δίᾳ αὐτοῦ" [s] τοῦ" τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
38 [t] ποιεῖ." [u] Ὥστε [x] καὶ" ὁ [y] ∾ ἐκγαμίζων" [z], καλῶς
39 [a] ποιεῖ" [b] καὶ ὁ" μὴ [c] γαμίζων," κρεῖσσον [d] ποιεῖ." Γυνὴ δέ-
δεται [e] † ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ [f] [g] κοι-

---

[y] ∾ γαμίζων. [b] ὁ δὲ. [c] ∾ ἐκγαμίζων.
[e] † νόμῳ.

(n) ἀσχημονῇ, omisso postea νομίζει, FG. *turpem se viderit*, Ambrst. *turpem se existimat*, It. *turpem se videri existimat*, Vulg. Pel. Alii. (o) ὀφείλων. Conject. (p) = Æth. γαμείτω. D* EFG. Syr. Arr. Slav. 5. boern. Aug. *si nubat*, Vulg. clar. germ. Slav. ed. clar. germ. Ambr. Hier. Ambrst. Sedul. Pel. Beda. (q) = FG. It. γενναῖος. 46. Post καρδίᾳ ponunt ABD* E. 17. 23. 31. 37. 39. 57 (cum 49. 71.) 73. 74. Mt. k. item 46. Syr. Copt. Ammoniac. Vulg. Bas. Theodoret. Ambr. Aug. Hier. Ambrst. Sedul. Pel. ‖ καρδίᾳ] + αὐτοῦ. Iidem fere, et G. 80. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. (r) καρδίᾳ. B. 67** ἰδίᾳ καρδίᾳ. A. 31. 37. 39. 46. 73. 74. (s) = AB. 17. 39. 46. 67* 73. al. 8. Mt. c. d. i. k. Bas. Theodoret. Theoph. τό. 35. (t) ποιήσει. AB. 6. 17 46 67** Copt. ποιείτω. Mt. a. in marg. (u) Vs. 38. = 3. Mt. c. ‖ ὥστε ad ποιεῖ prius = FG. 39. 57. al. 4. boern. (x) = 33. 35. Ed. (y) AB. 17. 23. 31. 46. Clem. Method. Bas. ἐγγαμίζων. 71. Mt. a**g. Theodoret. (z) + τὴν ἑαυτοῦ παρθένον s. τὴν παρθένον ἑαυτοῦ. ABDE. 17. 31. 37. 46. 71. ap. Birch. 73. Syr. Erp. (Syr. p. habet. c. ob.) Arm. Ammoniac. Vulg. clar. germ. item Æth. Clem. Bas. Optat. Hier. Pel. Ambr. Aug. semel. Ambrst. Gaudent. (a) ποιήσει. B. 6. 17. 37. 67** (b) ABDEFG. 17. 46. 73. Vulg. It. Bas. Chrys. alicubi Patr. lat. (c) ABDEFG. 17. 46. Clem. Bas. ἐγγαμίζων. 39. Mt. a** g. Theodoret. (d) ποιήσει. AB. 6. 17. 37. 46. 67** (e) = A (B ap. Wetst. non ap. Birch.) D* 17. 67** (Barb. 1.) Copt. Ammoniac. Æth. Syr. p. c. ob. Arm. clar. germ. harl** tol. Vulg. ms. Clem. Or. bis. Cyr. Tert. Cypr. Ambr. semel. Aug. Hier. alicubi. Vigil. Beda. γάμῳ. Mt. g. Epiph. (f) + καὶ D**FGgr. I. 23** 48. 61. 67* 74. al. 20. Mt. a. al. 7. Syr. p. Theodoret. semel. (g) ἀποθάνῃ. A. 73. Syr. p. in m. Clem. Bas.

μηθῇ" ὁ ἀνὴρ [h] = αὐτῆς," ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει [i] γα-
μηθῆναι," μόνον ἐν κυρίῳ. Μακαριωτέρα δέ ἐστιν, ἐὰν 40
οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ [k] δὲ" κἀγὼ
πνεῦμα [l] θεοῦ" [m] ἔχειν."

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, [n] οἴδαμεν· * (ὅτι πάντες 1
γνῶσιν ἔχομεν· * ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδο-
μεῖ· Εἰ [o] = δέ" τις δοκεῖ [p] ∾ εἰδέναι" τι, [q] ∾ οὐδέπω" 2
[r] — οὐδὲν" [s] ∾ ἔγνωκε," καθὼς δεῖ γνῶναι· Εἰ δέ τις 3
ἀγαπᾷ τὸν θεὸν, οὗτος ἔγνωσται [t] ὑπ' αὐτοῦ.") Περὶ 4
[u] τῆς βρώσεως οὖν" τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, ὅτι οὐ-
δὲν εἴδωλον [x] ἐν κόσμῳ," καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς [y] = ἕτε-
ρος," εἰ μὴ εἷς. Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ [z] λεγόμενοι θεοὶ [a], 5

---

p ∾ ἐγνωκέναι. q ∾ οὔπω. s ∾ ἔγνω.

(h) = AB. 39. 46. 48. 57 (c. al. 2) 61. 67* 72. 80. al. 17, Mt. a. al. 8. Ed. Syr. p. habet c. ast. Vulg. ms. Or. semel Bas. Cyr. Theodoret. Œc. Vigil. taps. || = ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Tert. Cypr. (i) γαμηθῇ. FG. Vulg. It. Patr. lat. (k) γάρ. B. 4. 17. 37. 67** 71. 73. Mt. f. Syr. p. (habet rec. in m.) tol. Ambr. Vigil. Ambrst. Sedul. (l) χριστοῦ. 17. (m) ἔχω. FG. (Vulg.) boern. Tert. Ambrst. Aug. (n) + οὖν. 31. (o) = AB. 17. 46. 71. 73. 74. 80. Mt. f. Arm. Syr. p. c. ast. clar. germ. tol, Clem. Meletius. ap. Epiph. Nyss. Damasc. Ambrst. (p) ABDEFG. 17. 31. 37. 38. ap. Wetst. 46. 71. 73. Mt. f. clar. germ. (Utrumvis boern.) Clem. Nyss. Theodoret. alicubi. Damasc. εἶναι. 39. ap. Mill. 91. (q) = 37. Mt. b. Ammoniac. οὔπω. AB. 17. 31. 46. 71. 73. Mt. f. et DE ap. Mill. Clem. (r) = ABD*FG. 17. 31. 46. 71. 73. Mt. f. Slav. 5. 8. Vulg. It. Clem. Nyss. Meletius. Theodoret. aliquoties. Tert. Cypr. Ambrst. Aug. Alii. (s) ABD* FG. 31. 37. 46. 73. 74. Mt. f. k. 2 semel. Clem. Melet. Nyss. Damasc. Theodoret. alicubi. ἤδει. 17. (t) = 17. Clem. (u) δὲ τῆς βρώσεως. DE. 1. 17. item 108. et Mt. d. 7. Arr. Syr. p. in m. Vulg. clar. germ. Iren. Aug. (non Ambrst.) || βρώσεως] πόσεως D* γνώσεως. Mt. l. (x) = Iren. Ambrst. (y) = ABDEFG. 17. 39. 46. 47. 67** 73. Mt. f. i. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Bas. Iren. Ambrst. Alii lat. (z) + ἐν. FG. Mt. g. (a) + καὶ κύριοι. DE. clar. germ. Ambrst. Pel.

εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ [b] † γῆς· ([c] ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ
6 πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί·") [d] Ἀλλ' ἡμῖν" εἷς θεὸς,
ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα [e], [f] καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν·"
[g] καὶ εἷς κύριος, ἰησοῦς χριστὸς, [h] δι' οὗ" τὰ πάντα, καὶ
7 ἡμεῖς [i] δι' αὐτοῦ." Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς
[k] δὲ" τῇ [l] ∾ συνειδήσει" [m] τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι" [n] ὡς"
εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνείδησις [o] αὐτῶν," ἀσθε-
8 νὴς οὖσα, μολύνεται.] [Βρῶμα δὲ [p] ἡμᾶς" οὐ
[q] ∾ παρίστησι" τῷ θεῷ· οὔτε [r] γὰρ" ἐὰν [s] φάγωμεν,
περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα.
9 Βλέπετε δὲ, μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα

---

[b] † τῆς. [l] ∾ συνηθείᾳ. [q] ∾ παραστήσει.

(b) = ABDEFG. 37. 46. 57 (c. al. 4) 67** 73. 80. Alii. Mt. c. al. 5. Ed. Or. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Dionys. areop. Theophyl. (c) = Iren. Ambr. Aug. alicubi. Ambrst. ‖ ὥσπερ] *siquidem* (εἴπερ) Vulg. Aug. alicubi. Pel. + οὖν. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (d) ἡμῖν δὲ. 17. Copt. Epiph. ἡμῖν. B. (e) + *nobis*, Tert. ed. semel. (f) = Clem. ut videtur. Or. semel. Cassiod. *et nos in ipso* s. *ex ipso*. Patr. lat. qu. (g) καὶ εἷς . . . δι' αὐτοῦ = 72* Mt. d. (h) δι' ὃν. B. boern. ‖ + *ubique*, Slav. 2. (i) δι' αὐτὸν. Mt. c. ‖ + καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς [illegible] αὐτῷ 72** Slav. 6. 7. 8. et ed. antiq. (Sed ms. antiquiores 2. 5. 10. et ed. recent. non legunt.) Naz. ed. et ms. qu. et hinc Nicetas heracl. Damasc. bis, (alibi repudiat.) et Euthym. Sed Spiritus S. nullam mentionem factam hic esse, diserte monent Chrys. Damasc. in h. l, Theoph. Œc. (k) = Arm. γάρ. 37. 47. 68. 73. 80. Mt. f. Syr. Copt. (l) AB. 17. 46. 67** 80. Copt. Ammoniac. ut videtur. Æth. Syr. p. in m. Damasc. *scientia*, Ambrst. ed. (m) ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου. BDEFG. 31. 37. Mt. f. Syr. Arm. Vulg. ed. It. Bas. Theodoret. Patr. lat. ‖ εἰδώλου] = Tert. εἰδωλοθύτου. 67** Chrys. in comment. (n) = 57 (c. al. 5) 67* al. 5. Mt. c. k. (o) *aliorum*, Ambrst. ed. (p) ὑμᾶς. 17. 37. al. 5. Mt. f. h. (q) παραστήσει. AB. 5. 10. 17. 46. 67** 71. Mt. ψ. Clem. bis. Or. bis. (semel ut rec.) Ath. Damasc. συνίστησι. FG. (r) = AB. 2. 17. 74. Mt. χ. tol. Cypr. Aug. δὴ. 52. (s) + μὴ. deleto postea μὴ, A. item 17. ‖ Sententias invertunt B. 46. Copt. Arm. flor. tol. marian. Vulg. ms.

γένηται τοῖς [t] ∞ ἀσθενοῦσιν." Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ [u] σὲ," 10
τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ
συνείδησις αὐτοῦ, [x] ἀσθενοῦς ὄντος," οἰκοδομηθήσεται εἰς
τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; Καὶ [y] ἀπολεῖται" ὁ ἀσθε- 11
νῶν [z] ἀδελφὸς" [a] ∞ ἐπὶ" τῇ σῇ [b] γνώσει," δι' ὃν χριστὸς
ἀπέθανεν. Οὕτω δὲ, ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς 12
[c] καὶ" τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς
χριστὸν ἁμαρτάνετε. Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει 13
τὸν ἀδελφόν [d] μου," οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν [e] — μου" σκανδαλίσω.

[f] Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;" οὐχὶ ἰησοῦν [g] χριστὸν" 1
τὸν κύριον ἡμῶν [h] ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε
ἐν κυρίῳ; Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλάγε 2
ὑμῖν εἰμι· [ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς [i] ἀποστολῆς"
ὑμεῖς ἐστε [k] ἐν κυρίῳ·"] Ἡ ἐμὴ ἀπολογία [l] τοῖς" 3

---

[t] ∞ ἀσθενέσιν. [a] ∞ ἐν

[f] ∾ οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος.

(t) ABDEFG. 17. 46. 67** 80. al. 3. Clem. bis Damasc. (u) = BFG. Vulg. boern. Ambrst. Pel. Aug. Hier. (x) ἀσθενὴς οὔσης. Slav. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Pel. Hier. Utrumvis boern. (y) ἀπόλλυται. ABD* 32. 46. 67** 73. 74. Clem. Or. Bas. Chrys. ed. et in Mt. 7. Alii. (z) = Syr. ed. Vulg. ms. Clem. Post γνώσει ponunt ABFG. 17. 37. Copt. Æth. Erp. Vulg. It. Clem. Bas. Iren. Ambrst. Hier. Alii. (a) ABFG. 17. Iren. Bas. in, Vulg. It. Patr. lat. || = Clem. Theodoret. ms. (b) βρώσει. Lect. 6** Chrys. dis. etiam in Mt. 2. 7. conscientia, harl. Vulg. ed. sixt. Aug. Pel. Ambrst. ms. Sedul. (c) = G. It. (d) = FG. boern. Clem. Cypr. Ambrst. ed. (e) = D*FG. It. Cypr. Auct. de singul. cler. Aug. semel. Ambrst. (f) AB. 5. 10. 17. 37. 46. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. flor. Or. Tert. Ambrst. Aug. Pel. Cassiod. Beda. || = οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος. 71. (g) = AB. 46. 74. Syr. p. c. ast. tol. harl. Vulg. ms. Or. Ambrst. (h) + τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Arm. (i) ἐπιστολῆς. 14. 37. Lect. 7. Mt. ω. Ed. Æth. (k) = D* 46. ut videtur. Syr. Erp. clar. germ. tol. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Habet Or, (l) ἐν. Arm.

4 ἐμὲ ἀνακρίνουσιν [m] αὕτη ἐστί." * Μὴ οὐκ [n] ἔχομεν"
5 ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν
[o] ἀδελφὴν γυναῖκα" περιάγειν [p], ὡς καὶ οἱ λοιποὶ
ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ κηφᾶς;
6 Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν [q] τοῦ
7 μὴ ἐργάζεσθαι;" Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ;"
τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ [s] ∾ ἐκ τοῦ καρποῦ" αὐτοῦ
οὐκ ἐσθίει [t]; [u] — ἢ" τίς ποίμαινει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ
8 γάλακτος [x] τῆς ποίμνης" οὐκ ἐσθίει; Μὴ κατὰ ἄνθρω-
πον ταῦτα [y] λαλῶ"; [z] ∾ ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέ-
9 γει;" [a] ∾ Ἐν γὰρ τῷ μωσέως νόμῳ γέγραπται·" οὐ
[b] ∾ φιμώσεις" βοῦν ἀλοῶντα. μὴ [c] τῶν βοῶν μέλει τῷ

---

[s] ∾ τὸν καρπὸν. [z] ∾ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;

[a] ∾ γέγραπται γάρ. [b] ∾ κημώσεις.

(m) ἐστιν αὕτη. AB. 37. 46. (n) ἔχω. Slav. 5. 8. etiam vs. 5. (o) ἀδελφαὶ, γυναῖκα. Lect. 7. ἀδελφὰς γυναῖκας Arm. Hier. e græcis codd. γυναῖκας. G. Clem. semel, ut videtur, *mulieres*, boern. Tert. Auct. de singul. cler. Hilar. Hier. e latinis, ut videtur, codd. Ambrst. ed. Sedul. (qui in græco *sorores*, non mulieres, legi narrat.) *uxores*, Helvidius. Cassiod. *mulierem*, Ambrst. ed. *mulierem sororem*, hoc ordine harl* Vulg. ed. (p) + μεθ' ὑμῶν. Arm. (q) *hoc operandi*, Vulg. Tert. Aug. semel. Hilar. Pel. Beda. *hæc operandi*, Ambrst. ed. ‖ τοῦ μὴ habet Syr. p. c. ast. ‖ τοῦ = ABD*EFG. 17. 46. Isidor. (r) = Arm. sed extat in marg. edd. constant. et amst. (s) ABCD*FG. 17. 46. boern. tol. flor. harl. Vulg. ms. Beda. ἐκ τῶν καρπῶν. Damasc. (t) + καὶ πίνει. DEFG. It. (u) = DEFG. 31. 73. Mt. i. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Theodoret. Theoph. Aug. (x) = Dial. c. marcion. αὐτῆς D*G. 3. 35. Æth. flor. boern. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Hilar. Aug. αὐτοῦ. Mt. e. (y) λέγω. DEFG. 38. 72. Mt. m. Ed. (z) ABCDE. 46. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Or. Ambrst. Aug. εἰ καὶ ὁ νόμος μωϋσέως ταῦτα οὐ λέγει. Marcion ap. Epiph. ἢ εἰ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει. FG. *an si et lex hæc dicit*, boern. ‖ = ἢ et καὶ 89. ‖ ταῦτα] τ' αὐτὰ, *eadem*, Ambrst. (a) DEFG. It. Or. semel. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. Or. semel (Semel ut rec.) ‖ μωσέως νόμῳ] νόμῳ μωσέως. 72. al. 4. Mt. k. Ed. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. alicubi. μωσέως = Ambrst. (b) D*FG. Hesych. (c) + περὶ. DEFG. 81. 39. 46. 73. (Syr. Vulg. It.)

θεῷ; Ἢ δι' ἡμᾶς [d] πάντως" λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐ- 10
γράφη, ὅτι [e] ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν,"
καὶ ὁ ἀλοῶν, [f] ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν" [g] †. Εἰ ἡμεῖς [h] ὑμῖν τὰ 11
πνευματικὰ ἐσπείραμεν, [i] μέγα, εἰ ἡμεῖς [k] ὑμῶν" τὰ
σαρκικὰ [l] θερίσομεν;" Εἰ ἄλλοι τῆς [m] ὑμῶν ἐξουσίας" μετέ- 12
χουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ
ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα [n] στέγομεν," ἵνα μὴ [o] ἐγ-
κοπήν" τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ.] Οὐκ 13

---

[f] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. [g] † ἐπ' ἐλπίδι.

[m] ἐξουσίας ὑμῶν.

(d) = Arm. πάντας. 32. Mt. l. (e) ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν. ABC. 17. 31. 37. 46. 80. Ed. Or. Eus. Cyr. Damasc. Dial. c. marcion. ὅτι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν ἐπ' ἐλπίδι. Sahid. ὅτι ὁ ἐπ' ἐλπίδι ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. D* *quia in spe, qui arat, debet arare*, clar. germ. *quoniam debet in spe, qui arat, arare.* Vulg. Aug. Pel. Beda. ὅτι ὀφείλει ὁ ἐπ' ἐλπίδι ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. F. ὅτι ὀφίλει ὁ ὀφειλετι δεῖ ἀροτριῶν ὀφείλει ἀροτριᾷν. Sic G. *quoniam debet qui in spe debet qui arat debet arare*, boern. Sed Ambrst. rejicit ὀφείλει in hemistichium posterius, et omittit ἀροτριᾷν, sic: *quoniam qui in spe arat et triturat, debet spei suæ fructum percipere.* Item: *quis est qui arat, nisi qui in spe arat?* Ambr. ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷ. Theodoret. alicubi. (f) ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν, omisso sequente ἐπ' ἐλπίδι, ABC. 10. 17. item, absque τοῦ, 71. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Copt. Arm. Or. Eus. Cyr. ἐπ' ἐλπίδι αὐτοῦ μετέχειν. Slav. 5. ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. Slav. ed. (sed Slav. 8. ut rec.) τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐπ' ἐλπίδι μετέχειν. 31. τῆς ἐπ' ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν. 46. *in spe fructus percipiendi*, Vulg. Pel. Beda. *in spe participandi*, Aug. *spei suæ* (αὐτοῦ) *fructum percipere*, It. item (coll. nota anteced.) Ambrst. (g) = D* FG. 46. Sahid. et omnes nota anteced. laudati. ἐν εἰρήνῃ. Theodoret. alicubi. ‖ Locus corruptus fortasse sic restituendus est: ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν· καὶ ὁ ἀλοῶν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. (h) + ἐν. Syr. Arr. (i) + οὐ. D* clar. (k) ἐξ ὑμῶν. Arm. ut videtur. (l) θερίσωμεν. CDEFG. 28. 31. 37. 39. 71. 73. 80. al. 7. Mt. a. 7. al. 4. Ed. Vulg. It. Theodoret. (m) ABCDEFG. 37. 46. 73. 80. pluresve. Ed. Arm. Chrys. semel, etiam in Mt. 7. ‖ *vestrorum potestatem habent*, clar. germ. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν. 2. 52. Mt. 7. semel. ‖ ἐξουσίας] οὐσίας. Conject. (n) στέργομεν. Scholiastes in cod. 19. Cypr. (o) ἐκκοπήν. 2. 48. 49. 63. pluresve. Mt. b. al. 7. Theodoret. συνεγκοπήν. 37. Post τινα (quod = Arm. Or.) ponunt ABC. 46.

οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, [p] ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθί-
ουσιν; [q] οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ [r] ∞ προσεδρεύοντες," τῷ
14 θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; Οὕτω καὶ ὁ κύριος διέ-
ταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ
15 εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ [s] οὐ κέχρημαι οὐδενὶ" τούτων. οὐκ
ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν
γάρ μοι [s*] μᾶλλον" ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου [t] ἵνα
16 τις κενώσῃ." Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι
μοι [u] καύχημα·" [x] ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται·" οὐαὶ
17 [y] γάρ" μοι [z] ἐστίν," ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Εἰ γὰρ
ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν [a] ἔχω· [b] εἰ δὲ ἄκων," * οἰ-
18 κονομίαν πεπίστευμαι. * Τίς οὖν [c] μοι" [d] ἐστὶν" [e] ὁ"
μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐ-
αγγέλιον [f] = τοῦ χριστοῦ," εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι
19 τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν

---

[r] ∞ παρεδρεύοντες. [s] οὐδενὶ ἐχρησάμην.

[y] δέ.

(p) + τὰ. DFG. 46. Barb. 1. Vulg. ed. boern. Aug. Alii. (q) + καί. 74. Mt. c. Syr. utr. Arm. Vulg. Ambrst. (r) ABCDEFG. 17. 46. Eus. Damasc. Procop. semel. (s) ABC DEFG. 17. 37. 46. 57. (cum 49. 71.) 73. item 80. Damasc. οὐκ ἐχρησάμην οὐδενί. 23. (s*) = 17. (t) οὐδεὶς κενώσει. BD* οὐδεὶς μὴ κενώσει. A. τις κενώσει. FG. 26. οὐδεὶς κενώσῃ. 17. ‖ κενώσει etiam E. Mt. f: ‖ *quam gloriam meam nemo exinaniet*, clar. germ. *quam gl. m. quis evacuat t. eximaniat*, boern. *nemo gl. m. evacuabit*, Ambrst. ed. item Tert. (u) χάρις. DEFG. It. Ambrst. ms. (x) ἀλλά θυμεν γὰρ ἱερῷ. 17. (y) ABCDEFG. 6. 10. 17. 23. 39. 46. 71. Ed. Copt. Sahid. Vulg. It. Or. Chrys. alicubi Cyr. Ambrst. Hier. Aug. Ambr. Alii. (z) = Mt. i. ἔσται. FG. Ambrst. Utrumvis boern. (a) + οὐκ. 13. 37. (b) = Mt. e. Post ἄκων interpungunt I. 71. 80. 89. Alii. Vers. (c) = Theoph. etiam in Mt. i. μου. A. 17. 39. 46. 57. (c. al. 3.) al. 5. Mt. e. g. Syr. Arr. Æth. Vulg. Ambrst. Hier. Pel. Beda. (d) ἔσται. D* FG. It. Ambrst. (e) = 73. Œc. in textu. (f) = ABCD* 17. 23. 46. 57. (cum 3.) 74. Copt. Sahid. Arm. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. in comment. Ambrst. Aug. Pel. Beda. Habet Hier.

ἐκ πάντων, [g] πᾶσιν" ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς [h] πλεί-
ονας" [i] κερδήσω.". Καὶ ἐγενόμην τοῖς ἰουδαίοις [k] ὡς" 20
ἰουδαῖος, ἵνα [l] ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς [m]
ὑπὸ νόμον, ([n] ⁜ μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον,") [o] ἵνα" τοὺς ὑπὸ νόμον
κερδήσω· Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, (μὴ ὢν ἄνομος 21
[p] ∾ θεῷ," ἀλλ' ἔννομος [q] ∾ χριστῷ,") ἵνα [r] ∽ κερδήσω"
ἀνόμους· [s] Ἐγενόμην" τοῖς [t] ἀσθενέσιν" [u] ὡς" ἀσθενὴς, ἵνα 22
τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσι γέγονα [x] — τὰ" πάν-
τα, ἵνα [y] ∽ πάντως τινὰς" [z] σώσω." [a] ∽ Τοῦτο" δὲ ποιῶ 23
διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

---

[p] ∾ θεοῦ. [q] ∾ χριστοῦ. [r] ∽ κερδανῶ.
[y] ∽ πάντας. [a] ∽ πάντα.

(g) = 4* τοῖς πᾶσιν. Mt. k. ἐν πᾶσιν. D* clar. germ. (h) πάντας. 46. Syr. p. (sed rec. in m.) Clem. Hier. semel. ‖ + αὐτῶν. Or. (i) σώσω. 3. 33. 35. Mt. k. (k) = G* 39. 67** boern* Tert. Sedul. (l) + τοὺς. 71. Lect. 7. (m) + οἱ. Arm. (n) + ABCDEFG. 10. 17. 31. 37. 46. 71. 73. 80. Syr. p. Sahid. Arm. Vulg. It. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Nestorius. Or. int. (non gr.) Ambrst. in textu. Beda. Aug. præterea addens alicubi: ἀλλ' ὑπὸ χάριν, teste Millio. (o) ἀλλ' ἵνα καὶ. Arm. (p) ABCD*EFG. 7. 17. 26. 31. 37. 42. 46* 67** 73. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Or. gr. et lat. Isidor. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. Theoph. (etiam in Mt. i.) Œc. alicubi. Psellus. Ambrst. Nestorius. Vigil. Avitus vienn. Hier. Aug. Pel. (q) Iidem. et Ed. Syr. (r) ABC ut videtur. FG. 17. 37. 46. ‖ + τοὺς. ABCD. 17. 71. 73. Ed. Or. (s) = 17. ‖ + δὲ καὶ. FG. boern. (t) ἀσθενοῦσιν. DEFG. (u) = A. Vulg. clar. germ. Or. Cypr. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. ‖ *carnalibus quasi carnalis, ut eos qui carnales erant etc.* Prædestinat. (x) = ABCD*FG. 46. Clem. Or. semel. Naz. Chrys. alicubi. κατὰ. Lect. 5. (y) πάντας. DEFG. Syr. Erp. Æth. Vulg. It. Clem. Tert. Hier. Ambrst. Pel. Aug. Nestorius. Pacian. Ennodius. Beda. τοὺς πάντας. 17. Or. (semel πάντα.) πάντως τινα. Lect. 5. Mt. d. ψ. χ. 7. (z) κερδήσω. Æth. Erp. Clem. Or. Macar. Naz. semel. Theoph. ms. Tert. Aug. Hier. (a) ABCDEFG. 17. 37. 46. 67** 73. 80. Copt. Æth. Vulg. It. Naz. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Schol. in cod. 7. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. ταῦτα πάντα. Arm. Sahid.

24 Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν
τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; [b] οὕτω τρέχε-
25 τε, ἵνα καταλάβητε. Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα
ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι [c] μὲν οὖν,″ ἵνα φθαρτὸν στέφανον
26 λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ, ἄφθαρτον. Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέ-
χω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα [d] δέ-
27 ρων·″ Ἀλλ' [e] ∾ ὑπωπιάζω″ μου τὸ σῶμα καὶ δουλα-
γωγῶ, μήπως [f] ἄλλοις″ κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένω-
μαι.

1 Οὐ θέλω [g] γὰρ″ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πα-
τέρες [h] ἡμῶν″ πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, [i] καὶ πάντες
2 διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον,″ Καὶ πάντες εἰς τὸν [k] μωϋσῆν
[l] ∾ ἐβαπτίσαντο″ ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ,

---

e ∾ ὑποπιάζω. g δέ. k μωσῆν.
l ∾ ἐβαπτίσθησαν.

(b) + ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν. FG. boern. (c) = Arm. ‖ οὖν = 6. al. 2. Mt. g. i. 7. Syr. p. c. ast. Clem. (d) δαίρων. 72. al. 6. Mt. a** al. 4. Ed. (e) ὑποπιάζω. B. ap. Wetst. FG. 73. 89* Lect. 6. al. 21. Mt. b. al. 9. Ed. Eus. Ephr. Naz. Damasc. Chrys. in comment. et in Mt. 7. semel. (in Mt. 2. ter ὑπωπιάζω.) Anonymus ap. Œc. ὑποπιέζω. D*E. 46. al. 9. Mt. a. in marg. Clem. Naz. Chrys. ms. et in Mt. 7 bis. Theodoret. alicubi. (contradicente Theophylacto.) *lividum facio*, clar. germ. Iren. Paulin. *castigo*, Vulg. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. Utrumvis boern. *subjicio*, Hilar. Hier. *macero*, Rufin. *affligo*, Auctor de singul. cleric. (f) ἄλλους. Conject. (g) ABCDEFG. 6. 17. 39. 46. 73. 74. Copt. Vulg. It. Clem. Or. Cyr. Bas. Marcion ap. Epiph. Iren. Cypr. Aug. Ambrst. Alii. (h) ὑμῶν. 49. 73. Mt. 19. (i) = Mt. χ. 19* Iren. Hilar. ter. Vigil. taps. Sed habet Cypr. ‖ θαλάσσης.] νεφέλης 17. (k) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. Patr. (l) ACDEFG. 17. 39. 46. 73. 80. al. 6. Mt. ω. 19. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. Dial. c. marcion. Damasc. Theoph. Alii. ἐβαπτίζοντο. Theoph. ms.

Καὶ πάντες τὸ [m] αὐτὸ" βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον; 3
Καὶ πάντες τὸ [m] αὐτὸ" πόμα πνευματικὸν ἔπιον· (ἔπινον 4
γὰρ ἐκ [n] πνευματικῆς" ἀκολουθούσης [o] πέτρας· [p] ἡ δὲ
πέτρα ἦν ὁ χριστός·")] Ἀλλ' [οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐ- 5
τῶν εὐδόκησεν [q] ὁ Θεός" κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρή-
μῳ. Ταῦτα δὲ [r] τύποι" [s] ἡμῶν" ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ 6
εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμη-
σαν. Μηδὲ [t] εἰδωλολάτραι γίνεσθε," καθώς [u] τινες αὐτῶν· 7
ὡς" γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς [x] φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ
ἀνέστησαν παίζειν. Μηδὲ [y] πορνεύωμεν," καθώς τινες αὐ- 8
τῶν [z] ἐπόρνευσαν," καὶ [a] ∾ ἔπεσον" [b] ἐν" μιᾷ ἡμέρᾳ [c] εἰκοσι-
τρεῖς" χιλιάδες. Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν [d] ∾ χριστὸν," 9

---

[a] ∾ ἔπεσαν. [d] ∾ κύριον.

(m) = A. 46. Æth. Auct. de promiss. item Or. semel. (n) = Iren. semel. Ambr. aliquoties, sed alibi habet. (o) + αὐτοῖς. Arm. Vulg. (p) = Mt. i. (q) = Marcion. ap. Epiph. Clem. Iren. semel. (r) τύποις. 49. Slav. 5. εἰς τύπον. 46. *in figuram nostri*, clar. germ. Iren. Beda. *in figura nostri*, Vulg. boern. Vigil. Ambrst. *figuræ nostræ*, Tert. Cypr. Aug. (s) ἡμῖν. 39. 46. Sahid. Slav. ut videtur. δι' ἡμᾶς. Arm. (t) εἰδωλολάτρας γίνεσθαι. G. item 3. Mt. f. m. Arm. Utrumvis boern. (u) = FG. boern. || ὡς] ὥσπερ. AD**I. 37. 39. 47. 73. 80. al. 19. Mt. a. al. 5. Ed. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. Theoph. καθὼς. 17. ὥσπε. 91. (x) + τοῦ 72. Ed. (y) ἐκπορνεύωμεν. D*F G. (z) ἐξεπόρνευσαν. DEFG. 67* al. 3. Chrys. alicubi. (a) ABD*EFG. 17. 26. 37. 71. Mt. f. 7. Theodoret. (b) = D*FG. (Vulg. It. Patr. lat.) (c) εἰκοσιτέσσαρες. 37. 73. Syr. p. (sed habet rec. in m.) Arm. tol. Codd. lat. εἰκοσιδύο. Æth. (d) B C. 17. 31. 39. 46. 73. 80. Syr. p. in m. Copt. ms. Arm. (sed in m. edd. amst. et constant. χριστὸν.) Æth. Epiph. (qui Marcionem κύριον in χριστὸν mutasse putavit.) Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Epist. synodi antioch. ad Samosat. (ubi tamen Wetstenius χριστὸν legendum esse putat.) Sedul. Cassiod. || θεόν. A. (A** ap. Wetst. sed Woidius nihil hic emendatum esse tradit.) 2 ap. Mill. et Beng. Slav. 7. et ant. Beda. || χριστὸν. Syr. Arr. Sahid. Vulg. It. Theodotus. Chrys. Theoph. Iren. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. τῷ χριστῷ. 23**

καθὼς [e] — καί'' τινες [f] αὐτῶν'' [g] ἐπείρασαν,'' καὶ ὑπὸ
10 τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. Μηδὲ [h] γογγύζετε,'' καθὼς
[i] = καί'' τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ
11 τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Ταῦτα δὲ [k] πάντα'' [l] τύποι'' [m] συνέ-
βαινον'' ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς
12 οὓς τὰ τέλη [n] τῶν αἰώνων'' κατήντησεν. Ὥστε [ὁ δο-
13 κῶν [o] ἑστάναι, βλεπέτω, μὴ πέσῃ.] Πειρασμὸς ὑμᾶς
οὐκ [p] εἴληφεν'' εἰ μὴ [q] ἀνθρώπινος· [[r] πιστὸς'' δὲ ὁ Θεὸς,
ὃς οὐκ [s] ἐάσει'' ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ [t] δύνασθε [u], ἀλ-
λὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύ-

(e) = ABCD*FG. 37. 46. 48* 67** 73. al. 9. Mt. f. k. m. Copt. Arm. Slav. 5. et ed. Vulg. It. Epiph. Epist. Synodi antioch. Ambrst. Iren. Ambr. Alii. (f) = 2. Mt. m. αὐτὸν. 73. al. 3. Ed. Chrys. alicubi. αὐτῷ. A. (g) ἐξεπείρασαν. G. 17. 23. 57. (cum al. 5) 73. 74. 80. (et ap. Mill. DE. 31. 37. 39. 46.) Ed. (h) γογγύζωμεν. DEFG. 17. clar. germ. Chrys. alicubi. Aug. (i) = ABC DEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 73. 74. 80. Mt. a. k. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. 5 et ed. Vulg. It. Bas. Chrys. in Mt. 2. 7. Damasc. Theodoret. Iren. Ambrst. Aug. Alii. (k) = AB. 17. Sahid. Marcion. ap. Epiph. et Tert. Dial. c. marcion. Or. semel. Hippol. Cyr. Pacian. πάντα δὲ ταῦτα. DEFG. 46. 57. (cum 3. 70.) boern. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Iren. (l) τυπικῶς. ABCF. 10. 17. 23. 31. 46. 47. 57. 71. 73. 80. Mt. d. g. Ed. Syr. p. in m. Marcion. ap. Epiph. Or. ter. Hippol. Ephr. Bas. Naz. Nyss. Macar. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Cyr. utr. Theoph. alicubi. Alii. *In figura*, Vulg. It. Patr. lat. *in præformationem*, Hilar. (m) συνέβαινεν. B. 10. 17. 23. 31. 46. 47. 57. 73. 80. Mt. d. g. Ed. Or. bis. Hippol. Marcion. ap. Epiph. Chrys. in Mt. 2. 7. (n) τοῦ αἰῶνος. 74. (o) + *firmiter*, Arm. (p) καταλάβῃ. FG. Vulg. germ. boern. Ambrst. Hier. Aug. Alii. *occupabit*, Cypr. (q) + πειρασμός. Copt. Sahid. (r) δυνατός. 44. 108. Barb. 3. Slav. (exc. rec.) Procop. (s) ἀφήσει. DEFG. Utrumvis boern. (t) + οὐ. FG. Mt. n** clar. boern. (u) + ὑπενεγκεῖν. G. boern. Aug. aliquoties.

νασθαι [x] † ὑπενεγκεῖν. [y] Διόπερ, ἀγαπητοί μου," φεύ- 14
γετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. Ὡς φρονίμοις λέγω· 15
κρίνατε ὑμεῖς, ὅ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς [z] εὐλογίας" 16
ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία [a] τοῦ αἵματος" τοῦ χρι-
στοῦ ἐστι; [b] τὸν ἄρτον" ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ
σώματος [c] ∾ τοῦ χριστοῦ" ἐστιν; Ὅτι [d] εἷς ἄρτος," ἓν 17
σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρ-
του [e] μετέχομεν. Βλέπετε τὸν ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· 18
οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου
εἰσί; Τί οὖν φημι; [f] [g] ∾ ὅτι εἴδωλον τί ἐστιν; ἢ ὅτι 19

---

[x] † ὑμᾶς. [c] ∾ τοῦ κυρίου. [g] ∾ ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν;

(x) = ABCDEFGI. 17. 32. 46. 47. 52. 67** 73. 80. (Syr. utr. Vulg. It.) Or. Macar. Bas. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. semel. Theoph. in Mt. d. i. (y) διό, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. 38. 48. 72. Barb. 3. Ed. διόπερ ἀδελφοί μου. Mt. i. 7. Æth. Chrys. Theoph. (z) εὐχαριστίας. FG. 71. ap. Birch. 80. Barb. 1. (a) = Barb. 1. ‖ Mox τοῦ σώματος] = Barb. 1. Mt. n* τοῦ αἵματος. 69. (b) ὁ ἄρτος 3. 5. 71. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Theodoret. *et panis*, Syr. Arr. Æth. Vulg. (c) τοῦ κυρίου. D* EFG. 21. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Aug. Fulgent. αὐτοῦ. 30. (d) *sicut unus panis est, ita* Syr. Arr. Æth. (e) + καὶ τοῦ (ἑνὸς. FG.) ποτηρίου. DEFG. It. demidov. tol. harl. Vulg. ms. et ed. sixtin. Versio bohem. ms. et qu. edd. Ambrst. Pel. Beda. Teste Correctorio Glossa exponit, sed Græci et antiqui non habent. (f) + οὐκ εἰπών. Sahid. + οὐχ. Chrys. in Mt. 2. 7. (g) ὅτι εἴδωλον τί ἐστιν, omissis cæteris, 17. 71. Quidam ap. Aug. *non quod idolum sit aliquid*, Tert. ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν, omissis cæteris, A. Epiph. ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἴδωλον τί ἐστιν; BC* 31. 37. 46. item 73. Ed. Copt. Sahid. (Æth.) Vulg. Aug. Pel. Beda. ὅτι εἰδωλόθυτόν ἐστι τί; οὐχ ὅτι εἴδωλον (εἰδωλόθυτον FG. Utrumvis boern.) ἐστι τί. DEFG. It. Ambrst. Aug. semel. ὅτι ἱερόθυτον τί ἐστιν, ἢ εἰδωλόθυτον τί ἐστιν. Marcion. ap. Epiph. *et ii qui immolant Diis vanitas sunt, et Dii eorum etiam vanitas.* Æth.

20 εἰδωλόθυτον τί ἐστιν;" [h]Ἀλλ', ὅτι ἃ " [i]∾ θύει [k] = τὰ
ἔθνη," [l]δαιμονίοις" [i]∾ θύει," καὶ οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ
21 ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. Οὐ δύνασθε
ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύ-
νασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμο-
22 νίων. Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι
αὐτοῦ ἐσμεν;]
23 [[m]Πάντα [n]† ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
24 πάντα [n]† ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. Μηδεὶς
[o]τὸ" ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ [p] [o]τὸ" τοῦ [q]ἑτέρου" [r]†.
25 Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνα-
26 κρίνοντες, [s]διὰ τὴν συνείδησιν·" Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ
27 καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Εἰ [t] — δέ" τις καλεῖ ὑμᾶς
τῶν ἀπίστων [u], καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατι-
θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες, [x]διὰ τὴν συν-

---

[i] ∾ θύουσιν. [n] † μοι. [r] † ἕκαστος.

(h) ἃ ἢ DE. ἀλλὰ ἃ. FG. *Sed quæ immolant*, Vulg. It. Ambrst. Aug. Alii. *Sed qui sacrificant*; Quidam ap. Aug. *Sed quia, quæ sacrif.* Aug. dis. ὃ γὰρ Chrys. sed ἃ γὰρ in Mt. 2. 7. (i) ABCDE FG. 17. 31. 37. 46. 71. 73. Marcion. ap. Epiph. (qui etiam θύει posterius omittit.) Eus. (k) = BDEFGgr. clar. germ. Marcion. ap. Epiph. Eus. Tert. Aug. dis. (alibi habet.) Quidam ap. Aug. Ambrst. Ante ἃ θύει ponit I. (l) δαίμοσι. 63. εἰδώλοις. Copt. Sed non Sahid. (m) πάντα . . . συμφέρει = 17. Mt. i. ‖ Mox: πάντα . . . οἰκοδομεῖ = FG. boern. ‖ Interrogative legi vult Theodoret. (n) = ABC*DEFG. 17. 46* 67** item Mt. h. Copt. Sahid. Æth. It. harl* luxov. tol. Vulg. ms. Clem. Ath. Damasc. Iren. Tert. Cypr. Ambrst. Aug. (alibi habet) Ambr. (o) τὰ. A. 47. Antiochus. Posterius τὸ = 46* 67** (p) + καὶ. 61. 67. al. 6. Mt. k. Syr. Arr. Clem. (q) πλησίον. Theoph. etiam Mt. d. i. (r) = ABCD*FG H. 17. ut videtur. 67** 71. 73. 80. Copt. Sahid. Arm. Vulg. It. Clem. Ambrst. Aug. Ambr. Alii. (s) = Æth. Novatian. (t) = ABD*FG. 46. 67** Copt. Vulg. It. Antioch. Chrys. in Mt. 2. 7. Ambrst. Pel. Alii. (u) + εἰς δεῖπνον. DEFG. Sahid. It. Vulg. ed. sixtin. Ambrst. Pel. Beda. (x) = Æth. Ambrst.

εἰδησιν." [Ἐὰν δέ τις [y] ὑμῖν" εἴπῃ· τοῦτο [z] ∞ εἰδωλό- 28
θυτόν" ἐστι· μὴ ἐσθίετε, δι' [a] ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα,
καὶ" τὴν συνείδησιν [b] †.] Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ 29
τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθε-
ρία μου κρίνεται ὑπὸ [c] ἄλλης" συνειδήσεως; Εἰ [d] † ἐγὼ 30
[e] χάριτι" μετέχω, τί βλασφημοῦμαι, ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐ-
χαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, 31
[f] πάντα" εἰς δόξαν Θεοῦ [g] ποιεῖτε." Ἀπρόσκοποι [h] γί- 32
νεσθε καὶ ἰουδαίοις" καὶ ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
Θεοῦ· Καθὼς κᾀγὼ [i] πάντα πᾶσιν" ἀρέσκω, μὴ ζητῶν 33
τὸ ἐμαυτοῦ [k] συμφέρον," ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σω-
θῶσι. Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κᾀγὼ χριστοῦ. 1
Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, [l] ἀδελφοὶ," ὅτι [m] πάντα μου μέ- 2

---

[z] ∞ ἱερόθυτον. [b] † τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. [d] † δέ.

(y) = G. Vulg. It. Tert. Ambrst. Aug. semel. Pel. (z) ABH. Sahid. Glossarium N. T. Eus. et fortasse Clem. *immolaticium*, germ. clar. harl* demidov. Vulg. ms. Ambrst. Aug. alicubi. Cassiod. *immolatum* (s. *immolaticium*) *idolis*. Vulg. ed. boern. flor. Aug. Pel. Alii. *idolothytum*, Tert. (a) = FG. boern. Ambrst. ‖ ἐκεῖνον = Chrys. in Mt. 2. 7. (b) = ABCDEFGH*·10. 17. 28. 46. 71* 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Aug. Pel. Beda. Habent Chrys. dis. Theodoret. dis. Theoph. dis. Œc. (c) ἄλλου. 52. ἀπίστου. FG. *ab infideli conscientia*, It. Ambr. Hier. Sedul. Primas. Sed non Aug. Ambrst. Pel. Beda. (d) = ABCDEFGI. al. 37. et Barb. 7. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theoph. Ambrst. Pel. γάρ. 17. 47. Vulg. ms. ‖ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω antecedentibus jungit A. (e) χάριτος. Antiochus. Auct. de singul. cler. Ambrst. Sedul. (f) = 45. ap. Mill. 46* Or. semel. (g) = FG. boern. Ambrst. (h) καὶ ἰουδαίοις γίνεσθε. ABC. 17. 37. 73. Or. Cyr. γίνεσθε ἰουδαίοις τε. FG. ‖ καὶ = Slav. 5. et ed. Vulg. boern. Hilar. Ambrst. Aug. (i) πᾶσιν κατὰ πάντα. FG. Slav. boern. πανταπᾶσιν. Theodoret. ms. (k) σύμφορον. AC. (l) = ABC. 46. 71. 73. 74. Copt. Sahid. Æth. Arm. Bas. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (m) μου μέμνησθε πάντες. Theodoret.

μνησθε," [n] καὶ " καθὼς [o] παρέδωκα ὑμῖν," τὰς παραδόσεις
3 [p] κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς
ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικὸς, ὁ ἀνήρ·
4 κεφαλὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός. Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος
ἢ προφητεύων [q] [r] κατὰ" κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν
5 [s] κεφαλὴν αὐτοῦ." Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προ-
φητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ [t] τῇ" κεφαλῇ, καταισχύνει
τὴν κεφαλὴν [u] ἑαυτῆς·" ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ
6 ἐξυρημένῃ. Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, [x] καὶ"
κειράσθω [y]· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶ-
7 σθαι, κατακαλυπτέσθω. Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι [z] τὴν κεφαλὴν," εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ
8 ὑπάρχων· [a] γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. [Οὐ γάρ ἐστιν
9 ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός·] Καὶ γὰρ οὐκ
ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄν-
10 δρα. Διὰ τοῦτο [b] ὀφείλει ἡ γυνὴ [c] ἐξουσίαν" ἔχειν [d] ἐπὶ"
11 τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς [e] ἀγγέλους." Πλὴν [f] οὔτε γυνὴ χωρὶς

[f] οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς.

(n) = A* 57. (c. al. 2) al. 3. Ante *μέμνησθε* ponit Ed. (o) *πανταχοῦ παρέδωκα*. FG. clar. boern. Ambrst. (p) + *μου*. DFG. Ar. pol. Vulg. It. Ambrst. Pel. + *οὕτως*. C. Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. (q) + *κάλυμμα*. 4. 61. 67* Barb. 1. Copt. Sahid. (r) *ἐπὶ τῆς*. 4. (s) *ἑαυτοῦ κεφαλὴν*. 48. 72. Ed. (t) = D*FG. (u) *αὐτῆς* s. *αὑτῆς*. ACD*FGI. 73. 74. 80. al. 7. pluresve. Ed. Maximus. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theodoret. Damasc. Theophyl. in Mt. d. i. Œc. (x) = 9. Æth. Arm. Vulg. ed. Ambrst. (y) + *τὴν τρίχα αὐτῆς*. Arm. + *ἢ ξυράσθω*. B. (z) = Chrys. (etiam in Mt. 2. 7. Theodoret.) alicubi. Theoph. in Mt. d. i. Sedul. (a) + *ἡ*. AD*FG. 73. Mt. h. Isidor. Theodoret. (b) + *οὐκ*. 33. 35. (c) *ἐξιοῦσα* s. *ἐξουσίαν*. Conject. *κάλυμμα*. Iren. ap. Epiph. *velamen*, harl** Vulg. ms. et ed. sixtin. Hier. Aug. Beda. Sed *potestatem*, Vulg. ed. It. Tert. Ambrst. (d) *διὰ*. Sahid. (e) *ὄχλους* s. *ἄνδρας* s. *ἀγέλους* s. *ἀπαγγέλους* s. *ἀγελαίους* s. *διαβόλους*. Conject. *decus* s. *umbram*, Arm. (f) AB CDEFGH. 31. 37. 39. 46. 57 (cum 68.) 73. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. It. Clem. Bas. seleuc. Damasc. Ambrst. Auct. de singul. cler. Aug. *γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς*. 91.

ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς," ἐν [g] κυρίῳ." "Ὥσπερ γὰρ ἡ 12
γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός·
τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. [h] Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς" κρίνατε· 13
πρέπον ἐστὶ γυναῖκα [i] ἀκατακάλυπτον" τῷ Θεῷ προσ-
εύχεσθαι; [k] = Ἢ" οὐδὲ [l] ∾ αὐτὴ ἡ φύσις" διδάσκει 14
ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι;
Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα [m] αὐτῇ" ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη 15
ἀντὶ περιβολαίου [n] δέδοται" [o] = αὐτῇ." Εἰ δέ τις δοκεῖ 16
φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν,
οὐδὲ [p] αἱ ἐκκλησίαι" τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ [q] ∾ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ," ὅτι οὐκ 17
εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ [r] ἧττον" συνέρχεσθε. Πρῶ- 18
τον [s] μὲν" [t] γὰρ," συνερχομένων [u] ὑμῶν" ἐν [x] † ἐκκλησίᾳ,
ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν· καὶ μέρος τι πι-
στεύω· Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις [y] — ἐν ὑμῖν" [z] εἶναι," ἵνα 19

---

[l] ∾ ἡ φύσις αὐτή. [q] ∾ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν.
[x] † τῇ.

(g) κόσμῳ. Theodoret. (h) ὑμεῖς αὐτοί. DE. Vulg. ed. clar. germ. Ambrst. Alii lat. (i) ἀκαταλήπτως. 23* οὐκ ἀκάλυπτον. 73. (k) = AB CD*FGH. 46. 73. Ed. Syr. utr. (sed Syr. p. habet in m.) Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Alii. (l) ABCDH. 37. 46. 73. 74. ut videtur. Mt. k. Damasc. || αὐτὴ = FGgr. Arm. Tert. (m) αὐτῆς. 7. Mt. n. Ed. Sahid. Syr. p. in m. (n) ἐστιν. Arm. clar. germ. (o) = DEFGgr. 1. 23. 47. 67** al. 22. Mt. a. al. 8. Ed. Slav. ms. clar. germ. Chrys. in comment. bis. Theodoret. Œc. Tert. Ante δέδοται ponunt CH. 37. 46. 68. 73. 74. Vulg. Damasc. (p) *ecclesia*, Vulg. ed. Syr. Erp. Æth. Tert. Cypr. Ambrst. Pacian. Alii. lat. (q) AC*FG. 6. 10. 17. 31. 39. 46. 67** 73. 80. Ed. Syr. utr. Arr. Æth. Arm. Vulg. clar. boern. Ambrst. Aug. Alii. παραγγέλλω, οὐκ ἐπαινῶ. D* (r) ἧσσον. ABCD* 46. ἔλαττον. FG. Theodoret. (s) = 4. Arm. Ambrst. (t) = Æth. Arm. Vulg. It. Pel. (u) = 63. al. 5. Theophyl. etiam in Mt. d. i. (x) = ABCDEFGI. 57 (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 8. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. || ἐν ἐκκλησίᾳ] ἐπὶ τὸ αὐτὸ, Theodoret. (y) = D*EFG. Vulg. It. Tert. Cypr. Ambrst. Cœlestin. Philastr. Aug. Ambr. Alii. || Habent Arm. Hier. Primas. Ausbert. Ante αἱρέσεις ponunt 48. 72. Ed. Post εἶναι Mt. 7. (z) ὑπάρχειν. 17. || δεῖ . . . εἶναι] εἰσιν. Arm.

20 [a] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται [b] — ἐν ὑμῖν." Συνερχομένων
[c] οὖν" ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ [d] ἔστι" κυριακὸν δεῖπνον
21 φαγεῖν· Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον [e] προλαμβάνει"
22 [f] ἐν τῷ" φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. Μὴ
γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε [g] εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν;" ἢ τῆς
ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε
τοὺς μὴ ἔχοντας; [h] τί ὑμῖν εἴπω;" [i] ἐπαινέσω" ὑμᾶς;
23 [k] ἐν τούτῳ" * οὐκ ἐπαινῶ. [Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον"
[l] ἀπὸ" [m] τοῦ κυρίου," ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν,] ὅτι ὁ κύ-
ριος [n] Ἰησοῦς" ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν [o] ἄρτον,
24 Καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε· [p] † τοῦτό μου
[q] ἐστὶ τὸ" σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν [r] — κλώμενον·" τοῦτο

---

p † λάβετε, φάγετε.

(a) + καί. D* 37. 71. Vulg. clar. germ. Ambrst. (b) = C. Or. ed. Damasc. Hier. Cœlestin. Philastr. (c) = D*EFG. It. Clem. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. ℵ. 17. (d) = clar. germ. ἔτι. D*FG. boern. *jam non est*, Vulg. Ambrst. Aug. Pel. ‖ οὐκ ἔστιν οἶκος κυρίου ὑμῖν τόπος ἄρτον φαγεῖν. Arm. οὐχ ὡς ἐν τῇ κυριακῇ δεῖ φάγετε καὶ πίνετε. Syr. Erp. (e) προσλαμβάνει. AC. 46. al. 7. Mt. m** al. 4. Zonaras. (f) ἐπὶ τῷ. DEFG. *ad*, Vulg. germ. εἰς τό. 3. 17. αὐτῷ. Mt. m. (g) φαγεῖν καὶ πιεῖν. FG. boern. (h) = Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. τί εἴπω ὑμῖν. ACDEFG. 37. 73. 80. Syr. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Alii. τί εἴπω. Arm. (i) ἐπαινῶ. BFG. Vulg. It. Ambrst. ‖ ἐπαινέσω ὑμᾶς = Æth. (k) Antecedentibus jungunt I. 23. 71. 80. Alii. Ed. (etiam St. 3) Copt. Theodoret. Sequentibus Codd. Syr. Vulg. ἐπὶ τούτῳ. 46. (l) παρά. DE. (m) Θεοῦ. FG. boern. (n) = B. 44. ‖ + Χριστός. 29** al. 5. Ed. Æth. Cyr. Beda. (o) + τόν. DFG. Cyr. hieros. (p) = ABCDEFG. 17. 23* 31. 46* 57 (cum 3. 70. 71.) 67** ap. Alter. 73. Copt. Sahid. It. Vulg. ms. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. (sed in comment. habet et explicat.) Damasc. Cypr. Ambrst. Beda. λάβετε καὶ φάγετε. Arm. Vulg. λάβετε, omisso φάγετε, Æth. Sedul. (q) = codex ap. Erasm. (r) = ABC* 17. 67** Ath. Cyr. διδόμενον. Copt. Sahid. Arm. *quod pro vobis tradetur*, Vulg. Cypr. Ambrst. ed. Beda. θρυπτόμενον. D. *quod pro vobis frangitur*, clar. germ. item boern. Ambrst.

ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ πο- 25
τήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, [s] λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον
ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ [t] ἐμῷ αἵματι·" τοῦτο
ποιεῖτε, [u] ὁσάκις ἂν πίνητε," εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ πο- 26
τήριον [x] = τοῦτο" πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου κα-
ταγγέλλετε, ἄχρις οὗ [y] † ἔλθῃ [z]. Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ 27
τὸν ἄρτον [a] † [b] ἢ" πίνῃ τὸ ποτήριον [c] [d] τοῦ κυρίου" ἀν-
αξίως [e], ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ [f] ⸭ τοῦ" αἵμα-
τος τοῦ [g] κυρίου." Δοκιμαζέτω δὲ [h] [i] ἄνθρωπος" ἑαυ- 28
τὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ
ποτηρίου πινέτω· Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων [k] = ἀνα- 29
ξίως," κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ

---

[y] † ἂν.   [a] † τοῦτον.

(s) + ἔλαβε. Arm. Cypr. (t) αἵματί μου. AC. 17. 23* 37. 46. 57. 73. αἵματι τῷ ἐμῷ. Cyr. αἵματι, absque ἐμῷ, 70. ἐμῷ ὀνόματι. 43. Mt. 7. ὀνόματί μου. 23** (u) ∓ 37. 43. ap. Mill. 46. 57 (cum 70.) 73. 74. Æth. ὁσάκις ἐὰν πίνητε αὐτὸ. 80. ‖ ὁσάκις ad ὁσάκις = A. (x) = ABCD*FG. 17. 46. 80. Sahid. Arm. Vulg. ed. It. Cyr. Cypr. semel. Ambrst. Pel. Beda. (y) = ABCD*FG. 17. 31. Mt. 7. Ath. Bas. Nestorius. Cyr. Damasc. (z) + αὐτὸς. Arm. (a) = ACDEFG. 17. 46. 61. 73. Sahid. Arm. germ. boern. harl. tol. marian. Vulg. ms. Clem. Pseudo Ath. Bas. Damasc. Cypr. Cassiod. Beda. κυρίου, et deinde αὐτοῦ pro κυρίου, Syr. utr. Erp. item Chromat. (b) καὶ. AD. 39. 46. Syr. Arr. Copt. Syr. p. in m. Æth. Vulg. ms. Clem. Pel. Chromat. Cassiod. (c) + *corpus et sanguinem Christi*, Cassiod. ut videtur, semel. (d) = Bas. ms. Chrys. alicubi. τούτο. 2. Mt. d. Æth. (e) + τοῦ κυρίου. D** 2. 10. ap. Wetst. (sed 12. ap. Steph.) 23. 39. 47. 57 (cum 68.) 80. al. 10. Mt. a. in marg. d. i. l. Syr. p. (Orig.) Bas. Chrys. alicubi. Œc. Ambrst. Aug. ap. Mill. (f) + AC DEFGI. 17. 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 10. Ed. Clem. Bas. Pseudo Ath. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Alii. (g) χριστοῦ. A. 17. Æth. Hier. (h) + πρῶτον. 2. Epiph. in cantic. (i) ἕκαστος. 4. 17. Mt. 7. Or. (k) = AC ut videtur. 17. Sahid. Æth. ‖ + τοῦ κυρίου. Chrys. etiam in Mt. 2. 7.

30 σῶμα [l] τοῦ κυρίου.″ Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθε-
31 νεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ [m] κοιμῶνται ἱκανοί.″ [Εἰ [n] ∽
32 γὰρ″ ἑαυτοὺς [o] διεκρίνομεν,″ οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· Κρινό-
μενοι δὲ * [p] ὑπὸ″ κυρίου, παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ
33 κόσμῳ [q] κατακριθῶμεν.] ῞Ωστε, ἀδελφοί [r] μου,″ συν-
34 ερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. Εἰ
[s] † τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ [t] ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρ-
χησθε· [u] τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν [x] ἔλθω,″ [y] διατάξομαι.″
1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς
2 ἀγνοεῖν. [z] Οἴδατε,″ [a] ∽ ὅτι″ ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ [b] εἴδωλα
3 τὰ ἄφωνα,″ [c] ὡς ἂν ἤγεσθε,″ [d] ἀπαγόμενοι·″ Διὸ γνω-

---

[n] ∽ δὴ. [s] † δὲ. [a] ∽ ὅτι ὅτε.

(l) = AB. 17. 67** Sahid. harl* (m) ἱκανοὶ ἔτι ἄυπνοί εἰσι, οἱ καὶ κοιμῶντές εἰσι. Arm. (n) ABDEFG. 17. 46. boern. Clem. Aug. semel. Ambrst. (o) ἐκρίναμεν. 46. 47. al. 7. Mt. k. χ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Antiochus. Theophanes. Photius. Amphiloch. ms. ἐκρίνομεν. 73. 92. (p) ἀπὸ. FG. ‖ + τοῦ. BC. 37. 72. 80. Ed. Clem. Damasc. (q) + τούτῳ. G. Vulg. It. Ambrst. Alii. (r) = 67** Syr. p. c. ast. Arm. clar. Ambrst. Aug. (s) = A CD*FG. 17. 23. 46. 57 (c. al. 3.) Copt. Slav. Vulg. ed. It. Cypr. Ambrst. Pel. (t) + ἑαυτοῦ. Arm. (u) τὰ δὲ . . . διατάξομαι = 80. (x) διέλθω. 63. (y) διατάξωμαι. AD G. al. 5. τότε διατάξομαι Arm. διατάξ. ὑμῖν. 23** tol. Codd. lat. (z) = Syr. Erp. (a) ὅτι receptum habent BGgr. 57 (c. al. 6.) Alii. Mt. m* Syr. Erp. clar. germ. Œc. in textu. Ambrst. ὅτε. 1. 23. Mt. g. Slav. 5. Theodoret. Damasc. Œc. in comment. Aug. ὅτι ὅτε. ACDEFI. 17. 39. 46. 61. 66 in m. 67. ap. Birch. 71. 72. 73. 74. 80. al. 23. Mt. a. m** al. 5. Ed. Æth. Arm. Slav. 8. et ed. Vulg. boern. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Theodoret. ms. Œc. Ambrst. ed. Vigil. taps. Pel. Beda. (b) εἴδωλα, absque τὰ ἄφωνα, Mt. i. εἴδωλα τὰ ἄμορφα. FG. *simulacrorum formationes*, boern. ‖ *gentes eratis, simulacrorum forma euntes, prout ducebamini*, Ambrst. *gentes eratis idolorum sine voce, euntes prout ducebamini*, clar. germ. (c) ὡς ἀνήγεσθε. B. 37. Mt. f. *quomodo ascendebatis*, Aug. ὡς ἀπήγεσθε 30. (sed ap. Mill. 35.) πῶς ἀπήγεσθε. 38. (d) ἀναγόμενοι. 39. 46.

ρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς [e] ἐν″ πνεύματι θεοῦ [f] λαλῶν,″ λέ-
γει ἀνάθεμα [g] ∾ ἰησοῦν″ καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν
[h] ∾ κύριον ἰησοῦν,″ εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Διαιρέ- 4
σεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· Καὶ 5
διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, [i] καὶ ὁ″ αὐτὸς κύριος· Καὶ 6
διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν [k], ὁ δὲ″ αὐτὸς [l] † θεὸς, ὁ
ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.] [Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ 7
[m] φανέρωσις″ τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ [n] συμφέρον· Ὧι 8
μὲν [o] γὰρ″ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας·
ἄλλῳ [p] δὲ″ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα·
Ἑτέρῳ [q] δὲ″ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ [r] δὲ″ 9
[s] χαρίσματα″ ἰαμάτων, [t] ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι·″ Ἀλ- 10

---

[g] ∾ ἰησοῦς. [h] ∾ κύριος ἰησοῦς. [l] † ἐστι.

(e) = Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (f) = DEFG. It. Hilar. Victorin. Vigil. taps. Ambrst. ed. Sedul. item Novatian. ‖ οὐδεὶς λέγει ἀνάθεμα ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν βεελζεβούλ. Cyr. sæpe. (g) ABC. 6. 17* 46* Syr. Ar. Copt. Æth. Or. semel. Cyr. aliquoties. ἰησοῦ. F. Vulg. Cyr. aliquoties. Ambrst. Pel. Ambr. Victorin. Aug. Vigil. taps. Sedul. Beda. (h) ABC. 6. 17. 31. 46. 67** 73. Syr. Ar. Copt. Æth. Vulg. Or. quinquies. Cyr. Bas. Epiph. Gennad. Pel. Ambr. semel. Tychon. semel. Aug. alicubi. Beda. (i) ὁ δὲ. 41. 73. Mt. d. i. 2. 7. Syr. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Patr. gr. multi. Iren. alicubi. Hilar. Ambrst. Hier. Alii. (k) καὶ ὁ BC. 37. 46. Or. (l) = ACDEFG. 17. 28. 36. 37. 73. Syr. Sahid. Slav. (exc. rec.) Vulg. It. Eus. Ath. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Patr. lat. (m) *illuminatio* s. *demonstratio* s. *operatio*, Patr. lat. ‖ + τὰ σημεῖα. 70. (sic φανέρωσιν πνεύματος explicat Theophyl.) (n) + ἑκάστου. Arm. (o) = Syr. Arm. Vulg. boern. Theophyl. Pel. (p) = clar. germ. Tert. Hilar. alicubi. Alii lat. (q) = BDEFG. 47. 67** Syr. Vulg. It. Clem. Or. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. (r) = DEFG. Syr. Vulg. It. Cyr. hieros. Tert. Hilar. Alii. (s) χάρισμα. Ed. Vulg. clar. germ. boern** Tert. Hier. Alii. (t) = C. Tert. ‖ αὐτῷ] ἑνί. AB. 17. 31. 67** 74. 80. alius. Vulg. clar. germ. Patr. lat.

λῳ [u] δὲ [x] ἐνεργήματα δυνάμεων," ἄλλῳ δὲ [y] προφητεία,"
ἄλλῳ δὲ [z] διακρίσεις" πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσ-
11 σῶν, ἄλλῳ δὲ [a] ἑρμηνεία" γλωσσῶν. Πάντα δὲ ταῦτα
ἐνεργεῖ [b] τὸ" ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, [c] διαιροῦν" [d] ἰδίᾳ"
12 [e] ἑκάστῳ" καθὼς βούλεται.] [Καθάπερ [f] γὰρ" τὸ σῶ-
μα ἕν ἐστι, [g] καὶ μέλη" [h] ἔχει πολλὰ," [i] πάντα δὲ τὰ
μέλη [k] τοῦ σώματος [l] = τοῦ ἑνὸς," πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι
13 σῶμα· οὕτω καὶ ὁ χριστός. Καὶ γὰρ [m] ἐν ἑνὶ πνεύμα-
τι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν" εἴτε ἰου-
δαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάν-
14 τες [n] — εἰς: ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν." Καὶ γὰρ τὸ

(u) δὲ quinquies = DEF. Vulg. δὲ. quater = BG. δὲ ter = Clem. (x) ἐνέργεια δυνάμεως. DEFG. It. Gaudent. ἐνέργειαι δυνάμεων 46. ἐνέργημα δυνάμεων. 19. Vulg. Hilar. Alii lat. (y) προφητείαι. 46. Chrys. etiam in Mt. 2. (z) διάκρισις. G. 17. 73. Ed. Syr. Arr. Sahid. Slav. 5. Vulg. It. Clem. Bas. alicubi. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. (a) διερμηνεία. AD* Ed. Cyr. hieros. (b) = DF. Mt. i. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (c) διαιρούμενα. D* χορηγοῦν. Or. (d) = D*FG. Syr. Erp. Arm. Vulg. It. Or. Orig. int. Epiph. Ambrst. Hilar. Ambr. Alii. ἴδια. Slav. 8. in m. Ar. pol. Aug. Hier. Vigil. Victor. vit. (e) = 71. (f) = Mt. g. Arm. (g) μέλη δὲ. D *EFG. It. Hilar. Tychon. (h) πολλὰ ἔχει. ABC. 37. 73. Mt. h. Arm. Theodoret. semel. (i) πάντα δὲ τὰ πολλὰ μέλη τοῦ σώματος ἓν σῶμά ἐστι. Arm. (k) + ἐκ. D* *ex* s. *de*, clar. germ. Hilar. Ambrst. (l) = ABC FGI. 10. 23. 31. 73. Mt. g. m* Syr. Erp. Æth. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. (alibi habent.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Hier. Aug. Pel. Beda. Sed habet clar. germ. Hilar. Tychon. Ambrst. (m) ἐν = 57 (c. al. 5 !) Slav. (ut sæpe.) clar. germ. Clem. ‖ ἑνὶ. = FG. boern. ‖ ἐν ἑνὶ πνεύματι = Gelas. addito ἐν χριστῷ post ἐβαπτ. Contra vero εἰς ἓν σῶμα = Vigil. taps. ‖ εἰς ἓν] εἰς ἕν ἐσμεν. Dgr. ap. Mill. Sed εἷς ἐσμεν. D* ap. Wetst. ‖ σῶμα = Vulg. ed. qu. ‖ πάντες γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι εἰς ἓν πνεῦμα ἐβαπτίσθημεν. Bas. Ambr. *Omnes in Christo unum sumus*, Leo. (n) ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν, D*FG. 17. 73. 80. Syr. Arr. Pseudo Ignat. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. in comment. (et in Mt. d. i.) *unum spiritum potavimus*, It. harl. Vulg. ms. Ambrst. Aug. Ambr. Sedul. *uno spiritu potati sumus*, Vulg. ms. tol. *in uno spiritu potati sumus*, Vulg. Vigil.

σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. Ἐὰν εἴπῃ ὁ 15
πούς· ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· [o] οὐ
παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;" * [p] Καὶ" ἐὰν 16
εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;
Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοὴ, 17
ποῦ ἡ ὄσφρησις; [q] Νυνὶ" δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν 18
ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. Εἰ δὲ 19
ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; [r] Νῦν" δὲ πολλὰ 20
[s] μὲν" μέλη, ἓν δὲ σῶμα. Οὐ δύναται [t] † [u] # ὁ" ὀ- 21
φθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν
ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί· χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Ἀλλὰ 22
πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα [x] μέλη" τοῦ σώματος ἀ-
σθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· Καὶ ἃ δοκοῦμεν 23
ἀτιμότερα εἶναι [y] τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσο-

---

t † δέ.

---

taps. *in uno spir. vocati sumus*, Pel. in textu. Beda. εἰς ἓν πνεῦμα ἐφωτίσθημεν. I. 21. 39. Mt. f. ἓν σῶμα ἐποτίσθημεν. 19. 23. item. Macar. εἰς ἓν σῶμα ἐποτίσθημεν. 41. et 42 ap. Mill. 69** 72. 74. al. 8. Mt. m. Syr. p. ἓν (εἰς ἓν 18. 63. Mt. a.) σῶμα ἐποτίσθημεν εἰς ἓν πνεῦμα. 18* 20. 63. Mt. a** l. n. Œc. ἐνὶ σώματι ἐπίομεν. Clem. εἰς ἓν σῶμα ἐποτίσθημεν. 52. ἓν σῶμά ἐσμεν. A. (o) Absque interrogatione hoc et sq. versu legunt Syr. Arr. It. harl. Chrys. Theodoret. Beda. Interrogative (*num*) verterunt Vulg. Ambrst. ed. Aug. Pel. Sedul. (p) = D*E. clar. germ. Ambrst. (q) νῦν. AD* FG. 73. Mt. i. Theoph. (r) νυνὶ. FG. 32. 47. 67. 80. Mt. c. Chrys. semel. Theoph. (s) = BD* 73. Mt. c. clar. germ. Aug. (*t*) = ACFG. 17. 23. 31. 37. 39. 46. ap. Wetst. 47. 73. 80. al. 5. Mt. c. m. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. boern. demidov. Bas. (u) + ACDEFGI. 23. 46. 48. 72. 73. 74. 80. al. 7. pluresque. Mt. a. d** i. al. 6. Ed. Or. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Œc. (x) μέρη. Mt. d. (y) + μέλη. DEFG. 17. 28. Vulg. It. Damasc. Ambr. Pel. Ambrst. Beda.

τέραν [z] περιτίθεμεν·" καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν [a] εὐσχη-
24 μοσύνην" περισσοτέραν ἔχει· Τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν,
οὐ χρείαν ἔχει [b]. ἀλλ' [c] ὁ Θεὸς" συνεκέρασε τὸ σῶμα,
25 [d] τῷ ὑστεροῦντι" [e] περισσοτέραν δοὺς τιμὴν," "Ινα μὴ ᾖ
[f] σχίσμα" ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ [g] τὸ αὐτὸ" ὑπὲρ ἀλλή-
26 λων [h] μεριμνῶσι" τὰ μέλη. Καὶ [i] εἴτε" πάσχει [k] ἓν"
μέλος, [l] συμπάσχει" πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται
27 [k] ἓν μέλος, [l] συγχαίρει" πάντα τὰ μέλη.] [Ὑμεῖς δέ
28 ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ [m] μέρους." Καὶ οὓς
μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ [n] πρῶτον ἀποστόλους,
δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνά-
μεις, [o] εἶτα" χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερ-
29 νήσεις, γένη γλωσσῶν [p]. Μὴ πάντες, ἀπόστολοι; * μὴ
πάντες, προφῆται; μὴ πάντες, διδάσκαλοι; μὴ πάν-
30 τες, δυνάμεις; Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμά-

(z) προσετίθεμεν. 20. ἐπιτίθεμεν. 49. ἐπιτίθεμεν. Chrys. ms. τίθεμεν. 3. 4** 73. τίθεσθαι. Mt. d. (a) τιμήν. 2. 17. Theophyl. etiam in Mt. d. i. (b) + τιμῆς. DEFGgr. Syr. clar. germ. (c) = Syr. p. Post συνεκέρ. ponit A. (d) τῷ ὑστερουμένῳ. ABC. 17. 57. 67** Meletius ap. Epiph. Damasc. τὸ ὑστεροῦν. Mt. c. (e) τι περισσότερον δούς. B. (f) σχίσματα. D*gr. FGI. 47. 48. 63. 67* 74. al. 13. Mt. c. e. k* l. m. 2 semel. Arm. boern. Bas. Antiochus. Theophyl. (etiam in Mt. d. i.) Aug. alicubi. Sedul. (g) αὐτό. 57 (c. al. 5 !) τὰ αὐτά. D*FG. (h) μεριμνᾷ DEFG. Theophyl. ms. (i) εἴ τι. FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Beda. εἰ 31. Or. (k) bis = A. Or. alicubi. (l) συμπάσχῃ et συγχαίρῃ. 7** 67** 72** al. 5. Mt. a. i. k. l. Ed. Vulg. ms. item Or. semel. (m) μέλους. D* Syr. p. (et rec. in m.) Arm. Vulg. clar. germ. Eus. Nyss. Epiph. Proclus. Theodoret. alicubi. (sed ad h. l. μέρους dis.) Cyr. alicubi. Ambrst. Pel. Ambr. Aug. alicubi. Beda. || + αὐτοῦ. Arm. Ambr. semel. (n) + οὗτοί εἰσι. Arm. (o) = D*EFG. It. Ambr. Hilar. ἔπειτα. AC. 17. 39. 73. 74. Ed. Bas. Cyr. utr. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Damasc. et, Hier. (p) + ἑρμηνείας γλωσσῶν. Syr. p. Arm. Vulg. Naz. Ambrst. ed. Pel. Beda.

τῶν; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες
[q] διερμηνεύουσι;" Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ 31
[r] κρείττονα." [s] καὶ" [t] ἔτι" καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν [u] ὑμῖν
δείκνυμι.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ [x] καὶ" τῶν 1
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, [y] γέγονα" χαλκὸς ἠχῶν
ἢ [z] κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, 2
καὶ [a] εἰδῶ" τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν,
καὶ ἐὰν ἔχω [b] πᾶσαν τὴν" πίστιν, ὥστε ὄρη [c] μεθιστά-
νειν," ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, [d] ∞ οὐδέν" εἰμι. Καὶ ἐὰν 3
[e] ψωμίσω" πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ
σῶμά μου ἵνα [f] ∞ καυθήσωμαι," ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
[g] οὐδὲν" ὠφελοῦμαι. [Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρη- 4

---

d ∞ οὐδέν. e ψωμίζω. f ∞ καυθήσομαι.

(q) ἑρμηνεύουσι. 73. προφητεύουσι. Syr. p. in m. (r) μείζονα. A. 5. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 67** 73. Barb. 1. Syr. Æth. Vulg. ms. Or. bis. (semel ut rec.) Phileas ap. Eus. Theodoret. in comment. Damasc. Photius. Hier. Sed rec. Chrys. dis. Theoph. dis. || Interrogative hæc legerunt quidam ap. Theodoret. (s) = FG. It. ἐγὼ δὲ. Arm. (t) εἴ τι. D*gr. F. (u) + σωτηρίας. Mt. c. (x) ἢ. Slav. Orig. (y) ἐν εἰμι ἢ. FG. It. Ambrst. ἐν εἰμι. DE. γέγονα ὡς. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. 1. et rec. Vulg. Aug. aliquoties. (alibi omittit ὡς.) Pel. Beda. (z) + ὡς. Arm. Slav. 1. (a) εἰδῶ. 45. 46. Mt. f. χ. ἴδω. A. 72. al. 6. Mt. χ. 19. semel. Ephr. οἶδα. G. (b) = Mt. 19. semel. Æth. Cypr. alicubi. Habet Or. dis. (c) μεθιστάναι. BDEF G. 17. 31. 37. 73. al. 4. Mt. a. 3. b. Clem. Theoph. (d) ACI. 67. 71. 72. Alii. Mt. b. al. 4. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Ephr. Bas. Macar. Damasc. Œc. (e) ABCDEFG. 46. 72. al. 18. pluresque. Mt. a. al. 17. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Patr. gr. διαδῶ. Clem. semel. *distribuero in cibos pauperum*, Vulg. boern. Cypr. Alii lat. (f) καυθήσομαι. 71. 80. pluresve. Mt. a** al. 12. Ed. καυθήσεται. 73. καυθῇ. 1. 108. Syr. Arr. Bas. Cypr. καυχήσωμαι. A. 17. Codd. gr. et lat. ap. Hier. Copt. Æth. Ephr. Hier. (g) οὐθὲν. A. 31. 73. Ed. Bas.

στεύεται· [h] ἡ ἀγάπη" οὐ ζηλοῖ· [i] ἡ ἀγάπη" οὐ περπε-
5 ρεύεται, οὐ φυσιοῦται, [k] Οὐκ ἀσχημονεῖ," οὐ ζητεῖ [l] τὰ
6 ἑαυτῆς," οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, Οὐ
7 χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, Πάντα
[m] στέγει", πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπο-
8 μένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε [n] ἐκπίπτει"] εἴτε [o] δὲ" προ-
φητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται·
9 εἴτε [p] γνῶσις, καταργηθήσεται." Ἐκ μέρους [q] ∾ γὰρ"
10 γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· Ὅταν δὲ ἔλ-
θῃ τὸ τέλειον, [r] — τότε" τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.
11 [Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, [s] ὡς νήπιος ἐφρό-
νουν," ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε [t] δὲ" γέγονα ἀνὴρ, κα-
12 τήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. [u] Βλέπομεν" [x] — γὰρ" ἄρτι

---

[q] ∾ ἃ.

(h) = 41. 71. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. (i) = B. 17. 19. 55. 73. 74. Mt. h. m* χ. 19. bis. Ed. Copt. Arm. Vulg. Clem. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. Ambrst. Ambr. Alii. (k) *non est ambitiosa*, Vulg. clar. germ. Ambrst. Alii. *non protervit*, Tert. *non dehonestatur*, boern. Aug. (l) τὸ μὴ ἑαυτῆς. B. Clem. ‖ τὰ] τὸ. 80. Barb. 5. Chrys. (m) *diligit* (στέργει) Slav. (exc. 1.) Cypr. Zeno. Utrumque jungunt Æth. Ephr. (n) πίπτει. AC* 17. 67** 80. Macar. Nyss. Maximus. Andreas. ἐκλείπει. 46. (o) = D*FG. 48* Mt. g. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (p) γνώσεις καταργηθήσονται. AFG. 17. 47. boern. Ambrst. (q) I. 23. 46. 48. 61. 72. 74. al. 30. et Barb. 7. Mt. a. al. 9. Ed. Arr. Slav. 5. Or. semel. Chrys. Damasc. Œc. ‖ = γὰρ. 67** Æth. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (r) = ABD*FG. 17. 31. 39. 67** 73. 74. 80. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. quater. (semel: καὶ τότε.) Damasc. Iren. Ambrst. Aug. Alii. (s) = Slav. 5. 8. (t) = AB D* 67** Mt. i. clar. germ. tol. harl* Ambrst. (u) βλέπω. Theodoret. his. Sed in h. l. ut rec. (x) = D*EFG. Arm. Vulg. It. Cyr. Tert. Cypr. Ambrst. Alii.

[y] [z] δι' ἐσόπτρου ἐν″ αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσο-
μαι καθὼς καὶ [a] ἐπεγνώσθην.″ [b] Νυνὶ″ δὲ μένει πίστις, 13
ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ [c] τούτων″ ἡ ἀ-
γάπη.

Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε [d] δὲ″ τὰ πνευματικὰ, 1
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. Ὁ γὰρ λαλῶν [e] γλώσσῃ,″ 2
οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ [f] τῷ″ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀ-
κούει, [g] πνεύματι″ δὲ λαλεῖ μυστήρια· Ὁ δὲ προφη- 3
τεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ [h] οἰκοδομὴν [i] καὶ παράκλησιν″
καὶ παραμυθίαν. Ὁ λαλῶν [k] γλώσσῃ,″ ἑαυτὸν οἰκοδο- 4
μεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν [l] οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ 5
πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ [m] ἵνα προ-
φητεύητε·″ [n] μείζων″ γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
[o] γλώσσαις,″ ἐκτὸς εἰ μὴ [p] διερμηνεύῃ,″ ἵνα ἡ ἐκκλησία

(y) + ὡς. D*gr. Egr. 43. 52. 61. 73. 80. Lect. 7* Mt. b. c. e. m. Syr. Arr. Syr. p. c. ast. Æth. Arm. Clem. Theodoret. bis. Tert. (z) ἐν ἐσόπτρῳ καὶ. Cyr. ἐν ἐσόπτρῳ καὶ (ὡς) ἐν. Theodoret. bis. Alibi ut rec. δι' ἐσόπτρου καὶ ἐν. I. 63. Orig. bis. Gaudent. semel. δι' ἐσόπτρου· ὡς ἐν. 5. 10. 17. item Theodoret. semel. Tert. ‖ δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος. Or. bis. ‖ = ἐν αἰνίγματι. Clem. quater. ‖ *nunc quidem visum mihi est omne manifeste tanquam in speculo, facies cum facie.* Æth. (a) ἐγὼ ἐπεγνώσθην. FG. It. tol. Cypr. αὐτὸς ἔγνωκέ με. Arm. (b) = FG. It. Ambrst. (c) πάντων. 69. (d) = Vulg. Ambrst. Pel. (e) γλώσσαις. DEG. 10. 61. Ed. Slav. ed. boern** Cyr. Aug. Ambrst. in textu. (f) = BD*FG. 67** Mt. 2. (g) πνεῦμα. G. It. flor. Vulg. ms. Pel. Vigil. Beda. (h) + εἰς. Œc. ed. *ad*, Vulg. Ambrst. Pel. Beda. (i) = Arm. (k) γλώσσαις. DE. 46. Slav. ed. (l) + Θεοῦ. FG. boern. Vulg. ed. Pel. Beda. (m) προφητεύειν. D* Vulg. Hier. Pel. Beda. (n) κρείσσων. 37. 73. (o) γλώσσῃ. Syr. Erp. Theodoret. Ambrst. Sedul. (p) διερμηνεύει. 47. al. 24. Mt. a 3. al. 4. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. etiam in Mt. i. διερμηνεύων. (+ ἧ. ap. Mill.) D*E. ἢ ὁ διερμηνεύων. FG.

6 οἰκοδομὴν λάβῃ.] Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑ-
μᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ [q] ὑ-
μῖν" λαλήσω [r] ἢ" ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προ-
7 φητείᾳ, ἢ [s] ἐν" διδαχῇ; [t] "Ὅμως" τὰ ἄψυχα φωνὴν
[t*] διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν [u] τοῖς
φθόγγοις" μὴ [x] ∾ δῷ," πῶς [y] γνωσθήσεται" τὸ αὐλού-
8 μενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν
9 σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; Οὕτω
καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ [z] εὔσημον" λόγον
δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε [a] γὰρ"
10 εἰς ἀέρα λαλοῦντες. [b] Τοσαῦτα," εἰ τύχοι, γένη [c] φω-
νῶν" [d] ἐστιν" ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν [e] — αὐτῶν" ἄφωνον.
11 Ἐὰν οὖν μὴ [f] εἰδῶ" τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, [g] ἔσομαι τῷ
λαλοῦντι [h] βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, [i] ἐν" ἐμοὶ βάρβα-
12 ρος. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε [k] πνευμά-
των," πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε [l] ἵνα πε-
13 ρισσεύητε." [m] ∾ Διόπερ" ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέ-

[x] ∾ διδῷ. [m] ∾ διὸ

(q) = Arm. (r) = 17. 67** Mt. k** Syr. p. clar. germ. Theoph. etiam in Mt. d. i. (s) = D*gr. FGgr. harl** (t) ὁμῶς s. ὁμοίως. Conject. (t*) + μή. 17. (u) φθόγγου. B. clar. germ. tol. Ambrst. *sonituum*, Vulg. (x) D*FGI. 23. in m. 35. 37. 46. 47. 48. 61. 67** 74. al. 19. Mt. a. al. 7. Theodoret. Damasc. Theoph. δῶτι. Mt. g. (y) γνωσθῇ. D*FG. (z) εὔσχημον. D*E. 21. 23** 80. (a) = Syr. Æth. || + ὡς. Arm. (b) = D*FG. boern. Ambrst. ed. *tantum*, germ. (hiat clar.) || ὅτι τοσαῦτα, omisso εἰ τύχοι, Arm. (c) = germ. γλωσσῶν. Syr. Erp. Vulg. Ambrst. γλωσσῶν καὶ φωνῶν. 73. (d) εἰσιν. ADEFG. 32. 39. 47. 67** 73. Clem. (e) = ABD*FGgr. 57. (c. al. 4.) 67** Alii 3 ap. Steph. Ed. Arm. Slav. 5. 8. Vulg. germ. Clem. Damasc. Ambrst. (f) ἴδω. AD. 17. 73. al. 3. Mt. b. c. γινώσκω. FG. (g) + ὁμοίως. Slav. 5. et ant. || ἔσομαι . . . βάρβαρος posterius] βάρβαρος δόξει μοι ὁ λαλῶν. Mt. d. (h) + μοι. 73. item Arm. (i) = DEFG. 1** 3. 6. 67** 80. Mt. l. Clem. Chrys. Damasc. (k) πνευματικῶν. 23. in m. 73. Slav. 5. et ant. *spiritalium*, Ambr. Orig. int. item Syr. Erp. Utrumvis boern. ἀνθρώπων. 2. (l) ἵνα προφητεύητε. A. 73. Ambrst. *quærite in prophetis*, Ambrst. ms. (m) = germ. διό. ADEF G. Damasc.

σθω, ἵνα διερμηνεύῃ. Ἐὰν [n] γὰρ" προσεύχωμαι γλώσ- 14
σῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
ἐστι. Τί οὖν ἐστι; [o] προσεύξομαι" τῷ πνεύματι, [o] προσ- 15
εύξομαι" [p] δὲ" καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψα-
λῶ [p] δὲ" καὶ τῷ νοΐ. Ἐπεὶ, ἐὰν [q] εὐλογήσῃς" [r s] — 16
τῷ: πνεύματι," ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου
πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ, τί
λέγεις, οὐκ οἶδε. Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς· 17
ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ 18
[t] †, πάντων ὑμῶν [u] μᾶλλον" [x] ∾ γλώσσαις" [y] λαλῶν·"
Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους [z] ∾ διὰ τοῦ νοός 19
μου" λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ [a] μυρίους"
λόγους ἐν γλώσσῃ. Ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς 20
φρεσίν· ἀλλὰ τῇ [b] κακίᾳ" νηπιάζετε, [c] ταῖς δὲ φρεσὶ
τέλειοι γίνεσθε." [d] Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· ὅτι ἐν [e] ἑτε- 21
ρογλώσσοις" καὶ ἐν χείλεσιν [f] ἑτέροις" λαλήσω τῷ λαῷ

---

[t] † μου. [x] ∾ γλώσσῃ. [z] ∾ τῷ νοΐ μου.

(n) = FG. Mt. d. boern. Ambrst. δὲ. 38. (o) προσεύξωμαι. bis. ADEFG. 26. 46. 47. (p) δὲ bis. = FG. 46. Vulg. It. Damasc. Patr. lat. ‖ δὲ prius = 35. Mt. c. g. ‖ δὲ posterius = B. (q) εὐλογῇς. ABDE. 17. 61. 73. 80. εὐλογῶ. 44. 45. (r) + ἐν. BDE. 73. (s) = τῷ. ADEFG. 17. 73. ‖ τῷ πνεύματι = 32. Ed. (t) = ABDE FG. 17. 23. 31. 67** 73. 80. Syr. utr. Erp. Æth. Vulg. ms. germ. tol. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. ms. Hier. Sedul. Beda. ‖ + περὶ. 38. Æth. Arm. + ὅτι. G. Vulg. It. Patr. lat. (u) = 41* Mt. 7. Æth. Vulg. clar. Ambrst. Hier. Pel. Sedul. Beda. Post γλωσσ. ponunt FG. boern. ‖ *quod omnium vestrum linguam aliis loquor*, germ. (x) ADEFG. 17. 31. ap. Mill. Æth. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (y) λαλῶ. BDEFG. 17. 67** 73. Mt. l. Vulg. It. Œc. ed. in comment. Patr. lat. ‖ = A. (z) ABD EFG. 5. 10. 17. 23* 31. 37. 39. 57 (cum 70.) 73. 80. Copt. Vulg. boern. Epiph. Nyss. Marcus eremita. Ambr. Pel. Sedul. Beda. τῷ νοΐ, absque μου, Arm. διὰ τὸν νόμον. Marcion ap. Epiph. *per legem*, Ambrst. in textu. *in lege*, Paulin. (a) πολλοὺς. Arm. Sed rec. habent edd. in m. (b) ἀκακίᾳ. Lect. 7. (c) ἵνα ταῖς φρ. τελ. γίνησθε. FG. It. Ambrst. Aug. Gaudent. (d) + καὶ γὰρ. Arm. item Arr. tol. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Beda. ‖ ἐν τῷ + γὰρ. Chrys. (e) ἑτέραις γλώσσαις. FG. Slav. rec. Vulg. It. Patr. lat. (f) ἑτέρων. AB. 5. 6. 10. 17. 31. 39. 67** 73.

τούτῳ, καὶ [g] οὐδ' οὕτως" εἰσακούσονταί μου, λέγει κύ-
22 ριος. Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πι-
στεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς
23 ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν [h] οὖν" [i] συνέλ-
θῃ" ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις
λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται, [k] ἢ ἄπιστοι," οὐκ ἐροῦ-
24 σιν, ὅτι μαίνεσθε; Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσ-
έλθῃ [l] δέ" τις ἄπιστος, [m] ἢ ἰδιώτης," ἐλέγχεται ὑπὸ πάν-
25 των, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, [n] † Τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας
αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον
προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων, ὅτι ὁ Θεὸς [o] ὄντως"
26 [p] ἐν" ὑμῖν ἐστι. Τί οὖν [q] ἐστιν," ἀδελφοί; ὅταν συνέρ-
χησθε, ἕκαστος [r] ὑμῶν" ψαλμὸν ἔχει, [s] διδαχὴν ἔχει,"
[t] γλῶσσαν ἔχει," [u] ἀποκάλυψιν ἔχει," ἑρμηνείαν ἔχει·
27 πάντα πρὸς οἰκοδομὴν [x] γινέσθω." Εἴ τε γλώσσῃ τὶς λα-
λεῖ, [y] κατὰ" δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, [z] καὶ ἀνὰ μέρος·"

---

[n] † Καὶ οὕτω. [x] γενέσθω.

(g) οὐδέπω. FG. *nondum*, germ. boern. Ambrst. ed. in textu. (h) = FG. 67** It. Ambrst. (i) ἔλθῃ. BG*gr. (k) = B. Ambrst. ‖ ἢ = Æth. etiam vs. seq. (l) τὰ. A. Syr. (m) = Mt. d. (n) = ABD*EG. 6. 10. 17. 18* 31. 42. 67** 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. Ambrst. Victor vit. Junilius. Ambr. Pel. Beda. Versiones aut prorsus omittunt, aut legunt *Et* s. *etiam* s. *enim* s. *donec*. ‖ καὶ = 37. ‖ καὶ οὕτω ad καὶ οὕτω = 47. 72* ‖ οὕτω posterius = Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Ambr. semel. *tunc*, clar. germ. Ambrst. (o) = 3. 32. Theodoret. in comment. οὕτως. Lect. 6. ‖ Ante ὁ Θεὸς ponunt ὄντως ABD*FG. pluresve. Mt. h. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (p) ἐστιν. Slav. exc. I. (q) = 32. Mt. i. Ambrst. Post ἀδελφοὶ ponit 37. (r) = AB. 74. (s) = A. 41. 43. 91* διδασκαλίαν ἔχει. 35. (t) = 35. 39. 42. 43. 57. 91* Mt. g. (u) = F. 35. 37. 39. 42. 47. 63. Chrys. in Mt. 2. 7. ‖ Ante γλῶσσαν ponunt AD EG. 17. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Bas. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (x) ADEFG. al. 22. pluresve. Mt. a. al. 7. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. (y) = Arm. (z) = 46* 71. Mt. c. g.

[a] καὶ″ εἷς διερμηνευέτω. Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, 28
σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ.
Προφῆται [b] δὲ″ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ [c] οἱ″ ἄλλοι 29
διακρινέτωσαν· Ἐὰν [d] δὲ″ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημέ- 30
νῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. Δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα [e] πάντες″ 31
προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρα-
καλῶνται. Καὶ [f] ∾ πνεύματα″ προφητῶν προφήταις 32
ὑποτάσσεται· Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας [g] ὁ Θεὸς,″ 33
ἀλλ' εἰρήνης [h]. * ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγί-
ων [i], * [k] Αἱ γυναῖκες [l] — ὑμῶν″ ἐν [m] ταῖς ἐκκλησίαις″ 34
σιγάτωσαν· οὐ γὰρ [n] ∾ ἐπιτέτραπται″ αὐταῖς λαλεῖν,
ἀλλ' [o] ὑποτάσσεσθαι,″ καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. Εἰ δέ 35

---

[f] ∾ πνεῦμα. [n] ∾ ἐπιτρέπεται.

(a) = 31. 33. 35. Æth. harl* *ut*, Ambrst. (b) = 48. 72. Mt. b. Ed. Æth. Vulg. ms. clar. germ. tol. harl. (c) = D*FGI. 91. (d) = D*FG. Ed. Vulg. It. Ambrst. Pel. Beda. Sed habet Cypr. (e) = 17. Ambrst. Ante *καθ' ἕνα* ponunt DEFG. Arm. Vulg. It. *ἕκαστοι*. 6. 67** *ἕκαστοι πάντες*. 38. 72. Ed. (f) DEFG. 1. 43. 52. 67** Barb. 1. Syr. Æth. It. Vulg. ed. sixtin. Theodoret. ed. Novatian. Hier. Hilar. Ambrst. Pel. Beda. Cassiod. Sed *πνεύματα* Vulg. Arr. Arm. Or. bis. Chrys. Theodoret. ms. Tert. Alii. (g) = Tert. Ante *ἀκαταστ.* ponunt A. 57. *non est dissensionis auctor*, Ambrst. *dissens. res*, Ambrst. ed. (h) + *καὶ τάξεως*, Mt. c. (i) + *διδάσκω*. FG. 2. 10. 39. 61. Syr. p. c. ast. Arm. in edd. amstelod. et constantin. Vulg. clar. boern. Chrys. (etiam in Mt. 2. bis, sed in Mt. 7 semel additur *διδάσκω*, semel *διατάσσομαι*. Alibi omittit Chrys. etiam in Mt. 2. 7.) Ambrst. ‖ + *ἐστί*. Œc. (k) Vs. 34 et 35 ponuntur post vs. 40. in DEFG. It. Ambrst. Sedul. (l) = AB. 5. 17. 31. 73. 80. Mt. d. Ed. Syr. p. c. ast. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. Marcion ap. Epiph. Dial. c. marcion. Nyss. Damasc. Cypr. Pel. Beda. (m) *τῇ ἐκκλησίᾳ*. Mt. i. Syr. Erp. Æth. tol. Marcion semel. ap. Epiph. Dial. c. marcion. Ambrst. Cypr. Hier. *πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις*. Arm. (n) ABDEFG. 5. et 10 ap. Steph. 26. 31. 39. 71. 73. 89. Mt. m. Ed. Syr. Vulg. It. Marcion. ap. Epiph. semel. Dial. c. marcion. Damasc. Ambrst. Patr. lat. *ἐπιτέτραπται*. 4. (o) *ὑποτασσέσθωσαν*. AB. 5. 10. 17. 39. 71. 73. 80. Ed. Marcion ap. Epiph. Damasc. ‖ + *τοῖς ἀνδράσιν*. A.

τι [p] *μαθεῖν*'' [q] *θέλουσιν*,'' *ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας*
ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστι [r] ∾ *γυναιξὶν*'' [s] *ἐν ἐκ-*
36 *κλησίᾳ*'' *λαλεῖν·* Ἢ *ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλ-*
37 *θεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;* Εἴ *τις δοκεῖ προ-*
φήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, [t] *ἐπιγινωσκέτω*'' *ἃ γράφω*
38 *ὑμῖν*, [u] *ὅτι* [x] † [y] *κυρίου*'' [z] *εἰσὶν* — *ἐντολαί·*'' Εἰ *δέ τις*
39 *ἀγνοεῖ*, [a] *ἀγνοείτω.*'' Ὥστε, *ἀδελφοὶ* [b], *ζηλοῦτε* [c] *τὸ*''
προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.
40 Πάντα [d] + *δὲ*'' *εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.*
1 Γνωρίζω *δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον* [e] *ὃ εὐηγ-*
γελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ [f] *ἑστήκα-*
2 *τε*,'' Δι' *οὗ καὶ σώζεσθε·* (*τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν*
3 [g] *εἰ κατέχετε·*'') *ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.* Παρέ-

---

[r] ∾ *γυναικὶ.* [x] † *τοῦ.*

(p) *μανθάνειν.* A. 17. 23. 26. 31. 73. Ed. Nyss. (q) *θέλωσιν.* A. 73. Mt. 7. *ἐθέλωσιν.* 37. 38. 48. 72. Ed. Theodoret. (r) *γυναικὶ.* AB. 17. 31. 57. (cum 70.) 73. 80. al. 4. Ed. Arm. Æth. Slav. Vulg. Chrys. Damasc. Pel. (s) Ante *γυναιξὶ* ponunt 48. 72. Ed. Post *λαλεῖν* ponunt AB. 17. 37. 57. 73. 80. Copt. Vulg. *ἐν ἐκκλησίαις.* FGI. 49. 69. It. Theodoret. (t) *γινωσκέτω.* B. *γινωσκέτω ταῦτα.* Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (u) *ὅτι . . . ἐντολαὶ* = Ambr. (x) = AD EFGI. 17. 37. 46. 47. 48. 72. 73. 74. Alii. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr. (y) *θεοῦ.* A. (z) *ἐστιν*, absque *ἐντολαί.* D*FG. *εἰσιν*, absque *ἐντολαί*, 14. clar. germ. boern. Hilar. Ambrst. ed. *ἐστιν ἐντολὴ.* AB. Copt. Æth. Aug. *ἐντολαί εἰσιν.* 80. *εἰσιν ἐντολὴ.* 17. (a) *ἀγνοεῖται.* A* ut videtur. D* item FG. clar. germ. Or. *ignoratur*, (Millius conjecit: *ignorator*, *ἀγνοείσθω*) clar. germ. *ignorabitur*, Vulg. boern. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (b) + *μου.* AD. 37. 39. 67* 72. 73. al. 12. et Barb. 3. Mt. b. Ed. Syr. Arr. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Damasc. Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. l.) (c) = FG. Posterius *τὸ* = B. (d) + *δὲ.* ABDEFG. 17. 37. 39. 72** 73. 74. 80. al. 5. Mt. h. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theodoret. Damasc. Ambrst. Pel. Beda. + *γὰρ.* Syr. p. + *δὲ ὑμῶν.* Arm. (e) + *μου.* 67** 71. 74. Arm. Slav. 1. (f) *στήκετε.* DG. (Vulg. It.) Ambrst. (g) *ὀφείλετε κατέχειν.* D*FG. It. luxov. Ambrst. *κατέχετε.* Syr. ed.

δωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, [h] ὃ καὶ παρέλαβον·" ὅτι χρι-
στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς
γραφάς· Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ 4
ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς γραφάς· Καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, [i] εἶτα" 5
τοῖς [k] δώδεκα." Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω [l] πεντακοσίοις" ἀδελ- 6
φοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ [m] ∞ πλείους" μένουσιν ἕως ἄρτι,
τινὲς δὲ [n] καὶ" [o] ἐκοιμήθησαν." Ἔπειτα [p] ὤφθη" ἰακώ- 7
βῳ· [q] εἶτα" τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. Ἔσχατον δὲ πάν- 8
των, ὡσπερεὶ [r] ∞ τῷ" ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. (Ἐγὼ 9
γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκα-
νὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ [s] θεοῦ." Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι [t] ὅ εἰμι·" καὶ ἡ χάρις 10
αὐτοῦ [u] ἡ" εἰς ἐμὲ, [x] οὐ κενὴ ἐγενήθη," ἀλλὰ περισσότε-
ρον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ [y], ἀλλ' ἡ χάρις
τοῦ θεοῦ [z] ἡ" [a] σὺν ἐμοί.") Εἴτε [b] οὖν" ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, 11

---

[m] ∞ πλείονες. [r] ∞ τῳ.

(h) = Iren. Tert. Hilar. Ambrst. Ambr. *sicut accepimus*, clar. germ. (i) ἔπειτα. A. 17. 37. 46. 73. Eus. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. καὶ μετὰ ταῦτα. D*EFG. Ambrst. καὶ. Ammoniac. εἶτα δὲ. Arm. εἶτα ὤφθη. Copt. (k) ἕνδεκα. D*EFG. Mt. m* Syr. in m. Arm. Slav. 1. ed. et 8 in m. Vulg. It. Photius. Damasc. Ambrst. Hier. Pel. Codd. ap. Aug. Alii lat. (l) πεντακισχιλίοις. Bas. seleuc. ‖ ἐπάνω et ἐφάπαξ = Æth. (m) ABDEFG. 17. 31. 37. 39. 73. al. 3. Mt. ω. Or. Eus. Cyr. (n) = D*EFG. 67** Barb. 1. Mt. ω. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Ambrst. Alii. (o) ἐτελεύτησαν. 17. (p) = Chrys. etiam in Mt. 2. semel. Slav. 1. (q) ἔπειτα. AFG. 46. 73. al. 7. Mt. g. ω. Ed. Or. (r) = FG. Mt. ω. ‖ τῳ (scil. ὡσπερεί τῳ) Barb. 5. Chrys. (s) χριστοῦ. 80. ‖ = Chrys. in Mt. 2. 7. (t) = Æth. ὃ καί εἰμι. Arm. (u) = D*FG. Vulg. It. Damasc. Hier. Ambrst. Alii. (x) πτωχὴ οὐκ ἐγενήθη. D* πτωχὴ οὐ γέγονεν. FG. *paupera non fuit*, It. Ambrst. *egena*, Hilar. Oros. Ennod. Ambr. οὐκ ἐνὶ ἐγενήθη. 80. Sed rec. habent Hier. Aug. Sedul. (y) + μόνος. 74. (z) = BD*FG. Vulg. It. Ambrst. Aug. Alii. Habet Hier. (a) ἐν ἐμοί. Syr. p. in m. Theodoret. alicubi. Hier. semel. εἰς ἐμέ. Codd. ap. Erasm. (b) δὲ. D*FG. It. Iren. *enim*, Vulg. Tert. Pel.

12 οὕτω [c] κηρύσσομεν″, καὶ οὕτως [d] ἐπιστεύσατε.″ Εἰ [e] δὲ″
χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέ-
13 γουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; [f] Εἰ
δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν,″ οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται·
14 [g] Εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,″ κενὸν [h] ἄρα″ [i] + καὶ″
τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ [k] = δὲ″ καὶ ἡ πίστις [l] ὑμῶν.″
15 Εὑρισκόμεθα [m] δὲ″ [n] καὶ″ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ· ὅτι
ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν χριστὸν,
ὃν οὐκ ἤγειρεν, [o] εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.″
16 Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται·
17 Εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις [p] ὑμῶν″
18 [q] ἔτι″ ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· Ἄρα καὶ οἱ κοι-
19 μηθέντες [r] ἐν χριστῷ,″ [s] ἀπώλοντο. Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ
ἠλπικότες ἐσμὲν [t] ἐν χριστῷ″ [u] μόνον,″ ἐλεεινότεροι πάν-

(c) ἐκηρύξαμεν. 4. Vulg. ed. sixtin. (d) ἐπιστεύσαμεν. 5. 61. 73. item Æth. Marcion ap. Epiph. semel. ὑμεῖς ἐπιστεύσατε. Arm. (e) = Slav. 5. 8. Sic etiam vs. 17. (f) = E. 17. 28. 43. 48* 74* Mt. 19. germ. (g) = E. clar. germ. Pseudo Ignat. || ἐγήγερται. Εἰ δὲ χριστὸς = D* || Mox κενὸν] μάταιον. Marcion ap. Epiph. (h) = clar. germ. Tert. Alii. (i) + καὶ. ADEFG. 17. 37. 39. 47. al. 9. Mt. a. m* 19. al. 4. boern. Dial. c. marcion. Œc. (k) = ABD*FG. 17. 23. 31. 37. 74. Ar. pol. Copt. Ammoniac. Vulg. It. Cyr. hier. Dial. c. marcion. Damasc. Patr. lat. (l) ἡμῶν. D* 67** 73. al. 6. Mt. 19. Ar. pol. Cyr. hier. Œc. Ruf. Arnob. (m) = Mt. 7. 19. clar. germ. ἄρα. 37. γάρ. 73. (n) = D*E. Syr. Arr. Arm. Tert. || + ἡμεῖς. 38. Ed. (o) = DE. 43. Syr. (habet Erp.) Ammoniac. Slav. 5. clar. germ. harl* Vulg. ms. Theodoret. Disput. Archelai. Iren. Tert. Ambrst. Aug. (p) = Ambrst. ed. (Sed in aliis edd. deest. *ματαία ἡ πίστις ὑμῶν.*) ἡμῶν. 73. Mt. n** 19. || + ἐστιν. BD* Vulg. It. + καὶ. A. 31. Syr. Arr. Arm. Æth. Damasc. (q) ὅτι. 37. 43. *quoniam* s. *quia adhuc*, Iren. Tert. *quid adhuc*, clar. germ. *adhuc enim*, Vulg. Ambrst. ed. Pel. Sedul. Beda. (r) = 28. 45. (s) + ἔτι. Arm. (t) = 71. Tert. Ante ἠλπικότες ABD*EFG. 17. 31. 37. 39. Ed. It. Theoph. etiam in Mt. d. i. Iren. Ambrst. Alii. (u) Ante ἠλπικότες ponunt

τῶν ἀνθρώπων ἐσμέν.] Νυνὶ δὲ [χριστὸς ἐγήγερται 20
ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων [x] †. Ἐπειδὴ 21
γὰρ δι' ἀνθρώπου [y] ὁ" θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνά-
στασις νεκρῶν. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ἀδὰμ πάντες 22
ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποι-
ηθήσονται. Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ 23
χριστὸς, ἔπειτα οἱ [z] τοῦ" χριστοῦ, [a] ἐν τῇ παρουσίᾳ
αὐτοῦ·" Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν [b] παραδῷ" τὴν βασι- 24
λείαν τῷ θεῷ [c] καὶ" πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν
ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. Δεῖ γὰρ 25
αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ [d] = ἂν" θῇ πάντας τοὺς
ἐχθροὺς [e] ὑπὸ τοὺς πόδας [f] αὐτοῦ." Ἔσχατος ἐχθρὸς 26
καταργεῖται ὁ θάνατος·" Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ 27

---

[x] † ἐγένετο.

Mt. 2. Arm. Theoph. Tert. *μόνον ἐν χριστῷ ἠλπ. ἐσμεν.* Or. semel. Vulg. Ambr. Ambrst. (x) = ABD*EFG. 6. 17. 67** 71. Ed. Copt. Ammoniac. Arm. Vulg. It. Or. Cyr. utr. Nyss. Epiph. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Dial. c. marcion. Iren. Hilar. Ruf. Ambrst. Alii lat. *γενόμενος.* 80. (y) = ABD* 67** Mt. g. Or. Dial. c. marcion. (z) = Ed. Steph. 3. et Elsevir. (a) *οἱ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ ἐλπίσαντες.* FG. boern. *qui in adventu ejus crediderunt,* Vulg. ed. Pel. Hilar. Hier. semel. Ambr. Ambrst. ed. Beda. *qui in adv. ej. resurgent,* Vigil. (b) *παραδιδῷ.* ABD E. 17. ut videtur. 31. 67** 80. item FG. Hippol. Eus. Bas. Alii. (c) = Syr. (etiam in aliis locis similibus) Erp. Ammoniac. Hilar. sed semel ut rec. (d) = ADEFG. 17. 31. 71. 73. 80. Or. bis. (alibi *ἄχρις ἂν* s. *ἕως ἄν.*) Eus. Alii. (e) + *αὐτοῦ.* AE. ap. Mill. FG. 10. 17. 31. 73. Mt. k. Syr. Erp. Copt. Ammoniac. Æth. boern. harl. Or. ter. (ter omittit.) Marcellus ap. Eus. Cyr. hier. Epiph. Theodoret. alicubi Tert. Victorin. Alii. + *αὐτοῦ.* Hier. semel. (f) *αὐτοῦ.* 73. Alii. Mt. k. Ed. Copt. Ammoniac. Vulg. ed. clar. germ. Chrys. Theodoret. Theoph. Œc. Iren. Hilar. semel. Ambrst. Victorin. Alii. *αὐτοῦ.* Ed. demidov. Hilar. Aug. Vigil. ‖ *αὐτοῦ* = FG. boern. Hier. *πόδας* ad *πόδας* vs. 27 = 17. 92. ‖ *ἔσχατος . . . θάνατος* post *πόδας αὐτοῦ* vs. 27 ponunt D*E. Æth. clar. germ. tol. Hier. Ambrst.

τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ, ὅτι πάντα ὑποτέτα-
κται, [g] δῆλον, ὅτι" ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ
28 πάντα. Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε
[h] — καὶ" αὐτὸς [i] ὁ υἱὸς" ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι
αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς [k] — τὰ" πάντα ἐν πᾶ-
29 σιν.] [l] Ἐπεὶ" [τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι [m] ὑπὲρ
τῶν νεκρῶν," * εἰ [n] ὅλως" νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ
30 βαπτίζονται ὑπὲρ [o] αὐτῶν;" Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν
31 [p] πᾶσαν ὥραν; Καθ' ἡμέραν [q] ἀποθνήσκω," [r] νὴ" τὴν
[s] ∾ ὑμετέραν" καύχησιν [t], ἣν ἔχω ἐν χριστῷ [u] ἰησοῦ τῷ
32 κυρίῳ ἡμῶν." Εἰ κατὰ [x] ἄνθρωπον" ἐθηριομάχησα ἐν
ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; * εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται,
* φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.

---

[o] τῶν νεκρῶν; [s] ∾ ἡμετέραν.

(g) δηλονότι. 32. Ed. Theodoret. Œc. *sine dubio* s. *scilicet* s. *nimirum* Lat. qu. ‖ = clar. germ. Ambrst. Hilar. Vigil. Pel. (h) = BD EG. 17. 67** Syr. barl. marian. It. Or. Iren. Hilar. alicubi. Hier. Victorin. (i) = Vulg. ms. Ignat. Hippol. Cyr. hieros. Tert. Hilar. Ambr. aliquoties. (alibi habet.) Victorin. Vigil. Ambrst. Sedul. (k) = AF. 17. Hippol. (l) εἰ δὲ μή. Arm. μετά. 74. (m) ἀπ' ἔργων νεκρῶν. Conject. (n) γάρ. 73. Mt. h. (o) AB D*EFG. 5. 10. 17. 23. 31. 32. 46. 47. 57. (cum 49. 68. 71.) 73. 74. 80. Lect. 1. Mt. g. Ed. Copt. Ammoniac. Syr. p. Arm. Vulg. It. Or. Dial. c. marcion. Ephr. Epiph. Isidor. Dam. Ambrst. Pel. Beda. αὐτῶν τῶν νεκρῶν. 37. 43. 52. ‖ = ὑπὲρ τῶν νεκρῶν Æth. (p) + κατά. 69. Mt. k. Ed. (q) ἀποθνήσκοντες. 39 72** Mt. f. Slav. exc. rec. Dial. c. marcion. (r) ἤ. 3** Mt. c. item 71. διά. 1 in m. 72** *propter*, barl. Vulg. ed. sixtin. *pro gloria vestra*, Ambrst. Sedul. (s) ἡμετέραν. A. 2** 4. 51. 56. 72* 89. pluresve. Mt. e. k. m. 2. semel. Ed. (etiam St. 3.) Æth. Or. Theodoret. (t) + ἀδελφοί. AB. 17. 26. 31. 37. 39. 45. 46. 71. ap. Birch. 73. 80. Mt. g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Ammoniac. Æth. Arm. Vulg. Dial. c. marcion. Aug. Pel. Beda. (u) = D*E. ‖ = τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Or. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Aug. alicubi. *quam habeo in Domino*, clar. germ. Ambrst. (x) ἀνθρώπων. Conject.

Μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη [y] χρηστὰ" ὁμιλίαι κακαί. 33
Ἐκνήψατε [z] δικαίως," καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν 34
γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν [a] λέγω."
. Ἀλλ' ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ 35
σώματι ἔρχονται; [b] Ἄφρον," σὺ ὃ σπείρεις, οὐ [c] ζωοποι- 36
εῖται," ἐὰν μὴ [d] ἀποθάνῃ. Καὶ ὃ σπείρεις, οὐ [e] τὸ 37
σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον,
εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν [f] λοιπῶν·" Ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ 38
δίδωσι [g] σῶμα" καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερ-
μάτων [h] = τὸ" ἴδιον σῶμα.] [Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ 39
[i] σάρξ·" ἀλλὰ ἄλλη μὲν" [k] † ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ
[l] σὰρξ" κτηνῶν, ἄλλη δὲ [m] ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν."
Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ [n] σώματα" ἐπίγεια· ἀλλ' 40
ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπι-
γείων. Ἄλλη δόξα [o] ἡλίου, [p] καὶ ἄλλη" δόξα σελήνης, 41

[y] χρῆσθ'. [k] † σὰρξ.

(y) ABDFGI. Alii plurimi. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr. (z) *justi*, Vulg. ed. clar. germ. flor. Pel. Aug. *justi estote*, Ambrst. (a) λαλῶ. BDE. 17. 37. 46. et Barb. 1. Mt. a (sed λέγω in m.) f. Dial. c. marcion. (b) ἄφρων. ABDG. 47. 73. al. 4. Ed. (c) ζωογονεῖται. A. 89. 108. Epiph. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. (d) + πρῶτον. FG. Vulg. It. Iren. Cypr. Ambr. Aug. semel. Ambrst. ed. Alii. Post ἀποθ. ponunt DE. Dial. c. marcion. (e) + αὐτὸ. Arm. (f) *seminum*, flor. ‖ + σπερμάτων. Syr. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Nyss. item Chrys. etiam in Mt. 2. 7. (g) πνεῦμα. Marcion in Dial. c. marc. sequente statim commate 44. (h) = ABDEFG. 17. 31. 42. 67**. 80. Or. Epiph. (i) = FG. 17. boern. Chrys. in Mt. 2. 7. (k) = ADEFGI. al. 45. Mt. a. 19. al. 13. Ed. Æth. Slav. (exc.) rec. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (l) = D*EG. 63. Lect. 7. Syr. Vulg. It. Chrys. Dial. c. marcion. Zeno. Ambrst. Alii. ‖ Alii ante πτηνῶν repetunt σὰρξ. (m) πτηνῶν (s. πετεινῶν . . . ἰχθύων. ABD. 17. 46. 71. 73. 80. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. (etiàm in Mt. d. i.) Tert. Zeno. Ambrst. Aug. Alii. (n) = FG. boern. Tert. Zeno. Ambrst. (o) + ὁ Ed. (p) ἄλλη. Vulg. ed. Hier. Aug. Ambrst. ms. Alii. ἄλλη δὲ. FG. Lect. 7. boern.

καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει
42 ἐν δόξῃ· Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρε-
43 ται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· Σπείρεται ἐν
ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγεί-
44 ρεται ἐν δυνάμει· Σπείρεται σῶμα ψυχικὸν, ἐγείρεται
σῶμα πνευματικόν. [q] ∾ ἔστι σῶμα ψυχικὸν, καὶ ἔστι"
45 [r] — σῶμα" [s] πνευματικόν." [t] Οὕτω καὶ" γέγραπται"
ἐγένετο ὁ πρῶτος [u] ἄνθρωπος" [x] ἀδὰμ" εἰς ψυχὴν ζῶ-
σαν· ὁ ἔσχατος [y] ἀδὰμ" εἰς πνεῦμα [z] ζωοποιοῦν."]
46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν·
47 [a] ἔπειτα τὸ πνευματικόν." [Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἐκ
γῆς χοϊκός· ὁ δεύτερος [b] ἄνθρωπος," [c] = ὁ κύριος" ἐξ
48 οὐρανοῦ [d]. Οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ
49 οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· Καὶ κα-

---

[q] ∾ εἰ ἔστι σ. ψ. ἔστι καί.

(q) ABCD*FG. 6. 10 ut videtur. 17. 31. 39. 67** 73. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Aug. aliquoties. Ruf. Ambrst. in textu ed. Pel. in textu. || πνευματικὸν ad πνευματικὸν = 1. 2. 14. 46* 108. Chrys. in Mt. 2. 7. Non explicant Ambrst. et Pel. Nec excitant, quamvis priora commatis hujus verba laudent, Or. Iren. Tert. Cypr. Hilar. Zeno. Ambr. Aug. semel. Alii. || = ἔστι σῶμα ψυχικόν. Lect. 6. || ἔστι posterius = 52. 56. (r) = ADEFG. 17. 67** Ed. Arm. Vulg. It. Aug. (s) σωματικὸν Mt. c. (t) καθώς. FG. Arm. Vulg. boern. (non flor. tol.) Aug. alicubi. Ambrst. Pel. (u) = 13. 39. 63. Mt. g. Iren. Tert. semel. Ambr. semel. Aug. alicubi. Vigil. Pacian. (x) = 31. al. 3. Mt. 19. Aug. semel. (y) = Iren. ms. ἄνθρωπος. Æth. Quæst. ex utroque Test. κύριος, Marcion ap. Tert. et Dial. c. marcion. (z) Θεοποιοῦν. 28. (a) = 46* || Aug. hoc demum loco habet comma 45. *sicut scriptum est* etc. (b) = 71. (c) = BCD* EFG. 17. 67** Copt. Æth. Arm. in marg. editt. constant. et amstel. Vulg. It. Or. semel. (semel habet.) Orig. int. Hippol. ms. Ath. Apollinaristæ et Photinus ap. Epiph. Bas. Nyss. Naz. Isidor. Cyr. Tert. Cypr. sæpe. Hilar. Zeno. Ambr. Aug. Hier. Ambrst. Philastr. Leo. Pel. Pacian. Primas. Sedul. Beda. Alii lat. præter Maximinum arian. || Marcion pro ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ primus scripsisse κύριος ἐξ οὐρανοῦ traditur a Tert. et in Dial. c. marcion. (d) + ὁ οὐράνιος. FG. Æth. Arm. in marg. Vulg. boern. Ambr. Aug. Hier. Ambrst. Maximinus arian. Alii lat.

θὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, [e] φορέσομεν"
καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελ- 50
φοὶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ [f] κληρονομῆ-
σαι οὐ δύνανται", οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν [g] κλη-
ρονομεῖ."
Ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέγω· [h] ∾ πάντες μὲν οὐ κοι- 51
μηθησόμεθα· πάντες δὲ" ἀλλαγησόμεθα, Ἐν ἀτόμῳ, 52
ἐν [i] ῥιπῇ" ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. ([k] σαλ-

---

[h] ∾ πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δέ.

(e) φορέσωμεν. ACDEFGI. 28. 37. 39. 47. 48. 67. ap. Birch. 71. 72. 73. 80. al. 28. et Barb. 6. Mt. b. 19 bis. al. 7. Ed. Copt. Slav. Vulg. It. Theodotus. Or. (sed editt. qu. ut rec.) Method. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Cyr. Macar. Epiph. Damasc. Iren. Tert. dis. Cypr. Hilar. Zeno. Ambrst. Hier. Pel. cæterique latt. || Sed rec. habent B. 17. 23. 46. 52. 55. 57. (c. al. 3.) Alii. Mt. a. Alii. Syr. Arr. Æth. Arm. Or. ed. Theodoret. diserte. Utramque lectionem exhibent Theoph. et Œc. (f) οὐ κληρονομήσουσιν. FG. 42. Copt. boern. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Tert. alicubi. Aug. alicubi. Siricius. Sedul. Ambrst. (g) = 21. Or. semel. κληρονομήσει. CDFG. Vulg. It. Patr. lat. (h) πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ C. 17. Codd. gr. ap. Rufin. Hier. Aug. Pelag. et Œcumenium, item plures codd. gr. ap. Acacium, teste Hier. Æth. Arm. Orig. in selectis in Psalm. opp. vol. 2. p. 552. Cyr. Didym. qui, teste Hieronymo, Origenem secutus est. Orig. int. in Math. 24. 31. Hier. ep. ad. Princip. πάντες μὲν οὖν κοιμηθησόμεθα, οὐ πάντες δὲ, FG. boern. || πάντες μὲν (μὲν = D* clar. germ.) ἀναστησόμεθα, οὐ πάντες δὲ, D* Arm. in ora editt. amstel. et constantinop. Vulg. clar. germ. harl. Codd. lat. (græci nulli) ap. Hier. et Augustinum. Tert. ed. Hilar. Ambr. Pel. Ambrst. Rufin. Beda. Fulgent. Gennad. Junil. Cassiodor. Gregor. M. Hugo etherian. Philo carpath. ex Gregor. Item Cyr. ap. Gagnæum || πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ, 80. 102* Slav. 5. || οἱ πάντες μὲν κοιμηθησόμεθα, οἱ πάντες δὲ, A* || οἱ πάντες μὲν οὐ κοιμηθ. οὐ πάντες δὲ A. ex emend. primæ manus. || Recepta exstat in B. (omisso tamen μὲν) D**E. aliis. codd. gr. ap. Hier. et Didym. et Acacium cæsar. et Pel. et Œcumenium. Copt. Syr. Arr. Apollinario et Theodoro heracleota ap. Hier. Orig. c. Cels. libr. 5. §. 17. et ap. Hier. et lat. π. ἀρχ. 2, 10. editionis de la Rue. Ephr. Chrys. Theodoret. Theophyl. Œcum. Theodoto. Andrea cæs. Method. ap. Photium. Dial. c. marc. Tert. de resurrect. carnis, ut e contextu judicarunt viri docti. Hier. (i) ῥοπῇ. D*EFG. 67** Dial. c. marcion. Codd. ap. Didymum teste Hier. (k) = Tert. Ambr. Ambrst.

πίσει γὰρ"[l], καὶ οἱ νεκροὶ [m]ἐγερθήσονται" ἄφθαρτοι,
53 καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.) Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦ-
το ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-
54 σασθαι ἀθανασίαν. Ὅταν δὲ [n] — τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ" τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται
ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος·
55 κατεπόθη ὁ θάνατος [o] εἰς νῖκος." Ποῦ σου, θάνατε, τὸ
56 [p] κέντρον"; ποῦ σου, [q] ᾅδη", τὸ [p] νῖκος"; Τὸ δὲ κέντρον
τοῦ θανάτου, [r] ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρ-
57 τίας," ὁ [s] νόμος." Τῷ δὲ θεῷ χάρις, τῷ [t] διδόντι" ἡμῖν
58 τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ.] Ὥστε;
ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, [ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι,
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες,
ὅτι ὁ κόπος [u] ὑμῶν" οὐκ ἔστι κενὸς [x] ἐν κυρίῳ."
1 Περὶ δὲ τῆς [y] λογίας" τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις [z] τῆς γαλατίας", οὕτω καὶ
2 ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν [a] ∾ σαββάτων" ἕκαστος

[a] ∾ σαββάτου.

(l) + φησὶ. 17. + σάλπιγξ. Copt. (m) ἀναστήσονται. ADEFG. 13. 19. Damasc. item Chrys. alicubi. Theophyl. ms. (n) = 64. 71. Copt. Æth. Vulg. Marcion ap. Epiph. Ath. Iren. Hilar. Aug. semel. Ambrst. Fulgent. Oros. Beda. Sed habent Cypr. Hier. ‖ Post ἀθανασίαν ponunt AC* Arm. Iren. gr. ‖ ἀθανασίαν ad ἀθανασίαν = FG. boern. (o) *in victoria sua*, Ambr. semel. *in victoria tua*, Cassiod. semel εἰς νεῖκος B (sic semper) Dgr. ap. Mill. *in contentione* Tert. Cypr. Hilar. Hier. (p) locum permutant κέντρον et νῖκος in BC. 17. 64. 71. Copt. Æth. Arm. Slav. 2. Vulg. Or. semel, ut videtur. Eus. Ath. Nyss. Chrys. alicubi. Cyr. Dial. c. marcion. Bas. seleuc. Damasc. Iren. semel. Tert. semel. Hier. Alii. ‖ = ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος. A* (q) θάνατε. BDEFG. 39. 67** Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Ath. Nyss. Tert. Iren. Cypr. cæterique latt. (r) αἱ ἁμαρτίαι ἡ δὲ δύναμις τῶν ἁμαρτιῶν, Arm. (s) θάνατος. 89. (t) δόντι. DE. al. 13. Mt. a. (Syr. Arr. Æth. Vulg. It.) Chrys. (etiam in Mt. 7.) Œc. (u) ἡμῶν Slav. 8. (x) ἐνώπιον τοῦ κυρίου. Arm. (y) εὐλογίας. 3** (z) = 33. 35. (a) AB CDEFG. 17. Syr. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 7. Aug. Ambrst. Pel. ‖ + τὴν κυριακήν. 46 in m. et alius. τουτέστι κυριακήν. Chrys. in comment.

ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ [b] τιθέτω, θησαυρίζων" ὅ,τι ἂν [c] εὐοδῶ-
ται·" ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. Ὅταν 3
δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, [d] δι' ἐπιστολῶν"
* τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς ἱερου-
σαλήμ·] [Ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ [e] κἀμὲ" πορεύεσθαι, 4
σὺν ἐμοὶ πορεύσονται [f]. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν 5
μακεδονίαν διέλθω· (μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι·)
Πρὸς ὑμᾶς δὲ [g] τυχὸν" [h] παραμενῶ," [i] ἢ καὶ παραχει- 6
μάσω, ἵνα" ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι.
Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω 7
[k] γὰρ" χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος
[l] ꝏ ἐπιτρέπῃ." [m] [n] Ἐπιμενῶ δὲ" ἐν ἐφέσῳ ἕως τῆς πεν- 8
τηκοστῆς· Θύρα γάρ μοι [o] ἀνέῳγε" μεγάλη καὶ [p] ἐνερ- 9
γὴς," [q] καὶ ἀντικείμενοι πολλοί."
Ἐὰν δὲ ἔλθῃ τιμόθεος, βλέπετε, ἵνα ἀφόβως γένη- 10
ται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται, ὡς [r] καὶ

---

[k] δέ. [l] ꝏ ἐπιτρέψῃ.

(b) θησαυριζέτω Arm. || = τιθέτω. Mt. f. Ambrst. (c) εὐοδωθῇ. AC. 31. 64. 67** 71. 73. 80. Mt. g. Damasc. εὐοδοῦται. 57. al. 3. (d) Sequentibus jungunt 2. 18. Ed. Syr. Arr. Æth. Chrys. Theophyl. dis. Sedul. (e) ἐμέ. Slav. 8. harl. Ambrst. Sedul. Pel. Beda. (f) + οὓς ἐὰν δοκιμάσητε. l. Mt. m. in marg. Lectionaria. (g) τυχὼν. 57. (c. al. 3.) al. 2. Mt. f. (h) καταμενῶ. B. 64. 67** (i) ἵνα, εἰ καὶ παραχειμάσω, ὑμεῖς. D*gr. || ἢ] = G. 2. boern. || καὶ] = B. 3. 64. Mt. f. Chrys. in Mt. 2. 7. || ἵνα] εἰ μὴ. FG. *nisi si*, clar. germ. *nisi*, boern. ἵνα καὶ. Arm. (k) ABCDEFG. 17. 21. 23. 26. 57. (c. al. 2) 64. 67** 73. Syr. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 7.) Damasc. Ambrst. Aug. Pel. (l) ABC. 17. 31. 37. 39. 57 (cum 3.) 64. 67** 73. 80. al. 4. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. in Mt. d. i. (m) Vs. 8. = 18* (n) ἐπιμένω δὲ. 57. (c. al. 3.) al. 6. Mt. a. e. m. Theoph. Œc. ἄρτι δὲ ἐπιμένω. Arm. (o) ἤνοικται s. ἀνέῳκται. 46. Theophyl. Œc. ἀνεῳγμένη. 47. (p) ἐναργὴς, *evidens*, Vulg. It. Aug. Pel. Ambrst. ed. Beda. *efficax*, Hier. *operosum*, Ambrst. ed. ἐνεργὴς. Mt. d. (q) = I. (r) ἐγὼ. B. 64. 67** κἀγὼ. A. 73. 80. al. 3. Mt. c. al. 4. Theodoret. Theophyl. in Mt. d. i.

11 ἐγώ." Μή τις [s] οὖν" αὐτὸν ἐξουθενήσῃ, προπέμψατε
δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ
12 αὐτὸν [t] μετὰ τῶν ἀδελφῶν." Περὶ δὲ [u] ἀπολλὼ" τοῦ
ἀδελφοῦ, [x] πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς [y] μετὰ τῶν ἀδελφῶν" καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλη-
μα [z], ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ, ὅταν εὐκαιρήσῃ.]
13 [Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, [a] κρα-
14 ταιοῦσθε· Πάντα [b] ὑμῶν" ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Παρα-
15 καλῶ [c] δὲ" ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν στε-
φανᾶ [d], [e] ὅτι" ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς ἀχαΐας [f], καὶ εἰς δια-
16 κονίαν τοῖς ἁγίοις [g] ἔταξαν ἑαυτούς." Ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι
17 [h] καὶ κοπιῶντι." Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ στεφανᾶ
[i] καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ," ὅτι [k] τὸ ὑμῶν ὑστέ-
18 ρημα" [l] ∾ οὗτοι" ἀνεπλήρωσαν· Ἀνέπαυσαν γὰρ [m] τὸ
ἐμὸν" πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν [n]. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς
19 τοιούτους. [o] Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι [p] τῆς

---

[l] ∾ αὐτοί.

(s) = D*FG. Arm. It. Ambrst. (t) = B. (u) = Æth. (x) + δηλῶ ὑμῖν, ὅτι. D*FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Beda. (y) = Chrys. in Mt. 2. 7. (z) + θεοῦ. 47. item Mt. 2. (a) + καὶ. ADE. 46. Syr. Erp. Æth. Copt. Vulg. Ambrst. ed. Pel. (b) ὑμῖν. 52. (c) = D* 71. Ar. p. Æth. (d) + καὶ φορτουνάτου s. φουρτουνάτου. DE. 10. 23. 31. 39. 46** 80. Ed. Copt. Arm. clar. germ. harl. Theodoret. Damasc. Primas. Ambrst. ed. + καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ. C* ut videtur. FG. 74. Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Ambrst. ed. Pel. ‖ Iidem mox pro ἐστὶν habent εἰσὶν. (e) ὅς. 32. οἵ. D. ap. Mill. Arm. (f) + εἰς χριστὸν. 73. (g) ἔταξα αὐτοὺς. Æth. (h) = 17. ‖ + ἐν ὑμῖν. G. item F. boern. marian. Ambrst. (i) = Æth. ‖ φουρτουνάτου] φορτουνάτου. ACDEFG. 17. 36. 47. item 37. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. rom. Chrys. alicubi. (k) τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα. BCDEFG. 17. 37. 64. 80. τὸ ἑτέρων ὑστερήματα. 71. ὑστέρημά μου. 56. (l) αὐτοί. ADEFG. 64. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 2. Œc. Ambrst. Utrumvis boern. (m) = Æth. καὶ τὸ ἐμὸν. D*FG. 46. Vulg. It. Ambrst. Pel. τὸ ἡμῶν. Mt. c. d. e. (n) + charitate, Ambrst. Pel. (o) Vs. 19. = A. 34. (p) + πᾶσαι. 47. al. 3. Syr. Erp. Chrys. etiam in Mt. 2. 7. Beda.

ἀσίας. ἀσπάζονται ὑμᾶς [q] ἐν κυρίῳ" πολλὰ [r] ἀκύλας
καὶ [s] πρίσκιλλα," σὺν τῇ κατ' οἶκον [t] αὐτῶν ἐκκλησίᾳ."
Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. [u] ἀσπάσασθε 20
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ."
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. Εἴ τις οὐ 21
φιλεῖ τὸν κύριον [x] [y] = ἰησοῦν χριστὸν", ἤτω ἀνάθεμα· 22
[z] μαρὰν ἀθά." Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [a] [b] ἰησοῦ χριστοῦ" 23
μεθ' ὑμῶν. Ἡ ἀγάπη [c] μου" μετὰ πάντων ὑμῶν [d] ἐν 24
χριστῷ ἰησοῦ". [e] = ἀμήν."] [f].

---

[f] Πρὸς κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ καὶ φουρτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου.

(q) = Mt. n. Arm. Ambrst. Post πολλὰ ponunt 17. 64. 74. Post ἀκύλας D. clar. germ. (r) + ἀπολλὼς καὶ. 46. (s) πρίσκα. B. 17. Copt. demidov. barl. Pel. (t) ἐκκλησία αὐτῶν. Arm. ‖ + παρ' οἷς (οὗς. F.) καὶ ξενίζομαι. DEFG. Vulg. It. Pel. Ambrst. ed. in textu. Beda. (u) = 67** ‖ *in amorem sancti*, clar. germ. (x) + ἡμῶν. 23. Lect. 6. al. 6. et Barb. 3. Mt. a. b. e. g. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2.) Theoph. Pel. Victorin. (y) = ABC. 17. 64. 73. 74. Copt. Æth. Chrys. in Mt. 7. ἰησοῦν. Arm. tol. Codd. lat. Tert. Theodoret. *Christum filium*, Victorin. (z) = Ignat. Ath. Theodoret. non semel; sed in comment. habet dis. (a) + ἡμῶν. A. 17. 39. al. 4. et Barb. 3. Mt. b. al. 5. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. Vulg. ed. Chrys. (etiam in Mt. 2. 7.) Theoph. Ambrst. Pel. Beda. (b) = 14. Ambrst. ἰησοῦ B. 17. 47. 73. al. 3. Mt. m. tol. Codd. lat. Theodoret. (c) = A. 73. *Dei*, Didym. ap. Hier. ut videtur. (d) = 37. Slav. 2. sed habet in commentar. (e) = BF. 17. 64. boern. tol. Codd. lat. γενηθήτω, γενηθήτω. Ggr. (f) Hæc aut prorsus aut ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt e. gr. πρὸς κορινθίους α. AC. πρὸς κορ. α. ἐπληρώθη. D*. ἐτελέσθη πρὸς κορ. α. FG. πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἐφέσου. B. (Alii: ἀπὸ τῆς ἀσίας etc. Alii: ἀπὸ ἐφέσου τῆς ἀσίας etc.) πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων μακεδονίας. D**. ἐτελέσθη πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας, καὶ ἀπεστάλη διὰ χειρῶν τιμοθέου. Syr. πρὸς κορ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἐφέσου διὰ στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου. Copt. πρὸς κορ. α. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ στεφανᾶ καὶ φορτουνάτου καὶ ἀχαϊκοῦ. Slav. 5. 8. τέλος παύλου ἐπιστολῆς πρὸς κορ. α. ἥτις ἐγράφη ἀπὸ φιλ. διὰ στεφανᾶ καὶ φορτ. καὶ ἀχ. καὶ τιμοθέου. 90. + ὑπὸ παύλου καὶ σωσθένους. 31. Alii aliter. ‖ περιέχει δὲ ἀναγνώσεις ι. κεφάλαια 9. μαρτυρίας ιζ. στίχους ωθ. s. ωυ. s. ωο s. ωοσ. Habet Versus 960. Ambrst.

Η ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος [a] ἰησοῦ χριστοῦ" διὰ θελή-
ματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ
θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖ-
2 σιν ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαΐᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
[b] πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ."
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς [c] καὶ πατὴρ" τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης
4 παρακλήσεως, Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς [d] ἐπὶ" πάσῃ τῇ
θλίψει [e] ἡμῶν," [f] εἰς τὸ" δύνασθαι [g] ἡμᾶς" παρακαλεῖν
τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως, ἧς παρα-
5 καλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· Ὅτι καθὼς περισ-
σεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω [h] διὰ
[i] # τοῦ" χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν [k] παρακλήσεως"

(a) = F. (b) = Ambrosiast. Sed extat in textu et comment. editionis Benedictinæ. ‖ ἡμῶν = Chrys. etiam in Mt. 6. (c) = Tert. ‖ = καὶ Syr. Erp. Hilar. ‖ *Pater* ad *Pater* = Ambrst. ed. (d) ἐν. 39. al. 8. Mt-m. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Antiochus. Procop. (e) = 64. Hilar. Ambr. ὑμῶν. 3. Ed. (f) ἵνα. FG. (Vulg. It.) (g) ὑμᾶς. 80. item Æth. (h) + καὶ. DEFG. 37. 80. Arm. Æth. Vulg. It. Damasc. Ambrst. ed. (i) + ACDEFG. 17. 37. 46. 64. 71. 72. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 11. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (k) = Vulg. edit. sixtin.

[l] καὶ σωτηρίας·" [m] εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως, τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν (Καὶ ἡ ἐλπὶς 7
ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν·) εἰδότες, ὅτι [n] ὥσπερ" κοινωνοί ἐστε τῶν
παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.] [Οὐ γὰρ 8
[o] θέλομεν" ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, [p] ὑπὲρ" τῆς θλί-
ψεως ἡμῶν τῆς γενομένης [q] = ἡμῖν" ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅτι
καθ' ὑπερβολὴν [r] ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν," ὥστε ἐξ-
απορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς 9

---

[m] τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· Καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν. ∾ τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας.

(l) = B. Ante παρακλήσεως ponit 42. Æth. (m) AC. 23. 31. 37. 51. 57. (cum 49, quem vero Wetstenius pro altera lectione excitat, et 67.) 64. 73. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. (quæ vero post παρακλήσεως secundum habet: ἢ θαῤῥοῦμεν ὑπὲρ τοῦ ..ῶν θάρσεος καὶ ὑμῶν σωτηρίας τῆς ἐνεργ...) flor. harl. Ephr. Antiochus. Ambrst. item Vulg? in qua legitur: *Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quæ operatur tolerantiam etc. ut spes nostra firma sit pro vobis.* Sic etiam Pel. Beda. ‖ Alteram lectionem, quæ concinit cum vulgari præter quam quod καὶ ἡ ἐλπὶς etc. præponatur verbis εἴτε παρακαλούμεθα etc. habent BDEFGI. 10. 39. 46. (in quo tamen deest καὶ σωτηρίας posterius) 47. 48. 49. ap. Wetst. 61. 70. 71. 72. 74. al. 38. Mt. a. al. 11. Ed. Ar. pol. Syr. p. (quæ καὶ σωτηρίας posterius habet c. ast.) Slav. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Photius. Theoph. Œc. (n) ὡς ACD*E. 31. 64. 73. Or. Ephr. Damasc. εἰ, omisso mox οὕτω, FGgr. clar. germ. ὥσπερ et οὕτω = boern. (o) θέλω. Mt. g. Slav. 5. 8. Lectionaria. Hier. (p) περὶ. ACDEF G. 17. 31. 37. in m. 39. 47. 73. 80. Mt. h. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Theodoret. Antiochus. (q) = ABCD*FG. 17. 73. al. 3. Mt. 19. semel. Arm. Vulg. It. Tert. Hier. Ambrst. ed. Pel. (r) ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν. ABC* 37. 64. 73. 80. Arm. Bas. Hier. ἐβαρ. παρὰ δύναμιν. D*FG. ‖ ὑπὲρ] καὶ ὑπὲρ. Slav. ed.

τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποι-
θότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ [s] τῷ [t] ἐγείρον-
10 τι" τοὺς νεκρούς· "Ὃς ἐκ [u] τηλικούτου θανάτου" ἐῤῥύ-
σατο ἡμᾶς, [x] καὶ ῥύεται·" [y] εἰς ὃν ἠλπίκαμεν," [z] ὅτι
11 καὶ ἔτι" ῥύσεται, [a] Συνυπουργούντων καὶ [b] ὑμῶν ὑπὲρ
ἡμῶν" τῇ δεήσει, ἵνα [c] ἐκ πολλῶν προσώπων" τὸ εἰς
ἡμᾶς χάρισμα [d] διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ [e] ἡ-
μῶν."]
12 [Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν [f] ἁπλότητι" καὶ εἰλικρι-
νείᾳ [g] Θεοῦ," (οὐκ ἐν σοφίᾳ [h] σαρκικῇ," ἀλλ' ἐν χάριτι
Θεοῦ) ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ
13 πρὸς ὑμᾶς. - Οὐ γὰρ ἄλλα [i] γράφομεν" ὑμῖν, [k] ἀλλ' "

(s) + *μόνῳ*. Theophyl. ed. item in comment. (t) *ἐγείραντι*. 38. al. 2. Mt. 19. al. 4. Theodoret. Theoph. (u) *τηλικούτων θανάτων*. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Hier. Ambrst. *tantis periculis*, Vulg. *tanta t. periculo mortis*. Sic boern. (x) = AD* Syr. clar. germ. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Ambrst. ed. *καὶ ῥύεται*. BC. 73. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. tolet. boern. marian. Ath. Damasc. (y) *ἠλπίκαμεν* Ж. 31. Syr. p. (sed rec. in m.) Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Hier. *ἐλπίζω δὲ*. Arm. ‖ *εἰς ὃν ἠλπίκαμεν. καὶ ἔτι ῥύσεται συνυπουργούντων*. D* 64. *καὶ ἔτι ἠλπίκαμεν, ὅτι ῥύσεται*. Syr. (z) *ὅτι καὶ* 47. al. 3. Mt. 9. 19. Æth. clar. germ. Hier. Ambrst. *καὶ ὅτι*. FG. boern. (a) *συνυπουργούσης τῆς δεήσεως ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν*. Arm. *accedente pro nobis etiam vestra oratione*. Ambrst. (b) *ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν*. A. Mt. 19. Copt. ‖ *ὑπὲρ ἡμῶν*] = Sedul. Syr. p. habet c. ast. Post *τῇ δεήσει* ponunt C. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. *περὶ ἡμῶν*. D* FG. (c) *ἐκ πολλῶν*. Arm. *ἐν πολλῷ προσώπῳ*. FG. 64. 67** It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) sed alibi aliter. *in multorum facie*, Ambrst. ed. Alii aliter. (d) *per multos multiplicentur gratiarum actiones*, Arm. (e) *ὑμῶν*. D**gr. Egr. F. 37* 67. 72. al. 25. Mt. a. 19. semel. al. 6. Ed. Slav. Photius ap. Œc. (f) *ἁγιότητι*. ABC. 37. 64. 67** 73. Mt. g. Copt. Arm. Clem. Or. Damasc. Antiochus. (g) = Syr. p. (sed rec. in m.) Or. ap. Wetst. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. *τοῦ θεοῦ*. ACDE. 47. 64. 73. Mt. d. Damasc. *θεοῦ καὶ*. B. 64. 73. Mt. k. Arm. Vulg. (h) *σαρκίνῃ*. FG. (i) *ἐγράφομεν*. 20. in m. Mt. a. in marg. harl. Sedul. (k) = FG.

[l] ἢ″ ἃ [m] ἀναγινώσκετε,″ [n] ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε·″ ἐλπίζω
δὲ, ὅτι [o] = καὶ″ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, Καθὼς καὶ 14
ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους· ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν,
[p] καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν,″ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου [q]
ἰησοῦ [r]. Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς 15
ὑμᾶς ἐλθεῖν [s] πρότερον,″ ἵνα δευτέραν [t] χάριν″ ἔχητε·
Καὶ δι' ὑμῶν [u] ∾ διελθεῖν″ εἰς μακεδονίαν, καὶ [x] πάλιν″ 16
ἀπὸ μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προ-
πεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν. Τοῦτο οὖν [y] ∾ βουλευό- 17
μενος,″ μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βου-
λεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, [z] ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ
[a] τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ;″ Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ 18
λόγος [b] ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς″ οὐκ [c] ∾ ἐγένετο″ [d] ναὶ καὶ

---

[u] ∾ ἀπελθεῖν. [y] ∾ βουλόμενος. [c] ∾ ἐστι.

(l) = AD* 4. 17. Arm. (m) γινώσκετε. Syr. *legistis*, Vulg. boern. Ambrst. Pel. (n) = B. 31. 41. Œc. *et cognovistis*, Vulg. Pel. || = A. FG. Mt. c. g. Copt. Arm. Vulg. It. (o) = ACD*EFG. 3. 17. 39. 73. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (p) = Mt. g. (q) + ἡμῶν. BFG. 57. (cum 3. 67.) 73. 80. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. ms. (r) χριστοῦ. D*EFG. 46. 57. (cum 3. 67.) 73. 80. al. 7. Ed. Verss. Patr. (s) = Mt. l. τὸ δεύτερον. Mt. g. τὸ πρότερον. 46. 48. 57. (c. al. 6.) Alii. Mt. a. al. 8. Ed. Theoph. Œc. || πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ABC. 37. 73. 80. Arm. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Damasc. πρότερον ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. DFG. 74. Chrys. in Mt. 9. Syr. Vulg. It. ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Theoph. item Theodoret. (t) χαρὰν. B. 31. 71. 73. 80. Mt. d. Theodoret. Sic interpretatur Chrys. (u) AD* FG. 80. Syr. p. in m. It. Damasc. (boern. utrumvis.) ἐλθεῖν. 72. 74. al. 3. Mt. d. Ed.* (x) = Arm. (y) ABCFG. 17. 31. 37. 73. 80. al. 5. Mt. e. Chrys. (etiam in Mt. 6.) Damasc. Theoph. (z) + ἀλλ'. Arm. (a) τὸ ναὶ καὶ τὸ οὔ. 67** Codex Steph. Ed. Vulg. Pel. || τὸ ναὶ οὔ, καὶ τὸ οὒ ναί; Conject. (b) αὐτοῦ ὁ πρὸς ἡμᾶς. Mt. c. (c) ABCD* FG. 17. 23. 57. (cum 70.) Alius. (Copt. Arm. Vulg. It.) Cyr. Theoph. ms. || + *in illo*, Vulg. Pel. (d) τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὒ οὔ. 80.

19 οὔ." Ὁ [e] γὰρ τοῦ θεοῦ" υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς, ὁ ἐν
ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, (δι' ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ
τιμοθέου,) οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ
20 γέγονεν, (Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι [f] θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ
ναὶ, [g] καὶ ἐν αὐτῷ" τὸ ἀμὴν,) τῷ θεῷ πρὸς δόξαν [h] δι'"
21 [i] ἡμῶν."] [Ὁ δὲ βεβαιῶν [k] ἡμᾶς σὺν ὑμῖν" [l] εἰς χρι-
22 στὸν," [m] καὶ" χρίσας ἡμᾶς, θεός· [n] Ὁ καὶ" σφραγι-
σάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος
23 ἐν ταῖς καρδίαις [nn] ἡμῶν." Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν
ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν
24 [o] οὐκέτι" ἦλθον εἰς κόρινθον· Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς [p] χαρᾶς" ὑμῶν·
τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν [q] ἐν λύπῃ πρὸς

---

[q] ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς.

(e) τοῦ θεοῦ γάρ. ABC. 37. 67. 73. 80. (f) + τοῦ A. 72. Alii. Mt. b. e. Ed. Theodoret. ‖ ἐπαγγελίαι θεοῦ εἰσιν ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ δι' αὐτοῦ. Arm. ‖ θεοῦ = 17. (g) καὶ δι' αὐτοῦ. D* clar. germ. ‖ διὸ καὶ δι' αὐτοῦ ABC*FG. 10. 17. 31. 87. 38. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. (Arm.) Vulg. boern. Marcion ap. Epiph. Chrys. ut videtur. Damasc. Fulg. Pel. Beda. Nonnulli ex his, e. gr. Syr. item Theodoret. in comment. ut videtur, et Pel. sic: *ideo per ipsum dicimus Amen ad gloriam Dei.* ‖ τὸ ναὶ . . . τὸ ἀμὴν] τῷ ναὶ . . . τῷ ἀμήν. 51. Ar. pol. item 56. τὸ ναὶ . . . τοῦ ἀμήν. B. 80. (h) = 1. Vulg. Pel. Fulg. ‖ δι' ἡμῶν πρὸς δόξαν τῷ θεῷ. Arm. (i) ὑμῶν. 34. Mt. b. Fulg. Beda. (k) ὑμᾶς σὺν ἡμῖν. 38. 57. 72. Lect. 7. Mt. k. item b. e. Ed. Slav. 5. 8. ‖ = ἡμᾶς. 41. al. 4. (l) *Christus Dominus est,* Ambrst. *in Christo, et Christum in vobis,* Vigil. (m) ὁ καὶ D. καὶ ὁ. Ed. Arm. Vulg. It. Patr. lat. (n) καί. AC* 30. 37. 74. Mt. f. g. Ed. Syr. Copt. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Damasc. Pseudo Justin. καὶ ὁ. F. καὶ ὅς. G. It. tol. demidov. Ambr. Sedul. Pel. Beda. (nn) ὑμῶν. 17. Mt. d. (o) οὐκ. G. Syr. Syr. p. sed rec. c. ast. It. Ambrst. ed. (p) χάριτος. 37. 71. Arm. (q) ABC. al. 24. pluresque. Mt. a. al. 8. Ed. Theodoret. Damasc. Œc. ἐν λύπῃ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. DEFG. 14. Mt. k. Syr. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i, Patr. lat.

ὑμᾶς ἐλθεῖν." Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς [r] — ἐστιν" 2
ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; Καὶ 3
ἔγραψα [s] = ὑμῖν" [t] τοῦτο αὐτὸ," ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην [u]
[x] ἔχω," ἀφ' ὧν [y] ἔδει" με χαίρειν· πεποιθὼς ἐπὶ πάντας
ὑμᾶς, ὅτι [ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. Ἐκ γὰρ 4
πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν
διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγά-
πην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.]

Εἰ δέ τις λελύπηκεν [z], οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' 5
ἀπὸ μέρους [a], ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, * πάντας ὑμᾶς". Ἱκα- 6
νὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη [b] ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων·"
Ὥστε τοὐναντίον [c] μᾶλλον" ὑμᾶς χαρίσασθαι, καὶ 7
παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν 8
ἀγάπην. Εἰς τοῦτο γὰρ [d] καὶ" ἔγραψα, ἵνα [e] γνῶ τὴν 9
δοκιμὴν ὑμῶν," εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὧι δέ τι 10
χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ [f] ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρι-

---

[f] εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι.

(r) = ABC. Syr. Copt. Cyr. Damasc. Habet Or. (s) = ABC*. 17. Copt. Arm. Damasc. Ambrst. (t) τοῦτο. A. αὐτὸ τοῦτο. C. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. τοῦτο αὐτὸ ante ἔγραψα ὑμῖν ponunt DEFG. Vulg. It. || Καὶ τοῦτο ὅ,τι ἔγραψα. Arm. (u) + ἐπὶ λύπην s. ἐπὶ λύπῃ. DEFG. 31. 39. 50. 72. 74. al. 4. Mt. k. Ed. Syr. p. c. ast. Vulg. It. Pel. Beda. (non Ambrst.) (x) σχῶ. AB. 67** 72. 73. al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. in comment. (y) δεῖ. Slav. 5 et ant. (z) + ἐμὲ. Slav. demidov. Ambrst. Pel. Beda. (a) πάντας, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ ὑμᾶς. Syr. (b) = FG. Æth. boern. (c) = AB. Syr. Aug. Post ὑμᾶς ponunt DFG. Theodoret. alicubi. (d) = Theodoret. Œc. Ambrst. ed. (e) δοκιμάσω ὑμᾶς. Arm. *probarem*, Ambrst. ed. *scirem*, Ambrst. edd. aliæ. (f) ABCFG. 46** Vulg. It. Damasc. Hier. Ambrst. Pacian. Pel. ᾧ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι. DE. 31. 37. Ed. εἴ τι κεχάρ. ᾧ κεχαρ. 17. 47** Slav. 5. Chrys. etiam in Mt. 6. ὃ κεχαρ. ᾧ κεχαρ. 39. ap. Wetst. ὃ κεχαρ. κεχαρ. Syr. Copt.

11 τημαι," δι' ὑμᾶς [g] ἐν προσώπῳ χριστοῦ· Ἵνα μὴ [h] πλεονε-
κτηθῶμεν" ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα
ἀγνοοῦμεν.
12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν τρωάδα [i] εἰς τὸ εὐαγγέλιον" τοῦ
[i*] χριστοῦ," καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, οὐκ
ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, [k] τῷ" μὴ εὑρεῖν τίτον
13 τὸν ἀδελφόν μου· Ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλ-
θον εἰς μακεδονίαν.
14 Τῷ δὲ [θεῷ χάρις, τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς
ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανε-
15 ροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· Ὅτι χριστοῦ εὐωδία
ἐσμὲν τῷ θεῷ] [l] ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολ-
16 λυμένοις· Οἷς μέν, ὀσμὴ [m] θανάτου εἰς θάνατον· οἷς
δέ, ὀσμὴ [m] ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς [n] ἱκανός;
17 Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ [o] ∾ πολλοί", [p] καπηλεύοντες" τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ' [q] — ὡς" ἐξ εἰλικρινείας, [r] ἀλλ'"

[o] ∾ λοιποί.

κεχαρ. ᾧ κεχαρ. Erp. εἴ τι κεχαρ. κεχαρ. Tert. ὃ κεχαρ. 39. ap. Mill. 73. Æth. Ambr. Pacian. semel. εἴ τι κεχαρ. 2. 46* 47. 71. Chrys. in comment. Theodoret. ms. εἴ τινι κεχαρ. Aug. ὅτι κεχαρ. ᾧ κεχαρ. δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ. Sic 17 secundum Begtrupium. (g) + ὡς. 73. (h) *possideamur*, Aug. Ambrst. Pacian. *possideamur l. circumveniamur*, boern. (i) διὰ τοῦ εὐαγγελίου. DE. διὰ τὸ εὐαγγέλιον. FG. Damasc. (Sic interpretatur Chrys.) *propter Evang.* Vulg. It. Patr. lat. (i*) θεοῦ. 17. (k) ἐν τῷ. DE. 17. τοῦ. C* 73. Theodoret. ms. (l) + ἐν παντὶ τόπῳ. Orig. ter. Semel omittit. Hilar. Aug. sæpe. (m) bis. + ἐκ. A. (B. sed posteriori tantum loco,) C. 10. 17. 31. 37. 47. 80. Copt. Æth. Clem. Or. ter. Nyss. Dial. c. marc. Chrys. alicubi. Cyr. alicubi. Maximus. Damasc. Hilar. Epiph. (n) + *tam*. Vulg. It. Aug. alicubi. Pel. dis. in comment. (o) Dgr. Egr. FG. 23. 39. 46. 48. 72. 73. 74. al. 18 et Barb. 3. Mt. a. (sed rec. in ora.) c. e. f. Ed. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. 5. (boern. habet utrumque.) Chrys. (etiam in Mt. 6.) Theodoret. Theophyl. ed. Œc. in comment. (p) παλαντεύοντες. 4*. (q) = G. 46. Vulg. It. Iren. Patr. lat. (r) = FG. Vulg. ms. It. Iren. Patr. lat. exc. Hier. καί. Syr. Erp.

ὡς ἐκ Θεοῦ, [s] ∾ κατενώπιον" [t] = τοῦ" Θεοῦ, ἐν χριστῷ
λαλοῦμεν.

Ἀρχόμεθα [u] πάλιν" ἑαυτοὺς [x] συνιστάνειν;" [y] ἢ μὴ" 1
χρήζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς,
ἢ ἐξ ὑμῶν [z] — συστατικῶν;" Ἡ ἐπιστολὴ [a] [b] ἡμῶν" 2
ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις [c] ἡμῶν,"
γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων·
Φανερούμενοι, ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονη- 3
θεῖσα ὑφ' ἡμῶν, [d] ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ
[e] πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ
ἐν πλαξὶ [f] καρδίας" σαρκίναις.]

[Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ 4
πρὸς τὸν Θεόν· Οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν [g] ἀφ' ἑαυτῶν," λο- 5
γίσασθαί [h] τι," ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ
τοῦ Θεοῦ· Ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς 6

---

[s] ∾ κατέναντι. [y] ∾ εἰ μή.

(s) ABC. 17. 37. 67. Chrys. in Mt. 9. Utrumque jungit 39. (t) = AB CD* 17. 37. 46. 57. (c. al. 4.) 73. 80. Mt. c. Bas. (u) τοίνυν. 4. οὖν 8. τοίνυν πάλιν. Arm. (x) συνιστᾷν. B. 17. 39. συνιστάναι. FG. Theodoret. ed. || ὑμῖν. Arm. (y) DEFG. 31. 37. 46. 67** 74. 80. al. 5. Mt. a** n** Ed. Theodoret. *aut numquid*, Vulg. It. Syr. Arr. Copt. Slav. Patr. lat. (z) = ABC. 17. 23** 67** 80. Copt. Arm. Vulg. Chrys. Theodoret. ed. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. + ἐπιστολῶν. FG. boern. Chrys. in comment. + πρὸς ἑτέρους. 23. in m. Syr. p. c. ast. πρὸς ἄλλους. Chrys. et Theoph. in commentariis. (a) + γάρ. Slav. item Arm. Chrys. semel. (b) ὑμῶν. 4. Theodoret. ms. (c) ὑμῶν. 17. Æth. Slav. 8. demidov. (d) + καί. B. 67** 74. Arm. Vulg. Hier. Pel. Beda. (e) + ἐν. 37. (f) καρδίαις. AGgr. 46. 74. al. 5. Mt. a. d. (g) Ponunt ante ἱκανοὶ BC. 37. 73. Ed. Copt. Arm. Bas. Antiochus. Post λογίσασθαί τι AC (Igitur bis extat in C.) DEFG. Vulg. It. Patr. lat. || = Syr. Aug. semel. Sed habet Erp. omisso sequente ἐξ ἑαυτῶν. || ἀφ' = 17. (h) = B.

διαθήκης, [i] οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος." τὸ γὰρ
7 γράμμα [k] ἀποκτείνει," τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ
ἡ διακονία τοῦ θανάτου [l] ἐν γράμμασιν", ἐντετυπωμένη
[m] = ἐν" [n] λίθοις," ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι
[o] ἀτενίσαι" τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον [p] μωϋσέως,"
διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην·
8 Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν
9 δόξῃ; Εἰ γὰρ [q] ἡ" διακονία τῆς κατακρίσεως, [r] δόξα,"
[s] πολλῷ μᾶλλον περισσεύει" ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης
10 [t] ἐν" δόξῃ. Καὶ γὰρ [u] οὐ" δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον
ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης.
11 Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον
12 τὸ μένον, ἐν δόξῃ.] [Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα,
13 πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα· Καὶ οὐ, καθάπερ [x] μωϋσῆς"
ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ
[y] ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὸ [z] τέλος" τοῦ καταρ-

---

[p] μωσέως. [u] ∾ οὐδὲ. [x] μωσῆς.

(i) οὐ γράμματι ἀλλὰ πνεύματι. 17. Syr. Erp. Vulg. It. Hier. Ambrst. Pel. in textu. Beda. (non Aug.) (k) ἀποκτένει. ACD. Alii. Mt. a. k. l. Ed. ἀποκτέννει. G. Alii. Mt. b. al. 5. (l) ἐν γράμματι. BD*G. Utrumvis boern. ἐγγεγραμμένη. 17. (m) = ABCD*FG. 17. 67** 73. 80. boern. Or. bis. (semel habet.) Epiph. Theodoret. (n) πλαξὶ λιθίναις. Arm. (o) ἐνατενίσαι. 7. 32. 49. Mt. l. Ed. Œc. (p) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. Or. Alii. (q) τῇ. ACD*G. 17. 31. 39. 73. 74. 80. Syr. utr. clar. germ. Or. Cyr. Rufin. ex s. *in ministerio*, Sedul. Ambrst. (r) δόξα ἐστιν. D*EFG. Syr. Vulg. It. Patr. lat. ἐν δόξῃ ἐστιν. Vulg. sixtin. Pel. ἐν δόξῃ ἦν. Arm.

(s) οὐχὶ πολλῷ μᾶλλον. Arm. ‖ περισσεύει] περισσεύσει. DE. 38. 72. Barb. 2. Ed. Syr. Erp. boern. Ruf. Ambrst. Aug. (t) = AB. 17. 39. 67** 80. tol. Vulg. ms. Or. ap. Wetst. (u) A CDEFG. 12. ap. Steph. 17. 23. 31. 37. 46. 48. 72. 73. 74. al. 25. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Slav. Or. bis. Bas. Macar. Antioch. Chrys. in Mt. 6. 9. Damasc. Theodoret. Theoph. in Mt. d. i. Œc. Hier. semel Aug. (x) CFG. Alii. Mt. a. al. 12. Ed. (y) + δύνασθαι. 48. Slav. Theoph. ms. (z) πρόσωπον. A. *faciem*, Vulg. Ambrst. ed. in textu. (e commentario non satis liquet quid legerit.) Beda. Sed *finem*, It. Sedul. Primas. Pel. in comment. Aug. ap. Bedam.

γουμένου. (Ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα [a] αὐτῶν·" 14
ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον [b] + ἡμέρας" τὸ αὐτὸ κάλυμμα
[c] ἐπὶ" τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ
ἀνακαλυπτόμενον, [d] ὅτι" ἐν χριστῷ καταργεῖται. Ἀλλ' 15
ἕως σήμερον, ἡνίκα [e] [f] ἀναγινώσκεται" [g] Μωϋσῆς," κάλυμμα
ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· [h] Ἡνίκα" δ' ἂν ἐπιστρέ- 16
ψῃ πρὸς [i] κύριον," περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. [k] Ὁ" δὲ 17
κύριος τὸ πνεῦμά [l] ἐστιν·" οὗ δὲ τὸ πνεῦμα [m] κυρίου",
[n] = ἐκεῖ" ἐλευθερία.) Ἡμεῖς δὲ [o] πάντες," ἀνακεκα- 18
λυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου [p] κατοπτριζόμενοι,"
τὴν αὐτὴν εἰκόνα [q] μεταμορφούμεθα" ἀπὸ δόξης εἰς δό-
ξαν, καθάπερ ἀπὸ [r] κυρίου πνεύματος."]
Διὰ τοῦτο [ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς 1
ἠλεήθημεν, οὐκ [s] ἐκκακοῦμεν", Ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ 2
[t] κρυπτὰ" τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουρ-
γίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-

---

[d] ὅ,τι. [g] μωσῆς.

(a) τοῦ κόσμου. Tert. (b) + ABC DEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 49. 71. 73. Mt. c. (Verss.) Clem. Cyr. Alii. (c) ἐν. DFG. (Slav. Vulg. It.) Chrys. (d) Codd. Mt. a. d. n. 6. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. Patr. lat. (e) + ἄν. AB. 17. 31. Or. Theodoret. (f) ἀναγινώσκηται. ACDE. 17. 31. 37. 48. al. 7. Mt. b. n. 9. Or. Cyr. Theodoret. Œc. (g) CDEFG. Alii. Mt. a. al. 6. Ed. (Sic fere semper codices multi; unde hanc scripturæ varietatem posthæc omittemus.) (h) ἐὰν. FG. Chrys. semel. (i) θεόν. clar. germ. tol. Tert. Vigil. Pel. χριστόν. Auct. de promiss. Aug. semel. Beda. (k) οὗ. Conject. (l) τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν. Cyr. alicubi. (m) = 33. 35. Sedul. (n) = ABCD*gr. 17. 67** Syr. Cyr. Nyss. (o) = 73. (p) ἀποπτριζ. FG. *speculantes*, Vulg. It. Ambr. Aug. Ambrst. Alii. *contemplantes*, Tert. Hier. *exspectantes*, Hilar. *quasi in speculo videntes*, Syr. Arm. (q) *transformemur*, Slav. 5. (r) *Domini spiritu*, Vulg. It. Patr. lat. *Domino spirituum*. Tert. (s) ἐγκακοῦμεν. ADFG. 37. 39. 46. 73. Ed. *deficiamus*, Slav. (exc. rec.) boern. Aug. Ambrst. Gildas. (t) ἔργα. Mt. g.

νερώσει τῆς [u] ἀληθείας″ [x] συνιστῶντες″ ἑαυτοὺς πρὸς πᾶ-
3 σαν συνείδησιν ἀνθρώπων, [y] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.″ Εἰ δὲ
[z] καὶ″ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς
4 ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον. Ἐν οἷς ὁ θεὸς [a] τοῦ
αἰῶνος τούτου″ ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς
τὸ μὴ [b] αὐγάσαι″ [c] † τὸν φωτισμὸν [d] τοῦ εὐαγγελίου
5 τῆς δόξης″ τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ [e]. Οὐ
γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν ἰησοῦν [f] κύριον·″
6 ἑαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν [g] διὰ ἰησοῦν.″ Ὅτι [ὁ θεὸς
ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς [h] λάμψαι,″ [i] ὃς″ ἔλαμψεν ἐν
ταῖς καρδίαις [k] ἡμῶν,″ [l] πρὸς″ φωτισμὸν τῆς γνώσεως
[m] τῆς δόξης″ [n] ∞ τοῦ θεοῦ″ [o] ἐν προσώπῳ″ [p] ἰησοῦ″ χρι-
στοῦ.]

---

c † αὐτοῖς.   n ∞ αὐτοῦ.

(u) καρδίας. 37. (x) συνιστάντες. CD* FG. 17. 39. συνιστάνοντες. 47. 67** 80. (y) = 4* Chrys. etiam in Mt. 9. (z) = 61. al. 3. Slav. Post ἐστι ponit Arm. (a) Sequentibus jungunt Iren. Dial. c. marc. Chrys. Theodoret. Theoph. Œc. Tert. Ambrst. Quidam ap. Aug. et Pel. (b) καταυγάσαι. CDE. 73. Or. semel. Eus. Amphiloch. Epiph. Œc. in comment. διαυγάσαι. A. 10. 17. 23. 31. Dionys. alex. Eus. Archelaus. Dial. c. marc. Cyr. uterq. Damasc. Alii. (c) = ABCD*FG. 17. 23** 39. 73. It. harl. Vulg. ms. Or. semel. Eus. Dial. c. marc. Cyr. uterq. Epiph. Theodoret. Archelaus. Alii. Iren. Aug. Vigil. Ambrst. Pel. αὐτούς. 74. ἐν αὐτοῖς. Dionys. alex. Beda. αὐτῶν. Dial. c. marc. (d) τῆς δόξης τοῦ εὐαγγελίου. Mt. d. (e) + τοῦ ἀοράτου. 23. in m. 31. 37. 47. 72. 74. 80. al. 8. et Barb. 1. Mt. a* Ed. Arm. Syr. p. Ar. pol. Vulg. ms. Theoph. (f) = 42. Epiph. semel. Œc. τὸν κύριον. 80. Ante χριστὸν ponunt FG. boern. (g) διὰ ἰησοῦ. A**C. 17. Ed. Epiph. διὰ χριστοῦ. 5. item Copt. Cyr. *per Jesum*, Vulg. It. Aug. Fulgent. *propter*, Ambrst. Primas. Sedul. (h) λάμψει. ABD* 67** (i) = D*FG. 36. It. harl. Chrys. (etiam in Mt.6.9.) Didym. in catena. Ambr. Aug. Ambrst. ὡς. Mt. m. Æth. οὗτος. 67** *ipse*, Vulg. Pel. + καὶ Arm. (k) ὑμῶν. C. 3. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Dial. c. marc. (l) = Arm. Orig. semel. (m) = 17. 67** 74. (n) C*D*FG. 39. Æth. It. Cyr. Tert. Aug. Ambrst. (o) διὰ τῆς παρουσίας. 6. (p) = AB. 17. Or. semel. Chrys. etiam in Mt. 6. 9, Tert. Alii aliter.

ʺΕχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύ- 7
εσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ
ἡμῶν· Ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι· 8
ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι· Διωκόμενοι, ἀλλ᾽ 9
οὐκ [q] ἐγκαταλειπόμενοι·ʺ καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ
ἀπολλύμενοι· Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ [r] † ἰησοῦ ἐν τῷ 10
σώματι [s] περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ
σώματι [t] ἡμῶνʺ φανερωθῇ. [u] Ἀεὶʺ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, 11
εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ
τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ [x] θνητῇʺ σαρκὶ [t] ἡμῶν.ʺ ʺΩστε 12
ὁ [y] † θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.
[ʺΕχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, [z] κατὰ τὸ 13
γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα·ʺ καὶ ἡμεῖς πι-
στεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· Εἰδότες, ὅτι ὁ ἐγείρας 14
τὸν [a] κύριονʺ ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς [b] διὰ ἰησοῦʺ ἐγερεῖ, καὶ
παραστήσει σὺν ὑμῖν. Τὰ γὰρ πάντα δι᾽ [c] ὑμᾶς,ʺ ἵνα 15
ἡ χάρις πλεονάσασα * διὰ τῶν πλειόνων, τὴν εὐχαρι-
στίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.] Διὸ οὐκ 16

---

[r] † κυρίου. [y] † μὲν.

(q) ἐγκαταλιμπανόμενοι. FG. 73. 92. Eus. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Maximus. || + *humiliamur, sed non confundimur*, marian. Codd. lat. Vulg. sixtin. Pel. Sedul. Beda. (r) = A BCD*FG. 17. 18* 31. 71. 80. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. quater. Cyr. Iren. Tert. Ambrst. ed. Aug. Alii aliter. (s) + ὑμῶν. DEFG. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. It. Iren. Tert. Ambrst. Alii. (t) ὑμῶν, bis. Conject. (u) = 67** *si.* FG. Syr. Erp. boern. Tert. Ambrst. *sic*, flor. καὶ. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (x) = 3. Mt. f. i. (y) = ABDEFG. 31. Syr. (Syr. p. habet c. ob.) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. ed. Pel. (z) = Marcion ap. Epiph. (a) = B. 71. 73. Arm. Vulg. ed. Chrys. in comment. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. Pel. Sedul. (b) = 71. Theoph. etiam in Mt. d. i. σὺν ἰησοῦ. BC. ut videtur, DEFG. 6. 17. 31. Ed. Copt. Slav. Vulg. It. Tert. Ambr. Pel. Ambrst. (c) ἡμᾶς. 37. 80. αὐτὸν. Æth.

[d] ἐκκακοῦμεν·" ἀλλ' εἰ καὶ ὁ [e] ἔξω" ἡμῶν ἄνθρωπος [f] δια-
φθείρεται", ἀλλ' ὁ [g] ἔσωθεν" ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ
17 ἡμέρᾳ. Τὸ γὰρ παραυτίκα [h] ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως
[i] ἡμῶν," καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν [k] αἰώνιον" βάρος
18 δόξης κατεργάζεται [l] ἡμῖν· Μὴ [m] σκοπούντων ἡμῶν" τὰ
βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπό-
μενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια.]
1 [Οἴδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία [n] τοῦ"
σκήνους καταλυθῇ, [o] οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν
2 [p] ἀχειροποίητον, [q] αἰώνιον," ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ
ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
3 [r] ἐπενδύσασθαι" ἐπιποθοῦντες. [s] Εἴγε" καὶ [t] ∾ ἐνδυσά-
4 μενοι" οὐ γυμνοὶ [u] εὑρεθησόμεθα." Καὶ γὰρ οἱ ὄντες
ἐν τῷ σκήνει [x] στενάζομεν βαρούμενοι· [y] ἐφ' ᾧ" οὐ θέ-
λομεν [z] ἐκδύσασθαι," ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταπο-

---

t ∾ ἐκδυσάμενοι.

(d) ἐγκακοῦμεν. BDEFG. 37. 39. Ed. (e) ἔξωθεν. D*73. Basil. Theodoret. (f) φθείρεται. 46* 47. al. 4. Mt. c. al. 3. Theodoret. Theoph. etiam in Mt. d. i. (g) ἔσω. BD*FG. 4. 37. 47. 57. (c. al. 5.) 72. Barb. 2. Mt. a. f. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Damasc. Theodoret. alicubi. || + ἡμῶν. BDEFG. 37. 73. Ed. Arm. Syr. p. boern. Theodoret. (h) + πρόσκαιρον καὶ. D*EFG. 31. Syr. Arr. Arm. Vulg. It. Tert. Aug. Ambrst. Pel. Sic interpretantur Theoph. et Theodoret. (i) = B. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (k) = Arm. (l) + ἐν. Vulg. It. Ambrst. Aug. semel. Pel. (m) σκοποῦντες. D*FG. It. Ambrst. ed. (n) *hujus*, Vulg. It. Tert. Ambrst. Pel. Hier. (o) + ὅτι DEFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Sedul. (p) + οὐκ. FGgr. (q) = Æth. (r) ἐνδύσασθαι. 55. Arm. (s) εἴπερ. BDG. 17. 80. Quidam ap. Chrys. εἰ γὰρ 52. (t) D*FG. Ar. pol. It. Codd. ap. Chrys. et Œc. et Ambrst. Tert. Paulin. Primas. Ambr. Marcion. (u) *inveniamur*, Vulg. It. Tert. Patr. lat. (x) + τούτῳ. CD FG. 31. Mt. k. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Tert. semel. Ambrst. Aug. Alii. (y) ἐπειδὴ. 7* 20* Ed. (etiam St. 3.) Sic explicat Œc. (z) ἐνδύσασθαι. 3. Mt. d in schol. i. in textu. l. 9.

θῇ τὸ [a] θνητὸν ″ ὑπὸ τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ κατεργασάμενος 5
ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, [b] θεός· ὁ [c] — καὶ ″ δοὺς [d] ἡμῖν ″
τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάν- 6
τοτε, καὶ εἰδότες, ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδη-
μοῦμεν ἀπὸ τοῦ [e] κυρίου,″ (Διὰ πίστεως γὰρ περιπα- 7
τοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους·) Θαῤῥοῦμεν [f] δὲ″, καὶ εὐδοκοῦ- 8
μεν μᾶλλον, ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆ-
σαι πρὸς τὸν [g] κύριον·″ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε 9
[h] ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες,″ εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.
Τοὺς γὰρ [πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν 10
τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ,] ἵνα κομίσηται ἕκαστος
[i] τὰ″ [k] διὰ ″ τοῦ σώματος, [l] πρὸς ἃ ″ ἔπραξεν [m], εἴτε
ἀγαθὸν, εἴτε [n] ∞ κακόν.″

Εἰδότες οὖν * τὸν φόβον τοῦ κυρίου, ἀνθρώπους [o] πεί- 11

---

[n] ∞ φαῦλον.

(a) φθαρτὸν. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt., d. i. (b) + καὶ χρίσας ἡμᾶς. 9. Slav. 8. (c) = BCDFG. 17.67** 73. 80. Syr. Arm. Vulg. It. Or. Iren. lat. Aug. Sedul. Pel. (d) = Mt. g. Chrys. etiam in Mt. 6. 9*. (e) θεοῦ. DEF G. It. Nulli Patr. lat. (f) = 67** 73. al. 3. Mt. b. Ar. pol. οὖν. FG* 17. Syr. Erp. Ambrst. Hier. Ambr. Sedul. οὖν δὲ. G. *ergo t. autem*. boern. γὰρ. Mt. 19. *etiam*, germ. clar. Lucif. (g) θεόν. D. 17. Vulg. ms. Arm. Clem. Ambrst. (h) ἐκδημοῦντες εἴτε ἐνδημ. 3. 39. Syr. Erp. Æth. Vulg. boern. Clem. Tert. Lucif. Or. int. Ambr. Pel. (i) = Clem. semel. Tert. semel. Hilar. scil. *reportet per corpus* s. *in carne*. item Syr. ἃ. D*FG. Tert. semel. Aug. alicubi. (k) ἴδια. Ed. Arm. Vulg. It. Or. bis. (sed quinquies διὰ.) Or. int. Theodoret. alicubi. Damasc. alicubi. Cypr. Lucif. Ambrst. Pel. Sedul. Ambr. Prædestin. Zeno. Cassiod. Alii lat. Sed διὰ Clem. Ath. Bas. Cyr. Tert. Hier. Aug. Philastr. (l) = Dgr*FG. Slav. *accipiat quæ per corpus admisit* s. *gessit*. Tert. semel. Aug. alicubi. Alii. ἃ. 30. 41. 44. Athenag. Or. semel. ἴσα. Chrys. in textu, etiam in Mt. 9. πρὸς ἃ. 20. 47. Mt. l. Ed. Œc. (m) + *olim*, Arm. (n) C. 17. 23. 37. 39. Or. sexies (sed semel cum Clem. κακὸν.) Eus. Ephr. Ath. Epiph. Bas. Nyss. Cyr. sæpe. Damasc. Alii. (o) πείθωμεν. 23. 46. Œc. ed. dis.

θομεν,″ Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· [p] ἐλπίζω″ δὲ καὶ ἐν ταῖς
12 συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. Οὐ [q] = γὰρ″ πάλιν
ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες
ὑμῖν [r] καυχήματος″ ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν
13 προσώπῳ καυχωμένους, καὶ [s] οὐ″ καρδίᾳ. Εἴτε γὰρ
14 ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ ἀγά-
15 πη τοῦ [t] χριστοῦ″ συνέχει ἡμᾶς, Κρίναντας τοῦτο, ὅτι
[u] — εἰ″ εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, [x] ἄρα οἱ πάντες
ἀπέθανον· καὶ [ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν,″ ἵνα οἱ ζῶντες
μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ [y] αὐτῶν″ ἀποθα-
16 νόντι καὶ ἐγερθέντι.] Ὥστε [z] ἡμεῖς [a] ἀπὸ τοῦ νῦν″ οὐ-
δένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· [b] εἰ δὲ καὶ″ ἐγνώκαμεν
κατὰ σάρκα χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν [c].
17 Ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, * καινὴ κτίσις [d]· τὰ ἀρχαῖα
18 παρῆλθεν, ἰδοὺ, γέγονε καινὰ [e] τὰ πάντα.″ Τὰ δὲ
πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ

(p) ἐλπίζομεν. 10. Ed. (q) = BC D* EG. 10. 39. 67** Syr. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Ambrst. Pel. (r) καυχήσεως. 72. al. 3. Mt. m. Ed. (s) μή. B. 17. 31. 37. 71. 73. 80. Mt. a. in marg. Theodoret. ‖ + ἐν D* FG. 17. 37. 73. Mt. l. Syr. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. (t) Θεοῦ. C. ut videtur. 17. 39. 42. 46. Mt. k. Syr. p. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Theoph. ms. (u) = BC** D* EFG. 10. 17. 46. 47. 71. 73. 80. al. 13. Mt. a (sed habet in m.) al. 3. Syr. utr. (non Arr.) Æth. It. Chrys. alicubi (et h. l. etiam in Mt. 6. 9.) Ath. ut videtur. Cyr. alicubi. Theodoret. Damasc. Œc. in comment. Ambrst. ed. (x) = Mt. b. c. e. f. (y) πάντων. 47. 74. al. 9. et Barb. 2. Mt. a. Œc. Leo. πάντων αὐτῶν. 42. Barb. 1. Mt. l n. (z) + καί. 37. 47. 49. (a) = Arm. (b) εἰ καί. BC** D* 17. 39. καὶ εἰ. FG. Vulg. It. Patr. lat. εἰ δὲ. Mt. d. g. (c) + κατὰ σάρκα. D* EFG. It. Hier. semel. + οὕτως. Arm. (d) + ἀνακαινίζεται. 72** 74. Or. ‖ + ὅτι. Arm. (e) = BCD* FG. 67* Copt. Æth. It. Vulg. ms. Clem. Cyr. Nyss. Tert. alicubi. Aug. Hilar. Auct. de promiss. ‖ Ante καινὰ ponunt 17. 46. 48. 67** 72. al. 5. Mt. c. 9. al. 4. Ed. Syr. Vulg. Ath. Cyr. Dial. c. marc. Theodoret. Naz. Theophyl. Ambrst. Alii. ‖ Sequens τὰ δὲ πάντα = Syr. Erp.

διὰ [f] = ἰησοῦ ″ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν
τῆς καταλλαγῆς. [g] Ὡς ″ ὅτι Θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κό- 19
σμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος [h] ἐν ″ ἡμῖν [i] τὸν λό-
γον τῆς καταλλαγῆς. [k] Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν ″ πρεσβεύ- 20
ομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· [l] δεό-
μεθα ″ ὑπὲρ χριστοῦ, [m] καταλλάγητε ″ τῷ Θεῷ. Τὸν 21
[n] — γὰρ ″ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρ-
τίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς [o] γινώμεθα ″ δικαιοσύνη [p] Θεοῦ ″
ἐν αὐτῷ.] [Συνεργοῦντες δὲ [q] [r] καὶ ″ [s] παρακαλοῦ- 1
μεν, ″ μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι [t] ὑ-
μᾶς· ″ (Λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ 2
ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ, [u] νῦν ″ και-
ρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ, [u] νῦν ″ ἡμέρα σωτηρίας·) Μη- 3
δεμίαν [x] ἐν ″ μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μω-
μηθῇ ἡ διακονία [y]. Ἀλλ' ἐν παντὶ [z] ∞ συνιστῶντες ″ 4

---

[z] ∞ συνιστάντες s. συνιστάνοντες.

(f) = BCD*FG. 17. 31. 39. 57. (cum 3. 69.) 73. Mt. b. e. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Tert. Aug. Hilar. Ambrst. Pel. item Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (g) = 6. 67** (h) = 89. al. 8. Mt. l. al. 3. Ed. (i) + τοῦ εὐαγγελίου. D*EFG. It. + αὐτοῖς. 21. (k) ὃ ὑπὲρ χριστοῦ. DEFG. *quod* (verbum) *pro Christo*. boern. *pro quo Christo*. clar. germ. ὑπὲρ χριστοῦ ὑπὲρ οὗ Ambrst. (l) δεόμενοι. D*FG. It. Chrys. in Mt. 6. Hilar. Ambrst. (m) καταλλαγῆναι. D*FG. Syr. p. in m. It. Aug. Ambrst. (n) = BCD*FG. 67** 71. Copt. Vulg. It. (Or.) Aug. Ambrst. Pel. (o) γινώμεθα. DE. 47. al. 6. pluresve. Mt. a. al. 8. Ed. Or. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theodoret. Theoph. (p) = 46. Mt. c. Theodoret. alicubi. Alii transponunt. (q) + ὑμῶν. Arm. (r) = 17. 37. 89. al. 7. et Barb. 2. Syr. Erp. Vulg. ed. Theodoret. Pel. Aug. (s) παρακαλοῦντες. D*EFG. It. (t) = D* ἡμᾶς. C. 4. 17. 89. (u) bis = Arm. Posterius = Chrys. semel. (etiam in Mt. 6. 9.) Hilar. (x) = Syr. Erp. Vulg. Œc. in comment. Ambrst. Pel. Auct. de singular. cleric. Cassiod. (y) + ἡμῶν. DEFG. 66** 73. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. l.) Œc. in comment. Ambrst. Aug. Pel. (z) συνιστάντες. CD*FG. 17. Clem. Cyr. συνιστάνοντες. B. 31. 73. Ed. Damasc.

ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ ἐν θλί-
5 ψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, [a] ἐν στενοχωρίαις, Ἐν πληγαῖς, ἐν
φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνί-
6 αις, ἐν νηστείαις· Ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακρο-
θυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
7 ἀνυποκρίτῳ, Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει [b] Θεοῦ· διὰ
τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν,
8 Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας·
9 ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγι-
νωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ [c] ἰδοὺ" ζῶμεν· ὡς
10 [d] παιδευόμενοι", καὶ μὴ θανατούμενοι· Ὡς λυπούμε-
νοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτί-
ζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ [e] πάντα κατέχοντες.]
11 [Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, κορίνθιοι, [f] ἡ"
12 καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν·
13 [g] στενοχωρεῖσθε" δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις [h] ὑμῶν." Τὴν
δὲ αὐτὴν [i] ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω,) πλατύνθητε
14 καὶ ὑμεῖς. [k] Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες [l] ἀπίστοις." τίς
γὰρ μετοχὴ [m] δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;" [n] ∞ τίς δὲ"
15 κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; [o] Τίς δὲ" [p] συμφώνησις"

---

[n] ∞ ἢ τίς.

(a) + ἐν διωγμοῖς. 72** 74. Mt. a. in marg. m. Chrys. alicubi. Post στενοχ. addit 23 in m. (b) + πνεύματος. 47. (c) ἴδε. FGgr. (d) πειραζόμενοι. D* FG. It. Ambrst. (e) + τὰ. 3. Mt. c. (f) καὶ ἡ. Arm. ἡ γὰρ. Barb. 1. (g) στενοχωρούμεθα. Conject. (h) ἡμῶν. 72. Mt. c. d. (i) + *habentes*. Vulg. Ambrst. Pel. Sedul. (k) + καί. FG. Arm. It. Ambr. Ambrst. (l) μετὰ ἀπίστων. FG. Vulg. It. Patr. lat. ὡς ἀπίστοις. Slav. (m) δικαιοσύνῃ μετὰ ἀνομίας. Arm. item FG. Vulg. It. Patr. lat. (exc. Tert. Cypr. Ambrst. ed.) δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας. D*E. (n) CDEFG. 17. 31. 37. 39. 67** 73. 80. Mt. a** d. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Cypr. Lucif. Ambrst. Pel. Hier. Aug. Alii. ἢ τίς δὲ. 67* 72** τις Or. Aug. semel. (o) ἢ τίς. Arm. Ambrst. (p) συμφωνία. 17.

[q] χριστῷ" πρὸς [r] βελίαρ;" ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπί-
στου; [s] Τίς δὲ" συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ [t] εἰδώ- 16
λων;" [[u] ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε" ζῶντος· [x] καθὼς
εἶπεν ὁ θεός·"] ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπα-
τήσω· καὶ ἔσομαι [y] αὐτῶν θεός," καὶ αὐτοὶ ἔσονταί
[z] μοι" λαός. Διὸ [a] ἐξέλθετε" ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ 17
ἀφορίσθητε, [b] λέγει κύριος," καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτε-
σθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πα- 18
τέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει κύριος παντοκράτωρ. Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς 1
ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, [καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ
παντὸς μολυσμοῦ [c] σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦν-
τες [d] ἁγιωσύνην" ἐν φόβῳ θεοῦ.]

---

[r] βελίαλ.

(q) χριστοῦ. 13. ap. Beng. 17. Vulg. clar. germ. Or. bis. (semel ut rec.) Patr. lat. (r) C. 17. 23. 46. 67. 72. 80. al. 21. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Arm. Æth. Syr. p. Slav. barl* ut videtur. Clem. semel. Pseudo Ign. Testam. 12 patriarch. Canon apost. Or. Nyss. Naz. Bas. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Patr. gr. alii. Martinus I. βελίαν. DEgr. 37. 47. 89. al. 3. Mt. g. Plurimi ap. Hier. Carm. sibyll. Theodoret. alicubi. Tert. βελίαβ. FGgr. Syr. p. in m. græce. clar. germ. *Christi et Beliæ*, Tert. bis, sed *Belial* semel; et sic B. Vulg. boern. Patr. lat. *Satan*, Syr. (s) ἢ τίς. Arm. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Tert. Ambrst. (t) *dæmonum* scil. templo, Syr. *templo Satanæ*, Erp. εἰδωλείων. Conject. (u) ἡμεῖς . . . ἐσμεν. BD. 6. 10. 17. 23. 31. 39. 67** 71. 80. Copt. clar. germ. Clem. Aug. semel. ‖ ναὸς] ναοί. Mt. m. Clem. (x) λέγει γὰρ ὁ θεός. D* EFG. It. *dicit enim*, Tert. Aug. semel. *sicut dictum est*, Syr. Erp. καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης. Clem. *scriptum est enim*, Lucif. (y) αὐτοῖς θεός. G. Mt. 19. boern. Or. bis. αὐτοῖς εἰς θεόν. Slav. 1. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Hilar. (z) μου. C. 17. 37. Damasc. (a) ἐξέλθατε. BCFG. 71. Damasc. (b) — 4* Mt. g. Tert. Post ὑμᾶς rejiciunt Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (c) σαρκός, καὶ πνεύματος ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην. Ambrst. in textu et comment. Utrumque habet Aug. (d) δικαιοσύνην. 43.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθεί-
3 ραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. Οὐ πρὸς κατάκρισιν
[e] λέγω· προείρηκα γὰρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε
4 εἰς τὸ [f] συναποθανεῖν" καὶ συζῆν. Πολλή μοι παῤῥη-
σία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πε-
πλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ
5 ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν
εἰς μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν,
ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν [g] μάχαι", ἔσωθεν φό-
6 βοι. Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς, παρεκάλε-
7 σεν ἡμᾶς [h] ὁ θεὸς", ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου· Οὐ μόνον
δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρα-
κλήσει [i] ᾗ παρεκλήθη" ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν
ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ
8 ἐμοῦ· ὥστε [k] με" μᾶλλον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύ-
πησα ὑμᾶς ἐν τῇ [l] ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, [m] εἰ καὶ
μετεμελόμην· βλέπω γὰρ, ὅτι" ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ
9 καὶ * πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. [n] Νῦν" χαίρω, οὐχ
ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν·
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεὸν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ
10 ἡμῶν. [Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη [o] μετάνοιαν εἰς σωτη-

(e) + μου. 61. + ὑμῶν. Mt. d. Syr. Erp. Vulg. (non harl.) Ambrst. ed. Pel. (f) ἀποθανεῖν. 3. 28. Mt. e. l. (g) γὰρ μάχαι, καὶ. Arm. (h) = 72. 74. Mt. c. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. ‖ = ὁ C. 4. (i) ᾗν παρεκλήθην. D* Egr. ‖ + αὐτὸς. Arm. (k) = 31. 35. 37. 39. Mt. b. c. g. Ponunt post μᾶλλον DE. Theodoret. Post χαρῆναι FG. Arm. (l) + πρώτῃ. Syr. p. (m) Εἰ δὲ καὶ μετεμελόμην, βλέπω, ὅτι. B. *Etsi pœniteret, videns quod.* Vulg. *et si pœnitet, video quod.* clar. germ. item Ambrst. ‖ = γὰρ. D* (n) = D* Syr. clar. germ. (o) εἰς μετάνοιαν. Slav. 5.

ϱίαν" [p] ἀμεταμέλητον" [q] κατεϱγάζεται·" [r] ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεϱγάζεται."] Ἰδοὺ γὰϱ, 11
αὐτὸ [s] τοῦτο" τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι [t] — ὑμᾶς", πό-
σην κατειϱγάσατο [u] ὑμῖν σπουδήν· ἀλλὰ ἀπολογίαν,
ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε
ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι [x] — ἐν" τῷ πϱάγματι· Ἄϱα εἰ 12
καὶ ἔγϱαψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ [y] ἀδικήσαντος," οὐδὲ
εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανεϱωθῆναι
τὴν σπουδὴν [z] ∾ ἡμῶν τὴν ὑπὲϱ ὑμῶν" [a] πϱὸς ὑμᾶς,"
[b] ἐνώπιον τοῦ θεοῦ." Διὰ τοῦτο [c] παϱακεκλήμεθα ἐπὶ 13
τῇ παϱακλήσει ὑμῶν· πεϱισσοτέϱως δὲ μᾶλλον" ἐχά-
ϱημεν ἐπὶ τῇ [d] χαϱᾷ" τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται [e] τὸ πνεῦ-

---

[z]. ∾ ὑμῶν τὴν ὑπὲϱ ἡμῶν.

(p) = harl. ἀμετανόητον. 41. Theoph. ms. ἀμέλητον. Or. semel. ἀμετάβλητον. Or. semel. (Sed bis ut rec.) *stabilem*, Vulg. It. Ambrst. Pac. Pel. (q) ἐϱγάζεται. CDE. 37. Justin. Clem. Or. bis (sed bis ut rec.) Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (r) = 17. 31. al. 5. Mt. c. g. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. ‖ κατεϱγάζεται] ἐπιφέϱει. 42. (s) = 4. Chrys. in Mt. 6. 9. Theoph. etiam in Mt. d. i. (t) = BCFG. 17. boern. Ambrst. Aug. (u) + ἐν. CFG. 10. 23. 31. 39. 46** 48. 57. (c. al. 6.) 72. 73. al. 5 et Barb. 1. Ed. (Syr. Ar. p. Arm. Slav. Vulg. boern.) Bas. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam Mt. d. i.) Ambrst. Sedul. Pel. (x) = C D*gr. FG. 13. 17. 80. Barb. 1. Vulg. boern. Clem. Damasc. Ambrst. ed. Pel. (y) ἀδικήματος. 19. 55. ‖ + ἀλλ'. B. 37. 73. (z) CDE. 17. 23. 39. 46. 57 (c. al. 5.) 72. 73. 80. 87. al. 24. pluresve et Barb. 6. Mt. a. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Arr. Copt. Æth. germ. Damasc. (a) = Barb. 6. vel 7, ut videtur! Syr. Erp. Arm. Æth. Vulg. ed. Ambrst. Pel. πϱὸς ἡμᾶς. Barb. 1. Mt. k. (b) = Chrys. etiam in Mt. 9. (c) παϱακεκλήμεθα· ἐπὶ δὲ τῇ παϱακλήσει ὑμῶν (s. ἡμῶν) πεϱισσοτέϱως μᾶλλον. BCDE FG. 10. 36. et 39 ap. Wetst. 46. 68. 80. al. 5. Mt. b. e. f. g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. It. Chrys. in comment. et in Mt. 6. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Pel. Beda. ‖ δὲ (utrumvis) = 32. et 36 et 39. ap. Mill. 69. 71. Theodoret. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν. BCDEG. 3. 17. 23. 33. Mt. d. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (d) παϱουσίᾳ. 36. Mt. a. in marg. (e) τὰ σπλάγχνα. Chrys. in comment. dis.

14 μα" αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· "Οτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ
ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην· ἀλλ' ὡς [f] πάντα"
ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις
15 ἡμῶν ἡ [g] ἐπὶ τίτου", [h] ἀλήθεια" ἐγενήθη· Καὶ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμι-
μνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοὴν, ὡς μετὰ φόβου
16 καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω [i] †, ὅτι ἐν παντὶ
θαῤῥῶ [k] ἐν ὑμῖν."]
1 [[l] Γνωρίζομεν" δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ
θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μακεδονίας·
2 "Οτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ [m] περισσεία" τῆς
[n] χαρᾶς αὐτῶν", καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν
ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς [o] ἁπλότητος" αὐτῶν·
3 "Οτι κατὰ δύναμιν (μαρτυρῶ) καὶ [p] ὑπὲρ" δύναμιν
4 [q] [r] αὐθαίρετοι", Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι
[s] ἡμῶν" τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς
5 εἰς τοὺς ἁγίους [t] †· Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ'

---

[i] † οὖν. [t] † δέξασθαι ἡμᾶς.

(f) πάντοτε. FG. (boern. utrumvis) Chrys. etiam in Mt. 9. (g) πρὸς τίτον. DEFG. 37. 71. 73. 80. Syr. utr. (sed in post. rec. in m.) Copt. Arm. Slav. ut videtur. Vulg. It. Pel. (h) ἐν ἀληθείᾳ. Barb. 2. ἀληθὴς. Theoph. etiam in Mt. i. (i) = DEFG. 23. 57. (cum al. 5) 72. al. 12. pluresque. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Erp. Syr. p. (habet in m.) Copt. Slav. 5. et ant. Vulg. It. Chrys. semel. Theodoret. alicubi. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Œc. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. νῦν. Syr. p. c. ast. καὶ νῦν χαίρω. Arm. (k) ὑμῖν. 74. al. 3. Mt. k. εἰς ὑμᾶς. Mt. b. (l) γνωρίζω. 47. 73. 80. al. 10. Mt. c. m* al. 5. Lectionaria. Arm. Æth. Ar. p. harl* Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Sedul. (m) περιουσία. Mt. d. (n) χάριτος αὐτῶν. 67** χάριτος ὑμῶν. 29. (o) χρηστότητος. 37. (p) παρά. BDEG. 17. 45. 46. (q) + αὐτῶν. Syr. Arm. Syr. p. c. ob. (r) = Arm. Chrys. in Mt. 9. (s) = 67** Arm. Ambrst. ed. *nostram*, Ambrst. ed. ὑμῶν. 61. al. 3. Ar. p. *rogo vos*, Æth. (t) = BDEFG. (hiant AC.) 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 48. 61. 71. 73. 74. 80. al. 28 et Barb. 1. Mt. b. c. e. f. g. k. Ed. Syr. utr.

ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ, [u] καὶ" ἡμῖν, διὰ θε-
λήματος θεοῦ·] [x] Εἰς τὸ" παρακαλέσαι [y] ἡμᾶς" τίτον, 6
ἵνα καθὼς προενήρξατο [z], οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ [a] εἰς
ὑμᾶς" καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἀλλ' [ὥσπερ ἐν παντὶ 7
περισσεύετε, (πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πά-
σῃ σπουδῇ, καὶ τῇ [b] ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν" ἀγάπῃ,) ἵνα καὶ
ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν 8
λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς [c] ὑμε-
τέρας" [d] ἀγάπης" γνήσιον δοκιμάζων· (Γινώσκετε γὰρ 9
τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι'
[e] ὑμᾶς" ἐπτώχευσε, πλούσιος ὤν, ἵνα [f] ὑμεῖς τῇ ἐκείνου
πτωχείᾳ πλουτήσητε·") Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. 10
τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον [g] τὸ ποιῆσαι,
ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν" προενήρξασθε [h] ἀπὸ πέρυσι·"
Νυνὶ δὲ καὶ [i] τὸ" ποιῆσαι [k] ἐπιτελέσατε," ὅπως καθά- 11
περ ἡ προθυμία [l] τοῦ" θέλειν, οὕτω καὶ [m] τὸ" ἐπιτελέ-
σαι ἐκ τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, 12

Arr. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Orig. int. Aug. Ambrst. ed. in textu. Pel. in textu. *suscipi* ante τὴν χάριν habet Ambrst. ed. δοθείσης ἡμῖν. Arm. (u) καὶ ὕστερον. Arm. *deinde*, Vulg. It. Ambrst. Pel. (x) ὥστε. 3. 35. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Theoph. etiam in Mt. d. i. (y) = Mt. d. Arm. (Vulg. It.) ὑμᾶς. 72. ap. Hensler 74. Mt. k. (z) + ἐν ὑμῖν. 66. in m. Chrys. in textu. (etiam in Mt. 6. 9.). Theoph. etiam in Mt. d. i. (a) = Iidem. εἰς ἡμᾶς. 72. ap. Birch. (b) ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν. 31. 37. 73. 74. 80. al. 4. Syr. Arm. Slav. 5 et ant. ἐξ ἡμῶν εἰς ἡμᾶς. 17, *ex nobis et vobis*, Ambrst. ‖ = ἐν ἡμῖν. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (c) ἡμετέρας. 23. 72. al. 3. Mt. d. m. Ed. (d) σπουδῆς. 17. Mt. d. (e) ἡμᾶς. 19. 23. 37. 41. 55. 61. 74. al. 5. Mt. b. d. g. Chrys. etiam in Mt. 6. 9, Theodoret. alicubi. (f) ἡμεῖς . . . πλουτήσωμεν, 19. 41. 55. 74. Or. ut videtur. Chrys, in textu. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. alicubi. Ath. Theophilus alex. Patr. lat. qu. (g) τὸ θέλειν . . . τὸ ποιῆσαι. Syr. Erp. τῷ π . . τῷ θ, Chrys. (h) = Æth. (i) τοῦτο. 26. τῷ Chrys. Vulg. It. Aug. Pel. (k) ἐπιτελέσατε. Æth. Chrys. (l) ἐκ τοῦ. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. τὰ D* (m) τοῦ. Mt. n, Vulg. It, Patr. lat,

καθὸ ἐὰν [n] ἔχῃ″ [o] = τις″, εὐπρόσδεκτος, [p] οὐ καθὸ οὐκ
13 ἔχει″. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις [q] ἄνεσις,″ ὑμῖν [r] δὲ″ θλί-
14 ψις, [s] Ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ″ τὸ ὑμῶν
περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα [t] καὶ τὸ ἐκεί-
νων περίσσευμα [u] γένηται″ εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως
15 γένηται ἰσότης [x]. Καθὼς γέγραπται· [y] ὁ″ τὸ πολὺ [z],
οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ [a] ὁ″ τὸ ὀλίγον [z], οὐκ ἠλατ-
16 τόνησε.] [Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ [b] ∞ διδόντι″ τὴν
αὐτὴν σπουδὴν [c] ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ″ Τίτου·
17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο· σπουδαιότερος δὲ
18 ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε [d] πρὸς ὑμᾶς.″ Συνεπέμ-
ψαμεν δὲ μετ᾽ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν [e], οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ
19 εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· Οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος
ἡμῶν [f] [g] ∞ σὺν″ τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽

---

[b] ∞ δόντι. [g] ∞ ἐν.

(n) ἔχει. B. 71. pluresve. Mt. b. c. d. (o) = BCDEFG. 10. 17. 39. 46. 71. al. 3. Mt. f. g. Ed. Arm. Syr. p. habet c. ast. Vulg. It. Clem. Chrys. in comment. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Damasc. Cypr. Ambrst. Aug. Pel. Ante ἔχῃ ponunt 73. 80. τὶ. 55. (p) = Æth. || + τις. DEFG. boern. (q) ἄνεσιν θλίψιν, et mox θλίψιν. Arm. (r) = 17. 33. 35. 80. Æth. clar. germ. (s) = Chrys. etiam in Mt. 6. item in Mt. 9. || ἐν τῷ νῦν καιρῷ. = Hier. Antecedentibus jungunt Aug. Ambrst. (t) + γένηται ἰσότης ἐν τῷ νῦν καιρῷ Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (u) = 74. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (x) + ἐν τῷ νῦν καιρῷ. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (y) ῷ. 72. al. 4. Ed. tol. (z) + ἔλαβε. Arm. || πολὺ] + *habuit*, harl* Cypr. Ambrst. Pel. (a) ῷ. 72. al. 3. Ed. tol. || = FG. 80. al. 6. Mt. c. d. m. (b) CDEFG. 39. 47. 67** 80. 108. al. 20. Mt. a. k** m* al. 4. Chrys. (etiam in Mt. 9 et semel in 6.) Theoph. ed. (c) ἐν τῇ παρουσίᾳ. 2. (d) = Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (e) + ἡμῶν. 10. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. sixt. Ambrst. Pel. Beda. (f) + ἐγένετο. DE. Arm. Vulg. ed. Aug. Ambrst. Pel. (g) BC. 6. 10. 17. 31. 37. 39. 47. 67. 71. 73. Mt. a** l. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 5. et ant. Vulg. Damasc. Aug. Ambrst. Pel.

[h] ἡμῶν″ πρὸς τὴν [i] — αὐτοῦ″ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ
προθυμίαν [k] ἡμῶν″ [l] Στελλόμενοι″ τοῦτο, μή τις [m] ἡμᾶς″ 20
μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ'
ἡμῶν· [n] ∾ Προνοούμενοι″ [o] ♯ γὰρ″ καλὰ οὐ μόνον ἐνώ- 21
πιον [p] κυρίου″, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμ- 22
ψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν
ἐν πολλοῖς [q] [r] πολλάκις″ σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ [s] πο-
λὺ″ σπουδαιότερον, πεποιθήσει [t] πολλῇ″ τῇ εἰς ὑμᾶς.
Εἴτε ὑπὲρ τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός. 23
εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χρι-
στοῦ. Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν 24
καυχήσεως ὑπὲρ [u] ὑμῶν″, [x] εἰς αὐτοὺς″ * [y] ἐνδείξασθε″
[z] † εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

Περὶ μὲν [a] γὰρ″ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους 1
περισσόν μοι ἐστὶ [b] τὸ″ [c] γράφειν″ ὑμῖν. Οἶδα γὰρ 2
τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδό-

---

[k] ∾ ὑμῶν. [n] ∾ προνοοῦμεν. [z] † καὶ.

(h) ὑμῶν. C. 55. 73. Mt. 6. semel. (i) = BCD*FG. 23. 31. 39. 57. (cum 3. 71.) 73. 80. Ed. Æth. Copt. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. αὐτὴν. 6. 43. 67** ap. Birch. 74. (k) BCDEFG. 6. 10. 23. 37. 39. 46. 72. 73. 74. 80. al. 25. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. Vulg. It. Chrys. in Mt. 9. (sed rec. in comment.) Theodoret. Œc. Aug. Ambrst. ed. Pel. ‖ καὶ προθυμίαν ἡμῶν τελοῦσιν. (θέλουσιν ap. Mill.) DE. *et destinatam nostram voluntatem*. clar. germ. (l) ὑποστελλόμενοι. FG. δεδοικότες. 4** (m) = Arm. ὑμᾶς. Ggr. 31. 37. 73. al. 3. (n) BDEFG. 6. 11. 67** 80. 91. Ed. Copt. Arm. Ar. p. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Ambrst. Alii. (o) Iidem et C. 17. 37. 39. 47. 73. al. 3. Syr. Erp. Clem. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (p) θεοῦ. Mt. k. Syr. Erp. Vulg. Ambrst. Aug. Pel. (q) + αὐτοῦ. Arm. (r) = 3. 36. 43. Ar. pol. (s) = 69. 74. 80. Theoph. in Mt. d. i. πολλοῖς. 39. πολλῷ. Theodoret. (t) = FG. 67** 69. boern. (u) ἡμῶν. D*G. 71. 73. boern. (x) = 44. Barb. 1. Slav. 8. εἰς ἑαυτούς. Slav. 5. αὐτοὺς. 71. (y) ἐνδεικνύμενοι. BD*EFG. 17. It. (z) = BCD*EFG. 17. 57. (c. al. 7.) 73. 80. al. 41. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. (exc. ant.) Vulg. It. Patr. gr. et lat. (a) = C. 2. 41. Mt. d. (b) = C. 17. 73. τοῦ. FG. Theodoret. ms. (c) προγράφειν. 17.

σιν, ὅτι ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ [d] ἐξ"
3 ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. Ἔπεμψα δὲ τοὺς
ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν [e] τὸ ὑπὲρ ὑμῶν"
κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· [f] ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρε-
4 σκευασμένοι ἦτε· Μήπως, ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ μακεδό-
νες, καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, [g] καταισχυν-
θῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ [h] λέγωμεν" ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστά-
5 σει [i] ταύτῃ" [k] †. Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην [l] παρα-
καλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν [m] εἰς" ὑμᾶς,
καὶ προκαταρτίσωσι τὴν [n] ∞ προκατηγγελμένην" εὐλο-
γίαν [o] ὑμῶν", [p] ταύτην" ἑτοίμην εἶναι οὕτως [q] ὡς" εὐ-
6 λογίαν, [r] καὶ" μὴ [s] ὡς" πλεονεξίαν.] [t] Τοῦτο δὲ,"
[ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ
ὁ σπείρων [u] ἐπ' εὐλογίαις", [x] ἐπ' εὐλογίαις" [y] καὶ" θε-
7 ρίσει. Ἕκαστος καθὼς [z] προαιρεῖται" τῇ καρδίᾳ· μὴ

---

[k] † τῆς καυχήσεως. [n] ∞ προκατηγγελμένην. [s] ὥσπερ.

(d) = BC. 17. 39. 67** 74. Alius. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Vulg. Ambrst. Pel. (e) = FG. 45. boern. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (f) + ἀλλ'. 37. 71. Syr. p. c. ast. Arm. Theodoret. (g) + καὶ. D*E. 2. clar. germ. (h) λέγω. DEG. Vulg. ms. It. Ambrst. Aug. Theoph. in comment. (i) = 67** ταύτης. 47. 74. Slav. ms. Œc. (k) = BCD*FG. 17. 23* 57. (cum 3. 69. 70. 71.) 67** Copt. Vulg. It. Ambrst. Pel. Aug. (l) προπέμψαι τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα προκαταρτίσωσι ταύτην τὴν εὐλογίαν ὑμῶν ἑτοίμην etc. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theoph. in Mt. i. (m) πρὸς. BDEFG. 37. 46. (n) BCDEFG. 17. 23. 57. Copt. Vulg. It. Theoph. Aug. Ambrst. Pel. (o) = D* Vulg. clar. germ. Pel. (p) = FG. Arm. boern. (q) = 69. (r) = FG. 52. Syr. Erp. Vulg. It. Chrys. in comment. Aug. Ambrst. Pel. (s) BCDEFG. 17. 23. 37. 39. 47. 57. (cum 49. et al. 6.) 73. 80. al. 25. Mt. a. al. 10. Ed. Patr. gr. etiam Mt. d. i. 6. 9. ‖ = 29. ap. Mill. 46. (t) = 37. 69. 74. Lectionaria. Arm. Slav. 5. 8. ‖ + λέγω. 14. Syr. ms. Ar. p. Copt. Slav. ed. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Ambrst. Pel. (u) ἐν εὐλογίᾳ. D*FG. Slav. 5. It. Ambrst. Sedul. (x) ἐπ' εὐλογίᾳ. FG. Slav. 5. ἐξ εὐλογίας. D* It. Cypr. Ambrst. Hier. (y) = DE. Erp. Æth. (z) προήρηται. BCFG. 31. 67** 71. (Copt. Arm. Vulg. clar. germ.) Chrys. ms. Cypr. Aug. Pel. + τῇς. Arm.

ἐκ λύπης, [a] ἢ" ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ
ὁ Θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι 8
εἰς ὑμᾶς· ἵνα ἐν παντὶ [b] πάντοτε" πᾶσαν αὐτάρκειαν
ἔχοντες, περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· Καθὼς γέ- 9
γραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη
αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν [c] σπέρ- 10
μα" τῷ σπείροντι * καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, [d] χορηγήσαι * καὶ
πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι" τὰ [e] γενήματα" τῆς
[f] δικαιοσύνης" ὑμῶν· [g] Ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι [h] εἰς 11
πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' [i] ἡμῶν" εὐ-
χαριστίαν τῷ Θεῷ·] Ὅτι [ἡ διακονία τῆς λειτουργίας 12
ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα
τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχα-
ριστιῶν [k] τῷ Θεῷ· Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύ- 13
της δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ [l] ὑποταγῇ" τῆς ὁμολο-
γίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἁπλό-
τητι τῆς [m] κοινωνίας" εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, Καὶ 14
αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων [n] ὑμᾶς, διὰ τὴν
ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Χάρις [o] = δὲ" 15
τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

---

[d] ∾ χορηγήσαι καὶ πληθύναι τ. σπ. ὑ. κ. αὐξήσαι.
[e] γεννήματα.

(a) μηδὲ. Slav. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. καὶ. Arm. (b) = FG. 7. Ed. boern. (c) σπόρον. BD*FG. 80. (d) BCD* 10. 23. 31.-37. 39. 71. al. 5. Mt. h. item FG. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. alicubi. Cypr. Ambrst. Alii. (e) BC FG. Alii. Mt. a. al. 13. Ed. (f) διακονίας. 39. (g) + ἵνα. FG. Vulg. boern. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Cypr. Ambrst. Alii. (h) + περισσεύητε. Ed. *abundetis*, Vulg. Auctor de voc. gent. Pel. Beda. (i) ὑμῶν. C* 66** 67. 71. 74. 91. Mt. i. k. Syr. p. in m. boern* Damasc. (k) + ἐν. Vulg. Cypr. Ambrst. Pel. (l) ὑπομονῇ. Mt. m. (m) διακονίας. 39. 43. (n) + ἰδεῖν. 17. 66. in m. Ambrst. (o) = BCD*FG. 74. Vulg. It. Ambrst. ed. Pel. Aug. Beda.

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρα-
όντητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον
2 μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ [p] εἰς" ὑμᾶς· Δέο-
μαι δὲ, τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι [q] τῇ πεποιθήσει", [r] ᾗ"
λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς
3 ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ [s] περι-
4 πατοῦντες", οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, (Τὰ γὰρ
ὅπλα [t] τῆς στρατείας" ἡμῶν οὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ
5 τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,) Λογισμοὺς κα-
θαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς [u] γνώ-
σεως" τοῦ θεοῦ, [x] καὶ" [y] αἰχμαλωτίζοντες" πᾶν νόημα
6 εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ [z], Καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες
ἐκδικῆσαι πᾶσαν [a] παρακοὴν, ὅταν πληρωθῇ [b] ὑμῶν ἡ
ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ [c] πρόσωπον βλέπετε*; [εἴ τις [d] πέποιθεν"
ἑαυτῷ χριστοῦ [e] εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ'
ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
8 [f] †.] Ἐάν [g] τε" γὰρ [h] καὶ" [i] περισσότερόν" [k] τι"

---

[f] † χριστοῦ.

(p) δι'. B. (q) = 46* + ταύτῃ. C** (r) ᾗ Mt. 9. Arm. (s) ζῶντες. Orig. bis, ὄντες. Clem. semel. (t) = Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Hilar. τῆς σαρκὸς. Mt. b. (u) δόξης. 17. (x) = G. It. Ambrst. ed. (y) αἰχμαλωτεύοντες. 39. 71. al. 3. Mt. a. in marg. b. c. e. Theodoret. alicubi. Damasc. (z) + ἄγοντες. D*EFG. *captivantes* (s. *in captivitatem redigentes*) . . . *ad obaudiendum Christo perducentes*. It. Ambrst. (a) + παράβασιν καὶ. 10. 31. 74. (b) + πρότερον. C. 39. Aug. (c) + ἐκάστου. Arm. (d) δοκεῖ πεποιθέναι. B. (e) + δοῦλος. D*EFG. It. flor. Ambrst. ed. (f) = BCD*FG. 17. 31. 73. 80. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 6. 9.) Theodoret. Theoph. (etiam in Mt. d. i.) Ambrst. Alii. (g) = BFG. 17. 45. 52. 67** 73. 80. It. tol. Chrys. et Theoph. etiam in Mt. 6. 9. d. i. (h) = BD*EFG. 39. 45. Mt. k. Syr. p. Vulg. It. (i) περισσὸν. 17. 23* 39. 57. (c. al. 3.) Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (k) = 37. Slav. 5. Chrys. in textu.

καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας [l] ἡμῶν", ἧς ἔδωκεν
ὁ κύριος [m] ἡμῖν", εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαί-
ρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι. "Ἵνα [n] μὴ [o] δόξω" 9
[p] ὡς ἂν ἐκφοβεῖν" ὑμᾶς [q] διὰ τῶν ἐπιστολῶν·" ("Ὅτι 10
αἱ μὲν ἐπιστολαὶ, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ
[r] παρουσία" τοῦ σώματος ἀσθενὴς, καὶ ὁ λόγος ἐξ-
ουθενημένος·) Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί 11
ἐσμεν [s] τῷ λόγῳ" δι' ἐπιστολῶν [t] ἀπόντες," τοιοῦτοι καὶ
παρόντες τῷ ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ 12
συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλ-
λὰ αὐτοὶ [u] ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ" συγ-
κρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, [x] = οὐ συνιοῦσιν. Ἡμεῖς 13
δὲ" [y] οὐχὶ" εἰς τὰ ἄμετρα [z] — καυχησόμεθα", ἀλλὰ
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, [a] οὗ" [b] ἐμέρισεν" [c] ἡμῖν"
ὁ Θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. [d] Οὐ γὰρ, 14

Sedul. Ante περισσ. ponunt FG. It. Ambrst. (l) = C. 66** Syr. Erp. Copt. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Theodoret. ὑμῶν. Æth. (m) = CD* 17. 66** Copt. Æth. clar. germ. tol. Vulg. ms. Transponunt 73. Arm. ἐμοὶ. Syr. Erp. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. ἡμῶν. 74. (n) + δὲ. 37. 67. 72. 73. 74. 80. al. 3. Ed. Syr. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theoph. ed. etiam in Mt. d. Pel. Ambrst. ed. (o) δόξωμεν. D* EFG. It. Ambrst. (p) ἐκφοβοῦντες. D*E. (q) = Chrys. etiam in Mt. 6. 9. (r) παῤῥησία. Ed. (s) = Chrys. etiam ap. Mt. (t) = Æth. (u) = Syr. Erp. (x) = D*FG. It. Ambrst. Auctor græcus de singul. cleric. ap. Cypr. Vigil. taps. Idacius. Sedul. ‖ οὐ συνιοῦσιν] = 74** Vulg. Lucif. Pel. (Habet tamen Aug.) συνιοῦσιν. 80. οὐ συνιᾶσιν. B. 10. 31. 37. Theodoret. (y) οὐκ. BD*F G. 31. 57. (c. al. 2.) 73. 80. al. 3. Mt. g. m. Ed. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Theodoret. (z) = D* clar. germ. καυχώμενοι. FG. boern. Auct. de sing. cler. ‖ + καθάπερ οὗτοι. Chrys. etiam ap. Mt. (a) ὅσου. 64. 67** (b) ἐμέτρησεν. 49. 64. 67** 74. Theoph. ms. *mensus est*, Vulg. It. Patr. lat. *partitus est*, Ambrst. (c) = FG. 46. Mt. b. boern. Alii transp. (d) ὡς γὰρ μὴ. B. Mt. c. f. οὐχ ὡς μὴ. Arm. οὐ γὰρ μὴ ὡς. Chrys. etiam ap. Mt.

ὡς μὴ″ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς·
(ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
15 χριστοῦ·) Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλο-
τρίοις [e] κόποις″, ἐλπίδα [f] δὲ″ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς
πίστεως ὑμῶν, [g] ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα
16 ἡμῶν εἰς περισσείαν, Εἰς τὰ [h] ὑπερέκεινα″ ὑμῶν εὐαγ-
γελίσασθαι· οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα
17 [i] καυχήσασθαι″. Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυ-
18 χάσθω. Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν [k] ∾ συνιστῶν″, ἐκεῖνός ἐστι
δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.]
1 [[l] Ὄφελον [m] ἀνείχεσθέ″ μου μικρὸν [n] † [o] τῇ ἀφροσύνῃ″ ἀλ-
2 λὰ καὶ ἀνέχεσθέ [p] μου.″ [q] Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζή-
λῳ·″ ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ, [r] παρθένον ἁγνὴν
3 παραστῆσαι τῷ χριστῷ· Φοβοῦμαι δὲ, [s] μήπως,″ ὡς ὁ
ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, [t] — οὕ-

---

[k] ∾ συνιστάνων. [m] ἠνείχεσθε. [n] † τι.
[o] ∾ τῆς ἀφροσύνης.

(e) τόποις. 9. ap. Wetst. (f) = 64. al. 10. Mt. c. e. m. Ed. (g) + πάλιν. Arm. (h) ὑπὲρ ἐκεῖνα. B. 13. 62. 64. Cyr. hier. ὑπερκείμενα. Mt. f. (i) εὐαγγελίσασθαι. 37. (k) συνιστάνων. BD*EFG. 17. 31. 37. 39. 46. 57. (cum 71.) 64. 67** 73. Ed. Or. Ephr. Theodoret. Damasc. (l) ὤφελον. D**EF. 46. 72. al. 8. Mt. m* 6. al. 5. (m) DEFG. 23. 46. 57. (c. al. 4.) 72. al. 14. pluresque. Mt. a** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. in Mt. 6. Damasc. Theoph. in Mt. i. ἀνέχεσθε. B. 17. 73. al. 7. Mt. d. 9. al. 3. Theodoret. (n) = FG. 23. 46. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 13. pluresque. Mt. a** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. Slav. It. Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. Damasc. Theoph. in Mt. d. i. Œc. Lucif. Ambrst. Cassiod. (o) 23. 46. 57. (c. al. 5.) 72. 73. 74. 80. al. 16. pluresque. Mt. a** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Slav. rec. Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. Damasc. Œc. Theoph. in Mt. d. i. ἀφροσύνης. (absque τῆς). BDE. 17. Mt. h. l. Ed. ἀφροσύνην. 49. ap. Wetst. ‖ μικρὸν τῆς ἀφροσύνης μου. hoc ord. FG. It. item Vulg. μικρόν τι καὶ τῆς μου ἀφροσύνης. Arm. (p) = 71. Arm. Slav. 5. et ant. (q) ζηλῶν γὰρ ὑμᾶς, θεῷ ζηλῶ. clar. germ. Lucif. item Ambrst. (r) + ὡς. Arm. (s) = Arm. μή. D* Clem. bis. semel ut rec. μήποτε. FG. boern. (t) = BD*FG. Arm. It. Clem. bis. Lucif. Gaudent.

τω" φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν [u] ἀπὸ τῆς ἁπλότητος
[x] τῆς εἰς τὸν χριστόν. Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον 4
[y] ἰησοῦν" κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ
ἐδέξασθε, καλῶς [z] ἀνείχεσθε." [Λογίζομαι γὰρ μηδὲν 5
ὑστερηκέναι [a] τῶν [b] ὑπερλίαν" ἀποστόλων. Εἰ [c] δὲ" καὶ 6
ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ
[d] φανερωθέντες·" [e] ἐν πᾶσιν" εἰς ὑμᾶς.] "Η ἁμαρτίαν 7
ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, [f] ὅτι δω-
ρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;"
"Αλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν 8
ὑμῶν διακονίαν· καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς [g] καὶ ὑστερηθεὶς",
οὐ κατενάρκησα οὐδενός· (Τὸ γὰρ ὑστέρημά μου 9
προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μακεδονίας·)
καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, [h] καὶ τηρή-
σω." "Εστιν ἀλήθεια [i] χριστοῦ" ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχη- 10
σις αὕτη οὐ [k] φραγήσεται" [l] εἰς ἐμὲ" ἐν τοῖς κλίμασι

---

[z] ἠνείχεσθε.

(u) + *et excidant*, Vulg. Ambr. Aug. semel. (x) + καὶ τῆς ἁγνότητος. BFG. 17. 74* Syr. p. c. ast. Æth. boern. tol. Aug. alicubi. Beda. Ante ἁπλότητος ponunt DE. clar. germ. Epiph. semel. Archelaus. + καὶ τῆς ἁγνείας. Epiph. semel. + καὶ τῆς ἁγιότητος. Ath. Nil addit Clem. ‖ ἁπλότητος] *castitate*, Ambrst. Lucif. Aug. Ambr. Vigil. Gaudent. Alii. *simplicitate*, Vulg. Alii. (y) χριστόν. FG. Arm. Vulg. boern: Tychon. Ambrst. Pel. item 4* (z) ἀνείχεσθε DEG. 37. 39. 46. 64. 67** 73. 80. al. 10. Mt. 9. semel. al. 8. Ed. ἀνέχεσθε. B. + αὐτῶν. Arm. (a) + ἐν ὑμῖν. D*E. clar. germ. tol. Codd. lat. (b) ἄλλων. clar. germ. (c) = D* It. tol. demidov. Syr. p. habet cum ast. γάρ. Slav. Vulg. Pel. (d) φανερωθεὶς. D* clar. germ. flor. demidov. Ambrst. Pel. Beda. Alii. φανερώσαντες. BFG. 17. Utrumvis boern. φανερώσαντες ἑαυτοὺς. 64. Arm. φανερῶσαι ἑαυτοὺς. 67** φανερωθέντι. 1. 108. (e) = FG. Mt. 9. Syr. Vulg. boern. flor. Ambrst. Alii. lat. (f) = Chrys. etiam ap. Mt. (g) = Syr. ed. καίπερ ὕστερον, et ad vs. 9. refert, Arm. (h) = Æth. (i) = Dgr* (k) σφραγίσεται. 14. 74. Ed. σφραγίσεται. Ed. St. 3. (l) = Chrys. etiam ap. Mt. Theodoret. ἐν ἐμοί. FG. 2. Mt. k.

11 τῆς ἀχαΐας. Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς
12 οἶδεν. Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορ-
μὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρε-
13 θῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστο-
λοι ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστό-
14 λους χριστοῦ. Καὶ οὐ [m] θαυμαστόν·" [n] αὐτὸς γὰρ ὁ
σατανᾶς μετασχηματίζεται [o] εἰς" ἄγγελον φωτός·
15 Οὐ μέγα [p] οὖν", εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχημα-
τίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται
16 κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ
ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με,
17 ἵνα [q] κἀγὼ μικρόν τι" καυχήσωμαι. Ὃ λαλῶ, [r] οὐ λαλῶ
κατὰ κύριον", ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
18 στάσει τῆς καυχήσεως. Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ
19 [s] τὴν" σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. Ἡδέως γὰρ ἀνέ-
20 χεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. Ἀνέχεσθε γὰρ,
[t] εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμ-
βάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον
21 [u] δέρει." Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενή-
σαμεν [x]·] [ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,)

---

[q] μικρόν τι κἀγὼ.

(m) θαῦμα. BD*FG. 17. 39. 67** 74. (n) εἰ γὰρ αὐτὸς . . . τί μέγα, εἰ καί. Chrys. etiam ap. Mt. (o) ὡς. It. Cypr. Ambrst. (p) = D* Syr. Æth. clar. germ. Lucif. (q) BDFG. 17. 37. 46. 64. 72. 74. 80. Alii. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Arm. Vulg. It. Theodoret. Damasc. Theoph. etiam in Mt. i. Patr. lat. (r) οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, BFG. 55. 57. (c. al. 2.) 73. 74. 80. Mt. f. g. Syr. Arm. boern. Chrys. etiam ap. Mt. Item 17. ‖ κύριον] χριστὸν. 39. θεόν. Mt. d. Vulg. ed. Ambrst. Aug. Pel. ἄνθρωπον. 37. (s) = DFG. 17. 71. 73. Chrys. etiam ap. Mt. Damasc. (t) + εἴ. τις ἐξαπατᾷ ὑμᾶς. Arm. (u) δαίρει. 72. al. 5. Mt. a. g** k. l. Ed. (x) + ἐν τούτῳ τῷ μέρει. DE. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (Non boern. tol. Aug.) + ἔρα. Arm.

τολμῶ κἀγώ. Ἑβραῖοί εἰσι; κἀγώ· ἰσραηλῖταί εἰσι; 22
κἀγώ· σπέρμα ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ· Διάκονοι χρι- 23
στοῦ εἰσι; (παραφρονῶν λαλῶ,) [y] ὑπὲρ ἐγώ·" ἐν κόποις
περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς
περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις· (Ὑπὸ ἰουδαίων 24
πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, Τρὶς 25
[z] ἐῤῥαβδίσθην", ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυ-
χθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·) Ὁδοιπορίαις [a] πολλά- 26
κις"· κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ
γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν [b] πόλει," κινδύνοις
ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ-
φοις· [c] — Ἐν" κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις [d] πολ- 27
λάκις", ἐν λιμῷ καὶ [e] δίψει," ἐν νηστείαις πολλάκις,
ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. Χωρὶς τῶν [f] παρεκτὸς", ἡ 28
[g] ἐπισύστασίς μου" ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν
τῶν ἐκκλησιῶν. Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς 29
σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Εἰ καυχᾶσθαι 30
δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. [Ὁ θεὸς 31
[h] [i] καὶ" πατὴρ τοῦ κυρίου [k] — ἡμῶν" ἰησοῦ [l] χριστοῦ"
οἶδεν, [m] ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας," ὅτι οὐ ψεύδο-

(y) ὑπερέχω Conject. (z) ἐραβδίσθην. DEF. Alii Mt. b. al. 5. Theoph. (a) πολλαῖς. D* clar. germ. (b) πόλεσι. Slav. (c) = BDEFG. It. (d) πολλαῖς. D* bis. Syr. Vulg. clar. germ. marian* Ambrst. Pel. (e) δίψῃ. 64. 73. 91. Ed. Or. semel. (f) ἄλλων θλίψεων. Arm. (g) ἐπίστασίς μοι. BG. ἐπίστασίς μου. DEF. 39. 67** Lect. 7. Anthologium ms. ἐπίστασίς μου. Mt. χ** ἐπιστασία μου. Naz. *concursus in me*, clar. germ. Aug. Beda. *instantia mea*, Vulg. boern. Ambrst. Pel. (h) + τοῦ ἰσραήλ. D*E. clar. germ. (i) = Syr. Erp. Æth. (k) = BFG. 17. 31. 37. 46. 67** 72. Lect. 6. bis: al. 14. et Barb. 4. Mt. f. al. 6. Ed. boern. Chrys. etiam ap. Mt. (l) = BFG. 17. 31. 37. Mt. h. Syr. p. boern. Chrys. etiam in Mt. 9. (m) = Chrys. etiam ap. Mt.

32 μαι· Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως
ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με [n] θέλων·"
33 Καὶ διὰ θυρίδος [o] ἐν σαργάνῃ" ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τεί-
χους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
1 [p] ∾ Καυχᾶσθαι δὴ" [q] οὐ" [r] συμφέρει [s] μοι·" ἐλεύ-
σομαι [t] γὰρ" εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου.
2 Οἶδα ἄνθρωπον [u] ἐν χριστῷ", πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων
(εἴτε ἐν σώματι, [x] οὐκ οἶδα·" εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος,
οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν·) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως
3 τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε
ἐν σώματι, εἴτε [y] ἐκτὸς" τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς
4 οἶδεν·) Ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν
[z] ἄῤῥητα" [a] ῥήματα", ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
5 Ὑπὲρ [b] τοῦ" τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ
6 καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις [c] μου." Ἐὰν γὰρ
θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ
ἐρῶ· φείδομαι δὲ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ
7 βλέπει με, ἢ ἀκούει [d] τι" ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ
τῶν ἀποκαλύψεων [e] ἵνα" μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι

---

p ∾ καυχᾶσθαι δεῖ;

(n) = BD* Syr. Erp. Arm. Vulg. clar. germ. Procop. Ambrst. Pel. (o) = FGgr. ἐν σπυρίδι. Mt. a 3. in marg. (p) καυχᾶσθαι δεῖ. BD*EFG. 31. 37. 39. 67* al. 9. Mt. e* i al. 3. Syr. utr. Arr. Vulg. It. Chrys. alicubi et in Mt. 6. Ambrst. καυχ. δεῖ, ἀλλ' Syr. Erp. Ambrst. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ. 39. Mt. χ. Vulg. Pel. ‖ καυχ. δὲ. D* Mt. c. Slav. Codd. lat. Theoph. (q) = Copt. οὐδὲ. Syr. p. c. ob. Ar. pol. *sed non*, Ambrst. (r) συμφέρον. BFG. 17. 67** (s) = D* Syr. Erp. μέν. BFG. 17. 67** Vulg. Pel. Utrumque boern. ‖ καυχᾶσθαι δὴ συμφέρει μὲν, ἀλλὰ συμφέρει οὐδέν. Arm. ut videtur. (t) δὲ. BFG. 73. 80. Mt. h. Copt. Vulg. boern. Damasc. Ambrst. Pel. Sedul. δὲ καὶ. Barb. 1. (u) = Chrys. etiam ap. Mt. (x) = 57 (c. al. 5!) Mt. c. Syr. Erp. Æth. Codd. lat. Pel. Beda. (y) χωρὶς. BD*E. Epiph. (z) = Æth. (a) = 73. Ambr. alicubi. (b) = 64. (c) = D* 67** Syr. utr. Copt. Arm. clar. germ. (d) = D*EFG. 37. 67** Arm. Æth. boern. tol. harl** Codd. lat. Or. Theoph. (e) διὸ. 67. διὸ ἵνα. ABG. 17. ap. Mill. *propter quod ut*, boern.

σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος σατᾶν, * ἵνα με κολαφίζῃ,
[f] — ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι". Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύ- 8
ριον παρεκάλεσα, [g] ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ·" Καὶ εἴρηκέ 9
μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς [h] — μου" ἐν
ἀσθενείᾳ [i] τελειοῦται." ἥδιστα οὖν [k] μᾶλλον "καυχήσο-
μαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις [l] μου", ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ
δύναμις τοῦ χριστοῦ.] Διὸ [εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν 10
ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ
χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. Γέγονα 11
ἄφρων [m] †· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον
ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερ-
λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. [n] Τὰ μὲν" σημεῖα 12
τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ
[o] — ἐν" σημείοις [p] καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Τί γάρ 13
ἐστιν, ὃ [q] ἡττήθητε" [r] ὑπὲρ" τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ,
ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι
τὴν [s] ἀδικίαν" ταύτην. Ἰδοὺ, τρίτον [t] # τοῦτο" ἑτοίμως 14

[m] † καυχώμενος.

(f) = ADEFG. 17. Æth. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. 6 9. Iren. Tert. alicubi. Aug. Pel. Beda. Sed habent Or. Tert. alicubi. Cypr. Hilar. Ambrst. Gaudent. Hier. Alii. (g) = Chrys. in h. l. et alibi. Theodoret. alicubi. (h) = D*G. Æth. Arm. Vulg. It. Iren. gr. Archelaus. Isid. pelus. Tert. Cypr. Hier. Philastr. Aug. Ambrst. Paulin. Ambr. Pel. Chromat. Oros. Leo. Gaudent. (i) τελεῖται. ABD*FG. (k) = 3 ap. Wetst. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. Or. Chrys. etiam ap. Mt. Vigil. Pel. (l) = B. 67** 71. Iren. (m) = ABDEFG. 23* 46. 67** 71. al. 6. Mt. f. g. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. Ambr. (n) τὰ. 44. Chrys. etiam ap. Mt. τὰ μέντοι. 23. 39. 74. al. 2. Mt. l. n. Theodoret. Damasc. *tamen*, Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (Hi fere: etsi nihil sum, sequentibus jungunt.) τὰ μὲν γὰρ. 61. ἀλλὰ τὰ. 37. 71. 73. 80. ἀλλ' ἢ τὰ μὲν. FG. *sed quidem*, boern. (o) = AD* 17. 39. 71. 73. 74. 80. Vulg. ms. clar. germ. tol. καὶ G. boern. Chrys. etiam ap. Mt. Ambrst. (p) + τε. B. 39. 73. 74. (q) ἡσσώθητε. BD* 17. ἠλαττώθητε. FG. (r) παρὰ DE. ἐν ταῖς etc. 49. (s) ἁμαρτίαν. FGgr. (t) + ABFG. 10.

ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ [u] καταναρκήσω" [x] —
ὑμῶν"· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ
ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γο-
15 νεῖς τοῖς τέκνοις. Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω [y] καὶ ἐκ-
δαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· [z] εἰ καὶ " περισ-
16 σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. Ἔστω δέ·
ἐγὼ οὐ [a] κατεβάρησα ὑμᾶς·" ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος,
17 δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς
18 ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; Παρεκάλεσα Τί-
τον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτη-
σεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσα-
μεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;

19 [b] Πάλιν" δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; [c] ∞ κα
τενώπιον" [d] τοῦ " θεοῦ, [e] ἐν χριστῷ, λαλοῦμεν τάδε " πάντα, ἀγα-
20 πητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.] [Φοβοῦμαι [f] γὰρ",
μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ
ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως [g] [h] ἔρεις," [i] ζῆλοι", θυμοί,
ἐριθεῖαι, [k] καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, [l] ἀκατα-

---

[c] ∞ κατέναντι. [e] ∾ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ.

---

17. 23** 31. 37. 39. 47. 61. 67. 71. 72. 73. 74. 80. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. m. n. Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Pel. Ante τρίτον ponunt DE. Ed. Syr. utr. Arr. (u) κατενάρκησα. 72. Ed. (x) = AB. 17. 71. 73. 80. Æth. Damasc. ὑμᾶς. D*FG. (y) + καὶ ἐκδαπανήσω. D*E. clar. germ. Ambrst. (z) = D* It. Ambrst. ‖ = καί. ABFG. Copt. (a) κατενάρκησα ὑμῶν s. ὑμᾶς. FG. 20. 23* 37. 39. 47. 57. 73. Chrys. etiam in Mt. 6. (b) πάλαι. ABFGgr. 67** Alius. Vulg. clar. germ. harl** Ambrst. in comment. Pel. (c) ABFG. 17. 23. 37. 57. (c. al. 2.) 67** 73. Damasc. (d) = AD*FG. 57. Mt. d. Bas. (e) Ed. ‖ ἐν χριστῷ. = clar. germ. Ambrst. ed. (f) δὲ. 31. 37. 73. 80. Mt. h. Syr. p. in marg. Arm. (g) + πάλιν. Arm. (h) ἔρις. A. 72. al. 12. Mt. l. al. 3. Ed. Arm. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (i) ζῆλος. ABD*FGgr. 17. 39. Arm. Damasc. (k) + *irritationes*, Arm. (l) = FG. boern. Chrys. etiam ap. Mt. ‖ + ὦσιν ἐν ὑμῖν. Arm. Vulg. Ambrst.

στασίαι· " Μὴ πάλιν [m] ἐλθόντα με " ταπεινώσῃ [n] + με " 21
ὁ Θεός [o] μου " πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν
[p] προημαρτηκότων," καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκα-
θαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ, ῇ ἔπραξαν. [q] Τρίτον 1
τοῦτο [r] ἔρχομαι " πρὸς ὑμᾶς· [s] ἐπὶ στόματος δύο μαρ-
τύρων [t] καὶ " τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. Προείρηκα 2
[u] καὶ [x] προλέγω ([y] ὡς " παρὼν) * [z] τὸ δεύτερον ", (καὶ
ἀπὼν νῦν,) [a] † τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω [b] εἰς τὸ " πάλιν, οὐ φείσομαι.]
[[c] Ἐπεὶ " δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ [d] λαλοῦντος Χρι- 3
στοῦ, (ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ [e] δυνατεῖ " ἐν
ὑμῖν· Καὶ γὰρ [f] εἰ " ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας [g], ἀλλὰ 4
ζῇ ἐκ δυνάμεως [h] Θεοῦ·" καὶ [i] γὰρ " [k] † ἡμεῖς ἀσθενοῦ-

---

[a] † γράφω. [k] † καὶ.

(m) ἐλθόντος μου. ABFG. 39. (n) + με. Iidem et 31. 57. (c. al. 6!) Ed. Syr. Arr. Vulg. boern. Tert. Ambrst. Pel. ‖ ἐλθόντα με πρὸς ὑμᾶς, ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου. D*E. clar. germ. Theodoret. alicubi. Cypr. Alii. πρὸς ὑμᾶς. = Tert. (o = Æth. Vulg. (Syr. p. habet c. ast.) Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. (p) ἡμαρτηκότων. 29. Syr. Erp. Æth. Chrys. in textu; etiam ap. Mt. Cassiod. (q) + ἰδοὺ. A. 17. 23. 31. 39. 57. (c. al. 3.) 72. 73. 74. al. 10. et Barb. 4. Mt. l. Ed. Æth. Vulg. Damasc. Theoph. etiam in Mt. d. Pel. Aug. Beda. (r) ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν. A. Syr. Erp. Copt. (s) + ἵνα. 35. Arm. boern. Pel. ed. Beda. (t) ἢ. 32. 46. Arm. Vulg. Dial. c. marc. Aug. Ambrst. Pel. (u) + γὰρ. D*E. 4** 61. Mt. a. in marg. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Beda. Sedul. (x) + πάλιν. Arm. (y) = D* Arm. clar. germ. (z) = Vulg. ed. *bis*, tol. demidov. Vulg. ms. *vobis*, Codd. lat. Beda. (a) = ABD*FG. 23* 67** 80. Copt. Æth. Vulg. It. Chrys. ap. Wetst. Aug. Pel. Sedul. Beda. Habent Chrys. ed. et ap. Mt. Theodoret. Theoph. ed. et ap. Mt. Œc. Ambrst. Pel. λέγω. Copt. (b) = FG. (c) εἰ Orig. quater. ἢ. Theodoret. alicubi. *an*, Vulg. Aug. Hier. Alii. ὅτι. FG. *quia*, It. Ambr. semel. Aug. alicubi. *quid*, Ambr. *quomodo*, Ambrst. (d) + πρὸς ὑμᾶς. Arm. (e) δύναται. 67** Mt. n** Ed. Chrys. etiam ap. Mt. δυνατοῖ. 31. Mt. m. δυνατὸς. 52. (f) = BD*FG. 2. 39. 67** Mt. g. Ed. Æth. It. Theoph. etiam in Mt. d. + καὶ 31. Slav. Dial. c. marc. (g) + ἡμῶν. Arm. marian. Ambrst. Hilar. ms. alicubi. Paulin. Ambr. Pel. in comment. (h) = 17. (i) = FGgr. Arm. (k) = ABDEFG. 23. 46. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii et Barb. 6. Mt. a. al. 3. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Slav. 5 et ant. Vulg. It. Cyr. Theodoret. Damasc. Theoph. etiam in Mt. d. Œc. Patr. lat. *si*. Mt. g. item Mt. 6. tol. *si καὶ*. Arm.

μεν [l] ἐν″ αὐτῷ, ἀλλὰ [m] ζησόμεθα″ [n] σὺν″ αὐτῷ [o] ἐκ
5 δυνάμεως θεοῦ″ [p] εἰς ὑμᾶς·″) Ἑαυτοὺς πειράζετε, εἰ
[q] ἐστὲ″ ἐν [r] τῇ πίστει· [s] ἑαυτοὺς δοκιμάζετε.″ ἢ οὐκ ἐπι-
γινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν [t] ἐστιν;″
6 εἰ μήτι [u] ἀδόκιμοί ἐστε. Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι
7 ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. [x] ∞ Εὔχομαι″ δὲ πρὸς τὸν
θεὸν, [y] μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν·″ [z] οὐχ ἵνα″
ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποι-
8 ῆτε, ἡμεῖς δὲ [a] ὡς″ ἀδόκιμοι ὦμεν. Οὐ γὰρ δυνά-
μεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀλη-
9 θείας. Χαίρομεν [b] γὰρ″, [c] ὅταν″ ἡμεῖς ἀσθενῶμεν,
ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο [d] — δὲ″ καὶ εὐχόμεθα,
10 τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω,
ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν,
ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαί-
ρεσιν.
11 [e] Λοιπὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρα-
καλεῖσθε, [f] τὸ αὐτὸ φρονεῖτε,″ εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς

---

[x] ∞ εὐχόμεθα.

(l) σὺν. AFG. Syr. Erp. Copt. boern. (m) ζήσομεν. ABDFG. 17. 31. 39. 73. 74* 80. Ed. (n) ἐν. D* 17. clar. germ. Chrys. etiam semel ap. Mt. Utrumvis boern. (o) = FG boern. ‖ = θεοῦ. Mt. g. (p) = BE** Arm. clar. germ. Chrys. etiam ap. Mt. Sedul. (q) ἐστήκατε. Theodoret. (r) + αὐτῇ. Arm. (s) = A. (t) = BD* 17. Mt. f. Clem. Chrys. in comment. (u) + ἄρα 38. 47. 72. 80. et Barb. 1. Ed. Syr. p. c. ast. (x) ABD*FG. 17. 23. 31. 37. 57. (c. al. 4.) 73. 80. Ed. Copt. Arm. Æth. Slav. (exc. 5.) Vulg. It. Isidor. Damasc. Aug. Pel. Alii. Non Ambrst. Cassiod. (y) ὅτι μηδὲν ποιήσει κακόν. Arm. (z) ἵνα μή. 46. al. 2. Mt. f. g. clar. germ. Chrys. etiam in Mt. 9. Theodoret. ms. (a) = Arm. (b) = 46. al. 6. Mt. f. g. Arm. δέ. Syr. Ambrst. ed. (c) ὅτε. FG. ὅτι. 4. Barb. 1. Vulg. ed. Pel. in textu. (d) = ABD*FG. 39. 67** Vulg. It. Damasc. Ambrst. Sedul. Pel. δή. 73. γάρ. Chrys. etiam in Mt. 9. (e) + τό. 4. 31. 43. Ed. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. (f) = A.

τῆς [g] ἀγάπης καὶ εἰρήνης" ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπά- 12
σασθε ἀλλήλους ἐν [h] ἁγίῳ φιλήματι" ἀσπάζονται
ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [i] ἰησοῦ 13
χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ [k], καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν· [l] †] [m] †.

---

[l] † ἀμήν. [m] † Πρὸς κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας, διὰ τίτου καὶ λουκᾶ.

(g) εἰρήνης. G. 17. 73. boern. εἰρήνης καὶ (τῆς) ἀγάπης. D. 37. 49. 80. Mt. n* Arm. Vulg. Ed. Theodoret. Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Pel. (h) φιλήματι ἁγίῳ. AFG. 72. 73. 80. Alii. Mt. 6. al. 3. Ed. Chrys. etiam in Mt. 6. 9. Theoph. etiam in Mt. i, (i) + ἡμῶν. 37. al. 10. Mt. a. n. Syr. Erp. Æth. Copt. Slav. Vulg. Theodoret. Chrys. et Theoph. etiam ap. Mt. Ambrst. Ambr. Pel. (k) + καὶ πατρὸς. 4** al. 5. Mt. 6. Slav. ed. Chrys. etiam in Mt. 6. Theodoret alicubi. + τοῦ πατρὸς. Arr. p. (l) = ABFG. 14. 17. 67** Æth. boern. harl* Chrys. ap. Mt. (m) Hæc vel prorsus vel ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Legunt v. c. Πρὸς κορινθίους β. A. Πρὸς κορ. β. ἐπληρώθη D* Ἐπελέσθη πρὸς κορινθίους. G. Πρὸς κορ. β. ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων. B. Πρὸς κορ. β. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ τίτου. 3. Slav. 6. Πρὸς κορ. β. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ τίτου καὶ λουκᾶ. 73. Mt. a. Alii multi. Πρὸς κορ. β. ἐγρ. ἀπὸ φιλ. διὰ τίτου βαρνάβα καὶ λουκᾶ. 44. 108. Slav. 8. || στίχων φϟ. Sic plerique φγ. s. φπ. s. φη. s. φϟϛ. s. φϟιγ. s. χιϛ. ἀναγνώσεων δ. κεφαλαίων ι. μαρτυριῶν ια. Habet versus CCXCII.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος οὐκ [a] ἀπ᾽" ἀνθρώπων οὐδὲ
δι᾽ ἀνθρώπου, ἀλλὰ [b] διὰ" ἰησοῦ χριστοῦ [c] καὶ θεοῦ
2 πατρὸς" τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· Καὶ οἱ σὺν
ἐμοὶ [d] πάντες ἀδελφοὶ", ταῖς ἐκκλησίαις τῆς γαλα-
3 τίας· [Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ
4 κυρίου [e] ἡμῶν" ἰησοῦ χριστοῦ,] Τοῦ δόντος ἑαυτὸν
[f] περὶ" τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς [g] ἐκ"
τοῦ [h] ἐνεστῶτος" αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ
5 θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, [i] Ὧι ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
[k] τῶν αἰώνων·" ἀμήν·
6 Θαυμάζω, ὅτι [l] οὕτω" ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος [m] ὑμᾶς" [n] ἐν χάριτι" [o] = χριστοῦ", εἰς
7 ἕτερον εὐαγγέλιον· Ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰ-

---

[f] ὑπὲρ.

(a) = 73. Mt. h. (b) = 23* διὰ θελήματος. 17. (c) = (et mox ἑαυτὸν) Marcion. ap. Hier. | θεοῦ] + καὶ 13. Auctor synops. (d) Syr. p. habet c. ast. || = πάντες. Ambrst. in textu. (e) = 4* (29 et 41 ap. Mill.) 69. 74. 89. Mt. d. Chrys. in comment. Damasc. Aug. semel. || Ante καὶ κυρίου ponunt A. 17. 27. 39. 46. 57. (cum 70.) al. 1. Mt. e. Copt. Arm. Vulg. ms. Chrys. in textu. Ambrst. Pel. Ambr. semel. Fulgent. Bis habet Æth. (f) AD FG. 23** 31. 37. 67* 72. 74* al. 19. et Barb. 4. Mt. a. al. 5. Ed. Or. Theoph. Œc. in textu. Utrumvis boern. (g) ἀπὸ. H. 71. Ed. Or. bis. Sed bis ut rec. (h) = Arm. Post αἰῶνος ponunt AB. 39. Or. ter. (i) Vs. 5. = 4* (k) = 76. 108. al. 4. Chrys. (l) = FG. Mt. d. (m) ἡμᾶς. 3. 39. 73. 76. Syr. p. in m. (n) χάριτι. 76. Mt. d. *in gratiam*, Vulg. Tert. bis. Cypr. bis. Ambrst. ed. Pel. *per gratiam*, Ambrst. ed. *in gloriam*, Aug. semel. (o) = FG. boern. Tert. bis. Cypr. bis. Lucif. ἰησοῦ χριστοῦ. DE. 39. Syr. p. c. ast. clar. germ. harl. Hier. θεοῦ. 7. 43. 52. Ed. Theodoret. Or. int.

σιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες [p] μεταστρέ-
ψαι″ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν 8
ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ [q] εὐαγγελίζηται″ ὑμῖν
παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Ὡς 9
[r] προειρήκαμεν,″ καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς
εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα [s] ἔστω.
Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν θεόν; [t] ἢ ζητῶ ἀν- 10
θρώποις ἀρέσκειν;″ εἰ [u] = γὰρ″ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,
χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.] [Γνωρίζω [x] ∾ δὲ″ ὑμῖν, 11
ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι
οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώ- 12
που παρέλαβον αὐτὸ [y] οὔτε″ ἐδιδάχθην [z], ἀλλὰ δι'
ἀποκαλύψεως ἰησοῦ χριστοῦ. Ἠκούσατε γὰρ τὴν 13
ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερ-
βολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ [a] ἐπόρ-
θουν″ αὐτήν· Καὶ προέκοπτον ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ 14
πολλοὺς συνηλικιώτας [b] ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως
ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
Ὅτε δὲ εὐδόκησεν [c] = ὁ θεὸς″, ὁ ἀφορίσας με ἐκ 15
κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐ-
τοῦ, Ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, [d] ἵνα εὐαγ- 16

---

[x] ∾ γάρ.

(p) μεταστρέψαι. Mt. g. ἀναστρέψαι. Chrys. (q) εὐαγγελίζεται. 73. al. 5. Mt. a. al. 7. εὐαγγελίσηται. A. 44. Patr. gr. Æth. It. Tert. (non Cypr.) Lucif. Alii. (r) προείρηκα μὲν. Ed. προείρηκα. 67* al. 3. Syr. Arr. Æth. Vulg. ms. Chrys. Beda. (s) + ὑμῖν. Cyr. hieros. (t) = Æth. (u) = AD*FG. 17. 39. 67** 71. 80. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Damasc. Patr. lat. (x) γάρ. D*FG. 17. Barb. 1. Vulg. It. Patr. lat. exc. Ambrst. ed. (y) οὐδὲ AD*FG. al. 6. Ed. Patr. gr. (z) + παρά τινος. Arm. (a) ἐπολέμουν. FG. *expugnabam*, Vulg. It. Patr. lat. exc. Aug. (b) + μου. Ed. Syr. Arr. Arm. Æth. Vulg. ed. Hier. Aug. Ambrst. ed. Pel. Beda. (c) = BFG. 20. Syr. (non Arr.) Syr. p. c. ast. Vulg. boern. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. Orig. int. Dial. c. marcion. Iren. semel. Faustus ap. Aug. Hier. Gaudent. Ambrst. Pel. Sed habent Or. Iren. Aug. Vigil. Alii. (d) = 44. Gaudent.

γελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν·" εὐθέως, οὐ [e] προσ-
17 ανεθέμην" σαρκὶ καὶ αἵματι, Οὐδὲ [f] ἀνῆλθον" εἰς ἱερο-
σόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλ-
θον εἰς ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς δαμασκόν.
18 Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς ἱεροσόλυμα, ἱστο-
ρῆσαι [g] ∾ πέτρον," καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας
19 δεκαπέντε· Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ
20 ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου.] (Ἃ δὲ γράφω
21 ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι.) Ἔπει-
τα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς συρίας [h] καὶ τῆς κιλι-
22 κίας·" Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκ-
23 κλησίαις τῆς ἰουδαίας [i] ταῖς ἐν χριστῷ·" Μόνον δὲ
ἀκούοντες ἦσαν· ὅτι ὁ διώκων [k] ἡμᾶς" ποτε, νῦν εὐαγ-
24 γελίζεται τὴν πίστιν, [l] ἥν ποτε ἐπόρθει·" Καὶ ἐδόξαζον
1 ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. Ἔπειτα [m] διὰ [n] δεκατεσσάρων" ἐτῶν
[o] πάλιν" ἀνέβην εἰς ἱεροσόλυμα μετὰ βαρνάβα, συμ-
2 παραλαβὼν καὶ τίτον. Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,
καὶ [p] ἀνεθέμην" αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν
τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν
3 τρέχω, ἢ ἔδραμον. Ἀλλ' οὐδὲ τίτος ὁ σὺν ἐμοί, ἕλλην
4 ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. Διὰ [q] δὲ" τοὺς παρεισ-
άκτους ψευδαδέλφους· * (οἵτινες παρεισῆλθον κατα-

---

g ∾ κηφᾶν.

(e) προσανεθέμην. 26. 31. 55. Codd. ap. Erasm. *acquievi*, Vulg. It. Patr. lat. *retuli ad*, Tert. (f) ἀπῆλθον. BDE FG. 46. 74. Lect. 6. Mt. d. f. Syr. Syr. p. in m. Bas. *veni*, Vulg. It. Patr. lat. (g) AB. 17. 67**71. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Syr. p. in m. Conf. cap. 2, 9. 11. 14. (h) = 4*. (i) = Chrys. Ambrst. (k) ὑμᾶς. Slav. 5. 8. (l) = Æth. ‖ ἐπόρθει] ἐπολέμει. FG. Vulg. It. Patr. lat. exc. Aug. (m) + δὲ. Arm. Chrys. (n) τεσσάρων. Conject. Item Chronic. alex. ut videtur. (o) = Chrys. Iren. Post ἀνέβην ponunt DEFG. It. (p) ἀνεβαλόμην. FG. *exposui*, boern. Aug. alicubi. Ambrst. (q) = Ed. Conject. Hieronymi et Theodoreti, qui cum Theophyl. antecedentibus hæc jungi volunt.

σκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ
[r] ἰησοῦ", ἵνα [s] ἡμᾶς [t] καταδουλώσωνται·") [u] = Οἷς 5
οὐδὲ" πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια
τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.] [᾿Απὸ δὲ τῶν 6
δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέ-
ρει· (πρόσωπον [x] θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει·) ἐμοὶ γὰρ
[y] οἱ δοκοῦντες" οὐδὲν προσανέθεντο, ᾿Αλλὰ τοὐναντίον, 7
[z] ἰδόντες", ὅτι [a] πεπίστευμαι" τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀ-
κροβυστίας, καθὼς πέτρος τῆς περιτομῆς, (῾Ο γὰρ 8
ἐνεργήσας πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήρ-
γησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη,) Καὶ γνόντες τὴν χάριν 9
[b] τὴν δοθεῖσάν μοι [c], [d] ∾ ἰάκωβος καὶ κηφᾶς" καὶ ἰω-
άννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ
καὶ βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς [e] ✠ μὲν" εἰς τὰ ἔθνη,
αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· Μόνον [f] τῶν πτωχῶν ἵνα 10
μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.]

---

[d] ∾ πέτρος καὶ ἰάκωβος.

(r) = Slav. 8. Tert. (s) + μὴ. FG. boern. (Suspicor, in nonnullis lectum olim fuisse: ἵνα μὴ ἡμᾶς καταδουλώσωνται, πρὸς ὥραν εἴξαμεν.) (t) καταδουλώσουσιν. ABCDE. 26. 39. καταδουλώσωσιν. B**FG. 17. (u) = D* clar. germ. Codd. lat. ap. Hier. et Sedulium Iren. Tert. (receptam lectionem Marcioni tribuens.) Ambrst. (licet Græcos aliter legere fateatur.) Pel. in comment. ut videtur. Primas. Claudius altissiodor. in textu. Nonnulli tamen retinent οἷς. Contra vero οἷς omittit, servato οὐδὲ, Vulg. ms. (x) + ὁ. A. 17. 71. 73. Mt. d. b. Ed. Chrys. Varie θεὸς transponitur. (y) = Syr. Erp. + τι εἶναι. FG. Vulg. boern. Ambrst. Pel. + esse. clar. germ. + *aliquid*, Aug. (z) εἰδότες. 17. 30. 37. 47. 73. 89* Œc. in textu. (a) πεπίστευταί μοι. FG. 19* 46** (Slav. Vulg. It.) Mox πέτρο (i. e. πέτρῳ.) F, non G. (b) + τοῦ θεοῦ. 76. Syr. p. c. ast. Theodoret. Theoph. Ambrst. + τοῦ κυρίου. flor. Chrys. (c) + εἰς τὰ ἔθνη. 47. (d) DEFG. It. Theodoret. quater. (semel ut rec.) Nyss. Tert. Ambr. Hier. Ambrst. Aug. Cassiod. Haymo et Iren. ap. Beng. κηφᾶς καὶ ἰάκωβος. Chrys. ‖ = καὶ κηφᾶς. A. Apringius. Epiph. in cantic. καὶ ἰάκωβος = Auctor de promiss. (e) + ACDgr. E. 23. 31. 39. 47. 57. 67** 70** 72. 74. 108. al. 8. Mt. a** al. 4. Ed. Copt. Naz. Bas. Chrys. in textu et alibi. Theodoret. sæpe. Damasc. (f) + δὲ. Ed. Arm.

11 [Ὅτε δὲ ἦλθε [g] ∾ πέτρος″ εἰς ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσ-
12 ωπον [h] αὐτῷ″ ἀντέστην, ὅτι [i] κατεγνωσμένος ἦν. Πρὸ
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν
συνήσθιεν· ὅτε δὲ [k] ἦλθον″, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν
13 ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ [l] συνυπε-
κρίθησαν αὐτῷ″ καὶ οἱ λοιποὶ ἰουδαῖοι· ὥστε [m] καὶ″
14 [n] βαρνάβας συναπήχθη″ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἀλλ᾽
ὅτε εἶδον, ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ
εὐαγγελίου, εἶπον τῷ [o] ∾ πέτρῳ″ ἔμπροσθεν πάντων·
εἰ σὺ, ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς [p] ∾ ζῇς καὶ οὐκ ἰου-
15 δαϊκῶς,″ [q] πῶς″ τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς
16 [r] φύσει ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· [Εἰδό-
τες [s] ÷ δὲ″, ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου,
[t] ἐὰν″ μὴ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς
χριστὸν ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πί-

[g] ∾ κηφᾶς. [o] ∾ κηφᾷ. [p] ∾ καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς ζῇς. [q] τί.

(g) ABCH. 10. 17. 31. 46. 67** 80. Mt. d. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. in m. Vulg. ed. Eus. ex Clem. Dorotheus. Chron. alex. Damasc. Pel. Ambrst. ed. Sed *Petrus*, demidov. Tert. Patr. lat. (h) αὐτῶν. Mt. e. αὐτοῦ Chrys. in comment. (i) + ὡς. Arm. (k) ἦλθεν. BD*FG. 45. 73. It. Mox ante: *priusquam venisset quidam a Jacobo*, clar. germ. boern** ‖ ἐλθόντος ἰακώβου. Or. (l) *subjecerant s. abjecerant se cum illo huic*, Syr. *multitudine superarunt ii qui redierunt ad hanc rem de residuo Judæorum*, Erp. *consenserunt simulationi ejus*, Vulg. Hier. *consenserunt cum illo*, It. συνυπεκλίθησαν et mox ὑπεκλίσει. Conject. Grotii. (m) = Ed. (n) βαρνάβαν συναπαχθῆναι. 67** al. 3. (o) ABC. 10. 17. 67** Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Eus. Dial. de trin. Sed *Petro*, It. tol. harl* demidov. Patr. lat. omnes, exc. Pel. (p) ABCFG. 37. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. boern. tol. harl. demidov. Vulg. ms. Or. Hier. Aug. Beda. Epiph. in cantic. ‖ καὶ οὐκ ἰουδαϊκῶς = clar. germ. Ambrst. Sedul. Agapet. (q) ABCDEFG. 31. 37. 39. 57. (c. al. 2.) 71. 73. 80. Mt. f. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. It. Or. Damasc. Patr. lat. (r) + δὲ. 73. Mt. h. Syr. p. + γὰρ. Arm. (s) + BCD*EGI. 10. 23. 31. 71. 76. 80. Mt. f. Ed. Slav. ms. Vulg. It. Cyr. Patr. lat. + οὖν. 72. (t) εἰ. 45. 73. 76. Mt. ψ. Cyr. Chrys.

στεως [u] χριστοῦ", καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· [x] ∞ διότι"
[y] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται" πᾶσα σάρξ [z].] Εἰ [a] δὲ" ζη- 17
τοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ [b] αὐτοὶ"
ἁμαρτωλοὶ, ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος [c]; μὴ
γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδο- 18
μῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν [d] συνιστάνω". Ἐγὼ γὰρ διὰ νό- 19
μου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύ- 20
ρωμαι· ζῶ δὲ, οὐκέτι ἐγὼ, ζῇ δὲ [e] ἐν ἐμοὶ" χριστός.
ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκὶ, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ [f] υἱοῦ τοῦ
Θεοῦ", τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν
ὑπὲρ ἐμοῦ.] [Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ 21
διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.
Ὦ ἀνόητοι γαλάται, τίς ὑμᾶς [g] ἐβάσκανε" [h] †; 1
οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη [i] = ἐν
ὑμῖν" ἐσταυρωμένος. Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' 2

---

[x] ∞ ὅτι. [y] οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου,

[d] συνίστημι. [h] † τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

(u) = FG. boern. Tert. Tychon. *ἰησοῦ χριστοῦ*. Lect. 7. Mt. g. Syr. p. c. ast. ‖ *δικαιωθῶμεν ἐν αὐτῷ*. Cyr. aliquoties. (x) ABD*FG. 17. 67** Ed. (y) ABCDEFG. 37. 73. item Mt. f. h. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Theodoret. alicubi. Damasc. Patr. lat. *οὐκ ἐξ ἔργ. νόμ. δικ.* 74. (z) + *ἐνώπιον αὐτοῦ*. 73. Mt. h. (a) = Slav. Vulg. Ambrst. Pel. (b) *ἡμεῖς*. Arm. ed. (c) + *ἐγένετο*. Arm. + *est*, Vulg. Hier. Aug. Ambrst. Alii + *εὑρέθη*. Chrys. ms. alicubi. (d) ABCD*FG. 17. 31. 67** 71. 80. Mt. h. Ed. Cyr. (e) *qui in me est*, Ambrst. (f) *Θεοῦ καὶ χριστοῦ*. BD*FG. It. (g) *ἐβάσκανεν* 74. 76. al. 16 et Barb. 3. Mt. d. al. 4. Ed. Cyr. Chrys. alicubi. Theodoret. alicubi. (h) = ABD*FG. 17* 67** Alius. Syr. Erp. (habent Ar. pol. Æth. Arm.) Copt. Sahid. It. Vulg. ms. (non flor. tol. harl. demidov.) Exemplaria Origenis ap. Hier. Cyr. Chrys. Theodoret. alicubi. (habet in loc. sed non attingit in comment.) Theoph. et Œc. in comment. (Mt. d. et n. habent, nec e scholiis eorum colligi potest, ea quondam abfuisse.) Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. in comment. Primas. ‖ *τῇ ἀληθείᾳ* = Vulg. ms. (i) = ABC. 17* 23* 31. 67** 72. 73. al. 3. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. tol. Vulg. ms. Cyr. Theodoret. alicubi. Archelaus. Aug. *et in vobis*, demidov. Vulg. ms. Ambrst. Pel. Sedul. Beda.

ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς
3 πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι,
4 νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; [k] εἴγε
5 καὶ εἰκῇ." Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν [l] ὑμῖν" τὸ πνεῦμα, καὶ
ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν [m] ὑμῖν", ἐξ ἔργων νόμου [n], ἢ ἐξ
6 ἀκοῆς πίστεως; [o] Καθὼς [p] Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ,
7 καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα,
8 ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.] [Προϊ-
δοῦσα [q] δὲ" ἡ γραφὴ, ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη
ὁ Θεὸς, [r] προευηγγελίσατο" τῷ Ἀβραάμ· ὅτι [s] ἐνευλογηθή-
9 σονται" ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐ-
10 λογοῦνται σὺν τῷ [t] πιστῷ" Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ
ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γάρ·
[u] ⁜ ὅτι" ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει [x] ἐν" πᾶσι
τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆ-
11 σαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν [y] νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ
[z] τῷ" Θεῷ, [a] δῆλον·" ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·
12 Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐ-
13 τὰ [b] †, ζήσεται ἐν [c] αὐτοῖς."] Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρα-

---

[s] εὐλογηθήσονται. [b] † ἄνθρωπος.

(k) = 4* Mt. e* Æth. (l) ἡμῖν. 17. Mt. c. Theodoret. alicubi. (m) ἡμῖν. 17. Theodoret. alicubi. (n) + ἐστι. Arm. + τὸ πνεῦμα ἐλάβετε. A. (o) Vs. 6—8 = Marcion ap. Hier. (p) + γέγραπται. FG. Arm. boern. Vulg. ed. Ambrst. Pel. + καὶ. 76. Mt. d. Theoph. (q) = 69. 80. γὰρ Chrys. (r) προευηγγίλισται. D* 67** (s) ABCDE. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. ‖ ἐν σοὶ εὐλογ. 76. Mt. d. Chrys. Theoph. Sedul. Arm. ἐν σοὶ = clar. germ. (t) = 28. (u) + ὅτι. ABCDEFG. 17. 73. 80. Mt. h. Arm. It. Cyr. Damasc. (x) = 17. 31. 37. 67** 73. Mt. f. h. Orig. ap. Wetst. (y) + τῷ. 2. Ed. (z) = D*FG. 71. 80. (a) = FG. boern. ‖ + γέγραπται γάρ. D*EFG. Syr. Erp. It. (b) = ABCD*FG. 2. 17. 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. (habet in m.) Copt. Æth. Arm. Vulg. (habet Vulg. ed. sixt.) It. Marcion ap. Epiph. Chrys. Cyr. Damasc. Hier. Aug. Ambrst. Alii. (c) αὐτῷ FG. boern.

σεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
κατάρα· ([d] ∞ γέγραπται γάρ·" ἐπικατάρατος πᾶς ὁ
κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου·) Ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία 14
τοῦ ἀβραὰμ γένηται [e] ἐν χριστῷ ἰησοῦ", ἵνα τὴν
[f] ἐπαγγελίαν" [g] τοῦ πνεύματος" [h] λάβωμεν" διὰ τῆς
πίστεως. [[i] Ἀδελφοὶ", (κατὰ ἄνθρωπον λέγω) [k] ὅμως" 15
ἀνθρώπου [l] κεκυρωμένην" διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ [m] ἐπι-
διατάσσεται." Τῷ [n] δὲ" ἀβραὰμ [o] ∞ ἐῤῥήθησαν" αἱ 16
ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ [p] λέγει·"
[q] καὶ" τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ'
ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί [r] σου·" [s] ὅς" ἐστι χριστός.
Τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην [t] προκεκυρωμένην" ὑπὸ τοῦ 17
θεοῦ [u] = εἰς χριστὸν", ὁ μετὰ [x] τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη"
γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν
ἐπαγγελίαν· Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι 18

---

d ∞ ὅτι γέγραπται. o ∞ ἐῤῥέθησαν. x ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα.

(d) ὅτι γέγραπται. ABD*FG. 17. 39. Æth. Vulg. It. Damasc. Iren. lat. Hier. Ambrst. Hilar. Aug. alicubi. Pel. γέγραπται γάρ. ὅτι Arm. (e) = Chrys. (f) εὐλογίαν. D*FG. It. Tert. Ambrst. Vigil. (g) τοῦ πατρὸς. 61. Lect. 6. *spiritualem*, Tert. ‖ + ἁγίου Lect. 7. Arm. (h) λάβωσι. Chrys. ‖ + ἡμεῖς. Syr. Syr. p. in m. item Arm. (i) = 39. Ed. Æth. Post λέγω ponunt A. 73. Mt. h. Arm. Damasc. (k) = Mt. b. e. (l) προκεκυρωμένην. C. 17. Chrys. (m) ἐπιτάσσεται. D* (n) = D*G. Vulg. It. Chrys. Ambrst. Pel. (o) ἐῤῥέθησαν. ACD*FG. 72. 73. Alii. Mt. l. al. 4. Ed. Cyr. Theodoret. Damasc. ἐδόθησαν. 76. Mt. d. Theoph. (p) λέγω. 17. (q) = 47. Barb. 1. Ed. Arm. Tert. (r) = 76. Ed. Tert. (s) ὁ. D*E. ὃ. Chrys. *quod*, Iren. Tert. Ambrst. Alii οὗ. G. *quo*, boern. (t) κεκυρωμένην. FG. 52. 67** Mt. d. ψ. Vulg. It. Cyr. Patr. lat. (u) = ABC. 17. 23* 67** 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Damasc. Hier. Aug. sæpe. Pel. *in Christo*, It. Ambrst. (x) ABCD EFG. 37. 57 (cum 71.) 74. 80. item 76. Mt. f. Syr. Copt. Vulg. It. Cyr. Chrys. Damasc. Patr. lat. ‖ τετρακόσια] τριακόσια. 43. 49. 67. 69. 70. 76. Mt. e. Theoph.

ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας [y] κε-
19 χάρισται" ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν [z] παραβά-
σεων" χάριν [a] ἐτέθη", (ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, [b] ᾧ"
[c] ἐπήγγελται",) [d] διαταγεὶς δι'" [e] ἀγγέλων", ἐν χειρὶ
20 [f] μεσίτου." Ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ θεὸς,
21 εἷς ἐστιν [g]. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν [h] τοῦ
θεοῦ;" μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος
ζωοποιῆσαι, [i] ὄντως" [k] ἂν ἐκ νόμου ἦν" ἡ δικαιοσύνη.
22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ [l] τὰ πάντα" [m] ὑπὸ" ἁ-
μαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ
23 δοθῇ τοῖς πιστεύουσι.] [Πρὸ τοῦ [n] δὲ" ἐλθεῖν τὴν πί-
στιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα [o] ∾ συγκεκλεισμένοι"
24 εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι [p]. Ὥστε ὁ
νόμος παιδαγωγὸς [q] ἡμῶν" γέγονεν εἰς χριστὸν, ἵνα ἐκ
25 πίστεως δικαιωθῶμεν· Ἐλθούσης [r] δὲ" τῆς πίστεως,

---

[a] ∾ προσετέθη. [o] ∾ συγκλειόμενοι.

(y) ἐχαρίσατο. 67** 74. (z) παραδόσεων. D*gr. πράξεων. FG. clar. germ. Iren. bis. Ambrst. in textu et comment. *Quid ergo? lex prævaricationum t. factorum posita* etc. boern. *Quid ergo lex factorum? Posita est* etc. Iren. Ambrst. Nempe χάριν = FG. boern. Iren. Ambrst. (a) D* FG. 71. 80. Arr. Vulg. It. Clem. Or. Eus. Patr. lat. (b) ὅ. 39. 46. 47. 57. (cum 68. 71.) al. 6. Mt. f. k. l. m. Ed. Or. ed. Cyr. Theodoret. alicubi. ὡς. Chrys. (c) ἐπηγγείλατο. 67** 74. (d) διαταγῇ. Slav. ms. Cyr. ‖ δι' = Mt. c. (e) ἀγγέλου. C* ut videtur. 3. Theodoret. ms. alicubi. (f) μεσίου. 67** (g) + *duorum*, Æth. (h) = B. clar. germ. Ambrst. ed. θεοῦ. FG. τοῦ χριστοῦ. 31. (i) ἀληθείᾳ. FG. boern. εἰς ἀλήθειαν. Slav. ut alibi. (k) ἐκ νόμου. FGgr. ἐκ νόμου ἦν. D*FG. 2. 4* 17. 73. Barb. 1. Ed. Damasc. ἐκ νόμου ἄν. 74. ἐκ νόμου (ἐν νόμῳ. B.) ἂν ἦν. ABC. Cyr. ἐκ νόμου ἦν ἄν. 57. (cum 3. 71.) 80. Mt. f. Ed. (l) = 28. πάντα. FG. Mt. g. Ed. τοὺς πάντας. Mt. d. Theoph. ms. (m) διὰ τὴν. 23* (n) = 72. 74. al. 5. Mt. h. Ed. Ante τοῦ ponunt 52. 76. Mt. c. d. *enim*, Ambrst. (o) συγκλεισμένοι. B. συγκλειόμενοι. AD*FG. 31. Clem. semel. Cyr. Damasc. (p) + εἰς ἡμᾶς Chrys. + ἐν ἡμῖν. Arm. (q) ἡμῖν. 73. (r) = 28. Aug. γάρ. 24.

οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. [s] Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 26
ἐστε [t] διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Ὅσοι γὰρ 27
[u] εἰς χριστὸν″ ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε.
[x] Οὐκ ἔνι ἰουδαῖος, οὐδὲ ἕλλην· οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ 28
ἐλεύθερος· οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· [πάντες γὰρ ὑμεῖς
[y] εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ.″ Εἰ δὲ ὑμεῖς [z] χριστοῦ″, 29
ἄρα [a] τοῦ ἀβραὰμ [b] σπέρμα″ ἐστὲ, [c] = καὶ″ κατ' ἐπαγ-
γελίαν κληρονόμοι.] Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κλη- 1
ρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάν-
των ὤν· Ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, 2
ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. [d] Οὕτω καὶ ἡμεῖς″, 3
ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δε-
δουλωμένοι· [Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, 4
ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ [e], [f] γενόμενον″ ἐκ
γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον, Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον 5
ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.] [g] Ὅτι″ δέ 6
ἐστε υἱοὶ [h], ἐξαπέστειλεν [i] ὁ θεὸς″ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ

(s) Vs.26 = harl. (t) διὰ τῆς . . . ἐνε-δύσασθε = Æth. (u) = 7. Ed. χριστὸν. 76. ἐν χριστῷ. 80. Clem. ms. Vulg. It. Patr. lat. (x) + οὐκ ἔστι διαστολή. Arm. (y) ἐστε χριστοῦ ἰησοῦ. A. ‖ εἷς] ἕν. FG. Slav. Vulg. It. Or. Ath. ms. Naz. Bas. Cyr. Patr. lat. (z) εἷς ἐστε ἐν χριστῷ ἰησοῦ. DE. *unum estis in J. C.* clar. germ. πάντες ἕν ἐστε ἐν χ. ἰ. FG. boern. Ambrst. ‖ εἰ δὲ ὑμεῖς χρι-στοῦ = Lect. 7. Mt. e. Cyr. ὑμεῖς χρι-στοῦ = Aug. in h. l. ut videtur; sed alibi ut rec. (a) + οὖν. D*FG. (b) = 70. σπέρματα. 67** σπέρματος. B. τέκνα. 68. (c) = ACDE. 89** Ed. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Damasc. Patr. lat. (d) *Adhuc se-cundum hominem dico*, Marcion ap. Tert. (e) + *unigenitum*, Slav. 1. 7. et ed. (f) γεννώμενον. 72. 73. 80. al. 22. Mt. a. (sed rec. in marg.) a3 semel. e** bis. al. 3. Ed. Clem. ms. Theodoret. Photius utriusque lec-tionis meminit. *natum*, Ar. pol. Æth. Slav. harl** tol. Vulg. ms. Iren. se-mel. Cypr. Leo. semel. Gaudent. Avit. vienn. (g) ὅτι. 80. Ed. (h) + θεοῦ. DEFG. It. tol. Vulg. ms. et edit. sixtin. Tert. Hilar. Hier. Am-brst. Alii. (i) = B.

αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας [k] ἡμῶν", [l] κρᾶζον" ἀββᾶ, ὁ πατήρ.
7 "Ὥστε οὐκ ἔτι [m] εἶ" δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱὸς, καὶ
κληρονόμος [n] = θεοῦ διὰ χριστοῦ."]
8 Ἀλλὰ [[o] τότε" μὲν, οὐκ εἰδότες θεὸν, [p] ἐδουλεύ-
9 σατε" τοῖς [q] ∾ μὴ φύσει" οὖσι θεοῖς· Νῦν δὲ, γνόντες
θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, [r] πῶς" ἐπιστρέ-
φετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς
10 πάλιν [s] ἄνωθεν" δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατη-
11 ρεῖσθε; καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς; Φο-
12 βοῦμαι [t] ὑμᾶς", μήπως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. Γί-
νεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς· * ἀδελφοὶ, δέομαι
13 ὑμῶν· [u] οὐδέν με ἠδικήσατε." Οἴδατε [x] δὲ," ὅτι δι'
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν [y] τὸ πρότε-
14 ρον", Καὶ τὸν πειρασμόν [z] = μου, : τὸν" ἐν τῇ σαρκί
μου, οὐκ ἐξουθενήσατε, οὐδὲ [a] ἐξεπτύσατε·" ἀλλ' ὡς

---

k ∾ ὑμῶν. q ∾ φύσει μή.

(k) ACD*FG. 23. 29. 30. 31. 71. 73. Lect. 5. Mt. d. f. h. Ed. Slav. 1. It. floriac. Vulg. ms. Ath. Bas. Didym. Pseudo Ath. Tert. Hilar. Ambr. Hier. Vigil. Ambrst. (l) ἐν ᾧ κράζομεν. FG. boern. (m) = FG. Nonnulli ap. Erasm. boern. (n) = C* θεοῦ. Copt. Æth. Arm. διὰ θεοῦ. AB. 17. Copt. ap. Wetst. Vulg. boern. Clem. Bas. Cyr. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. διὰ θεόν. FG. θεοῦ χριστοῦ. Slav. 1. διὰ χριστοῦ. marian** Hier. διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. Mt. ω. θεοῦ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. 39. al. 4. Mt. χ. ψ. Syr. Erp. Syr. p. in m. Slav. Theodoret. alicubi. μὲν θεοῦ, συγκληρονόμος δὲ χριστοῦ. 76. Mt. d. Theoph. (o) ὅτι. 74. Sic lectionaria: Ὅτι μὲν οὐκ ᾔδειτε. (p) ἐδουλεύετε. Mt. c. d. Theodoret. ap. Niceph. (q) ABCDEF. 17. 71. 73. 80. Mt. h. Ed. (Syr. Copt. Vulg.) Ath. Nyss. Bas. Cyr. Ambr. Hier. Alii. *non natura non*, boern. ‖ φύσει = Mt. g. clar. germ. Codd. lat. ap. Ambr. qui græcos his opponit. Iren. Ambrst. (r) = Syr. (non Arr.) (s) = 1. 73. Arm. (t) = 2. 47. 73. 76. Mt. d. Syr. Arr. Vulg. ed. sixtin. Theoph. Aug. semel. Ambr. Pel. Maximus taur. (u) = Æth. (x) = D*FG. 76. 80. It. Aug. Ambrst. (y) = Chrys. (z) μου = 10. 23. 31. 76. 80. al. 2. Mt. d. n** Syr. Erp. Arm. Bas. Theoph. ‖ μου τὸν] ὑμῶν ABC* ut videtur, D*. FG. 17. 39. 67** Copt. Vulg. It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. Sedul. (a) διεπτύσατε. 3. 35. Mt. d. Chrys. Theoph.

ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, [b] ὡς χριστὸν ἰησοῦν." [c] Τίς" 15
οὖν [d] = ἦν" ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν,
ὅτι, εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες [e] ἂν"
ἐδώκατέ μοι. Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων 16
ὑμῖν; Ζηλοῦσιν [f] ὑμᾶς" [g] οὐ καλῶς·" ἀλλὰ [h] ἐκκλεῖ- 17
σαι" [i] ὑμᾶς" θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. [k] Καλὸν δὲ 18
[l] τὸ ζηλοῦσθαι" [m] ἐν καλῷ πάντοτε", καὶ μὴ μόνον ἐν
τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. * Τεκνία μου, οὓς πάλιν 19
ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν· Ἤθελον δὲ 20
παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ [n] ἀλλάξαι" τὴν φωνήν
μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον 21
οὐκ [o] ἀκούετε;"] Γέγραπται γὰρ, ὅτι [ἀβραὰμ δύο 22
υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευ-
θέρας. [p] Ἀλλ'" ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα 23
γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, [q] διὰ τῆς ἐπαγγε-

---

[i] ἡμᾶς.

(b) = Chrys. (c) ποῦ. ABCFG. 17. 31. 47. 67** 71. 73. al. 2. Ed. Syr. Arr. Syr. p. in m. Arm. Vulg. boern. Hier. Pel. Sic interpretatur Theodoret. (d) = AC. 17. 31. 37. 39. 47. 61. 67** 71. 73. 76. 80. al. 2. Mt. l. Ed. Damasc. Theoph. Theodoret. ms. ἦ. FG. *fuit l. est*, boern. ἐστιν. Mt. d. Vulg. Hier. Sedul. νῦν. Mt. m. Erp. (e) = ACD* 17. 47. καὶ FG. *eruissetis et*, Vulg. It. Patr. lat. (f) ἡμᾶς. 66** (g) οὐκ ἀληθῶς. Chrys. (h) ἐγκλεῖσαι. Codd. gr. ap. Erasm. Syr. Erp. ἐκλῦσαι. 52. 73. ἐκκλησίαι. Slav. 5. 8. (i) A (B) CD EFG. 17. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 74. 76. 80. Plurimi. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Verss. etiam Arm. et Slav. ed. et 5. Patr. gr. et lat. ἡμᾶς Beza. (k) + ζηλοῦτε δὲ τὰ κρείττω χαρίσματα DEFG. It. Ambrst. Sedul. (l) ζηλοῦσθε. B. 17. 23. 39. Æth. Vulg. Damasc. Hier. Ambrst. Pel. ζηλοῦσθαι. A. (m) πάντοτε ἐν τῷ ἀγαθῷ. FG. boern. item Slav. (n) ἀλαλάξαι. 66** etiam in scholio. Theoph. in comment. (o) ἀναγινώσκετε, BDEFG. 10. 31. Ed. Arm. Vulg. It. Or. semel. Cyr. Hier. semel. Ambr. semel. Ambrst. Beda. λέγετέ μοι οἱ τὸν νόμον ἀναγινώσκοντες, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; Or. bis. (sed quater ut rec.) Hilar. Ambr. semel. (p) καὶ. Ed. Or. semel. (q) δι' ἐπαγγελίας. AC. 17. 73. Ed. Cyr. Damasc. Theodoret. alicubi. κατ' ἐπαγγελίαν. 3. 35. Slav. Chrys. Hilar.

24 λίας''. [r] ''Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα·'' [s] αὗται'' γάρ
εἰσιν [t] † δύο [u] διαθῆκαι·'' μία μὲν ἀπὸ ὄρους σινᾶ, εἰς
25 δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν ἄγαρ· [x] Τὸ γὰρ — ἄγαρ:
σινᾶ ὄρος ἐστὶν'' ἐν τῇ ἀραβίᾳ, [y] συστοιχεῖ δὲ'' [z] τῇ''
νῦν ἱερουσαλὴμ, δουλεύει [a] γὰρ'' μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς·
26 Ἡ δὲ ἄνω ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ
27 [b] † ἡμῶν. Γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκ-
τουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.]
28 [[c] Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα
29 ἐσμέν.'' Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί-
30 ωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ
γραφή; ἔκβαλε τὴν [d] παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς·'' οὐ
γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ
31 υἱοῦ [e] τῆς ἐλευθέρας.'' [f] = ''Ἄρα'', ἀδελφοὶ, οὐκ ἐσμὲν

---

[t] † αἱ. [a] δὲ. [b] † πάντων.

(r) = Æth. (s) *αὐτὰ*. FG. *hæc t. ea*, boern. *hæc*, Vulg. It. (t) = ABCDEFG. 17. 33. 57. (c. al. 6.) 72. 73. 80. al. 33. et Barb. 6. Mt. a. al. 10. Ed. Or. ms. Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. (u) *ostensiones*, sic interpretatum invenit Tert. (x) *τὸ γὰρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν*. CFG. 17. ut videtur. Mt. d. Ed. Æth. Arm. Vulg. boern. Cyr. aliquoties. Epiph. Damasc. Or. int. Ambrst. in textu. Hier. Aug. Pel. Epiph. Sedul. Beda. *τὸ δὲ ἄγαρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν*. ADgr. Egr. 37. 73. 80. Barb. 2. Copt. Cyr. semel. (semel ut rec.) *τὸ γὰρ ἄγαρ ὄρος ἐστὶν*, clar. germ. Ambrst. in comment. || *τῇ δὲ ἄγαρ συστοιχεῖ ἡ νῦν ἱερουσ.* Conject. Bentl. (y) *ἡ συστοιχοῦσα*. D*FG. Vulg. It. || *δὲ* = 73. al. 3. (z) *τῶν*. 21. 57. Mt. d. (a) ABCD* FG. 6. 10. 17. 23. 31. 39. 47. 73. 80. Ed. Copt. Arm. Syr. p. (sed rec. in m.) It. (*et servit*, Vulg. Hier. Alii.) Cyr. Or. int. Aug. alicubi. (b) = BC*DEFG. 5. 6. 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Syr. p. Vulg. It. Or. Eus. Chrys. ut videtur ex comment. et alibi. Theodoret. alicubi. Cyr. uterq. Isidor. ap. Niceph. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. Sed habent Iren. Hier. Aug. alicubi. || Post *ἡμῶν* ponunt Arm. Eus. Theodoret. Œc. (c) *ὑμεῖς . . . ἐστε*. FG. (item D.) 6. 61. Æth. It. Or. teste Hier. Iren. Ambr. Tychon. Ambrst. (d) *τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης*. 76. Mt. d. Chrys. Theoph. (e) *μου ἰσαὰκ*. D*EFG. It. demidov. Ambrst. Hier. Aug. alicubi. (f) = 71. || *ἡμεῖς δὲ*. AC. 23. 57. 73. Copt. Cyr.

παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας *. [g] Τῇ ἐλευθερίᾳ †, 1
ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε *, στήκετε", καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας
[h] ἐνέχεσθε". Ἴδε, ἐγὼ παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν πε- 2
ριτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. Μαρτύρομαι 3
δὲ [i] — πάλιν" παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφει-
λέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον [k] ποιῆσαι." Κατηργήθητε 4
ἀπὸ [l] = τοῦ" χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς
χάριτος [m] ἐξεπέσατε." Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πί- 5
στεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. Ἐν [n] γὰρ" 6
χριστῷ ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία·
ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε κα- 7
λῶς· τίς ὑμᾶς [o] ἐνέκοψε" [p] τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;"

---

[g] Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, ∾ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσε. Στήκετε οὖν ∾ ᾗ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσε. Στήκετε οὖν. [o] ἀνέκοψε.

Damasc. Hier. semel. Aug. διὸ. BD*E. 67** Mt. d. Cyr. alicubi. ἄρα οὖν. FG. Theodoret. ἄρα δὲ. 45. *Itaque*, Vulg. It. Ambrst. Alii. *Propter quod*, Tert. (g) τῇ] ᾗ. FG. Syr. p. Vulg. It. Patr. lat. || οὖν] = AB CD*EFG. 10. 17. 31. 37. 47. (67** et 71. ap. Birch.) 73. 80. al. 5. Ed. Copt. Arm. Vulg. It. Cyr. Bas. Asterius. Damasc. Theodoret. Orig. int. Tert. Patr. lat. γὰρ. Chrys. || ᾗ] = ABCD*FG. 37. 46** 73. 80. al. 3. Mt. n** Ed. Copt. Syr. p. Vulg. It. Patres citati, exc. Cyr. et Theodoreto. || ἡμᾶς χριστὸς hoc ord. ABCD EFG. Alii. Cyr. || ἠλευθέρωσε] ἐξηγόρασε. Syr. p. Chrys. || στήκετε] + οὖν. ABCDgr* FG. 10. 17. 31. 37. 47. 67** 71. 73. Alii. Ed. Copt. Arm. boern. Vulg. ms. Cyr. Bas. ms. Aug. Ambrst. Alii. || *quia Christus liberavit nos. Et state igitur*, Æth. (h) ἀνέχεσθε. DF. al. 6. Œc. ὑπέχεσθε. Mt. d. Theodoret. ms. Theoph. ms. (i) = D*FG. 73. 74. 76. It. Chrys. Theoph. Hier. Aug. Ambrst. (k) πληρῶσαι. 61. 76. (etiam in scholio) 80. Mt. d. Marcion ap. Epiph. Chrys. Damasc. Petrus antioch: Theoph. (l) = BCD*FG. 31. 76. Theoph. (m) ἐξεπέσετε. D**E. 72. 74. al. 8. Mt. a** al. 5. Ed. Chrys. alicubi. Theoph. (n) = G* 33. 39. Mt. f. (o) ABCDEFG. al. 48. pluresve. Mt. a. al. 9. Ed. Patr. gr. ἐβάσκανε. 47. item 52. Aug. Beda. (p) = Chrys. || = τῇ. AB.

8 [q] [r] Ἡ πεισμονὴ" [s] οὐκ" ἐκ [t] τοῦ" καλοῦντος ὑμᾶς.
9 10 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα [u] ζυμοῖ." Ἐγὼ [x] πέποιθα
εἰς ὑμᾶς [y] ἐν κυρίῳ", ὅτι οὐδὲν ἄλλο [z] φρονήσετε·" ὁ δὲ
ταράσσων ὑμᾶς, βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ.]
11 Ἐγὼ δὲ, [ἀδελφοὶ, εἰ περιτομὴν [a] ἔτι" κηρύσσω, τί ἔτι
διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ [b] σταυ-
12 ροῦ." [c] Ὄφελον" [d] καὶ" [e] ἀποκόψονται" οἱ [f] ἀναστα-
τοῦντες" ὑμᾶς.
13 Ὑμεῖς [g] γὰρ" ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί·
μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν [h] εἰς ἀφορμὴν [i] τῇ σαρκὶ", ἀλ-
14 λὰ [k] διὰ τῆς ἀγάπης" δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ
πᾶς [l] νόμος" [m] — ἐν ἑνὶ λόγῳ" [n] πληροῦται", [o] ἐν τῷ·"

(q) + μηδενὶ πείθεσθε. FG. boern. harl. Vulg. ms. et ed. sixtin. Codd. lat. ap. Hier. (qui tamen in græcis libris et apud eos, qui in Apostolum commentati sunt, hæc non inveniri testatur.) Lucif. Ambrst. in comment. Pel. Beda. (r) αὕτη γὰρ πεισμονή. Arm. ἡ πεισμονὴ ὑμῶν. Syr. Erp. Codd. ap. Hier. Lucif. Aug. Ambrst. Sedul. ‖ Vs. 8. = Æth. (s) = D* 14. 32. 49. Codd. lat. ap. Hier. et Sedul. clar. germ. Or. semel. Lucif. (t) θεοῦ. Codd. ap. Hier. et Sedul. tol. Lucif. Ambrst. Aug. semel. (u) δολοῖ. D*E. Vulg. clar. germ. (Utrumvis boern.) Codd. lat. ap. Hier. et Sedulium. Constitut. Bas. ed. Marcion ap. Epiph. Lucif. Ambrst. Pel. (x) + δὲ C*FG. 73. 108. Syr. p. Arm. boern. Vulg. ms. Damasc. Œc. + γάρ. Copt. (y) = B. Chrys. ap. Niceph. ἐν χριστῷ. Chrys. in textu. *et in Domino*, Agapet. (z) φρονεῖτε. 73. + ἂν ἔχῃ ἡ ἀλήθεια χριστοῦ. F. G in marg. (a) = D* FG. 38. 72. 73. Mt. d. h. Arm. It. Vulg. ms. Ambrst. Hier. (b) χριστοῦ. 23* + τοῦ χριστοῦ. AC. 39. 49. 57. Mt. e. Copt. Æth. Hier. (c) ὤφελον. D** al. 7. Mt. g. n. (d) = 61. 73. Mt. h. (e) ἀποκόψωνται D**G. Mt. h. Ed. (f) ἀποστατοῦντες. 39. (g) δὲ. FGgr. 80. Chrys. Ambrst. (h) + ὑμῶν. 37. 71. 73. Mt. f. Syr. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. ed. (i) τῆς σαρκός. D* 17. Vulg. clar. germ. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. + δῶτε. G. boern. Codd. lat. ap. Hier. Vulg. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. (k) τῇ ἀγάπῃ τοῦ πνεύματος. DEFG. 31. Copt. It. Vulg. ed. Bas. Ambr. alicubi. Ambrst. Pel. (l) λόγος. 33. 72. al. 4. Mt. a. in ora. g. (m) ὑμῖν. Marcion ap. Epiph. et Tert. ἐν ὑμῖν ἐν ἑνὶ λόγῳ. D*EFG. It. Ambrst. ἐν ὀλίγῳ. Syr. p. (n) πεπλήρωται. ABC. 17. 21. 23. 37. 39. 71. Mt. f. Marcion ap. Epiph. Damasc. Aug. (o) = D*FG. Arm.

ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς [p] σεαυτόν". Εἰ δὲ ἀλλή- 15
λους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε, μὴ ὑπὸ ἀλλή-
λων ἀναλωθῆτε.

Λέγω δὲ [q] πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν 16
σαρκὸς οὐ μὴ [r] τελέσητε." Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ 17
τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦ-
τα [s] δὲ " [t] ἀλλήλοις ἀντίκειται", ἵνα μή, ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα
ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ [u] ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18
Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός· ἅτινά ἐστι 19
[x] † πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, Εἰδωλολατρεία, 20
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχο-
στασίαι, [y] αἱρέσεις, Φθόνοι, [z] φόνοι", μέθαι, κῶμοι, 21
καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, [a] ἃ προλέγω" ὑμῖν, [b] καθὼς"
[c] καὶ" [d] προεῖπον," ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασι-
λείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.] [Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ 22

---

[p] ἑαυτόν. [t] ἀντίκειται ἀλλήλοις. [x] † μοιχεία.

Slav. 5. Vulg. It. Marcion ap. Epiph. Ambrst. Hier. Pel. (p) AB CDE. Alii multi. Mt. a. al. 5. Patr. gr. (q) + *in Christo*, Vulg.ms.et ed. sixtin. Pel. Beda. (r) τελέσετε D**E. *perficietis*, clar. boern. Vulg. Patr. lat. (s) γάρ. BD*EFG. 17. Copt. Vulg. It. Cypr. Zeno. Hier. Aug. Ambrst. Alii. οὖν Clem. || καὶ ὅτι ταῦτα. Arm. (t) ABCDEFG. 17. 37. 73. 80. pluresve. Mt. f. Damasc. || ἀντίκειται] ἀντίκεινται. 48. 71. 72. 76. al. 9. Mt. a. b. d. Ed. Theoph. (u) + ἔτι. C. 39. 47. 57. (c. al. 5.) 73. Aug. alicubi. (x) = ABC. 17. 47. 57. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Clem. Cyr. Ephr. Damasc. Marcion ap. Epiph. Tert. Hier. dis. Aug. Fulg. Pel. Habet Ambrst. μοιχείαι. FG. Or. Iren. Cypr. Lucif. (Etiam in sequentium vocabulorum numeris variant codices.) Post πορνεία ponunt 76. Mt. d. Chrys. Theoph. (y) + σκάνδαλα. Slav. ed. (z) = B. 17. 33. 35. 57. 73. demidov. Clem. Marcion ap. Epiph. Iren. Cypr. Hier. dis. Aug. Ambrst. Habent codd. lat. ap. Hier. (a) ἅπερ λέγω. Ed. (b) = Slav. 5. et ed. (c) = BFGgr. Æth. Ar. pol. Vulg. ed. Chrys. Tert. Lucif. Aug. Fulg. Pel. (d) προείρηκα. D*EFG.

πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία,
23 χρηστότης, [e] ἀγαθωσύνη," [f] πίστις, [g] Πρᾳότης," ἐγκρά-
24 τεια [h]. [i] κατὰ" τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. [k] Οἱ δὲ
τοῦ χριστοῦ [l], τὴν σάρκα [m] ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθή-
25 μασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις· [n] Εἰ ζῶμεν" πνεύματι,
πνεύματι [o] καὶ" [p] στοιχῶμεν."
26 Μὴ [q] γινώμεθα" κενόδοξοι, ἀλλήλους [r] προκαλούμε-
1 νοι", [s] ἀλλήλοις" φθονοῦντες. Ἀδελφοὶ, ἐὰν [t] καὶ"
[u] προληφθῇ" ἄνθρωπος [x] ἔν τινι παραπτώματι," ὑμεῖς οἱ
πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳ-
2 ότητος· [y] σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς." [Ἀλ-
λήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως [z] ἀναπληρώ-
3 σατε" τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ.] Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί
4 [a] τι", μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· Τὸ δὲ ἔργον ἑαυ-

(e) ἀγαθοεργία. Chrys. (f) + *modestia*, Arm. || *pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*, Vulg. Pel. (g) πραΰτης. ABC. 17. 31. 47. 80. Mt. h. (h) + ἁγνεία. D*EFG. Vulg. It. (non harl.) Bas. Pallad. Iren. Cypr. Ambrst. Pel. Sedul. (non Hier. Aug.) *continentia castitatis*, clar. germ. || + καὶ ὑπομονή. 73. Mt. h. (i) καὶ Theodoret. ms. (k) οἱ δὲ τὴν σάρκα τοῦ χριστοῦ ἐσταύρωσαν. 37. item Orig. ap. Hier. (l) + ἰησοῦ. ABC. 17. 80. Copt. Æth. Slav. ant. Patr. || + ἴντες. (i. e. ὄντες) FG. (Verss.) (m) + αὐτῶν. FG. Arm. Vulg. boern. Cypr. Alii. (n) ζῶμεν. 35. || ζῶμεν οὖν ἐν πνεύματι, καὶ πνεύματι στοιχῶμεν. Syr. utr. Chrys. (o) = FG. It. Ambrst. (p) στοιχοῦμεν. D**E. al. 11. Mt. b. bis. 19. al. 4. (q) γινώμεθα. 72. 73. 74. al. 10. Mt. a* al. 8. Ed. Patr. (r) προσκαλούμενοι. 72. 73. Alii. Mt. a* Alii. Ed. Damasc. (s) ἀλλήλους. B. 72. 73. al. 11. Mt. 19. al. 8. Ed. Chrys. Theodoret. ms. Œc. (t) = 4* 61. Mt. g. *forsan*, Arm. (u) προσληφθῇ. 73. al. 4. Mt. c. d. l. 19. Ed. προκαταληφθῇ, omisso καὶ, Mt. g. προβληθῇ. 39. (x) = Chrys. (y) σκοπῶν ἕκαστος σεαυτὸν, (*te l. se ipsum*, boern.) μὴ καὶ αὐτὸς πειρασθῇ. FG. It. σκοποῦντες ἑαυτοὺς, μὴ καὶ ὑμεῖς πειρασθῆτε. Arm. Cypr. Paciun. semel. (z) ἀναπληρώσετε. BG. 33. 35. Syr. Arr. Æth. Slav. Vulg. It. Theodoret. ms. Asterius, Proclus. Marcus eremita. Tert. Cypr. Alii. (a) = 26. 32. 38. Ed.

τοῦ δοκιμαζέτω [b] ἕκαστος," καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν [c] μόνον"
τὸ καύχημα [d] ἕξει," καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος 5
γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. [e] Κοινωνείτω" δὲ ὁ κα- 6
τηχούμενος [f] τὸν λόγον" τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγα-
θοῖς. Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ 7
ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· Ὅτι ὁ σπεί- 8
ρων [g] εἰς τὴν σάρκα" [h] ἑαυτοῦ," ἐκ τῆς σαρκὸς [i] θερίσει
φθοράν· ὁ δὲ σπείρων [k] εἰς τὸ πνεῦμα", ἐκ τοῦ πνεύ-
ματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες 9
μὴ [l] ἐκκακῶμεν" καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυ-
όμενοι. Ἄρα οὖν, ὡς καιρὸν ἔχομεν, [m] ἐργαζώμεθα" 10
τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους
τῆς πίστεως.]

[Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ 11
χειρί. Ὅσοι [n] θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι 12
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι· μόνον, ἵνα [o] μὴ τῷ
σταυρῷ τοῦ χριστοῦ" διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ [p] ∾ πε- 13
ριτεμνόμενοι" αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ [q] θέ-
λουσιν" ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ

---

p ∾ περιτετμημένοι.

(b) = B. (c) = Ed. Syr. Æth. Aug. alicubi. (d) ἕξη. Slav. (e) *eucharistiam faciat*, Arm. (f) = Arm. Chrys. in comment. τῷ λόγῳ, omisso τῷ κατηχοῦντι, Mt. g. (g) τῇ σαρκὶ. FG. *in carne*, Vulg. It. Patr. lat. *secundum carnem*, Zeno. (h) = Or. bis. Cyr. Procop. Zeno. Aug. alicubi. Cassiod. αὐτοῦ. DFG. al. 3. Mt. d. Ed. (i) + αὐτοῦ. D* EFG. Æth. It. Chrys. Theodoret. Zeno. (k) ἐκ τοῦ πνεύματος. D* *in spiritu*, Vulg. It. Patr. lat. (l) ἐγκακῶμεν. ABD. 17 39. (m) ἐργαζόμεθα. A. 31. 37. 39. 47. 72. al. 3. Mt. l. m. Œc. ἐργασώμεθα. 46. 49. 73. Mt. g. Chrys. (n) + γὰρ πάλιν. Arm. (o) τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μή. ABCDE. 31. 73. Mt. h. Ed. Syr. Vulg. clar. germ. Aug. Hier. Pel. (p) B. 37. 39. 57. (c. al. 4.) 61. 67** 72. 74. Lect. 2. 6. al. 18. Mt. a. al. 8. Ed. (q) βούλονται. AC. 23. Mt. d.

14 καυχήσωνται. Ἐμοὶ δὲ [μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ
μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· δι'
οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ [r] = τῷ " κόσμῳ.
15 [s] ∞ Ἐνγὰρ χριστῷ ἰησοῦ οὔτε " περιτομή τι [t] ἐστὶν ", οὔτε
16 ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι
τούτῳ [u] ∞ στοιχήσουσιν ", εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ [x] ἔλε-
17 ος ", [y] καὶ " ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ τοῦ [z] θεοῦ." Τοῦ λοιποῦ,
κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα
τοῦ [a] = κυρίου " ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ [b] μετὰ τοῦ
πνεύματος " ὑμῶν, ἀδελφοί. [c] ἀμήν. "] [d]

---

[s] ∞ οὐ γὰρ. [t] ∞ ἰσχύει. [u] ∞ στοιχοῦσιν.

[d] † Πρὸς γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης.

(r) = ABCD*FG. 17. Or. bis. (septies habet.) (s) B. 17. Æth. Chrys. Georg. syncell. Hier. Aug. Ambrst. ed. οὐ γὰρ. Syr. (non Erp.) Sahid. (t) ABCD*EFG. 28. 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. in m. Copt. Sahid. Æth. It. Or. Theoph. alicubi. Georg. syncell. Hier. Aug. Ambrst. (u) ACDEFG. 4. 71. (Syr. Arr.) It. Cyr. Hier. Aug. Ambrst. (x) πνεῦμα. Sahid. (y) = D*E. Mt. l. (z) κυρίου. D*EFG. clar. germ. Utrumvis boern. (a) = ABC. 17. Mt. h. Arr. Æth. Arm. Vulg. ms. Petr.alex. Alii aliter. (b) ἐν τῷ πνεύματι. D ap. Mill. (c) = G. boern. Ambrst. (d) Hæc vel prorsus vel ex parte desunt in codicibus antiquioribus. Omittunt ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης ACDEFG. 17. Alii. Habet ἐγράφη ἀπ' ἐφέσου Claudius autissiod. Addunt: διὰ χειρὸς παύλου. Mt. a. διὰ τίτου. Copt. διὰ τίτου καὶ λουκᾶ. Ar. διὰ τυχικοῦ. Slav. 6. et rec. στίχων σϡγ. s. σιγ. s. τκ. s. τιϛ. s. τϡϛ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια β. μαρτυρίαι ια. Versus CCXIII. Alii.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήμα- 1
τος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις [a] [b] τοῖς" οὖσιν [c] ἐν ἐφέσῳ" [d] καὶ" πι-
στοῖς ἐν χριστῷ ἰησοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ 3
χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευμα-
τικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις [e] ἐν" χριστῷ· Καθὼς ἐξελέξα- 4
το ἡμᾶς [f] ἐν αὐτῷ" πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡ-
μᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ· [g] ἐν ἀγά-
πῃ" * [h] Προορίσας" ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ ἰησοῦ χρι- 5
στοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐ-
τοῦ, Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, [i] ∾ ἐν ᾗ" 6
[k] ἐχαρίτωσεν" ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ [l], Ἐν ᾧ [[m] ἔχο- 7

---

[i] ∾ ἧς.

(a) + πᾶσι. A. 10. 80. Ed. Copt. Vulg. Cyr. Hier. in textu. Ambrst. in textu. Pel. (b) = 46. (c) = 67 ** Codd. vetusti et scriptores anteriores ap. Bas. *in Laodicea*, Marcion ap. Tert. (d) = 37. tol. (e) = 7. pluresve. Ed. (etiam St. 3.) (f) ἑαυτῷ. FGgr. *In quo et elegit nos*, Hilar. quater. Cassiod. (g) Sequentibus jungunt 89. Mt. β. Syr. Erp. Chrys. Theodoret. Theoph. Hier. Cassiod. Sedul. (h) ὁ προορίσας. 66** *qui prædestinavit*, Vulg. Hilar. Alii. προορίσαι. 92. (i) AB. 6. 17. 23* 47. 57. (c. al. 3) 67 ** 73. 80. Mt. b. Chrys. alicubi. ᾗ. Theoph. καὶ. 76. (k) ἐχαρίσατο. 1. (l) + υἱῷ αὐτοῦ. D*EFG. Syr. p. c. ast. Æth. Vulg. ed. It. Codd. lat. ap. Hier. Aug. Oros. Ambrst. Pel. Dial. c. marcion. Non addunt Vulg. ms. Hier. Sedul. (m) ἔσχομεν. D*gr. Iren.

μεν″ τὴν ἀπολύτρωσιν [n] διὰ″ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν
ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς
8 [o] χάριτος″ αὐτοῦ, [p] Ἧς″ ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, [q] ἐν
9 πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει * [r] Γνωρίσας″ ἡμῖν τὸ μυστή-
ριον [s] τοῦ θελήματος″ αὐτοῦ [t] κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐ-
10 τοῦ,] ἣν″ προέθετο ἐν αὐτῷ [u] Εἰς″ οἰκονομίαν τοῦ πλη-
ρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα
ἐν τῷ χριστῷ, τά [x] † [y] ἐν″ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ
11 τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, Ἐν ᾧ καὶ [z] ∾ ἐκληρώθημεν″, προο-
ρισθέντες κατὰ πρόθεσιν [a] τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος
12 κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, Εἰς τὸ εἶναι
ἡμᾶς εἰς ἔπαινον [b] = τῆς″ δόξης [c] αὐτοῦ″, [d] τοὺς
13 προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ·″ Ἐν ᾧ καὶ [e] ὑμεῖς″,
(ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον
τῆς σωτηρίας [f] ὑμῶν″,) ἐν ᾧ [g] καὶ″ πιστεύσαντες ἐ-
σφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ,

---

[x] † τε. [z] ∾ ἐκλήθημεν.

(n) = 17. καὶ διὰ. Syr. Erp. Æth. (o) χρηστότητος, A. Copt. (p) *quæ*, Vulg. It. Patr. lat. exc. Hier. (q) Sequentibus jungunt 19. 55. 71. 89. Chrys. in Mt. β. Theodoret. Theoph. Hier. ‖ φρονήσει] γνώσει 17. συνέσει 71. (r) ὁ γνωρίσας. 66** γνωρίσαι. G. 76. Vulg. It. Theoph. Patr. lat. exc. Hier. (s) = 4* (t) ὃ Syr. Erp. Sedul. ‖ = αὐτοῦ. DFG. It. Tert. Hilar. (u) κατὰ τὴν. A. *in dispensatione s. dispositione*, Vulg. clar. germ. Pel. Aug. Hier. καὶ. Ambrst. ed. (x) = ABDEFG. al. 41. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Vulg. It. Patr. gr. et lat. (y) ἐπὶ. BDE. al. 26. Mt. a. al. 5. Theodoret. Œc. (z) ADEFG. It. (a) + τοῦ θεοῦ. DEFG. 46. 73. 80. al. 5. Copt. Æth. Slav. ed. It. Ambrst. (b) = BD EFG. 35. 57. (c. al. 7.) 72. 73. 74. 76. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. al. 8. Ed. Eus. Cyr. Damasc. Theoph. (c) = D*FG. It. flor. Tert. (d) = Mt. d. (e) ἡμεῖς. A. 13. 39. 46. 68** 76. al. 8. Mt. a* al. 4. Ed. Slav. 8. Theoph. ms. (f) ἡμῶν. 74. al. 5. Mt. d. al. 3. Slav. Theoph. ms. Chrys. semel in comment. (g) = DEFG. Ar. p. It. Iren. Tert. Aug. Pel. ‖ = ἐν ᾧ καὶ. Ambrst.

[h]"Ος" ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπο- 14
λύτρωσιν τῆς [i]περιποιήσεως", εἰς ἔπαινον τῆς δόξης
αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο κἀγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν 15
ἐν τῷ κυρίῳ ἰησοῦ, καὶ τὴν [k]ἀγάπην τὴν" εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους, [Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, 16
μνείαν [l]ὑμῶν" ποιούμενος [m]ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·
Ἵνα ὁ θεὸς [n]τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ", ὁ πατὴρ 17
τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύ-
ψεως] * ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· Πεφωτισμένους τοὺς 18
ὀφθαλμοὺς τῆς [o]καρδίας" [p]ὑμῶν", εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς,
[q]τίς" ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, [r]καὶ" τίς ὁ
πλοῦτος [s]τῆς δόξης" τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
ἁγίοις, Καὶ τί τὸ [t]ὑπερβάλλον μέγεθος" [u]τῆς δυνά- 19
μεως" αὐτοῦ εἰς [x]ἡμᾶς", τοὺς πιστεύοντας * κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, Ἣν 20
[y]ἐνήργησεν" ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ [z]νεκρῶν·

---

[o] διανοίας.

(h) ὅ. AFG. 57. (c. al. 3) 67** 71. 73. al. 5. Mt. a** ut videtur. Chrys. in textu. Sed ὅς Œc. dis. (i) *adoptionis*, It. Codd. lat. ap. Hier. Vigil. (k) = AB. 17. Cyr. alicubi. Hier. Aug. alicubi. *ἄμωμον ἀγάπην τὴν*. 23. *ἀγάπην τῆς κοινωνίας αὐτοῦ τὴν*. 46. ‖ *εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ἀγάπην*. hoc. ord. 37. 39. 73. 80. Mt. f. h. (l) = ABD. 17. 33. 35. 37. 39. 73. Mt. f. h. Post *ποιούμενος* ponunt FG. (m) + *πάντοτε*. 67* al. 3. Mt. k. (n) *ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστός*. Ar. pol. (o) ABDEFG. 17. 57. (c. al. 7.) 73. 80. al. 40. Mt. a. (sed *διανοίας* habent a in marg. m. n.) al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Sahid. Slav. Vulg. It. Constitut. Ath. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Damasc. Theoph. Alii. Tert. Alii. *ἐννοίας*. Theodoret. (p) = B. 17. (q) *τί*. FG. Ephr. Sic bis Slav. 5 et ant. (r) = ABD*FG. 59. It. tol. Ambrst. (s) = 63. Mt. k. Tert. (t) *μέγεθος*. Ggr. *ὑπερμέγεθος*. 63. (u) = 76. Mt. d. Theoph. in textu, (sed habet in comment, Ambrst.) (x) *ὑμᾶς*. D*EG. 17. 31. 37. 80. al. 2. Mt. f. It. Ambrst. (y) *ἐνήργηκεν*. AB. Procop. (z) + *τῶν*. 57. 72. al. 5. Mt. a. d. m. n. Ed.

καὶ [a] ἐκάθισεν" ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ [b] ἐν τοῖς ἐπουρανίοις,"
21 Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως
καὶ κυριότητος, [c] καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζο-
μένου" [d] οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
22 μέλλοντι·" Καὶ [πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν [e] ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλη-
23 σίᾳ", Ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ
1 [f] # τὰ" πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου·] Καὶ [g] ὑμᾶς",
ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς [h] ἁμαρ-
2 τίαις·" (Ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα
τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας
τοῦ ἀέρος [i], [k] τοῦ πνεύματος" τοῦ [l] νῦν" ἐνεργοῦντος ἐν
3 τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· Ἐν οἷς [m] καὶ ἡμεῖς" [n] πάν-
τες" ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς
ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
[o] διανοιῶν", καὶ [p] ἦμεν" [q] τέκνα φύσει" ὀργῆς, ὡς καὶ

(a) *καθίσας*. AB. 17. 57. 73. 80. al. 5. et Barb. 1. Mt. f. Ed. Slav. Vulg. ed. Cyr. utr. Procop. Tert. Hier. Ambr. Pel. | + *αὐτόν*. A. 17. 23. 57. (c. al. 3.) 80. Ed. Procop. Tert. Hier. Ambr. Fulgent. (b) = Chrys. in textu, etiam in Mt. β. Theodoret. alicubi. *ἐν τοῖς οὐρανίοις*. B. *ἐν τοῖς οὐρανοῖς*. 71. Barb. 1. (c) = 80. Item 57. (d) = Chrys. in textu, etiam in Mt. β. (e) *ὑπὲρ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν*. Vulg. luxov. Ambrst. Pel. (f) + ABDEFG. 57. (c. al. 6.) 73. 80. al. 23. pluresque Mt. a. al. 9. Ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. Œc. (g) *ἡμᾶς*. 45. Mt. β. semel. ‖ + *convivificavit*, Vulg. ed. sixtin. Codd. lat. Pel. (h) *ἐπιθυμίαις*. B. | + *ὑμῶν*. BDEFG. 17. 57 (cum 69) 67** 71. 73. al. 7. Mt. f. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Theodoret. Lucif. Ambrst. Pel. *ἑαυτῶν*. A. *ἡμῶν*. Cyr. (i) + *τούτου* (omisso sequente *τοῦ*) FG. Vulg. It. Tert. Lucif. Hilar. semel. Ambrst. Aug. alicubi. Fortunatus manich. ap. Aug. Pel. (k) = Tert. (l) = 62* Tert. (m) = FG. boern. (n) = 17. 68. 74. Mt. d. Syr. Erp. Vulg. ms. Tert. Ambrst. ‖ *πάντες ἡμεῖς*. 73. *et nos, et omnes*, Fortunat. l. c. (o) *ἐπιθυμιῶν*. 43. *affectionum*, Aug. (p) *ἤμεθα*, B. 17. 73. Or. quater. (q) *φύσει τέκνα*. ADEFG. 3. 37. 80. 108. Mt. f. Arm. Vulg. It.

οἱ λοιποί·] [Ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, [r] διὰ″ 4
τὴν πολλὴν [s] ἀγάπην″ [t] αὐτοῦ″, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς,)
Καὶ ὄντας [u] ἡμᾶς″ νεκροὺς [x] [y] τοῖς παραπτώμασι″, 5
συνεζωοποίησε [z] τῷ χριστῷ· ([a] [b] χάριτί ἐστε σεσωσμέ-
νοι·″) Καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρα- 6
νίοις [c] ἐν χριστῷ ἰησοῦ·″ Ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι 7
τοῖς ἐπερχομένοις [d] ∾ τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον″ τῆς
χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν χριστῷ ἰη-
σοῦ. Τῇ γὰρ [e] χάριτί ἐστε σεσωσμένοι″ διὰ [f] — τῆς″ 8
πίστεως· (καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ [g] ὑμῶν·″ θεοῦ τὸ δῶρον,
Οὐκ ἐξ ἔργων·) ἵνα μή τις καυχήσηται. Αὐτοῦ γάρ 9 10
ἐσμεν [h] ποίημα,″ κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ [i] ἐπὶ″ ἔρ-
γοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ [k] θεὸς,″ ἵνα ἐν αὐτοῖς
περιπατήσωμεν.]
[l] Διὸ [μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε″ τὰ ἔθνη [m] ἐν 11

---

[d] ∾ τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος.

Or. semel. Theodoret. Patr. lat. *naturales filii*, Lucif. ‖ φύσει] = Æth. Clem. *plene*, Syr. Erp. *prorsus*, Codd. lat. ap. Hier. *naturaliter*. Aug. aliquoties. Fortunat. (r) κατὰ. 39. 43. (s) εὐσπλαγχνίαν. 30. (t) = D*FG. 73. Mt. h. It. Ambrst. ed. Ambr. Aug. Fortunat. Vigil. Ante ἀγάπ. ponunt 30. Mt. d. k. (u) = 73. Mt. h. Cyr. hieros. (x) + ἐν B. (y) = Ambrst. ταῖς ἁμαρτίαις. D*E. τῇ ἁμαρτίᾳ. FG. boern. (z) + ἐν. B. 17. 73. Mt. h. Vulg. boern. Chrys. etiam in Mt. β. Ambrst. Ambr. Aug. alicubi. Alii. (a) + οὗ s. οὗ τῇ. DEFG. Vulg. It. Ambrst. Alii lat. (b) = Lect. 7. Chrys. etiam in Mt. β. Hilar. ‖ χάριτι] + γὰρ. 80. Arm. + δὲ Mt. d. (c) = FG. boern. Hilar. *cum C. J.* Fortunat. (d) ABDFG. 17. 67** Or. semel. (e) αὐτοῦ χάριτί ἐσμεν σεσωσμένοι. D*E. Syr. Erp. Copt. Æth. clar. germ. (f) = D*FG. 17. 67** 76. 80. Chrys. Theoph. (g) ἡμῶν. D*FG. 73. 80. al. 3. Mt. d. k. It. Chrys. Œc. in comment. ‖ + ἀλλὰ. Arm. Hier. semel. Aug. Fulgent. (h) ποιήματα. 47. (i) ἐν. G. 73. 74. *in operibus*, Vulg. It. Patr. lat. (k) χριστὸς. 63. (l) διὰ τοῦτο μνημονεύοντες ὑμεῖς, οἱ ποτὲ FG. boern. Dial. c. marcion. *Memoriam habentes, aliquando vos gentes in carne*, clar. germ. Alii aliter. (m) = Dial. c. marcion. Cyr. alicubi.

σαρκὶ", ([n] οἱ λεγόμενοι" ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομέ-
12 νης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου,) "Ὅτι ἦτε[o] = ἐν"
τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς
πολιτείας τοῦ ἰσραὴλ, καὶ ξένοι [p] τῶν διαθηκῶν * τῆς
ἐπαγγελίας", ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κό-
13 σμῳ· Νυνὶ δὲ, [q] ἐν χριστῷ ἰησοῦ", ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες
μακρὰν, ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ [r] αἵματι" τοῦ χριστοῦ.]
14 Αὐτὸς γάρ [ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφό-
τερα ἓν, καὶ τὸ μεσότοιχον [s] τοῦ φραγμοῦ λύσας,
15 * [t] Τὴν ἔχθραν·" ἐν τῇ σαρκὶ [u] αὐτοῦ" * [x] τὸν νόμον τῶν
ἐντολῶν [y] ἐν" δόγμασι [z] καταργήσας·" ἵνα τοὺς δύο
κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην,
16 Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ
Θεῷ * [a] διὰ τοῦ σταυροῦ", ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν [b] ἐν
17 αὐτῷ." Καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην [c] ὑμῖν" τοῖς
18 μακρὰν καὶ [d] τοῖς ἐγγὺς, "Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ [e] πνεύματι" πρὸς τὸν

(n) ἡ λεγομένη. 76. (o) = AD*E FG. 17. Vulg. ms. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β. bis.) Epiph. Cyr. Hier. Alii. (p) τῶν ἐπαγγελιῶν τῆς διαθήκης. 61. 67** Barb. 1 τῆς ἐπαγγελίας τῶν διαθηκῶν. Dial. c. marcion. Ambr. *testamentorum et promissionis eorum*, Tert. Ambrst. Gaudent. τῶν διαθηκῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀλλότριοι τῶν ἐπαγγελιῶν. Or. Alibi aliter. (q) = Æth. (r) ὀνόματι. 49. (s) + τῆς ἔχθρας καὶ, omisso postea τὴν ἔχθραν, 46. (t) Antecedentibus jungunt D. al. 6. pluresve. Ed. Chrys. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. (u) = Marcion ap. Tert. (x) + καὶ. Arm. (y) = Mt. e. Vulg. Tert. Iren. Alii. (z) καταρτίσας. D* (a) Sequentibus jungunt Syr. Tert. Pel. (b) = Syr. ἐν ἑαυτῷ. G. Mt. d. Codd. lat. ap. Hier. Ar. pol. Vulg. It. Ambr. Aug. Ambrst. Alii. (c) = 73. Mt. β. semel. ἡμῖν. 31. 72. 74. al. 6. Mt. d. k. m. n. Æth. Slav. 5. 8. Theoph. ms. (d) + εἰρήνην. ABFG. 17. 71. 80. item D* Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Procop. Cypr. Hilar. Hier. Rufin. Aug. Fortunatus ap. Aug. Ambrst. Pel. Alii. (e) σώματι. Dial. c. marcion.

πατέρα. Ἄρα οὖν [οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, 19
[f] ∞ ἀλλὰ" συμπολῖται τῶν [g] ἁγίων" καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ, Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστό- 20
λων [h] καὶ προφητῶν," ὄντος ἀκρογωνιαίου [i] [k] αὐτοῦ" ἰη-
σοῦ χριστοῦ· Ἐν ᾧ πᾶσα [l] = ἡ" οἰκοδομὴ συναρμολο- 21
γουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον [m] ἐν" κυρίῳ· Ἐν ᾧ καὶ 22
ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε, εἰς κατοικητήριον τοῦ [n] θεοῦ" ἐν
πνεύματι [o].]

Τούτου χάριν ἐγὼ παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ 1
ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν [p] τῶν ἐθνῶν"· Εἴγε [q] ἠκούσατε τὴν οἰ- 2
κονομίαν [r] τῆς χάριτος — τοῦ θεοῦ", τῆς δοθείσης μοι
εἰς ὑμᾶς, Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν [s] ἐγνωρίσθη" μοι τὸ μυ- 3
στήριον· (καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, Πρὸς ὃ δύνασθε 4
ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
τοῦ χριστοῦ·) Ὃ [t] † ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη 5

---

[f] ∞ ἀλλ' ἐστε. [s] ∞ ἐγνώρισε. [t] † ἐν.

(f) ABCD*EFG. 31. 71. 73. Ed. Vulg. It. Bas. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Cassiod. Gaudent. Sed nil addunt Tert. Hier. (g) ἀγγέλων. Cyr. (h) = 4* Marcion ap. Tert. (i) + λίθου. DEFG. (Arm. Vulg. It.) Or. semel. Eus. Chrys. in textu. Tert. Alii. (k) = Syr. Syr. p. habet cum ast. Or. alicubi. Chrys. in comment. (l) = BDEG. 67** 72. 73. 74. 80. al. 12. pluresque et Barb. 6. Mt. b. bis. al. 9. Ed. Clem. Bas. Chrys. in comment. et in Mt. β. Theodoret. Œc. (m) = 32. τῷ Lect. 7. ‖ ναὸν ἅγιον θεοῦ. Clem. Hier. semel. (n) χριστοῦ. B. (o) + ἁγίῳ. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. in textu. Hier. alicubi. Beda. ‖ *habitaculum Dei in ministerio Christi*, marian. (p) = 72. Ed. τῶν πιστῶν. Barb. 1. τῶν ἀδελφῶν Ambrst. ‖ + πρεσβεύω. D*E. 10. Ed. Ambrst. in comment. + *postulo*, clar. germ. + κεκαύχημαι. 71. Alii ap. Steph. (q) + καὶ. 38. 72. Ed. (r) τῆς χάριτος, absque τοῦ θεοῦ. Mt. d. Theoph. Ambrst. in textu. τῆς χάριτος αὐτοῦ. A. τοῦ θεοῦ τῆς χάριτος. DFG. It. (s) ABCD*FG. 6. 10. 17. 23. 31. 67** 73. 80. Syr. utr. Copt. Slav. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. Theodoret. Damasc. in scholio. Hier. Ambrst. Pel. (t) = ABCDEFG. 17. 57. (c. al. 5.) 73. 80. al. 41. pluresve. Mt. n. al. 10. Ed. Arm. Slav. (exc. recent.) Vulg. It. Clem. Or. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Alii. Hier. Alii.

τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις
6 ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν [u] πνεύματι·" Εἶναι
τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα
τῆς ἐπαγγελίας [x] — αὐτοῦ" ἐν [y] τῷ χριστῷ", διὰ τοῦ
7 εὐαγγελίου· Οὗ ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν
τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, [z] ∽ τὴν δοθεῖσάν" μοι κατὰ τὴν
8 ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ·] [Ἐμοὶ τῷ [a] ἐλαχι-
στοτέρῳ" πάντων [b] † [c] — ἁγίων" ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,
[d] ἐν" τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι [e] τὸν ἀνεξιχνίαστον
9 πλοῦτον" τοῦ χριστοῦ, Καὶ φωτίσαι [f] πάντας," τίς ἡ
[g] οἰκονομία" τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰ-
10 ώνων [h] [i] ἐν" τῷ θεῷ, τῷ [k] τὰ" πάντα κτίσαντι [l] †· Ἵνα

---

[z] ∽ τῆς δοθείσης. [b] † τῶν. [g] κοινωνία.
[l] † διὰ ἰησοῦ χριστοῦ.

(u) τῷ πνεύματι. FG. Chrys. πνεύματι ἁγίῳ. DE. al. 10. et Barb. 2. Ed. Ar. p. Æth. clar. germ. *per Sp. Sanctum*, Vigil. (x) = ABC D* 17. 73. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. ms. clar. germ. tol. Or. Cyr. Hier. Pel. τοῦ θεοῦ. Chrys. etiam in Mt. β. (y) αὐτῷ. Syr. Alii aliter. (z) ABCD*FG. 10. 17. 23. 31. 39. 47. 57. 73. 80. Copt. Vulg. It. Patr. lat. (a) ἐλαχίστῳ. FG. 49. (b) = ACDEFG. Alii multi. Mt. a. m* al. 10. Ed. Or. Dial. c. marcion. Cyr. Chrys. etiam in Mt. β. (c) = 72* Ed. Marcion ap. Tert. ἀνθρώπων. 4. Chrys. ms. ἀποστόλων. Archelaus. ἁγίων ἀποστόλων. 46. (d) = AC. 23. 31. 61. Copt. (e) τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος. ABCDFG. 17. 67** (f) = A. 67** Codex ap. Bezam. Cyr. Hilar. Hier. Aug. Sed habent Tert. Ambrst. ed. Pel. (g) ABCDEFG. 17. 72. 73. 80. 108. al. 40. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Erp. (Ar. pol. plane omittit) Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Cyr. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Dial. c. marcion. Tert. Hilar. Ambrst. Alii. Sed κοινωνία 57 (c. al. 7 ?) (h) + καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν. FG. boern. Syr. p. (i) = Marcion ap. Tert. (k) = D*FG. Chrys. in Mt. β. semel. (l) = ABCD*FG. 17. 48. 73. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. It. Bas. Cyr. Theodoret. alicubi ut videtur (sed tractat in commentario, ut et Chrys. Theoph. et Œc.) Dial. c. marcion. Tert. Hier. Ambr. Aug. Ambrst. Vigil. Pel.

γνωρισθῇ [m] νῦν" ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις, [n] διὰ τῆς ἐκκλησίας," ἡ πολυποίκιλος σοφία
τοῦ θεοῦ· Κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, [o] ἣν" ἐποίησεν ἐν 11
χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· Ἐν ᾧ ἔχομεν [p] τὴν παῤ- 12
ῥησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει", [q] [r] διὰ"
τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι [s] μὴ ἐκκακεῖν ἐν 13
ταῖς θλίψεσί μου [t] ὑπὲρ ὑμῶν", ἥτις ἐστὶ δόξα [u] ὑμῶν".
Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν [x] πατέ- 14
ρα [y] = τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ," Ἐξ οὗ πᾶσα 15
πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, Ἵνα 16
[z] δώῃ" ὑμῖν κατὰ [a] τὸν πλοῦτον" τῆς δόξης αὐτοῦ, [b] δυ-
νάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ [c] εἰς τὸν
ἔσω ἄνθρωπον" Κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πί- 17
στεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, Ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι 18
καὶ τεθεμελιωμένοι, * ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι

(m) = FG. Syr. Erp. Vulg. clar*. boern. Or. Jobius ap. Photium. Tert. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. Beda. (n) = 57. (cum 70. 71.) (o) ὧν. Chrys. in comment. semel. (p) τὴν προσαγωγὴν εἰς τὴν παῤῥησίαν ἐν πεποιθήσει. FG. *fiduciam in confidentia in confidentia*, boern. τὴν προσαγωγὴν καὶ τὴν παῤῥησίαν ἐν τῷ ἐλευθερωθῆναι. D* *fiduciam in confidentia et libertatem.* clar. germ. *libertatem in confidentia*, omisso καὶ τὴν προσαγωγὴν, Ambrst. *libertatem et accessum*, Sedul. (q) + τῇ. 7. Ed. (r) = Syr. (s) + ὑμᾶς. Slav. ed. (t) = 57. (cum 3. 70.) Ambrst. (u) ἡμῶν. C. 17. 31. 33. 71. 72. 80. Mt. f. Copt. Arm. *mea*, harl. (x) + θεὸν καὶ. Method.

(y) = ABC. 17. 67** Copt. Æth. Erp. Vulg. ms. (habent Codd. lat. ap. Hier. Vulg. It. Syr. Ar. pol. Arm.) Theodotus ap. Clem. Or. Method. Synodus ancyr. ap. Epiph. Cyr. utr. Damasc. Elias cret. Theoph. in comment. ut videtur. Hier. dis. Vigil. Aug. semel. Cassiod. in comment. (Habent Chrys. Theodoret. Tert. Lucif. Ambrst. Pel. Alii.) (z) δῷ. ABC ut videtur. FG. 37. 39. Mt. f. Method. Bas. Cyr. Alii. (a) τὸ πλοῦτος ABCD*EFG. 67** Mt. f. Ath. ms. Ephr. (b) + ἐν. FG. boern. (c) Sequentibus jungunt 80. Alii. Syr. Arr. Æth. Pseudo Justin. Chrys. Theodoret. Theoph. Tert. Ambrst. Pel. Aug. semel.

σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος, καὶ
19 [d] βάθος καὶ ὕψος,″ Γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν
[e] τῆς γνώσεως ἀγάπην″ τοῦ χριστοῦ· ἵνα [f] πληρωθῆτε
20 εἰς″ πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. Τῷ δὲ δυναμένῳ
[g] ὑπὲρ πάντα″ ποιῆσαι [h] ὑπερεκπερισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα
ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,
21 Αὐτῷ ἡ δόξα [i] — ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ: ἐν χριστῷ ἰησοῦ,″
εἰς πάσας τὰς γενεὰς [k] — τοῦ αἰῶνος″ τῶν αἰώνων·
[l] ἀμήν.″]

1 [Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἐγὼ [m] ὁ″ δέσμιος ἐν κυρίῳ,
2 ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, Μετὰ
πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ [n] πραότητος,″ [o] μετὰ μα-
3 κροθυμίας·″ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, Σπουδά-
ζοντες τηρεῖν [p] τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος″ ἐν τῷ συνδέ-
4 σμῳ τῆς [q] εἰρήνης.″ Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς
[r] καὶ″ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως [s] ὑμῶν·″

(d) ὕψος καὶ βάθος. CDEFG. 37. 57. 73. Mt. f. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ath. Macar. Cyr. Lucif. Ambrst. Pel. Hier. alicubi. Alii. (e) ἀγάπην τῆς γνώσεως A. 74. Mt. d. Ar. p. item Hier. in comment. *scientiam caritatis*, Aug. alicubi. || τῆς γνώσεως = 71. tol. Syr. ed. (f) πληρωθῇ. B. 73. item Mt. f. (g) = Theodoret. || ὑπὲρ = DEFG. Vulg. It. Ambrst. ed. Alii lat. exc. Hier. (h) + καὶ. Syr. Syr. p. c. ob. Ambrst. (i) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν X. I. AC. 73. 80. Barb. 1. Copt. Arm. Slav. 2. Vulg. Damasc. Victorin. Hier. Pel. Auctor de voc. gent. ἐν X. I. καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ. D*FG. It. Ambrst. ἐν X. I. omisso ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. 46. Oros. (k) = FG. tol. item boern. || *in omnia secula seculorum. Amen.* clar. germ. Ambrst. Auctor de voc. gent. (l) = 57. 67**. (m) = Mt. b. f. n. (n) ὑπακοῆς. Mt. g. (o) = 67** (p) *spiritum unitatis*, Ambrst. (q) ἀγάπης. 1. Mt. g. (r) = B. 55. al. 4. et Barb. 1. Mt. c. Syr. Vulg. ed. Firmilian. Ambrst. Pel. Chrys. in comment. (s) ἡμῶν. 49. Mt. β. semel. Ed. Syr. p. in m. Pseudo Ignat.

Εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, Εἷς θεὸς [t] καὶ" 5 6
πατὴρ πάντων, [u] ὁ ἐπὶ πάντων" καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν
πᾶσιν [x] = ἡμῖν." [Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη [y] ἡ χάρις" 7
κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ.] Διὸ λέγει· 8
[z] ἀναβὰς" εἰς ὕψος, [a] ᾐχμαλώτευσεν" αἰχμαλωσίαν,
[b] = καὶ" [c] ἔδωκε" δόματα [d] τοῖς" ἀνθρώποις. Τὸ δὲ, 9
ἀνέβη, τί ἐστιν, εἰ μὴ ὅτι [e] καὶ" κατέβη [f] † εἰς τὰ κα-
τώτερα [g] = μέρη" τῆς γῆς; Ὁ καταβὰς, αὐτός ἐστι 10
καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώ-
σῃ [h] τὰ πάντα. Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν ἀποστό- 11
λους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ
ποιμένας καὶ διδασκάλους, Πρὸς τὸν καταρτισμὸν 12
τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώμα-

---

[x] ὑμῖν. [f] † πρῶτον.

(t) = 38. 47. Mt. c. Syr. Erp. Æth. Chrys. in textu. Iren. alicubi. (u) = 2. 46. Mt. β. semel. Pseudo Ignat. (x) = ABC. 17. 31. 67** 71* 73. 80. Copt. Æth. Erp. Ignat. Eus. Ath. Naz. Epiph. Cyr. Chrys. in textu (sed αὐτοῖς in comment. semel.) Hier. Victorin. Ambr. Aug. Sedul. ἡμῖν. DEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 72. al. 20. Mt. a (sed ὑμῖν in marg.) β. al. 7. et d. n in scholiis (sed in textu ὑμῖν.) Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. Vulg. It. Damasc. Œc. Dial. c. marcion. Iren. Firmilian. ap. Cypr. Hilar. Aug. ms. Pel. Leo. Ambrst. (y) χάρις. BD*G. 1. 108. et Barb. 2. ἡ χάρις αὕτη. C** 10. 31. Cyr. ἡ χάρις αὐτοῦ. Æth. (z) ἀνέβης. Slav. ms. (a) ᾐχμαλώτευσας. A. al. 3. Mt. c. Æth. Slav. Theodoret. ms. αἰχμαλωτεύσας. 47. 71. al. 4. (b) = AC*D*EFG. 17. Lect. 7. Ed. Copt. Slav. ant. Vulg. It. Iren. Tert. Hilar. Hier. Ambrst. Alii. (c) ἔλαβες. Slav. (exc. rec.) ἔδωκας. Æth. (d) = 91. ἐν. FG. al. 5. Slav. (exc. rec.) boern. Hier. alicubi. Hilar. (e) = 62. al. 5. Arm. Vulg. ms. Iren. ed. (f) = AC*D*EFG. 17. 46. 67** 73. Copt. Æth. It. Theodotus ap. Clem. ut videtur. Cyr. Chrys. in comment. ut videtur. Œc. in textu. Iren. Lucif. Hilar. Hier. Aug. Avitus vienn. Ambrst. ed. πρότερον. Mt. k. (g) = DEFG. Syr. Erp. It. Theodotus. Or. semel. Iren. Tert. Lucif. Hilar. Ambrst. Hier. Avitus. (h) + ἑαυτῷ. 47.

13 τος τοῦ χριστοῦ· Μέχρι [i] καταντήσωμεν" [k] οἱ" πάντες
εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως [l] τοῦ
υἱοῦ" τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας
14 τοῦ [m] πληρώματος" τοῦ χριστοῦ·] Ἵνα [μηκέτι ὦμεν
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ
τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ [n] κυβείᾳ" τῶν ἀνθρώπων, ἐν παν-
15 ουργίᾳ πρὸς [o] τὴν μεθοδείαν" τῆς πλάνης [p]· [q] Ἀλη-
θεύοντες δὲ" ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα,
16 ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, [r] ὁ" χριστός· Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα,
συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης
ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας * [s] κατ' ἐνέργειαν," [t] ἐν μέτρῳ"
ἑνὸς ἑκάστου [u] ∾ μέρους" τὴν αὔξησιν [x] τοῦ σώματος"
ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν [y] ἑαυτοῦ" ἐν ἀγάπῃ.
17 [Τοῦτο οὖν λέγω, καὶ μαρτύρομαι [z] ἐν κυρίῳ," μηκέτι
ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ [a] = λοιπὰ" ἔθνη περι-

---

[u] ∾ μέλους.

(i) καταντήσομεν. 72. al. 7. Mt. a. al. 3. Ed. Chrys. etiam in Mt. β. (k) = D*FG. Clem. semel. Or. semel. (l) = G. boern. Clem. semel. Lucif. (m) σώματος. Lect. 7. Syr. in m. πληρώματος τοῦ σώματος. Or. semel. Hilar, semel. (n) κυβίᾳ. Cod. ap. Stunic. (o) τὴν μεθοδίαν. DFG. al. 5. Mt. c. al. 3. τὴν μέθοδον. 17. Ath. τὰς μεθοδείας. A. *remedium*, It. Lucif. Ambrst. Pel. in comment. (p) + τοῦ διαβόλου. A. (q) ἀλήθειαν δὲ ποιοῦντες. FG. Vulg. It. Lucif. Ambrst. Pel. sed: *veritatem autem loquentes*, Hier. (r) = AC. 17. 67** 73. Cyr. Bas. Damasc. (s) = G. Arm. It. Iren. Lucif. Tychon. Ambr. Ambrst. ed. Sed habent Hier. Aug. Fulg. Pel. (t) = 3 ap. Wetst. Mt. g. Arm. (u) AC. 14. 66. in m. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. Bas. ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Cyr. Theoph. ms. Hier. Pel. Hesych. Fulgent. ap. Wetst. Sed μέρους It. Iren. Lucif. Tychon. Aug. Ambr. Fulgent. ap. Sabat. Ambrst. μέτρους. Ggr. || κατὰ μέρους. 37. Iren. semel. (x) = Mt. g. (y) αὐτοῦ. D*FG. 37. (z) ἐνώπιον κυρίου. 46. Cod. ap. Erasm. (a) = ABD*FG. 10. 17. 47. 51. 67** Ed. Copt. Æth. Vulg. It. Clem. Cyr. Lucif. Aug. Hier. Ambrst. Pel. Sedul. Gildas.

πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν,] Ἐσκοτισμένοι 18
τῇ διανοίᾳ, [b] ὄντες" ἀπηλλοτριωμένοι τῆς [c] ζωῆς" τοῦ
θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώ-
ρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· Οἵτινες [d] ἀπηλγηκότες," ἑαυ- 19
τοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας
πάσης [e] ἐν πλεονεξίᾳ." Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε 20
τὸν χριστὸν, Εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδι- 21
δάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ ἰησοῦ· * Ἀποθέ- 22
σθαι ὑμᾶς, [f] κατὰ" τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
τῆς ἀπάτης· [g] Ἀνανεοῦσθαι" δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς 23
ὑμῶν, Καὶ [g] ἐνδύσασθαι" τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν 24
κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι [h] τῆς
ἀληθείας."
Διὸ [ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε [i] ἀλήθειαν,] 25
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν [k] ἀλλή-
λων" μέλη. Ὀργίζεσθε, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος 26

(b) = FG. Mt. d. Theoph. Ad antecced. refert Clem. Theodoret. (c) δόξης. 4. Ar. pol. *fide*, Ambrst. *via*, flor. Pel. in comment. ut videtur. Gildas. Lucif. semel. Aug. (d) ἀπηλπικότες. DE. ἀφηλπικότες. FG. ἑαυτοὺς ἀπηλπικότες. Arm. *desperantes*, Syr. Arr. Vulg. It. Hier. (qui tamen de græci textus differentia monet.) Ambrst. Gildas. Pel. Iren. ap. Epiph. et Iren. interpr. (e) καὶ πλεονεξίας. DEFG. item 39. Slav. (exc: rec.) It. Clem. Ambrst. Aug. Gild. Sedul. Pel. in comment. (f) = Syr. Erp. Vulg. ms. (g) ἀνανεοῦσθε et ἐνδύσασθε. 31. 37. 47. 71. 73. Alii. Mt. c. item e. g. Æth. Arr. Slav. 8. (non alii) Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theoph. ed. Cypr. Lucif. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Fulg. Sed: *renovari etc.* Tert. (h) καὶ ἀληθείᾳ. D*FG. Mt. d. It. Cypr. Hilar. Lucif. Sed *veritatis*, Tert. Hier. Aug. Fulg. Pel. *creatus est in veritate et justitia*, Ambrst. Ambr. (i) + τὴν. 67* Mt. a. (k) ἀλλήλων, Ed. Steph. 3.

27 μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν·[l] ∾ Μήτε" δί-
28 δοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέ-
τω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος [m] τὸ ἀγαθὸν ταῖς
29 χερσὶν," ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς
λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω,
ἀλλ', εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς [n] ∾ χρείας",
30 ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι. Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον [o] τοῦ Θεοῦ," ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν
31 ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ
καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν
32 πάσῃ κακίᾳ· Γίνεσθε [p] δὲ" εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔ-
σπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ [q] ὁ Θεὸς ἐν
1 χριστῷ" ἐχαρίσατο [r] ∾ ὑμῖν."] [Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ

l. ∾ μηδὲ. n ∾ πίστεως. r ∾ ἡμῖν.

(l) ABDEFG. 17. 37. 39. 46. 72. 73. Alii. Mt. a. al. 4. Ed. Clem. Chrys. in textu, (etiam in Mt. β.) Procop. ap. Niceph. Œc. μὴ δὲ. 67. 68. μὴ. 3. Mt. c. Theoph. (m) ταῖς χερσὶν, omisso τὸ ἀγαθὸν, Tert. τὸ ἀγαθὸν, omisso ταῖς χερσὶν, 17. 67** Clem. ταῖς χερσὶ τὸ ἀγαθὸν. B. Ambrst. ταῖς ἰδίαις χερσὶ τὸ ἀγαθὸν. AD*EFG. 37. 57. (c. al. 3.) 73. Mt. f. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Epiph. Naz. Hier. Aug. Pel. τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν. 10. 47. 72. 80. al. 8. Mt. g. Ed. Theodoret. τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. 46. || ταῖς ἰδίαις χερσὶν, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν. Syr. Erp. || τὸ ἀγαθὸν] τὸν ἄρτον. Conject. (n) D*EFG. 46. Arm. in marg. Vulg. ed. It. Codd. lat. ap. Hier. Nys. Bas. sæpe. Antonius et Max. Tert. Cypr. Hilar. Aug. Ambrst. Pel. Chromat. Epiph. Sed χρείας. Copt. Sahid. Æth. Arm. in textu. tol. demidov. Codd. gr. ap. Hier. Clem. Chrys. Hier. Alii. || = Antiochus. ταῖς χρείαις, Lect. 6. || *bonum et utile ad ædificationem*, Syr. Erp. *bonum ad ædificationem universitatis*, Ar. pol. (o) = 2. 49. Æth. Chrys. etiam bis in Mt. β. (p) = B. 32. 69. Mt. e. semel. clar. germ. Clem. Œc. οὖν. D*G. Lect. 6. Mt. e. semel. (semel ut rec.) boern. (q) ὁ χριστὸς. 14. 62. 72. Mt. c. Ed. Antioch. semel. Tert. semel. ὁ Θεὸς. 11. 39. Mt. a3. Chrys. in textu. Theodoret. ὁ κύριος. Antioch. semel. ὁ χριστὸς ἐν χριστῷ. 3. ἐν χριστῷ post ὑμῶν ponunt 2. Ed. Arr. Æth. Cyr. Theoph. ed. Tert. semel. (r) ἡμῖν. BDEgr. 17. 46. 72. al. 12.

τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· Καὶ περιπατεῖτε ἐν 2
ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν [s] ἡμᾶς," καὶ
παρέδωκεν ἑαυτὸν [t] ὑπὲρ ἡμῶν" προσφορὰν καὶ θυσίαν,
τῷ Θεῷ * εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

Πορνεία δὲ καὶ [u] πᾶσα" ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μη- 3
δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, (καθὼς πρέπει ἁγίοις,) [x] ∾ Καὶ 4
αἰσχρότης, καὶ" μωρολογία [y] ἢ" εὐτραπελία, [z a] ∾ τὰ
οὐκ ἀνήκοντα·" ἀλλὰ [b] μᾶλλον" εὐχαριστία. Τοῦτο 5
γὰρ [c] ἴστε" γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ
πλεονέκτης, [d] ∾ ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης", οὐκ ἔχει κλη-
ρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ [e] χριστοῦ καὶ Θεοῦ." Μη- 6
δεὶς [f] ὑμᾶς" ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ
ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

---

[x] ∾ ἡ αἰσχρότης ἡ. [a] ∾ ἃ οὐκ ἀνῆκεν. [c] ἔστε.
[d] ∾ ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης.

Mt. h. al. 6. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. ed. (s) ὑμᾶς. A. 32. 37. 71. 73. Lect. 6* Mt. f. m* Clem. bis. (t) = Mt. d. Chrys. in comment. semel. Theoph. Post προσφορὰν ponunt DE. ὑπὲρ ὑμῶν. B. 37. 73. al. 3. Mt. f. (u) = 37. Mt. d. Theodoret. alicubi. Post ἀκαθαρσία ponunt AB. Alii. Mt. f. Clem. semel. Ephr. Tert. (x) ἢ αἰσχρότης, ἢ. AD*EFG. 23. 31. 39. 47. Ed. Vulg. It. Bas. Antiochus. Ephr. Damasc. Iren. Orig. int. Aug. Pel. Ambrst. ἢ αἰσχρότης καὶ. 57. (c. al. 4.) καὶ αἰσχρ. ἢ. Syr. utr. καὶ αἰσχρότης. Arm. αἰσχρότης καὶ. Æth. (y) καὶ. Lect. 6. Slav. (z) + καὶ. Slav. ed. (a) AB. 31. 67** 73. Slav. 5. Clem. Antioch. Ephr. Cyr. οὐκ ἀνῆκεν. 17. (b) μόνον. 6. (c) ABD*FG. 23* 31. 39. 47. 57. (cum 3.) 68* al. 12. et Barb. 2. Mt. m** n* Ed. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. β.) Œc. Suidas. Cypr. Hier. Vigil. Pel. ἴστι. 73. (d) ὃ s. καὶ εἰδωλολάτρης. Syr. Erp. Æth. ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης. B. 3. 67** Codd. ap. Bezam. Barber. 2. Cyr. Hier. ὅ ἐστιν εἰδωλολατρεία. FG. Vulg. It. Cypr. Ambrst. Alii. (e) χριστοῦ. 14. Codd. ap. Bezam. Θεοῦ καὶ χριστοῦ FG. Erp. Ambrst. χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. Æth. Ar. pol. Theodoret. ad 1 Cor. 8, 6. (sed in comment. in nostrum locum et alibi, consentit receptæ.) (f) ἡμᾶς. 17. Theodoret. ἑαυτὸν. 73.

7 8 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. [g] Ἦτε γάρ ποτε"
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ·] [ὡς τέκνα φωτὸς περιπα-
9 τεῖτε· (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ [h] φωτὸς" ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ
10 καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ·) Δοκιμάζοντες τί ἐστιν
11 εὐάρεστον τῷ [i] κυρίῳ" Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔρ-
γοις τοῖς [k] ἀκάρποις" τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ
12 ἐλέγχετε. Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰ-
13 σχρόν ἐστι καὶ λέγειν. Τὰ δὲ πάντα, ἐλεγχόμενα
* [l] ὑπὸ τοῦ φωτὸς," φανεροῦται· [m] πᾶν γὰρ τὸ φανερού-
14 μενον, φῶς ἐστι." Διὸ λέγει· [n] ἔγειρε" ὁ καθεύδων, καὶ
ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ [o] ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός."
15 [Βλέπετε οὖν, [p] πῶς ἀκριβῶς" περιπατεῖτε· μὴ ὡς ἄσο-
16 φοι, [q] ἀλλ' ὡς σοφοί·" Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι
17 αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρο-
18 νες, ἀλλὰ [r] συνιέντες" τί τὸ θέλημα τοῦ [s] κυρίου." Καὶ

---

[h] πνεύματος. [n] ἔγειραι.

(g) εἰ γὰρ καί ποτε ἦτε. Arm. (h) A BD*EFG. 6. 10. 17. 47. 67** Barb. 1. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Gregor. thaumat. Lucif. Ambrst. Auct. de singular. cleric. Hier. Aug. Pel. πνεύματος φῶς. 71. ap. Birch. (i) θεῷ. D*FG. Ed. Vulg. It. Auctor de sing. cler. Ambrst. Hier. Pel. (k) ἀκαθάρτοις. 61. 62. ἀτάκτοις. 30* Slav. 5. (l) = Ambrst. ed. (m) = 32. Chrys. in comment. etiam in Mt. β. (n) AB DEFG. al. 15. pluresve. Mt. c. al. 6. Ed. Patr. gr. qu. (o) ἐπιψαύσεις τοῦ χριστοῦ. D* Sic, vel ἐπιψαύσει σοι ὁ χριστὸς, Quidam ap. Chrys. et Hieronymum. Theodoretus. (qui omnes tamen vulgarem lectionem probant.) *contingas s. attinges Christum*, s. *continget te Christus*, clar. germ. Orig. int. (sed græce bis ut rec.) Ambrst. Paulin. Aug. alicubi. Ruric. habet utrumque. || Rec. habent, Hier. Ambr. Aug. alicubi. Vigil. Pel. (p) ἀκριβῶς, πῶς. B. 17. 31. 73. 80. Mt. h. Chrys. (alibi ut rec.) || = ἀκριβῶς. Æth. clar. germ. (q) Sequentibus jungit 17. (r) συνίετε. AB. 67** 73. Mt. h. Chrys. ms. Damasc. Hier. (s) θεοῦ. A. 14. 55. 66** Mt. d. Syr. Vulg. ed. clar. germ. Theoph. Hier. Aug. Pel. Gildas. Sed *Domini*, harl. tol. Lucif. Ambrst.

μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ [t] πλη-
ροῦσθε ἐν πνεύματι [u], Λαλοῦντες ἑαυτοῖς [x] ψαλμοῖς 19
καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς [y] πνευματικαῖς," ᾄδοντες [z] καὶ
ψάλλοντες" ἐν [a] ∾ τῇ καρδίᾳ" ὑμῶν τῷ κυρίῳ·] [Εὐ- 20
χαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ [b] πάντων", ἐν ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τῷ Θεῷ [c] καὶ" πατρί.
Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ [d] χριστοῦ·"] Αἱ 21 22
γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν [e] = ὑποτάσσεσθε," ὡς
τῷ Κυρίῳ· Ὅτι [f] † ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, 23
ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· [g] † αὐτός
[h] = ἐστι" σωτὴρ τοῦ σώματος [i]. Ἀλλ' [k] ὥσπερ" ἡ 24
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ [l] χριστῷ," οὕτω καὶ αἱ γυ-

---

[a] ∾ ταῖς καρδίαις. [d] Θεοῦ. [f] † ὁ. [g] † καί.

(t) + μᾶλλον. 10. 37. 71. Mt. f. Ed. Arm. (u) + ἁγίῳ 4. Æth. Arm. Vulg. Aug. Ambr. Pel. Gildas. Ambrst. in comment. Gaudent. Non habent harl. Hier. (x) + ἐν. B. 17. 67** 73. Mt. f. h. Vulg. clar. germ. Chrys. Ambrst. Hier. Pel. (y) = B. clar. germ. Ambrst. || + ἐν χάριτι. A. (z) = 37. 61. Lect. 7. Mt. c. b. e. f. (a) ADEFG. 47. Syr. Syr. p. in m. Copt. Vulg. It. Bas. Chrys. Hier. Ambrst. Alii. (b) ὑμῶν. FG. boern. πάντων ὑμῶν Theodoret. alicubi. (c) = Syr. Erp. Alii aliter. (d) χριστοῦ. ABDEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 72. 73. 80. al. 12. Mt. a. a 8. b. d. in textu. e. f. n. in scholio. Ed. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Chrys. in textu et comment. (Mt. β. bis χριστοῦ, ter Θεοῦ.) Damasc. Œc. Hier. Ambrst. Aug. Ambr. Vigil. Pél. κυρίου Mt. g. || + ἰησοῦ. DE. item FG. It. (e) = B. Codd. gr. ap. Hier. Clem. semel. || Ante τοῖς ἰδίοις ponunt DEFG. Mt. α. 19. It. || ὑποτασσέσθωσαν. A. 17. 57. (c. al. 3.) 67** 73. 80. al. 4. Ed. Copt. Vulg. Clem. semel. Bas. Theodoret. Damasc. Ambrst. Pel. Utrumvis boern. (f) = ADEFG. Alii. Mt. a. al. 6. Ed. (g) = ABD*EFG. 37. 72. ap. Birch. 73. al. 2. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Hier. Ambrst. Pel. Orig. int. (h) = ABD*EG. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. || + ὁ. A. 57 (cum 3. 70.) Ed. Clem. (i) + *ejus*, Vulg. ed. Ambrst. ed. Pel. + *nostri*, Æth. (k) = B. Ambrst. ὡς AD*G. 31. 47. 67** 73. Mt. β. semel. Clem. (l) κυρίῳ. D* gr. Chrys.

25 ναῖκες τοῖς [m] — ἰδίοις" ἀνδράσιν ἐν παντί. [Οἱ ἄνδρες,
[ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας [n] — ἑαυτῶν", καθὼς καὶ ὁ
χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδω-
26 κεν ὑπὲρ αὐτῆς,] Ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ
27 λουτρῷ [o] τοῦ ὕδατος" * [p] ἐν ῥήματι·" Ἵνα παραστή-
σῃ [q] αὐτὸς" ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν
σπῖλον, ἢ [r] ῥυτίδα," ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία
28 καὶ ἄμωμος.] Οὕτως [s] ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες" ἀγαπᾷν
τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγα-
29 πῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· Οὐδεὶς γάρ
ποτε [t] τὴν ἑαυτοῦ σάρκα" ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ
θάλπει αὐτήν· καθὼς καὶ ὁ [u] χριστὸς" τὴν ἐκκλησίαν·
30 Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, [x] — ἐκ τῆς σαρ-
31 κὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ." Ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα [y] αὐτοῦ" καὶ τὴν

[q] αὐτήν. [u] κύριος.

(m) = BD*EFG. 17. 67** It. (n) = A. 17. 23. 57. (cum 49. 70.) Clem. semel. (semel τὰς ἑαυτῶν.) Or. Cyr. Chrys. alicubi. ὑμῶν FG. Theodoret. alicubi. *vestras*, Vulg. It. (o) = Arm. (p) = Sahid. Cypr. ‖ + *vitæ*. Vulg. ed. Pel. Beda. (q) ABD*FG. 6. 10. 17. 23* 31. 47. 57. (cum 49.) 67** 73. Mt. d. h. Copt. Vulg. It. Bas. Naz. Macar. Theodoret. alicubi. Theoph. Tert. Hier. Ambrst. Alii. (r) ῥυτίδα. 19* 69. Ed. (s) καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν. ADEFG. 17. Syr. Copt. Vulg. It. Clem. Hier. Ambrst. Aug. Pel. καὶ ὀφείλ. οἱ ἄνδρ. Barb. I. Arm. (t) ἑαυτόν. Arm. (u) AD*EFG. 10. 14. 31. 37. 39. 46. 47. 61. 71. 73. 80. 92. Barb. 1. Mt. d. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Method. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Theoph. Marcion sive Tert. Orig. int. Hier. Maxim. taur. Fulg. Ambrst. Pel. Aug. (x) = AB. 17. 67** Copt. Æth. Method. ut videtur. Nescio an Ambrst. Sed habent Iren. gr. et lat. Ambr. Hier. (y) = BD*G. 67** 73. Mt. d. Ed. Arm. Vulg. It. Or. Theodoret. alicubi.

μητέρα, [z] καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ," καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. [a] Τὸ μυ- 32
στήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν,
καὶ [b] εἰς" τὴν ἐκκλησίαν. Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, 33
[ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυ-
τόν·] ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.]

Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν [c] — ἐν 1
κυρίῳ·" τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα 2
σου καὶ τὴν μητέρα· ([d] ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
ἐπαγγελίᾳ·") Ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακρο- 3
χρόνιος [e] ἐπὶ τῆς γῆς." [f] Καὶ" οἱ πατέρες, μὴ παροργ- 4
γίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παι-
δείᾳ καὶ νουθεσίᾳ [g] κυρίου."

Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς [h] κυρίοις κατὰ σάρκα," 5
μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι [i] τῆς" καρδίας
ὑμῶν, ὡς τῷ [k] χριστῷ·" Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν 6

Tert. Cypr. Hier. dis. Alii. Post. μητέρα alii addunt αὐτοῦ. (z) = Marcion ap. Epiph. et Tert. Hier. dis. Sed habent Or. Cypr. Ambrst. Alii. ‖ καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. D*EFG. καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ. A. 17. 37. Mt. f. (Syr. Slav. 5 et ant. Vulg. It.) Method. Epiph. Sed Orig. ut rec. (a) Vs. 32 = 46* Sed habent Ptolem. ap. Iren. Or. Iren. Cæteri. (b) = B. 72. 73. al. 3. Mt. b. e. g. ω. Iren. Tert. (c) = BD*FG. It. Tert. Cypr. Ambrst. (d) = Marcion ap. Tert. ‖ ἐστὶν = B. 46. ‖ ἐπαγγελίᾳ] τῇ ἐπαγγελίᾳ. DEFG. ἐπαγγελίαις. 2. 73. Mt. d. Bas. Chrys. in comment. (etiam in Mt. β.) Antiochus. Theoph. (e) ἐν κυρίῳ. 14, 62. (f) = 17. 67* al. 4. Mt. d. Ed. Syr. Arm. (g) χριστοῦ. 17. (h) κατὰ σάρκα κυρίοις. AB. 57. (c. al. 2.) 73. al. 4. Mt. d. f. k. Ed. Clem. Chrys. semel in comment. Theoph. (i) = 67* 72. al. 2. Mt. c. d. m. Ed. Chrys. in textu, etiam in Mt. β. (k) κυρίῳ. A. 17. 39. 47. Ed. Copt. Vulg. ms. Chrys. semel in comment.

ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι [l] = τοῦ" χριστοῦ,
7 ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ * [m] ἐκ ψυχῆς," Μετ'
[n] εὐνοίας" δουλεύοντες, [o] # ὡς" τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ [p] ἀν-
8 θρώποις· Εἰδότες, ὅτι [q] ∾ ὃ ἐάν τι ἕκαστος" ποιήσῃ
ἀγαθὸν, τοῦτο [r] κομιεῖται" παρὰ [s] † κυρίου, εἴτε δοῦ-
9 λος, εἴτε ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε
πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες [t] τὴν ἀπειλήν· εἰδότες, ὅτι καὶ
[u] ∾ ὑμῶν αὐτῶν" ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσ-
ωποληψία οὐκ ἔστι [x] παρ' αὐτῷ."]
10 [y] Τὸ λοιπὸν," [z] — ἀδελφοί μου", [[a] ἐνδυναμοῦσθε"
11 ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἐνδύ-

---

q ∾ ἕκαστος ὃ ἄν. s † τοῦ. u ∾ αὐτῶν καὶ ὑμῶν.

(l) = ABD*FG. 31. 39. 47. 69. 71. 73. Mt. d. Œc. (m) Sequentibus jungunt Syr. Arm. Clem. Chrys. Hier. (n) εὐμενοίας. Mt. d. in textu. εὐμενείας s. εὐμενίας. 57 (cum al. 2!) Mt. b. Theoph. ms. (o) + ABDF*G. 17. 57. (c. al. 3.) 67** 73. 80. al. 14. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. 8. et ed. Vulg. It. Constitut. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β. semel.) Damasc. Antonius. Theoph. ms. Hier. Ambrst. ed. Pel. (p) + ὡς. Arm. Slav. 5. et ed. (q) ἕκαστος ὃ ἂν s. ἐὰν. ADEFG. 3. 17. 23. 31. 37. 39. 57. 73. 80. Mt. f. Ed. (Copt. Slav. Vulg. It.) Petrus alex. Antonius. Bas. ἐάν τι ἕκαστος. 46. Mt. b. d. Theoph. ms. ἐάν τις ἕκαστος. 62. ὃ ἐάν τις ἕκαστος. 1. 27. 32. Mt. β. ter. ὃ ἐὰν ἕκαστος. 23* 47. ἕκαστος ὃ ἐὰν. 80. ὃ ἕκαστος. Mt. g. ἐάν τις (al. τι) ἄνθρωπος. Chrys. in textu, ὃ ἄν τι ἄνθρωπος, semel in comment. (semel ut rec.) ‖ ἕκαστος] + ἡμῶν. Theodoret. (r) κομίσεται. AD*FG. Petr. alex. (s) = ABDEFG. 73. 80. Alii. Ed. Petr. alex. (t) + αὐτοῖς. Slav. ed. (u) ABD*gr. Egr. 31. 37. 38. Mt. f. Ed. Arm. Vulg. Clem. Chrys. alicubi. Damasc. Hier. Aug. Pel. ὑμῶν καὶ αὐτῶν. 6. 23. 47. 67. 73. Barb. 1. Mt. d. Ed. Syr. p. Slav. ed. Petr. alex. Antonius. Cypr. Ambrst. αὐτῶν ὑμῶν. FG. boern. ὑμῶν. 17. αὐτῶν καὶ ἡμῶν. 43. ἡμῶν αὐτῶν. 26. (x) παρὰ (τῷ) θεῷ. D*FG. It. Vulg. ms. Ambrst. ed. Pel. ἐν αὐτῷ. 4. 31. 37. 46. 61. 73. Mt. h. Syr. p. in m. Cypr. (y) τοῦ λοιποῦ. AB. 17. 73. Mt. h. Cyr. Procop. (z) = BDE. Æth. Arm. clar. germ. Cyr. Damasc. Lucif. Ambrst. Hier. ‖ μου = AFG. 71. al. 3. Syr. p. Vulg. boern. Theodoret. Aug. Pel. (a) δυναμοῦσθε. B. 17.

σασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, [b] πρὸς" τὸ δύνασθαι
ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς [c] μεθοδείας" τοῦ διαβόλου·
"Ὅτι οὐκ ἔστιν [d] ∾ ἡμῖν" ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρ- 12
κα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, [e] πρὸς τὰς" ἐξουσίας,
πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους [f] † τούτου, πρὸς
τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, [g] ἐν τοῖς ἐπουρανίοις."
Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα 13
δυνηθῆτε ἀντιστῆναι [h] [i] ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ," καὶ
ἅπαντα [k] κατεργασάμενοι" [l] στῆναι. Στῆτε οὖν" [m] πε- 14
ριζωσάμενοι" τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσά-
μενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, Καὶ [n] ὑποδησάμε- 15
νοι" τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰ-
ρήνης· [o] Ἐπὶ" πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πί- 16
στεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ
[p] τὰ" πεπυρωμένα σβέσαι· Καὶ τὴν περικεφαλαίαν 17

---

[d] ∾ ὑμῖν. [f] † τοῦ αἰῶνος.

(b) εἰς. DEFG. (c) μεθοδίας. ADE. Alii. Mt. b. al. 5. *remedia*, clar. Lucif. (d) BD*FG. 52. Mt. d. k. χ. Syr. Ar. pol. Slav. ant. It. Lucif. Ambrst. Sed *nobis*, Cypr. Hilar. Hier. Aug. Ambr. etc. Utrumvis boern. ὑμῶν. Slav. 1. (e) = FG. boern. καὶ. DE. Vulg. Ambr. Aug. Fulg. Ambrst. Pel. Hier. alicubi. καὶ πρὸς. Pseudo Ignat. Arm. ἀρχὰς πρὸς τὰς = clar. germ. Cypr. Lucif. Hilar. (f) = ABD*FG. 17. 67** 80. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ignat. Clem. Or. sæpe. Eus. Ath. Bas. Nyss. Cyr. alicubi. Antonius et Maximus. Tert. Cypr. Lucif. Hilar. Ambrst. Hier. Alii. (g) ἐν τοῖς ὑπουρανίοις. Slav. ms. et ed. Quidam ap. Photium. τῶν ἐν οὐρανοῖς. Clem. Tert. (h) + τῷ πονηρῷ. Arm. (i) τῷ πονηρῷ. Syr. Erp. Ambrst. ed. (k) κατειργασμένοι. A. ‖ *in omnibus perfecti*, Vulg. boern. Lucif. Ambrst. Pel. (*in*) *omnibus operis*, clar. germ. *universa operati*, Hier. (l) στῆναι. Lucif. Ambrst. στῆτε. D*FG. clar. germ. Cypr. Vigil. *stare t. stetis*, boern. (m) περιεζωσμένοι. FG. Chrys. alicubi. Naz. ap. Niceph. περιζωσμένοι. D* 71. (n) ὑποδυσάμενοι. 37. al. 8. Mt. m* Chrys. ms. alicubi. Theodoret. Œc. (o) ἐν. 17. 31. 37. 80. al. 2. et Barb. 1. Mt. h. Ed. Vulg. It. Method. Naz. Cyr. hieros. Patr. lat. qu. (p) = BD* FG.

τοῦ σωτηρίου [q] — δέξασθε,″ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ
18 πνεύματος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ·] [Διὰ πάσης [r] προσευ-
χῆς″ καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ [s] ἐν
πνεύματι·″ καὶ εἰς [t] αὐτὸ = τοῦτο″ ἀγρυπνοῦντες [u] ἐν
πάσῃ [x] προσκαρτερήσει καὶ″ δεήσει [y] περὶ″ πάντων τῶν
19 ἁγίων, Καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι [z] δοθῇ″ λόγος, ἐν ἀνοίξει
τοῦ στόματός μου, ἐν παῤῥησίᾳ * [a] γνωρίσαι″ τὸ μυ-
20 στήριον [b] τοῦ εὐαγγελίου,″ Ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύ-
σει, ἵνα [c] ἐν αὐτῷ″ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λα-
λῆσαι.
21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε [d] καὶ ὑμεῖς″ τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσ-
σω, [e] πάντα″ [f] ὑμῖν γνωρίσει″ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς
22 [g] ἀδελφὸς″ καὶ πιστὸς [h] διάκονος ἐν κυρίῳ· Ὃν ἔπεμ-
ψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡ-
μῶν, καὶ [i] παρακαλέσῃ″ τὰς καρδίας ὑμῶν.

---

[z] δοθείη.

(q) = D*FG. It. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. ed. Ambr. alicubi. Vigil. alicubi. Sedul. δέξασθαι. AD** 17. 37. 39. 72. 73. 80. al. 8. pluresve. Mt. a. β. ter. al. 12. Ed. Cypr. alicubi. δέξασθε ante τὴν περικεφ. ponit Arm. (r) προσευχῆς. 71. (s) = 19. 43. καὶ πνεύματι. 46* (t) αὐτὸ. AB. 17. 31. Ed. Bas. Chrys. in comment. et alibi. Damasc. αὐτὸν. D*FG. *in illum*, boern. Lucif. Ambrst. *in illo* s. *ipso*, Vulg. clar. germ. Hier. Pel. ‖ + προσκαρτεροῦντες καὶ. 33. 35. (u) + πάντοτε. DEFG. Syr. Erp. It. Bas. (x) = FG. item D*E. It. (y) ὑπὲρ. D*EFG. 37. 47. 73. 80. Syr. p. Theodoret. μετὰ. 23. (z) ADEFG. 17. 73. 80. al. 34. Mt. a. (sed rec. in marg.) al. 10. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Œc. Theoph. (a) λαλῆσαι. 37. Mt. x. (b) = BG. boern. Ambrst. ed. (c) αὐτὸ B. (d) = 17. Ante εἰδῆτε ponunt ADEFG. Alii. Mt. c. h. k. Vulg. It. Theodoret. (e) = D*FG. Syr. Erp. It. *plene*, Ambrst. (f) γνωρίσει ὑμῖν. BDEFG. 37. Mt. f. k. It. Ambrst. (g) = Mt. d. (h) + καὶ. 3. (i) παρακαλέσητε. 17.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ [k] ἀγάπη" μετὰ πίστεως 23
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. Ἡ χά- 24
ρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν ἰη-
σοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. [l] †] [m] †.

---

[l] † ἀμήν. [m] † Πρὸς ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ.

(k) ἔλεος. A. (l) = ABFG. 17. 73. boern. tol. Ambrst. (m) πρὸς ἐφεσίους. ADE* πρὸς ἐφεσίους ἐπληρώθη. D** ἐτελέσθη ἐπιστολὴ πρὸς ἐφεσίους. FG. πρὸς ἐφ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. πρὸς ἐφ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ. Alii. στίχοι τιβ. s. σπβ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ι. *Versus CCCXVII.* Sequitur epistola ad Colossenses in DE et apud Marcionem.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ [a] καὶ τιμόθεος, δοῦλοι ἰησοῦ χριστοῦ,"
[b] πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ," [c] τοῖς οὖσιν ἐν φι-
2 λίπποις," [d] σὺν ἐπισκόποις" καὶ διακόνοις· Χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ.
3 [e] Εὐχαριστῶ τῷ [f] θεῷ μου" ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν
4 * Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, * [g]
5 μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος" * Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ
6 νῦν· Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν
[h] ἔργον ἀγαθὸν," ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας ἰησοῦ χρι-
7 στοῦ· Καθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ [i]
πάντων" ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν
τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ [k] + ἐν : τῇ ἀπολογίᾳ," καὶ

(a) δοῦλος I. X. καὶ τιμόθεος 34. (b) = 17. (c) = Mt. d. (d) συνεπισκόποις. 39. 67. 71. 73. 80. al. 3. Mt. a. al. 4. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theoph. Cassiod. ἐπισκόποις Æth. (e) + ἐγὼ μὲν. D* EFG. It. Ambrst. Cassiod. (f) κυρίῳ ἡμῶν. D* EFG. It. Ambrst. Cassiod. (g) ποιούμενος τὴν δέησιν μετὰ χαρᾶς. Arm. Æth. Arr. ‖ χαρᾶς] + καὶ FG. Mt. 4. boern. harl** Theodoret. ms. ‖ δέησιν] + μοῦ. 28. 31. 47. 67* Mt. a. d. Æth. Syr. p. Ar. pol. Slav. Theoph. (h) τὰ ἀγαθὰ ἔργα. Mt. d. (i) = Æth. (k) ἐν τῇ ἀπολ. BD** 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 74. 80. al. 13 pluresve. (Mt. habet in textu, nec codices suos dissentire indicat.) Ed.

βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς [l] μου" τῆς
[m] χάριτος" πάντας ὑμᾶς ὄντας.] [Μάρτυς γάρ [n] μου" 8
[o] — ἐστὶν" ὁ θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγ-
χνοις [p] χριστοῦ ἰησοῦ". Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγά- 9
πη ὑμῶν [q] ἔτι" μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ [r] ἐν ἐπι-
γνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει·" Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς 10
τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς
ἡμέραν χριστοῦ, Πεπληρωμένοι [s] καρπὸν δικαιοσύνης τὸν" διὰ 11
[t] ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον [u] θεοῦ."

[Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' 12
ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν·
"Ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς [x] ἐν χριστῷ γενέσθαι" 13
ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, Καὶ τοὺς 14
πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ,] πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς
μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν [y] λόγον λαλεῖν.
Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐ- 15

---

[p] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ. [s] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν.

Syr. Arr. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Pel. τῇ ἀπολογίᾳ μου. Arm. ἐν τῇ ἀπολ. μου. 80. Chrys. etiam semel in Mt. β. 4. (l) post. χάρ. ponunt DE FG. Vulg. It. μοι. 39. al. 5. Theoph. Ambrst. (m) *gaudii*, Vulg. It. Ambrst. Pel. Primas. Sedul. (n) μοι. DEFG. 39. 80. Barb. 1. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 4.) Ambrst. Pel. (o) = BFG. 17. 67** Vulg. It. Chrys. in Mt. 4. (p) ABDEFG. 37. 73. Mt. f. h. 4. Syr. p. Vulg. ms. It. Ambrst. (q) = 37. Æth. Vulg. Ambrst. Pel. (r) = 39. (s) ADEFG. 31. 37. 39. 46. 47. 57. 73. 80. al. 11. Mt. g. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Theodoret. in comment. Damasc. Œc. Ambrst. Pel. καρπὸν δικαιοσύνης. B. item Mt. f. m. (t) + πίστεως. Syr. p. c. ast. (u) χριστοῦ. D*gr. μοι. FG. boern. *ejus*, harl* (x) γενέσθαι ἐν χριστῷ. DEF G. Arm. Vulg. boern. Theoph. γενέσθαι τοὺς ἐν χριστῷ. Chrys. in comment. (y) τοῦ θεοῦ λόγον. 72. Ed. λόγον τοῦ θεοῦ. AB. 10. 17. 23. 31. 37. 38. 39. 47. 57 (cum 49.) 71. 73. 80. Barb. 2. Mt. a** f. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. Clem. Chrys. alicubi et h. l. in ms. Ambrst. Pel. Post λαλεῖν addunt τοῦ θεοῦ D* E. clar. germ. λόγον κυρίου. FG. boern.

17 δοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· Οἱ μὲν [z] ἐξ ἀγάπης·
16 εἰδότες, ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· Οἱ
δὲ ἐξ ἐριθείας, τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς,
18 οἰόμενοι θλῖψιν [a] ∾ ἐπιφέρειν" τοῖς δεσμοῖς μου. [b] Τί
γάρ; [c] πλὴν" παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ,
χριστὸς [d] καταγγέλλεται·" καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ
19 καὶ χαρήσομαι. Οἶδα γάρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσε-
ται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορη-
20 γίας τοῦ πνεύματος ἰησοῦ χριστοῦ, Κατὰ τὴν [e] ἀπο-
καραδοκίαν" καὶ ἐλπίδα μου,] ὅτι [ἐν οὐδενὶ [f] αἰσχυν-
θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν
μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ
21 ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, [g] ∾ χρι-
22 στὸς," καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. [h] Εἰ δὲ τὸ" ζῆν [i] ἐν
[k] σαρκί," τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, [l] καὶ τί αἱρήσομαι,
23 οὐ γνωρίζω· Συνέχομαι [m] δὲ" ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν
ἔχων [n] εἰς" τὸ [o] ἀναλῦσαι," * καὶ σὺν χριστῷ εἶναι·

[z] Transposuimus vs. 16 et 17. [a] ∾ ἐγείρειν.
[g] ∾ χριστόν. [m] γάρ.

(z) Vs. 16 et 17. transponuntur in ABDEFG. 23. 37. 47. 73. 80. Syr. Erp. (uterque interpres omisit οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης.) Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Marcion seu Tert. Ambrst. Pel. Aug. (a) ABD*FG. 31. 39. 73. Ed. Æth. Arm. Vulg. It. Antiochus. Damasc. Aug. Ambrst. Hier. Aug. Pel. προσφέρειν. Theoph. ms. (b) ἐν τούτῳ χαίρω καὶ χαρήσομαι, ὅτι ἐν παντὶ τρόπῳ etc. Syr. Erp. ‖ τί γάρ; = Æth. (c) = Mt. d. ὅτι. B. πλὴν ὅτι. AFG. 17. 31. 46. 67* 73. 80. al. 4. Mt. a. k. 4. semel. boern. Ath. ms. Cyr. Theoph. ms. (d) καταγγελλέσθω. Eus. Alii ap. Œc. (e) καραδοκίαν. FG. 18. 44. Mt. n. Ath. ms. *contemplationem*, Ambrst. (f) + ὑμῶν. FG. boern. (g) χριστόν. Ar. pol. Gregor. M. dial. bis lat. et gr. ‖ + ἐστὶν. FG. Vulg. (h) τὸ δὲ. Slav. 5. Chrys. in Mt. β. (i) + μου. Slav. 8. et ed. (k) σώματι. Slav. ed. (l) + ἐστι. FG. Vulg. It. (m) ABCDEFG. Alii multi. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. p. Arm. ut videtur. Slav. Vulg. ed. It. Chrys. (etiam in Mt. 4. β.) Damasc. Theoph. Œc. Ambrst. Aug. Rufin. Pel. Cassiod. τε. Clem. δὲ καί. 52. harl. (n) = DEFG. Vulg. It. Chrys. in Mt. 4. β. semel. ‖ εἰς τὸ] τοῦ. Orig. (o) *recipi*, Tert.

[p] πολλῷ" [q] = γὰρ" [r] μᾶλλον" κρεῖσσον· Τὸ δὲ ἐπι- 2
μένειν [s] = ἐν" τῇ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Καὶ 25
τοῦτο [t] πεποιθὼς οἶδα," ὅτι μενῶ καὶ [u] ∾ συμπαραμενῶ"
πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πί-
στεως· Ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ 26
ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς
ὑμᾶς.

Μόνον [ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύ- 27
εσθε,] ἵνα, εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, * [x] ἀ-
κούσω" τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν [y] ἑνὶ" πνεύματι,
[z] μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου,
Καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις 28
[a] ἐστὶν αὐτοῖς" ἔνδειξις ἀπωλείας, [b] ὑμῖν" δὲ σωτηρίας· καὶ
τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· Ὅτι [c] ὑμῖν" ἐχαρίσθη [d] τὸ" [e] ὑπὲρ" 29
χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· Τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον 30

---

[u] ∾ παραμενῶ.

[a] ∾ αὐτοῖς μέν ἐστιν.

(p) πόσῳ. D*FG. It. Utrumvis boern. (q) = BDEFG. 23. 46. 57. (cum al. 6.) 67* 72. 73. 80. al. 16. pluresque, et Barb. 4. Mt. a. al. 10. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. It. Or. semel. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 4. β) Theodoret. Theoph. Œc. Quidam ap. Aug. Pel. Cassiod. Beda. ‖ Legunt γὰρ A. 6. 10. 31. 39. 47. 67** Alii. Vulg. ms. Clem. Or. semel. Aug. dis. Ambrst. Ambr. alicubi. (r) = 80. Clem. Or. semel. Ambrst. Beda. (s) = AC. 19. 45. 47. ap. Mill. 55. 61. Mt. c. k. Clem. Or. ter. Petr. alex. Cyr. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (t) πέποιθα. 73. (u) ACD*FG. 17. 20. 31. 67** 80. (Syr. Arm. Slav. Vulg. It.) (x) ἀκούω. BD* 57 (c. al. 6!) (y) = 2. 41. (z) + καὶ. 3. 35. 108. Mt. d. Syr. Ar. Copt. Æth. Arm. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (a) ABCD*FG. 61. Syr. Arr. It. tol. Vulg. ms. Ambrst. Pel. αὐτοῖς ἐστιν. 73. Vulg. ἐστὶν αὐτοῖς μέν. Chrys. etiam in Mt. β. 4. Theoph. (b) ὑμῶν. ABC** 17. 31. 39. 47. Mt. 4. Syr. Erp. item Ar. pol. clar. germ. Aug. ἡμῖν. D*gr. G. 73. Slav. 5. 8. boern. ἡμῶν. Cyr. (c) ἡμῖν. A. 35. 71. (d) = FG. 3. 68** 73. Mt. k. Œc. in comment. τά. 1. Mt. l. (e) ὑπό. 31. ἀπό. 3. 33. 35. 73. Mt. k. Œc. in comment.

1 [f] [g] ∞ ἴδετε" [h] ἐν ἐμοὶ," [i] καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί." Εἴ
τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ [k] ∞ τι" [l] παραμύθιον"
ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ [m] τις" σπλάγχνα
2 καὶ οἰκτιρμοί· Πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐ-
τὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ
3 [n] ἓν" φρονοῦντες· Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν [o] ∞ ἢ" κενοδο-
ξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους [p] ἡγούμενοι"
4 ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· Μὴ τὰ ἑαυτῶν [q] ἕκαστος" [r] σκο-
5 ποῦντες," ἀλλὰ [s] καὶ" [t] τὰ" ἑτέρων.* [u] — ἕκαστοι."] [Τοῦ-

[g] ∞ εἴδετε. [k] ∞ τις. [m] ∞ τινα.
[o] ∞ μηδὲ κατά. [r] σκοπεῖτε. [u] ἕκαστος.

(f) + καὶ D*FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. (g) ACDE* 23. 47. 72. al. 12. Mt. a. al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. β.) Theodoret. Damasc. *vidistis*, Slav. 5. et ed. Vulg. It. Tert. Ambrst. Pel. (h) = 23* ἐν ὑμῖν. 23** ἐμοί. 80. Mt. e. (i) = Mt. c. Chrys. etiam in Mt. β. 4. ‖ ἐν ἐμοί.] = 57. Tert. *de me*, Syr. Erp. Æth. Vulg. germ. harl**. Ambrst. Pel. Utrumvis boern. ‖ *audistis*, Slav. 5. Vulg. It. Tert. Ambrst. ed. Pel. (k) τις. D* 10. 46. 73. al. 8. Mt. a** c. n. β. Ed. (l) παραμυθία. Theodoret. Theoph. ed. et in comment. (m) τις ABCDEFG. 17. 23. 31. 39. 44. 47. 71. 73. 80. al. 26. Mt. a. al. 9. Ed. Bas. Chrys. ap. Wetst. et in Mt. β. 4. Damasc. Œc. Theoph. ap. Wetst. τι. 4. 18. 37. 46. 61. 72. 74. Mt. f. Chrys. alicubi. τι Theodoret. ms. (n) αὐτό. AC. 17. 73. *idipsum*, Vulg. Pel. (o) ἢ κατά. 7. Mt. n. Hilar. καὶ κατά. 49. μηδὲ κατά. AC. 17. 31. 37. Mt. f. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Aug. Ambrst. Alii. μηδὲν κατά. B. Cœlestin. I. (p) προηγούμενοι. D ap. Mill. 46. 71. 80. Mt. g. (q) = Arm. Hilar. ἕκαστοι. ABF(G) 17. Mt. f. Vulg. boern. Ambr. Anastas. II. Pel. (r) ABCDEF(G) 10. 17. 31. 47. 51. 80. Ed. Arm. Slav. 7. et ant. Vulg. It. Ath. Ephr. Bas. Antonius et Max. Ambrst. Hilar. Aug. Ambr. Pel. Anastas. II. Post secundum ἕκαστος ponitur in Slav. recent. σκοπείτω 73. Mt. g. ‖ ἑκάστοις κοπιοῦντες. G. *singuli laborantes t. quærentes*, boern. ζητοῦντες. Cyr. (s) = D. ap. Mill. FG. 61. Mt. g. Arm. Slav. 7. et ant. Vulg. It. Bas. Hilar. Ambr. Anastas. II. Ambrst. Pel. (t) τό. DEgr. ap. Wetst. 39. 46. 67** 72. 74. al. 20. Mt. c. g. l. m. n. β. Ed. Œc. ‖ + τῶν. DFG. 57 (cum 71.) Mt. a. Ed. (u) ἕκαστοι ABCDEgr. 17. 31. 47. Bas. ter. Aug. = FG. Vulg. clar. boern. Ambr. Auct. de promiss. Ambrst. Pel. Ante τὰ ἑτέρων ponit Arm. Post φρονείσθω Cyr. Theodotus ancyr. Sequentibus jungunt plures. ‖ + σκοπεῖτε. 23. Slav. 7 et ant.

το [x] = γὰρ" [y] ∾ φρονείσθω" [z] ἐν ὑμῖν," [a] ὃ καὶ ἐν χρι-
στῷ ἰησοῦ· " Ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπα- 6
γμὸν ἡγήσατο [b] τὸ" εἶναι ἴσα θεῷ, Ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκέ- 7
νωσε, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γε-
νόμενος, * καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος· Ἐταπεί- 8
νωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανά-
του δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, 9
καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ [c] + τὸ" ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα·
Ἵνα [d] ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων 10
καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, Καὶ πᾶσα γλῶσσα 11
[e] ἐξομολογήσηται," ὅτι [f] [g] κύριος ἰησοῦς χριστὸς," [h] εἰς
δόξαν" θεοῦ [i] πατρός [k].] "Ὥστε, [l] ἀγαπητοί" μου, 12
[καθὼς [m] πάντοτε" ὑπηκούσατε [n], μὴ [o] ὡς" [p] ἐν" τῇ
παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ [q] [r] νῦν" πολλῷ μᾶλλον [s] ἐν

---

[y] ∾ φρονεῖτε.

(x) = ABC* 17. 37. Mt. 4. semel. Erp. Arm. Slav. 5. Cyr. sæpe. Antonius et Max. Ruf. Gaud. Leo. Vigil. ℟. Slav. ant. (y) φρονεῖτε. AB CDEFG. 17. 37. 67** Vulg. It. Cyr. aliquoties. Ambrst. Pel. Rufin. Hilar. Alii. Legunt scil. ἑτέρων. Ἕκαστοι τοῦτο φρονεῖτε, vel ἑτέρων. Τοῦτο γὰρ φρονεῖτε. || Τοῦτο γὰρ φρονείτω ἕκαστος. Theodot. ancyr. Cyr. alicubi. Τοῦτο φρονείσθω ἑκάστῳ Arm. (z) *de vobis*, Auct. de singul. cleric. *in his*, Victorin. (a) *quod et Christus Jesus*, Vulg. clar. germ. Syr. || καὶ = Slav. 1. 7. (b) = G. (c) + ABC. 17. Or. Dionys. alex. Eus. Cyr. Procop. (d) + καὶ. Slav. 1. (e) ἐξομολογήσεται. AFG. 31. 37. 39. 47. 71. 73. al. 11. Mt. a** 19. al. 6. Ed. Or. quater. Chrys. semel in comment. Theodoret. alicubi. Theoph. || + σοι. 80. (f) + εἰς. 61. (g) ἰησοῦς χριστὸς. 80. κύριος ἰησοῦς. FG. boern. Cyr. alicubi. Novatian. Ambrst. Ambr. Gandent. Cassiod. χριστὸς κύριος. Mt. g. (h) *in gloria est*, Vulg. item boern. Cypr. Novatian. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. Alii. (i) + καὶ. Slav. 1. (k) + ἀμήν. 3. Mt. 19** Slav. 5. Cyr. Theodoret. alicubi. (l) ἀδελφοί. A. Lectionaria. Æth. Slav. 5. demidov. (m) πάντοτε. 43. (n) + μου. 38. 72. Ed. Æth. Slav. 8. et ed. (o) = B. 3. 38. 72. Mt. 4. semel. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Æth. harl** Chrys semel. in comment. Ambrst. Pel. Beda. (p) = FG. Mt. 4. semel. It. Ambrst. (q) + καὶ. 1. 72. 108. Mt. f. 4. Ed. Chrys. in textu. item 49. (r) = 4. 33. Mt. d. Chrys. in comment. Theoph. Post μᾶλλον ponunt DEFG. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (s) = FG. boern. || + ἀφ' ὑμῶν. Arm.

τῇ ἀπουσίᾳ μου," μετὰ φόβου καὶ τρόμου * τὴν ἑαυτῶν
13 σωτηρίαν [t] κατεργάζεσθε·" [u] = Ὁ" Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ
ἐνεργῶν [x] ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν * ὑπὲρ
14 τῆς εὐδοκίας [y]. Πάντα ποιεῖτε χωρὶς [z] γογγυσμῶν"
15 [a] καὶ διαλογισμῶν·" "Ἵνα [b] γένησθε" ἄμεμπτοι καὶ
ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ [c] ἀμώμητα" [d] ∞ ἐν μέσῳ" γενεᾶς
σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης· [e] ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φω-
16 στῆρες ἐν κόσμῳ," Λόγον ζωῆς ἐπέχοντες· εἰς καύχη-
μα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ,] ὅτι [οὐκ εἰς κενὸν ἔδρα-
μον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα.
17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουρ-
γίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν
18 ὑμῖν· Τὸ δ' αὐτὸ καὶ [f] ὑμεῖς" χαίρετε, καὶ συγχαί-
19 ρετέ μοι. Ἐλπίζω δὲ ἐν [g] κυρίῳ" ἰησοῦ, τιμόθεον τα-
χέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ [h] εὐψυχῶ," γνοὺς τὰ
20 περὶ ὑμῶν. Οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνη-
21 σίως τὰ περὶ [i] ὑμῶν" μεριμνήσει· Οἱ πάντες γὰρ τὰ
22 ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ [k] † [l] ἰησοῦ χριστοῦ. Τὴν δὲ δοκι-
μὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι, ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ

---

[d] ∞ μέσον. [k] † τοῦ. [l] ∾ χριστοῦ ἰησοῦ.

(t) ἐργάζεσθε. 67** (u) = ACD FG. 17. Mt. k. g. Damasc. (x) + δυνάμεως. A. (y) + αὐτοῦ. C. (z) ὀργῆς. 1. 38. Ed. ὀργῆς, γογγυσμῶν. 72. Mt. l. (a) = 43. 71. Mt. g. (b) ἦτε. AD*EFG. Vulg. It. Cypr. (c) ἄμωμα. AC. 17. 23. Clem. Cyr. (d) AB CD*FG. 17. 23. 31. 67** 73. Clem. (e) φωστήρων δίκην ἐν κόσμῳ φαίνεσθε. Clem. || κόσμῳ] τῷ κόσμῳ τούτῳ. FG. It. Leo. (f) αὐτοί. Mt. l. (g) χριστῷ. CD*FG. 38. 71. 74. Copt. It. (h) ἐμψυχῶ. Ed. ἐκψυχῶ. A. (i) ἡμῶν. D*gr. ἐμοῦ. Mt. d. (k) = AC DEFG. 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. Clem. Chrys. in comment. (etiam semel in Mt. β. 4.) Damasc. Theoph. (l) ἰησοῦ χριστοῦ. ACDE FG. 39. 47. Alii. Mt. d. Syr. Erp. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Damasc. Chrys. in comment. Hier. Ambrst. ed. Aug. Pel. χριστοῦ. Mt. g. Ar. pol. Cypr.

ἐδούλευσεν [m] εἰς τὸ εὐαγγέλιον." Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπί- 23
ζω πέμψαι, ὡς ἂν [n] ἀπίδω" τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξαυτῆς·]
[Πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως [o] ἐλεύσο- 24
μαι." Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελ- 25
φὸν [p] καὶ συνεργὸν" καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπό-
στολον, καὶ [q] λειτουργὸν" τῆς [r] χρείας μου," πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς· Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς [s], καὶ 26
ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε [t] ὅτι ἠσθένησε." Καὶ γὰρ 27
ἠσθένησε παραπλήσιον [u] θανάτῳ·" ἀλλ' ὁ θεὸς [x] αὐτὸν"
ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ
λύπην ἐπὶ [y] λύπην" [z] σχῶ." Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα 28
αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν * [a] πάλιν," χαρῆτε, κἀγὼ ἀ-
λυπότερος ὦ. [b] Προσδέχεσθε" [c] οὖν" αὐτὸν ἐν κυρίῳ με- 29
τὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·
Ὅτι διὰ τὸ ἔργον [d] — τοῦ χριστοῦ" [e] μέχρι" θανάτου 30

[y] λύπη.

(m) τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. C. (n) ἀφίδω. AB*D*FG. 17. ἐπίδω. 73. Mt. h. (o) ἐλεύσεται. 17. 23* ‖ + πρὸς ὑμᾶς. AC. 23. 39. 57 (cum 49. 70.) Mt. d. k. m. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Theoph. Ambrst. Pel. Facund. (p) = D*E. clar. germ. Ambrst. Pacian. (q) συλλειτουργὸν. Mt. f. συνεργὸν. Mt. l. Theodoret. alicubi. Theoph. ms. (r) *operis mei*, Ambrst. (s) + ἰδεῖν. ACDE. 10. 17. 23** 31. 37. 39. 67** 73. 74. 80. al. 9. et Barb. 2. Mt. c. d. f. m. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. clar. germ. Damasc. Theoph. Cassiod. (t) αὐτὸν ἠσθενηκέναι. D*EFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. (u) θανάτου. B. 31. 73. 80. al. 3. Mt. d. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (x) = 71. Post ἠλέησεν ponunt ABDEFG. 37. 73. 57 (cum 69.) Mt. f. Ed. Arm. Vulg. It. (y) ACDEFG. 23. 31. 37. 46. 47. 57 (c. al. 5.) 73. 80. al. 8. Mt. a* ut videtur. b. d. n. Ed. Chrys. in Mt. 4. et semel in β. Damasc. Œc. λύπης. Mt. e. τῇ λύπῃ. 72. (z) ἔχω. DEFG. al. 4. (a) = Mt. d. β. 4. Æth. Chrys. Theoph. Sequentibus jungunt 67. Alii. Ed. (b) προσδέξασθε. A** 67** 73. 80. (c) = 17. Arm. (d) = C. χριστοῦ. BFG. 73. 80. (τοῦ) κυρίου. A. 17. 31. 47. 57 (c. al. 3.) Copt. Syr. p. Æth. boern. θεοῦ. Chrys. in comment. (e) ἕως. DFG.

ἤγγισε [f] παραβολευσάμενος" [g] τῇ ψυχῇ," ἵνα [h] ἀναπληρώσῃ"
τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.]
1 [Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, [χαίρετε ἐν κυρίῳ· [i] τὰ
αὐτὰ" γράφειν [k] ὑμῖν," ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ
[l] ἀσφαλές.
2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας,
3 βλέπετε τὴν κατατομήν. Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περι-
τομὴ, οἱ πνεύματι [m] ∾ θεῷ" λατρεύοντες, καὶ καυχώ-
μενοι ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες·
4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν [n] καὶ" ἐν σαρκί. εἴ τις δο-
5 κεῖ [o] ἄλλος" πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον· [p] Περι-
τομῇ" ὀκταήμερος, ἐκ γένους ἰσραὴλ, φυλῆς βενιαμὶν,
6 ἑβραῖος ἐξ ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος, Κατὰ [q] ζῆ-

---

[f] παραβουλευσάμενος. [m] ∾ θεῷ.

(f) ABDEFG. Damasc. ex Eusebio. Chrys. ut videtur. Hesych. ed. *parabolatus de anima sua*, It. *tradens animam suam*, Vulg. Æth. Pel. *in interitum tradens animam suam*, Ambrst. *sprevit animam* (vitam) *suam*, Syr. (g) τὴν ψυχήν. Mt. d. Theoph. ms. τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ. Mt. m. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. FG. Verss. (h) πληρώσῃ. 47. al. 8. Mt. m. Ed. (i) ταῦτα. FG. gr. (k) = 47. al. 4. Mt. k. β. semel. (l) + τὸ 23. 31. 33. 37. 73, 80. al. 17. Mt. a, al. 8. Ed. Procop. (m) ABCD** EFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 6.) 71. 72. 73. 74. 108. al. 26. et Barb. 6. Mt. a. a 3. b bis. c. e bis. f. g. k. l. n* Codd. gr. omnes aut pæne omnes ap. Aug. et ap. Ambr. de Sp. S. 2, 6. edit. Benedict. Aliter ap. Wetst. et Beng. et in aliis editt. Ambrosii.) Ed. Copt. Syr. p. in m. Codd. lat. plures ap. Aug. boern. Vulg. ms. Eus. Ath. Chrys. in Mt. β. ter. et in 4 ter. Theodoret. in h. l. Euthal. semel. Damasc. Orig. int. Primas. Ambr. Aug. dis || Sed θεῷ D* 80. Alii et Mt. m. n** Syr. utr. Arr. Arm. Slav.. Vulg. ed. clar. germ. Codd. lat. nonnulli ap. Aug. Chrys. ed. Theodoret. alicubi. Theoph. Tert. Hier. Ambr. in editt. nonnullis. Ambrst. Aug. aliquoties. Sedul. Pel. *Domino*, Didym. θείῳ. Mt. d. || *Spiritui Deo*, Codd. lat. ap. Aug. (n) = D*FG. 73. al. 3. It. Vulg. ms. Aug. semel. (o) = 46. E. ap. Mill. Syr. Erp. Lucif. Ambrst. Chrys. in comment. ἀλλῶς. Ggr. 37. Mt. l, Ante δοκεῖ ponunt DE ap. Wetst. FG. 73. 74. Vulg. It. (p) περιτομή. Ed. (etiam Steph. 3. et Elzev.) Amphiloch. Theodoret. Andreas cret. Theoph. (q) ζῆλος. ABD*FG.

λον" διώκων τὴν ἐκκλησίαν [r], κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν
νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. [s] Ἀλλ' " ἅτινα ἦν μοι κέρ- 7
δη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. Ἀλλὰ 8
[t] μὲν οὖν" καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέ-
χον τῆς γνώσεως χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου [u] μου," δι' ὃν
[τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα [x] — εἶναι,"
ἵνα χριστὸν κερδήσω,] Καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων 9
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
χριστοῦ,] τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην [y] * ἐπὶ τῇ πίστει·"
Τοῦ γνῶναι αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς [z] ἀναστάσεως" 10
αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, [a] ∾
συμμορφούμενος" τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, Εἴπως καταντή- 11
σω εἰς τὴν ἐξανάστασιν [b] ∾ τῶν" νεκρῶν. Οὐχ ὅτι 12
ἤδη ἔλαβον, [c] ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ, εἰ [d] καὶ"

---

[t] μενοῦνγε. [a] ∾ συμμορφιζόμενος [b] ∾ τὴν ἐκ.

(r) + θεοῦ. FG. Mt. m. Arm. in marg. editt. amstelod. et constantinop. Vulg. boern. Aug. Pel. (s) = AFG. 17. It. Cyr. Lucif. Ambr. Ambrst. ed. (t) = Arm. μὲν οὖν. BD EFG. 39. 46. 47. 72. 74. al. 21. Mt. a. e* al. 7. Ed. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. Hesych. (u) ἡμῶν. A. Copt. Æth. Syr. p. harl* demidov. alii. Bas. Cyr. Theodoret. Lucif. Aug. (x) = D*G. 17. Arm. Vulg. It. Lucif. Ambr. Hilar. Pel. Ambrst. Fulgent. Sed habet Aug. (y) = Syr. Erp. ἐν πίστει. D*E. Sequentibus jungunt 23. 46. Alii. Syr. Æth. Bas. Cyr. Chrys. Theodoret. Theoph. (z) πίστεως. 3. 108.

(a) συμμορφιζόμενος. ABD* 17. 71. item 67** Orig. ms. Bas. Macar. συμμορφαζόμενος. Mt. a** συνφορτιζόμενος. FG. cooneratus, It. Lucif. Iren. conformatus, Aug. conformans me, Ambrst. configuratus, Vulg. Pel. Beda. (b) ADE. 17. 31. 71. 73. 80. Barb. 1. Syr. utr. Arr. Vulg. It. Bas. Chrys. (etiam in Mt. β ter, sed in Mt. 4. bis) Damasc. Tert. Iren. Lucif. Ambrst. Alii. τῶν ἐκ. G. (c) + ἢ ἤδη δεδικαίωμαι s. δικαίωμαι DEFG. It. Iren. Auct. de singul. cleric. Ambrst. Sed non agnoscunt Tert. Hilar. Ambr. Aug. Hier. Pel. (d) = DE FG. 39. It. Tert. Ambrst. Hilar. Ambr. Hier.

καταλάβω, ἐφ' ᾧ [e] καὶ" κατελήφθην ὑπὸ [f] χριστοῦ."
13 Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν [g] οὐ" λογίζομαι [h] κατειληφέ-
14 ναι·" Ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, [i] τοῖς δὲ"
ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, [k] κατὰ σκοπὸν" διώκω [l] ἐπὶ"
τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως [m] τοῦ θεοῦ" [n] ἐν χριστῷ
15 ἰησοῦ." Ὅσοι οὖν τέλειοι [o], τοῦτο [p] φρονῶμεν·" καὶ εἴ
τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύ-
16 ψει· Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν [q] †.
17 [r] Συμμιμηταί" μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε
τοὺς οὕτω περιπατοῦντας [s] καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς."
18 Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν [t], οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν,

---

[f] ∾ τοῦ χριστοῦ ἰησοῦ. [q] † κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

(e) = DEFG. 67**74. boern. Tert. (f) BDEFG. 17. Æth. It. Clem. Damasc. Tert. Auct. de sing. cler. Hilar. Hier. χριστοῦ ἰησοῦ. A. 73. 80. Mt. d. k. Chrys. etiam in Mt. 4. Alii aliter. (g) οὔπω. AD*gr. 17. 23* 31. 47. 80. al. 20. et Barb. 4. item 73. Mt. a. m in marg. al. 6. Ed. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Slav. Clem. Bas. Chrys. in comment. semel (etiam in Mt. β. semel.) Theodoret. Damasc. Chron. alex. Theoph. Œc. Hier. alicubi. item Ambrst. (h) κατειληφέναι. FG. Utrumvis boern. (i) εἰς δὲ τὰ. D*G. Slav. It. (k) κατασκοπῶν. 31. 37. Arm. ‖ *secundum scopum persequor ad palmam incriminationis* (ἀνεγκλήσεως ?) *per quam concurrerem*. Tert. (l) εἰς. AB. 17. 73. 80. Ed. Clem. Chron. alex. ‖ = Slav. 5. 8. (m) = G. 46. boern. Vulg. ms. Clem. Novatian. Auctor de sing. cler. Haimo. (n) = Ambrst. Alii aliter. (o) + ἐν χριστῷ ἰησοῦ. FG. boern. (p) φρονοῦμεν. 39. al. 3. Mt. m. Codd. ap. Hier. Slav. 5. Clem. (q) = AB. 17. 67** Copt. Sahid. Æth. Hilar. Aug. sæpe. Facund. Sedul. ‖ κανόνι = DEFG. Patres Chalcedon. ap. Evagr. Nempe: τὸ αὐτὸ φρονεῖν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. D*E. clar. germ. Ambrst. τὸ αὐτὸ (τὰ αὐτὰ. F.) φρονεῖν, τῷ αὐτῷ συστοιχεῖν. FG. boern. τὸ αὐτὸ φρονεῖν ante τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι ponunt (præter DEFG. It.) 23. 31. 37. 57. 73. 80. Arm. Slav. 7 et ed. Vulg. ‖ τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι] τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν. 57. 73. Mt. f. Arm. καὶ τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχεῖν. Slav. 7. et ed. (Slav. 5. 8. ut recept.) στοιχεῖν τῷ αὐτῷ κανόνι. 37. (r) μιμηταί. 73. Chrys. etiam in Mt. β. 4. (s) = Mt. k. (t) + ἑτέρως. Syr. Syr. p. c. ob. (sed in marg. notatur, in duobus græcis exemplaribus hoc non inveniri.) + κατὰ (τὴν) σάρκα. 80. Mt. d. + κακῶς καὶ ἑτέρως ἤπερ ἐγώ. Anonymus ap. Œc. in Mt. n.

νῦν δὲ [u] καὶ″ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ
τοῦ χριστοῦ· [v] Ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοι- 19
λία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια
φρονοῦντες.] [Ἡμῶν [x] γὰρ″ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς 20
ὑπάρχει, ἐξ [y] οὗ″ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον
ἰησοῦν χριστὸν, Ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς 21
ταπεινώσεως ἡμῶν [z] † σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης
αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ
ὑποτάξαι [a] ἑαυτῷ″ τὰ πάντα. Ὥστε, ἀδελφοί μου 1
ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου,
οὕτω στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

[b] Εὐοδίαν″ παρακαλῶ, καὶ συντύχην παρακαλῶ, 2
τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ· [c] Ναὶ″ ἐρωτῶ καὶ σὲ, [d] σύζυγε 3
γνήσιε,″ συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγε-
λίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ [e] καὶ″ κλήμεντος καὶ τῶν

---

[z] † εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ. [c] Καὶ.

(n) = D*Egr. 55. Syr. (x) 𝔄. 80. Syr. Syr. p. in m. Vulg. It. Clem. Or. bis. Chrys. in comment. etiam in Mt. β. 4. Theoph. ed. Patr. lat. (y) ὧν. 31. 56. Ed. Syr. p. in m. (z) = ABD*FG. Æth. Vulg. It. Eus. Cyr. alicubi. Orig. int. (habet Or. gr.) Tert. Iren. Cypr. Hilar. Ambrst. Aug. alicubi. Cerealis Vigil. Fulgent. Pel. Cassiod. Habent Hier. Ambr. Aug. alicubi. Leo. Scholia græca non attingunt, nec Damasc. in Mt. g. neque Theoph. in Mt. d. (a) αὐτῷ s. αὑτῷ ABD*FG. 73. Alii. Mt. b. al. 7. Slav. 5. 8. Eus. *ei.* It. (b) εὐωδίαν. Mt. c. f. k. β. Ed. (etiam Steph. 3.) Chrys. Damasc. Theoph. ed. Alii aliter. (c) ABDEFG. 57. (c. al. 7) 73. 80. al. 33. et Barb. 6. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. utr. Erp. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. β. 4.) Theodoret. Damasc. Œc. Facund. Pel. (d) γνήσιε σύζυγε. ABD. 17. 73. Alii. Mt. f. k. Ed. Copt. Theoph. *germane compar,* Vulg. Ambrst. *dilectissime conjux,* clar. germ. *carissime germane compar,* tol. ("Germanus dictus est nomine, qui erat compar officii." Pel.) ἐγνήσιε γερμάνε σύζυγε FG. *carissime t. notissime t. proprium germane.* boern. (Alibi etiam v. c. Rom. 16. 22. propria nomina in hoc codice designantur adjecta inter lineas nota: proprium.) γνήσιέ μου καὶ σύζυγε, καὶ σὺ. Arm. (e) = D*EFG. 38. 49. Lect. 7. Mt. a3. Arm. Vulg. It. Or. Ambrst. Pel.

λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.]
4 [Χαίρετε ἐν κυρίῳ * [f] πάντοτε·" πάλιν ἐρῶ, χαίρετε.
5 Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος
6 ἐγγύς· Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ
καὶ τῇ δεήσει [g] μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν
7 γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ [h] θεοῦ" ἡ
ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, [i] φρουρήσει" τὰς καρδίας ὑ-
8 μῶν καὶ τὰ [k] νοήματα" ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Τὸ
λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα
δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις
9 ἀρετὴ, [l] καὶ" εἴ τις ἔπαινος [m], ταῦτα λογίζεσθε· "Α
καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ
[n] εἴδετε" ἐν ἐμοὶ, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς
εἰρήνης [o] ἔσται" μεθ' ὑμῶν.]
10 [Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ [p] ἀνε-
θάλετε" τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε,
11 [q] ἠκαιρεῖσθε" δέ. Οὐχ [r] ὅτι" καθ' ὑστέρησιν λέγω·
12 ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμι, αὐτάρκης εἶναι. Οἶδα
[s] καὶ" ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ

s δὲ.

(f) = Æth. (g) + καὶ αἰτήμασι. Arm. (h) χριστοῦ. A. Syr. p. in m. Cyr. Procop. ap. Niceph. Ambr. alicubi. Pel. in comment. (i) φρουρήσαι. Lect. 6. Slav. Vulg. It. Theodoret. in comment. Ambrst. Pel. Ambr. Fulgent. Oros. Chromat. (k) σώματα. FG. Vulg. ms. It. Chromat. Oros. Siricius. ὀνόματα. Theodoret. ed. (l) = Ed. Arm. Vulg. Ambrst. Pel. Aug. Fulgent. (m) + ἐπιστήμης. D * EFG. disciplinæ, Vulg. It. Auctor de sing. cler. Ambrst. Pel. Non habent tol. Aug. Fulgent. Sedul. (n) ἴδετε. 72. Alii multi. Mt. d. al. 5. Or. Theodoret. (o) sit, Slav. exc. recent. (p) ἀνεθάλλετε. 69. al. 3. Mt. c. f. ἐνεθάλλετε. 46. ἐθάλετε D * E. (q) ὑστερεῖσθε. 68 * * occupati eratis, Vulg. It. Ambrst. Pel. tædium habuistis, Aug. (r) quasi, Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. quod quasi, boern. (s) ABDEFG. 23. 31. 46. 47. 72. 73. 74. 80. al. 17. Mt. a. al. 10. Ed. Copt. Syr. p. Slav. Vulg. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt.

ἐν πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, [t] καὶ"
περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐν- 13
δυναμοῦντί με [u] †. Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοι- 14
νωνήσαντές μου τῇ θλίψει. Οἴδατε [x] δὲ" καὶ ὑμεῖς, 15
Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον
ἀπὸ μακεδονίας, [y] οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν
εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς [z] μόνοι·"
"Ὅτι καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ [a] καὶ" ἅπαξ καὶ δὶς [b] εἰς" 16
τὴν χρείαν [c] μοι" ἐπέμψατε. Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ 17
δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
λόγον ὑμῶν. Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πε- 18
πλήρωμαι, δεξάμενος [d] παρὰ ἐπαφροδίτου" [e] τὰ" παρ'
ὑμῶν [f], ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ
θεῷ. Ὁ δὲ θεός [g] μου" [h] ∾ πληρώσει" πᾶσαν 19
[i] χρείαν" ὑμῶν κατὰ [k] ∾ τὸν πλοῦτον" αὐτοῦ ἐν δόξῃ,
[l] ἐν χριστῷ" ἰησοῦ. Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ 20
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας [m] τῶν αἰώνων," ἀμήν.

---

[u] † χριστῷ. [h] ∾ πληρώσαι. [k] ∾ τὸ πλοῦτος.

β. 4.) Theodoret. Damasc. Arethas. Antonius. Theoph. Œc. Ambrst. Rufin. Aug. Ambr. Alii. δὲ καὶ. 37. ‖ = 14. 61. (t) = A. Syr. (non Arr.) (u) = ABD* Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Clem. Ambrst. Aug. Ambr. Pel. Alii. χριστῷ ἰησοῦ. Or. ter. χριστῷ ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Or. semel. Semel ut rec. (x) = D*gr. 37. 46. 72. 73. Mt. d. Ed. Syr. p. Chrys. Theodoret. (y) + ὅτι. D*EFG. It. (z) = A* (a) ⊨ 59. Mt. n. Ed. Syr. Arr. Vulg. ed. Ambrst. Pel. (b) = AD*Egr. 39. 73. 80. Syr. Slav. 5. Œc. in textu. Aug. Ambrst. (c) μου. D*Egr. 47. al. 3. Chrys. alicubi. Theodoret. Damasc. Procop. Theoph. Œc. Aug. Ambrst. Utrumque jungit Slav. ed. (d) = A. (e) = 39. τὸ D*Egr. (f) + πεμφθὲν. D*Egr. πεμφθέντα, FG. Syr. Vulg. It. Iren. Cypr. Alii. (g) = 73. (h) D*FG. 23* 31. 39. 47. 67** 80. al. 7. Mt. a** al. 4. (Syr. Arr.) Slav. Vulg. It. Chrys. in Mt. β. 4. Theodoret. Ambrst. Pel. (i) χάριν s. χαρὰν. Codd. ap. Chrys. *desiderium*, Vulg. It. Ambrst. Pel. (k) ABD*FG. 17. 67** (l) = Syr. p. (m) = 47. 80. Mt. g.

21 ᾿Ασπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ ἰησοῦ. ἀσπά-
22 ζονται ὑμᾶς οἱ [n] σὺν ἐμοὶ″ ἀδελφοί· ᾿Ασπάζονται
ὑμᾶς [o] πάντες″ οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς καίσα-
23 ρος οἰκίας. ῾Η χάρις τοῦ κυρίου [p] = ἡμῶν″ ἰησοῦ
χριστοῦ μετὰ [q] ∞ πάντων″ ὑμῶν. [r] = ἀμήν.] [s] †.

---

[q] ∞ τοῦ πνεύματος. [s] † Πρὸς φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι᾿ ἐπαφροδίτου.

(n) σύνεργοι. 61. (o) = Egr. 17. 43. Post ἅγιοι ponunt 71. 80. (p) = ABFG. 17. 23. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 6.) 61. 73. 80. al. 12. Mt. a. al. 7. Ed. Ar. pol. Arm. ed. Syr. p. cum ast. It. Damasc. Œc. (q) AD EFG. 6. 17. 31. 47. 67** 73. 80. Mt. h. k. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Damasc. Ambrst. Pel. (r) = BFG. Sahid. boern. Chrys. etiam in Mt. β. 4. Ambrst. (s) Hypographæ: πρὸς φιλιππησίους. A. πρὸς φιλιππησίους ἐπληρώθη. DE. ἐτελέσθη πρὸς φιλιππησίους. FG. πρὸς φιλιππησ. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι᾿ ἐπαφροδίτου. Alii multi. διὰ τιμοθέου καὶ ἐπαφροδίτου. Copt. ἐν στίχοις σπ. s. σν. s. ρπ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ζ. Sequitur ep. ad. Thessal. I. in DE.

ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ.

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήμα- 1
τος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Τοῖς ἐν [a] ∾ κολοσ- 2
σαῖς" ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ [b]. χά-
ρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν [c] †.
Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ [d] — καὶ" πατρὶ τοῦ κυ- 3
ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ πάντοτε, * [e] ∾ περὶ" ὑμῶν
προσευχόμενοι, Ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ 4
ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην [f] ∾ τὴν" εἰς πάντας τοὺς ἁγί-

---

[a] ∾ κολασσαῖς. [c] † καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

[e] ∾ ὑπὲρ. [f] ∾ ἣν ἔχετε.

(a) ABC. 23. 46. 67. 87. al. 20. pluresve et Barb. 3. Mt. a. m** al. 7. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Copt. Slav. ms. et ant. Or. Nyss. Amphiloch. Auctor synops. Theodoret. Damasc. Theoph. alicubi. Œc. Suidas. κολοσσαῖς. FG. (DE) al. 8. pluresque et Barb. 4. Mt. m* (cum f. n.) Ed. (etiam Elzev.) Vulg. It. Clem. Chrys. Theodoret. ms. Theoph. Tert. Ambrst. Pel. κολασσαεῖς. Mt. c. κολοσσαεῦσι D*E. κολοσσαεαῖς. 49. 71. κολοσσαεῦσιν. Theoph. ed. in textu. (b) + ἰησοῦ. AD*FG. 17. 31. 73. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Slav. (exc. 5. 10.) Vulg. It. Ambrst. Pel. (c) = BDE. 17. 39. 46. al. 6. Mt. d. g. Syr. Erp. Sahid. Æth. Slav. 7. 10. clar. germ. harl. marian. Vulg. ms. Orig. int. s. Rufin. dis. Chrys. in comment. diserte, etiam in Mt. 1. Theoph. dis. (d) = B. τῷ D*G. Syr. Erp. Copt. Æth. It. Chrys. etiam in Mt. 1. Ambrst. Aug. Cassiod. καὶ τῷ. C* Mt. c. (e) BD* FG. 17. 37. 47. 73. Mt. f. Ed. Theoph. ‖ + πάντων. Slav. 8. (f) AC D*EFG. 17. 31. 37. 39. 47. 61. 68. in m. 71. 80. Mt. f. k. Copt. Arm. Slav. jun. et ed. (non 5. 8. 10.) Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. Sedul. Post ἁγίους addit ἣν ἔχετε. Mt. m.

5 ους, [g] Διὰ" τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
6 εὐαγγελίου, Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παν-
τὶ τῷ κόσμῳ, [h] = καὶ" ἔστι καρποφορούμενον [i] ‡ καὶ
αὐξανόμενον," καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε
7 καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·] Καθὼς
[k] [l] = καὶ" ἐμάθετε [m] ἀπὸ" [n] ἐπαφρᾶ" τοῦ ἀγαπητοῦ
[o] συνδούλου [p] ἡμῶν," ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ [q] ∞ ὑμῶν"
8 διάκονος τοῦ χριστοῦ· Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν
9 ἀγάπην ἐν πνεύματι [r]. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχό-
μενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ
θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευμα-
10 τικῇ· Περιπατῆσαι [s] † ἀξίως τοῦ [t] κυρίου" εἰς πᾶσαν
ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ
11 αὐξανόμενοι [u] τῇ ἐπιγνώσει" τοῦ θεοῦ· Ἐν πάσῃ δυνάμει

---

[q] ∞ ἡμῶν. [s] † ὑμᾶς. [u] ∞ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν.

(g) καὶ. 49. 52. (h) = ACD*Egr. 17. 31. 39. 43. 71. 80. Mt. m. Ed. Arm. ni fallor. Copt. Sahid. Aug. Sedul. (i) + ABCD*EFG. 10. 31. 37. 39. 47. 61. 66. in m. 71. 72. 73. 74. 80. Lect. 6. al. 8. Mt. a** c. d. f. k. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. Damasc. (etiam in scholiis Mt. g.) Theoph. Œc. (etiam in scholiis Mt. n.) Ambrst. Pel. Aug. Sedul. (k) + ἠκούσατε. Slav. 6. 7. et ant. (l) = ABCD*FG. 17. 23. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (m) παρὰ. 80. al. 3. Mt. k. Ed. Chrys. etiam in Mt. l. Theodoret. (n) ἐπαφροδίτου. Slav. 5. (o) + καὶ. 38. 39. 73. Mt. h. Ar. pol. harl* Œc. in comment. (p) ὑμῶν. 28. 38. Codd. ap. Erasm. (q) AD*gr. G. 80. 91. al. 5. boern. Ambrst. ut videtur. (r) + ἁγίῳ 38. Æth. (s) = ABCD*FG. 17. 23* 37. 39. 57. (c. al. 4.) Mt. f. Clem. (t) θεοῦ. 47. Syr. Erp. Slav. 6. 7. et ed. Vulg. Didym. Ambr. Pel. Arnob. jun. Auctor de voc. gent. Ambrst. ed. eo, Ambrst. ed. (u) ABCD*EFG. 17. 71. ap. Birch. 73. Barb. 4. Clem. Cyr. Maximus

δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς [x] δόξης″ αὐτοῦ, εἰς
πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν * μετὰ χαρᾶς·]
[Εὐχαριστοῦντες [y] τῷ πατρὶ″ τῷ [z] ἱκανώσαντι″ [a] ἡμᾶς″ 12
εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί·
῞Ος ἐῤῥύσατο [b] ἡμᾶς″ ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, 13
καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης
αὐτοῦ· Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν [c] † [d] τὴν ἄφε- 14
σιν″ τῶν [e] ἁμαρτιῶν·″ ῞Ος ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ 15
ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· ῞Οτι ἐν αὐτῷ 16
ἐκτίσθη [f] τὰ″ πάντα, [g] τὰ″ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ [h] τὰ″
ἐπὶ τῆς γῆς, [i] τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα,″ εἴτε θρόνοι,
[k] εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα

[c] † διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ.

ἐν τῇ ἐπιγνώσει. 6. 10. 31. 47. Ed. (Syr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It.) Chrys. etiam in Mt. 1. (x) ἰσχύος. 17. (y) τῷ θεῷ. Chrys. etiam in Mt. 1. ἅμα τῷ πατρί. B. τῷ πατρὶ καὶ θεῷ. Mt. c. θεῷ τῷ πατρὶ s. τῷ θεῷ πατρὶ s. τῷ θεῷ τῷ πατρὶ s. τῷ θεῷ καὶ πατρί. CFG. 23. 31. 37. 39. 57. (c. al. 3.) 61. 72. 73. 74. 80. al. 11. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Syr. p. c. ast. Slav. Vulg. boern. Ath. Bas. Cyr. aliquoties. Theodoret. Ambrst. ed. Vigil. Pel. Alii. (z) καλέσαντι. D*G. 17. 80. Arm. Æth. It. Ambrst. Vigil. καλέσαντι καὶ ἱκανώσαντι. B. (a) ὑμᾶς. 4. 17. 23. 80. Mt. d. Syr. p. in m. Arm. Æth. Slav. tol. Theoph. Ambrst. (b) ὑμᾶς. 23. al. 6. Ed. Codd. lat. (c) = ABCDEFG. 17. 31. 37. 39. 46. 47. 57. (c. al. 2.) 61. 72* 73. 80. al. 26. Mt. b. g in textu. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Sahid. Vulg. ms. It. Ath. Bas. Nyss. Cyr. Chrys. etiam in Mt. 1. Theodoret. ap. Wetst. Damasc. Theoph. Victorin. Ambrst. Pel. Aug. Ambr. Beda. Habent Barb. 8. (sed certe B et 80 omittunt !) 49. 67. 69. 71. Alii. Mt. a. Arm. Ar. pol. Iren. (d) = D*gr. (τὴν ἀπολύτρωσιν = clar. germ.) καὶ τὴν ἄφεσιν. Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. ed. sixtin. Victorin. Ambrst. ed. Pel. Beda. (e) ἁμαρτημάτων. Chrys. παραπτωμάτων. 73. Mt. h. k. ‖ + διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Arm. (f) = 73. Mt. g. h. (g) = D*EFG. 17. 37. Vulg. It. Or. ‖ + τε. C. Ed. Marcell. ap. Eus. Ath. Eunomius. Meletius. ap. Epiph. Cyr. (h) = B. Vulg. It. Or. (i) εἴτε ὁρατὰ εἴτε ἀόρατα. Or. quater. Theodoret. alicubi. (k) + θειότητες. Valentiniani ap. Iren. et Theodoret. ‖ Post κυριότητες pergit βασιλεῖαι, θειότητες, λειτουργίαι. Theodotus ap. Clem.

17 δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ
18 πάντων, καὶ [l] τὰ" πάντα [m] ἐν αὐτῷ" συνέστηκε· Καὶ
αὐτός [ἐστιν [n] ἡ" κεφαλὴ [o] τοῦ σώματος," τῆς ἐκκλη-
σίας· ὅς ἐστιν [p] ἀρχὴ" πρωτότοκος [q] ἐκ" τῶν νεκρῶν,
19 ἵνα γένηται [r] [s] ἐν πᾶσιν" αὐτὸς πρωτεύων·] "Οτι ἐν αὐ-
20 τῷ [t] εὐδόκησε" πᾶν τὸ πλήρωμα [u] κατοικῆσαι, Καὶ δι'
αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς [x] αὐτὸν," εἰρηνο-
ποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ [y] αὐτοῦ," [z] —δι'
αὐτοῦ," εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ [a] ἐν" τοῖς οὐρανοῖς.
21 Καὶ ὑμᾶς, ποτὲ [b] ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς"
[c] τῇ διανοίᾳ" [d] ἐν" τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ
22 [e] ἀποκατήλλαξεν" Ἐν τῷ σώματι [f] τῆς σαρκὸς" [g] αὐ-
τοῦ," διὰ τοῦ θανάτου [h], παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους

(l) = D**EFG. Chrys. (m) *αὐτῷ* FGgr. tol** Hilar. *εἰς αὐτόν.* 31. (n) = A ut videtur. 17. Ed. (o) = Æth. (p) *ἡ ἀρχή.* 67** *ἀπαρχή.* 17. 46. 73. al. 3. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Damasc. Œc. etiam in Mt. h. *ἐν ἀρχῇ.* Cyr. (q) = Dial. c. marcion. (r) + *τὰ πάντα.* 67** Mt. a. in marg. (s) = Chrys. ‖ *ἐν* = Mt. d. (t) *ηὐδόκησε.* ADE. 57 (c. al. 4.) Alii. Mt. a** al. 3. Chrys. Damasc. (u) + *τῆς θεότητος.* Arm. tol. Vulg. ms. Hilar. alicubi. Pel. Ambr. ed. Aug. ed. alicubi. (x) *αὐτόν.* Ed. *ipsum*, Vulg. It. Patr. lat. Sed *seipsum*, Tert. (y) *αὐτοῦ.* Slav. 5. et ant. Tert. Hilar. Alii. (z) = D*FG. 10. 23* 31. 47. 57 (c. al. 3.) 73. 80. Æth. Sahid. Arm. Vulg. It. Or. ter. Cyr. Chrys. in textu (etiam in Mt. 1. semel.) Theoph. (etiam in Mt. d.) Victorin. Hilar. Ambrst. Aug. Hier. Pel. Ambr. *δι' ἑαυτοῦ.* 39. Slav. 5 et ant. (a) *ἐπί.* 46. 52. 91* et al. 7 ap. Mill. Mt. a. al. 6. Ed. Chrys. Theodoret. (b) *ἐχθροὺς ὄντας καὶ ἀπηλλοτρ.* Chrys. in textu, etiam in Mt. 1. in textu et comment. (c) *τῆς διανοίας.* F. *τῆς διανοίας ὑμῶν.* G. *sensus vestri*, boern. *sensus carnis vestræ*, Auct. de trin. ap. Ambr. *τῆς διανοίας αὐτοῦ.* DE. *sensus s. consiliorum ejus s. Domini*, clar. germ. Iren. Tert. alicubi. Hilar. Ambrst. Cassiod. (d) = 43. *ἐπί.* 68. *καὶ ἐν* Mt. 1. semel. (e) *ἀποκαταλλαγέντες.* D*FG. It. Iren. Hilar. Ambrst. Sedul. *ἀποκατήλλακται.* 17. *ἀποκατηλλάγητε.* B. *ἀπήλλαξεν.* 31. (f) = Marcion. s. Tert. (g) *αὐτοῦ.* Ed. Vulg. It. Sed *suæ*, Auctor de trinit. ap. Ambr. (h) + *αὐτοῦ.* A. 57. (c. al. 3.) al. 14. Mt. m. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Chrys. in comment. Iren.

καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον [i] αὐτοῦ·"]
Εἴγε ἐπιμένετε [k] τῇ πίστει" τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, 23
καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγε-
λίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ [l] = τῇ"
κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν· οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος
[m] διάκονος.]

[[n] Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν [o] † ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ 24
[p] ἀνταναπληρῶ" τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χρι-
στοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, [q] ὅ"
ἐστιν ἡ ἐκκλησία· [r] Ἧς" ἐγενόμην ἐγὼ [s] διάκονος κα- 25
τὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς,
πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, Τὸ μυστήριον τὸ ἀπο- 26
κεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, [t] νυνὶ
δὲ ἐφανερώθη" τοῖς [u] ἁγίοις" αὐτοῦ· Οἷς ἠθέλησεν ὁ 27
θεὸς γνωρίσαι, [x] τίς ὁ" [y] πλοῦτος" τῆς δόξης τοῦ μυ-
στηρίου [z] τούτου" ἐν τοῖς ἔθνεσιν, [a] ὅς" ἐστι χριστὸς ἐν

[o] † μου.

(i) αὐτοῦ. Ed. Slav. 5. et ed. Ambrst. (k) = Chrys. ἐν τῇ πίστει. Mt. k. Vulg. It. Ambrst. Pel. (l) = ABCDFG. 17. 37. 39. 80. Chrys. (m) + κήρυξ καὶ. Æth. κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ. A. item Lect. 1. Syr. p. in m. (n) + ὅς. D*EFG. Ed. Vulg. It. Ambrst. Pel. (o) = ABDEFG. 17. 31. 37. 46. 74. 80. al. 10. Mt. a* k* al. 6. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. It. Theodoret. Damasc. Photius. Ambr. Aug. Tychonius. Ambrst. Vigil. Pel. Alii. (p) ἀναπληρῶ. FG. 43. 46. 108. Or. (q) ὅς. CDEgr. 39. 46. 61. 67* al. 2. Mt. a. in marg. b. (r) οὗ. 1. 108. (s) + παῦλος. A. 17. 31. 71. Mt. k. Arm. (t) ὃ νῦν ἐφανερώθη. 10. 20. in m. 23. 57 (cum 49.) 80. Barb. 1. Arm. Clem. νυνὶ δὲ φανερωθέν. DEgr. νῦν ἐφανερώθη. 37. νῦν ἐγνωρίσθη. Syr. p. sed rec. in m. (u) ἀποστόλοις. FG. boern. (x) τί τό. AB. et ap. Wetst. D et E. al. 28. Mt. a. al. 5. Clem. Eus. Theoph. Œc. τό. FG. τὸν πλοῦτον. DE. ap. Mill. Vulg. It. Hilar. Pel. (y) πλοῦτος. 28. al. 3. (z) = Chrys. in textu, τοῦ. Mt. l. semel. Clem. semel. τοῦ θεοῦ. FG. It. Hilar. Ambrst. αὐτοῦ. Arm. Cyr. (a) ὅ. AFG. 17. 67** quod, Vulg. It. Patr. lat.

28 ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· Ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν,
νουθετοῦντες [b] πάντα ἄνθρωπον," [c] καὶ διδάσκοντες —
πάντα ἄνθρωπον" ἐν πάσῃ σοφίᾳ [d], ἵνα παραστήσωμεν
29 [e] πάντα ἄνθρωπον" [f] τέλειον" ἐν χριστῷ [g] †· Εἰς ὃ καὶ
κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν
ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.
1 [Θέλω [h] γὰρ" ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω [i] πε-
ρὶ" ὑμῶν] καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ [k], καὶ ὅσοι οὐχ [l] ἑωρά-
2 κασι" τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί· Ἵνα παρακληθῶσιν
αἱ καρδίαι αὐτῶν, [m] συμβιβασθέντες" ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς [n] πάν-
τα πλοῦτον" τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπί-
3 γνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ [o] †· Ἐν ᾧ εἰσι πάντες

---

[g] † ἰησοῦ. [m] συμβιβασθέντων. [o] † καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ.

(b) = Syr. Erp. (c) = 67** 73. al. 3. Clem. semel. Œc. in comment. ut videtur. ‖ πάντα ἄνθρωπον = D*E FG. 17. 39. 72. al. 4. Ed. Æth. Ar. pol. Slav. 5. et rec. It. Clem. semel. Ambrst. Pel. Sedul. Beda. (d) πνευματικῇ. FG. It. (e) = 14. ‖ ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον = 74. (f) = Ed. (g) = ABCDEFG. 17. 18. 23. 44. Slav. 5. 8. It. Clem. bis. Ambrst. Primas. (h) δὲ. 37. 80. al. 3. Mt. d. f. Syr. Sedul. (i) ὑπὲρ. AC. 17. 31. 71. 73. Mt. c. h Ed. (k) + καὶ τῶν ἐν ἱεραπόλει. 10. 31. 73. Mt. h. Syr. p. c. ast. (in margine vero, hæc non in omnibus exemplaribus reperiri, notatur.) item, absque τῶν, Slav. 7. et ed. ‖ Hiat G. a λαοδικείᾳ ad κόσμου. vs. 8, spatio vacuo relicto. (l) ἑώρακαν. ABD* Theodoret. ms. alicubi. (m) ABCD*E. 6. 10. 17. 23. 27. 57. 67** 71. Mt. f. Slav. ms. Vulg. clar. germ. Clem. Cyr. Œc. in scholio (etiam in Mt. n.) Hesych. Hilar. Ambrst. Aug. Pel. ‖ = Vigil. (n) πᾶν (τὸ) πλοῦτος. ABC. 17. 67** Clem. (o) τοῦ θεοῦ. 37. 67** 71. 80. Mt. f. τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ. Clem. bis. Ambrst. ed. in textu et comment. τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν χριστῷ. 17. *Dei, quod de Christo*, Æth. τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστι χριστός. D* clar. germ. Aug. Vigil. τοῦ θεοῦ χριστοῦ. B. Hilar. (qui addit: Deus Christus sacramentum est.) τοῦ θεοῦ καὶ χριστοῦ. Cyr. τοῦ θεοῦ πατρὸς τοῦ χριστοῦ. AC. 4. Sahid. Vulg. ms. τοῦ θεοῦ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ. 47. 73. Syr. Arr. Copt. Vulg. Chrys. etiam in Mt. 1. Pel. *Dei Patris et Domini nostri Christi*,

οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ [p] τῆς" γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα [q] μή τις" ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν 4
[r] πιθανολογίᾳ." Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ 5
πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν
τάξιν, καὶ [s] τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν."
Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν 6
αὐτῷ περιπατεῖτε, Ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι 7
ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι [t] — ἐν" [u] τῇ" πίστει, κα-
θὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες [x] — ἐν αὐτῇ" ἐν εὐχαρι-
στίᾳ.] [Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν 8
διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παρά-
δοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου [y], καὶ
οὐ κατὰ χριστόν. Ὅτι ἐν αὐτῷ [z] κατοικεῖ" πᾶν τὸ 9
πλήρωμα [a] τῆς θεότητος" [b] σωματικῶς," Καί ἐστε ἐν 10

---

demidov. τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς τοῦ χριστοῦ. 41. 61. Barb. 1. Mt. d. Syr. p. (sed habet καὶ post πατρὸς cum ast.) Theoph. τοῦ θεοῦ πατρὸς ἐν χριστῷ. Arm. *Dei et Patris in Christo*, Ambrst. ed. *Dei Christi Jesu patris et Domini*, tol. ‖ + ἰησοῦ. Arm. Vulg. Pel. Aug. (p) = BD. 17. 71. Mt. d. Clem. semel. Or. semel. (q) μηδείς. ACDE. 17. 23. 37. 39. 57 (cum 69.) 71. 80. Mt. f. (r) *subtilitate sermonis*, clar. germ. Ambrst. *sublimitate sermonum*, Vulg. Lucif. Pel. Æth. *verisimili sermone*, Aug. (s) *id quod deest* (ὑστέρημα) *fidei vestræ in Christo*, Aug. bis. *quod deest necessitatibus* (χρειῶν s. εἰς χρείαν) *fidei vestræ*, clar. germ. *et id quod deest utilitatis fidei vestræ*, Facund. *supplens id quod deest utilitati fidei vestræ in Christum*, Ambrst. item tol. (t) = BD. 17. 39. 47. 73. Mt. d. Vulg. ed. It. Theoph. Ambrst. (u) = A. 46. 67** 71. (x) = AC. 17. 23. 28. 37. 47. 57. (c. al. 4.) 67* Mt. f. h. Copt. tol. Codd. lat. ap. Wetst. Archelaus. ἐν αὐτῷ. DE. 1. Æth. Syr. p. (sed rec. in m.) Slav. 5. 8. Vulg. clar. germ. Pel. (y) + τούτου. demidov. Slav. 7. et ant. Clem. semel. Ambr. ter. Hier. alicubi. Ambrst. (Non addunt Tert. Cypr. Lucif.) (z) εὐδόκησεν κατοικῆσαι. Cyr. bis. (a) = 43* (b) = Archelaus. Iren. Cypr. Haymo alicubi. Primas. alicubi. (Sed habent Lucif. Hilar. Victorin. Alii.)

αὐτῷ πεπληρωμένοι· [c] ὅς" ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης [d] ἀρ-
11 χῆς καὶ ἐξουσίας·" Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε [e] περιτομῇ
ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος [f] † τῆς
12 σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, Συνταφέντες
αὐτῷ ἐν τῷ [g] βαπτίσματι" ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ
τῆς πίστεως [h] τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ," τοῦ ἐγείραντος
13 αὐτὸν ἐκ [i] † νεκρῶν·] Καὶ [[k] ὑμᾶς," νεκροὺς ὄντας
[l] — ἐν" τοῖς παραπτώμασι καὶ [m] τῇ ἀκροβυστίᾳ
τῆς σαρκὸς [n] ὑμῶν," [o] συνεζωοποίησεν" [p] + ὑμᾶς" [q] σὺν
αὐτῷ," χαρισάμενος [r] ἡμῖν" πάντα τὰ παραπτώμα-

---

[f] † τῶν ἁμαρτιῶν. [i] † τῶν. [r] ὑμῖν.

(c) ὃ seu ὅ. BDEFG. *quod*, germ. Hilar. semel. καὶ αὐτός. Chrys. (d) ἐκκλησίας. D*gr. Egr. (e) + διὰ τῆς πίστεως. Arm. Sed delentur hæc in marg. edd. Amst. et Constant. (f) = ABCD*EFG. 17. 71. 73. Mt. f. h. k. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Ath. Bas. Cyr. Joann. hieros. Theodoret. ap. Wetst. Damasc. Orig. int., Hilar. Ambrst. Aug. (qui receptam in aliis extare testatur.) Fulgent. Hier. Pel. ‖ = τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν, Or. Cyr. Tert. Cypr. ‖ *in exuitione carnis peccatorum*, Syr. Erp. ‖ = τῆς σαρκὸς ἐν. 55. ‖ σώματος ὑμῶν ἐν. Auctor respons. ad orthod. (g) βαπτισμῷ. BD*G. 47. 67** 71. Chrys. (h) τοῦ θεοῦ τῆς ἐνεργείας. Arm. (i) = AC. 17. 57 (c. al. 4.) 67** 72. 73. 80. Alii. Mt. d. al. 8. Ed. Chrys. etiam in Mt. 1. Theoph. (k) ἡμᾶς. 1. al. 4. Mt. c. Chrys. etiam in Mt. 1. Theoph. ms. + ποτὲ. Arm. item Chrys. etiam in Mt. 1. (l) = B. 17. 23* 31. 37. 73. 80. 108. al. 6. Mt. d. f. h. k. Ed. Slav. 5. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. alicubi. Theoph. Œc. Ambr. (m) + ἐν. DEFG. 1. Slav. ed. It. (n) ἡμῶν. 1. 2. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theoph. ms. (o) ἐζωοποίησεν. Dgr. FG. boern. Hier. (p) + ὑμᾶς. AEgr. 23** 39. 46. 61. 72. 80. in m. al. 18 et Barb. 6. Mt. b. al. 5. Ed. Syr. Æth. Slav. 8. tol. Damasc. Œc. + ἡμᾶς. B. 37. 74. al. 12. Mt. a. l. Ed. Hilar. semel. Ambr. (q) ἐν αὐτῷ. 37. 73. 80. ἑαυτῷ. 43. (r) A BCDEFG. 72. 73. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. et rec. It. Vulg. ms. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Damasc. Theoph. Tert. semel. Hilar. ter. Hier. Ambr. Aug. alicubi. Ambrst. ed. ὑμῖν. 6. 23. 39. 57 (c. al. 7.) 80. 91. Alii. Mt. k. Ed. Æth. Vulg. Theodoret. Tert. semel. Hilar. bis. Aug. alicubi. Ambrst. ed. Pel.

τα [s]. [t] Ἐξαλείψας" τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον [u] τοῖς 14
δόγμασιν," ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν [x] καὶ" αὐτὸ [y] ἦρκεν" ἐκ
τοῦ μέσου, προσηλώσας [z] αὐτὸ" τῷ σταυρῷ· Ἀπεκδυσά- 15
μενος [a] τὰς ἀρχὰς καὶ" τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν
παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς [b] ∾ ἐν αὐτῷ." Μὴ οὖν 16
τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν [c] μέρει"
ἑορτῆς [d] ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων·" [e] "Ἅ" ἐστι σκιὰ 17
[f] τῶν μελλόντων," τὸ δὲ σῶμα [g] † χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς 18
καταβραβευέτω, [h] θέλων" ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρη-

---

[b] ∾ ἐν αὐτῷ. [g] † τοῦ.

(s) + ὑμῶν. DE. Syr. Arr. Arm. clar. germ. + ὑμῶν. Æth. (t) σχίσας. Chron. alex. (u) = Chron. alex. Hier. Rufin. σὺν τοῖς δόγμασι. 17. *in sententiis*, Hilar. alicubi. *in decretis*, Ambrst. ed. Aug. *decretis*, boern. *decreti*, Vulg. Hilar. alicubi. Ambrst. ed. Pel. Ambr. Fulg. item clar. *edicti*, Paulin. *delicti*, germ. *debiti nostri*, Iren. *inobauditionis* s. *legis* s. *legis peccati* s. *mortis*, Alii. τοῖς δόγμασιν αὐτοῦ. Arm. (x) = Arm. (y) ἦρεν. DG. 72. 74. al. 6. Mt. b. e. m. Ed. Or. Theodoret. Theoph. (z) = Arm. Chrys. in comment. αὐτῷ. 39. al. 2. Mt. c. d. (a) τὴν σάρκα. FG. boern. Hilar. Pacian. *exuens se, principatus et*. clar. germ. τὴν σάρκα, τὰς ἀρχὰς καί. Syr. (non Arr.) *spolians se carne, et principatus et*. Hilar. sæpe. Novatian. Ambr. Paulin. Aug. Fulg. Maximin. arian. Sed Hier. Ambrst. ut rec. (b) ἐν αὐτῷ. Ed. Æth. Ar. pol. Slav. 5. et ant. Chrys. Theodoret. in textu. Theoph. Œc. *per seipsum* s. *in ipso* s. *in idipsum*, Ambrst. edd. *in Christo*, in comment. ἐν τῷ ξύλῳ s. σταυρῷ. Ath. Macar. Epiph. ‖ θριαμβεύσας (omisso semper αὐτοὺς) ἐν (τῷ) ξύλῳ. Orig. secties. " Licet in aliis exemplaribus habeatur *in semet ipso*, sed apud Græcos habetur *in ligno*." Or. int. ‖ + ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ. Arm. (c) ἡμέρᾳ. Mt. m. (d) τῆς νουμηνίας ἢ σαββάτων. 17. ἢ νουμηνίᾳ ἢ σαββάτου. D* E. Ambrst. item Ambr. ἢ νεομηνίᾳ ἢ σαββάτῳ. FGgr. ‖ σαββάτων] σαββάτῳ. 37. Mt. f. (e) ὅ. BFG. It. Epiph. Ambrst. Aug. (f) τῶν μενόντων. Conject. τοῦ μέλλοντος. Æth. Socrat. (g) = DEFG. 46. 72. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. etiam in Mt. 1. Theodoret. Theoph. ‖ τοῦ χριστοῦ] ὁ χριστός. 66. in m. Syr. Erp. ‖ Τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω. A. 20. Quidam ap. Chrys. et Theoph. Æth. Ar. Aug. (h) = Orig. ed. Auctor quæst. ex N. T. ἐλθών. Conject.

σκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ [i] = μὴ" [k] ἑώρακεν ἐμβατεύων,"
19 εἰκῆ * φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, Καὶ
οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν [l], ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν
ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζό-
μενον, αὔξει τὴν αὔξησιν [m] τοῦ θεοῦ."
20 [Εἰ [n] † ἀπεθάνετε σὺν [o] † χριστῷ ἀπὸ τῶν στοι-
χείων τοῦ κόσμου, [p] τί" ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ [q] δογματί-
21 ζεσθε·"] Μὴ ἅψῃ, [r] μηδὲ" γεύσῃ, [r] μηδὲ" θίγῃς;
22 (Ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει,) κατὰ τὰ
23 ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· Ἅτινά
ἐστι λόγον [s] μὲν" ἔχοντα σοφίας [t] ἐν [u] ἐθελοθρησκείᾳ"
καὶ ταπεινοφροσύνῃ [x] καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τι-
μῇ τινι, πρὸς πλησμονὴν [y] τῆς σαρκός.

---

[n] † οὖν. [o] † τῷ.

(i) = ABD* 28. 30. 67** Copt. clar. germ. Codd. ap. Aug. Or. ed. (habet alibi Or. int.) Tert. Lucif. ap. Mill. Ambrst. Auctor quæst. ex N. T. εἰκ. FG. (k) ἑωράκαμεν s. ἑωράκασι ἐμβατεύων. 33. 66** ἑώρα κενεμβατεύων. Conject. *quæ vidit extollens se * frustra, inflatus etc.* Ambrst. Auctor quæst. ex N. T. *quæ (non) vidit inculcans,* Aug. (l) + χριστόν. D*E. Arm. Syr. p. clar. germ. Novatian. (m) *fidei,* Lucif. (n) = ABCDEFG. 17. 31. 46. 47. 67** 73. 80. al. 9. Mt. d. g. h. Copt. Arm. Æth. Arr. (γάρ. Syr.) It. tol. Vulg. ms. Bas. Chrys. semel (semel ponit post ἀπεθάνετε.) Damasc. Theoph. Tert. Cypr. Hier. *autem,* Vulg. ms. Aug. alicubi. (o) = ACDEFG. 37. 67** 73. 74. 80. Alii multi. Mt. a. al. 10. Ed. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Œc. (p) ἔτι. D*E. Slav. ed. clar. germ. + πάλιν. D*EFG. + ἔτι. Arm. Vulg. Tert. semel. Ambr. Aug. Ambrst. ed. Hier. Pel. (q) δογματίζεσθε. 35. 43. (r) μή. bis. 38. 72. 73. 74. Ed. Or. Ambr. Aug. Ambrst. (s) = 73. Post ἔχοντα ponit 37. μέν. 74. (t) ἐν ἐθελοθρ. . . . . σαρκός = Æth. (u) θρησκείᾳ. FG. *observatione,* boern. Ambr. Aug. *religione,* clar. germ. *observatione religionis,* Ambrst. ed. Ambr. *simulatione religionis,* Ambrst. ed. *superstitione,* Vulg. Hilar. Hier. Alii. (x) + τοῦ νοός. FG. *humilitate sensus, s. cordis s. animi,* It. Ambrst. Hilar. Ambr. Aug. (y) + *et diligentiam,* Ambrst.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ 1
ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· Τὰ ἄνω 2
φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ 3
ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ [z] χριστῷ ἐν τῷ θεῷ·"]
["Οταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ [a] ∞ ἡμῶν," τότε 4
καὶ ὑμεῖς [b] σὺν αὐτῷ" φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη [c] ὑμῶν," τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, 5
[d] πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, [e] πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
τὴν πλεονεξίαν," [f] ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία·" Δι' [g] ἃ" 6
ἔρχεται [h] ἡ" ὀργὴ τοῦ θεοῦ [i] ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπει-
θείας·" Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε 7
ἐζῆτε ἐν [k] ∞ αὐτοῖς·" Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς 8
[l] τὰ πάντα," ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν,
αἰσχρολογίαν [m] ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν" [n]. Μὴ ψεύ- 9
δεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄν-

---

[a] ∞ ὑμῶν. [k] ∞ τούτοις.

(z) θεῷ ἐν τῷ χριστῷ. 39. ‖ = τῷ. 46. al. 7. Mt. b. al. 4. (a) C DE*FG. 17. 52. 73. Mt. d. f. Ed. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Nyss. Cyr. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theoph. Cypr. Hilar. semel. Aug. Ambrst. Leo. Pel. Gaudent. *nostra*, Hilar. semel. Ambr. (b) = A. 57. (c. al. 3.) Nyss. Post φανερωθ. ponunt 73. Mt. h. Vulg. (c) = BC* 17. 67** 71. Clem. Or. quinquies. Auctor de singul. cleric. (d) + ἀποθέμενοι. Arm. Syr. p. Hier. (e) πλεονεξίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν. FG. boern. ‖ πάθος] + ἀσέλγειαν. 61. Or. (f) = 14. Hilar. (g) ἃ. C*D*E FG. clar. germ. Utrumvis boern. (h) = CFG. (i) = B. Æth. Ambrst. in textu. (k) τούτοις. ABC D*E. 17. 26. 71. 73. (l) = Æth. Clem, πάντα. 73. ἅπαντα. 34. ταῦτα πάντα. Arm. Ambrst. ed. κατὰ πάντα. FG. Utrumvis boern. πᾶσαν. Vulg. ms. Hier. Vigil.. (m) = Syr. Sed non Arr. (n) + μὴ ἐκπορευέσθω. G. boern. Æth. Arr. Vigil. Ambrst.

10 θρωπον σὺν ταῖς [o] πράξεσιν″ αὐτοῦ, Καὶ ἐνδυσάμενοι
τὸν νέον, [p] τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα
11 τοῦ κτίσαντος αὐτόν·″ Ὅπου οὐκ ἔνι [q] ἕλλην καὶ ἰου-
δαῖος· περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, [r] σκύθης·
δοῦλος, [s] ἐλεύθερος· ἀλλὰ [t] τὰ″ πάντα καὶ ἐν πᾶσι
12 χριστός.] [Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ [u] — τοῦ″
θεοῦ ἅγιοι [x] καὶ″ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα [y] οἰκτιρμοῦ,″
χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πρᾳότητα, μακροθυ-
13 μίαν· (Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυ-
τοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ [z] μομφήν·″ καθὼς καὶ ὁ
14 [a] χριστὸς″ ἐχαρίσατο [b] ὑμῖν,″ οὕτω καὶ ὑμεῖς [c].) Ἐπὶ
πᾶσι δὲ τούτοις [d] τὴν ἀγάπην [e], [f] ∞ ἥτις″ ἐστὶ σύνδεσ-
15 μος τῆς [g] τελειότητος.″ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ [h] χριστοῦ″ βρα-

---

[y] οἰκτιρμῶν. [f] ∞ ὅ. ∞ ὅς. [h] θεοῦ.

(o) ἐπιθυμίαις. Clem. Utrumque jungit Syr. p. ‖ ταῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Cyr. (p) = Æth. ‖ εἰς ἐπίγνωσιν.] = Cyr. bis. ‖ + *Dei*, Vulg. ms. et ed. sixtin. Hilar. semel. Ambrst. ms. Aug. sæpe. (sed semel ut rec.) Faustus manich. Pel. ‖ εἰκόνα] + αὐτοῦ. FG. *ejus qui etc.* Vulg. It. (q) + ἄρσεν καὶ θῆλυ. D*E FG. Vulg. ms. et ed. sixtin. It. tol. Hier. Aug. Ambr. Pel. Sedul. Cassiod. Alii. (r) + καὶ D*EFG. 3. 46. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. Hier. Ambr. Ambrst. Pel. (s) + καί. Iidem et A. 73. (t) = AC. 17. 80. Mt. l. semel. Alii. Ed. Clem. Naz. Cyr. ‖ = τὰ πάντα καί. Æth. (u) = AD*FG. Alii. (x) = B. 17. Mt. x. (y) ACD**EFG. 17. 31. 37. 46. 47. 57 (c. al. 7.) 72. 73. 80. al. 23. Mt. a. al. 6. Ed. Slav. 5. Clem. Or. Bas. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Damasc. Alii. καὶ οἰκτιρμόν. D*gr. Syr. (z) μέμψιν. D*E. ὀργήν. FG gr. (a) κύριος. AD*FG. Barb. 1. Vulg. It. Aug. semel. Pel. θεὸς τοῦ χριστοῦ. Arm. *Deus in Christo*, Aug. semel. (b) ἡμῖν. D*gr. 17. 46. 72. al. 5. Mt. b**g. Ed. Clem. Theodoret. (c) + ποιεῖτε. D*EFG. Æth. It. Ambrst. (d) + τὴν ἀλήθειαν καί. 23* (e) + *habete*, Vulg. Ambrst. ed. Pel. + *sectamini*. Vulg. ms. (f) ὅ. ABCFG. Vulg. It. (Utrumvis boern.) Clem. bis. Chrys. alicubi. Antiochus. ὅς. D*gr. ὅτις. 17. (g) ἑνότητος. D*FG. It. Ambrst. (h) ABC*D*FG. 10. 37. 47. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. bis. Damasc. Aug. Pel.

βευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε [i] ἐν
ἑνὶ σώματι·" καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ 16
[k] χριστοῦ" ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ
* διδάσκοντες, καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς [l] —
καὶ" ὕμνοις [l] — καὶ" ᾠδαῖς πνευματικαῖς, [m] ἐν χάρι-
τι" ᾄδοντες ἐν [n] ταῖς καρδίαις" ὑμῶν τῷ [o] θεῷ·"] [p] Καὶ" [πᾶν 17
[q] ὅ,τι" ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνό-
ματι [r] = κυρίου" ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ [s] —
καὶ" πατρὶ [t] δι' αὐτοῦ."
[u] Αἱ" γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς [x] † ἀνδράσιν, ὡς 18
ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖ- 19
κας [y], καὶ μὴ [z] πικραίνεσθε" πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, 20

---

[n] τῇ καρδίᾳ. [o] ∾ κυρίῳ.

[x] † ἰδίοις.

(i) = 33. 35. ‖ = ἑνὶ. B. 67** (k) θεοῦ. AC. 17. 61. 80. al. 5. Mt. k. χ. ψ. Ar. p. Theodoret. Theoph. ms. κυρίου. Copt. Clem. (l) bis = BC*D*EFG. Syr. p. It. tol. Chrys. Ambrst. ed. ‖ prius = A. 73. Vulg. Paulinus. (m) = 39. Lect. 4. Mt. b bis. f. e. 19. ἐν εὐχαριστίᾳ. 74. ‖ ἐν] + τῇ. BD*EFG. 67** Clem. Chrys. in comment. etiam in Mt. 1. semel. Theodoret. (n) ABCD*FG. 37. 67** 71. 73. 80. Alii. Mt. h. ψ. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Pel. Paulinus. ‖ ἐν ταῖς καρδίαις] τὰ μεγαλεῖα. Mt. l. (o) ABC*D*FG. 47. 67** 73. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. ed. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Oec. Ambrst. ed. Paulinus. (p) = D*FG. 2. 74. Vulg. It. Ambrst. Pel. Paulin. (q) ὃ. 7. Ed. Slav. 5 et ant. Theoph. (r) = ACDFG. Copt. It. Antiochus. Paulin. Alii aliter. (s) = ABC. 73. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Paulin. Ambr. (t) αὐτοῦ. Mt. d. Clem. σὺν αὐτῷ. Mt. n**. (u) = FG. (x) = ABCD*FG. 31. 39. 47. 72* al. 10. et Barb. 1. Mt. b. al. 5. Ed. Syr. p. c. ast. Ar. pol. Arm. Vulg. Clem. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theoph. Antonius. Ambrst. ‖ + ὑμῶν post ἀνδράσιν. D*FG. Arm. It. Theoph. Pel. (y) + ὑμῶν. C*D* EFG. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ob. Slav. Vulg. It. Ambrst. Pel. Hier. (z) παραπικραίνεσθε. C* 4** 46. al. 3. Mt. a. c. g. m** Theoph. ms.

ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ [a] πάντα·″ τοῦτο γάρ
21 [b] ἐστιν″ εὐάρεστον [c] # ἐν″ [d] † κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ
[e] ∾ ἐρεθίζετε″ τὰ τέκνα ὑμῶν, [f] ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν.″
22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε [g] κατὰ πάντα″ τοῖς [h] κατὰ
σάρκα″ κυρίοις [i], μὴ [k] ἐν [l] ∾ ὀφθαλμοδουλείαις,″ ὡς
ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' [m] ἐν″ ἁπλότητι καρδίας, φοβού-
23 μενοι τὸν [n] κύριον.″ [o] [p] ∾ Καὶ πᾶν ὅ,τι ἐὰν″ ποιῆτε, ἐκ
ψυχῆς [q] ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ [r] καὶ οὐκ [s] ἀνθρώ-
24 ποις [t]· Εἰδότες, [u] ὅτι″ ἀπὸ κυρίου [x] ἀπολήψεσθε″ τὴν
[y] ἀνταπόδοσιν″ τῆς κληρονομίας [z]· [a] τῷ = γάρ: κυ-

[d] † τῷ. [e] ∾ παροργίζετε. [l] ∾ ὀφθαλμοδουλείᾳ.
[n] ∾ θεόν. [p] ∾ ὃ ἐάν.

(a) σάρκα. 73. (b) = 46. Mt. m* Clem. Post εὐαρ. ponunt ABCDE FG. 37. 71. Mt. f. (c) + ACDE FG. 6. 10. 17. 23. 31. 37. 46. 67** 71. 72. 73. 80. al. 10. Mt. a. al. 7. Ed. Arm. Vulg. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theoph. Pel. ‖ *Deo*, Ambrst. (d) = ACDEFG. 23. 46. 67** 71. 72. 73. 80. al. 5. pluresve. Mt. a. al. 7. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theoph. (e) ACD*EFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 71. 73. 80. Mt. d. k. Vulg. It. Theodoret. ms. Theoph. ὀργίζετε. Mt. c. (f) = Æth. (g) = 47. 52. 57 (cum 3. 69.) 73. 80. Mt. d. Æth. (Post κυρίοις ponit Arm.) Chrys. in comment. semel. (etiam in Mt. 1.) (h) = Æth. (i) + ὑμῶν. Arm. Slav. Ed. (k) + ὡς. C* ‖ = μὴ . . . ἀλλ'. Æth. (l) AB DEFG. 31. 36. 71. 73. 80. Mt. l. Damasc. Theoph. ‖ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν. Chrys. in textu et semel in comment. (etiam in Mt. 1.) (m) ὡς. 166. (n) ABCD*EFG. 23. 39. 47. 57 (cum 69.) 71. 73. Syr. utr. Æth. Copt. Arm. Vulg. ms. boern. harl. Clem. Chrys. ap. Wetst. Damasc. Anton. Theoph. Ambrst. Pel. Sedul. (o) Vs. 23. = Æth. (p) ὃ ἐὰν s. ὃ ἄν. ABCD*FG. 39. 57. 71. Copt. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. καὶ ὃ ἐὰν. 17. καὶ πᾶν ὅ. Slav. ant. Syr. καὶ πᾶν ὃ ἐὰν. 67** 73. al. 2. Mt. d. Ed. Slav. 5. 8. Clem. πᾶν ὅ,τι ἄν. Chrys. etiam in Mt. 1. (q) + μετ' εὐνοίας, 71. (r) + δουλεύοντες. A. 61. Arr. Clem. (s) + ὡς. Arm. (t) + ἀρέσκοντες. 70. Mt. c. (u) = 38. 72* Ed. (x) λήψεσθε. A. 31. 37. 46. 73. al. 9. et Barb. 5. Mt. d. e. f. g. m** Chrys. (etiam in Mt. 1.) Theodoret. Theoph. Antonius. (y) μισθαποδοσίαν. 1. (z) + ὑμῶν. 23. in m. 31. 37. 47. 73. 80. Mt. f. Arm. Slav. 5. et ant. Chrys. in comment. (etiam in Mt. 1. semel.) Theodoret. (a) τοῦ κυρίου ἡμῶν Ι. Χ, ᾧ δουλεύετε. FG. boern. τοῦ κυρίου χρι-

ῥίῳ χριστῷ δουλεύετε." Ὁ [b] ∞ δὲ" ἀδικῶν [c] κομιεῖ- 25
ται" ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία [d]. Οἱ 1
κύριοι, τὸ δίκαιον [e] καὶ" τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις
[f] παρέχεσθε," εἰδότες, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν
[g] οὐρανοῖς."]

[Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐ- 2
τῇ, [h] ἐν εὐχαριστίᾳ·" Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡ- 3
μῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν [i] τοῦ" [k] λόγου,"
λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ [l] χριστοῦ," [m] δι' ὃ" καὶ δέ-
δεμαι· Ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. [Ἐν 4 5
σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγορα-
ζόμενοι. Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε [n] ἐν χάριτι," ἅλατι 6
ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρί-
νεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει [o] ὑμῖν" τυχικὸς ὁ 7
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος

---

[b] ∞ γάρ.

στοῦ, ᾧ δουλεύετε. clar. germ. Ambrst. ‖ = γάρ. AC*DEFG. 17. 47. 71. Copt. Vulg. It. Pel. (b) ABCD* FG. 17. 23. 31. 71. ap. Birch. 73. Ed. Copt. Vulg. It. Clem. Ambrst. Pel. Aug. Sedul. (c) κομίσεται. BD**E. 37. 39. 46. al. 4. Mt. d. g. Clem. Chrys. in comment. semel. Theodoret. Theoph. κομίζεται. FG. (d) + παρὰ τῷ θεῷ FG. Ar. pol. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Pel. Aug. + παρ' αὐτῷ. Mt. h. (e) κατά. Mt. k. (f) παρέχοντι. 72. 74. al. 2. Mt. c. Ed. Clem. (non Or.) Chrys. etiam semel in Mt. 1. Theoph. ms. (g) οὐρανῷ. ABC. 17. 31. 37. 39. 57 (c. al. 3.) 73. Mt. f. Ed. Clem. Or. Damasc. (h) = D* clar. germ. Cypr. Ambrst. ‖ ἐν] = 69. σὺν. Slav. 5. et ed. Clem. semel. (i) = D*FG. (k) = 66** Mt. d. Clem. Theoph. θεοῦ. 47. ‖ + ἐν παῤῥησίᾳ. A. (l) θεοῦ. 4. 41. Æth. (m) διὸ. 37. 72. 80. al. 11. Mt. b. al. 4. Ed. Copt. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Photius. δι' ὅν. BFG. boern. δι' οὗ. 71. (n) πλήρης χάριτος κυρίου, ὡς. Arm. (o) = 39. ἡμῖν. Ed.

8 ἐν κυρίῳ· "Ὃν [p] ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς [q] εἰς αὐτὸ τοῦτο,
ἵνα [r] ∾ γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν," καὶ [s] παρακαλέσῃ" τὰς
9 καρδίας ὑμῶν· Σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ [t] καὶ ἀγα-
πητῷ" ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· [u] πάντα ὑμῖν [x] γνω-
10 ρίουσι" τὰ ὧδε [y].] ['Ασπάζεται ὑμᾶς ἀρίσταρχος [z] ὁ
συναιχμάλωτός μου," καὶ μάρκος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα,
περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· (ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, [a] δέ-
11 ξασθε" αὐτόν·) Καὶ ἰησοῦς ὁ λεγόμενος ἰοῦστος· οἱ
ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ [b] εἰς τὴν βα-
σιλείαν τοῦ θεοῦ, [c] οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία."
12 'Ασπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς, ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος χρι-
στοῦ [d], πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσ-
ευχαῖς, ἵνα [e] στῆτε" τέλειοι καὶ [f] ∾ πεπληρωμένοι"
13 ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ,
ὅτι ἔχει [g] πολὺν πόνον" [h] ὑπὲρ ὑμῶν," καὶ τῶν ἐν λαοδικείᾳ
14 [i] καὶ τῶν ἐν [k] ἱεραπόλει." 'Ασπάζεται ὑμᾶς λουκᾶς ὁ

---

[r] ∾ γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν. [f] ∾ πεπληροφορημένοι. [g] ζῆλον πολύν.

(p) + καί. Slav. ant. (q) + καί. Slav. 5. (r) ABD*FG. 10. 17. 37. 47. 71. al. 3. Mt. f. Ed. Æth. It. Theodoret. in textu. Damasc. Hier. alicubi. (s) παρακαλέσητε. 17. (t) = 3. 31. ap. Mill. 73. Ante πιστῷ ponunt DEFG. 55. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. 1.) Ambrst. Hier. Pel. (u) + οἱ. D* Vulg. ms. Pel. Beda. (x) γνωρίσουσι BD**FG. Damasc. Theodoret. ms. γνωρίζουσι. 37. γνωρίσωσι. D*. (y) + πραττόμενα. FG. Vulg. It. Hier. Pel. Beda. (z) = Æth. (a) δέξασθαι. 45. 72. Syr. Arr. Ambrst. Utriusque lectionis mentionem fecit Theoph. (b) + μου εἰσι. D*EFG. Arm. Vulg. It. Dial. c. marcion. Ambrst. (c) = Æth. (d) + ἰησοῦ. ABC. 17. 31. 37. 39. 71. item 73. 80. Mt. d. f. Copt. Arm. Vulg. Aug. Pel. (e) σταθῆτε. B. 23. 71. ἦτε. 91. al. 2. Mt. f. m** Ambrst. ed. (f) ACD*gr. FGgr. 10. 17. 31. 67** 71. Barb. 1. (g) ABCD** 80. Copt. *multum laborem*, Vulg. It. Ambrst. Pel. πολὺν πόθον. 71. 73. Ed. item 10. 31. πολὺν κόπον. D*FG. πολὺν ἀγῶνα. 67** item 6. πολὺν ζῆλον. 17. 23. Arm. ‖ + *et dolorem*, Slav. 7. et ed. (h) = 37. περὶ ὑμῶν. 31. (i) + ἀδελφῶν. Mt. m. a. in marg. (k) ἱερᾷ πόλει. Mt. a.

ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ δημᾶς. Ἀσπάσασθε τοὺς 15
ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶ-
κον [l] αὐτοῦ'' ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' 16
ὑμῖν [m] ἡ ἐπιστολὴ,'' ποιήσατε, ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδικέων
ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, [n] καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας'' [o] ἵνα
καὶ'' ὑμεῖς ἀναγνῶτε. Καὶ εἴπατε ἀρχίππῳ· βλέπε 17
τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν
πληροῖς.
[p] Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου.'' Μνημονεύ- 18
ετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. [q] †] [r]. 19

---

[q] † ἀμήν. [r] Πρὸς κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου.

(l) αὐτοῦ. B. 67** αὐτῶν. AC. 17. 23. 39. 73. al. 3. Copt. Slav. 5. et ant. (m) = B. || + αὐτη. 37. 73. 80. al. 4. Mt. f. k. Syr. Arr. Æth. Vulg. Pel. (n) = 37. *et a Laodicensibus*, omisso ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε, Æth. || τὴν] + *scriptam*, Slav. 5. et ed. || ἐκ] = Ed. ἐν. G. 49. boern. *quæ Laodicensium est*, Vulg. Pel. Ambrst. ed. *quæ Laodiciam est*, clar. germ. *Laodicensium*, Ambrst. ed. (o) = Vulg. Pel. ἵνα. D*1. Mt. d. clar. germ. Ambrst. καὶ ἵνα. FG. boern. (p) = 66** Mt. d. Theoph. (q) = ABCFG. 17. 67** boern. Æth. Ambrst. (r) Hypographæ variæ: πρὸς κολασσαεῖς. C. ἐπληρώθη πρὸς κολοσσαεῖς, ἄρχεται πρὸς φιλιππησίους. DE. ἐτελέσθη πρὸς κολοσσαεῖς, ἄρχεται πρὸς θεσσαλον. πρώτη ἐπιστολή. FG. πρὸς κολασσαεῖς ἀπὸ ῥώμης. A. πρὸς κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης. B. ἐγρ. ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ. Syr. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου. 80. Alii multi. ἐγρ. ἀ. ῥ. διὰ τυχ. καὶ τιμοθέου καὶ ὀνησίμου. 37. Mt. f. ἐγρ. ἀπὸ παύλου καὶ τιμοθέου, ἀπεστάλη δὲ διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου. 73. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν διὰ τυχ. καὶ ὀνησ. καὶ μάρκου, τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Copt. || στιχ. τη. s. στ. ἀναγνώσεις β. κεφάλαια ι. *Explicit epistola ad Laodicenses, habet vers. num. CCLVIII.* marian.

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ καὶ [a] σιλουανὸς″ καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκ-
κλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ [b] πατρὶ″ καὶ κυρίῳ ἰη-
σοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη [c] — ἀπὸ θεοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.″
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ [d] πάντοτε″ περὶ πάντων
ὑμῶν, μνείαν [e] ὑμῶν″ ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
3 ἡμῶν, [f] Ἀδιαλείπτως″ * μνημονεύοντες [g] ὑμῶν τοῦ ἔργου
τῆς πίστεως,″ καὶ τοῦ κόπου [h] τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς
ὑπομονῆς [i] [k] τῆς ἐλπίδος″ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-

(a) σιλβανὸς. DEG. clar. germ. (b) καὶ πατρὶ Mt. g. Syr. p. πατρὶ ἡμῶν. 37. Mt. f. Æth. Arm. ed. in marg. Vulg. ed. Sixtin. Ambrst. Pel. ‖ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. A. πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. Copt. (c) = BFG. 47. 73. Mt. d. Syr. (non Erp.) Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. (non tol.) boern. Orig. lat. seu Rufin. dis. Chrys. in comment. (etiam in Mt. a.) Theoph. Ambrst. Pel. Auctor de voc. gent. ‖ πατρὸς ἡμῶν. = clar. germ. ‖ ἡμῶν = Dgr. Egr. 80. Theodoret. Chrys. in textu in Mt. a. ‖ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ = Ar. pol. (d) post πάντων ὑμῶν ponunt 74. Mt. k. (e) = AB. 17. 67** Mt. m* harl** (f) Antecedentibus jungunt 39. 80. Pel. (g) τοῦ ἔργου τῆς πίστεως ὑμῶν. DE item FG. Syr. Arr. Æth. Vulg. It. Ambrst. ‖ τοῦ ἔργου] τῶν ἔργων. Syr. Erp. τοῦ ἔργου καὶ. Slav. 5. et ant. (h) + καὶ. Vulg. Pel. (i) + καὶ. 19. tol. Codd. lat. Chrys. semel in comment. Ambrst. in comment. (k) = A. Ambrst. in textu. τῆς ἀγάπης. 17.

στοῦ, [l] ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·″ Εἰδό- 4
τες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι * [m] ὑπὸ θεοῦ,″ τὴν ἐκλογὴν
[n] ὑμῶν·″ Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη [o] ∾ 5
εἰς″ ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ
[p] ἐν″ πνεύματι ἁγίῳ, καὶ [q] ἐν″ πληροφορίᾳ πολλῇ·
καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν [r] ἐν″ ὑμῖν δι᾽ ὑμᾶς. Καὶ 6
ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξά-
μενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύ-
ματος ἁγίου· Ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς [s] ∾ τύπους″ πᾶ- 7
σι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ [t] τῇ ἀχαΐᾳ.
Ἀφ᾽ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον 8
ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ [u] + ἐν τῇ ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ [x] = καὶ″
ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυ-
θεν· ὥστε μὴ χρείαν [y] ἡμᾶς ἔχειν″ λαλεῖν τι. Αὐτοὶ 9
γὰρ περὶ [z] ἡμῶν″ ἀπαγγέλλουσιν, ὁποίαν εἴσοδον
[a] ἔσχομεν″ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν

---

[o] ∾ πρὸς. [s] ∾ τύπον. [a] ἔχομεν.

(l) = Syr. Erp. (m) Antecedentibus jungunt 73: Alii. Ed. Syr. ‖ ἐπὶ] + τοῦ. AC. 26. 46. 57. (c. al. 8.) 73. Mt. f. g. Theoph. ed. (n) ἡμῶν. Slav. 5. (o) ACDEFG. 23. 35. 73. Mt. d. k. Chrys. ed. Theoph. ed. *ad t. apud*, boern. ἐφ᾽ 46. (p) = 17. 67** 72. Alii. Mt. b. e. l. m. Ed. clar. germ. tol. Codd. lat. Mt. a. Theodoret. ms. in textu. (q) = B. 17. tol. (r) = AC. 17. 31. 39. 49. 67** Vulg. ms. (s) BD* 6. 17. 23. 46. 47. 67** 73. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. et ed. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. τύπος. D**E. 49. (t) + ἐν. ACDEFG. 17. 23. 34. 57. (c. al. 5.) 73. Barb. 5. Mt. c. f. Vulg. It. Theodoret. Ambrst. Pel. (u) + CDFG. 17. 39. 46. 57 (c. al. 2) 71. 72. 73. 74. 80. al. 11. Mt. a. n** al. 5 et semel a. Ed. Syr. Slav. 5. Vulg. It. Cyr. Damasc. Œc. Ambrst. Pel. + τῇ. 3. 55. Mt. l. m. Ed. (x) = ABD*FG. 17. 37. 57 (c. al. 5.) 73. Mt. f. Syr. utr. It. Ambrst. ed. (y) ἔχειν ἡμᾶς. ABCDEFG. 17. 72. 73. 74. Aliive. Mt. f, m. Ed. Theodoret. (z) ὑμῶν. 73. 74. al. 9. Mt. k. l. m. n. a semel. Ed. Sahid. Slav. 5. 8. clar. germ. (item, omisso ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, Ar. pol.) Theodoret. Œc. (a) ABCDEFG. 37. 39. 46. 47. 73. 80. al. 25. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav.

θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀλη-
10 θινῷ, Καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν
ἤγειρεν ἐκ [b] ÷ τῶν" νεκρῶν, ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς
ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.
1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν
2 πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· Ἀλλὰ [c] † προπα-
θόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν φιλίπποις,
ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς
3 ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. Ἡ
γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρ-
4 σίας, [d] οὔτε" ἐν δόλῳ· Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα
ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦ-
μεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ [e] τῷ" θεῷ
5 τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε γάρ ποτε
ἐν λόγῳ [f] κολακείας" ἐγενήθημεν [g], καθὼς οἴδατε· οὔτε
6 ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς· Οὔτε ζητοῦντες
ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων·
7 (Δυνάμενοι [h] ἐν βάρει" εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι·)
ἀλλ' ἐγενήθημεν [i] ἤπιοι" ἐν μέσῳ ὑμῶν. ὡς ἂν τροφὸς

[c] † καὶ.

Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a.) Theodoret. Theoph. ms. Ambrst. Alii. (b) + τῶν. BDEFG. 17. 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 8. Ed. Chrys. (etiam in Mt. a.) Damasc. Theodoret. Theoph. (c) = ABCDEFG. 57 (c. al. 7.) 73. 80. Alii multi. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Arm. Slav. 5. et ed. Vulg. boern. Cyr. Bas. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Theoph. Ambrst. Alii. (d) οὐδὲ. ABCD*FG. 23. 39. 57 (c. al. 2.) 73. (e) = BCD* 67** Mt. c. n. Clem. Bas. Œc. (f) κακίας. 73. (g) + πρὸς ὑμᾶς 71. Syr. p. c. ast. Arm. Aug. Gildas. (h) *honeri* (i. e. oneri) harl* *honori*, marian. Ambrst. ed. Utrumvis boern. *in honore*, Gildas. *honeri vobis* harl** *vobis oneri*, Vulg. *apud vos oneri*, Ambrst. ed. *in gravitate*, clar. germ. (i) νήπιοι. CD*FG. 31* 37. 39** 74. al. 5. Mt c. d. Copt. Æth. Erp. Vulg. It.

θάλπῃ τὰ [k] ἑαυτῆς" τέκνα, Οὕτως, [l] ἱμειρόμενοι" ὑμῶν, 8
[m] εὐδοκοῦμεν" μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέ-
λιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι
ἀγαπητοὶ [n] ἡμῖν" [o] ∞ γεγένησθε." Μνημονεύετε γὰρ, 9
ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς
[p] † καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Θεοῦ. Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, [q] ὡς" [r] ὁσίως" 10
καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγε-
νήθημεν· Καθάπερ οἴδατε, [s] ὡς" ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, 11
ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ πα-
ραμυθούμενοι, [t] Καὶ μαρτυρούμενοι" εἰς τὸ [u] ∞ περι- 12
πατῆσαι" ὑμᾶς ἀξίως τοῦ [x] Θεοῦ," τοῦ [y] καλοῦντος"
ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. Διὰ τοῦ- 13
το καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι

---

[l] ∞ ἱμειρόμενοι. [o] ∞ ἐγενήθητε. [p] † γὰρ.
[u] ∞ περιπατεῖν.

Clem. ms. Orig. semel. Cyr. Damasc. (Theoph. utrumque explicat.) Orig. int. Ambrst. Pel. Aug. Alii. (k) = Arm. Etiam vs. 11 = ἑαυτοῦ. (l) A BCDEFG. 23. 37. 39. 46. 47. 71. 73. 80. al. 16. Mt. a. c. f. g. k** n. *ο*. Ed. Chrys. alicubi. Damasc. ms. Theoph. dis. (Hesych.) Sed ἱμειρ. quidam ap. Theoph. (m) εὐδοκοῦμεν. B. εὐδοκήσαμεν. 17. Slav. Vulg. Pel. Gildas. (n) ἡμῶν. 3. 37. 57 (c. al. 3.) 73. 74. Barb. 3. Mt. h. Ed. Œc. in comment. (o) ACDE FG. 17. 23. 31. 37. 39. 47. 57 (cum 70) 71. 73. 74. 80. Mt. d. f. h. Bas. Chrys. in textu (etiam ap. Mt.) Theoph. ms. ἐγενήθη. B. γενόμενοι. E* ap. Mill. 45. 46. (p) = AD*FG. 23. 71. 73. Alii. Mt. c. d. h. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. It. Chrys. in comment. Theoph. Ambrst. Aug. (q) πῶς. FG** *quam*, Vulg. It. (r) ἁγίως. F. (s) πῶς. FG. *qualiter*, Vulg. It. *et quomodo*, Ambrst. ed. (t) = A. Mt. c. Ambrst. ed. καὶ μαρτυρόμενοι. D**E. 23. 46. 72. 73. al. 17. Mt. a. e* al. 5. Ed. Chrys. (etiam in Mt. *α*.) Damasc. Œc. (u) περιπατοῦν. ABD*FG. 17. 31. 37. 39. 71. Barb. 2. Mt. f. (x) χριστοῦ. 70. al. 3. Mt. b. e. (y) καλέσαντος. A. 23. 31. 39. 57. (c. al. 2.) 71. 73. Vulg. (Syr. Erp.) Æth. Chrys. in textu. Theodoret. Ambrst. ed. Vigil. Pel.

παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ, ἐδέ-
ξασθε, [z] οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθώς ἐστιν ἀλη-
θῶς, λόγον Θεοῦ, [a] ὃς" καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν [b] τοῖς
14 πιστεύουσιν. [Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελ-
φοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
ἐν χριστῷ ἰησοῦ,] ὅτι [c] τὰ αὐτὰ" ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν [d] ἰου-
15 δαίων:" Τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων [e] ἰησοῦν"
καὶ τοὺς [f] † προφήτας, καὶ [g] ἡμᾶς" ἐκδιωξάντων, [h] καὶ
Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων," καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις [i] ἐναντίων,"
16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς
τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε
δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ [k] εἰς τέλος.
17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν
πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως
ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυ-
18 μίᾳ. [l] ∾ Διὸ" ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (ἐγὼ μὲν
παῦλος,) καὶ ἅπαξ καὶ δίς· καὶ [m] ἐνέκοψεν" ἡμᾶς ὁ
19 σατανᾶς. Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος

---

[c] ∾ ταυτὰ. [f] † ἰδίους. [l] ∾ διότι.

(z) οὐχ ὡς λόγον . . . ἀλλὰ . . . ὡς λόγον. Ed. item Vulg. Syr. Arm. Syr. p. in m. Patr. lat. (a) ὡς. 71. (b) + καὶ. Syr. non Arr. (c) BFG. 57. (c. al. 7) 61. 72. 73. 80. 87. 91. Alii multi. Mt. a. al. 9. Ed. Or. Chrys. (etiam in Mt. α.) Theodoret. Photius. Œc. Theoph. ταύτα seu ταῦτα. A. aliique accentibus carentes. ταῦτα. Mt. f. (d) ἰδίων. 73. Syr. p. et edita in m. ἰδίων ἰουδαίων. 23. (e) = A: Or. semel. Chrys. sæpe (sed non in h. l.) Theodoret. alicubi. Photius. Œc. (f) = ABD*EFG. 17. 67** 71. 80. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Or. bis. Dial. c. marcion. Tert. (qui a Marcione adjectum putavit.) Ambrst. Pel. αὐτοῦ. Slav. ed. (g) ὑμᾶς. 52. Ed. Steph. 3 et Mill. (h) = 3. 49. 108. (i) ἐναντιουμένων. 46. 80. Mt. f, Slav. (k) + τοῦ Θεοῦ. DEFG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Sedul. (l) ABD*FG. 17. 23. 37. 39. 67** 71. 73. ‖ + καὶ. 1. Mt. l. (m) ἀνέκοψεν. FG. Mt. l.

[n] καυχήσεως," ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, [o] ἔμπροσθεν τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν ἰησοῦ [p] = χριστοῦ" ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;
[Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.] Διὸ 20 1
μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν ἀθή-
ναις μόνοι, Καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡ- 2
μῶν [q] καὶ συνεργὸν — τοῦ θεοῦ" ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ [r] χριστοῦ,
εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ παρακαλέσαι [s] — ὑμᾶς"
[t] ∾ περὶ" τῆς πίστεως [u] ὑμῶν," [x] Τῷ" μηδένα σαίνε- 3
σθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· (αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι
εἰς τοῦτο κείμεθα· Καὶ γὰρ, ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, 4
προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς
καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε·) Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι 5
στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή-
πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται
ὁ κόπος ἡμῶν· Ἄρτι δὲ, ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς 6

---

[q] καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν. ∾ καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ. [t] ∾ ὑπὲρ.

(n) ἀγαλλιάσεως. A: *exsultationis*, Tert. (o) + ἐν κυρίῳ. Arm. (p) = ADE. 17. 57. (c. al. 4.) 71** al. 13. Mt. g. al. 4. Syr. utr. (non Arr.) clar. germ. Vulg. ms. Theodoret. Damasc. Œc. Ambrst. ed. (q) καὶ συνεργὸν (omissis cæteris,) B. Arm. Pel. in comment. ut videtur. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. D* 17. ap. Mill. clar. germ. Ambrst. ‖ καὶ διάκονον (omissis cæteris) harl* καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ. A. 67** 71. 73. Copt. Æth. Vulg. Bas. Pel. in textu. διάκονον καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. FG. boern. καὶ διάκ. καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ. E. 17. ap. Wetst. καὶ διακ. τοῦ θεοῦ καὶ συνεργόν. 87. διάκ. τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν. Syr. ed. Erp. (r) + θεοῦ καὶ πατρὸς. Arm.

(s) = ABD*FG. 17. 23. 37. 39. 57 (c. al. 5.) 73. Mt. f. k. Copt. Arm. Slav. ant. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a.) Theodoret. alicubi. Damasc. Ambrst. Pel. (t) ABD*EFG. 17. 31. 47. 73. 80. Mt. g. Bas. Chrys. (etiam in Mt. a.) Theodoret. alicubi. (u) ἡμῶν. 7. 23. Ed. (x) τὸ. ADE. 37. 39. 71. 72. 80. al. 10. Mt. a. g. al. 4. Ed. Bas. Œc. τοῦ. 67. 87. al. 3. et Barb. 1. Mt. c. ‖ ἵνα μηδὲν ἀσαίνεσθαι. G. item F. ἵνα μηδένα σαίνεσθαι. 73. *ut nemo moveatur t. terreatur*, boern. *ut nemo moveatur*, Vulg. Ambrst. Pel. ‖ τῷ μηδὲν ἀσαίνεσθαι s. τῷ μηδένα σιαίνεσθαι s. σαλεύεσθαι, *Conject.* ‖ μηδένα] μὴ, Arm.

ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ
τὴν ἀγάπην ὑμῶν, [y] καὶ" ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγα-
θὴν [z] πάντοτε," ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ
7 ἡμεῖς ὑμᾶς· Διὰ τοῦτο [a] παρεκλήθημεν," ἀδελφοὶ,
ἐφ' ὑμῖν [b] ἐπὶ" πάσῃ τῇ [c] ∞ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ"
8 [d] ἡμῶν," διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· "Οτι νῦν ζῶμεν, [ἐὰν
9 ὑμεῖς [e] στήκητε" ἐν κυρίῳ.] Τίνα [f] γὰρ" εὐχαριστίαν
δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ
τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ
10 ἡμῶν; Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς
τὸ [g] ἰδεῖν" ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ
11 ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ
πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς [h] — χριστὸς"
12 κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· Ὑμᾶς δὲ [i] — ὁ
κύριος" πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλ-
λήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς·
13 Εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
[k] ἁγιωσύνῃ," ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν
τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ [l] = χριστοῦ" με-
τὰ πάντων τῶν [m] ἁγίων" αὐτοῦ] [n].

---

[c] ∞ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει.

(y) = Arm. (z) = Æth. Syr. p. habet cum ast. (a) παρακεκλήμεθα. A. 23. 57. (cum 3.) (b) ἐν. FG. boern. Vulg. Pel. (c) ABDEFG. 37. 71. Aliive. Mt. f. Ed. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (d) ὑμῶν. A. Copt. Arm. || + καί. A. (e) στήκετε. AG. 37. 46. 55. 74. Mt. e semel. al. 6. Ed. Vulg. boern. Pel. (f) = Mt. b. e. (g) εἰδέναι. 17. (h) = ABD. 17. 23. 57 (cum 3. 71.) Æth. germ. tol. harl** Vulg. ms. Ambr. (i) = Syr. Erp. ὁ θεὸς. A. 73. ὁ κύριος ἰησοῦς. DEFG. It. (k) δικαιοσύνῃ. A. 23. 57. (l) = ABDE. 37. 39. 46. 47. 80. al. 8. Mt. a. f. g. Æth. germ. Vulg. ms. Damasc. Ambr. (m) ἀγγέλων. Quidam ap. Grotium. (n) + ἀμήν. ADE. 37. 43. 57 (cum 49. 67.) Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Ar. pol. Vulg. clar. germ. Pel.

[o] † Λοιπὸν [p] οὖν,″ [ἀδελφοὶ, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ 1
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, [q] καθὼς παρελάβετε
παρ᾽ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν
Θεῷ, [r] ἵνα [s] περισσεύητε μᾶλλον [t]. Οἴδατε γὰρ, τίνας 2
παραγγελίας [u] ἐδώκαμεν″ ὑμῖν [x] διὰ τοῦ κυρίου″ ἰη-
σοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς 3
ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ [y] τῆς″ πορνείας· Εἰδέναι 4
[z] ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ
καὶ τιμῇ, Μὴ ἐν πάθει [a] ἐπιθυμίας,″ καθάπερ καὶ τὰ 5
ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· Τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ 6
πλεονεκτεῖν ἐν [b] ∾ τῷ″ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ
[c] προείπομεν″ ὑμῖν καὶ [d] διεμαρτυράμεθα.″ Οὐ γὰρ ἐκά- 7
λεσεν [e] ἡμᾶς″ ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν ἁγια-
σμῷ. [f] Τοιγαροῦν ὁ″ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, 8

---

[o] † Τὸ. [b] ∾ τῳ. [c] ∾ προείπαμεν.

(o) = ABDEFG. 17. 23. 37. 46. 73. 80. Alii. Mt. g. a semel. al. 4. Ed. Damasc. (p) = B* 17. 37. 46. al. 4. Mt. d. Chrys. Theoph. Il. clar. germ. (q) + ἵνα. BD*EFG. 17. 37. 52. 73. 80. Mt. f. h. a semel. Arm. Vulg. It. Ambrst. Pel. (r) + καθὼς καὶ περιπατεῖτε. ABDEFG. 17. 23. 37. 39. 46. 57 (cum 71.) Græcus in Correctorio bibl. Copt. Æth. Arm. Syr. p. Slav. ed. Vulg. ms. It. harl. Ambrst. *sic et ambuletis, ut etc.* Vulg. ed. Pel. (s) + περιπατῆτε καί. 80. (t) + ἐν αὐτῷ. Arm. (u) παρεδώκαμεν. DFG. Ἔδωκα. Vulg. ed. Ambrst. Gildas. Pel. (x) ἐν κυρίῳ. 37. 73. Mt. f. ἐν χριστῷ. 80. (y) πάσης τῆς. F. 31. πάσης. 73. Mt. d. Syr. Erp. Chrys. (etiam in Mt. a.) Theodoret. Theoph. πάσῃ. G** boern** (z) + ἵνα. B. 73. Chrys. etiam in Mt. a. (a) ἀτιμίας. 74. (b) τῳ s. τινι. Conject. Sic Arm. (c) προείπομεν. A. 23. 57. (c. al. 6) 72. 74. Alii multi. Mt. a* al. 8. Ed. Clem. Patr. gr. (d) διεμαρτυρόμεθα. D** 23. 37. 46. al. 5. Mt. f. g. l. (e) ὑμᾶς. 72. al. 3. Mt. k. Syr. Erp. (f) καὶ οὐκ ἄνθρωπον. 23. ‖ + ὑμᾶς. Arm. + *hæc*, boern. Vulg. Ambr. Ambrst. Pel.

ἀλλὰ τὸν Θεὸν, τὸν [g] καὶ" [h] δόντα" τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
τὸ ἅγιον εἰς [i] ∽ ἡμᾶς."
9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν [k] ∽ ἔχετε"
γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς
10 τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους· Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάν-
τας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. παρα-
καλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, περισσεύειν μᾶλλον·
11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια,
καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς [l] = ἰδίαις" χερσὶν ὑμῶν, καθὼς
12 ὑμῖν παρηγγείλαμεν· Ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως
πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.]
13 [Οὐ [m] θέλομεν" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, [n] ἀδελφοὶ," περὶ τῶν
[o] κεκοιμημένων," ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
14 οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. Εἰ γὰρ πιστεύομεν, ὅτι ἰησοῦς
ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέν-

---

[i] ∽ ὑμᾶς. [k] ∽ ἔχομεν. [m] θέλω.

(g) = ABD**EF. 17. 73. al. 5. Mt. d. f. l. Ed. Syr. Arr. Slav. ed. clar. germ. Ath. Chrys. (etiam in Mt. a) Theodoret. ms. Theoph. Ambr. Ambrst. Pel. (h) διδόντα. BDEFG. 67* al. 7. Ed. Ath. (i) BDEFG. 23. 37. 39. 47. 57. (c. al. 6) 61. 72. 73, 74. 80. al. 26. Mt. a* al. 8. Ed. Syr. Arr. Arm. Syr. p. in m. It. tol. harl** Clem. Didym. Ambrst. (k) BD*FG. 6. 31. 47. 67** 87. Mt. b. d. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a) Theoph. Ambrst. Alii. *habuimus*, harl** Pel. ‖ γράφειν] γράφεσθαι. 43. 67* 73, 80. Slav. 5 et ed. (l) = BD*EFG. 31. 46. 67** 71. 73. Barb. 1. Mt. d. a. Æth. Arm. Vulg. It. Bas. Chrys. Theoph. Ambrst. Pel. οἰκείαις. 28. (m) ADEFG. 17. 23. 31. 37. 39. 57 (c. al. 6) 61. 72. 73. 74. 80. al. 24. Mt. a. al. 14. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 5. (non 1. 7. 8. ed.) Vulg. It. Or. Hippol. Cyr. hier. Chrys. in textu (etiam in Mt. a) Theodoret. (alibi ut rec.) Damasc. Theoph. Cypr. Ambrst. Fulgent. Ambr. Aug. semel. Zeno. Alii. (n) = 31. 73. Vulg. ms. Hippol. Chrys. in comment. (etiam in Mt. a.) semel. Post κεκοιμ. ponit Mt. m. (o) κοιμωμένων. AB. 39. 46. 67** 80. al. 7. Or. Damasc. Chrys. ms. alicubi. κοιμημένων. 17. κοιμηθέντων. 71.

τας * [p] διὰ τοῦ ἰησοῦ," ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ 15
ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ [q] κυρίου," οὐ μὴ
φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν 16
κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι
Θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ [r] νεκροὶ" ἐν
χριστῷ ἀναστήσονται [s] πρῶτον·" Ἔπειτα ἡμεῖς [t] οἱ 17
ζῶντες" [u] οἱ περιλειπόμενοι," ἅμα σὺν [x] αὐτοῖς" ἁρπα-
γησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς [y] ἀπάντησιν" [z] τοῦ κυρίου"
εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω [a] πάντοτε" [b] σὺν κυρίῳ" ἐσόμεθα.]
Ὥστε [παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις [c] τού- 18
τοις."

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ 1
[d] χρείαν ἔχετε" ὑμῖν γράφεσθαι· Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς 2
οἴδατε, ὅτι [e] ἡ" ἡμέρα κυρίου, ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ,
οὕτως ἔρχεται. Ὅταν [f] † λέγωσιν· [g] εἰρήνη καὶ ἀσφά- 3

[f] † γὰρ.

(p) = Slav. 1. διὰ τοῦ χριστοῦ. Syr. p. in m. *in Jesu*, Cypr. Sequentibus jungit Bas. Utramque interstinctionem commemorant Œc. et Theoph. ‖ Θεὸς ἐγείρει τοὺς κοιμηθέντας σὺν τῷ ἰησοῦ, καὶ παραστήσει (al. ἐγείρει) σὺν ἡμῖν. Cyr. (q) ἰησοῦ. B. χριστοῦ. Marcion. ap. Tert. θανάτου. 4* (r) = 37. Cyr. Habet Or. sæpe. (s) πρῶτοι. D*FG. Vulg. It. Cyr. Theoph. ed. Tert. Ambrst. Alii. (t) = 80. Slav. 1. Ante ἡμεῖς ponunt 46. al. 3. Mt. g. (u) = G. boern. Tert. Ambr. Ambrst. ed. περιλειμμένοι. B. (x) αὐτῷ. Slav. 5. Tert. semel. (y) ὑπάντησιν. D*EFG. (z) = 46. τῷ χριστῷ. D*EFG. Vulg. It. Tert. Orig. int. Hier. semel. Ruf. Ambr. Aug. Ambrst. in comment. Pel. *Domino Christo*, Ambrst. in textu. (a) πάντες. D* clar. germ. (b) σὺν χριστῷ. 14. ἐν κυρίῳ. B. (c) = 20. τοῦ πνεύματος. Lectionaria. τούτοις τοῦ πνεύματος. 49. al. 6. Mt. l. m** Ar. pol. (d) χρεία ἐστὶ FG. It. Arm. Slav. ed. Tert. Ambrst. *non opus habemus vobis scribere, vel, sicut alii codd. habent: non opus habetis vobis scribi.* Aug. (e) = BDEFG. 17. 67** Ed. (f) = AG. 17. 44. 47. Syr. Arm. (sed extat in m.) It. Tert. Cypr. Ambrst. ed. R. DEF. Copt. Syr. p. Chrys. (etiam in Mt. a) Theodoret. (g) εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν. 4. Mt. g. ἔχειν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν. Mt. e.

λεια·" τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς [h] ἐφίσταται" ὄλεθρος,
ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ· καὶ οὐ μὴ ἐκφύ-
4 γωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα
5 [i] ἡ ἡμέρα ὑμᾶς" ὡς [k] κλέπτης" καταλάβῃ· Πάντες
[l] + γὰρ" ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ
6 [m] ἐσμὲν" νυκτὸς, οὐδὲ σκότους. Ἄρα οὖν μὴ καθεύ-
δωμεν, ὡς [n] καὶ" οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νή-
7 φωμεν. Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ
8 οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν· Ἡμεῖς δὲ, ἡμέρας
ὄντες [o], νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ
ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, [p] ἐλπίδα" σωτηρίας·
9 Ὅτι [οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περι-
ποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
10 Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε [q] γρηγορῶμεν
11 εἴτε καθεύδωμεν", ἅμα σὺν αὐτῷ [r] ζήσωμεν."] Διὸ
παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα,
καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶν-
τας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ

(h) φανήσεται. FGgr. *apparebit*, clar. germ. Hesych. ap. Aug. Sed *superveniet*, boern. Vulg. Iren. Hier. Ambrst. Alii. *veniet* s. *adveniet* s. *insistet* s. *instabit*, Patr. lat. (i) ὑμᾶς ἡ ἡμέρα. ADEFG. Vulg. It. Chrys. in comment. + *latro*. FG. Vulg. It. Ambrst. Aug. Pel. (k) κλέπτας. AB. Copt. (l) + γὰρ. ABDFG. 17. 23. 31. 37. 39. 47. 73. 80. al. 4. Mt. c. d. f. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Clem. (comma 6 ponens post νήφωμεν versu 8.) Chrys. (etiam in Mt. a) Theodoret. Theoph. Ambrst. Aug. Pel. (m) ἐστὲ. D*FG. Syr. It. harl** marian. Ambrst. (n) = A. 17. 87. Syr. Arr. Æth. Vulg. ms. Clem. bis. Antioch. (o) + αἰδ. 72. 74. al. 5. Ed. Syr. Arr. Sed locum varie mutat. (p) ἐλπίδος. Mt. d. Theoph. ms. Ambrst. ed. (q) γρηγορεῦμεν εἴτε καθεύδομεν. 72. Alii. Mt. a. al. 3. Ed. Chrys. Theoph. (r) ζῶμεν. D*E. 73.

νουθετοῦντας ὑμᾶς, Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς [s] ὑπερεκπε- 13
ρισσοῦ" ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν· εἰρηνεύετε ἐν
[t] ∽ ἑαυτοῖς."] Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, 14
[u] νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγο-
ψύχους, [x] ἀντέχεσθε" τῶν ἀσθενῶν, [y] μακροθυμεῖτε"
πρὸς πάντας. Ὁρᾶτε, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ 15
ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε [z] = καὶ"
εἰς ἀλλήλους [a] καὶ" εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε [b]. 16
Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· Ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· 17 18
τοῦτο γὰρ [c] θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.
Τὸ πνεῦμα μὴ [d] σβέννυτε·" Προφητείας μὴ ἐξουθε- 19 20
νεῖτε· [e] Πάντα" [f] ǂ δὲ" [g] δοκιμάζετε·" τὸ καλὸν κατέ- 21
χετε· Ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς 22 23
δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ
ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα
ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρι-

---

[t] ∽ αὐτοῖς.

(s) ὑπερεκπερισσῶς. BD*FG. (t) D*EG. 47. 61. 73. 74. al. 9. pluresve. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a bis. semel ἑαυτοῖς.) Theodoret. Codd. ap. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (u) νουθετεῖν . . παραμυθεῖσθαι . . ἀντέχεσθαι. G. Mt. d. item F. Utrumvis boern. (x) ἀνέχεσθε. 74. (y) μακροθυμεῖν. Mt. d. (z) = ADEFG. 17. 23. 37. 39. 57 (c. al. 5) 67** 80. Syr. Arr. Copt. Vulg. ed. It. Ambrst. ed. Pel. (a) = clar. germ. (b) + ἐν τῷ κυρίῳ. FG. boern. harl** Ambrst. (c) + ἐστι. Hoc vel post γὰρ vel post θέλημα vel post θεοῦ addunt AD*EFG. 37. 73. 80. Vulg. It. Slav. Ambrst. Pel. (d) ζβέννυτε D*FG. (e) πνεύματα. Conject. (f) + DEFG. 23. 37. 39. 47. 57 (c. al. 8.) 61. 67** 74. 80. al. 16. et Barb. 4. Mt. a* g. 19. al. 10. Ed. Æth. Slav. Vulg. It. Clem. bis. Bas. Chrys. in textu. (etiam in Mt. a semel.) Damasc. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (g) δοκιμάζοντες. 61. 72. 74. al. 12. Mt. a in marg. 19. al. 9. Ed. Syr. p. in m. Slav. Bas. Cyr. Chrys. alicubi. (etiam h. l. in Mt. a semel.) Damasc. ‖ + καὶ. 20. 48. 69. item 49. Mt. a. n. Syr. Clem. bis. Œc. ‖ Paulus dicit: γίνεσθε φρόνιμοι (alibi τρόφιμοι) τραπεζῖται· πάντα δοκιμ. etc. Cyr.

24 στοῦ [h] τηρηθείη.″] Πιστὸς ὁ [i] καλῶν″ ὑμᾶς, ὃς καὶ
ποιήσει [k].
25 Ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε [l] περὶ ἡμῶν. Ἀσπάσασθε
26
27 τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. [m] Ὁρκίζω″
ὑμᾶς τὸν κύριον, [n] ἀναγνωσθῆναι″ τὴν ἐπιστολὴν″
28 [o] [p] πᾶσι″ τοῖς [q] = ἁγίοις″ [r] ἀδελφοῖς.″ Ἡ χάρις
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. [s] †] [t] †

---

[s] † Ἀμήν. [t] † Πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτη
ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

(h) = F. boern. τηρηθῆναι. 71. (i) παρακαλῶν. 37. Mt. f. (k) + τοῦτο. Arm. + τὴν ἐλπίδα ὑμῶν (s. ἡμῶν) βεβαίαν. 31. 38. 72. 74. Barb. 1. Ed. (l) + καὶ. BD* 4** 17. 31. 37. 39. 73. Mt. f. a. Ed. Arm. clar. germ. Chrys. (m) ἐνορκίζω. AB D*E. 17. 80. al. 3. Mt. f. Auctor Synops. Euthal. in hypothesi. (n) ἀναγνωρισθῆναι. 74* (o) + ταύτην. Slav. ed. Copt. Vulg. Ambrst. Pel. (p) = 17. (q) = BDE FG. 7. 27. 43. 70. 80. Æth. It. Damasc. Ambrst. Cassiod. (r) = Mt. d. Theoph. (s) = BD*FG. 61. 67** clar. boern. Vulg. ms. Ambrst. (t) Hypographæ: πρὸς θεσσαλονικεῖς α. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς θεσσ. β. D. item FG. πρὸς θεσσ. α. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν. AB. Alii. *scribens a Ladicia*, clar** Syr. p. + διὰ τιμοθέου Mt. k. Syr. + διὰ σιλουανοῦ καὶ τιμοθέου. 38. Copt. + *per Tychicum* et *Onesimum*. Prologus in codd. lat. + ἀναγνώσεων α. κεφαλαίων ιζ. στίχων ρϟγ. s. ρϟϛ s. σ. *Versus CCXIII*.

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ [a] σιλουανὸς" καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλη- 1
σίᾳ θεσσαλονικέων [b] ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰη-
σοῦ χριστῷ·" Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 2
[c] — ἡμῶν," καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, 3
ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις
ὑμῶν, καὶ πλεονάζει [d] ἡ" ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου [e] πάντων"
ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· "Ὥστε [f] ἡμᾶς αὐτοὺς" ἐν ὑμῖν 4
[g] καυχᾶσθαι" ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς
ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως, ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς [h] ὑ-
μῶν" καὶ ταῖς θλίψεσιν, αἷς ἀνέχεσθε· [i] "Ἔνδειγμα" 5
τῆς [k] δικαίας κρίσεως" τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι
ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε.

(a) σιλβανὸς. DFGgr. 67** (b) = 17. ‖ θεῷ] + καὶ 4. 80. (c) = DE. 17. 49. 71. clar. germ. Theoph. Ambrst. ed. Pel. (d) ἐν. 3. (e) = 17. Vulg. ed. Aug. Pel. (f) αὐτοὺς ἡμᾶς. B. 37. 73. al. 4. Mt. f. (g) ἐγκαυχᾶσθαι. AB. 17. Mt. a semel. (h) = 45. 67* tol. Codd. lat. Tert. ἡμῶν. 37. 39. 49. (i) ἐνδείγματι. 30. 43. Ephr. εἰς ἔνδειγμα. 73. Theoph. sed non Mt. d. Vulg. boern. Aug. Ambrst. Pel. (k) δικαιοκρισίας. 18* 49. 19 et 20 in scholio. Mt. n** Ephr. Antiochus. δικαιοκρίσεως. 87.

6 Εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ, ἀνταποδοῦναι [1] τοῖς" θλί-
7 βουσιν ὑμᾶς θλίψιν. Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις
ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ
8 ἀπ' οὐρανοῦ, μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, Ἐν
[m] ∾ πυρὶ φλογὸς," [n] διδόντος" ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰ-
δόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ
9 τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ [o] = χριστοῦ." Οἵτινες δίκην
τίσουσιν, [p] ὄλεθρον" αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου [q] τοῦ" κυ-
10 ρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, "Οταν
ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν [r] τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ [s] θαυμα-
σθῆναι" ἐν πᾶσι τοῖς [t] πιστεύσασιν," (ὅτι [u] ἐπιστεύθη" τὸ
[x] μαρτύριον" ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς,) * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε [y] περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως [z] ὁ θεὸς ἡμῶν," καὶ πληρώσῃ πᾶ-
σαν [a] εὐδοκίαν" ἀγαθωσύνης [b] καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυ-

---

[m] ∾. φλογὶ πυρός. [t] πιστεύουσιν.

(l) αὐτοῖς τοῖς. FG. iis s. his qui tribulant, Vulg. It. eis tribulantibus, boern. (m) BD*EFG. 71. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Macar. Theodoret. in comment. Theoph. (etiam in Mt. d) in comment. Œc. Tert. Iren. Aug. Pel. ‖ = Marcion. (n) διδοὺς. D*FG. It. dare Tert. dans t. dare, boern. (o) = BDgr. Egr. 17. 46. 47. 108. al. 13. Mt. d. g. α. al. 3. Copt. Æth. Syr. p. Ar. pol. Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. (p) ὀλέθριον. A. 17. 73. Slav. 5. et ant. Chrys. in Mt. α. Ephr. Tert. ὀλέθρου. clar. germ. Iren. in interitu, Vulg. Pel. in interitum, tol. boern. Ambrst. (q) = FG. 39. 57. (cum 3. 67.) 72. al. 8. Mt. b. d. Ed. Chrys. (etiam in Mt. α) in textu. Theoph. (r) + πᾶσι. 72. Mt. c. Chrys. in comment. semel. (s) θαυμαστωθῆναι. Mt. a. ἐνθαυμασθῆναι. D*FG. (t) ABDEF Ggr. 31. 37. 39. 46. 47. 57 (c. al. 5.) 61. 72. 80. al. 26. Mt. a. d. g. al. 7. Ed. Syr. p. Slav. Vulg. It. Ephr. Chrys. (etiam in Mt. α) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Iren. semel. Ambrst. Pel. μὴ πιστεύσασι. Theodoret. in comment. (u) ἐπιστώθη. 81. (x) μυστήριον. 23* Mt. a in marg. (y) + καὶ. D*gr. Mt. d. (z) ὁ θεὸς. D* 80. clar. germ. Vigil. ὁ θεὸς ὑμῶν. D**Egr. 37. al. 5. Mt. a* g. al. 3. ὑμῶν ὁ θεὸς. Syr. Erp. Æth. ὑμῶν ὁ θεὸς ἡμῶν. FG. Arm. boern. (a) ἐνδυμίαν. 17. Sahid. ἐκδικίαν. Mt. a. in marg. (b) + suæ, Vulg. ms. et ed. sixtin. Pel. Beda.

νάμει· Ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη- 12
σοῦ [c] = χριστοῦ" ἐν ὑμῖν, [d] καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ."
[Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας 1
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγω-
γῆς ἐπ' αὐτὸν, Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς 2
ἀπὸ τοῦ νοὸς [e], μήτε θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος,
μήτε διὰ λόγου, [f] μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν [g], ὡς
ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα [h] τοῦ " [i] κυρίου."] Μή τις ὑμᾶς 3
ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ
ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς
[k] ἁμαρτίας," ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, Ὁ ἀντικείμενος 4
καὶ [l] ὑπεραιρόμενος " ἐπὶ [m] πάντα " λεγόμενον [n] θεὸν " ἢ
σέβασμα, [o] ὥστε " αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ [p] † κα-
θίσαι, [q] ἀποδεικνύντα " ἑαυτὸν, ὅτι ἐστὶ θεός. Οὐ μνη- 5

[i] χριστοῦ. [p] † ὡς θεόν.

(c) = BDE. 37. 47. 57 (c. al. 4.) 73. 74. al. 16. Mt. g. m** al. 5. Copt. Sahid. Æth. clar. germ. Theodoret. ms. Œc. (d) = FG. boern. (e) + ὑμῶν. D*E. 43. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Sahid. Æth. Vulg. clar. germ. Ambrst. Hier. Pel. Non habent Tert. Aug. Alii. (f) + μήτε διὰ προφητείας. Mt. d. (g) + *missam*, Slav. ed. Vulg. Hier. Aug. Ambrst. Pel. (h) = FG. Mt. d. Theoph. (i) ABD*EFG. 2. 31. 37. 47. 57 (cum 3) 67** 71. 73. 80. 99. Mt. d. f. Ed. Syr. Erp. Sahid. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. Vulg. It. Or. Hippol. Chrys. (etiam in Mt. a) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Tert. Hier. Aug. Ambrst. Pel. Alii. χριστοῦ ἰησοῦ. 17. (k) ἀνομίας. B. 4** 6. 23. 31. 39. 57 (cum 3. 70.) 71. 80. Copt. Sahid. Slav. ed. Orig. ms. bis et in edd. qu. (sed alibi quinquies ἁμαρτίας. Cyr. hieros. Damasc. Nicephor. Tert. (l) ἐπαιρόμενος. FG. Or. semel. Procop. ap. Niceph. semel. (m) πᾶν τό. Ed. *omne quod*, Vulg. boern. Iren. Tert. Oros. Ambrst. Alii. (n) θεός. 18* (o) ἵνα. F. ‖ Mox ὡς θεὸν] ἵνα θεόν. G* boern* (p) = ABD* 6. 14. 17. 31. 71. 73. 80. 87. Barb. 1. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. clar. germ. Or. ter. Hippol. Cyr. utr. Severus. Chrys. in Mt. a. Theodoret. alicubi. Polychronius. Methodius jun. Damasc. Iren. Tert. Cypr. Aug. Ambrst. Rufin. Primas. Cassiod. Alii. ‖ Post καθίσαι ponunt 3. Mt. d. (q) ἀποδεικνύοντα. AFG. 23. 31. 37. 57 (cum 3.) 72. 73. Mt. f.

μονεύετε, ὅτι ἔτι [r] ὢν" πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;
6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐ-
7 τὸν ἐν τῷ [s] ἑαυτοῦ" καιρῷ. Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη
ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ
8 μέσου γένηται· Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος,
ὃν ὁ κύριος [t] + Ἰησοῦς" [u] ∾ ἀναλώσει" τῷ πνεύματι τοῦ
στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει [x] τῇ ἐπιφανείᾳ" τῆς
9 παρουσίας αὐτοῦ· Οὗ ἐστιν ἡ παρουσία, κατ' ἐνέρ-
γειαν τοῦ σατανᾶ, ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ
10 τέρασι ψεύδους, Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ [y] — τῆς" ἀδι-
κίας, [z] — ἐν" τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην
τῆς ἀληθείας [a] οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.
11 [b] Καὶ" διὰ τοῦτο [c] ∾ πέμψει" αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν

---

[u] ∾ ἀνελεῖ.   [c] ∾ πέμπει.

Ed. Or. semel. Cyr. utr. Theodoret. alicubi. Damasc. καὶ ἀποδυναμῶναι. Mt. c. (r) ὄντος μου. D*E. Ambrst. (s) αὐτοῦ. A. 37. 39. al. 2. Mt. f. g. k. Or. bis. Cyr. hieros. ‖ αὐτῷ καιρῷ. 17. (t) + AD*FG. 17. 31. 47. 71. 80. 99. Mt. d. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. It. Or. semel vel bis. (semel vel bis ut rec., semel κύριος ὁ θεὸς.) Hippol. Constitut. Ath. Bas. Cyr. Ephr. Chrys. (sed non in Mt. a.) Theodoret. sæpe. (semel omittit.) Damasc. Theoph. Iren. semel. Tert. Hier. sæpe. Fulgent. Hilar. Ambr. Aug. Rufin. Ambrst. Primas. Pel. (non habet Vigil. taps.) + *Jesus Christus*, Iren. semel, et, ut videtur, Cyr. hieros. (u) ABD*F. 17. 23. 31. 47. 57 (c. al. 2.) 71. 73. 80. 99. Or. semel vel bis. Hippol. Macar. Method. jun. Andreas cæsar. Chrys. in Mt. a. Damasc. Theoph. apud Mill. Utrumque Bas. et Theodoret. ἀνέλοι G. 67** ἀναλοῖ. Or. bis. *interficiet*, Vulg. It. Patr. lat. omnes. (x) τὴν ἐπιφάνειαν. D*gr. Cyr. hieros. (y) = ABFG. 71. 73. 80. Or. sexies. (z) = AD*FG. 17. 71. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Or. quinquies. (semel habet.) Cyr. hieros. Damasc. Iren. Tert. Aug. Ambrst. Alii. (a) + χειστοῦ. D*E. clar. germ. (b) = D* 67** Syr. Ar. pol. Æth. Copt. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam in Mt. a.) Cyr. ms. Œc. Pel. (c) AB Dgr.?FGgr. 67** Vulg. ms. Or. bis vel ter. Bas. Cyr. hieros. Damasc. Ambrst. ed.

πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι [d] αὐτοὺς" τῷ ψεύδει· "Ἵνα 12
κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ'
εὐδοκήσαντες [e] — ἐν" τῇ ἀδικίᾳ.]

[Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε 13
περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι [f] ∽ εἵ-
λετο" [g] ὑμᾶς" ὁ θεὸς [h] ἀπ' ἀρχῆς" εἰς σωτηρίαν, ἐν
ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας· [i] Εἰς ὃ" 14
ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίη-
σιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. "Ἄρα οὖν, 15
ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις [k], ἃς
ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.
Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν [l] ἰησοῦς χριστὸς, καὶ ὁ θεὸς καὶ 16
πατὴρ" ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ [m] δοὺς" παρά-
κλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, Παρα- 17
καλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι [n] = ὑμᾶς"
ἐν παντὶ [o] ∽ λόγῳ καὶ ἔργῳ" ἀγαθῷ.

---

[f] ∽ εἵλατο.

[o] ∽ ἔργῳ καὶ λόγῳ.

(d) = FG. al. 3. (e) = BD*FG. 3. 17. 33. 37. Mt. c. d. f. k. Ed. Sahid. Vulg. It. Or. bis. (bis ut rec.) Hippol. Cyr. utr. Theodoret. alicubi. Damasc. Iren. Tert. Aug. Ambrst. Alii. (Habent Cypr. Hier.) (f) ABDEFG. 17. 23. 71. Alii. (g) ἡμᾶς. D* 39. 91. Mt. l. clar. germ. Vulg. ms. Didym. int. Vigil. (h) ἀπαρχὴν. BFGgr. 35. 39. 47. 71. Mt. k. Damasc. *primitias*, Vulg. Ambr. Pel. (i) εἰς ἣν. Codd. ap. Bezam. *in qua*, Vulg. tol. boern. Pel. *in quam*, Ambrst. ‖ + καὶ. FG. 23. 37. 47. 71. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. Syr. p. Vulg. boern. Ambrst. (k) + ἡμῶν, D* clar. germ. Ambrst. Siricius semel. Innocent. I. + ὑμῶν. 17. Æth. Siricius semel. (l) ἰησοῦς χριστὸς (χριστ. ἰησ. B.) καὶ (ὁ G. 73.) θεὸς ὁ πατὴρ. BDgr*FG. 73. Syr. Erp. Vulg. ms. boern. Ambrst. ed. Vigil. semel. Cerealis. Auctor de voc. gent. καὶ θεὸς ἰησοῦς χρ. καὶ πατὴρ. 46. ἰησοῦς χρ. ὁ θεὸς πατὴρ. Æth. ἰησοῦς χρ. ὁ πατὴρ. Ar. pol. ἰησοῦς χρ. καὶ ὁ πατὴρ. tol. ἰησοῦς χρ. καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου. Chrys. ed. in comment. καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ. 45. (m) διδοὺς. 72. Ed. (n) = ABD*EFG. 17. 31. 37. 47. 71. 73. Mt. f. k. Syr. utr. (non Arr.) Arm. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a) Œc. Ambrst. Alii. (o) ABDE. 31. 37. 39. 43. 47. 71.

1 Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα
ὁ λόγος τοῦ [p] κυρίου" τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς
2 καὶ πρὸς ὑμᾶς, Καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ
3 πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πιστὸς
δέ ἐστιν ὁ [q] κύριος," ὃς [r] [s] στηρίξει" ὑμᾶς καὶ φυλάξει
4 ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς,
ὅτι ἃ παραγγέλλομεν [t] ὑμῖν," [u] καὶ" ποιεῖτε [x] καὶ
5 ποιήσετε." Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας
εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς [y] # τὴν" ὑπομονὴν τοῦ
χριστοῦ.]
6 [Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ
παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ
7 τὴν παράδοσιν, ἣν [z] παρελάβοσαν" παρ' ἡμῶν. Αὐτοὶ γὰρ
8 οἴδατε, πῶς δεῖ μιμεῖσθαι [a] ἡμᾶς·" Ὅτι οὐκ ἠτακτή-
σαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον [b] ἐφάγομεν" παρά

---

[z] αἱ παρέλαβον. παρέλαβε.

---

73. Mt. c. f. Copt. Æth. Syr. p. Slav. 5 et 8. Vulg. It. Chrys. et Theoph. (etiam in Mt. a et d.) Theodoret. Œc. Ambrst. Vigil. Alii. ‖ καὶ λόγῳ = 17. (p) θεοῦ. G. 17. Vulg. ed. boern. Chrys. in Mt. a bis. Maximus taur. Pel. (q) θεὸς. AD*G. 71. Arm. ed. in m. Vulg. It. Ambrst. Alii. (r) + καὶ. A. 37. 71. Mt. f. Arm. Syr. p. c. ast. Auctor de voc. gent. (s) στηρίσει. B. τηρήσει. FGgr. (t) = D* 17. 67** Vulg. ed. clar. germ. Chrys. in comment. Ambrst. Pel. Beda. (u) = AD*E. clar. germ. (x) = 71. al. 4. ‖ καὶ ἐποιήσατε καὶ ποιεῖτε. FG. boern. item Æth. (y) + ABDEFG. 37. 46. 67. 71. 72. 73. 80. Alii. Mt. a. al. 11. Ed. Patr. gr. (z) A. Bas. ἐλάβοσαν. D* παρέλαβον. D**E. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 67. 72. 74. 108. al. 81. Mt. a. al. 10. Ed. Bas. alicubi. Patr. gr. Item: Æth. Syr. p. Slav. Vulg. clar. germ. Cypr. ter. Lucif. Aug. Ambrst. ed. Pel. παρελάβετε. BFG. 43. 73. 80. Copt. Arm. Antonius. Theodoret. alicubi. Ambrst. ed. Auctor de sing. cler. *accepistis* l. *acceperunt*, boern. (a) ὑμᾶς. Mt. b. c. Slav. 5. δεῖ ὑμᾶς μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Slav. ed. Arm. (b) ἐλάβομεν. 61. al. 14. Mt. a. in marg. k. l. m* Ed. Damasc. Ambrst. ed.

τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, [c] νύκτα καὶ ἡμέραν"
[d] ἐργαζόμενοι," πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν.
Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον 9
δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ, ὅτε 10
ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ
τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Ἀκούομεν 11
γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν [e] ἀτάκτως," μηδὲν
ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. Τοῖς δὲ τοι- 12
ούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν [f] ∾ διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ," ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργα-
ζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δὲ, ἀδελ- 13
φοὶ, μὴ ἐκκακήσητε [g] καλοποιοῦντες." Εἰ δέ τις οὐχ 14
ὑπακούει τῷ λόγῳ [h] ἡμῶν" * διὰ [i] τῆς" ἐπιστολῆς, τοῦ-
τον σημειοῦσθε· [k] = καὶ" μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ,
ἵνα ἐντραπῇ· Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθε- 15
τεῖτε ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ [l] κύριος" τῆς εἰρήνης 16
δῴη ὑμῖν [m] τὴν" εἰρήνην διαπαντὸς ἐν παντὶ [n] ∾ τρό-
πῳ." ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου, [o] ὅ ἐστι ση- 17

---

[f] ∾ *ἐν κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ.* [n] ∾ *τόπῳ.*

(c) *νυκτὸς καὶ ἡμέρας.* BFG. 17. 31. 47. 71. 73. Chrys. in Mt. *a*. (d) *ἀ-γωνιζόμενοι.* 46. (e) = 67** Alii transponunt. (f) ABD*FG. 17. 31. 71. 80. Vulg. It. (Aliæ Verss.) Damasc. Ambrst. Aug. Pel. (g) *καλὸν ποιοῦντες.* FG. *τὸ καλὸν ποιοῦντες.* 73. Mt. a. in marg. b. e. l. m** Chrys. in comment. bis (etiam in Mt. *a*) et alibi. *bene t. bonum facientes,* boern. (h) *ὑμῶν.* 23. 37. 39. al. 8. Mt. f. Ed. Æth. Chrys. ap. Theoph. (i) = FG. (k) = ABD* 17. Chrys. Tert. *ut,* clar. germ. (l) *θεὸς.* FG. Mt. d. m** boern. Vulg. ms. et edit. sixtin. Theoph. Ambrst. Pel. (m) = A. 67** (n) A*D*FG. 17. 49. Vulg. It. Chrys. Ambrst. Pel. *bono,* Aug. (o) = 47.

18 μεῖον" ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. Ἡ χάρις τοῦ
κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. p =
ἀμήν."] q †.

---

q † Πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

(p) = B. 17. 67** Mt. f. α semel. tol. harl. Ambrst. ed. (q) Subscriptiones: πρὸς Θεσσαλονικεῖς β. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τιμόθεον α. DE. item FG. (Sed sequitur Ep. ad Ebræos in ABC. 17. 23. 46. 47. 71. 73. Aliis. Copt. Codd. ap. Epiphanium. Theodoreto, Euthalio, Aliis.) πρὸς Θεσσαλ. β ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν. AB. Alii. Ed. clar**. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν διὰ σιλουανοῦ καὶ τυχικοῦ. Copt. πρὸς Θεσσ. β. ἐγρ. ἀπὸ ῥώμης 71. Alii. Slav. 8. Auctor synops. Œc. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας τῆς πισιδίας διὰ τυχικοῦ. Syr. *missa per Titum et Onesimum*, Prologus lat. ‖ + στιχ. ρϛ. ἀναγνωσ. α. κεφαλ. ϛ.

ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, κατ' ἐπιτα- 1
γὴν [a] θεοῦ, σωτῆρος ἡμῶν, καὶ " [b] † [c] χριστοῦ ἰησοῦ," τῆς
ἐλπίδος ἡμῶν," Τιμοθέῳ γνησίῳ [d] τέκνῳ" ἐν πίστει· 2
χάρις, [e] ἔλεος," εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [f] = ἡμῶν," καὶ
[g] χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν."
[h] Καθὼς " παρεκάλεσά σε [i] προσμεῖναι" ἐν ἐφέσῳ, 3
[k] πορευόμενος εἰς μακεδονίαν," ἵνα παραγγείλῃς τισὶ
μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, Μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ [l] γε- 4

---

[b] † κυρίου. [c] ἰησοῦ χριστοῦ.

(a) τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, θεοῦ, καὶ. 73. 80. Barb. 1. Mt. f. Arm. τοῦ σωτῆρος θεοῦ ἡμῶν καὶ. 37. τοῦ πατρὸς ἡμῶν θεοῦ, καὶ. 10. θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, 17. 31. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, absque καὶ κυρίου. 43. ap. Mill. θεοῦ πατρὸς, καὶ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, 38. 48. 72. Ed. θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν absque καὶ κυρίου, Ambrst. in textu. θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, κυρίου absque καὶ, Ar. pol. ‖ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν I. X. καὶ κυρίου I. X. Mt. h. (b) = AD*FG. 17. 31. 38. 43. 48. 71. 72. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Auctor synops. Chrys. in Mt. α. semel. Ambrst. Ambr. Pel. Post *Christi Jesu* ponit Cassiod. κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Slav. 6. (c) A D*FG. 71. 72. Syr. utr. Erp. Sahid. Vulg. It. Chrys. in comment. (etiam in Mt. α semel.) Ambrst. Ambr. Cassiod. ἰησοῦ. 10. 57. (cum 70.) Mt. d. (d) υἱῷ. 14. (e) πνεῦμα. Sahid. (f) = ABD*FG. 17. 23. 31. 73. Barb. 1. Mt. k. Copt. (non Sahid) Arm. Slav. 3. Vulg. It. Orig. int. Ambrst. ed. Pel. (g) κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. Theodoret. κυρίου I. X. τοῦ σωτῆρος (καὶ σωτῆρος 21.) ἡμῶν. 21. 37. κυρίου I. X., τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Theoph. ms. et in Mt. d. κυρίου I. X., τοῦ κυρίου ἡμῶν. 73. Mt. c. Theoph. ed. (h) = Syr. Erp. (i) περιμεῖναι. D* (k) cum *ires Macedoniam*, Hilar. ms. (l) κενολογίαις. Conject.

νεαλογίαις" [m] ἀπεράντοις," αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι
5 μᾶλλον ἢ [n] οἰκονομίαν" Θεοῦ τὴν ἐν πίστει· (Τὸ δὲ τέλος
τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας,
καὶ συνειδήσεως [o] ἀγαθῆς," καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου·
6 Ὧν τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολο-
7 γίαν, Θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες
[p] μήτε" ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.]
8 [Οἴδαμεν δὲ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομί-
9 μως [q] χρῆται," [r] Εἰδὼς" τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ
κεῖται, ἀνόμοις δὲ [s] καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ
ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, [t] πατραλῴαις
10 καὶ μητραλῴαις," ἀνδροφόνοις, Πόρνοις, ἀρσενοκοί-
ταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ
τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται,
11 [u] Κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ,
12 ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ· [x] — Καὶ" [χάριν ἔχω τῷ [y] ἐνδυνα-

---

[n] ∞ οἰκοδομὴν. οἰκοδομίαν.

(m) *ἀπείρους*. Constitut. *ματαίαις*. Iren. gr. *interminatis*, Vulg. Hilar. Aug. *indeterminatis*, Tert. *indeterminabilibus*, Tert. Ambr. *infinitis*, clar. Iren. int. Ambrst. Aug. *quæ sine fine sunt*, boern. Zeno. (n) AFGgr. I. (BCEH hiant.) 35. 57 (c. al. 7.) 71. 72. 73. 74. 75. 80. 87. 91. 93. 99. et, quod sciamus, codices, excepto D*, omnino omnes. Mt. a. al. 10. id est Mt. omnes. Ed. (etiam Steph. 3.) Copt. Sahid. Arm. Syr. p. Ar. pol. Slav. ms. Chrys. (etiam in Mt. *a*. 9.) Theodoret. Damasc. Photius ms. Theoph. Œc. Pseudo Ath. Vita Theodori studitæ. *legem*, Æth. *veram rationem*, (quasi *ὀρθονομίαν*) Zeno. ‖ *οἰκοδομὴν*. D* Iren. gr. ap. Epiph. *ædificationem*, Syr. Erp. Syr. p. in m. Vulg. clar. boern. (germ. hiat.) Iren. int. Hilar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. *οἰκοδομίαν*. Ed. Sed codex nullus. (o) = FGgr. (p) = 73. 92. 108. Ed. Syr. Arr. (q) *χρήσηται*. A. 73. Clem. (r) *εἰδότες*. clar. Vulg. ms. et edit. sixtin. Chrys. ed. Pel. (s) + *καὶ ἀποστάταις*. 43. (t) *πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις*. ADFG. Alii. Mt. a. f. n. Ed. *πατραλοίαις καὶ μητραλοίαις*. 80. Alii. Mt. d. al. 5. Ed. Alii aliter. (u) + *τῇ*. D* Arm. Vulg. clar. Bas. Ambr. Lucif. Ambrst. Alii. (x) = AFG. 17. 31. 67** 71. 73. 80. 93. Copt. Æth. Arm. Vulg. boern. Chrys. (etiam in Mt. *a* semel.) Theodoret. Theoph. Lucif. Pel. (y) *ἐνδυναμοῦντι*. 17. 72. al. 3. Mt. 9. semel Ed. Theoph.

μώσαντί" με [z] χριστῷ [a] ἰησοῦ" τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι
πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, [b] ∾ Τὸν" 13
[c] πρότερον" ὄντα [d] βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβρι-
στήν· ἀλλ' [e] ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ·
Ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ [f] κυρίου ἡμῶν" μετὰ 14
πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ·] [[g] Πιστὸς" 15
ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς ἰη-
σοῦς [h] ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν
πρῶτός εἰμι ἐγώ· Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν 16
ἐμοὶ [i] πρώτῳ" ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν μα-
κροθυμίαν [k], πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν
ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον· Τῷ δὲ βασιλεῖ [l] τῶν αἰώ- 17
νων," [m] ἀφθάρτῳ," ἀοράτῳ, μόνῳ [n] † θεῷ, τιμὴ [o] καὶ"
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν·)] [Ταύτην 18

---

b ∾ τὸ πρότερον ὄντα. n † σοφῷ.

(z) + ἐν. D* 3. Æth. Arm. clar. boern. harl* Theoph. ed. Ambrst. ed. Beda. (a) = 3. 38. 72. Mt. a semel. Ed. Alii transp. ‖ θεῷ ἰησοῦ χριστῷ. 61. item Vigil. (b) τὸ A D*FG. 17. 67** 80. al. 4. Mt. a. Dial. c. marcion. (c) ποτε. 37. (d) + με. A. 73. (e) + καί. 49. al. 3. Mt. n. Ed. + διὰ τοῦτο. D* gr. (f) θεοῦ. 33. 35. Mt. d. Chrys. in comment. (etiam in Mt. a.) semel. Theoph. (g) *humanus*, Codd. ap. Hier. Julianus pelag. Aug. bis. (semel *fidelis*.) Idacius. Ambrst. (h) + ὁ θεός. Or. ed. (i) = D* Æth. clar. Aug. alicubi. Ambrst. πρῶτον 37. 39. 61. al. 10. Mt. b. semel. al. 4. Ed. Copt. Sahid. Slav. 5. Theodoret. (k) + αὐτοῦ. D. Syr. Arr. Copt. Sahid. clar. Aug. semel. Item Æth. et Theodoret. (l) = Chrys. in comment. αἰωνίῳ. Sahid. (m) ἀθανάτῳ D* Syr. p. in m. *immortali*, Vulg. clar. Tert. Novatian. Alii. ‖ Post ἀοράτῳ addunt ἀθανάτῳ FG. boern. *immortali, invisibili, incorruptibili*, Aug. semel. (n) = AD* FG. 37. Syr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. It. Eus. Cyr. Chrys. in comment. semel. Theodoret. in comment. et alibi. Œc. in comment. Tert. Novatian. Aug. Cerealis. Ambrst. Pel. Habent Ar. pol. Nyss. Naz. Pseudo Ath. Epist. 6. episcop. ad Samosat. Chrys. in textu et semel in comment. Theodoret. in textu. Theoph. ‖ θεῷ ἀοράτῳ μόνῳ, τιμὴ αὐτῷ καὶ δόξα. Sahid. (o) = 61. 72. al. 15. Mt. d. l. n. Ed.

τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον τιμόθεε,
κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρα-
19 τεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, "Ἔχων πίστιν καὶ
ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες [p] ἀπωσάμενοι," περὶ τὴν
20 πίστιν ἐναυάγησαν· "Ὧν ἐστιν ὑμέναιος καὶ ἀλέξαν-
δρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ
βλασφημεῖν.]
1 [[q] Παρακαλῶ" οὖν πρῶτον [r] πάντων" ποιεῖσθαι δεή-
σεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων
2 ἀνθρώπων· Ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπερο-
χῇ ὄντων· ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν
3 πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. Τοῦτο [s] γὰρ" καλὸν
4 καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, "Ὃς
πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
5 ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἷς γὰρ θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ
6 καὶ ἀνθρώπων, [t] ἄνθρωπος" [u] χριστὸς ἰησοῦς," Ὁ δοὺς
ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων· [x] τὸ μαρτύριον καιροῖς
7 ἰδίοις," [y] Εἰς ὃ ἐτέθην" ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος,
(ἀλήθειαν λέγω [z] †, οὐ ψεύδομαι,) [a] διδάσκαλος"
ἐθνῶν ἐν [b] πίστει" καὶ ἀληθείᾳ.]

---

[z] † ἐν χριστῷ.

(p) μὴ ἀπωσάμενοι. 49. ap. Wetst. (q) παρακάλει D*FG. Sahid. clar. boern. Hilar. Ambrst. ed. Cassiod. alicubi. ‖ Orig. ter ut rec. (r) = FG. boern. Or. semel. (s) = A. 17. 67** Copt. Sahid. (t) = Chrys. ed. (u) ἰησοῦς χριστὸς. 70. 72. Mt. d. e. g. a. Ed. Chrys. Theodoret. ms. Theoph. (x) οὗ τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις ἐδόθη. D*FG. (item, absque ἐδόθη, 66** 80. Vulg. ed. sixtin. Mt. d.) clar. boern. harl* Ambrst. ‖ τὸ μαρτύριον] = A. τὸ γὰρ μαρτύριον. 43. τὸ μυστήριον. 11. (y) ἐν ᾧ ἐτέθην. FG. *in quo positus sum*, Vulg. clar. boern. Hier. Ambrst. Z. ἐπιστεύθην. A. (z) = AD*FG. 6. 23* 31. 47. 57 (cum 3. 49.) 67** 70. 71. 73. 75. al. 9. Mt. b. e. f. k. ψ. Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. a. 9.) Damasc. Theoph. Œc. (sed non Mt. d. g. n.) Ambrst. Pel. (a) = Sahid. ἐγενόμην διδάσκαλος. Arm. (b) πνεύματι. A.

[Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ 8
τόπῳ, ἐπαίροντας [c] ὁσίους" χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ
[d] ∾ διαλογισμοῦ." Ὡσαύτως [e] καὶ τὰς" γυναῖκας ἐν 9
καταστολῇ [f] κοσμίῳ," μετὰ αἰδοῦς [g] καὶ σωφροσύνης,
κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν [h] πλέγμασιν," [i] ἢ χρυσῷ," ἢ
μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, Ἀλλ', ([k] ὃ" 10
πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν,) δι' ἔρ-
γων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑπο- 11
ταγῇ. [l] ∾ Γυναικὶ δὲ διδάσκειν" οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ 12
αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ 13
πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα εὔα. Καὶ ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· 14
ἡ δὲ γυνὴ [m] ∾ ἀπατηθεῖσα," ἐν παραβάσει γέγονε·
Σωθήσεται [n] δὲ" διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν [o] μείνωσιν" 15
ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.]
[[p] Πιστὸς ὁ λόγος·" εἴ τις ἐπισκοπῆς [q] ὀρέγεται," 1
καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπί- 2

---

[d] ∾ διαλογισμῶν. [l] ∾ διδάσκειν δὲ γυναικὶ. [m] ∾ ἐξαπατηθεῖσα.

(c) ὁσίως. 1. 17. 35. Mt. d. k. Orig. bis. (quater ὁσίους.) Chrys. ap. Niceph. (d) FG. 17. 31. 47. 67* 71. 73. 74. 75. 80. al. 7. Mt. l. Syr. utr. boern. Or. ter. (sed ter ut rec.) Eus. Macar. Bas. Theodoret. in comment. et alibi. Damasc. Hier. (e) = A. 71. ‖ τὰς = D*FG. 67** 73. Or. (f) κοσμίως D*FGgr. 17. Or. bis. κοσμίᾳ 33. 35. Theoph. τιμίᾳ. 43. (g) + καὶ εὐλαβείας. 23. (h) καταπλέγμασιν. A. + ἀργυρίῳ. 38. 72. Barb. 1. Ed. (i) χρυσίῳ. 73. 80. καὶ χρυσίῳ AFG. καὶ χρυσῷ. D* Or. Syr. clar. ἢ χρυσίῳ. 31. 38. 71. 72. Mt. d. k. a. Utrumvis boern. (k) ὡς. 1. 71. 91. Mt. b. e. Arm. Cypr. (l) ADFG. 31. 37. 39. 71. 73. 80. Mt. f. k. Ed. Arm. Vulg. It. Cypr. Hier. Ambrst. διδάσκειν post ἐπιτρέπω ponit Chrys. in comment. et in Mt. 9 semel. (m) AD*FG. 17. 28. 32. 67* 71. 73. 80. Mt. k. Bas. Chrys. alicubi. (n) γὰρ. Dgr. (o) μείνῃ. Slav. 5 et ed. Vulg. boern* Hier. semel. (p) Ad antecedentia referunt Chrys. Œc. Theoph. ‖ πιστὸς] ἀνθρώπινος. D. clar. (Utrumvis boern.) Ambrst. (sed non attingit in comment.) Sedul. Cf. cap. 1. 15. (q) ἐφίεται. 4*

ληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, [r] νηφάλιον," [s] σώφρο-
3 να," κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· Μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην [t] †· ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον·
4 Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν
5 ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου
οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμε-
6 λήσεται;) Μὴ νεόφυτον· ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα
7 ἐμπέσῃ [u] τοῦ διαβόλου· Δεῖ δὲ [x] = αὐτὸν" καὶ μαρ-
τυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνει-
8 δισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους
ὡσαύτως [y] σεμνούς," μὴ [z] διλόγους," μὴ οἴνῳ πολλῷ
9 προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, Ἔχοντας τὸ [a] μυστή-
10 ριον" τῆς [b] πίστεως" ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Καὶ [c] οὗ-
τοι" δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, [d] εἶτα" διακονείτω-
11 σαν, [e] ἀνέγκλητοι ὄντες." [f] Γυναῖκας ὡσαύτως" σεμ-
12 νάς, μὴ [g] διαβόλους," [h] νηφαλίους," πιστὰς ἐν πᾶσι. Διά-

---

[r] νηφάλεον. [t] † μὴ αἰσχροκερδῆ.
[h] νηφαλέους.

(r) AD* Alii. Mt. d. f. k. l. m. Ed. Or. Naz. Bas. Chrys. Alii. *νηφάλαιον*. 71. Mt. b. c. h. n. (s) *ἐν σωφροσύνῃ*. Sahid. *bene moratum*, Tert. *prudentem*, Vulg. clar. *pudicum*, Hier. Ambrst. Post *κόσμιον* addit *pudicum*, Vulg. ed. (t) = ADFG. 6. 17. 23* 31. 46. 57 (cum 68. 71.) 67** 73. 80. 93. 108. al. 12. Mt. f. Syr. Arr. Copt. Sahid. ut videtur. Æth. Arm. Syr. p. (habet in m.) Vulg. It. Orig. int. Bas. ms. Constitut. Isidor. Antiochus. Chrys. in comment. et in Mt. *a* et 9. Theodoret. et Damasc. in Mt. g. Theoph. etiam in Mt. d. Œc. in Mt. n. Tert. Hier. Ambrst. Pel. ‖ + *μὴ πλεονέκτην*. 61. (u) + *καὶ παγίδα*. 49. 71. 93. Mt. a. k. item d. Æth. Constitut. Bas. Theodoret. ms. Theoph. ms. (x) = AFGH. 17. Copt. (non Sahid.) boern. (y) = 46* (z) *διχολόγους*. 28. *διαλόγους*. 37. Mt. d. Theodoret. ms. (a) *ministerium*, Hier. Gildas. Sedul. alicubi. (b) *ἀναστάσεως*. 61. (c) *αὐτοί*. H. 73. (d) *καὶ οὕτω*. D* Vulg. clar. Hier. Ambrst. (e) *ανεγκλητοι εχοντες* Sic G. *nullum crimen habentes*, Vulg. boern. Hier. *sine crimine*, Ambrst. (f) *ὡσαύτως καὶ γυναῖκας αὐτῶν*. Arm. (g) *διλόγους*. Chrys. etiam in Mt. *a*. 9. (h) AG

κονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. [Οἱ γὰρ καλῶς 13
διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται,
καὶ πολλὴν παῤῥησίαν [i] ἐν πίστει τῇ ἐν" χριστῷ ἰη-
σοῦ.] Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν [k] πρός σε 14
[l] ∾ τάχιον·" Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς, πῶς δεῖ 15
[m] ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
θεοῦ ζῶντος.

* [n] στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς [o] ἀληθείας" * [p] Καὶ" 16
ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς [q] εὐσεβείας" μυστή-
ριον· * [r] ὃς" [s] ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύ-

---

[l] ∾ ἐν τάχει. [r] ∾ ὃ ∾ θεός.

D*H 72. 75 al. 8. pluresve. Mt. d. k. l. m. Ed. Chrys. (etiam in Mt. 9.) Alii. Cf. vs. 2. νηφαλαίους. G. 39. 72. al. 5. Mt. b. n. item α. (i) ἐν. 46* τὴν ἐν πίστει, Chrys. in comment. ἐν πίστει τὴν ἐν. G. (k) = FGgr. 67** Arm. Ante ἐλθεῖν ponit 46. Vulg. ed. (l) ACD* 17. 71. 73. ταχίως. Chrys. in Mt. α. 9. (m) + σε. D* Arm. Vulg. clar. Orig. Ambrst. ‖ πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ζῶντος ἀναστρέφεσθαι, ἥτις (ὅστις?) ἐστὶν στύλος. καὶ ὁμολογουμένως κ. τ. λ. omissis. ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος et καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, et addito ζῶντος post θεοῦ, Sahid. (n) Hic interstinguunt 75. Ed. (o) ἐκκλησίας. 66 in m. Mt. d. f. ‖ Post ἀληθείας novam periodum inchoant Codd. Vers. Patr. gr. et lat. Ed. (p) ὃ καὶ. 61. *et quidem*, Ambrst. (q) ἐκκλησίας. 73* *justitiæ*, Syr. Erp. *justitiæ s. veritatis*, Æth. *hujus pietatis*, Ambrst.

(r) Ut ipsi nobis constaremus, lectionem ὃς, loco vulgatæ θεὸς, salvo tamen uniuscujusque lectoris judicandi facultate pollentis judicio, in textum recepimus. Postulabant enim hoc leges criticæ, quarum summam in prolegomenis volumini priori præmissis proposuimus, quas doctissimi critici suo assensu comprobarunt, et ad quarum normam universum Novi Test. textum in hac editione conformare studuimus. Tuentur scilicet hanc lectionem antiquissimi omnium classium testes, eademque internis etiam veri indiciis nobis sese commendat. Contra vero vulgatum θεὸς nec alexandrinæ nec occidentalis recensionis primitiva lectio fuit, neque argumentis ex ipsa lectionis indole desumtis defendi potest, sed

ματι, ὤφθη [t] ἀγγέλοις," ἐκηρύχθη [u] ἐν" ἔθνεσιν, ἐπι-

---

juniorum tantum codicum, ad constantinopolitanam potissimum recensionem pertinentium, numero et recentiorum patrum græcorum ancipiti fide nititur, nec in ullo antiquitatis monumento, seculo quarto exeunte anteriore, reperiri potuit. Scilicet

A) quod attinet ad *testes* pro lectione quaque militantes, I. *Codices* ACFGgr. 17. 73. legunt ὅς, D* habet ὅ, cæteri, quos novimus, omnes, etiam Matthæiani 13, Alteriani 8 et Birchiani 32, exhibent θεός. Hiant vero hoc loco BEH aliique nonnulli. Cæterum codices A et C a prima manu non $\overline{\Theta\Sigma}$, ut nonnullis visum fuerat, sed ΟΣ habuisse, in codice autem D primitus O lectum idque a correctore multo juniore in ΘΣ mutatum esse, copiose in Symbolarum criticarum tomo 1. pag. VIII-LIV et tomo 2 pag. 56-76 demonstravimus, ad quem librum lectores ablegare liceat. II. E *Versionibus* Arabica polygl. et slavonica ms. et ed. exhibent solæ θεός, cæteræ omnes non θεός, sed pronomen ὅς sive ὅ exprimunt. Nempe Copt. Sahid. et Syr. p. in m. ὅς, *qui*; Vulg. vero et It. (clar. boern.) ὅ, *quod*; Syr. utr. Erp. Æth. et Arm. alterutrum legerunt pronomen, sive *qui* sive *quod*. Tot vero versiones vetustas e latina esse interpolatas, hanc autem e Cyrilli aliusve græci patris scholio corruptam fuisse, nemo, qui sacri textus historiam et genuinas criticæ artis leges bene cognitas habet et perspectas, persuaderi sibi hodie patietur. III. *Patres* a) *latini* omnium seculorum omnes legerunt *mysterium s. sacramentum* QUOD *manifestatum etc.* licet de Christo intelligerent. Sic Hilar. Aug. Pelag. Julian. pelag. Fulgent. Idacius. Ambrosiaster. Leo M. Victorin. Cassian. Gregor. M. Vigil. taps. Beda. Chrysologus. Martinus I. in epist. ad Joannem Philadelph. in Mansi collect. amplis. concilior. vol. 10. pag. 813. (sed in versione græca ibidem extat ὅς.) Solus Hier. in Es. 53, 11, et Acta concilii constantinop. 2. collatione 4 in excerpto 58. e Theodori mopsuest. libro 13 de incarnatione (ap. Mansium vol. 9. pag. 221.) latine habent: QUI *manifestatus est in carne, justificatus est in spiritu.* De Patribus vero b) *græcis*, observandum est: 1) Antiquissimis temporibus rarissime hunc locum a Patribus excitatum esse, ne contra Arianos quidem, initio controversiæ Arianæ. Nec Cyr. alex. provocat ad h. l. contra Julianum Imp. negantem Jesum a Paulo unquam appellatum fuisse Deum; neque voca-

στεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. Τὸ δὲ πνεῦμα 1

---

bulum θεὸς opponit Nestorio. 2) Ad Christum referri potuit hoc dictum a Patribus, sive ὃ legerent sive ὅς, ut a Latinis factum hoc esse jam notavimus. Hinc Christum ipsum nonnulli μυστήριον nominare solebant, et scribere potuit v. c. Justinus ad Diognet: ἀπέστειλε λόγον ἵνα κόσμῳ φανῇ, ὃς διὰ ἀποστόλων κηρυχθεὶς ὑπὸ ἐθνῶν ἐπιστεύθη. Orig. c. Cels. 3. Ἰησοῦς ἐν δόξῃ ἀναλαμβάνεσθαι λέγεται. Idem in Rom. 1, 2. interprete Rufino: *Is qui* VERBUM *caro factus apparuit positis in carne, sicut apostolus dicit,* QUIA (fortasse *qui*) *manifestatus est in carne, justificatus* etc. Theodotus epitom. 18. ὁ σωτὴρ ὤφθη κατιὼν τοῖς ἀγγέλοις. Basil. Ep. 65. τοῦ μεγάλου μυστηρίου ὅτι ὁ κύριος ἐφανερώθη ἐν σαρκί. Ergo simili ratione scribere etiam potuit Ignat. ad Eph. θεοῦ ἀνθρωπίνως φανερουμένου. Auctor Constitut. apost. 7, 26. θεὸς κύριε ὁ ἐπιφανεὶς ἡμῖν ἐν σαρκί. Hippol. c. Noet. 17. οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον θεὸς ἐν σώματι (sed θεὸς καὶ ἄνθρωπος idem ap. Theodoret.) ἐφανερώθη. Gregor. thaumat. s. Apollinaris potius ap. Phot. cod. 230. et alii: θεὸς ἐν σαρκὶ φανερωθείς. E talibus igitur phrasibus et e locutionum in commate hoc extantium ad Christum applicatione neutiquam colligere licet, patres hosce legisse θεός. 3) Nonnulli patres græci certe non legerunt θεός. Clem. alex. ap. Œcum. in h. locum: μυστήριον μεθ', ἡμῶν εἶδον οἱ ἄγγελοι, τὸν χριστόν. Cyr. alex. (qui sæpe quidem habet θεὸς in Operum editionibus, sed perperam, uti docuimus in Symbolis criticis tom. I. pag. XLIII.) de recta fide ad Theodosium: τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον, τουτέστι χριστὸς, ὃς ἐφανερώθη —— οἶμαι οὐχ ἕτερον τὸ τῆς εὐσ. μυστήριον, ἢ αὐτὸς ἡμῖν ὁ ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς λόγος, ὃς ἐφανερώθη etc. et ad Regin. 1. τίς ὁ ἐν σαρκὶ φανερωθείς; ἢ δῆλον ὅτι πάντη τε καὶ πάντως ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος. οὕτω γὰρ ἔσται μέγα τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. et de Adorat: ἐν ἑκάστῳ στύλῳ χριστὸς τῆς ἐκκλησίας τὸ ἔρεισμα καὶ τῆς ἀληθείας ἑδραίωμα, κατὰ τὴν τοῦ παύλου φωνήν. Idem Cyr. legit ὃς in explanatione anathematismi 2 ms. et in catenis codicum 16. 20. 22. 27. etc. et ap. Marium Merc. et Photium ms. et Œcumenium. 4) Nonnulli qui pro lectione θεὸς laudari solent, aut perperam afferuntur, aut non extra dubitationem positi sunt, e. gr. Athan. ad Serap. ep. 4. et de Incarnat. t. 3. p. 33. Sed in priori loco codices plerique ea omittunt verba, quæ huc trahi solent. Ora-

[x] ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν [y] ὑστέροις″ καιροῖς ἀποστήσονταί

---

tio vero de Incarnat. Athanasii non est. De Cyr. alex. modo diximus. Atque huc referendus etiam esse videtur Gregorius nyss. cui editores quidem attribuunt θεὸς ἐφανερώθη, qui vero in Antirrhet. adv. Apollinar. p. 138. τὸ μυστήριον ait ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη· καλῶς τοῦτο λέγων· οὗτος ὁ ἠνέμιτερος λόγος. Itaque ὃ legisse videtur, aut etiam ὅς. 5) θεὸς omnino legerunt Chrys. Theodoret. Damasc. Œcum. Theophyl. 6) ὃς legerunt Cyr. alex. et Theodor. mopsuest. (de quibus, ut et de Hieron. jam diximus,) Epiph. Gelas. cyzicen. s. Macar. hieros. ap. Gelas. in actis concilii nicæni Libr. 2. cap. 23. teste Wetst. (sed concil. Harduini tomo I. p. 418. vel Mansii vol. 2. pag. 871. habetur ὃ gr. et lat.) Præterea sermo inter opera Chrys. t. 10. p. 764. ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὤφθη ἀγγέλοις, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ — αὐτῷ ἡ δόξα. Tandem ὃς habuerunt codices eorum, qui Macedonium sub Anastasio Imp. ὃς in θεὸς mutasse narrarunt. 7) ὃ occurrit ap. Gelas. Cyzic. l. c. et in Serm. de incarnat. inter opera Chrys. t. 8. p. 214. Apud Cyrill. Scythopol. legitur: ἐν ἱερουσαλὴμ τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας ἐφανερώθη μυστήριον. Adde Gregorium nyss. l. c.

B. Si trium istarum lectionum bonitatem in se spectare velimus, 1) ex unaquaque sensum elici posse bonum, imo eundem, deprehendemus. 2) Lectio ὃς difficilior est et insolentior cæteris. 3) E lectione ὃς reliquarum ortus optime explicari potest. Nimirum ΟΣ facile transiit in ΘΣ, cum librarii non ignorarent, locum hunc vulgo de θεῷ λόγῳ intelligi. Similiter e μυστήριον ΟΣ facillime ortum est μυστήριον Ο. Contra vero, si ΘΣ, quod Christianorum pæne omnium persuasioni valde consentaneum erat et satis planum esse videbatur, genuinum fuisset, nemo inde effinxisset Ο, vix quisquam ΟΣ. Nec credibile est, ex θεὸς, omissa a festinante librario syllaba priore, paginam aut lineam præcedentem forsan terminante, factum esse ὃς: nam ab antiquissimis inde temporibus, quod sciamus, θεὸς constanter scriptum fuit ΘΣ, in quo scribendi compendio librariis notissimo nemo facile errare potuit. Ac si vel maxime scriba aliquis vocabulum θεὸς quatuor literis exarare consuevisset, sine dubio tamen compendium istud usurpasset, sicubi in paginæ aut lineæ fine spatii angustia duas duntaxat literas admisisset. Tandem, si ὃ primitivam scripturam fuisse sumas, difficulter explicare poteris, quomodo ὃς ex illo enatum sit. — Ergo, si fortuito casu et e librariorum negligentia lectionis va-

τεως τῆς [s a] πίστεως", [b] προσέχοντες πνεύμασι [c] ∾ πλά-
νοις" [d] καὶ" διδασκαλίαις [e] δαιμονίων", Ἐν ὑποκρίσει 2
ψευδολόγων, [f] κεκαυτηριασμένων" τὴν [g] ἰδίαν συνείδη-
σιν", Κωλυόντων γαμεῖν, [h i] ἀπέχεσθαι" βρωμάτων, ἃ 3
ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν [k] μετὰ εὐχαριστίας"
τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι [πᾶν 4
κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, [l] μετὰ εὐ-
χαριστίας λαμβανόμενον·" Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λό- 5
γου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.] Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς 6
ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος [m] ἰησοῦ χριστοῦ", ἐντρε-

---

[c] ∾ πλάνης.

---

rietas enata est, ὃς recte præfertur; sin consulto textus mutatus fuit, certe Θεὸς quam maxime suspectum est. Confirmatur hoc eorum librorum, in quibus primitiva scriptura secundis curis immutata est, nimirum codicum AC et D, exemplo. In nullo horum Θεὸς transmutatum fuit in ὃ vel ὅς; sed potius ex ὅς aut ὃ correctores effinxerunt Θεός. (s) + γάρ. 52. (t) ἀνθρώποις 5. Clem. ap. Œc. (u) = 7. 33. 35. Mt. d. Ed. Vulg. clar. Theoph. Ambrst. Hilar. Victorin. (x) + ἁγίων. Arm. (y) ἐσχάτοις. 17. (z) + ὑγιαινούσης. Ath. aliquoties. Socrates. Gelas. cyzic. (a) *a veritate*, clar. (b) + ἔσονται γὰρ νεκροῖς λατρεύοντες, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰσραὴλ ἐσεβάσθησαν. Epiph. (c) 31. 37. 61. 66** 73. 87. 93. al. 13. Mt. d. e**f. Ed. Vulg. Justin. Clem. ms. Or. semel vel bis. Ath. Method. Bas. Nyss. Epiph. Cyr. Theoph. Alii. (Utrumque habent Chrys. in Mt. a. 9. et Theodoret. et Aug.) Ambr. Pel. (d) = D* clar. Novatian. Lucif. Hilar. Ambrst. Vigil. (e) δαιμόνων. Mt. d. a. Chrys. Theoph. Utrumque Epiph. et Theodoret. (f) καὶ κεκαυτηριασμένων. 39. Vulg. Pel. καὶ καυτηριασμ. 71. κεκαυστηριασμ. A. al. 6. Mt. c, item a. ψ. Or. ed. Cyr. Theodoret. alicubi. (g) συνείδησιν. 41. 46* Clem. Archelaus. Ambrst. συνείδησιν ἑαυτῶν. D* οἰκείαν συνείδησιν. Or. semel. *Suam consc.* Vulg. boern. *consc. suam*, clar. Novat. Lucif. Aug. Ambrst. Alii. (h) + *et jubentium*, Orig. int. (i) ἀντέχεσθαι. Conject. Isidori pel. ἀπεχόντων. Erp. Faustus manich. (k) = Mt. d. Arm. Chrys. in comment. (etiam in Mt. a. 9.) semel. (l) = Cyr. aliquoties. (m) χριστοῦ ἰησοῦ. ADFG. 37. 46. 71. 72. 73. pluresve. Mt. a. e. g. Ed. Copt. Arm. Syr. p. Vulg. It. Theodoret. ed. Ambrst. Pel.

φόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ [n] τῆς καλῆς δι-
7 δασκαλίας", [o] ᾗ" παρηκολούθηκας. Τοὺς δὲ βεβήλους
καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν
8 πρὸς εὐσέβειαν. Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέ-
λιμός ἐστιν, [p] ∾ ἐπαγγελίαν" ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν
9 καὶ τῆς μελλούσης.] [Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης
10 ἀποδοχῆς ἄξιος. Εἰς τοῦτο γὰρ [q] — καὶ" κοπιῶμεν
καὶ [r] ∾ ὀνειδιζόμεθα", ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι,
ὅς ἐστι [s] σωτὴρ" πάντων [t] ἀνθρώπων", μάλιστα [u] πι-
11 στῶν. Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε.
12 Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύ-
πος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγά-
13 πῃ, [x] † [y] ἐν πίστει", ἐν ἁγνείᾳ. Ἕως ἔρχομαι, πρόσ-
εχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.
14 Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ [z] πρεσβυ-

---

p ∾ ἐπαγγελίας. r ∾ ἀγωνιζόμεθα. x † ἐν πνεύματι.

(n) τῇ καλῇ διδασκαλίᾳ. 45. 69. 91. Barb. 1. Codd. ap. Stapul. Syr. Arr. Sedul. ‖ = καλῆς. Mt. d. f. Chrys. in comment. semel. (o) ἧς. A. 80. (p) ἐπαγγελίας. 31. 37. 39. 46. 67* al. 20. Mt. a. (habet utrumque) g. al. 6. Ed. Syr. p. in m. (q) = ACD. 17. 47. 67** 80. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. clar. Chrys. (etiam in Mt. a. 9.) Ambrst. Paulin. Pel. (r) ACFGgr. 31. 39. 47. 71. 73. 93. Mt. g. Syr. p. Chrys. ed. alicubi. *persecutiones patimur*, Ambrst. (s) σωτήρ. 43. Syr. p. in m. Antiochus. (t) = 31. 43. 93. Chrys. in comment. Vigil. (u) + τῶν. 74. 93. al. 2. Mt. s. Æth. Clem. (x) = ACDFG. 31. 47. 70. 71. 73. 93. Apost. 1. Mt. x. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. (etiam in Mt. a. 9.) Hesych. Auctor de singul. cleric. Hier. Aug. Ambrst. Fulgent. Pel. (y) = 49. (z) πρεσβυτέρου 37. harl** marian.

τηρίου". Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι· [a] ἵνα σοῦ ἡ 15
προκοπὴ φανερὰ ᾖ [b] = ἐν" πᾶσιν.] [c] "Επεχε" σεαυτῷ, 16
καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· [d] ἐπίμενε αὐτοῖς." τοῦτο γὰρ
ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.]

[Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς 1
πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· [e] Πρεσβυτέρας", 2
ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

Χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. Εἰ δέ τις χήρα 3 4
τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, [f] μανθανέτωσαν" πρῶτον τὸν ἴδιον
οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
τοῦτο γάρ ἐστιν [g] † ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ 5
δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν,
καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυ-
κτὸς καὶ ἡμέρας· Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. 6
Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. Εἰ 7 8
δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων, οὐ [h] προ-
νοεῖ," τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.
Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα * [i] γε- 9

---

[g] † καλὸν καὶ.

(a) + *in his intellige*, Slav. (b) = ACDFG. 17. 31. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. It. Clem. Chrys. Cyr. Ambrst. Pel. (c) πρόσεχε. 6. 17. 67** 74. 80. 93. Syr. p. in m. (Chrysostomus sic interpretatur.) (d) = Æth. ἐπίμενε ἐν αὐτοῖς. D* Vulg. ed. clar. Ambrst. Pel. καὶ αὐτοῖς ἐπίμενε. Arm. (e) πρεσβύτιδας. 67** Mt. d. Theoph. (f) μανθανέτω. 3. 35. Vulg. clar. Ambr. Aug. Ambrst. Pel. (g) = ACDFG. 6. 10. 23. 31. 39. 46. 47. 71. 74. 75. 93. al. 23. et Barb. 5. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Slav. Vulg. It. Chrys. (etiam in Mt. α. 9.) Theodoret. Damasc. Theoph. Œc. Ambrst. Aug. Ambr. Pel. (h) προνοεῖται. D*FG. Mt. g. (i) Sequentibus jungunt 80. 87. Mt. a. Arm. Vulg. clar. Theodoret. Ambrst. Pel. Ad antecedentia referunt Chrys. Alii.

10 γονυῖα", ἑνὸς ἀνδρὸς γυνὴ, Ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυ-
ρουμένη· εἰ [k] ἐτεκνοτρόφησεν", εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ
ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ
11 ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε.] [Νεωτέρας δὲ χήρας πα-
ραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ, γα-
12 μεῖν θέλουσιν· Ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πί-
13 στιν ἠθέτησαν. Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι πε-
ριερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ
14 φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. Βού-
λομαι οὖν [l] νεωτέρας [m] γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσπο-
τεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδο-
15 ρίας χάριν. [n] Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ
16 σατανᾶ. Εἴ τις [o] — πιστὸς ἢ" πιστὴ ἔχει χήρας,
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα
ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
ἀξιούσθωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες [p] ἐν" λόγῳ καὶ
18 διδασκαλίᾳ. Λέγει γὰρ ἡ γραφή· [q] βοῦν ἀλοῶντα
οὐ φιμώσεις"· καὶ ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ.

(k) ἐτεκνοφόρησεν. FGgr. (l) + τάς. D* 37. 73. 80. (m) + χήρας 39. 67* 73. al. 13 et Barb. 1. Mt. a** al. 4. Ed. Slav. (exc. 3. 5.) Chrys. (etiam in Mt. 9. α. semel.) Theodoret. Hier. Ambrst. ed. (n) Vs. 15 = 67** (o) = ACFG. 17. 47. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. harl* Ath. ‖ = ἡ πιστή. Vulg. ed. Ambr. Aug. Pelag. ‖ Εἴ τις πιστὴν ἔχει χήραν. Æth. *si quis fideles habet viduas* boern. Vulg. ms. ‖ Receptæ consonant D. Syr. Arr. etc. clar. tol. Vulg. ms. Ambrst. (p) = FGgr. (q) οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα AC. 37. 57. 73. 80. Mt. d. f. k. Ed. Copt. Arm. Vulg. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Œc. Theophyl. Ambrst. Pelag. ‖ φιμώσεις] κημώσεις D*

Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, [r] ἐκ- 19
τὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων". Τοὺς [s] ἁμαρ- 20
τάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φό-
βον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ 21
[t] = κυρίου" [u] ἰησοῦ χριστοῦ", καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγ-
γέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς [x] προκρίματος, μη-
δὲν ποιῶν κατὰ [y] πρόσκλισιν". [Χεῖρας ταχέως μη- 22
δενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις.
Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ 23
ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν [z] σου", καὶ τὰς πυκνάς
σου ἀσθενείας.
Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προ- 24
άγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν.
Ὡσαύτως καὶ τὰ [a] καλὰ ἔργα" πρόδηλά [b] ἐστι·" καὶ 25
τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ [c] δύναται."
Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν [d] δοῦλοι", τοὺς [e] ἰδίους" δε- 1
σπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ

(r) = Codd. lat. ap. Hier. Cypr. Ambrst. Pel. Cassiodor. Primas. Œcum. (s) + δὲ AD* clar. Theophyl. Ambrst. Hier. || post ἁμαρτ. ponunt FG. boern. Vulg. ms. (t) = AD* FG. 17. 31. 73. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. Vulg. It. Clem. Ath. Basil. Theodoret. Hilar. Lucif. Ambrst. Pel. Sedul. (u) χριστοῦ ἰησοῦ AD* G. 17. 31. 73. Verss. et Patr. qu. (x) + αὐτός. Slav. (exc. rec.) (y) πρόσκλησιν. AD. 10. 23. 31. 37. 46. 67* 72. 80. al. 26. Mt. b. c. d. k* al. 6. Ed. Copt. Slav. 5. ant. Ath. Bas. (habet utrumque) Suidas. Chrys. ed. et in Mt. 9. a. Œc. ms. Theophyl. notat utrumque. χάριν 93. (z) = AD* 17. clar. Ambrst. Gaudent. || = bis Arm. (a) ἔργα τὰ καλὰ AD FG. 37. Mt. f. Vulg. clar. boern. Theophyl. Aug. Ambrst. Pel. ἔργα καλὰ 71. (b) εἰσι DFG. 17. 67* || = A. 67* (c) δύνανται AD. 17. 67. 71. 73. al. 16. Mt. a. c. n. Ed. Theodoret. Œc. ed. (d) δούλου Ggr. δουλείας 73. (e) οἰκείους 61. Mt. d. Theophyl.

ὄνομα τοῦ [f] θεοῦ" καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.
2 Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν,
ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι
πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς [g] εὐεργεσίας" ἀντι-
λαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε, καὶ παρακάλει.
3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ [h] προσέρχεται"
ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ,
4 καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, [i] Τετύφωται",
[k] μηδὲν" ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ
λογομαχίας, ἐξ ὧν [l] γίνεται" [m] φθόνος", [n] ἔρις",
5 [o] βλασφημίαι", [p] ὑπόνοιαι" πονηραί, [q] διαπαρατριβαὶ" διε-
φθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ [r] ἀπεστερημένων"
τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν.
6 [s] = ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων". Ἔστι δὲ πορισμὸς
7 μέγας ἡ εὐσέβεια [t] μετὰ αὐταρκείας. Οὐδὲν γὰρ εἰσ-
ηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον· [u] — δῆλον", ὅτι οὐδὲ ἐξε-

---

[q] παραδιατριβαὶ.

(f) κυρίου D* 17. Vulg. clar. Pel. Ambrst. in textu. Gelas. (g) ἐργασίας 45. εὐσεβείας FG. gr. 46. (h) προσέχεται s. προσέχει. Conject. (i) τετύφλωται 61. (k) = 61. (l) γίνονται D* clar. (m) φθόνοι D* Vulg. clar. boern. Lucif. Pelag. Ambrst. ed. (n) ἔρεις DG. Vulg. clar. boern. Lucif. Ambr. Ambrst. Pel. ‖ + ζῆλος 46. (o) καὶ βλασφημίαι, καὶ Copt. Sahid. (p) ὑποκρίσεις. 49. (q) ADFG. 10. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 57. (c. al. 5.) 61. 67. 71. 72. 73. 74. 75. 80. 108. al. 30. Mt. a. al. 7. Ed. Clem. Basil. Chrys. (et ap. Mt.) Theodoret. Hesych. Suid. Damasc. Antioch. Œcum. Alii. δι' ἃ παρατριβαὶ Mt. a. in ora. ‖ διατριβαὶ 29. 48. 52. Mt. d. g. παρατριβαὶ 22. 48. (r) ἀπεστραμμένων ἀπὸ D* destitutorum a. clar. boern. Lucif. (s) = AD* FG. 17. 67** 93. Copt. Sahid. Æth. Vulg. It. Habent tol** Ambrst. Pel. Chrys. alii. (t) + θεοῦ FG. boern. (u) = AFG. 17. Copt. Sahid. Æth. Arm. (etiam ὅτι) boern. Polycarp. (qui mox pro ὅτι legit ἀλλ', et sic etiam Aug.) ἀληθὲς D* Syr. p. in m. *verum* clar. Cypr. (omisso etiam ὅτι) item Paulin. Ambrst. ‖ δηλονότι 73. al. 5. Ed. Œc.

νεγκεῖν τι δυνάμεθα. Ἔχοντες δὲ [x] διατροφὰς" καὶ 8
σκεπάσματα, τούτοις [y] ἀρκεσθησόμεθα". Οἱ δὲ βου- 9
λόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ πα-
γίδα [z], καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς [a] ἀνοήτους" καὶ βλαβε-
ρὰς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ
ἀπώλειαν. Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φι- 10
λαργυρία· [b] ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν" ἀπὸ
τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς [c] περιέπειραν" ὀδύναις πολ-
λαῖς. Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε·] 11
[δίωκε δὲ δικαιοσύνην [d], εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην,
ὑπομονὴν, [e] ∞ πρᾳότητα". Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶ- 12
να τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν
[f] † ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν
ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον 13
τοῦ θεοῦ, τοῦ [g] ∾ ζωοποιοῦντος" τὰ πάντα, καὶ [h] χρι-
στοῦ ἰησοῦ", τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ ποντίου πιλάτου

---

[e] ∞ πραϋπάθειαν. [f] † καὶ. [g] ∾ ζωογονοῦντος.

(x) διατροφὴν DFG. 46. Mt. g. clar. Orig. (y) ἀρκεσθησόμεθα 30. Mt. g. Ed. Vulg. ed. Chrys. in Mt. 9. Hier. Cypr. Ambrst. Pel. (z) + τοῦ διαβόλου D*FG. Vulg. It. clar. Chrys. (et ap. Mt.) Antioch. Theodoret. in textu. Ambr. Chromat. Cæsarius arel. Sed omittunt Cypr. Auct. de sing. cler. Hier. Aug. Ambrst. alii. (a) ἀνονήτους 2. 19. 55. Ed. Vulg. clar. boern. Cyr. (habet utrumque) Chrys. Anton. Damasc. Cypr. Auct. de sing. cler. Ambrst. Cæsar. arel. Pel. Receptæ favent Verss. Scholia græca. Bas. Aug. Auct. de promiss. alii. (b) ἥ τινες ἐξ αὐτῶν ἀπεπλάνησαν Sahid. (c) περιέπειραν 69. Mt. f. inseruerunt, Vulg. clar. boern. Cypr. Alii lat. (d) + εἰρήνην. 46. (e) AFG. 71. Ignat. Ephr. Hesych. πραΰτητα D* 31. 80. 93. || ἐν πραότητι Copt. (f) = ADFG. 31. 39, 46. 47. 72. 73. 74. 80. 67. al. 10. et Barb. 3. Mt. a3. d. al. 5. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Petr. alex. Ephr. Chrys. (et ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Ambrst. ed. Pel. (g) ADFG. 17. 19* 31. 71. 93. Ath. Cyr. Theodoret. alicubi. Theoph. et Œc. in comment. (Basil. habet utrumque). (h) ἰησοῦ χριστοῦ FG. 4. Mt. h. Syr. Theophylact. Tert.

14 τὴν καλὴν ὁμολογίαν, Τηρῆσαί [i] σε" τὴν ἐντολὴν ἄσπι-
λον, [k] ἀνεπίληπτον", μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου
15 ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, Ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακά-
ριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόν-
16 των, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, Ὁ μόνος ἔχων ἀθα-
νασίαν, [l] φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώ-
πων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ [m] καὶ" κράτος [n] αἰώ-
νιον"· ἀμήν.]
17 [Τοῖς πλουσίοις [o] ἐν τῷ νῦν αἰῶνι", παράγγελλε
μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ [p] ἠλπικέναι" ἐπὶ πλούτου ἀδη-
λότητι, ἀλλ' [q] ἐν" [r] τῷ" θεῷ [s] — τῷ ζῶντι", τῷ παρ-
18 έχοντι ἡμῖν [t] πάντα πλουσίως" εἰς ἀπόλαυσιν· Ἀγαθοερ-
γεῖν, [u] πλουτεῖν" ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι,
19 κοινωνικούς, [x] Ἀποθησαυρίζοντας" ἑαυτοῖς [y] θεμέλιον"
καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς [z] ὄντως" ζωῆς.

---

[t] πλουσίως πάντα. [z] αἰωνίου.

(i) = D*G. 43. (k) + καὶ Dgr. Mt. d. Chrys. Theophyl. ‖ ἄσπ. ἀνεπιλ. = Sahid. (l) + καὶ D*E. Vulg. (exc. tol.) clar. germ. Ambrst. Pel. August. (m) = FG. 31. 72. al. 8. Mt. f. m. Ed. boern. (n) εἰς τοὺς αἰῶνας 31. clar. boern. ‖ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Sahid. August. (o) τοῦ νῦν αἰῶνος DE. Syr. Copt. Sahid. Vulg. clar. germ. Basil. Hier. Ambrst. Pel. (p) ἐλπίζειν G. (q) ἐπὶ AD*FG. 17. 19. 23. 57. (c. al. 2.) 67** 71. 73. 80. Mt. d. h. k. Orig. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. (r) = D*G. 71. Mt. d. Theoph. (s) = AG. 17. 23. 47. 67** 73. Mt. h. k. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. ms. harl. tol. Orig. ms. Basil. Chrys. alicubi. Œc. Hier. alicubi. Gildas. Haimo. ‖ = τῷ D* 57. (c. al. 4.) Mt. d. (t) DE. 17. 46. 67. 71. 72. 73. 74. 80. 87. al. 16. Mt. a. d. al. 8. Ed. Syr. Arr. Copt. Sahid. Slav. Vulg. clar. germ. Orig. Basil. Anton. Antioch. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Theophylactus Damasc. Œc. Pel. al. ‖ τὰ πάντα πλουσίως A. 37. 57. (c. al. 4.) Mt. f. ‖ πάντα = FG. boern. (u) πλουτίζειν FG. (x) ἀποθησαυρίζειν Dgr. Egr. Vulg. Ambrst. ed. (y) κειμήλιον s. θέμα λίαν Conject. (z) AD* EFG. 23. 31. 57. (c. al. 2) 71. Mt. f. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. (exc. Marian.) It. Constitut. Clem. Orig. Basil. Nyss. Naz.

"Ω τιμόθεε, τὴν [a] παραθήκην" φύλαξον, ἐκτρεπόμενος 20
τὰς βεβήλους [b] κενοφωνίας", καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευ-
δωνύμου γνώσεως· "Ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν 21
πίστιν ἠστόχησαν. [c] Ἡ χάρις μετὰ σοῦ". [d] †.] [e] †. 22

---

[a] ∾ παρακαταθήκην. [d] † ἀμήν. [e] † Πρὸς τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας τῆς πακατιανῆς.

Theodoret. Euthal. Œcum. alii. Aug. Hier. Ambrst. Pel. alii. ‖ αἰωνίου ὄντως 37. ὄντως αἰωνίου. Ed. (a) παραθήκην ADEFG. 31. 37. 46. 47. 67** 71. 72** 73. 74. 75. al. 21. Mt. f. g. l. m* n. (cum spatio vacuo inter παρα et θηκην a. k.) Syr. p. gr. in m. Clem. Ignat. Theodoret. Damasc. Œc. Hesych. (b) καινοφωνίας G. 73. Mt. d** Ed. Arm. Vulg. It. Ath. Bas. Chrys. Œc. ms. Iren. Tert. Lucif. Ambrst. alii. (c) = Sahid. Chrys. etiam ap. Mt. ‖ μετὰ σοῦ] μεθ' ὑμῶν. AFG. 17. Copt. boern. habet utrumque. (d) = AD*G. 17. clar. boern.. Chrys. ap. Mt. (e) Subscriptiones: πρὸς Τιμόθεον α. ἐπληρώθη, ἄρχεται πρὸς Τιμόθεον β. DE. ἐπληρώθη ἐπιστολὴ πρὸς Τιμόθεον α. ἄρχεται πρὸς αὐτὸν β. G. πρὸς Τιμόθεον α. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας. A. Mt. k. Ad Timotheum 1. scribens a Ladicia. Clar. ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις φρυγίας 87. φρυγίας τῆς πακατιανῆς Ed. alii. παγκατιανῆς Mt. d. καπατιανῆς 80. Mt. g. παρακατιανῆς 73. ἀπ' ἀθηνῶν Erp. ἀπ' ἀθηνῶν διὰ τίτου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, Copt. ἀπὸ μακεδονίας. Auct. Synops. ἀπὸ νικοπόλεως. Mt. c. ‖ + στιχοι. σ. στ. σλ. σ. σλς. σ. στ σ. τια. σ. ἀναγν. α. κεφαλ. ιη. μαρτυρ. β.

ΠΑΥΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 ΠΑΥ͂ΛΟΣ, ἀπόστολος [a] ἰησοῦ χριστοῦ" διὰ θελή-
ματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ ἰη-
2 σοῦ, Τιμοθέῳ [b] ἀγαπητῷ" τέκνῳ [c]· χάρις, [d] ἔλεος", εἰ-
ρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [e], καὶ χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.
3 [Χάριν ἔχω τῷ θεῷ [f], ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων [g] ἐν
καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω" τὴν περὶ σοῦ
4 μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, [h] Ἐπι-
ποθῶν" σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χα-
5 ρᾶς [i] πληρωθῶ·" Ὑπόμνησιν [k] ∾ λαμβάνων" τῆς ἐν σοὶ
ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε [l] πρῶτον" ἐν τῇ μάμ-

---

[k] ∾ λαβὼν.

(a) χριστοῦ ἰησοῦ DEFG. 31. 46. 71. al. 4. Mt. a. al. 6. Syr. post. Copt. Vulg. ms. It. Ambrst. Cassiod. || = 38. Ed. item 49. || + δοῦλος Mt. l. (b) γνησίῳ 17. || + καὶ γνησίῳ Theodoret. in textu. (c) + ἐν πίστει 17. (d) καὶ πνεῦμα, καὶ Sahid. (e) + ἡμῶν 39. 41. 49. Syr. post. cum ast. (f) + μοῦ D*E. 17. Sahid. Vulg. ed. sixt. demidov. clar. germ. Orig. Ambrst. Pel. Cassiod. (g) ἐν καθαρᾶς συνειδήσεως ἀδιάλειπτον ἔχων Conject. (h) ἐπιποθῶ G. boern. utrumq. Chrys. in comment. || antecedentib. jungunt Vulg. clar. germ. Pelag. alii. (i) πληρωθῶ 38. 72. cum Barb. 1. Ed. || ἐμπλησθῶ Mt. d. (k) AC FG. 17. 31. 73. (l) = Chrys. etiam in Mt. a. || πρότερον Theodoret.

μη σου [m] λωΐδι", καὶ τῇ μητρί σου [n] εὐνίκῃ"· [o] πέπει-
σμαι" δὲ, ὅτι καὶ ἐν σοί.
Δι' ἣν αἰτίαν [ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χά- 6
ρισμα τοῦ [p] θεοῦ", ὅ ἐστιν [q] ἐν" σοὶ διὰ τῆς [r] ἐπιθέσεως
τῶν χειρῶν [s] μου". Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦ- 7
μα [t] δειλίας", ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης, καὶ σω-
φρονισμοῦ.
[Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου [u] ἡ- 8
μῶν", μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπά-
θησον τῷ εὐαγγελίῳ [x] κατὰ δύναμιν θεοῦ, Τοῦ σώσαν- 9
τος ἡμᾶς] καὶ καλέσαντος κλήσει [y] ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ
ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ [z] κατ'" ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν
δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, Φα- 10
νερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ [a] σωτῆρος"
ἡμῶν [b] ἰησοῦ χριστοῦ",] καταργήσαντος μὲν τὸν θάνα-
τον, φωτίσαντος δὲ [c] ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐ-
αγγελίου, Εἰς ὃ [d] ἐτέθην" ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος 11
[e] καὶ" [f] διδάσκαλος" [g] ἐθνῶν"· Δι' ἣν αἰτίαν [h] καὶ" 12
ταῦτα πάσχω· ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ

(m) λοΐδι G. Mt. g. ‖ λαΐδι 43. λωΐδη 39. Mt. d. Ed. (n) εὐνείκῃ. Mt. a. Alii. Ed. (etiam St. 3.) Chrys. (o) πέπεισμαι 17. (p) χριστοῦ A. (q) = 43. 71. (r) + πίστεως καὶ 23. (s) = Copt. (t) δουλείας Æth. (timoris, servitutis clar. germ. ap. Mill. sed non ap. Sabatier.) Chrys. alicubi. δουλείας πάλιν εἰς φόβον. Clem. (u) ἰησοῦ χριστοῦ 31. 47. ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 72. Syr. post. cum ast. Slav. Vulg. ms. (x) + χριστοῦ Slav. ed. (y) + αὐτοῦ Syr. post. in m. Vulg. ed. Aug. Ambrst. ed. Pel. (z) κατὰ τὴν 73. (a) κυρίου 23. 57. Syr. post. in m. Orig. Aug. alic. (b) = 108* ‖ χριστοῦ ἰησοῦ AD. Sahid. clar. germ. (c) + τῶν 61. (d) ἐγενήθην 57. (c. 71.) (e) = 3. 21. Mt. d. (f) διάκονος 17. (g) = A. 17. ‖ + ἐγενήθην 23. (h) = 73. Slav. 5. ant.

πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός ἐστι τὴν [i] πα-
ραθήκην" [k] μου" φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.
13 Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ
ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
14 Τὴν καλὴν [l] παραθήκην" φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου,
τοῦ [m] ἐνοικοῦντος" ἐν ἡμῖν.
15 [n] Οἶδας" τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν
16 τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστι [o] φύγελλος" καὶ ἑρμογένης. Δῴη
[p] ἔλεος ὁ κύριος" τῷ ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι [q] πολλάκις"
με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ [r] ∾ ἐπῃσχύνθη"·
17 Ἀλλὰ γενόμενος ἐν ῥώμῃ, [s] σπουδαιότερον" [t] ἐζήτησέ"
18 με, καὶ εὗρε· (Δῴη αὐτῷ ὁ [u] κύριος" εὑρεῖν ἔλεος πα-
ρὰ [x] κυρίου" ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ·) καὶ ὅσα ἐν ἐφέσῳ
διηκόνησε [y], βέλτιον σὺ γινώσκεις.]
1 Σὺ οὖν, τέκνον μου, [ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν
2 χριστῷ ἰησοῦ· Καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν

---

[l] παρακαταθήκην. [r] ∾ ἐπαισχύνθη.

(i) παρακαταθήκην 23. 72. 87. al. 9. Mt. a*d. m** al. 2. Ed. Chrys. in textu et comm. Theophyl. (k) = D* E. 45. Mt. c. (l) παραθήκην AC DEFG. 17. 23* 31. 37. 39. 46. 57. (c. al. 4.) 71. 72. 73. 80. 108. al. 22. Mt. a. e*m* al. 7. Ed. Syr. p. Cyr. Basil. Chrys. (etiam in Mt. a.) Theodoret. Damasc. Œcum. || + μου 91. (m) δοθέντος 17. (n) οἶδα 14. 30. 43. Mt. m* (o) φύγελος CDE FG. 23. 37. 39. al. 4. Mt. g. m. n. Ed. Syr. utr. Arm. It. Chrys. etiam in Mt. a. Basil. Hieronym. Ambrst. Pelag. φεύγελος 20. 74. Œc. φεύγελλος 1* 43. 73. Mat. c. Ed. φιλητὸς Vulg. sixt. Chrys. ed. in textu.

(p) ὁ κύριος ἔλεος 1. 73. 108. Orig. || ὁ θεὸς ἔλεος Arm. marian. (q) πολλὰ 23. 57. (c. al. 3.) (r) ἐπαισχύνθη AD. 1. 2. 3. 14. 31. 37. 46. 71. 73. Mt. c. d. f. m**n. Ed. Basil. Œc. Theodoret. ed. || καταισχύνθη FG. (s) σπουδαίως CD*FG. 17. 31. 67** Orig. Basil. || σπουδαιοτέρως A. 73. Anton. (t) ἀνεζήτησε C. ἐπεζήτησε 31. 47. (u) θεὸς Slav. ant. (x) κυρίῳ Theodoret. θεῷ D* E. clar. germ. item Slav. 3. || παρὰ κυρίου = Mt. k. Tert. (y) + μοι 31. 46. 73. Mt. f. Syr. Armen. Slav. Vulg. (except. marian.) boern. Theodoret. Ambrst. ed. Pelag.

[z] μαρτύρων", ταῦτα παράθου πιστοῖς [a] ἀνθρώποις",
[b] οἵτινες" [c] ἱκανοὶ" ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. [d] ∞ Σὺ 3
οὖν κακοπάθησον" ὡς καλὸς [e] στρατιώτης" [f] ἰησοῦ
χριστοῦ". Οὐδεὶς στρατευόμενος [g] ἐμπλέκεται ταῖς 4
τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέ-
σῃ. Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νο- 5
μίμως ἀθλήσῃ. Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον 6
[h] τῶν καρπῶν" μεταλαμβάνειν. Νόει, [i] ἃ" λέγω· 7
[k] ∞ δῴη" γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν * ἐν πᾶσι. Μνημό- 8
νευε [l] ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρμα-
τος δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· Ἐν ᾧ [m] κακοπα- 9
θῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ
θεοῦ οὐ δέδεται. Διὰ τοῦτο * πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς 10
ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ [n] σωτηρίας τύχωσι τῆς" ἐν
χριστῷ ἰησοῦ, μετὰ δόξης [o] αἰωνίου".] [Πιστὸς ὁ λό- 11
γος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν. Εἰ ὑπο- 12
μένομεν, [p] καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖ-

---

[d] ∞ συγκακοπάθησον. [k] ∞ δώσει.

(z) παρακλήσεων. Hippol. || διὰ πολλῶν, μαρτυρῶν Conject. (a) ἀνδράσιν 2. Apost. 4. || ἀδελφοῖς Mt. h. (b) οἵτινες 69. (c) δυνατοὶ Mt. g. (d) AC*D*EFG. 17. 31. 71. 80. Syr. p. in m. || σὺ οὖν = Mt. a. semel. Copt. Arm. *labora*, sine *tu igitur*, Vulg. It. Aug. Ambrst. Pel. Gildas. (e) συνστρατιώτης D*Egr. (f) χριστοῦ ἰησοῦ ACD*EFG. 87. Mt. h. Syr. p. Copt. Vulg. It. Aug. Ambrst. Pelag. (g) + τῷ θεῷ FG. Vulg. boern. Cypr. Ambrst. in textu. Aug. Gildas. Hier. Pel. Jul. afric. Marcus eremita. || + θεοῦ Arm. ed. in m. (h) τὸν καρπὸν 23. 29. 37* 49. 61. 70. Apost. 6. Mt. c. f. m. χ. Ed. || τὸν καρπὸν αὐτοῦ Ap. 7. (i) ὃ ACFG. 17. Chrys. (k) ACDEFG. 17. 67** (Syr.) Ar. p. Copt. Arm. Slav. ms. ant. Vulg. It. Ambrst. Pelag. Hilar. Vigil. taps. (l) + τὸν κύριον. Slav. 7. ed. Vulg. (non tol.) Aug. alic. (m) + καὶ FG. boern. (n) σωτηρίαν τύχωσι τῇ G. (o) οὐρανίου Syr. p. in m. Æth. Arm. Slav. 1. Vulg. Ambrst. Pel. Fulgent. (p) = FG. boern. spatio relicto vacuo. || ἀρνούμεθα] ἀρνησόμεθα. A. 17. 31. 73. Mt. d. (Syr.) Slav. Vulg. Chrys. Theophyl. Tert. Cypr. Aug. Pel.

13 νος ἀρνήσεται ἡμᾶς· Εἰ ἀπιστοῦμεν", ἐκεῖνος πιστὸς
[q] μένει"· ἀρνήσασθαι [r] + γὰρ" ἑαυτὸν οὐ δύναται.
14 Ταῦτα [s] ὑπομίμνησκε", διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον
τοῦ [t] κυρίου", μὴ [u] λογομαχεῖν", [x] εἰς οὐδὲν" χρήσιμον,
15 ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. Σπούδασον σεαυτὸν
δόκιμον παραστῆσαι τῷ [y] Θεῷ", ἐργάτην ἀνεπαίσχυν-
16 τον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ
βεβήλους [z] κενοφωνίας" περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ
17 προκόψουσιν [a] ἀσεβείας", Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγ-
γραινα νομὴν [b] ἕξει"· ὧν ἐστιν [c] ὑμέναιος" καὶ φίλητος·
18 Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες, [d] τὴν"
ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν
19 πίστιν. Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ [e] Θεοῦ" ἕστηκεν,
ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας
αὐτοῦ· καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ
20 ὄνομα [f] κυρίου".] [Ἐν μεγάλῃ [g] δὲ" οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μό-

[f] χριστοῦ.

(q) μενεῖ 39. Victor tun. ap. Ambr. μένη 71. (r) + γὰρ ACDgr. Egr. FG. 1. 6. 31. 32. 37. 39. 67** 73. 80. Mt. a. l. m** Syr. Copt. Slav. boern. Chrys. Theodoret. Ath. Isidor. (s) *commoneo*. marian. (t) Θεοῦ CFG. 37. 67* 71. 80. 87. al. 6. Mt. ç. k. Ed. Syr. p. in m. Copt. Arm. boern. Vulg. ms. Chrys. ap. Wetst. Theoph. ap. W. Ambr. Pel. ‖ χριστοῦ 74. (u) λογομάχει AC* Æth. Vulg. It. Ambr. Ambrst. Pel. Auctor de sing. cler. Aug. Orig. int. (x) ἐπ' οὐδὲν AC. 17. δι' οὐδὲν Clem. ‖ ἐπ' οὐδενὶ γὰρ FG. Vulg. It. Ambrst. Pel. Auct. de sing. cler. Aug. (y) χριστῷ A. Damasc. (z) καινοφωνίας G. Mt. d** clar. germ. (boern. habet utrumque) Chrys. in textu et comm. Lucifer. Aug. Ambrst. in textu. (a) ἀσεβεῖς D* (ut videtur) Mt. g. ἀσεβείᾳ D** (b) ἔχει. Vulg. clar. germ. Cypr. Lucif. alii. (c) ὑμαίνεος D. 1. ὑμένεος 69. 71. (d) = 17. (e) χριστοῦ 91. ‖ + χριστοῦ Theodoret. ed. Sirmond. (f) AC DEFG. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 71. 72. 73. 80. al. 33. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Ath. Anton. et Maximus. Theodor. Studit. Antioch. Chrys. (et in Mt. a.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. Orig. int. Ambrst. Pel. Aug. Opus imperf. ‖ τοῦ κυρίου 91. (g) = 1. 67** ‖ γὰρ Chrys. in comment. ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ 37. Mt. f. Slav. ms.

νον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.
Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν [h] ἀπὸ τούτων", ἔσται 21
σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, [i] = καὶ" εὔχρηστον τῷ
δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. Τὰς 22
δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην,
[k] πίστιν, ἀγάπην", [l] εἰρήνην μετὰ [m] τῶν [n] ἐπικαλουμέ-
νων" [o] τὸν κύριον" ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Τὰς δὲ μω- 23
ρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς, ὅτι
γεννῶσι μάχας. Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, 24
[p] ἀλλ' ἤπιον" εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκα-
κον, [q] Ἐν" [r] πρᾳότητι" παιδεύοντα τοὺς [s] ἀντιδιατιθεμέ- 25
νους"· μή ποτε [t] δῷ" αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς [u] ἐπί-
γνωσιν ἀληθείας", Καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβό- 26
λου [x] παγίδος", ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ * εἰς τὸ ἐκείνου
θέλημα.]
—[Τοῦτο δὲ [y] γίνωσκε", ὅτι ἐν [z] ἐσχάταις ἡμέραις ἐν- 1
στήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται [a] γὰρ" [b] οἱ" ἄν- 2

(h) = Orig. ter. (i) = AC**D* EFG. 17. 23. 80. al. 5. Mt. f. n. Ed. Syr. Erp. Copt. It. Ephr. Chrys. (et. in Mt. a.) Theodoret. Œc. Aug. Ambrst. ‖ Habet Orig. ter. (k) ἀγάπην, πίστιν FG. boern. ‖ + ὑπομονὴν Copt. (l) + ἁγιωσύνην Arm. (m) + πάντων ACFG. 17. 23. 31. 39. 73 (sed = τῶν FG. 73.) Æth. Slav. (exc. 3.) boern. Chrys. (et. in Mt. a.) Theodoret. Isidor. (n) ἀγαπώντων A, (o) τὸ ὄνομα κυρίου Arm. Copt. (p) ἀλλὰ νήπιον D*gr. FGgr. Æth. (q) σὺν FG. (r) πραΰτητι ACD* 31. 47. 67** 71. Mt. a** Ephr. Basil. Chrys. (s) ἀντιδιαθεμένους C. Mt. f. ‖ ἀντικειμένους E in m. FG. ‖ *qui resistunt veritati* Vulg. ed. Auct. de sing. cler. (t) δώῃ ACD*FG. 31. Mt. k** Ephr. Chrys. in Mt. a. Isidor. (u) σωτηρίαν Theodoret. ἐπίγνωσιν. tol. ‖ + ἐλθεῖν. A. (x) παγίδων Vulg. clar. germ. Aug. Auct. de sing. cler. Ambrst. Pelag. Gelas. (y) γινώσκετε AFG. Æth. boern. Aug. ‖ γινώσκεται Mt. f. (z) + ταῖς Ap. 7. Mt. b. e. (a) = 31. 43. Erp. Vulg. clar. germ. Lucif. Optat. alii. ‖ καὶ ἔσονται Syr. Latt. (b) = 7. 55. 72. Mt. d. e. Ed.

θρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, [c] ἀλαζόνες", ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, [d] ἀχάριστοι", ἀνόσιοι,
3 [e] "Αστοργοι, ἄσπονδοι", διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
4 ἀφιλάγαθοι, Προδόται, προπετεῖς, [f] τετυφωμένοι", φι-
5 λήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι· Ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε-
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους
6 ἀποτρέπου. Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ [g] ἐνδύνοντες" εἰς
τὰς οἰκίας, καὶ [h] αἰχμαλωτίζοντες" [i] † γυναικάρια σεσωρευ-
7 μένα ἁμαρτίαις, [k] ἀγόμενα ἐπιθυμίαις [l] ποικίλαις, Πάν-
τοτε [m] μανθάνοντα", καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη-
8 θείας [n] ἐλθεῖν δυνάμενα". Ὃν τρόπον δὲ [o] ἰαννῆς"
καὶ [p] ἰαμβρῆς" ἀντέστησαν [q] μωϋσεῖ", οὕτω καὶ οὗτοι
[r] ἀνθίστανται" τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν

---

[h] αἰχμαλωτεύοντες. [i] † τά.

(c) ἀλάζοντες G. ἀλαλάζοντες Mt. d. (d) ἄχρηστοι 37. Mt. g. item C. (e) = Syr. Erp. ‖ ἄσπονδοι, ἄστοργοι D. 37. 73. Mt. f. boern. Chrys (et. in Mt. a semel.) Aug. Optat. Vigil. Ambrst. (f) *cæcati.* Aug. *tumidi, cæci* Codd. lat. et Aug. ap. Mill. *stupore inflati* Cypr. (g) εἰσδύνοντες 27. 43. 73. Œc. (h) ACD*EFG. 17. 31. 47. 57. (c. al. 3.) 71. 72. 73. 74. al. 8. Mt. k**n. Ed. Orig. (sed ed. ut rec.) Chrys. (et. in Mt. a semel.) Theodoret. Theophyl. (et. ap. Mt.) Euthym. Œc. (i) = ACDEFG. 57. (c. al. 2.) 71. 72. 73. 74. 80. 87. al. 11. pluresq. Mt. a. al. 9. Ed. Orig. Chrys. (et. in Mt. a.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Euthym. (k) + καὶ 81. Arm. (l) + καὶ ἡδοναῖς A. Syr. p. in m. Chrys. Theodoret. (m) μανθάνοντες et mox δυνάμενοι 39. 61. (n) δυνάμενα ἐλθεῖν 37. Mt. f. Chrys. in Mt. a semel. ‖ ἐλθόντα Arm. Vulg. Cypr. Aug. Siric. Ambrst. Pelag. (o) ἰωάννης C* *Iamnes* Vulg. ms. Cypr. Lucifer. Optat. Aug. al. (p) μαμβρῆς FG. Vulg. It. Constitut. Hippol. Theoph. alex. Macar. Auctor Synops. Antioch. Cypr. Orig. int. Pelag. Ambrst. Arnob. Lucif. Pacian. Optat. Aug. Fulgent. Talmudici, sed non Targumistæ. (q) μωϋσῇ 39. 46. 71* 73. 74. al. 11. Mt. g. al. 5. Chrys. ap. Wetst. Theodoret. Antioch. μωσεῖ A. 37. 49. 67** 68. Mt. f. Theophyl. (et. ap. Mt.) μωσῇ 45. Mt. n. Ed. Chrys. Theodoret. τῷ μωϋσεῖ FG. 80. (r) ἀντέστησαν 17. ἀντιστήσονται Chrys. in comment. etiam in Mt. a semel.

νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. Ἀλλ᾽ οὐ προκόψουσιν 9
ἐπὶ [s] πλεῖον· ἡ γὰρ [t] ἄνοια″ αὐτῶν ἔκδηλος [u] ἔσται″
πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.]
Σὺ δὲ [[x] παρηκολούθηκάς″ [y] μου″ τῇ διδασκαλίᾳ, 10
[z] τῇ ἀγωγῇ″, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ,
[a] τῇ ἀγάπῃ″, τῇ ὑπομονῇ, [b] Τοῖς διωγμοῖς″, τοῖς πα- 11
θήμασιν, οἷά μοι [c] ἐγένετο″ ἐν ἀντιοχείᾳ, ἐν ἰκονίῳ, ἐν
λύστροις· οἵους διωγμοὺς [d] ὑπήνεγκα″, καὶ ἐκ πάντων
με ἐῤῥύσατο ὁ [e] κύριος″. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες 12
[f] εὐσεβῶς ζῆν″ ἐν χριστῷ [g] — ἰησοῦ″, διωχθήσονται.
Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ 13
[h] χεῖρον″, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν 14
οἷς ἔμαθες καὶ [i] [k] ἐπιστώθης″, εἰδὼς, παρὰ [l] τίνος″ ἔμα-
θες, Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους [m] τὰ″ ἱερὰ γράμματα οἶ- 15
δας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ [n] πί-
στεως [o] τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ″.] [Πᾶσα γραφὴ θεό- 16
πνευστος [p] καὶ″ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, [q] πρὸς

(s) πλεῖστον 38. 45. 72. cum Barber. 1. Ed. item 43. Cypr. (t) διάνοια A. (u) ἐστιν FG. 3. boern. habet utrumque. (x) παρηκολούθησας ACF. 17. ἠκολούθησας G. (y) μοι D* (z) τῇ ἀγάπῃ D*gr. (a) = A. Theophyl. et. ap. Mt. (b) = 33. 35. (c) ἐγένοντο A. 38. 72. al. 3. Mt. ψ. Ed. (d) ὑπέμεινα Chrys. (etiam in Mt. α.) Theophyl. (et. ap. Mt.) (e) θεὸς D*gr. Egr. (f) ζῆν εὐσεβῶς A. 37. 71. Orig. bis. (g) ≐ 39. 46. Syr. p. Cyr. sæpe. Chrys. alic. Ath. Antioch. Aug. Hilar. Leo. M. Hormisd. (h) πλεῖον 67** (i) + οἷς 18. 44. et Barb. 2. Mt. χ. ψ. Ar. pol. Ambrst. (k) ἐπιστεύθης Barb. 2. Mt. χ. (l) τίνων ACFG. 17. 71. Slav. ms. It. Ambrst. (m) = C*D**FG. 17. (n) + τῆς 17. 37. (o) = 80. Ambrst. qui etiam διὰ πίστεως omittit in textu et comment. || τῆς = 73. Mt. h. Clem. || ἰησοῦ = Clem. (p) = Syr. (omnis scriptura, quæ per Sp. scripta fuit, utilis est ad) Erp. (omn. scr. scripta fuit per Sp. utilitatem præbens in) Ar. pol. Vulg. Clem. Orig. alic. (θεόπνευστος οὖσα, ὠφέλιμός ἐστι. Sed semel ut rec.) Theodor. mopsuest. ap. Facund. Tert. Ambrst. Pel. Cassiod. Auctor de dupl. mart. ap. Cypr. Auctor de 12 mans. ap. Ambr. || ἐστιν Barb. 1. (q) πρὸς ἔλεγχον AFG. 31. 71. 80. || = Theophyl. in Mt. d.

ἔλεγχον", [r] πρὸς ἐπανόρθωσιν", πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
17 δικαιοσύνῃ· "Ἵνα [s] ἄρτιος" ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν [t] ἐξηρτισμένος".

1 Διαμαρτύρομαι [u] † ἐνώπιον [x] τοῦ Θεοῦ καὶ" [y] † [z] Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ" τοῦ μέλλοντος [a] κρίνειν" ζῶντας καὶ νε-
κρούς, [b] καὶ" τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν
2 αὐτοῦ· [c] Κήρυξον τὸν λόγον [d], ἐπίστηθι [e] εὐκαίρως ἀκαί-
ρως", ἔλεγξον, [f] ἐπιτίμησον, παρακάλεσον" ἐν πάσῃ
3 [g] μακροθυμίᾳ" καὶ διδαχῇ. Ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε
τῆς ὑγιαινούσης [h] διδασκαλίας οὐκ [i] ἀνέξονται"· ἀλλὰ
κατὰ [k] τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας" [l] ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι" διδασκά-
4 λους, [m] κνηθόμενοι" τὴν ἀκοήν· Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη-

---

[u] † οὖν ἐγώ. [y] † τοῦ κυρίου. [b] ∾ κατὰ.
[k] τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας.

(r) = FG. (extat in ora.) (s) τέλειος D*E. Arm? *perfectus* Vulg. It. (t) ἐξηρτημένος 72. al. 9. Mt. b. g. ἐξηρτιμένος FG. 21. 22. ἐξηρτυμένος 4. Mt. k. Ed. ἀπηρτισμένος Mt. n** Theophyl. Alii aliter. (u) = AC D*EFG. 17. 23. 31. 39. 67** 71. 73. 80. Mt. k** Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Cyr. Aug. Ambrst. Fulgent. Pelag. Cassiod. ‖ οὖν = 6. ἐγὼ = Theodoret. (x) = 17. (y) = ACD*FG. 31. 73. Copt. Æth. Armen. Vulg. It. Basil. Cyr. Aug. Ambrst. Pelag. Cassiod. ‖ τοῦ = E. 4. 52. 57. (c. al. 5.) Mt. d. e. Ed. ‖ + ἡμῶν 28. 72. 80. Ed. Syr. Erp. Syr. post. habet cum ast. Slav. 7. ed. (z) χριστοῦ ἰησοῦ ACD*F. 71. 73. Alii. Copt. It. Vulg. ms. Basil. Aug. Ambrst. Cassiod. Pelag. (a) κρῖναι FG. 17. 67** 73. Mt. a. c. k. Theodoret. Theophyl. (b) καὶ ACD*FG. 17. 67** Copt. Vulg. ms. It. harl. Cyr. Cæsar. arel. Fulgent. *per*, Vulg. ed. Ambrst. Pelag. *et per*, Vulg. ms. Aug. ‖ Chrys. in textu κατὰ, et in comm. ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. (c) + σὺ δὲ Arm. (d) + τοῦ Θεοῦ 23. Basil. (e) ἀκαίρως εὐκαίρως C. ‖ = ἀκαίρως 70. Mt. d. sed in scholio habetur. (f) παρακ. ἐπιτίμ. FG. 37. Mt. f. Ed. Vulg. It. Orig. Ambrst. Pel. Aug. Ambr. (g) προθυμίᾳ 31. (h) + πίστεως καὶ 5. (i) ἐνέξονται C. ἀντέξονται. Conject. (k) ACDEFG. 3. 37. 46. 47. 57. (c. al. 3.) 73. 80. Mt. f. k. m. Ed. Arm. Vulg. It. Ephrem. Theodoret. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Cypr. Hilar. Lucif. Ambrst. Pelag. (l) ἐπισωρεύσουσιν ἑαυτοῖς FG. 37. 73. 80. Mt. f. Ed. Arm. Vulg. boern. Cypr. Hilar. Lucif. Pelag. (m) τερπόμενοι. 67**

θείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκ-
τραπήσονται.] Σὺ δὲ [νῆφε [n] ἐν πᾶσι", κακοπάθη- 5
σον [o], ἔργον [p] ποίησον" εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου
[q] πληροφόρησον.

Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς [r] ἐμῆς 6
ἀναλύσεως" ἐφέστηκε. Τὸν [s] ἀγῶνα τὸν καλὸν" ἠγώ- 7
νισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·
Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν 8
ἀποδώσει μοι [t] ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ", ὁ δίκαιος
κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ [u] — πᾶσι" τοῖς
ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.]

[Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με [x] ταχέως". Δημᾶς γάρ 9 10
με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύ-
θη εἰς Θεσσαλονίκην· [y] κρήσκης" εἰς [z] γαλατίαν"· τίτος
εἰς [a] δαλματίαν". Λουκᾶς ἐστι [b] μόνος μετ' ἐμοῦ". 11
μάρκον ἀναλαβὼν, [c] ἄγε" μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ

(n) + καὶ G. Syr. Æth. boern. ‖ sequentib. jungunt Arm. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (o) + ὡς καλὸς στρατιώτης χριστοῦ ἰησοῦ A. (p) = Theophyl. (q) πλήρωσον Apost. 7. ‖ + *sobrius esto* Vulg. ed. *subditus esto*, harl* (r) ἀναλύσεώς μου AC FG. 17. 31. 37. 47. 73. Arm. boern. Vulg. ed. Ephr. Eus. Ath. Damasc. Syncell. *meæ assumtionis*, (ἀναλήψεως) Cypr. *deversionis*, Tert. (s) καλὸν ἀγῶνα AG. 17. Mt. f. Vulg. boern. Chrys. semel in comment. Cypr. Pelag. (t) = Chrys. h. l. in Mt. a. et alibi. ‖ ὁ κύριος] = 17. 46. Mt. d. f. ὁ θεὸς 80. (u) = D*E. 67** Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. Ambr. Aug. alicubi. Habent Chrys. dis. Cypr. alii. (x) τάχιον 17. ‖ ἐν τάχει 73. Mt. h. (y) κρίσκης 31. 47. 67. 72. al. 11. Mt. a**g. al. 8. Ed. *Crispus*, Syr. *Priscus*, Ar. p. κρήσκης Slav. 5. κρύσκης Slav. ant. (z) γαλλίαν C. 23. 31. 39. 73. 80. Æth. Codd. lat. Euseb. Epiph. dis. Hier. γαλιλαίαν Arm. sed rec. in marg. edit. Amstel. et Constant. (a) ‖ δελματίαν C. 39. 67** al. 8. Mt. a** item Mt. n. Damasc. Œc. ‖ δερματίαν. A. (b) σὺν ἐμοὶ μόνος D* E. Vulg. clar. germ. Iren. Ambrst. (c) ἄγαγε A. 31. 38. 71. 72. Ed. Theodoret.

12 μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν [d] δὲ [e] ἀπέστει-
13 λα" εἰς Ἔφεσον. Τὸν [f] φελόνην", ὃν [g] ἀπέλιπον" [h] ἐν
Τρωάδι" [i] παρὰ Κάρπῳ", ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βι-
14 βλία, μάλιστα [k] τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλ-
κεὺς πολλά [l] μοι κακὰ" ἐνεδείξατο· [m] ∾ ἀποδῴη" αὐ-
15 τῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὃν καὶ σὺ φυλάσ-
16 σου· λίαν γὰρ [n] ἀνθέστηκε" τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν
τῇ πρώτῃ [o] μου" ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι [p] συμπαρεγένε-
το", ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογι-
17 σθείη· Ὁ δὲ κύριός [q] μοι" παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ
με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα [r] πληροφορηθῇ", καὶ
[s] ∾ ἀκούσῃ" πάντα τὰ ἔθνη· καὶ [t] ἐῤῥύσθην" ἐκ στό-
18 ματος λέοντος. [u] —Καὶ" [x] ῥύσεταί" με ὁ κύριος ἀπὸ
παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐ-
τοῦ τὴν ἐπουράνιον· [y] ᾧ [z] ἡ" δόξα [a] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ἀμήν.

---

[m] ∾ ἀποδώσει. [s] ∾ ἀκούσωσι.

(d) = 17. Theophyl. ap. Mt. (e) ἐπέστειλα F. (f) φαιλώνην s. φαιλόνην (sic etiam Ed. Steph. 3.) s. φιλόνην Codd. et Edd. (g) ἀπέλειπον A. 39. Mt. a. ‖ ἀπέστειλα 37. (h) ἐν τρωάδι = Æth. (i) = 74. (k) + δὲ D*E. 37. c. Barb. 2. Mt. f. Ed. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. (l) κακά μοι 37. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Vulg. Theophyl. ap. Mt. Aug. Ambrst. Pelag. (m) ἀποδώσει AC D*grE. in m. FG. 6. 17. 31. 37. 67** 71. 73. 80. Mt. f. Copt. Arm. Vulg. ed. boern. Chrys. Theodoret. Eulog. ap. Phot. Damasc. Œc. Aug. diserte. alii. (n) ἀντέστη ACD*F. 17. item G. (o) = 2. Syr. (p) παρεγένετο ACFG. 17. 39. Mt. e* Chrys. alic. (q) = A. ‖ μου 61. (r) πληροφορηθῇ FG. 19. 73. Mt. b. e. f. n** Œc. in comment. (s) ἀκούσωσι ACDEFG. 17. 39. 49. 71. 73. 80. Euseb. Euth. Syncel. (t) ἐῤῥύσατό με Mt. k. Theophyl. (et. ap. Mt.) Chrys. (et. in Mt. a) ‖ + ἐγὼ Arm. (u) = ACD* 31. 67** 71. 80. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. in Mt. a. semel. Ambrst. Pel. Hier. (x) ἐῤῥύσατο FG. Vulg. It. Ambrst. ed. Pel. Hier. (y) αὐτῷ A. (z) = FG. (a) + καὶ τὸ κράτος 91.

[b]"Ασπασαι" [c]πρίσκαν" καὶ ἀκύλαν[d], καὶ τὸν ὀνη- 19
σιφόρου οἶκον. "Εραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ. [e]τρόφιμον" 20
[f]δὲ" ἀπέλιπον ἐν [g]μιλήτῳ" ἀσθενοῦντα. Σπούδασον 21
πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε εὔβουλος καὶ [h]πού-
δης", καὶ [i]λῖνος", καὶ κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ [k]πάν-
τες". [l]Ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός 22
σου". [m]— ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν". [n]†.] [o]†.

---

[n] † ἀμήν. [o] † Πρὸς τιμόθεον δευτέρα τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι.

(b) ἀσπάσασθε 73. || ἄσπασε 17. (c) πρίσκιλλαν 4** 23** 47. 72. 74. 80. 87. al. 6. Mt. a. b. l. n** Ed. Syr. Arr. Æth. harlej* marian. Chrys. Theophyl. (et. ap. Mt.) Œc. Ambrst. Alii aliter. || πρίσκαν καὶ πρίσκιλλαν 91. (d) || + λέκτραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ σιμαίαν καὶ ζήνωνα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ 46. (e) *Firmum* tol.* (f) = 61. al. 3. (g) μηλωτῷ A. μιλίτῃ Conject. (h) σπούδης 23. 46. Mt. b* Œc. (i) λίνος Mt. a. b. f. m. Ed. (k) = 17. (l) = 67** it. Cod. cæsareus 23. ap. Alterum. || ἰησοῦς] = FG. 17. Æth. boern. || χριστὸς] = AFG. 17. 31. Mt. c. Æth. boern. (m) = Æth. Ambrst. ed. ἔῤῥωσο ἐν εἰρήνῃ D*E. germ. || ὑμῶν] ἡμῶν. Vulg. ms. Chrys. (et. in Mt. a) Theodoret. Œc. Theophyl. σοῦ Syr. Arm. (n) = ACFG. 17. 67** 71. boern. Ambrst. *Hypographæ variæ:* πρὸς τιμόθεον δεύτερα C. al. clar* (ἐτελέσθη) πρὸς τιμ. β. ἄρχεται πρὸς τίτον. DFG. πρὸς τιμόθεον δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας A. + διὰ ὀνησίμου Copt. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης 18. 49. clar** ἀπὸ ῥώμης, ὅτι ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι. 44. 46. Mt. k. καίσαρι + ῥώμης 47. + ῥωμαίων 39. παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ δευτέρα πρὸς τιμόθεον τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον πρῶτον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτι etc. Mt. f. || στιχ. ροϛ. s. ρϑ. s. ρπ. s. ρος. s. σπι. ἀναγν. α. κεφαλ. ϑ. μαρτυρ. α. habet vers. CLV.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος [a] δὲ" [b] ἰησοῦ
χριστοῦ", (κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
2 ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, [c] Ἐπ'" ἐλπίδι ζωῆς αἰω-
νίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰω-
3 νίων, Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, [d] ἐν
κηρύγματι" [e] ὃ" ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σω-
4 τῆρος ἡμῶν Θεοῦ,) Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ, κατὰ κοινὴν
πίστιν· χάρις, [f] ∞ ἔλεος", εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς [g],
καὶ [h] κυρίου" ἰησοῦ [i] χριστοῦ" [k] τοῦ σωτῆρος ἡμῶν".

---

[f] ∞ καὶ.

(a) = 2. 61. (b) χριστοῦ ἰησοῦ A. Cod. lat. Syr. p. Ambrst. Cassiod. (c) ἐν FG. ‖ = 17. 37. (d) = clar. (e) ᾧ 2. 23. 57. (cum al. 5.) Mt. k. Ed. (f) C**DEFG. 17. 73. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. etiam ap. Mt. Orig. int. Damasc. Aug. Hier. Ambrst. Pel. Cassiod. ‖ ἔλεος καὶ Mt. d. (g) + ἡμῶν 17. (h) = A. 73. item M. k. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Orig. int. Theodoret. Ambrst. Pel. Hier. (i) = Dgr. Ante ἰησοῦ ponunt C. 73. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Theodoret. Ambrst. ed. Pel. (k) = Mt. d.

Τούτου χάριν [l] ∾ κατέλιπόν" σε ἐν κρήτῃ, ἵνα [m] τὰ 5
λείποντα" [n] ἐπιδιορθώσῃ", καὶ [καταστήσῃς κατὰ πό-
λιν [o] πρεσβυτέρους", [p] ὡς" ἐγώ σοι διεταξάμην·] Εἴ 6
τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων
πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. Δεῖ 7
γὰρ τὸν ἐπίσκοπον [q] ἀνέγκλητον" εἶναι, ὡς [r] Θεοῦ [s] οἰκο-
νόμον", μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην, μὴ [t] αἰσχροκερδῆ", [u] Ἀλλὰ" [x] φιλόξενον", 8
φιλάγαθον, [y] σώφρονα", δίκαιον, [z] ὅσιον", ἐγκρατῆ, Ἀν- 9
τεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν [a] πιστοῦ" λόγου, ἵνα
[b] δυνατὸς ᾖ [c] καὶ" παρακαλεῖν [d] ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ", καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ [e] — καὶ" ἀνυπότακτοι, [f] ματαιολό- 10
γοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα [g] οἱ ἐκ περιτομῆς, Οὓς 11
[h] δεῖ" ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι,

---

[l] ∾ ἀπέλιπον.

(l) ἀπέλιπον ACDFG. 17. 23. 31. 45. 57. (c. al. 4.) 67**. 73. Mt. a** Orig. Basil. ms. (m) καταλείποντα (fortasse legendum: καὶ τὰ λείποντα) 17. 61. ‖ τὰ ἐλλείποντα Theophyl. (n) ἐπιδιορθώσῃς ADE. codd. multi. Ed. ‖ διορθώσῃς FG. ‖ διορθώσῃ 73. (o) πρεσβυτέρων Theodoret. alic, *presbyterium* clar. germ. Lucif. (p) καὶ Mt. c. ὡς καὶ Arm. Vulg. clar. Ambrst. Pelag. (q) ἀνεπίληπτον 73. 80. (r) + καὶ Arm. (s) διάκονον 43. (t) αἰσχρολόγον 10. (u) = Mt. d. Theophyl. (x) φιλόπτωχον 52. (y) *prudentem* Ambrst. *benignum* + *prudentem: sobrium, justum* Vulg. sixt. et ms. (z) = Mt. c. g. clar. qui etiam δίκαιον delet. (a) πιστῶς Hilar. Lucif. (b) + καὶ FG. 17. 73. boern. (c) = 57. (c. al. 5.) 73. Arm. Vulg. Ambrst. Pelag. Lucif. Hilar. Hieron. (d) = Chrys. in textu. τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει A. τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ 3. 37. 57. (cum al. 3.) 73. Mt. f. Slav. (exc. 8.) Basil. τῇ ὑγιαινούσῃ = Lucif. (e) = ACF. 17. 23. 31. 73. 74. 80. al. 11. et Barb. 1. Mt. d. (al. 4.) Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. ed. germ. Clem. Chrys. ap. Mt. Theodoret. ed. Antioch. Theophyl. Œcum. Aug. Ambrst. ed. (f) + καὶ FG. 67* 73. 74. al. 4. Mt. n. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 5. Œc. Hier. alic. ‖ + ἐργάται δόλιοι 17. (g) + δὲ CDgr Egr. Hier. alic. Vulg. ms. (h) χρῆ 17.

12 διδάσκοντες, ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ
[i] τις [k] ἐξ″ αὐτῶν ἴδιος [l] αὐτῶν″ [m] προφήτης″· Κρῆτες
13 ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ-
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς
14 ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, Μὴ προσέχον-
τες ἰουδαϊκοῖς μύθοις, [n] καὶ ἐντολαῖς″ ἀνθρώπων ἀπο-
15 στρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. [Πάντα [o] = μὲν″ καθαρὰ
τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ [p] μεμιασμένοις″ [q] καὶ ἀπίστοις″
οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
16 συνείδησις. Θεὸν [r] ὁμολογοῦσιν″ εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις
ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν
ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.
1 Σὺ δὲ λάλει, [s] ἃ πρέπει″ τῇ ὑγιαινούσῃ [t] διδασκα-
2 λίᾳ·] [u] Πρεσβύτας″ [x] νηφαλίους″ εἶναι, σεμνούς, σώ-
φρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ [y] ὑπο-
3 μονῇ″. [z] Πρεσβύτιδας″ ὡσαύτως [a] ἐν [b] καταστήματι″
[c] ἱεροπρεπεῖς″, μὴ [d] διαβόλους″, [e] μὴ″ οἴνῳ πολλῷ δε-
4 δουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα σωφρονίζωσι τὰς

(i) + *δὲ* FG. ‖ + *γὰρ* Mt. d. (k) = 67** (l) = FG. Mt. b** Clem. (m) *poëta*, tol.** (n) = Copt. *καὶ ἐντάλμασιν* FG. Theodoret. ‖ *mendaciis* (fort. *mandatis*) Lucif. (o) = ACD*EFG. 17. 46. 67** Vulg. It. Orig. Tert. Hier. Aug. Ambrst. ed. Fulg. Pel. ‖ *γὰρ* Syr. Or. (p) *μεμιαμμένοις* AD* 31. 39. 46. 72. 73. al. 3. Mt. a in marg. al. 6. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) *μεμιαμμένοις* G. Mt. h. (q) = Æth. Hier. Ambrst. (r) *ὁμολογοῦντες* 73. (s) = 17. (t) + *πίστει καὶ* 61. (u) *πρεσβυτέρους* 2. 44. Or. (x) *νηφαλαίους* G. 14. 31. 39. 46. 69. 73. Mt. a. al. 4. Œc. *νηφαλίους* 67* 74. al. 11. Mt. m. al. 3. Ed. (y) *prudentia* (loco *patientia*) clar. ‖ + *τῇ ἐγκρατείᾳ* Arm. (z) *πρεσβυτέρας* 44. Or. ms. ‖ + *δὲ* 37. Vulg. demidov. (a) + *σεμνὰς* 55. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Slav. ant. ‖ + *ἐν σωφροσύνῃ* Arm. (b) *κατασχήματι* FG. (c) *ἱεροπρεπεῖ* 17. 31. 37. 73. Mt. e** f. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Clem. Basil. Theodoret. Ambrst. Pelag. Hier. Sedul. (d) *διαβόλῳ* Mt. l. (e) *μηδὲ* AC. 73.

νέας, φιλάνδρους εἶναι, [f]φιλοτέκνους", Σώφρονας, 5
ἁγνὰς, [g] [h] ∾ οἰκουροὺς, * [i] ἀγαθὰς", [k] ὑποτασσομένας
τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν", ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ [l] βλασ-
φημῆται. [m] Τοὺς" νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω- 6
φρονεῖν. Περὶ [n] πάντα" [o] σεαυτὸν" παρεχόμενος τύπον 7
καλῶν ἔργων, [p] ἐν τῇ διδασκαλίᾳ [q] ∾ ἀδιαφθορίαν",
σεμνότητα [r], Λόγον ὑγιῆ, [s] ἀκατάγνωστον· ἵνα ὁ ἐξ 8
ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ [t] ἡμῶν" λέγειν φαῦλον.
Δούλους [u] ἰδίοις δεσπόταις" [x] ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν" 9
εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, [y] Μὴ" νοσφιζομέ- 10
νους, ἀλλὰ [z] πίστιν πᾶσαν" [a] ἐνδεικνυμένους" ἀγαθήν·

---

[h] ∾ οἰκουργούς. [q] ∾ ἀφθορίαν. [t] ὑμῶν.

(f) = Mt. g. (g) + *sobrias* Vulg. (non tol.) Pelag. (h) οἰκουργοὺς AC D*EFG. *domum custodientes*, clar. germ. *domus* (*domui* boern.) *curam habentes*, boern. Vulg. Ambrst. (i) φιλαγάθους Conject. (k) = Mt. d. Theophyl. (l) + καὶ ἡ διδασκαλία C. 5. Syr. p. Arm. Slav. (exc. rec.) (m) = 67** Mt. d. Theophyl. σωφρονεῖν περὶ πάντα jungunt Hier. (diserte) Lucifer. Ambrst. (n) πάντας 1. 31. 34. 37. 73. Theodoret. (o) ἑαυτὸν D. 1. 37. Chrys. (p) *in doctrina, in integritate, in gravitate* Vulg. Lucif. Ambrst. Alii aliter. (q) ἀφθορίαν ACD*E. 2. 17. 21. 23* 31. 47. Mt. a** g. n* in scholiis. Damasc. Œc. in comm. *integritatem* Vulg. It. Lucif. alii. *in incorruptione* (i. e. virginitate) Latini ap. Hier. ἀφθονίαν. FGgr. Slav. 7. ed. ἀδιαφορίαν 18** 20. 22. Theodoret. ms. *justitiam*, Chromat. ‖ + ἁγνείαν C. 73. 80. Syr. p. Arm. Slav. 5. 8. Hier. Chromat. (r) + ἀφθαρσίαν D** Egr. 23** 46. 57. (c. al. 6.) 72. 87. al. 14. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. p. Ar. pol. Slav. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Sed = ACD* (E. ap. Mill.) FG. 47. alii. Mt. d. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. It. Patres gr. et lat. ‖ + ἀφθαρσία 74. (s) ‖ + καὶ Syr. utr. Vulg. ms. (t) ἡμῶν CDEFG. 17. 23. 31. 37. 39. 72. 73. 74. 80. 87. al. 21. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Slav. Vulg. It. Chrys. (et. ap. Mt.) Œc. Theophyl. Hilar. Lucif. Ambrst. Hier. Aug. Gildas. alii. (u) δεσπόταις ἰδίοις ADE. 27. 57. (c. al. 2.) Vulg. It. Hier. Ambrst. alii. (x) ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν jungunt Hier. dis. Ambrst. Vigil. (y) μηδὲ DFG. 17. (z) πᾶσαν πίστιν ACDE. 31. 37. 73. et Mill. *Med.* Mt. f. k. Vulg. clar. germ. Hier. Ambrst. ‖ πᾶσαν] πᾶσιν. Theophyl. ἐν πᾶσιν. Syr. Erp. ‖ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πίστιν FG. boern. ‖ ἀγαθὴν ἐνδεικνυμένους 73. Vulg. clar. germ. Ambrst. (a) ἐπιδεικνυμένους 46. νοσφιζομένους 1* ἐπιφαίνοντας 1**

ἵνα τὴν διδασκαλίαν [b] + τὴν" τοῦ σωτῆρος ἡμῶν [c] θεοῦ"
11 κοσμῶσιν [d] ἐν" πᾶσιν [e].] [Ἐπεφάνη [f] γὰρ" ἡ χάρις
12 τοῦ θεοῦ [g] ἡ σωτήριος" πᾶσιν ἀνθρώποις, Παιδεύουσα
ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ [h] τὰς" κοσμι-
κὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζή-
13 σωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι· Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν
ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ
14 [i] καὶ" σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· "Ος ἔδωκεν [k] ἑαυ-
τὸν ὑπὲρ ἡμῶν", ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνο-
μίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν
15 καλῶν ἔργων.] Ταῦτα [l] λάλει" καὶ παρακάλει καὶ
ἔλεγχε μετὰ πάσης [m] ἐπιταγῆς"· [μηδείς σου [n] περι-
φρονείτω".

1 [o] Ὑπομίμνησκε [p] αὐτοὺς ἀρχαῖς [q] — καὶ" ἐξουσίαις
ὑποτάσσεσθαι, [r] πειθαρχεῖν, [s] πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοί-
2 μους εἶναι, [t] Μηδένα" βλασφημεῖν, [u] ἀμάχους εἶναι",
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους [x] πρᾳότητα" πρὸς πάν-
3 τας ἀνθρώπους.] Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι,
[y] [z] ἀπειθεῖς, πλανώμενοι", [a] δουλεύοντες" ἐπιθυμίαις καὶ

(b) + τὴν ACDEFG. Chrys. Theodoret. (c) *Jesu Christi* Vigil. (d) ἐπὶ 19. (e) + ἀνθρώποις 5. 6. (f) = 31. 37. 61. al. 5. Mt. c. f. Slav. 5. (g) σωτήριος ACD. Syr. utr. τοῦ σωτῆρος ἡμῶν FG. Copt. Vulg. boern. Cyr. hieros. Lucif. Ambrst. Fulg. Pelag. item (absque *nostri*) Hier. *et Salv. nostri* Sedul. Sed Clem. ut rec. (h) = D. (i) = Æth. Facund. ap. Mill. (k) ὑπὲρ ἡμῶν ἑαυτὸν DE. clar. germ. Lucif. ‖ + εἰς θάνατον 69. (l) δίδασκε A. (m) ὑποταγῆς 73. Mt. h. (n) καταφρονείτω 43. 61. 70. 108. al. 3. Mt. a3. b. l. Sic interpretatur Chrys. (o) + ἀλλὰ Chrys. (p) + δὲ A. Syr. Arm. (q) = ACDgr. Egr. FG. 17. 31. 67. boern. Damasc. (r) + καὶ FG. Arm. boern. (s) + καὶ A. Arm. (t) μὴ FG. in boern. utrumque. ‖ μηδὲν Mt. g. (u) = 1. (x) πραΰτητα AC. 31. 67** (y) + καὶ DE. Syr. germ. Lucif. (z) = 17. (a) = Mt. k.

ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, [b] στυ-
γητοὶ", μισοῦντες ἀλλήλους. ["Οτε δὲ ἡ χρηστότης 4
καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ,
Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ [c] ὧν" ἐποιήσαμεν [d] ἡ- 5
μεῖς", ἀλλὰ κατὰ [e] τὸν αὐτοῦ ἔλεον" ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ
λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ [f] [g] ἀνακαινώσεως" [h] πνεύ-
ματος [i] ἁγίου", Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰη- 6
σοῦ Χριστοῦ τοῦ [k] σωτῆρος" ἡμῶν, Ἵνα δικαιωθέντες τῇ 7
ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι [l] γενώμεθα" [m] κατ' ἐλπίδα"
ζωῆς αἰωνίου.] [[n] Πιστὸς" ὁ λόγος· [o] καὶ" περὶ τού- 8
των βούλομαί σε [p] διαβεβαιοῦσθαι", ἵνα [q] φροντίζωσι"
[r] καλῶν" ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες [s] — τῷ"
Θεῷ, ταῦτά ἐστι [t] = τὰ" καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀν-
θρώποις· Μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ [u] γενεαλογίας" καὶ 9
[x] ἔρεις" καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνω-
φελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον [y] μετὰ μίαν 10

(b) μισητοὶ D* (c) ἃ AC*DFG. 17. 67. Clem. Cyr. (d) = 73. Mt. h. (e) τὸ αὐτοῦ ἔλεος AD. 31. 47. 67** 73. Mt. h. Clem. Max. Ath. Cyr. Theodoret. Damasc. τὸ ἔλεος αὐτοῦ DEFG. Procop. ‖ = αὐτοῦ boern. ἑαυτοῦ 3. Mt. ψ. (f) + διὰ Syr. Syr. p. c. obelo. Slav. (exc. qu. rec.) (g) ἀνακαινίσεως 72** 74. Mt. l. ω. Or. ms. (h) + διὰ DEFG. It. Lucif. Ambr. Aug. Ambrst. alii. Sed Hier. ut rec. (i) = Orig. ter. Semel habet. (k) κυρίου 31. Θεοῦ Mt. χ. (l) γενηθῶμεν ACFG. 17. 31. Chrys. (et. ap. Mt. semel.) Ath. γενώμεθα Theodoret. (m) = 47. (n) ἀληθὴς 67** (o) = 7. Ed. (p) διαβεβαιοῦσαι Mt. f. (q) φροντίσωσι 73. Mt. f. h. Theodoret. (r) καλῶς Chrys. semel in Comm. (s) = ADFG. 14. 57. (cum al. 2.) 67** 73. 91. Ap. 2. pluresq. Mt. b. c. d. f. g. Theodoret. (t) = ACDEG. 37. 52. 57. (c. al. 4.) 73. 80. pluresq. Mt. f. Chrys. etiam ap. Mt. (u) λογομαχίας FG. boern. (x) ἔριν DFGgr. ἔριδας Mt. f. (y) μετὰ μίαν νουθεσίαν ἢ (s. καὶ Chrys. Theodoret.) δευτέραν FG. boern. νουθεσίαν καὶ δύο DE. clar. germ. Chrys. ap. Wetst. ‖ καὶ δευτέραν = Iren. alic. Tert. Cypr. Lucif. Ambrst. Ambr. Faustin. Fulgent. Pacian. Etherius. Codices gr. ap. Hier. Sed habent Iren. alic. Ambr. alic. Gelas. Leo M. Maxim. taurin. Pelag. Primas. Sedul. Orig. Ath. Basil. Cyr. Chrys. Theodoret. alii. Versiones.

11 καὶ δευτέραν νουθεσίαν" παραιτοῦ· Εἰδὼς, ὅτι ἐξέ-
στραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατά-
κριτος.
12 [Ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν[z] πρός σε" ἢ τυχικὸν, σπού-
δασον ἐλθεῖν πρός με εἰς [a] νικόπολιν"· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα
13 παραχειμάσαι. [b] Ζηνᾶν" τὸν νομικὸν καὶ [c] ἀπολλὼ"
[d] σπουδαίως" πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς [e] λείπῃ".
14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐ-
στασθαι εἰς τὰς [f] ἀναγκαίας" χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν
15 ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες· [g] ἄσπα-
σαι" τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις [h] μετὰ
[i] πάντων ὑμῶν". [k] †.] [l] †.

---

[k] † ἀμήν. [l] † Πρὸς τίτον τῆς κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας.

(z) = Mt. d. (a) νικόπολιν. Conject. (b) ζημᾶν Slav. 5. (c) ἀπόλλωνα FG. (d) ταχέως FG. (e) λίπῃ 37. 43. 69. 70. Mt. b. al. 3. Theodoret. ms. (f) ἐναντίας 61. (g) ἀσπάσασθε A. (h) + τοῦ κυρίου DE. clar. germ. ‖ + τοῦ θεοῦ FG. 30. in ora. Vulg. ed. boern. Ambrst. Pelag. (i) τοῦ πνεύματός σου 17. ‖ = ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν Æth. (k) = AC D* 17. Æth. clar. Hier. Ambrst. Pel. (l) Hypographæ variæ: πρὸς τίτον C. ad Titum clar.* πρὸς τίτον ἐπληρώθη (ἐτελέσθη, ἄρχεται πρὸς φιλήμονα.) DEFG. *Ad Titum* + *scribens a Nicopolim* clar** πρὸς τίτον ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως A. + τῆς μακεδονίας 31. s. μακεδονίων 18. 49. s. ἥ ἐστὶν ἐπαρχία τῆς μακεδονίας. 21. πρὸς τίτον (παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς τίτον Mt. f.) τῆς κρητῶν ἐκκλησίας ἐπίσκοπον (+ πρῶτον rec.) χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας 48. Mt. f. ἀρχιεπίσκοπον 70. + διὰ ζηνᾶ καὶ ἀπολλὼ Syr. + *et missa per Artemum discipulum ejus* Copt. ‖ στιχ. ϟζ. s. Gζ. s. ϟς. s. ρζ. s. σζ. s. χξ. αναγν. α κεφαλ. ς. μαρτυρ. α. Vers. XCVII.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥ͂ΛΟΣ, [a] δέσμιος″ [b] χριστοῦ ἰησοῦ″, καὶ τιμό- 1
θεος ὁ ἀδελφὸς, φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ [c] [d] καὶ″ συνερ-
γῷ, Καὶ [e] ἀπφίᾳ″ τῇ [f] ∞ ἀγαπητῇ″, καὶ ἀρχίππῳ τῷ 2
συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν [g] σου″ ἐκκλησίᾳ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυ- 3
ρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε, μνείαν σου ποιού- 4
μενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, Ἀκούων σου τὴν [h] ἀγά- 5
πην καὶ τὴν πίστιν″, ἣν ἔχεις [i] πρὸς″ τὸν κύριον ἰησοῦν

[f] ∞ ἀδελφῇ.

(a) δοῦλος 33. 35. ἀπόστολος D*E. et *Med.* ap. Mill. clar. germ. ἀπόστολος δέσμιος Cassiod. (b) ἰησοῦ χριστοῦ D*E. 3. 4. 57. (c. al. 5.) 73. 74. Apost. 6. Mt. a. al. 5. Syr. utr. Arm. clar. germ. Vulg. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. Theodoret. Ambr. Cassiodor. semel. (c) + ἀδελφῷ D*E. et *Med.* ap. Mill. clar. germ. Ambrst. (d) = Syr. ed. Erp. Pelag. (e) ἀφφίᾳ D* ἀππίᾳ 3. Vulg. Ambrst. ἀμφίᾳ FG. 47. Mt. b. boern.

(f) ἀδελφῇ AD*EFG. 17. 31. 73. Mt. a in marg. Copt. Erp. Syr. p. c. obelo. Arm. tol. harlej* It. Hesych. Hier. ἀδελφῇ ἀγαπητῇ Slav. ed. Vulg. ed. Ambrst. Pelag. ἀγαπητῇ ἀδελφῇ Slav. 5. (g) αὐτοῦ 38. Ambrst. αὐτῶν. Copt. || = Arm. (h) πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην DE. 3. 33. 37. 43. 73. Mt. f. Syr. Arm. clar. germ. Ambrst. || + καὶ τὴν ὑπομονὴν Mt. k. (i) εἰς ACD*E. 17. Copt.

6 καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους· Ὅπως ἡ κοινωνία [k] τῆς
πίστεώς" σου [l] ἐνεργὴς" γένηται, ἐν ἐπιγνώσει παντὸς
7 [m] ἀγαθοῦ τοῦ ἐν [n] ἡμῖν", εἰς χριστὸν [o] = ἰησοῦν". [p] Χαρὰν"
[q] γὰρ" [r] ∾ ἔχομεν" [s] πολλὴν καὶ" παράκλησιν ἐπὶ τῇ
ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται
διὰ σοῦ, ἀδελφέ.
8 Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν
9 σοι τὸ ἀνῆκον, Διὰ τὴν [t] ἀγάπην" μᾶλλον παρακαλῶ·
τοιοῦτος ὢν, ὡς παῦλος [u] πρεσβύτης", [x] νυνὶ" δὲ καὶ
10 δέσμιος [y] ἰησοῦ χριστοῦ"· Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ
τέκνου, ὃν [z] ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς [a] = μου", ὀνήσιμον
11 Τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ [b] δὲ" σοι καὶ εὔχρηστον,
12 Ὃν [c] ∾ ἀνέπεμψα"· σὺ δὲ αὐτὸν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ

---

[n] ∾ ὑμῖν. [p] ∾ χάριν. [r] ∾ ἴσχον. [c] ∾ ἔπεμψα.

(k) = Ambrst. in textu et comment. (l) ἐναργὴς, *evidens*, Vulg. Codd. lat. ap. Hier. (qui tamen non probat.) Pelag. *manifesta*, clar. germ. *accepta*, Ambrst. (m) + ἔργου FG. 72. al. 9. Mt. a3. b. Ed. Vulg. ed. et ms. qu. boern. Pel. (n) ἡμῖν ACDEF. 10. 72. 74. 87. 108. al. 20. Mt. a. al. 7. Ed. Ar. pol. clar. germ. Vulg. ms. tol. harlej.** et marian.** Chrys. Theodoret. Œc. Ambrst. Pel. in comment. ‖ = Slav. ant. Vulg. ms. ‖ ἐμοὶ 23. ‖ σοι Erp. (o) = AC. 4* 17. Syr. post. in m. Copt. Hier. Ambrst. (p) χαρὰν ACDEFG. 17. 31. 72. 74. al. 4. et Barb. 1. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. It. Chrys. (et. in Mt. α. non in β.) Œc. Hier. Ambrst. Pel. χάριν τουτέστι χαράν. Theophyl. (q) = 4. 29. 37. Mt. c. d. e* Arm. Theophyl. (r) ἔσχον ACFG. 17. 73. 74. 80. Copt. Arm. Vulg. boern. Theodoret. Ambrst. Pelag. ‖ ἔσχομεν D*E. clar. germ. Hier. ‖ ἔχω Mt. n. Slav. ed. (s) καὶ πολλὴν 21. item 3. Chrys. (et. ap. Mt.) (t) ἀνάγκην A. (u) πρεσβευτὴς Conject. (x) νῦν A. 67** 73. Mt. d. (y) = D*gr. ‖ χριστοῦ ἰησοῦ AC. 31. 73. Mt. f. Copt. Ambr. Hier. Ambrst. (z) + ἐγὼ A. 37. 68. Slav. 5. Chrys. (et. ap. Mt.) (a) = AD* EFG. 17. 23* 52. Mt. f. Vulg. It. Ambr. Hier. Ambrst. Pelag. (b) καὶ 67* δὲ καὶ. G. 31. 47. Barb. 1. Mt. d. k. Vulg. boern. Hier. Pel. (c) DE. 4. 17. 23. al. 4. Slav. 5. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) ‖ + σοι ACD*E. 17. Syr. Copt. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ed. It. Hier. Pelag. ‖ + πρός σε. Vulg. ms. Chrys. (et. ap. Mt.) Ambrst.

σπλάγχνα, [d] προσλαβοῦ". Ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην [e] πρὸς 13
ἐμαυτὸν" κατέχειν, ἵνα [f] ὑπὲρ" σοῦ [g] μοι διακονῇ" ἐν τοῖς
δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐ- 14
δὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ
ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ [h] κατὰ" ἑκούσιον. Τάχα γὰρ 15
διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον [i] αὐτὸν"
ἀπέχῃς· Οὐκ ἔτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' [k] [l] ὑπὲρ δοῦλον", 16
ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοὶ, [m] πόσῳ δὲ μᾶλλόν
σοι, καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ"; Εἰ οὖν [n] με" ἔχεις κοι- 17
νωνὸν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἠδίκησέ [o] σε", 18
ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ [p] ἐλλόγει". Ἐγὼ παῦλος ἔγρα- 19
ψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ [q] ἀποτίσω"· ἵνα μὴ λέγω σοι,
ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις [r]. Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ 20
σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα
* ἐν [s] χριστῷ". Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, 21
εἰδὼς, ὅτι καὶ ὑπὲρ [t] ὃ" λέγω ποιήσεις.

Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ, ὅτι 22

---

[g] διακονῇ μοι. [n] ἐμὲ. [s] κυρίῳ.

(d) = AFGgr. 17. Post σὺ δὲ (quod abest ab A. 17.) ponunt 37. 73. Mt. f. post αὐτὸν ponunt Arm. boern. Theodoret. ‖ + *filium carissimum*, harl.** (e) ὑπὲρ σοῦ, omissis mox ὑπὲρ σοῦ, Chrys. (et. ap. Mt.) (f) ἀντὶ 73. (g) μοι διακονῇ ACDEFG. Vulg. It. Chrys. ed. Theodoret. Theophyl. Hier. Ambrst. Pelag. (h) = D* Vulg. It. Ambrst. Hier. Ambr. Pelag. (i) = 7. Ed. (k) + ὡς 19. 61. 91. (l) ὑπὲρ δούλου, *pro servo*, Vulg. ed. clar. germ. Ambrst. Pelag. Sedul. (m) = Chrys. (etiam ap. Mt.) (n) CDEFG. 37. al. 6. Mt. a. (al. 9.) Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Œc. Damasc. (o) = 17. 30. 31. Mt. g. Arm. ‖ σοι Mt. c. Theophyl. (p) ἐνλόγα CD*F. 17. 31. ἐλλόγα AG. (q) ἀποδώσω D* Schol. Codd. 19. 20. Slav. ed. Vulg. It. Ambrst. Pelag. Hier. (r) + ἐν κυρίῳ D*E. clar. germ. (s) ACDFG. 10. 31. 37. 39. 73. 74. al. 3. Mt. f. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. sixtina et ms. It. Chrys. (et. ap. Mt.) Œc. in comm. Theodoret. ms. Theophyl. Ambr. Hier. Ambrst. Pelag. (t) ἃ AC. 17. 31. 73. Copt.

23 [u] διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. [x] Ἀσπάζεται" σε ἐπαφρᾶς, ὁ συναιχμάλωτός μου [y] ἐν χριστῷ ἰη-
24 σοῦ", Μάρκος, ἀρίσταρχος, δημᾶς, λουκᾶς, οἱ συνερ-
25 γοί μου. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [z] ἡμῶν" ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ [a] τοῦ πνεύματος" ὑμῶν. [b] †. [c] †.

---

[x] ἀσπάζονται. [b] † ἀμήν. [c] † Πρὸς φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ὀνησίμου οἰκέτου.

(u) + καὶ 52. 61. 70. Ed. (x) AC D*E. 23. 37. 47. 67. 73. 87. al. 4. Mt. d. f. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Hier. Ambrst. Pelag. (y) = 43. Mt. k. ‖ ἐν κυρίῳ Mt. d. ‖ ἰησοῦ = 72. Ed. (z) = 17. 31. 47. Mt. f. Syr. post. Arm. ed. (a) τοῦ πατρὸς 1. ‖ = Mt. d. (b) = AC*D*gr. Hier. Ambrst. ed. ‖ Vs. 21—25 = G. spatio vacuo relicto. ‖ vs. 25. = Theophyl. (c) Hypographæ variæ: = A. πρὸς φιλήμονα C. πρὸς φιλήμονα ἐπληρώθη DE. πρὸς φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης δι' ὀνησίμου (ὀνησιφόρου 69.) Mt. n. + οἰκέτου rec. διὰ ὀνησίμου οἰκέτου ἀπὸ τοῦ παύλου 7C. πρὸς φιλήμονα καὶ ἀπφίαν, δεσπότας ὀνησίμου, καὶ πρὸς ἄρχιππον, διάκονον τῆς ἐν κολοσσαῖς ἐκκλησίας, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης (+ ἐκ προσώπου παύλου καὶ τιμοθέου 31. 39.) διὰ ὀνησίμου οἰκέτου Mt. a. παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς φιλήμονα etc. 73. Slav. rec. Ed. στιχ. λζ. s. μβ. s. μζ. ἀναγν. α. κεφαλ. β. habet vers. XLV.

Η ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.*

ΠΟΛΥΜΕΡΩ͂Σ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λα- 1
λήσας [a] τοῖς πατράσιν" ἐν τοῖς προφήταις, Ἐπ' 2
[b] ἐσχάτου" τῶν ἡμερῶν [c] τούτων" ἐλάλησεν [d] ἡμῖν" ἐν υἱῷ,
ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, ([e] δι' οὗ" καὶ [f] τοὺς αἰῶ-
νας ἐποίησεν"·) Ὃς (ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ 3
χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, [g] φέρων" τε τὰ πάν-
τα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως [h] αὐτοῦ",) [i] δι' ἑαυτοῦ"
καθαρισμὸν [k] ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν [l] = ἡμῶν",
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ [m] τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς.

---

[b] ἐσχάτων. [f] ∞ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας.

(*) + παύλου s. παύλου τοῦ ἀποστόλου Codd. multi et Ed. (a) = 32. Orig. semel, sed habet bis ‖ + ἡμῶν 46. Arm. Æth. Clem. ap. Cassiod. Theodoret. alic. Sedul. (b) A BDE. 4. 23. 31. 37. 39. 46. 53. 67** 71. 72. 73. 74. 80. 87. 108. al. 25. et Barb. 5. Mt. a. al. 13. Ed. Slav. Vulg. (non harlej.*) Orig. semel. (sed semel ut rec.) Eus. Ath. alicubi. Cyr. alic. Nyss. Chrys. (etiam in Mt. 1. 4.) Theodoret. alicubi. Damasc. Procop. (c) = Orig. bis. Sedul. (d) = Æth. (e) παρ' οὗ Lect. 5. ‖ διότι Conject. (f) AB DE. 37. 53. Syr. Vulg. clar. germ. Euseb. Ath. Cyr. Tit. bostr. Aug. Ambr. alii. (g) φανερῶν B. (h) = 53. 67** ‖ αὐτοῦ 67* Ed. (i) = AB. 17. 46* 47. 80. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Sedul. ‖ δι' αὐτοῦ D* Æth. ut videtur. clar. germ. Cyr. semel. Euthal. contradicente Theodoreto, qui δι' αὐτοῦ præfert. (k) τῶν ἁμαρτιῶν (ἡμῶν) ποιησάμενος AB. 37. 46. 53. 73. Mt. b. f. Vulg. (l) = ABD*E. 53. 67** Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. Ath. Cyrill. utr. Nyss. Damasc. Aug. Sedul. Cassiod. (m) + τοῦ θρόνου 19. 38. 48. 55. 72. Apost. 4. Mt. b. bis. e. Ed. Slav. 7. ed. et 8 in marg. Cyrill.

4 Τοσούτῳ κρείττων [n] γενόμενος″ τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ
διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς [o] κεκληρονόμηκεν″ ὄνομα.
5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων· ″υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ
σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ
6 εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ″Οταν δὲ
πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν [p] πρωτότοκον″ εἰς τὴν οἰκουμένην,
λέγει· ″καὶ προσκυνησάτωσαν [q] αὐτῷ″ [r] πάντες″ ἄγ-
7 γελοι Θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους [s] λέγει· ″ὁ
ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ [t] πνεύματα″, καὶ τοὺς
8 λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ″ὁ
θρόνος σου * ὁ Θεὸς * εἰς τὸν αἰῶνα [u] τοῦ αἰῶνος″·
ῥάβδος [x] εὐθύτητος [y] ἡ″ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.
9 Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας [z] ἀνομίαν″· διὰ
τοῦτο ἔχρισέ σε * ὁ Θεὸς, ὁ Θεός σου, * [a] ἔλαιον ἀγαλ-
10 λιάσεως″ παρὰ τοὺς μετόχους σου. Καί· ″σὺ [κατ'
ἀρχὰς, [b] κύριε″, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν
11 χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ
[c] διαμένεις″· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
12 Καὶ [d] ὡσεὶ″ περιβόλαιον [e] ἑλίξεις″ αὐτοὺς [f], καὶ ἀλ-

---

(n) γέγονε 46. (o) εἴληφεν 74. (p) πα-ράκλητον 44. (q) αὐτὸν 34. 39. 61. (r) = Mt. c. (s) + αὐτοῦ D* E. 71. Chrys. ap. Mt. semel. ‖ *et angelus ipsius quidem dicit* clar. germ. (t) πνεῦμα 1. 39. 67** 71. et E. ap. Mill. Syr. clar. germ. (u) = B. 17. ‖ + καὶ ἡ AB. (καὶ D*E.) 17. 53. Æth. clar. germ. Vulg. ms. (x) + τῆς AB. 53. (y) = AB. 53. Ed. (z) ἀδικίαν A. 17. 23. 43. 57. (c. al. 3.) Cyr. Chronic. alex. Euseb. Chrys. ap. Mt. (a) = 73. (b) = Syr. ‖ post σὺ ponunt 14. Arm. (c) διαμενεῖς DE. 23. 53. 67** Vulg. (d) ὡς D*E. Damasc. (e) ἑλίξεις Codd. qu. Ed. ἀλλάξεις D* 43. Vulg. (non harl*) clar. germ. Tert. (f) + ὡς (s. ὡσεὶ) ἱμάτιον A. BD*E. Æth. Arm. clar. germ.

λαγήσονται· σὺ δὲ [g] ὁ" αὐτὸς εἶ, [h] καὶ" τὰ ἔτη σου
οὐκ ἐκλείψουσι.]" Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ 13
ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λει- 14
τουργικὰ πνεύματα, εἰς [i] διακονίαν" ἀποστελλόμενα
διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν [k] σωτηρίαν";
[Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς 1
[l] ἀκουσθεῖσι", μήποτε [m] παραῤῥυῶμεν". [Εἰ γὰρ ὁ 2
δι' ἀγγέλων λαληθεὶς [n] λόγος" ἐγένετο βέβαιος, καὶ
πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθα-
ποδοσίαν· Πῶς ἡμεῖς [o] ἐκφευξόμεθα", τηλικαύτης 3
ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα [p] λα-
λεῖσθαι" [q] διὰ" τοῦ κυρίου, [r] ὑπὸ" τῶν ἀκουσάντων εἰς
ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,] Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ ση- 4
μείοις [s] τε" καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ
πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν [t] αὐτοῦ" θέλη-
σιν.] Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε [u] τὴν οἰκουμένην τὴν 5
μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. Διεμαρτύρατο δέ πού 6
τις, λέγων· [x] τί" ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ·
ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; Ἠλάττωσας 7
αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστε-

(g) = 71. (h) = D* (i) διακονίας B. Orig. bis, sed quinquies ut rec. (k) ζωὴν αἰώνιον Or. semel. (l) λαληθεῖσιν Arm. Theophyl. ms. (m) παραρυῶμεν AD. Ap. 6. Mt. d. m. ‖ = cum μήποτε Chrys. in textu. ‖ Vs. 1 = 53. (n) νόμος Orig. semel. Theodoret. alicubi. (o) ἐκφευξώμεθα 3. 31. 51. 52. Mt. a. n. Ed. Œc. ed. (p) = Lect. 7. ‖ post κυρίου ponit 46. (q) ὑπὸ 3. 4* 37. 71. 73. Mt. χ. (r) διὰ 73. 80. (s) = 53. al. 7. Mt. c. χ. Vulg. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theophyl. Aug. Vigil. taps. (t) τοῦ θεοῦ D* Egr. (u) + ὁ θεὸς C. Slav. ed. Vulg. ed. (non tol. harl.*) Chron. alex. (x) τίς C* Apost. 2. Codex A in Psalmo VIII. Copt. tol. clar. germ. Damasc. ‖ αὐτῷ 61.

8 φάνωσας αὐτόν [y] †· Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν
ποδῶν αὐτοῦ. [z] ἐν γὰρ τῷ" ὑποτάξαι [a] αὐτῷ" τὰ πάν-
τα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶ-
9 μεν [b] αὐτῷ" τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ βρα-
χύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν
διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφα-
νωμένον· ὅπως [c] χάριτι" θεοῦ ὑπὲρ [d] παντὸς" γεύσηται
10 θανάτου. Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, * δι' ὃν τὰ πάντα καὶ
δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς [e] υἱοὺς" εἰς δόξαν ἀγαγόντα
τὸν ἀρχηγὸν τῆς [f] σωτηρίας" [g] αὐτῶν" διὰ παθημάτων
11 [h] τελειῶσαι".] [i] Ὅ,τε γὰρ [ἁγιάζων" καὶ οἱ ἁγια-
ζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνε-
12 ται ἀδελφοὺς [k] αὐτοὺς" [l] καλεῖν", λέγων· Ἀπαγγε-
λῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, [m] ἐν μέσῳ ἐκκλη-

---

[y] † καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου·

(y) = BDE**gr. 23. 39. 43. 47. 57. (c. al. 3.) 67* 73. 74. 87. al. 27. c. Barber. 6. Mt. a. al. 11. Syr. in Codd. et Ed. quibusd. Slav. 5. Chrys. (etiam ap. Mt.) Damasc. Theophyl. Œc. (z) ἐν τῷ γὰρ BD. 23. 53. (a) αὐτὸν Apost. 6** (b) = B. Theophyl. (c) χωρὶς 53. 67** Codd. gr. ap. Orig. (qui aliquoties utramque lectionem, notata codicum dissonantia, profert.) Codd. syr. Codd. lat. ap. Hier. Theodoret. in textu et comment. sæpe. Anastasius abbas diserte. Theodor. mopsuest. in schol. codicis 19. Ambr. Vigil. taps. Fulgent. Item Œc. et Theoph. (qui Nestorianis hanc lectionem tribuunt.) ‖ Sed χάριτι Codices: Versiones. Codd. gr. ap. Orig. et lat. ap. Hier. Eus. Ath. Cyr. Chrys. Faustin. presb. alii. ‖ *ipse enim* Deus *per gratiam suam pro omni homine gustavit mortem*, Syr. ed. *ipse enim excepto Deo per gratiam suam* etc. Codd. syr. lectione utraque juncta. ‖ χωρὶς θεοῦ scholion est marginale, non ad h. l. sed ad vs. 8. coll. 1 Cor. 15, 27. spectans, quod alieno loco in textum intulit librarius, ratus, marginalem notam esse correctionem vocum χάριτι θεοῦ. (d) πάντων 66** (e) = Apost. 4. (f) ζωῆς 74. (g) = 34. ‖ ἡμῶν Apost. 7. (h) τελειοῦσθαι. Codd. lat. Ambr. Rufin. Sedul. item Vigil. taps. (i) ὅτι γὰρ ὁ ἁγιάζων Mt. c. h. Orig. ‖ ὅτι ὁ ἁγιάζων Mt. f. ‖ γὰρ = 61. (k) = 2. Ante ἀδελφοὺς ponunt 53. Cyr. (l) καλῶν 17. (m) = Chrys. (et ap. Mt.)

σίας ὑμνήσω σε". Καὶ πάλιν [n]· ἐγὼ ἔσομαι πεποι- 13
θὼς ἐπ' αὐτῷ· καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία,
ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώ- 14
νηκε [o] ∞ σαρκὸς καὶ αἵματος", καὶ αὐτὸς παραπλησίως
[p] μετέσχε" τῶν αὐτῶν [q], ἵνα διὰ τοῦ θανάτου [r] κα-
ταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι
τὸν διάβολον, Καὶ [s] ἀπαλλάξῃ" τούτους, ὅσοι [t] φόβῳ 15
θανάτου" διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν [u] δουλείας".
Οὐ γὰρ δήπου [x] ἀγγέλων" ἐπιλαμβάνεται, [y] ἀλλὰ 16
σπέρματος ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται". Ὅθεν ὤφειλε 17
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ
ἱλάσκεσθαι [z] τὰς ἁμαρτίας" τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ 18
πέπονθεν αὐτὸς [a] πειρασθεὶς, δύναται [b] τοῖς πειραζομέ-
νοις βοηθῆσαι.]

[c] "Ὅθεν", [ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέ- 1
τοχοι, κατανοήσατε [d] τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα"
τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, [e] † ἰησοῦν· Πιστὸν ὄντα τῷ ποιή- 2

---

[o] ∞ αἵματος καὶ σαρκός.

[e] † χριστόν.

(n) + λέγει 46. ‖ καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ = 4* 80. Mt. χ. (o) αἵματος καὶ σαρκὸς ABCDE. 37. 47. 53. Syr. p. Copt. Arm. Vulg. ms. clar. germ. Or. Eus. Cyr. utr. Ath. Chrys. (etiam in Mt. 4.) Damasc. Nicephor. Theophyl. Ambr. Ansbert. (p) μετέσχηκε 73. (q) + παθημάτων D*E Eus. Theodoret. alic. Hier. *eorundem passione* clar. germ. *earundem passionum*, Hier. (r) + θάνατον D*E. clar. germ. ‖ + αὐτοῦ Syr. Arr. Arm. ‖ αὐτοῦ Theophyl. (s) ἀποκαταλλάξῃ A. ‖ ἀπαλλάξει 71. Mt. d. g. m. Chrys. ap. Mt. (t) = marian. (u) δειλίας Conject. (x) ἀγγέλου 57. (c. al. 4 !) τῶν ἀγγέλων 4. (y) = 57. 74*. (z) ταῖς ἁμαρτίαις A. 17. Ath. Chrys. (et. ap. Mt.) Aug. Vigil. taps. (a) + καὶ Vulg. Ambr. Fulgent. (b) + καὶ 31* 49. Arm. Vulg. (non l.) Ambr. (c) = 69. (d) inverso ordine 3. Hier. (e) = AC*D* 17. 34. 47. 53. 67** 73. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Cyr. Ath. Theodoret. alic. Ambr. Hier. Fulgent. Vigil. taps. ‖ post ἰησοῦν ponunt C**.

σαντι αὐτὸν, ὡς καὶ μωσῆς ἐν [f] ὅλῳ" τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
3 [g] Πλείονος" γὰρ [h] οὗτος δόξης" παρὰ μωσῆν ἠξίωται, καθ'
ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας
4 αὐτόν. ([i] Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος"·
5 ὁ δὲ [k] — τὰ" πάντα κατασκευάσας, θεός [l].)] Καὶ
[μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θερά-
6 πων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· Χριστὸς δὲ,
ὡς υἱὸς ἐπὶ [m] τὸν" οἶκον [n] αὐτοῦ"· [o] ∾ οὗ" οἶκός ἐσμεν
ἡμεῖς, [p] ἐάνπερ" τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς
ἐλπίδος [q] μέχρι τέλους βεβαίαν" [r] κατάσχωμεν".
7 Διὸ, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον,
8 ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς
καρδίας ὑμῶν, [s] ὡς" ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν
9 ἡμέραν τοῦ [t] πειρασμοῦ" ἐν τῇ ἐρήμῳ· [u] Οὗ" [x] ∾ ἐπεί-
ρασάν [y] με" οἱ πατέρες ὑμῶν, [z] ἐδοκίμασάν με", καὶ
10 εἶδον τὰ ἔργα μου * τεσσαράκοντα ἔτη· [a] Διὸ" προσ-

---

[h] δόξης οὗτος. [o] ∾ ὅς. [x] ∾ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον.

---

23. 37. 46. 53. 57. (cum al. 6) 67* 72. 74. 87. al. 17. Mt. a. al. 11. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. Orig. Chrys. (et ap. Mt.) Theodoret. Œc. Theophyl. Hilar. ‖ ἰησοῦν = B. (f) = B. Copt. Erp. (g) μείζονος Chrys. etiam ap. Mt. (h) οὗτος δόξης AB CDE. 37. 43. 47. Mt. f. Chrys. etiam ap. Mt. ‖ οὗτος] = Arm. Post μωσῆν legunt 4. Vulg. ms. (i) = Chrys. etiam ap. Mt. (k) = ACD*E. 17. 53. 67** Mt. g. Chrys. in Mt. 4. (l) + ἐστι Syr. p. cum obelo. Vulg. ms. (m) = 69. (n) αὐτοῦ Ed. (o) ὅς D* 6. 53. 67** Vulg. clar. germ. Lucif. Ambr: (Sed non Hier. Cyr. Chrys. Didymus. alii.) ‖ + ὁ 2. Mt. m. Ed. (p) ἐὰν BD*E. 17. 53. (q) = B. Æth. Lucif. Ambr. ‖ = βεβαίαν Syr. Post κατάσχωμεν ponit 4. (r) κατασχῶμεν Ed. (s) = 37. ὥσπερ Chrys. in Comment. (t) παραπικρασμοῦ 39. (u) ὅπου D*E. (x) Vide duas notas sequentes. (y) = ACD*E. 17. Copt. clar. germ. Lucifer. (z) ἐν δοκιμασίᾳ A BCD*E. 53. 73. Copt. clar. germ. Clem. Lucifer. ‖ με = Vulg. ed. (a) = 43. al. 4. Mt. d. f. Cyr. ‖ 40. *annis proximus* (fort. *perosus*) *fui generationi huic*, Ambr.

ὤχθισα τῇ γενεᾷ [b] ꝏ ἐκείνῃ", καὶ [c] εἶπον"· ἀεὶ πλα-
νῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς
μου· [d] Ὡς" ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσον- 11
ται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. [Βλέπετε [e], [f] ἀδελφοί", 12
μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας,
ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος· Ἀλλὰ παρακα- 13
λεῖτε ἑαυτοὺς καθ' [g] ἑκάστην" ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ
σήμερον [h] καλεῖται", ἵνα μὴ σκληρυνθῇ [i] ἐξ ὑμῶν τις" ἀπά-
τῃ τῆς ἁμαρτίας. Μέτοχοι γὰρ [k] τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν", 14
ἐάνπερ τὴν [l] ἀρχὴν" τῆς [m] ὑποστάσεως" [n] μέχρι τέλους
βεβαίαν [o] κατάσχωμεν". Ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον, 15
ἐὰν τῆς φωνῆς [p] αὐτοῦ" ἀκούσητε· μὴ [q] σκληρύνητε"
τὰς καρδίας ὑμῶν, [r] ὡς" ἐν [s] τῷ" παραπικρασμῷ.
[t] Τίνες" γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; * ἀλλ' οὐ πάν- 16
τες οἱ ἐξελθόντες [u] ἐξ" Αἰγύπτου διὰ Μωσέως;] Τίσι 17
δὲ [x] προσώχθισε [y] τεσσαράκοντα ἔτη"; οὐχὶ τοῖς
[z] ἁμαρτήσασιν"; ὧν τὰ κῶλα [a] ἔπεσεν" ἐν τῇ ἐρήμῳ.

---

[b] ꝏ ταύτῃ. [i] τις ἐξ ὑμῶν. [k] γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ. [t] τινὲς.

(b) ABD*gr. 6. 17. 23. 53. 57. 67** Vulg. Clem. ‖ = Lucif. (c) εἶπα AD. 17. 72. 73. 74. al. 5. Ed. Chrys. in Mt. 5** (d) οἷς Vulg. ms. Cyr. (e) + δὲ Mt. c. ‖ + *itaque* clar. germ. (f) = Chrys. (et. ap. Mt.) in comment. ‖ + μου 17. 38. 43. Mt. d. Syr. Copt. Æth. (g) πᾶσαν Mt. m. (h) καλεῖτε C. (i) BDE. 46. 67. 72. 74. 108. al. 8. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. Damasc. ἐξ ὑμῶν τις. Vulg. ms. (k) ABCDEH. 37. 53. 73. Mt. f. Ed. Vulg. clar. germ. Cyr. Damasc. Lucifer. Hilar. Hier. ‖ *Jesu Christi facti sumus*, Ambr. ‖ *Dei f. s.* Vigil. taps. (l) ἀπαρχὴν 23. in ora. Mt. m.** Theodoret. alic. (m) πίστεως 67** (n) + αὐτοῦ A. 71. Slav. 5. Vulg. Hier. alicubi. Vigil. (o) κατασχῶμεν Mt. b. χ. Ed. ‖ φυλάξωμεν 31. 33. 35. (p) = 30. ‖ μου Codd. teste Erasmo. Lucifer. (q) σκληρύνετε DE. (r) = 74. ὥσπερ Chrys. (s) ἐκείνῳ Vulg. ms. (t) τίνες Ed. Syr. Erp. Chrys. ut videtur. Theodoret. (u) ἐκ γῆς 17. (x) + καὶ A. (y) = 67** ‖ + ἐν ἐρήμῳ. 71. (z) ἀπειθήσασιν A. 47. ‖ ἁμαρτάνουσιν 4. (a) ἔπεσαν CDE. Cyr. ‖ ἔπεσον 39. 49. 72. 73. 74. al. 9. Mt. d. f, χ. Ed. Chrys, (et. ap. Mt.)

18 Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν
19 [b] αὐτοῦ", εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; Καὶ βλέπομεν, ὅτι
1 οὐκ [c] ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν" δι' [d] [e] ἀπιστίαν".] [Φοβη-
θῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις [f] ἐξ ὑμῶν"
2 ὑστερηκέναι. Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθά-
περ [g] κἀκεῖνοι"· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς
ἐκείνους, μὴ [h] ∾ συγκεκραμένος" τῇ πίστει [i] τοῖς
3 ἀκούσασιν". [k] Εἰσερχόμεθα" [l] γὰρ" εἰς τὴν κατά-
παυσιν [m] οἱ πιστεύσαντες", καθὼς εἴρηκεν· [n] ὡς" ὤμο-
σα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-
παυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου
4 γενηθέντων. Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω·
καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς [o] ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ" ἀπὸ
5 [p] πάντων" τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν·
6 [q] εἰ" εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. Ἐπεὶ

---

[h] ∾ συγκεκραμένους sive συγκεκερασμένους.

(b) = Mt. k. ‖ μοῦ 46* (c) εἰσῆλθον 57. (cum 49.) ‖ + εἰς τὴν κατάπαυσιν Vulg. ms. et sixtin. ed. Clem. (d) + τὴν 4. Mt. d. Theophyl. (e) ἀπείθειαν 47. (f) = 21. Theophyl. ἐξ ἡμῶν 5. 56. Ed. Vulg. ms. et sixt. Theodoret. (g) ἐκεῖνοι 72. Mt. k. Ed. Chrys. ap. Mt. Theophyl. (h) συγκεκερασμένους ABCD* 23. 53. 57. ap. Wetst. 71. 73. Mt. f. συγκεκραμένους D** E. 4. 6. 10. 39. 43. 46. 47. 57. ap. Alter. (c. al. 5.) 66. in m* 72. 73. 74. 80. 87. 108. al. 26. Mt. a. d. e. g. l. n. Ed. Syr. p. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. (exc. rec.) Vulg. ms. (clar. germ. et Lucif. in vitio cubant: *verbum auditus non temperatus fidem s. fide s. fidei auditorum*) Cyr. alic. Chrys. (etiam ap. Mt.) Theodoret. Macar. Damasc. Œcum. Phot. Theophyl. Iren. συγκεκραμμένους 49. Mt. b. k. m. ‖ Recepta extat in Syr. Erp. Vulg. ed. Cyr. alic. vel etiam in 17. 31. 37. 41. Mt. c. ‖ συγκεκραμένοις Conject. (i) τῶν ἀκουσάντων D* Syr. p. in m. Slav. 5. rec. τοὺς ἀκούσαντας Chrys. in Mt. 4. τοῖς ἀκουσθεῖσιν. 71. (k) εἰσερχώμεθα AC. Vulg. (l) οὖν AC. 31. 47. 53. 73. 80. Copt. ‖ δὲ Syr. Arm. (m) = Chrys. in Mt. 1. 5* ‖ οἱ πιστεύοντες 3. 71. ‖ + *per dominum*, harlej. (n) οἷς Vulg. sixt. (o) = A. (p) = 61. harlej. (q) = Mt. n. Ed. καὶ D* clar. germ.

οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν [r] εἰς αὐτὴν″, καὶ οἱ
πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι᾽ ἀπείθειαν·
Πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, 7
μετὰ τοσοῦτον χρόνον· (καθὼς [s] ∞ εἴρηται″) σήμερον,
ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς
καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ [t] αὐτοὺς″ ἰησοῦς [u] κατέπαυ- 8
σεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.
Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς [x] τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 9
Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐ- 10
τὸς κατέπαυσεν ἀπὸ [y] τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ
τῶν ἰδίων ὁ θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκεί- 11
νην τὴν κατάπαυσιν [z], ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις [a] ὑπο-
δείγματι″ πέσῃ [b] τῆς ἀπειθείας″. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος 12
[c] τοῦ θεοῦ″, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν
μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ
ψυχῆς [d] = τε″ καὶ [e] πνεύματος″, ἁρμῶν τε καὶ
[f] μυελῶν″, καὶ κριτικὸς [g] ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν″ καρ-
δίας· Καὶ οὐκ ἔστι [h] κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, 13
πάντα δὲ γυμνὰ [i] καὶ τετραχηλισμένα″ [k] τοῖς ὀφθαλ-
μοῖς αὐτοῦ″, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.]

---

[s] ∞ προείρηται.

(r) ἐν αὐτῇ 23. 43. 46* 49. 57. (s) ACD*E. 17. 23. 31. 39. 47. 57. (c. al. 2.) Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. (et. in Mt. 4.) Theodoret. Lucif. || προείρηκε B. 73. 80. (t) αὐτὸς 49. 52. 72. al. 6. Ed. Mt. k. l. || + ὁ 52. 72. Ed. (u) + ὁ τοῦ ναυῆ 61. Theodoret. in comm. item Syr. Erp. (x) + ἔτι Slav. ed. (y) + πάντων D*Egr. Syr. p. Cyr. Chrys. ms. (z) + ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες Syr. p. cum asterisco. (a) διίγματι 44. (b) τῆς ἀληθείας D*. *a veritate* clar. germ. || ἀπιστίας 31. Syr. p. et edita in m. (c) = 23* (d) = ABCH. 3. 67** 73. 80. Orig. ter Chrys. (etiam Mt. 1. 4. 5. sed semel habent) Eus. Cyr. Ath. Theodoret. Damasc. Theophyl, (e) = 91* || σώματος 3. al. 3. Caesarius Areopag. item, omisso ἁρμῶν usque ad ἐνθυμήσεων, Cyr. (f) μελῶν Codex teste Erasmo. (g) ἐνθυμήσεως ἐννοιῶν τε D* (h) + τις 4. (i) = Arm. (k) = 2.

14 [Ἔχοντες [l] οὖν" ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς
οὐρανοὺς, ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν [m] τῆς
15 ὁμολογίας". Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον
συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, [n] ∾ πεπειρασμένον"
δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.
16 [o] Προσερχώμεθα" [p] οὖν" μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ
τῆς χάριτος [q], ἵνα λάβωμεν [r] ἔλεον", καὶ χάριν [s] εὕ-
1 ρωμεν" [t] εἰς" εὔκαιρον βοήθειαν. Πᾶς γὰρ [u] ἀρχιε-
ρεὺς" ἐξ ἀνθρώπων [x] λαμβανόμενος", ὑπὲρ ἀνθρώπων
καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε
2 καὶ θυσίας ὑπὲρ [y] ἁμαρτιῶν"· Μετριοπαθεῖν δυ-
νάμενος τοῖς [z] ἀγνοοῦσι" καὶ πλανωμένοις, [a] ἐπεὶ καὶ"
3 αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· Καὶ [b] διὰ ταύτην"
ὀφείλει, καθὼς [c] περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ
4 [d] ἑαυτοῦ", προσφέρειν [e] ∾ ὑπὲρ" ἁμαρτιῶν. Καὶ
[οὐχ ἑαυτῷ [f] τις λαμβάνει" τὴν τιμὴν, ἀλλὰ
[g] † καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, [h] καθάπερ" καὶ [i] † ἀα-

---

[n] ∾ πεπειραμένον. [e] ∾ περὶ. [g] † ὁ. [i] † ὁ.

(l) = 39. ‖ δὲ καὶ Chrys. semel. (m) *spei nostræ confessionem.* Vulg. ms. et sixt. (n) C. 46. 53. 57. (c. al. 7.) 72. al. 10. pluresve. Mt. a. (al. 11.) Ed. (etiam St. 3.) Orig. bis. (sed quater ut rec.) Nyss. Cyr. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Epiphan. Œc. alii. ‖ πεπλασμένον. Conject. (o) προσερχόμεθα 39. al. 5. Mt. m. al. 5. Damascen. (p) = 17. ap. Mill. 39. Chrys. bis in comm. (q) + αὐτοῦ C* Syr. Syr. p. cum ast. Æth. Arm. Vulg. ms. Chrys. etiam ap. Mt. (r) ἔλεος ABDE. 17. 71. al. 2. pluresve. Mt. g. (s) = B. (t) = D*E. clar. germ. (u) ἱερεὺς 46. *Sacerdos* clar. germ. (x) καταλαμβανόμενος. Lect. 7. (y) τοῦ λαοῦ Chrys. (et. ap, Mt. semel) in comm.

(z) ἀσθενοῦσι 1. (a) καὶ γὰρ D* (b) δι' αὐτὴν ABC* 7. 80. Syr. utr. (sed poster. habet editam in m,) Chrys. in Mt. 1. 5. semel. Cyrill. Theodoret. alic. διὰ ταύτης 91. Chrys. in Mt. 1. διὰ ταῦτα 10. Vulg. διὰ τοῦτο 73. (c) + καὶ 4. Apost. 5. Mt. l. Vulg. tol. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. (d) αὐτοῦ BD* Apost. 7. Mt. χ. (e) περὶ AC*D* 17. 31. 47. 73. Mt. h. Chrys. ap. Mt. Theodoret. (f) λαμβάνει τις D. 37. (g) = AC**DE. 23. 37. 57. (c. al. 6.) 61. 72. al. 12. pluresque cum Barb. 4. Mt. a. b. al. 6. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Procop. Œc. ‖ καὶ 7. Ed. (h) καθὼς C*D* Chrys, (et. ap. Mt.) Procop. ‖ *non quemadmodum*, clar. germ. (i) = AC**

ρῶν. Οὕτω καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε [k] γενη- 5
θῆναι" ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου
εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ 6
[l] λέγει· σὺ [m] ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν
μελχισεδέκ.] ‵Ὃς [n] ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ 7
δεήσεις [o] τε" καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν
[p] αὐτὸν" ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ
δακρύων [q] προσενέγκας", [r] καὶ" [s] εἰσακουσθεὶς" [t] ἀπὸ
τῆς εὐλαβείας", (Καίπερ ὢν υἱὸς [u]) ἔμαθεν, ἀφ' ὧν 8
ἔπαθε, τὴν [x] ὑπακοήν· Καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο [y] ∞ τοῖς 9
ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν" αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου·
Προσαγορευθεὶς ὑπὸ [z] τοῦ" θεοῦ ἀρχιερεὺς [a] κατὰ τὴν 10
τάξιν μελχισεδέκ.]

Περὶ οὗ πολὺς [b] ἡμῖν" [c] ὁ" λόγος καὶ δυσερμήνευ- 11
τος [d] λέγειν", ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. Καὶ 12
γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πά-

---

[y] ∞ πᾶσι τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ.

D**E. 37. 46. 61. 72. 73. 74. 80. al. 15. Mt. a. (al. 13.) Ed. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Œc. Theophylact. (k) γεννηθῆναι 49. Mt. b. f. k. m. ‖ γενέσθαι A. 71. Orientales ap. Cyrill. Chronic. alex. (l) + πάλιν D*E. (m) + εἶ 23. 47. 73. al. 2. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. in Mt. 4.) Chronic. alex. Ambr. (n) + ἂν D* (o) = 52. al. 2. Mt. d. g. l. Chrys. in Mt. 4. (p) = Apost. 7. Mt. d. harlej* ‖ ante σώζειν Vulg. ms. Theophyl. ‖ ἑαυτὸν 91. (q) προσενεγκὼν Mt. k. Theodoret. alic. (r) = Apost. 7. Vulg. non-harlej.** Vigil. taps. (s) ἀκουσθεὶς D* (t) cum ἔμαθεν jungit Syr. *pro sua reverentia*, Vulg. *a metu*, clar. germ. Ambr. *propter timorem*, Vigil. taps. (u) + θεοῦ Arm. ed. in m. Vulg. ed. Ambr. alic. Vigil. Cassiod. (x) οἰκονομίαν 36* (y) ABCD. 17. 37. 57. (cum al. 8.) 73. Mt. d. f. Syr. Copt. Vulg. clar. germ. Vigil. Cassiod. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) Cyrill. Theodoret. Damasc. Theophyl. ‖ πᾶσι = 68. Chrys. in Mt. 1. 5. bis. Ambr. (z) = 71. 74. Apost. 7. Mt. d. Theophyl. (a) + εἰς τὸν αἰῶνα 37. 71. 73. 80. Mt. f. Copt. Arm. Syr. p. cum ast. (b) = 43. (c) = D* (d) = clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt. semel) ‖ τοῦ λέγειν 73. Mt. h.

λιν χρείαν ἔχετε τοῦ [e] διδάσκειν" ὑμᾶς, [f] τίνα" τὰ
στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν [g] λογίων" τοῦ Θεοῦ· καὶ γε-
γόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, [h] καὶ" οὐ στερεᾶς
13 τροφῆς. Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λό-
14 γου [i] δικαιοσύνης [k]· νήπιος γὰρ [l] ἐστι· Τελείων [m] δέ"
ἐστιν ἡ [n] στερεὰ" τροφὴ, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητή-
ρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε
1 καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς [o] τοῦ Χρι-
στοῦ" λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πά-
λιν [p] θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν
2 ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεὸν, [q] Βαπτισμῶν" * [r] διδα-
χῆς", ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν,
3 καὶ κρίματος αἰωνίου. [s] Καὶ" τοῦτο [t] ∾ ποιήσομεν",
4 ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός. [u] Ἀδύνατον" γὰρ, τοὺς
ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς
ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου,
5 Καὶ [x] καλὸν" γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα, [y] δυνάμεις τε
6 μέλλοντος αἰῶνος", Καὶ παραπεσόντας, [z] πάλιν" ἀνα-
καινίζειν [a] εἰς μετάνοιαν, [b] ἀνασταυροῦντας [c] ἑαυτοῖς

---

[t] ∾ ποιήσωμεν.

(e) διδάσκεσθαι 71. Mt. f. Syr. post. in m. Vulg. clar. germ. Chrys. alic. ‖ διδάσκοντος Cyrill. (f) = 67** τινὰ Conject. (g) λόγων D* 3. 10. 11. Ed. (h) = B**C. 17. Copt. Vulg. Orig. bis. Cyrill. Chrys. in Mt. 1. 5* August. (i) + καὶ 61. harlej.* (k) + ἐστιν D* clar. germ. (l) + ἀμὴν D*E. clar. germ. (m) γὰρ 17. (n) τελεία Mt. l. (o) = 74. τοῦ Θεοῦ 73. (p) + ἕτερον 27. Syr. (q) βαπτισμὸν D*gr. 21. 31. 71. 80. barl.* Chrys. in Mt. 4, semel. (r) διδαχὴν B. διδαχῆς 43. (s) = 20. 55. Syr. ‖ Vs. 3 = 37. (t) ποιήσωμεν ACDE. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 80. al. 16. Mt. a.* d. f. n. Ed. Arm. Theodoret. in comm. Œc. (u) *difficile*, clar. germ. (x) = 69. (y) *occidente jam ævo*, Tert. (legerat fortasse δύναι ἔτι μέλλοντος αἰῶνος s. ex aliorum conjectura δύναντες αἰῶνος) (z) comma postponunt Ed. Syr. (a) + ἑαυτοὺς Orig. semel. (b) + καὶ Arm. (c) + ἐν Orig. semel. item clar. germ. Tert,

τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ [d] παραδειγματίζοντας. Γῆ γὰρ 7
ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' [e] αὐτῆς" [f] πολλάκις ἐρχόμενον" ὑετὸν,
καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι' οὓς [g] καὶ"
γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ [h] τοῦ" Θεοῦ·
Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ 8
κατάρας ἐγγὺς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.] [Πεπεί- 9
σμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, [i] ἀγαπητοὶ", τὰ [k] κρείττονα καὶ
ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. Οὐ γὰρ 10
ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ [l] † τῆς
ἀγάπης, ἧς ἐνεδείξασθε [m] εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ", δια-
κονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ [n] διακονοῦντες". [o] Ἐπιθυ- 11
μοῦμεν" δὲ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι
σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν [p] τῆς ἐλπίδος [q] ἄχρι τέ-
λους"· Ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ 12
πίστεως καὶ μακροθυμίας [r] κληρονομούντων" τὰς
ἐπαγγελίας.] [Τῷ γὰρ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος 13
ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι,
ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ, Λέγων· [s] ἦ μὴν" εὐλογῶν 14
[t] εὐλογήσω" σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε. Καὶ 15

---

[l] † τοῦ κόπου.

(d) + πάλιν Arm. (e) αὐτῇ 1. 4. Mt. b. αὐτὴν B** et Barb. 1. (f) ἐρχόμενον πολλάκις. BD. 37. Mt. f. Chrys. (et. ap. Mt. semel.) ‖ = πολλάκις Orig. semel. Semel pon. post ὑετὸν. (g) = D* Mt. k** Syr. Arr. Vulg. clar. germ. (h) = D* 46. 73. Theophyl. etiam in Mt. d. (i) ἀδελφοὶ 1. 73. Syr. utr. Ar. Æth. (k) κρείσσονα ABC. alii. Mt. a. c. l. n. Ed. Chrys. in Mt. 4. 5** Damasc. (l) = ABCD* 6. 31. 47, 67** 73. Syr. utr. Erp. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (etiam ap. Mt.) in comment. semel et in procemio. Antioch. Theophyl. in Mt. d. (nec attingit in comment.) Hier. ‖ habet τοῦ κόπου, sed = τοῦ ἔργου Cyr. ‖ κόπου + καὶ D**E. 43. item Cyr. (m) = 73. (n) διακονοῦντες D* audimus, clar. germ. (o) + ἐπιθυμίᾳ 23** (p) + τῆς πίστεως 17. (q) = 31. 37. ‖ μέχρι τέλους. 73. 80. (r) κληρονομησάντων 3. Mt. k. (s) εἰ μὴν A BCDE. 17. 23. 31. 71. Damasc. nisi, Vulg. clar. germ. (t) εὐλογῶ 3.

16 [u] οὕτω" μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.. "Αν-
θρωποι [x] — μὲν" γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι,
καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ
17 ὅρκος. Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς [y] ἐπιδεῖ-
ξαι" τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον
18 τῆς βουλῆς αὐτοῦ, [z] ἐμεσίτευσεν" ὅρκῳ· Ἵνα διὰ δύο
πραγμάτων [a] ἀμεταθέτων", ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσα-
σθαι [b] θεὸν, [c] ἰσχυρὰν" παράκλησιν ἔχωμεν οἱ [d] κατα-
19 φυγόντες" κρατῆσαι τῆς προκειμένης [e] ἐλπίδος· Ἣν
ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς [f] ψυχῆς" [g] ἀσφαλῆ" τε καὶ
βεβαίαν, καὶ [h] εἰσερχομένην" εἰς τὸ [i] ἐσώτερον" τοῦ
20 [k] καταπετάσματος", Ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσ-
ῆλθεν ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ, [kk] ἀρχιε-
ρεὺς" γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.]
1 Οὗτος γὰρ [ὁ μελχισεδὲκ, βασιλεὺς σαλὴμ, ἱε-
ρεὺς τοῦ θεοῦ [l] # τοῦ" [m] ὑψίστου", ([n] ὁ" συναντήσας
ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων,
2 καὶ εὐλογήσας αὐτὸν [o], Ὧι καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων
ἐμέρισεν ἀβραὰμ [p],) πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασι-

(u) οὕτως DE. Ed. Theodoret. οὗτος Mt. g** Chrys. in Mt. 4. 5. ‖ = harlej.* (x) = ABD* 47. 53. Cyrill. (y) ἐπιδείξασθαι A. 47. Theophyl. etiam in Mt. d. (z) ἐβεβαίωσεν Theophyl. etiam in Mt. d. (a) = 72* Apost. 7. (b) + τὸν AC. 17. 52. Cyrill. Chrys. (c) ἰσχυροτέραν Chrys. in Mt. 4. 5. (d) καταφεύγοντες 39. 57. (cum al. 4.) 73. al. 4. Mt. f. Chrys. in Mt. 5** Theodoret. (e) + ἡμῖν 43. Syr. Copt. (f) ἐλπίδος 43. ‖ = Theodopst. ap. Niceph. (g) ἀσφαλὴν ACD. (h) εἰσερχομένοις Mt. l. (i) ἐνδότερον Mt. k. (k) πετάσματος Mt. d. (kk) ἱερεὺς Syr. clar. germ. (l) + ACD. 23. 46. 72. 80. al. 10. cum Barb. 7. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Clem. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. Elias cret. (m) ὑψίστος. Cassiod. (n) ὃς ADE. 17. Mt. g. (o) + καὶ ἀβραὰμ εὐλογήθη ὑπ' αὐτοῦ D*E. clar. germ. omisso ἀβραὰμ vs. 2. ‖ + καὶ εὐλογηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ 61. (p) + ὁ πατριάρχης Syr. post. cum ast.

λεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα [q] δὲ καὶ" βασιλεὺς σαλὴμ,
(ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης,) Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε- 3
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος
ἔχων, [r] ἀφωμοιωμένος" [s] δὲ" τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει
ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές [t]. Θεωρεῖτε δὲ, πηλίκος [u] οὗτος", 4
ᾧ [x] καὶ" δεκάτην [y] ἀβραὰμ ἔδωκεν" ἐκ τῶν [z] ἀκροθι-
νίων", [a] ὁ πατριάρχης". Καὶ [b] οἱ" μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευῒ 5
τὴν [c] ἱερατείαν" λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδε-
κατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστι, τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτῶν, καίπερ [d] ἐξεληλυθότας" [e] ἐκ τῆς ὀσφύος"
ἀβραάμ· Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδε- 6
κάτωκε [f] — τὸν" ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς [g] ἐπαγ-
γελίας" [h] εὐλόγηκε".] [Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, 7
τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε 8
μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ
δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καὶ (ὡς ἔπος εἰπεῖν) [i] διὰ 9
ἀβραὰμ καὶ λευῒ" [k] ὁ δεκάτας λαμβάνων" δεδεκάτω-
ται· Ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήν- 10
τησεν αὐτῷ [l] ὁ" μελχισεδέκ. Εἰ μὲν [m] οὖν" τελείωσις 11
διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ'
[n] ∾ αὐτῇ" [o] νενομοθέτητο"·) τίς [p] ἔτι χρεία, κατὰ

[n] ∾ αὐτῆς.

(q) = 49. clar. germ. || δὲ Mt. c. g. tol. || καὶ Theodoret. (r) ἀφομοιωμένος 1. Mt. a. (s) = 35. Arm. || τε 4. (t) + ἐν ᾧ, (scil. κεφαλαίῳ διδάσκει ὁ ἀπόστολος) ὅτι καὶ τοῦ ἀβραὰμ προετιμήθη. Ed. ex Euthalio. (u) = D*gr. 67** (x) = BD* clar. germ. tol. (y) ἔδωκεν ἀβραὰμ A. 37. 73. Mt. f. (z) ἀκροθηνίων A. 71. 73. al. 8. Mt. c. k. m. (a) = 4* (b) οἱ 2. Ed. (c) ἱερωσύνην Theodoret. Theophyl. et. in Mt. d. (d) ἐξεληλυθότες 72** Ed. (e) de semine, clar. germ. (f) = BCD* 23. 57. (cum al. 3.) (g) εὐλογίας 43. (h) ηὐλόγησε A. 39. Mt. h. item C. 19. 73. Chrys. etiam ap. Mt. (i) = 49. (k) = 71. (l) = BCD* 73. Apost. 2. Mt. h. l. Chrys. (et. ap. Mt.) (m) = 73. Mt. a 3. + ἡ Mt. h. n. (n) αὐτῆς ABCD*E. 17. 31. 46. 73. Mt. h. Cyr. || αὐτὴν 39. 71. al. 3. Mt. f. al. 5. Theophyl. etiam in Mt. d. (o) νενομοθέτηται ABCD* 17. 47. 73. al. 4. Mt. h. l. Cyrill. || ἐνομοθέτητο 39. al. 3. Mt. d. ψ. (p) + γὰρ D*gr. Egr.

τὴν τάξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι [q] ἱερέα",
12 [r] καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι"; Μετατιθε-
μένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης [s] καὶ νόμου" με-
13 τάθεσις γίνεται. Ἐφ' ὃν γὰρ [t] λέγεται" ταῦτα, φυλῆς
ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς [u] ∽ προσέσχηκε" τῷ
14 θυσιαστηρίῳ. Πρόδηλον γὰρ, ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλ-
κεν ὁ κύριος ἡμῶν [x], εἰς ἣν φυλὴν [y] ∽ οὐδὲν περὶ ἱερω-
15 σύνης" μωϋσῆς ἐλάλησε. Καὶ περισσότερον ἔτι κα-
τάδηλόν ἐστιν, εἰ [z] κατὰ τὴν ὁμοιότητα" μελχισεδὲκ
16 [a] ἀνίσταται" ἱερεὺς ἕτερος, Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς
[b] σαρκίνης" γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύ-
17 του. [c] ∽ Μαρτυρεῖ" [d] γάρ"· ὅτι [e] σὺ" ἱερεὺς [f] εἰς τὸν
18 αἰῶνα" κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.] [Ἀθέτησις μὲν
[g] γὰρ" γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς
19 ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· ([h] Οὐδὲν" γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νό-
μος) ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς [i] ἐγγί-
20 ζομεν" τῷ θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον [k] οὐ" χωρὶς ὁρκωμο-
σίας, ([l] οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας" [m] εἰσὶν" ἱερεῖς

---

[u] ∽ προσέσχεν. [y] ∽ περὶ ἱερέων οὐδέν. [b] σαρκικῆς.
[c] ∽ μαρτυρεῖται.

(q) ἀρχιερέα 71. (r) *quod sane dixit*, Æth. (s) = B. (t) λέγει D*gr. (u) AC. 17. 19. 20. Œc. προσέστηκεν Ed. μετέσχεν 71. *accessit*, Slav. rec, *præsto fuit*, Vulg. clar. germ. (x) + ἰησοῦς 31. ‖ + ἰησοῦς χριστὸς Slav. (exc. 5. rec.) (y) περὶ ἱερέων οὐδὲν ABC*D*E. 17. 47. Copt. Vulg. clar. germ. Cyr. Chrys. item Arm. περὶ ἱερωσύνης μωϋσῆς οὐδὲν 73. Mt. h. (z) *secundum ordinem*, Vulg. ms. ‖ ∸ τὴν. B. (a) ἵσταται 45. ‖ ἵσ. ἀνίστ. ἱερ. hoc ord. 73. Mt. h. (b) ABCD* 74. 80. al. 11. Mt. a** al. 2. Ed. Dionys. alex. Cyr. Chrys. ap. Mt. (alibi ut rec.) Damasc. (c) ABD* E. 17. 31. 67** 73. 80. Mt. h. Copt. Slav. (exc. ed.) Chrys. (et. in Mt. 5*) Cyr. Theophyl. et. in Mt. d. (d) δὲ 17. ‖ + αὐτῷ Syr. pr. et post. cum ast. (e) = 37. ‖ + εἶ B. in m. H. 39. 67. al. 8. Mt. g. Arm. Vulg. clar. germ. Ambr. (f) = 43. (g) = 3. Syr. Erp. Arm. Vulg. (h) οὐδένα 66. in m. Theophyl. et. in Mt. d. (i) ἐγγίζωμεν A. 31. ἐλπίζομεν 80. (k) ∸ 23. (l) = D*E. 8. 21. Mt. c. Syr. p. clar. germ. (m) = Theophyl. et in Mt. d.

[n] γεγονότες"· Ὁ δὲ [o] μετὰ" ὁρκωμοσίας, διὰ [p] τοῦ λέ- 21
γοντος" πρὸς αὐτόν· ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμελη-
θήσεται· σὺ [q] ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα [r] — κατὰ τὴν τάξιν
μελχισεδέκ·") Κατὰ [s] τοσοῦτον" κρείττονος διαθήκης 22
γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι [t] γε- 23
γονότες" ἱερεῖς [u], διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμέ-
νειν· Ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαρά- 24
βατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· Ὅθεν [x] καὶ σώζειν" εἰς τὸ 25
παντελὲς δύναται [y] τοὺς προσερχομένους" δι' αὐτοῦ τῷ
θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.]
[Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν [z] + καὶ" ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, 26
ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν,
[a] καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος"· Ὃς οὐκ ἔχει 27
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, [b] ὥσπερ" [c] οἱ ἀρχιερεῖς", πρότε-
ρον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν [d] θυσίας" ἀναφέρειν, ἔπει-
τα [e] τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, ἑαυτὸν
[f] ἀνενέγκας". Ὁ νόμος [g] γὰρ" [h] ἀνθρώπους καθίστησιν 28
ἀρχιερεῖς", ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκω-
μοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, [i] υἱὸν" εἰς τὸν αἰῶνα τετε-
λειωμένον.

(n) = 57. (cum al. 2.) Mt. m* (o) δι' Mt. k. (p) τὸν λόγον τὸν 61. (q) + εἶ D**E. al. 4. Mt. a. al. 3. Arm. Vulg. clar. germ. (r) = BC. 17. 80. Arm. Vulg. ed. Ambr. (s) τοσοῦτο ABD* 23. 39. Mt. d. Ath. ‖ + καὶ B. Damasc. + δὲ vel γε C* ut videtur. (t) = Mt. g. ‖ post ἱερεῖς habent ACDE. clar. germ. Cyrill. Chrys. in Mt. 1. (u) + *secundum legem*. Vulg. ed. sixt. (x) = 3 ‖ post τῷ θεῷ habet 108. (y) τοὺς προσερχόμενος 61. ‖ *accedens*, Vulg. sixt. et ms. (z) + καὶ ABDgr. Egr. Syr. Erp. Eus. (a) = Chrys. (et. ap. Mt.) ‖ οὐρανῶν] ἀνθρώπων. 74. ‖ γενόμενος = Arm. (b) καθάπερ 73. (c) ὁ ἀρχιερεὺς D*gr. Chrys. in Mt. 4. ‖ οἱ ἱερεῖς 3. ‖ οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς Arm. (d) = Apost. 4. Slav. 7. ant. Post ἀναφ. ponit Chrys. in Mt. 4. θυσίαν DE. 47. 73. Mt. ω. clar. germ. Chrys. in Mt. 5* Aug. Ambr. (e) + δὲ 39. Arm. + ὑπὲρ 73. 80. Vulg. germ. Ambr. Aug. (f) προσενέγκας A. 17. 73. 80. Chrys. Cyrill. (g) = Arm. ‖ + τῆς ὁρκωμοσίας 23* (h) καθίστησιν ἱερεῖς ἀνθρώπους D. Syr. clar. germ. ‖ ἀρχιερεῖς post ἀσθένειαν pon. 71. (i) ἰησοῦν 47.

1 Κεφάλαιον δὲ [k] ἐπὶ″ τοῖς λεγομένοις, [τοιοῦτον ἔχο-
μεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ [l] τοῦ θρόνου″ τῆς
2 μεγαλωσύνης [m] ἐν τοῖς οὐρανοῖς″, Τῶν ἁγίων λειτουργὸς
καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ [n] κύριος″,
3 [o] — καὶ″ οὐκ ἄνθρωπος.] Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγ-
4 καῖον, ἔχειν τι καὶ τοῦτον, ὃ [p] προσενέγκῃ″. Εἰ μὲν
[q] ∾ γὰρ″ ἦν ἐπὶ [r] γῆς, οὐδ' ἂν ἦν [s] ἱερεὺς″, ὄντων [t] = τῶν
ἱερέων″ τῶν προσφερόντων [u] κατὰ τὸν νόμον″ τὰ δῶρα·
5 (Οἵτινες [x] ὑποδείγματι″ καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπου-
ρανίων, καθὼς κεχρημάτισται μωϋσῆς, μέλλων ἐπιτε-
λεῖν τὴν σκηνήν [y]· ὅρα [z] γάρ″, φησὶ, [a] ∾ ποιήσῃς″ πάν-
6 τα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει·) Νυνὶ
δὲ διαφορωτέρας [b] τέτευχε″ λειτουργίας, ὅσῳ [c] — καὶ″
κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
7 ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.] [Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη
ἦν [d] ἄμεμπτος″, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος.

---

[q] ∾ οὖν. [a] ∾ ποιήσεις.

(k) = 43. ἐν A. (l) = 73. τοῦ Θεοῦ Slav. 1. (m) = Chrys. ap. Mt. semel. εἰς τὸν οὐρανὸν 47. ἐν τοῖς οὐρανίοις 37. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς 17. harlej.* (n) Θεὸς Vulg. ms. clar. germ. Beda. (o) = BD* 17. Arr. clar. germ. (p) προσενέγκοι 44. Ap. 6. προσενέγκαι 52. 71* 73. 80. Mt. b. al. 4. (q) οὖν AD* 17. 73. Copt. Slav. ed. Vulg. clar. germ. (r) + τῆς 69. Theodoret. (s) ἀρχιερεὺς 31. 37. Mt. f. Æth. (t) = ABD*E. 17. 67** 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. || = τῶν Mt. f. Chrys. in Mt. 1. 5. (u) = 41. || = τὸν A. 57. (cum al. 2.) 80. (x) ὑποδείγματι 43. Orig. semel vel bis. δείγματι Mt. g. (y) + τοῦ ὄρους Arm., (z) = Syr. Arr. Arm. Vulg. clar. germ. (a) ποιήσεις AD. 17. 37. 72. 73. 74. 80. 108. al. 11. Mt. a. al. 9. Ed. Slav. Orig. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Œc. (b) τέτυχε AD* 80. Mt. f. g. Ath. Œc. ed. Theophyl. ed. ἐπέτυχε Theophyl. in comment. τετύχηκε 47. 66. in m. 72. 73. 74. al. 5. Mt. a in marg. e. l. n. Ed. Ath. ms. Bas. Antioch. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. (c) = D*E. 37. 39. 69. 72. 73. 80. Mt. c. f. g. Ed. Theodoret. ed. (d) = E. sed habet in m. ἀναιτία D* ut videtur. ἄμωμος. l. *culpa vacasset* Vulg. clar. germ..

Μεμφόμενος γὰρ [e] αὐτοῖς" λέγει· ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχον- 8
ται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ
καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα διαθήκην καινήν. Οὐ κατὰ 9
τὴν διαθήκην, ἣν [f] ἐποίησα" τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν
ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν
αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ
διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος [g].
Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη [h], ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ 10
[i] μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας", λέγει κύριος, [k] διδοὺς" νό-
μους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ [l] καρδίας"
αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν,
καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν 11
ἕκαστος τὸν [m] πολίτην" αὐτοῦ, καὶ [n] ἕκαστος" [o] τὸν ἀδελ-
φὸν" [p] αὐτοῦ", λέγων· γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰ-
δήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ [q] = αὐτῶν" ἕως [r] μεγάλου [s] αὐ-
τῶν". Ὅτι [t] ἵλεως" ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ 12
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν [u] καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν" [x] οὐ μὴ
[y] μνησθῶ" ἔτι. Ἐν [z] τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε 13

---

[m] πλησίον.

(e) αὐτοὺς AD* 17. 39. Mt. c. g. Theodoret. (f) διεθέμην 47. 66. in m. 73. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Phot. Theophyl. etiam in Mt. d. ἐποιήσατο 69. *fecit*, clar. germ. barlej.* (g) + παντοκράτωρ Arm. (h) + μου ADgr Egr. (i) = 71. (k) διδοὺς δώσω Conject. (l) καρδίαν 70. Mt. g. Clem. καρδίαις 31. *in cordibus*, clar. germ. *in corda*, Vulg. ms. ‖ καρδίᾳ ἑαυτῶν γράψω B. (m) AB DE. 17. 37. 39. 46. 47. 61. 67. 73. 108. al. 30 et Barb. 2. Mt. b. al. 7. Ed. Syr. utr. (Syr. p. habet receptam in m.) Arr. Copt. Arm. clar. germ. Chrys. ms. Theodoret. Damasc. Aug. (n) = 39. clar. germ. (o) τὴν ἀδελφὴν 21. (p) = D*E. 46. clar. germ. (q) = ABD*E. 17. 31. 61. 73. 80. al. 4. Mt. g. Copt. Arm. Slav. 7 ed. Vulg. clar. germ. Clem. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Cypr. ‖ + καὶ 21. 28. 47. Theodoret. ms. (r) + καὶ Slav. ed. (s) = 73. Clem. (t) ἵλεος 1. 49. 71. Mt. d. f. g. (u) = B. 17. 23. Syr. Erp. Copt. Vulg. Clem. Ante καὶ τῶν ἁμαρτ. pon. Chrys. ‖ ἔσομαι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν etc. Cyr. (x) + ἀλλ' Arm. (y) μνησθήσομαι 17. (z) + δὲ Arm.

τὴν πρώτην· [a] τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς
ἀφανισμοῦ".]
1 [[b] Εἶχε" μὲν οὖν [c] καὶ" ἡ πρώτη [d] † [e] δικαιώματα"
2 λατρείας, τό,τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηνὴ γὰρ κατε-
σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα
3 καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, [f] ἥτις λέγεται [g] ἅγια". Με-
τὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ, ἡ λεγομένη
4 [h] ἅγια" ἁγίων, [i] Χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ"
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην [k] πάντοθεν"
χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ
ῥάβδος ἀαρὼν [l] ἡ" βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς
5 διαθήκης· [m] Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς" χερουβὶμ τῆς δόξης,
[n] [o] κατασκιάζοντα" τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι
6 [p] νῦν" λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευ-
ασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν
7 [q] οἱ" ἱερεῖς, τὰς λατρείας [r] ἐπιτελοῦντες". Εἰς δὲ τὴν
δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ [s] μόνος" ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ
χωρὶς αἵματος, [t] ὃ" προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ

---

[d] † σκηνή.

(a) = Mt. c. || τὸ δὲ] τὸν δὲ 31. τὸν δὲ τὸ 52. (b) ἔχει 45. (c) = 3. 38. 52. et Barb. 5. Mt. d. Syr. Erp. Slav. (d) = ABDE. 17. 43. 46** 47. 16. c. Barb. 1. Mt. a. g. k. l. Ed. Syr. utr. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Gregor. thaumat. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. ap. W. Damasc. Theophyl. Phot. ap. Œc. Cosmas. ἐκείνη 37. διαθήκη Barb. 1. Mt. l. in ora. Ar. pol. Sedul. (item Æth. διαθήκην ut videtur). Sed σκηνὴ 73. 74. 80. alii c. Barb. 1. et Lectionariis. Erp. Theodoret. ed. Utrumque habet marianus** (e) δικαίωμα 61. Cassiod. + καὶ D*gr. (f) + καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον B. (g) ἁγία Ed. (etiam St. 3.) τὰ ἅγια B. ἅγια ἁγίων AD*E. clar. germ. (h) τὰ ἅγια τῶν BD** 5. 11. 46. Mt. g. ἁγία Ed. (i) ἔχουσα B. Cf. not. f. (k) πανταχόθεν 47. ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν Arm. (l) = B. 37. (m) ὑπὲρ δὲ αὐτὴν D*E. (n) + καὶ D* clar. germ. (o) κατασκιάζον A. 80. Mt. χ. κατασκιάζει 71. Ap. 7. ἐπισκιάζοντα Theodoret. (p) = 71. Alii transp. (q) = 46. Ap. 7. (r) τελοῦντες 29. (s) = Arm. (t) = 47.

λαοῦ ἀγνοημάτων·] [Τοῦτο δηλοῦντος [u] τοῦ πνεύματος 8
τοῦ ἁγίου, μήπω [x] πεφανερῶσθαι″ τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν,
ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· ″Ητις [y] παρα- 9
βολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν [z] ἐνεστηκότα″, καθ' [a] ∾ ὃν″ δῶ-
ρά τε καὶ θυσίαι [b] προσφέρονται″ μὴ [c] δυνάμεναι″
[d] κατὰ συνείδησιν″ τελειῶσαι [e] τὸν λατρεύοντα″, [f] Μό- 10
νον ἐπὶ βρώμασι, καὶ πόμασι″ καὶ διαφόροις βα-
πτισμοῖς, [g] † [h] ∾ δικαιώμασι″ σαρκὸς, μέχρι καιροῦ
διορθώσεως [i] ἐπικείμενα″. [Χριστὸς δὲ παραγενόμενος, 11
ἀρχιερεὺς τῶν [k] μελλόντων″ ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος
καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, (τοῦτ' ἔστιν,
οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,) Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ 12
μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ
εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν [l] εὑράμενος″. Εἰ γὰρ 13
τὸ αἷμα [m] ταύρων καὶ τράγων″, καὶ σποδὸς δαμάλεως
ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς
σαρκὸς καθαρότητα· [n] Πόσῳ″ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ 14
χριστοῦ, ὃς [o] διὰ πνεύματος″ [p] αἰωνίου″ ἑαυτὸν προσή-

---

[a] ∾ ἥν. [g] † καὶ. [h] ∾ δικαιώματα.

(u) + ἐστι 1. 49. Lectionaria. (x) πεφανῶσθαι 72* Ed. φανῶσθαι 72** (y) + πρώτη D*E. clar. germ. (z) ἀνεστηκότα 17. ἑστηκότα 73. Mt. c. καθεστηκότα Theophyl. in marg. ‖ + καθέστηκε 23. in m. 31. 37. 46. 66. in m. 73. 80. al. 3. Mt. d. f. Slav. Chrys. ms. et. ap. Mt. (a) ἥν ABD*gr. 17. 23* 27. 67** 71. 73. Slav. 5. ant. Vulg. Damasc. Œc. in comm. (b) προσπίπτονται 61. (c) δυνάμενα Mt. c. e. 5* (d) = Æth. ut videtur. (e) τοὺς λατρεύοντας 73. 80. (f) = Mt. d. (g) = AD* 6. 17. 27. 31. 73. 80. Syr. Erp. Copt. Sahid. Arm. clar. germ. Cyr. (h) Iidem, et B. 67** δικαίωμα D* Sahid. clar. germ. (i) ἐπικειμέναι 23. (k) γενομένων BD* Syr. utr. (sed Syr. p. habet editam in m.) Chrys. et. in Mt. 4** *bonorum factorum*, clar. germ. (l) εὑρόμενος D*E. 27. 80. al. 6. Mt. a** Ed. Chrys. in Mt. 1. 5* Œc. Theoph. (m) τράγων καὶ ταύρων ABDE. 30. 39. 47. Syr. Erp. Copt. Vulg. clar. germ. Theodoret. (n) πολλῷ 14. 17. (o) δι' ἁγνεύματος Conject. (p) ἁγίου D* 31. 39. 47. 66. in m. 67** 71. 73. 74. 80. al. 9. Schol. Cod. 20. Barb. 3. Mt. d. f. χ. ψ. Copt. Slav. Vulg. clar. germ. Cyr.

νεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν [q]∞ ὑμῶν″
15 ἀπὸ [r]νεκρῶν″ ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι] [s]; [t]Καὶ″
διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, [u]ὅπως″ θανάτου
γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν [x]ἐπὶ″ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ [y]κεκλημένοι″
16 τῆς αἰωνίου [z][a]κληρονομίας″. Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον
17 ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ [b]διαθεμένου″· [c]Διαθήκη γὰρ ἐπὶ
νεκροῖς βεβαία″, ἐπεὶ [d]μήποτε″ ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ [e]δια-
18 θέμενος″ *. Ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη [f]χωρὶς αἵματος ἐγκε-
19 καίνισται. Λαληθείσης γὰρ [g]πάσης″ ἐντολῆς κατὰ
[h]νόμον [i]ὑπὸ″ [k]μωϋσέως″ [l]παντὶ″ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ
αἷμα τῶν μόσχων [m]καὶ τράγων″ μετὰ [n]ὕδατος [o]καὶ
ἐρίου κοκκίνου″ καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον * καὶ
20 πάντα τὸν λαὸν [p]ἐρράντισε″, Λέγων τοῦτο τὸ αἷμα

---

[q] ∞ ἡμῶν.

Ath. alic. Damasc. Chrys. (et, ap. Mt.) Œc. (sed aliter in schol. cod. 55.) Idacius ‖ = Æth. ‖ receptam exhibent ABD** alii. Syr. Arr. Arm. Ath. Theodoret. Theophyl. ed. Ambr. (q) AD* 47. 67. 72. al. 5. Mt. g. k. ψ. Ed. Syr. Erp. Arm. Vulg. ms. clar. germ. Ath. Cyr. Chrys. in comm. Theodoret. Theophyl. et. in Mt. d. ‖ = 23. (r) πονηρῶν 2. (s) + καὶ ἀληθινῷ A. 21* 31. 66. in m. Copt. Slav. Chrys. (et. ap. Mt. semel) Macar. Theophyl. in textu (non tamen in Mt. d.) et in comment. (t) χριστὸς δὲ 1. Chrys. in Mt. 5** semel. Lectionaria, in quibus = vs. 11—14. Alii post ἐστὶν addunt ἰησοῦς. (u) ὅπου Mt. b. e. (x) ἐν 67* (y) κεκληρωμένοι 4. 49. ‖ κληρονόμοι 11. (z) + ζωῆς καὶ 33. 35. Theophyl. ms. (a) ζωῆς 5. (b) διατιθεμένου 71. 72. 73. al. 3. Mt. a. c. Ed. Chrys. ap. Mt. (c) = Syr. post. Post διαθέμενος pon. 4. (d) μὴ τότε D* Isid. pelus. utramque lectionem commemorat. *nondum* Vulg. clar. germ. Alii signum interrog. ponunt post διαθέμενος. (e) διατιθέμενος 71. (f) + διαθήκη D*E. clar. germ. (g) = 46* Mt. g. (h) + τὸν ACD* 21. 47. 71. 73. Mt. a. k. Chrys. in Mt. 1. Theodoret. Theophyl. et. in Mt. d. (i) = D* (k) μωσέως A. Alii. Mt. e. l. 4. (l) = 73. Arm. (m) = 46. Mt. g. l. Syr. Arab. Chrys. (et. ap. Mt.) Ante μόσχων ponunt DE. Æth. (n) + καὶ 74. (o) post ὑσσώπου ponit 80. (p) ἐράντισεν ACDE. 71. al. 4. Mt. d. g. Sic etiam vs. 21.

τῆς διαθήκης, ἧς [q] ἐνετείλατο'' [r] πρὸς ὑμᾶς'' ὁ Θεός·
Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργί- 21
ας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐῤῥάντισε. Καὶ [s] σχεδὸν'' ἐν αἵ- 22
ματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς
αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν, τὰ 23
μὲν ὑποδείγματα [t] τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς'', τούτοις [u] κα-
θαρίζεσθαι''· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια, κρείττοσι θυσίαις
παρὰ [x] ταύτας''.] [Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια 24
εἰσῆλθεν [y] ὁ'' [z] χριστὸς'', ἀντίτυπα τῶν [a] ἀληθινῶν'', ἀλλ'
εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ
τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. Οὐδ', ἵνα πολλάκις προσφέρῃ 25
ἑαυτὸν, ὥσπερ [b] ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται'' εἰς τὰ ἅγια
[c] κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· (Ἐπεὶ [d] ἔδει αὐ- 26
τὸν [e] πολλάκις'' [f] παθεῖν'' ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·) νῦν
δὲ ἅπαξ, ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν [g] [h] ἁ-
μαρτίας'', διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ * πεφανέρωται. Καὶ 27
[i] καθ' ὅσον'' ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις [k] ἅπαξ'' ἀποθα-
νεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις· Οὕτω [l] # καὶ'' ὁ χριστὸς 28
ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς [m] τὸ'' πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρ-

(q) διέθετο C. Apost. 1. (r) = Syr. ed. πρὸς ἡμᾶς 71. Mt. d. Theodoret. (s) = Syr. Erp. Æth. (t) = Arm. (u) καθαρίζεται D*gr. 67** Ed. (x) ταῦτα 3. 14. Mt. d. Chrys. in Mt. l. semel. 5* semel. ‖ ταύταις 73. Mt. h. Ed. ‖ ταύτης D* (y) = AC*D* 17. 71. Mt. h. (z) *Jesus*, Vulg. Vigil. taps. Maximin. arian. (a) οὐρανῶν Mt. f. (b) οἱ ἀρχιερεῖς εἰσέρχονται 73. (c) + τῶν ἁγίων 37. 71. 73. et Barb. 2. Mt. f. Arm. Chrys. in textu et semel in comm. et. in Mt. l. 5. semel. (d) + οὖν Arm. (e) πολλὰ D*Egr. (f) ἀποθανεῖν 47. al. 3. Mt. k. (g) + τῆς A. 17. 73. (h) ἁμαρτιῶν D* Orig. semel. Aug. (i) καθ' ὃ Codex Stephani. Mt. b.* καθὼς Conject. (k) = 42. (l) + ACDE. 17. 46. 47. 73. 80. 108. al. 29. Mt. a. b. al. 10. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav, Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. Petr. Manzur. Œc. Theophyl. et. in Mt. d. ‖ + ὁ 14. (m) = 17. τῶν s. τὰ τῶν Conject.

τίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς [n] ἁμαρτίας" ὀφθήσεται τοῖς
1 αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν] [o]. [Σκιὰν γὰρ
ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ [p] αὐτὴν" τὴν
εἰκόνα τῶν πραγμάτων, [q] κατ' ἐνιαυτὸν" ταῖς [r] αὐταῖς"
θυσίαις, [s] ἃς" προσφέρουσιν [t] εἰς τὸ διηνεκὲς", [u] οὐδέ-
ποτε [x] ∾ δύναται" τοὺς προσερχομένους [y] τελειῶσαι".
2 Ἐπεὶ [z] ÷ οὐκ" [a] ἂν" ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ
μηδεμίαν ἔχειν [b] ἔτι" συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λα-
3 τρεύοντας, ἅπαξ [c] κεκαθαρμένους"; Ἀλλ' ἐν αὐταῖς
4 [d] ἀνάμνησις" ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν. Ἀδύνατον γὰρ
5 αἷμα ταύρων καὶ τράγων [e] ἀφαιρεῖν" ἁμαρτίας. Διὸ
εἰσερχόμενος [f] εἰς τὸν κόσμον", λέγει· Θυσίαν καὶ
προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, [g] σῶμα" δὲ κατηρτίσω μοι·
6 Ὁλοκαυτώματα [h] καὶ" περὶ ἁμαρτίας οὐκ [i] εὐδόκη-

[x] ∾ δύνανται.

(n) αἵματος 3. ἁμαρτίας οὖσιν 35. ‖ + πᾶσιν Vulg. ed. sixt. (o) + διὰ πίστεως A. 31. 47. 73. et Barb. 2. Syr. p. Slav. 5. ant. Damasc. Ante εἰς ponunt 27. 31. 57. (cum al. 3.) 61. 71* 80. Mt. f. h. Arm. (p) αὐτῶν 47. (q) = Chrys. ed. Montefalc. Post θυσίαις pon. Mt. 4. (r) = 74. al. 5. Æth. Damasc. ‖ αὐτῶν 37. (s) = A. 2. 7* 17. 47. Arm. ‖ αἷς. D* 73. Fragment. vetust. ap. Mt. Chrys. in Mt. 4. Theodoret. (t) = Syr. Erp. (u) + αἱ A** 31. Slav. 7. ant. (x) δύνανται AC. 10. 17. 36. 37. 47. 67** 78. 80. al. 11. Mt. b. e. f. m. n* Syr. Erp. Slav. 7. ant. Chrys. ap. Mt. Theodoret. in comm. Œc. in textu. Theophyl. ed. (y) καθαρίσαι D* E. clar. germ. (z) + οὐκ ACDE. 23. 37. 46. 67* 71. 73. 80. 108. al. 16. Mt. a. al. 9. et fragm. vet. Ed. (etiam St. 3.) Ar. pol. Copt. Arm. Slav. 5. 7. Vulg. ms. clar. germ. harl.* Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. in textu. Theophyl. et in Mt. d. ‖ Non addunt 74. alii. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. Theodoret. in comment. ‖ + οὖν 29. 57. (cum al. 3.) (a) κἂν 6. 19. 29. 55. ‖ ἐπαύσαντο ἄν Conject. (b) = D* clar. germ. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) (c) κεκαθαρισμένους D*E. (item AC.) 17. 23** 37. 39. 68. 71. Mt. a. f. g. (d) ἀνάμνησιν 69. Alii post ἐνιαυτὸν + γίνεται D*E. 61. Arm. Vulg. clar. germ. (e) ἀφελεῖν 73. Mt. 4. (f) = 2. (g) ὠτία Syr. post. in m. (h) = 30. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (i) ἐζήτησας 4. 11. 19. Syr. ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας Copt. Chrys. in Mt. 4.

σας". Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου 7
γέγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, [k]ὁ Θεὸς", τὸ θέλημά
σου. [l]᾿Ανώτερον" λέγων· [m]ὅτι" [n]∾ θυσίαν καὶ προσφο- 8
ρὰν" καὶ ὁλοκαυτώματα [o]καὶ" περὶ [p]ἁμαρτίας" οὐκ [q]ἠθέ-
λησας, οὐδὲ" εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ [r]— τὸν" νόμον
προσφέρονται·) Τότε [s]εἴρηκεν"· ἰδοὺ, ἥκω [t]τοῦ ποιῆσαι 9
[u]† τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον
στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι [x]ἡγιασμένοι ἐσμὲν [y]διὰ τῆς 10
προσφορᾶς [z]τοῦ σώματος" [a]† ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ.
Καὶ πᾶς μὲν [b]ἱερεὺς" ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, 11
[c]καὶ" τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες

---

[n] ∾ θυσίας καὶ προσφορὰς. [u] † ὁ Θεὸς. [a] † τοῦ.

(k) = Mt. g. harlej.* Post σου ponunt 19. 67. al. 3. Æth. Slav. ed. ‖ + μου 19. 46. Mt. c. Æth. Chrys. in Mt. 1. 5. (l) ἀνωτέρω 71. Mt. d. l. Chrys. semel, etiam in Mt. 1. 4. (m) = Mt. c. (n) θυσίας καὶ προσφορὰς AD* 17. 23. 57. (c. al. 1.) Syr. Erp. Copt. Vulg. clar. germ. Cyr. ‖ + οὐκ ἠθέλησας 4. Chrys. (etiam ap. Mt.) in comm. (non in textu) Theophyl. etiam in Mt. d. (o) = 30. Mt. m. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (p) ἁμαρτιῶν DE. clar. germ. (q) = 4. Chrys. in comm. Conf. supra not. n. ‖ οὐδὲ] οὔτε 73. + μὴν 17. ‖ οὐδὲ εὐδόκησας = Syr. Erp. Transponit Arm. (r) = AC. 37. 46. 71. 73. Mt. f. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. (s) εἶπεν 73. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. ‖ εἶπον Chrys. (et. ap. Mt. semel.) Vulg. (t) + ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ Theodoret. in textu et comment. (u) = ACDE. 17. 39. 46* al. 7. Mt. g. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. clar. germ. Chrys. in comm. semel. etiam ap. Mt. ‖ + μοῦ Ed. Slav. ant. Chrys. in Mt. 5** semel. ‖ Post σου ponunt ὁ θεὸς 1. 4. 67. Mt. e. Slav. 7. ed. Cyr. Damasc. τὸ θέλημα, ὁ θεὸς Mt. h. τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου 38. 43. 69. 72. cum Barb. 1. Ed. harl.* Chrys. in Mt. 1. 5* semel. (x) + καὶ ἡμεῖς Arm. (y) + οἱ D**E. in m. 46. 67* 72. 74. 108. al. 12. et Barb. 7. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. Damasc. Œc. Theophyl. et in Mt. d. ‖ Sed = ACD*E* 31. 47. 73. 80. alii. Ed. Chrys. Theodoret. (z) τοῦ αἵματος D*E. clar. germ. ‖ = 73. (a) = ACDE. 37. 46. 57. (c. al. 7.) 61. 72. 74. 80. al. 9. Mt. c. al. 8. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. (b) ἀρχιερεὺς AC. 31. 37. 46. 72. 73. 74. 80. al. 5. Mt. a. in marg. k. f. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Cyr. Petrus mansur. Euthal. Theodoret. in textu. (c) = D*E. clar. germ.

12 [d] οὐδέποτε" δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας [e]· [f] ∞ Αὐ-
τὸς" δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς
13 τὸ διηνεκὲς * ἐκάθισεν [g] ἐν δεξιᾷ" [h] τοῦ θεοῦ", Τὸ λοι-
πὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ [i] ὑποπόδιον
14 τῶν ποδῶν" αὐτοῦ. [k] Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ" τετελείωκεν
15 εἰς τὸ διηνεκὲς [l] τοὺς ἁγιαζομένους". Μαρτυρεῖ [m] δὲ
ἡμῖν καὶ" τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ [n] γὰρ" τὸ
16 [o] ∞ προειρηκέναι"· Αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς
αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας· λέγει κύριος· [p] διδοὺς"
νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ [q] τῶν διανοιῶν"
17 αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, [r] Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν [s] αὐτῶν"
18 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ [t] ∾ μνησθῶ" ἔτι. Ὅπου
δὲ ἄφεσις [u] τούτων", οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.]
19 [Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι [x] ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν
ὁδὸν [y] πρόσφατον καὶ" ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσμα-
21 τος, (τοῦτ' ἔστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,) Καὶ ἱερέα μέγαν

---

[f] ∞ οὗτος. [o] ∞ εἰρηκέναι. [t] ∾ μνησθήσομαι.

(d) *οὐδέ πω* 67. (e) + *εἰς τὸ διηνεκὲς* 73. (f) *οὗτος* ACD*E. 67** 80. Mt. f. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Damasc. Petr. mansur. (g) *ἐκ δεξιῶν* A. 31. Pseudo Ignat. (h) = 1. *τοῦ πατρὸς* Theophyl. ed. (i) *ὑπὸ τοὺς πόδας* 66. in m. Arm. Chrys. in comm. Theophyl. etiam in Mt. d. (k) *μία γὰρ προσφορὰ* Mt. b. 1. (l) *nos sanctificans* clar. germ. ‖ + *in ipso*, Syr. Erp. (m) *καὶ ἡμῖν* 23. Vulg. ms. *γὰρ ἡμῖν καὶ* Mt. c. ‖ *ἡμῖν* = Mt. k. (n) = Arm. *δὲ* D*gr. (o) *εἰρηκέναι* ACDE. 17. 31. 47. 57. (cum al. 4.) 67** al. 5, Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. (et. in Mt. d.) Ambr. Sedul. (p) *dabo*, Vulg. ms. Copt. (q) *τὴν διάνοιαν* ACD*gr. 17. 31. 47. 71. 73. Vulg. ms. (r) + *ὕστερον λέγει* 4** 23** 31. 37. 55. 66. in m. 67. 71. 73. 80. al. 6. c. Barber. 2. Mt. c. f. al. 5. Ed. Syr. p. in m. Slav. 5. it. 29. + *τότε εἴρηκε* Syr. p. + *τότε λέγει* Arm. + *τότε λέγει ὁ κύριος* Slav. ed. item 29. ‖ vs. 17 = 23. (s) = D* 7. 17. 28. 31. 73. cum Barber. 3. Ed. Vulg. clar. germ. Ambr. (t) ACD*E. 17. (u) *αὐτῶν* 38. 72. Ed. ‖ = Arm. (x) *ἰησοῦ, καὶ ὁδὸν ζωῆς (s. ζῶσαν), ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν νῦν διὰ τοῦ* etc. Syr. Erp. (y) *subito*, Æth. ‖ = Copt. ap. Wetst.

θείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκ-
τραπήσονται.] Σὺ δὲ [νῆφε [n] ἐν πᾶσι", κακοπάθη- 5
σον [o], ἔργον [p] ποίησον" εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου
[q] πληροφόρησον.

Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς [r] ἐμῆς 6
ἀναλύσεως" ἐφέστηκε. Τὸν [s] ἀγῶνα τὸν καλὸν" ἠγώ- 7
νισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·
Λοιπὸν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν 8
ἀποδώσει μοι [t] ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ", ὁ δίκαιος
κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ [u] — πᾶσι" τοῖς
ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.]

[Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με [x] ταχέως". Δημᾶς γάρ 9 10
με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύ-
θη εἰς Θεσσαλονίκην· [y] κρήσκης" εἰς [z] γαλατίαν"· τίτος
εἰς [a] δαλματίαν". Λουκᾶς ἐστι [b] μόνος μετ' ἐμοῦ". 11
μάρκον ἀναλαβὼν, [c] ἄγε" μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ

(n) + καὶ G. Syr. Æth. boern. ‖ sequentib. jungunt Arm. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pel. (o) + ὡς καλὸς στρατιώτης χριστοῦ ἰησοῦ A. (p) = Theophyl. (q) πλήρωσον Apost. 7. ‖ + *sobrius esto* Vulg. ed. *subditus esto*, harl* (r) ἀναλύσεως μου AC FG. 17. 31. 37. 47. 73. Arm. boern. Vulg. ed. Ephr. Eus. Ath. Damasc. Syncell. *meæ assumtionis*, (ἀναλήψεως) Cypr. *deversionis*, Tert. (s) καλὸν ἀγῶνα AG. 17. Mt. f. Vulg. boern. Chrys. semel in comment. Cypr. Pelag. (t) = Chrys. h. l. in Mt. a. et alibi. ‖ ὁ κύριος] = 17. 46. Mt. d. f. ὁ θεὸς 80. (u) = D*E. 67** Syr. Erp. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. Ambr. Aug. alicubi. Habent Chrys. dis. Cypr. alii. (x) τάχιον 17. ‖ ἐν τάχει 73. Mt. h. (y) κρίσκης 31. 47. 67. 72. al. 11. Mt. a**g. al. 8. Ed. *Crispus*, Syr. *Priscus*, Ar. p. κρίσπης Slav. 5. κρύσπης Slav. ant. (z) γαλλίαν C. 23. 31. 39. 73. 80. Æth. Codd. lat. Euseb. Epiph. dis. Hier. γαλιλαίαν Arm. sed rec. in marg. edit. Amstel. et Constant. (a) ‖ δελματίαν C. 39. 67** al. 8. Mt. a** item Mt. n. Damasc. Œc. ‖ δερματίαν. A. (b) σὺν ἐμοὶ μόνος D* E. Vulg. clar. germ. Iren. Ambrst. (c) ἄγαγε A. 31. 38. 71. 72. Ed. Theodoret.

12 μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν [d] δὲ [e] ἀπέστει-
13 λα" εἰς Ἔφεσον. Τὸν [f] φελόνην", ὃν [g] ἀπέλιπον" [h] ἐν
τρωάδι" [i] παρὰ κάρπῳ", ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βι-
14 βλία, μάλιστα [k] τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλ-
κεὺς πολλά [l] μοι κακὰ" ἐνεδείξατο· [m] ∞ ἀποδῴη" αὐ-
15 τῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· Ὃν καὶ σὺ φυλάσ-
16 σου· λίαν γὰρ [n] ἀνθέστηκε" τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν
τῇ πρώτῃ [o] μου" ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι [p] συμπαρεγένε-
το", ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογι-
17 σθείη· Ὁ δὲ κύριός [q] μοι" παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ
με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα [r] πληροφορηθῇ", καὶ
[s] ∾ ἀκούσῃ" πάντα τὰ ἔθνη· καὶ [t] ἐρρύσθην" ἐκ στό-
18 ματος λέοντος. [u] —Καὶ" [x] ῥύσεταί" με ὁ κύριος ἀπὸ
παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐ-
τοῦ τὴν ἐπουράνιον· [y] ᾧ [z] ἡ" δόξα [a] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων, ἀμήν.

---

[m] ∞ ἀποδώσει. [s] ∾ ἀκούσωσι.

(d) = 17. Theophyl. ap. Mt. (e) ἐπέστειλα F. (f) φαιλόνην s. φαιλώνην (sic etiam Ed. Steph. 3.) s. φελώνην Codd. et Edd. (g) ἀπέλειπον A. 39. Mt. a. ‖ ἀπέστειλα 37. (h) ἐν τρωάδι = Æth. (i) = 74. (k) + δὲ D*E. 37. c. Barb. 2. Mt. f. Ed. Vulg. clar. germ. Ambrst. Pelag. (l) κακά μοι 37. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Vulg. Theophyl. ap. Mt. Aug. Ambrst. Pelag. (m) ἀποδώσει AC D*grE. in m. FG. 6. 17. 31. 37. 67** 71. 73. 80. Mt. f. Copt. Arm. Vulg. ed. boern. Chrys. Theodoret. Eulog. ap. Phot. Damasc. Œc. Aug. diserte. alii. (n) ἀντέστη ACD*F. 17. item G. (o) = 2. Syr. (p) παρεγένετο ACFG. 17. 39. Mt. e* Chrys. alic. (q) = A. ‖ μου 61. (r) πληρωθῇ FG. 19. 73. Mt. b. e. f. n** Œc. in comment. (s) ἀκούσωσι ACDEFG. 17. 39. 49. 71. 73. 80. Euseb. Euth. Syncel. (t) ἐρρύσατό με Mt. k. Theophyl. (et. ap. Mt.) Chrys. (et. in Mt. a) ‖ + ἐγὼ Arm. (u) = ACD* 31. 67** 71. 80. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. in Mt. a. semel. Ambrst. Pel. Hier. (x) ἐρρύσατο FG. Vulg. It. Ambrst. ed. Pel. Hier. (y) αὐτῷ A. (z) = FG. (a) + καὶ τὸ κράτος 91.

[b]"Ἄσπασαι" [c]"πρίσκαν" καὶ ἀκύλαν[d], καὶ τὸν ὀνη- 19
σιφόρου οἶκον. "Ἔραστος ἔμεινεν ἐν κορίνθῳ. [e]"τρόφιμον" 20
[f]"δὲ" ἀπέλιπον ἐν [g]"μιλήτῳ" ἀσθενοῦντα. Σπούδασον 21
πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε εὔβουλος καὶ [h]"πού-
δης", καὶ [i]"λῖνος", καὶ κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ [k]"πάν-
τες". [l]"Ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός 22
σου". [m]"— ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν". [n]†.] [o]†.

---

[n] † ἀμήν. [o] † Πρὸς τιμόθεον δευτέρα τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι.

(b) ἀσπάσασθε 73. || ἄσπασαι 17. (c) πρίσκιλλαν 4** 23** 47. 72. 74. 80. 87. al. 6. Mt. a. b. l. n** Ed. Syr. Arr. Æth. harlej* marian. Chrys. Theophyl. (et. ap. Mt.) Œc. Ambrst. Alii aliter. || πρίσκαν καὶ πρίσκιλλαν 91. (d) || + λέκτραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ σιμαίαν καὶ ζήνωνα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ 46. (e) *Firmum* tol.* (f) = 61. al. 3. (g) μηλωτῷ A. μελίτη Conject. (h) σπούδης 23. 46. Mt. b* Œc. (i) λίνος Mt. a. b. f. m. Ed. (k) = 17. (l) = 67** it. Cod. cæsareus 23. ap. Alterum. || ἰησοῦς] = FG. 17. Æth. boern. || χριστὸς] = AFG. 17. 31. Mt. c. Æth. boern. (m) = Æth. Ambrst. ed. ἔῤῥωσο ἐν εἰρήνῃ D*E. germ. || ὑμῶν] ἡμῶν. Vulg. ms. Chrys. (et. in Mt. a) Theodoret. Œc. Theophyl. σοῦ Syr. Arm. (n) = ACFG. 17. 67** 71. boern. Ambrst. *Hypographæ variæ:* πρὸς τιμόθεον δευτέρα C. al. clar* (ἐτελέσθη) πρὸς τιμ. β. ἄρχεται πρὸς τίτον. DFG. πρὸς τιμόθεον δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας A. + διὰ ὀνησίμου Copt. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης 18. 49. clar** ἀπὸ ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη παῦλος τῷ καίσαρι νέρωνι. 44. 46. Mt. k. καίσαρι + ῥώμης 47. + ῥωμαίων 39. παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ δευτέρα πρὸς τιμόθεον τῆς ἐφεσίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπον πρῶτον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης, ὅτι etc. Mt. f. || στιχ. ρϛ. s. ρθ. s. ρπ. s. ρος. s. σπι. ἀναγν. α. κεφαλ. θ. μαρτυρ. α. habet vers. CLV.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΠΑΥΛΟΣ, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος [a] δὲ" [b] ἰησοῦ
χριστοῦ", (κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν
2 ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, [c] Ἐπ'" ἐλπίδι ζωῆς αἰω-
νίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰω-
3 νίων, Ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, [d] ἐν
κηρύγματι" [e] ὃ" ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σω-
4 τῆρος ἡμῶν θεοῦ,) Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ, κατὰ κοινὴν
πίστιν· χάρις, [f] ∞ ἔλεος", εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [g],
καὶ [h] κυρίου" ἰησοῦ [i] χριστοῦ" [k] τοῦ σωτῆρος ἡμῶν".

[f] ∞ καί.

(a) = 2. 61. (b) χριστοῦ ἰησοῦ A. Cod. lat. Syr. p. Ambrst. Cassiod. (c) ἐν FG. ‖ = 17. 37. (d) = clar. (e) ᾧ 2. 23. 57. (cum al. 5.) Mt. k. Ed. (f) C**DEFG. 17. 73. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. It. Chrys. etiam ap. Mt. Orig. int. Damasc. Aug. Hier. Ambrst. Pel. Cassiod. ‖ ἔλεος καὶ Mt. d. (g) + ἡμῶν 17. (h) = A. 73. item M. k. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Orig. int. Theodoret. Ambrst. Pel. Hier. (i) = Dgr. Ante ἰησοῦ ponunt C. 73. Copt. Arm. Vulg. clar. germ. Theodoret. Ambrst. ed. Pel. (k) = Mt. d.

Τούτου χάριν [l] ∾ κατέλιπόν" σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα [m] τὰ 5
λείποντα" [n] ἐπιδιορθώσῃ", καὶ [καταστήσῃς κατὰ πό-
λιν [o] πρεσβυτέρους", [p] ὡς" ἐγώ σοι διεταξάμην·] Εἴ 6
τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων
πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. Δεῖ 7
γὰρ τὸν ἐπίσκοπον [q] ἀνέγκλητον" εἶναι, ὡς [r] Θεοῦ [s] οἰκο-
νόμον", μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην, μὴ [t] αἰσχροκερδῆ", [u] Ἀλλὰ" [x] φιλόξενον", 8
φιλάγαθον, [y] σώφρονα", δίκαιον, [z] ὅσιον", ἐγκρατῆ, Ἀν- 9
τεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν [a] πιστοῦ" λόγου, ἵνα
[b] δυνατὸς ᾖ [c] καὶ" παρακαλεῖν [d] ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ", καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ [e] — καὶ" ἀνυπότακτοι, [f] ματαιολό- 10
γοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα [g] οἱ ἐκ περιτομῆς, Οὓς 11
[h] δεῖ" ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι,

---

[l] ∾ ἀπέλιπον.

(l) ἀπέλιπον ACDFG. 17. 23. 31. 45. 57. (c. al. 4.) 67**. 73. Mt. a** Orig. Basil. ms. (m) καταλείποντα (fortasse legendum: καὶ τὰ λείποντα) 17. 61. ‖ τὰ ἐλλείποντα Theophyl. (n) ἐπιδιορθώσῃς ADE. codd. multi. Ed. ‖ διορθώσῃς FG. ‖ διορθώσῃ 73. (o) πρεσβυτέριον Theodoret. alic. *presbyterium* clar. germ. Lucif. (p) καὶ Mt. c. ὡς καὶ Arm. Vulg. clar. Ambrst. Pelag. (q) ἀνεπίληπτον 73. 80. (r) + καὶ Arm. (s) διάκονον 43. (t) αἰσχρολόγον 10. (u) = Mt. d. Theophyl. (x) φιλόπτωχον 52. (y) *prudentem* Ambrst. *benignum* + *prudentem: sobrium, justum* Vulg. sixt. et ms. (z) = Mt. c. g. clar. qui etiam δίκαιον delet. (a) πίστεως Hilar. Lucif. (b) + καὶ FG. 17. 73. boern. (c) = 57. (c. al. 5.) 73. Arm. Vulg. Ambrst. Pelag. Lucif. Hilar. Hieron. (d) = Chrys. in textu. τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει A. τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ 3. 37. 57. (cum al. 3.) 73. Mt. f. Slav. (exc. 8.) Basil. τῇ ὑγιαινούσῃ = Lucif. (e) = ACF. 17. 23. 31. 73. 74. 80. al. 11. et Barh. 1. Mt. d. (al. 4.) Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. ed. germ. Clem. Chrys. ap. Mt. Theodoret. ed. Antioch. Theophyl. Œcum. Aug. Ambrst. ed. (f) + καὶ FG. 67* 73. 74. al. 4. Mt. n. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 5. Œc. Hier. alic. ‖ + ἐργάται δόλιοι 17. (g) + δὲ CDgr Egr. Hier. alic. Vulg. ms. (h) χρὴ 17.

12 διδάσκοντες, ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. Εἶπέ
[i] τις [k] ἐξ" αὐτῶν ἴδιος [l] αὐτῶν" [m] προφήτης"· Κρῆτες
13 ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Ἡ μαρ-
τυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς
14 ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, Μὴ προσέχον-
τες ἰουδαϊκοῖς μύθοις, [n] καὶ ἐντολαῖς" ἀνθρώπων ἀπο-
15 στρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. [Πάντα [o] = μὲν" καθαρὰ
τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ [p] μεμιασμένοις" [q] καὶ ἀπίστοις"
οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ
16 συνείδησις. Θεὸν [r] ὁμολογοῦσιν" εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις
ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν
ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.
1 Σὺ δὲ λάλει, [s] ἃ πρέπει" τῇ ὑγιαινούσῃ [t] διδασκα-
2 λίᾳ·] [u] Πρεσβύτας" [x] νηφαλίους" εἶναι, σεμνούς, σώ-
φρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ [y] ὑπο-
3 μονῇ". [z] Πρεσβύτιδας" ὡσαύτως [a] ἐν [b] καταστήματι"
[c] ἱεροπρεπεῖς", μὴ [d] διαβόλους", [e] μὴ" οἴνῳ πολλῷ δε-
4 δουλωμένας, καλοδιδασκάλους· Ἵνα σωφρονίζωσι τὰς

(i) + δὲ FG. ‖ + γὰρ Mt. d. (k) = 67** (l) = FG. Mt. b** Clem. (m) *poëta*, tol.** (n) = Copt. καὶ ἐνταλμασιν FG. Theodoret. ‖ *mendaciis* (fort. *mandatis*) Lucif. (o) = ACD*EFG. 17. 46. 67** Vulg. It. Orig. Tert. Hier. Aug. Ambrst. ed. Fulg. Pel. ‖ γὰρ Syr. Or. (p) μεμιαμμένοις AD* 31. 39. 46. 72. 73. al. 3. Mt. a in marg. al. 6. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) μεμιαμμένοις G. Mt. h. (q) = Æth. Hier. Ambrst. (r) ὁμολογοῦντες 73. (s) = 17. (t) + πίστει καὶ 61. (u) πρεσβυτέρους 2. 44. Or. (x) νηφαλαίους G. 14. 31. 39. 46. 69. 73. Mt. a. al. 4. Œc. νηφαλέους 67* 74. al. 11. Mt. m. al. 3. Ed. (y) *prudentia* (loco *patientia*) clar. ‖ + τῇ ἐγκρατείᾳ Arm. (z) πρεσβυτέρας 44. Or. ms. ‖ + δὲ 37. Vulg. demidov. (a) + σεμνὰς 55. 57. (c. al. 3.) 91. Mt. c. Slav. ant. ‖ + ἐν σωφροσύνῃ Arm. (b) κατασχήμασι FG. (c) ἱεροπρεπεῖ 17. 31. 37. 73. Mt. e** f. Syr. utr. Arr. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Clem. Basil. Theodoret. Ambrst. Pelag. Hier. Sedul. (d) διαβόλῳ Mt. l. (e) μηδὲ AC. 73.

σας". Τότε εἶπον· ἰδοὺ ἥκω, (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γ
γέγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, [k] ὁ θεὸς", τὸ θέλημά
σου. [l] Ἀνώτερον" λέγων· [m] ὅτι" [n] ∾ θυσίαν καὶ προσφο- 8
ρὰν" καὶ ὁλοκαυτώματα [o] καὶ" περὶ [p] ἁμαρτίας" οὐκ [q] ἠθέ-
λησας, οὐδὲ" εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ [r] — τὸν" νόμον
προσφέρονται·) Τότε [s] εἴρηκεν"· ἰδοὺ, ἥκω [t] τοῦ ποιῆσαι 9
[u] † τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον
στήσῃ. Ἐν ᾧ θελήματι [x] ἡγιασμένοι ἐσμὲν [y] διὰ τῆς 10
προσφορᾶς [z] τοῦ σώματος" [a] † ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ.
Καὶ πᾶς μὲν [b] ἱερεὺς" ἕστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, 11
[c] καὶ" τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες

---

[n] ∾ θυσίας καὶ προσφοράς. [u] † ὁ θεός. [a] † τοῦ.

(k) = Mt. g. harlej.* Post σου ponunt 19. 67. al. 3. Æth. Slav. ed. ‖ + μου 19. 46. Mt. c. Æth. Chrys. in Mt. 1. 5. (l) ἀνώτερον 71. Mt. d. 1. Chrys. semel, etiam in Mt. 1. 4. (m) = Mt. c. (n) θυσίας καὶ προσφορὰς AD* 17. 23. 57. (c. al. 1.) Syr. Erp. Copt. Vulg. clar. germ. Cyr. ‖ + οὐκ ἠθέλησας 4. Chrys. (etiam ap. Mt.) in comm. (non in textu) Theophyl. etiam in Mt. d. (o) = 30. Mt. m. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (p) ἁμαρτιῶν DE. clar. germ. (q) = 4. Chrys. in comm. Conf. supra not. n. ‖ οὐδὲ] οὔτε 73. + μὴν 17. ‖ οὐδὲ εὐδόκησας = Syr. Erp. Transponit Arm. (r) = AC. 37. 46. 71. 73. Mt. f. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. (s) εἶπεν 73. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. ‖ εἶπον Chrys. (et. ap. Mt. semel.) Vulg. (t) + ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ Theodoret. in textu et comment. (u) = ACDE. 17. 39. 46* al. 7. Mt. g. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. clar. germ. Chrys. in comm. semel. etiam ap. Mt. ‖ + μοῦ Ed. Slav. ant. Chrys. in Mt. 5** semel. ‖ Post σου ponunt ὁ θεὸς 1. 4. 67. Mt. e. Slav. 7. ed. Cyr. Damasc. τὸ θέλημα, ὁ θεὸς Mt. h. τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου 38. 43. 69. 72. cum Barb. 1. Ed. harl.* Chrys. in Mt. 1. 5* semel. (x) + καὶ ἡμεῖς Arm. (y) + οἱ D**E. in m. 46. 67* 72. 74. 106. al. 12. et Barb. 7. Mt. a. al. 8. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5, Damasc. Œc. Theophyl. et, in Mt. d. ‖ Sed = ACD*E* 31. 47. 73. 80. alii. Ed. Chrys. Theodoret. (z) τοῦ αἵματος D*E. clar. germ. ‖ = 73. (a) = ACDE. 37. 46. 57. (c. al. 7.) 61. 72. 74. 80. al. 9. Mt. c. al. 8. Ed. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Theodoret. Damasc. Œc. (b) ἀρχιερεὺς AC. 31. 37. 46. 72. 73. 74. 80. al. 5. Mt. a. in marg. k. f. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Cyr. Petrus mansur. Euthal. Theodoret. in textu. (c) = D*E, clar. germ.

12 [d] οὐδέποτε″ δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας [e]· [f] ∞ Αὐ-
τὸς″ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς
13 τὸ διηνεκὲς * ἐκάθισεν [g] ἐν δεξιᾷ″ [h] τοῦ θεοῦ″, Τὸ λοι-
πὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ [i] ὑποπόδιον
14 τῶν ποδῶν″ αὐτοῦ. [k] Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ″ τετελείωκεν
15 εἰς τὸ διηνεκὲς [l] τοὺς ἁγιαζομένους″. Μαρτυρεῖ [m] δὲ
ἡμῖν καὶ″ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. μετὰ [n] γὰρ″ τὸ
16 [o] ∞ προειρηκέναι″· Αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς
αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας· λέγει κύριος· [p] διδοὺς″
νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ [q] τῶν διανοιῶν″
17 αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, [r] Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν [s] αὐτῶν″
18 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ [t] ∾ μνησθῶ″ ἔτι. Ὅπου
δὲ ἄφεσις [u] τούτων″, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.]
19 [Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι [x] Ἰησοῦ, Ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν
ὁδὸν [y] πρόσφατον καὶ″ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσμα-
21 τος, (τοῦτ᾽ ἔστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,) Καὶ ἱερέα μέγαν

[f] ∞ οὗτος. [o] ∞ εἰρηκέναι. [t] ∾ μνησθήσομαι.

(d) οὐδέ πω 67. (e) + εἰς τὸ διηνεκὲς 73. (f) οὗτος ACD*E. 67** 80. Mt. f. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Cyr. Damasc. Petr. mansur. (g) ἐκ δεξιῶν A. 31. Pseudo Ignat. (h) = l. τοῦ πατρὸς Theophyl. ed. (i) ὑπὸ τοὺς πόδας 66. in m. Arm. Chrys. in comm. Theophyl. etiam in Mt. d. (k) μία γὰρ προσφορὰ Mt. b. l. (l) *nos sanctificans* clar. germ. ‖ + *in ipso*, Syr. Erp. (m) καὶ ἡμῖν 23. Vulg. ms. γὰρ ἡμῖν καὶ Mt. c. ‖ ἡμῖν = Mt. k. (n) = Arm. δὴ D*gr. (o) εἰρηκέναι ACDE. 17. 31. 47. 57. (cum al. 4.) 67** al. 5, Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theophyl. (et. in Mt. d.) Ambr. Sedul. (p) *dabo*, Vulg. ms. Copt. (q) τὴν διάνοιαν ACD*gr. 17. 31. 47. 71. 73. Vulg. ms. (r) + ὕστερον λέγει 4** 23** 31. 37. 55. 66. in m. 67. 71. 73. 80. al. 6. c. Barber. 2. Mt. c. f. al. 5. Ed. Syr. p. in m. Slav. 5. it. 29. + τότε εἴρηκε Syr. p. + τότε λέγει Arm. + τότε λέγει ὁ κύριος Slav. ed. item 29. ‖ vs. 17 = 23. (s) = D* 7. 17. 28. 31. 73. cum Barber. 3. Ed. Vulg. clar. germ. Ambr. (t) ACD*E. 17. (u) αὐτῶν 38. 72. Ed. ‖ = Arm. (x) Ἰησοῦ, καὶ ὁδὸν ζωῆς (s. ζῶσαν), ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν νῦν διὰ τοῦ etc. Syr. Erp. (y) *subito*, Æth, ‖ = Copt. ap. Wetst.

ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ· [z] Προσερχώμεθα" μετ' ἀληθινῆς 22
καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, [a] ἐῤῥαντισμένοι" τὰς
καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς· καὶ [b] λελουμένοι"
[c] τὸ σῶμα" ὕδατι καθαρῷ, [d] Κατέχωμεν" [e] τὴν ὁμολο- 23
γίαν τῆς ἐλπίδος" ἀκλινῆ· (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλά-
μενος·) Καὶ [f] κατανοῶμεν" ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν 24
ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, Μὴ [g] ἐγκαταλείποντες" τὴν 25
[h] ἐπισυναγωγὴν" ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, [i] ἀλλὰ πα-
ρακαλοῦντες"· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγ-
γίζουσαν τὴν ἡμέραν [k].

Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ [l] τὸ λα- 26
βεῖν" τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι [m] περὶ ἁμαρ-
τιῶν ἀπολείπεται θυσία"· Φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρί- 27
σεως, καὶ πυρὸς ζῆλος, [n] ἐσθίειν" [o] μέλλοντος" τοὺς
ὑπεναντίους. Ἀθετήσας τὶς νόμον Μωϋσέως, χωρὶς οἰ- 28
κτιρμῶν [p] ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει·
Πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν 29
υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς [q] δια-
θήκης κοινὸν ἡγησάμενος, [r] ἐν ᾧ ἡγιάσθη", καὶ τὸ
πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; [s] Οἴδαμεν γὰρ τὸν 30

(z) προσερχόμεθα 57. (c. al. 6.) 73. al. 11. Mt. b. 4. al. 4. (a) ῥεραντισμένοι A. 31. 39. ἐραντισμένοι D. 37. (b) λελουσμένοι 39. 46. 73. (c) τῷ σώματι B. 21* al. 3: item 71. Ed. Chrys. ap. Mt. semel. Theodoret. ms. (d) κατέχομεν 31. 39. 71. al. 8. Mt. b. 4. al. 5. (e) τῆς ἐλπίδος τὴν ὁμολογίαν D* clar. germ. *spei nostrae confessionem*, Vulg. Syr. Erp. Æth. ὁμολογίαν τῆς πίστεως 60. al. 2. τὴν ἐλπίδα τῆς ὁμολογίας 46* τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἐλπίδος Chrys. ms. (f) κατανοῶμεν Conject. (g) ἐγκαταλιπόντες 73. al. 6. M. f. Ed. Chrys. ap. Mt. Œc. (h) ἐπισυναγωγὴν Mt. c. συναγωγὴν Barb. 1. Copt. (i) = 46* ‖ + ἑαυτοὺς 17. 47. Syr. Erp. Theophyl. etiam in Mt. d. + αὐτοὺς Ar. pol. (k) + τῆς κρίσεως Slav. (l) = 3. 108. (m) περιλείπεται θυσίαν περὶ ἁμαρτιῶν προσενεγκεῖν D*E. clar. germ. (n) κατεσθίειν 37. Mt. f. (o) μέλλον 10. 46. 67** Vulg. Theodoret. alic. (p) + καὶ δακρύων D*E. clar. germ. Syr. p. c. ast. (q) + καινῆς Arm. (r) = A. Chrys. et. ap. Mt. (s) γέγραπται γὰρ Chrys. et. ap. Mt. ἰνδίκασιν E. Vulg. ms. clar. germ. Capreol. Ambr.

εἰπόντα"· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, [t] = λέγει
κύριος"· καὶ πάλιν· [u] κύριος κρινεῖ" τὸν λαὸν αὐτοῦ.
31 [x] Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.]
32 [Ἀναμιμνήσκεσθε [y] δὲ" [z] τὰς πρότερον ἡμέρας",
ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθη-
33 μάτων· Τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι [a] θεα-
τριζόμενοι"· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφο-
34 μένων γενηθέντες. Καὶ γὰρ τοῖς [b] δεσμίοις" συνεπαθή-
σατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς [c] προσεδέξασθε", γινώσκοντες ἔχειν [d] † [e] ἑαυ-
τοῖς" κρείττονα ὕπαρξιν [f] = ἐν οὐρανοῖς" καὶ μένουσαν.
35 [[g] Μὴ ἀποβάλητε" οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει
36 [h] μισθαποδοσίαν μεγάλην". Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε
χρείαν· ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομί-
37 σησθε τὴν ἐπαγγελίαν [i]. Ἔτι [k] γὰρ" μικρὸν ὅσον
[l] ὅσον", ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.

---

[b] ∾ δεσμοῖς μου. [d] † ἐν.

(t) = D* 17. 23* 67** Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. (u) ὅτι κρινεῖ κύριος DE. 31. 73. Syr. Vulg. clar. germ. ‖ κρινεῖ κύριος A. 55. 71. Mt. g. (x) Vs. 31. ante vs. 30 habet Chrys. et. ap. Mt. (y) = 46. 74. al. 4. Mt. d. Chrys. in Mt. 1. 5* (z) ταῖς προτέραις ἡμέραις D* ‖ πρότερον] προτέρας 3. 23. ‖ + ὑμῶν 17. 37. 71. 73. 80. Mt. f. h. Slav. (a) ὀνειδιζόμενοι D* E. *spectaculo inproperantium et angustiis subjecti*, omisso τοῦτο μὲν et τοῦτο δὲ. clar. germ. (b) δεσμίοις AD*gr. 47. 67** 73. al. 3. Mt. k. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Chrys. (et. in Mt. 1. 5*) Antioch. Damasc. Theodoret. in comm. Œc. Pelag. Ambr. Valerian. ap. Sirmond. δεσμοῖς Orig. *vinculis eorum*, clar. germ. (c) ἐδέξασθε 31. 67.* Mt. k. (d) = ADE. 23. 31. 36. 37. 39. 46. 47. 67. 72. 73. 74. 80. al. 30. c. Barb. 5. Mt. a. al. 10. Ed. Vers. Clem. Chrys. (et. in Mt. 1. 5.) Theodoret. Isidor. Damasc. Theoph. Œc. (e) ἑαυτοὺς A. 36. 67. 80. al. 2. Clem. *vos*, Syr. Arr. Æth. Vulg. clar. germ. (f) = AD* 17. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Clem. (g) μὴ ἀπολύσητε D* *nolite amittere*, Vulg. clar. germ. (h) μεγάλην μισθαποδοσίαν ADE. 73. Mt. f. Vulg. clar. germ. Clem. Or. (i) + διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν 71. (k) = 31. Chrys. et. in Mt. 1. 5* (l) = D* 80. Ed. Eus. Theodoret. ms.

'Ο δὲ δίκαιος [m] ἐκ πίστεως [n] ζήσεται·] καὶ ἐὰν 38
ὑποστείληται [o], οὐκ [p] εὐδοκεῖ" [q] ἡ ψυχή μου ἐν αὐ-
τῷ". Ἡμεῖς δὲ [r] οὐκ ἐσμὲν [s] ὑποστολῆς" εἰς ἀπώ- 39
λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν [t] ψυχῆς". Ἔστι 1
δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων * ἔλεγ-
χος οὐ βλεπομένων. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν 2
οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶ- 3
νας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ [u] μὴ ἐκ φαινομένων" [x] ∾ τὰ
βλεπόμενα" γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν ἄβελ 4
παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
[y] εἶναι" δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ
[z] τοῦ θεοῦ"· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι [a] λαλεῖ". Πί- 5
στει ἐνὼχ μετετέθη, τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ
[b] εὑρίσκετο", διότι [c] μετέθηκεν" αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ
γὰρ τῆς μεταθέσεως [d] — αὐτοῦ" μεμαρτύρηται [e] εὐη-
ρεστηκέναι" τῷ θεῷ. Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐα- 6

---

[x] ∾ τὸ βλεπόμενον. [a] ∾ λαλεῖται.

(m) + μου A. Arm. Vulg. Clem. Euseb. alic. Theodoret. alic. Procop. Sedul. (n) + μου D* Syr. Copt. clar. germ. Euseb. Theodoret. alic. Cypr. Hieron. αὐτοῦ Erp. (o) + τις Arm. (p) εὐδοκεῖ Mt. l. (q) *animæ meæ*, Vulg. (r) + ἀδελφοὶ Slav. ed. (s) ἀποστολῆς 72. ἐπιστολῆς 69. *subtractionis filii*, Vulg. ms. *per vestigium*, clar. germ. *refugæ*, harl.* (t) = 72* Ed. (u) ἐκ μὴ φαινομένων Syr. Vulg. clar. germ. Ath. Chrys. in comm. Theodoret. in comm. Theophyl. in comm. ἐκ τῶν μὴ φαιν. Nyss. alic. μὴ ἐκφαινομένων Ed. item Mt. f. μὴ ἐμφαινομένων Mt. l. (x) AD*E. 17. Copt. clar. germ. Clem. Ath. Cyr. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. (y) = 67** (z) τῷ θεῷ AD* 17. (a) λαλεῖ A. 17. 23. 31. 39. 47. 71. 73. 80. al. 6. et Barb. 1. Mt. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. rec. Vulg. (sed *nominatur*, clar. germ. barl.) Clem. Orig. Nyss. Chrys. in comm. (et. in Mt. 1. 5*) Epiph. Asterius. Damasc. Chronic. alex. Theodoret. in textu. Photius ms. Theophyl. (et. in Mt. d.) diserte. Œc. et in Mt. n** (b) εὑρίσκεται 23. (c) μετετέθηκεν D** 69. 72. Mt. c. item 70. Ed. (d) = AD* 17. 67** 80. Vulg. clar. germ. (e) εὐαρεστηκέναι A. 46. 71. 73. al. 2. Mt. g.

ρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ [f] τὸν προσερχόμενον τῷ
θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδό-
7 της γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς νῶε * περὶ τῶν
[g] μηδέπω" βλεπομένων, * εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κι-
βωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε
τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο
8 κληρονόμος.] [Πίστει [h] [i] καλούμενος" ἀβραὰμ [k] ὑπή-
κουσεν" [l] ἐξελθεῖν" εἰς" [m] τὸν" [n] τόπον", ὃν ἤμελλε
λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστά-
9 μενος ποῦ [o] ἔρχεται". [[p] Πίστει" παρῴκησεν [q] εἰς
[r] = τὴν" γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς [s] ἀλλοτρίαν", ἐν
σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν συγ-
10 κληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας [t] τῆς αὐτῆς". [u] Ἐξεδέ-
χετο" γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς
11 τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. Πίστει καὶ [x] αὐτὴ
σάῤῥα" [y] δύναμιν εἰς [z] καταβολὴν" σπέρματος ἔλαβε
[a] καὶ" παρὰ καιρὸν ἡλικίας [b] †, [c] ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο

---

b † ἔτεκεν.

(f) + πρῶτον 39. 67* al. 5. Æth. Chrys. in textu et in Mt. 1. item 66. in m. (g) μὴ Mt. b. clar. germ. Chrys. semel ap. Mt. μήπω 47. Chrys. semel ap. Mt. μηδέποτε 1. (h) + ὁ AD* Arm. Vulg. Theodoret. (i) = Æth. (k) ἤμελλεν Theophyl. ap. Mt. (l) ἐλθεῖν 23. εἰσελθεῖν 38. ἐξελθὼν Ed. post τόπον D* (m) = AD* (n) κόσμον Mt. l. (o) ἀπέρχεται 2. 49. 61. (p) καὶ D*E. clar. germ. (q) + ἀβραὰμ D** 31. 37. 38. 39. 72. 74. Mt. l. Lectionaria. Ed. Ar. pol. item, alio loco, 2. 4. (r) = A. 46. 55. 74. 80. 91. pluresque. Mt. g. Ed. Œc. etiam in Mt. n. (s) ἀλλότριος 66. in m. (t) αὐτοῦ D* 38. αὐτῶν Æth. (u) ἐξεδέχοντο Chrys. (x) αὐτῇ σάῤῥᾳ. Conject. (y) + στεῖρα D* Slav. ed. Vulg. clar. germ. + ἡ στεῖρα 37. 67. Mt. f. + στεῖρα οὖσα 4** 31. 47. 71. 72. 73. 80. al. 3. Mt. a. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. (Æth. ponit post ἔλαβεν) it. Arm. Theophyl. (z) *conceptionem* Vulg. clar. germ. Aug. ms. Arm. in marg. (a) εἰς τὸ τεκνῶσαι D*Egr. Mt. f. Arm. εἰς τὸ τεκνῶσαι, καὶ 37. 73. 80. ‖ *filium*, *etiam* clar. germ. (b) = AD* 17. Copt. Æth. Vulg. clar. germ. Chrys. ms. (et. in Mt. 4.) (c) = Chrys. (et. ap. Mt.)

τὸν ἐπαγγειλάμενον". Διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν [d], 12
καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ
τῷ πλήθει, καὶ [e] ὡς ἡ" ἄμμος [f] ἡ παρὰ τὸ χεῖλος" τῆς
θαλάσσης [g] ἡ ἀναρίθμητος". Κατὰ πίστιν ἀπέθανον 13
[h] οὗτοι" πάντες, μὴ [i] λαβόντες" τὰς ἐπαγγελίας, ἀλ-
λὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες [k] † καὶ ἀσπασάμενοι,
[l] καὶ" ὁμολογήσαντες, ὅτι ξένοι [m] καὶ παρεπίδημοί
εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ τοιαῦτα [n] λέγοντες" ἐμ- 14
φανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. Καὶ εἰ μὲν 15
ἐκείνης [o] ἐμνημόνευον", ἀφ' ἧς [p] ∾ ἐξῆλθον", εἶχον
[q] ἂν" καιρὸν ἀνακάμψαι· [r] νῦν" δὲ κρείττονος ὀρέγον- 16
ται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται
[s] αὐτοὺς" ὁ θεὸς, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασε
γὰρ [t] αὐτοῖς" πόλιν] [u]. [Πίστει προσενήνοχεν [x] ἀβρα- 17
ὰμ" τὸν ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσ-

---

[e] ὡσεί. [k] † καὶ πεισθέντες. [p] ∾ ἐξέβησαν. [r] νυνί.

(d) + οἱ πολλοὶ 68. in m. + οἱ πάντες Chrys. (et ap. Mt.) in textu et comm. (e) ABD**E. 23. 37. 46. 47. 67. 72. 73. 80. 91. 108. al. 16. Mt. a. b. e* al. 7. Ed. Chrys. ap. Mt. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. καθὼς ἡ D* 21. (f) = D*E. Æth. clar. germ. (g) = Chrys. ap. Mt. in textu. || = ἡ Mt. k. (h) = Mt. f. clar. germ. (i) προσδεξάμενοι A. || κομισάμενοι 17. 23* 39. 57. (cum 71.) 80. Chrys. bis in comm. (et. in Mt. 4. et semel in 1. 5.) Damasc. Theophyl. et. in Mt. d. (k) = A BDE. 10. 17. 23. 37. 39. 43. 46. 47. 66** 67. 71. 72. 73. 74. 80. 91. 92. 108. al. 34. Mt. a. b. c. al. 7. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Nyss. Phot. ap. Œc. ms. Theodoret. Damasc. Theophyl. (et. in Mt. d.) Œc. Hier. Aug. Sedul. (l) = 17. (m) + καὶ πάροικοι D* Egr. (n) βλέποντες 4. (o) μνημονεύουσιν D* 47. 73. 80. ἐμνημόνευσαν B. 17. 31. (p) AD*E. 17. 73. 80. Chron. alex. Damasc. ἐξεβλήθησαν Ath. (q) = D* (r) ADE. 57. (cum al. 7.) 72. 73. 74. al. 7. pluresque. Mt. a. al. 4. Ed. Ath. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Œc. (s) = 80. Arm. Vulg. Orig. Theophyl. in Mt. d. (t) αὐτῶν 72. (u) + *sanctam*, tol. (x) = Chrys. ap. Mt. Syr. p. habet cum ast. || ante προσενήνοχε ponit 71. post ἰσαὰκ D*

18 ἔφερεν [y] ὁ″ τὰς ἐπαγγελίας [z] ἀναδεξάμενος″, Πρὸς
ὃν ἐλαλήθη· ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
19 Λογισάμενος, ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν [a] ἐγείρειν″ [b] δυνατὸς″
ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν [c] παραβολῇ″ ἐκομίσατο.
20 Πίστει [d] περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ
21 καὶ τὸν ἠσαῦ. Πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν
υἱῶν ἰωσὴφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν [e] ἐπὶ τὸ ἄκρον
22 τῆς ῥάβδου αὐτοῦ″. Πίστει ἰωσὴφ [f] τελευτῶν″ περὶ
τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν
23 ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει μωϋσῆς γεννηθεὶς
ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, [g] διότι″ [h] εἶ-
δον″ ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ [i] διά-
24 ταγμα″ τοῦ βασιλέως. [k] [Πίστει μωϋσῆς μέγας γε-
νόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραώ,
25 Μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ,
26 ἢ [l] πρόσκαιρον″ ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· [m] Μείζονα
[n] πλοῦτον″ ἡγησάμενος τῶν [o] αἰγύπτου″ θησαυρῶν τὸν
ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθα-

---

[o] ∾ ἐν αἰγύπτῳ.

(y) *in quo*, Vulg. ms. Beda. (z) δε-ξάμενος 80. Mt. g. l. Chrys. in Mt. 4. semel. Theophyl. et. in Mt. d. (a) ἐγεῖραι A. 17. 71. Cyr. Chron. alex. ἐγερεῖ (sine δύνατος) 61. (b) δύναται A. (c) παραβολαῖς Chrys. ap. Mt. semel. (d) + καὶ AD* 17. 23. 37. 67* Mt. f. Vulg. clar. germ. Chrys. in textu (et. in Mt. 1. 5. semel) Theodoret. Damasc. (e) *fastigium in acumine virgæ suæ*, harl.* *fastigium in fastigium virgæ ejus*, harl.** *fastigium cacumen virgæ ejus*, luxov. (f) = 4* (g) καθότι 73. 80. (h) = 44. 47. (i) δόγμα A. ut videtur. 34. πρόσταγμα 46. in m. (k) + πίστει μέγας γενόμενος μωϋσῆς ἀνεῖλεν τὸν αἰγύπτιον, κατανοῶν τὴν ταπείνωσιν (*dolorem*) τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. DE. clar. germ. Vulg. ms. (l) προσκαίρου. Vulg. (m) + καὶ 49. (n) = Arm. et mox legit τοῦ πλούτου τῶν θησαυρῶν. (o) BDE, 31. 46. 67** 72. 73. 80. al. 10. Mt. c. al. 9. Ed. Syr. Copt. Slav. Clem. Euseb. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. alic. Theophyl. (et. ap. Mt.) ‖ ἐν Αἰγύπτου A. 71. al. 3. αἰγυπτίων 23. Arm. Vulg.

πυδοσίαν. Πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς 27
τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς [p] ὁρῶν"
ἐκαρτέρησε. Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν 28
πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ [q] ὀλοθρεύων" τὰ
[r] πρωτότοκα" θίγῃ αὐτῶν. [s] Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυ- 29
θρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς [t]· ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ
αἰγύπτιοι, [u] κατεπόθησαν". Πίστει τὰ τείχη ἱεριχὼ 30
[x] ἔπεσε", κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει ῥαὰβ 31
ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, [y] δεξαμένη"
τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης] [z]. Καὶ τί [a] ἔτι" λέ- 32
γω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ γε-
δεὼν, βαρὰκ τε καὶ σαμψὼν, καὶ ἰεφθάε, δαβίδ τε
καὶ σαμουὴλ, καὶ τῶν [b] προφητῶν [c]· [Οἳ [d] διὰ πί- 33
στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιο-
σύνην, [e] ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν", ἔφραξαν [f] στόματα"
λεόντων, Ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα 34
μαχαίρας, [g] ἐνεδυναμώθησαν" ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθη-
σαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς [h] ἔκλιναν" ἀλλο-
τρίων· Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς 35
αὐτῶν· ἄλλοι δὲ [i] ἐτυμπανίσθησαν", οὐ προσδεξάμενοι

(p) ὁρῶντα D*gr. (q) ὀλεθρεύων A DE. Damasc. (r) πρωτοτόκια 47. (s) + *fide prædaverunt ægyptios, exeuntes* harl.* item marian. (t) + γῆς AD*E. 17. 31. 47. 71. 73. (Syr. Copt. Arm. Slav.) Vulg. clar. germ. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. ms. (u) κατεποντίσθησαν 10. 31. 49. 71. 73. et Barb. 1. Chrys. bis. (etiam ap. Mt. semel.) Theodoret. (x) κατέπεσεν 4. al. 6. item 39. Mt. n. Ed. ἔπεσαν AD* 17. 23. 31. 71. Mt. a. f. Chrys. in Mt. 4. semel. ἔπεσον 37. Chrys. in Mt. 1. 5. semel. (y) ὑποδεξαμένη 69. Chrys. ms. et in Mt. 1. 5. semel. (z) + καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα Slav. ed. (a) = D*gr. (b) + ἄλλων 37. Syr. Erp. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ms. Theodoret. Ambr. (c) + *Annias, Azarias, misahel, daniel, helias, helisæus*, harl.* (d) + ἅγιοι πάντες 39. 61. 74. Lectionaria. (e) = Æth. (f) στόμα Vulg. (g) ἐδυναμώθησαν AD*. (h) *ceperunt*, clar. germ. Vulg. ms. (i) ἀπετυμπανίσθησαν D*.

τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·
36 Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον,
37 ἔτι [k] δὲ" δεσμῶν καὶ φυλακῆς· Ἐλιθάσθησαν, [l] ἐπρί-
σθησαν", [m] ἐπειράσθησαν", ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθα-
νον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, [n] ἐν" αἰγείοις δέρμασιν,
38 ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, [o] κακουχούμενοι", (Ὧν οὐκ
ἦν ἄξιος ὁ κόσμος), [p] ἐν" ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρε-
39 σι, καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗ-
τοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομί-
40 σαντο [q] τὴν ἐπαγγελίαν", Τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖτ-
τόν τι [r] προβλεψαμένου", ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειω-
θῶσι.]

1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, [τοσοῦτον ἔχοντες περικείμε-
νον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, [s] ὄγκον" ἀποθέμενοι πάντα,
καὶ τὴν [t] εὐπερίστατον" ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέ-
2 χωμεν [u] τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· Ἀφορῶντες εἰς
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν,] ὃς
ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν,
αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε [x] τοῦ θρόνου"

(k) = 39. 49. ἔτι δὲ = Arm. (l) = Clem. Æth. Sed habet Or. dis. (m) = 2. 43. Ap. 7. Mt. χ. Syr. Erp. Æth. Orig. semel (sed quater habet.) Eus. Theophyl. (et. ap. Mt.) Ante ἐπρίσθησαν ponit 17. ‖ ἐπορώθησαν s. ἐπυρώθησαν s. ἐπηρώθησαν s. ἐπρήσθησαν s. ἐπείρθησαν s. ἐπάρθησαν s. ἐπράθησαν s. ἐσπυράσθησαν s. ἐσφαιρίσθησαν s. ἐσπαράσθησαν s. ἐταριχεύθησαν. Conjecturæ Variorum. (n) καὶ 67** (o) κακοχούμενοι 46. 71. al. 3. Mt. 6. al. 4. Ed. Theophyl. in Mt. d. (p) ἐπ' A, 71. 73. Mt. h. Orig. semel. Socrat. (q) τὰς ἐπαγγελίας A. 80. Ar. pol. ‖ cum seq. τοῦ θεοῦ jungit Clem. (r) προειδομένου τοῦ θεοῦ Clem. (s) = Chrys. in Mt. 1. 5* Ad μαρτύρων refert Mt. 4. ἔχον Conject. (t) ἀπερίστατον Ed. *fragile*, clar. germ. harl. (u) + εἰς 71. 80. *ad*; Vulg. ed. clar. germ. Vigil. taps. Alii. ‖ τρέχομεν 31. 39. 47. Mt. f. g. Lectionaria. (x) = 1. 73. et Barb. 1. Orig.

τοῦ θεοῦ ʸ κεκάθικεν". Ἀναλογίσασθε ᶻ γὰρ" τὸν τοιαύ- 3
την ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν ᵃ εἰς αὐτὸν"
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ᵇ ὑμῶν" *
ᶜ ἐκλυόμενοι".

ᵈ Οὔπω" μέχρις αἵματος ᵉ ἀντικατέστητε", πρὸς 4
τὴν ἁμαρτίαν * ᶠ ἀνταγωνιζόμενοι". Καὶ ᵍ ἐκλέλησθε" 5
τῆς παρακλήσεως, ʰ ἥτις" ὑμῖν ⁱ ὡς" υἱοῖς διαλέγεται·
υἱέ ᵏ μου", μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου,
ὑπ' ˡ αὐτοῦ" ἐλεγχόμενος· [Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, 6
παιδεύει· μαστιγοῖ ᵐ δὲ" πάντα υἱὸν, ὃν παραδέχεται.
ⁿ ∾ Εἰ" παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρε- 7
ται ὁ θεός· τίς γὰρ ᵒ ἐστιν" υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πα-
τήρ; Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι 8
πάντες, ἄρα νόθοι ᵖ ἐστὲ" καὶ οὐχ υἱοί. ᑫ Εἶτα" τοὺς 9
μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας ʳ εἴχομεν" παιδευτὰς,

ʸ ἐκάθισεν. ⁿ ∾ εἰς.

(y) κεκάθικεν (s. κεκάθηκεν) ABDE. 17. 37. 39. 46. 57. (cum al. 6.) 72. 73. 80. 91. al. 24. pluresq. Mt. a. al. 13. Ed. Nyss. Cyr. utr. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) alii. (z) οὖν 72. al. 3. Ed. Syr. Erp. clar. germ. ago, Arm. || = Vulg. ms. Haimo. (a) = Arm. εἰς ἑαυτοὺς D*E. Syr. Erp. Vulg. ms. Theodoret. in vobis, clar. germ. (b) = 37. Mt. f. (c) ἐκλελυμένοι D* (d) οὔπω, Mt. ψ. + γὰρ D* 61. 73. Mt. ω. Copt. Arm. Vulg. ed. (e) ἀντικατέστητε 46. 72. al. 7. Mt. b. al. 6. Chrys. in Mt. 5** semel. Theodoret. Theophyl. in Mt. d. || ἀντέστητε Mt. g. (f) = Theophyl. in Mt. d. item Chrys. in comm. semel ap. Mt. Ante ἀντικατ. pon. Arm. (g) ἐκλέλυσθε Mt. c. al. 4. Chrys. in Mt. 1* et in comm. Theophyl. in Mt. d. (h) ὥστε Mt. a. (i) = 37. (k) = D* 19. al. 5. clar. germ. Clem. Theodoret. ms. (l) αὐτῆς 43. (m) = 71. Arm. (n) εἰς ADE. 23. 37. 46** 80. al. 19. et Barb. 1. Mt. a. al. 4. et ex emendatione al. 3. Damasc. Procop. Chrys. in Mt. 5* Theophyl. in Mt. d. in disciplina perseverate, Vulg. clar. germ. et sic Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. in doctrinam patientes estote. harl. (o) = A. Vulg. Orig. (p) post υἱοί ponunt AD. 17. 37. 80. Vulg. clar. germ. Chrys. ap. Mt. Ambr. || + πάντες Slav. 5. (q) εἰ δὲ Ed. Syr. Arm. (r) ἔχομεν 55. 73. Ed. Theodoret. || + καὶ 66. in m.

καὶ [s] ἐνετρεπόμεθα"· οὐ [t] πολλῷ" μᾶλλον ὑποταγη-
10 σόμεθα τῷ πατρὶ τῶν [u] πνευμάτων", καὶ ζήσομεν; Οἱ
μὲν γὰρ [x] πρὸς ὀλίγας ἡμέρας", κατὰ τὸ δοκοῦν αὐ-
τοῖς, ἐπαίδευον· ὁ δὲ [y] ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μετα-
11 λαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ".] Πᾶσα [z] δὲ" παιδεία
πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης·
ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνα-
σμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
13 γόνατα ἀνορθώσατε· Καὶ [a] τροχιὰς" ὀρθὰς ποιήσατε
τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ
14 μᾶλλον.] [Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν
15 ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· Ἐπι-
σκοποῦντες, μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς [b] χάριτος" τοῦ
θεοῦ· μή [c] τις" [d] ῥίζα πικρίας" [e] ἄνω φύουσα" [f] ἐνο-
16 χλῇ", καὶ [g] διὰ ταύτης" μιανθῶσι [h] πολλοί· Μή τις
πόρνος, * ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, [i] ὃς" ἀντὶ βρώσεως μιᾶς
17 ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια [k] αὐτοῦ". Ἴστε γὰρ, ὅτι καὶ
μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδο-
κιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ με-
18 τὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ γὰρ προσεληλύ-

(s) ἐνετραπόμεθα 55. Mt. χ. (t) πολὺ A. πολὺ δὲ D* (u) πατέρων 73. al. 3. Mt. 1. ω semel. πνευματικῶν 61. (x) = 43. (y) *ad utilitatem perpetuæ vitæ ejus dat disciplinam autem ut percipiamus honestatem ejus.* harl. (z) = D* 31. Mt. ω semel. Arm. Chrys. ap. Mt. semel. ‖ μὲν 17. 21. clar. (a) τραχιὰς 72. Ed. (b δόξης Mt. g. (c) τι 19. (d) ῥίζα, πικρίας Conject. ‖ + κακίας 91. (e) ἀναφύουσα 35. it. 1. Mt. a 3. b. Hesych. Anatol. (f) ἐν χολῇ ut Deut. 29, 18. Conject. (g) δι' αὐτῆς A. 17. 67** 80. al. 4. Clem. Chrys. in comm. Martinus Papa. (h) + οἱ A. 47. Clem. Theodoret. (i) = D* (k) = Arm. Clem.

θατε [l] ψηλαφωμένῳ [m] ὄρει", [n] καὶ " [o] κεκαυμένῳ" πυρὶ,
καὶ γνόφῳ, [p] ∞ καὶ σκότῳ", καὶ θυέλλῃ, Καὶ σάλ- 19
πιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς [q] οἱ ἀκούσαντες
παρῃτήσαντο, [r] μὴ" προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· (Οὐκ 20
ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ
ὄρους, λιθοβοληθήσεται [s] †· Καὶ, ([t] οὕτω" φοβερὸν ἦν 21
τὸ [u] φανταζόμενον",) μωϋσῆς εἶπεν· [x] ἔκφοβός" εἰμι
καὶ ἔντρομος·) Ἀλλὰ προσεληλύθατε σιὼν [y] ὄρει· καὶ" 22
πόλει θεοῦ ζῶντος, ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ· καὶ [z] μυ-
ριάσιν", [a] ἀγγέλων * Πανηγύρει"· καὶ ἐκκλησίᾳ πρω- 23
τοτόκων [b] ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς"· καὶ κριτῇ θεῷ πάντων·
καὶ πνεύμασι δικαίων [c] τετελειωμένων"· Καὶ διαθήκης 24
νέας μεσίτῃ ἰησοῦ· καὶ [d] αἵματι ῥαντισμοῦ", [e] κρεῖττον"

---

p ∞ καὶ ζόφῳ. s † ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται.
b ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων. e κρείττονα.

(l) + μὴ s. οὐ Conject. ‖ *accessistis ad ardentem et tractabilem* (*intrectabilem* harl.) *ignem*, clar. harl. (m) = AC. 17. 47. Syr. Erp. Copt. Æth. clar. Vulg. ms. Chrys. in comment. (et. ap. Mt.) Theophyl. ap. Bengel. Martinus. ‖ ante ψηλαφ. pon. 37. Mt. f. Chrys. in textu. (n) = D* 67** Arm. (o) κεκαλυμμένῳ D*gr. Pseudo-Ath. Pro accensibilem, *accessibilem* leg. Vulg. ms. (p) = Mt. g. ‖ καὶ ζόφῳ ACD* 17. 31. 39. 71. 73. 80. Utrumque jungit Arm. (q) + καὶ Mt. a3. b. e. (r) = 10. 73. Ed. Chrys. ap. Mt. semel. (s) = ABCD. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 47. 53. 57. 67. 71. 72. 73. 74. 80. 91. 92. 108. al. 33. Mt. a. b. al. 9. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. clar. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theodoret. Theophyl. (et. ap. Mt.) Œc. in comm. (t) οὐ D*gr. (u) θαυμαζόμενον 39. ‖ + ὅτι καὶ Arm. (x) ἔμφοβος 74. al. 3. Mt. b. e. k. Chrys. ap. Mt. Theodoret. Theophyl. et. ap. Mt. (y) = Æth. καὶ = D* clar. ‖ καὶ πόλει = harl. (z) μυρίων ἁγίων D*gr. ‖ + στρατιαῖς Arm. (a) jungunt AC. 53. al. 11. Ed. (etiam St. 3.) Orig. Eus. Ath. Bas. Chrys. (et. ap. Mt.) Theodoret. Theophyl. Hieron. alic. Ambr. Aug. ‖ = πανηγύρει. Arm. ‖ μυριάδων ἀγγέλων πανηγύρει Syr. Ar. pol. Vulg. clar. Clem. (b) ACD. 37. 53. 71. 73. Mt. f. Syr. Copt. Vulg. clar. Ignat. Clem. Orig. quater. Euseb. Basil. Jacobi Liturg. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt. bis, sed semel vulgari ordine.) Severian. Theodoret. Cosmas. Dionys. areop. Procop. ap. Niceph. Theophyl. (et. ap. Mt.) Martin. Hier. ‖ ἀπογεγραμμ. = 57. (c) τεθεμελιωμένων D* clar. (d) αἵματος ῥαντισμῷ Syr. Erp. Arm. Vulg. Cyrill. ap. Niceph. (e) AD.

25 λαλοῦντι παρὰ [f] ∾ τὸν″ ἄβελ. [Βλέπετε, μὴ [g] πα-
ραιτήσησθε″ τὸν λαλοῦντα][h]. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ
[i] ἔφυγον″, [k] τὸν″ ἐπὶ [l] † γῆς παραιτησάμενοι χρημα-
τίζοντα, [m] πολλῷ″ μᾶλλον [n] ἡμεῖς″ οἱ τὸν ἀπ' [o] οὐρα-
26 νῶν″ [p] ἀποστρεφόμενοι″· Οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε
τότε· νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων· [q] ἔτι″ ἅπαξ ἐγὼ
[r] ∾ σείω″ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.
27 Τὸ δὲ, [s] ἔτι″ ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων [t] τὴν″ με-
τάθεσιν, ὡς [u] πεποιημένων″, [x] ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευό-
28 μενα″.] Διὸ [βασιλείαν [y] ἀσάλευτον″ παραλαμβά-
νοντες, [z] ἔχωμεν″ χάριν, δι' ἧς [a] ∾ λατρεύωμεν″ [b] εὐ-
αρέστως″ τῷ Θεῷ, μετὰ [c] ∾ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας″.
29 [d] Καὶ″ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

---

[f] ∾ τὸ. [l] † τῆς. [r] ∾ σείσω.
[a] ∾ λατρεύομεν. [c] ∾ εὐλαβείας καὶ δέους.

---

23. 31. 37. 39. 46. 53. 61. 72. 74. 80. al. 23. Mt. a. al. 79. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Vulg. clar. Chrys. (et, ap. Mt.) Basil. Cyr. Basil. seleuc. Damasc. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Chronic. pasch. Procop. Martinus Papa. (f) τὸ B. 2. 18** Schol. cod. 20. 44. Ap. 6. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. ut videtur. Basil. Cyr. Procop. Œc. Theophyl. τὸ τοῦ Conject. (g) παραιτήσεσθε 57. (c. al. 3.) Mt. h. || παραιτεῖσθε Mt. c. (h) + ὑμῖν D* Syr. harl.* clar. (i) ἐξέφυγον AC. 57. (cum al. 2.) Mt. h. Slav. Vulg. clar. Cyr. Epiph. Chrys. et. in Mt. 1. 5. (k) post παραιτ. pon. ACD. 53. Mt. 4. Cyr. Damasc. || τὸν ἐπὶ γῆς post παραιτ. pon. 37. 68. 73. 80. Mt. f. Arm. (l) = ACD. 53. 57. (cum al. 7.) 73. 80. al. 14. Mt. a. al. 10. Ed. Cyr. Chrys. (et. ap. Mt.) Damasc. Theophyl. (et. ap. Mt.) Theodoret. Œc. || ἐν τῇ γῇ Arm. ed. (m) πολὺ AC. ut videtur. D* (n) ὑμεῖς C. ut vid. 43. (o) οὐρανοῦ B. 52. 53. 67** al. 7. et Barb. 4. Mt. c. al. 4. Ed. Chrys. et. ap. Mt. (p) ἀναστρεφόμενοι 4** 44. 46. (q) ὅτι 19. 47. Mt. c. ὅτι ἔτι 53. || λέγων ἅπαξ· Syr. (r) AC. 6. 47. 53. 67** 71. 73. 80. (Syr. Ar. p. Æth.) Slav. Vulg. Ath. Cyr. Cosmas. Andreas. Arethas. (s) = 47. Syr. (t) = CD* 53. Alii transp. (u) πεποιημένων. Conject. (x) = A. (y) οὐρανῶν 68. (z) ἔχομεν 31. 37. 39. 73. al. 10. Mt. b. d. al. 6. (Syr. Erp.) Slav. Vulg. ed. clar. Ath. Chrys. ms. et semel in Mt. 1. 5. Cyr. Antioch. (a) 31. 37. 39. 47. 53. 73. 80. al. 26. Mt. a. al. 10. Ed. Slav. Chrys. ms. et ap. Mt. Ath. Œc. Theophyl. (et. ap. Mt.) (b) εὐχαρίστως D*gr. 52. 56. (c) ACD* 17. 71. 73. 80. Copt. Slav. ed. Chrys. (et in Mt. 4. semel) δέους καὶ εὐλαβείας Theophyl. ms. et. in Mt. d. in textu. εὐλαβείας καὶ φόβου Mt. x. φόβου καὶ τρόμου Sahid. ut videtur. (d) κύριος D* clar.

'Η φιλαδελφία μενέτω [e]. Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι- 1 2
λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ [f] ἔλαθόν" τινες ξενίσαντες
ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμέ- 3
νοι· τῶν [g] κακουχουμένων", ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώ-
ματι. Τίμιος ὁ γάμος [h] ἐν πᾶσι", καὶ ἡ κοίτη 4
ἀμίαντος· πόρνους [i] ∾ δὲ" καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.
'Αφιλάργυρος ὁ τρόπος· [k] ἀρκούμενοι" τοῖς παροῦσιν· 5
αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγ-
καταλίπω· "Ωστε θαῤῥοῦντας [l] ἡμᾶς" λέγειν· κύ- 6
ριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι
ἄνθρωπος; [Μνημονεύετε τῶν [m] ἡγουμένων" ὑμῶν, οἵ- 7
τινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεω-
ροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν
[n] πίστιν. 'Ιησοῦς χριστὸς" [o] χθὲς" καὶ σήμερον * ὁ 8
αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.] Διδαχαῖς [p] ποικίλαις" 9
καὶ ξέναις μὴ [q] παραφέρεσθε·" καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦ-
σθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθη-
σαν οἱ περιπατήσαντες. Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ 10
φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν [r] ἐξουσίαν" οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύον-
τες. Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα [s] περὶ ἁμαρ- 11

---

[i] ∾ γάρ. [q] περιφέρεσθε.

(e) + *in vobis* Vulg. ed. Syr. Erp. Arm. (f) *latuerunt*, Vulg. ed. harl.** *placuerunt*, Vulg. ms. tol. harl.* luxov. alii. *didicerunt*, (ἔμαθον) clar. (g) κακοχουμένων 73. al. 7. Mt. a. d. al. 5. Ed. (h) = 23* 71* Arm. ed. ‖ = ἐν 46. (i) AD* 53. Copt. Vulg. clar. Antonius et Max. ‖ = 52. Vulg. ms. (k) ἀρκούμενος 53. (l) = 53. clar. ‖ post λέγειν pon. Dgr. (m) προηγουμένων D* (n) *fidem Jesu Christi* clar. Vulg. ms. (o) ἐχθὲς AD* 53. (p) βεβήλοις 71. (q) ABCD. 17. 23. 31. 37. 39. 46. 52. 53. 57. (c. al. 4.) 72. 73. 74. 80. al. 18. et Barb. 5. Mt. a. al. 8. Syr. (Arr.) Copt. (Slav. 5.) Vulg. clar. Chrys. (et. ap. Mt.) Basil. Theodoret. Damasc. Œc. Theophyl. (in textu) in Mt. d. (r) = D* 53. clar. Ante οὐκ pon. Chrys. (s) = A. Chrys. semel in comm. et. in Mt. l. 5. semel. ‖ post ἅγια pon. C* 80. Mt. f. Syr. Copt. Arm. Slav. ed. ‖ περὶ ἁμαρτιῶν 14. 47.

τίας" εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώ-
12 ματα [t] κατακαίεται" ἔξω τῆς παρεμβολῆς. Διὸ καὶ
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ [u] ἰδίου" αἵματος τὸν λαὸν,
13 ἔξω τῆς [x] πύλης" ἔπαθε. Τοίνυν [y] ἐξερχώμεθα" πρὸς
αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέ-
14 ροντες· Οὐ γὰρ [z] ἔχομεν" ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ
15 τὴν [a] μέλλουσαν" ἐπιζητοῦμεν. [b] Δι' αὐτοῦ" οὖν
[c] ἀναφέρωμεν" θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ Θεῷ,
[d] τοῦτ' ἔστι", καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνό-
16 ματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπι-
λανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις [e] εὐαρεστεῖται" ὁ
17 Θεός.] [Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε·
αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν [f] ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν", ὡς
λόγον ἀποδώσοντες [g]· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι,
καὶ μὴ στενάζοντες· [h] ἀλυσιτελὲς" γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
18 Προσεύχεσθε [i] περὶ ἡμῶν· [k] ∞ πεποίθαμεν" γὰρ, ὅτι
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, [l] ἐν πᾶσι" καλῶς θέλοντες
19 ἀναστρέφεσθαι· Περισσοτέρως δὲ [m] παρακαλῶ τοῦτο
ποιῆσαι", ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ [n] νεκρῶν"
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι [o] δια-

---

k ∞ πειθόμεθα.

(t) κατακαλίσκονται D* (u) = 17. οἰκείου 3. 35. (x) παρεμβολῆς Æth. πόλεως 80. Syr. Theodoret. alic. Tert. (y) ἐξερχόμεθα D. 23. 31. 39. 71. al. 8. Mt. b. f. g. l. (z) = 5. (a) μένουσαν l. Ed. (b) διὰ τοῦτο 35. Mt. g. (c) ἀναφέρομεν 37. 73. al. 11. Mt. d. g. 4. al. 7. Ed. Vulg. ms. Primas. (d) = 43. 74. (e) εὐεργετεῖται 53. (f) post ἀποδώσοντες A. Vulg. (g) + περὶ ὑμῶν D* Arm. clar. (h) λυσιτελὲς 57. (c. al. 3!) Copt. Vulg. ms. clar. Hier. Prosper. (i) + καὶ D* Chrys. (et. ap. Mt.) (k) AC*D* 17. 53. 67** (l) = 46. ‖ ἐν παντὶ 17. (m) = 46* τοῦτο παρακαλῶ ποιῆσαι 80. ‖ Vs. 19. = 73. (n) γῆς s. τῆς γῆς 46* Chrys. (et. ap. Mt.) Didym. Cyr. hier. (o) *testamenti Domini* etc. Æth.

θήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν [p], Καταρτίσαι 21
ὑμᾶς ἐν [q] παντὶ" [r] ἔργῳ" ἀγαθῷ, [s] εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ
θέλημα αὐτοῦ". [t] ποιῶν" ἐν [u] ὑμῖν" τὸ εὐάρεστον ἐνώ-
πιον αὐτοῦ, διὰ ἰησοῦ χριστοῦ· [x] ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας = τῶν αἰώνων· ἀμήν".]

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, [y] ἀνέχεσθε" τοῦ λό- 22
γου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων [z] [a] ἐπέ-
στειλα" ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν [b] τιμόθεον ἀπο- 23
λελυμένον [c], μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι
ὑμᾶς. Ἀσπάσασθε πάντας [d] τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, 24
καὶ πάντας" τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ [e] ἀπὸ
τῆς ἰταλίας. Ἡ χάρις μετὰ [f] πάντων" [g] ὑμῶν". 25
[h] — ἀμήν".]

(p) + χριστὸν BD* 17. 47. 80. al. 7. Mt. m* al. 3. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. clar. Chrys. (et. in Mt. l. 4.) Theodoret. (q) = Arm. (r) = D* Vulg. ed. clar. Fulgent. Epist. synod. episc. afric. || + καὶ λόγῳ A. Chrys. (s) = Mt. k. (t) αὐτὸς ποιῶν C. 71. *ipso faciente*, clar. (u) ἡμῖν Dgr. 17. 46. 47. 53. al. 11. Mt. a. al. 5. Syr. Arr. Arm. Theodoret. Œc. (x) = 4* 43. || = τῶν αἰώνων D. 31. 37. 39. 72. 73. 80. al. 9. Mt. 19. al. 7. Ed. Ar. Arm. Clem. Theodoret. alic. (y) ἀνέχεσθαι D. 46. 57. (c. al. 2.) 74. al. 2. Mt. e. d. f. 4. Arm. Vulg. (z) + γράψας Slav. (a) ἀπέστειλα D. 67. al. 4. Mt. m** (b) + ἡμῶν ACD* 17. 31. 37. 39. 47. 53. 66. in m. 71. 73. Mt. f. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. Maxim. (c) + πρὸς ὑμᾶς 31. 73. Arm. πρὸς ἡμᾶς 66. in m. (d) = Mt. l. (e) + ἅγιοι 74. (f) = Slav. 5. Æth. (g) τῶν ἁγίων D* (h) = 17. Hypographæ variæ: πρὸς ἑβραίους C. 17. τοῦ ἁγίου παύλου (παύλου ἀποστόλου) ἐπιστολὴ πρὸς ἑβραίους 68. 70. ἐγράφη ἀπὸ ἰταλίας 49. ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν adjecta nota: ἄλλοι δέ· ἀπὸ ἰταλίας 66. ἀπὸ ῥώμης A. ἀπὸ ἰταλίας διὰ τιμοθέου 80. ἐγράφη ἑβραϊστὶ etc. 31. || στιχ. ψγ. s. ψτ. s. ψη. s. ψι. s. ψν. s. ψπ. ἀναγν. γ. κεφαλ. κβ. μαρτυρ. λ. Versus DCCC. || + Epistolæ Pauli omnes habent στίχους ερος, Copt. ετ. Nicephorus.

EPISTOLÆ

CATHOLICÆ,

ΙΑΚΩΒΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΙΑ'ΚΩΒΟΣ, Θεοῦ [a] καὶ κυρίου [b] ἰησοῦ χριστοῦ δοῦ-
λος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν [c] τῇ" διασπορᾷ, χαί-
ρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρα-
3 σμοῖς [d] περιπέσητε" ποικίλοις· Γινώσκοντες, ὅτι τὸ [e] δο-
κίμιον" ὑμῶν [f] τῆς πίστεως" κατεργάζεται ὑπομονήν.
4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ
ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ
διδόντος Θεοῦ [g] πᾶσιν" ἁπλῶς, καὶ [h] μὴ" ὀνειδίζοντος·
6 καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, [i] μηδὲν"
[k] διακρινόμενος"· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι
7 θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. [l] Μὴ γὰρ"
οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεταί [m] τι" [n] παρὰ
8 τοῦ κυρίου". Ἀνὴρ [o] δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις
ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

(a) + ἡμῶν 14* || + πατρὸς 69. (b) + ἡμῶν Arm. Vulg. ed. Aug. || Θεοῦ καὶ κυρίου = Vulg. ms. Cassiod. (c) = 76. (d) περιπεσοῦντε 26. corb. (e) δόκιμον 28. Alius. (f) = Barb. 1. Syr. p. corb. item Cassiod. (g) = 36. (h) οὐκ 31. 57. 65. (c. al. 4.) 68. al. 18. Mt. a. al. 9. Theophyl. (i) καὶ μὴ Arm. item 30. Syr. Æth. (k) ἀπιστῶν ὅτι λήψεται 68. (l) καὶ μὴ Syr. Arr. corb. item Arm. *non ergo*, Vulg. *ne enim*, tol. (m) = 36. Mt. d. (n) = 95* || παρὰ κυρίου 40. al. 3. Mt. h. e. k. Theophyl. κατὰ κυρίου 70. παρὰ τοῦ Θεοῦ. Slav. ed. Arm. (o) + γὰρ 33. Syr. p. c. ast. Arm. Cyr.

Καυχάσθω δὲ [p] ὁ ἀδελφὸς" ὁ [q] ταπεινὸς" ἐν τῷ ὕψει 9
αὐτοῦ· Ὁ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ. ὅτι 10
ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος 11
σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
[r] αὐτοῦ" ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος [s] ἐν" [t] ταῖς πορείαις"
αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος [u] ἀνὴρ", ὃς [x] ὑπομέ- 12
νει" πειρασμόν· ὅτι δόκιμος [y] γενόμενος λήψεται τὸν
στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο [z] — ὁ κύριος" τοῖς
ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι ἀπὸ [a] † θεοῦ πει- 13
ράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει
[b] δὲ" αὐτὸς οὐδένα. Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς 14
ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· Εἶτα 15
ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρ-
τία ἀποτελεσθεῖσα [c] ἀποκύει" θάνατον. Μὴ πλανᾶ- 16
σθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Πᾶσα [d] δόσις ἀγαθὴ καὶ 17
πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι * [e] καταβαῖνον" [f] ἀπὸ"
τοῦ [g] πατρὸς" τῶν [h] φώτων", παρ' ᾧ οὐκ [i] ἔνι" [k] παραλ-

---

[a] † τοῦ.

(p) = 65. (c. al. 3.) (q) ἄπιστος 76. (r) = 69. Syr. p. Theophyl. (s) σὺν Arm. ‖ + πάσαις Copt. (t) ταῖς πορίαις A. 40. 89. 98. Ed. ταῖς εὐπορίαις 30. ap. Mill. ταῖς ἐμπορίαις Conject. ‖ τῷ πλούτῳ 64. *honoribus*, luxov. (u) ἄνθρωπος A. 70. Mt. k. Arab. Copt. (x) ὑπομενεῖ Agr. 31. 40. al. 6. pluresve. Mt. g. Ed. (y) + ἔστι Arm. (z) = AB. Arm. corb ‖ ὁ θεὸς 4. 27. 29. Mt. h. Syr. (non Arr.) Copt. Slav. 7. ed. Vulg. Chromat. Gelas. (a) = ABCG. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 73. 83. 95. al. 14. pluresque Mt. a. b. al. 8. Ed. Cyr. Eus. ap. Damasc. Œc. Theophyl. (b) = Arm. (c) ἀποκυεῖ 40. 45. Mt. f. l. Ed. (d) + γὰρ Arm. (e) κατερχόμενον 27. 29. 66** ‖ = Æth. (f) παρὰ 23. 56. 66** 76. al. 3. Mt. a. in ora. g. ἐκ Theoph. semel. ἐκ ἀπὸ 47. (g) φωτὸς 64* (h) φωτὸς Arm. πνευμάτων Conject. Mangeii. (i) ἔστι 73. al. 3. Mt. k. (k) ἀπαλλαγὴ 21.

18 λαγὴ", ἢ [l] τροπῆς ἀποσκίασμα". [m] Βουληθεὶς" [n] ἀπε-
κύησεν" ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρ-
19 χήν [o] τινα" τῶν [p] αὐτοῦ" κτισμάτων.] [q] ∾"Ωστε",
[ἀδελφοί [r] μου ἀγαπητοὶ", [s] ἔστω" πᾶς ἄνθρωπος τα-
χὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, [t] βραδὺς [u] εἰς τὸ λαλῆσαι, [x] [y] βρα-
20 δὺς εἰς ὀργήν". Ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ
21 [z] οὐ κατεργάζεται". Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν
καὶ [a] περισσείαν" κακίας, ἐν [b] πραΰτητι" δέξασθε τὸν
ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς
[c] ὑμῶν".
22 Γίνεσθε [d] δὲ" ποιηταὶ [e] λόγου", καὶ μὴ [f] μόνον"
23 ἀκροαταὶ, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. [g] "Οτι" εἴ τις
ἀκροατὴς [h] λόγου" ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν
ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον [i] τῆς γενέσεως" αὐτοῦ
24 [k] ἐν ἐσόπτρῳ· Κατενόησε [l] γὰρ" ἑαυτὸν, καὶ [m] ἀπελή-
25 λυθε", καὶ [n] εὐθέως" ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ πα-

---

[q] ∾ "Ιστε.

(l) *momenti* (ῥοπῆς) *obumbratio*, Aug. *modicum obumbrationis*, corb. (m) αὐτὸς βουληθεὶς Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Theoph. βουληθεὶς γὰρ 7. 57** Mt. m. Æth. Slav. Vulg. ed. Theophyl. αὐτὸς γὰρ βουληθεὶς 40. (n) ἐποίησεν 69. (o) = Barb. 1. Syr. Æth. corb. Cyr. Hier. Quidam ap. Bedam. (p) ἑαυτοῦ A. Mt. l. (q) = 42. 47. ‖ ἴστε BC. 73. 83. Copt. Syr. p. in m. Arm. Vulg. corb. Aug. Beda. ἴστε δὲ A. (r) = 13. Alii transp. (s) καὶ ἔστω A. 13. ἔστω δὲ C. Barb. 1. Copt. Vulg. corb. (t) + καὶ Slav. Vulg. ms. (u) + δὲ Arm. Vulg. ed. corb. Aug. (x) + καὶ Arm. Vulg. (y) = Æth. (z) οὐκ ἐργάζεται AB. 31. 68. 73. 95. al. 4. Mt. c. (a) περίσσευμα A. 68. (b) πραότητι 43. Barb. 1. Mt. d. Ed. ‖ + καρδίας Theophylact. (c) ἡμῶν 68. al. 6. Mt. b. al. 4. (d) = Mt. l. Arm. Æth. harl. οὖν 9. 18. (e) νόμου 67** 73. al. 4. Mt. a. in ora. e. Æth. Arr. Theophyl. ‖ λόγων 36. (f) = 2. 30. 69. 78* Ed. Alii transp. (g) = A. Hier. ‖ εἴ τις γὰρ Syr. (h) νόμου 14. 25. 33. in m. al. 3. et Barb. 4. Mt. a. in ora. (etiam vs. 25.) b. e. l. Ar. pol. Cassiod. ‖ λόγου ἐστὶ = Mt. d. Hier. (i) = 70* Syr. Erp. ‖ post αὐτοῦ Mt. d. Arm. (k) + ὡς 7. (l) = 69. corb. Hier. δὲ Syr. p. et edita in m. (m) παρελήλυθε 25. Syr. ‖ ἀπελήλυθε καὶ = Æth. (n) = Syr. Æth.

ρακύψας εἰς νόμον [o] τέλειον" [p] τὸν" τῆς ἐλευθερίας καὶ
παραμείνας [q], [r] — οὗτος" οὐκ ἀκροατὴς [s] ἐπιλησμονῆς"
γενόμενος, [t] ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου", [u] οὗτος" μακάριος
ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἴ [x] τις δοκεῖ [y] θρῆσκος" 26
εἶναι [z] †, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπα-
τῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία.
[a] Θρησκεία" καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ [b] = τῷ" θεῷ 27
[c] καὶ" πατρὶ, αὕτη ἐστὶν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ
χήρας ἐν [d] τῇ θλίψει" αὐτῶν, [e] ἄσπιλον [f] ἑαυτὸν" τη-
ρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.]
[Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν [g] προσωποληψίαις" ἔχετε τὴν 1
πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ [h] τῆς δόξης".
Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς [i] τὴν" συναγωγὴν [k] ὑμῶν" ἀνὴρ 2
χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ
πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, [l] Καὶ ἐπιβλέψητε" ἐπὶ τὸν 3
φοροῦντα τὴν [m] ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν", καὶ εἴπητε [n] †·
σὺ κάθου ὧδε καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στῆθι

---

[z] † ἐν ὑμῖν. [n] † αὐτῷ.

(o) = 32. (p) = 3. 56. 95. Mt. b. e. (q) + ἐν αὐτῷ Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Arm. Vulg. ed. (r) = ABC. 13. 29. 68. 73. Syr. Erp. Copt. Vulg. corb. οὕτως, Mt. l. (s) ἐπιλήσμων I** 9. 27. 68. Mt. k. Slav. Vulg. (t) = Mt. d. (u) = 24. οὕτως Ar. pol. (x) + δὲ C. 31. Copt. Vulg. corb. καὶ εἰ Syr. Erp. Æth. (y) θρησκὸς 26. Alii. Mt. a** f. g. πιστὸς 61. (z) = ABC. 27. 29. 66** 68. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. corb. Œc. in comm. non attingit. Alii transp. (a) θυσία 61. ‖ + γὰρ s. δὲ A. 70. 83. Syr. Erp. Syr. p. in m. Æth. Slav. ed. corb. (b) = G. 31. 40. 57. 68. 73. 83. 95. al. 14. pluresque Mt. a. b. g. al. 6. Theophyl. (c) = Mt. b. e. Syr. Arr. Æth. (d) ταῖς θλίψεσιν Slav. ed. harl. (e) + καὶ Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. (f) σεαυτὸν A. (g) προσωποληψίᾳ 37. 68. (h) = 13. Cassiod. *principis gloriæ*, Arr. p. *cui gloria*, Æth. Ante τοῦ κυρίου pon. 69. 73. Syr. Erp. ‖ τοῦ τῆς δόξης κυρίου ἡμ. Ἰ. X. Arm. (i) = C. (k) = ἡμῶν 27. 65. (cum al. 5.) (l) ἐπιβλέψητε δὲ BC. 69. Syr. post. Copt. corb. (m) λαμπρὰν 4* Hesych. λαμπρὰν ἐσθῆτα 38. 69. (n) = ABC. 13. 65. (cum 67.) 69. 76. Syr. post. Arm. corb. harl. Theoph. Hesych.

[o] ἐκεῖ, ἢ" κάθου [p] = ὧδε" [q] ὑπὸ" τὸ ὑποπόδιόν [r] μου·
4 [s] = Καὶ" [t] οὐ" διεκρίθητε ἐν [u] ἑαυτοῖς", καὶ ἐγένεσθε
5 κριταὶ [x] διαλογισμῶν" πονηρῶν; * Ἀκούσατε, [y] ἀδελ-
φοί μου" ἀγαπητοί, οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτω-
χοὺς [z] τοῦ κόσμου" [a] † πλουσίους [b] ἐν πίστει [c] καὶ κλη-
ρονόμους" τῆς [d] βασιλείας", ἧς ἐπηγγείλατο [e] τοῖς
6 ἀγαπῶσιν αὐτόν; Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν.
οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν [f] ὑμῶν", καὶ αὐτοὶ
7 ἕλκουσιν [g] ὑμᾶς" εἰς κριτήρια; [h] Οὐκ" αὐτοὶ βλασφη-
8 μοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ [i] ἐπικληθὲν" ἐφ' ὑμᾶς; Εἰ
μέντοι νόμον τελεῖτε [k] βασιλικὸν" κατὰ [l] τὴν γραφήν"·
ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς [m] σεαυτόν", καλῶς ποι-
9 εῖτε· Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε,
10 ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. Ὅστις
[n] γὰρ" ὅλον τὸν νόμον [o] τηρήσει", [p] πταίσει" δὲ ἐν ἑνί,

---

[a] † τούτου.

(o) ἢ κάθου ἐκεῖ B. ‖ ἢ] + ἐλθὲ Arm. (p) = ABC** 13. 65. 69. Arm. Vulg. Cyr. Aug. *illo*, omisso antea ἐκεῖ, corb. (q) ἐπὶ 13. 27. 29. Syr. utr. Erp. (r) + τῶν ποδῶν A. 13. (Syr. Arr. Æth. Vulg. harl. Aug. Hesych.) (s) = ABC. 13. ap. Mill. 14. 36. 38. 68. 69. 73. 95** et Barb. 4. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Cyr. Antioch. Aug. ‖ · καὶ Theoph. et Œc. dis. (t) = B* 27. 29. corb. (u) αὐτοῖς Mt. d. (x) λογισμῶν 68. (y) μου, ἀδελφοὶ 69. Mt. b. e. item Arm. (z) ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ 29. Vulg. Aug. ἐν κόσμῳ 43. 64. item 27. (a) = ABCG. 13. 25. 31. 36. 40. 43. 57. 61. 68. 69. 81. 95. al. 31. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. corb. Theoph. Œc. in comm. (b) + δὲ Syr. Syr. p. c. ast. (c) καὶ κληρονομίᾳ· κληρονόμους 13. εἶναι κληρονόμους Syr. (d) ἐπαγγελίας A. ‖ + αὐτοῦ 16. (e) + ὁ θεὸς Syr. utr. Vulg. Aug. (f) ὑμᾶς A. 19. 65. (c. al. 8.) ἡμῶν demidov. (g) ἡμᾶς 19. 20. (h) καὶ A. 13. Æth. (i) κληθὲν 69. Theoph. (k) = Erp. (θεοῦ Syr.) Ante τελεῖτε pon. C. Antioch. (l) τὰς γραφὰς 27. 29. Vulg. ed. ‖ + τὴν λέγουσαν 40. (m) ἑαυτὸν 98. al. 18. Mt. a. al. 5. Ed. Theoph. (n) = Arm. δὲ Æth. Vulg. (o) πληρώσει A. 68. 69. πληρώσας τηρήσει 13. τηρήσῃ BC. 3. Mt. b. Vulg. Theoph. Latt. τελέσει 66** 73. (p) πταίσῃ ABC. Vulg. Theoph.

γέγονε [q] πάντων″ ἔνοχος. Ὁ γὰρ εἰπών· μὴ [r] μοιχεύ- 11
σῃς″, εἶπε καί· μὴ [s] φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ [t] μοιχεύσεις,
φονεύσεις″ δέ, [u] γέγονας″ [x] παραβάτης″ νόμου. Οὕτω 12
λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς [y] διὰ νόμου ἐλευθερίας
μέλλοντες κρίνεσθαι. Ἡ γὰρ κρίσις [z] ∾ ἀνίλεως″ τῷ 13
μὴ ποιήσαντι [a] ἔλεος″. [b] † [c] κατακαυχᾶται″ [d] ἔλεος″
[e] κρίσεως″.]
[Τί [f] τὸ″ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις 14
ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ [g] ἔχῃ″; μὴ δύναται ἡ πίστις [h] σῶ-
σαι αὐτόν; Ἐὰν [i] = δὲ″ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ 15
ὑπάρχωσι, [k] καὶ″ λειπόμενοι [l] ὦσι″ τῆς ἐφημέρου τρο-
φῆς, [m] Εἴπῃ δέ″ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρή- 16
νῃ, [n] θερμαίνεσθε″ καὶ χορτάζεσθε· μὴ [o] δῶτε″ δὲ αὐ-
τοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; Οὕτω 17
καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ [p] ἔχῃ ἔργα″, νεκρά ἐστι καθ' ἑαυ-

---

[z] ∾ ἀνίλεως. [b] † καὶ. [p] ἔργα ἔχῃ.

(q) ὅλου Arm. (r) φονεύσῃς C. 69. Mt. m. Syr. p. Arab. Arm. Theoph. (s) μοιχεύσῃς C. Mt. m. Syr. p. Arab. Arm. Theoph. (t) φονεύεις, μοιχεύεις C. 15. Eodem ord. Arm. ‖ μοιχεύεις, φονεύεις A. 45. Mt. a* Ed. Syr. ‖ μοιχεύσῃς, φονεύσεις Mt. b. Ed. (u) ἐγένου A. 13. (x) ἀποστάτης. 13. (y) + καὶ. 65. (cum al. 4.) (z) ἀνίλεος AC. 57. 66* 98. al. 12. Mt. d. al. 4. Œc. ἀνίλεως B. ἀνήλεος 95** al. 3. Mt. c. f. ἀνήλεως. 73. Mt. a. (a) ἔλεον. 13. 57. 66** al. 10. Mt. d. g. Ed. (b) = ACG. 13. 19** 25. 31. 36. 40. 57. 68. 69. 73. 83. 95. 98. al. 29. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Slav. (exc. rec.) Œc. ‖ Pro καὶ κατακαυχᾶται legunt κατακαυχᾶτε 45. Mt. a. d. m. κατακαυχᾶται δὲ A. 13. 40. 73. 83. Mt. f. Syr. p. Vulg. corb. Œc. Aug. κατακαυχᾶται γὰρ Arm. Cyr. ap. Niceph. Auct. de promiss. (c) κατακαυχάσθω A. 13. 27. 29. 66** *exaltati vos per miserationes super judicium*, Syr. *superexaltet autem misericordiam* (s. *superexaltat autem misericordia*) *judicio*. Vulg. ms. Aug. (d) ἔλεον C. 13. 98. al. 35. et Barb. 4. Mt. a. al. 8. Œc. (e) ἐν κρίσει. Slav. Erp. (f) = BC* γὰρ Mt. c. (g) ἔχειν 26. 64. (h) + *sola*, corb. (i) = B. 3. 27. 29. 31. 36. 40. 73. Mt. c. l. Arm. Ar. pol. corb. item Erp. γὰρ Cyr. καὶ Syr. (k) ἢ A. 65. (c. al. 4.) 73. Æth. Ar. p. Arm. (l) = BC. Mt. g. Syr. Antioch. (m) καὶ εἴπῃ A. 13. 27. 73. Syr. Æth. (n) ἐργάζεσθε 3. (o) δῷη Slav. corb. (p) ABC. 40. 68. 69. al. 5. Mt. g. Copt. Vulg.

18 την. Ἀλλ' [q] ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω·
δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου [r] χωρὶς" τῶν ἔργων [s] = σου",
κἀγὼ δείξω σοι [t] ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν = μου".
19 Σὺ πιστεύεις, ὅτι [u] ὁ Θεὸς εἷς ἐστι"· καλῶς ποιεῖς· καὶ
20 τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι. Θέλεις [x] δὲ"
γνῶναι, ὦ [y] ἄνθρωπε κενὲ", ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔρ-
21 γων [z] νεκρά" ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας [a] ἰσαὰκ" τὸν υἱὸν αὐτοῦ
22 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; Βλέπεις, ὅτι ἡ πίστις συνήργει
τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελει-
23 ώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσε
[b] δὲ" ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
24 σύνην, καὶ [c] φίλος" Θεοῦ ἐκλήθη. Ὁρᾶτε [d] †, [e] ὅτι"
ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως [f] μό-
25 νον"; [g] Ὁμοίως" [h] δὲ" καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων
ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς [i] ἀγγέλους", καὶ ἑτέρᾳ

---

[r] ἐκ. [d] † τοίνυν.

(q) + ἴσως Arm. (r) ABC. 8. 13. 25. 31. 56. 68. 69. 73. 78** in m. 83. 90. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Faustus reg. Salv. || ἐκ 22. 65. (c. cæteris vindobon.) Alii Mt. omnes. Ar. pol. Slav. Theophyl. || ἐκ τῶν ἔργων σου. = Œc. (s) = AB. 13. 69. 73. 83. Syr. Erp. Arm. Vulg. corb. || Etiam σου post πίστιν = 68. corb. (t) τὰ ἔργα μου ἐκ τῆς πίστεώς μου. 27. 29. || μου prius = Syr. p. Vulg. || μου posterius ∓ BC. 13. 68. 69. 73. Utrumque = corb. (u) εἷς ὁ θεός ἐστι C. Syr. Copt. Cyr. εἷς ἐστιν ὁ θεὸς A. 68. Arm. Vulg. εἷς θεός ἐστι B. 69. Theoph. εἷς θεὸς corb. (x) = Mt. d. m* Arm.

(y) κενὲ ἄνθρωπε Slav. 3. (z) ἀργὴ B. 27. 29. *vacua*, corb. *otiosa*, Vulg. ms. Aug. || + καθ' ἑαυτὴν Æth. (a) = 33* 43. (b) = G. 69. Syr. Erp. Æth. Vulg. ed. (c) δοῦλος 69. Syr. p. et edita in m. (d) = ABC. 13. 15. 18. 36. 69. 73. Syr. utr. Copt. Vulg. corb. Theoph. (e) οὗτος 69. (f) μόνης 4. Mt. c. Theoph. (g) οὕτως C. Syr. Copt. Latt. (h) = C. 76. Syr. Copt. Arm. tol. Latt. (i) κατασκόπους CG. 8. 15. in m. 18. in m. 40. in m. 65. (c. 43.) 83. Mt. b. e. g. in ora. m* Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. exc. 3. || + τοῦ ἰσραὴλ 33. 37. *exploratores e* 12 *tribus Israel* corb.

ὁδῷ ἐκβαλοῦσα [k]; Ὥσπερ [l] γὰρ" τὸ σῶμα χωρὶς πνεύ- 26
ματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
νεκρά ἐστι.]

[Μὴ [m] πολλοὶ" διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, 1
εἰδότες, ὅτι μεῖζον κρίμα [n] ληψόμεθα"· Πολλὰ γὰρ 2
πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν [o] λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος
τέλειος ἀνὴρ, [p] δυνατὸς" χαλιναγωγῆσαι [q] καὶ" ὅλον
τὸ σῶμα. [r] "ἴδε", τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς [s] τὰ στό- 3
ματα" [t] βάλλομεν", [u] πρὸς" τὸ πείθεσθαι [x] ∞ αὐτοὺς
ἡμῖν", καὶ ὅλον τὸ σῶμα [y] αὐτῶν" μετάγομεν. Ἰδοὺ, 4
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ [z] σκληρῶν
ἀνέμων" ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδα-
λίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ [a] εὐθύνοντος" βούληται. [b] Οὕ- 5
τω" καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυ-
χεῖ. ἰδοὺ, [c] ὀλίγον" πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει. Καὶ ἡ 6
γλῶσσα [d] πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας"· [e] = οὕτως" ἡ
γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα
ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν [f] τροχὸν" τῆς [g] γε-

[r] ἰδοὺ. ∾ εἰ δὲ. [x] ∾ ἡμῖν αὐτούς.

(k) + αὐτοὺς Slav. ed. corb. (l) = B. Syr. Æth. Arm. δὲ corb. (m) πολὺ G. πολυλάλοι Conject. (n) λήψεσθε 73. item Copt. Vulg. Aug. *sumunt*, Facund. (o) + τῷ Œc. (p) δυνάμενος 14. 35. 38. 69. et Barb. 3. Ed. Damasc. Theoph. (q) = 1. 33. 36. Arm. (r) C. 13. 14. 19. 57. 65. (c. al. 5.) 68. 69. 78** 83. 95. 98. al. 17. Mt. a. al. 8. Ed. Damasc. Theoph. dis. εἴδε. A. Mt. g. εἰ δὲ G. 8. 15. 18. 25. 31. 36. 40. 73. 78* al. 11. Copt. Ar. pol. Vulg. corb. Œcum. *sicut autem*, Latt. ap. Bedam. *et præterea*, Æth. ἰδοὺ + γὰρ καὶ Slav. (s) τὸ στόμα A. 25. 33. Arm. (t) ἐμβάλλομεν 68. Mt. k. Œcum. (u) εἰς BC. (x) ἡμῖν αὐτοὺς AC. 40. 73. Mt. a. (y) = 2. 30. Ed. Œc. (z) ἀνέμων σκληρῶν BC. 22. 66. 69. 80. Mt. d. g. Vulg. corb. Damasc. (a) ἰθύνοντος. 68. (b) ὡσαύτως A. 65. (c. 64.) 73. (c) ἡλίκον A*BC* Ed. Vulg. (non corb. Cassiod.) Chrys. Antioch. Œc. (d) *ignis, et mundus peccati sicut silva est*, Syr. *ignis et ornatus iniquitatis*, Erp. ‖ *ignis seculi iniquitatis*, corb. (e) = AB. 27. 65. (c. 43.) 73. Mt. g. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Arm. Vulg. corb. Isid. pel. Antioch. Damasc. ‖ + καὶ Mt. m. Slav. (f) τρόχον Alii. (g) γεέννης Cyr. in scholio cod. 15. Quidam ap. Theoph. et Œc. Utrum-

7 νέσεως", καὶ φλογιζομένη [h] ὑπὸ τῆς γεέννης. Πᾶσα
γὰρ φύσις θηρίων [i] τε" καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν [k] τε" καὶ
[l] ἐναλίων", δαμάζεται καὶ δεδάμασται [m] τῇ φύσει τῇ
8 ἀνθρωπίνῃ· Τὴν δὲ γλῶσσαν" οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων
δαμάσαι· [n] ἀκατάσχετον" κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατη-
9 φόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν [o] ꝏ θεὸν" καὶ πατέ-
ρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ'
10 ὁμοίωσιν θεοῦ [p] γεγονότας·" Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος
ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου,
11 ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.] [Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
12 ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; [q] Μὴ δύναται,
ἀδελφοί μου, συκῆ [r] ἐλαίας" ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦ-
κα; [s] = οὕτως" [t] οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ" [u] ποιῆσαι ὕδωρ.
13 [x] Τίς" σοφὸς [y] καὶ" ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ
τῆς καλῆς ἀναστροφῆς [z] τὰ ἔργα" αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
14 σοφίας. Εἰ δὲ [a] ζῆλον [b] πικρὸν" ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν
[c] τῇ καρδίᾳ" ὑμῶν, μὴ [d] κατακαυχᾶσθε" καὶ ψεύδεσθε

---

[o] ꝏ κύριον. [t] οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκύ.

---

que habent scholia in Mt. d. h. ‖ + ὑμῶν 25. 68. 83. al. 2. Syr. Arr. Æth. Vulg. Slav. ed. (h) + *excruciatur*, Arm. (i) = 11. 73. Mt. c. Theophyl. (k) = A. 11. 47. (l) *natantium*, colb. *cetorum*, Vulg. ms. *cæterorum*, Vulg. ed. ‖ *volucrum et serpentium domatur, et domita sunt*, OMNIA *a* etc. demid. (m) *Naturæ autem humanæ linguam*, corb. (n) ἀκατάστατον AB. 7. Copt. Arm. *inquietum*, Vulg. (o) ABC. 4* 13. Syr. Copt. Arm. corb. Vulg. ms. Cyr. (p) γεγεννημένους A. 13. 65. 73. Damasc. (q) Vs. 12. = 18. (r) *uvas*, Arm. ed. in m. Vulg. (non corb. tol.) (s) = ABC. 83. Arm. Syr. p. habet c. ast. (t) ABC. 13. 27. 29. 66** 83. Copt. Vulg. corb. Cyr. *ita etiam aqua salsa non fieri potest dulcis*. Syr. Erp. *sic quoque ergo et aqua dulcis non fiet amara, et aqua etiam amara non fiet dulcis*. Æth. ‖ οὔτε] οὐδὲ. 13. 27. 29. 66** ‖ ἁλυκὸν] ἁλικὸν. 2. 36. Mt. e** 1. Ed. Theoph. Œc. ἁλμυρὸν 45. *salmacidum*, corb. (u) + δύναται 70. (x) = 2. 13. 36. al. 6. Mt. g. Ar. pol. εἴτις 57. 73. al. 4. Mt. f. Ed. (y) = Mt. d. Arm. (z) τὸ ἔργον 98. Vulg. (a) + ἄρα. A. 13. 56. Mt. m. (b) καὶ πικρίαν Arm. (c) ταῖς καρδίαις 66** al. 5. Mt. m. Syr. Arr. Arm. Vulg. corb. (d) καυχᾶσθε A. 14* 31. 69. al. 8. *quid alapamini* (fortasse leg. *quid elevamini*) *mentientes*, corb.

[e] κατὰ τῆς ἀληθείας"; Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν 15
κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης.
Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ [f] ἀκαταστασία 16
[g] καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶ- 17
τον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, [h] ἐπιεικὴς, εὐπει-
θὴς", μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν [i] ἀγαθῶν, [k] ἀδιάκριτος".
[l] = καὶ" ἀνυπόκριτος. Καρπὸς δὲ [m] † δικαιοσύνης ἐν 18
εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Πόθεν πόλεμοι καὶ [n] + πόθεν" μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐν- 1
τεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς
μέλεσιν ὑμῶν; Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· [o] φονεύετε" 2
καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε, [p] οὐκ ἔχετε", διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· Αἰ- 3
τεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν
ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. [q] Μοιχοὶ καὶ" μοιχα- 4
λίδες, οὐκ οἴδατε, ὅτι φιλία τοῦ κόσμου [r] [s] ἔχθρα" τοῦ
Θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν [t] — οὖν" βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ
κόσμου, [u] ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται." Ἢ δοκεῖτε, 5

---

[m] † τῆς. [p] οὐκ ἔχετε δέ. ∾ καὶ οὐκ ἔχετε.

(e) τῆς ἀληθείας. 98. τὴν ἀλήθειαν. Arm. (f) + καὶ A. 4. 13. 73. Mt. f. Syr. (g) + καὶ ἀποστασία Æth. (h) *verecundiæ consentiens*, corb. *modesta, suadibilis, bonis consentiens*, Vulg. ed. (i) + ἔργων C* 27. 29. 66** inter lineas. Mt. m. (k) εὐδιάκριτος Mt. d. k. *sine dijudicatione, irreprehensibilis*, corb. *inæstimabilis*, Aug. (l) = ABC. 3. 13. 69. Mt. a* Copt. Æth. Arm. Slav. 8. Vulg. corb. Damasc. (m) = ABCG. 68. 69. 73. plurimi. Mt. c. d. k. (n) + πόθεν ABC. 13. 31. 36. 69. Copt. Arm. Syr. p. corb. Theoph. (o) φθονεῖτε Ed. φονᾶτε Conject. (p) ABG. 13. 14. 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) 70. 95. 98. al. 22. Mt. a. g. al. 5. Ed. tol. Vulg. ms. ‖ καὶ οὐκ ἔχετε 25. 27. 29. 36. 67. 68. 69. 73. al. 18. Mt. d. k. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. corb. Theoph. Œc. (q) = AB. 13. ‖ καὶ μοιχαλίδες = Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. (r) + τούτου 68. Slav. ed. Vulg. (s) ἐχθρὰ. 7. Vulg. corb. (t) = G. 27. 29. 36. 67. 69. al. 13. Mt. b. al. 3. Ed. Œcum. (u) ἐχθρόν ἐστι τοῦ Θεοῦ. Arm.

ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ [x] λέγει; πρὸς φθόνον * ἐπιποθεῖ τὸ
6 πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν;* Μείζονα δὲ δίδωσι χά-
ριν· [y] διὸ λέγει [z]· [a] ὁ Θεὸς" ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
7 ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.] [Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ,
8 ἀντίστητε [b] τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· Ἐγ-
γίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας,
9 ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. Τα-
λαιπωρήσατε [c] καὶ πενθήσατε" [d] καὶ κλαύσατε"· ὁ γέ-
λως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς
10 κατήφειαν. Ταπεινώθητε ἐνώπιον [e] = τοῦ" κυρίου, καὶ
ὑψώσει ὑμᾶς.
11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ [f] καταλα-
λῶν ἀδελφοῦ, [g] ∾ καὶ" κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, κα-
ταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις,
12 οὐκ [h] εἶ ποιητὴς [i] νόμου, * ἀλλὰ κριτής.* Εἷς" ἐστιν ὁ
νομοθέτης [k] ⁜ καὶ κριτής", ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπο-

g ∾ ἢ.

(x) λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ Rec, λέγει πρὸς φθόνον; ἐπιποθεῖ 66. 73. 78. Alii, item Œc. λέγει πρὸς φθόνον· ἐπιποθεῖ 98. Alii. λέγει πρὸς φθόνον· ὅτι ἐπιποθεῖ Mt. k. λέγει πρὸς φθόνον· ἐπιποθεῖ δὲ 40. ‖ ἢ κενῶς δοκεῖτε ὃ λέγει ἡ γραφὴ πρὸς φθόνον, ἐφ' ὃν ἐπιποθεῖ Arm. *Aut putatis quoniam dicit scriptura: ad invidiam convalescit spiritus, qui,* corb. (y) διὸ λέγει ad χάριν = G. 2. 30. Ed. (z) + κύριος 24. 32. + σολομὼν Slav. 3. (a) κύριος 32. 57. 67. al. 9. Mt. d. al. 3. et a in ora. Ed. Arm. Slav. ed. (b) + δὲ AB. 13. 40. 57. 69. 95. al. 18. Mt. d. al. 3. et a in ora. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. corb. + οὖν 10. 26. (c) = 17. 70. (d) = 15. 18. 36. Syr. Ar. pol. (non Erp.) Aug. (e) = AB. 1. 13. 69. Mt. g. Orig. (f) + γὰρ 38. 69. Mt. l. Syr. utr. Ar. pol. Theoph. (g) ἢ AB. 13. 25. 69. 73. al. 5. Syr. utr. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. (sed non corb. et floriac.) Theoph. (h) + ὅτι 31. al. 6. Mt. d. g. m. tol. (i) νόμου. Ἀλλὰ κριτὴς εἷς ἐστιν, Sic alii. ‖ Post ἀλλὰ κριτὴς + ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώποις, ἀλλ' ἐν Θεῷ τὰ διαβήματα ἀνθρώπου κατευθύνονται. 18. Eandem post ἕτερον seu πλησίον addunt 2. in m. 15. 26. 30. 36. Mt. g. Ex Euthalii elencho capitum et Ps. 36, 23. (k) + AB. 13. 14. 27. 29. 36. 40. 61. 69. 73. al. 13. et Barb. 2. Mt. a. d. al. 4. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. corb. floriac. Cyr. Antioch. Euthal. Theoph. in textu. Cassiod.

λέσαι· σὺ [l] ⁜ δὲ" τίς εἶ, [m] ∾ ὃς κρίνεις" τὸν [n] ∾ ἕτε-
ρον";
Ἄγε νῦν [o] οἱ λέγοντες· σήμερον [p] καὶ" αὔριον [q] πορευσό- 13
μεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
καὶ ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν"· Οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε 14
[r] τὸ" τῆς αὔριον· (ποία [s] γὰρ" ἡ ζωὴ [t] ὑμῶν"; [u] ἀτμὶς
[x] γάρ" [y] ∾ ἐστιν" ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα
[z] δὲ" ἀφανιζομένη·) Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύ- 15
ριος θελήσῃ * καὶ [a] ζήσωμεν", καὶ [b] ποιήσωμεν" τοῦτο
ἢ ἐκεῖνο· Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. 16
πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. Εἰδότι οὖν κα- 17
λὸν [c] ποιεῖν" καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.
Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, [d] κλαύσατε" ὀλολύζοντες ἐπὶ 1
ταῖς ταλαιπωρίαις [e] ὑμῶν" ταῖς ἐπερχομέναις [f]. Ὁ 2

---

[m] ∾ ὁ κρίνων. [n] ∾ πλησίον. [p] ∾ ἤ.

[q] πορευσόμεθα . . . ποιήσομεν . . . ἐμπορευσόμεθα . . . κερδήσομεν. [y] ∾ ἔσται.

(l) + ABG. 13. 14. 36. 40. 57. 68. 73. 98. al. 23. Mt. a. al. 9. Ed. Syr. utr. Copt. Æth. Slav. Vulg. corb. flor. Antioch. Theoph. item Arr. (m) AB. 13. 25. 31. 69. 73. 98. al. 6. Mt. a** m. Ed. Syr. Slav. (exc. 3.) Theoph. (n) AB. 13. 25. 40. in m. 69. 73. al. 5. Mt. a** m. Syr. Erp. Copt. Vulg. corb. flor. Theoph. (o) + εἰσὶν Arm. (p) AG. 14. 18. 19. 57. 65. (c. al. 6.) al. 14. pluresque et Barb. 6. Mt. a. al. 9. Ed. (etiam St. 3.) Syr. p. Ar. pol. Slav. (exc. rec.) Cyr. Œc. Theoph. ἢ καὶ 40. (q) ABG. 40. 57. 73. 98. al. 19. pluresque. Mt. a. al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. Œc. item Theoph. (r) = B. τὰ A. 7. 13. 69. Mt. m. (s) = B. Arm. (t) ἡμῶν 13. 26. 38. 69. Syr. Erp. Slav. 3. 8. Theoph. (u) + ὡς Arm. (x) = A. Copt. Æth. Vulg. (y) ἔσται 36. 40. 66. 73. 98. al. 17. Barb. 3. Mt. a. al. 6. Ed. Œc. ed. ἐστι B. 25. 65. (c. al. 3.) 66** 90. Syr. p. Æth. (z) = 36. 38. 69. Syr. p. tol. harl. καὶ AB. al. 2. Vulg. ed. corb. Damasc. Hier. δὲ καὶ 13. 40. 57. 61. 68. 73. al. 11. Mt. a. al. 8. Ed. (a) ζήσομεν AB. 29. 65. (c. al. 3.) al. 3. Ed. corb. ἐὰν ζήσωμεν Vulg. ed. (b) ποιήσομεν Iidem et 38. 40. Mt. b. Ed. Vulg. item, omisso καὶ, Syr. Arr. Æth. Arm. Hier. Cassiod. (c) = 22. 27. 29. 65. (c. al. 6.) 98. Syr. (non Arr.) Arm. Hier. (d) κλαύσονται 13. (e) = Arm. Vulg. ms. (f) + ὑμῖν 5. 8. 25. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg.

πλοῦτος ὑμῶν [g] σέσηπε", [h] καὶ" τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητό-
3 βρωτα γέγονεν· Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατί-
ωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ
φάγεται τὰς σάρκας [i] ὑμῶν * ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε"
4 [k] ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν
τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν [l], ὁ ἀπεστερημένος ἀφ'
ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα
5 κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς
γῆς, [m] καὶ" ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς [n] καρδίας"
6 ὑμῶν [o] ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς". Κατεδικάσατε, ἐφονεύ-
σατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἕως τῆς παρουσίας
τοῦ κυρίου. ἰδοὺ, [p] ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον
καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν [q] ἐπ' αὐτῷ", ἕως [r] = ἂν"
8 λάβῃ [s] ὑετὸν" πρώϊμον καὶ ὄψιμον· Μακροθυμήσατε
καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρου-
9 σία τοῦ κυρίου ἤγγικε. Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων,
[t] ἀδελφοὶ", ἵνα μὴ [u] κριθῆτε"· ἰδοὺ, [x] # ὁ" κριτὴς πρὸ τῶν

---

[u] κατακριθῆτε.

(g) σέσηπται 18. 26. 40. οὐδέν ἐστι Arm. (h) = 2. 30. Ed. colb. (i) ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυρ. G. Alii. Ed. Œc. in comment. ὑμῶν· πῦρ ἐθησ. Syr. ὑμῶν ὡς πῦρ, ὃ ἐθησ. Arr. Æth. Slav. ed. Theoph. ὑμῶν ὁ ἰὸς· ὡς πῦρ ἐθησ. A. item 13. (k) + *vobis iram*, Vulg. (non harl. tol. nec Cassiod.) Œcum. in textu. Beda. + *vobis iram Dei*, demid. (l) + *apud vos est*, Arm. (m) = A. 73. Copt. (n) = σάρκας 40. 73. *corpora*, Syr. (o) = Æth. ‖ ὡς = A. 13. Barb. 1. Copt. Vulg. corb. (p) ὁ γεωργὸς μακροθυμῶν ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, ἕως ἂν Arm. ‖ *agricola patiens est vespere et mane, donec maturescat et fructificet,* Æth. (q) = Arm. Æth. ἐπ' αὐτὸν 25. 40. 57. 66* 98. al. 25. Mt. a. al. 9. Ed. Theoph. ἐπ' αὐτῆς 43. (r) = AG. 40. 73. al. 15. Mt. g. a. Ed. Syr. p. (sed habet in m.) Slav. Œc. in textu. Theoph. οὗ 68. (s) = B. Æth. Arm. Vulg, harl. καρπὸν Syr. p. in m. Copt. (Æth.) corb. Antioch. Cassiod. καὶ τὸν 31. (t) = 23. 64. al. 6. Mt. d. g. Alii transp. (u) ABG. 36. 40. 68. 73. 98. al. 40. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. corb. Theoph. (x) + ABG. 40. 65 (c. al. 6.) 68. 73. al. 25 pluresque. Mt. a. al. 10. Ed. Syr. p. gr. in m. Œc. Theoph.

θυρῶν ἕστηκεν.] [Ὑπόδειγμα [y] λάβετε", [z] ἀδελφοί = μου, 10
τῆς κακοπαθείας" καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ
ἐλάλησαν [a] τῷ ὀνόματι κυρίου. Ἰδού, μακαρίζομεν 11
τοὺς [b] ∽ ὑπομένοντας"· τὴν ὑπομονὴν [c] Ἰὼβ" [d] ἠκού-
σατε", καὶ τὸ [e] τέλος" κυρίου [f] εἴδετε", ὅτι [g] ∽ πολύ-
σπλαγχνός" ἐστιν [h] = ὁ κύριος" καὶ οἰκτίρμων.
Πρὸ πάντων δὲ [i], ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν 12
οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω
δὲ [k] ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ· ἵνα μὴ [l] ὑπὸ
κρίσιν" πέσητε.
Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις, 13
ψαλλέτω. Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν, προσκαλεσάσθω τοὺς 14
πρεσβυτέρους [m] τῆς ἐκκλησίας", καὶ προσευξάσθωσαν
ἐπ' [n] αὐτὸν", ἀλείψαντες [o] αὐτὸν" ἐλαίῳ, ἐν τῷ ὀνόμα-

---

[z] τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου. [b] ∽ ὑπομείναντας.
[g] ∽ πολυεύσπλαγχνος.

(y) = A. Idem et 40. in m. et 73. post μακρ. addunt ἔχετε. (z) AB. 40. 65. (c. al. 4.) 57. 68. 69. 73. al. 19. et Barb. 8. Mt. a. al. 7. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. Vulg. corb. Chrys. Theoph. ‖ ἀδελφοί μου = 64. ‖ μου = AB. 69. 73. al. 7. et Barb. 8. Erp. Syr. p. Arm. Vulg. corb. Chrys. ‖ τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας] *exitus mali* (+ *et longanimitatis*, alii latt.) *laboris et patientiæ*, Vulg. (a) + ἐν B. 29. 31. 36. 69. 73. al. 6. Barb. 3. Mt. m. al. 4. Syr. Arr. Æth. Vulg. corb. Theoph. ἐπὶ 40. (b) A. 40. 69. 73. al. 5. (Syr.) Vulg. corb. (c) ἰακὼβ 19* (d) *audite*, Arm. in textu, sed ἀκούσατε in ora. (e) ἔλεος 27. 29. 66** in ora. (f) ἴδετε AG. 68. 73. 78. 98. Mt. m. al. 4. Theoph. *videte*, Arm, in textu. εἴδατε. 64. (g) 25. 40. 57* 66* 69. al. 12. Mt. a. (sed rec. in ora.) ω bis. 19. semel. al. 7. Ed. Clem. Ephr. Damasc. Theoph. (h) = G. 25. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 73. 98. al. 33. Mt. a. g. al. 12. Ed. Ar. pol. Slav. ms. Theoph. (i) + *amate alter alterum*, Æth. (k) + ὁ λόγος 8. 25. 33. in m. Ed. Syr. Copt. Slav. 1. Vulg. ed. (l) εἰς κρίσιν 43. 95. Slav. 1. εἰς ὑπόκρισιν G. 17** 19. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 66* 73** 98. al. 34. Mt. a. g. al. 15. Ed. (etiam St. 3.) Ar. pol. Arm. Slav. (exc. 1.) Antioch. Œc. Theoph. Sed ὑπὸ κρίσιν AB. 8. 25. Alii. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. corb. item 13. 27. 29. 36. aliive. (m) = 26. corb. (n) αὐτοὺς 26. (o) = Arm. αὐτοὺς 26.

15 τι [p] τοῦ" κυρίου. Καὶ ἡ [q] εὐχὴ" [r] τῆς πίστεως" σώσει
τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρ-
16 τίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολογεῖσθε
[s] ἀλλήλοις [t] τὰ παραπτώματα", [u] καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ
ἀλλήλων", ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου
17 [x] ἐνεργουμένη".] Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν,
καὶ προσευχῇ προσηύξατο [y] τοῦ μὴ βρέξαι"· καὶ οὐκ
18 ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· Καὶ
πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ
19 γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Ἀδελφοὶ [z], ἐάν τις
ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ [a] τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις
20 αὐτὸν, [b] Γινωσκέτω, ὅτι" ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ
πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει [c] ψυχὴν" ἐκ θανάτου [d], καὶ
καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν] [e].

(p) = A. 38. 67. Mt. d. χ. ψ. τοῦ κυρίου = B. (q) προσευχὴ 27. 29. 61. 66** (r) τοῦ πιστοῦ Slav. 1. (s) + οὖν AB. 33** 36. 69. 73. al. 4. Mt. g. Ed. Syr. p. Copt. Slav. ms. et ed. Vulg. + δὲ Mt. 19. Syr. Slav. 1. (t) τὰς ἁμαρτίας AB. 33. in m. 65. (c. 49.) 69. 73. Slav. 1. (u) = 47. ‖ εὔχεσθε] προσεύχεσθε AB. 73. (x) *assidua*, Vulg. Cassiod. *frequens*, corb. (y) = Arm. + ὑετὸν 27. 66** inter lineas. 73. al. 3. Mt. m. (Syr. utr. Erp. Æth. Slav.) (z) + μου AB. 65. (c. al. 2.) 69. 73. al. 12. Mt. d. g.' 19. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Vulg. corb. Theoph. (a) + τῆς ὁδοῦ 36. 40. in m. 65. (c. al. 1.) al. 4. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. ed. (b) = corb. (c) τὴν ψυχὴν A. 73. Barb. 1. + αὐτοῦ seu αὑτοῦ AB. 19. 36. 73. al. 4. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Cyr. *ejus*, Vulg. harl. Ambrosiast. Cassiod. alic. *suam*, Cassiod. alicubi. Latt. alii. (d) + αὐτοῦ B. corb. (e) + *ejus* s. *suorum*, Syr. Ar. pol. Æth. Latini quidam. ‖ + ἀμήν 40. Syr. p. ‖ Subscriptiones: ἰακώβου. B. ἰακώβου ἐπιστολὴ A. item 67. 69. τέλος τῆς τοῦ ἰακώβου καθολικῆς ἐπιστολῆς. 76. *Explicit epistola Jacobi filii Zebedæi*, corb. ἰακώβου ἀποστόλου ἐπιστολὴ καθολικὴ 63. Item Syr. p. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου ἐπιστολὴ καθολικὴ G. τέλος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. 38. s. τοῦ ἀδελφοῦ θεοῦ 71. ‖ στίχων σλ. s. σλζ. s. σμβ. sed μα s. μσ Copt.

ΠΕΤΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

ΠΕ'ΤΡΟΣ, ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς πα- 1
ρεπιδήμοις [a] διασπορᾶς πόντου, γαλατίας, καππαδο-
κίας, ἀσίας [b] καὶ βιθυνίας'', Κατὰ [c] πρόγνωσιν'' θεοῦ 2
πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
[d] ῥαντισμὸν'' αἵματος ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις [e] ὑμῖν''
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.]

[Εὐλογητὸς ὁ θεὸς [f] καὶ'' πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν 3
ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεν-
νήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα [g] ζῶσαν'' δι' ἀναστάσεως ἰησοῦ
χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, Εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ 4
ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς
[h] ὑμᾶς'', Τοὺς ἐν [i] δυνάμει'' θεοῦ φρουρουμένους διὰ 5
πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ
ἐσχάτῳ· Ἐν ᾧ [k] ἀγαλλιᾶσθε'', ὀλίγον ἄρτι ([l] εἰ δέον 6
ἐστὶ'') [m] λυπηθέντες'' ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, Ἵνα τὸ 7

(a) + ταῖς ἐν Arm. (b) = B* ‖ καὶ = 39. Mt. d. (c) πρόθεσιν 6. (d) ῥαντισμῷ 59. Æth. item demidov. (e) = Arm. (f) = Syr. Erp. Æth. (g) ζωῆς 9. 46. Syr. Erp. luxov. demidov. Hier. *vitæ æternæ*, tol. Aug. Gildas. Vigil. taps. Cassiod. (h) ἡμᾶς Codd. qu. Ed. (etiam Steph. 3.) harl. Œc. ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς Æth. (i) ἀγάπῃ Mt. k. (k) ἀγαλλιάσεσθε. Orig. Æth. Vulg. ed. Fulg. ac (addito *in æternum*) Syr. Erp. (l) = Syr. (non Arr.) (m) λυπηθέντας 14* 25. 66. 68. 69* 73. al. 16. Mt. m** al. 2. λυπηθῆναι Mt. l. Arr. Æth. Vulg. Theoph. in comm.

δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως [n] πολυτιμότερον" χρυσίου [o] τοῦ
ἀπολλυμένου", διὰ πυρὸς [p] δὲ δοκιμαζομένου", εὑρε-
θῇ εἰς ἔπαινον καὶ [q] τιμὴν καὶ δόξαν", ἐν ἀποκαλύψει
8 Ἰησοῦ χριστοῦ· Ὃν οὐκ [r] εἰδότες" ἀγαπᾶτε, [s] εἰς ὃν,
[t] ἄρτι μὴ ὁρῶντες", [u] [x] πιστεύοντες δὲ", [y] ἀγαλ-
9 λιᾶσθε" χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, Κομι-
ζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως [z] ὑμῶν", [a] σωτηρίαν
10 ψυχῶν".] [Περὶ ἧς [b] σωτηρίας" ἐξεζήτησαν καὶ ἐξη-
ρεύνησαν προφῆται, οἱ περὶ τῆς εἰς [c] ὑμᾶς" χάριτος
11 [d] προφητεύσαντες"· Ἐρευνῶντες, εἰς τίνα [e] ἢ ποῖον"
καιρὸν [f] ἐδήλου τὸ" ἐν αὐτοῖς πνεῦμα [g] χριστοῦ", προ-
μαρτυρόμενον τὰ [h] εἰς χριστὸν" παθήματα, καὶ τὰς
12 μετὰ ταῦτα δόξας· Οἷς ἀπεκαλύφθη, [i] ὅτι οὐχ ἑαυ-
τοῖς, [k] ὑμῖν" δὲ διηκόνουν αὐτὰ, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν
διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς [l] — ἐν" πνεύματι
ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, [m] εἰς ἃ" ἐπιθυμοῦσιν
ἄγγελοι παρακύψαι.

---

[n] πολὺ τιμιώτερον.   [k] ∾ ἡμῖν.

(n) AC. 25. 40. 66* 68. 73. al. 8. Mt. a. in ora. al. 3. (o) = Vulg. luxov. (non tol.) Aug. Fulgent. nec interpretatur Œc. (p) δεδοκιμασμένου 40. Lect. 1. item Mt. a. in ora. et c. δὲ δεδοκιμασμένου 25. 27. 29. ‖ δὲ = 60. Syr. utr. Arr. Arm. Vulg. ‖ καὶ διὰ πυρὸς δεδοκιμασμένου 68. Clem. Orig. (q) δόξαν καὶ τιμὴν AB. 69. 73. al. 4. Mt. tz. Ed. Syr. Vulg. lux. Fulg. (r) ἰδόντες BC. 27. 29. 61. 66** al. 4. Ed. Syr. Arr. Æth. Fulg. Polycarp. Iren. (s) + καὶ Slav. 5. rec. (t) = Syr. (non Arr.) (u) + πιστεύετε 68. Vulg. luxov. (non tol. harl.) Aug. Iren. semel. (x) *quem cum videritis*, luxov. Aug. Fulg. (y) ἀγαλλιᾶσθε B. Orig. *exsultabitis*, Ar. p. Vulg. ed. lux. Iren. Aug. (non Fulg.) (z) = B. 1. 45. Clem. Ath. Cyr. Aug. (non Oros. et Fulg.) (a) = 14* (b) = 61. ἐλπίδος Syr. p. in m. (c) ἡμᾶς 4. 13. Mt. g. Oros. item 37. (d) = 25. (e) = Syr. Copt. (f) ἐδηλοῦτο 25. 31. 40. Mt. f. in ora. Ed. Cyr. hieros. (g) = B. θεοῦ 26. (h) τοῦ κυρίου Arm. (i) ὅτι καυχᾶσθε οὐχ ἑαυτὸν, ὑμῖν δὲ καὶ Sic 13. (k) AC. 13. 36. 40. 68. 73. al. 29. Mt. a. 1. al. 3. Ed. Syr. p. Arr. Copt. Æth. Slav. 5. 8. Vulg. (l) = AB. 13. 73. Slav. 5. ed. Vulg. Cyr. Ambr. Victor vit. (m) *in quem*, Vulg.

Διὸ [ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας [n] τῆς διανοίας" 13
ὑμῶν,] [o] νήφοντες *, τελείως" ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν [p] φερο-
μένην" ὑμῖν [q] χάριν" ἐν ἀποκαλύψει ἰησοῦ χριστοῦ·
Ὡς τέκνα [r] ὑπακοῆς", μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς 14
πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, Ἀλλὰ κατὰ 15
τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ
ἀναστροφῇ γενήθητε· Διότι γέγραπται· ἅγιοι [s] ∾ γέ- 16
νεσθε", ὅτι ἐγὼ ἅγιός [t] εἰμι". Καὶ εἰ πατέρα [u] ἐπι- 17
καλεῖσθε" τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ
[x] ἑκάστου" ἔργον, [ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν
χρόνον ἀναστράφητε· [y] Εἰδότες", ὅτι οὐ φθαρτοῖς, 18
ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν
ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι, 19
[z] ὡς" ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου, χριστοῦ·] Προε- 20
γνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος
δὲ ἐπ' [a] ∾ ἐσχάτων" τῶν [b] χρόνων" δι' [c] ὑμᾶς", Τοὺς 21
δι' αὐτοῦ [d] πιστεύοντας" εἰς θεὸν, τὸν ἐγείραντα αὐ-
τὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν 22

---

[s] ∾ ἔσεσθε. [a] ∾ ἐσχάτου.

---

harl. Iren. interpr. alicubi. Ambr. Victor vit. Hier. Maxim. taur. Fulgent. Cassiod. *in quo*, Fulgent. alic. Sed *in quæ*, Iren. alic. Ambr. alic. Et sic Clem. ter. Orig. quater. Græci. (n) = 4* Mt. c. ‖ τῇ διανοίᾳ ὑμῶν νήφοντες, Conject. (o) Hæc jungunt 73. Alii. Syr. Œc. Hier. (p) δεδομένην Mt. tz. (q) χαρὰν Syr. utr. Œc. in comm. (r) *benedictionis*, Gild. (s) ἔσεσθε ABC. 13. 36. 37. 65. (c. al. 2.) 66** 69. Ed. Vulg. Clem. Cyr. Optatus diserte. γίνεσθε 40. 73. 98. al. 6. et Barb. 6. Mt. a. d. al. 3. Œc. Theoph. (t) = AB. Clem. Cyr. (u) αἰτεῖσθε 27. 29. (x) ἕκαστον αὐτοῦ 57. (y) = Arm. (z) = Syr. Latt. qu. ‖ τιμίῳ καὶ ἀμώμῳ καὶ ἀσπίλῳ αἵματι ἐλυτρώθημεν, Theodot. (a) AB. 13. 15. 27. 36. 37. 65. (cum 64.) Syr. Copt. Codd. lat. Cyr. ‖ *in hoc tempore*, Erp. (b) ἡμερῶν 31. (c) ἡμᾶς AC. 4. 32. 57. Mt. l. Maximus. (d) πιστοὺς AB. 9. Vulg.

ἡγνικότες ἐν τῇ [e] ὑπακοῇ″ τῆς [f] ἀληθείας″ [g] = διὰ
πνεύματος″ εἰς φιλαδελφίαν [h] ἀνυπόκριτον″, ἐκ [i] κα-
23 θαρᾶς″ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς· [k] Ἀνα-
γεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου,
24 [l] διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος″ [m] †. Διότι
πᾶσα σὰρξ [n] — ὡς″ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα [o] αὐτῆς*
ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος
25 [p] = αὐτοῦ″ ἐξέπεσε· Τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν
αἰῶνα· τοῦτο δέ ἐστι [q] τὸ ῥῆμα τὸ″ εὐαγγελισθὲν εἰς
1 ὑμᾶς. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δό-
λον, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ [r] φθόνους″, καὶ [s] πάσας″
2 καταλαλιάς, Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, [t] τὸ λογικὸν″
ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε· ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε
3 [u] ⁜ εἰς σωτηρίαν″· Εἴπερ ἐγεύσασθε, ὅτι [x] χρηστὸς″ ὁ κύ-

---

[m] † εἰς τὸν αἰῶνα. [o] ∾ ἀνθρώπου.

(e) ὑπομονῇ a. in ora. e. (f) *caritatis*, Vulg. Cassiod. (non luxov. tol. Hier.) *fidei*, Gild. Vigil. *veritatis et in fide*, Erp. (g) = ABC. 13. 27. 73. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. lux. harl. Sed habent Gild. Vigil. (h) = Vulg. (i) = AB. Codd. lat. Gild. (k) + ὡς 19. in m. Syr. Erp. Gildas. (l) ζῶντος καὶ μένοντος λόγου Θεοῦ Arm. ‖ ζῶντος = Æth. ‖ Θεοῦ = 36. Ante ζῶντος pon. Ed. Vulg. Gild. (m) = ABC. 13. 27. 29. 66** 73. Syr. p. Copt. Arm. Vulg. ms. Cyr. Hier. εἰς τοὺς αἰῶνας 25. (n) = A. 4. 13. 15. 29. 36. 59. 69. Syr. (non Arr.) harl. Orig. Theoph. Zeno. Innocent. 3. ‖ ὡς ad δόξα = 59. (o) ABC. 5. 7. 9. 15. 69. 73. Ed. Syr. utr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. harl. Orig. Theoph. Zeno. *carnis*, tol. ‖ = 27. (p) = AB. 2. 13. 26. 30. 40. 69. 73. Ed. Syr. (non Arr.) Arm. Vulg. ms. Orig. Œc. ed. Theoph. (q) = A. τὸ ῥῆμα = Theoph. (r) φόνους B. (s) = A. Syr. (non Arr.) Æth. Clem. Orig. int. s. Rufin. Gildas. Aug. (t) *rationabiles*, tol. harl. Aug. Ambr. Hier. alicubi. Cassiod. + καὶ 3. 32. 43. 69. Arm. Slav. 5. ed. tol. Orig. semel. Aug. Ambr. Alii. (u) + ABC. 13. 14. 25. 28** 31. 36. 40. 57** 66* 68. 69. 73. al. 20. et Barb. 5. Mt. a. g. al. 4. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Clem. Orig. int. s. Rufin. Cyr. Damasc. Theoph. in textu. Aug. Hier. Gildas. Cassiod. Auctor de promiss. Beda. (x) χριστὸς 40. 68. al. 18. Mt. g. al. 3. Ed. Clem. Naz. Procop. Theoph. in textu.

ϱιος. Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ- 4
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν,
ἔντιμον, Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες [y] οἰκοδομεῖσθε", 5
[z] οἶκος πνευματικὸς, [a] ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι
[b] πνευματικὰς" θυσίας, εὐπροσδέκτους [c] τῷ" Θεῷ διὰ
ἰησοῦ χριστοῦ. [d] Διότι" [e] περιέχει" [f] ἐν τῇ γραφῇ"· 6
ἰδοὺ, τίθημι ἐν σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔν-
τιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ.
Ὑμῖν οὖν [g] ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν"· [h] ἀπειθοῦσι" δὲ, 7
[i] λίθον" ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, Καὶ [k] λίθος προσκόμματος, 8
καὶ πέτρα" σκανδάλου· [l] οἳ" προσκόπτουσι, [m] τῷ λό-
γῳ" * ἀπειθοῦντες, [n] εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν". Ὑμεῖς δὲ, 9
γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, [o] ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε
τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος" εἰς τὸ θαυμαστὸν

---

[d] Διὸ καὶ.

(y) ἐνοικοδομεῖσθε C. ἐποικοδομεῖσθε A** 27. 36. 61. 65. (c. al. 3.) 66** 68. al. 3. Mt. d. Ed. Vulg. Cyr. Procop. ap. Niceph. (z) εἰς οἶκον πνευματικὸν Procop. Latini qu. (a) + εἰς ABC. 5. 7. 15. 27. 29. 36. 66** 68. 73. Barb. 3. Mt. m. Copt. Æth. Arm. tol. Orig. ter. Cyr. Eus. Procop. Hilar. Ambr. Fulgent. Aug. (Hier. habet utrumque.) (b) = Syr. ed. (non Arr.) Alii transp. (c) = AB. 29. 66** (d) ABC. 40. 57. 65. (c. al. 5.) 73. 98. al. 36. et Barb. 3. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Arm. Slav. Vulg. Theoph. διὸ 19. 68. διὸ γὰρ Ed. (e) περιέχεται Conject. (f) ἐν γραφῇ AB. 73. ἡ γραφὴ C. 14. 27. 29. 65. 69. 95** al. 3. et Barb. 5. Vulg. Hier. Aug. (g) τοῖς πιστεύουσιν λίθος ἔντιμος Arm. (h) ἀπιστοῦσι B. 68. 69. (i) λίθος AB. 25. 73. al. 3. Mt. d. Œcum. ‖ λίθον ad λίθος = Syr. non Arr. (k) λίθον . . . πέτραν 18. 31. 63. (l) ὅσοι C* 15. 27. 29. 31. 36. 66. 68. 69. Syr. p. ἣ. 33** Slav. ἢ καὶ Slav. ed. οἷς Conject. (m) Post ἀπειθ. pon. Syr. Erp. Arm. Theoph. in comment. habet utrumque. τῷ λίθῳ 15. 36. Mt. b. c. (n) εἰς ὃν παρεσκεύασαν ἑαυτοὺς τάξιν καὶ ἐτέθησαν. 57** 69. Theoph. et Œc. sic interpretantur. ὃ καὶ ἠθέτησαν s. ἠμέλησαν Ar. p. (o) ὅπως ὑμῶν τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τῷ ὑμᾶς ἐκ σκότους καλέσαντι. Arm.

10 αὐτοῦ φῶς· Οἵ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ
οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.]
11 [Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπι-
δήμους [p], [q] ἀπέχεσθαι" τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτι-
12 νες στρατεύονται κατὰ [r] τῆς ψυχῆς"· Τὴν ἀναστρο-
φὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν [s] ἔχοντες" καλήν· ἵνα ἐν ᾧ
[t] καταλαλοῦσιν" ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν
[u] ἔργων, [x] ἐποπτεύσαντες", δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέ-
13 ρᾳ ἐπισκοπῆς. Ὑποτάγητε [y] = οὖν" πάσῃ ἀνθρω-
πίνῃ [z] κτίσει" διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέ-
14 χοντι· Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς
15 ἐκδίκησιν [a] † κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· (Ὅτι
οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας [b] φι-
16 μοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων [c] ἀγνωσίαν"·) Ὡς
ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας
17 τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι [d] Θεοῦ. Πάντας" τι-
μήσατε· τὴν ἀδελφότητα [e] ἀγαπᾶτε"· τὸν Θεὸν φο-
βεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι [f] ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δε-

[a] † μὲν.

(p) + τοῦ κόσμου τούτου 57** 69. Theoph. et Œc. in comm. (q) ἀπέχεσθε A. 68. 98. al. 8. Mt. a. c. h. Ed. (Syr. Copt. Vulg.) Œc. ed. Cypr. Zeno. Gelas. (r) τοῦ πνεύματος Polycarp. (s) = B. ἔχοντας 38. ἔχειν 69. Vocabulorum ordo varius. (t) καταλαλῶσιν 68. 98. al. 13. Mt. a* al. 2. Clem. ms. (u) + ὑμῶν 57** 69. Arm. Cypr. (x) ἐποπτεύοντες B. 43. 68. al. 3. Ed. Theoph. Œc. (y) = AB. 13. 31. 73. Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. Didym. Cassiod. (z) φύσει 25. κτίσει Conject. *ordinationi*, tol. harl. Ambr. ms. Cassiod. (a) = AB. 13. 31. 40. 57. 73. al. 12. Mt. g. al. 4. Syr. (Syr. p. habet c. ast.) Arr. Æth. Slav. 5. Vulg. (b) + ὑμᾶς C. 7. 27. 29. 31. 61. Syr. Theoph. (c) ἐργασίαν Clem. (d) Θεοῦ, πάντας Theophyl. Fulgent. (e) ἀγαπήσατε 40. 66** 98. al. 16. et Barb. 8. Mt. a. d. g. al. 4. (f) + ὅτι 57** 69. (προσυπακουστέον τό· ὄντι. Theoph. et Œc. in comm.)

σπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ
καὶ τοῖς [g] σκολιοῖς." Τοῦτο γὰρ χάρις [h], εἰ διὰ συν- 19
είδησιν [i] Θεοῦ" ὑποφέρει τις λύπας, [k] πάσχων" ἀδίκως.
Ποῖον γὰρ [l] κλέος", εἰ ἁμαρτάνοντες [m] καὶ" [n] κολα- 20
φιζόμενοι" [o] ὑπομενεῖτε"; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ
[p] πάσχοντες" [q] ὑπομενεῖτε", τοῦτο [r] χάρις παρὰ Θεῷ.
Εἰς τοῦτο [s] γὰρ" ἐκλήθητε [t]· ὅτι καὶ [χριστὸς [u] ἔπα- 21
θεν" ὑπὲρ [x] ∾ ὑμῶν, ὑμῖν" ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν,
ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· Ὃς ἁμαρτίαν 22
οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ·
Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεί- 23
λει, [y] παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως·" Ὃς τὰς 24
ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις [z] ἀπογενόμενοι", τῇ

---

[x] ∾ ὑμῶν, ὑμῖν. ∾ ἡμῶν, ἡμῖν.

(g) *dyscolis*, δυσκόλοις Vulg. σκολιοῖς καὶ δυσκόλοις Syr. Erp. *difficilioribus*, tol. (h) + Θεοῦ 5. Arm. + Θεῷ 8. + παρὰ Θεῷ 15. 18. 57** 73. 80. + παρὰ τῷ Θεῷ C. 13. 27. 29. 36. 61. 68. 69. al. 3. Mt. m. Syr. item Erp. Syr. p. c. ast. Slav. ed. Damasc. Ephr. Theoph. (i) ἀγαθὴν C. 15. 18. 27. 29. 36. 61. 66** 68. 69. 80. Barb. 1. Syr. utr. Erp. Arm. Anton. et Max. Theoph. Utrumque jungunt A* 13. (k) = Arm. (l) *gratia*, Vulg. ed. sixt. et ms. (m) = Arm. Slav. 5. rec. Auct. contra Fulgent. donat. ‖ + κακοποιοῦντες 31. (n) κολαζόμενοι 7. 9. 27. 46. 69. (o) ὑπομένετε 61. 66** 69. 98. al. 9. Mt. k. Vulg. Anton. et Max. (p) κολαφιζόμενοι 33. (q) ὑπομένετε 31. 33. 98. Vulg. (r) + γὰρ A. 13. 36. 57. 73. al. 6. Ed. Slav. 5. Tert. Theoph. Œc. (s) καὶ Tert. γὰρ καὶ 7. 14. 57** 68. Barb. 5. Ed. Slav. ed. (t) + ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε 39. in m. 40. 98. in m. Mt. d. (u) ἀπέθανεν 14. 65. al. 4. Syr. Erp. Arm. Ephr. Damasc. Ambr. Fulg. (x) ἡμῶν, ἡμῖν (B.) 2. 4. 18. 45. 47. 69. Alii. Mt. c. l. tz. Ed. (etiam Steph. 3.) Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. ed. Ephr. Aug. ἡμῶν, ὑμῖν 13. 15. 25. 40. 57. 59. 60. 61. 65. (c. al. 6.) 98. Alii. Mt. a. g. al. 6. Ed. Slav. 5. Vulg. ed. (non harl. tol. demidov.) Cyr. Damasc. Theoph. Cypr. Tert. Fulg. Alii. ὑμῶν, ἡμῖν (B.) 2. 4. 18. 45. 47. 60. (y) δίκαιον δὲ παρεδίδου τῷ κρίνοντι Arm. ‖ δικαίως] *vel* ἀδίκως Lect. 1. αὐτὸν ἀδίκως *se injuste*, Vulg. harl** Cyr. Fulg. ms. *se juste*, Auct. de promiss. (z) ἀποθανόντες Copt. *mortui*, Vulg. Leo. *Separati*, harl. Ambr. Fulg.

δικαιοσύνῃ ζήσωμεν·] οὗ τῷ μώλωπι [a] — αὐτοῦ" ἰά-
25 θητε. Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα [b] πλανώμενα"· ἀλλ'
ἐπεστράφητε [c] νῦν" ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν
ψυχῶν [d] ὑμῶν".
1 Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν, ἵνα [e] καὶ εἴ τινες" ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς
τῶν γυναικῶν [f] ἀναστροφῆς" ἄνευ [g] λόγου" [h] ∾ κερ-
2 δηθήσωνται", Ἐποπτεύσαντες τὴν [i] ἐν φόβῳ" [k] ἁγνὴν"
3 ἀναστροφὴν ὑμῶν. Ὧν [l] ἔστω" οὐχ ὁ ἔξωθεν, [m] ἐμ-
πλοκῆς" [n] τριχῶν" καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως
4 ἱματίων, κόσμος· Ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας [o] ἄν-
θρωπος", ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύ-
5 ματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον [p] τοῦ" Θεοῦ πολυτελές. Οὕτω
γάρ ποτε καὶ αἱ [q] ἅγιαι" γυναῖκες, [r] αἱ ἐλπίζουσαι
ἐπὶ τὸν Θεὸν", ἐκόσμουν ἑαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς
6 ἰδίοις ἀνδράσιν· Ὡς σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ ἀβραὰμ, κύ-
ριον [s] αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε [t] τέκνα", ἀγαθο-

---

[h] ∾ κερδηθήσονται.

(a) = ABC. 13. 15. 18. 27. 29. 31. 36. 61. 68. 69. al. 10. et Barb. 1. Mt. a** d. g. (b) πλανώμενοι AB. 5. 40. tol. harl. Fulg. + non habentes pastorem, Slav. ed. (c) = Slav. 5. (d) ἡμῶν 3. 38. 40. 47. 57. 59. Ed. Mt. d. al. 3. Ed. Copt. (e) εἰ καί τινες C. 29. 61. 66. 76. al. 5. Mt. a. in ora. d. g. καὶ εἴ τινες 2. 47. al. 2. Mt. c. Ed. Syr. Erp. Slav. 5. Theoph. Cassiod. καί τινες 23. εἴ τινες B. 57. 69. Mt. k. Arm. Fulg. Gelas. (f) ὑποταγῆς 3. Mt. f. k. (g) νόμου Syr. (non Arr.) (h) AB. 27. 31. 36. 68. 80. al. 12. Mt. d. g. al. 5. Ed. Clem. Œc. ed. Theoph. (i) ἐν λόγῳ 26. Clem. φόβον καὶ Aug. (k) = 18. 22. Damasc. (l) = 3. Mt. f. (m) ἐκ πλοκῆς 28. 61. al. 6. Mt. a* f. al. 3. Ed. Clem. ms. Œc. (n) = C. Arm. Clem. Cypr. (o) ἀνθρώποις s. κόσμος Conject. (p) = 98. al. 5. Mt. a. g. al. 4. (q) = 16. Arm. Alii transp. (r) = Æth. ‖ ἐπὶ] εἰς ABC. 13. 15. 27. 36. 69. Mt. k. Damasc. Theoph. ‖ τὸν = AC. 40. 73. Alii. Mt. f. g. Theoph. (s) + αὐτῆς Arm. (t) θυγατέρες Arm. in m. edd. Const. et Amst.

ποιοῦσαι καὶ μὴ [u] φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν". Οἱ 7
ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες [x] κατὰ γνῶσιν" ὡς ἀσθενε-
στέρῳ [y] σκεύει" τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς
καὶ [z] συγκληρονόμοι" [a] χάριτος [b] ζωῆς", εἰς τὸ μὴ [c] ἐγκόπτεσθαι"
τὰς [d] προσευχὰς" ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες [e], συμπαθεῖς, φιλά- 8
δελφοι, εὔσπλαγχνοι, [f] ταπεινόφρονες", Μὴ ἀποδιδόντες κα- 9
κὸν ἀντὶ κακοῦ, [g] ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας"· τοὐ-
ναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· [h] = εἰδότες", ὅτι εἰς τοῦτο
[i] ἐκλήθητε", ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.] [Ὁ γὰρ 10
θέλων ζωὴν [k] ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας" ἀγαθὰς,
παυσάτω τὴν γλῶσσαν [l] = αὐτοῦ" ἀπὸ κακοῦ, καὶ
χείλη [m] = αὐτοῦ", τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. Ἐκκλι- 11
νάτω [n] ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω [o] ἀγαθόν· ζητησάτω".

---

[z] ∾ συγκληρονόμοις. [c] ἐκκόπτεσθαι. [f] φιλόφρονες.

(u) πτοηθεῖσαι καὶ μὴ φοβούμεναι οὐδέν. Arm. || φοβούμεναι] πτοούμεναι 63. || πτόησιν] πτῶσιν 18. 40. (x) = 98* (Orig.) κατ' ἐπίγνωσιν 73. (y) μέρει 13. (z) ABC. 14. 19. 57. 66* 69. 73. 95. 98. al. 30. pluresque. Mt. a. d. f. al. 7. Ed. (etiam Steph. 3.) Copt. ut videtur. Slav. 5. ed. Hieron. συγκληρονόμους 7; 8. 26. 31. 61. 66** 68. alii. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. Theoph. Œc. Ambr. Aug. Cassiod. (a) + ποικίλης AC. 4. 57** 68. 69. Ed. Copt. Hier. dis. Alii ponunt post χάριτος. (b) ζώσης 43. 57. 66. 98. al. 15. et Barb. 2. Mt. a. d. al. 2. Ed. Œc. et Theoph. in comm. (c) AB. 14. 25. 36. 57. 73. 95. 98. al. 26. Mt. a. in textu. al. 4. Ed. Vulg. (Verss.) Severus. Hier. Aug. Ambr. Utrumque habet Œc. in comm. (d) ψυχὰς 2. (e)+ ἴσοι 60. 64. 98. Mt. g. (f) ABC. 13. 14* 15. in m. 18. in m. 25. 27. 29. 65. (c. al. 3.) 68. 69. 73. al. 9. Mt. d. k. m. Ed. Syr. Erp. Copt. Arm. Slav. 5. Clem. Antioch. φιλόφρονες ταπεινόφρονες 60. 98. Slav. ed. Theoph. item Œc. φιλοταπεινόφρονες 40. *modesti, humiles* Vulg. Alii latt. alterutrum. (g) = 13. (h) = ABC. 13. 15* 22. 27. 29. Mt. g. Syr. utr. (Syr. p. habet in m.) Æth. Copt. Arm. Vulg. Antioch. Damasc. Fulgent. (i) ἐκληρώθητε 8. 25. 40. (k) καὶ ἀγαπᾶν ἡμέρας ἰδεῖν 22. 60. Cassiod. item tol. (l) = ABC. 29. 73. Mt. b. e. (m) = ABC. 13. 27. 29. 66** 69. Mt. g. (n) + δὲ AC* 31. 69. Syr. p. tol. Vulg. ms. (o) = Ed. Steph. 3.

12 εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. Ὅτι [p] = οἱ" ὀφθαλμοὶ
κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν·
13 πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά [q]. Καὶ τίς ὁ
κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ [r] ∾ μιμηταὶ" γένησθε;
14 [s] Ἀλλ' εἰ" καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι [t].
τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, [u] μηδὲ ταραχθῆτε":
15 Κύριον δὲ [x] ∾ τὸν θεὸν" ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν· ἕτοιμοι [y] = δὲ" [z] ἀεὶ" πρὸς ἀπολογίαν παντὶ
τῷ [a] αἰτοῦντι" ὑμᾶς λόγον, περὶ τῆς ἐν ὑμῖν [b] ἐλπί-
16 δος", [c] μετὰ πραΰτητος [d] καὶ φόβου"· Συνείδησιν
ἔχοντες ἀγαθήν· ἵνα ἐν ᾧ [e] ∾ καταλαλῶσιν ὑμῶν"
[f] ὡς κακοποιῶν", καταισχυνθῶσιν [g] οἱ" ἐπηρεάζοντες
17 ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. Κρεῖττον
γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ [h] θέλει" τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ,
18 πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας· Ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ

---

[r] ∾ ζηλωταί. [x] ∾ τὸν χριστόν. [e] ∾ καταλαλοῦσιν ὑμῶν.
[h] ∾ θέλοι.

(p) = AB. 13. 40. 57. 73. 98. al. 17. pluresque. Mt. a. d. g. al. 7. Theophyl. (q) + τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς ἐκ γῆς 32. 57. 69. Mt. d. Ed. Syr. p. c. ast. Slav. ed. (e Ps. 33, 17.) (r) ζηλωταὶ ABC. 27. 29. 40. 66** 68. 69. 73. al. 7. Mt. f. in textu. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Clem. Damasc. Theoph. Aug. *sectatores*, tol. *factores*, harl. (s) εἰ δὲ A. 5. 7. 13. 73. (t) + ἐστε 25. Arm. Slav. 8. rec. Vulg. ms. (u) = B. 43. (x) τὸν χριστὸν ABC. 7. 13. 33. in m. 69. Syr. utr. Erp. Copt. Vulg. Clem. Fulgent. *Jesum Christum*, Hier. τοῦτον τὸν (s. τὸν αὐτὸν) χριστὸν Arm. ‖ = Auct. de promiss. item Æth. (y) = C. 13. 18. 27. 29. 61. 68. 69. 73. Mt. k** Syr. Copt. Æth. Arm. Vulg. (z) = A. Arm. (a) ἀπαιτοῦντι A. Cyr. (b) *spe fidei*, Syr. *spe et fide*, Facund. Fulg. Codd. ap. Bedam. item tol. (c) + ἀλλὰ AC. 13. 27. 29. 69. 73. al. 4. Copt. Syr. p. Arm. Vulg. Clem. Damasc. Theoph. (d) = 33. (e) καταλαλοῦσιν ὑμῶν AC. 57. 65. (c. al. 4.) 98. al. 7. Mt. a** al. 4. Ed. καταλαλεῖσθε B. 69. Clem. (f) = B. 69 Syr. p. (habet c. ast.) Arm. Vulg. (non harl. tol.) Clem. (g) ὡς Syr. (h) ABC. 14. 29. 36. 40. 57 68. 73. 76. 78. al. 26. Mt. a. g. al. 8. Ed. Clem. Œc. Theoph. in comm. ‖ = 24. 26. 59. 65. (c. 67.) Slav. ms. ‖ + κατὰ Arm.

[i] περὶ" [k] ἁμαρτιῶν" [l] ∾ ἔπαθε", δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων·
ἵνα [m] ἡμᾶς" προσαγάγῃ [n] τῷ Θεῷ", θανατωθεὶς μὲν
σαρκὶ, [o] ζωοποιηθεὶς" δὲ [p] † [q] πνεύματι"· [r] Ἐν ᾧ" 19
καὶ τοῖς ἐν [s] φυλακῇ" [t] πνεύμασι" πορευθεὶς ἐκήρυξεν,
[u] ἀπειθήσασί" ποτε, [x] Ὅτε" [y] ἀπεξεδέχετο" ἡ τοῦ Θεοῦ 20
μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβω-
τοῦ, εἰς ἣν [z] ὀλίγαι" τουτέστιν [a] ὀκτὼ" ψυχαὶ διεσώ-
θησαν δι' ὕδατος· [b] Ὃ" [c] καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώ- 21
ζει" βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συν-
ειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεὸν, δι' ἀναστάσεως

---

[l] ∾ ἀπέθανε. [p] † τῷ. [y] ἅπαξ ἐξεδέχετο. [b] ᾧ.

(i) ὑπὲρ 13. 33** al. 4. Mt. k. l. Ed. Œc. ed. (k) ἡμῶν 13. 22. 33** Ed. ‖ + ἡμῶν C. al. 3. Syr. Arr. Slav. rec. Vulg. (non tol.) Cypr. Aug. + ὑπὲρ ἡμῶν s. ὑμῶν A. 25. 27. 29. 36. 66** 68. 69. 73. al. 4. Mt. m. Copt. Æth. Arm. Severus. Cyr. alicubi. (l) ἀπέθανε AC. 13. 27. 29. 68. 69. 73. al. 3. Syr. utr. (Erp. habet utrumque) Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Theoph. in textu. Cypr. Aug. alicubi. (m) ὑμᾶς 61. 69. al. 5. Ed. Syr. utr. (post. habet in m.) Arm. (n) = B. τῷ πατρὶ 61. (o) ζωογονηθεὶς Epiph. bis, semel ut rec. (p) = ABC. 57. 73. 95. al. 21. Mt. a. g. al. 8. Ed. Orig. Cyr. (q) Χριστῷ 2. 30. ‖ *mortificatos . . . vivificatos*, Vulg. ms. Fulgent. Beda, qui tamen nostræ etiam lectionis mentionem injicit. (r) καὶ s. ἐνὼχ. s. ἐν ᾧ ἐνὼχ. Conject. (s) *Scheol*, Syr. ‖ + κατακεκλεισμένοις C. 8. 25. Ed. Syr. item Erp. Æth. harl. tol. Codd. lat. ap. Bedam. Ath. Aug. Rufin. (t) πνεύματι ἁγίῳ C. ut videtur. πνεύμασι Scholia ap. Mt. ut videtur. ‖ *spiritu veniens*, corb. Cassiod. Codd. ap. Bedam. *in quo spiritu et iis qui in carcere erant prædicavit*, Codd. lat. alii ap. Bedam. *spiritualiter*, Vulg. ms. πατράσι Cyr. (u) = Scholia ap. Mt. ut videtur. (x) ὅτι 2. 66. ap. Birch. 69. 73. 80. (y) ABC. 25. 27. 36. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 73. 95. 98. al. 34. Mt. a. d. f. al. 5. item g. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Orig. Cyr. Theoph. Rupertus tuit. Aug. Beda. Vigil. taps. Fulg. Prædestinat. ἅπαξ ἐδέχετο. 29. 31. 33. 59. al. 7. Mt. b. Ed. Ar. pol. ἀπεξεδέχετο + αὐτοὺς Arm. (z) ὀλίγοι A. 3. 5. 8. 17. 73. Ed. Vulg. Orig. Cypr. Aug. Vigil. taps. Fulgent. (a) ὡσεὶ ὀκτὼ Arm. (b) AC. 14. 15. 19. 40. 66. 98. al. 22. et Barb. 7. Mt. a. d. f. g. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Vulg. Cyr. Damasc. Œc. Ed. Theoph. Cypr. Aug. Vigil. Fulg. ‖ οὗ Conject. Slav. ἐν 42. ‖ *Sic*, Firmilian. Aug. semel. ‖ = 73. (c) ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει 14. 15. 18. 19. 40. 57. 59. 60. 61. 78. al. 15. Mt. d. g. al. 5. Ed. Slav. Œc. item Cyr. ‖ καὶ = Arm. Alii transp. ‖ ἡμᾶς] ὑμᾶς A.

22 ἰησοῦ [d] χριστοῦ". Ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ [e], πο-
ρευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ
1 ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.] [Χριστοῦ οὖν παθόντος
[f] — ὑπὲρ ἡμῶν" σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν [g] αὐτὴν" ἔννοιαν
ὁπλίσασθε, (ὅτι ὁ [h] παθὼν" [i] = ἐν" σαρκὶ, πέπαυται
2 [k] ἁμαρτίας",) Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις [l],
ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον [m] ἐν σαρκὶ" βιῶ-
3 σαι χρόνον. Ἀρκετὸς γὰρ [n] — ἡμῖν" ὁ παρεληλυθὼς
χρόνος [o] = τοῦ βίου" τὸ [p] ∞ θέλημα" τῶν [q] ἐθνῶν"
[r] κατεργάσασθαι", [s] πεπορευμένους" ἐν ἀσελγείαις,
ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμί-
4 τοις εἰδωλολατρείαις· [t] Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρε-
χόντων ὑμῶν εἰς" τὴν αὐτὴν τῆς [u] ἀσωτίας" ἀνάχυσιν,
5 βλασφημοῦντες· Οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως
6 [x] ἔχοντι κρῖναι" ζῶντας καὶ νεκρούς. Εἰς τοῦτο γὰρ

---

p ∞ βούλημα.

---

25. 67. al. 8. Mt. f. Syr. Arm. Vulg. Latini. ‖ νῦν = 4. 98. Arm. (d) = 98. Mt. k. (e) + *deglutiens mortem, ut vitæ æternæ hæredes efficeremur*, Vulg. harl. Aug. Fulg. Cassiod. Beda. Sed non Rufin. Item Arm. in marg. edd. Amst. et Const. sed post *οὐρανόν*. (f) = BC. 27. 29. 66** ap. Birch. Vulg. Aug. alicubi. Fulg. Sed non Hier. Alii transp. (g) *τοιαύτην* 65. (c. al. 3.) (h) *ἀποθανὼν* Syr. utr. (i) = AC. 25. 27. 29. 36. 40. 42. 60. 66** 68. 73. al. 5. et Barb. 5. Mt. f. k. Slav. Vulg. ms. Theophyl. Aug. semel. (k) *ἁμαρτίαις* B. Syr. Erp. Æth. Vulg. *ἀπὸ ἁμαρτίας* 4** 80. Mt. c. e** l. (l) + *ὑγιείαις* 18. 36. (m) = 4* Arm. ἐν *χριστῷ* 33. (n) = AB. 29. 35. 73. Barb. 1. Syr. utr. Arm. Vulg. Clem. Aug. alicubi. *ὑμῖν* 14. 19. 25. 27. 57. 61. 69. al. 6. Mt. c. k. Ed. Copt. Æth. Arr. Theoph. Aug. alicubi. Sed Hier. ut rec. (o) = AC. 14. 29. 73. al. 2. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Clem. Aug. Hier. Cassiod. Alii pon. ante *ὁ παρελ.* Alii post *θέλημα*. (p) AC. 15. 29. 36. 66** 69. 73. Clem. Theoph. (q) *ἐχθρῶν* Mt. c. *hominum*, tol. (r) *κατειργάσθαι* AB. 27. 29. 40. 69. 73. (s) = Arm. *πεπορευμένοις* 16. Vulg. *πορευομένους* 73. al. 3. Mt. d. Ed. (t) *ἐν ᾧ ξενίζοντες μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς* Arm. ‖ *ὑμῶν*] + *αὐτοῖς* 57** 69. (u) *ἁμαρτίας* 3. Mt. f. (x) *κρίνοντι* B. 69.

καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ [y] ἀν-
θρώπους″ σαρκὶ, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν, καὶ 7
νήψατε [z] εἰς τὰς προσευχάς″. Πρὸ πάντων [a] δὲ″ τὴν 8
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες· ὅτι [b] = ἡ″ ἀγά-
πη [c] ∾ καλύψει″ πλῆθος ἁμαρτιῶν· Φιλόξενοι εἰς 9
ἀλλήλους, ἄνευ [d] ∾ γογγυσμῶν″· Ἕκαστος καθὼς 10
ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς [e] αὐτὸ″ [f] διακονοῦντες″,
ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. Εἴ τις 11
λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος
[g] ἧς χορηγεῖ ὁ Θεός″· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεὸς
διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ [h] ἐστιν″ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας [i] τῶν αἰώνων″· ἀμήν.]
[Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε [k] τῇ ἐν ὑμῖν [l] πυρώσει″ 12
πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, [m] ὡς ξένου ὑμῖν συμβαί-
νοντος· Ἀλλὰ [n] καθὸ″ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ πα- 13
θήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης
αὐτοῦ [o] χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνό- 14

---

[c] ∾ *καλύπτει.* [d] ∾ *γογγυσμοῦ.* [n] *καθὼς.*

(y) *ἄνθρωπον* 36. 98. al. 5. Barb. 1. Mt. d. tol. harl. Codd. lat. Slav. Maximus. Aug semel. (z) = Arm. (a) = A. 13. Arm. tol. harl. Codd. lat. (b) = A. 13. 73. 98. al. 5. pluresve. Mt. a. g. al. 4. Ed. (et. St. 3.) Œc. (c) A. 66** 68. 69. al. 23. et Barb. 8. Mt. d. g. Ed. (Syr.) Copt. Arm. Slav. Vulg. Clem. rom. et alex. quater. Cyr. Antioch. Anton. Damasc. Theoph. Tert. Orig. int. Facund. Hilar. Aug. Fulg. Ambr. alii. (d) AB. 13. 27. 65. (cum 3) 66** 68. 69. 73. al. 5. Mt. k. Syr. Arr. Vulg. Cyr. Theoph. Fulg. (e) *αὐτῷ* 4. Mt. l. (f) *δια-κονοῦντες* 98. *διακονοῦντες* Mt. d. (g) *χορηγίαν* 69. ‖ *ἧς*] *ὡς* 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) al. 8. et Barb. 2. Mt. a. in textu. g. 1* al. 3. Ed. Slav. 5. ant. (h) = A. 13. 24. 73. Arm. Arr. (i) = 14. 69. al. 4. Mt. c. Syr. p. Copt. Arm. (k) + *ἐπὶ* 56. al. 3. Mt. d. (l) *πυρώσει* 3* (m) + *nec excidatis*, Cypr. + *nolite pavere*, tol. Fulg. item demidov. (n) A. 40. 57. 65. (c. al. 4.) 66. 73. 98. al. 16. pluresque. Mt. a. g. al. 10. Ed. (etiam St. 3.) Clem. Theoph. Œc. *καθὰ* 31. *secundum quod*, Tert. *quotiescunque*, Cypr. (o) + *πάλιν* 39*? Mt. d.

ματι χριστοῦ, μακάριοι ὅτι τὸ τῆς δόξης [p] + καὶ δυνά-
μεως" [q] καὶ τὸ" τοῦ θεοῦ [r] πνεῦμα" ἐφ' ὑμᾶς [s] ἀναπαύε-
ται". [t] = κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ
15 ὑμᾶς δοξάζεται". Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φο-
νεὺς [u] ἢ κλέπτης ἢ [x] κακοποιὸς" [y] ἢ ὡς ἀλλοτριοεπί-
16 σκοπος". Εἰ δὲ ὡς χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, [z] δο-
17 ξαζέτω δὲ τὸν θεὸν" ἐν τῷ [a] ∾ μέρει" τούτῳ. "Ὅτι
ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ· [b] εἰ δὲ πρῶτον" ἀφ' [c] ἡμῶν", τί τὸ τέλος τῶν
18 ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; Καὶ εἰ ὁ δίκαιος
μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖ-
19 ται; "Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, [d] ὡς" πιστῷ κτίστῃ [e] παρατιθέσθωσαν" τὰς ψυ-
χὰς [f] ∾ ἑαυτῶν" ἐν [g] ∾ ἀγαθοποιΐᾳ."

---

[a] ∾ ὀνόματι. [f] ∾ αὐτῶν. [g] ∾ ἀγαθοποιΐαις.

(p) + *καὶ δυνάμεως* A. 13. 14. 27. 29. 33. in m. 36. 57** 68. 69. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. a. in ora. al. 5. Syr. p. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. tol. harl. Ath. Theoph. Cypr. Cassiod. ‖ Sed non agnoscunt Syr. luxov. Clem. Cyr. Tert. Fulgent. ‖ *quoniam quod est honoris gloriæ et virtutis Dei, et qui est ejus spiritus super vos requiescit,* Vulg. *quia laus et gloria et virtus et spiritus Dei* etc. Erp. *quia majestatis et virtutis Domini nomen in vobis requiescit* Cypr. + *καὶ δυνάμεως αὐτοῦ* 18. *καὶ δυνάμεως ὄνομά ἐστι* Arm. (q) = 15. 57** 69. Mt. d. Syr. utr. Æth. Theoph. Cypr. (r) *ὄνομα* Cypr. *ὄνομα καὶ πνεῦμα* 57** 69. Syr. p. Theoph. (s) *ἐπαναπαύεται* A. 25. 69. *ἀναπέπαυται* 14** 57. 65. (c. al. 3.) 66* 68. al. 17. et Barb. 6. Mt. a. al. 4. Ed. Cyr. Ath. Ephr. Antioch. (t) = AB. 13. 27. 29. 65. 66** 68. 69. 73. al. 6. Mt. f. Syr. Erp. Æth. Copt. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Vulg. Tert. Ambr. Beda. Sed habent harl. tol. Ar. pol. Cypr. (u) + *ἢ λοίδορος.* 31. 40. Theoph. (x) *κακοῦργος.* 69. al. 4. *maleficus,* Tert. Cypr. *maledicus,* Vulg. Aug. (y) = Syr. non Erp. (z) *δοξαζέσθω δὲ ὁ θεὸς* 13. (a) AB. 5. 13. 27. 29. 31. 65. 66** 68. 73. Mt. c. h. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Ephr. Œcum. Tert. Aug. Auct. de promiss. (b) *ἐὰν δὲ τὸ κρίμα* 3. (c) *ὑμῶν* A** 18. 31. 73. Mt. a* c. k. Æth. Slav. Theoph. Œc. in comm. (d) = A. 9. 73. Copt. Æth. Arm. Vulg. Athanas. (non Hilar.) (e) *συμπαρατιθέσθωσαν* 36. (f) = B. *αὐτῶν* A. 40. 42. 57. 68. 69. al. 14. pluresve. Mt. a. g. al. 8. Ed. Œc. (g) A. 13. 27. 29. 61. 66** 68. 73. al. 5. Syr. Erp. Vulg.

Πρεσβυτέρους [h] [i] τοὺς ἐν ὑμῖν" παρακαλῶ, [k] ὁ" 1
[l] συμπρεσβύτερος" καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθη-
μάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης
κοινωνός· Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον [m] τοῦ θεοῦ", 2
[n] ἐπισκοποῦντες" μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως [o],
[p] μηδὲ" αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· [q] Μηδ' ὡς 3
κατακυριεύοντες [r] τῶν κλήρων", ἀλλὰ τύποι γινόμενοι
τοῦ ποιμνίου· [s] Καὶ" φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος, 4
κομιεῖσθε τὸν [t] ἀμαράντινον" τῆς δόξης στέφανον.
Ὁμοίως [u] νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ, 5
ἀλλήλοις [x] — ὑποτασσόμενοι", [y] τὴν ταπεινοφροσύνην
ἐγκομβώσασθε"· ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.] [Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν 6
κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ [z].
Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι 7

(h) + οὖν AB. 36. 66** 69. 73. al. 4. Mt. a. in ora. al. 3. Ed. Syr. p. cum ast. Arm. Vulg. Hieron. (i) = Arm. ‖ τοὺς = AB. 69. (k) ὡς 25. 57. 69. 73. 98. al. 5. Mt. a. in ora. Ed. Arm. (l) πρεσβύτερος 73. Arm. (m) = 4? Concil. tolet. 10. τοῦ κυρίου Ed. Hier. τοῦ χριστοῦ 2. 30. 73. 78. Ed. Cyr. Chrys. Anton. Œc. ed. Theoph. ὑμῶν 33* (n) = 27. 29. Vigil. taps. Hier. Concil. tolet. 10. ‖ + πνευματικῶς Syr. + κατὰ θεὸν Erp. (o) + κατὰ θεὸν A. 13. 25. 27. 29. 31. 33. in m. 40. 57** 60. 68. 69. 73. al. 3. Mt. a. c. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. harl. Concil. nic. 2. Aristenus. Theoph. Beda. Aug. καὶ κατὰ θεὸν 61. 66** Slav. ed. Antiochus. (p) μὴ A. 68. al. 5. Mt. c. 1. Ed. Syr. Ar. p. Æth. Œc. ed. (q) Vs. 3. = B. (r) τοῦ κλήρου 11. 33. Vulg. ms. Slav. Hier. τὸν κλῆρον Mt. c. (s) ἵνα Arm. Vulg. ms. Vigil. taps. Sic interpretantur Œc. et Theoph. τό· καί. (t) ἀμάραντον Orig. *immarcescibilem*, Vulg. (u) + δὲ s. οἱ s. δὲ οἱ s. καὶ οἱ s. δὴ καὶ οἱ. 40. 57** 69. 73. Alii. (x) = A. 13. 27. 29. 68. Barb. 1. Syr. Copt. Arm. Vulg. harl. Antioch. ὑποτάσσεσθε 9. (y) = Erp. Æth. ‖ τὴν ταπειν. ἐγκολπώσασθε s. ἐγκαλλωπίσασθε 18. ut videtur. 67. Mt. e** Antonius. *insinuate*, Vulg. sed *induite*, tol. (z) + ἐπισκοπῆς A. 13. 19** 25. 33. 40. 68. 73. al. 5. Ed. Copt. Æth. Syr. p. c. ast. Arr. Vulg. Ephr. Maximus et Anton. Hier.

8 αὐτῷ μέλει περὶ [a] ὑμῶν". Νήψατε, γρηγορήσατε,
[b] † ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος,
9 [c] περιπατεῖ", ζητῶν [d] τίνα καταπίῃ"· Ὧι ἀντίστητε
στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες, τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων
τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι [e] ἐπιτελεῖσθαι.
10 Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας [f] ∾ ἡμᾶς"
εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ [g] ἰησοῦ", ὀλίγον
παθόντας, αὐτὸς [h] ∾ καταρτίσαι" [i] — ὑμᾶς", [k] στηρίξει,
11 σθενώσει, = θεμελιώσει". Αὐτῷ [l] — ἡ δόξα καὶ" τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας [m] τῶν αἰώνων", [n] ἀμήν".
12 Διὰ σιλουανοῦ [o] ὑμῖν" τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, * ὡς
λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπι-
μαρτυρῶν, ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν [p] τοῦ θεοῦ",

---

[b] † ὅτι. [f] ∾ ὑμᾶς. [h] ∾ καταρτίσει. [k] ∾ στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι.

(a) ἡμῶν 13. 68. 73. Ar. pol. (b) = AB. 19* 36. 40. 57* 61. 67* 73. 98. al. 24. et Barb. 1. Mt. a. g. al. 7. Ed. Slav. ms. Theoph. Habent patres lat. multi. (c) περιέρχεται 14. 38. 69. Apost. 5. Barb. 4. Arm. Orig. semel. Cyr. hier. et alex. Chrys. Petrus alex. Theoph. et Œc. in comm. *circuit*, Vulg. et Patres lat. præter Hilar. (d) τινὰ καταπιεῖν B. 27. 29. 40. 65. (c. 64.) 66** 68. 98. Ap. 5. al. 18. et Barb. 3. Mt. a. in ora. g. al. 2. Ed. Theodoret. Hilar. Cypr. Martinus 1. Sed rec. habent Ephr. Chrys. Isid. pelus. Ambr. Hier. Alii. (e) + ἐν ἑαυτοῖς Arm. (f) ὑμᾶς AB. 13. 25. 40. 57. 69. 73. al. 12. Mt. a. c. k. Ed. Ar. pol. Arm. Slav. 5. ed. Vulg. ms. Theoph. (g) = B. 69. (h) AB. 13. 43. 65. 68. 73. al. 12. Mt. b. e. m. Æth. Arm. Syr. p. Arr. Vulg. καταρτίσαι 22. καταρτίσει Mt. k. (i) = AB. 43. 65. 68. 69. 73. al. 3. Syr. Vulg. harl. luxov. Arm. Auctor de voc. gent. (k) AB. 36. 40. 65. (c. al. 6.) 68. 73. 69. al. 29. Mt. a. g. al. 6. Ed. Ar. p. Æth. Arm. Vulg. Martinus. Sed = θεμελιώσει AB. Syr. Æth. Vulg. harl. luxov. Auct. de voc. gent. (l) = AB. 23. Æth. Vulg. ms. ‖ καὶ τὸ κράτος = 45. ‖ καὶ τὸ = 98. al. 10. Mt. g. al. 6. Ed. ‖ τὸ κράτος καὶ ἡ δόξα 31. 69. Syr. utr. Arm. (m) = B. 36. Mt. c. Copt. Arm. (n) = 68. Copt. (o) = 64. 98. ὑμῶν 26. 30. 40. (p) = 13.

[q] εἰς ἣν ἑστήκατε". Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν [r] βαβυ- 13
λῶνι" [s] [t] συνεκλεκτὴ", καὶ μάρκος ὁ υἱός μου. Ἀσπά- 14
σασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι [u] ἀγάπης". εἰρήνη ὑμῖν
πᾶσι τοῖς ἐν χριστῷ [x] = ἰησοῦ [y] †.]

---

[y] † ἀμήν.

(q) = 18. εἰς ἣν στῆτε 25. 27. 29. 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Mt. b. e. h. ἐν ᾗ στῆτε A. Vulg. ms. εἰς ὃν ἑστήκατε 16. εἰς ἣν στερεοὶ ἑστήκατε Arm. (r) ἰόπ-πῃ Codd. ap. Georg. syncell. chron. 322. ῥώμῃ 4. in m. (s) + ἐκκλησίᾳ 4. in m. 33. in m. Syr. Arr. Arm. Vulg. Œc. (t) συνλεκτὴ 66** σὺν ἐκλεκτῇ 42. Mt. c. ἐκλεκτὴ 47. (u) ἁγίῳ 65. 73. al. 8. et Barb. 1. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. (x) = AB. 36. Syr. Æth. Vulg. ms. (y) = AB. 25. 27. 29. Æth. Vulg. ms. ‖ Subnotationes: πέτρου ά. AB. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης 78. τέλος τῆς α καθολικῆς πέτρου ἐπιστολῆς. ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης Mt. f. ‖ στίχ. σλβ. s. σλγ.

ΠΕΤΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 [a]ΣΥΜΕΩ'Ν" πέτρος, δοῦλος [b]καὶ ἀπόστολος" ἰη-
σοῦ χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δι-
καιοσύνῃ τοῦ [c]θεοῦ" [d]ἡμῶν" [e]καὶ σωτῆρος" ἰησοῦ
2 χριστοῦ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώ-
σει [f]τοῦ θεοῦ, καὶ ἰησοῦ τοῦ κυρίου — ἡμῶν" *.
3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς
ζωὴν [g]καὶ εὐσέβειαν [h]δεδωρημένης", διὰ τῆς ἐπιγνώσεως
τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς [i]∞ διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς"·
4 (Δι' [k]ὧν" τὰ [l]μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια" ἐπαγγέλματα

---

[i] ∞ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ.

(a) σίμων 40. 69. al. 10. et Barb. 3. Mt. l. Ed. Arm. Vulg. (b) = Syr. ed. (non ms. nec Arr.) (c) κυρίου 9. 68. Syr. (non Arr.) Auctor de voc. gent. (d) = 20. 28. 40. Theoph. in comm. Auct. de voc. gent. (e) = 9. + ἡμῶν. Syr. Arr. (f) τοῦ κυρίου ἡμῶν. harl. demidov. corb. 2. τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 69. Syr. utr. (non Arr.) Pelag. τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Æth. τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 16. 68. ‖ ἰησοῦ] + χριστοῦ A. 57. 68. 69. 73. al. 11. Mt. a. al. 5. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 7. ed. Vulg. ed. Aug. ‖ ἡμῶν = C. 25. 38. 40. Ed. (g) + εἰρήνην 9. (h) δεδωρημένα 25. 81. Lectionaria. Mt. g. Ed. Slav. Vulg. δεδωρημένος 73. δεδωρημένους Mt. c. δεδωρημένου ἡμᾶς Cyr. (i) AC. 13. 15. 25. 36. 66** 68. 69. 73. 80. Ed. Copt. Arm. Cyr. *in gloria sua et virtute*, Syr. *ad gloriam suam et v.* Æth. *propria gloria et v.* Vulg. Cassiod. *propria gloriæ virtute*, Pelag. *ad gloriam et v.* Ar. pol. (k) ὃν 8. Ed. Vulg. item Æth. ἣν Pelag. (l) Vocabula varie transponuntur. ‖ ἡμῖν] ὑμῖν A. 66. 68. Syr. utr. Slav. 8. sed rec. in m.

δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε [m] θείας" κοινωνοὶ
φύσεως, [n] ἀποφυγόντες" τῆς ἐν [o] κόσμῳ [p] ἐν ἐπιθυμίᾳ"
φθορᾶς·) [q] Καὶ" [r] ∾ αὐτὸ τοῦτο δὲ" σπουδὴν [s] πᾶσαν" 5
παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε· ἐν τῇ πίστει ὑμῶν
τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, Ἐν δὲ τῇ γνώ- 6
σει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν,
ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν 7
φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην [t].
Ταῦτα γὰρ ὑμῖν [u] ὑπάρχοντα" [x] καὶ πλεονάζοντα", 8
οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ [y] ἀκάρπους" καθίστησιν [z] εἰς τὴν τοῦ
κυρίου ἡμῶν [a] ἰησοῦ χριστοῦ" ἐπίγνωσιν· Ὧι γὰρ μὴ 9
πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, [b] μυωπάζων", λήθην λα-
βὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ [c] ἁμαρτημάτων".
Διὸ μᾶλλον, [ἀδελφοὶ, σπουδάσατε [d] βεβαίαν ὑμῶν 10
τὴν [e] κλῆσιν" καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποι-
οῦντες οὐ μὴ [f] πταίσητέ" [g] ποτε".] Οὕτω γὰρ πλουσίως 11
ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν [h] αἰώνιον" βα-
σιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν [i] καὶ σωτῆρος" ἰησοῦ χριστοῦ.

---

[r] ∾ αὐτοὶ δὲ ∾ αὐτῷ δὲ τούτῳ ∾ αὐτοὶ δὲ τούτῳ. [c] ∾ ἁμαρτιῶν.

(m) = 61. (n) ἀποφυγῇ 66** (o) + τῷ AB. 69. (p) ἐπιθυμίᾳ 21. Mt. m. ἐπιθυμίας 43. 65. Syr. Copt. Vulg. Hier. Pelag. (*concupiscentiæ corruptionem s. concupiscentiam corruptionis.*) ἐπιθυμίας καὶ C. 27. 29. 69. Codex Stephani. Syr. p. Arm. Slav. (q) κατ' Conject. καὶ εἰς Slav. rec. (r) αὐτοὶ δὲ A. Æth. Vulg. αὐτοὶ δὲ τοῦτο 8. 73. Ed. αὐτοὶ δὲ τούτῳ Conject. αὐτῷ δὲ τούτῳ 13. 40. αὐτὸ δὲ τοῦτο 29. 68. 69. al. 9. et Barb. 4. Mt. a. k. l. Syr. Slav. Theoph. (s) = 41. 69. Theoph. Syr. p. habet c. ast. (t) + ἐν δὲ τῇ ἀγάπῃ τὴν παράκλησιν. 40. (u) παρόντα A. 73. al. 3. (Syr. Arr.) Vulg. Cyr. (x) = Æth. (y) ἀπράκτους 2. 40. Ed. Œc. (z) + ὑμᾶς Syr. Syr. p. c. ast. Arm. Slav. rec. Vulg. (a) = 40. Syr. p. (b) *manu tentans*, qs. ψηλαφῶν, Vulg. (c) A. 27. 29. 36. 66. 68. 73. al. 9. Mt. a. in ora. d. g. Damasc. (d) + ἵνα διὰ τῶν καλῶν (ὑμῶν) ἔργων et mox ποιεῖσθε A. 25. 36. 68. 69. 73. al. 3. Mt. c. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Syr. p. c. ast. Vulg. Beda. (non Ambr.) (e) παράκλησιν A. (f) πί-σητε 1. (g) = A. 73. Ambr. (h) ἐπουράνιον. 5. 14* (i) = 32. 57. 68. 69. et Barb. 3. Mt. χ. Ed.

12 Διὸ [k] ∾ οὐκ ἀμελήσω" [l] ἀεὶ ὑμᾶς" ὑπομιμνήσκειν περὶ
τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ πα-
13 ρούσῃ ἀληθείᾳ. Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν
τούτῳ τῷ [m] σκηνώματι", διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει·
14 Εἰδὼς, ὅτι [n] ταχινή" ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ [o] σκηνώμα-
τός" μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς ἐδή-
15 λωσέ μοι. [p] Σπουδάσω" δὲ ἑκάστοτε, ἔχειν ὑμᾶς [q] με-
τὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον [r], τὴν τούτων [s] μνήμην" ποιεῖσθαι.
16 Οὐ γὰρ [t] σεσοφισμένοις" μύθοις [u] ἐξακολουθήσαντες"
[x] ἐγνωρίσαμεν" ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ
δύναμιν [y] καὶ παρουσίαν", ἀλλ' [z] ἐπόπται" γενηθέντες
17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ
πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε
ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου
18 ὁ ἀγαπητὸς [a], εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. Καὶ ταύτην τὴν
φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν [b], σὺν
19 αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει [c] τῷ ἁγίῳ" *, Καὶ ἔχομεν βε-
βαιότερον [d] τὸν προφητικὸν λόγον", ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσ-
έχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν [e] αὐχμηρῷ" τόπῳ, ἕως

---

k ∾ μελλήσω. l ὑμᾶς ἀεί.

(k) ABC. 25. 27. 29. Copt. ap. W. Arm. Vulg. Photius ms. Suidas. Hesych. οὐ μελλήσω. 8. *non differam*, tol. Cassiod. (l) BC. Alii. Mt. a. g. 19. al. 9. Ed. Slav. 5. rec. Theoph. || ἀεὶ = 24. 28. 45. Mt. χ. Alii transp. (m) σώματι Syr. Æth. Arm. Slav. tol. κόσμῳ Erp. (n) ταχίστη 36. Codd. lat. (o) σώματος 61. 66* al. 4. Mt. a. in ora. d. Syr. (non Arr.) Arm. Slav. tol. Codd. lat. (p) σπουδάσωμεν 27. 56. Syr. Erp. (q) + ταῦτα καὶ 69. Theoph. + καὶ Syr. utr. Codd. lat. (r) + ἐκ τοῦ κόσμου Arm. (s) μνείαν 13. 68. Œc. (t) *doctas*, Vulg. *indoctas s. commenticias*, Vulg. ms. (u) = 61. (x) ἐγνώρισεν ἐν 25. 31. (y) τῆς παρουσίας Syr. p. (z) αὐτόπται Barb. I. (a) + μου, οὗτος ἐστὶν B. (b) + αὐτῷ Mt. l. Syr. Syr. p. c. ast. Vulg. (c) = Mt. χ. Ante ὄρει ponunt B. 13. Theoph. (d) τῶν προφητικῶν λόγων 6. (e) ἀχμηρῷ A. al. 4. Mt. ψ.

οὗ ἡμέρα [f] διαυγάσῃ", καὶ [g] φωσφόρος" ἀνατείλῃ ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν.] [Τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι 20
πᾶσα [h] προφητεία γραφῆς", ἰδίας [i] ἐπιλύσεως" [k] οὐ γί-
νεται". [l] Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ 21
προφητεία", ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλά-
λησαν [m] † ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται [n] ἐν τῷ λαῷ", ὡς 1
καὶ [o] ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισ-
άξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐ-
τοὺς [p] δεσπότην" ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν
ἀπώλειαν· (Καὶ πολλοὶ [q] ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς 2
[r] ἀσελγείαις", δι' [s] οὓς" ἡ [t] ὁδὸς" τῆς ἀληθείας βλασφημη-
θήσεται·) Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις [u] ὑμᾶς 3
ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ
ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ [x] νυστάζει". Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγ- 4
γέλων [y] ἁμαρτησάντων" οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς
[z] ζόφου" ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν [a] τηρουμένους".

---

[m] † οἱ. [r] ἀπωλείαις. [a] τετηρημένους.

(f) διαφαύσῃ 80. (g) ἑωσφόρος 69. Syr. p. græce in m. (h) γραφὴ προφητείας 69. *prophetia vel scripturæ*, tol. ‖ προφητεία ἰδίας γραφῆς ἐπιλύσεως οὐ γίνεται Arm. (i) διαλύσεως 9. ἐπηλύσεως s. ἐπιλεύσεως s. ἐμπνεύσεως Conject. (k) *indiget*, tol. (l) = Mt. k. ‖ ποτε προφητεία] προφητεία ποτε B. 31. 68. 69. alii. Mt. d. g. Theoph. (m) = ABC. 57. 61. 98. Alii. Mt. a. al. 8. Ed. Syr. p. ‖ οἱ ἅγιοι Θεοῦ] = Vigil. taps. οἱ Θεοῦ Arm. Auctor de promiss. Fulg. semel. ἀπὸ Θεοῦ B. 66** 68. 69. ἀπὸ Θεοῦ ἅγιοι. C. 27. 29. Copt. Æth. οἱ ἅγιοι ὑπὸ Θεοῦ Theoph. ἅγιοι τοῦ Θεοῦ A. (n) = 9. Cyr. (o) + νῦν Arm. (p) *Deum*, demidov. (q) + ζῶντες Arm. (r) ABC. 13. 25. 27. 36. 40. 42. 57. 61. 66. 68. 69. 73. 98. al. 40. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Chrys. Theoph. Œc. ms. Hier. ἀπωλείαις habent 43. 65. et pauci alii. (s) ὃς 2** 38. Barb. 4. (t) δόξα A. 9. Æth. (u) + εἰς Conject. Valkenari. *de vobis negotiabuntur*, Vulg. (x) νυστάξει. 31. 36. 57. 66** al. 20. et Barb. 5. Mt. d. f* g. Ed. (Æth.) Slav. 5. ant. Theoph. (y) παραπεσόντων 73. (z) ζόφῳ 68. (Sic, omisso σειραῖς, Jobius ap. Phot.) ζόφοις A. (a) B. (ap. Birch. apud quem τηρουμένους procul dubio loco τετηρημένους legendum est.) C. 14. 27.

5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὄγδοον νῶε
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν κόσμῳ
6 [b] ἀσεβῶν ἐπάξας· Καὶ πόλεις σοδόμων καὶ [c] γομόῤῥας″
τεφρώσας [d] καταστροφῇ″ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελ-
7 λόντων [e] ἀσεβεῖν″ τεθεικώς· Καὶ δίκαιον λὼτ καταπο-
νούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων [f] ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστρο-
8 φῆς ἐῤῥύσατο· (Βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος,
ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, [g] ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δι-
9 καίαν [h] ἀνόμοις″ ἔργοις ἐβασάνιζεν·) [Οἶδε κύριος εὐ-
σεβεῖς ἐκ [i] πειρασμοῦ″ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
10 κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν·] Μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω
σαρκὸς ἐν [k] ἐπιθυμίᾳ″ μιασμοῦ [l] πορευομένους″, καὶ
[m] κυριότητος″ καταφρονοῦντας. τολμηταὶ, αὐθάδεις,
11 [n] δόξας οὐ τρέμουσι″ βλασφημοῦντες· Ὅπου ἄγγελοι,
ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες [o], οὐ φέρουσι κατ᾽
12 [p] αὐτῶν″ [q] = παρὰ κυρίῳ″ βλάσφημον κρίσιν· Οὗτοι
δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα, [r] φυσικὰ″, [s] γεγεννημένα″ εἰς ἅλω-

---

[s] ∾ γεγενημένα.

---

29. 31. 36. 40. 42. 57. 61. 66. 68. 69. 98. al. 30. Mt. a. g. al. 8. Ed. κολαζομένους τηρεῖν s. τηρεῖσθαι A. (B. ap. Wetst.) 13. 25. 33. 65. 73. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. Ephr. Cyr. Damasc. Procop. ap. Niceph. Aug. Fulg. Auctor de promiss. Cassiod. φυλαττομένους τηρεῖν Jobius. (b) + κατὰ 40. 69. tol. Theoph. (c) γομόῤῥων. 5. 9. (d) = BC* 27. 29. 66** 68. Copt. (e) = 33* ἀσεβέσι B. 69. (f) + *injuria ac*, Vulg. non tol. (g) + *qui*, et mox: *cruciabant*, Vulg. item Æth. (h) ἀθέσμοις 40. 73. al. 3. Ephr. (i) πειρασμῶν 57. 69. al. 7. et Barh. 3. tol. Œc. in comm. (k) ἐπιθυμίαις C. 27. 29. 36. 68. al. 9. Ed. Syr. Copt. Arm. Ephr. Theoph. Hier. (l) πορευομένους 31. (m) κυριότητας 30. 45. 57. Ed. (n) *sectas non metuunt introducere*, Vulg. ed. (o) + ἀνθρώπων Mt. g. (p) ἑαυτῶν 9. Ar. pol. Slav. Vulg. (q) = 9. 18. 40. 65. 68. 69. 73. Mt. h. Syr. Erp. Copt. Arm. Æth. Syr. p. c. ast. Vulg. ed. παρὰ κυρίου 36. al. 5. Mt. d. Alii transp. (r) = 15. 18. 25. 36. Post γεγεν. ponunt ABC. 13. 29. 68. 69. Alii. Mt. h. *naturaliter*, Vulg. (s) = 9. Vulg. γεγενημένα A** 13. 36. 57. 66. ap. Birch. 68. 73. al. 14. pluresque. Mt. a. g. k** al. 7. Ed. (etiam St. 3.) Œc.

σιν καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ
φθορᾷ αὐτῶν [t] καταφθαρήσονται", [u] Κομιούμενοι" μι- 13
σθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ [x] τρυφὴν",
σπῖλοι καὶ μῶμοι, [y] ἐντρυφῶντες" ἐν ταῖς [z] ∾ ἀπάταις"
[a] αὐτῶν", συνευωχούμενοι ὑμῖν, Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες 14
μεστοὺς [b] μοιχαλίδος" καὶ [c] ∾ ἀκαταπαύστους" ἁμαρ-
τίας, [d] δελεάζοντες" ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν [e] γε-
γυμνασμένην" [f] πλεονεξίας" ἔχοντες, κατάρας τέκνα, Κα- 15
ταλιπόντες [g] † εὐθεῖαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθή-
σαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ [h] Βοσὸρ", [i] ὃς" μισθὸν
ἀδικίας ἠγάπησεν, Ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομί- 16
ας· ὑποζύγιον ἄφωνον, [k] ἐν ἀνθρώπου" φωνῇ φθεγξάμε-
νον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου [l] παραφρονίαν." Οὗτοί 17
εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, [m] καὶ ὁμίχλαι" ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνό-
μεναι· οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους [n] = εἰς αἰῶνα" τετήρη-
ται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δε- 18

---

[z] ∾ ἀγάπαις. [c] ∾ ἀκαταπαύστου. [f] ∾ πλεονεξίαις.
[g] † τήν. [m] νεφέλαι.

(t) καὶ φθαρήσονται ABC. 7. 27. 29. 68. Æth. Arm. Syr. p. harl* Codd. lat. item Ephr. (u) ἀδικούμενοι B. (x) τροφὴν Mt. g. Slav. (y) ἐντρυφῶντες Slav. (z) A** (correctio librarii ipsius.) B. Syr. Arr. (Æth.) Syr. p. in m. Vulg. Ephr. Auct. de sing. cler. ἀγνοίαις 27. 29. 66** (a) = Ar. pol. Vulg. ms. ‖ + σπιλάδες C. (b) μοιχαλίας A. 63. 68. 73. Copt. Vulg. corb. Ephr. Hier. Aug. Auct. de sing. cler. (c) 13. 25. 27. 40. 65. (cum 63.) 68. al. 4. et Barb. I. Mt. l. Ed. Æth. Ar. Slav. Vulg. ed. Ephr. Theoph. Auct. de sing. cler. Hier. Aug. (d) δελεάζοντας Mt. d. (e) γεγυμνασμένην Conject. (f) AC. 27. 29. 36. 40. 57. 66. ap. Birch. 73. al. 26. Mt. a* ut videtur. g. al. 4. Ed. Ephr. Theoph. in textu. πλεονεξίᾳ Verss. πλεονεξίαν 68. (g) = ABC. 40. 57. 69. 73. 98. al. 18. pluresque. Mt. a. g. al. 7. Ed. Ephr. (h) Βεώρ B. Barb. I. Syr. Erp. Arm. tol. Aug. (i) = ὃς et mox legunt ἠγάπησαν B. Arm. (k) ἐν ἀνθρώποις B. ἐξ οὐρανοῦ 57** (l) παρανομίαν 17. 40. 66** Arm. Slav. 3. παραφροσύνην 25. al. 5. Theoph. in comm. Œc. (m) ABC. 13. 27. 29. 31. 36. 40. 68. 73. al. 7. Mt. a. in textu. (rec. in m.) Erp. Syr. p. Copt. Æth. Vulg. Ephr. Œc. ed. Scholia gr. ap. Mt. Hier. Aug. Cassiod. νεφέλαι καὶ ὁμίχλαι Slav. 3. 7. ed. (n) = B. Syr. utr. (non Arr.) Copt. Æth. Vulg. Hier. Aug.

λεάζουσιν [o] ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, [p] † [q] ∞ ἀσελγείαις'',
τοὺς [r] ὀλίγως'' [s] ∞ ἀποφυγόντας'' τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρε-
19 φομένους· Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ
δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ
20 καὶ δεδούλωται. [t] Εἰ'' γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα
τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου [u] καὶ σωτῆρος'' ἰη-
σοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται,
γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων.
21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς, μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς
[x] δικαιοσύνης'', ἢ ἐπιγνοῦσιν [y] ἐπιστρέψαι'' [z] ἐκ'' τῆς
22 παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. Συμβέβηκε [a] δὲ''
αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας
ἐπὶ τὸ ἴδιον [b] ἐξέραμα''· καί· ὗς λουσαμένη, εἰς [c] κύ-
λισμα'' βορβόρου.]
1 [Ταύτην [d] ἤδη'', ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολὴν, ἐν [e] αἷς'' διεγείρω ὑμῶν ἐν [f] ὑπομνήσει'' τὴν
2 εἰλικρινῆ διάνοιαν· Μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημά-

---

[p] † ἐν. [q] ∞ * ἀσελγείας. [r] ὄντως. [s] ∞ ἀποφεύγοντας.

(o) *in luxurias carnalis desiderii* Slav. ed. ἐν ἐπιθυμίᾳ 65. (c. 67.) Slav. ‖ ἐν ἀσελγείαις, ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς Arm. Œc. et Theoph. in comm. semel. (p) = Codd. pæne omnes. Ed. (etiam St. 3.) Verss. (q) 27. 29. 66** 68. 69. 73. al. 5. et Barb. 4. Mt. b. Syr. utr. Slav. 5. Vulg. Ephr. Hier. Aug. (r) AB. 8. 9. 19. in m. 25. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Ephr. Aug. Hier. ὀλίγον 32. 42. 57. 69. Ed. ὄντας 40. 64. Mt. c. ‖ Rec. habent Arm. Ar. pol. Theoph. Œc. in textu et comm. (s) ABC. 5. 7. 27. 66** 68. Syr. Erp. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. Theoph. (t) οἱ et mox ante γέγονεν + καὶ 27. 29. 33** item absque καὶ 68. Mt. a. in textu. m. (u) = 19. 21. 67. Codd. syr. Arr. Copt. Æth. (x) ἀληθείας 5. Cyr. ζωῆς 18. (y) ὑποστρέψαι C. 15. 18. 66** 68. Damasc. εἰς τὰ ὀπίσω ἀνακάμψαι A. 5. 8. 25. 33. in m. Ed. Syr. utr. Æth. Vulg. Ephr. Cyr. Chrys. Aug. Hier. Cæsar. arelat. Auct. de promiss. ἐπιστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω 9. 69. Arm. Slav. ed. Theoph. (z) ἀπὸ A. 5. 8. 69. Ephr. (a) = AB. γὰρ. Vulg. Aug. (b) ἐξέραμα 3. 64. 93. Ed. ἔμετον 69. ἔμετον Ephr. Theoph. (c) κύλισμον B. 29. 66** 69. (d) = Arm. *ecce*, (ἰδε) Vulg. (e) ᾗ demidov. (f) ἐπιγνώσει 34.

των ὑπὸ τῶν [g] ἁγίων" προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστό-
λων [h] ∾ ἡμῶν" ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· Τοῦτο 3
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' [i] ἐσχάτου" τῶν
ἡμερῶν [k] ÷ ἐν ἐμπαιγμονῇ" ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας
[l] ἐπιθυμίας αὐτῶν" πορευόμενοι, Καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ἡ 4
ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πα-
τέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρχῆς
κτίσεως. Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο [m] θέλοντας", 5
ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι'
ὕδατος [n] συνεστῶσα", τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, Δι' [o] ὧν" ὁ 6
τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. Οἱ δὲ νῦν 7
οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ [p] τῷ αὐτῷ" λόγῳ τεθησαυρισμένοι [q] εἰσὶ,
πυρὶ" τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ [r] ἀπωλείας"
τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. [s] Ἓν δὲ τοῦτο" μὴ λανθανέτω 8
ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα [t] παρὰ" κυρίῳ ὡς χί-

---

[h] ∾ ὑμῶν. [l] αὐτῶν ἐπιθυμίας. [p] ∾ τῷ αὐτῷ.

(g) = 36. al. 4. Mt. d. (h) = 29. harl* ὑμῶν AC. 25. 31. 36. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 73. al. 16. Mt. a. g. al. β. Ed. Arm. Ar. pol. Slav. Vulg. Theoph. Œc. ed. ‖ *præceptum Domini nostri et salv. nostri, quod per Apostolos* Syr. utr. item Erp. *præceptum apostolorum Domini J. C. servatoris nostri,* Æth. προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων ὑμῶν· τῆς ἐντολῆς (*et præceptorum,* Vulg.) τοῦ κυρίου Arm. Vulg. ‖ Post ἐντολῆς + καὶ Conject. Sic saltim interpretatur Œc. ‖ Ante τῶν ἀποστόλων + διὰ Conject. (i) ἐσχάτων AB. 68. 69. al. 3. Mt. b. Hippol. Chrys. Antioch. Theoph. ἐσχάτῳ C. (k) + ABC. 27. 29. 36. 40. 68. 73. al. 4. item (absque ἐν) Mt. m. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Chrys. Cyr. Aug. Hier. Cassiod. + ἐν ἐμπαιγμῷ οἱ. Antioch. (l) BC. 31. 40. 57. 66. 68. Alii. Mt. a. g. al. 6. Ed. Theoph. (m) θιλοντὰς Sic, omisso τοῦτο, Mt. d. ‖ + εἰδέναι 40. (n) συνεστῶτα 14** 29. 38. Barb. 4. συνεστώσης B. συνεστῶσαι, omisso antea γῆ, Mt. g. (o) ὃν s. οὗ sc. λόγου Aug. οὗ sc. ὕδατος Ar. pol. (p) BC. 31. 36. 40. 57. 66* 68. 73. al. 30. Mt. a. g. al. 8. Ed. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Theoph. τοῦ αὐτοῦ 20. αὐτοῦ 65. (cum 64.) Ed. (etiam St. 3.) Œc. ed. τῷ 45. ap. Beng. (q) εἰσὶν, ἐν πυρὶ C* 27. 29. 68. al. 3. Mt. m* εἰσὶ πυρὶ, commate postposito, 98. Mt. a. (r) ἀσεβείας A. (s) ἐν δὲ τούτῳ 40. (t) = 25. 69. Syr. p. Auct. de promiss. item (sed κυρίου) Arm. Iren.

9 λια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. Οὐ βραδύνει
[u] = ὁ″ κύριος [x] τῆς ἐπαγγελίας″, ὥς τινες βραδυτῆτα
ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ [y] ∞ εἰς ἡμᾶς″, μὴ βου-
λόμενός [z] τινας″ ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετά-
10 νοιαν χωρῆσαι. Ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης [a] †,
ἐν ᾗ [b] = οἱ″ οὐρανοὶ [c] ῥοιζηδὸν″ παρελεύσονται, [d] στοι-
χεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται″, [e] καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
11 αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται″. Τούτων [f] οὖν″ [g] πάντων″
12 λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν [h] ὑμᾶς″ * Ἐν ἁγίαις
ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις; * προσδοκῶντας [i] [k] καὶ
σπεύδοντας″ [l] τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ [m] Θεοῦ″ ἡμέρας,
δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα
13 καυσούμενα [n] [o] τήκεται.″ Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν
καινὴν [p] κατὰ τὸ ἐπάγγελμα″ αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν
οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
14 Διὸ, ἀγαπητοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε

---

[y] ∞ εἰς ὑμᾶς ∞ δι' ὑμᾶς. [a] † ἐν νυκτὶ.

(u) = ABC. al. 3. Mt. a* (x) = Vulg. ms. (y) εἰς ὑμᾶς BC. 27. 31. 40. al. 4. Mt. k. Erp. δι' ὑμᾶς A. 5. 13. 73. Syr. utr. (non Arr.) Æth. Vulg. corb. Aug. Fulg. (z) τινα 43. Mt. a. c. corb. tol. Theoph. Aug. Fulg. (a) = AB 13. 25. 27. 29. 39. 40. 66** 68. Ed. Syr. (Erp.) Copt. Æth. Arm. Vulg. Cyr. Didym. Aug. Pelag. (b) = A. 40. 65. (c. al. 5.) 69. al. 6. pluresve. Mt. g. al. 5. Ed. (c) ῥυζηδὸν A. 68. al. 4. Mt. g. ῥιζηδὸν 40. radicitus, Slav. 5. ῥηζιδὸν 13. (d) = 4* al. 4. καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται Barb. 8! (e) = harl. Pelag. Cassiod. ut videtur. ‖ ἔργα = 69* Œc. ed. in comm. ‖ κατακαήσονται] εὑρεθήσεται B. 27. 29. 66** Mt. g. ἀφανισθήσονται C. Syr. utr. (f) γὰρ Syr. p. in m. ℞ 5. 16. 20. οὕτως B. 69. al. 3. item 31. ℞ οὕτως 7. 9. 27. Mt. d. Syr. p. Arm. (g) = 69. (h) ἡμᾶς 23. 25. Mt. c. k. Ar. pol. Slav. 8. ant. Theoph. Pelag. ‖ ὑμᾶς ἐν ἀγ. jungit Vulg. Aug. Pel. (i) + καὶ φεύγοντας Syr. p. ‖ *properantes attingere*, Arm. (k) = 4. Post ἡμέρας ponit 98. (l) + *ad* s. *in*, Vulg. Latt. (m) κυρίου 27. 29. 39. 66** 68. Mt. a** d. Ar. pol. Arm. Vulg. Cyr. sæpe. Cosmas. Damasc. Catena gr. Aug. Pelag. Auct. de promiss. (n) + λυόμενα 13. (o) τακήσεται C. 25. 36. 40. 57. al. 7. Mt. d. Ed. Vers. item Theoph. (p) κατὰ τὰ ἐπαγγέλματα 5. Copt. Vulg. Cyr. Didym. Aug. καὶ τὰ ἐπαγγέλματα A. corb. harl. Vulg. ms. et sixtina. Hier. Beda.

ἄσπιλοι καὶ [q] ∾ ἀμώμητοι" αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ,
Καὶ τὴν τοῦ κυρίου [r] ἡμῶν" μακροθυμίαν, σωτηρίαν 15
ἡγεῖσθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς παῦλος
κατὰ τὴν [s] αὐτῷ" δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, Ὡς 16
καὶ ἐν πάσαις [t] — ταῖς" ἐπιστολαῖς, [u] λαλῶν ἐν αὐ-
ταῖς" περὶ τούτων· ἐν [x] ∾ οἷς" ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ
οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς
λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς 17
οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες, φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ
τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ
ἰδίου στηριγμοῦ· Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ [y] γνώσει" 18
τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ [z]. αὐτῷ ἡ
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς [a] ἡμέραν αἰῶνος" · [b] — ἀμήν.]

---

[q] ∾ ἄμωμοι. [x] ∾ αἷς.

(q) A. 6. 13. 25. 36. 65. 68. 69. Phot. *immaculati*, Vulg. item Syr. Arr. (r) = 36. 40. al. 4. Syr. Erp. Arm. (s) = 68. Post δοθ. pon. ABC. alii. (t) = AB. Mt. e. (u) λαλεῖ Arm. (x) AB. 25. 27. 31. 68. 69. 73. al. 4. Mt. k. m. Syr. utr. Arr. Theoph. (y) πίστει 31. (z) + καὶ θεοῦ πατρὸς 9. 40. 69. Syr. utr. (non Arr.) Theoph. (a) τοὺς αἰῶνας 28. ἡμέρας αἰῶνος s. αἰώνων 19. 20. 69. Syr. Alii aliter. (b) = B. 10. 61. harl* ‖ Subnotationes: πέτρου β. AB. πέτρου καθολικὴ C. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πέτρου ἐπιστολὴ β. Alii. ‖ στίχ. ρνδ. s. ρξ.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 Ὃ ΗΝ ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν
2 ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· (Καὶ ἡ ζωὴ
ἐφανερώθη, καὶ [a] ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ
ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς
3 τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη [b] ἡμῖν·) Ὃ ἑωράκαμεν καὶ
ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν [c] ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοι-
νωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία [d] δὲ" ἡ [e] ἡμε-
τέρα" μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ
4 χριστοῦ. Καὶ ταῦτα γράφομεν [f] ∾ ὑμῖν", ἵνα [g] ἡ
χαρὰ [h] ὑμῶν" ᾖ πεπληρωμένη.
5 Καὶ [i] ∾ αὕτη ἐστὶν" ἡ [k] ἀγγελία", ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ'
αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι,
6 καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. Ἐὰν εἴπωμεν,

---

[f] ∾ ἡμεῖς. [i] ∾ ἔστιν αὕτη. [k] ∾ ἐπαγγελία.

(a) + ὃ B. 40. (b) + ἐν 9. 13. Aug. (c) + καὶ ABC. 7. 13. 40. 68. Syr. Syr. p. c. ast. Sahid. Vulg. ms. Aug. semel. (d) = C. 13. 27. 29. 69. Barb. 1. Sahid. Æth. Syr. p. Vulg. Aug. (e) ὑμετέρα Slav. ms. harl* ‖ + ἡ 25. Arm. Vulg. Aug. Ambr. (f) A*B 13. harl* ‖ = Sahid. (g) + καὶ 17. Slav. 5. ant. + *gaudeatis et*, Arm. ed. in ora. Vulg ed. corb. (h) ἡμῶν 31. 40. 57. Alii. Mt. d. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. tol. harl. Codd. lat. Theoph. et Œc. in comm. ἡμῶν ἐν ὑμῖν Syr. Erp. (i) BC. 31. 40. 57. 66. 69. 98. al. 14. et Barb. 6. Mt. d. g. l. al. 3. Ed. Syr. p. Theoph. Œc. Scholia gr. ap. Mt. αὕτη = 30. (k) A. 25. 36. 66* 98. al. 36. et Barb. 7. Mt. a. d. g. l. al. 3. Ed. (Syr. Arr. Æth. Vulg.) Didym. Œc. in comm.

ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει πε-
ριπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν·
Ἐὰν [l] δὲ" ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν 7
τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' [m] ἀλλήλων", καὶ τὸ
αἷμα ἰησοῦ [n] — χριστοῦ" [o] τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ" [p] καθαρί-
ζει" ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.] [Ἐὰν εἴπωμεν, 8
ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ
ἀλήθεια [q] [r] ∾ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν"· Ἐὰν ὁμολογῶμεν 9
τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
ἀδικίας. Ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύ- 10
στην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν
ἡμῖν [s]. Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ 1
ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, [t] παράκλητον" ἔχομεν
πρὸς τὸν [u] πατέρα", ἰησοῦν χριστὸν [x] δίκαιον· Καὶ αὐ- 2
τὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν
ἡμετέρων δὲ [y] μόνον", ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν 3
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. Ὁ λέγων· [z] ἔγνωκα αὐ- 4
τὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ,
[a] — καὶ" ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια [b] οὐκ ἔστιν· Ὃς δ' ἂν 5
τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, [c] ἀληθῶς." ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη

---

[r] ∾ ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν.

(l) = 29. 66** harl* (m) αὐτοῦ A* ut videtur. Æth. tol. Codd. lat. Didym. Œc. in comm. Tert. Utrumque habet Clem. *cum Deo*, harl. (n) = 29. 69* Syr. (non Arr.) Syr. p. habet. c. ast. Arm. Æth. Sahid. Vulg. ms. Clem. Hier. Leo. (o) = Æth. (p) καθαρίσει 5. Mt. b. e. m. καθαριεῖ 6. 7. 29. 66** Copt. Sahid. Aug. (q) + τοῦ θεοῦ 69. Syr. p. (r) AC. 31. 65. 69. Mt. g. Arm. Vulg. Theoph. Hier. Aug. Alii. (s) + μένων Arm. (t) μεσίτην Slav. ed. (u) θεὸν Arm. κύριον Ar. pol. (x) + καὶ ἄμωμον Arm. (y) μόνων B. 66* al. 5. Mt. f* Orig. (z) + ὅτι AB. 25. 27. 65. (c. al. 3.) 66** 68. 69. al. 2. Mt. a. f. Slav. Clem. semel. Theoph. Cypr. Lucif. Aug. Ambr. (a) = A. 27. 29. (b) + τοῦ θεοῦ 8. 25. Æth. αὐτῷ 19. (c) = 27. 29. 66**

τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐ-
6 τῷ ἐσμέν [d]. Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς
ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς [e] οὕτως″ περιπατεῖν.]
7 [[f] Ἀγαπητοί″, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντο-
λὴν [g] παλαιὰν″, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ πα-
λαιά ἐστιν ὁ λόγος, ὃν ἠκούσατε [h] = ἀπ' ἀρχῆς.″
8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, * ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν
αὐτῷ, καὶ ἐν [i] ∾ ὑμῖν· ὅτι ἡ [k] σκοτία″ [l] παράγεται″,
9 καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ
φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, [m] ἐν τῇ σκο-
10 τίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ [n] σκάνδαλον″ [o] ἐν αὐτῷ οὐκ
11 ἔστιν″. Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ
ἐστὶ καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπά-
γει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε [p] τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ″.
12 [q] Γράφω″ ὑμῖν, [r] τεκνία″, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ
ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
13 [s] Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρ-
χῆς.″ γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονη-
ρόν· [t] ∾ γράφω″ ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πα-

---

[f] ∾ ἀδελφοί. [i] ∾ ἡμῖν. [t] ∾ ἔγραψα.

(d) + *si in illo perfecti fuerimus*, Vulg. ms. Aug. (e) = AB. 65. (cum 3.) Barb. 1. Æth. Vulg. Clem. Cyr. Cypr. Aug. Hier. Fulg. (f) A BC. 25. 27. 29. 40. 65. 68. al. 6. et Barb. 1. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Slav. Vulg. Didym. Theoph. Aug. Beda. (g) = harl* (h) = ABC. 27. 29. 39. 40. 65. (c. al. 2.) 68. Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Theoph. ut videtur. Aug. Cassiod. (i) ἡμῖν A. 29. 31. 76* al. 5. tol. Codd. lat. Hier. (k) σκιὰ A. Sic vs. 9. Mt. d. in textu. (l) παραγίνεται 65. (c. al. 3.) (m) + ψεύστης ἐστὶ καὶ 15. 43. Mt. a. Æth. Arm. Scholia gr. Cypr. (n) σκοτία 39. in m. (o) οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ AC. Mt. l. Lucif. (p) αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς 3. 57. Mt. f. Ed. (q) ἔγραψα Barb. 3. (r) παιδία 27. 29. 66** 68. al. 3. et Barb. 3. Mt. a. in ora. h. m. (s) = 4* ‖ γράφω] ἔγραψα 5. 25. ‖ τὸν] τὸ harl. αὐτὸν Conject. Etiam vs. 14. (t) ἔγραψα AC. 14* 27. 29. 36. 40. 61. 66**

τέρα. [u]Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν 14
ἀπ' ἀρχῆς". [x]ἔγραψα" ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί
ἐστε, καὶ ὁ λόγος [y]τοῦ Θεοῦ" ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενι-
κήκατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ 15
τὰ ἐν τῷ κόσμῳ: ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν
ἡ ἀγάπη τοῦ [z]πατρὸς" ἐν αὐτῷ· Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ 16
κόσμῳ, [a]ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς", καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν
ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. Καὶ ὁ κόσμος 17
παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία [b]— αὐτοῦ·" ὁ δὲ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα][c]. Παιδία, 18
[ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε, [d]ὅτι" [e]ὁ"
ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γε-
γόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ 19
ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ
ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα [f]φανερω-
θῶσιν", ὅτι οὐκ εἰσὶ [g]πάντες" ἐξ ἡμῶν. Καὶ ὑμεῖς 20
χρίσμα ἔχετε [h]ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα".
Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' 21

---

68. 69. 98. al. 7. et Barb. 8. Mt. b. c. m. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Cyr. Photius. Theoph. Orig. int. ‖ Latini tam γράφω quam ἔγραψα vertunt *scribo*. (u) = (Bas. 3. Millii et Bengelii, id est Wetstenii 4. Sed Wetstenius hanc omissionem refert ad versum præcedentem. Vide not. s.) Ed. Vulg. ed. Sed habent harl. demidov. Aug. Beda. (x) γράφω Arm. ed. in m. (y) = B. Sahid. (z) Θεοῦ AC. 13. 65. (c. 3. 43.) Copt. Æth. harl. Cyr. (Sed non Orig. nec ullus Patrum latinorum.) ‖ Θεοῦ καὶ πατρὸς 36. al. 3. (a) *concupiscentia carnis est*, et mox + *quæ: non est* (s. *sunt*) *ex Patre*, Vulg. et Latt. omnes. (b) = A. 13. 27. 29. 66** Arm. Orig. (c) + *quomodo et Deus manet in æternum*, Sahid. tol. Cypr. sæpe. Lucif. Aug. sæpe. Vict. tun. Ruricius. Zeno. Sed non Hier. Gelas. (d) = A. 17. Mt. d. Æth. (Sed non Orig. nec Iren Cypr. Lucif. Aug. alii.) (e) = C. 3. Orig. (f) φανερώθη 69. Syr. Syr. p. in m. (g) = 69. Syr. utr. (non Arr.) Iren. Cassiod. (h) ἀπὸ τοῦ ἁγίου οἴδατε πάντες B. *a Sancto, ut ipsi vobis manifesti sitis*, Aug. ‖ πάντα] *omnem hominem*, Syr. πάντες 9. πάντες ὑμεῖς Sahid.

ὅτι οἴδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι [i] πᾶν ψεῦδος" ἐκ τῆς ἀλη-
22 θείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστιν [k] ὁ" ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρ-
νούμενος, ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; [l] οὗτός ἐστιν
ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν."
23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει·
24 [m] ✠ ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει." Ὑμεῖς [n] = οὖν" ὃ
ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν
μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ
25 [o] ἐν" τῷ [p] πατρὶ" μενεῖτε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγε-
λία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.
26 Ταῦτα [q] ἔγραψα" ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.
27 Καὶ ὑμεῖς τὸ [r] χρίσμα" ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, [s] ∾ ἐν
ὑμῖν μένει", καὶ οὐ χρείαν ἔχετε, ἵνα τις διδάσκῃ [t] ὑμᾶς·
ἀλλ' ὡς" τὸ [u] ∾ αὐτὸ" [x] χρίσμα" διδάσκει ὑμᾶς περὶ
πάντων, [y] καὶ" ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ [z] ἔστι" ψεῦδος·
* [a] καὶ" καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, [b] ∾ μενεῖτε" ἐν αὐτῷ.

---

[s] ∾ μένει ἐν ὑμῖν. [u] ∾ αὐτοῦ. [b] ∾ μένετε.

(i) πᾶς ψεύστης Copt. (k) = 69* Syr. utr. (sed post. habet in m.) (l) = Aug. ‖ τὸν πατέρα καὶ = 69. ‖ υἱὸν + ἀρνεῖται. Cyr. (m) + ABC. 13. 25. 27. 29. 36. 63. in m. 65. (cum 3. 64.) 66** in m. 68. 69. al. 11. et Barb. 1. Mt. a. l. m. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Clem. Orig. ter. Melet. Ath. Cyr. hier. et alex. Theoph. Vigil. taps. Pelag. Cerealis. Cassian. ὁ ὁμολ. τ. υ., κ. τ. πατέρα ὁμολογεῖ Euthal. in capitulis. Epiph. Cyr. alicubi. *qui* (s. *et qui* s. *qui autem*) *confitetur filium, et filium et patrem habet.* Cypr. Hilar. Faustin. Lucif. Aug. Vigil. taps. alicubi. Beda. ‖ Nil addunt Ar. pol. harl. et alii codd. lat. (n) = ABC. 13. 27. 29. 66** 68. 69. 76. Barb. 1. Mt. e. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. Cyr. ⅋ Sahid. (o) = Slav. Vulg. Aug. Vigil. (p) πνεύματι 31. (q) γράφω Sahid. (r) χάρισμα B. 10** (s) ABC. alii. Arm. Ath. Cyr. ‖ μένει] μενέτω 13. 27. 29. 66** 68. 69. al. 5. et Barb. 1. Ed. Vulg. Theoph. Aug. Hier. (t) ὑμᾶς ἄλλος. 68. ‖ ὡς = B. 25. Sahid. Æth. Hier. Aug. (u) αὐτοῦ 25. 27. 29. 36. 68. 69. al. 9. et Barb. 1. Ed. Syr. utr. (*quæ est a Deo*, Syr.) Erp. Æth. Arm. Sahid. Vulg. Ath. Cyr. Aug. Fulg. non Hier. (x) χάρισμα 10** πνεῦμα 25. Barb. 1. Copt. Æth. Cyr. semel. Sic interpretantur Scholia gr. (y) = Sahid. (z) ἔσται Mt. a. (a) = A. Aug. (b) μένετε ABC. 27. 29. 40. 68. alii et Barb. 1. Ed. Photius. Cyr. item Vers. (Arm. ed. in m.)

Καὶ νῦν, τεκνία [c], μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα [d] ὅταν″ φα- 28
νερωθῇ, [e] ἔχωμεν″ παῤῥησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ'
αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.
Ἐὰν [f] εἰδῆτε″, ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε, ὅτι [g] πᾶς 29
ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. Ἴδετε, 1
ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ
κληθῶμεν [h]. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει [i] ἡμᾶς″,
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, 2
καὶ οὔπω ἐφανερώθη, τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν [k] = δὲ″,
ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα
αὐτὸν, καθώς ἐστι. Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύ- 3
την ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός
ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν 4
ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Καὶ [l] οἴ- 5
δατε″, ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα [m] τὰς″ ἁμαρτίας
[n] = ἡμῶν″ ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. Πᾶς 6
ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· [o] πᾶς ὁ ἁμαρτάνων,
οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. [p] Τεκνία″, μη- 7
δεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός
ἐστι, [q] καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν″. Ὁ ποιῶν τὴν 8

(c) + μου 40. al. 3. Mt. g. Syr. Ar. pol. Æth. (d) ἐὰν ABC. 13. 26. 27. 29. 36. Copt. Sahid. (e) σχῶμεν B. 27. 40. 66** 68. al. 2. Ed. Theoph. (f) ἴδητε A. 40. 57. 66* 68. al. 15. Mt. g. al. 6. Ed. Copt. Æth. Theoph. (g) + καὶ AC. 13. 68. al. 3. Ed. Syr. Vulg. ed. non Aug. (h) + καί ἐσμεν ABC. 13. 25. 27. 29. 36. 66** 68. 69. al. 8. et Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Theoph. Œc. in comm. Aug. (i) ὑμᾶς 31. 40. 57. 61. 66. 68. al. 17. Mt. g. al. 5. Ed. Ar. pol Slav. 8. aut. Œc. (k) = ABC. 68. Arm. Sahid. Syr. p. Slav. 5. Vulg. Orig. Didym. Tert. Aug. Ambr. semel. Facund. Hier. bis. (alibi: *enim*, alibi: *autem*). (l) οἴδαμεν 40. Mt. a. Sahid. Arm. tol. Codd. lat. Fulg. (m) = A. (n) = AB. 27. 66** Barb. Copt. Sahid. Æth. Arm. Syr. p. tol. harl. Vulg. ms. Tert. Aug. Fulg. item Cassiod. (o) + καὶ 38. 67. in m. 98. in m. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 8. Vulg. ed. Orig. ed. Theoph. Aug. semel. (p) παιδία AC. 27. 29. Copt. Syr. p. Arm. ‖ + μου 15. 26. 36. 68. Syr. Ar. pol. Æth. Sahid. (q) = 4. 23. 27. 29. Mt. c. l. Lucif. non Tert.

ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ
διάβολος ἁμαρτάνει· εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς [r] τοῦ
9 Θεοῦ", ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.] [Πᾶς ὁ
γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι
σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρ-
10 τάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. Ἐν τούτῳ φανερά
ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου·
πᾶς ὁ μὴ [s] ποιῶν δικαιοσύνην", οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ,
11 καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ [t] ἀγγελία", ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγα-
12 πῶμεν ἀλλήλους· Οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν,
καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· [u] καὶ χάριν τίνος ἔσφα-
ξεν αὐτόν;" ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ
13 ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. [x] Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί
14 [y] = μου", εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν,
ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι
ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν [z] — τὸν ἀδελ-
15 φόν", μένει ἐν τῷ θανάτῳ. Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ [a], ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ [b] οἴδατε", ὅτι πᾶς ἀν-
θρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν [c] αὐτῷ" μένουσαν.
16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην [d], ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν

(r) = 13. (s) ὁ δίκαιος Syr. p. in m. Sahid. Vulg. (non harl. tol.) Orig. Tert. Cypr. Lucif. Aug. || ποιῶν] + τὴν A. 31. 66** 98. al. 5. Mt. d. g. Ed. (t) ἐπαγγελία C. 27. 29. 40. 66** 69. al. 6. Mt. c. Copt. Sahid. Syr. p. etiam græce in m. Æth. Slav. 5. ant. Cyr. Œc. in textu. Lucif. *mandatum*, harl. (u) = Æth. (x) + καὶ C. 66** al. 4. Mt. a. Syr. (non Arr.) Arm. Æth. (y) = ABC. 13. 27. 29. 66** 68. al. 4. Arm. Vulg. Didym. Lucif. Aug. ἡμῶν Æth. (z) = AB. 27. 29. Sahid. (teste Münter.) Arm. Vulg. Didym. Lucif. Aug. (non Cassiod.) τοὺς ἀδελφοὺς 15. τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 4** 69. al. 3. Mt. a. d. k. Syr. utr. Arr. Æth. Copt. Sahid. (ap. Woide.) (a) + *sine causa*, Valerian. Salvian. Auctor operis imperf. (b) οἴδαμεν 4. Copt. Sahid. Theoph. (c) ἑαυτῷ AB. al. multi. Mt. a. al. 7. Ed. (d) + τοῦ Θεοῦ 52. Ed. Arm. Vulg. (non Aug.) τοῦ χριστοῦ Erp. αὐτοῦ tol. Ambrosiast. Vigil. taps. αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς Syr.

τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς [e] τιθέναι''. Ὃς δ' ἂν ἔχῃ [f] τὸν βίον 17
τοῦ κόσμου [g], καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ [h] ἀπ' αὐτοῦ'',
πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ [i] μένει'' [k] ἐν'' αὐτῷ; Τεκνία 18
[l] = μου'', μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ [m] ⁜ τῇ'' γλώσσῃ,
ἀλλ' [n] ⁜ ἐν'' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

[o] — Καὶ'' ἐν τούτῳ [p] ∾ γινώσκομεν'', ὅτι ἐκ τῆς 19
ἀληθείας [q] ἐσμὲν'', καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν [r] τὰς
καρδίας'' ἡμῶν, Ὅτι, ἐὰν [s] καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρ- 20
δία [t], [u] ὅτι'' μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν,
καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ [x] καρδία'' 21
[y] ἡμῶν'' μὴ καταγινώσκῃ [z] ἡμῶν'', παῤῥησίαν [a] ἔχομεν''
πρὸς τὸν Θεὸν, Καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν [b] παρ''' 22
αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ
ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐ- 23
τοῦ, ἵνα [c] ∾ πιστεύσωμεν'' τῷ [d] ὀνόματι τοῦ υἱοῦ'' αὐ-

---

[p] ∾ γνωσόμεθα. [c] ∾ πιστεύωμεν.

(e) θεῖναι ABC. 27. 29. 68. al. 2. (f) + ὅλον 43. Mt. c. (g) + τούτου 22. Copt. Sahid. Vulg. ed. (h) = 57* al. 8. et Barb. 3. Mt. d. Ed. Cæsar. arel. (i) μενεῖ B. 3. Mt. f. g. (k) ἐπ' 43. al. 3. Mt. a. Ed. Œc. ed. (l) = ABC. 29. 65. (c. al. 3.) 66** 68. 69* al. 3. Arm. Syr. p. Clem. Damasc. Aug. (m) + ABC. 40. 57. 61. 68. 69. 98** Alii multi. Mt. a. g. al. 6. Ed. Theoph. (n) + AC. 25. 27. 29. 31. 40. 61. 68. 69. al. 20. Mt. a. in ora. al. 6. Clem. Theoph. Œc. in comm. (o) = ABC. 33. 40. 65. (c. al. 2.) Copt. Vulg. (non Aug.) Clem. (p) AB. 27. 29. 40. 66** 68. 69. al. 7. Copt. Sahid. Arm. item Syr. Arr. Clem. Damasc. Œc. in comm. γινωσκόμεθα 9. Syr. p. Clem. (q) ἐστιν αὐτὸς Æth. (r) τὴν καρδίαν A*B. 66** Aug. (s) + μὴ harl. tol. (t) + ἡμῶν Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. ed. Aug. Hesych. (u) = A. 33. 63. Copt. Sahid. Vulg. item Arm. Œc. Aug. ὅτι Conject. *et scimus quia*, Hesych. *quanto magis Deus, qui etc.* Syr. *utique*, Erp. (x) συνείδησις Orig. bis. et ap. Niceph. Sic interpretatur Œc. (y) = AB. 13. 27. 30. 66** Vulg. ms. Aug. alicubi. Sed habent Cypr. Hier. alii. (z) = BC. 68. Orig. bis et. ap. Niceph. (a) ἔχωμεν 17. ἔχει B. 29. (b) ἀπ' ABC. 13. 27. 29. 33. 68. 69. Sed non Orig. (c) AC. 13. 25. 27. 66** 68. 69. al. 8. et Barb. 1. Mt. a. k. item c. d. tz. (d) υἱῷ et mox χριστῷ 13. 65. (cum 3. 67.) al.

τοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς
24 ἔδωκεν ἐντολὴν [e] ἡμῖν". Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐ-
τοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ [f]· καὶ ἐν τούτῳ
γινώσκομεν, ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος, οὗ
[g] ἡμῖν ἔδωκεν".

1 Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὅτι
πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.
2 Ἐν τούτῳ [h] ∾ γινώσκετε" τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· [i] πᾶν
πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ [k] ἐληλυθό-
3 τα", ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι· [l] Καὶ πᾶν [m] πνεῦμα" [n] ὃ μὴ
ὁμολογεῖ [o] — τὸν" [p] ἰησοῦν" [q] † [r] †, [s] ἐκ" τοῦ θεοῦ οὐκ

---

[h] ∾ γινώσκεται. [q] † χριστὸν. [r] † ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα.

---

4. et Barb. 1. Æth. ‖ τοῦ υἱοῦ = A. 43. Cod. Slav. ap. Alt. (e) = 40. 57. 61. 65. (c. al. 5.) 98. al. 23. et Barb. 6. Mt. a. in textu. g. al. 4. Ed. Œc. ed. Ante ἐντολὴν pon. Mt. l. tz. (f) + μένει Ed. Copt. Sahid. (g) ἔδωκεν ἡμῖν 57. 68. 69. al. 7. plúresve. Mt. d. g. Ed. Cyr. Theoph. Œc. (h) 27. 31. 40. 57. 66* 68. 98. al. 17. Mt. a** g. al. 4. Ed. Syr. Erp. Vulg. Cyr. Theoph, Aug. (non Iren. Lucif.) γινώσκομεν 9. 14* 69. (i) πᾶν . . . ἐστι, Καὶ = 3. 40. (k) ἐληλυθέναι B. Mt. c. (Syr. Arr.) Æth. Vulg. Theodoret. Iren. Cypr. Aug. Ambr. Leo. Fulg. Alii. (l) Καὶ πᾶν . . οὐκ ἔστι = 41* 61. Cyr. semel. Quidam ap. Socratem, Fulbertum carnot. et Hincmarum, qui nonnullos (nominatim Nestorium) hæc erasisse tradunt. (m) = 33. (n) ὃ λύει τὸν ἰησοῦν ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἔστι Vetusta exemplaria ap. Socratem. *qui solvit Jesum, ex Deo non est*, s. *qui solvit Jesum in carne venisse, ex etc.* Vulg. Iren. int. Aug. alic. Fulg. alic. Leo quater (græce διαιροῦν). Auctor de voc. gent. Cassiod. Cassian. Beda. Fulbert. Hincmar. Haymo. *qui destruit*, Lucif. *qui negat*, Tert. Cypr. Ambr. Ambrosiast. Gelas. *negantes Christum in carne venisse et solventes Jesum*, Tert. c. Marcion. 5, 16. *qui solvit Jesum et negat in carne venisse*, Tychon. Aug. alic ‖ Rec. habent Codd. gr. omnes, Syr. utr. Arr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Polycarp. Cyr. et Patres gr. omnes. Aug. semel. Fulg. semel. (o) = 40. 57. 65. (c. al. 6.) al. 8. Mt. a. f** g. al. 6. Ed. Polycarp. Theoph. (p) = Æth. Aug. alic. κύριον 4. (q) = AB. 13. 27. 29. 69. Exemplaria ap. Socr. Syr. utr. Ar. pol. Æth. Copt. Arm. Vulg. ed. Orig. Cyr. Theodoret. Iren. int. Fulg. alicubi. Lucif. alic. Alii. (r) = AB. 27. 29. Vetusta exemplaria ap. Socratem. Copt. Sahid. Æth. Vulg. Orig. Cyr. Iren. int. Lucif. Fulg. semel. Sed habent Tert. Cypr. (s) = 40. 66* al. 8. Mt. g. Slav. 5. ἀπὸ Codd. ap. Socratem.

ἐστι· καὶ [t] τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου", [u] ὃ" ἀκη-
κόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν [x] ἤδη".
Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε [y] αὐ- 4
τούς"· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.
Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί, [z] διὰ τοῦτο" ἐκ τοῦ κόσμου 5
λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. Ἡμεῖς ἐκ τοῦ 6
Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν.] ἐκ τούτου γινώ-
σκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
πλάνης.

Ἀγαπητοὶ, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ 7
τοῦ Θεοῦ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν [a], ἐκ τοῦ Θεοῦ γε-
γέννηται, καὶ γινώσκει τὸν Θεόν· Ὁ μὴ ἀγαπῶν [b], 8
[c] οὐκ ἔγνω τὸν Θεὸν", ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. [d] Ἐν 9
τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ [e] ἐν ἡμῖν", ὅτι τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ [f] ἀπέσταλκεν" [g] ὁ Θεὸς" εἰς
τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἐστὶν 10
ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεὸν, ἀλλ'
ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς [h], καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν
αὐτοῦ [i] ἱλασμὸν" περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀγαπη- 11
τοὶ, [εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφεί-
λομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν.] [Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τε- 12

(t) οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος Copt. Sahid. Vulg. Tert. Lucif. Aug. Fulg. Leo alic. ‖ τὸ = 32. 57. Ed. (u) ὅτι 6. 39. Mt. d. ὃν Conject. (x) = Sahid. Aug. (y) αὐτὸν Vulg. ed. Aug. τὸν πονηρὸν Æth. *mundum*, Auct. de voc. gent. (z) καὶ 68. Mt. h. Collat. carthag. καὶ διὰ τοῦτο 69. (a) + τὸν Θεὸν A. *fratrem*, tol. demid. Fulg. (b) + *fratrem*, Lucif. (c) ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστὶν 9. ‖ ἔγνω] γινώσκει A. 5. 13. 33. 65. (cum 3. 66.) Syr. Erp. Sahid. ἔγνωκε 31. (d) + καὶ ὅτι 66** 68. al. 2. Arm. + ὅτι 7. al. 3. (e) = 2. 30. Ed. Œc. ed. (f) ἀπέστειλεν 57. 98. al. 7. Mt. a** g. m. Ed. Victor ap. Niceph. (Orig ut rec.) (g) = 25. al. 5. Mt. a. d. Arm. Æth. Aug. (h) + πρῶτον Arm. ed. in m. + *prior*, Vulg. (i) *expiatorem*, Lucif. *litatorem*, Aug. Codd. ap. Bedam.

θέαται. ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μέ-
νει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.
13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς
ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.
14 Καὶ ἡμεῖς [k] τεθεάμεθα", καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ
15 ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ὃς ἂν ὁμο-
λογήσῃ, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν
16 αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. [l] Καὶ ἡμεῖς [m] ἐγνώ-
καμεν [n] καὶ [o] πεπιστεύκαμεν" τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ
Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ
17 ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, [p] καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ".] Ἐν
τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη [q] [r] μεθ' ἡμῶν", ἵνα παῤῥη-
σίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖ-
18 νός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Φόβος
οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω
βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φο-
19 βούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς [s] ἀγα-
πῶμεν [t] = αὐτὸν", ὅτι [u] [x] αὐτὸς" [y] πρῶτος" ἠγάπησεν
20 ἡμᾶς.] [Ἐάν τις εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν· καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ [z] μισῇ", ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ

(k) *ἐθεασάμεθα* A. 66** 68. al. 4. Mt. 19. al. 3. Cyr. (l) Vs. 16. = 61. (m) + *γινώσκομεν καὶ* Mt. d. (n) + *τὴν ἀγάπην* 37. Mt. tz. + *testati sumus*, Sahid. (o) *πιστεύομεν* A, 13. Copt. tol. Codd. lat. Aug. (p) = Syr. (non Arr.) ‖ *αὐτῷ*] + *μένει* B. 27. 40. 57. 66. 68. 98. al. 22. et Barb. 1. Mt. a** g. al. 4. Ed. Copt. Syr. p. Arm. Slav. Cypr. semel. Aug. Fulg. Zeno. Salvian. (q) + *τοῦ Θεοῦ* Mt. *a*. Sahid. Vulg. ed. (non harl. demid. Aug.) *αὐτοῦ* Arm. *nostra caritas*, *si* Hier. (r) = Mt. a3. b. c. 19. (s) + *οὖν* A. 13. al. 3. Mt. 19. m** al. 6. Ed. Syr. (Arr. Æth.) Vulg. non Aug. (t) = A. 27. 29. 66** Aug. semel. Pelag. *τὸν Θεὸν* 13. 33. 68. 69. Barb. 1. Syr. utr. Copt. Arm. Vulg. Leo semel. *invicem*, Leo semel. *nos invicem et amemus Deum*, Æth. (u) + *οἴδαμεν ὅτι* Sahid. (x) *ὁ Θεὸς* A. 13. al. 4. et Barb. 1. Vulg. Pelag. (non harl. Aug.) (y) *πρῶτον* 40. 69. al. 3. Syr. utr. Slav. (z) *μισεῖ* 66** al. 4. Mt. a*g. al. 6. Theoph.

ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν θεὸν, ὃν
οὐχ [a] ἑώρακε", [b] πῶς" δύναται ἀγαπᾷν; Καὶ ταύτην 21
τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν,
ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων, ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς, ἐκ τοῦ 1
θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα,
ἀγαπᾷ [c] καὶ" τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ 2
γινώσκομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν [d] τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν
τὸν θεὸν" ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ [e] ∾ τηρῶ-
μεν". [f] Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς 3
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν"· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βα-
ρεῖαι οὐκ εἰσὶν, Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ, 4
νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα
τὸν κόσμον, ἡ πίστις [g] ἡμῶν". Τίς [h] ἐστιν ὁ νικῶν τὸν 5
κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ;] Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ [i] αἵματος", 6
ἰησοῦς [k] = ὁ" [l] χριστὸς"· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, [m] ἀλλ'

---

[e] ∾ ποιῶμεν.

(a) ἑώρα Mt. g. *videt* (bis) Vulg. Latt. (b) οὐ B. 27. 29. 66** 68. 69. Syr. p. Sahid. Lucif. Zeno. (non Cypr. Aug. Ambr.) (c) = B. 13. al. 3. Sahid. tol. demid. Hilar. Aug. Vigil. Fulg. (d) τὸν θεὸν, ὅταν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ Conject. Alii permutari et transponi volunt ὅταν et ὅτι. (e) B. 27. 29. 65. (c. 64.) 69. al. 2. Mt. m. tz. Ed. (Syr. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Lucif. (non tol.) (f) = A. 3. 66** Mt. d. f. (Habet Clem.) (g) ὑμῶν 3. 43. 57. 60. 98. al. 11. Mt. a. l. Ed. Ar. pol. Æth. Codd. lat. Leo. ms. (h) + δὲ 13. 29. 66** 68. 69. al. 7. Mt. a**g. al. 3. Copt. Sahid. Syr. p. Arm. Codd. lat. Cyr. Didym. + γὰρ Syr. καὶ τις Æth. Leo.

(i) πνεύματος Mt. h. k. Ambr. Aug. semel. (item, omisso quoque ὕδατος, 43. ap. Mastr.) αἵματος καὶ πνεύματος A. 25. 66** 69. al. 9. Mt. a. f. Copt. Sahid. Syr. p. Arm. (sed uncis inclus.) tol. Codd. lat. Cyr. Œc. in comm. πνεύματος καὶ αἵματος 68. 83. Æth. αἵματος καὶ πνεύματος ἁγίου 33. 39. Bryennius. (k) = AG. 40. 65. (c. al. 5.) Alii multi. Mt. a. g. al. 7. Ed. Cyr. Theoph. Œc. (l) ante ἰησοῦς pon. 15. Alii. Mt. d. g. Sahid. Ambr. ‖ + ὁ υἱὸς 13. ap. Mill. (m) ἀλλ' ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τῷ ὕδατι 83. Arm. *at sanguine et carne*, Etherius ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ πνεύματι A. 21. 41. Cyr. alic. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τῷ πνεύματι 66** 80.

ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι″. [n] καὶ τὸ πνεῦμά
ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι [o] τὸ πνεῦμά″ ἐστιν [p] ἡ″
7 ἀλήθεια. [q] ″Ὅτι″ τρεῖς [r] εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [s] †,

[s] † ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ.

item tol. *ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῷ αἵματι* 6. 8. Cyr. alic. *ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αἵματι* Cyr. alic. *ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πνεύματι* Syr. p. (n) *καὶ ἐν πνεύματι (ἐστὶν) ὁ μαρτυρῶν· ὅτι τρεῖς* Æth. *καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς* 83. *et spiritus testimonium, quoniam Spiritus est veritas*. Ambr. ms. (o) *χριστὸς* 34. Arm. Bryennius. *Christus*, Vulg. harl. luxov. Aug. alic. Leo. ed. Ambr. ms. (sed alibi diserte habet *Spiritus*.) Beda. Alii latini. Sed non cod. lat. guelpherb. 99. Auctor de bapt. hæret. Fulgent. Leo. Aug. *Jesus*, Auct. de trin. ap. Ambr. ‖ *τὸ* = 21. (p) = 34. Syr. Cyr. (q) *καὶ* Syr. ms. *ὅτι οἱ* 69. Cyr. (r) *μαρτυροῦσι* Cyr. alic. Theoph. (s) Notam ad h. l. pertinentem quære, sis, ad calcem Apocalypseos, ubi spurium hunc versum esse docemus. Heic apponimus tantum variantes lectiones in hoc ipso commate occurrentes. ‖ *ἐν τῷ οὐρανῷ*] Sic 34. Bryennius Ed. complut. et erasm. 3. 4. 5. *ἐν οὐρανῷ* Versio græca actorum concilii lateran. Sed = Calecas. ‖ *ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα*] Sic Euthymius ed. *πατὴρ*, (*ὁ πατὴρ*, Conc. later.) *λόγος καὶ πνεῦμα ἅγιον* 34. Concil. later. Erasm. 3. *ὁ πατὴρ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα* Complut. cum apographo suo, codice raviano. *ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον* Erasm. 4. 5. *ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* Bryennius. Calecas. ‖ *ὁ λόγος*] *Filius*, Cassiod. Bernhardus. Codd. lat. duo ap. Porson. pag. 189. Florentinus ap. Lami, Reutlingensis ap. Bengel. Guelpherbyt. unus ap. Knittel. ‖ *ἅγιον* = Fulgent. bis. Vigil. taps. bis. Cod. lat. Florentinus ap. Lamium, et Vallicell. B. 6. ap. Birch. et Ulmensis et Parisin. quondam regius 3584. et Murensis ap. Bengel. et guelpherb. 99. ap. Knittel. et duo alii ap. Porson. l. c. Excerptum e codice britannico Erasmo transmissum, teste ipso in Apolog. ad Stunicam. ‖ *καὶ οὗτοι* (*τοῦτοι*. Conc. later.) *οἱ τρεῖς ἕν εἰσι*] Sic 34. Erasm. 3. 4. 5. Edd. vulgares. Concil. later. Bryennius. Sed = Calecas. Cod. lat. ap. Porson. l. c. *καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι* Complut. cum Cod. raviano. *Hi tres unus est Deus*, Cassiod. *Et in Jesu Christo unum sunt*, Vigil. ter. *Et hæc tria unum sunt in Christo Jesu*, Etherius. ‖ *τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες*] *Tria sunt quæ testimonium perhibent*. Eucherius in Quæst. ‖ *οἱ*] = Cod. britannicus ap. Erasmum. ‖ *ἐν τῇ γῇ*] Sic 34. Erasmi edd. 3. 4. 5. Bryenn. *ἐπὶ τῆς γῆς* Complut. cum raviano. Sed = Patres græci et latini, qui comma 7 omittunt, etiam Eucherius in Quæst. non solum, verum in purioribus etiam Formularum editionibus, ac Bedæ codices (testibus Erasmo in respons. ad Leum et Porsono p. 385.) licet editiones vocabula ista exhibeant. Nec Facundus (e solo apographo codicis aut codicum vatic., quo Be-

[t] τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα"· [u] καὶ οἱ 8
τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν". Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων 9
λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· [x] ὅτι"
αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ [y], [z] ∞ ἣν" μεμαρτύ-
ρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ [a]. Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν 10

---

[z] ∞ ὅτι.

---

ronius usus fuerat, editus) scripsisse videtur *in terra*. Præterea desunt ista non tantum in Lectionario antiquissimo Mabilloniano, aliisque codicibus latinis versu 7. carentibus, sed in nonnullis etiam, qui testes cælestes in textum vel in marginem admiserunt, velut Ulmensi ap. Gerbert. Vallicellano B. 6. (temere venditato pro Alcuini autographo), qui cælestes testes in inferiore margine manu (teste Birchio) recentiore adjectos habet, *in terra* autem (auctore Vitali ap. Blanchin. I. p. 567.) non legitur in textu, sed in superiore parte lineæ. Nec Schellhornianus id agnoscit, quamquam *in cælo* habeat. Contra vero commemorantur a Stephano, Hentenio, Luca Brugensi et ab aliis nonnulli codices latini, de testibus cælestibus silentes, et tamen *in terra* exhibentes. ‖ Comma octavum septimo anteponunt Codd. latini multi. Ex his plures comma 8. cum septimo jungunt hoc modo: *Spiritus, aqua et sanguis, et tres unum sunt, sicut* (alii: *sic*) *in cælo tres sunt, Pater, Verbum etc.* seu: *sicut tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum etc.* Sic Ulmensis, Vallicell. B. 6. Guelpherbyt. 99. tres codices ap. Burnet. Laurentianus Plut. VI. 10. ap. Lami. (t) *aqua et sanguis et caro,* Cod. lat. colbert in ora ap. Rich. Simon. Etherius et Vigil. taps. contra Varimad. *aqua, sanguis et spiritus,* hoc ord. Eucherius in form. Cassiod. ‖ τὸ ter = 32. 34. Ed. Erasmi 3. 4. 5. ‖ καὶ ante ὕδωρ] = 4. 34. 69. Arm. Bryenn. Concil. lateran. latine. (u) = 34 Ed. complut. Codd. lat. plurimi. Codd. (sc. lat.) laudati in Actis concilii lateran. Bryennius. Thomas aquin. Correctorium bibl. ‖ εἰς τὸ ἕν] εἰς ἕν 65. τὸ ἕν 62. Sahid. Cyr. Euthym. ms. ἕν Arm. Cyr. alic. (qui tamen etiam habet εἰς τὸ ἕν) Œc. in comm. semel. ‖ *tres unum sunt,* Codd. lat. Erp. Æth. Arm. *tres unum sunt in Christo Jesu,* tolet. Vigil. taps. Cassiod. Ambr. ms. Alii. *tres in nobis sunt,* Vigil. c. Varimad. *hi tres in vobis unum sunt,* Cod. florent. biblioth. S. crucis plut. IX. 95. ap. Lami. (x) = Mt. g. Arm. (y) + *quod* (testimonium) *majus est,* Vulg. Aug. ed. (z) ὅτι AB. 5. 6. 34. 66* et ap. Mill. 27. 29. Copt. Sahid. Arm. Vulg. Cyr. Aug. (a) + *quem misit salvatorem super terram, et Filius testimonium perhibuit in terra scripturas perficiens, et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum, et annunciamus vobis ut credatis; et ideo qui credit etc.* tol.

τοῦ θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν [b] ἐν [c] ἑαυτῷ". ὁ μὴ
πιστεύων τῷ [d] ∽ θεῷ", ψεύστην πεποίηκεν [e] αὐτὸν",
ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν
11 [f] ὁ θεὸς" περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρ-
τυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς, καὶ αὕτη
12 ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ [g] ἐστιν". Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν,
ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὴν ζωὴν
13 οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, [h] † ἵνα εἰδῆτε, ὅτι
ζωὴν [i] αἰώνιον ἔχετε" [k] οἱ πιστεύοντες" εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ.
14 Καὶ αὕτη ἐστὶν παῤῥησία, ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι
ἐάν [l] τι" αἰτώμεθα κατὰ τὸ [m] θέλημα" αὐτοῦ, ἀκούει
15 ἡμῶν· [n] Καὶ ἐὰν οἴδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν", ὃ ἂν αἰ-
τώμεθα, οἴδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκα-
16 μεν παρ' αὐτοῦ. Ἐάν τις [o] ἴδῃ" τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, [p] αἰτήσει",

---

[d] ∽ υἱῷ. [h] † τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. [i] ἔχετε αἰώνιον. [k] καὶ ἵνα πιστεύητε.

(b) + τοῦ θεοῦ A. 65. 66** al. 5. Mt. c. Ed. Copt. Æth. Vulg. (non Aug.) + ταύτην Arm. (c) αὐτῷ A. 57. 60. 62. 66. 68. 98. al. 12. Mt. a. e**g. al. 5. Ed. Syr. p. Slav. (exc. rec.) (d) υἱῷ A. 27. 29. 65. (c. 67.) 66** al. 3. Mt. a** f. k. Copt. Æth. Syr. p. in m. Vulg. Primas. (non Aug. nec Vigil. taps.) τὸν υἱὸν Cyr. τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ Sahid. Arm. *in filium Dei*, Ar. pol. *in eum*, Erp. (e) τὸν θεὸν Sahid. (f) = 4. Æth. Cyr. Aug. Vigil. (g) = Mt. d. Ante ἡ ζωὴ pon. A. (h) = AB. 5. 6. 29. 66** Barb. 1. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Vulg. Cassiod. (i) 57. 65. (c. al. 6.) 69. 98. al. 11. pluresve. Mt. a. g. al. 7. Ed. Theoph. (k) Iidem qui not. h. (Arm. ed. amstel. et constant. in m.) *cum credideris*, Ar. pol. (l) = A. 31. 68. (m) ὄνομα A. 31. Æth. (n) = A. 19* ‖ ἐὰν = Vulg. (o) εἴδῃ 68. *scit*, Vulg. Tert. Aug. Hilar. Alii. (p) αἰτήσῃ 3. Mt. l. m. *petat*, (Syr. Arr.) Vulg. Tert. Hilar. Hier. Alii.

[q] καὶ δώσει" αὐτῷ ζωήν, [r] τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ" πρὸς
θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκεί-
νης λέγω, ἵνα [s] ἐρωτήσῃ. Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστί· 17
καὶ ἔστιν ἁμαρτία [t] οὐ" πρὸς θάνατον. Οἴδαμεν, ὅτι 18
πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει·
[u] ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν", καὶ ὁ
πονηρὸς οὐχ [x] ἅπτεται" αὐτοῦ. Οἴδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ 19
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.
[y] Καὶ οἴδαμεν", ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει [z], καὶ δέδωκεν 20
ἡμῖν [a] διάνοιαν", ἵνα γινώσκωμεν [b] τὸν ἀληθινόν" [c]. [d] καί
ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ", [e] ἐν τῷ" υἱῷ αὐτοῦ [f] — ἰησοῦ

---

[y] Οἴδαμεν δέ.

(q) = Mt. d. *et dabitur*, Copt. Sahid. Syr. Vulg. Tert. alic. *et dabit ei Dominus*, tol. Tert. alibi. Hilar. Ambr. Pacian. Sed lux. harl. Hier. ut rec (r) *τοῖς μὴ ἁμαρτάνουσιν ἁμαρτίαν μὴ* A. *sed non his qui usque ad mortem peccant*, tol. (s) + *τις* 15. 26. 43. item 36. Mt. a. f. Syr. Vulg. (non lux. tol.) Clem. Orig. Tert. (non Aug. Ambr.) (t) = 13. 67* Sahid. Syr. p. Æth. Arm. Vulg. Tert. *μὴ* Clem. (u) *sed generatio Dei conservat eum*, Vulg. Hier. Chromat. ‖ ὁ] *ἐγεννήθη, ὁ* 13. (x) *vincit*, Sahid. (y) A. 13. 27, 29. 65. (c. al. 5.) 68. 69. al. 5. Mt. h. Ed. Syr. Arr. Sahid. Vulg. Cyr. *οἴδαμεν* 61. 62. al. 3. Slav. 5. (z) + *et concarnatus s. incarnatus est s. carnem induit propter nos, et passus est, et resurgens de mortuis assumsit nos*, tol. Codd. lat. Hilar. Faustin. presb. Vigil. c. Varimad. (a) *intellectum bonum s. optimum*, Hilar. Faustin. Cyr. *lucem et intellectum*, Slav. ed. (b) *τὸ ἀληθινὸν* Sahid. *quod est verum*, Vigil. Facund. *αὐτὸν* Cyr. alii. *Patrem*, Ambr. *Deum veritatis*, Erp. (c) + *Θεὸν* A. 13. 27. 34. 40. 65. (c. al. 4.) 66** 69. 98. al. 9. et Barb. 1. Mt. a. in ora. c. m. Ed. Copt. Æth. Arm. Arr. Slav. ed. Vulg. Ath. Cyr. sæpe. Bas. Antioch. Theoph. Œc. Aug. Pelag. Auct. de voc. gent. Fulg. semel. Beda. Sed non Hilar. Faustin. Leo. Vigil. Facund. Fulg. bis. (d) = Copt. *καί ἐσμεν ἐν τῇ ζωῇ* Sahid. *et sumus in Domino vero*, Ar. pol. *et consistentes sumus in veritate*, Erp. ‖ *ἐσμεν*] *ὦμεν* 34. Vulg. Hilar. Aug. Alii latini. (e) = 33. 34. 45. Arm. Slav. Vulg. Ath. Bas. Cyr. alicubi. Antioch. Œc. in comm. Hilar. Faustin. Hier. Ambr. Aug. Pelag. Leo. Vigil. Fulg. Facund. Beda. (f) = A. Vulg. harl. Leo. Sed habent Vulg. ms. Ath. Cyr. Œc. Hilar. Faustin. Hier. Aug. Ambr. Fulg. Vigil. Alii. ‖ Ante *τῷ υἱῷ αὐτοῦ* ponunt Ar. pol. Cyr. alic. ‖ *ἐν τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἰησοῦ χριστῷ* Cyr. alic.

χριστῷ". οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς [g] θεὸς" καὶ [h] ∾ ἡ
21 ζωὴ" αἰώνιος [i]. Τεκνία, φυλάξατε [k] ἑαυτοὺς" ἀπὸ τῶν
εἰδώλων. [l] †]

---

[h] ∾ ζωή. [l] † ἀμήν.

(g) = Hilar. (sed habent edd. antiquiores.) Vigil. libr. 2. de trin. Ante ἀληθινὸς pon. Faustin. Vigil, c. Varimad. *χριστὸς* 23. ap. Mill. (h) ζωὴ A. 30. 32. 57. 60. 62. 66** 98. Mt. l. al. 3. Ed. Cyr. Œc. ζωὴ ἡ 27. al. 6. Mt. a. d. f. g. Ath. Cyr. alic. Antioch. ἡ ζωὴ ἡ 40. 46. 66** 68. 69. Barb. 8. Mt. h. k. Andr. cæs. Auct. disp. nicæn. Theoph. (i) + *et resurrectio nostra*, Hilar. Vigil. de trin, et, addito præterea *in ipso*, Faustin. (k) ἑαυτὰ B. 29. 60. al. 10. Mt. a** (l) = AB. 13. 27. 29. 65. (al. 2.) 66** 68. al. 2. Syr. utr. Arr. Copt. Æth. Arm. Codd. lat. ‖ Hypographæ: *Ἰωάννου ά.* AB. *Ἰωάννου εὐαγγελιστοῦ ἐπιστολὴ ά.* 10. *τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἐπιστολὴ καθολικὴ ά.* Mt. a. *ἐγράφη ἀπὸ Ἐφέσου.* 3. *Epistolam ad Parthos* appellant Codd. lat. Aug. Posid. Idacius. ‖ *στίχ. ϱλ. ε. στθ.*

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ὁ [a] ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ" ἐκλεκτῇ [b] κυρίᾳ", καὶ τοῖς 1
τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, (καὶ οὐκ
ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλή-
θειαν,) [c] Διὰ τὴν ἀλήθειαν" τὴν [d] μένουσαν" ἐν [e] ἡμῖν", 2
[f] καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· [g] Ἔσται μεθ' 3
ὑμῶν" χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς, καὶ
παρὰ [h] = κυρίου" ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς,
ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν, ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου [i] περι- 4
πατοῦντας" ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν [k] ἐλάβομεν"
παρὰ τοῦ πατρός. Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς 5
ἐντολὴν [l] γράφων" σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν [m] εἴχομεν" ἀπ'
ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ 6
ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ [n] τὰς ἐντολὰς" αὐτοῦ.

(a) *Joannes senior*, tol. Cassiod. diserte. ‖ + τῇ 73. (b) τῇ κυρίᾳ 31. 73. καὶ κυρίᾳ Æth. ἐν κυρίῳ h. l. et vs. 5. Conject. (c) = 27. 29. 66** al. 3. Mt. m* Syr. p. habet in m. (d) = 66** τὴν ἐνοικοῦσαν A. τὴν οὖσαν 65. (c. al. 2.) (e) ὑμῖν et mox ὑμῶν 22. 68. Mt. d. k. (f) ὅτι καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσται, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν αἰῶνα μεθ' ἡμῶν ἔσεσθε· χάρις . . . καὶ ἀγάπη ἔσονται μεθ' ὑμῶν. Ἐχάρην Arm. (g) = A. Syr. p. ‖ ὑμῶν] ἡμῶν 13. 57. 65. (c. al. β.) Alii. Mt. a. c. e. Ed. (etiam St. 3.) Syr. ed. Copt. Sahid. Slav. ms. Œc. (h) = AB. 27. 29. 33. 69. 73. Syr. Erp. Vulg. (habet tol.) item Æth. ‖ = θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ κυρίου Sahid. (i) περιπατοῦντα 40. 67. 69. Mt. f. (k) ἔλαβον 13. 28. (l) γράφω 64. 65. 66. Mt. m. Ed. (etiam St. 3.) (m) ἔχομεν 65. (c. al. 4.) 68. al. 9. Mt. c. (n) τὴν ἐντολὴν 2. 30. Ed. Syr. Æth. Vulg. ms. Œc.

αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, [o] καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα
7 ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. Ὅτι πολλοὶ πλάνοι [p] ∾ εἰσῆλθον″
εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες ἰησοῦν χριστὸν ἐρχό-
μενον ἐν σαρκί· [q] οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχρι-
8 στος. Βλέπετε [r] ἑαυτοὺς″, [s] ἵνα″ μὴ [t] ∾ ἀπολέσωμεν ἃ
9 εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν″. Πᾶς
ὁ [u] παραβαίνων″, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ [x] διδαχῇ″ [y] τοῦ
χριστοῦ″, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ
[z] — τοῦ χριστοῦ″, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν
10 ἔχει. Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν δι-
δαχὴν οὐ φέρει [a], μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ
11 χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. Ὁ γὰρ λέγων [b] αὐτῷ″
χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς [c].
12 Πολλὰ [d] ἔχων″ ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην διὰ

---

[p] ∾ ἐξῆλθον. [t] ∾ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε . . . . ἀπολάβητε.

(o) Huc transponitur ἵνα mox sequens in 13. 27. 29. 68. al. 11. Mt. d. g. Sahid. Arm. Vulg. (non Lucif.) Utroque loco habent A. 73. (p) A. (B. ap. Wetst.) 29. 36. 66** 68. 73. al. 4. et Barb. 1. Syr. Erp. Sahid. Vulg. ed. Iren. (q) + εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν (ἐρχόμενον 17.) ἐν σαρκί, 7. 17. Mt. m. in ora manu librarii. item (absque χριστὸν) 69. (r) αὐτοὺς 31. Mt. g. Iren. Lucif. (s) = 64. 68. 98. Ed. Œc. (t) A. 13. 27. 36. 40. 65. (c. 63.) 66** 68. 73. al. 9. Syr. utr. (Syr. p. habet rec. in m.) Erp. Copt. Sahid. Æth. Arm. Slav. recent. (sed Slav. ms. ut recepta) Vulg. Chrys. Isidor. pelus. Œc. in comm. Iren. Lucif. ἀπολέσητε (ἀπολέσομεν Slav. ant.) ἃ εἰργασάμεθα . . ἀπολάβητε B. Ed. Slav. ant. ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε . . ἀπολάβωμεν 43. ‖ εἰργασ.] + καλὰ 32. 57. 67. Ed. + *in Domino*, demidov. (u) προάγων AB. Mt. a. in ora. Copt. Sahid. ut videtur. *procedit*, Vulg. ms. *præcedit*, harl. Codd. lat. Sed *recedit*, Vulg. Lucif. *credit*, tol. (x) ἀγάπῃ 13. (y) = Mt. m. τοῦ θεοῦ 23. 27. 29. (z) = AB. 13. 27. 29. 66** 68. Sahid. Vulg. αὐτοῦ Syr. utr. (posterior cum ast.) Lucif. (a) + μεθ' ἑαυτοῦ 4. (b) = 66* 98. al. 12. Mt. d. f. g. Ed. Œc. (c) + *Ecce prædixi vobis, ut in diem Domini nostri J. C. non confundamini*, Codd. lat. et Vulg. ed. sixtina. (d) ἔχω A* 27. 29. 61. 64. εἶχον et post γράφειν + ἀλλ' s. καὶ Arm. Slav.

χάρτου καὶ μέλανος· [e] ἐλπίζω γὰρ" [f] ∾ ἐλθεῖν" πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ [g] ∾ ἡμῶν" ᾖ πεπληρωμένη. Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς 13
ἀδελφῆς σου [h] τῆς ἐκλεκτῆς". [i] †.

---

[e] ∾ ἀλλὰ ἐλπίζω. [f] ∾ γενέσθαι. [g] ∾ ὑμῶν. [i] † ἀμήν.

(e) A. 13. 27. 29. 65. 66** 73. al. 9. Ed. Copt. Æth. Arm. Vulg. ἐλπίζων 68. (f) AB. 13. 27. 65. 66** 68. al. 4. Vulg. ed. Theoph. ἰδεῖν ὑμᾶς Copt. (g) A. 13. 27. 29. 66** 68. 69. al. 7. et Barb. 1. Mt. f. k. Ed. Copt. Æth. Slav. rec. Vulg. μου Sahid. ‖ = 21. 37. 56. (h) = 73. τῆς ἐκκλησίας 15. 26. Εὐδίστης Libri qu. ap. Grot. ‖ + ἡ χάρις μετὰ σοῦ s. μεθ' ὑμῶν 68. 69. Mt. h. Syr. Erp. Syr. p. c. ast. Æth. Arm. Codd. lat. (i) = AB. 13. 27. 29. 68. 78. Mt. c. Ar. pol. Copt. Sahid. Arm. Vulg. ‖ Hypographæ: ἰωάννου β. AB. ἰωάννου β. πρὸς πάρθους 69. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰωάννου θεολόγου ἐπιστολὴ β. καθολική. ‖ στίχ. λ. s. λζ. s. σ.

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ
ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 Ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ
3 ὑγιαίνειν [a], καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. Ἐχάρην
[b] γὰρ″ λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων
[c] σου τῇ″ [d] ἀληθείᾳ, καθὼς″ σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.
4 Μειζοτέραν [e] τούτων″ οὐκ ἔχω [f] χαρὰν″, ἵνα ἀκούω
τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν [g] ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
5 Ἀγαπητὲ, [h] πιστὸν″ ποιεῖς, ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς
6 ἀδελφοὺς καὶ [i] ∾ εἰς τοὺς″ ξένους, Οἳ ἐμαρτύρησάν
σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς [k] ποιή-
7 σεις προπέμψας″ ἀξίως τοῦ Θεοῦ. Ὑπὲρ γὰρ τοῦ
ὀνόματος [l] † ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες * ἀπὸ τῶν
8 [m] ∾ ἐθνῶν″. Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν [n] ∾ ἀπολαμβά-

---

[i] ∾ τοῦτο. [l] † αὐτοῦ. [m] ∾ ἐθνικῶν. [n] ∾ ὑπολαμβάνειν.

(a) + ἐν ἀληθείᾳ Mt. c. (b) = 13. 65. (c. al. 4.) al. 4. Mt. d. Arm. Æth. Sahid. Slav. (exc. 8.) Vulg. (c) περὶ σοῦ ἐν Sahid. Arm. (d) ἀγάπῃ καὶ ἔτι Æth. (e) ταύτης 27. 29. 40. 65. (cum 3.) 66** 69. 73. al. 4. Syr. Arr. Æth. Slav. (f) χάριν B. 7. 35. Copt. Vulg. ed. ‖ + ἢ 69. (g) + τῇ AB. (h) μισθὸν 63** 73. (i) ABC. 17. 27. 29. 33. 66** 68. 98. Barb. 1. Syr. Copt. Sahid. Æth. Hier. Cassiod. τὸ αὐτὸ εἰς τοὺς Arm. Erp. Vulg. (k) ποιήσεις, προπέμψεις C. Arm. Vulg. ed. ποιεῖς προπέμψας 7. 18. 27. 29. 68. Codd. lat. Hier. ποιεῖς Syr. (l) = AC. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 98. Alii multi. Mt. a. g. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Copt. Sahid. Arm. (Syr. p. habet c. ast.) Slav. 5. Codd. lat. Theoph. Œc. ms. Beda. *Domini*, Hier. (m) ABC. 7. 13. 27. 29. 33. 40. 68. 73. 98. Mt. b. e. Copt. tol. Codd. lat. ἐκκλησιῶν Conject. (n) ABC. 13. 16. 27, 29. 46. 66** 68. 73. Œc. ms.

νειν" τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ [o] ἀλη-
θείᾳ".
Ἔγραψα [p] τῇ ἐκκλησίᾳ· [q] ἀλλ'" ὁ φιλοπρωτεύων 9
αὐτῶν διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται [r] ἡμᾶς". Διὰ τοῦτο, 10
ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις
πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τού-
τοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς
[s] βουλομένους" [t] κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλ-
λει". Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ 11
ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ [u] † κα-
κοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύ- 12
ρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' [x] αὐτῆς" τῆς ἀληθείας·
καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ [y] ∾ οἴδατε", ὅτι ἡ
μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.
Πολλὰ [z] εἶχον" [a] γράφειν", ἀλλ' [b] οὐ θέλω" διὰ 13
μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι. Ἐλπίζω δὲ εὐ- 14
θέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰ- 15
ρήνη σοι· ἀσπάζονταί σε οἱ [c] φίλοι"· ἀσπάζου τοὺς
[d] φίλους" κατ' ὄνομα. [e]

u † δὲ. y ∾ οἴδας.

(o) ἐκκλησίᾳ A. (p) + ἂν 40. 73. al. 5. + τι AB. 7. 68. Copt. Sahid. + ἄν τι 29. 66** *Scripsissem forsitan*, Vulg. (q) ὅτι Sahid. (r) ὑμᾶς 33. 73. Æth. (s) ἐπιδεχομένους C. 5. 7. 27. 29. 66** Syr. Arr. Syr. p. in m. Sahid. Arm. Vulg. ed. Sed non Hier. (t) ἐκβάλλει καὶ κωλύει τῆς ἐκκλησίας 4. (u) = ABC. 13. 27. 40. 57. 68. 69. 73. 98. al. 17. Mt. a. g. al. 6. Ed. Sahid. Slav. ms. Vulg. ed. (x) = 17. Copt. Sahid. τῆς ἐκκλησίας καὶ C. Syr. (non Arr.) Syr. p. in m. Arm. (y) ABC. 27. 29. 65. (c. 3. 67.) 66** 68. 73. al. 10. et Barb. 1. Erp. Copt. Sahid. Arm. Slav. 8. Vulg. cantabr. (in Evangeliis D, latine) οἴδαμεν 14** 38. Barb. 1. Mt. k. (z) ἤθελον 27. 29. (a) γράψαι σοι ABC. 29. 40. 66** 68. 73. Copt. Sahid. Arm. Vulg. cantabr. Theoph. (b) οὐκ ἐβουλήθην A. Arm. ed. in m. Vulg. ed. (c) ἀδελφοὶ A. 13. 31. 33. 65. (c. 3. 67.) (Æth.) Syr. p. in m. (d) ἀδελφοὺς 33. Alius. Barb. 1. (Æth.) Syr. p. in m. (e) + ἀμήν 15. 26. Ed. Slav. Codd. lat. Œc. + *Vale*, tol. ‖ Hypographæ: ἰωάννου γ. AB. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἐπιστολὴ καθολικὴ γ. Mt. f. ἰωάννου γ. πρὸς γαΐον, περὶ δημητρίου, ᾧ μαρτυρεῖ κάλλιστα. 62. ‖ στίχ. λβ. a. λα. 8. λ. 8. πι.

ΙΟΥΔΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 ΙΟΥΔΑΣ, [a] ἰησοῦ χριστοῦ" δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ
ἰακώβου, τοῖς [b] ἐν θεῷ πατρὶ [c] ∾ ἡγιασμένοις", [d] καὶ
2 ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις" [e] κλητοῖς· Ἔλεος ὑμῖν
καὶ εἰρήνη [f] καὶ ἀγάπη" πληθυνθείη.
3 Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν
περὶ τῆς κοινῆς [g] σωτηρίας * ἀνάγκην ἔσχον γράψαι
ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδο-
4 θείσῃ [h] τοῖς ἁγίοις πίστει". Παρεισέδυσαν γάρ τινες
ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ [i] κρί-
μα", ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ [k] θεοῦ" ἡμῶν [l] χάριν" μετα-
τιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον [m] δεσπότην

---

c ∾ ἠγαπημένοις.

(a) *χριστοῦ ἰησοῦ* 40. 57. al. 8. Mt. a. g. al. 4. Ed. tol. Codd. lat. (b) + *ἰησοῦ* 27. 29. 66** Syr. utr. Arm. (c) AB. 33** 68. 73. Mt. a. in ora. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. (*Deum Patrem amantibus*, Æth.) Vulg. Orig. Ephr. Auctor synops. Œc. Theoph. in comm. Lucif. Aug. Cassiod. (d) = Syr. p. || *χριστῷ*] *χριστοῦ* 40. al. 8. corb. Orig. Ephr. Œc. Theoph. in textu. (e) + *ἁγίοις* 25. + *et*, Vulg. ed. Lucif. Aug. Cassiod. (f) = 40. (g) + *ἡμῶν* A. (B. ap. Wetst.) 27. 29. 68. 73. al. 7. Ed. Syr. Erp. Sahid. Arm. Cyr. Theoph. Lucif. + *ὑμῶν* 25. al. 4. Copt. Slav. ed. Vulg. Ephr. (h) *sanctæ fidei*, demidov. *societati*, Lucif. (i) *κατάκριμα* 21. || *κρίμα ἀσεβείας, τὴν* Slav. (exc. rec.) (k) *κυρίου* 66** Arr. *σωτῆρος* 4. (l) *χάριτα* AB. || *μετατιθέντες . . χριστὸν* = Mt. c. (m) *θεὸν καὶ δεσπότην τὸν κύριον ἡμῶν* Ι. Χ. 42. 57. Ed. *θεὸν δεσπότην καὶ κυρ. ἡ.* Ι. Χ. 32. *δεσπότην καὶ θεὸν τὸν κυρ. ἡ.* Ι. Χ. Slav. 7.

n † o καὶ κύριον ἡμῶν'' ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.
Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας p = ὑμᾶς'' 5
q ἅπαξ'' r — τοῦτο'', ὅτι s ∾ ὁ κύριος'' λαὸν ἐκ t γῆς''
αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας
ἀπώλεσεν· Ἀγγέλους u τε'' τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν 6
ἑαυτῶν ἀρχὴν, x ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητή-
ριον'', εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς y ἀϊδίοις''
ὑπὸ ζόφον z τετήρηκεν· Ὡς σόδομα καὶ γόμοῤῥα, καὶ 7
αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον. a τούτοις'' τρόπον
b ἐκπορνεύσασαι, c καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέ-
ρας'', πρόκεινται δεῖγμα, * πυρὸς αἰωνίου δίκην d ὑπέ-
χουσαι''. e Ὁμοίως'' μέν τοι καὶ οὗτοι f ἐνυπνιαζό- 8

n † θεόν. s ∾ ἰησοῦς.

(n) = ABC. 27. 29. 33* 36. 61. 66** 68. 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. b. Erp. Copt. Æth. (vel δεσπότην vel θεὸν omittit Æth.) Arm. Vulg. Ephr. Didym. Chrys. Cyr. Lucif. Cassiod, Beda. (o) = Æth. || = καὶ 19. Syr. ed. (non ms.) Erp. (p) = A. (B. ap. Wetst.) C. 13. 27. 29. 66** 68. 73. al. 7. (Syr. utr. ap. Wetst.) Arr. Arm. Vulg. Cyr. Lucif. Hier. (q) = Lucif. Post ταῦτα pon. 22. 80. Mt. d. g. Post κύριος s. ἰησοῦς s. θεὸς 66** 68. Syr. Erp. Arm. tol. Clem. Post λαὸν Cassiod. Post σώσας Copt. Sahid. (r) = 66** πάντα ABC. 6. 7. 13. 27. 29. 68. Erp. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ephr. Cyr. Lucif. Hier. *omnes vos*, Syr. Cum πάντα sit lectio antiquior quam τοῦτο, neque tamen genuina sed ex 1 Jo. 2, 20. huc illata esse videatur, legendum esse arbitramur εἰδότας, ἅπαξ ὅτι ὁ etc. (s) ἰησοῦς AB. 6. 7. 29. 66** Copt. Sahid. Æth. Arm. ed. in m. Vulg. Cyr. Didym. Hier. Cassian. ὁ θεὸς 5. 8. 68. Syr. Erp. Arm. tol. Codd. lat. Clem. Lucif. *Dominus Deus*, Cassiod. (t) τῆς 69. Ed, Syr, Arm. Œc. (u) δὲ A. 54. Copt. Syr, p. Vulg. Ath. ms. Theoph, Hier. Cassiod. (x) = Sahid. Æth. Vigil. taps. (y) ἀλύτοις Slav. 5. ἀλύτοις καὶ ἀϊδίοις 13. *ignotis*, Syr. (non Arr.) *igneis*, Vigil. taps. ἀγίων ἀγγέλων Lucif. (z) + ἀγρίων ἀγγέλων Clem. (a) = 40. Arm. Vulg. αὐτοῖς 41. τούτοις post τρόπον pon. ABC. 13. 65. 68. Ephr. (b) + ἀσεβείας Sahid. (c) = Erp. || καὶ ἀπελθοῦσαι] = Arm. || ἑτέρας] = Ar. pol: ἑτέροις πρόκεινται δεῖγμα, Conject. *cinis* (τέφρας) *propositæ sunt exemplum ignis æterni*, Lucif. (d) ἀπερέχουσαι A. ἀπέχουσαι 40. (e) ὅμως A. (f) = Vulg. (non tol. Lucif.) ὡς ἐνυπν. Arm.

μενοι" σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι,
9 [g] δόξας δὲ βλασφημοῦσιν". Ὁ δὲ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγ-
γελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ
τοῦ [h] μωσέως" σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγ-
κεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι κύριος [i].
10 Οὗτοι δὲ, ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα
δὲ [k] φυσικῶς", ὡς τὰ [l] ἄλογα" ζῶα, ἐπίστανται, ἐν
11 τούτοις φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ
κάϊν ἐπορεύθησαν [m], καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ [n] μι-
σθοῦ" ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ κορὲ ἀπώ-
12 λοντο. Οὗτοί εἰσιν [o] ∾ ἐν" ταῖς [p] ἀγάπαις" [q] ὑμῶν"
[r] σπιλάδες", συνευωχούμενοι [s] ἀφόβως, * ἑαυτοὺς [t] ποι-
μαίνοντες"· νεφέλαι ἄνυδροι, [u] ὑπὸ ἀνέμων" [x] παραφερόμε-
ναι", δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκρι-
13 ζωθέντα· Κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς
ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ
14 σκότους εἰς [y] † αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσε δὲ καὶ
τούτοις ἕβδομος ἀπὸ ἀδὰμ ἐνὼχ, λέγων· ἰδοὺ, ἦλθε

---

[o] ∾ αἱ ἐν. [x] περιφερόμεναι. [y] † τόν.

(g) = 1. Lucif. δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες 4. 21. Slav. ms. et ed. ‖ δόξας] δόξαν 3. 55. Vulg. (h) μωϋσέως BC. 65. 69. 73. Alii. Mt. a. l. Ed. (i) + διάβολε 25. 40. Theoph. in comm. (k) = Sahid. (l) = Syr. ed. Arr. Sahid. ἄφωνα Syr. ms. Vulg. (m) + *et redditioni Lamech confiderunt*, tol. (n) = Ar. pol. Clem. (o) αἱ ἐν A. 13. 27. 29. 66. al. 6. Ed. Syr. utr. Copt. Codd. lat. Aug. (p) ἀπάταις AC. 44. 56. εὐωχίαις 6. 66** (q) αὐτῶν A. Syr. Arm. Vulg. Lucif. (non Aug.) (r) *maculæ*, Vulg. *se maculantes*, Syr. *maculati*, tol. Aug. (s) + ὑμῖν C. 57. al. 8. Mt. a. in ora. al. 3. Ed. Arm. Copt. Sahid. Slav. ed. (t) μιαίνοντες Sahid. (u) παντὶ ἀνέμῳ 25. 56. Lucif. (x) ABC. 13. 27. 29. 40. 57. 65. (c. al. 6.) 68. 69. 73. 98. al. 28. Mt. a. g. al. 8. Ed. Slav. Theoph. φερόμεναι 16. (y) = A. 40. 57. 68. 69. 73. 98. al. multi. Mt. a. al. 3. Ed. Ephr. Theoph. Œc. εἰς αἰῶνας 67. Mt. l. m.

κύριος ἐν [z] ἁγίαις μυριάσιν" αὐτοῦ, Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ 15
πάντων, καὶ [a] ∞ ἐξελέγξαι" πάντας [b] τοὺς" ἀσεβεῖς
[c] = αὐτῶν" περὶ [d] πάντων" τῶν ἔργων [e] — ἀσεβείας:
αὐτῶν" ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν [f],
ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ [g] ἁμαρτωλοὶ" ἀσεβεῖς. Οὗ- 16
τοί εἰσι γογγυσταὶ, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυ-
μίας [h] αὐτῶν" πορευόμενοι [i]· καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λα-
λεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας χά-
ριν. Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν [k] ῥημάτων 17
τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ"· Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι [l] ∞ ἐν ἐσχά- 18
τῳ" [m] ∞ χρόνῳ" [n] ∾ ἔσονται" ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς

---

[z] μυριάσιν ἁγίαις. [a] ∞ ἐλέγξαι. [l] ∞ ἐπ' ἐσχάτου.
[m] ∞ τοῦ χρόνου sive ∾ τῶν χρόνων. [n] ∾ ἐλεύσονται.

(z) AB. 57. 65. (c. al. 5.) 69. 73. 98. al. 20. Mt. a. g. al. 8. Ed. Vulg. Slav. 5. Chron. pasch. Theoph. *ἁγίοις μυριάσιν* 45. Photius. item 4. *μυριάσιν ἁγίων* Syr. *μυριάσιν ἀγγέλων* Auct. ad Novatian. *μυριάσιν ἁγίων ἀγγέλων* 8. 25. 56. Sahid. Arr. *ἁγίοις μυριάσιν ἀγγέλων* 17. 19* Slav. 7. 8. ant. Ephr. *μυριάσιν ἁγίαις ἀγγέλων* 33. 40. 68. Slav. rec. item 40. item Arm. (a) AB. 13. 27. 40. 57. 61. 68. 69. 98. al. 17. et Barb. 6. Mt. g. al. 8. Ed. Ephr. Phot. Chron. pasch. *perdere omnes impios, et arguere omnem carnem de factis impiorum, s. impietatis eorum*, Auct. ad Novat. et Vigil. (b) = 29. 66** (c) = ABC. 13. 29. 61. 66** 73. al. 6. et Barb. 1. Mt. b. e. Syr. utr. Erp. Copt. Sahid. Arm. Vulg. Chron. pasch. (d) = Arm. (e) = 29. 66** al. 3. Syr. Erp. Sahid. tol. *ἀσεβῶν* Auct. ad Novatian. *σκληρῶν* Chron. pasch. ‖ *ἀσεβείας* = C. 36. 68. al. 2. Arm. Damasc. (f) + *λόγων* C. 13. 27. 29. 68. al. 8. Mt. c. (Syr. Arr. Sahid.) Ephr. Damasc. (g) *ἄνθρωποι* Sahid. ‖ + *καὶ* Arm. demidov. (h) *ἑαυτῶν* 66** 68. 69. 73. al. 7. Mt. a. al. 6. Ed. Ephr. (i) + *τῇ ἀσεβείᾳ καὶ τῇ παρανομίᾳ* 56. Alius. Slav. ed. (k) *ῥημάτων τοῦ κυρίου ἡμῶν τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων* I. X. Sahid. (l) *ἐπ' ἐσχάτου* ABC. 13. 27. 29. 66** 73. al. 9. Mt. m. Copt. Ephr. Chrys. Cyr. Theoph. *ἐπ' ἐσχάτων* 68. al. 4. Syr. Hippol. Cyr. alic. (m) *χρόνου* BC. 13. al. 3. *τοῦ χρόνου* A. 22. 73. Theoph. *τῶν χρόνων* 27. 29. 66** 68. al. 8. Mt. m. Syr. Copt. Sahid. Hippol. Ephr. Chrys. Cyr. (n) AC. 13. 29. 66** 73. al. 8. et Barb. 1. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 5. Vulg. (non Lucif.) Ephr.

19 ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰ-
σιν οἱ ἀποδιορίζοντες [o] = ἑαυτοὺς″, [p] ψυχικοὶ″, πνεῦ-
μα μὴ ἔχοντες.
20 [q] Ὑμεῖς″ δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἁγιωτάτῃ [r] ὑμῶν″ πί-
στει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ * προσ-
21 ευχόμενοι, [s] Ἑαυτοὺς″ ἐν ἀγάπῃ θεοῦ [t] τηρήσατε″,
προσδεχόμενοι τὸ [u] ἔλεος″ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
22 στοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. [x] ∾ Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε δια-
23 κρινόμενοι· Οὓς δὲ = ἐν φόβῳ: σώζετε, ἐκ = τοῦ:
πυρὸς ἁρπάζοντες″· μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς
ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι [y] ∾ ὑμᾶς″ ἀπταίστους,
καὶ [z] στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ [a] ἀμώμους″

---

[x] ∾ Καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους· οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ (ἐλεᾶτε) ἐλεεῖτε — ἐν φόβῳ. [y] ∾ αὐτούς.

(o) = A. 40. 57. 73. 98. al. 12. pluresve. Mt. a*g. al. 5. Ed. (etiam St. 3.) Verss. exc. Vulg. Ephr. Cyr. Theoph. Œc. Lucif. Cassiod. ‖ + *ab unitate fidei, et sunt* Slav. ed. (p) = Syr. (q) ἡμεῖς Arm. (r) ἡμῶν C. 6. 7. 66** Ed. Codd. lat. Ephr. ‖ = Arm. (s) ἑαυτοῖς 1. 56. Mt. d. g. l. m. (t) τηρήσωμεν B. Copt. τηρεῖν Arm. (u) τέλος Mt. f. Syr. p. in m. Theoph. in textu. (x) A. 5. 7. 17. 27. 29. 33. 40. 66** 73. Mt. f. (item C, omisso tamen οὓς δὲ ἐλεεῖτε) Copt. Æth. Arm. Vulg. Quidam ap. Scholiasten in Mt. a. Œc. in comment. Beda. Cassiod. Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι· (διακρινομένους· 68.) οὓς δὲ (+ ἐν φόβῳ ut videtur 37. 56.) σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ ἐλέγχετε, 25. 26. et (addito in fine ἐν φόβῳ) 8. 15. 18. 37. 43. 56. 68. Καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους· οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες· οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, B. Καὶ οὓς μὲν ἐκ πυρὸς ἁρπάζετε, διακρινομένους δὲ, ἐλεεῖτε Clem. Hier. *Et quosdam ex illis ex igne rapite; cum autem resipuerint miseremini super eis in timore,* Syr. *Et quosdam corripite super peccatis suis; et quorundam miseremini cum fuerint victi; et quosdam salvate ex igne et liberate eos,* Erp. ‖ Præterea ἐν φόβῳ = 13. 36. Mt. a3* Pro ἐλεεῖτε legitur ἐλέγχετε in 38. 44. cæteroqui cum textu conspirantibus. Post ἁρπάζοντες additur (non expresso οὓς) ἐλέγχετε δὲ ἐν φόβῳ in Slav. ed. (y) αὐτοὺς B. 57. 66* 98. al. 12. pluresve. Mt. a. in ora. g. al. 6. Ed. (etiam St. 3.) Slav. 5. et in marg. 8. Cyr. ἡμᾶς A. 4** ‖ = 4* (z) + ἀσπίλους C. ut videtur. 27. 29. 68. al. 4. Slav. ed. Arm. Theoph. + ἀσπίλους καὶ 17. 66** Mt. a. Syr. utr. Erp. (a) ἀμώμητους A.

ἐν ἀγαλλιάσει [b], Μόνῳ [c] † [d] Θεῷ" [e] σωτῆρι" ἡμῶν, 25
[f] ⁜ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν" δόξα [g] = καὶ" [h] μεγαλω-
σύνη", κράτος καὶ ἐξουσία, [i] + πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος", [k] καὶ
νῦν" καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, [l] ἀμήν".

---

[c] † σοφῷ.

(b) + *in adventu Domini nostri Jesu Christi*, Arm. Vulg. ed. (non demid. tol. Aug. Fulg. Beda.) (c) = ABC. 6. 7. 13. 17. 27. 29. 40. 56. 66** ap. Birch. 68. 73. Ed. Syr. utr. Erp. Copt. Æth. Arm. Vulg. Ephr. Fulg. (d) = 41. 57. Ed. ‖ + καὶ 66** Mt. k. Slav. 7. ed. (e) = 78. (f) + Iidem qui not. c. (exc. 6. 56.) et præterea 5. 15. 17. 21. 25. 26. 33. 36. Mt. a. item c. et, ni fallor, f. m. Ar. pol. Slav. 7. ed. Theoph. Fulg. Ex his Arabes prius hemistichium nostri versus conjungunt cum δυναμένῳ versu 24; Æth. vero vs. 24 et 25. habet: *Et potest Deus servare vos sine crimine etc.* (et hic est) *solus Deus servator noster Jesus Christus, cui gloria etc.* Porro Slav. legit διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Denique Arm. in marg. editionis Amstel. et Constant. eadem habet, quæ cæteri modo laudati; in textu autem legitur σωτῆρι ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. Cæterum omissa a nonnullis fuerunt ista propter iteratum ἡμῶν. (g) = ABC. 13. 68. 73. al. 3. Mt. a. tol. Codd. lat. Ephr. Fulg. (h) μεγαλουργίασμα 27. Barb. 1. χάρις Copt. (i) + ABC. 36. 40. 68. 73. al. 6. Mt. a. f. m. Syr. p. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. item Slav. 7. Theoph. Fulg. Cassiod. (k) νῦν καὶ ἀεὶ 15. 18. καὶ νῦν καὶ ἀεὶ 13. 26. Æth. (l) = 66** Cassiod. ‖ Hypographæ: ἰούδα. B. ἰούδα ἐπιστολή. A. ἐπιστολὴ ἰούδα καθολικὴ C. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἰούδα ἐπιστολὴ G. In Arm. edit. 1698. legitur, scriptam esse hanc epistolam anno Domini 64. ab apostolo Juda Jacobi, qui et Lebbæus et Thaddæus vocetur, et Armenis Persisque prædicaverit. Syr. ms. habet: *Explicit Epistola Judæ filii Josephi, fratris Jacobi.* ‖ στίχ. οα. s. ξη. ‖ ὁμοῦ τῶν ζ. καθολικῶν ἐπιστολῶν στίχοι ͵αφμς.

APOCALYPSIS.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ.

1 ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ [a] ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τά-
χει", καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ
2 δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ· "Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον [b] τοῦ
θεοῦ", καὶ τὴν μαρτυρίαν [c] ἰησοῦ χριστοῦ", ὅσα [d] † [e] εἶδε".
3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ [f] οἱ ἀκούοντες" [g] τοὺς
λόγους τῆς προφητείας", [h] καὶ τηροῦντες" τὰ ἐν αὐτῇ
γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

---

[d] † τε.

Inscriptiones: ἀποκάλυψις ἰωάννου C. + τοῦ θεολόγου 17. + καὶ εὐαγγελιστοῦ B. ἀποκάλ. ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ 42. ἀποκάλ. τοῦ ἁγίου ἐνδοξοτάτου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ, παρθένου ἠγαπημένου ἐπιστηθίου ἰωάννου θεολόγου 30. + ἣν ἐν πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐθεάσατο 16. || ἰησοῦ χριστοῦ ἀποκάλυψις δοθεῖσα τῷ θεολόγῳ ἰωάννῃ 26. (a) = Vigil. taps. ἃ δεῖ γενέσθαι = Dionys. alex. (b) = 28. Andr. 1. Primas. ap. Beng. (c) ἰησοῦ 12. αὐτοῦ Dionys. (d) = ABC. 7. 8. 9. 12. 14. 25. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 42. al. 16. Mt. k. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. ant. Vulg. Dionys. Andr. Primas. (e) εἶδεν 29. + καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ ἃ (ἅτινα 38. Mt. o.) χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα 7. 12. 14. 37. 38. 45. al. 6. et Barb. 3. Mt. o. r. Compl. Ar. pol. Arm. Andr. + καὶ ὅσα ἤκουσε, καὶ ἅτινά εἰσι, καὶ etc. Alius cod. ap. Areth. (f) ἀκούων Barb. 1. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. ed. (non Primas.) (g) post ἀναγινώσκων pon. Arm. || τοὺς λόγους] τοῦ λόγου. 36. τὸν λόγον B. || λόγους + τούτους C. || προφητείας + ταύτης 7. 16. Syr. Arr. Arm. Vulg. (non tol.) Primas. + *hujus libri*, Æth. + αὐτοῦ Slav. ant. (h) = Æth. καὶ τηρῶν Arr. Arm. Vulg. ed.

Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ· 4
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ [i] † ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχό-
μενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων [k], [l] ἃ = ἐστιν″ ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· [m] Καὶ ἀπὸ″ ἰησοῦ χριστοῦ, [n] ὁ 5
μάρτυς ὁ πιστὸς″, ὁ πρωτότοκος [o] † τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ
ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ [p] ἀγαπῶντι″ ἡμᾶς, καὶ
[q] λούσαντι″ ἡμᾶς [r] ἀπὸ″ τῶν ἁμαρτιῶν [s] ἡμῶν″ ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ, Καὶ [t] ἐποίησεν″ [u] ἡμᾶς″ [x] βασιλείαν″, ἱερεῖς 6
τῷ θεῷ [y] καὶ πατρὶ αὐτοῦ″, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-

---

[i] † τοῦ. [o] † ἐκ. [p] ἀγαπήσαντι.
[x] βασιλεῖς καί.

(i) = AC. 5. 6. 7. 10. 11* 12. 16. 34. 37. 38. Mt. o. Compl. Ed. Andr. Areth. in comment. θεοῦ B. 8. 11** 14. 17. 25. 26. 29. 32. 33. (c. al. 2.) 40. 41. 42. 46. al. 6. Mt. k. p. r. Victorin. Primas. κυρίου 31. Cassiod. (k) + τοῦ κράτους Arm. (l) = Andr. 1. τῶν A. Mt. k. ἃ εἰσιν 36. || ἐστιν = B. 6. 8. 9. 14. 17. 29. 30. 31. 32. 34. 42. al. 10. Mt. l. p. r. (Syr. Erp.) (m) = Æth. (n) ὅς μάρτυς ἐστιν ὁ πιστὸς 35. (sic interpretatur Arethas.) ὁ μάρτυς πιστός ἐστιν 34. (o) = AB. 6. 7. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 42. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. Ecclesia Lugdun. ap. Eus. Andr. 1. et in comm. Areth. Primas. (p) AC. 6. 7. 8. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 35* 45. al. 12. Mt. o. al. 4. Ed. τοῦ ἀγαπήσαντος . . . λούσαντος 12** ὅς ἠγάπησεν . . . ἔλουσεν 34. 35** Sic Andr. (q) λύσαντι AC. 6. 7. 12* 28. 36. Syr. Slav. 3. 4. 5. (non 10.) Primas. Cassiod. λύσαντι τοὺς δέσμους τῶν ἁμαρτ. Arm. Utrumque habent Andr. et Areth. Hinc: λύσαντι καὶ ἀπὸ τῶν τῆς ἁμαρτίας κηλίδων λούσαντι τῇ ἐκχύσει τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος καὶ ὕδατος, καὶ ποιήσαντι ἡμᾶς βασίλειον ἱεράτευμα, καὶ λύσαντι κ. τ. λ. 7. 45. item 16. Ar. pol. (r) ἐκ AC. 12. 28. 36. 38. Erasm. Ed. Andr. (s) = A. 12. 16. Erasm. Ed. Andr. 2. Primas. ὑμῶν Æth. (t) ποιήσαντι B. 7. 9. 13. 14. 16. 45. al. 2. Sic Andr. in comm. (u) ἡμῖν AC. 13. 23. 27. 31. || *nostrum regnum* tol. harl. (x) AC. 6. 7. 8. 11. 29. 30** 31. 32. 33. (cum 34. 35.) 37. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Copt. Slav. 3. 4. 5. 10. Areth. Lactant. Victorin. Apring. Beda. βασιλείαν καὶ Ed. Vulg. Andr. 1. Tert. semel. Primas. || βασιλεῦς ἱερεῦς B. 30* ut videtur. βασίλειον ἱεράτευμα 13. 14. 23. 27. Andr. in comm. βασιλείαν καὶ ἱεράτευμα 9. (y) πατρὶ ἡμῶν Arm. πατρὶ αὐτοῦ Arr. Æth.

7 τος εἰς τοὺς αἰῶνας [z] τῶν αἰώνων"· [a] ἀμήν". Ἰδοὺ,
ἔρχεται [b] [c] μετὰ" τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν
πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· [d] καὶ
κόψονται [e] ἐπ' αὐτὸν" πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς· ναὶ,
8 ἀμήν. Ἐγώ εἰμι τὸ [f] Α καὶ τὸ Ω", [g] † λέγει [h] κύ-
ριος ὁ θεὸς", ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντο-
κράτωρ.
9 Ἐγὼ ἰωάννης, ὁ [i] † ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ [k] ∾ συγκοι-
νωνὸς" ἐν τῇ θλίψει καὶ [l] † βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ
[m] ∾ ἰησοῦ χριστοῦ", ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ

---

[g] † ἀρχὴ καὶ τέλος. [h] ὁ κύριος.
[i] † καί. [k] ∾ κοινωνός. [l] † ἐν τῇ.
[m] ∾ ἐν χριστῷ s. ἐν ἰησοῦ.

(z) = A. 9. Copt. Slav. 3. 4. 5. (non 10.) Andr. 1. (a) = 33. tol. Codd. lat. (b) + ὁ κύριος Slav. 3. 5. non 10. (c) ἐπὶ C. Æth. Ephr. (d) *et videbit illum omnis terra, et plangent se adveniente eo: ita; Amen.* Primas. in textu et comm. (e) = Mt. k* Erasm. Ed. (f) *Olaph et Tau,* Syr. *Eliph. et Je,* Ar. pol. (g) = ABC. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. 38. 44. 45. al. 13. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 10. (non alii) Areth. in textu. Diadochus. Ambr. Primas. Ambr. ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος 28. 36. Mt. o. Copt. Andr. 1. (h) ABC. 6. 7. 9. 11. 12. 14. 25. 29. 31. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 17. Mt. k. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 10. Vulg. Hippol. Andr. Areth. Diadoch. Orig. int. Primas. Ambr. || = Slav. 3. Orig. int. alic. κύριος σαβαώθ. Slav. 4. 5. (i) = A C. 6. 7. 9. 11. 12. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. Orig. Dionys. alex. Andr. Areth. Primas. Cassiod. (k) 6. 7. 9. 11. 16. 29. 30. 31. 32. 33. 42. 45. al. 13. Mt. k. l. p. r. Compl. Areth. || Rec. Orig. Dionys. Andr. (l) = ABC. 6. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. k. l. r. Compl. Ed. Copt. Erp. Vulg. Orig. Dionys. alex.. Andr. 1. Areth. Primas. || καὶ ἐν = Mt. p. || τῇ βασιλείᾳ καὶ = Syr. (non Arr.) Æth. || καὶ ὑπομονῇ non attingunt Andr. et Areth. (m) ἐν χριστῷ AB. 25. ἐν ἰησοῦ C. 38. Copt. tol. Codd. lat. Orig. ἐν χριστῷ ἰησοῦ 6. 7. 9. 11. 14. (ἡ ἐν Χ. 'Ι. 29.) 30. 32. 33. (c. al. 3.) 37. 45. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Syr. Arr. Arm. Vulg. Areth. Primas. ἰησοῦ Dionys. alex. Apring. Rupert. item Æth. *et propter patientiam Domini Jesu,* Æth.

πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ [n] — διὰ" τὴν μαρτυρίαν
ἰησοῦ [o] = χριστοῦ". Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν [p] τῇ" κυρι- 10
ακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα [q] ὀπίσω μου φωνὴν" μεγάλην ὡς
σάλπιγγος, [r] λεγούσης"· [s] † [t] "Ο" βλέπεις γράψον εἰς 11
βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς [u] ‡ ἑπτὰ" ἐκκλησίαις [x] †, εἰς
ἔφεσον, καὶ εἰς σμύρναν, καὶ εἰς πέργαμον, καὶ [y] εἰς θυά-
τειρα", καὶ εἰς σάρδεις, καὶ εἰς φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς
λαοδίκειαν. Καὶ [z] ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις 12
[a] ∾ ἐλάλησε" μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνί-
ας χρυσᾶς, Καὶ ἐν μέσῳ τῶν [b] = ἑπτὰ" λυχνιῶν [c] [d] ὅ- 13

---

[s] † Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καί· [x] † ταῖς ἐν ἀσίᾳ. [a] ∾ ἐλάλει.

(n) = AC. 4. 9. 31. 34. 35. 37. 38. Mt. l. Erasm. Ed. Copt. Arm. Vulg. Dionys. alex. Andr. 1. Areth. Primas. (o) = AC. 12. 28. 36. Vulg. (non lips. 5. 6.) Dionys. Andr. 1. ‖ Habent Syr. Arr. Arm. Primas. Ansbert. Haimo. (p) = 16. ‖ *in die feriæ primæ*, Æth. (q) φωνὴν ὀπίσω μου 17. 25. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. al. 3. pluresve. Mt. k. l. p. r. Compl. Areth. Alii aliter. ‖ ὀπίσω μου = 28. ὄπισθεν μου A. (r) λαλούσης Mt. r. ἠχούσης 12. φωνούσης 38. (s) = ABC. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (cum 34. 35.) 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. Attingit Andr. in comm. ‖ εἰμι et tertium καὶ = 7. 16. (t) ὃ 34. 35. 38. Primas. (u) + ABC. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Primas. (x) = ABC. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Codd. lat. harl. tol. Andr. Areth. Primas. (y) εἰς θυάτειραν A. 8. 11. 14. 34. 35. Æth. Synops. εἰς θυατείρας 12. Erasm. Ed. ἐν θυατείραις 36. (z) + ἐκεῖ B. 7. 8. 9. 12. 13. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 45. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ar. pol. Sed = Verss. Andr. Areth. Iren. Cypr. Hier. Primas. (a) BC. 8. 9. 11. 14. 29. 30. 31. 32. 34. 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. λαλεῖ A. (b) = AC. 12. 28. 38. 46. Erasm. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Copt. Iren. Andr. Cypr. Firmicus. Primas. Tychon. Hier. (c) + τῶν χρυσῶν 34. 35. Ar. pol. Æth. Vulg. non tol. (d) ὁμοίωμα A. harl. Slav. 4. 10. ὅμοιος Slav. 5. ant.

μοιον" [e]υἱῷ" ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιε-
14 ζωσμένον πρὸς τοῖς [f]μαστοῖς" ζώνην χρυσῆν· Ἡ δὲ κε-
φαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες, [g]λευκαὶ" [h] [i]ὡς" ἔριον
[k]λευκὸν", ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ
15 πυρός· Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι [l]χαλκολιβάνῳ",
[m]ὡς" ἐν καμίνῳ [n]πεπυρωμένοι"· καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς
16 φωνὴ ὑδάτων πολλῶν· Καὶ [o]ἔχων" ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῦ
[p]χειρὶ" ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐ-
17 τῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε
εἶδον αὐτὸν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός·
καὶ [q]ἔθηκε" τὴν δεξιὰν αὐτῦ [r]† ἐπ' ἐμὲ, λέγων [s]†· μὴ
18 φοβοῦ· ἐγώ εἰμι* ὁ [t]πρῶτος" καὶ ὁ ἔσχατος, Καὶ ὁ
ζῶν· καὶ ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς

---

[i] ὡσεί. [q] ἐπέθηκε. [r] † χεῖρα.
[s] † μοι.

(e) υἱὸν 7. 8. 9. 11. 14. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 45. al. 12. Mt. l. p. (f) μαζοῖς A. 10. 17. 28. 37. Mt. o. Compl. Andr. (sed Andr. 1. in m. στ.) Utrumque Areth. (g) = Arm. Æth. harl. Iren. ed. Tychon. in textu. (h) + καὶ 19. 26. 27. 29. 30. 40. 41. 42. Mt. p. r. (i) ὡς Iidem et A. 7. 8. 9. 14. 16. 25. 38. Mt. k. l. Areth. (k) = 8. Cypr. Primas. ‖ + καὶ 8. 36. Æth. Arm. Vulg. (l) χαλκῷ λιβάνῳ 7. 32. χαλκονλιβάνῳ Conject. *aurichalco Libani*, Tychon. Primas. (m) = Arm. (n) πεπυρωμένῳ 16. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. ant. Vulg. Iren. Cypr. Primas. Non Victorin. Tychon. πεπυρωμένης AC. (o) = (et mox ἀστέρες) A. 41. (Æth.) εἶχεν 34. 36. (p) = 10. 28. Arm. Vulg. Andr. 2. Cypr. Primas. alii. Ante αὐτοῦ pon. AC. 12. 14. 17. 31. 32. al. 4. Mt. l. o. Compl. Andr. 1. Areth. (q) AC. 6. 7. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (r) = AC. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Æth. Slav. 4. (non alii.) Vulg. Areth. Cypr. Firmic. Primas. (s) = AC. 6. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 17. 25. 28. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. 46. al. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Cypr. Primas. Capreol. carth. Firmic. (t) πρωτότοκος A. Areth.

αἰῶνας τῶν αἰώνων· [u] † καὶ ἔχω τὰς [x] κλεῖς" [y] τοῦ θανάτου
καὶ τοῦ ᾅδου." Γράψον [z] ⁜ οὖν" ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ 19
ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. Τὸ μυστήριον τῶν 20
ἑπτὰ ἀστέρων [a] ὧν" εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ [b] τὰς"
ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς [c]. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι
τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ [d] αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ" [e] †, [f] ἑπτὰ
ἐκκλησίαι εἰσί.

Τῷ ἀγγέλῳ [g] ∾ τῆς" [h] ἐν Ἐφέσῳ" ἐκκλησίας γράψον· 1
τάδε λέγει [i] ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν [k] ἑπτὰ" λυχνιῶν τῶν
χρυσῶν· Οἶδα τὰ ἔργα σου, [l] καὶ τὸν κόπον — σου", 2
[m] καὶ τὴν ὑπομονήν σου", [n] καὶ" ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι

---

[u] † ἀμήν· [y] τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου.
[d] αἱ ἑπτὰ λυχνίαι. [e] † ἃς εἶδες.
[g] ∾ τῇ. [h] ἐφεσίνης.

(u) = AC. 36. 38. Erasm. Ed. Copt. Æth. Arm. Ar. pol. Vulg. Orig. bis. Andr. 2. Iren. Cypr. Firmic. Primas. Capreol. (x) κλεῖδας 6. 8. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. 42. al. 5. Mt. l. p. r. Andr. 2. in textu. Areth. (y) A. 6. 7. 8. 9. 11. 14. 17. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. 46. al. 8. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. et Slav. 3. 4. 10. Andr. (habet utrumque) Areth. Iren. Cypr. Primas. alii. (z) + AC. 6. 7. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. Primas. Cassiod. (a) οὓς AC. 8. 12. Erasm. Ed. Andr. 1** (b) = 29. 30* Mt. r. (c) + ταῦτα εἰσιν· 19. 25. (d) AB. 4. 6. 13. 25. 29. 31. 32. al. 5. item al. 4. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Vulg. Andr. ap. Wetst. αἱ λυχνίαι ἑπτὰ C. 30. 33. (c. 35.) ἑπτὰ λυχνίαι 23. Erasm. Ed. (e) = ABC. 6. 7. 8. 9. 11. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. (non 4. 5.) Vulg. Areth. Cypr. Primas. (f) + αἱ 34. 38. Mt. k. (g) τῷ AC. 36. (h) AC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 16. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. (Syr. Arr.) Vulg. Andr. Areth. Aug. Ἐφέσῳ (et pon. post ἐκκλ.) Compl. Ἐφέσου 16. Ἐφεσίων 38. (i) + κύριος 34. 35. Mt. r. (k) = 38. Arm. Tychon. (l) = 29. 30. Ante τὰ ἔργα σου pon. Victorin. || σου = AC. 10. 12. 17. 36. 46. al. 3. Mt. o. Compl. Syr. (non Arr.) Arm. Vulg. (non lips. 6.) Andr. 1. Primas. Hier. Aug. Victorin. Cassiod. (m) = 42* || σου = Arm. (n) = A. Æth. Cassiod.

[o] κακούς″· καὶ [p] ἐπείρασας″ τοὺς [q] λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους = εἶ-
3 ναι″, καὶ οὐκ εἰσί· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· Καὶ
[r] ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας″ [s] διὰ″ τὸ ὄνομά μου, [t] καὶ οὐκ ἐκοπί-
4 ασας″. Ἀλλ' [u] ἔχω κατὰ σοῦ″, ὅτι τὴν ἀγάπην σου
5 τὴν πρώτην ἀφῆκας. Μνημόνευε οὖν πόθεν [x] πέπτωκας″,
καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί [y] σοι″ [z] = ταχὺ″, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν
6 σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. Ἀλλὰ
τοῦτο [a] ἔχεις″, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν [b] Νικολαϊτῶν,
7 [c] ἃ″ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖς [d] ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω

---

[p] ἐπειράσω. [q] φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους. [r] ἐβάστασας, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καί. [t] κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. [x] ἐκπέπτωκας.

(o) κακὰ 31. (p) ABC. al. 33. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Slav. ms. et ed.) Andr. Areth. || = Victorin. (q) ABC. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. Victorin. Sed ex his = εἶναι ABC. 18. 25. Slav. (exc. 10.) Et = ἑαυτοὺς 12. Andr. 2. (r) ABC. 6. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 36. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. (item Ar. pol.) Copt. Æth. Slav. ms. Vulg. Areth. Primas. Aug. || ὑπομονὴν ἔχεις καὶ = 33. (c. 34. 35.) || καὶ ἐβάστασας = 37. Victorin. (+ με 16. 45. 46. + αὐτοὺς Arm. harl*) καὶ ἐβάστισας 1. Erasm. Andr. 1. καὶ ἐβάστισάς με 7. || καὶ ante διὰ præter laudatos omittunt 17. 18. 25. Mt. o. Compl. Arm. Hier. (s) = 6. 14. 31. (t) Sic, seu καὶ οὐ κεκοπίακας, AC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. Aug. Hier. item, omisso καὶ, B. καὶ κεκοπίακας 16. 37. 38. Arm. Slav. 3. Andr. 2. (u) λέγω πρός σε Arm. Sed rec. in m. Sic etiam vs. 14. et 20. (x) AC. 6. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Primas. Cypr. alii. *excideris*, Vulg. Victorin. Auct. ad Novat. Aug. (y) = 12. Arm. Æth. (z) = AC. Copt. Æth. Vulg. (non harl*) Auctor ad Novatian. Aug. Hier. Isid. hispal. Victor tun. τάχυ Erasm. Steph. 3. Ed. ἐν τάχει Ed. (a) *fac*, Arm. sed rec. in m. *habes bonum*, Vulg. ms. Primas. (b) + αἰσχρουργῶν 36. (c) = A. Copt. *sicut*, Æth. Primas. (d) + ἑπτὰ A. item C.

[e] αὐτῷ" φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς [f], ὅ ἐςιν ἐν [g] τῷ
παραδείσῳ" τοῦ Θεοῦ [h] ⁜ μοῦ".

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ [i] τῆς" [k] ἐν σμύρνῃ ἐκκλησίας" γράψον· 8
τάδε λέγει ὁ [l] πρῶτος" καὶ ὁ ἔσχατος, [m] ὃς" ἐγένετο
νεκρὸς, καὶ [n] ἔζησεν· Οἶδά σου [o] = τὰ ἔργα, καὶ" τὴν 9
θλίψιν, καὶ τὴν πτωχείαν, ([p] ἀλλὰ πλούσιος" εἶ,) καὶ τὴν
βλασφημίαν [q] ⁜ ἐκ" τῶν λεγόντων ἰουδαίους εἶναι [r] ἑαυ-
τοὺς", καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ· [s] ∾
Μηδὲν" φοβοῦ ἃ μέλλεις [t] πάσχειν"· ἰδοὺ [u], μέλλει 10
[x] βαλεῖν" [y] ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν" εἰς φυλακὴν, [z] ἵνα πειρα-

---

[g] μέσῳ τοῦ παραδείσου. [k] ἐκκλησίας σμυρναίων.
[p] πλούσιος δὲ. [s] ∾ μὴ.
[y] ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος.

(e) = 10. 17. Mt. o. Compl. Vulg. ed. Areth. in comment. (f) + αὐτοῦ 26. 41. 42. (g) ABC. 6. 7. 8. 9. 14. (omisso τῷ 29.) 30. 31. 32. 33. 38. 45. al. 12. et Barb. 1. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Æth. Slav. 10. (non 3. 4. 5.) Vulg. Areth. Cypr. Orig. int. Primas. Idac. Vigil. Tychon. (h) + B. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. et Barb. 1. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 10. (non alii.) Vulg. Areth. Cypr. Orig. int. Primas. alii. (i) τῷ A. (k) A (sed ἐν σμύρνης A.) C. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33, (c. al. 3.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Cyr. Arr. Æth. Slav. 10. (item Vulg. et Arm.) Andr. 2. Areth. Primas. (l) πρωτότοκος A. (m) = 9. 13. 25. 29. 32. al. 4. Mt. l. p. r. (n) + ἤδη Slav. ed. (o) = AC. 19. Mt. k. Ed. Copt. Æth. Vulg. Andr. in comm. Primas. (p) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. etiam Slav. ms. et ed. Andr. in textu. Areth. Pseudo Chrys. Latini. (q) ABC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 35. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 3. 10. Vulg. Areth. Primas. (r) = 16. Alii transp. || αὐτοὺς 6. 31. 36. (s) μὴ ABC. 8. Mt. o. Andr. 2. (t) παθεῖν B. 6. 8. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. 38. al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Andr. 2. (u) + δὴ 6. 8. 9. 12. 29. 30** 31. 42. al. 12. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. 2. Areth. (x) βάλλειν AC. 12. 29. 30. 32. 34. 35. 36. al. 2. pluresve. Mt. r. || = 30* (y) AC. 6. 12. 14. 17. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Vulg. Areth. Primas. Tert. Hier. item Syr. Arr. Arm. (z) = Mt. r.

σθῆτε"· [a] καὶ ἕξετε θλίψιν" [b] ∾ ἡμερῶν" δέκα. γί-
νου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον
11 τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέ-
γει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου [c] τοῦ δευτέρου".

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν περγάμῳ ἐκκλησίας γρά-
ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν
13 ὀξεῖαν· Οἶδα [d] ‒ τὰ ἔργα σου, καὶ" [e] ποῦ" κατοι-
κεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου, [f] = καὶ" ἐν ταῖς
ἡμέραις, [g] = ἐν : αἷς" [h] ἀντίπας" ὁ μάρτυς [i] μου" ὁ
πιστὸς, [ii] ὃς" ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου [k] ὁ σατανᾶς κατοι-
14 κεῖ". Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ [l] ὀλίγα", [m] ὅτι" ἔχεις
[n] ἐκεῖ κρατοῦντας" τὴν διδαχὴν βαλαὰμ, ὃς [o] ∾ ἐδί-
δασκε" [p] τῷ" βαλὰκ [q] βαλεῖν" σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν

[b] ∾ ἡμέρας.
[o] ∾ ἐδίδαξε.
[k] κατοικεῖ ὁ σατανᾶς.
[p] ∾ τὸν.

(a) = Tert. (b) B. 6. 8. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Vulg. ms. Tychon. (c) = harl. (d) = AC. 38. Ed. Copt. Æth. Slav. 3. 4. (non 10.) Vulg. Primas. Tychon. Hier. Non attingunt in. comm. Andr. Areth. (e) ὅτι Arm. (f) = 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Vulg. ms. Andr. Primas. Auctor quæst. ex utr. Test. (g) ἐν αἷς = AC. Copt. Vulg. ms. Primas. Ansbert. Haymo. ἐμαῖς Erasm. Slav. 3. 4. (non 10.) || ἐν = 6. 9. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. ms. Auctor quæst. (h) ἀντείπας A. 9. al. 4. Mt. p** ἀντ' εἶπας 19. 23. *quibus contendisti cum teste etc.* Syr. Erp. *quibus spectaculo expositus fuit etc.* Syr. ms. *prodidisti testem etc.* Copt. ap. Wilkins. *antiquis*, harl* Alii aliter. (i) = 12. 36. Erp. || πιστὸς + μοῦ A. 14. Syr. (ii) = 6. 31. Æth. demidov. Auctor quæst. (k) AC. 6. 12. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. 46. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Arm. Vulg. Andr. Areth. Latini. (l) = Slav. 3. (non 4. 10.) (m) = C. Syr. Copt. tol. harl* Codd. lat. Primas. Ansbert. (n) παρὰ σοὶ Arm. ἐκεῖ tol. (o) 6. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. (p) AC. 11. ἐν τῷ 18. Erasm. Steph. 3. τὸν βασιλέα Areth. in comm. || τὸν βαλαὰκ C. 32. al. 3. Andr. 1. τὸν βαλαὰμ 14. 16. ἐν τῷ βαλαὰμ τὸν βαλὰκ Andr. ed. ἐν τῷ βαλαὰκ τὸν βαλαὰμ Andr. 1. in comm, (q) βασιλεῖ A.

υἱῶν ἰσραὴλ, [r] φαγεῖν [s] εἰδωλόθυτα″ καὶ πορνεῦσαι.
Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ [t] κρατοῦντας″ τὴν διδαχὴν [u] = 15
τῶν″ νικολαϊτῶν * [x] ὁμοίως *. Μετανόησον [y] ⁜ οὖν″ εἰ 16
δὲ μὴ, ἔρχομαί [z] σοι″ [a] ταχὺ″, καὶ πολεμήσω [b] μετ᾽
αὐτῶν″ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου [c]. Ὁ ἔχων 17
οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις·
τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ [d] † [e] τοῦ″ μάννα τοῦ κεκρυμμέ-
νου, [f] καὶ δώσω αὐτῷ″ ψῆφον [g] λευκὴν″, καὶ ἐπὶ τὴν
ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς [h] οἶδεν″ εἰ μὴ
ὁ λαμβάνων.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ [i] τῆς″ ἐν [k] θυατείροις″ ἐκκλησίας 18
γράψον· τάδε λέγει [l] ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ″, ὁ ἔχων

---

[x] ὃ μισῶ. [d] † φαγεῖν ἀπὸ. [h] ἔγνω.

(r) + καὶ 6. 7. 8. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 6. Mt. l. p. r. Slav. 10. Andr. 2. Areth. + τοῦ 9. 16. al. 2. (s) = Vulg. Sed non Primas. Ambr. Auctor quæst. Auct. de promiss. (t) = Arm. (u) = AC. 6. 14. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 7. Mt. l. p. r. (x) AC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. 46. al. 15. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Slav. 10. Vulg. Areth. Primas. Auct. quæst. ὃν μισῶ Andr. 1. ὁμοίως, ὃν μισῶ Slav. 3. 4. Andr. 2. ὁμοίως, ὃ μισῶ 12. 13. 17. ὃ μισῶ ὁμοίως lips. 4. || = 38. Æth. (y) + AC. 6. 7. 8. 9. 12. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. 45. 46. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Arm. Slav. 10. Andr. 2. Areth. (z) = 12. 38. Arm. (a) = Ambr. alic. Ansbert. Beda. Haymo. Rupert. Sed non Primas. Hier. (b) μετά σου Primas. Hier. (c) + καὶ ἐν τῇ ἀπυλῇ ἡ φιλανθρωπία 7. 16. 45. Ar. pol. Ex Andreæ comment. (d) = ABC. 6. 8. 9. 29. 30. 31. 32. 33. 38. al. 10. et Barb. 1. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Æth. Vulg. Victorin. || φαγεῖν = Areth. in textu. Primas. || ἀπὸ = 11. 13. 14. 19. tol. Areth. in comm. Ambr. Auct. quæst. ἐκ 36. (e) τὸ B. Æth. Vulg. Ambr. Auctor quæst. Victorin. Ante φαγεῖν pon. τοῦ 13. 14. (f) = 38. (g) = Hier. Gregor. 1. Auct. de prom. *sanctum*, Arm. + *pretiosum*, Slav. 3. 4. (h) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 36. 38. 46. al. 17. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (i) = C. τῷ Primas. item, omisso mox ἐκκλησίας, A. et ut videtur Tert. (k) θυατείραις Erasm. θυατείρῃ B. 7. 9. 14. Alii. Mt. p. θυατείρης 34. θυατείρων 38. (l) = Epiph.

τοὺς ὀφθαλμοὺς [m] αὐτοῦ'' ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ
19 οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. Οἶδά σου
[n] — τὰ ἔργα, καὶ'' τὴν ἀγάπην, [o] καὶ τὴν πίστιν, καὶ τὴν διακονίαν'',
[p] καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου'' [q] † τὰ
20 ἔσχατα [r] πλείονα'' τῶν πρώτων. Ἀλλ' ἔχω κατὰ
σοῦ [s] †, ὅτι [t] ἀφεῖς'' τὴν γυναῖκά [u] ⁜ σου'' [x] ἰεζάβελ, [y] ἡ
λέγουσα'' [z] ἑαυτὴν'' προφῆτιν, [a] καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς'' ἐμοὺς

---

[o] καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν, [q] † καί.
[s] † ὀλίγα. [t] ἐᾷς. [x] ἰεζαβὴλ.
[y] τὴν λέγουσαν. [a] διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι.

(m) = A. 36. 38. Andr. 2. Epiph. (n) = 12. Ed. Copt. Epiph. (o) hoc ord. AC. 6. 12. 16. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 45. al. 6. pluresve. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Andr. Areth. Hier. Primas. Apring. Ansb. Haymo. || καὶ τὴν πίστιν ante καὶ τὴν ἀγάπην pon. Mt. r. Vulg. ed. Epiph. (p) σου ἐν ὑπομονῇ Arm. (q) = AC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 35. 36. 38. al. 17. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4. Vulg. Andr. Areth. Epiph. Orig. int. Primas. Auct. quæst. || ὅτι πλείονα τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα τῶν πρώτων Arm. (r) κρείττονα 32** Auct. quæst. χείρονα 4. (s) = ABC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 34. 35. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. harl. tol. lips. 5. Codd. lat. Andr. 2. Epiph. Tert. Tychon. Auct. quæst. πολὺ 12. 17* 36. Barb. 1. Arm. (sed rec. in m.) πολλὰ 28. Andr. 1. Cypr. Primas. Victor tun. (t) ἀφεῖς s. ἀφεὶς ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. al. 15. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. Epiph. Victor tun. ἀφίης 34. 35. Mt. k. Ed. Areth. ἀφῆκας 26. 36. Andr. 2. πεθεῖς 38. *tenes*, Tert. (u) + A. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 29. 30. 31. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. 10. Andr. Areth. Cypr. Primas. Sed non Tert. Auct. quæst. Victor tun. (x) ABC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Epiph. Andr. Areth. (y) AC. Ed. ἡ λέγει B. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. καὶ λέγει 42. (z) αὐτὴν. AB. 16. 40. (a) ABC. 6. 7. 8. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Codd. lat. item Slav. ant. Andr. Tert. Victor tun. Auct. quæst. Haymo. καὶ διδάσκει (πλάνη Arm.) πλανᾶν Arm. Slav. 4. *et sinis eam docere etc.* Primas.

δούλους, πορνεῦσαι καὶ [b] φαγεῖν εἰδωλόθυτα". [c] Καὶ 21
ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, [d] καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι
ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς". Ἰδοὺ, [e] † βάλλω αὐτὴν εἰς [f] κλί- 22
νην", καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν
μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων [g] αὐτῆς",
Καὶ τὰ τέκνα [h] αὐτῆς" ἀποκτενῶ ἐν [i] θανάτῳ"· καὶ γνώ- 23
σονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νε-
φροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
[k] ὑμῶν". Ὑμῖν δὲ λέγω, [l] — τοῖς: λοιποῖς" τοῖς ἐν Θυα- 24
τείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, [m] † οἵτι-
νες οὐκ ἔγνωσαν τὰ [n] βαθέα" τοῦ σατανᾶ, (ὡς λέγουσιν·)

---

[b] εἰδωλόθυτα φαγεῖν. [d] ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν. [e] † ἐγώ. [g] ∾ αὐτῶν. [l] καὶ λοιποῖς. [m] † καί. [n] βάθη.

(b) AC. 33. (c. al. 3.) Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Epiph. Latini. (c) Vs. 21. =46. (d) A. (οὐκ ἠθέλησεν A. Primas. Victor tun. Alii.) BC. 6. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) (καὶ εἰ μὲν θέλει etc. 38.) al. 18. Mt. k. l. p. r. item o** Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Epiph. Andr. Areth. Tert. Cypr. Primas. Alii. ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, cæteris omissis, 12. 17. || αὐτοῖς χρόνον μετανοεῖν ἐκ τῆς πορν. αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν Arm. (e) = AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Tert. Cypr. Alii. (f) φυλακὴν A. *luctum*, Quidam ap. Primas. (g) BC. 6. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 38. al. 15. et Barb. 3. Mt. o** al. 4. Compl. Ed. Syr. ms. Erp. Æth. Slav. 10. harl* tol. Vulg. ms. Areth. Tert. Ansbert. Sed non A. 12. 36. Alii. Arm. Andr. Primas. Cypr. Alii. Nonnulli etiam μετανοήσῃ, loco pluralis. (h) αὐτῶν Arm. Slav. ms. et ed. (exc. 10.) (i) θυμῷ 36. *gladio*, Victor tun. (k) αὐτοῦ B. 38. Vulg. ed. Tert. Victor. Auct. quæst. αὐτῶν Arm. et (omisso etiam ὑμῶν) Slav. 3. 4. (l) καὶ λοιποῖς = Arm. λοιποὶ Primas. λοιποῖς 2. 3. 6. 14. ap. Mill. 17. 18. 19. Slav. 4. τοῖς λοιποῖς AC. 7. 8. 9. 12. 13. et 16. ap. Beng. 14. ap. Wetst. 25. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 45. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Copt. Vulg. ms. Andr. καὶ τοῖς λοιποῖς Ed. Areth. (m) = AC. al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. harl. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Sedul. Joachim. (n) βαθέα s. βάθεα AC. 6. 7. 8. 9. 14.

25 οὐ [o] ∞ βαλῶ″ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· [p] Πλὴν ὃ [q] ἔχε-
26 τε″, κρατήσατε, ἄχρις οὗ [r] ἂν ἥξω.″ [s] Καὶ″ ὁ νικῶν,
[t] καὶ ὁ″ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ
27 ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· [u] ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ [x] ∞ συντρίβεται″,
28 Ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· καὶ δώσω
29 αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω,
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γρά-
ψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ [y] ἑπτὰ″ πνεύματα [z] τοῦ
Θεοῦ″, καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
2 ὅτι [a] † ὄνομα ἔχεις [b] ὅτι ζῇς″, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου
γρηγορῶν, καὶ [c] στήριξον″ [d] τὰ λοιπά, ἃ [e] ἔμελλον ἀποθανεῖν″.

---

[o] ∞ βάλλω. [x] ∞ συντριβήσεται. [a] † τό.
[c] στήριξον. [e] μέλλει ἀποθανεῖν ∞ ἔμελλες ἀποβάλλειν.

---

16. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. et ed. βαθύτερα 29. (o) βάλλω AC. 6. 7. 8. 9. 12. 16. 29. 30. 31. 32. 38. al. 16. Mt. l. p. r. Ed. Areth. Victorin. Tychon. λέγω 41. 42. (p) πλὴν ὃ ἔχετε antecedentibus jungit 25. (q) ἔχω 26. 41. 42. ἔχητε 31. (r) ἀνοίξω 8. 9. 14. 16. 25. 29. 32. 33. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. p. r. || = lips. (s) = 7. 16. 38. Tychon. Rupert. (t) = Arm. (u) + ὁ 8. + καὶ Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. ant. Vulg. Tychon. + καὶ συντρίψει αὐτοὺς et mox συντρίβεται* seu συντρίβονται** 36. (x) 6. 8. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. (y) = 12. Erasm. Steph. 3. (z) = 25. (a) = AC. 12. 14. 16. 29. 31. 32. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (b) καὶ ζῇς 9. 14. 29. al. 18. Mt. k. l. p. r. Areth. in textu. ζῶντος Arm. (c) AC 6. 8. 12. 32. al. 4. Mt. l. o* p. Syr. στηρίζων 7. Slav. 4. τήρησον 9. 13. 25. 29. 30. 36. al. 3. Syr. *servans*, Slav. 4. (d) τὸ τὸ λοιπὸν, ὅτι μέλλεις ἀποθνήσκειν Arm. (e) ἔμελλον (s. ἔμελλεν 7. item 16. Areth.) ἀποθανεῖν (s. ἀποθνήσκειν 28. 36. Andr. 1. Areth.) AC. 7. 12. 16. 28. 34. 35. 38. 45. Syr. Erp. Copt. Vulg. Andr. Areth. in textu. Primas. ἔμελλες ἀποβάλλειν (s. ἀποβαλεῖν) B. 6. 8. 9. 14. 25. 29. 30. 31. 32. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol.

οὐ γὰρ εὕρηκά σου [f] τὰ″ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον
[g] τοῦ Θεοῦ [h] ⁜ μου″. Μνημόνευε οὖν, πῶς εἴληφας 3
[i] = καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει″, καὶ μετανόησον. [k] ἐὰν
οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω [l] — ἐπί σε″ ὡς κλέπτης, καὶ
οὐ μὴ [m] γνῷς″, ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε. [n] ⁜ Ἀλλ'″ 4
ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα [o] † ἐν Σάρδεσιν, [p] ἃ″ οὐκ ἐμόλυ-
ναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι [q] μετ' ἐμοῦ″
ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν [r]. Ὁ νικῶν, [s] οὗτος″ περιβα- 5
λεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ [t] ὁμολογήσω″ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, [u] καὶ ἐνώπιον τῶν
ἀγγέλων αὐτοῦ″. Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ 6
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας 7
γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων

---

[o] † καί. [t] ἐξομολογήσομαι.

(f) = AC. Erasm. (g) + κυρίου 17. 46. Slav. 3. 4. (h) + AC. 9. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. (*coram me*, Ar. pol.) Æth. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. Victorin. Tychon. + σου, sed in m. μου, Slav. ed. (i) = B. 9. 14. 29. 33. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. καὶ τήρει = Æth. || εἴληφας καὶ = Arm. (k) *Si autem non egeris pœnitentiam, veniam et suscitabo adventum meum ad te, quasi fur veniam, et etc.* Primas. (l) = A. 12. 28. Ed. Arm. Copt. Slav. 3. 4. harl* tol. Vulg. ms. Andr. Primas. || ἥξω ἐπὶ σὲ = Æth. Posterius ἥξω ἐπὶ σὲ = Vulg. ms. Posterius ἐπὶ σὲ = Ansbert. Haymo. (m) γνώσῃ 7. 9. 14. 29. al. 13. Mt. k. p. r. (n) + AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. (+ ὅς Arm.) Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Orig. int. Primas. (o) = A C. 7. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. Areth. Primas. (p) οἳ 17. 28. 37. 38. Barb. 1. Erasm. Vulg. Andr. Areth. Primas. (q) = Arm. μετὰ σοῦ Æth. (r) + καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαὼθ, παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος 17. (s) οὕτως AC. 9. 33. (c. 35.) al. 12. Mt. o. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Vulg. Primas. (t) AC. 7. 8. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (u) = 9. 23. 27.

τὴν [x] κλεῖν″ τοῦ [y] δαβίδ″· ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς [z] κλείει·
8 καὶ κλείει, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει″. Οἶδά σου τὰ ἔργα·
ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην [a] ἣν″ οὐ-
δεὶς δύναται κλεῖσαι [b] αὐτήν″· ὅτι [c] μικρὰν″ ἔχεις δύ-
ναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω
9 τὸ ὄνομά μου. Ἰδοὺ, δίδωμι [d] ἐκ τῆς συναγωγῆς″ τοῦ
σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ
εἰσὶν, ἀλλὰ ψεύδονται· [e] ἰδοὺ″, ποιήσω αὐτοὺς, ἵνα
[f] ∾ ἥξωσι″ καὶ [g] ∾ προσκυνήσωσιν″ ἐνώπιον τῶν ποδῶν
10 σου, καὶ [h] γνῶσιν″, ὅτι [i] = ἐγὼ″ ἠγάπησά σε· [k] ″Ὅτι″
ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε [l] τη-
ρήσω″ ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ [m] τῆς μελλούσης ἔρ-
χεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι [n] τοὺς κατοι-
11 κοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. [o] † Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ

[x] κλεῖδα. [a] καί. [f] ∾ ἥξουσι.
[g] ∾ προσκυνήσουσιν. [o] † ἰδού.

(x) AC. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Epiph. (y) ᾅδου 7. 16. 33. 45. Quædam exemplaria ap. Andr. *abyssi*, Copt. (z) κλείσει αὐτὴν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων, (+ καὶ κλείων 5. 7. 37. 45. Barb. 1. Ar. p.) καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει 5. 7. 9. 14. 29. 37. 45. al. 16. et Barb. 1. Mt. l. p. r. Alius liber ap. Andr. in Mt. o. Compl. Ar. pol. κλείσει s. κλείει, (καὶ) κλείων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει s. ἀνοίξει A. 6. 11. 12. 34. 40. Barb. 1. Mt. k. o. Slav. ms. et ed. Orig. Primas. Hilar. item Syr. Erp. Vulg. Alii aliter. (a) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. Orig. Areth. Primas. (b) = Mt. o. (c) μακρὰν 37. οὐ μικρὰν 38. Andr. 1. (d) σοι τὴν συναγωγὴν Arm. ‖ σοι addunt etiam Vulg. ms. Andr. 1. (e) = Arm. καὶ 12. Mt. o. Andr. ‖ ἰδοὺ . . . ἥξωσι = Æth. (f) A C. 14. 28. 33. 36. Compl. (g) AC. 25. Æth. (h) γνώσῃ 14. Primas. γνώσονται 15. 36. γνώσωνται Mt. o. *scient*, Vulg. Æth. (i) = 9. 14. 17. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 15. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. Primas. (k) καὶ A. καὶ ὅτι Arm. (l) ἐξήγαγον 36. (m) + σου Arm. μου Vulg. ms. (n) + πάντας Arm. (o) = AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 4. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Haymo. Ambr.

ἔχεις, ἵνα [p] μηδεὶς λάβῃ" τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, 12
ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ [q] ναῷ" τοῦ θεοῦ [r] μου", καὶ
ἔξω οὐ μὴ [s] ἐξέλθῃ" ἔτι· καὶ [t] γράψω" ἐπ' αὐτὸν τὸ
ὄνομα [u] τοῦ θεοῦ μου, [x] καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ
μου", [y] τῆς καινῆς" ἱερουσαλὴμ, ἡ [z] καταβαίνουσα" [a] ἐκ"
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά [b] μου" τὸ
καινόν. [c] Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω, τί τὸ πνεῦμα λέγει 13
ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς [d] ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας" γράψον· 14
τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς [e] καὶ ἀληθινὸς,"
[f] ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·" Οἶδά σου τὰ ἔργα, 15
ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός· [g] ὄφελον ψυχρὸς [h] ἦς",
[i] ἢ" ζεστός. Οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, [k] καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρὸς", 16
[l] μέλλω σε ἐμέσαι" ἐκ τοῦ στόματός μου. Ὅτι λέ- 17

---

[z] καταβαίνει. [d] ἐκκλησίας λαοδικέων.

[h] εἴης. [k] καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστὸς.

(p) μὴ λάβῃ τις ταχὺ 7. 16. 45. (q) λαῷ Sphalma editionum qu. etiam Elzev. (r) = 11. 29. 36. (s) ἐξέλθω 28. 40. 41. 42. ἐξέλθοι 36. (t) γράψον 41. 42. (u) + μου καὶ τὸ ὄνομα 38. (x) = 12. Syr. τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου = 35. 40. || τῆς πόλεως . . . τὸ ὄνομα = 32. (y) ante τοῦ θεοῦ μου pon. Erp. Copt. (z) A C. 12. 15. 28. (25. 37. 38.) pluresve. Erasm. Steph. 3. Ed. Arm. Slav. 4. (a) ἀπὸ 6. 7. 16. 29. 30. 31. 45. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (b) = 7. 9. 14. 16. 29. 33. 38. 45. al. 14. Mt. k. l. p. r. Andr. 1. Areth. (c) Vs. 13. = Slav. 3. (non 4. 5.) Primas. (d) AC al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Vulg. Andr. Areth. Primas. (e) = Slav. 3. Faustin. presb. Fulg. ὁ ἀληθ. 7. 14. 28. 45. Syr. Andr. 1. καὶ ὁ ἀληθ. C. (f) = 12. || ἡ ἀρχὴ] ὅς ἐστιν ἡ ἀρχὴ Arm. ὁ ἄρχων Slav. 3. 4. ἡ ἀπαρχὴ Andr. 1. in textu. || κτίσεως] πίστεως Ar. pol. (g) ὄφελον . . ἢ ζεστός. = A. Mt. k. (h) C. al. 27. Mt. o. al. 3. Compl. Ed. Andr. Areth. εἴης 16. 32. || = 12. (i) ὁ 28. (k) hoc ord. C. al. 24. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Andr. Areth. Salvian. || = 10. harl* Primas. Ambr. Ambrosiast. || καὶ οὔτε] οὐ s. καὶ οὐ 14. 17. 29. 31. 32. al. 6. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. (l) μέλλεις ἐμέσεσθαι Arm. + καὶ ἐλέγχω σε 38.

γεις· [m] — ὅτι″ πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ
[n] ∾ οὐδενὸς″ χρείαν ἔχω· καὶ οὐκ οἶδας, ὅτι σὺ εἶ ὁ
ταλαίπωρος [o] ϗ [p] + ὁ″ ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς [q] ϗ τυ-
18 φλὸς″ καὶ γυμνός· Συμβουλεύω σοι [r] ἀγοράσαι″
[s] παρ' ἐμοῦ″ χρυσίον [t] πεπυρωμένον″ [u] ἐκ πυρὸς″, ἵνα
πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκὰ, [x] ἵνα περιβάλῃ, καὶ
μὴ″ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ
[y] κολλούριον″ [z] ἐγχρίσαι″ τοὺς ὀφθαλμούς σου, [a] ἵνα βλέ-
19 πῃς″. Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω·
20 [b] ∾ ζήλωσον″ [c] οὖν″ καὶ μετανόησον. Ἰδοὺ, ἕστηκα ἐπὶ
τὴν θύραν, καὶ κρούω· ἐάν τις [d] ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου,
καὶ″ ἀνοίξῃ [e] τὴν θύραν″, [f] + καὶ″ εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτὸν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ [g].
21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ

[n] ∾ οὐδὲν. [z] ἔγχρισον. [b] ∾ ζήλευε.

(m) = 7. 9. 14. 16. 29. 30, 33. (al. 2.) al. 10. Mt. o. al. 3. Compl. Ed. Vulg. ed. sixt. Andr. 2. Cypr. Ambr. Salvian. (n) AC. 12. (o) καὶ ὁ ἐλεεινὸς = Æth. Andr. 1. Salvian. (p) + A. 16. 29. 31. 33. (c. al. 2.) 38. al. 9. pluresque. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (q) = 36. Post γυμνὸς pon. 16. Ar. Æth. Arm. Ambr. Haymo. (r) *eme*, Slav. 3. 4. (s) = 31. 34. 35. Post χρυσίον pon. 14. 29. 38. al. 10. pluresque. Mt. k. l. p. r. Compl. Areth. (t) πεπυρασμένον Arm. et Ambr. ut videtur. Utrumque, omisso ἐκ πυρὸς, conjungere videtur Vulg. (u) = 16. (x) περιβάλῃ, ἵνα μὴ Slav. ant. Vulg. ms. (y) κολούριον Compl. κυλούριον 29. κουλλούριον Erasm. Andr. 1. κολλύριον C. 7. 9. 12. 14. 16. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Latini. (z) AC. 7. 16. 18. 28. 45. Ed. Andr. 1. ἐγχρίσῃ 23. 38. 42. ἵνα ἐγχρίσῃ 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 6. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ἵνα ἐγχρίσῃς 4. al. 3. || + ἐπὶ 10. 37. Compl. (a) = 36. Victorin. Tychon. ἵνα ἐμβλέψῃς Mt. r. ἵνα κλίπτῃς 28. (b) AC. 9. 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ζήλου 6. et ap. Mill. 11. *crede*, Primas. (c) = 7. 12. 16. νῦν Arm. (d) = Orig. quater. Hilar. Ambr. (e) = Orig. semel. Hier. μου Æth. (f) + 12. 14. 17. 29. 32. 33. (c. al. 2.) al. 9. et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 5. (non Orig.) (g) + *in throno meo*, Primas.

μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα [h] μετὰ τοῦ πα-
τρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ". Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσά- 22
τω, τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, θύρα [i] ἀνεῳγμένη" ἐν τῷ 1
οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος
[k] λαλούσης" μετ᾽ ἐμοῦ, [l] λέγων". Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω
σοι, ἃ δεῖ γενέσθαι [m] μετὰ ταῦτα". [n] = Καὶ" εὐ- 2
θέως * ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος [o] ἔκειτο"
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ [p] ∽ τοῦ θρόνου" καθήμενος·
[q] = Καὶ ὁ καθήμενος" [r] † ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι 3
[s] καὶ [t] σαρδίῳ"· καὶ [u] ἶρις" [x] κυκλόθεν" τοῦ θρόνου [y] ὅμοιος"
[z] ὁράσει σμαραγδίνῳ." [a] Καὶ" κυκλόθεν τοῦ θρόνου 4
[b] θρόνοι" εἴκοσι [c] † τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς [d] θρόνους"

---

[i] ἠνεῳγμένη. [l] λέγουσα. [p] ∽ τὸν θρόνον.
[r] † ἦν. [t] σαρδίνῳ. [y] ∽ ὁμοία ∽ ὁμοίως. [c] † καὶ.

(h) ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ πατρός μου Arm. Moyses in epist. ad Cypr. ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ = lips. 6. (i) 7. 12. 14. 29. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (k) λεγούσης 33. 40. (l) A. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. ms. et ed. καὶ λεγούσης 7. 16. Ambr. ‖ = 15. (m) = Ambr. bis. Sequentibus jung. harl. Hier. (n) = A. 9. 14. 29. 33. al. 12. Mt. l. p. r. Syr. harl. Vulg. ms. Primas. Hier. Apring. ‖ εὐθέως δὲ Slav. 4. ‖ εὐθέως = tol. (o) ἦν Arm. (p) A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Cassiod. (q) = 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. (non Syr.) Æth. Arm. Slav. 4. (non 3.) Andr. Areth. (r) = Iidem et A. 7. 26. al. 8. Syr. (s) + σμαράγδῳ 26. 41. 42. 44. item 13. (t) σαρδίῳ s. σαρδείῳ A. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. ‖ + καὶ κρυστάλλῳ Slav. 4. (u) ἱερεῖς A. 28. Æth. Arm. (x) κύκλῳ 36. Mt. k. κύκλωθεν 16. 32. Mt. r. Andr. 1. (y) ὅμοιος A. 6. 11. 12. 30. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. ὁμοίως 9. 14. 29. 32. 33. al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ὁμοίως ὡς 38. ὁμοία ὡς Mt. k. ὅμοιοι (cf. not. u.) 28. Arm. (z) ὅρασις σμαραγδίνου 9. 29. 30. 32. 33. al. 10. et Barb. 1. Mt. l. p. r. ὅρασις σμαράγδου 38. Mt. k. ὁράσεις σμαράγδων 14. (a) = 9. 14. 29. 33. (c. 36.) al. 5. Mt. p. r. Syr. (b) θρόνους A. 34. 35. (c) = A. Alii. Mt. k. l. Compl. Erasm. Ed. Areth. Sic mox iterum. Alii utroque loco literas habent numerales κδ. ‖ κδ prius = 38. (d) post κδ pon. A. 17. 18. 19.

[e] † εἴκοσι [e] † τέσσαρας * πρεσβυτέρους, [f] καθημένους",
περιβεβλημένους [g] ἐν" ἱματίοις λευκοῖς· καὶ [h] † ἐπὶ
5 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. Καὶ ἐκ τοῦ
θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ [i] καὶ φωναὶ καὶ βρονταί"· καὶ
ἑπτὰ λαμπάδες [k] πυρὸς" καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρό-
νου [l] + αὐτοῦ", [m] αἵ εἰσι [n] — τὰ" ἑπτὰ πνεύματα [o] τοῦ
6 θεοῦ"· Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου [p] [q] ⸭ ὡς" θάλασσα
[r] ὑαλίνη", ὁμοία κρυστάλλῳ· [s] καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρό-
νου" [t] καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου" τέσσαρα ζῶα γέμοντα
7 [u] ὀφθαλμῶν" ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. Καὶ τὸ ζῶον τὸ
πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μό-
σχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον [x] τὸ" πρόσωπον [y] ἀνθρώπου",

---

[e] † καί. [e] † εἶδον τούς. [h] † ἔσχον.
[i] καὶ βρονταὶ καὶ φωναί·
[y] ὡς ἄνθρωπος ∾ ὡς ἀνθρώπου.

(e) = Iidem et 8. 9. 36. al. 6. et Barb. 2. Erasm. Ed. Syr. Arr. Æth. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Primas. Hier. (habet Tychon.) τοὺς (omisso εἶδον) 13. 16. ap. Beng. 29. 30. 31. 33. (c. al. 2.) al. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. Areth. (f) = 11. (g) = A. 28. Andr. 1. (h) = A. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. Hier. (i) A. al. 23. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Hier. Cassiod. ‖ φωναὶ = 11. Ante ἀστρ. pon. 29. (k) = 36. Æth. Vulg. Andr. ap. Mill. (l) + 7. 8. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Andr. 1. Areth. ‖ Post θρόνου prius + αὐτοῦ Slav. 4. (m) ἃ 14. ἅ ἐστιν A. (n) = 6. 11. 16. 29. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (o) = Mt. k. (p) + αὐτοῦ 7. 40. 46. Ar. pol. (q) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. 40. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Vulg. Areth. Tert. Aug. Hier. Cassiod. Victorin. Post θάλασσα pon. Slav. 4. (r) ὑαλίνη 9. 10. 35. 38. Barb. 1. Mt. k. o. Compl. Andr. in comm. (s) = Ar. pol. Æth. *ante thronum*, Cassiod. (t) = 28. 29. 30. Copt. Erp. harl* Tychon. ‖ καὶ = Mt. k* (u) ὀφθαλμοὺς 16. 28. 36. (x) = 14. 16. 29. al. 11. Mt. k. p. r. (y) ἀνθρώπου 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) al. 8. et Barb. 2. Mt. k. p. r. Ed. Slav. 4. (non 3.) Iren. gr. Andr. 2. Areth. ὡς ἀνθρώπου A. 11. 13. 36. Syr. Arr. Copt. Vulg. *quasi humanam*, Primas. Iren. int.

καὶ τὸ τέταρτον [z] ζῶον″ ὅμοιον ἀετῷ [a] πετομένῳ″. Καὶ 8
[b] ‡ τὰ″ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ' [c] ἓν αὐτῶν″ [d] ἔχον″ [e] ἀνὰ″
πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν * [f] [g] καὶ ἔσωθεν″ [h] γέμουσιν″
[i] ὀφθαλμῶν″· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ
νυκτὸς, [k] λέγοντες″· [l] ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος″ κύριος [m] ὁ
θεὸς″ ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, [n] καὶ ὁ ὢν″, καὶ ὁ ἐρχόμενος.
Καὶ ὅταν [o] ∾ δώσουσι″ τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐ- 9
χαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, Πεσοῦνται οἱ εἴκοσι [p] † τέσσαρες 10
πρεσβύτεροι ἐνώπιον [q] τοῦ καθημένου ἐπὶ″ τοῦ θρόνου, καὶ

---

[a] πετωμένῳ. [c] ἑαυτὸ ∾ ἓν. [d] εἶχον.
[h] γέμοντα. [k] λέγοντα. [o] ∾ δῶσι.
[p] † καί.

(z) = 6. 14. 26. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 41. 42. Mt. k. l. p. r. Areth. (a) A. 9. 14. 16. 19. pluresve. Mt. o. al. 4. Andr. Areth. (b) + τὰ A. 6. 7. 14. 16. 29. 36. al. 9. Mt. o. r. Ed. Syr. (c) AB. 7. 12. 28. 36. al. 10. Mt. o. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Andr. Tychon. ἓν 9. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ἑαυτῶν Andr. 1. ‖ + ἑτὰς 34. 35. (d) = 31. ἔχον B. 7. 12. 14. 29. al. 13. Mt. k. l. o. r. Compl. Ed. Andr. ἔχων A. 16. 30. 32. 36. al. 2. Slav. ant. ἔνχον 9. ἔχοντα 38. Mt. p. (e) = 40. 41. (f) + καὶ ἔξωθεν B. 12. 33. (c. 35.) item, absque καὶ, 14. *ante se et retro*, Primas. *intus et foris*, Victorin. et alia translatio ap. Primas. (g) = 33. (c. 35.) 38. Arm. (h) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. ant. Vulg. Andr. Areth. (i) ὀφθαλμοὺς 16. (k) A. 7. 9. 14. 16. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 11. et Barb. 3. Mt. o* al. 4. Erasm. Ed. Andr. Areth. Primas. Rupert. (l) ἅγιος novies repetunt B. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 12. et Barb. 2. Mt. l. o. p. Compl. Damasc. Sexies repetunt 38. 40. Ter tantum habent Verss. Andr. Areth. Ephr. Tert. Hier. Rufin. Victorin. Vigil. Primas. Alii. (m) σαβαὼθ 7. 17* 28. 36. 39. Ar. pol. Slav. 4. Andr. 1. Ephrem. semel (al. omittit). Utrumque jung. Fulg. semel. (n) = 16. 39. Ante ὁ ὢν pon. 17. 31. 36. Mt. o** lips. 4. Andr. 2. Ephr. Vigil. Ansbert. (o) 6. 9. 29. 30. al. 12. Mt. l. o. p. r. Ed. Vulg. Areth. δῶσι 13. 27. 31. 40. Compl. δώσωσι 7. 12. 14. 16. 32. 39. (p) = A. Alii. Compl. Ed. (q) = Slav. 4. Primas. Fulg. Vigil.

[r]προσκυνήσουσι" τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων[s], καὶ [t]βαλοῦσι" τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ
11 θρόνου, λέγοντες· Ἄξιος εἶ, [u]κύριε", λαβεῖν τὴν δό-
ξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας
[x]τὰ" πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου [y]ἦσαν", [z]καὶ
ἐκτίσθησαν".
1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν [a]τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν * καὶ [b]∾ ὄπι-
2 σθεν", κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. Καὶ εἶδον
ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα [c]⁜ ἐν" φωνῇ μεγάλῃ [d]·
Τίς [e]= ἐστιν" ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς

[y] ∾ εἰσι. [b] ∾ ἔξωθεν.

(r) προσκυνοῦσι Erasm. Steph. 3. (s) + ἀμὴν 32. Slav. 4. (t) βάλλουσι 12. 30. 32. 36. Mt. o* Compl. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. (u) κύριε, ὁ θεὸς ἡμῶν 7. 14. 16. 28. 36. 38. 39. Mt. k. Ed. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Primas. Fulg. item (sed ὁ κύριος καὶ ὁ θ. ἡ.) AB. 17** ὁ κύριος καὶ ὁ θ. ἡ. ὁ ἅγιος 6. 8. 9. 17* 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 2.) 44. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. Theodor. studit. (x) = 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (y) AB. 6. 8. 9. 14. ap. Mill. 29. 33. 46. al. 13. et Barb. 4. Mt. l. p. r. Arr. Copt. Slav. 4. Vulg. Areth. Tychon. Alia versio ap. Primas. οὐκ ἦσαν 14. ap. Wetst. 38. *et ex tua potestate sunt constituta*, omisso εἰσι καὶ, Primas. *et per manum tuam sunt, et per voluntatem tuam fuerunt et creata sunt*, Syr. ἦσαν καὶ = 36. (z) = A. Ante εἰσὶ καὶ pon. Arm. Andr. 2. (a) + *Dei*, etiam vs. 7. Cypr. Primas. Cassiod. (b) 7. 9. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. ed. Vulg. Orig. ms. (sed ed. bis ut rec. bis autem vel ter γεγραμμ. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.) Andr. Areth. Œc. in textu in cod. Andr. 1. Hilar. Cassiod. in comm. Primas. Victorin. Tychon. Hier. Sed rec. A. (12. 14. alii) Syr. Cypr. ‖ + καὶ 13. 17. Mt. r. Æth. Orig. semel. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Orig. ms. Andr. 2. Areth. (d) + καὶ λέγοντα Arm. (e) = A. 10. 12. 36. 37. 38. Mt. o. Compl. Ed. Slav. 4. Orig. Epiph. Orig. int. Post ἄξιος pon. 14. 16. 29. 33. Alii multi. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. Areth. Cypr. Primas.

σφραγῖδας αὐτοῦ; Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ 3
[f] + ἄνω″, [g] οὐδὲ″ ἐπὶ τῆς γῆς, [h] οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς″,
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ [i] βλέπειν″ αὐτό. Καὶ [k] ἐγὼ″ 4
ἔκλαιον [l] ∞ πολλὰ″, ὅτι οὐδεὶς [m] ἄξιος″ εὑρέθη ἀνοῖξαι
[n] † τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. Καὶ εἷς [o] ἐκ″ τῶν 5
πρεσβυτέρων λέγει [p] μοι· μὴ κλαῖε″· ἰδοὺ, ἐνίκησεν ὁ λέων
ὁ [q] † ἐκ τῆς φυλῆς ἰούδα, ἡ ῥίζα δαβὶδ, [r] ∞ ἀνοῖξαι″ τὸ
βιβλίον καὶ [s] † τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. Καὶ εἶ- 6
δον [t] † ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ
ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς [u] ὡς″ [x] ἐσφαγ-

---

[l] ∞ πολύ. — [n] † καὶ ἀναγνῶναι.

[q] † ὤν. — [r] ∞ ὁ ἀνοίγων.

[s] † λῦσαι. — [t] † καὶ ἰδού.

(f) + 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. (g) οὔτε bis vel ter, 14. 29. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Orig. Andr. (h) = 12. ap. Mill. Mt. o. (habet in m.) Æth. (i) βλέπων εἰς Arm. γὰρ ἔβλεπον Arm. ed. in m. *perspicere*, Cypr. Primas. (k) = 12. 36. Erasm. Copt. Æth. Arm. in textu. Orig. Epiph. (l) πολὺ 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Cypr. πολλοὶ Copt. Æth. item Arm. || = Orig. Areth. || καὶ ἔκλαιον (+ *angelorum ordines*, Slav. 4. et Andr. comm. slav.) πολλοὶ, καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ Slav. 3. 4. (m) = 12. 31. (n) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 18. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Orig. Epiph. Areth. Cypr. Hilar. Oros. Primas. Tychon. Post βιβλίον pon. Arm. Slav. 4.

(o) = Erasm. Orig. ms. Areth. (p) μὴ κλαίετε Arm. coll. not. l. (q) = A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Orig. Eus. Epiph. Andr. 1. Areth. Cypr. Hilar. Hier. Primas. item Verss. (r) B. 9. 14. 29. 33. (c. 33. 34.) al. 16. et Barb. 2. Mt. k. l. p. (ὁ ἀνοίξας Mt. r.) Ed. Areth. ἀνοίξει 13. Erp. ὃς ἀνοίξει Syr. Ar. pol. (s) = AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. (exc. Slav. 4. Vulg. ed.) Orig. Eus. Epiph. Andr. 1. Areth. Hilar. Oros. Primas. (t) = 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 36.) 38. al. 19. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. lips. 3. Andr. Areth. Iren. Cypr. Firmic. Primas. Tychon. (u) = 31. Mt. r. Arm. (x) ἐσφαγισμένον Compl. et-

μένον", ἔχον [y] κέρατα" ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ,
[z] ∾ οἵ" εἰσι τὰ [a] ἑπτὰ" [b] πνεύματα τοῦ Θεοῦ" [c] ∾ τὰ ἀπε-
7 σταλμένα" εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφε
[d] = τὸ βιβλίον" ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
8 θρόνου. Καὶ ὅτε [e] ἔλαβε" τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα
ζῶα καὶ [f] οἱ" εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι [g] ἔπεσον"
[h] ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου", ἔχοντες ἕκαστος [i] κιθάρας", καὶ
φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων [k], αἵ εἰσιν [l] αἱ
9 προσευχαὶ" τῶν ἁγίων· Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν,
λέγοντες· ἄξιος εἶ [m] [n] λαβεῖν" τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι
τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας
[o] τῷ Θεῷ" [p] — ἡμᾶς" ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης

---

[z] ∾ ἃ. [b] τοῦ Θεοῦ πνεύματα.

[c] ∾ τὰ ἀποστελλόμενα.

---

iam vs. 12. ἐσφραγισμένον 7. 31. 32. 38. Areth. Sic 38 et vs. 12. (y) *coronas*, harl* (z) 7. 14. 16. 29. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. ed. Andr. 1. Areth. ἅτινα Mt. k. (a) = A. 12. Erasm. Æth. harl* Tychon. (b) A. al. 23. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. Areth. Iren. Cypr. Primas. Alii. || τοῦ Θεοῦ = Vigil. (c) (τὰ) ἀποστελλόμενα 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 18. Mt. k. l. p. r. Compl. Andr. 2. Areth. ἀπεσταλμέναι A. τὰ ἀπολλυόμενα 11. (d) = A. 9. 12. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 18. Mt. o. al. 4. Ed. (Æth.) Arm. harl* lips. 6. Post θρόνου pon. 38. Compl. Vulg. ed. Andr. Areth. (e) *aperuisset*, Vulg. sed non tol. Cypr. Primas. (f) = 30. Compl. (g) ἔπεσαν A. 7. 9. al. 3. Mt. o. Erasm. Sic etiam multi vs. 14. (h) *coram eo*, demid. (i) κιθάραν A. 9. 14. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. Æth. Arm. Andr. 1** Areth. in textu. Hilar. (k) + *supplicationum*, Cypr. Primas. Firmic. (l) προσευχαὶ 14. 30. 31. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 2. Mt. r. (αἱ) προσευχῶν 29. al. 4. Mt. l. p. (m) + κύριε 25. Vulg. (non tol.) Cypr. Beda. Fulg. *Domine Deus*, harl* (n) ἀνοῖξαι 40. (o) = Erasm. harl* Cypr. Fulg. Rupert. semel in textu. Nec attingunt Andr. et Areth. et Primas. in comm. Post ἡμᾶς pon. 16. 31. 34. 35. 39. Syr. Arr. Arm. Vulg. Patr. latt. || ὁ Θεὸ Slav. 4. non 3. (p) = A. Æth. ἡμῶν 44.

φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ [q] καὶ ἔθνους", Καὶ 10
ἐποίησας [r] αὐτοὺς" [s] τῷ Θεῷ ἡμῶν" [t] ∾ βασιλεῖς" καὶ
ἱερεῖς, καὶ [u] βασιλεύσουσιν" ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδον, καὶ 11
ἤκουσα [x] φωνὴν ἀγγέλων [y] πολλῶν" [z] κύκλῳ" τοῦ θρό-
νου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· [a] καὶ ἦν ὁ
ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων", καὶ χιλιάδες
χιλιάδων, Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· [b] ἄξιόν" ἐστι 12
τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν [c] τὴν δύναμιν" καὶ
[d] πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δό-
ξαν καὶ εὐλογίαν. Καὶ πᾶν κτίσμα [e] ὅ = ἐστιν" ἐν τῷ 13

---

[r] ἡμᾶς. [t] ∾ βασιλείας.

[u] βασιλεύσομεν ∾ βασιλεύουσι.

[z] κυκλόθεν.

(q) τῶν ἐθνῶν Arm. (r) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al., 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. Vulg. ms. Andr. Sed non Cypr. Firmicus. Fulg. Vigil. Primas. Alii. || = Arm. Slav. 4. (s) = A. item Æth. coll. not. seq. || ἡμῶν = Slav. 3. (t) βασιλείαν A. Copt. Vulg. Cypr. Firmic. Fulg. Vigil. Primas. *et posuisti ex eis in regnum Dei sacerdotes et reges in tota terra*, Æth. (u) Sic, vel βασιλεύουσιν A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 17. pluresve et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. tol. harl. lips. 5. Vulg. ms. et Antiqui in Corrector. Andr. Areth. in comm. Cypr. Fulg. Beda. Joach. βασιλεύοντας Syr. item, coll. nota anteced. Æth. βασιλεύειν, omisso καὶ, Arm. (x) + ὡς 7. 9. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Andr. 1. (non Andr. slavicus) Areth. Fulg. Cassiod. in textu. (y) = 7. 16. Ar. pol. (z) A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (a) = Erasm. Steph. 3. || αὐτῶν] τῶν ἀγγέλων Slav. 4. || μυριάδες μυριάδων καὶ = Vulg. Slav. ed. (non ms.) sed recent. addunt in m. Primas. Fulg. Cassiod. in h. l. Alibi habet. || *et erat numerus eorum millia millium, utique innumerabilium*, Primas. ap. Beng. (b) ἄξιος A. Erasm. (c) = Arm. (d) τὸν πλοῦτον 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Studit. (qui post hæc etiam τὴν quater addit.) *divitias*, Primas. Alii latt. *divinitatem*, Vulg. ed. Arm. in marg. editt. Constant. et Amst. (e) ὅ ἐστιν = 16. 39. ἐστιν = A. 7. 9. 14. 29. 33. 38. al. 13. Mt. l. p. r. Arr. Copt. tol. Vulg. ms. Areth.

οὐρανῷ, καὶ [f] ἐπὶ τῆς γῆς", [g] καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς", καὶ
ἐπὶ τῆς θαλάσσης [h] = ἅ· ἐστι", καὶ [i] ∾ τὰ ἐν αὐ-
τοῖς πάντα", [k] ἤκουσα" [l] λέγοντας"· [m] τῷ καθημέ-
νῳ" ἐπὶ τοῦ θρόνου [n] καὶ τῷ ἀρνίῳ" ἡ εὐλογία καὶ ἡ
τιμὴ [o] καὶ ἡ δόξα" [p] καὶ τὸ κράτος" εἰς τοὺς αἰῶνας
14 τῶν αἰώνων [q]. Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα [r] ∾ ἔλεγον"·
[s] ἀμήν"· καὶ οἱ [t] † πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προσεκύ-
νησαν [u] †.

---

[f] ἐν τῇ γῇ. [i] ∾ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας. [r] ∾ λέγοντα. [t] † εἰκοσιτέσσαρες. [u] † ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

(f) A. 7. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. ἐπὶ γῆς 16. 28. (g) = 12. 14. 33. Mt. k. Arm. (h) ἅ ἐστι = 14. ap. Mill. 28. 38. Mt. k. Syr. Erp. Arm. Andr. 1. Primas. Cassiod. ‖ ἅ = A. 7. 9. 14. ap. Wetst. 16. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) al. 16. Mt. l. p. r. Ed. Copt. Vulg. Areth. ὅσα 34. (i) τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας 7. 16. 29. al. 14. et Barb. 1. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. Primas. Fulg. Cassiod. τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ 30. 34. 35. 36. τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντα 14. τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ πάντας 13. 28. Mt. k. Andr. 1. τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, καὶ πάντας B. πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας 40. Barb. 1. *quæ in eo, omnes* Vulg. *quæ sunt in aëre, omnes* demidov. ‖ πάντα = Arm. (k) = Andr. 2. ‖ + πάλιν 17* πάλιν φωνὴν Slav. 4. (l) λέγοντα A. 12. Andr. ms. et 2. ‖ + φωνῇ μεγάλῃ Arm. (m) τὸν καθήμενον 39. ‖ *Audivi sedentem super throno dicentem: agno etc.* Syr. non Arr. (n) = Copt. ‖ καὶ = A. Slav. 3. 4. (o) = 12. (p) = Arm. Tychon. ‖ + *Deo nostro*, tol. (q) + ἀμὴν 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 36.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Æth. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Studit. (r) λέγοντα 9. 14. 29. 33. al. 16. Mt. o* al. 4. Compl. Ed. Areth. (s) + τὸ 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) = A B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Cassiod. alicubi. (u) = A BC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. harl* demidov. tol. lips. 6. Vulg. ms. Andr. Areth. Cassiod. Joachim. Beda. Ansbert. Haymo. (Habent Erp. Arm. Vulg. ed. Primas.) τῷ ἀρνίῳ Slav. 4.

Καὶ [x] εἶδον" [y] ὅτε" ἤνοιξε [z] τὸ ἀρνίον" μίαν ἐκ τῶν 1
[a] ⁜ ἑπτὰ" σφραγίδων, [b] καὶ" ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσ-
σάρων ζώων λέγοντος, ὡς [c] φωνὴ" βροντῆς [d]· ἔρχου
[e] — καὶ ἴδε". [f] = Καὶ εἶδον", καὶ ἰδοὺ ἵππος [g] λευ- 2
κὸς", καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' [h] αὐτὸν" ἔχων τόξον· καὶ
ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, [i] καὶ ἵνα
νικήσῃ [k]. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν [l] σφραγῖδα τὴν δευτέραν", 3
ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου [m] †.
Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος [n] πυῤῥός"· καὶ [o] τῷ καθ- 4
ημένῳ ἐπ' [p] αὐτὸν" ἐδόθη αὐτῷ [q] λαβεῖν" τὴν εἰρή-

---

[c] φωνῆς. [e] καὶ βλέπε. [h] αὐτῷ. [l] δευτέραν σφραγῖδα. [m] † καὶ βλέπε. [p] αὐτῷ.

(x) = Primas. coll. not. b. (y) ὅτι 6. 9. 13. 29. 33. (c. al. 3.) al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. ed. Areth. (z) = Arm. ed. in textu. (a) + ABC. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 34. 35. 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. (b) = 7. Primas. (c) Sic, s. φωνῇ, AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Syr. Arr.) Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. Areth. φωνῶν 11. φωνὴν 26. || ὡς φωνὴ βρόντης = Primas. sæpe. Post ἔρχου pon. 28. (d) + λέγοντος A. Slav. 4. non 3. item, sed omisso antea λέγοντος, Arm. (e) = AC. 28. 36. 37. 38. al. 3. et Barb. 2. Mt. k. o. Compl. Erp. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. et Andr. in comm. καὶ ἴδε 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 46. al. 12. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Andr. 2. ἴδε 7. 9. al. 3. (f) = 9. 12. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 10. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. harl* tol. demid. Vulg. ms. Areth. Primas.

(g) = Arm. (h) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1** 2. Areth. (i) = 26. Arm. Slav. 3. 4. ant. Vulg. καὶ ἵνα νικήσῃ = Tychon. Transp. Primas. (k) + καὶ ἐνίκησε 32. 36. (l) AC. 6. 12. 34. pluresve. Mt. o. Erasm. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. Andr. Primas. (m) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 36.) 38. al. 19. et Barb. 3. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. (qui substituit καὶ εἶδον.) Vulg. ms. Andr. 1. καὶ ἴδε 35. 39. 40. Barb. 1. καὶ ἴδε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθεν 34. Andr. 2. ἴδε. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος Ar. pol. (n) πυρὸς A. 7. 14. 16. 29. 31. 32. 38. al. 13. Mt. o* in textu. r. Erp. Utrumque Æth. (o) ἐν τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη λαβεῖν τὴν εἰρήνην τῆς γῆς, A. (p) AC. 7. 9. 12. 14. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Andr. in comm. Areth. αὐτοῦ 18. 29. (q) βάλλειν Mt. p.

νην [r] = ἐκ" τῆς γῆς, [s] = καὶ" ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι·
5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. Καὶ [t] ὅτε ἤνοιξε
τὴν [u] σφραγῖδα τὴν τρίτην", ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος·
ἔρχου [x] — καὶ ἴδε". [y] = καὶ εἶδον", καὶ ἰδοὺ ἵππος
μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' [z] αὐτῷ" ἔχων ζυγὸν ἐν
6 τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤκουσα [a] φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων
ζώων [b] [c] λέγουσαν"· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ
τρεῖς χοίνικες [d] κριθῆς" [e] δηναρίου"· [f] καὶ" [g] τὸ ἔλαιον
7 καὶ τὸν οἶνον" μὴ ἀδικήσῃς. Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν [h] σφραγῖδα
τὴν τετάρτην", ἤκουσα [i] † τοῦ τετάρτου ζώου [k] λέγοντος"·
8 ἔρχου [l] — καὶ ἴδε". [m] = Καὶ εἶδον, [n] καὶ ἰδοὺ"

---

[r] ἀπὸ. [u] τρίτην σφραγῖδα. [x] καὶ βλέπε.
[z] αὐτῷ. [i] † φωνὴν. [k] λέγουσαν.
[l] καὶ βλέπε.

(r) ἐκ C. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || = A. 7. 16. 39. 46. ἀπὸ 36. (s) = 7. 9. 14. 16. 29. 31. 32. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (t) ἤκουσα ἀπηγγελμένας τῆς τρίτης σφραγῖδος τοῦ τρίτου 28. Andr. 1. (u) A C. 6. 14. 16. 29. 30. 32. 34. 35. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (x) = AC. 7. 16. 36. 37. 38. al. 5. et Barb. 2. Mt. k. o. Compl. Ed. Erp. Andr. 1. καὶ ἴδε. 9. 12. 14. 29. 33. (c. al. 2.) al. 13. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Andr. 2. Areth. (y) = Iidem qui καὶ ἴδε habent (exc. duobus) et 26. 27. 38. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Areth. (z) AC. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 10. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (a) + ὡς A. 6. 12. 17. Slav. 3. Vulg. Sed non Primas. Haymo. (b) + ὡς φωνὴν ἀετοῦ Æth. (c) = Arm. (d) κριθῶν AC. 12. Andr. 2. in textu. (e) = 12. 14. (f) = 35. Slav. 4. Primas. δὲ Copt. (g) τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον 36. Vulg. Andr. in comm. Primas. (h) τετάρτην σφραγῖδα 38. Compl. (i) = 7. 9. 14. 16. 29. 35. 38. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. Areth. Primas. φωνῆς Andr. 2. (k) AC. al. 26. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. (l) = AC. 7. 12. 33. (c. al. 2.) 36. 38. al. 5. Barb. 2. Mt. o. k. Compl. Ed. Erp. Andr. 1. καὶ ἴδε. 6. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) al. 14. et Barb. 2. Mt. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (m) = Iidem qui καὶ ἴδε habent (exc. tribus) et 38. Ed. Vulg. Areth. (n) = 12. Æth. Slav. 4. non 3. Primas. || ἰδοὺ = 11.

ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω [o] — αὐτοῦ",
[p] ὄνομα αὐτῷ" [q] ὁ" [r] Θάνατος"· καὶ ὁ ᾅδης [s] ἠκολούθει"
[t] ∾ μετ' αὐτοῦ"· καὶ ἐδόθη [u] αὐτῷ" ἐξουσία [x] ἐπὶ τὸ τέταρ-
τον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι" ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ [y] ἐν"
θανάτῳ, [z] καὶ ὑπὸ" τῶν θηρίων τῆς γῆς. Καὶ ὅτε 9
ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυ-
σιαστηρίου [a] τὰς ψυχὰς [b] τῶν [c] ἐσφαγμένων" διὰ τὸν λό-
γον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν [d] μαρτυρίαν" [e] ἣν εἶχον· Καὶ 10
[f] ἔκραξαν" [g] φωνῇ μεγάλῃ", λέγοντες· ἕως πότε, [h] ὁ δε-
σπότης" ὁ ἅγιος καὶ [i] † ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδι-
κεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν [k] ∾ ἀπὸ" τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς

---

[s] ἀκολουθεῖ. [t] ∾ αὐτῷ. [u] ∾ αὐτοῖς.
[x] ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς.
[f] ἔκραζον. [i] † ὁ. [k] ∾ ἐκ.

(o) = C. 12. Erasm. harl. Ansbert. Beda. Rupert. (p) = 40. ἔχων τὸν θάνατον Arm. (q) = C. 16* 37. Mt. o. Compl. (r) ἀθάνατος A. (s) B C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. sed non Victorin. (t) αὐτῷ B. 9. 14. 29. 34. 36. 38. al. 16. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Andr. 2. Areth. μετ' αὐτῷ 33. (c. 35.) αὐτοῖς Orig. (u) B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 38. 46. al. 18. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. Primas. Tychon. (x) ABC. al. 33. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Tychon. || τέταρτον] + μέρος 28. 36. (y) = 9. 26. 42. (z) ὑπὸ Erasm. καὶ τὸ τέταρτον A. (a) + *Dei*, Cypr. Primas. Tychon. Cassiod. Ansbert. Haymo. (b) + τῶν ἀνθρώπων 10. 12. 17. 36. 37. 46. Mt. o. Compl. Æth. Arm. Andr. 2. (c) ἐσφαγισμένων Compl. ἐσφραγισμ. 7. 16* 33. (d) ἐκκλησίαν 38. (e) + τοῦ ἀρνίου B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. 37. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Syr. Ar. pol. Areth. Andr. 2. + αὐτοῦ Arm. + αὐτοῦ ἀρνίου 46. + ἰησοῦ χριστοῦ 34. 35. *martyrium suum*, Cypr. Primas. (f) ABC. al. 25. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (g) φωνὴν μεγάλην 9. 14. 16. 30. 33. (c. al. 2.) al. 12. Ed. (h) = Ar. pol. Cassiod. alic. || ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς = demidov. Tert. Uncis includit Arm. (i) = AC. 14. 29. 30* 33. (c. 34. 36.) 38. al. 10. pluresque. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (k) A C. 9. 14. 29. 34. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth.

11 γῆς; Καὶ [l] ἐδόθη" [m] αὐτοῖς" [n] στολὴ λευκὴ", καὶ ἐῤῥέθη αὐ-
τοῖς, ἵνα ἀναπαύσωνται [o] ἔτι" χρόνον [p] †, ἕως [q] † [r] πληρώ-
σωσι" [s] καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν" κ) οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, [t] οἱ
12 μέλλοντες [u] ἀποκτείνεσθαι" ὡς [x] κ)" αὐτοί. Καὶ [y] εἶδον" ὅτε
ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, [z] καὶ" [a] † σεισμὸς μέ-
γας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος [b] μέλας ἐγένετο" ὡς σάκκος τρίχι-

---

[l] ἐδόθησαν. [m] ἑκάστοις. ∞ αὐτοῖς ἑκάστῳ.
[n] στολαὶ λευκαί. [p] † μικρόν. [q] † οὗ.
[r] πληρώσονται. ∞ πληρωθῶσι. [u] ἀποκτείνεσθαι.
[a] † ἰδού. [b] ἐγένετο μέλας.

(l) ABC. al. 32. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Arm. Clem. Andr. Areth. Cypr. (m) B. 6. 8. 9. 26. 27. 29. 30. 31. 32. 33. (c. 35.) 37. al. 3. Mt. l. p. r. Compl. Ed. Arm. Andr. 2. Areth. (*illis singulæ stolæ*, Vulg.) ἑκάστῳ 2. 4. (11. 12. 14. ap. Mill.) 19. Clem. ἑκάστοις Erasm. αὐτοῖς ἑκάστῳ AC. 7. (11. 12. 14. ap. Wetst.) 16. 34. 36. 38. 46. al. 5. et Barb. 4. Mt. k. o. Ed. (*illis singulis*, Primas. Cypr. alic.) ἑκάστῳ αὐτῶν 28. Syr. Erp. Æth. Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. || = στολαὶ λευκαὶ κ. ἐῤῥέθη αὐτοῖς Compl. (n) Iidem qui not. l. (o) ἐπὶ 6. || = 9. 27. Erp. Post χρόνον pon. A. ἔτι ἔτη 38. || μικρὸν ἔτη χρόνον Arm. (p) = B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 18. et Barb. 4. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Areth. item, ut videtur, Tert. aliive. Ante χρόνον pon. Mt. k. (q) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. 46. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (r) B. 7. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. 38. 46. al. 18. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Erp. Andr. πληρώσουσι 28. 31. 36. πληρωθῶσι AC. 29. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Vulg. *impleatur numerus*, Ar. pol. tol. lips. 5. 6. Cypr. Fulg. Cassiod. (s) = 36. || καὶ = Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Cypr. Fulg. (t) + καὶ 9. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 5. Mt. k. l. p. r. Andr. 1. Areth. Cypr. semel. (u) AC. al. 6. pluresve. Mt. p. k. ἀποκτείνεσθαι 32. Alii. Mt. l. o. r. (x) = 29. 38. Arm. tol. (y) [illegible] 18. 29. 30. 40. Mt. r. Ar. pol. Æth. Auctor ad Novatian. Tychon. || + καὶ 12. 14. 36. 37. 46. al. 3. Barb. 3. Mt. o. Compl. Primas. (z) = 36. tol. demidov. Tychon. Auct. ad Nov. Ante ὁ ἥλιος pon. Primas. (a) = C. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) tol. harl* demid. Vulg. ms. Andr. Areth. Tychon. Beda. Haymo. Post ἐγένετο pon. Primas. (b) 14. 29. 30. 31. 32. 37. al. 6. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed.

νος, καὶ ἡ σελήνη [c] ⁜ ὅλη" ἐγένετο [d] ὡς" αἷμα, Καὶ οἱ 13
ἀστέρες [e] τοῦ οὐρανοῦ" [f] ἔπεσαν" εἰς τὴν γῆν, [g] ὡς συκῆ
[h] ∾ βάλλει" τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ [i] ἀνέμου μεγάλου"
[k] σειομένη, Καὶ [l] ⁜ ὁ" οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βι- 14
βλίον [m] εἱλισσόμενον", καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν
τόπων [n] αὐτῶν" ἐκινήθησαν· Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς 15
καὶ οἱ μεγιστᾶνες [o] καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι" [p] καὶ οἱ ἰσχυροὶ",
καὶ πᾶς δοῦλος καὶ [q] = πᾶς" ἐλεύθερος ἔκρυψαν
ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων,
Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι [r] καὶ ταῖς πέτραις"· πέσετε ἐφ' 16
ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου [s] τοῦ καθη-

---

[h] ∾ βαλοῦσα. [i] μεγάλου ἀνέμου. [o] καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χιλίαρχοι. [p] καὶ οἱ δυνατοὶ.

(c) +. ABC. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 36.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 10. (non 3. 4.) Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Auctor ad Novat. Tychon. (non Auct. de promiss. Victorin. Cassiod.) (d) εἰς 4. 29. 30. 32. 40. || = Arm. (e) τοῦ θεοῦ A. || = Vulg. ms. Auct. ad Novat. et de promiss. Tychon. Beda. Ansbert. *de cælo,* Vulg. ed. Tert. Primas. (f) ἔπεσον 14. 16. 29. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (g) ὡς φύλλα τῆς συκῆς ὑπὸ Arm. (h) βαλοῦσα s. βάλλουσα 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 3. 4. ant. ἀποβάλλει 28. 37. Andr. 1[ms] *omittit,* Tert. Primas. Auct. de promiss. Victorin. ἀποβαλοῦσα 38. (i) AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 38. al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Areth. (k) σαλευομένη A. 12.

(l) + A. 14. 16. 29. 33. 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (m) ἑλισσ. s. ἑλισσόμενον AC. Alii. Mt. o. Compl. Ed. εἰλισσόμενος s. ἑλισσ. s. ἑλισσόμενος 9. 16. 29. 30. 31. 32. 38. al. 10. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. *cum evolvitur,* Primas. Auct. de prom. (n) = 26. 31. (o) AC. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. (p) AC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Primas. || = 12. ap. Mill. 36. Ante καὶ οἱ πλούσιοι pon. Slav. 3. (q) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Areth. Auct. ad Novat. Primas. (r) post ἐφ' ἡμᾶς pon. Arm. demidov. (s) + *patris,* Auct. ad Novat. Auct. de prom. Fulg.

μένου ἐπὶ [t] τοῦ θρόνου", καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου·
17 [u] Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα [u] ἡ μεγάλη" τῆς ὀργῆς [x] αὐτοῦ"·
καὶ τίς δύναται [y] ςαθῆναι";

1 [z] Καὶ" μετὰ [a] ∾ ταῦτα" εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους
ἑςῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους [b] τῆς γῆς", ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος
[c] ἐπὶ τῆς γῆς", μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ [d] ∾ πᾶν
2 δένδρον". Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον, [e] ἀναβαίνοντα" ἀπὸ
[f] ἀνατολῆς" ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ [g] ζῶντος"·
καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς [h] τέσσαρσιν" ἀγγέλοις,
οἷς ἐδόθη [i] αὐτοῖς" ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
3 Λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, [k] μήτε" τὴν θάλασσαν,
μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις [l] οὗ" [m] σφραγίσωμεν" τοὺς
δούλους τοῦ θεοῦ [n] ἡμῶν" ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
4 [o] Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων", [p] ἑκα-
τὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι"

---

[a] ∾ τοῦτο. [d] ∾ τὶ δένδρον. [e] ἀναβάντα.

(t) τῷ θρόνῳ 9. 14** 16. 30. 33. (c. al. 2.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (u) = 9. 14. 27. Auct. ad Nov. (x) αὐτῶν C. 38. Syr. Vulg. Auct. de prom. Fulg. (y) ςῆναι 34. 35. 36. + ἐνώπιον αὐτοῦ Arm. Primas. συθῆναι 40. Mt. l. Areth. (z) = AC. Copt. Vulg. Primas. (a) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 31. 32. 38. al. 16. et Barb. 4. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Copt. Areth. (b) = 38. Erp. Copt. Vulg. ms. Apring. Rupert. Andr. 1. (sed non slav. 5. s. Andreas slavicus.) (c) = A. (d) τι δένδρον C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 14. et Barb. 2. item 19. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Ar. Vulg. Areth. Primas. δένδρου A. Arm. δένδρων Syr. (e) AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (f) = 36. ἀνατολῶν A. Mt. r. (g) ὑψίςου Slav. 5. (h) παρεςῶσιν 11. (i) = 16. 17. 28. Mt. o. Andr. 1. δύναμις Arm. (k) καὶ A. 38. Copt. Vulg. ed. (l) = AC. 12. Erasm. Orig. bis. ἄν. 18. 28. Andr. 1. (m) σφραγίζωμεν Erasm. Steph. 3. Andr. σφραγίσω Arm. (n) = 28. Mt. k. r. Æth. lips. 6. Tychon. μου Arm. (o) = A. (p) = 29. 30. 40. Mt. r. ‖ ἐσφραγισμένοι] ἐσφραγισμένων 7. 9. 14. 31. 32. al. 9. Mt. l. p. Orig. ed. semel. Post ἰσραὴλ transp. 36.

ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν ἰσραήλ· Ἐκ φυλῆς ἰούδα, ιβ´ 5
χιλιάδες [q] ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ῥουβὴν, ιβ´ χιλι-
άδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς [s] γὰδ", ιβ´ χιλι-
άδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς ἀσὴρ, ιβ´ χιλι- 6
άδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς νεφθαλεὶμ, ιβ´ χι-
λιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς μανασσῆ, ιβ´
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς συμεὼν, 7
ιβ´ χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς λευῒ, ιβ´
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ἰσαχὰρ, ιβ´
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· Ἐκ φυλῆς ζαβουλὼν, 8
ιβ´ χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς ἰωσὴφ, ιβ´
χιλιάδες [r] = ἐσφραγισμένοι"· ἐκ φυλῆς βενιαμὶν, ιβ´
χιλιάδες ἐσφραγισμένοι. Μετὰ ταῦτα εἶδον, [t] καὶ 9
ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν" ἀριθμῆσαι [u] — αὐτὸν" οὐδεὶς
ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους [x] καὶ φυλῶν" [y] καὶ λαῶν" καὶ
γλωσσῶν, [z] ἑστῶτες" ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, [a] περιβεβλημένους" στολὰς λευκὰς, καὶ [b] ∾ φοίνικες" ἐν

[a] περιβεβλημένοι. [b] ∾ φοίνικας.

(q) ἐσφραγισμέναι 9. 29. 31. 32. 33. al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Sic iidem fere versu etiam 8. ultimo loco. ἐσφραγισμένων 7. 14. (r) Decies ἐσφραγισμένοι omittunt, servato tantum primo et ultimo, A. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. harl* Vulg. ms. Primas. Alii quater aut quinquies habent, postea omittunt. Etiam ultimum ἐσφραγισμένοι vs. 8. = 36. 40. pluresve cum Primas. Præterea nonnulli vel ordinem nominum mutant vel in orthographia variant v. c. ῥουβεὶν s. ῥουβὶμ, ἰσασχὰρ. (s) δὰν 9. 13. 16. Origenes, Andreas, Arethas et alii diserte testantur, nullam fieri tribus Dan mentionem. (t) ὄχλον πολὺν καὶ A. ὄχλον πολὺν, ὃν Copt. Æth. Vulg. Cypr. Primas. Alii latt. exc. Tychon. καὶ ὄχλος πολὺς, ὃν C. ut videtur. καὶ ἰδοὺ ὁ ὄχλος, ὃν 12. (u) = 9. 16. 29. 30. 32. al. 9. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) = Erasm. Tychon. Fulg. semel. Post λαῶν pon. 1. 29. 36. Syr. (y) = Mt. p. (z) ἑστῶτας 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 7. et Barb. 2. Mt. k. l. p. ἑστῶτα 11. 19. ἑστώτων 38. (a) A C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. p. r. item l. Ed. Areth. Fulg. semel. (b) 9. 16.

10 ταῖς χερσὶν αὐτῶν· Καὶ [c]κράζουσι" φωνῇ μεγάλῃ, λέ-
γοντες· ἡ σωτηρία [d]τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ ∾ τοῦ
11 θρόνου :, καὶ τῷ ἀρνίῳ". Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι [e]ἑστή-
κεσαν" κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν
τεσσάρων ζώων, καὶ [f]ἔπεσον" ἐνώπιον τοῦ θρόνου [g]ἐπὶ
[h]τὰ πρόσωπα" [i]αὐτῶν", καὶ προσεκύνησαν [k]τῷ Θεῷ",
12 Λέγοντες· [l] [m]ἀμήν"· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα [n]καὶ ἡ σο-
φία" καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ
[o]ἰσχὺς" τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
13 [p]ἀμήν". Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέ-
γων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευ-
14 κάς, τίνες [q]εἰσὶ", [r]καὶ πόθεν" ἦλθον; Καὶ [s]εἴρηκα"
αὐτῷ· κύριέ [t]⁜ μου", σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι· οὗτοί

---

[c] κράζοντες. [h] ∾ πρόσωπον.

---

29. 33. (c. 35.) al. 15. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Areth. (c) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. 1. Cypr. Beda. (d) τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, Θεῷ ἡμῶν καὶ τῷ ἀρνίῳ Slav. rec. Andr. 1. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῷ ἀρνίῳ (37. 38. si e silentio Birchii quidquam colligere licet) Erasm. Steph. 3. Sic, sed τῷ Θεῷ, Slav. rec. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ A. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ καθημένου ἐπὶ τ. θρ. καὶ τοῦ ἀρνίου Slav. 3. 4. 5. τοῦ καθημένου ἐπὶ τ. θρ. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ τοῦ ἀρνίου Slav. ant. ‖ τοῦ θρόνου] τῷ θρόνῳ A. al. 19. Mt. L. o. p. r. Ed. (e) ἑστήκεισαν AC. Alii. Mt. k. l. o. r. Ed. εἱστήκεισαν 14. Alii. Compl. Ed. Andr. Areth. (f) [illegible] A. Alii. Erasm. Areth.

(g) + αὐτοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. + καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου 36. (h) AC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. 1. Areth. Primas. (i) = Slav. ed. (k) = tol. Vulg. ms. Fulg. ‖ + ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἀρνίῳ Slav. 3. 4. 5. (l) + ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος 46. (m) = Copt. Vulg. ms. (n) = A. Ante δόξα pon. 26. (o) χάρις κυρίῳ Arm. (p) = C. 28. 36. Andr. 2. Primas. Fulg. Ansbert. (q) = 12. Erasm. (r) ἢ Arm. (s) εἶπον 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) + C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 5. (non 4.) Vulg. Andr. Areth. Cypr. Sed non Primas.

εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ
[u] ἔπλυναν" τὰς ϛολὰς αὐτῶν, ϗ ἐλεύκαναν [x] = αὐτὰς"
ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τȣ͂ 15
θρόνου τȣ͂ θεοῦ, ϗ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας ϗ νυκτὸς
[y] ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ"· ϗ ὁ καθήμενος ἐπὶ [z] τȣ͂ θρόνου",
σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. Οὐ πεινάσουσιν [a] ἔτι", οὐδὲ δι- 16
ψήσουσιν [b] ἔτι", [c] οὐδὲ" μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος,
οὐδὲ [d] πᾶν" καῦμα· Ὅτι τὸ ἀρνίον [e] τὸ" ἀνὰ μέσον 17
τοῦ θρόνου [f] ∾ ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει" αὐτοὺς
ἐπὶ [g] ζωῆς" πηγὰς ὑδάτων· [h] καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν
δάκρυον [i] ἐκ" τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Καὶ [k] ὅτε" ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγέ- 1
νετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ [l] [m] ὡς" ἡμιώριον. Καὶ εἶδον 2
[n] τοὺς ἑπτὰ" ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον [o] τȣ͂ θεȣ͂ ἑϛήκασι·
ϗ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγ- 3

[x] ∾ ϛολὰς αὐτῶν. [f] ∾ ποιμαίνει . . . ὁδηγεῖ.
[g] ζώσας. [i] ∾ ἀπὸ.

(u) ἐπλάτυναν 1. 2. 9. 13* 29. 30. 41. 42. Mt. p. Erasm. (x) = 9. 14. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 3.) al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Æth. Erp. Areth. τὰς ϛολὰς αὐτῶν B. αὐτὰς A. 10. 12. 19. 37. 46. Mt. o. Compl. Andr. 2. (αὐτοὺς Andr. 1.) Syr. Ar. pol. Copt. Slav. ms. Vulg. Tert. Cypr. Primas. Auct. de promiss. (y) = Æth. || αὐτοῦ] τούτῳ 31. (z) τῷ θρόνῳ 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. al. 7. Mt. o* al. 4. Compl. Ed. Areth. (a) = 36. Syr. Erp. Æth. Arm. Vulg. Cypr. Primas. Fulgent. (b) = 34. 35. 36. 38. 40. Erasm. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Andr. 1. Fulg. (c) οὐδ' οὐ 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (d) τὸ 6. 11. 31. Arm. (e) = Arm. (f) ποιμαίνει . . . ὁδηγεῖ 4. 6. 29. 33. (c. 34. 35.) Alii et Barb. 4. Mt. k. l. p. r. Ed. (g) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Æth. Arm. (post ὑδάτων + ζώντων Arm.) Slav. ut videtur. Vulg. Areth. Cypr. Primas. Vigil. Fulg. Tychon. (h) καὶ ἐξαλείψει . . . αὐτῶν = 38. Erasm. 1. Andr. 2. || ἐξαλείψει] ἐξελεῖ 12. 17. (i) AC. 6. 7. 12. 29. 30. 31. 32. 33. (c. al. 8.) al. 12. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Areth. (k) ὅταν AC. (l) + *et in terra*, Æth. (m) = Victorin. Tychon. Apring. (n) = 26. Erasm. (o) + τοῦ θρόνου 16. 28. Andr. 1.

γελος ἦλθε [p], καὶ ἐστάθη ἐπὶ [q] ∞ τὸ θυσιαστήριον",
ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα
πολλὰ, ἵνα [r] δώσῃ" [s] ταῖς προσευχαῖς" τῶν ἁγίων
[t] πάντων" ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
4 θρόνου. Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων [u] ταῖς
προσευχαῖς" τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώ-
5 πιον τοῦ θεοῦ. Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος [x] τὸν λιβανω-
τὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ [y] τοῦ πυρὸς" [z] τοῦ θυσιαστη-
ρίου", καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο [a] φωναὶ ϗ
6 βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ [b] καὶ σεισμός". Καὶ [c] οἱ" ἑπτὰ
ἄγγελοι [d] # οἱ" ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοί-
7 μασαν ἑαυτοὺς, ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ πρῶτος [e] † ἐ-
σάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ [f] μεμιγμένα"
[g] ⁜ ἐν" [h] αἵματι", ϗ [i] ἐβλήθη" [k] εἰς τὴν γῆν". [l] ⁜ καὶ

[q] ∞ τοῦ θυσιαστηρίου. [e] † ἄγγελος.

(p) + *ab oriente*, Æth. (q) 7. 9. 14. 16. 29. 38. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. (r) δώσει A. Alii. Mt. l. Andr. 1. δῷ 6. 9. 14. 36. (s) τὰς προσευχὰς Arm. Primas. in textu. εἰς τὰς προσευχὰς (antecedente δῷ) 36. *de orationibus*, Vulg. ed. Primas. in comm. Ambr. (t) = 36. (u) τῶν προσευχῶν Primas. Ambr. alic. (x) τὸ . . . αὐτὸ 33. (c. 34.) Erasm. Steph. 3. τὸ . . . αὐτὸν 36. 40. Mt. p. (y) = 12. + τοῦ ἐπὶ Slav. ed. (z) *iræ Dei*, Primas. Sed alia translatio ap. eundem ut rec. (a) βρονταὶ ϗ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ A. 16. 38. pluresque. Ed. Syr. Copt. βρονταὶ ϗ φωναὶ ϗ ἀστραπαὶ 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Erp. Arm. Vulg. Primas. in textu. (b) = Mt. l. + μέγας Arm. Vulg. (non tol. harl*) (c) = Erasm. (d) + A. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. harl* tol. Vulg. ms. Areth. Tychon. (f) μεμιγμένον 12. 37. 38. 46. Andr. 2. Vulg. ms. Tychon. Ansbert. (g) + A. 7. 9. 16. 29. 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Vulg. ed. Andr. Areth. ‖ ϗ αἷμα μεμιγμένον Arm. (h) ὕδατι Syr. ms. (i) ἐβλήθησαν 34. 35. (k) = 12. ap. Mill. (l) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 31. 33. 34. 36. 38. al. 19. et Barb. 4. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. saltem in textu. Primas. Tychon. Beda.

τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη", [m] καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατε-
κάη", [n] κ̀ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη." Καὶ ὁ δεύ- 8
τερος ἄγγελος ἐσάλπισε, κ̀ [o] ὡς" ὄρος μέγα [p] ≐ πυρὶ"
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· κ̀ ἐγένετο τὸ τρί-
τον τῆς θαλάσσης, αἷμα· Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν 9
κτισμάτων [q] = τῶν" [r] ἐν τῇ θαλάσσῃ", τὰ ἔχοντα ψυ-
χάς· καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων [s] ∽ διεφθάρη". Καὶ 10
ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
τρίτον τῶν ποταμῶν, [t] καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς [u] + τῶν"
[x] ὑδάτων". Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται [y] + ὁ" 11
ἄψινθος· [z] καὶ [a] ∽ γίνεται" τὸ τρίτον [b] τῶν ὑδάτων"
εἰς [c] ἄψινθον"· καὶ πολλοὶ [d] + τῶν" ἀνθρώπων ἀπέθα-
νον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρ- 12
τος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου
καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων,
ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, κ̀ [e] ∽ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ

[s] ∽ διεφθάρησαν. [a] ∽ ἐγένετο. [e] ∽ τὸ τρίτον αὐτῆς (s. αὐτῶν) μὴ φανῇ· ἡ ἡμέρα καί.

(m) = 10. 14. 30. 32. 33. Mt. r. Compl. Æth. || δένδρων] + τῆς γῆς B. (n) = 30. (o) τὸ B. (p) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. Tychon. (q) = 1. 12. 14. 16. 29. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Arm. Slav. 3. ant. Andr. 2. Areth. (r) = 1. 12. ap. Mill. Erasm. Arm. Slav. 4. harl. Post ψυχὰς pon. Vulg. || κτισμάτων, κ̀ τὰ ἔχοντα ψυχὰς ζῶσας διεφθάρησαν, καὶ τὸ Arm. *tertia pars piscium et tertia pars navium*, Primas; sed *habentium animas*, alia translatio ap. eundem. (s) A. 10. 12. 17. 28. 37. Mt. o. Compl. (διεφθάρησεν Erasm.) Ed. Andr. 1** διεποντίσθη Arm. (t) = A. (u) + 14. 16. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) = Arm. (y) + A. 7. 9. 16. 29. 30. 31. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (z) καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἀπὸ τοῦ ἀψίνθου τῶν ὑδάτων. Καὶ ὁ τέταρτος Arm. (a) A. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (b) = Erasm. Steph. 3. (c) ἀψίνθιον 8. item 16. Mt. l. Andr. 1. Areth. (d) + A. 14. 16. 29. 36. 38. al. multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) τὸ τρίτον αὐτῆς (αὐτῶν 14. 30. 40. Barb. 2. Mt. r.

13 τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ" ἡ νὺξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον, καὶ
ἤκουσα ἑνὸς [f] ἀετοῦ" [g] πετομένου" [h] ἐν μεσουρανήματι, λέ-
γοντος φωνῇ μεγάλῃ·" οὐαὶ, οὐαὶ, οὐαὶ [i] ∾ τοῖς κατοι-
κοῦσιν" ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν [k] τῆς σάλ-
πιγγος" τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.
1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
2 ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· [l] — Καὶ ἤνοιξε τὸ
φρέαρ τῆς ἀβύσσου", καὶ ἀνέβη καπνὸς [m] ἐκ τοῦ φρέατος
ὡς καπνὸς" καμίνου [n] ∾ μεγάλης", καὶ [o] ἐσκοτίσθη".

---

[f] ἀγγέλου. [g] πετωμένου. [i] ∾ τοὺς κατοικοῦντας.
[n] ∾ καιομένης.

Copt.) μὴ φανῇ ἡ ἡμέρα, καὶ (s. μὴ φανῇ· ἡ ἡμέρα καὶ) B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 31. 32. 40. al. 10. et Barb. 2. Mt. l. p. r. item 33. Vulg. Copt. τὸ τρίτον αὐτῶν, ἵνα μὴ φαίνῃ ἡ ἡμέρα αὐτῆς καὶ 28. μὴ φανῇ ἡ ἡμέρα καὶ 18. 38. item Andr. 1. ἡ ἡμέρα οὐκ ἔφαινε τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ 34. || καὶ ἐσκοτίσθη τὸ τρίτον αὐτῶν· καὶ ἡμέρα οὐκ ἔφαινεν αὐτῶν, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως 35. καὶ ἐσκοτίσθη τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα οὐκ ἔφαινε τὸ τρίτον, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως Arm. ἵνα σκοτισθῇ, καὶ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ φῶς αὐτῆς, καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως τὸ τρίτον αὐτῆς 36. *et tertia pars stellarum jam obtenebrata fuit, et non luxit tertia pars earum, non nox, non dies.* Erp. item Ar. pol. *et tertia pars stellarum, ut minus lucerent, et dies eundem partem amitteret, et nox similiter.* Primas. || ἡ ἡμέρα μὴ] ἐσκοτίσθη ἡ ἡμέρα, ἵνα μὴ Syr. (f) AB. 9. 14. 29. 30. 31. 32. 37. 38. al. 14. et Barb. 3. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. Arm. ed. in m. Vulg. Areth. Primas. in comm. ap. Beng. Victorin. Ambr. Tychon. Cassiod. Beda. Apring. ἀγγέλου ὡς ἀετοῦ 13. Primas. in textu ap. Beng. (g) A. 14. 30. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (h) = B. || ἐν μεσουρανήματι] = Barb. 1. *in medio caudæ cui est sanguis,* Syr. || μεγάλῃ] τρὶς 17. 36. μεγάλῃ τρὶς 7. 37. al. 3. et Barb. 2. Mt. o. Compl. Ar. pol. Andr. 1. Primas. (i) τοὺς κατοικοῦντας B. 9. 14. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 11. Mt. l. p. r. (k) = Copt. Vulg. (non tol.) (l) = 9. 12. 14. 29. 30. 32. 35. 42* (sed habet in m. a prima manu) 46. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. Æth. Copt. harl* tol* Areth. Nec attingunt in comm. Andr. aut Areth. (m) = 35. 41. Erasm. || ἐκ = Vulg. || ὡς = A. (n) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al, 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 10. Areth. Victorin. μεγάλης καιομένης Slav. 3. 4. (o) ἐσκοτώθη A. 12. 14.

ὁ ἥλιος ϗ ὁ [p] ἀὴρ" [q] ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος". Καὶ ἐκ 3
τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, ϗ ἐδόθη αὐταῖς
ἐξουσία ὡς ἔχουσιν [r] ἐξουσίαν" οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· Καὶ 4
ἐῤῥέθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς,
[s] οὐδὲ πᾶν χλωρὸν", οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀν-
θρώπους [t] † οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγῖδα [u] — τοῦ
θεοῦ" ἐπὶ τῶν μετώπων [x] — αὐτῶν". Καὶ [y] ἐδόθη" 5
[z] αὐταῖς", ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα [a] βα-
σανισθῶσι" [b] μῆνας πέντε"· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν
ὡς [c] βασανισμὸς" σκορπίου, ὅταν [d] παίσῃ" ἄνθρωπον.
Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις [e] ζητήσουσιν" οἱ ἄνθρωποι 6
τὸν θάνατον, ϗ [f] οὐ μὴ" [g] εὑρήσουσιν" αὐτόν· ϗ ἐπιθυ-
μήσουσιν [h] ἀποθανεῖν", ϗ [i] φεύξεται" [k] ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος".
Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοι- 7
μασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν

---

[t] † μόνους. [f] οὐχ. [k] ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

(p) ἀστὴρ 12. (q) = Arm. (r) = 40. (s) = Arm. harl* Tychon. (t) = A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Andr. Areth. Tychon. || μόνον ἀνθρώπους Arm. Vulg. || + ἐπιγείους Arm. (u) = 12. 17. Mt. k. Erasm. Arm. harl* Andr. 1. *crucis*, Cassiod. in comm. (x) = A. 12. 28. Erasm. tol. harl* Andr. 1. (y) *dictum est*, lips. 5. (z) αὐτοῖς A. 12. Erasm. Sic unus et alter etiam vs. 3 et 4. || + *præceptum*, Arm. (a) βασανισθήσονται A. 12. 36. 38. item Erasm. βασανίσωσι 7. Compl. Arr. Æth. Arm. Vulg. non harl. (b) = Tychon. *menses VI*, alia translatio ap. Bedam. lips. 4. in m. (c) τὸ κέντρον Arm. (d) πλήξῃ 10. 26. 37. 41. 42. Barb. 1. Mt. o. Compl. Andr. (e) ζητοῦσιν 9. al. 5. (Barb. 2.) Mt. p. Compl. harl* (f) A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (g) εὕρωσιν A. 12. 17. 28. 34. 35. 46. Mt. o. Ed. Andr. 1. harl* εὑρήσωσιν 9. 14. al. 3. (h) τὸν θάνατον 7. (i) φεύγει A. 12. 17. 36. 38. Erasm. (k) 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 6. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Arm. Vulg. ms. Areth. || = ὁ θάνατος 7. Ar.

ὡς στέφανοι [l] χρυσοῖ", [m] καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσ-
8 ωπα ἀνθρώπων,. Καὶ εἶχον τρίχας ὡς [n] τρίχας" γυ-
9 ναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, Καὶ εἶ-
χον [o] θώρακας" [p] ὡς θώρακας" σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν
[q] πτερύγων" αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων [r] [s] ἵππων" πολ-
10 λῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. [t] Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας
σκορπίοις, καὶ [u] ∾ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ
ἐξουσία αὐτῶν" ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
11 [x] † [y] ∾ Ἔχουσιν" [z] ἐφ' αὐτῶν βασιλέα" [a] τὸν" [b] ἄγγε-
λον τῆς ἀβύσσου"· ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ, [c] ἀβαδδὼν",.

---

[l] ∾ ὅμοιοι χρυσῷ. [u] ∾ κέντρα· ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν. ἡ ἐξουσία αὐτῶν τοῦ. [x] † καί. [y] ∾ ἔχουσαι.

(l) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Slav. 4. (non 3.) Areth. (m) καὶ τὰ πρόσωπα . . . σκορπίοις vs. 10 = 12. || πρόσωπα ἀνθρώπων . . . ὀδόντες αὐτῶν ὡς vs. 8 = 35. (n) = 38. (o) = 38. (p) = 29. 30. 40. Mt. r. (q) *pedum*, Æth. (r) + καὶ 13. tol. Vulg. ms. (s) = 9. 16. 27. 29. 40. Barb. 2. (t) *et habebant caudas, quibus nocent hominibus*, Slav. 4. (u) κέντρα (ἦν 35. demidov.) ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· ἡ ἐξουσία αὐτῶν (τοῦ 35.) ἀδικ. 34. 35. 36. 46. tol. demid. lips. 6. Andr. 2. Tychon. κέντρα· καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν, ἀδικ. A. 17. Ed. Syr. Erp. Vulg. ms. κέντρα· καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν (καὶ 37.) ἐξουσίαν ἔχουσι (τοῦ) ἀδικ. B. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 37. al. 14. et Barb. 1. Mt. l. o. p. Compl. Areth. κέντρα· ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικ. 38. 40. κέντρα ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσι (αὐτῶν, ἐξουσίαν ἔχουσαι Mt. r.) τοῦ ἀδικ. Mt. k. r. Arm. Andr. 1. κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ ἀδικ. 33. || καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν κέντρα, τοῦ κεντῆσαι καὶ ἀδικῆσαι Ar. pol. || καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν] καὶ ἐδόθη ἐξουσία αὐταῖς Slav. 3. (x) = A. 6. 7. 8. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 46. al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. Copt. Slav. 3. Areth. (y) 6. 8. 16. 29. 30. 38. al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. Areth. ἔχουσαι καὶ 32. ἔχουσαι δὲ Slav. 4. καὶ εἶχον Slav. ed. Vulg. ed. Andr. 1. Primas. Tychon. semel. (z) βασιλέα ἐπ' αὐτῶν s. ἐπ' αὐτοὺς s. ὑπ' αὐτῶν 7. 16. 36. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. Arm. (a) = 6. 29. 38. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (b) ἄρχοντα τῆς ἀβύσσου τὸν ἄγγελον A. *regem angelorum abyssi*, harl* (c) ἀββαδὼν s. ἀβδὼν s. ἀββᾶ ἀδδὼν s. ἀβααδὼν s. ἀβαὰδ Alii. *Laabadon*, lips. 6. *Labbadon*, Hier. Haymo. *Magedon*, Copt. *Armageddon*, Primas. *Aghbagon*, Arm.

[d] ∾ καὶ ἐν″ τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει ἀπολλύων [e]. Ἡ 12
οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, [f] ∾ ἔρχονται″ [g] ἔτι″ [h] δύο″
οὐαὶ [i] μετὰ ταῦτα. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, 13
καὶ ἤκουσα φωνὴν [k] μίαν″ ἐκ [l] τῶν τεσσάρων κεράτων″
τοῦ θυσιαστηρίου [m] τοῦ χρυσοῦ τοῦ″ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
[n] ∾ Λέγουσαν″ τῷ [o] ἕκτῳ″ ἀγγέλῳ [p] ὁ ἔχων″ τὴν σάλ- 14
πιγγα· λῦσον τοὺς τέσσαρας [q] ἀγγέλους″ τοὺς δεδε-
μένους [r] ἐπὶ″ τῷ ποταμῷ [s] τῷ μεγάλῳ″ εὐφράτῃ. Καὶ 15
[t] ἐλύθησαν″ οἱ τέσσαρες [u] ἄγγελοι″ οἱ ἡτοιμασμένοι
εἰς τὴν ὥραν [x] καὶ ἡμέραν″ καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα

---

[d] ∾ ἐν δὲ. [f] ∾ ἔρχεται. [n] ∾ λέγοντες s. λέγοντα.
[p] ὃς εἶχε.

(d) 14. 29. 38. al. 15. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ] ἑλληνιστὶ δὲ 9. ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ φύσει 38. *quod vocatur in armenica lingua Destructor*. Arm. (e) *Apollon*, Syr. + *latine habens nomen Exterminans* s. *Exterminator*, Vulg. Primas. *latine Perdens*, Tychon. (f) A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 36.) al. 10. Mt. l. o* p. r. Compl. Ed. Copt. *ecce veniet væ secundum*, Arr. *et væ alterum veniet cito*, Hier. (g) = Mt. o. Erasm. Andr. 2. Tychon. αἱ 36. 37. Andr. 1. in textu et comm. ἔτι καὶ αἱ Mt. k. (h) = 38. δευτέρα 7. || ἀπῆλθεν, ἰδοὺ οὐαὶ δύο ἐλεύσονται Arm. (i) Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ἕκτος 14. ap. Mill. καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ὁ ἕκτος B. 8. 12. 40. al. 5. et Barb. 1. Præterea μετὰ ταῦτα ad vs. sequentem referunt 41. 42. Mt. k. l. p. r. Slav. 10. (k) = Copt. Arm. Erp. Ante φωνὴν pon. 14. μεγάλην 34. 35. || φωνὴν ἐξ ἑνὸς τῶν κεράτων Ar. pol. *audivi unum ex quatuor cornubus*, Primas. Cypr. Tychon. (l) = 14. ap. Wetst. Cod. lat. + κεκραγότος 28. || τεσσάρων = A. 28. Syr. Arr. Æth. tol. harl. Vulg. ms. Beda. Haymo. Ansbert. in præf. Rupert. Sed habent Cypr. Primas. Tychon. || τεσσάρων ζώων ἃ ἦν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θεοῦ Arm. (m) = 14. ap. Wetst. *Dei*, Primas. τοῦ θρόνου χρυσοῦ τοῦ Æth. (n) λέγοντος B. 9. 16. 29. 30. 32. 33. al. 8. Mt. k. l. p. r. Areth. Haymo in textu. λέγοντα A. λέγων 40. (o) = A. (p) A. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. τῷ ἔχοντι 34. Slav. ed. (q) ἀνέμους 30. (r) ἐν 19. 37. Barb. 1. Vulg. (s) = Andr. 2. Cassiod. Tychonius bis (semel habet.) item Primas. et Haymo et Apring. in comm. Habet Cypr. (t) ἐλυτρώθησαν A. (u) ἄνεμοι 30. Cf. not. q. (x) = Compl. καὶ τὴν ἡμ. 28. 38. Mt. o. καὶ εἰς τὴν

16 ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ ἀριθμὸς
[y] ⁜ τῶν" στρατευμάτων [z] ∾ τοῦ ἱππικοῦ" [a] δύο μυριάδες"
17 μυριάδων· [b] † ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ [c] οὕτως"
εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ'
αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ [d] ὑακινθίνους" καὶ θει-
ώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ
ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ
18 θεῖον. [e] Ἀπὸ" τῶν τριῶν [f] ⁜ πληγῶν" τούτων ἀπεκτάνθη-
σαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, [g] ∾ ἐκ" τοῦ πυρὸς καὶ
[h] † τοῦ καπνοῦ καὶ [h] † τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ
19 τῶν στομάτων αὐτῶν. [i] Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων" ἐν τῷ στόματι

---

[z] ∾ τοῦ ἵππου. [b] † καί. [e] ὑπό. [g] ∾ ἀπό.
[h] † ἐκ. [i] αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν.

ἡμ. 14. 30. 32. 34. Alii et Barb. 4. Mt. k. l. p. r. Ed. καὶ οἱ εἰς τὴν ἡμ. 29. (y) + A. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (z) τοῦ ἵππου 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 14. Mt. o. (sed in m. γρ. καί· ἱππικοῦ) al. 4. Compl. Ed. τοῦ ἵππου αὐτῶν 18. τῶν ἵππων 3. ἱππικῶν αὐτῶν Arm. (a) μυριάδες, omisso δύο, 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. (sed in Mt. k. est μυριάδας,) Compl. Ed. Ar. pol. (item, omisso etiam sequente μυριά-δων, Erp.) Slav. 10. Andr. δισμυριάδες A. 11. 12. δὺς μύριας Slav. 3. 4. ant. δισμυρίων 18. *dismyriades*, Cypr. *bis myriades*, Tychon. || *vicies millies dena millia*, Vulg. *vigies dena millia*, lips. 4. μύριαι μυριάδες καὶ χίλιαι χιλιάδες Epiph. item Arm. *octoginta millia*, Primas. (b) = A. 7. 9. 12. ap. Mill. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. Primas. Cypr. Tychon. Ansb. Rupert. ἤκουσα δὲ 11. || καὶ ἠκ. τ. ἀρ. αὐτῶν = Ar. pol. Æth. (c) = 38. Erp. Arm. Vulg. ms. Primas. Tychon. Sed habet Cypr. ὅτι Syr. (d) *spineas*, Primas. in textu et comm. (e) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. καὶ ἀπὸ 18. Syr. Erp. Arm. Copt. Slav. ed. Vulg. ed. (f) + AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 40. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. Vulg. Andr. Areth. Cypr. Primas. (g) 7. 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. καὶ ἀπὸ 14. (h) = A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. demid. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Cypr. Ansbert. Haymo. Rupert. (i) BC. (item A.) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 20. Mt.

αὐτῶν [k]ἐισι, [l]⁜ καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν"· [m]αἱ γὰρ" οὐραὶ
αὐτῶν ὅμοιαι [n]ὄφεσιν", [o]ἔχουσαι" κεφαλάς [p]· [q]καὶ
ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι"· Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ 20
οὐκ [r]ἀπεκτάνθησαν" ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, [s]οὐ"
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν [t]χειρῶν" αὐτῶν, ἵνα μὴ
προσκυνήσωσι [u]τὰ δαιμόνια, καὶ" [x]⁜ τὰ" εἴδωλα τὰ
χρυσᾶ κ̀ τὰ ἀργυρᾶ [y]κ̀ τὰ χαλκᾶ" καὶ τὰ λίθινα
κ̀ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν [z]δύναται", οὔτε ἀκούειν,
[a]οὔτε περιπατεῖν"· Καὶ οὐ μετενόησαν [b]ἐκ τῶν φό- 21
νων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν [c]φαρμακειῶν" αὐτῶν, οὔτε ἐκ
τῆς [d]πορνείας" αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

Καὶ εἶδον [e]— ἄλλον" ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαί- 1
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, κ̀ [f]⁜ ἡ"
ἶρις ἐπὶ [g]τῆς κεφαλῆς" [h]⁜ αὐτοῦ", κ̀ τὸ πρόσωπον αὐ-

[k] εἰσιν. [s] οὔτε.

o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. Vulg. Andr. Areth. Primas. (k) Iidem, exc. Andr. 1. ἦν 36. Slav. (l) + Iidem (exc. 36. Slav. 3. 4. ant.) et Arm. Slav. 10. Cypr. Ante ἐν τῷ στόματι αὐτῶν pon. 38. Andr. 1. || αὐτῶν] τῶν ἵππων 29. (m) καὶ αἱ Arm. Slav. exc. 10. (n) ὄφιων 7. 9. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (o) ἐχούσαις 36. demidov. (p) + *draconum*, Primas. non Cypr. (q) αἷς φθείρουσιν ἀδίκους Arm. (r) κατεκαύθησαν 26. (s) 16. 29. 30* 32. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (t) *malorum*, (χυρέων) Primas. (u) = 12. τῷ δαίμονι ἢ τὰ εἴδωλα 38. (x) + A. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 46. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (y) = 7. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. Æth. Areth. (z) δύνανται A. 7. 35. 36. pluresve. Mt. k. o. p. r. Andr. (a) = Syr. (b) + ἐκ τούτων, οὔτε 38. + ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὔτε 17* (c) φαρμάκων 7. 9. 14. 16. 30. 33. (c. al. 3.) al. 4. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (d) πονηρίας A. (e) = 9. 14. 29. 30. 32. 37. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) Andr. 1. Post ἄγγελον pon. 16. Vulg. ms. Primas. (f) + ABC. Plurimi et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. in comm. Areth. || καὶ ἶριν Andr. 1* (g) τὴν κεφαλὴν AC. 9. 12. (h) + ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. Areth. Primas. Tychon.

τοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς [i] σύλοι" πυρός.
2 Καὶ [k] ἔχων" ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ [l] ∾ βιβλαρίδιον" [m] ἀνε-
ῳγμένον"· καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ
3 [n] τῆς θαλάσσης", τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ [o] τῆς γῆς"· Καὶ
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε
ἔκραξεν, ἐλάλησαν [p] αἱ" ἑπτὰ βρονταὶ [q] τὰς ἑαυτῶν
4 φωνάς". Καὶ [r] ὅτε" ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ [s] †,
ἔμελλον γράφειν καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
λέγουσαν [t] †· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρον-
5 ταὶ, καὶ [u] μὴ" [x] ∾ ταῦτα" [y] γράψῃς". Καὶ ὁ ἄγ-
γελος, ὃν εἶδον [z] ἑστῶτα" ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ [a] ÷ τὴν δεξιὰν" εἰς τὸν οὐρανὸν,

---

[k] εἶχεν. [l] ∾ βιβλίον. [n] τὴν θάλασσαν.
[o] τὴν γῆν. [s] † τὰς φωνὰς ἑαυτῶν.
[t] † μοι. [x] ∾ αὐτά.

(i) σύλοις 38. Syr. Erp. Æth. Vulg. ms. Tychon. Sed non Primas. Cassiod. (k) ABC. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 34.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. 10. ant. (l) βιβλιδάριον C. 7. 14. 37. 38. al. 3. Mt. k. o. Compl. Andr. 1. Areth. βιβλίον B. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. l. p. r. Ed. *librum*, harl* Vulg. ms. Primas. Victorin. (m) = A. Copt. (n et o) ABC. al. 32. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. τὴν θάλασσαν . . . τῆς γῆς Andr. 1. (p) = 4. 7. 18. Erasm. Andr. ed. Sic etiam vs. 4. (q) = Primas. ταῖς ἑαυτῶν φωναῖς 7. || βρονταὶ ad βρονταὶ prius vs. 4 = 29. 33. (r) ὅσα 37. Andr. 1. Primas. (s) = ABC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Beda. Habent Vulg. ed. harl. (t) = ABC. Plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. tol. harl. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Tychon. Haymo. Rupert. (u) = Slav. μετὰ 10. 12. 17. 37. Mt. o. Compl. (x) αὐτὰ AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. (Syr.) Vulg. Areth. Primas. Tychon. || = Æth. Arm. (y) γράφεις 10. 17. 36. 37. Mt. o. Compl. Andr. 1. γράφῃς Erasm. γράφειν Andr. 2. (z) = 30. 38. Mt. r. (a) + BC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 37. 38. 46. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. Primas.

Καὶ ὤμοσεν [b] — ἐν″ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας [c] τῶν 6
αἰώνων″, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν [d] καὶ τὰ ἐν αὐτῷ″, [e] καὶ
τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ″, [f] καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ″, ὅτι χρόνος [g] οὐκέτι ἔσται″· Ἀλλὰ ἐν ταῖς 7
ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ
σαλπίζειν, [h] καὶ″ [i] ἐτελέσθη″ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, [k] ὡς″
[l] εὐηγγέλισε″ [m] τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας″. Καὶ [n] ἡ 8
φωνὴν ἣν ἤκουσα″ [o] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ″, πάλιν [p] λαλοῦσα
μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα″· ὕπαγε, [q] λάβε τὸ [r] ∾ βι-
βλαρίδιον″ [s] τὸ ἠνεῳγμένον″ [t] ἐν τῇ χειρὶ″ [u] ⁜ τοῦ″
ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς. [x] Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐ- 9

---

[g] οὐκ ἔσται ἔτι. [i] τελεσθῇ. [m] τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. [r] ∾ βιβλίον.

(b) = B. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. (c) = 12. Mt. k. Arm. Andr. 2. || + ἀμὴν 16. 36. (d) = 28. Andr. 1. (e) = A. 12. Erasm. Copt. Slav. 4. (non 3. 10.) (f) = A. 30. 32. 38. 40. Mt. o. Arm. Slav. 4. (non 3. 10.) Vulg. ms. Primas. (g) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. ms. et ed. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. (habet utrumque) Primas. Tychon. Ansbert. Rup. Apring. || ὅτι οὐκέτι ἔσται ἄλλος χρόνος Arm. (h) = 10. 17* 37. Mt. o. Compl. Syr. ed. Ar. pol. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. τότε Slav. rec. (i) AC. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. ms. Copt. τελεσθήσεται Ed. Syr. ed. Erp. Æth. Arm. Slav. rec. Vulg. Areth. Primas. (k) ὃ 10. 28. 37. Mt. o. Compl. Andr. (l) εὐηγγελίσατο 10. 12. 28. 37. al. 2. Mt. o. Compl. Andr. 1. (m) ABC. 14. 17. 38. item (sed δούλους αὐτοῦ) 7. 9. 12. 16. 29. 36. 37. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. τοῖς προφήταις 11. διὰ τῶν δούλ. αὐ. τῶν προφήτων Arm. Vulg. Primas. (n) ἤκουσα φωνὴν 7. Vulg. ed. Primas. τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἤκουσα Slav. ed. (o) = 12. (p) λαλοῦσαν . . . λέγουσαν AC. 7. 14. 36. Vulg. (non lips. 5.) (q) + καὶ 4. 6. 11. 32. Mt. l. Ar. Vulg. ed. Primas. (r) Hic et vs. 9 et 10. Alii βιβλίον, alii βιβλιδάριον. (s) = Aug. Haymo. τὸ ἀνεῳγμένον 14. 29. 36. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (t) τῇ χειρὶ 6. 11. ἐκ χειρὸς 36. Vulg. Primas. (u) AC. 14. 16. 29. 36. 38. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (x) Vs. 9 = 12.

τῷ, [y] δοῦναί" μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε
καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν [z] κοιλίαν",
10 ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται [a] γλυκὺ ὡς μέλι". Καὶ
ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ
κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν [b] ἐν" τῷ στόματί μου, [c] ὡς
μέλι, γλυκύ"· καὶ [d] ὅτε ἔφαγον αὐτὸ", ἐπικράνθη ἡ
11 κοιλία μου. Καὶ [e] λέγει" μοι· δεῖ σε πάλιν προφη-
τεῦσαι [f] ἐπὶ" λαοῖς καὶ [g] ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ
1 βασιλεῦσι [h] πολλοῖς". Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος
ῥάβδῳ, [i] † [k] λέγων"· [l] ἔγειραι", [m] καὶ μέτρησον" τὸν
ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυ-
2 νοῦντας ἐν αὐτῷ· Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν [n] ἔξωθεν" τοῦ
ναοῦ ἔκβαλε [o] ἔξω" καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη
τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν [p] πατήσουσι" μῆ-

---

[y] δός. [i] † καὶ ὁ ἄγγελος εἱστήκει.

(y) AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Syr. Slav. 10. (non alii.) Vulg. Areth. Primas. Tychon. (z) καρδίαν A. (κοιλίαν, δηλαδὴ τὴν καρδίαν, Andr. in comm.) (a) ὡς μέλι γλυκὺ Slav. 4. (non alii) demidov. (b) — Erasm. ἐπὶ 28. (c) γλυκὺ ὡς μέλι A. 36. || ὡς — 28. (d) — 34. 35. (e) λέγουσι A. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 10. Mt. l. p. r. Ed. harl. Areth. (f) — Vulg. non Primas. (g) + ἐπὶ 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Primas. (h) τῆς γῆς Arm. (i) — A. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 36. ni fallor) al. 13. et ni fallor 38. al. 3. pluresve et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. et alius codex ap. Andr. in Mt. o. Erasm. Steph. 3. Ed. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. (etiam in comm.) Areth. Primas. Tychon. καὶ εἱστήκει ὁ ἄγγελος 10. 14. 34. 35. 37. Mt. o. Compl. Syr. Arm. (k) λέγων μοι Arm. Slav. 4. non 3. Andr. 2. *et dictum est mihi*, Vulg. non harl. tol. lips. 5. nec Primas. Tych. Jungit utrumque lips. 6. λέγουσα Alius codex ap. Andream. καὶ φωνὴ λέγουσα 28. Andr. 1. Haymo. (l) ἔγειρε A. 7. 9. 12. 14. 30. 32. Alii. Mt. p. r. Andr. 1* ἔγειρον 10. 18. (m) μετρῆσαι 7. καὶ μέρισον et vs. 2. μερίσῃς 41. (n) ἔσωθεν 12. Codex Erasmi et fortasse alii nonnulli. Erasm. Steph. 3. Slav. 3. 4. 10. ed. (exc. ed. recent. in m.) ἄνωθεν 41. *infra*, Vulg. sixtina. (o) ἔξωθεν A. 12. 14. al. 3. et Barb. 2. Compl. Erasm. Andr. 1. (p) μετρήσουσι A.

νας τεσσαράκοντα [q] δύο. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρ- 3
τυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας [r] χιλίας διακο-
σίας" ἑξήκοντα, [s] περιβεβλημένοι" σάκκους. Οὗτοί 4
εἰσιν αἱ [t] δύο ἐλαῖαι" καὶ [u] # αἱ" δύο λυχνίαι [x] — αἱ"
ἐνώπιον τοῦ [y] κυρίου" [z] τῆς γῆς" [a] ἑστῶτες". Καὶ εἴ τις 5
αὐτοὺς [b] θέλει" [c] ἀδικῆσαι", πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ
στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
εἴ τις [d] αὐτοὺς" [e] θέλει" [f] ἀδικῆσαι", [g] οὕτω δεῖ αὐτὸν
ἀποκτανθῆναι". Οὗτοι ἔχουσι [h] τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι", 6
ἵνα μὴ [i] ὑετὸς βρέχῃ" [k] τὰς ἡμέρας" [l] τῆς προφητείας αὐτῶν". καὶ

---

[y] θεοῦ. [a] ἑστῶσαι. [b] θέλῃ.
[e] θέλῃ. [h] ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν.
[l] βρέχῃ ὑετός. [k] ἐν ἡμέραις. [l] αὐτῶν τῆς
προφητείας.

(q) + καὶ A..Alii. Arm. (r) = 29. (etiam cap. 12, 6.) χιλιάδας διακοσίας 38. || διακοσίας ἑξήκοντα] ἑξήκοντα πέντε i. e. ΞΕ. pro ΣΞ. 14. (s) περιβεβλημένους AB. 4. 7. Mt. l. (t) = 11. || ἐλαῖαι] ἴλαιαι Erasm. Ed. ἐλαῖαι C. αὐλαῖαι A. (u) + A. 14. 16. 29. 30. 32. 36. 38. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. Cedren. (x) = 6. 7. 14. 32. 34. 35. Mt. k. l. (Arr.) Slav. 3. 4. Areth. (y) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. (Æth.) Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. Victorin. Alii. (z) = 12. Erp. Copt. Rupert. ἐπὶ τῆς γῆς 28. 37. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 4. (a) AC. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Vulg. Areth. (b) A. 9. 16. 32. 38. 46. al. 11. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Tychon. ἐθέλει 41. θελήσει Hippol. || θέλει ἀδικῆσαι] ἀδικήσῃ Slav. ed. non 10. (c) δοκιμάσαι Mt. p. (d) = Erasm. Alii transp. ἐν τούτοις Hippol. (e) C. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 9. et Barb. 1. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Primas. θελήσει 38. Hippol. θελήσῃ A. (f) ἀποκτεῖναι 28. 36. 37. Barb. 1. Andr. (g) οὕτως ἀποκτέννει Arm. || οὕτω = A. || αὐτὸν ἀποκτανθῆναι = 37. (h) 6. 29. 30. 32. 33. (c. 34.) al. 5. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (i) ABC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. non 3. Hippol. Areth. Primas. Auctor. de prom. || ὑετὸς = Vulg. Tychon. + *super terram*, Slav. 3. non 4. || βρέχῃ] βρέχει 30. 32. βρέξει 38. βρέξῃ Hippol. (k) ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. Hippol. ἐν ταῖς ἡμέραις Erasm. Andr. 1. ἐν ἡμέραις 33. (c. 36.) Steph. 3. (l) ABC, al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed.

ἐξουσίαν χουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ϛρέφειν [m] αὐτὰ"
εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν, [n] ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν, ἐν
7 πάσῃ πληγῇ". Καὶ ὅταν τελέσωσι [o] τὴν μαρτυρίαν"
αὐτῶν, τὸ θηρίον [p] τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποι-
ήσει [q] μετ' αὐτῶν πόλεμον", καὶ νικήσει αὐτοὺς, [r] καὶ ἀπο-
8 κτενεῖ αὐτούς". Καὶ [s] τὸ πτῶμα" αὐτῶν [t] ἐπὶ τῆς πλα-
τείας [u] πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται [x] πνευ-
ματικῶς σόδομα καὶ [y] αἴγυπτος", ὅπου [z] καὶ" ὁ κύ-
9 ριος [a] αὐτῶν" ἐσταυρώθη. Καὶ [b] βλέπουσιν" ἐκ τῶν λαῶν
καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν [c] καὶ ἐθνῶν [d] τὸ πτῶμα" αὐτῶν

---

[n] πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. [q] πόλεμον μετ' αὐτῶν. [s] τὰ πτώματα. [a] ἡμῶν. [b] βλέψουσιν. [d] τὰ πτώματα.

Copt. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Hippol. *τῆς παρουσίας τοῦ ἀντιχρίστου* Aliud exemplar Hippolyti. || *τῆς προφητείας* = (*in diebus illis*) Codd. syr. (m) = Erasm. Post *εἰς αἷμα* pon. 46. (n) *ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι* (*θέλωσι* 14. 36. *θέλουσι* 12.) ante (ἐν) *πάσῃ πληγῇ* pon. 29. 30. 32. 33. (c. 33. 34.) al. 6. plures-que. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. || ante *πάσῃ* + ἐν AC. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Erasm. Ed. Hippol. Andr. Areth. Primas. Auctor de prom. (o) *πάσας τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας* Arm. *τὸν δρόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν* Hippol. || + *τῆς προφητείας* Erp. + *καὶ προφητείαν* Æth. (p) + *τὸ τέταρτον* A. (*τὸ τεράστιον* Conject.) (q) AC. al. 16. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Hippol. Areth. Primas. Alii. (r) = 12. 36. 41. Syr. ed. (s) ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Slav. 3. 4. ant. Areth. Tychon. Quidam ap. Primas. (t) + *ἰάσει* 28. 37. Barb. 1. + *ponet* s. *ponent* s. *projicitur* s. *jacebunt*, Latini. Sic + *ῥίψει* (post *μεγάλης*) 18. ut Areth. in comm. (u) + *τῆς* A. 14. 16. 29. 37. 38. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || Mox: *πόλεως αὐτῶν τῆς μεγ.* Arm. (x) *Patmus, quæ occulta S. et Æg.* Æth. (y) *γόμοῤῥα* 36. (z) = 7. 12. 14. 34. 35. 36. Erasm. Copt. Slav. 3. 4. lips. 4. Andr. 2. in textu. Areth. (a) ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. Andr. Areth. Cedren. Primas. Auctor de promiss. *ejus*, Tychon. in regulis. Rec. in 33. (c. 34. 35.) Erp. (b) AC. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Tychon. || *βλέψουσιν αὐτοὺς πᾶσαι φυλαὶ καὶ λαοὶ καὶ πᾶσαι γλῶσσαι καὶ ἔθνη, ὅτι τὰ πτώματα αὐτῶν καταβληθήσονται ἡμέρας* Arm. (c) *τὰ πτώματα* (*τὸ πτῶμα* 14.) *αὐτῶν, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν ἡμέρας* 14. Erasm. (d) ABC. al. 21. (non 12. 36. 37.

ἡμέρας τρεῖς [e] — καὶ″ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
οὐκ [f] ἀφήσουσι″ τεθῆναι εἰς [g] μνῆμα″. Καὶ οἱ κατοι- 10
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς [h] χαίρουσιν″ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ [i] ∞ εὐ-
φρανθήσονται″, καὶ δῶρα [k] ∞ πέμψουσιν″ ἀλλήλοις,
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ [l] τὰς″ τρεῖς ἡμέρας καὶ 11
ἥμισυ, πνεῦμα [m] ζωῆς ἐκ″ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν [n] ἐν αὐτοῖς″·
καὶ [o] ἔστησαν″ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας
[p] ∞ ἔπεσεν″ ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. [q] Καὶ [r] ∞ ἤκου- 12
σαν″ φωνὴν μεγάλην [s] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ″, λέγουσαν αὐ-
τοῖς· ἀνάβητε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν
[t] τῇ″ νεφέλῃ· καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.
[u] Καὶ″ ἐν ἐκείνῃ τῇ [x] ∞ ὥρᾳ″ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, 13

---

[g] μνήματα. [h] χαροῦσιν. [i] ∞ εὐφραίνονται.
[k] ∞ δώσουσιν. [n] ∞ αὐτοῖς. ἐπ' αὐτούς. [p] ∞ ἐπέπεσεν.
[r] ∞ ἤκουσα. [x] ∞ ἡμέρᾳ.

38.) Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Areth. Tychon. || τὸ πτῶμα . . . ἥμισυ = Primas. item tol. (e) = 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30* 32. 38. al. 11. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. et in comm. Areth. Cassiod. (f) ἀφιοῦσι s. ἀφίουσι AC. 12. 28. item 36. Erasm. Andr. 1. *sinunt*, lips. 5. (g) AB. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. ant. Andr. Areth. Tychon. || + ἐν ἡμέραις τρισὶ καὶ ἥμισυ Slav. 4. (h) A BC. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Glycas. Tych. χαρήσονται 38. Andr. 2. Areth. (i) AC. 12. 28. 36. Andr. 1. Tychon. εὐφρανοῦνται 14. Erasm. (k) B. 9. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. Tychon. (l) = 28. 37. 38. 40. Mt. o. Compl. Erasm. (m) = 8. ζωῆς = Syr. ed. Erp. (n) ἐν αὐτοῖς A. 18. 36. Andr. 1. Vigil. αὐτοῖς C. 7. 12. ap. Mill. 17. 38. Erasm. εἰς αὐτοὺς B. 9. 14. 16. 29. 46. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (o) στήσονται et mox ἐπιπεσεῖται 38. item Slav. 4. ed. (p) A C. 7. 9. 16. 37. al. 6. Mt. k. o. Compl. Ed. Slav. ms. et ed. Andr. 1. (q) Vs. 12. = Primas. (r) 9. 14. 16. 30* 32. 33 (c. 35. 36.) 37. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. ed. Arr. Copt. Andr. Areth. Tychon. ἀκούσουσι Slav. 3. 4. ed. ἀκούσονται 38. (s) = Arm. (t) = 28. Andr. 1. (u) = 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 4. Mt. k. l. p. r. Areth. Tychon. (x) B. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Slav. 4. ed. Andr. 2. Areth. ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ Slav. 3.

καὶ τὸ [y] δέκατον" τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν
[z] ἐν τῷ σεισμῷ" ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτά· [a] καὶ
οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο", καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ
14 [b] τοῦ οὐρανοῦ". Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· [c] ἰδοὺ",
ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.
15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ [d] ἐγένοντο
φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, [e] λέγοντες". [f] ἐγένετο ἡ βασιλεία"
[g] τοῦ κόσμου", τοῦ [h] κυρίου [i] ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐ-
τοῦ", καὶ [k] βασιλεύσει" εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [l].
16 Καὶ οἱ εἴκοσι [m] † τέσσαρες πρεσβύτεροι [n] οἱ" ἐνώ-
πιον [o] τοῦ θεοῦ" [p] ∾ καθήμενοι" ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐ-
τῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν
17 τῷ θεῷ, Λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, [q] κύριε" ὁ
θεὸς [r] ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν [s] †, ὅτι εἴληφας τὴν

[e] λέγουσαι. [f] ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι.
[m] † καί. [p] ∾ οἳ κάθηνται.
[s] † καὶ ὁ ἐρχόμενος.

(y) τρίτον B. δωδέκατον 32. (z) = 12. ap. Mill. Sed 13. ap. Wetst. (a) καὶ μετὰ ταῦτα φόβος μέγας ἐγένετο ἐπὶ πάντας Arm. (b) = 36. (c) = 6. 83. (c. 35.) 46. Erasm. Vulg. ms. Post τρίτη pon. 7. 14. 16. 29. al. 11. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. Commatis initio præfigit Arm. (d) ἐγένετο φωνὴ ἐν τ. οὐρ. λέγουσα Arm. Æth. || μεγάλαι] καὶ βρονταὶ Syr. (e) AB. 9. 14. 16. 30. al. 8. Mt. r. Ed. || = 33. (f) AB C. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Synops. Primas. Ambr. Fulg. || + παντὸς Arm. (g) = 28. Andr. 1. Primas. || + καὶ Mt. l. (Conf. not. seq.) Areth. (h) κυρίου ἡμῶν] *Dei nostri*, Ambr. Primas. *Domini Dei*, Vulg. ms.

(i) ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 4. 28. 46. Mt. l. Slav. 3. tol. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. ἡμῶν καὶ I. X. Slav 4. (k) βασιλεύει 14. 16. 27. 28. Andr. 1* || + ἐπὶ πάντας Arm. (l) + ἀμήν 12. 18. 38. 40. Arm. Vulg. non harl. lips. 4. 5. 6. Primas. (m) = AC. Alii. Compl. Erasm. Ed. Andr. Areth. (n) = A. 12. 14. 46. Alii. Erasm. Slav. ed. Cypr. οἱ ἐνώπιον . . . θρόνους αὐτῶν = Slav. 4. (o) = Cypr. τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ B. 2. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Areth. (p) οἳ κάθηνται Iidem (exc. 2. 38. Mt. k.) Ed. Areth. κάθηνται C. 2. Arm. οἱ καθήμενοι 46. (q) = 40. Slav. 4. (r) + ἡμῶν 28. Slav. 3. (non 4.) Vulg. sixtina. (s) = A. 7. 9. 12.

δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. Καὶ τὰ 18
ἔθνη [t] ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου [u], καὶ ὁ και-
ρὸς τῶν νεκρῶν [x], κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς
δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς
φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγά-
λοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Καὶ 19
[y] ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ [z] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ
κιβωτὸς τῆς διαθήκης [a] — τοῦ κυρίου'' ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ·
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ [b] — καὶ
σεισμὸς'' καὶ χάλαζα μεγάλη. Καὶ σημεῖον μέγα 1
ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ [c] περιβεβλημένη'' τὸν ἥλιον,
καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα. Καὶ ἐν 2
γαστρὶ ἔχουσα [d] ∾ κράζει'', ὠδίνουσα καὶ βασανιζο-
μένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, 3
καὶ ἰδοὺ δράκων [e] μέγας πυῤῥὸς'', ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ

---

[a] αὐτοῦ.

[d] ∾ ἔκραξεν s. ἔκραζεν.

---

14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. barl. demid. lips. 5. 6** Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Ansb. Haymo. Rupert. Beda. || = ὁ ἐρχόμ. C. Correctorium. (t) ὠρύσθησαν Conject. (u) + ἐπ' αὐτοὺς 38. (x) + σοῦ 8. + διό φησι· καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν 12. Ex Andreæ comm. (y) ἠνοίχθη 9. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (z) + ὁ A. 14. 38. Victorin. (a) τοῦ κυρίου s. κυρίου 7. 9. 14. 16. 29. 33. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Æth.) Andr. 2. Areth. τοῦ θεοῦ (Æth.) Arm. Ar. pol. Slav. 3. 4. || = Copt. Erp. Vulg. ms. Haymo. vel etiam Primas. Victorin. (b) = B. 14. 16. 29. al. 15. Mt. o* al. 4. Compl. Arab. Areth. καὶ σεισμοὶ 34. Andr. 1. || καὶ = 11. καὶ ὁ 12. (c) περιβλεπομένη A. (d) ἔκραξεν B. 9. 14. 30. al. 3. ἔκραζεν 7. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Vulg. ed. Ed. Andr. 2. Areth. Primas. || = Arr. Arm. || + καὶ A C. (e) πυρὸς μέγας BC. 7. 14. 16. 29. 32. 34. al. 6. Mt. p. r. Syr. Copt. Andr. in comm. Synops. πυῤῥὸς μέγας 30. 33. (c. 35.) 38. al. 3. Mt. k. l. Ed. Arr. Andr. 2. Areth. Method. Primas. Tychon. || Rec. in A. 36. Aliis. Mt. o. Arm. Vulg.

κ̀ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτȣ̃ [f] ἑπτὰ διαδή-
4 ματα". [g] Καὶ ἡ ȣ̓ρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀςέρων
τοῦ ȣ̓ρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτȣ̀ς εἰς τὴν γῆν". καὶ ὁ δρά-
κων ἕςηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης [h] τε-
κεῖν", ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ [i] τέκνον" αὐτῆς καταφάγῃ.
5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ
ἔθνη [k] ἐν" ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ [l] ἡρπάσθη" τὸ τέκνον αὐ-
6 τῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ [m] ⁜ πρὸς" τὸν θρόνον αὐτȣ̃. Καὶ
ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου [n] ἔχει" [o] ⁜ ἐκεῖ"
τόπον ἡτοιμασμένον [p] ἀπὸ" τοῦ θεοῦ, [q] ἵνα [r] ἐκεῖ"
[s] ∾ τρέφωσιν" αὐτὴν ἡμέρας [t] χιλίας διακοσίας" ἑξή-
7 κοντα. Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ· ὁ μιχαὴλ
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ [u] τοῦ πολεμῆσαι" [x] μετὰ" τȣ̃ δράκον-

---

[f] διαδήματα ἑπτά. [s] ∾ ἐκτρέφωσιν.

[u] ἐπολέμησαν. [x] κατὰ.

(f) AC. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. || ἑπτὰ = 7. 12. Erasm. (g) = 12. || τοῦ οὐρανοῦ = Erasm. Vulg. ms. Andr. 2. Method. Hier. sæpe. Apring. || ἔβαλεν] βάλλει 36. (h) τίκτειν 37. Mt. o. Compl. Hippol. (i) παιδίον 38. etiam vs. 5. (k) = 12. Erasm. Andr. (l) ἡρπάγη 10. 29. Mt. k. o. Compl. Hippol. (m) + AC. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. + εἰς Hippol. alicubi. (n) εἶχε 38. Vulg. ed. (o) + A. 7. 9. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 37. al. 15. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Method. Andr. 2. Areth. Transp. post τόπον Mt. k. Hippol. Post ἡτοιμ. Slav. 3. Post θεοῦ Slav. 4. (p) ὑπὸ 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Method. Andr. Areth. (q) καὶ τρέφεται ἡμέρας Slav. 3. ed. *et nutriantur ibi triennium et menses sex a facie diaboli.* Victorin. (r) = 14. Slav. 3. 4. Method. Hippol. (s) 7. 9. 16. 30. 33. (c. 35.) 37. al. 14. Mt. k. l. p. Compl. Ed. Areth. (t) = 29. Conf. cap. 11, 3. (u) AC. 7. 12. 36. 37. al. 3. Mt. o. Compl. Ed. πολεμῆσαι B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Æth. Primas. Cassiod. (x) ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 36. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. (etiam Slav. ed.) Andr. Areth. Latini, exc. Ambrosiast.

τος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,
Καὶ οὐκ [y] ἴσχυσαν, [z] οὐδὲ" τόπος εὑρέθη [a] ∾ αὐτῶν" [b] ἔτι" ἐν 8
τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐβλήθη [c] ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις 9
ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος [d] διάβολος", καὶ [e] — ὁ" σα-
τανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην [f] ὅλην", [g] ἐβλήθη εἰς
τὴν γῆν· καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν".
Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην [h] ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν"· ἄρτι 10
ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι [i] ∾ κατε-
βλήθη" ὁ [k] κατήγωρ" τῶν ἀδελφῶν [l] ἡμῶν", ὁ κατηγο-
ρῶν [m] ∾ αὐτῶν" ἐνώπιον τοῦ θεοῦ [n] ἡμῶν" ἡμέρας καὶ
νυκτός· Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν [o] αὐτὸν" διὰ τὸ [p] αἷμα" 11
τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ [q] τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας" [r] αὐ-
τῶν"· καὶ οὐκ [s] ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν" ἄχρι

---

[y] ἴσχυσαν. [z] οὔτε. [a] ∾ αὐτῷ.
[h] λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ. [i] ∾ ἐβλήθη.
[k] κατήγορος. [m] ∾ αὐτούς.

(y) A. 7. 9. 16. 29. 37. 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Copt. Æth. Andr. in comm. Victorin. Cassiod. Sed non Primas. Tychon. Hier. ἴσχυεν. 14. (z) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. ed. Areth. (a) Iidem qui not. y. (exc. A. 38. Slav. 3.) et 19. 35. 40. Arr. αὐτοῖς 17. 36. (b) = 7. Arm. Slav. 3. 4. Hier. (c) + εἰς τὴν γῆν Slav. 4. (d) βεελζεβοὺλ Arm. (e) = 7. 9. 14. 16. 29. 32. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (f) = 29. || + καὶ 40. Slav. 3. ed. Vulg. ed. (g) *et cum omnibus angelis suis propter superbiam*, Slav. 4. || ἐβλήθη = Arm. || μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν = 26. 28. Andr. 1. Hier. Tychon. item Erasm. Ed. || + *in terram*, lips. 4. Primas. + *in stagnum ignis*, harl* (h) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. 2. Areth. Primas. Fulg. Tychon. ἐν τῷ οὐρανῷ = 41. 42. tol. (i) AB. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. || = 32. (k) A. (l) = 14. (m) = 32. αὐτοὺς A. 28. 36. Erasm. Andr. ἡμῶν Slav. 3. 4. (n) = 14. 28. Mt. r. Erasm. Andr. Chromat. (o) = Slav. 3. 4. (p) ὄνομα 28. (q) τὴν μαρτυρίαν C. (r) αὐτοῦ Barb. 1. Mt. k. Arm. Slav. 3. non 4. (s) *placebant draconi*, Arm.

12 θανάτου. Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε [t] οἱ" οὐρανοὶ καὶ
οἱ ἐν αὐτοῖς [u] σκηνοῦντες"· οὐαὶ [x] τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ", ὅτι
[y] κατέβη" ὁ διάβολος πρὸς [z] ὑμᾶς", ἔχων θυμὸν μέ-
13 γαν, [a] εἰδὼς, ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει". Καὶ ὅτε εἶδεν
ὁ δράκων, ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα
14 ἥτις ἔτεκε τὸν ἄῤῥενα. Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ [b]
[c] δύο" πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται
[d] εἰς τὴν ἔρημον" εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, [e] ∾ ὅπου τρέφεται"
ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς, [f] καὶ ἥμισυ καιροῦ", ἀπὸ προσώπου
15 τοῦ ὄφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις [g] ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς
γυναικὸς" [h] ὕδωρ" [i] ὡς ποταμὸν", ἵνα [k] αὐτὴν" [l] ποταμοφό-
16 ρητον ποιήσῃ". Καὶ [m] ἐβοήθησεν" ἡ γῆ τῇ γυναικὶ,
καὶ ἤνοιξεν [n] ἡ γῆ" τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε [o] τὸν πο-
ταμὸν, ὃν" ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ [p].

---

[x] τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν.

[e] ∾ ὅπου τρέφηται.

[g] ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

[k] ταύτην.

(t) = C. 14. 29. 30[a] 32. 38. al. 8. pluresve. Mt. l. p. r. Areth. (u) κατασκηνοῦντες C. σκηνοῦντες 12. κατοικοῦντες 26. 29. 30. Arm. (x) BC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) al. 13. pluresve (a Birchio ejusve typotheta, ut videtur, prætermissi.) Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Tychon. Auct. de promiss. τὴν ἀγάπην (l. γῆν) καὶ τὴν θάλασσαν || Rec. Andr. in comm. (y) κατεβλήθη 37. (z) ἡμᾶς 30. 36. Mt. l. r. (a) μένων εἰς ὀλίγον καιρὸν Arm. (b) + αἱ A. 1. 12. 27* 28. 36. Ed. Syr. Andr. Hippol. alicubi. (c) = Æth. (d) = 12. Andr. 1. (e) 7. 9. 14. 16. 37. al. 15. item 29. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Areth. Andr. in comm. ὅπου τρέφηται 26. 27. 32. Syr. (f) = C. (g) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Andr. Areth. Primas. Tychon. ὀπίσω τῆς γυναικὸς = Slav. 3. 4. (h) = 29. 30. (i) = Arm. εἰς ποταμὸν Mt. r. (k) ABC. 9. 16. 29. 30. 32. 36. 37. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 1. Areth. (l) *perderet*, Primas. (m) ἐβόησεν. 38. (n) = 34. 35. 36. 40. 41. 42. pluresve. Hippol. Tychon. Rupert. alicubi. (o) τὸ ὕδωρ ὃ A. (p) + *et nesciebat, quod data fuerit ei ala*, Æth.

Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε 17
ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν [q] λοιπῶν" τοῦ σπέρματος
[r] αὐτῆς", τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, [s] καὶ
ἐχόντων" τὴν μαρτυρίαν [t] Ἰησοῦ".
Καὶ [u] ∾ ἐστάθην" ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης·* 18
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον 1
[x] κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά"· καὶ ἐπὶ τῶν [y] κεράτων" αὐτοῦ
[z] δέκα" διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ [a] ὀνόματα"
[b] βλασφημίας". Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, [c] — ἦν" 2
ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς [d] ἄρκου", καὶ τὸ στόμα
αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν
δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, [e] καὶ ἐξουσίαν με-
γάλην"[f], Καὶ [g] † μίαν [h] ÷ ἐκ" τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ [i] ὡς" 3

[t] τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. [u] ∾ ἐστάθη.
[x] κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. [a] ∾ ὄνομα.
[d] ἄρκτου. [g] † εἶδον.

(q) = 29. ἁγίων Hippol. (r) αὐτοῦ 29. (s) = 40. (t) AC. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Ansbert. Haymo. Beda. Rupert. κυρίου Ἰησοῦ Æth. (u) A. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Vulg. Tychon. Victorin. || Vs. 18. = Primas. (x) A C. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. harl* Andr. Areth. Synops. Primas. Ether. Cassiod. (y) κεφαλῶν Æth. (z) = Primas. sæpe. ἑπτὰ Erasm. (a) A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. sed non tol. lips. 4. Primas. (b) = Copt. (c) = 12. 46. Erasm. Andr. 2. in comm. Alii transp. (d) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 30* 32. 36. 38. 42* al. 8. Mt. l. o. p. Ed. Andr. 1* (e) = 29. 30. Mt. r. (f) + δέδωκεν αὐτῷ A** (g) = A. 7. 9. 14. 29. 30. 32. 36. 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Andr. 1. Areth. Iren. Primas. Alii, exc. Tychon. (h) + AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Arm. Slav. Vulg. Iren. Areth. Primas. Ansb. Ether. Alii. (i) ὡσεὶ 7. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3.) al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. in textu.

ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ [k] ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ" [l] ὀπίσω"
4 τοῦ θηρίου, [m] Καὶ προσεκύνησαν [n] τῷ δράκοντι", [o] ὅτι ἔδωκε"
[p] ⁜ τὴν" ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, [q] καὶ προσεκύνησαν [r] τῷ
θηρίῳ", λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; [s] + καὶ" τίς
5 [t] ∾ δύναται" πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; [u] Καὶ ἐδόθη
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ [x] ∾ βλασφημίας"· καὶ
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία [y] † = ποιῆσαι" μῆνας τεσσαράκοντα

---

[n] τὸν δράκοντα. [o] ὃς ἔδωκεν. ∾ τῷ δεδωκότι.
[r] τὸ θηρίον. [t] ∾ δυνατὸς. [x] ∾ βλασφημίαν.
[y] † πόλεμον.

(k) ἐθαυμάσθη (ἐθαυμαστώθη C.) ὅλη ἡ γῆ AC. Andr. 1. ἐθαυμάσθη ἐν ὅλῃ τῇ γῇ 12. 28. 36. Erasm. Steph. 3. Andr. 2. (l) ἐπὶ 14. *propter*, lips. 4. (m) + ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν βασιλείαν αὐτοῦ Arm. Conf. not. o. (n) ABC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (o) AC. 12. 34. 35. 36. 46. Ed. Syr. Erp. Æth. (Arm. coll. not. m.) Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Andr. Iren. Primas. Ether. ὅτι ἔδωκε 28. || τῷ δεδωκότι B. 7. 9. 16. 30. 32. 33. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. τῷ δόντι 14. (p) + ABC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. *omnem potestatem suam*, Primas. (q) καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ = 12. Syr. Arm. Andr. 2. || προσεκύνησαν ad προσεκύνησαν = 29. (r) C. 7. 14. 16. 29. 30. 32. 33. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. ap. Wetst. Areth. (s) + A C. 12. 14. 28. 36. 38. al. 5. Mt. k. o. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Copt. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. Iren. + ἢ Ar. pol. Arm. Tychon. (t) 9. 14. 16. 29. 36. al. 20. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (u) καὶ ἐδόθη ad ἐδόθη = 32. Primas. (x) βλάσφημα A. 12. 28. 34. Mt. k. || βλασφημίαν 7. 9. 14. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Vulg. ms. Iren. Dionys. alex. Areth. Rupert. Joach. (y) πόλεμον = AC. 12. 18. 28. 36. Erasm. Steph. 3. (Birchius, qui codices suos cum editione Steph. 3. contulit, nullum laudat vaticanum πόλεμον habentem.) Ed. Syr. Slav. 3. 4. non 10. Vulg. Andr. ap. Beng. Primas. Tychon. || ποιῆσαι πόλεμον = Arm. Iren. Dionys. alex. ap. Euseb. (ubi sequitur: καὶ μῆνες. Sed Strothius in sua editione Eusebii e lectionibus Christophersoni laudat μῆνας.) Primas. ad vs. 18. || πολεμῆσαι 14. Erp. *facere signa, quæ voluit*, Æth. *operari*, lips. 4. in m. *loquendi*, Prosper. Non attingunt Andr. et Areth. in commentt.

δύο. Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς [z] βλασφημίαν" 6
πρὸς τὸν Θεὸν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, [a] καὶ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ", [b] = καὶ" τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
[c] Καὶ ἐδόθη αὐτῷ [d] πόλεμον ποιῆσαι" μετὰ τῶν ἁγίων, 7
καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν
φυλὴν [e] ÷ καὶ λαὸν" καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ προσκυ- 8
νήσουσιν [f] αὐτὸν" πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς,
[g] ὧν οὐ" γέγραπται [h] τὸ ὄνομα" ἐν [i] τῷ βιβλίῳ" τῆς ζωῆς τοῦ
ἀρνίου [k] ÷ τοῦ" [l] ἐσφαγμένου",* ἀπὸ καταβολῆς κόσ-
μου. Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. [m] ∾ Εἴ τις αἰχ- 9 10

[f] αὐτῷ. [h] τὰ ὀνόματα. [i] τῇ βίβλῳ.

[m] ∾ εἴ τις (εἰς) αἰχμαλωσίαν ἀπάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει.

(z) βλασφημίας AC. 18. Vulg. ed. (a) = Slav. 3. (non 4.) tol* (b) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 30* 32. al. 9. Mt. l. o. p. r. Ed. Syr. ed. Slav. 10. (non alii.) (c) καὶ ἐδόθη ad καὶ ἐδόθη = AC. 12. 14. Andr. 2. et in comm. Iren. Post ἔθνος transp. Syr. (d) ποιῆσαι πόλεμον 16. 29. 36. 38. Alii et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. 10. Andr. 1. Areth. Primas. (e) + AB. (καὶ λαοὺς C.) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Areth. Iren. Primas. (f) AC. 9. 14. 16. 32. 33. (c. al. 3.) al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. (g) ὧν οὐκ B. 16. 29. 30. al. 4. Mt. r. item p. ᾧ ὅτι 8. οὗ οὐ C. Iren. οὐαὶ οὐαὶ, ὧν οὐ Slav. 3. 4. οὐαὶ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ Sic (omisso ὧν) A. id est vel: οὐαὶ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ sc. τοῦ θηρίου, vel οὗ ἐγέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ plane ut cap. 17, 8 in A legitur. (h) ABC. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Andr. 2. Iren. Tychon. ‖ + αὐτοῦ AC. + αὐτῶν Arm. (i) AB. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. βιβλίῳ C. βίβλῳ 36. (k) AC. plurimi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (l) ἐσφραγισμένου Erasm. ἐσφραγισμένου 16. 38. Mt. l. Andr. 1. Tychon. Alia editio ap. Bedam. (m) εἴ τις αἰχμαλωσίαν 11. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν 12. εἴ τις αἰχμαλωσίαν συνάγει C. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει B. 28. 38. item, omisso εἰς, 32. Mt. k. (Ar. pol.) Copt. Slav. 4. εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει A. Slav. 3. εἴ τις αἰχμαλωτίζει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει 7. εἴ τις αἰχμαλωτὸς ᾖ, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει 36. εἴ τις αἰχμαλωτεύει, αἰχμαλωτισθήσεται 18. *Qui captivum duxerit, et ipse capietur*, Primas. εἴ τις (εἰς 35.) αἰχμαλωσίαν ἀπάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει

μαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει"· εἴ τις
ἐν μαχαίρᾳ [n] ἀποκτενεῖ, δεῖ" αὐτὸν [o] ἐν μαχαίρᾳ"
ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν
ἁγίων [p].
11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
εἶχε κέρατα [q] δύο" ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει [r] ὡς δρά-
12 κων". Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν
ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ [s] ποιεῖ" τὴν γῆν καὶ τοὺς
[t] ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας" ἵνα [u] προσκυνήσωσι" τὸ θηρίον τὸ
πρῶτον, [x] οὗ" ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ [y] τοῦ θανάτου"
13 [z] αὐτοῦ"· Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, [a] καὶ πῦρ ἵνα"
[b] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ" [c] εἰς" τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-

---

[t] κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ. [a] ἵνα καὶ πῦρ.
[d] ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

---

33. 35. Syr. (Vulg.) εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει 14. 29. 30. 37. al. 12. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. 2. *quicunque vult abire in captivitatem, abeat*. Erp. εἰσὶ γάρ τινες, οἱ εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπάγονται· καὶ εἰσί τινες, οἱ ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦσι· καὶ εἰσί τινες, οἱ ἑαυτοὺς ἀποκτενοῦσι· ὧδε etc. Arm. (n) ἀποκτανθῆναι, omisso δεῖ, Sic A. δεῖ, omisso ἀποκτενεῖ, 14. 29. 30. 32. 42* al. 6. Mt. l. p. r. Slav. 10. non alii. || ἀποκτείνει, δεῖ 35. pluresve. (o) = Iidem qui modo ἀποκτενεῖ omittebant, et 13. 38. Mt. k. (p) + *et non est mirandum Satanæ*, Æth. (q) = 9. 29. 32. al. 11. Mt. k. l. p. r. Areth. Victorin. Post ἀρνίῳ pon. 38. δικαδύο 12. (r) = 28. (s) ἐποίει 13. 14. 29. 30. 32. 38. al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Andr. 2. Areth. Sic ter: Slav. Vulg. Hippol. ποιήσει: ter 33. (c. 35.) (t) A. 16. 29. 33. (c. al. 2.) 38. al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (u) προσκυνήσουσι AC. 7. 14. 30* 36. pluresve. (x) ἕως Arm. (y) = A. (z) = 14. (a) 7. 9. 16. 29. al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. πῦρ ἵνα 14. ἵνα πῦρ Ed. Slav. 4. Æth. Tychon. Auct. de prom. ἵνα post οὐρανοῦ pon. 40. ἵνα + ἐν πλάνῃ 28. Andr. 1. || καὶ ἐδίδου πῦρ καταβαίνειν Arm. (b) ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ 8. καταβαίνει 8. καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 36. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν AC. 28. 38. Vulg. Iren. Primas. Auct. de prom. (c) ἐπὶ 14. 16. 29. 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. 2. Areth. εἰς τὴν γῆν = Primas.

των. Καὶ πλανᾷ [d] τοὺς κατοικοῦντας [e] ἐπὶ τῆς γῆς, 14
διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θη-
ρίου· [f] λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι
εἰκόνα τῷ θηρίῳ, [g] ὃ″ [h] ∾ ἔχει″ τὴν πληγὴν [i] [k] τῆς
μαχαίρας καὶ ἔζησε″. Καὶ ἐδόθη [l] αὐτῷ″ [m] δοῦναι″ 15
πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, [n] ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ
εἰκὼν τοῦ θηρίου″, [o] καὶ [p] ποιήσῃ″, [q] [r] ὅσοι ἂν μὴ
προσκυνήσωσι″ [s] τῇ εἰκόνι″ τοῦ θηρίου [t] ἵνα″ [u] ἀποκταν-
θῶσι.″ Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς 16
μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ
τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα [x] δῶσιν″ αὐτοῖς
[y] ∾ χάραγμα″ ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, [z] ἢ″

---

[h] ∾ εἶχε. [s] τὴν εἰκόνα. [x] δώσῃ ∾ δώσουσιν.
[y] ∾ χαράγματα.

(d) + τοὺς ἐμοὺς 9. 29. 30. 32. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Areth. (e) ἐπὶ τῆς γῆς ad ἐπὶ τῆς γῆς = Syr. (f) λέγουσιν αὐτῷ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς· ποίησον Arm. (g) ὃς A. 28. 33. ‖ ὃ ἀπὸ τῆς μαχαίρας ἔζησε Arm. sed rec. in m. (h) 7. 9. 14. 16. 29. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Andr. Areth. (i) + ἀπὸ Mt. k. (k) καὶ ἔζησεν ἀπὸ (τῆς πλήγης 16. 39.) τῆς μαχαίρας 7. 9. 16. 29. 30. 32, 39. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (l) αὐτῇ AC. (m) = C. Post πνεῦμα pon. 16. 29. 30. 32. 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. (n) = 14. 16. Syr. Ar. pol. Copt. ‖ ϗ = 7. 38. Mt. r. Æth. Andr. ‖ τοῦ θηρίου = Arm. Iren. (o) ϗ προσκυνήσωσιν αὐτὴν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ϗ ὃς ἂν μὴ προσκυνήσῃ τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῇ Arm. (p) ποιήσει 14. 16. Hippol. ποιεῖ Compl. (q) + ἵνα A. 11. 26. 36. Alii. Syr. Ar. pol. Slav. ed. Vulg. Hippol. Andr. l. Primas. (r) τοὺς μὴ προσκυνοῦντας Compl. (s) τῇ εἰκόνι 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. 46. al. 14. pluresve et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. (t) = A. 11. 14. 16. 28. 29. 30. 33. (c. 35. 36.) 38. 46. al. 6. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Slav. ed. Vulg. Primas. (u) ἀποκτανθῆναι 14. (x) AC. 12. 14. 36. 37. 38. al. 4. Mt. o. Compl. Ed. Andr. l. δώσουσιν s. δώσωσιν 7. 9. 16. 29. 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. δοθῇ Syr. item Iren. λάβωσι τὸ 26. ‖ ἵνα δῶσιν αὐτοῖς] ἔχωσι Arm. Vulg. Primas. (y) 7. 9. 14. 16. 29. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (z) καὶ 12. 38. Arm. Iren. Haymo.

17 ἐπὶ [a] τὸ μέτωπον″ αὐτῶν. [b] = Καὶ″ ἵνα μή τις [c] δύνη-
ται″ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα,
[d] † [e] τὸ ὄνομα″ τοῦ θηρίου, [f] ἢ″ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνό-
18 ματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ σοφία ἐςίν· ὁ ἔχων [g] † νοῦν,
ψηφισάτω [h] τὸν ἀριθμὸν″ τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ
[i] ἀνθρώπου″ ἐςί, [k] καὶ″ ὁ ἀριθμὸς [l] αὐτοῦ″ [m] χξϛ΄.″
1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ [n] ‡ τὸ″ ἀρνίον [o] ἑςηκὸς″ ἐπὶ
[p] τὸ ὄρος Σιών″, καὶ μετ' αὐτοῦ [q] [r] ἑκατὸν τεσσαρά-
κοντα τέσσαρες″ χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα [s] ‡ αὐτοῦ,
καὶ τὸ ὄνομα″ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ [t] [u] γεγραμμένον″ ἐπὶ τῶν

---

[a] τῶν μετώπων. [d] † ἢ. [g] † τόν.

(a) A. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Copt. Arm. Hippol. Areth. Iren. Tychon. τοῦ μετώπου C. Areth. in comm. τῷ μετώπῳ 40. (b) = C. 6. 28. 32. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. ed. (non 4.) Vulg. ms. Hippol. Andr. 1. Iren. Primas. Ether. Ansb. Apring. (c) δύναται 14. 16. 32. al. 5. Mt. l. p. Erasm. Andr. (d) = AC. 7. 12. 14. 16. 29. 30* 32. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. et Barb. 4. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. tol. lips. 4. Hippol. Andr. Areth. in comm. Iren. Primas. καὶ 36. Arm. bis. (e) = 40. 41. Barb. 1. Joachim. ut videtur. τοῦ ὀνόματος C. Syr. tol. lips. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Iren. Primas. (f) = Slav. 3. 4. (g) = AC. 7. 14. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (h) τὸ ὄνομα 14. 36. τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος 37. lips. 5. (i) *nominis*, Quidam ap. Joachim. (k) = 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. 4. Tychon. (l) = Primas. αὐτῶν 16. 39. || + ἐςιν C. 10. 18. 37. 38. item 41. Mt. o. Compl. Vulg. ms. Hippol. Andr. Joach. (m) ἑξακόσιαι δέκα ἕξ (id est χιϛ) C. 11. ap. Mill. Quidam ap. Iren. quos ipse vituperat. Tychon. ed. qu. || ἑξακόσιοι A. Alii. ἑξακόσιαι C. 39. ἑξακόσια 7. 16. Andr. (n) + AC. 7. 9. 16. 29. 30. 38. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Orig. Areth. (o) ἑςὸς AC. Erasm. ἑςὼς 12. 18. 28. 33. (c. 35. 36.) 38. Ed. Orig. Method. (p) ὄρος C. (q) + ἀριθμὸς 7. 9. 16. 29. al. 9. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. (r) ρμδ. Codd. (s) + ABC. 7. 9. 12. 14. 29. 36. 38. 46. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 10. (Slav. 4. omittit hæc una cum seq. πατρὸς αὐτοῦ) Vulg. (non luxov.) Orig. Method. Andr. Areth. Cypr. Primas. Tychon. Hier. Fulg. Vigil. Cassiod. + αὐτοῦ καὶ 16. Orig. ed. alicubi. (t) + *et Spiritus Sancti ejus*, Æth. + τὸ A. (u) καιόμενον Erasm.

μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 2
ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, [x] καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς με-
γάλης·" καὶ [y] ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ‡ ὡς" κιθαρῳδῶν κιθα-
ριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. Καὶ ᾄδουσιν [z] † ᾠδὴν 3
καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, [a] καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων
ζώων, [b] καὶ τῶν πρεσβυτέρων·" καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο
μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσ-
σαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς [c]. [d] Οὗ- 4
τοί εἰσιν", οἳ μετὰ γυναικῶν [e] οὐκ ἐμολύνθησαν· παρ-
θένοι γάρ [f] εἰσιν"· οὗτοί [g] — εἰσιν" οἱ ἀκολουθοῦντες
τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ· οὗτοι [h] ἠγοράσθησαν [i] ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων", [k] ἀπαρχὴ" τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ·
Καὶ [l] ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη" [m] ψεῦδος·" ἄμω- 5
μοι [n] — γάρ" εἰσιν [o] †.

---

[y] φωνὴν ἤκουσα. [z] † ὡς. [m] δόλος.
[o] † ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ.

(x) = 28. ‖ καὶ = 12. ‖ ὡς = Arm. (y) A C. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Orig. Method. Areth. Primas. φωνὴν ἣν ἤκουσα ὡς Andr. φωνὴν ἤκουσα ὡς 28. Arm. (z) = 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Orig. Method. Andr. 2. Areth. Primas. Hier. Cassiod. (a) + *et agno ejus*, Æth. (b) = C. καὶ τῶν κδ. πρεσβ. 36. Slav. 3. καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβ. Arm. (c) + *Ægypti*, Æth. (d) = A. Æth. Vulg. ms. ‖ εἰσιν = 28. (e) *vestimenta sua non coinquinaverunt*, Tert. Hier. (f) = 38. (g) = AC. Erasm. Ed Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Orig. Andr. 1. Ambrosiast. Sed non Primas. Cypr. (h) + ὑπὸ Ἰησοῦ 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 37. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Areth. Non agnoscunt AC. 12. 33. 36. alii. Erp. Copt. Arm. Slav. Vulg. Orig. bis. Andr. Latini, quorum plerique postremum hujus versus comma prætermittunt. (i) = C. (k) ἀπ' ἀρχῆς 16. 39. Ar. pol. et, ut videtur, Æth. Arm. (l) οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν 14. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Sed non Orig. (m) AC. al. 31. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. (non Slav. ms. et ed.) Orig. bis. Andr. 2. (non 1.) Areth. ut videtur. Aug. Hier. Tychon. Cassiod. (n) = AC. 12. (sed ap. Mill. 11.) harl. Vulg. ms. ‖ ὅτι ἄμωμοι 17. ἄμωμοι γάρ εἰσιν = 36. (o) = ABC. al. 28. Mt. k. o. p. r

6 Καὶ εἶδον p = ἄλλον" q ἄγγελον" r πετόμενον" ἐν μεσου-
ρανήματι, s ἔχοντα" εὐαγγέλιον αἰώνιον t u εὐαγγελί-
σαι" x y τοὺς καθημένους" ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ z ⁜ ἐπὶ" πᾶν
7 ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν· a λέγων" ἐν
φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν b ∾ θεὸν" καὶ δότε αὐτῷ
δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσ-
κυνήσατε c τῷ ποιήσαντι" τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν d καὶ
8 e ⁜ τὴν" θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. Καὶ ἄλλος f ἄγ-

---

r πετώμενον. y ∾ τοὺς κατοικοῦντας.
a λέγοντα. b ∾ κύριον.

Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. harl. tol. Vulg. ms. Orig. bis. Andr. Areth. Aug. Hier. Nec attingunt Primas. Tychon. Ansb. Haymo. αὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ 33. (c. 35.) Mt. l. Areth. (p) = B. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 36. 38. al. 14. et Barb. 3. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Ar. pol. Slav. 4. 10. Orig. Andr. 2. Areth. Ambr. Post ἄγγελον pon. 33. (q) αὐτὸν 6. (r) A. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (35.) al. 4. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (s) + *in manu sua*, Slav. 4. (t) + ἐρχόμενον 28. Andr. 1. (u) εὐαγγελίσασθαι 10. 28. 33. (c. 35.) 36. Mt. o. Compl. Orig. Andr. 1. (x) + ἐπὶ AC. 33. Orig. || πᾶν ἔθνος καὶ γλῶσσαν, ἃ κατοικοῦσι ἐπὶ τῆς γῆς Arm. Sed ed. in m. supplet καὶ φυλὴν et καὶ λαόν. (y) = Cypr. Firmic. τοὺς καθημένους 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) item 38. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. Andr. 2. Areth. Cypr. alicubi. τοὺς καθημένους καὶ κατοικοῦντας 36. Erasm. (z) + AC. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Orig. Andr. 2. Areth. Cypr. (a) AC. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. 4. ant. Vulg. Andr. Areth. Tychon. Vigil. (non Orig.) (b) 7. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Vulg. Areth. Firmic. Tychon. Sed non Orig. Cypr. Primas. Vigil. (c) αὐτὸν τὸν ποιήσαντα 9. 14. 29. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth. item, omisso αὐτόν, Orig. αὐτῷ τῷ ποιήσαντι 16. 19. 38. 39. (d) = 7. Æth. Vulg. ed. Primas. Vigil. (e) + 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 12. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. (f) + δεύτερος AB. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 12. Mt. k. l. p. Ed. Syr. Andr. 1. Areth. item, omisso ἄλλος, Arr. Post ἄγ-

γελος ἠκολούθησε, λέγων· ἔπεσεν, [g] ἔπεσε'' Βαβυ-
λὼν [h] † ἡ μεγάλη· [i] = ὅτι'' ἐκ τοῦ οἴνου [k] [l] — τοῦ θυ-
μοῦ'' τῆς πορνείας [m] αὐτῆς'' [n] πεπότικε'' πάντα [o] ἔθνη.
Καὶ [p] [q] ἄλλος ἄγγελος τρίτος'' ἠκολούθησεν [r] αὐτοῖς'', λέγων 9
ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις [s] προσκυνεῖ τὸ θηρίον'' καὶ τὴν εἰ-
κόνα αὐτοῦ, [t] καὶ'' λαμβάνει [u] χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώ-
που αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ· [x] Καὶ αὐτὸς'' πίε- 10
ται [y] ἐκ τοῦ [z] οἴνου'' τοῦ θυμοῦ [a] τοῦ θεοῦ'', [b] τοῦ
κεκερασμένου ἀκράτου [c] ἐν τῷ ποτηρίῳ'' τῆς ὀργῆς

---

[h] † ἡ πόλις. [q] τρίτος ἄγγελος. ∾ ἄλλος ἄγγελος.
[s] τὸ θηρίον προσκυνεῖ.

γελος ponunt C. 7. 9. 46. al. 8. Mt. o. Compl. Ed. Copt. Arm. Andr. 2. item, omisso ἄλλος, 36. (g) = BC. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. 46. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. (h) = ABC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. in comm. Primas. Tychon. (i) = 7. 12. (ap. Mill. 11.) 14. 16. 29. 37. 46. al. 13. Mt. k. l. o. r. Compl. Ed. Ar. pol. Arm. Slav. 3. 4. Primas. || ἡ AC. 26. 33. (c. 34. 35.) 38. Mt. p* Syr. Æth. Vulg. καὶ Erp. ὅτι 36. Alii. (k) + inebriante, Arm. (l) = Erasm. Vulg. ms. Andr. l. in textu. Primas. in comm. Tychon. ap. Beng. Cassiod. ἐκ τοῦ θυμοῦ, ἐκ τῆς Arm. (m) ταύτης B. 7. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 5. Mt. l. p. || + ἥς 37. Barb. 2. Mt. k. + καὶ Slav. 3. non 4. (n) πέπτωκε 12. Copt. || πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη = Primas. in textu. πεπότικε = in comm. (o) + τὰ A. 7. 12. 16. 30. 32. 36. 37. 38. al. 6. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (p) + ἰδοὺ Slav. 4. (q) AC. 7. 16. 29. 30. 32. 36. 38. 46. al. 18. Mt. l. o. p. r. item k. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Arm. Slav. 3. tol. Vulg. ms. Andr. ἄλλος ἄγγελος 14. ἄγγελος 12. (r) αὐτοῖν Slav. 3. αὐτῷ A. Slav. ed. Primas. τῷ δευτέρῳ ἀγγέλῳ Slav. 4. (s) hoc ord. AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 11. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Vulg. Andr. Areth. Primas. || θηρίον] ποτήριον. 14. θυσιαστήριον A. (t) = C. 14. || ἢ καὶ χάραγμα σημείου αὐτοῦ λαμβ. Arm. (u) + τὸ 28. 35. 36. 37. Barb. 1. (x) οὕτως Arm. (y) + calicem, Slav. 4. non 3. (z) αἵματος 36. (a) αὐτοῦ 14. (b) + καὶ Mt. r. (c) ἐκ τοῦ ποτηρίου A. 16. 39.

[d] αὐτοῦ", καὶ [e] βασανισθήσεται" ἐν πυρὶ καὶ θείῳ
ἐνώπιον τῶν [f] — ἁγίων" ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον [g] τοῦ
11 ἀρνίου". Καὶ ὁ καπνὸς [h] τοῦ βασανισμοῦ" [i] αὐτῶν"
[k] εἰς αἰῶνας" αἰώνων ἀναβαίνει"· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν
[l] ἡμέρας καὶ νυκτὸς" οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον [m] καὶ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα
12 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. [n] Ὧδε [o] ὑπομονὴ τῶν ἁγίων
ἐστὶν, [p] † [q] οἱ τηροῦντες" τὰς ἐντολὰς [r] τοῦ θεοῦ",
13 καὶ τὴν πίστιν ἰησοῦ [s]. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, λεγούσης [t] †· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ
ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες * [u] ἀπάρτι· ναὶ, λέγει" τὸ

---

[k] ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων. [p] † ὧδε.

[t] † μοι.

(d) = Arm. (e) βασανισθήσονται A. 8. 14. 36. (f) = A. 26. Copt. Vulg. ms. αὐτοῦ Æth. Post. ἀγγ. pon. C. 14. 38. Erasm. Syr. Slav. 3. 4. ed. Vulg. (non luxov.) Et ante et post ἀγγ. repetit 36. || τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον] θεοῦ καὶ Arm. (g) τοῦ θρόνου Syr. τῶν ἁγίων καὶ τοῦ ἀρνίου Ar. pol. (h) = Arm. (i) αὐτοῦ 7. 16. al. 3. Mt. k. lips. 4. Areth. || = 40. (k) hoc ord. AC. 12. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. 46. al. 10. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. luxov. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Cypr. semel. Ansb. || αἰῶνας] αἰῶνα 14. al. 7. Mt. l. Erasm. Erp. Andr. in comm. Areth. (l) post θηρίον pon. Arm. Ante ἀνάπαυσιν pon. 38. (m) καὶ οἱ προσκυνοῦντες τὴν εἰκόνα καὶ λαμβάνοντες τὸ χάραγμα καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Arm. || καὶ εἴ τις . . . αὐτοῦ = Syr. (n) Vs. 12 = 12. (o) + ἡ A. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 10. Mt. k. o. p. r. Ed. Andr. (p) = ABC. 9. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. ed. Vulg. Andr. in comm. Areth. Primas. ἔτι s. ὡς Slav. 3. 4. (q) τῶν τηρούντων 36. 38. (r) = Erasm. *ejus*, Vulg. ms. (s) + χαρήσονται 17* Slav. 3. χαρήσονται εἰς τὸν αἰῶνα Slav. 4. (t) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. lips. 5. 6. Vulg. ms. Areth. Beda. Ansb. Haymo. Joachim. Correctorium. (u) ἀπάρτι λέγει ναὶ 9. 14. 29. 30. 32. al. 13. pluresve. Mt. l. r. Compl. Ar. pol. ἀπάρτι λέγει ναὶ 5. 11. 17. Mt. o. p. ἀπάρτι ναὶ λέγει 4. *Amodo* (*Abhinc*) *jam* (*etiam* s. *et jam*) *dicit*, Vulg. Primas. Aug. ἀπάρτι· καὶ λέγει 33. (c. 35. 36.) ἀπάρτι τοῦτο λέγει Arm. ἀπάρτι λέγει 16. 34. 39.

πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται [x] ἐκ τῶν κόπων″ αὐτῶν·
[y] ∾ τὰ δὲ″ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην 14
[z] καθήμενον ὅμοιον″ [a] υἱῷ″ ἀνθρώπου, [b] ἔχων″ ἐπὶ [c] τῆς κεφα-
λῆς″ αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέ-
πανον [d] ὀξύ″. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν [e] — ἐκ τοῦ 15
ναοῦ″, κράζων ἐν [f] φωνῇ μεγάλῃ″ [g] τῷ καθημένῳ″ ἐπὶ τῆς νε-
φέλης· [h] πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον. ὅτι
ἦλθεν [i] † ἡ ὥρα [k] = τοῦ″ [l] θερίσαι″, ὅτι ἐξηράνθη ὁ
θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν 16
νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐθερίσθη ἡ
γῆ. [m] Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ [n] ἐν 17
τῷ οὐρανῷ″, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος 18
ἄγγελος [o] — ἐξῆλθεν″ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [p] ἔχων ἐξου-
σίαν ἐπὶ τοῦ πυρός [q]· [r] καὶ″ ἐφώνησε [s] κραυγῇ″ μεγάλῃ

---

[y] ∾ τὰ γάρ. [z] καθήμενος ὅμοιος. [f] μεγάλῃ φωνῇ. [i] † σοί.

(x) ἀπὸ τῶν ἔργων 14. (y) AC. 18. 26. 38. Syr. Vulg. Primas. Aug. καὶ τὰ Arr. ὅτι μόνον τὰ Arm. τὰ Copt. (z) AC. 9. 14. 29. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 3. non 4. Synops. Areth. καθήμενον ὅμοιος 30. καθήμενος ὁμοίως 39. || καθήμενον υἱὸν Tychon. (a) υἱόν. A. 9. 14. 30. 32. 33. al. 7. Mt. p. υἱῶν 28. υἱοῦ 26. (b) ἔχοντα 29. al. 5. Slav. 3. 4. ἔχοντι 38. (c) τὴν κεφαλὴν A. 29. 30. 38. al. 3. Mt. k. r. (d) = 40. || + λίαν 36. (e) = 29. Areth. in comm. (ad h. l. sed ad vs. 17. agnoscit ἐκ τοῦ ναοῦ.) Primas. Post κράζων pon. A. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 7. 12. 16. 46. al. 4. Mt. k. o. in textu, (sed ναοῦ in marg.) Ar. pol. Arm. Andr. (f) AC. 14. 32. 33. (c. al. 3.) al. 6. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Andr. Areth. || = Primas. (g) *qui sedes*, Arm. (h) πέμψον . . . τῆς γῆς et vs. 16. ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην = Syr. || ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς = Erp. (i) = AC. 9. 14. 29. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. σου 12. 17. 36. Andr. 1. (k) = AC. 14. 16. 32. Alii. Mt. k. l. p. Erasm. Ed. Andr. Areth. (l) θερισμοῦ 38. 41. (m) Vs. 17 = Mt. r. (n) οὐρανοῦ 12. ἐν οὐρανῷ C. (o) = A. Vulg. ms. Ansbert. Rupert. item Primas. (p) + ὁ A. (Syr. Copt. Arm. Vulg.) (q) + καὶ ὕδατος Vulg. ms. (r) = Vulg. ms. Rupert. (s) ἐν κραυγῇ 7. 14. 16. 29. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. φωνῇ AB. 38. Ar. Æth. Arm. Vulg.

[t] τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον [u] τὸ ὀξὺ", λέγων· πέμψον σου τὸ
δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας [x] τῆς ἀμ-
πέλου" τῆς γῆς, ὅτι [y] ∾ ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ" [z] ∾ αὐ-
19 τῆς". Καὶ [a] ἔβαλεν" ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ
[b] εἰς τὴν γῆν", καὶ ἐτρύγησε [c] τὴν ἄμπελον τῆς γῆς", καὶ
ἔβαλεν εἰς [d] τὴν" [e] ληνὸν" [f] τοῦ θυμοῦ" τοῦ θεοῦ· [g] τὸν μέ-
20 γαν". [h] Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς [i] ἔξωθεν" τῆς πόλεως, καὶ
ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵπ-
πων [k] ἀπὸ" σταδίων [l] χιλίων ἑξακοσίων."
1 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμα-
στὸν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς [m] ἑπτὰ" τὰς ἐ-
σχάτας, ὅτι ἐν [n] αὐταῖς" ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.
2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ
τοὺς νικῶντας [o] ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐ-

[y] ∾ ἤκμασεν ἡ σταφυλή. [z] ∾ τῆς γῆς. [g] τὴν μεγάλην. [i] ἔξω.

(t) + τῷ ἀγγέλῳ Arm. Slav. 4. (u) = 12. (x) = Erasm. Steph. 3. (y) B. 9. 14. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Arr. Æth. Areth. (z) τῆς γῆς 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35) al. 15. Mt. l. p. r. Syr. Æth. Areth. ἐν αὐτῇ Arm. (a) ἐξέβαλεν 7. 9. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35) al. 8. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (b) = Vulg. ms. Andr. 2. ἐπὶ τῆς γῆς 38. (c) τὴν σταφυλὴν ἐν αὐτῇ Arm. sed in ora edd. Const. et Amst. extat ἐν τῇ γῇ. (d) τὸν 12. 13** 32** 36. Mt. o** (e) ἀλῶνα C. + τοῦ οἴνου 38. (f) = 39. Mt. k* o* Arm. (g) C. 9. 14. 29. 32. 38. al. 12. item A. 18. item 30. Mt. l. o* p. r. Compl. Ed. Areth. Tychon. Græca exemplaria ap. Primas. et Ansb. || = 12. ap. Mill. 34. Æth. Ante τοῦ θυμοῦ pon. Barb. 2. Slav. 4. || τοῦ μεγάλου θυμοῦ τοῦ θεοῦ Slav. 3. ed. (Syr.) ληνὸν τοῦ θεοῦ τοῦ θυμοῦ τοῦ μεγάλου 36. (h) καὶ ἐπατήθη . . . πόλεως = 12. Post ἐκ τῆς ληνοῦ pon. 39. ἔξω τῆς . . τῆς ληνοῦ = Syr. (i) AC. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. in textu. (k) καὶ μῆκος αὐτοῦ Arm. (l) In cod. 27. notatur ἐν ἄλλῳ δισχιλίων. *decem et sex stationes* s. milliaria, Æth. || ἑξακοσίων] = C. 11. διακοσίων 26. ἑκατὸν καὶ ἕξ Arm. || + ἕξ Andr. 1. (m) = 36. Alii transp. (n) τούταις 17. 28. Andr. 1. (o) ἐκ τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου αὐτοῦ B. 14. 29. 30. 32. al. 9. Mt. l. p. ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου αὐτοῦ 33. || ἐκ ante τῆς = 7. 16. 38. 39. || αὐτοῦ = Arm.

τοῦ", [p] καὶ" [q] † [r] [s] ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ",
ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντες [t] κιθά-
ρας τοῦ θεοῦ. Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν [u] μωϋσέως" [x] δούλου 3
τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα
καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε [y] ὁ θεὸς" ὁ παντο-
κράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς 4
τῶν [z] ἐθνῶν". Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ [a] = σε", [b] — κύριε",
καὶ [c] ∞ δοξάσῃ" τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος [d] ∞ ὅσιος".

---

[q] † ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ. [u] μωσέως.
[z] ἁγίων. ∞ αἰώνων. [c] ∞ δοξάσει. [d] ∞ ἅγιος.

(p) = 14. 21. (q) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 18. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. ap. Wetst. Areth. in comm. semel. Primas. ap. Beng. et Wetst. (apud Sabat. hiat.) Haymo. Rupert. Post ὀνόματος αὐτοῦ pon. Arm. Habet, sed cum additamento (καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ) 33. Habet, sed omittit sequentia, (cf. not. s.) 39. Habent (si e silentio Alteri colligere aliquid licet, 34. 35. 36) Mt. k. Slav. 3. 4. ed. Andr. in textu ap. Beng. (in comm. non attingit.) Areth. in textu et semel in comm. (r) + ἐκ 12. 28. 33. pluresve. Mt. k. Areth. (s) = 16. 39. Vulg. ms. Primas. Rupert. (t) + τὰς 16. 32. 35. al. 6. Mt. l. p. r. Areth. (u) A. 14. 16. 32. 33. (c. al. 3) 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. (x) + τοῦ A. 7. 10. 12. 37. 38. Mt. k. o. Compl. Ed. Andr. (y) = 16. 39. Primas. ap. Beng. + ἡμῶν Slav. 4. non alii. (z) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3) 38. 46. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Copt. Æth. (πάντων τῶν ἐθνῶν Arm. Primas.) Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. Cypr. Ambr. Ansbert. in comm. τῶν αἰώνων C. 18. Syr. Erp. Arm. ed. in m. Vulg. Liturgia Jacobi. Tychon. Beda. (a) = ABC. 12. 14. 36. Mt. k. Erasm. (Erp.) Æth. Arm. tol. Vulg. ms. Andr. (legit Slav. 3. 4. ed.) Cypr. Ambr. Primas. (b) = 14. Æth. Arm. demidov. Cypr. Ambr. Primas. Conf. not. f. (c) AC. 9. 16. 32. al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (d) B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35) 37. al. 19. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 4. Andr. 2. ‖ *pius et sanctus et justus*, Syr. pol. *pius et justus*, Syr. *sanctus et pius*, demidov. ὅσιος καὶ ἄξιος προσκυνήσεως Arm. ‖ + εἶ 10. 36. 37. Mt. o. Compl. Syr. Vulg. (non tol.) Latini. Ante ὅσιος idem addunt 38. Mt. k. Ar. pol. Andr. 2.

ὅτι [e] ∞ πάντα τὰ ἔθνη″ ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν
ἐνώπιόν σου [f]· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ [g] † ἠνοίγη [h] ὁ ναὸς τῆς
6 σκηνῆς [i] τοῦ μαρτυρίου″ ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ ἐξῆλθον
οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι [k] ⁜ οἱ″ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς
[l] = ἐκ τοῦ ναοῦ″, [m] ἐνδεδυμένοι [n] λίνον″ καθαρὸν [o] †
λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι [p] περὶ″ τὰ στήθη ζώνας
7 χρυσᾶς. Καὶ [q] ἓν″ [r] ἐκ″ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε
τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας [s] χρυσᾶς″, [t] γεμούσας″ τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
8 αἰώνων [u]. Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς [x] καπνοῦ [y] ἐκ″ τῆς δό-

---

[e] ∞ πάντας. [g] † ἰδού. [o] † καί.

(e) B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35) al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Sed rec. habent A. (12) 36. 37. 38. Alii. Mt. o. Syr. Erp. Copt. Arm. Vulg. Andr. in textu et comm. Cypr. Primas. Ambr. item, sed *πάντως*, Areth. (f) + *κύριε* Æth. Arm. (g) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3) 38. 46. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (h) *sanctuarium ejus quod in cœlo*, Æth. || *ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς*] *ὁ ναὸς* Mt. r. *tabernaculum*, Tychon. in textu. (i) = 6. 11. (k) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. al. 3) 38. Alii. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. || *ἔχοντες . . . ναοῦ* = 29. (l) = B. 9. 14. 30, 32. 33. (c. 34. 35) 38. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Areth. *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* 10. Mt. o. Compl. || *ἐκ τοῦ ναοῦ* ante *οἱ ἔχοντες* pon, Slav. ed. Post *ἐνδεδυμ.* pon. Arm. (m) + *οἳ ἦσαν* B. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 35) 38. 46. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (Syr.) Areth. *οἳ ἦσαν* 17* *καὶ ἦσαν* Slav. 4. non 3. *καὶ* Arm. (n) *λίθον* AC. 38** inter lineas. Mt. l. Slav. 3. 4. 10. lips. 4. 5. 6. demid. Vulg. ms. Utrumque laudant Andr. in comm. Beda. Ansb. Haymo. *λινοῦν* B. 14. 18. 36. || = Æth. item Erp. (o) = ABC. al. 26. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Erasm. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Ansb. Rupert. (p) = 12. Erasm. Ed. Vulg. ms. Andr. in textu et comm. *ἐπὶ* 28. (q) = 7. 12 ap. Mill. 16 ap. Beng. Mt. r. Arm. Andr. in textu et comm. (r) = 11. (12 et 16. ap. Wetst.) Erasm. (s) = Arm. Andr. in comm. Primas. Rupert. (t) = 9. 27. (u) + *ἀμήν*. 12. 28. 46. Slav. 3. (x) + *ἐκ τοῦ* 9. 12. 14. 29. 30. 32. 33. (c, 35, 36) al. 10. Mt. l. p. r. Syr. Areth. (y) = 13. 33. (c. 35) demidov.

ξης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ [z]· καὶ οὐδεὶς
ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ
[a] ἑπτὰ" πληγαὶ τῶν [b] ἑπτὰ" ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα 1
[c] ∞ φωνῆς μεγάλης" [d] = ἐκ τοῦ ναοῦ", λεγούσης τοῖς
ἑπτὰ ἀγγέλοις· ὑπάγετε [e] — καὶ" [f] ἐκχέατε" τὰς
[g] ✠ ἑπτὰ" φιάλας τοῦ θυμοῦ [h] τοῦ Θεοῦ" [i] εἰς τὴν γῆν".
Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος [k], καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 2
[l] ∞ ἐπὶ" τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος [m] κακὸν καὶ". πονηρὸν
[n] ∾ εἰς" τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ
θηρίου, καὶ τοὺς [o] προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ". Καὶ ὁ δεύτερος 3
[p] = ἄγγελος" ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν· καὶ ἐγένετο [q] αἷμα" ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ
[r] — ζωῆς" [s] ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ". Καὶ ὁ τρίτος 4

---

[c] ∞ μεγάλης φωνῆς. [l] ∞ εἰς. [n] ∾ ἐπί.
[o] τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας. [r] ζῶσα.

(z) + καὶ τίς ἐνέγκοι τὸν θυμὸν αὐτοῦ. 28. (a) = 12. ap. Wetst. 36. (b) = 10. 12 ap. Mill. 17. 18. 38. Mt. o. Compl. Slav. 3. (non 4) Andr. (c) ABC. 14. al. 4. pluresve. Mt. l. p. Areth. (d) = B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. (habet Syr. pol.) Ar. pol. Slav. 3. 4. 10. Areth. Post λεγούσης pon. Andr. 1. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 13. Erp. Copt. tol. demid. lips. 6. Vulg. ms. (e) = 7. 12. 16. 36. 37. al. 7. Mt. o. Erasm. Compl. Ed. Copt. Arm. lips. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Rupert. || ὑπάγετε καὶ = tol. (f) ἐκχέετε AC. 12. 14. Erasm. (g) + ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Arm. Vulg. Andr. 2. Areth. (h) = 12. Erasm. (i) = Copt. (k) + ἄγγελος 12. 28. 33. (c. 35. 36) Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. ms. et ed. sixt. Andr. 1. (l) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 36. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Vulg. Areth. in textu. Primas. || ἐπὶ τῆς γῆς = Arm. (m) = Copt. Arm. Slav. 4. (non 3. 10) Andr. 2. et in comm. Areth. in comm. || κακὸν = A. (n) ἐπὶ AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Arm. Areth. Primas. (o) AC. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Areth. item Andr. 1. Primas. (p) = AC. 18. Ed. Æth. tol. Vulg. ms. Primas. Tychon. Beda. Ansb. (q) ὡς αἷμα 12. 39. ὡς = 46. Arm. (r) = 9. 12. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35) al. 10. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Slav. 3. 4. Primas. ζωῆς AC. (s) ἐν τῇ (ἡ ἐν τῇ Arm.) θαλάσσῃ ἀπέθανε 28. Arm. ἀπέθανε τὰ (τῶν Syr. quidam. ὁ Slav. 3.) ἐν τῇ θαλάσσῃ AC. Syr. Slav. 3, non 4. || + *sicut factum est in Ægypto*, Slav. 4.

[t] † ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ
[u] εἰς" τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ [x] ἐγένετο" αἷμα.
5 Καὶ ἤκουσα [y] τοῦ ἀγγέλου [z] τῶν ὑδάτων" λέγοντος·
δίκαιος [a] † εἶ, ὁ ὢν καὶ [b] ὁ" ἦν, [c] † [d] — ὁ" [e] ὅσιος",
6 ὅτι ταῦτα ἔκρινας· Ὅτι αἷμα ἁγίων [f] καὶ" προφη-
τῶν ἐξέχεαν, [g] καὶ" αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι
7 [h] † εἰσι. Καὶ ἤκουσα [i] † τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος·
ναὶ, κύριε [k] ὁ θεὸς" ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δί-
8 καιαι αἱ κρίσεις σου. Καὶ ὁ τέταρτος [l] † ἐξέχεε τὴν
φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματί-
9 σαι [m] τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί". Καὶ ἐκαυματίσθησαν

---

[t] † ἄγγελος. [a] † κύριε. [c] † καί.
[h] † γάρ. [i] † ἄλλου ἐκ. [l] † ἄγγελος.

(t) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 14. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Æth. Vulg. (non lips. 4. nec ed. sixt.) Areth. Primas. (u) = AC. 10. Barb. 1. Mt. o. Compl. Copt. Primas. Ansb. ἐπὶ 18. (x) ἐγένοντο A. 36. Syr. (Arr. Æth.) Copt. Primas. Ansb. Haymo. ‖ + εἰς Andr. 2. (y) *angelos aquarum dicentes*, Primas. ap. Beng. (z) = Erasm. Arm. (a) = AC. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. tol. demid. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Beda. Ansb. alicubi. Haymo. Rup. Joachim. ‖ δίκαιος ἐστι κύριος Arm. (b) ὃς B. 14. 30. al. 7. Mt. l. (c) = ABC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 35. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. (d) = ABC. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 38. al. 12. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arm. (e) καὶ ὁ ὅσιος] ὁ ὁ ἐσόμενος Cod. ap. Bezam. Ed. ‖ = Copt. ‖ + ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Arm. coll. not. a. (f) = 36. (g) = 40. διὰ τοῦτο Arm. (h) = AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. (Arm.) Slav. 4. (non 3.) tol. Andr. ὅτι s. οἱ s. ὡς s. καὶ ἄξιοι Alii. (i) = ABC. 7. 14. 16. 29. 35. 37. 38. 46. al. 21. et Barb. 4. Mt. o. al. 4. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. 5. Vulg. ms. Beda. Codd. lat. ap. Rupert. Areth. in comm. semel. ἐκ, omisso ἄλλου, Compl. Andr. 1. ἄλλου ἀγγέλου ἐκ demid. Vulg. ms. ἄλλου ἀγγέλου, omisso ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου lips. 4. 5. 6. φωνὴν ἐκ et mox λέγουσαν 36. Arm. Erp. Primas. ‖ *Et dixit angelus, fontium aquarum: Etiam*, Æth. (k) = 43. Arm. (l) = AC. 16. 30. 32. 38. al. 7. pluresve. Mt. l. p. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 6. Vulg. ms. Areth. (m) ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους 30. 32. 38. (c. 35.) al. 8. pluresve. Mt. k. l. p. r.

οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν [n] + ἀν-
θρώπους" [o] τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ" τοῦ ἔχοντος [p] ἐξουσίαν ἐπὶ
τὰς πληγὰς ταύτας· καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ
δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος [q] † ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ 10
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ
ἐσκοτωμένη· καὶ [r] ἐμασσῶντο" τὰς γλώσσας αὐτῶν
ἐκ τοῦ πόνου. Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρα- 11
νοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ [s] ἐκ τῶν ἑλκῶν" αὐτῶν· καὶ
οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος [t] † 12
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν
[u] † εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ [x] αὐτοῦ", ἵνα ἑτοιμασθῇ
[y] ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ" [z] ∞ ἀνατολῶν" [a] ἡλίου".
Καὶ εἶδον [b] ἐκ τοῦ στόματος [c] τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ 13
στόματος" τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευ-
δοπροφήτου πνεύματα [d] τρία ἀκάθαρτα" [e] ὡς βάτρα-

[q] † ἄγγελος. [t] † ἄγγελος. [u] † τὸν.
[z] ∞ ἀνατολῆς. [e] ὅμοια βατράχοις.

(n) + B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 37. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. (non 3. 5.) Areth. (o) ἐνώπιον τοῦ θεοῦ A. τὸν θεὸν, et mox τὸν ἔχοντα Arm. (p) + τὴν A. 10. 12. 36. 37. Mt. o. Compl. Ed. Andr. 2. (q) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 5. Vulg. ms. Areth. Tychon. Beda. Ansb. Rup. (r) ἐμασῶντο AC. 9. 37. al. 5. pluresve. Mt. p. Erasm. Ed. (s) ἐκ τῶν ἑλκούσων 38. *ex doloribus amaris*, Arm. *vulneribus*, Vulg. (t) = AC. 7. 9. 14. 29. 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. tol. lips. 5. Vulg. ms. (u) = 29. 30. 32. 36. 38. al. 12. pluresque. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Areth. (x) = 12. 36. Erasm. (y) ταῖς ἀπὸ 36. ‖ τῶν βασιλέων τῶν] *regibus venientibus*, Arm. *regi venienti*, Primas. Alia translatio ap. Haym. (z) 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. (non alii.) Areth. (a) = Arm. (b) + ὅτι ἐξῆλθε Arm. Æth. Conf. not. f. (c) = C. 9. 27. 39. Æth. (d) ἀκάθαρτα τρία B. 14. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ‖ ἀκάθαρτα = Mt. o. (e) AB. 7. 9. 14. 16. 28. 29. 33. (c. 35.) 37. al. 20. Mt. k. l. o* p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Andr. 1. (ὡσεὶ βάτραχοι Andr. 2.) ὡς βατράχους 18. 36. 38. Mt. o** Syr. Erp. Areth.

14 χοι'' f. Εἰσὶ γὰρ πνεύματα [g] δαιμονίων'' ποιοῦντα σημεῖα·
[h] — ἃ ἐκπορεύεται'' ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς [i] † τῆς οἰκουμέ-
νης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς [k] ‡ τὸν'' πόλεμον τῆς
ἡμέρας [l] — ἐκείνης'' τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ παντο-
15 κράτορος. ([m] [n] Ἰδοὺ, ἔρχομαι'' ὡς κλέπτης [o]. [p] μα-
κάριος ὁ γρηγορῶν, καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ
γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν [q] ἀσχημοσύνην''
16 αὐτοῦ.) Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν [r] τόπον'' τὸν
17 καλούμενον ἑβραϊστὶ [s] ἀρμαγεδδών''. Καὶ ὁ ἕβδομος [t] † ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ [u] ἐπὶ'' τὸν ἀέρα [x]. καὶ ἐξῆλθε φωνὴ

---

[g] ∾ δαιμόνων. [i] † τῆς γῆς καί. [s] ἀρμαγεδδὼν. ∾ μαγιδὼν. [t] † ἄγγελος. [u] ∾ εἰς.

(f) + ἐκπορευθέντα 28. Mt. k. Slav. 3. 4. 5. ed. (non 10.) Post ἀκάθαρτα + *exeuntes*, tol. Primas. Auct. de promiss. Ante πνεύματα + *exire*, Vulg. ed. sixt. demid. + *exisse* lips. 4. (g) A. 9. 12. 14. 29. 30. 32. al. 13. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Ed. Vulg. Areth. Latini. (h) = 12. ap. Wetst. (sed ap. Mill. = ἃ tantum, ut tol. et Auct. de prom.) Erp. Copt. Æth. ἐκπορεύεσθαι 18. Erasm. Steph. 3.: Ed. Andr. 1. Si e silentio Birchii colligere aliquid liceret, hæc lectio codicibus 37. 38. 40. 41. 42. 43. attribui deberet, quod veri non est simile. ἃ ἐκπορεύονται 16. 36. 39. ἃ καὶ ἐκπορεύονται 28. καὶ ἐκπορεύονται Arm. Vulg. Primas. (i) = AB. al. 30. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 3. 4. 5. et ed. Andr. Areth. Tychon. Auct. de prom. ‖ καὶ τῆς οἰκουμένης (ὅλης) = Copt. Arm. Erp. Vulg. Primas. (k) + A. 14. 16. 29. 30. 32. 37. 38. al. 9. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (l) = A. 14. 38. Copt. Æth. Arm. Erp. Vulg. Tychon. (m) + οὕτω γὰρ ἔλεγεν ὁ κύριος· Arm. (n) ἰδοὺ, ἔρχεται. 38. Mt. k. Alia editio ap. Bedam. *Qui venit*, Primas. (o) + ταχὺ 36. Primas. (p) μακάριοι οἱ etc. Arm. Cypr. (q) αἰσχύνην 7. 29. (r) ποταμὸν A. (s) ἀρμαγεδὼν s. ἀρμαγεδὼν A. 7. 12. 16. 33. (c. 36.) 37. 38. al. 4. Mt. k. o. Compl. Erasm. Ed. (Syr. Arr. Æth.) Arm. Vulg. Andr. ἑρμαγεδὼν Vulg. ms. Areth. Tychon. ἑρμακεδὼν Copt. ἀρμαγεδεὼν Slav. 3. 5. μαγεδὼν B. 9. 29. 30. 32. al. 12. et Barb. 1. Mt. l. p. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Tychon. ms. μαγεδὼν 28. μαγὶ δὼν Mt. r. μακεδδὼν 14. (t) = AC. 7. 9. 14. 16. 29. 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. tol. lips. 5. Vulg. ms. (u) A. 7. 9. 16. 30. 32. 33. (c. 36.) 38. al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. (Syr. Arr.) Arm. Areth. (x) + τούτου Slav. 3. 5.

[y] — μεγάλη" [z] ∾ ἀπὸ" [a] τοῦ ναοῦ" [b] = τοῦ οὐρανοῦ",
ἀπὸ τοῦ θρόνου[c], λέγουσα· γέγονε. Καὶ ἐγένοντο 18
[d] ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ", καὶ σεισμὸς [e] — ἐγένετο" μέ-
γας, οἷος οὐκ ἐγένετο [f] ἀφ' οὗ [g] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο"
[h] ἐπὶ τῆς γῆς", τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. Καὶ 19
ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ [i] αἱ" πό-
λεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον[k]. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνή-
σθη ἐνώπιον τοῦ [l] θεοῦ", δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ [m] [n] τῆς ὀργῆς" αὐτοῦ· [o] Καὶ πᾶσα 20
νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὑρέθησαν[p]. Καὶ χάλαζα 21
μεγάλη [q] ὡς" ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι
τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη
ἐστὶν ἡ πληγὴ [r] αὐτῆς" σφόδρα.

Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων 1
τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων [s] †

---

[z] ∾ ἐκ. [d] φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαί.

[s] † μοι.

(y) = A. 12. 46. Erasm. Cassiod. Haymo in comm. (z) ἐκ A. 12. 18. 36. 38. 46. Erasm. Vulg. Andr. (a) = 12. ap. Wetst. 18. 28. 36. Mt. k. Erasm. Arm. Andr. 1. (b) = A. 10. 14. Syr. Erp. Copt. Slav. 3. (non 4.) Vulg. Primas. *ejus*, Æth. ‖ + καὶ Ed. Arm. (c) + τοῦ θεοῦ Slav. 4. + τοῦ κυρίου Slav. 3. 5. (d) Ordo vocabulorum varius; plerique tamen (etiam Arm. et Slav. 3. 4. 5. ed.) primo loco ponunt ἀστραπαί. (e) = 7. 16. 30. 32. 33. 38. al, 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Ar. pol. Slav. 4. (non 5.) Andr. 2. Areth. Primas. (f) + ἀπ' ἀρχῆς Arm. (g) οἱ οὐρανοὶ ἐγένοντο 26. ἄνθρωποι ἐγένοντο 12. 14. 17. 36. ἄνθρωπος ἐγένετο A. 38. Copt. Arm. (h) = 7. 14. Tychon. (i) = 28. (k) + πολλαὶ Slav. 4. 5. (l) κυρίου Slav. 3, non 4. 5. (m) + τοῦ θεοῦ Slav. 4, non alii. (n) = 14. (o) Vs. 20 = 12. (p) + τότε αἱ ἀπὸ ἀνατολῶν φεύξονται ἐπὶ δυσμὰς etc. 13. ex Andreæ comm. (q) = Barb. 1. (r) αὕτη 28. 33. (c. 35.) 38. al. 5. Mt. p. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Andr. 1. αὐτὴ Mt. r. item 39. αὐτοῦ 12. (s) = A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. Areth.

δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς
καθημένης ἐπὶ [t] — τῶν" ὑδάτων [t] — τῶν" πολλῶν·
2 Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς [u] τῆς γῆς", καὶ ἐμε-
θύσθησαν [x] οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς".
3 Καὶ ἀπήνεγκέ με [y] εἰς ἔρημον" [z] ἐν" πνεύματι· καὶ εἶδον
γυναῖκα καθημένην ἐπὶ [a] θηρίον [b] [c] κόκκινον", [d] γέμον"
[e] ὀνομάτων" βλασφημίας, ἔχον [f] κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ"
4 κέρατα δέκα. Καὶ ἡ γυνὴ [g] ἦν" περιβεβλημένη [h] πορφυροῦν καὶ κόκκινον", [i] καὶ" [k] κεχρυσωμένη" [l] χρυσίῳ" καὶ λί-
θῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις [m], ἔχουσα [n] ποτήριον χρυσοῦν" ἐν

[x] ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες
τὴν γῆν. [g] ἡ. [h] πορφύρᾳ καὶ κοκκίνῳ.
[l] ∾ χρυσῷ. [n] χρυσοῦν ποτήριον.

Cypr. Auctor de prom. Primas. In locum τοῦ· μετ' ἐμοῦ transposuit μοι Hippol. (t) = A. 12. 28. 33. (c. 35. 36.) Erasm. Ed. Hippol. Andr. (u) = 12. (x) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 8. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Vulg. Hippol. Andr. Areth. ἐκ τοῦ οἴνου τ. π. αὐτῆς = 40. || οἴνου] + τῆς μέθης Arm. (y) = Cypr. Cassiod. Auctor de prom. (z) = 29. 30. 33. al. 3. Mt. p* r* (a) + τὸ 40. Mt. p* ut videtur, et r. (b) + τὸ 29. 30. 40. al. 4. Mt. p. r. (c) = Cypr. bis. Auctor de prom. (d) γέμων et mox ἔχων 30. 32. || καὶ γέμον ἦν ὀνομάτων βλασφημίας τὸ στόμα αὐτῆς (s. αὐτοῦ), καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον εἶχε κεφαλὰς etc. Arm. (e) τὰ ὀνόματα A. 7. 8. 9. 13. ὀνόματα 14. 29. 30. 32. 33. 38. al. 9. Mt. k. p. r. (f) = Erasm. (g) AB. 7. 9. 14. 16. 30. 32. al. 12. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. ed. Vulg. Andr. Areth. Hippol. Cypr. Primas. Tychon. ἡ ἦν 29. et sic fortasse A. ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα τὴν βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς· καὶ ἡ γυνὴ ἦν 38. Mt. o. e commate 18, quod h. l. laudat Andreas. Hinc etiam Slav. 2 ista h. l. interposuit. (h) AB. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. k. p. r. Hippol. Cypr. πορφύραν καὶ κόκκινον 12. 28. 34. 36. al. 6. Mt. l. o. Compl. Andr. Areth. πορφύραν κοκκίνην 37. (i) = 9. 14. 29. 30. 32. 34. 37. al. 10. Mt. o. al. 4. Compl. Hippol. Andr. 2. Areth. (k) = 12. Conf. not. m. κεχρυσωμένη 37** περικεχρυσωμένη 34. ornata, Arm. Cypr. Tychon. Cassiod. (l) A. 14. 16. 29. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (m) + κεκόσμηται 12. ex Andreæ comm. (n) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Vulg. Hippol. Arethas. Latini.

τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων, ϗ ° τὰ ἀκάθαρτα τῆς"
πορνείας ᵖ ∾ αὐτῆς", Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ᑫὄνο- 5
μα" γεγραμμένον· * ʳ μυστήριον"· βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
ἡ μήτηρ τῶν ˢ ∾ πορνῶν" καὶ τῶν βδελυγμάτων ᵗ τῆς
γῆς". Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ᵘ ἐκ" τοῦ 6
αἵματος τῶν ἁγίων, ˣ καὶ" ʸ ἐκ" τοῦ αἵματος τῶν
ᶻ μαρτύρων ᵃ ἰησοῦ". ϗ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα
μέγα. Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας; 7
ἐγώ ᵇ ∾ σοι ἐρῶ" τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τοῦ
θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ
κεφαλὰς ϗ τὰ δέκα κέρατα. ᶜ ⁜ τὸ" θηρίον ὃ εἶδες, 8
ᵈ ἦν", ᵉ ϗ" οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσ-
σου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ᶠ ὑπάγειν"· καὶ θαυμάσονται οἱ
κατοικοῦντες ᵍ ∾ ἐπὶ τῆς γῆς", ὧν ʰ οὐ γέγραπται" ⁱ ∾ τὰ

ᵒ ἀκαθάρτητος. ᵖ ∾ τῆς γῆς. ˢ ∾ πόρνων.
ᵇ ∾ ἐρῶ σοι. ᵍ ∾ τὴν γῆν. ⁱ ∾ τὸ ὄνομα.

(o) AB. al. 30. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Hippol. Andr. τὰ ἀκαθάρματα τῆς Mt. r. ἀκάθαρτα τῆς 40. τῶν ἀκαθάρτων τῆς Slav. 3. 4. ed. Areth. || Rec. legitur in 33. (p) τῆς γῆς B. 9. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Arp. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol. Areth. *totius terræ*, Cypr. Primas. Auctor de prom. αὐτῆς καὶ τῆς γῆς Syr. ed. qu. *ejus cum populo terræ totius*, Erp. || = Arm. (q) = 36. 38. demidov. lips. 4. Slav. 4. (non alii.) junctis: γεγραμμένον μυστήριον. (r) μυστηρίου Primas. (s) 2. 12. pluresve. Mt. o. p. r. Ed. πορνειῶν Areth. (sed in comm. τῶν πορνῶν) Vulg. Primas. (t) αὐτῆς. 28. (u) = 9. 14. 16. 29. 30* al. 4. Mt. l. p. r. Ed. Areth. || τῷ αἵματι. 38. (x) = 9. 16. 29. 30. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (y) = 6. 11. (z) + ἁγίων 9. 16. 39. Hinc ἁγίων ad ἁγίων = 27. Andr. 1. || τῶν μαρτύρων ἰησοῦ] *Jesu Christi*, Primas. ap. Beng. (a) = 36. Andr. 2. Cassiod. χριστοῦ Arm. Utrumque jung. Primas. Auctor de prom. (b) A. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Hippol. Areth. Vulg. (c) + A. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (d) ὃ ἦν Arm. (e) = 33. (c. 36.) (f) ὑπάγει A. 12. Erasm. Andr. 2. Areth. Iren. Primas. (g) 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 8. et Barb. 1. Mt. k. p. r. Ed. Vulg. Hippol. (h) οὐκ ἐγέγραπται A. οὐκ ἐγέγραπτο 8. 9. Hippol. (i) A. 9. 14. 16. 29. 30. 38. al. 11. Mt. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol.

ὀνόματα″ ἐπὶ [k]∾τὸ βιβλίον″ τῆς ζωῆς [l]ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου, [m] βλεπόντων″ [n]∾τὸ θηρίον ὅτι ἦν″, καὶ οὐκ ἔστι, [o] καὶ
9 πάρεσται″. Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ,
10 [p] ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. Καὶ βα-
σιλεῖς [q] ἑπτά εἰσιν″· οἱ πέντε ἔπεσαν, [r] † ὁ εἷς [s] ἔστιν, ὁ
ἄλλος οὔπω ἦλθε, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖ-
11 ναι. Καὶ τὸ θηρίον, ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ [t] αὐτὸς
ὄγδοός″ ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν
12 ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς
εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν [u] οὔπω″ ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν
ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν [x] λαμβάνουσι [y] μετὰ τοῦ θηρίου.″
13 Οὗτοι μίαν [z] ἔχουσι γνώμην, καὶ τὴν δύναμιν καὶ [a] = τὴν″

---

[k] ∾ τοῦ βιβλίου. [m] βλέποντες. [n] ∾ ὅτι ἦν τὸ θηρίον.
[o] καίπερ ἐστίν. [p] ὄρη εἰσὶν ἑπτά. [r] † καί.
[z] γνώμην ἔχουσι.

(k) 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. *τῷ βιβλίῳ* Hippol. Andr. 2. (l) + *agni, qui occisus est*, Primas. (m) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. 34. 35. 38. 46. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. *ὃ εἶδες θηρίον* Arm. (n) B. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) al. 14. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. (non 3. *ὅτι τὸ θηρίον ἦν* Slav. ed.) Areth. (o) AB. 7. 9. 14. 29. 30. 32. 34. 35. 37. 38. 46. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Slav. rec. in ora. Hippol. Andr. 2. Andr. in comm. Areth. *et ventura est*, Primas. *καίπερ ἔσται* 33. *καὶ πάρεστιν* 11. 12. 16. 36. Barb. 1. Mt. k. Andr. 1. *et appropinquavit*, Syr. *et prope est*, Arm. *καὶ παρῆν* Slav. 3. 4. ed. *et abibit et advenit*, Ar. pol. *et cecidit*, Erp. Copt. ‖ *καὶ πάρεσται. ὧδε ὁ νοῦς*] *Et hic est sensus*, Vulg. Æth. *ὧδε* = B. (p) A. 16. 30. 32. 33. (c. 34. 36.) 37. 38. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Verss. Hippol. Andr. Areth. Primas. ‖ *ἑπτὰ* = 14. (q) *εἰσιν ἑπτὰ* 14. 30. 32. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (r) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 36. 37. 38. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. ed. Hippol. Andr. Areth. (s) + *οὐκ* Copt. (t) *οὗτος ὄγδοος* 7. 9. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. p. r. Ed. Syr. *οὗτος ὁ ὄγδοος* 41. 42. *αὐτὸς ὁ ὄγδοος* 32. *τοῦτο ὄγδοος* 40. Barb. 1. *αὐτὸ ὄγδοον* 36. *octavus eorum ille*, Æth. (u) *οὐκ* A. Erasm. Ed. Erp. Slav. 3. 4. ant. Vulg. ms. Iren. ms. (x) + *οὐ*. 16. (y) *post bestiam*, Vulg. Auct. de prom. *cum bestia*, Primas. Iren. (z) 14. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (a) = A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34.) Alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth.

ἐξουσίαν [b] ∞ ἑαυτῶν″ τῷ θηρίῳ [c] διδόασιν″. Οὗτοι μετὰ 14
τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι
κύριος [d] κυρίων″ ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ'
αὐτοῦ, κλητοὶ [e] καὶ ἐκλεκτοὶ″ καὶ πιστοί. Καὶ [f] λέγει 15
μοι″ τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, [g] λαοὶ″
καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. Καὶ τὰ δέκα 16
κέρατα ἃ εἶδες, [h] καὶ″ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν
πόρνην, καὶ ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν [i] καὶ γυμνὴν″, καὶ
τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν [k] κατακαύσουσιν″
ἐν πυρί. Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν 17
[l] ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, [m] καὶ ποιῆσαι [n] γνώμην μίαν″,
καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι

---

[b] ∞ αὐτῶν. [c] διαδιδώσουσιν. [h] ἐπὶ.
[n] μίαν γνώμην.

(b) αὐτῶν A. 14. 16. 30. 32. 36. 37. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 36. 37. 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. *dant*, (Syr.) Arm. Slav. 3. Vulg. ms. Iren. *dederunt*, Ar. pol. Æth. δώσουσι 18. διαδώσουσι 33. Hippol. *tradent*, Vulg. Erp. Primas. *dabunt*, Slav. 4. ed. Tychon. (d) ὁ θεὸς Slav. 3. αὐτῶν Arm. (e) = 38. || καὶ = Arm. Vulg. ed. Ordo trium vocabulorum varius est. (f) = Æth. Rupert. εἶπέ μοι A. Syr. Arr. Vulg. (g) μὴ 33. (h) AB. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Hippol. Andr. Primas. Haymo. Rupert. Ansb. || ἐπὶ 33. (c. 34.) Areth. in textu. *in*, Vulg. Erp. || καὶ τὸ θηρίον] = Vulg. ms. Tychon. Beda. μετὰ τοῦ θηρίου Copt. τῷ θηρίῳ s. τοῦ θηρίου Arm. *et bestiam*, s. *et in bestiam*, tol. Vulg. ms. (i) = (2 et 3 ap. Wetst.) 33. (c. 36.) 40. 43. Mt. p* r. Ante ποιήσουσιν αὐτὴν pon. 34. Slav. 4. (non 3. 10. ed.) Primas. || + ποιήσουσιν αὐτὴν B. (2 ap. Wetst.) 14. 29. 30. 35. 37. al. 8. Mt. l. o. p. in marg. Compl. Areth. in textu. || ἠρημωμένην . . γυμνὴν = Arm. ni fallor. (k) καύσουσιν 12. 36. Erasm. (l) ποιῆσαι ad ποιῆσαι = 18. 39. Æth. || τὴν γνώμην . . . γνώμην] αὐτῶν εἰς μίαν γνώμην Arm. (m) καὶ ad καὶ = A. Vulg. Tychon. Andr. ap. Mill. et Andr. l. (non Mt. o, nec Slav. 4, nec codd. Andreæ duo ap. Sylburg.) *et esse illos in consensu et metu*, Primas. (n) 14. 16. 30. 32. 33. (c. 34.) 37. 38. 46. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Areth. γνώμην αὐτῶν 35.

18 [o] τελεσθήσονται" [p] οἱ λόγοι" τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν
ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασι-
λέων [q] τῆς γῆς.

1 [r] Καὶ" μετὰ ταῦτα εἶδον [s] ⁜ ἄλλον" ἄγγελον κατα-
βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· ϗ
2 ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ ἔκραξεν
[t] ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ", λέγων· ἔπεσεν, [u] — ἔπεσε" Βαβυλὼν ἡ
μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων, [x] καὶ φυ-
λακὴ παντὸς πνεύματος [y] [z] ἀκαθάρτου", [a] ϗ [b] φυλακὴ
3 παντὸς" [c] ὀρνέου" ἀκαθάρτου [d] καὶ μεμισημένου". "Οτι

---

[o] τελεσθῇ. ∾ τελεσθῶσι. [p] τὰ ῥήματα.

[t] ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ. ∾ ἐν ἰσχύϊ.

(o) A. 8. 12. 37. 46. al. 4 et Barb. 2. Mt. o. Compl. Ed. Hippol. Andr. τελεσθῶσιν B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 12. et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Areth. (p) AB. al. 29. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (q) + ἐπὶ 7. 9. 29. 30. 33. al. 9. Mt. p. + τῶν ἐπὶ 16. 39. (r) = A. 14. 16. 29. 33. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. (non 3.) Hippol. Andr. 2. Areth. Tychon. Cassiod. (s) + A B. 7. 9. 16. 29. 30. 35. 36. 37. 38. 46. al. 10. Mt. k. p. r. Compl. Erasm. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. ms. et ed. Vulg. Hippol. Andr. Areth. Primas. Tychon. Cassiod. Post ἄγγελον pon. 32. al. 5. Mt. l. o. lips. 6. (t) A. 2. ap. Wetst. 7. 8. 9. 13. 37. al. 8. Mt. o. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Vulg. ms. ἰσχυρᾷ φωνῇ B. 2 ap. Steph. 14. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 4. Mt. l. p. Andr. 1. Areth. *forti voce*, Vulg. ms. φωνῇ ἰσχυρᾷ Slav. 4. 10. ἰσχυρὰν φωνὴν 16. 29. 30. 39. 40. Mt. k. r. φωνῇ μεγάλῃ Slav. 3. Arm. ἰσχυρᾷ (ἐν ἰσχυρᾷ 12) φωνῇ μεγάλῃ 12. Hippol. Andr. 2. ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ καὶ μεγάλῃ 36. *in fortitudine*, (ἐν ἰσχύϊ) Vulg. Tychon. *in forti* (deleto: *voce*) lips. 6** *magna voce fortiter* s. *et forti*, Primas. (u) = B. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Areth. Primas. || + ἡ B. 14. (x) καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου = Mt. r. Tychon. (y) + δαιμονίου 7. 16. 39. (z) = 12. ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου A. 7. 16. Areth. (a) καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου = 12. ap. Wetst. Mt. l. Andr. Slav. 3, non 4. 10. tol* καὶ φυλ. π. ὀ. ἀκ. καὶ μεμισημένου = 7. 14. Areth. (b) = Mt. k. || φυλακὴ] = Slav. 4. non alii. Primas. || παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου] πάντων πνευμάτων ἀκαθάρτων Arm. (c) θηρίου A. Andr. in comm. (d) ϗ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ

ἐκ [e] τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας" αὐτῆς [f] πέπωκε"
πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς [g] μετ' αὐτῆς
ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
[h] στρήνους" αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα [i] ἄλλην" 4
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν [k] ∾ ἐξέλθετε" [l] ἐξ
αὐτῆς", ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρ-
τίαις αὐτῆς, [m] καὶ" [n] ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε". Ὅτι 5
[o] ἐκολλήθησαν" αὐτῆς αἱ [p] ἁμαρτίαι" ἄχρι τοῦ [q] οὐρανοῦ",
καὶ ἐμνημόνευσεν [r] ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.

---

[k] ∾ ἔξελθε. [n] ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς. [o] ἠκολούθησαν.

μεμιασμένου 34. καὶ μεμισημένου, καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου. Syr. Æth. ut videtur. Vulg. ms. || μεμισημένου] μεμιασμένου Mt. r. Tychon. (e) θυμοῦ τῆς πορνείας A. Æth. tol. lips. 5. 6. Vulg. ms. Ansb. οἴνου τῆς πορνείας Andr. in comm. Primas. θυμοῦ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας 37. Mt. k. o. Compl. Arm. Slav. 3. Andr. in textu. item (omisso τοῦ ante οἴνου) 35. οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς πορνείας Slav. 4. οἴνου τῆς πορνείας τοῦ θυμοῦ C. οἴνου τοῦ θυμοῦ 33. Syr. (f) πεπώκασι 7. 9. 14. 32. 38. al. 6 et Barb. 2. Mt. k. l. p. r. Andr. 2. Areth. πεπιώκασι 41. πεπτώκασι 13. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 46. al. 3. πέπτωκαν AC. Copt. Æth. πεπότικε 18. 36. Compl. *inebriavit*. Slav. || πέπωκε πάν]τα τὰ ἔθνη = Primas. (g) + εἰ Arm. lips. 5. Tychon. (h) στρήνου Mt. k. Compl. Erasm. (i) = Arm. (k) 7. 9. 12. 14. 16. 29. 30. 33. (c. al. 3.) al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. Cypr., bis. Primas. Ansb. Auctor de prom. (l) = 8. 12. 14. Erasm. Post ὁ λαός μου pon. C. 38. (m) = 12. Erasm. Arm. (n) AC. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. Alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arm. in ora. Vulg. Hippol. Andr. Areth. et eodem ordine, Slav. Sed non Cypr. Primas. Haymo. || = Arm. in textu. || λάβητε] βλαβῆτε Andr. 1. Slav. 3. 4. 10. ed. Cypr. Primas. Tychon. (o) AC. 7. 9. 12. 14. 16. 29. 35. 36. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. (Arm.) Slav. 3. 4. ed. (*pervenerunt*, Vulg.) Hippol. Andr. Areth. Cypr. Primas. Rec. est in 33. (c. 34.) (p) ἁμαρτίαι, ἁμαρτίαι 16. 39. (q) θανάτου Slav. 4. non 3. 10. (r) αὐτῆς ὁ Θεὸς, τὰ ἀδικήματα αὐτῆς ἀπόδοτε 29. 30. 37. al. 6. Mt. o. p. r. Compl.

6 [s]Ἀπόδοτε" αὐτῇ, ὡς ϗ αὐτὴ ἀπέδωκε [t] †, ϗ διπλώ-
σατε [u]αὐτῇ" διπλᾶ [x]κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· [y]ἐν τῷ πο-
7 τηρίῳ [z]ᾧ ἐκέρασε [a], κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· Ὅσα
ἐδόξασεν [b]ἑαυτὴν" ϗ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον [c]δότε" αὐτῇ
[d]βασανισμὸν" [e]καὶ πένθος". ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς
λέγει· [f] [g]κάθημαι" [h]βασίλισσα", ϗ χήρα οὐκ [i]εἰμὶ",
8 ϗ πένθος οὐ μὴ ἴδω· Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ [k]ἡμέρᾳ" ἥξουσιν
αἱ πληγαὶ αὐτῆς, [l]θάνατος [m]καὶ" πένθος καὶ λιμός·
ϗ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς [n]κύριος" [o]ὁ

---

[t] † ὑμῖν.

(s) *ἀπέδωκε* Arm. Æth. tol. ‖ *Reddidit ei dupla, et in quo poculo miscuit, duplum remixtum est ei*, omissis cæteris, Cypr. Primas. (t) = A C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4. 10. (non 3.) tol. Vulg. ms. Hippol. Tychon. Beda. Joachim. *ἡμῖν* Arm. Andr. 2. ‖ *ἀπέδωκε διπλᾶ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ* etc. omissis intermediis, 35. (u) = A. 9. 14. al. 3. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. *αὐτὰ* 38. *τὰ* C. 29. 30. 33. 46. al. 6. et Barb. 2. Mt. p. r. Ed. Hippol. (x) + *ὡς καὶ αὐτή*, 9. 14. 29. 30. 33. 46. al. 9. et Barb. 2. Mt. p. r. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) (y) *ἐν τῷ . . διπλοῦν* = 36. *καὶ τὸ ποτήριον* etc. Arm. (z) + *αὐτῆς* 7. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 7. Mt. k. p. r. Ed. Slav. 4. non 3. (a) + *ὑμῖν* Mt. k. Slav. 3. ed. (non 4.) lips. 5. 6. Vulg. sixtina. Auctor de prom. (b) *αὐτὴν* AC. 7. 9. 16. 29. 30. 33. al. 3. Mt. o. p. r. (c) *δώσουσι* Slav. 3. *datur*, Primas. Cypr. (d) = Mt. r. Arm. in textu. (e) = 10. 12. 37. Mt. o. Compl. Andr. 2. (f) + *ὅτι* AC. 9. 14. 29. 30. 32. 33. 38. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 3. 4. ed. Andr. 1. Areth. Primas. *ὅτι ἀεὶ* Arm. (g) *καθίω* 14. *καθῶ* sic 29. *καθὼς* 30. al. 8. Mt. p. r. *καθὼς κάθημαι* 33. (c. 35. 36 !) *ἐγὼ κάθημαι* 34. *sum*, Primas. Cypr. (h) *ἐν βασιλείᾳ* Slav. 3. 4. (i) *ἔσομαι* Arm. *possum esse*, Primas. (k) *ὥρᾳ* 14. Æth. Cypr. Primas. Auctor de prom. (l) *θανάτου πένθος καὶ λιμοῦ* B. (m) = 9. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. (n) = A. Æth. Vulg. (o) = 6. 38. 40. Mt. l. Areth. Primas. Haymo. Auctor de prom. *ὁ παντοκράτωρ* Andr. 1.

θεὸς" ὁ [p] κρίνας" αὐτήν. Καὶ [q] ∾ κλαύσονται" [r] † 9
καὶ κόψονται [s] ἐπ' αὐτῇ" οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ
μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέ-
πωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, Ἀπὸ μα- 10
κρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐ-
τῆς, λέγοντες· οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυ-
λὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι [t] † [u] μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν" [x] ἡ
κρίσις σου". Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς [y] ∾ κλαίουσι καὶ 11
πενθοῦσιν" [z] ἐπ' αὐτῇ", ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς
ἀγοράζει * [a] οὐκ ἔτι". [b] Γόμον" χρυσοῦ καὶ ἀργύ- 12
ρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου, [c] καὶ" [d] βυσσίνου"
[e] ∾ καὶ πορφύρας", καὶ σηρικοῦ καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν

---

[p] κρίνων. [q] ∾ κλαύσουσι. [r] † αὐτήν.
[t] † ἐν. [y] ∾ κλαύσουσι καὶ πενθήσουσιν. [d] βύσσου.
[e] ∾ πορφυροῦ.

(p) AC. al. 20. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Hippol. Rupert. κρινῶν Erasm. Ed. Areth. Æth. Vulg. Cypr. Primas. Tychon. (q) BC. 9. 12. 14. 16. 30. 32. 34. 35. 38. al. 17. et Barb. 2. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (r) = ABC. 9. 14. 29. 38. al. 18. et Barb. 2. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Hippol. Areth. Cypr. Primas. Tychon. (s) ἐπ' αὐτὴν C. 9. 29. Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Areth. ‖ = 14. Primas. Alii aliter. (t) = AC. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. 10. (non 3.) Vulg. Hippol. (u) μίαν ὥραν A. μίᾳ ὥρᾳ ἦλθεν 2. 17. 19. Mt. p. μιᾷ ὥρᾳ ἔρχεται 12. (x) κρίνων Arm. (y) 7. 9. 14. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 16. Mt. k. l. p. r. Ed. Arr. Vulg. Hippol. Areth. item Primas. κλαίουσι καὶ πενθήσουσι B. κλαύσουσιν 16. 39. πενθήσουσι Syr. (z) ἐν αὐτῇ A. ἐπ' αὐτὴν C. 16** 18. 32. 39. Hippol. ἐπ' αὐτοὺς B. ἐφ' ἑαυτοὺς 12. ἐφ' ἑαυτοῦ Andr. ἐν ἑαυτοῖς Erasm. (a) = Primas. Ad sequentia referunt ABC. alii. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. ‖ καὶ γόμος. ὃς ἐν σοι οὐκέτι ἔσται Arm. (b) γόμος Erasm. γόμον χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν καὶ λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας C. (c) = 12. οὔτε Erasm. (d) AC. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ‖ = Primas. (e) 9. 12. 14. 29. 38. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Erasm. Ed. Andr. 1** 2. Areth. Primas. ‖ = A. Ansb. Post σηρικοῦ pon. Primas.

[f] ξύλον θύϊνον", καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν
σκεῦος ἐκ [g] ξύλου" τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδή-
13 ρου [h] ϗ μαρμάρου"· Καὶ [i] κινάμωμον, [k] + καὶ ἄμωμον",
καὶ θυμιάματα, καὶ [l] μύρον", ϗ λίβανον, [m] ϗ οἶνον",
[n] καὶ ἔλαιον", [o] καὶ σεμίδαλιν", καὶ σῖτον, [p] ϗ κτήνη,
καὶ πρόβατα [q]· καὶ ἵππων, [r] καὶ ῥεδῶν", [s] καὶ σωμά-
14 των"· [t] καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων". Καὶ [u] ἡ ὀπώρα τῆς
ἐπιθυμίας" τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
[x] πάντα" τὰ λιπαρὰ [y] καὶ τὰ λαμπρὰ [z] ἀπώλετο" ἀπὸ
15 σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ [a] ∞ εὑρήσῃς" αὐτά [b]. [c] Οἱ ἔμ-

---

[a] ἀπῆλθεν. ∞ εὕρῃς.

(f) σκεῦος θύϊνον A. *vas ligneum et vitteum*, Primas. ap. Beng. sed *lignum cedrinum*, ap. Sabat. (g) λίθου A. Æth. Vulg. (h) = Erasm. καὶ μαργάρου Mt. k. r. καὶ μαργαρίτου καὶ μαρμάρου 36. (i) κινναμώμου 7. 9. 12. 14. 16. 32. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Hippol. (k) + AC. 6. 11. 12. 17. 19. 33. (c. 35. 36.) Ed. Syr. Æth. Slav. 4. 10. (non 3.) tol. lips. 4. 5. 6. Vulg. ms. Hippol. Ansb. Haymo. Rup. Joachim. (non Primas.) Loco cinnamomum, habet *amomum*, Vulg. sixtina. (l) σμύρναν Andr. 1. (m) = 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 8. Mt. p. r. Post ἔλαιον pon. 32. 33. Mt. l. (n) = Mt. k. (o) = Primas. Ante οἶνον pon. 35. (p) + καὶ κτήματα πάντα Arm. (q) + καὶ τράγους Hippol. (r) = Copt. Slav. 3. 4. 10. καὶ ῥαίδων 8. ῥαιδῶν 7. 9. 16. 29. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 14. Mt. l. o. p. Compl. Ed. Andr. Areth. *mulorum et camelorum*, Arr. (s) ὁ πρῶτον ἐστι σωμάτων Arm. *et porcorum* (leg. *corporum*). Tychon. *et mancipiorum*, Vulg. καὶ ψυχῶν 14. (t) *et diversi generis animalia*, Primas. || = καὶ 33. (u) πᾶσα ἡ ἐπιθυμία Arm. (x) = Arm. || ϗ πάντα ad μὴ εὑρήσῃς = 12 ap. Mill. (y) + *decoris, ubertas et pinguedo*, Arm. (z) AC. 9. 14. 17** 29. 33. 36. 38. al. 14. Mt. k. l. p. Ed. Arr. Copt. Slav. 4. Hippol. Areth. (ἀπώχετο Andr. 2.) ἀπώλοντο 7. 16. 35. al. 5. Mt. o. Compl. Syr. Slav. 3. Vulg. Primas. (a) 7. 14. 16. 29. 38. al. 15. Mt. k. l. p. Ed. Hippol. εὑρήσεις 37. Mt. o. Compl. Erasm. Primas. εὑρήσουσιν A. 33. (c. 35. 36.) Mt. r. Syr. Vulg. Iidem fere huc referunt sequentia: οἱ ἔμποροι τούτων. (b) + οὔτι ψυχὰς ἀνθρώπων τοῦ λοιποῦ ἐμπορεύσῃ 6. 11. Mt. k. Ex Andreæ comm. (c) = Arr. καὶ πάντες οἱ ἐμπ. τούτων Arm. || ἔμποροι] + σου Slav. ant. Primas. || τούτων οἱ] οἱ διὰ τούτων Slav. 4. 10. rec.

πορoι τούτων" οἱ πλουτήσαντες [d] ἀπ' αὐτῆς", ἀπὸ μα-
κρόθεν στήσονται, διὰ τὸν φόβον τȣ̃ βασανισμȣ̃ [e] αὐτῆς",
κλαίοντες καὶ πενθȣ̃ντες, [f] = Καὶ" [g] λέγοντες"· ȣ̉αὶ, 16
ȣ̉αί· ἡ πόλις ἡ μεγάλη [h], ἡ περιβεβλημένη [i] βύσσινον"
καὶ πορφυρȣ̃ν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη [k] = ἐν :
χρυσίῳ" ꝁ λίθῳ τιμίῳ ꝁ μαργαρίταις· Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ 17
ἠρημώθη ὁ τοσȣ̃τος πλȣ̃τος. ꝁ πᾶς κυβερνήτης, ꝁ πᾶς
[l] ὁ ἐπὶ τόπον πλέων," ꝁ ναῦται, ꝁ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζον-
ται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν [m], [n] Καὶ ἔκραζον" [o] βλέποντες" 18
τὸν [p] καπνὸν" τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· τίς ὁμοία
τῇ πόλει [q] τῇ μεγάλῃ; Καὶ ἔβαλον [r] χοῦν ἐπὶ τὰς 19
κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον [s] κλαίοντες καὶ πενθοῦν-

---

[k] ἐν χρυσῷ. [l] ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος.
[o] ὁρῶντες.

οἱ διὰ τȣ́τȣ Slav. 3. ant. *hominum horum, qui* lips. 4. 6. (d) = Slav. 3. ant. (non 4. 10.) Hippol. (e) = Arm. || + καὶ 7. 9. 14. 16. 29. 30. al. 7. Mt. p. (f) = AC. 9. 12. 14. 16. al. 10. Mt. p. Syr. Arr. Copt. Slav. 4. (g) = 12. 16. 39. λέγουσιν 26. Slav. 4. (h) + βαβυλὼν Slav. 4. item Slav. 3. (i) βύσσον 7. 14. 29. 30. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. Vulg. ed. Andr. 2. (k) χρυσίῳ A. 7. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. ἐν χρυσίῳ C. 6. 8. Ed. Hippol. (l) AB. (sed τὸν τόπον B.) C. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 35. 38. al. 13. item (sed τόπων) 11 in marg. et Barb. 2. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Arm. Slav. 4. 10. Vulg. ms. Anglosax. Rup. Joachim. *qui in lacum* (lege: *in locum*, unde ap. alios: *in longum*) *navigant*, Vulg. ed. *per mare navigans*, Primas. *qui ambulant in maribus*, Arr. (sed Erp. = καὶ ναῦται . . ἐργάζονται.) ἐπὶ (s. ὁ ἐπὶ) τῶν πλοίων πλέων 4. 6. 11. 12. 17. 32. 33. 36. 37. Mt. l. o. Compl. Slav. ed. Andr. 2. Areth. Tychon. item (sed + *per mare* et = καὶ ναῦται) Slav. 3. Recepta legitur in Hippol. Andr. 1. (m) + κλαίοντες Arm. (n) = 38. Primas. καὶ ἔκραξαν AC. 35. 36. Hippol. Sic etiam vs. 19. καὶ ἐκράγαζον 9. 13. 27. (o) AC. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Hippol. Andr. Areth. (p) τόπον A. 10. Vulg. Sed non Primas. Tychon. (q) + ταύτῃ C. Arm. Vulg. Primas. (r) + τὸν 29. 30. (s) = A. Post λέγοντες pon. 27.

τες", [t] λέγοντες· οὐαὶ, οὐαί· ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ
ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες [u] + τὰ" πλοῖα ἐν τῇ θα-
λάσσῃ ἐκ τῆς [x] τιμιότητος" αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ [y] ἠρη-
20 μώθη". Εὐφραίνου [z] ἐπ' αὐτῇ", οὐρανὲ, καὶ οἱ [a] ἅγιοι"
[b] ⁒ καὶ οἱ" ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς
21 τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος
[c] ἰσχυρὸς" λίθον [d] ὡς [e] μύλον" μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς
τὴν θάλασσαν [f], λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι [g].
22 [h] Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν ϗ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ
σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ϗ πᾶς τεχνίτης
[i] πάσης τέχνης" οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ
23 [k] μύλου" οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, Καὶ φῶς λύχνου
οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ
μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· [l] ὅτι" οἱ ἔμποροί σου ἦσαν
οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, [m] ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου
24 ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ ἐν [n] αὐτῇ"

---

[z] ἐπ' αὐτὴν.

(t) + καὶ 16. 29. 36. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 3. lips. 5. 6. Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Prim. Ansb. (u) + 14. 16. 29. 38. Alii multi. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Hippol. (x) τιμιότητος Hippol. (y) ἐρημωθεῖσα ἀπώλετο Arm. (z) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 18. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. Hippol. Areth. ἐν αὐτῇ AC. (a) ἄγγελοι Syr. Hippol. Post προφ. pon. ἅγιοι Ar. pol. Rup. (b) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 35. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. lips. 5. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Primas. Tychon. Ansb. (c) = A. Syr. Tychon. ἰσχυρὸν 40. (d) μέγαν ὡς μύλον 32. Arm. Andr. 2. || ὡς μύλον = 36. (e) μύλινον AC. *molarem*, Vulg. item Syr. ed. Copt. Sed non Primas. Tych. Cassiod. (f) + μέγαν 14. (g) + ἐν αὐτῇ 14. (h) Singula membra comm. 22 et 23 ab aliis transponuntur, ab aliis omittuntur. (i) = A. Arr. Copt. Slav. 4, non 3. καὶ πάσης τέχνης Mt. r. tol. Vulg. ms. καὶ πάσης τέχνης ἐπίσημα 36. (k) μύθου C. (l) = 9. 29. 30. 38. al. 8. Mt. p. r. Slav. 4. (non 3.) καὶ Mt. k. || οὐδὲ ἔμποροί σου οἱ ἔνδοξοι καὶ μεγιστᾶνες Arm. (m) + *qui oblectabantur in te*, Arm. (n) σοι Syr. ed. Ar. pol. Arm. Primas. || + πᾶν Arm.

[o] αἵματα" προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη, καὶ πάντων [p] τῶν
ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς". [q] † Μετὰ ταῦτα ἤκουσα 1
[r] — ὡς". φωνὴν [s] μεγάλην ὄχλου πολλοῦ" ἐν τῷ οὐρανῷ, [t] λεγόν-
των· ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ [u] ∽ δόξα [x] †, καὶ ἡ
δύναμις" [y] τοῦ θεοῦ" ἡμῶν· Ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ 2
κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν [z] πόρνην" τὴν μεγάλην,
ἥτις [a] ∽ ἔφθειρε" τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξε-
δίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ [b] † χειρὸς αὐτῆς.
Καὶ δεύτερον [c] εἴρηκαν"· ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς 3
[d] αὐτῆς" ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ 4
ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι [e] † τέσσαρες, καὶ τὰ
τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ

---

[o] αἷμα. [q] † Καὶ. [s] ὄχλου πολλοῦ μεγάλην.
[t] λέγοντος. [u] ∽ δύναμις καὶ ἡ δόξα. [x] † καὶ ἡ τιμή.
[y] κυρίῳ τῷ θεῷ. [a] ∽ διέφθειρε. [b] † τῆς.
[e] † καί.

(o) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 37. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Slav. 4. (non 3.) Andr. 2. Andr. in comm. Areth. πᾶν αἷμα Arm. (p) ἐν τῇ γῇ ζώντων Arm. (q) = A C. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 15. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Areth. (r) = 12. 16. 18. pluresve. Mt. k, Erasm. Steph. 3. Ed. Syr. Arm. Slav. ed. Andr. Primas. Tychon. || φωνὴν μεγάλην ὡς ὄχλου 36. (s) AC. al. 16. pluresve. Mt. k, l. p. r. Ed. Syr. Arm. Vulg. ms. Areth. || μεγάλην = 40. Erasm. Vulg. ed. Andr. Primas. Cassiod. Alii varie transpon. (t) A C. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (Vulg.) Andr. Areth. || + τὸ Erasm. Andr. 1. (u) δύναμις καὶ ἡ δόξα 7. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 14. pluresve. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Slav. ms. Vulg. ms. (x) = Iidem et AC. 9. 38 et al. 5. Ed. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 1. Primas. Tychon. (y) AC. 7. 12. 14. 16. 29. 35. 38. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. Areth. τῷ θεῷ 36. Mt. k, Ed. Syr. Arr. Æth. Arm. Slav. 4. Vulg. Areth. Primas. Tychon. (z) πόλιν 14. 18. 46. Mt. k. o. Slav. 3. (a) διέφθειρε 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. ἔκρινε A. ἥτις ἔφθειρε τὴν γῆν = Arm. (b) = AC. plurimi. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 1. in comm. Areth. (c) εἴρηκεν 16. 29. 36. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arr. Areth. εἶπαν C. item 38. αἰνοῦντες εἴρηκαν Arm. (d) = Mt. k. Erasm. Æth. Slav. 3. Andr. 2. (e) = AC. Alii. Mt. k. l. Compl. Erasm. Ed. Alii habent καὶ.

ἐπὶ [f] ∾ τοῦ θρόνου″, λέγοντες· [g] ἀμήν″· [h] ἀλληλούϊα″.
5 Καὶ φωνὴ [i] ∾ ἐκ″ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, [k] λέγουσα″· αἰ-
νεῖτε [l] ∾ τὸν θεὸν″ ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ
6 οἱ φοβούμενοι αὐτὸν [m] † οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. Καὶ
ἤκουσα [n] ὡς″ φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ [o] ὡς″ φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, [p] λέγον-
τες″· Ἀλληλούϊα· ὅτι ἐβασίλευσε [q] κύριος″ ὁ θεὸς
7 [r] ⁜ ἡμῶν″ ὁ παντοκράτωρ. Χαίρωμεν καὶ [s] ἀγαλλιώ-
μεθα″, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος
τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ [t] αὐτοῦ″ ἡτοίμασεν ἑαυτήν [u].
8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ, ἵνα περιβάληται βύσσινον [x] [y] λαμπρὸν καὶ
καθαρόν. (τὸ [z] γὰρ″ βύσσινον, τὰ δικαιώματά [a] ∾ ἐστι
9 τῶν ἁγίων″.) Καὶ [b] λέγει μοι [c]. [d] γράψον″· μακάριοι

[f] ∾ τῷ θρόνῳ. [i] ∾ ἀπό. [l] ∾ τῷ θεῷ.
[m] † καί. [p] λεγόντων. ∾ λέγοντας.
[y] καθαρὸν καὶ λαμπρόν. [a] ∾ τῶν ἁγίων ἐστί.

(f) A. 9. 14. 29. 38. Alii. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ‖ + τῆς δόξης Arm. (g) = 7. Apring. (h) = Primas. (i) A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 38. 46. al. 10. Mt. p. r. Ed. Areth. in comm. (k) = 12. Mt. k. Erasm. (l) AC. 9. 12. 14. 27. 36. 41. 42. Ed. (Vulg.) (m) = AC. 16. 29. 36. 38. Alii multi. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. (n) = 6. 8. 12. 35. Erasm. Arm. Andr. Primas. Post φωνὴν pon: 36. Vulg. ms. (o) = A. 12. (p) B. 7. 14. 29. 32. 33. al. 7. Mt. l. p. r. Ed. λέγοντας 12. 16. 30. 33. al. 3. pluresve. Mt. k. o. Erasm. Steph. 3. Ed. Areth. λεγούσας Andr. 2. Ar. pol. λεγουσῶν Ed. + πάλιν Arm. (q) = 8. 12. Erasm. Andr. 2. (r) + 7. 9. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35. 36.) 38. al. 18. Mt. k. l. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. (s) ἀγαλλιῶμεν A. 12. 18. 35. 36. Andr. (t) = 7. 12. 16. 39. Erasm. Post ἀρνίου pon. Æth. (u) + εἰς γάμον Slav. 4. non 3. (x) + λευκὸν Arm. (y) 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35) 38. al. 12 et (sed omisso καὶ) A. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Areth. item Prim. Tych. alii. (z) = Arm. (a) A. 14. 16. 30. 32. 35. 36. 38. al. 6. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (b) + *aliquis tertio*, Arm. (c) + *angelus*, Slav. 4, non 3. (d) = Erasm. Vulg. ms. Andr. 1. ‖ + τοῦτο Arm.

οἱ εἰς τὸ δεῖπνον [e]τοῦ γάμου″ τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι[f].
[g]καὶ λέγει μοι″· οὗτοι οἱ λόγοι [h]ἀληθινοί [i]∾ εἰσι τοῦ
Θεοῦ″. Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσ- 10
κυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι· [k]ὅρα μή″· [l]σύνδουλός
σου εἰμί, καὶ τῶν ἀδελφῶν [m]σου″ τῶν ἐχόντων τὴν μαρ-
τυρίαν [n]— τοῦ″ [o]Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον. ([p]ἡ γὰρ
μαρτυρία [q]— τοῦ″ [r]Ἰησοῦ″, [s]ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφη-
τείας″.)
Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος 11
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτόν, [t]καλούμενος″ πιστὸς
καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ.
Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ [u]= ὡς″ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ 12
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων [x]ὄνομα γε-

---

[i] ∾ τοῦ Θεοῦ εἰσι.

(e) = 16. 36. 39. Erasm. Andr. 1. Apring. (f) + *καὶ δίψῃ καὶ ἀπιόντες* (*ἀπιόντων* 11), *ὡς δεῖ* 6. 11. ex Arethæ comm. (g) = 6. 11. 38. *ὅτι* Æth. || *καὶ λέγει . . . Θεοῦ* = Arm. (h) + *οἱ* A. 4. Mt. l. Ed. (i) A. 14. 16. 29. 30. 32. 38. (c. 35.) al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. *εἰς τὸν Θεόν εἰσι*. 36. (k) *ὅρα, μὴ ποιήσῃς* 32. Vulg. Cypr. Primas. Alii. *ὅρα, μὴ πέσῃς ἔμπροσθέν μου· καὶ γὰρ ἐγὼ* Arm. *ὅρα, μὴ σύνδουλός σου εἰμὶ* Conject. (l) + *quoniam* s. *enim*, Latini. (m) = 6. *σου καὶ* 12. Erasm. Andr. 1. (n) = A. 14. 16. 29. 30* 32. 38. al. 7. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. (o) *Ἰησοῦ τῷ Θεῷ προσκύνησον*. Hæc jungit 6. item Cypr. || *Ἰησοῦ Χριστοῦ* Arm. Primas. (p) *Sanctificatio enim testificationis est spiritus prophetarum* Primas. (q) = A. 12. 14. 36. Mt. l. Erasm. Ed. Andr. Areth. (r) *υἱοῦ* Mt. l. Areth. in textu et comm. (s) *est visibile et spiritus prophetiæ, nam testimonium Jesu et Spiritus S. qui in prophetis erat.* Arm. (t) = A. 4. 6. 12. 17* 32. Mt. l. Erasm. Arm. (sed ed. habet in m.) Slav. ed. Vulg. ms. Hippol. Andr. Areth. Sed habent Orig. bis. Iren. Cypr. Hier. Primas. Tychon. (u) = 7. 9. 12. 14. 16. 32. 38. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Hippol. Andr. (x) *ὀνόματα γεγραμμένα, ἃ* s. *καὶ* 9. 16. al. 6. Slav. 4. non 8. *ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα γεγραμμένον, ὃ* B. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 7. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Andr. 2. Sed rec. habent Orig. Hippol. Andr. 1. Areth. Cypr. Iren. Orig. int. Hier. Tychon. *nomen magnum scriptum*, Primas.

13 γεγραμμένον ὃ" οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ αὐτός· Καὶ περιβε-
βλημένος ἱμάτιον [y] βεβαμμένον" αἵματι· καὶ [z] ∞ κα-
14 λεῖται" τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Καὶ [a] τὰ
στρατεύματα [b] τὰ" ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ [c] ἐφ'
ἵπποις λευκοῖς", ἐνδεδυμένοι βύσσινον [d] λευκὸν" [e] † κα-
15 θαρόν". Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ-
φαία [f] + δίστομος" ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ [g] πατάξῃ" τὰ ἔθνη,
καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς
πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ [h] † τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ
16 [i] τοῦ" παντοκράτορος. Καὶ ἔχει [k] ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ"
ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ [l] † [m] ὄνομα" γεγραμμένον· Βασιλεὺς

---

[z] ∞ κέκληται. [e] † καί. [g] πατάσσῃ.
[h] † καί. [l] † τό.

(y) ἐῤῥαντισμένον 32. 35. 36. Orig. (semel ἐῤῥαμμένον fort. ἐῤῥασμένον) Hippol. *candida rubicata*, Slav. 3. *rubra consperso* Slav. 4. || + ἐν 32. 33. al. 3. Mt. l. Areth. (z) AB. 9. 14. 29. 30. al. 10. et Barb. 2. Mt. k. p. r. Syr. Ar. pol. Æth. Vulg. ms. et ed. sixtina. Hippol. (ἐκέκλητο Orig.) Hier. Alii. (a) + οἱ στρατηγοὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ Arm. (b) = 12. 14. 16. al. 5. pluresve. Erasm. Steph. 3. Andr. 1. αὐτοῦ 32. Orig. (c) ἔφιπποι πολλοὶ 12. 17* (d) = Erp. Orig. semel. Cypr. Vigil. taps. λαμπρὸν 18. Andr. 1. Ante βύσσινον pon. A. Post καθαρὸν Arm. (e) = A. 12. 14. 16. 30* 32. 36. 38. al. 14. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. ms. Orig. semel. Areth. Iren. Cypr. ed. Primas. alii. (f) + B. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (34. 35.) al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 4. Vulg. ed. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Tychon. Non addunt A. 12. 36. 38. alii. Erp. Arm. Copt. Slav. 3. Vulg. ms. Orig. Andr. 1. Iren. Hier. Cassiod. Beda. (g) A. 14. 16. (30) 32. 33. (c. al. 8.) 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. Areth. παρατάξῃ 9. 27. + πάντα 38. (h) = A. 9. 14. 16. 29. 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (qui etiam τῆς ὀργῆς omittit) Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Orig. (qui τοῦ θυμοῦ pon. post τῆς ὀργῆς) Areth. Iren. Cypr. (qui cum Primas. omittit etiam τοῦ θυμοῦ.) (i) = 29. Erasm. (k) = A. Æth. Cassiod. (l) = A. 14. 16. 29. 36. 38. alii multi. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Orig. Andr. 2. Areth. (m) = Vulg. Fulg. Cassiod. γράμματα Arm.

βασιλέων ϗ κύριος κυρίων. Καὶ εἶδον [n] —ἕνα" ἄγγε- 17
λον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· ϗ ἔκραξε [o] φωνῇ μεγάλῃ, [p] λέ-
γων" πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς [q] πετομένοις" ἐν μεσουρανήματι·
δεῦτε, [r] συνάχθητε" εἰς [s] τὸ δεῖπνον [t] τὸ μέγα τοῦ" θεοῦ· Ἵνα 18
φάγητε σάρκας βασιλέων, [u] καὶ σάρκας χιλιάρχων",
καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν
καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων
[x] ÷ τε" καὶ δούλων, [y] καὶ" μικρῶν [z] + τε" καὶ μεγά-
λων. Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς [a] τῆς 19
γῆς" καὶ τὰ στρατεύματα [b] αὐτῶν" συνηγμένα, ποιῆσαι
[c] + τὸν" πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου [d],
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. Καὶ ἐπιάσθη τὸ 20
θηρίον, καὶ [e] ὁ μετ' αὐτοῦ" ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ

[q] πετωμένοις. [r] ϗ συνάγεσθε. [t] τοῦ μεγάλου.
[e] μετὰ τούτου ὁ.

(n) = B. 9. 14. 16. 29. al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Andr. 1. Tychon. ἄλλον 36. Erp. Arm. Copt. Rup. Haymo. ἵνα ἄλλον 35. (o) + ἐν 7. 14. 29. 30. al. 5. Mt. p. r. Ed. (p) = 12. 36. Mt. o. Ansb. in comm. Haymo. Ante δεῦτε pon. Arm. (q) A. 14. 16. 30* Alii. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. || τοῖς πετομ. ἐν μεσουρ.] cœli, Primas. (r) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. al. 3.) 38. al. 19. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 3. (non 4.) Vulg. ms. Andr. 2. Areth. Tychon. Beda. Rup. Ansb. || = Andr. 1. Primas. Cassiod. (s) τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν 16. 32. 38. al. 4. Mt. l. r. Areth. τὸ δεῖπνον τὸν μέγαν 4. 35. 41. 42. (t) A. 7. 9. 14. 29. 33. (c. 34.) 37. al. 9. (item omnes nota præced. laudati.) Mt. p. k. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Slav. 3. ed. (non 4.) Vulg. (non lips. 6.) Andr. 2. Primas. Tychon. (u) = Mt. o. Arm. (sed ed. habet in m.) Slav. 3. (non 4.) Post ἰσχυρ. pon. Slav. ed. || σάρκας = Erasm. (x) + τε A. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. al. 3.) 38. al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 1. Areth. (y) = 9. 14. 30. 36. Mt. k. Compl. Slav. 3. 4. (z) + τε 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 36. 38.) al. 11. Mt. k. o. p. r. Compl. Slav. 3. 4. (a) = 26. Mt. r. τῆς οἰκουμένης 39. (b) αὐτοῦ A. 6. 11. (c) + A. 7. 9. 14. 16. 29. al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (d) + λευκοῦ Arm. Arr. Æth. Primas. (e) 7. 9. 16. 29. item (sed ὁ μετὰ τούτου) 30. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Hippol.

σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, [f] ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας
τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας [g] τῇ
εἰκόνι″ αὐτοῦ· ζῶντες [h] ἐβλήθησαν″ [i] οἱ δύο″ εἰς τὴν
21 λίμνην [k] τοῦ πυρὸς″ [l] τὴν καιομένην″ ἐν [m] † θείῳ. Καὶ
οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου
ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ [n] ἐξελθούσῃ″ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ
πάντα [o] τὰ″ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.
1 Καὶ εἶδον [p] ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔχοντα τὴν [q] κλεῖν″ τῆς ἀβύσσου, καὶ [r] ἅλυσιν″ μεγά-
2 λην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα,
[s] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον″, ὅς ἐστι διάβολος καὶ [t] σατανᾶς [u],
3 καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς
τὴν [x] ἄβυσσον″, καὶ [y] ἔκλεισε″ [z] †, καὶ ἐσφράγισεν

---

[m] † τῷ. [n] ἐκπορευομένῃ. [q] κλεῖδα.
[z] † αὐτόν.

Areth. οἱ μετ' αὐτοῦ, ὁ A. item 41. οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Copt. οἱ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφῆται 32. || μετ' αὐτοῦ ὁ 14. 37. 38. item Mt. o** Compl. Ed. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Andr. 2. Synops. Primas. ὁ μετ' αὐτοῦ ὁ 33. (c. 34. 35.) μετ' αὐτοῦ 36. ὁ Erp. *et Pseudopropheta ejus*, Æth. (f) *quibus signis seducti erant adorare imaginem bestiæ, et qui acceperant caragma illius*, Primas. (g) τὸ χάραγμα B. (h) βληθήσονται 36. 38. Erasm. Andr. 2. (i) = Æth. Arm. (k) = 14. tol. Vulg. ms. (l) τῆς καιομένης A. τοῦ καιομένου Ar. pol. Æth. Vulg. (m) = A. 9. 14. 16. 29. 80* 33. (c. 34. 35.) 38. al. 7. pluresve. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (n) AB. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. ed. Andr. Areth. (o) = 12. Erasm. (p) + ἄλλον 32. item post ἀγγ. 16. 39. Æth. Arm. Tychon. Ansb. Haymo. (q) A. al. 23. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. (r) *ferream* Slav. 3. *catenam ferream*, Slav. 4. (s) ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος A. || τὸν ὄφιν seu τὸν δράκοντα = Æth. Slav. 4. Sed post ὅς ἐστιν addit ὁ ὄφις Slav. 4. (t) + ὁ A. 9. 38. al. 6. pluresve. Mt. l. o. p. Compl. Areth. (u) + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 16. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 4. 10. Andr. 2. Areth. Ex cap. 12, 9. Sed non habent A. 12. 32. Alii. Mt. k. Erp. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. Andr. 1. Primas. Tychon. Auctor de prom. Aug. Nec in commentt. attingunt Andr. et Areth. (x) θάλασσαν 30. || + ᾅδου Arm. Sic vs. 1. verterat ἀβύσσου. (y) ἔδησεν 3. 12. Erasm. Andr. 1. (z) = A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar.

[a] ἐπάνω αὐτοῦ″, ἵνα μὴ [b] πλανᾷ″ [c] ἔτι τὰ ἔθνη″, [d] ἄχρι [e] τε-
λεσθῇ″ [f] τὰ″ χίλια ἔτη· [g] = καὶ″ μετὰ ταῦτα δεῖ
αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ [h] ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς″, καὶ 4
κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· [i] καὶ τὰς ψυχὰς″ τῶν [k] πεπελε-
κισμένων″ διὰ [l] τὴν μαρτυρίαν″ ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ, [m] καὶ″ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν [n] τὸ θηρίον″, οὔτε
[o] ∾ τῇ εἰκόνι″ αὐτοῦ, καὶ οὐκ [p] ἔλαβον″ τὸ χάραγμα
[q] ἐπὶ τὸ μέτωπον [r] † [s] καὶ″ ἐπὶ τὴν χεῖρα [t] αὐτῶν· [u] καὶ
ἔζησαν″, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ [x] τοῦ″ χριστοῦ [y] — τὰ″
χίλια [z] ἔτη. [a] Οἱ [b] δὲ″ λοιποὶ [c] τῶν νεκρῶν″ οὐκ 5

---

[b] πλανήσῃ. [c] τὰ ἔθνη ἔτι. [n] τῷ θηρίῳ.
[o] ∾ τὴν εἰκόνα. [r] † αὐτῶν.

---

pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Synops. Primas. Tychon. Aug. Auctor de prom. (a) ἐμμενῶς αὐτὸν A. αὐτὸν Arm. (b) 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (c) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 11. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Aug. Auctor de prom. || = ἔτι 14. ap. Mill. 40. Andr. 1. Tychon. (d) ἄχρι . . ἔτη = 33. Conf. infra not. z. (e) τελέσῃ Syr. τελεσθῶσι 40. Mt. k. Andr. 2. (f) = 12. Erasm. Andr. (g) = A. 7. 8. 9. 14. 16. 29. 33. 38. 40. Mt. k. p. r. Ed. Syr. tol. Vulg. ms. Primas. Aug. Apring. Tychon. Auctor de prom. Sed post μετὰ addunt δεῖ 29. 30. Syr. (h) ἐκάθισεν ἐπ' αὐτοὺς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Æth. (i) καὶ ταῖς ψυχαῖς Andr. 2. δοκιμάζειν τὰς ψυχὰς Arm. (k) πεπελεκισμένων A. (l) nomen, Cypr. (m) = Slav. ed. (n) A. 8. 9. 14. 16. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 8. Mt. k. l. p. Ed. Areth. in textu. (o) τὴν εἰκόνα Iidem (exc. 8. 9. 14. 16.) et 32. 34. 41. Mt. r. Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. 1ª Areth. in textu. || οὔτε τ. εἰκ. αὐτοῦ = Arm. (p) ἔλαβε 26. 42. Mt. p. r. (q) + τοῦ θηρίου 32. ejus, Vulg. ed. (r) = A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. (non 3.) Vulg. ed. Andr. 2. Areth. Cypr. Primas. Aug. (s) ἢ 12. Vulg. Andr. ed. Cypr. Primas. Aug. (t) + τὴν δεξιὰν Arm. (u) = Aug. καὶ ἀνέζησαν Slav. 3 ut videtur. (x) = 32. Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. 2. (y) = A. 12. 32. 34. Mt. o. Compl. Erasm. Mill. Ed. Andr. ἕως Arm. (z) ἔτη ad ἔτη proximum = 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. al. 9. Mt. k. p. r. Syr. || Vs. 5 = 11. || τὰ χίλια ἔτη = Slav. 3. (sed extat in m.) 4. (a) καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν νεκρῶν οὐδεὶς ἀνέζησεν Arm. (b) = A. Vulg. ed. || οἱ δὲ] καὶ οἱ B. 12. 16. 32. 38. al. 5. Mt. l. o. Compl. Ed. Vulg. ms. Areth.

[d] ἔζησαν" [e] ἄχρι" τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. [f] αὕτη ἡ ἀνά-
6 στασις ἡ πρώτη. Μακάριος [g] καὶ ἅγιος" ὁ ἔχων μέρος
ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων [h] ὁ δεύτερος θάνατος"
οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ [i] καὶ
τοῦ χριστοῦ", καὶ βασιλεύσουσι [k] ∾ μετ' αὐτοῦ" [l] χί-
λια ἔτη".
7 Καὶ [m] ∾ ὅταν τελεσθῇ" [n] τὰ" χίλια ἔτη, λυθήσε-
8 ται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ· Καὶ ἐξελεύ-
σεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν [o] ταῖς" τέσσαρσι γωνί-
αις τῆς γῆς, [p] τὸν γὼγ καὶ [q] τὸν" [r] μαγὼγ", [s] συνα-
γαγεῖν" [t] αὐτοὺς" εἰς [u] + τὸν" πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς
9 [x] ⁜ αὐτῶν" ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. [y] Καὶ ἀνέβη-
σαν" ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ [z] ∾ ἐκύκλωσαν" τὴν
παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημέ-
νην· καὶ κατέβη πῦρ [a] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ—ἀπὸ τοῦ θεοῦ" καὶ κατέ-

---

[d] ἀνέζησαν. [e] ἕως. [h] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.
[k] ∾ μετὰ ταῦτα. [m] ∾ μετὰ. [z] ∾ ἐκύκλευσαν.
[a] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

(c) τῶν ἀνθρώπων B. 32. 34. *eorum*, Primas. Aug. (d) AB. 12. 16. 32. 38. al. 8. Mt. l. o. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. Vulg. Andr. 2. Areth. Primas. Aug. ἀνέστησαν Andr. 1. (e) AB. 12. 16. 32. 38. al. 5. Mt. l. o. Compl. Ed. Areth. ἀλλ' ἄχρι Slav. 4. non 3. (f) + ὅτι 7. 16. 39. (g) = 14. Slav. 3. (non 4.) nec attingit Andreæ comm. slavonicus. Orig. Tychon. ed. (h) A. 7. 9. 14. 16. 29. 32. 33. (c. 34. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Arm. Slav. ms. Vulg. Hippol. Andr. 2. Areth. Primas. Alii. ὁ δεύτ. ὁ θάν. 30. (i) = 16. καὶ τοῦ κυρίου 1. X. Arm. ‖ + αὐτοῦ Syr. Erp. Vulg. ms. Fulgent. (k) 9. 16. al. 10. Mt. l. p. r. Ed. ἐν μετὰ ταῦτα 30. (l) = Slav. 3. 4. Fulg. τὰ χ. ἔτη 14. 18. Mt. k. Syr. (m) B. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 33. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Arm. Slav. 4. (non 3.) Areth. ὅτι τελεσθῇ 12. ὅτι ἐτελέσθησαν Erasm. (n) = 2. 4. 19. (o) = 14. 37. Erasm. (p) + καὶ Arm. (q) = A. Erasm. Andr. 1. (r) μαγὼδ 8. μαγὼθ 11. ‖ + καὶ 11. 12. 17. 32. Vulg. Andr. Primas. Aug. + *prehendet*, Arm. (s) συνάγει 12. *congregabit*, Vulg. item Primas. Aug. (t) αὐτοῦ 12. ‖ σὺν αὐταῖς πάντα τὰ στρατεύματα Arm. (u) + A. 7. 9. 14. 16. 30. 37. 38. al. 9. Mt. k. l. p. r. Compl. Ed. Areth. (x) + AB. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 35. al. 11. Mt. k. p. r. Ed. (y) = 14. (z) A. 9. 29. 30. al. 7. Mt. k. o. p. r. Compl. (a) Hoc ord. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Erp. Copt. Arm. Vulg. ms. Andr. 2.

φαγεν αὐτούς. [b] Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς, 10
ἐβλήθη" εἰς τὴν λίμνην τῦ πυρὸς καὶ [c] θείου, ὅπου
[d] ✠ καὶ" τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· [e] καὶ" βα-
σανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς, [f] εἰς τὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων".

Καὶ εἶδον θρόνον [g] μέγαν λευκὸν", [h] καὶ τὸν καθήμενον 11
ἐπ' " [i] αὐτὸν", οὗ ἀπὸ προσώπου [k] ἔφυγεν [l] ἡ γῆ καὶ ὁ οὐ-
ρανὸς", καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. Καὶ εἶδον [m] τὺς 12
νεκροὺς, [n] μικροὺς καὶ μεγάλους", [o] ἑςῶτας" ἐνώπιον
τοῦ [p] θρόνου", καὶ βιβλία [q] ἠνεῴχθησαν"· καὶ [r] ἄλλο βιβλίον"
[s] ἠνεῴχθη", [t] ὅ ἐςι" [u] τῆς ζωῆς"· καὶ ἐκρίθησαν οἱ

---

[g] λευκὸν μέγαν. [i] ∾ αὐτοῦ. [p] θεῦ.
[q] ἠνεῴχθησαν. [r] βιβλίον ἄλλο.

Areth. Tychon. Aug. || ἀπὸ τοῦ θεοῦ = A. 12. 18. Ar. pol. Slav. 4. Vulg. ms. Andr. 1. Primas. Tychon. semel. Rup. || ἐκ τοῦ οὐρανοῦ = Vulg. ms. (b) καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς Arm. (c) + τοῦ 32. 33. (c. 35.) al. 3. Mt. k. (d) + A. 7. 9. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Vulg. ed. Andr. 1. Areth. Primas. Aug. + ἦν Arm. Slav. 4. (non 3.) Hier. || + ἐβλήθησαν post ψευδοπρ. 32. (e) = Vulg. ed. Primas. Cassiod. (f) = 12. Arm. Slav. 3. (non 4.) εἰς αἰῶνα αἰῶνος Andr. comm. in Andr. 1. sed εἰς αἰῶνας αἰώνων in Mt. o. || τῶν αἰώνων = 16** Mt. k. Andr. 2. || + ἀμήν. 16* (g) A. 7. 9. 14. 16. 30. al. 9. Mt. k. l. item p. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. ed. Vulg. Areth. Primas. Aug. μέγαν = 26. Mt. r. (h) = 14. (i) 9. 12. 14. 16. 29. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ephr. Andr. 1. Areth. αὐτῷ 33. (c. 35.) Ephr. semel. Andr. 2. (k) + ἐφοβοῦντο καὶ Arm. (l) ὁ οὐρ. καὶ ἡ γῆ. 10. 37. Mt. q. Compl. Ar. pol. Æth. Slav. 4. ed. (non 3.) tol. Ephr. Andr. Primas. Aug. (m) = 14. 39. (n) = 29. 30. al. 4. Mt. p. r. τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς A. 12. 14. 16. 35. 38. al. 5. Mt. k. o. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. in comm. Iren. Primas. Tychon. Ambr. Aug. Alii. (o) = 2. 14. 30. Vulg. ms. Post νεκροὺς pon. 32. al. 3. Mt. l. Method. Areth. || ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου = Primas. Aug. (p) AB. 7. 12. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Areth. Ambr. *throni Dei*. Auctor de prom. item Auctor ad Novat. (q) A. 11. 14. 32. 33. (c. 35.) Mt. l. Erasm. Ed. Areth. ἀνοίγησαν Andr. 2. ἤνοιξαν 29. 30. al. 6. Mt. p. r. ἤνοιξεν 9. 16. al. 3. (r) A. 14. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Arm. Vulg. Andr. Areth. (s) ἠνοίχθη A. 7. 29. al. 3. Erasm. Ed. Areth. (t) = Arm. (u) ἡ ζωὴ 7. || + *uniuscujusque*,

νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων [x] ἐν τοῖς βιβλίοις", κατὰ
13 τὰ ἔργα αὐτῶν. Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς [y] νεκροὺς
τοὺς ἐν αὐτῇ", [z] καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης [a] ἔδωκαν" τοὺς
[b] νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς"· καὶ ἐκρίθησαν [c] ἕκαστος" κατὰ τὰ
14 ἔργα [d] αὐτῶν". Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθη-
σαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· [e] οὗτος" [f] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος
15 ἐστιν * [g] + ἡ λίμνη τοῦ πυρός". Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν
[h] ∞ τῇ βίβλῳ" [i] τῆς ζωῆς" γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς
τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν ϗ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶ-
τος οὐρανὸς ϗ ἡ [k] πρώτη" γῆ [l] ἀπῆλθον", ϗ [m] ἡ θάλασσα

---

[y] ἐν αὐτῇ νεκρούς. [b] ἐν αὐτοῖς νεκρούς.
[f] ∞ ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος. [h] ∞ τῷ βιβλίῳ.
[l] παρῆλθε.

Prim. Aug. Auctor de prom. (x) = Arm. (y) A. 7. 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Vulg. Areth. Iren. Ambr. item Primas. et Aug. νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς 38. Erasm. Vulg. ms. νεκροὺς αὐτῆς Arm. Vulg. ms. Tychon. (z) ϗ ὁ θάν. . . . ἔργα αὐτῶν = 40. καὶ ὁ θάν. . . . ἐν αὐτοῖς = 38. (a) = Arm. ἔδωκε A. Mt. l. (b) A. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 8. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Andr. 2. Areth. Iren. Primas. Ambr. Aug. ἑαυτῶν νεκροὺς 37. Compl. Arm. Vulg. ms. Tychon. *mortuos suos, qui in ipsis erant,* Vulg. ed. ἑαυτοῦ νεκροὺς 7. (c) = Slav. ed. non ms. (d) αὐτοῦ 7. 14. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 5. Mt. k. r. Andr. 2. (e) αὐτός ἐστιν ὁ δεύτερος θάνατος = 18. 41. 42. Copt. Slav. 3. Primas. Auctor de prom. (Fortasse saltus a πυρὸς ad πυρὸς.) (f) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἐστιν A. 14. 16. 32. 33. (c. 35.) al. 7. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. tol. Vulg. ms. Areth. ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος 9. 10. 13. 37. Mt. o. Compl. Ar. pol. Slav. 4. 10. Vulg. ὁ δεύτερος θάνατος ἐστιν 38. ὁ δεύτερος ἐστιν (absque θάνατος) 29. 30. (g) + A. 7. 9. 14. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 37. 38. 40. 44. al. 9. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 4. 10. Vulg. ms. tol. lips. 4. 5. (non Erp. Arm. Confer etiam not. e.) Hippol. Andr. Areth. Iren. Fulg. Ansb. Joachim. (h) 9. 14. 16. 29. 33. (c. 35.) al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (i) = 35. (k) = 29. Arm. Slav. 3. (non 4.) Iren. Aug. Primas. Tychon. Post γῆ pon. Slav. ed. (l) 9. 29. 30. 32. 33. 38. al. 9. Mt. l. p. r. (item ἀπῆλθαν A.) Ed. Areth. Iren. Tert. Tych. *recesserunt,* Prim. Aug. ἀπῆλθε 2. 4. 11. ap. Mill. 35. Mt. k. Syr. Copt. Æth. Vulg. (m) τὴν θάλασσαν οὐκ εἶδον. A. || ἐστιν] ἔσται Slav. 3. 4.

οὐκ ἔστιν" ἔτι. Καὶ ⁿ † ᵒ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον" 2
καταβαίνουσαν ᵖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ *, ἀπὸ τοῦ θεοῦ" ἡτοιμασμένην
ὡς νύμφην ᑫ κεκοσμημένην" τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Καὶ ἤκουσα 3
φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ʳ οὐρανοῦ", λεγούσης· ἰδού, ἡ
σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ'
αὐτῶν, ˢ ϗ αὐτοὶ ᵗ λαὸς" ᵘ αὐτοῦ" ἔσονται, ϗ αὐτὸς ὁ θεὸς
ˣ μετ' αὐτῶν ἔσται", ʸ = θεὸς αὐτῶν". Καὶ ᶻ ἐξαλείψει ᵃ † ᵇ πᾶν 4
δάκρυον ᶜ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν", ᵈ ϗ ὁ θάνατος οὐκ
ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ ᵉ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται

ⁿ † ἐγὼ ἰωάννης. ᵒ εἶδον τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, ἱερουσαλὴμ καινήν. ᵖ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ᵗ ∾ λαοί. ˣ ἔσται μετ' αὐτῶν. ᵃ † ὁ θεός.

(n) = AB. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 16. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. (ed. habet rec. in marg.) Slav. ms. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Iren. Aug. Prim. Tych. Alii. (o) AB. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Arm. (ed. habet rec. in marg.) Slav. 4. 10. tol. Vulg. ms. Andr. Areth. Latini. || ἁγίαν] *magnam*, Primas. Aug. (p) AB. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 7. pluresque. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. 2. Areth. Prim. Tych. Aug. || ἀπὸ τοῦ θεοῦ = 41. Iren. (q) = Mt. k. || ϗ κεκοσμημένην ὡς νύμφην Arm. (r) θρόνου A. 18. Arm. ed. in marg. Vulg. Iren. Ambr. Aug. Sed non Primas. Tych. Cassiod. (s) ϗ αὐτοὶ .. θεὸς αὐτῶν] θεὸς ὢν αὐτῶν 12. (t) 7. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Vulg. Andr. 2. Areth. Aug. Ambr. Prim. Tych. (non Iren.) (u) αὐτῷ Arm. (x) A B. 16. 29. 30. 35. 38. al. 6. pluresve. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Vulg. Areth. Iren. Ambr. || + *in terris*, Vigil. taps. || ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται = Arm. (y) = 7. 8. 16. 29. 30. 35. 38. al. 11. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Erp. Copt. Slav. 4. Andr. 2. Areth. Primas. Ambr. Aug. semel. (non Iren. Tych.) αὐτῶν θεὸς A. Vulg. θεὸς ὢν αὐτῶν 12. (z) ἐκλείψει 4. Syr. Areth. (a) = B. 7. 9. 12. 13. (16) 29. 30. 32. 35. 38. al. 15. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Iren. gr. et lat. Andr. 1. Ambr. sæpe. (non Prim. Tych. Aug.) *Dominus*, lips. 6. (b) + ἀπ' αὐτῶν B. 2. 9. 13. 26. 29. 30. 35. 40. 41. 42. Mt. p. r. (c) = 40. 41. (d) ϗ ὁ θάνατος . . . ἀπῆλθεν = 12. οὔτε πένθος . . . . ἔτι = 35. (e) + οὔτε νὺξ Arm.

5 ἔτι· [f] ὅτι" τὰ πρῶτα [g] ἀπῆλθον". Καὶ εἶπεν [h] ὁ καθή-
μενος ἐπὶ [i] τῷ θρόνῳ"· ἰδοὺ, [k] καινὰ πάντα ποιῶ". [l] καὶ
λέγει [m] = μοι·" [n] γράψον· ὅτι" οὗτοι οἱ λόγοι
6 [o] πιστοὶ καὶ ἀληθινοί" [p] εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι· [q] ∾ γέγονε. ἐγώ
εἰμι τὸ" Α καὶ τὸ Ω, [r] [s] ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος". ἐγὼ
τῷ διψῶντι δώσω [t] + αὐτῷ" ἐκ [u] τῆς πηγῆς" τοῦ ὕδα-
7 τος [x] τῆς ζωῆς" δωρεάν· [y] Ὁ νικῶν [z] ∾ κληρονομήσει"
[a] ταῦτα", καὶ ἔσομαι [b] αὐτῷ θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι

---

[i] τοῦ θρόνου. [o] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ. [q] ∾ γέγοναν· ἐγὼ τὸ. ∾ γέγονα τὸ. [z] ∾ δώσω αὐτῷ. [a] πάντα.

(f) = A. Erasm. Slav. 3. 4. *quæ*, Vulg. ms. (g) ἀπῆλθεν 16. 29. 32. 33. al. 5. Mt. k. l. p. Areth. ‖ + ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Æth. (h) + μοι Slav. 3. 4. 10. Arm. (i) A. 9. 12. 16. 29. 33. al. 11. Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 2. Areth. (k) πάντα καινὰ ποιῶ 16. 30. 32. 33. al. 5. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. καινὰ ποιῶ πάντα A. 35. 37. 38. Mt. o. Compl. Vulg. Primas. Iren. Alii. (l) καὶ . . εἰσι = 12. *et dicit Dominus: omnia scribe, quomodo ii sermones etc.* Iren. (m) = AB. 7. 9. 16. 29. 30. al. 4. Mt. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. tol. Vulg. ms. Iren. (Primas. et Tychon. ap. Beng.) (n) = Primas. (o) AB. 16. 29. 30. 35. 38. al. 8. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Areth. Iren. Prim. Tych. (p) + τοῦ θεοῦ B. 7. 9. 16. 29. 30. 35. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Areth. Post εἰσι pon. 32. 33. Ar. pol. (q) Receptam habent (B. 1. 10. 41.) Vulg. Primas. γέγονε· ἐγὼ τὸ Arm. Ar. pol. γέγονε· τὸ 17. si accurate collatus est. *Facta sunt* (γέγοναν) Iren. cujus allegatio hoc ipso verbo finitur. γέγοναν· (γεγόνασι· 38) ἐγώ εἰμι τὸ. A. 38. γέγονα ἐγώ εἰμι τὸ 39. Slav. 10. γέγονα ἐγὼ τὸ 7. 11. 12. 13. 26. 32. 33. (c. 35.) Mt. k. l. Syr. Andr. 1. Areth. γέγονα τὸ 2. 4. 5. 8. 9. 16. 18. 19. 27. 29. 30. 37. 40. 42. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. ἐγώ εἰμι τὸ (absque γέγονε) Copt. Slav. 3. 4. luxov. Tychon. ἐγὼ τὸ Erp. (r) + καὶ 29. 30. al. 3. p. r. (s) = 12. ἀρχὴ καὶ τέλος 32. 37. al. 2. item 46. Mt. l. o. Compl. Areth. (t) + αὐτῷ B. 9. 30. 33. (c. 35.) al. 9. Mt. l. p. r. Areth. (u) = A. Slav. 3. Ante δώσω pon. Slav. 4. (x) = 16. 35. 39. Arab. ζώσης Copt. lips. 5. Primas. (y) Vs. 7 = 12. (z) B. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 13. Mt. l. p. r. Ed. Slav. 4. 10. Areth. Receptam habent A. (7. 9. 17.) 37. 38. 46. Mt. k. o. Compl. Erasm. Verss. Andr. Tert. Cypr. Fulg. Prim. Tych. Cassiod. Utrumque sic conjung. δώσω αὐτῷ ταῦτα, καὶ κληρονομήσει ταῦτα Slav. 3. (a) AB. al. 21. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 3. 4. 10. Vulg. Andr. Areth. Tert. Cypr. Fulg. Prim. Tych. ταῦτα πάντα Arm. (b) ἐγὼ αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι υἱοί. Arm. Andr. 1. Tert. ‖ αὐτῷ] αὐτῶν A. ‖ αὐτὸς] = A.

[c] ὁ" υἱός. [d] Τοῖς δὲ δειλοῖς" καὶ ἀπίστοις, [e] + καὶ ἁμαρτωλοῖς [f] 8
[f] καὶ ἐβδελυγμένοις", καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις, καὶ
[g] φαρμακοῖς" καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς [h] ψευδέ-
σι", τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ
καὶ θείῳ ὅ ἐστιν, [i] ὁ θάνατος ὁ δεύτερος". Καὶ ἦλθεν [k] † [l] εἷς" 9
[m] + ἐκ" τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς [n] ἑπτὰ"
φιάλας [o] τὰς γεμούσας" [p] — τῶν" ἑπτὰ πληγῶν τῶν
ἐσχάτων, [q] καὶ" ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· δεῦρο,
[r] δείξω σοι [s] ∾ τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα."
Καὶ [t] [u] ἀπήνεγκέ" με [x] ἐν πνεύματι" ἐπ' ὄρος μέγα 10

---

[d] Δειλοῖς δὲ. [g] φαρμακεῦσι. [i] δεύτερος θάνατος.
[k] † πρός με. [s] ∾ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. ∾ τὴν γυναῖκα, τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου.

(c) = A. 7. 9. 16. 29. 30. 32. 35. al. 5. Mt. p. (fortasse etiam k. l. o. r.) Compl. Ed. Andr. Areth. (d) AB. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (e) + B. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o** al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Slav. 10. et (omisso καὶ) 4. Andr. 2. Areth. Sed non A. Erp. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. Tert. Fulg. Prim. Tych. (f) = Arm. ‖ = καὶ 12. Andr. 1 Tychon. (g) A. al. 25. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ = Ar. pol. ‖ Idem (synonymo usus vocabulo) repetit post εἰδωλολάτραις Arm. (h) ψεύσταις A. Sed Arethas in comm. ψευδέσιν, ait, οὐ τοῖς ψεύσταις. ‖ + *impiis*, Arm. (i) A. 16. 29. 38. Alii multi. Mt. k. p. r. Compl. Ed. (Syr. Arm. Slav. 3. 4. ed. Vulg.) Alii aliter. (k) = AB. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. Æth. (non Arm.) Slav. 3. (non 4.) Vulg. (non lips. 4) Andr. Areth. Primas. εἷς μὲ 9. (l) = 12. ὁ πρῶτος 35. 38.

(m) + A. 7. 9. 12. 16. 29. 32. 33. 37. al. 10. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Erp. Æth. Slav. ms. et ed. Vulg. Areth. (n) = Slav. 4. Vulg. Tychon. ‖ Primum ἑπτὰ = Ar. pol. (o) γεμούσας 16. 29. 30. 38. al. 3. pluresve. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. ἐχούσας 35. τῶν γεμόντων A. 12. (p) = 29. 30* 32. 33. 38. al. 4. pluresve. Mt. l. p. r. Ed. Areth. (q) = Arm. (r) + καὶ Slav. 4. Vulg. ed. + ἵνα Slav. 4. ant. (s) τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου Vulg. ms. Tychon. semel. τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου demidov. Vulg. ms. Apring. τὴν νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου A. 33. (c. 35.) 38. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Vulg. Cypr. Firmic. Prim. Tych. semel. τὴν νύμφ. καὶ γυν. τ. ἀρνίου Arm. τὴν γυναῖκα (καὶ 13. 32.) τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου 7. 13. 16. 29. 30. 32. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ar. pol. Areth. Cypr. (t) + λαβὼν Arm. (u) ἀπήγαγε Mt. k. (x) = Primas. Cassiod. Ante καὶ ἰδοὺ pon. Arm. *spiritus*, Ambr.

[y] καὶ ὑψηλὸν″, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν [z] † τὴν
ἁγίαν ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν [a] ἐκ″ τοῦ οὐρανοῦ.
11 [b] ∾ ἀπὸ″ τοῦ θεοῦ, ″Εχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ [c].
[d] † ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, [e] ὡς λίθῳ″
12 ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι [f]. [g] ″Εχουσα″ τεῖχος μέγα καὶ
ὑψηλὸν, [h] ἔχουσα″ πυλῶνας δώδεκα, [i] καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶ-
σιν ἀγγέλους δώδεκα″, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα,
[k] ἅ ἐστι″ τῶν δώδεκα φυλῶν [l] τῶν υἱῶν″ ἰσραήλ.
13 [m] Ἀπὸ ἀνατολῶν″, πυλῶνες τρεῖς· [n] + καὶ″ ἀπὸ βορρᾶ, πυ-
λῶνες τρεῖς· [n] + καὶ″ ἀπὸ [o] νότου″, πυλῶνες τρεῖς·
14 [n] + καὶ″ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. Καὶ [p] τὸ″
τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ [q] ἐπ' αὐ-

---

[z] † τὴν μεγάλην. [b] ∾ ἐκ. [d] † καί. [g] ἔχουσάν τε.
[h] ἔχουσαν. [m] ἀπ' ἀνατολῆς. [q] ἐν αὐτοῖς.

(y) = Slav. 4. Cypr. Firmic. Ante μέγα pon. Arm. Non attingit Andr. ‖ καὶ = 12. (z) = AB. 7. 9. 16. 29. 30. 38. al. 12. Mt. k. l. p. r. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Slav. 4 (non 3.) Vulg. Areth. Cypr. Firmic. Prim. Ambr. ‖ μεγάλην καὶ ἁγίαν 12. 17. 32. 33. (c. 35.) Arm. (a) ἀπὸ 11. 32. 33. (c. 35.) Mt. r. (b) ἐκ 9. 11. 16. 29. 32. 38. (c. 35.) al. 9. Mt. l. p. r. Ed. Areth. ‖ ἀπὸ τοῦ θεοῦ = Vulg. ms. Hier. Tychon. Cassiod. (c) + τὴν φωτίζουσαν αὐτὴν 32. (d) = A. 9. 16. 29. 33. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Tychon. Beda. Ansb. Rup. Apring. Joach. καὶ ἐν αὐτῇ φωστὴρ Arm. ὡς φωστὴρ Syr. (e) = 7. 12. 17* 18. 38. Mt. k. Erasm. Andr. 2. Slav. 4. non 3. (f) + καὶ ζῶντι Arm. (g) A. al. 19. Mt. o. al. 4. Erasm. Ed. Andr. (h) Iidem fere, et lips. 5. ἔχον Vulg. Primas. (i) δώδεκα ad δώδεκα = A. Syr. (k) = Primas. Post ἅ ἐστι + (τὰ) ὀνόματα A. 7. 9. 16. 29. 35. 38. al. 12 et Barb. 2. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. Vulg. Areth. ‖ καὶ ὀνόματα ἑκάστων ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένα κατὰ τὰς ιβ. φυλὰς Arm. (l) = 12. 27. Mt. k*. τοῦ 32. Andr. ‖ τῶν = A. 16. 29. 30* 33. (c. 35.) 38. al. 3. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (m) 7. 9. 12. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Areth. (n) + καὶ A. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. pluresque. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 3. Vulg. ed. (non tol. demid. lips. 4.) Areth. Hier. (o) μεσημβρίας Erasm. (p) = Erasm. (q) A. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Vulg. ms. Andr. Areth. Primas. Tychon.

τῶν" [r] ⁜ δώδεκα" ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων [s] τοῦ
ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ [t], εἶχε [u] [x] ⁜ μέτρον" 15
κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς
πυλῶνας [y] αὐτῆς", καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. Καὶ ἡ πό- 16
λις τετράγωνος [z] κεῖται", καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς [a] †,
ὅσον [b] = καὶ" τὸ πλάτος [c]. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν
[d] τῷ καλάμῳ ἐπὶ [e] σταδίους δώδεκα χιλιάδων" [f]. τὸ
μῆκος καὶ τὸ πλάτος [g] καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς" ἴσα ἐστί.
Καὶ [h] ἐμέτρησε" τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαρά- 17
κοντα τεσσάρων [i] πηχῶν, μέτρον" ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν
ἀγγέλου. Καὶ [k] ἦν" ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους [l] αὐ- 18
τῆς", ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν [m] ∞ ὁμοία"
ὑάλῳ καθαρῷ [n]. [o] — Καὶ" οἱ θεμέλιοι [p] τοῦ τείχους" 19

---

[a] † τοσοῦτόν ἐστι. [m] ∞ ὅμοιον.

(r) + δώδεκα s. δεκαδύο A. al. 28. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Arm. Slav. 4. (non 3.) Vulg. Andr. Areth. Sed non lips. 6. Prim. Tych. (s) + *et*, Vulg. ms. Primas. (t) + ἄγγελος Slav. 4. (u) + ἐν ταῖς χερσὶ Slav. 4. item Arm. (x) + A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. 2. Areth. item Primas. (y) = αὐτῆς 12. Slav. 3. ‖ αὐτῆς ad αὐτῆς = B. 7. 9. 16. 29. 30. al. 12. Mt. o. p. r. Compl. Ed. ‖ αὐτῆς posterius] = Slav. 4. Vulg. (z) ἦν Arm. (a) = AB. al. 27. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Andr. Areth. (b) = B. 7. 9. 16. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (c) + καὶ τὸ ὕψος ἴσον Arm. Deinde pergit: καὶ ἦν τὸ μέτρον τοῦ μήκους αὐτῆς ιβ. χιλ. σταδ. καὶ τὸ πλάτος etc. (d) + ἐν 11. 12. 32. Erasm. Ed. Andr. ‖ + *et portas ejus*, lips. 5. (e) σταδίων ιβ. χιλιάδας 35. Primas. item Vulg. σταδίων ιβ. χιλιάδων Erasm. Steph. 3. Ed. Andr. (f) + δώδεκα B. 9. 16. 29. 30. 33. al. 12. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Syr. ‖ + εἰς 18. (g) = 35. Ante τὸ πλάτος pon. Vulg. ed. ‖ αὐτῆς] τῆς πόλεως Slav. 4. (h) = 9. 29. 30. 33. (c. 35.) 38. al. 10. Mt. k. l. p. r. Ed. (i) μέτρον Erp. (144 *staturas hominis*.) Vulg. ms. Primas. in summario libri V. σταδίων, μέτρον Arm. πηχῶν (omisso μέτρον) Slav. 4, non 3. (k) = A. Syr. Æth. (l) = 32. τῆς πόλεως Arm. (m) ὅμοιον A. 9. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. al. 13. Mt. k. l. o. p. Compl. Ed. (Syr.) Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Tychon. (n) + καὶ λευκῷ Arm. (o) = A. 29. 32. 33. 38. al. 9. pluresve. Mt. k. l. p. r. Ed. Slav. 4. Vulg. ms. Areth. Beda. Rup. Joach. (p) = Arm.

τῆς πόλεως [q] παντὶ λίθῳ τιμίῳ [r] κεκοσμημένοι″· [s] ὁ
θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος· ὁ
20 τρίτος, [ss] ∾ χαλκηδών″· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· Ὁ
πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, [t] ∾ σάρδιος″· ὁ ἕβδομος,
χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἔννατος, τοπάζιον·
ὁ δέκατος, [u] χρυσόπρασος″· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ
21 δωδέκατος, [x] ἀμέθυστος″. Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες,
δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν
ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου, καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, [y] χρυ-
22 σίον καθαρὸν ὡς ὕαλος [z] διαυγής″. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν
αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς
23 ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίον. Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ
ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν [a] † * [b] ∾ αὐτῇ·
ἡ γὰρ″ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος
24 αὐτῆς τὸ ἀρνίον. Καὶ [c] περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς″.
καὶ οἱ βασιλεῖς [d] τῆς γῆς″ φέρουσι [e] τὴν″ δόξαν

[ss] ∾ καρχηδών. [t] ∾ σάρδιον. [z] διαφανής. [a] † ἐν.
[b] ∾ αὐτὴ γὰρ ἡ. [c] τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι.

(q) + ὅμοιοι 32. (r) = Arm. Tych. ‖ *Fundamenta autem ex omni lapide pretioso*. Sic, omissis reliquis, Primas. in textu et comm. (s) ὁ θεμέλιος usque ad ἀμέθυστος vs. 20. = 12. (ss) καρχηδὼν 35. χαρκητὸν Copt. (t) A. 9. 16. 29. 33. al. 9. Mt. k. l. p. r. Ed. Areth. (u) χρυσόπασος 29. 30* Mt. p. Alii aliter. (x) ἀμέθυσος 29. 32. 38. al. 7. Mt. k. l. o. Erasm. Andr. Areth. (y) + ὡς Slav. 4, non 3. (z) A. 7. 9. 12. 16. 29. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ = Ar. pol. (a) = AB. al. 21. Mt. k. l. p. r. Erasm. Ed. Areth. Primas. (b) B. 7. 9. 12. 16. 29. al. 11. Mt. k. p. r. item l. Ed. ‖ γὰρ = Slav. 4, non 3. (c) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. ed. qu. et ms. Ar. pol. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. Andr. Areth. Primas. Tych. Haymo. Ansb. Rup. περιπατήσουσιν αὐτῆς Sic 39. Recepta (quæ extat in Syr. ed. qu. et in Erp.) est ex Andreæ scholio. (d) = Mt. l. (e) αὐτῷ 9. 16. 29. 32. 46. al. 11. Mt. l. p. r. Ed. αὐτῶν 30. ‖ φέρουσι . . αὐτήν.] *illustres facti sunt e gloria ejus.* qs. φέρουσι δόξαν ἐκ τῆς τιμῆς αὐτῆς. Arm.

[f] ≐ καὶ τὴν τιμὴν" [g] αὐτῶν" εἰς αὐτήν. Καὶ οἱ πυλῶ- 25
νες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας [h]· (νὺξ γὰρ οὐκ
ἔσται ἐκεῖ·) [i] Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν 26
ἐθνῶν εἰς αὐτήν" [k]. [l] Καὶ" οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν 27
[m] κοινὸν", καὶ [n] ∾ ποιοῦν" βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ
οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. Καὶ 1
ἔδειξέ μοι [o] † ποταμὸν ὕδατος [p] ζωῆς", [q] λαμπρὸν" [r] ὡς
κρύσταλλον", ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ
τοῦ ἀρνίου. [s] Ἐν μέσῳ τῆς [t] πλατείας" αὐτῆς καὶ [u] τοῦ 2
ποταμοῦ ἐντεῦθεν [x] ∾ καὶ ἐντεῦθεν" ξύλον ζωῆς, ποιοῦν
καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα [y] † [z] ∾ ἕκαστον ἀποδιδοῦν"

---

[m] κοινοῦν. [n] ∾ ποιῶν. [o] † καθαρόν. [x] ∾ καὶ ἐκεῖθεν.
[y] † ἕνα. [z] ∾ ἀποδιδοὺς ἕκαστος seu ἕκαστον. ∾ ἀποδιδοὺς ἑκάστῳ.

(f) = A. 10. 11. 17. 18. 38. Mt. k. Erasm. Ed. Erp. Copt. Æth. Andr. Primas. Tych. Ambr. ‖ τὴν bis] = 29. 30. 32. 46. Alii. Mt. l. p. r. Conf. etiam not. anteced. (g) τῶν ἐθνῶν 9. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 46. al. 14. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. ‖ ≐ Slav. 3. (h) + καὶ νυκτὸς Æth. Arm. Pergit Arm: ἀλλ' ἠνεῳγμένοι εἰσιν ἀεὶ· καὶ νὺξ οὐκ ἔσται, omisso ἐκεῖ, quod abest etiam a Slav. 3, et pro quo Areth. in textu habet ἐν αὐτῇ. (i) Vs. 26 = Erasm. Ἀλλὰ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐθν. etc. Arm. (k) + ἵνα εἰσέλθωσι. 9. 19. 29. 30. 32** 38. al. 10. Mt. l. p. r. Ed. Areth. Sed nulla versio, præter Slav. 4. (l) = 12. 13. Vulg. (m) A. 7. 16. 29. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 13. pluresve. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 5. ed. Vulg. Andr. Areth. Iren. Prim. Tych. ‖ *omnis immundus et coinquinatus*, Slav. 4. (n) ποιῶν A. 18. 41. Ed. Arr. (Syr. Vulg. Latini.) ὁ ποιῶν 7. 16. 29. 30. 38. al. 6. Mt. k. p. r. Ed. ‖ = Arm. (o) = AB. 9. 16. 29. 30. 35. al. 12 et Barb. 1. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 10. Vulg. Hilar. Primas. Tych. Ambr. Vigil. Fulg. Cassiod. Post ποταμὸν pon. 26. 32. 33. 38. 46. Mt. l. o. Compl. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Post ζωῆς pon. Gallicanus unus ap. Bentlej. (p) ζῶντος Arm. Vulg. ms. et ed. sixt. Ambr. Alii. ‖ = Tychon. (q) = 40. Arm. Tychon. (r) καὶ κρυστάλλινον Slav. 4. 10. (non 3. 5.) κρυσταλλίζοντα Arm. (s) + καὶ πορεύονται Arm. + *fluentem*, Vigil. taps. (t) πόλεως 4. Mt. l. Utrumque jung. 18. Loco αὐτῆς habet πόλεως Arm. (u) + τοῦ χείλεος Arm. (x) = 12. 35. καὶ ἐκεῖθεν AB. 7. 16. 29. 33. 38. al. 15. Mt. l. p. r. Ed. Syr. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Arm. Areth. Hilar. ‖ *ex utraque parte*, Latini fere, item Arr. (y) = A. 7. 12. 16. 29. 33. 35. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. ms. et ed. (z) ἀποδιδοῦν] ἀποδιδοὺς B. 9. 16. 35. 38. al. 13. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. ἀποδιδόντα 29.

τὸν καρπὸν αὐτοῦ· [a] καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου [b] εἰς θε-
3 ραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ πᾶν [c] κατάθεμα″ οὐκ ἔσται
[d] ∾ ἔτι″· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν
αὐτῇ [e] ἔσται″, καὶ οἱ δοῦλοι [f] αὐτοῦ [g] λατρεύσουσιν αὐ-
4 τῷ· Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα
5 αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται
[h] = ἔτι″· καὶ [i] οὐ χρεία″ [k] λύχνου καὶ [l] φωτὸς″ [m] ἡλίου″,
ὅτι κύριος ὁ θεὸς [n] φωτιεῖ″ [o] + ἐπ′″ αὐτούς· καὶ βασιλεύ-
σουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [p]
6 Καὶ [q] ∾ εἶπέ″ μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀλη-

---

[c] καταν άθεμα. [d] ∾ ἐκεῖ. [h] ∾ ἐκεῖ.
[i] χρείαν οὐκ ἔχουσι. ∾ οὐχ ἕξουσι χρείαν. [n] φωτίζει.
[q] ∾ λέγει.

Erasm. Slav. 4. Vulg. ms. Haymo. Ante ἑκαστ. pon. B. al. 16. Mt. k. l. p. r. ‖ ἕκαστον] = 35. ἑκάστῳ B. Slav. 4. ἕκαστος 9. 16. 38. al. 10. Mt. p. ‖ *reddens fructum suum per XII menses et per XII annos*, lips. unus in marg. (a) καὶ τὰ . . ἔσται ἔτι = 12. καὶ τὰ . . ἐθνῶν = Slav. 4. (b) + καταγγέλλεται 11. 32. 33. Ex Andreæ scholio. ‖ ἦν θεραπεία Arm. (c) A. al. 23. et Barb. 1. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 10. Andr. Areth. *deciduum*, Syr. *impurum*, Erp. *maledictum*, Ar. pol. Vulg. Primas. ἀνάθεμα (servato græco verbo) Slav. 3. 4. 5. et ed. (d) ἐκεῖ 7. 9. 32. 33. 38. 46. al. 4. Mt. k. l. o. Compl. Andr. Areth. item Ar. pol. Post θεοῦ pon. ἐκεῖ 26. Utrumque sic: ἐκεῖ οὐκ ἔτι ἦν Arm. (e) = 18. ἦν Arm. *erunt* (præcedente *sedes*,) Vulg. Sed *erit*, Primas. Tych. Apring. Fulg. bis. ‖ + *et non erit annus super servos Dei*, Æth. (f) τοῦ θεοῦ 7. Mt. k. Æth. (g) ἐλάτρευον αὐτῷ. καὶ εἶδον et mox: νὺξ οὐκ ἦν Arm. (h) = 9. 30. 38. al. 7. Mt. p. r. Ed. Auctor de prom. ἔτι A. 2. 19. Ed. Syr. (non Arr.) Vulg. Ambr. Prim. Tych. (i) 7. 9. 16. 38. al. 11. Mt. p. r. item (οὐ χρείαν) 30. Ed. Slav. 10. item (οὐ χρεία ἦν) Slav. 4. οὐχ ἕξουσι χρείαν A. Syr. Arr. Copt. Vulg. Andr. ap. Bentlej. et Wetst. Palamas. (k) + φωτὸς A. 18. Mt. k. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Slav. 3. 5. ed. Vulg. Andr. 1. et Andr. ap. Bentl. Palamas. Ambr. semel. Primas. Tych. Post λύχνου pon. 38. ‖ λύχνου καὶ = 35. (l) φῶς A. 11. 12. 32. Mt. l. ‖ = lips. 5. (m) = 7. 9. 16. 30. al. 9. Mt. p. r. Ed. Ar. pol. Slav. 4. 10. ‖ Legendum videtur vel: φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, vel: λύχνου καὶ φωτός. (n) 7. 16. 30. 35. 38. al. 12. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Slav. 4. 10. Vulg. ed. φωτίσει A. 12. 42. Palamas. (o) + A. Ed. Palamas. Iren. Ambr. semel. Primas. Tych. (p) + ἀμήν. Slav. 3. 5, non 4. 10. Ambr. (q) λέγει. 7. 9. 16. 30. 38. al. 11. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed.

θινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν [r] πνευμάτων τῶν" προφητῶν
ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ [s] δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐ-
τοῦ", ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. [t] + Καὶ" ἰδοὺ, [u] ἔρχομαι 7
ταχύ"· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους [x] τῆς προφητεί-
ας" [y] τοῦ βιβλίου τούτου". Καὶ ἐγὼ ἰωάννης, ὁ [z] ἀκούων 8
καὶ βλέπων ταῦτα"· καὶ ὅτε ἤκουσα [a] ∾ καὶ ἔβλεψα",
[b] ∾ ἔπεσον" προσκυνῆσαι [c] ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ
ἀγγέλου" τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. Καὶ λέγει μοι· 9
ὅρα μή [d]· σύνδουλός σου [e] † εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου
[f] τῶν προφητῶν", [g] καὶ" τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ
βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. [h] Καὶ λέγει 10
μοι"· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους [i] τῆς προφητείας"
τοῦ βιβλίου τούτου· [k] ὁ καιρὸς" ἐγγύς ἐστιν. Ὁ ἀδικῶν 11

---

[r] ἁγίων. [z] βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων.
[a] ∾ καὶ ὅτε εἶδον. [b] ∾ ἔπεσα. [e] † γάρ.
[k] ὅτι ὁ καιρὸς. ∾ ὁ καιρὸς γάρ.

(r) AB. 7. 9. 16. 30. 32. 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Æth. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Vulg. Andr. in comm. Areth. Prim. πνευμάτων τῶν ἁγίων Copt. κύριος ὁ τῶν πνευμάτων θεὸς τῶν ἁγίων 35. *Spiritus*, lips. 5. *et Spiritus*, Vigil. taps. (s) = 30* al. 6. Mt. p. r. (t) + A. 7. 9. 16. 30. 32. 35. al. 9. et Barb. 1. Mt. k. p. r. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. Vulg. ed. Andr. 1. Areth. (u) ἔρχεται ἐν τάχει 12. ‖ + ὡς κλέπτης Æth. (x) = Slav. 4. Vulg. ms. (y) ταύτης Syr. polygl. Arm. Ambr. (z) A. 12. 16. 30. 35. 38. al. 9. Mt. k. o. p. item r. Compl. Ed. Syr. Vulg. item Arm. Andr. 2. Prim. Cassiod. βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα 32. 33. Mt. l. Slav. 3. 4. Dionys. Andr. 1. Areth. (a) καὶ ἔβλεπον A. Ed. καὶ εἶδον 16. 35. 38. καὶ ὅτε εἶδον B. 7. 9. 30. al. 9. Mt. k. p. r. Ed. (b) ἔπεσα 16. 30. 35. 38. pluresve. Erasm. Steph. 3. Ed. (c) τῷ ἀγγέλῳ Arm. πρὸ ποδῶν τοῦ ἀγγέλου A. Ed. (d) + ποιήσῃς 32. Arr. Vulg. Prim. Aug. + προσκυνήσῃς μοι Æth. item Arm. Conf. not. ad cap. 19, 10. (e) = A. 7. 9. 12. 30* 32. 33. (c. 35.) 38. 46. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Slav. 3. 4. demidov. Vulg. ms. Athan. Andr. Areth. Cypr. Beda. Joach. (f) = Erasm. Arm. Sed hic cum 32. Vulg. ed. Prim. post λόγους + τῆς προφητείας. (g) = 12. 32* al. 5. Mt. k. l. o. Compl. Slav. 3. 4. Andr. 2. Areth. Primas. (h) = 10. καὶ Æth. ‖ + πάλιν Arm. (i) = 30. lips. 4. τοὺς προφητικοὺς Arm. (k) 4. 16. 27. 39. Mt. l. Slav. 3. Areth. ὁ καιρὸς γὰρ A. al. 14. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Copt. Slav. 4. Vulg. ὁ γὰρ καιρὸς 18. 40. Andr. 1.

ἀδικησάτω [l] ἔτι", [m] καὶ ὁ [n] ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω" ἔτι, [o] καὶ ὁ
δίκαιος [p] δικαιοσύνην ποιησάτω" ἔτι, [q] καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω
12 ἔτι". [r] † Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχὺ, καὶ ὁ [s] μισθός" μου
μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ
13 [t] — ἔσται". Ἐγὼ [u] † τὸ Α καὶ τὸ Ω, [x] ὁ πρῶτος καὶ ὁ
14 ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Μακάριοι οἱ [y] ∾ ποιοῦντες τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ", ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύ-
λον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πό-
15 λιν. [z] Ἔξω [a] † οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ [b] καὶ οἱ πόρ-

---

[n] ῥυπῶν ῥυπωσάτω. [p] δικαιωθήτω. [r] † Καὶ.
[u] † εἰμι. [x] ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.
[y] ∾ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν. [a] † δὲ.

(l) ἔτι quater = Arm. (m) καὶ ὁ ῥ. ῥ. ἔτι = A. 20. 21. 33. (c. 35.) (n) 7. 9. 12. 16. 30. 38. al. 14. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω 18* 32. Orig. bis. ‖ + καὶ ὁ καθαρὸς καθαρισθήτω ἔτι Orig. (o) καὶ ὁ δίκ. . . ἁγιασθήτω ἔτι = Andr. 1. (p) A. 7. 9. 12. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 46. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Ar. pol. Copt. Slav. 3. 4. ed. tol. demid. lips. 5. Vulg. ms. Andr. Areth. Cypr. bis. Fulgent. Prim. Tych. Anselm. Ansb. Rup. Joach. *justior fiat*, Aug. ter. *fiat justus*, Erp. *justificetur*, Vulg. ed. ‖ + *qui injustus est, injusta faciat adhuc*, Tych. Sic etiam alia translatio ap. Primas. pro ὁ ῥυπαρὸς etc. Sed respondet id fortasse τῷ· ὁ ἀδικῶν etc. ‖ Tacent 36. 37. Æth. Arm. (q) = 37. Ar. pol. (r) = A. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. 4 (non 3.) Vulg. Andr. 1. Areth. Cypr. Prim. Tych. (s) θυμὸς 30. (t) = 39. Transpon. alii. ἐστιν A. 21. 38. Ed. Syr. ‖ ὡς τὸ etc.] *opera sua*, Arm. *secundum opera sua*, Vulg. Cypr. Prim. Tych. (u) = A. al. 18. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Slav. 4. (non 3.) Vulg. ms. Ath. Andr. Areth. Cypr. ms. Primas. Habet Orig. bis. (x) hoc ordine, additoque ὁ et τὸ, A. al. 16. Mt. k. p. r. Ed. Syr. Ar. pol. Æth. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. Orig. semel. Athan. Cypr. Prim. Tych. Fulg. Cassiod. ‖ ὁ bis = A. 7. 9. al. 3. ‖ ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος = Copt. Vulg. ms. (y) A. 7. item, sed πλυνοῦντες, 38. Ed. Æth. Arm. ed. in marg. (τηροῦντες in textu.) Vulg. Primas. in comm. (nam textus hiat.) Fulg. item, sed πλατύνοντες, Athan. Præterea + *in sanguine agni*, Vulg. ed. Arm. ed. in m. Rec. habent Tert. Cypr. Tych. ‖ αὐτοῦ] ἐμοῦ Andr. 2. Areth. ap. Bentlej. ‖ *qui conscientias suas bonis actibus mundaverunt*, Cassiod. (z) ἐξῆλθεν Arm. (a) = A. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Æth. Slav. 4. Vulg. Hippol. Ath. Andr. Areth. Cypr. Tychon. (habent lips. 5. Prim. Fulg.) καὶ ἔξω Ar. pol. Slav. 3. tol. (b) καὶ αἱ πόρναι 12. ‖ = Arm. Alii transp. ‖ οἱ = Erasm. Hippol. Andr. 1*

νοι″ καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ [c] πᾶς = ὁ:
φιλῶν καὶ ποιῶν″ ψεῦδος. Ἐγὼ ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν 16
ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα [d] — ἐπὶ″ ταῖς
ἐκκλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα [e] καὶ τὸ γένος [f] † δαβὶδ,
[g] ὁ ἀστὴρ [h] ὁ λαμπρὸς [i] ὁ πρωϊνός″· Καὶ [k] τὸ πνεῦμα″ καὶ 17
ἡ νύμφη [l] λέγουσιν″· [m] ἔρχου″· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω·
[m] ἔρχου″· καὶ ὁ διψῶν [n] ἐρχέσθω″, [o] † ὁ θέλων [p] λαβέτω″ ὕδωρ
ζωῆς δωρεάν.[q]

[r] Μαρτυρῶ ἐγὼ″ παντὶ [s] ⁜ τῷ″ ἀκούοντι τοὺς λόγους 18

---

[f] † τοῦ. [i] καὶ ὀρθρινός. [m] ἐλθέ.
[n] ἐλθέτω. [o] † καί. [p] λαμβανέτω τὸ.
[r] Συμμαρτυροῦμαι γὰρ.

(c) οἱ ποιοῦντες τὸ 18. Copt. ‖ καὶ ποιῶν = Arm. Slav. 4. Ante φιλῶν pon. 11. 32. 33. (c. 35.) Mt. l. Slav. 4. (non 10.) Hippol. Ath. Areth. ‖ ὁ = A. al. 10. Mt. o. p. r. Compl. Ed. Hippol. Ath. (d) = 4. 11. 12. Mt. k. l. Erasm. Ed. Arm. Slav. 3. (non 4.) Andr. 2. Areth. item (vobis septem ecclesiis) Primas. ἐν A. 18. 21. 38. Ed. Slav. ed. Vulg. Athan. Andr. 1. (e) + τοῦ ἰεσσαὶ Slav. 4. = εἰμι ἐκ τῆς ῥίζης καὶ ἐκ τοῦ γένους Arm. (f) = A. multi alii. Mt. o. al. 4. Ed. Ath. Andr. Areth. ‖ τοῦ δαβὶδ post ῥίζα pon. Slav. 10. (g) + καὶ ὁ λόγος 32. + καὶ 7. 35. Mt. o. Arm. Arr. Andr. + ὡς Syr. (h) ὁ λαμπρὸς (καὶ A. Vulg.) ὁ πρωϊνὸς A. 7. 9. 16. 30. 38. 46. al. 14. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Copt. Æth. Slav. 4. 10. et ant. in ora. Vulg. Ath. Andr. Prim. Tych. Vigil. ὁ πρωϊνὸς ὁ λαμπρὸς 4. 32. 33. 40. Mt. l. Ar. pol. Slav. 3. 11. Areth. ὁ λαμπρὸς = 35. Erp. matutina et lucifer, Slav. ed. ‖ + sponsus et sponsa, Tychon. in regul. sed non in comm. Conf. not. k. (i) Vid. not. præced. (k) sponsus, lips. 5. 6. Vulg. ms. + et sponsus, lips. 4. + et sponsus, qui futurus sum, Arm. (l) λέγουσι 35* ut videtur. (Æth.) Vulg. ms. Athan. Andr. 1. in comm. ut videtur. ‖ + σοι Slav. 3. 4. (m et n) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ath. Andr. Areth. ‖ ἐρχέσθω] + πρός με Slav. 3. (o) = A. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Copt. Æth. Slav. 3. 4. tol. Vulg. ms. Ath. Andr. Areth. Tychon. Haymo. Habent 33. 38. 46. etc. Syr. Arr. Arm. (p) A. 7. 9. 12. ap. Wetst. 30. 32. (non 33.) 35. 38. 46. al. 12. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Ath. Andr. Areth. (q) Vs. 18. 19. = 12. Vs. 18. ad fin. = tol. Vulg. ms. (r) AB. al. 23. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Syr. Arr. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. Vulg. ms. Andr. Prim. (qui cum demid. post ego addit Joannes.) Tych. Beda. Joach. μαρτύρομαι ἐγὼ 11. Mt. l. Areth. μαρτύρομαι γὰρ 33. c. 35. (s) AB. 7. 9. 11. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 4. pluresve Mt. k. l. p. r. Ed. Andr. 1. Areth.

[t] [u] τῆς προφητείας" τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις [x] ἐπιθῇ"
[y] ἐπ' αὐτά", [z] ἐπιθήσει" ὁ Θεὸς [a] ἐπ' αὐτὸν" τὰς [b] πληγὰς
19 τὰς γεγραμμένας ἐν [c] ⁜ τῷ" βιβλίῳ τούτῳ. Καὶ ἐάν
τις [d] ἀφέλῃ" ἀπὸ τῶν λόγων [e] τοῦ βιβλίου" τῆς προφητείας
ταύτης, [f] ἀφελεῖ" ὁ Θεὸς [g] τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ [h] τοῦ ξύλου"
τῆς ζωῆς, καὶ [i] ἐκ" τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, [k] † [l] τῶν
20 γεγραμμένων" ἐν [m] ⁜ τῷ" βιβλίῳ τούτῳ. [n] Λέγει ὁ
μαρτυρῶν ταῦτα· [o] ναὶ" [p] ἔρχομαι" ταχύ. ἀμὴν,

---

[x] ἐπιτιθῇ. [y] πρὸς ταῦτα. [d] ἀφαιρῇ. [e] βίβλου.
[f] ἀφαιρήσει. [h] βίβλου. [k] † καί.

(t) + τούτους Slav. 4. (u) = Ar. pol. Æth. ‖ Mox τοῦ βιβλίου = 2. 4. 16. (x) A. al. 26. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. 2. Areth. (y) Iidem fere. ἐπ' αὐτῷ 30. ἐπὶ ταῦτα Slav. 10. ἐπὶ ταῦτα καὶ Slav. 4. ‖ = Tychon. (z) ἐπιθήσαι 9. 16. al. 7. Mt. o. p. item r. Compl. Ed. ἐπιθήσοι Mt. k. ἐπιθήσεται 35. 38. ἐπιθῇ Andr. 2. (a) = A* Ante ὁ Θεὸς pon. 32. 33. 37. Mt. l. o. Compl. Areth. Ambr. ἐπ' αὐτῷ A** 11** (b) + ἑπτὰ 32. 33. al. 3. Mt. l. o. Compl. Ed. Arm. Slav. 3. (non 4. 10.) Andr. Areth. in textu. (c) + A. cæterique. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (d) A. al. 24. Mt. l. o. p. r. Compl. Ed. Andr. Areth. ἀφιλεῖται B. Alii aliter. (e) AB. al. 20. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. ‖ = Ambr. Tychon. ‖ (τῶν) τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου (τούτου) Arm. Slav. 3. 4. 10. ant. lips. 4. ‖ τῆς προφητείας = Æth. (f) AB. 7. 30. 32. 33. (c. 35.) al. 4. Mt. l. Ed. Andr. l. Areth. ἀφίλαι 38. al. 9. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Andr. 2. ἀφίλαι 9. 16. al. 2. ἀφίλῃ 26. 29. ‖ + *et diminuet*, Arm. (g) *nomen ejus ex libro vitæ*, Arr. (h) AB. al. 24. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. (non Arr.) Copt. ap. La Croze. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. 11. demidov. lips. 6. Vulg. ms. Andr. l. Areth. Tych. Sed *de libro*, Ambr. Primas. (i) = A. 10. 38. Erasm. Ed. (k) A. al. 22. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Erp. Copt. Æth. Arm. Slav. 3. 4. 10. Andr. Areth. (l) τῆς γεγραμμένης Slav. 3. 4. 10. (m) + A. cæterique. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Andr. Areth. (n) + *et is, cui oculi duo, videat; et is, cui aures duæ, audiat*, Ar. pol. (o) = Arm. Prim. ὅτι 41. ναί· ἀμήν. demid. Sic etiam 44, omissa reliqua libri parte. (p) ἔρχου Vulg. ms. Andr. l. in textu ἔσται καὶ ἐλεύσεται Erp.

* q † ἔρχου, κύριε ἰησοῦ r. s Ἡ χάρις τοῦ κυρίου 21
t † ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων u τῶν ἁγίων". x †

---

q † ναί. t † ἡμῶν. u ὑμῶν. x Ἀμήν.

(q) = AB. 12. 29. 32. 33. Alii. Mt. l. Ed. Syr. Arr. Copt. Arm. Slav. ms. (non 10.) Vulg. Andr. ap. Bentlej. Areth. (r) + χριστὲ 32. 38. al. 4. Mt. l. Erp. Copt. Arm. Slav. 3. 4. Andr. Areth. Primas. (s) Vs. 21. = Primas. (t) = AB. al. 16. Mt. k. o. p. r. Compl. Ed. Ar. pol. Æth. Slav. 4. 10. (non 3. 5.) Vulg. ms. Andr. l. Areth. ‖ ἡ χάρις τοῦ χριστοῦ μετὰ A. 12. 20. 32. Mt. l. Areth. ἡ χάρις τοῦ κυρίου μετὰ Ar. pol. (u) = A. Ed. Vulg. ms. τῶν ἁγίων B. 7. 9. 12. 16. 30. 32. 33. (c. 35.) 38. al. 17. Mt. o. al. 4. Compl. Ed. Syr. Copt. Arm. Slav. 3. 4. 5. 10. Vulg. ms. Andr. Areth. (x) = A. Ed. Vulg. ms. Andr. l. Areth. in comm. ‖ Hypographæ: ἀποκάλυψις ἰωαννοῦ A. τέλος τῆς ἀποκαλύψεως Codd. Compl. *Explicit liber apocalipsis sancti Johannis apostoli.* lips. 5. λόγοι κδ. κεφάλαια οβ. Andr. κεφάλαια οβ. Areth. *Capp. XXXIV*, Cassiod. *Versus MDCCC*, Cod. lat.

APPENDIX.

DIATRIBE

IN LOCUM 1 JOANN. V. 7, 8.

Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ] τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.

QUÆ uncis inclusimus, spuria sunt, ideoque e sacro contextu eliminanda. Nam absunt a CODICIBVS græcis AB. (C hiat a cap. 4, 3. ad 3 Ioann. 3. DEF. vero non continent epistolas catholicas.) G. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. (Stephani ια, qui ubinam hodie lateat, ignoratur.) 9. (Stephani ιγ. nunc in biblioth. publ. Cantabr. Kk. 6. 41.) 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. (extat comma nostrum in 34, britannico illo s. Montfortiano s. Dublinensi, de quo postea.) 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. (44. indicat codices Vallæ, de quibus infra.) 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. (53 mutilus est hoc loco.) 54. (55 continet solam Judæ epistolam.) 56. 57. (58 est idem ille codex, qui antea sub numero 22 excitatus fuit. Wetstenius enim hunc librum in prolegomenis suis duabus siglis diversis insignivit eundemque bis numeravit; quem errorem ipse agnovit in tabula generali, omnium codicum nomina simul exhibente, prolegomenis adjuncta.) 59. 60. 61. 62. 63. (In priore nostra editione numerus 63 notabat codicem harlej. 5552, quem nunc, quia in epistolis catholicis collatus nondum est, prorsus omisimus. Tenendum vero est, hunc quoque harlejanum omittere versum

nostrum septimum, teste clar. Porson *in letters to Mr. Travis*, pag. 131.) 64. (In priore editione hoc numero insignitus fuerat codex Parisiensis S. Genovevæ, qui quoniam nil aliud est quam editionis erasmicæ primæ apographum, in censum venire haud meretur, licet cum illa editione dictum nostrum omittat. In hac editione nostra secunda numeros 63 et 64 attribuimus duobus codicibus Cæsareis vindobonensibus, in catalogo codicum, præfationi hujus voluminis subjecto, nominatim laudatis.) 65. 66. 67. 68. 69. (70 cursim tantum in his libris a Birchio inspectus, non citatur ad h. l.) 71. 72. 73. (74 Acta tantum continet.) 75. 76. 77. (cf. Birchii prolegom.) 78. 79. 80. (81 cursim tantum inspectus non citatur ad h. l.) (82. a cl. Engelbretho collatus, nec, ad h. l. nec, quantum observare potui, alibi in epistolis cathol. a Birchio laudatur.) 83. (habet tres testes cœlestes in *margine* manu *recenti* adjectos.) 84. (85 non continet epistolas cathol.) 86. 87. 88. 89. (e codicibus 84. 87. 88 et 89 decerptas lectiones complexus est Wetstenius sub numero 56 supra excitato.) (90 e catholicis tantum Iacobi epistolam continet.) (91. cursim inspectus, non excitatur ad h. l.) 92. 93. 94. 95. (In hoc codice Bessarion, qui olim ejus possessor fuit, sua manu in margine notavit: "ἐν τῷ λατίνῳ· *sicuti tres sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, verbum et spiritus sanctus.*") 96. (in 97 epistolæ cathol. non exstant.) 98. Præterea Birchius ad h. l. laudat tres codices, quorum notitia e prolegomenis peti nequit, scil. Laurentianum Plut. VI. 37. et Venetos duos, 701. (nisi hic est Florentinus S. Marci 701, hoc est noster 91, quem ad h. l. non laudari modo notavimus,) ac 707. Ad hos accedunt ex Birchii in varias lectiones Evangeliorum prolegomenis Codex Messanensis 2 Monasterii S. Basilii, et Codex bibliothecæ Landolinianæ Syracusis. Sequuntur codices a cl. Matthæi collati: a. b. c. d. e. f. g. k. l. m. Cæteri a Matthæio examinati (h. tz. ξ. χ. ψ.) tota illa pericopa, cujus pars versus noster 7 est, carent. Testium versum istum νοθείας accusantium agmen claudant codices, passim a viris doctis, qui hoc saltim loco eos examinarunt, laudati. Nempe apud Simonium Parisini olim Regii 1885 et 2147. ac Colbertini 6123. 4785. 6584. (quem Simonius addit, 871, is est noster 62.) Apud Blanchinium codices bibliothecæ S. Mariæ in Vallicella 4. et in monasterio S. Mariae Cryptoferratæ 3. Apud Lamium codices Florentini ad minimum 2. (decem Lamius laudat; cum igitur Birchius octo nominatim excitarit, suis numeris 84—91 a nobis supra insignitos, restant saltim 2, fortasse plures etiam; nam Bandinio teste in *omnibus* Florentinis versus 7 desideratur.) Apud

Matthium cod. biblioth. publ. Cantabr. Mm. 6, 9. et Millii Cant. 3. in epistolis nondum collatus. Apud Wetstenium Wakiani 5 et Cæsaris de Missy lectionaria 2. (tertium est nostrum Lect. 5.) Apud Goldhagenium codex Molshemensis; ap. Sinnerum Bernensis; ap. Uffenbachium fragmentum Aymonii; ap. Eduard. Clarke Scorialenses 2; ap. Porsonum codex olim Bentlejanus nunc in Collegio Trinitatis Cantabrigiæ; ap. Caslejum codex biblioth. Reg. Angl. 1. B. 1. nisi hic sit noster cod. 20. Utrum codex Venetus ap. Burnetum diversus sit a Venetis supra num. 93—97 laudatis, nescimus.

Habes hic, si deducendos omnes deducas, codices græcos, nominatim excitatos, 132, quos viri docti examinarunt et dicto nostro carere disertis verbis testati sunt. His porro addendi sunt Barberini (præter C et 73.) 6 et Parisini in bibliotheca quondam regia asservati 8, quorum vero nomina ac numeros ignoramus*). Quin confidenter pronuntiare ausim, in nulla bibliotheca Europæa extare codicem ullum græcum, in quo comma septimum legatur; talis enim si ullibi repertus fuisset, thesaurus tam rarus atque exoptatus dudum in publicam lucem esset productus.

Itaque verba ista ἐν τῷ οὐρανῷ usque ad ἐν τῇ γῇ (inclusive) extant *in græco codice nullo, præter unicum* 34, nunc *Dublinii* servatum, antea Montfortianum, et olim jam *britannici* nomine excitatum ab Erasmo, qui in Apologia ad Stunicam " Repertus est, inquit, apud Anglos græcus codex unus, in quo habetur, quod in vulgatis (etiam in edit. Erasmi 1 et 2) deest. Scriptum est enim hunc ad modum: ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, πατὴρ, λόγος καὶ πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν. καὶ τρεῖς εἰσιν μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, πνεῦμα, ὕδωρ καὶ αἷμα. εἰ τὴν μαρτυρίαν etc. Quanquam haud scio an casu factum sit, ut hoc loco non repetatur, quod est in græcis nostris (etiam in edd. Er. 1 et 2.) καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. *Ex hoc* igitur codice *britannico reposuimus*, quod in nostris (codd. et edd.) *dicebatur* deesse, NE CUI SIT CAUSA CALUMNIANDI; quanquam et hunc suspicor *ad Latinorum codices fuisse castigatum*." Noster codex 34. a.

* Travisius, qui anno 1791 bibliothecæ istius codices inspexit, testatus est in *Letters to Gibbon* ed. 3. p. 397, extitisse illo tempore in hac bibliotheca codices græcos 26, primam Ioannis epistolam continentes; inter hos esse 3 hoc nostro loco mutilatos aut laceros, a reliquis autem 23 comma septimum abesse. Jam cum 15 tantum regios in nostrum catalogum retulerimus, patet, 8 regios addendos adhuc esse iis, quos supra enumeravimus.

Dublinensis, antehac Montfortianus, sic habet: Ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, πατὴρ, λόγος, καὶ πνεῦμα ἍΓΙΟΝ, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσὶν ΟἹ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, πνεῦμα, ὕδωρ καὶ αἷμα. Εἰ τὴν μαρτυρίαν etc. Itaque in excitandis codicis britannici verbis, omittendo et ἅγιον et οἱ, bis lapsus est Erasmus, sive ea memoriter nec denuo inspectis schedulis ex Anglia missis laudaverit, sive negligenter ex istis schedis transcripserit, sive is, qui schedas miserat, in describendis codicis verbis paulo negligentius versatus fuerit. Atqui e duplici hac codicis britannici, *prout* Erasmus eum l. c. laudavit, a Dublinensi differentia, cogi posse putarunt nonnulli, alium esse Britannicum, alium Dublinensem; atque hinc porro evincere studuerunt, *duos* extare aut saltem extitisse codices græcos manu scriptos, in quibus comma septimum legeretur. Sed vani sunt hi patronorum istius commatis conatus. Nam quibus verbis ille versus in codice britannico conceptus fuerit, non tam certo ex apologia ad Stunicam, ubi in transcursu tantum iste codex ejusque textus commemoratur, quam ex editione Erasmica tertia, quæ eodem cum apologia anno prodiit, definiri potest. Erasmus enim, "*ex hoc,* inquit, *codice britannico reposuimus* (in editione tertia) quod in nostris dicebatur deesse." Atqui *tertia* Erasmica in verbis controversis ἐν τῷ οὐρανῷ . . . ἐν τῇ γῇ *a codice Dublinensi* (*eodemque* britannico) *ne unica quidem literula differt.* Quin ad ejusdem codicis fidem *commate* etiam *octavo* Erasmus ter articulum τὸ (in duabus prioribus editionibus recte adpositum) temere delevit, et duabus tantum rebus, servata priorum editionum suarum lectione, a Dublinensi (*seu* britannico) discessit; nempe retinuit καὶ ante ὕδωρ et clausulam καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.—Cæterum Dublinensis codex, utpote seculo demum XV aut XVI scriptus, recentissimus est, ac manifesto e latina vulgata interpolatus. Prodit hoc non solum articulus sexies in nominandis sex testibus perperam neglectus, sed clarius adhuc idem inde patet, quod *unicus* hic codex *cum vulgata* legat vs. 6. ὅτι ὁ χριστός ἐστιν ἀλήθεια, loco ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια, et vs. 20. καὶ ὦμεν (loco ἐσμὲν) ἐν τῷ ἀληθινῷ. *Talis* testis, isque *unicus,* ne minimam quidem auctoritatem habere potest contra *omnium* græcorum codicum fidem.

Provocant quidem ad Berolinensem etiam codicem, vulgo *Ravianum* dictum, in quo comma septimum omnino legitur. Sic enim ille habet: ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ

καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα. Εἰ τὴν μαρτυρίαν etc. Sed quod viri docti dudum viderant, librum hunc apographum esse editionis Complutensis, hujus vitia adeo typographica fideliter repraesentans, id nos ipsi verissimum esse deprehendimus, cum librum illum diligentius tractaremus atque cum bibliis Complutensibus ex parte conferremus. Docuimus autem *Symbolarum* nostrarum *criticarum* Parte I. pag. CLXXXXI. lectiones Rauianas a Complutensibus discrepantes, (tales enim ad occultandam fraudem passim adspersae sunt), haustas esse ex editionis Stephanicae tertiae sive textu sive margine. Idem postea uberius adhuc singulari libello, qui inscribitur: Codicis msti N. T. graeci Rauiani examen, Berolini 1796. demonstravit cl. Pappelbaum, qui *totum* codicem, quod ante ipsum nemo operae pretium duxerat, curatissime examinavit, et improbi laboris fructum reportavit hunc, ut invictis argumentis planissime docere posset, codicis illius *maximam partem* (etiam epistolas catholicas) omnino exscriptam esse ex editione complutensi, admixtis tamen lectionibus non aliunde quam e Stephani textu et margine desumtis, *reliquam* autem *partem* (nimirum inde a Marci 5, 20. usque ad finem Ioannis, et Rom. 1—6. dimid. ac cap. 13—16.) apographum esse editionis Stephani tertiae, passim tamen adspersis hic quoque lectionibus nonnullis partim e margine Stephani, partim ex editione Complutensi compilatis. Quare cum fraus impostoris oppido manifesta sit, Rauianus liber in censum nullo modo venire potest.

Utrum *Laurentius Valla* in graecis suis codicibus, a nobis supra num. 44. indicatis, comma septimum legerit nec ne, disputarunt viri docti. Cum enim saepe dissensum graecorum librorum a latinis notet, hoc autem loco nullius inter utrosque discrepantiae mentionem faciat, collegerunt inde nonnulli, in graecis Vallae codicibus comma 7 aeque extitisse ac in latinis. Verum 1) latini etiam codices praestantiores illud comma omittunt. Tales igitur si habuit Valla, imo si saltem unum alterumve hujus generis librum habuit aut novit, non erat cur graecorum a latinis dissonantiam h. l. urgeret. 2) Multas alias etiam graecorum codicum a latinis discrepantias, utut commemoratione dignas, silentio praeterivit, praesertim in hac epistola, cui parca manu notulas suas adspersit. Sic vs. 6. notare neglexit graecorum πνεῦμα, pro quo latini habent *Christus*, nec vs. 20. ullam notavit codicum differentiam. 3) Gene-

ratim tenendum est, Vallam tum demum ad codicum discrepantias solere animum advertere, ubi ad græcorum librorum fidem Vulgatam latinam corrigi debere, indicare vult. Sed versum 7 ex auctoritate græcorum codicum delere, res periculi plenissima videbatur Vallæ. Hinc prudenter nostrum locum sicco præteriivit pede.

Qui *Robertum Stephanum* in codicibus suis versum 7 invenisse contendunt, falluntur. Etsi enim in margine tertiæ suæ editionis septem tantum e sedecim libris suis excitat, qui aliquid h. l. omittant, et in his nil deesse indicat præter verba ἐν τῷ οὐρανῷ, posito ante ἐν obelo et post οὐρανῷ semicirculo, finium quousque obeli vis extendatur indice: tamen, quicquid contra dixerit Travisius, abunde confutatus a Porsono et Marshio, extra omnem dubitationem positum jam est, 1) Stephanum non habuisse codices epistolarum catholicarum manuscriptos plures quam septem illos δ. ε. ζ. θ. ι. ια. ιγ. cæterasque codicum siglas, si quæ in margine occurrant, (occurrunt vero in tribus Ioanneis epistolis præter septem illas nullæ,) mera esse vitia typographica, in ora Stephanica admodum frequentia; 2) ab hisce septem codicibus non solum verba ἐν τῷ οὐρανῷ, sed etiam sequentia usque ad ἐν τῇ γῇ (inclusive) abesse, ac consequenter semicirculum, in latinis Stephani editionibus 1539 et 1540 recte (i. e. post *in terra*) positum, in græca alieno loco esse insertum; quem errorem alibi etiam Stephani operæ non raro errarunt. Rogo vero Lectores, ut hic conferre non graventur quæ de Stephani codicibus in Prolegomenis hujus editionis meæ parti priori præmissis pag. XVI—XXX disputavi. Quin sphalma in ponendo circello a Stephano operisve ejus commissum vel eo jam manifestissime patet, quod nullus omnino extat codex græcus, qui ἐν τῷ οὐρανῷ omittat, et reliqua retineat. Quis igitur tam erit vecors, ut sophisticis declamationibus persuaderi sibi patiatur, contigisse Stephano tam esse felicem, ut codices SEPTEM in manus ejus pervenirent, quorum similis *ne unicus quidem* in omnibus Europæ bibliothecis reperiri potuit, quamquam anxie quæsitus. Aut proferant dicti illius patroni vel unicum! Aut si hoc se non posse fateri cogantur, doceant saltem, qui fieri potuerit, ut *septem* illi, ad unum omnes perirent intra annum 1550 et 1700, hoc est tempore, quo libri manuscripti græci summo studio undique conquirerentur, magno pretio emerentur, et summa solicitudine in bibliothecis asservarentur. Profecto, si miracula prætexere nolint, e tricis, quas ipsi struxerunt sibi, expedire se

non poterunt. Vix enim comminisci potuissent quidquam tam incredibile, quam est illa de codicibus Stephanicis fabula.

Æque vana sunt dudumque explosa cætera omnia, quæ de codice vaticano aliisque verba controversa exhibentibus manuscriptis libris olim narrari solebant, taliumque commentorum auctores vel mendacii vel erroris convicti sunt. Codex autem Guelpherbytanus a Knittelio primum in publicam lucem protractus, habet quidem in textu versum septimum plane ut in editis libris legitur; sed ab eadem manu adjectas etiam habet versiones latinas Vatabli, Castalionis et Bezæ: unde patet, non ante seculi XVI finem scriptum eum esse.—Verissimum igitur est, NVLLVM CODICEM græcum inveniri adhuc potuisse, qui comma controversum a prima manu exhibeat, præter *unicum* Dublinensem seu Britannicum.

Non legitur in EDITIONIBVS Erasmi prima et secunda, Aldi, Gerbelii, Wolphii Cephalæi, Colinæi, græco anglicana Macii, Harwoodi, Matthæi; in Bowyeriana uncinulis, in Knappiana vero duplicatis uncinis inclusum est, quibus ea notavit Knappius, quæ spuria esse haud dubitabat. Nec habetur in editionibus *versionis Lutheri* quæ ipso vivo prodierunt, imo nec in multis aliis post Lutheri obitum excusis; neque legitur in latina Tigurinorum versione. Extat quidem in germanica eorundem, item in Castellionis ac belgica et vetere anglicana translatione, sed vel uncinulis inclusum vel asteriscis notatum. Primum ediderunt illud comma Complutenses, dein Erasmus in tribus postremis editionibus; ex his propagatum fuit in Stephanicas, hinc in Bezanas, inde in Elzevirianas cæterasque.

Commatis septimi textus *Complutensis* (supra, ubi de apographo ejus Rauiano disseruimus, accurate a nobis exscriptus) non parum differt tam ab Erasmico editionis tertiæ, quam a Stephanico qui postea vulgo fuit receptus; id quod e trium textuum comparatione quilibet facile perspiciet. Unde vero textum suum hauserint Complutenses: utrum ipsi e latinis fecerint græca, an vero græcum sibi procuraverint librum istud comma exhibentem? non satis liquet. Si prius sumas, valde vituperandi sunt, quod græco textui obtruserunt quæ in græcis codicibus non repererant; sin posterius, codex ipsorum Britannicum certe nec ætate neque pondere superabat. Sed occurrunt hic plura, mali ominis plena, quorum unicum duntaxat attingere h. l. lubet. Nempe Stunica, qui ipse operam suam in adornanda editione Complut. commodaverat, quamquam ab

Erasmo, quem ob omissum comma 7 vehementer objurgasset, provocatus, nunquam tamen græcorum codicum a se collegisve adhibitorum auctoritate Erasmum, quod ad hunc locum attinet, impugnare ausus est, sed, Græcorum codices esse corruptos, Latinorum autem libros ipsam veritatem continere prætexens, unice ad sacram latinæ Vulgatæ et Pseudohieronymi anchoram confugit, licet alibi, in ipsa adeo hac Ioannea epistola cap. 3, 16 et 5, 20 Rhodiensem suum codicem crepet. Certe non potuisset non græcos suos libros in auxilium vocare, si tales, testibus cœlestibus superbientes, habuisset vel novisset. *Erasmus* vero, de codice Britannico certior factus et Complutensium exemplo in angustias redactus, tandem in tertia editione adversariorum clamoribus cedendum esse existimavit, *ne cui esset causa calumniandi.*

Omittunt comma 7 VERSIONES Syr. utr. (extat quidem in recentioribus versionis syriacæ Peschito dictæ editionibus; sed Tremellius ipse hunc versum e græco sermone in syriacum convertit et in margine collocavit, unde in aliarum editionum textum irrepsit; nec legitur apud Nestorianos s. Chaldæos nec apud Iacobitas, neque in aliarum orientalium ecclesiarum scriptis. Codex Amstelodam. in cujus *margine* legitur, anno demum 1700 exaratus fuit.) Omittunt Arab. tam polygl. quam Erpen. Copt. Æth. Arm. Sahid. (teste cel. Müntero.) et Slavon. in codd. ms. æque atque in editt. antiquioribus. (In editione slav. mosquensi 1663 primum * apparuit in margine, ac simul in textu ὅτι in καὶ mutatum et ἐν τῇ γῇ additum fuit.) Extat in editionibus versionis teutonicæ ante Lutheri tempora *e Vulgata* latina confectæ, et in versione Neogræca, e vulgaribus libris adornata. Imo extat etiam in editionibus versionis Armenicæ. Sed Sandius vidit apud episcopum ecclesiæ armenicæ Amstelodami codicem armen. 400 annorum, in quo versus septimus non legebatur, uti nec in lectionario armen. bibliothecæ cæsareæ Vindob. 3274 eum invenit Alterus, qui præterea in præf. ad editionem Iliados Homeri vol. 2. p. 85: "Candidus, inquit, profiteor, me in nullo codice ms. græco aut slavonico vs. 7 de tribus testibus in cœlo reperisse. Plur. rev.

* Utor hic verbis celeb. Dobrowskii. Silentio vero præterire nolo, teste Poletika in Michaelis introd. in N. T. edit. 4. p. 515. extare Actuum et Epistolarum editionem 1653 excusam, in qua comma 7 (utrum in textu an in margine, nescio) jam legatur. Cæterum Poletika testatur, in nulla editione illa antiquiore, nec in ullo codice ms. slavon. quotquot viderit, comma illud se reperisse.

bibliothecarius Meghitarensium in insula S. Lazari Venetiis, P. Io. Zohrab. Armenus, mihi affirmavit, se in nullo codice ms. Armeno N. T., quos tamen multos et varios in Conventus bibliotheca habent, versum 7 reperisse." Notum est, Haythonem, minoris Armeniæ regem, ad Latinorum partes transiisse, ac bibliorum ἐκδόσει, quam anno 1295 paravit, latinos adeo Hieronymi prologos omnes, et in his etiam galeatum illum, in armenicum sermonem conversos, adjici curasse. Utrum hic Haytho textum jam interpolaverit, an ab Uscano demum, primo versionis arm. editore, factum hoc sit, nondum liquet. Leguntur quidem commata 7 et 8 aliquoties in Actis a Galano editis Conciliorum Sisensis et Adanensis 1306 et 1307 habitorum. Sed illis locis adeo ἀπροσδιόνυσον est commatis 7 testimonium, ut serioris interpolationis suspicio oriri facile queat. Utut hæc sunt, interpolatio e Vulgata facta se prodit ipsa commate 6. ubi editt. arm. habent *Christus*, lectionarium autem vindob. genuinum *Spiritus* servavit.

PATRES GRÆCI omnes omittunt comma 7, quamvis antecedentia et consequentia excitent, argumenta pro Trinitate et pro divinitate Filii ac Spiritus S. undique corradant multisque valde absurdis utantur, imo versum 8 ad doctrinam de Trinitate vindicandam adhibeant, aut Spiritum S. Deum esse e commatibus antecedentibus vel sequentibus probare satagant. Non legerunt Irenæus, Clemens alex. nec in adumbrationibus latine versis neque in cæteris operibus, Hippolytus contra Noëtum, Dionysius alex. in ep. ad Paul. Samos. Athanasius, Didymus, Basilius, Gregorii Naz. et Nyss., Epiphanius, Cæsarius, Chrysostomus, Proclus, Alexander alex. Cyrillus alex. Synopsis S. S. Expositio fidei cum Iustini Mart. operibus edita, Andreas cæsar. Damascenus, Elias cret. Germanus Constantinop. Œcumenius, Theophylactus, Euthymius zigab.*, Nicetas, Catenæ græcæ sex diversæ ap. Simonium et una ap. Matthæi, Scholia variorum codicum græca. E Patribus græcis nullus omnino locum hunc unquam excitavit, nec mentio

* Legitur quidem in Euthymii, Panoplia Tergobysti græce edita, ubi fol. 112. comm. 6—9 excitantur. Sed cl. Matthæi teste, in tribus Euthymii codicibus Mosquensibus omittitur versus 7, uti etiam in Cyrilli alex. thesauro, (Opp. Vol. 5, Part. 1. p. 363.) unde totum istum locum exscripsit Euthymius, omissus fuerat, et comma 6 junctum erat commatibus 8. 9. Cum tribus illis Mosquensibus codicibus consentiunt etiam duo Anglicani a Porsono examinati, alter Bodlejanus, alter Collegii Trinitatis Cantabrigiæ. Nec latinus Panopliæ interpres versum 7 in suis codicibus invenit.

ejus fit in Actis ullius Concilii sive œcumenici sive provincialis a Græcis celebrati.—Quæ vero Bengelius aliique invenisse sibi visi sunt vestigia loci initio apud Græcos lecti, (quæ rarissima esse ipsi fatentur,) aut spectant ad alios plane Scripturæ locos, aut mysticis versus octavi interpretationibus accensenda procul dubio sunt, aut dogma tantum ecclesiasticum formula usitata et quasi solemni enunciant. Clarissima esse videntur sequentia, e quibus de cæteris judicare licet: *δοῦλοι κυρίων, πατρὸς καὶ υἱοῦ, πνεῦμα καὶ σῶμα· παιδίσκη δὲ κυρίας, τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἡ ψυχή. τὰ δὲ τρία κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστιν· οἱ γὰρ τὸ ἕν εἰσιν.* Hæc in catena in Ps. 122, 2. Origeni tribuuntur.—*Πρὸς δὲ τούτοις πᾶσι* (præter alia argumenta et dicta Trinitatem probantia, magnam partem ineptissime adplicata,) *καὶ ἰωάννης φάσκει· καὶ οἱ τρεῖς τὸ ἕν εἰσιν.* Sic Maximus Confessor, Sec. 7. medio, qui diu Romæ atque in Africa hæsit; aut quisquis auctor sit Disputationis in concilio Nicæno inter Athanasium et Arium. Oudinus Vigilium tapsensem, qui aliquoties, ut postea videbimus, versum 7 excitavit, auctorem esse existimavit; Caveo autem figmentum delirantis monachi ævi sequioris esse videbatur—*καὶ τὰ τρία εἷς θεὸς, τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης,* Andreas eret.—*αὐτὰ τὰ τρία, πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἓν ταῦτα τὰ τρία,* Nomocanon ap. Coteler.—*οἱ ἀπεριέργως πιστεύοντες εἰς θεὸν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα, μίαν οὖσαν θεότητα, τὴν καὶ μόνην προσκυνητικήν . . . ἕκαστον ἐπὶ τῆς τριάδος ἓν ὂν ἐπιγινώσκεται, εἷς πατὴρ, εἷς υἱὸς, ἓν πνεῦμα ἅγιον.* Basil. adv. Eunom. L. 5. p. 306. voluminis 1. edit. Garnerii. — Gregorius naz. et post hunc alii, v. c. Euthymius et (ap. Knittel) Mauropus, seculi XI scriptor *ἀνέκδοτος*, frequentant phrases *ἓν τὰ τρία* et *τὸ ἓν τρία* et *ἐν τρισὶν ἡ θεότης καὶ τὰ τρία ἕν.* Verum non biblicæ, sed ecclesiasticæ ac velut technicæ hæ sunt formulæ, ad dogma catholicum de Trinitate quam fieri posset brevissime exprimendum excogitatæ, et *fortasse* ad analogiam commatis nostri 8 effictae.

Prima quasi stamina versus 7 græci supersunt in vetustis scholiis marginalibus græcorum codicum. In codice nostro 62 scholiastes ad *πνεῦμα* vs. 8 adposuit in margine: *τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ,* ad *ἕν εἰσι* autem: *εἷς θεὸς, μία θεότης,* et vs. 9 ad *μαρτυρία τοῦ θεοῦ* adjecit: *τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.* Similiter in codice paris. quondam regio 2247 ad vs. 8 notatur: *τουτέστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ὁ πατὴρ καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ,* et ad *ἕν εἰσι* adpingitur: *τουτέστι μία θεότης, εἷς θεός.* Cl. Matthæi e codice suo a. hæcce protulit scholia: *καὶ τὸ πνεῦμα* v. 6.] *τὸ πνεῦμα θεός*

εἰπὼν γὰρ τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖν, ἐπήγαγεν· ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστί. Et mox: *ὅτι τρεῖς*]—*οἱ τρεῖς δὲ εἶπεν ἀρσενικῶς, ὅτι σύμβολα ταῦτα τῆς τριάδος κ. τ. ἑ.*

Totum comma 7 in justum ordinem redactum græce comparuit *primum* in græca *versione* Actorum *latinorum* Concilii Lateranensis anno 1215 habiti, his verbis: *ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, λόγος, καὶ πνεῦμα ἅγιον· καὶ τοῦτοι* (l. *οὗτοι*) *οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν. εὐθύς τε προστίθησι* * * * *καθὼς ἐν τισὶ κώδηξιν εὑρίσκεται.* Lacunam versionis explet textus latinus: " Statimque subjungitur: *Et tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis; et tres unum sunt, sicut in codicibus quibusdam invenitur.*" Scilicet non omnes, sed quidam tantum codices *latini* vs. 8 exhibebant verba: *et tres unum sunt.*

Paulo post Concilium illud, Seculo XIV medio, versum 7 omnium *primus excitavit græculus latinizans,* Manuel Calecas, Dominicanorum ordini, ut fertur, adscriptus, et ecclesiam græcam orthodoxam, priscam patrum suorum fidem tuentem, acriter oppugnavit, eique Pontificis Rom. primatum obtrudere, ac decantatum illud *filioque,* Nicæno symbolo a Latinis adjectum, defendere conatus est. Hic talis Pseudogræcus in libro suo *de fide et principiis catholicæ fidei* (in Combefisii auctario bibliothecæ græcorum patrum novissimo, parte 2. pag. 219.) ubi docere vult, Scripturam S. adjungere Patri et Filio Spiritum S. tanquam tertium, hæc habet: *τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.* Omittit ergo *ἐν τῷ οὐρανῷ* et *οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσιν.* Nec fortuito tantum casu hæc neglecta esse puto, quoniam in ea libelli sui parte, in qua ostendere allaborat, *tres esse unum,* de nostro dicto prorsus silet. Itaque monstri aliquid hic subesse, nec dictum illud isto tempore omnibus jam numeris absolutum, sed tantum inchoatum fuisse videtur.

Tandem seculo XV ineunte Iosephus *Bryennius,* monachus græcus, Operum tomo 1 pag. 241 commatis 6 partem et commata 7 et 8 laudavit, sed ita, ut latinæ originis vestigia manifesta allegationi essent impressa: *καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι μαρτυροῦν, ὅτι ὁ χριστός* (ut Vulg. et Dublinensis) *ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα,* omissis (ut in Vulg. et Dublinensi) *καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν.* Protestatur quidem editor Bryennii, Eugenius, Chersonis et Slavinii archiepiscopus, (in epistola subjecta cl. Matthæi præfationi in epist. cathol. pag. LVI.) ita se reperisse in codice

Bryennii, prouti ediderit. At notatu tamen dignum est, a duobus opusculorum Bryennii codicibus mosquensibus a Matthæio examinatis abesse orationem 13, in qua iste locus legitur.

Seculo XVI, cum plures jam extarent Novi Test. editiones, ex his locus noster *recentioribus Græcis* innotuit, et in libros eorum lectionarios s. Apostolos, typis excusos, in versionem Neo-græcam, atque in Confessionem orthodoxæ ecclesiæ orientalis a Petro Mogila Sec. XVII conscriptam insertus fuit.

Quæ omnia cum ita sint, clarissime patet, NVLLVM omnino EXTARE TESTEM vel mediocriter VETVSTVM, cujus auctoritate ac fide vindicari possit commatis 7 authentia, si a versione latina recentiore Patribusque nonnullis latinis discedas. De his igitur dispiciendum jam est.

Major est numerus CODICVM LATINORVM qui versum 7 legunt, numero eorum qui non legunt. E codicibus Lucæ Brugensis circiter 24 quinque tantummodo, e Vindobonensibus Cæsareis 14 nullus, e Dublinensibus 10 unicus a prima manu, e codd. 50 a Porsono inspectis non nisi duo (et ex his unus a prima duntaxat manu,) e Parisinis olim regiis 136 tantum decem omittunt comma septimum. Præterea Bengelius nominavit codices latinos multos, locum partim in textu partim *in margine* exhibentes, et Correctorium Sorbonnicum seculi X. Contra vero Wetstenius recensuit codices latinos 25 omittentes, inter quos est Lectionarium ecclesiæ Gallicanæ vetustissimum a Mabillonio editum. Ad hos accedunt Harlejanus noster 1772, et in Harlejano 7551 exemplaria duo hujus epistolæ, quorum alterum supplet versum 7 in marg. qui defuerat in textu; porro Londinensis Regius 1. E. VIII. a prima manu, Florentini duo ap. Lamium, alii. Si codicibus dictum illud prorsus omittentibus addas eos, in quibus a prima quidem manu defuerat, postea vero insertum fuit, numerus eorum facile ultra 50 aut 60 assurget. Præterire autem hic non possumus sequentes virorum doctorum observationes. 1) Codices latini ante sec. IX scripti versum 7 plane non habent a prima manu; nec habebant codices vulgares eo quo prologus galeatus conscriptus est tempore; neque extitit in latinis antiquis apud Epanorthoten. 2) Reperitur in nonnullis sec. X exaratis; fortasse etiam (a prima manu) in uno et altero sec. IX scripto, si quidem de eorum ætate recte judicarunt, qui eos tractavere. 3) In multis non legitur in textu, sed in margine a manu recentiore; si vero ipsa prima manus in marginem conjecit, colligi inde posse videtur, librarium usum esse exemplari, quod non in

textu sed in ora versum controversum habebat adjectum. 4) In aliis habetur quidem prologus galeatus, qui omissionem infidelibus translatoribus tribuit, et tamen omittitur dictum. 5) Antiquiores fere anteponunt comma octavum septimo. 6) Unus saltem apud Porsonum, versum septimum et ante et post octavum habet. 7) Permulti post testes terrestres omittunt: *et hi tres unum sunt.* 8) Alii non solum legunt: et hi tres unum sunt, sed addunt præterea: *in Christo Jesu.* 9) Alii, (præsertim antiquiores, qui in margine tantum, aut ex emendatione demum habent) aliis utuntur verbis atque formulis, quarum præcipuas vide in notis sub textu, suo loco.

A PATRIBVS LATINIS non citatur, ubi vel maxime ad rem pertineret, atque omnino exspectari posset. Huc pertinent Auctor de bapt. hær. ap. Cypr. Novatianus. Hilar. pictav. Lucif. Ambr. Faustinus presb. Leo M. (qui universum contextum exscribit, sed hunc versum transilit in celebratissima epistola ad Flavianum, in græcum sermonem conversa et in concilio Chalcedon. prælecta.) Auct. de promiss. Hier. Aug. Eucherius in quæst. N. T. Pseudo Athan. in disputat. laodicena contra Arium. Facundus hermian. Iunilius. Cerealis. Rusticus. Epiphan. in cant. Hesych. in Levit. Beda. Gregorius. Boëthius. Philastr. brix. Paschasius. Arnobius junior. Eusebius papa l.

— — Legisse vulgo *creduntur:* Tertullianus c. Prax. 25. *Cæterum de meo sumet, inquit, sicut ipse de Patris. Ita connexus Patris in Filio et Filii in Paracleto, tres efficit cohærentes alterum ex altero:* QVI TRES VNVM SVNT (al. leg. *sint*), *non unus; quomodo dictum est: Ego et Pater unum sumus, ad substantiæ unitatem, non ad numeri singularitatem.* Idem de Pudicit. 21. *Et ecclesia proprie et principaliter ipse est Spiritus, in quo est* TRINITAS VNIVS *divinitatis, Pater et Filius et Spiritus S. Illam ecclesiam congregat quam Dominus in tribus posuit,* etc.

Cyprianus, Tertulliani admirator et imitator, ad Iubajanum: *Si baptizari quis apud hæreticum potuit, utique et .... templum Dei factus est: quæro cujus Dei? Si creatoris; non potuit, qui in eum non credidit: si Christi; non hujus potest fieri templum, qui negat Deum Christum: si Spiritus sancti, cum* TRES VNVM SINT, *quomodo Spiritus placatus esse ei potest, qui aut Patris aut Filii inimicus est?* Idem de ecclesiæ unitate p. 79. edit. 1700: *Dicit Dominus: ego et Pater unum sumus: et iterum* DE *Patre et* FILIO *et*

Spiritu S. scriptum est: ET TRES (*hi tres*, Edd.) VNVM SVNT; *et quisquam credit, hanc unitatem* (ecclesiæ scil.) *de* DIVINA FIRMITATE *venientem, sacramentis* CŒLESTIBVS *cohærentem, scindi in ecclesia posse, et voluntatem collidentium divortio separari?* Cum his locis Cypriani conferendus est Facundus (sec. VI. medio) pro defensione trium capitulorum L. 1. c. 3. DE *Patre Filio et Spiritu S. dicit: Tres sunt qui testimonium dant in terra*, Spiritus, aqua et sanguis, et hi tres unum sunt; in Spiritu significans Patrem ... quod Ioannis apostoli testimonium b. Cyprianus in epistola s. libro quem de Unitate scripsit, de Patre Filio et Spiritu sancto* INTELLIGIT. (Sequuntur verba Cypriani.) Conferri etiam potest de allegorica commatis 8 explicatione ejusdemque ad confirmandum ecclesiasticum dogma de Trinitate accommodatione, præter Eucherium in Quæst. N. T. mox excitandum, Augustinus c. Maximin. cap. 22. *Si ea quæ his* (Spiritu, sanguine et aqua) SIGNIFICATA *sunt, velimus inquirere,* NON ABSURDE OCCURRET *ipsa Trinitas, quæ unus . . . Deus est, P. et F. et Sp. S. de quibus verissime* DICI POTUIT: *Tres sunt testes, et: Tres unum sunt; ut nomine Spiritus accipiamus Patrem .. nomine autem sanguinis filium, et nomine aquæ Spiritum S.* Ex hoc Augustini loco abunde patescit, etiam in libris de Civitate Dei V. 11. (serius quam illi c. Maximin. scriptis) neutiquam eum respexisse ad comma septimum, quod omnino ignorabat, sed ad octavum versum allegorice acceptum, ac fortasse ne ad hunc quidem, sed tantummodo ad solemnem et a catholicis sæpissime frequentatam formulam τὰ τρία ἓν, de qua supra jam monuimus. Sic igitur Augustinus quoque l. c. *Deus summus et verus, cum Verbo suo, et Spiritu Sancto, quæ* TRIA VNVM SVNT. Optime Augustinum illustrat Basilius supra laudatus, et vicissim Basilium Augustinus. Sed redeamus ad Cyprianum et ad Facundi de loco Carthaginiensis præsulis celebratissimo judicium. Huic, qui γνησιότητα commatis 7 defendunt, sententiam Fulgentii, Africani, opponere et inde probare solent, Cyprianum respexisse non ad comma 8 et ejus mysticam expositionem, sed ad comma 7 ipsum. Nempe Fulgentius in Respons. ad Arianos sub finem: *In patre ergo et filio et Spiritu sancto,* inquit, *uni-*

* Verba: *in terra*, parum consentanea explicationi hujus commatis a Facundo adoptatæ, probabiliter e Vulgata recentiore a librario aut ab editore Facundi intrusa fuerunt. Vide notas textui 1 Io. 5. 8 subjectas.

tatem substantiæ accipimus, personas confundere non audemus. Beatus enim Ioannes apostolus testatur dicens: Tres sunt qui testimonium perhibent in cœlo, Pater Verbum et Spiritus; et tres unum sunt. Quod etiam beatissimus Martyr Cyprianus in epist. de unitate eccl. CONFITETVR, *dicens: Qui pacem Christi et concordiam rumpit, adversus Christum facit: qui alibi præter ecclesiam colligit, Christi ecclesiam spargit. Atque ut* VNAM *ecclesiam* VNIVS *Dei esse monstraret, hæc confestim testimonia de scripturis inseruit: Dicit Dominus, Ego et Pater unum sumus; et iterum de Patre Filio et Spiritu S. scriptum est, Et tres unum sunt.* Apparet hinc, Fulgentium, seculi sexti fere medii scriptorem, in codice suo comma 7 reperisse, eamque ob causam suspicari non potuisse, Cypriani illud dictum: *tres,* nempe Pater Filius et Spiritus S. *unum sunt,* niti mystica commatis 8 interpretatione, sed persuasum potius fuisse, a Cypriano jam lectum esse comma 7. Sed ex hac Fulgentii opinione, nullo testimonio aut argumento probabili suffulta, cogi nullo modo potest, quod versus 7 patroni efficere inde cupiunt. Bengelius quidem aliique existimasse videntur, allegoricam ejusmodi versus 7 explicationem a Cypriano exspectari non posse. Qua de re ut Lectores melius judicare possint, adjicere placet verba Cypriani locum istum de unit. eccl. supra laudatum proxime sequentia. "Hoc unitatis sacramentum . . ostenditur, quando in Evangelio tunica Domini I. C. non dividitur omnino nec scinditur, sed sortientibus . . . integra vestis accipitur . . . Dicit scriptura sacra: De tunica autem, quia de superiore parte non consutilis sed per totum textilis fuerat, dixerunt ad invicem, Non scindamus illam . . . Unitatem illa portabat *de superiore parte* venientem, i. e. e cœlo et de Patre venientem, quæ ab accipiente scindi omnino non poterat etc. . . . Quia Christi populus non potest scindi, tunica ejus per totum textilis et cohærens, divisa a possidentibus non est: individua, copulata, connexa, ostendit populi nostri, qui Christum induimus concordiam cohærentem; sacramento vestis et signo declaravit ecclesiæ unitatem." Idem Cyprianus de oratione dominica p. 108. scribit: "In orationibus celebrandis invenimus observasse cum Daniele tres pueros . . . horam tertiam, sextam, nonam: sacramento scilicet Trinitatis, quæ in novissimis temporibus manifestari habebat." Quid mirum, scriptorem hujus generis, verba: *tres unum sunt,* de spiritu aqua et sanguine usurpata, ad Trinitatem traxisse, licet comma septimum plane ignoraret?

Haud majori jure versum 7 legisse *creditur* Phoebadius, Aginnensium episc. in Gallia seculo 4 medio, contr. Arianos c. 45. *Sic alius a Filio Spiritus, sicut alius a Patre Filius. Sic tertia in Spiritu, ut in Filio secunda persona: unus tamen Deus omnia,* QVIA TRES VNVM SVNT. (Hæc, ut alia plura, e Tertulliano c. Prax. hausisse videtur.) —— Similia his habet Marcus Celedensis (Afer) in exposit. fidei ad Cyrillum, ap. Hieron. *Nobis unus Pater, et unus Filius ejus verus Deus, et unus Spiritus S. verus Deus:* ET HI TRES VNVM SVNT, *una divinitas et potentia et regnum.*

Eucherius episc. Lugdun. *primus* esse *putatur qui* circa annum 440 *aperte* verba in dubium vocata excitarit in libro formularum cap. 11. his verbis: " III. (h. e. numerus ternarius) *ad Trinitatem* (sc. refertur), *in Ioannis epistola: Tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum et Spiritus S. et Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis.*" Sic legitur omnino in editione Brassicani, Basil. ex offic. Froben. 1531. et in aliis quæ hanc secutæ sunt. Imo, teste Altero in præfat. præfixa volumini 2 Iliados Homeri (Viennæ 1790.) pag. 82, sic fere legitur etiam in duobus codicibus vindobonensibus, nempe codd. theol. lat. 64 et 109, quorum alter ineunte alter exeunte Sec. XIV scriptus fuit. Quin hi codices textum exhibent vel ipso etiam Brassicaniano locupletiorem, nimirum: " III. *sanctam et individuam designat* Trinitatem, *ut* Ioannes *apostolus:* tres sunt, qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum et Spir. S. (cod. 109. addit: *et tres unum sunt.*) *Et Baptismum, ut ipse* (*idem*) *Apostolus ait:* Et tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua et sanguis, et (*hi*) *tres unum sunt. Item in Genesi tres propagines designaverunt tres dies.*" Verum enim vero *interpolationem* textus Eucheriani arguit non solum codicum vindob. a Brassicano dissensus, sed magis eam arguunt duæ *editiones principes,* quarum altera absque anni indice prodiit Parisiis, altera Basileæ ap. Andr. Cratandrum, curante Io. Sichardo 1530 in 4. Neutra, judice Porsono p. 316, ex altera expressa fuit, sed ambæ e diversis codicibus profluxere, at exacte tamen, teste eodem Porsono, inter se consonant hoc nostro loco*, quem ex Sichardiana, quam ipse possideo, huc transcribo: " III. *ad trinitatem. In Ioannis epistola:* TRIA *sunt quæ testimonium* PERHIBENT, *aqua, sanguis et spiritus.*" Tunc, nullo interjecto

* Consonat etiam Formularum editio quam appendicis loco Flacius Illyr. adjecit parti I. Clavis Scripturæ S.

verbulo, pergit: "*IV. ad quatuor Evangelia, etc.*" ** Jam vero audi, quæso, Oudinum in commentar. de scriptoribus ecclesiast. Francof. 1722. Vol. I. p. 1220. "Recte locutus est Sixtus Senensis, dum dixit *multa aliena esse infarta* libello seu formulis spirit. intell. S. Eucherii Lugd. Episc. Nam conferens primam editionem hujus opusculi, quæ cum aliis facta est Parisiis ap. Claud. Chevallon circa annum 1520 in 12. cum mss. codicibus bibliothecæ Regiæ 3795, Colbertinæ 1893, et 250 S. Germani Parisiensis: animadverti primam editionem germanam esse et his *codicibus conformem, qui 600 vel 700 annos excedunt.* At secunda editio hujus opusculi, quæ prodiit fol. Basileæ 1531 ex officina Frobeniana, (hæc est ipsa illa Brassicaniana, quæ testes cælestes commemorat,) et Romæ ap. Paul. Manutium 1564. et in ultima editione Lugdunensi bibliothecæ Vet. Patrum 1677 ap. fratres Anissonios tom. 6. fol. 824 et seqq. auctior duplo est, habetque *innumera admixta ex auctoribus S. Eucherio posterioribus*, et maxime ex S. Gregorio Papa, qui annis 150 ipso posterior fuit. Itaque istud opus Eucherii genuinum vix mediam partem continet eorum, quæ in his hujus libri editionibus ultimis impressa sunt: cujus *portentosæ interpolationis*, quam ex collatione veteris impressionis Parisinæ et Mss. codicum agnovi, lectorem monere officii mei opinatus sum." Hæc Oudinus. Maximopere vero quæ adhuc disputavimus confirmantur et extra omnem dubitationem ponuntur alio Eucherii libello, scil. Quæstionum V. et N. Testamenti, ubi p. 88 edit. Sichard. ad quæstionem: quid significetur Ioannis verbis: TRIA SVNT QVÆ *testimonium* PERHIBENT, *aqua, sanguis et spiritus?* (— en ipsissima verba, quæ in genuinis Formularum editionibus leguntur!) respondetur: videri Ioannem respicere ad locum Evangelii cap. 19. 34. de aqua et sanguine e latere Christi profluente, collatis verbis: inclinato capite tradidit spiritum. Quosdam vero aquam explicare de baptismo, sanguinem de martyrio, spiritum de eo ipso qui per martyrium transit ad Dominum. *Plures tamen* hic ipsam interpretatione mystica intelligere Trinitatem; aqua patrem, sanguine Christum, spiritu autem Spiritum s. manifestante. Præterea in libro hoc Quæstionum, prima omnium quæstio est: Quibus scripturarum testimoniis Trinitas approbatur? Resp. Genes. 1, 1. 2.

** Leguntur hæc p. 33. editionis Sichardianæ. Itaque mirari non satis possum, Travisium audacter affirmare, hac eadem editionis ejusdem pagina legi comma 7 controversum. Travis letters to Edw. Gibbon. Ed. 3. p. 420.

Ps. 32, 6. Matth. 28, 29. Rom. 11, 36. Sed altum silentium de loco 1 Io. 5. Hunc igitur locum Auctor quaestionum in suis codicibus neutiquam legit. Bengelius quidem auctorem quaestionum diversum esse ab auctore formularum affirmat; sed fallitur. Formulae inscriptae sunt Veranio, quaestiones Salonio; i. e. duobus filiis Eucherii. cf. Historiam litterariam Franciae, per monachos Benedict. T. 2. p. 281. sq. Tantum igitur abest, ut Eucherius apertissime excitet versum 7. (uti visum fuerat Bengelio) ut potius in aperto sit, EVCHERIVM aeque ac anteriores patres latinos graecosve omnes ISTA VERBA PLANE IGNORASSE.

Vigilius tapsensis PRIMUS fuisse nobis videtur qui *finiente seculo quinto* CLARE ad testes coelestes provocarit libro contra Varimadum arian. quem assumto Idacii Clari nomine scripsit: "Ioannes Evangelista ad Parthos: *Tres sunt* inquit *qui testimonium perhibent in terra, aqua sanguis et* CARO, *et tres* IN NOBIS SVNT; *et tres sunt qui testimonium perhibent in coelo, Pater Verbum et Spiritus, et hi tres unum sunt.*" (Ex hoc libro iisdem verbis locus de testibus coelestibus repetitus est in epistolis Hygino et Ioanni II adscriptis; nisi cum Porsono statuere malis, eundem impostorem, qui Hygino et Ioanni epistolas supposuit, interpolasse etiam libros contra Varimadum.) Idem Vigilius sub Athanasii nomine libros de trinitate ad Theophilum scripsisse et in his versum septimum aliquoties excitasse creditur. Nempe libro 1. (ed. Operum Victoris et Vigilii Chiffletiana p. 206. et ed. Opp. Athanasii Benedictin. p. 606.) legitur: "Nomina personarum evidenter sunt ostensa, et unitum nomen naturale clause est declaratum, dicente Ioanne Evangelista in epistola sua: *Tres sunt, qui testimonium dicunt in coelo, Pater et Verbum et Spiritus: et in Christo Iesu unum sunt, non tamen unus est, quia non est eorum* (al. *in his*) *una persona.*" Libro 9. qui in editione operum Athanasii Benedict. inscribitur: Athanasius de fide sua, pag. 631, in editione vero Vigilii Chiffletiana p. 281. "Pater Deus unus est, est filius unus Deus, et Spiritus S. unus Deus est. Unitum nomen est, quia una est eorum substantia. Unde Ioannes in epistola sua ait: *Tres sunt, qui testimonium dicunt in coelo, Pater, Verbum, et Spiritus; et in Christo Iesu unum sunt, non tamen unus est, quia non est eorum una persona.*" Porro libro 7 ed. Chiffl. p. 263 et Benedict. p. 622. "Cur, *Tres unum sunt,* Ioannem Evangelistam dixisse legitis, si diversas naturas in personis esse accipitis?" Praeterea libro I. ad Theophilum in fine, editionis Chiffletianae p. 209. editionis vero Athanasii Benedict. p. 607.

hæc habentur: "Sufficiat, etsi pauca, ad probationem pro multis in cognitionem locis fuisse exposita documenta. *Interrogatio:* Ergo si pater et Filius et Spiritus S. in deitate divinitatis (in Deitate unum al. edit.) sunt [adhuc legis testimonio mihi satisfacias quæso. *Responsio.* Jam audisti superius Evangelistam Ioannem in epistola sua tam absolute testantem: *Tres sunt qui testimonium dicunt in cælo, Pater et Verbum et Spiritus, et in Christo Iesu unum sunt.* Et] utique sine dubio in Trinitate divinitatis per omnia unum sunt, et in nominibus personarum tres sunt." Sed quæ uncinis inclusimus, desiderantur in editione operum Athanasii Colon. 1686. p. 553, a qua abest etiam illud *Interrogatio* atque *Responsio,* ac omnia (etiam illud: Ergo si Pater etc.) tanquam Athanasii responsio repræsentantur. Orationis nexus breviorem lectionem, nostro quidem judicio, præferendam esse docet. Simillima ratio est loci, qui libro 5 legitur apud Chiffletium p. 249 et apud Benedict. p. 618. ubi vero Colonienses recte omiserunt, quæ præeuntibus Benedictinis, uncinis hic signabimus. "Ipse Dei filius indicat: Ego in Patre, et Pater in me. Sed et Spiritus S. in Patre et in Filio et in se consistens est, [sicut Ioannes Evangelista in epistola sua tam absolute testatur: *et tres unum sunt.* Porro ut quid unum dicitur, si aliquid de eo in partes dividitur; et ut quid unum, si diverse quid sentitur de eo. Et quómodo, hæretice, *et tres unum sunt,* si divisa seu excisa in his substantia est? etc.—unita plenitudo divinitatis in parte major vel minor dici non potest. Similiter et apostolus indicat:] Quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus qui in ipso est? ità et quæ in Deo sunt nemo cognovit, nisi Spiritus Dei etc." Exempla notatu dignissima, quomodo dictum hoc sensim propagatum sit! Sed de librorum ad Theophilum incerta ratione postea nonnulla dicenda erunt. — — — In Victoris Vitensis historia persecut. vandalicæ libr. 3 extat Confessio fidei, quam Eugenius carthaginiensis scripsisse et cui episcopi africani circiter 400 subscripsisse traduntur. In hac confessione hæc leguntur: "Et ut adhuc luce clarius unius Divinitatis esse cum Patre et Filio Spiritum S. doceamus, Ioannis evangelistæ testimonio comprobatur. Ait namque: *Tres sunt qui testimonium perhibent in cælo, Pater Verbum et Spiritus sanctus; et hi tres unum sunt.* Numquid ait etc. Sed *tres,* inquit, *unum sunt.*" Hujus confessionis meminit etiam Gennadius cap. 97, eamque cum consensu omnium Africæ Mauritaniæ et Sardiniæ atque Corsicæ episcoporum et confessorum compositam esse tradit. Notandum vero est a) e Decreto Hunnerici Regis ap. Harduin. conc.

tom. 2. p. 867, et ap. Victorem Vit. ipsum libr. IV. p. 49 apparere, episcopos illos, a Regé evocatos, dilationem quæsivisse, nec de fide sua respondere ac ὁμοούσιον, ut moniti essent, e divinis scripturis approbare, neque cum episcopis Regis arianis certamen inire voluisse, sed seditione per se concitati populi ac clamoribus omnia perturbasse. Sed Victor, intermixtis putidis fabulis et miraculis adeo, rem plane aliter narrat. b) De *subscriptione* formulæ prorsus silet Victor. Recenset quidem nomina 363 episcoporum *qui Carthaginem* ex præcepto regali *venerunt* pro reddenda ratione fidei; de formula vero nil narrat nisi hoc: "Arianus (scil. Cyrila, Patriarcha Vandalorum,) audientiam diversis cavillationibus declinavit. Quod ante nostri providentes, libellum de fide conscripserant, satis decenter sufficienterque conscriptum, dicentes: si nostram fidem cognoscere desideratis, hæc est veritas quam tenemus. (Sequitur libellus, ad cujus calcem adjecta sunt hæc tantummodo verba: Explicit libellus *directus* sub die 17 Calend. Maiarum, *per* Ianuarium Zattarensem, Villaticum de Casis medianis, episcopos Numidiæ, et Bonifacium Foratianensem, et Bonifacium Gratianensem, episcopos provinciæ Byzacenæ.) Qui cum noster libellus legeretur, oblatum veritatis lumen nequaquam sufferre cœcis oculis potuerunt, insanientes vocibus, graviterque ferentes quare nos nomine nostro Catholicos dixerimus: Statimque mentientes suggerunt Regi de nobis, eo quod strepitum fecerimus, audientiam fugientes. Qui eadem hora accensus et credens mendacio, festinavit facere quod volebat. Et jam conscriptum decretum habens etc." Sequitur decretum Hunnerici. c) Nulla ratione probari potest, nec simile est vero, omnes istos episcopos libellum tam curate examinasse, ut singulis cognitum plane esset ac compertum, inter centena dicta biblica in libello excitata nullum esse, quod quisque in suo bibliorum codice non invenisset. Si vel soli confessionis auctori locus de tribus testibus cœlestibus sive ex unico codice eodemque interpolato sive aliunde etiam innotuerat, in libellum illum, Catholicorum contra dicente nemine, inseri poterat. d) Auctor confessionis dubius est. Multi Victori ipsi adscribunt, Gennadius Eugenio tribuit, alii aliis. Bengelius vero observavit, *Confessionem illam Vigilium redolere*, et prorsus congruere cum libro Vigilii ad Varimadum. Vigilii sane nomen extat in catalogo isto episcoporum, qui Carthaginem ab Hunnerico evocati fuerant. Nec multum a Bengelii sententia discedit Cl. Porsonus, conjiciens, confessionem exaratam fuisse ab auctore librorum de Trinitate ad Theophilum, (Vigilio

vulgo adscriptorum), Victorem autem reperisse hancce confessionem, eamque historiæ suæ interposuisse. Utut hæc sunt, confessio et scripta pro Vigilianis venditata admodum propinqua sese attingunt cognatione. Vel utraque ex eodem fonte profluxerunt, vel confessionis scriptor hausit e Vigilianis, vel Vigilianorum auctor e confessione.

Igitur comma controversum septimum præcipue, ne dicam unice NITITUR TESTIMONIO, FIDE ATQUE AUCTORITATE VIGILII TAPSENSIS, et librorum huic attributorum auctori, ante quem nemo clare id excitavit. Jam de Vigilio observandum est 1) parum laudabilem esse hunc scriptorem, quod libellos suos sub nominibus fictis Athanasii, Augustini, Idacii etc. maluerit in lucem emittere, quam suum nomen profiteri. Eundem hominem plures viri docti auctorem esse existimarunt Symboli istius celeberrimi, Athanasio suppositi. 2) Scriptionibus istis monstri aliquid manifesto subest. Solent enim sub variis formis recurrere; v. c. disputatio Laodiceæ habita inter Athanasium et Arium Probo judice, epitome tantum est altercationis inter Sabellium Photinum Arium et Athanasium Probo judice, a Cassandro jam editæ, quæ recte tribui videtur Vigilio, cum ejus auctor se contra Varimadum scripsisse fateatur, quemadmodum Vigilius libro 5 contra Eutychem se altercationem cum Sabellio Photino etc. scripsisse testatur sub Athanasii nomine. Interim locus ille, qui in altercatione inter Sabell. Phot. etc. e libro contra Varimadum s. Marivadum excitatur, jam non extat in eo contra Varimadum libro, quem hodie sub Idacii Clari nomine habemus. Igitur hic quoque nova suboriuntur dubia. Quicquid est, non profertur hoc dictum in utraque illa disputatione Probo judice habita, ne tum quidem ubi auctor eo carere vix poterat. Semel tamen in altercatione cum Sabellio Photino etc. legitur: "Qui faciunt (faciamus hominem Genes. 1, 26.) sunt Pater Filius et Spiritus S. sed *hi tres unus est.*" 3) Auctor libri contra Varimadum in præfatione libelli sese auctorem esse prodit libellorum de unitate Trinitatis, i. e. librorum ad Theophilum. Cum vero, ut diximus, in libro contra Varimadum hodie non exstet iste locus, quo potissimum nituntur ii qui libros c. Varim. et libros ad Theoph. tribuunt auctori altercationis inter Sabell. Phot. etc: hoc est Vigilio: non defuerunt, qui Vigilio abjudicarent tum libros c. Varim. tum etiam eos ad Theoph. eosque adscriberent Idacio, sed non Claro illo, verum alii juniori, Lemicensi, hispano, qui circa annum 445 floruit. Sic editores Athanasii, Benedictini. Certe in his omnibus nihil est, ubi pedem tuto figere possis. Mihi quidem persuasum fore

est, eos libros quos Chiffletius Vigilio vindicavit, scil. Altercationes 2 coram Probo judice, libros ad Varimad. et libros de Trinitate ad Theophilum, ab eodem homine esse conscriptos; saltim libri ad Varim. et libri ad Theoph. una cum Confessione Hunnerico oblata, hoc est ii libri in quibus 1 Jo. 5, 7. excitatur, eundem auctorem, quisquis ille fuerit, prodere omnino videntur. 4) Quam incerti sint libri ad Theophil. in quibus ter aut quinquies dictum illud legitur, verbis Benedictinorum, Opp. Ath. t. 2. p. 601. exponere juvabit. " Ut incertus auctor, sic varia eorum forma, diversa omnino operis totius distributio; nec minoris est operæ, primigenium et nativum assignare ordinem, quam, qui sit antiqui hujusce fœtus pater, indicare. In manuscriptis quidem omnibus . . . opus Athanasio adscribitur. In ms. Sangerm. octo habentur libri . . cum appendicibus quibusdam . . In editione Basileensi et Commelin. septem tantum priores libri comparent. In editione Parisiensi (et Coloniensi) undecim libri habentur . . Chiffletius . . recensuit 12 libros. . (Ordo, posteriorum præsertim, librorum varius; inscriptiones diversæ) . . Nec minores in contextum invectæ sunt mutationes et *additiones*, ut monuit nostri Codicis exscriptor, quæ tamen in Athanasianis editis non comparent . . . Uncinis inclusimus quicquid novi ex manuscriptis huc transmissum fuit." Isti uncini satis crebri comparent quavis pagina. Multa præsertim scripturæ dicta in uberiori hac recensione adjecta inveniuntur. Atque sic locum 1 Jo. 5, 7. bis saltem additum esse, ex collatione editionis Coloniensis supra monuimus: Benedictini tamen uncinos semel tantum apposuerant. Cæterum liber de trinitate et de Spiritu S. qui incipit: His qui filium Dei creatum esse profitentur, et Chiffletio duodecimus est, in editione vero Coloniensi pars undecimi Benedictinis Athanasii esse videtur. Ac mirum sane est, non excitari in *hoc* libro Dictum 1 Jo. 5, 7. — —Jam penes Lectorem esto judicium de istis libellis, qui omnium primi dictum istud exhibent. Velim tamen unum alterumve libellum a lectoribus ipsis evolvi, atque perlustrari, ut de hominis tam suspecti ingenio judicare ipsi queant. Nos vero observationes addimus sequentes: 4) Plane non convenire Vigilii allegationem cum textu nostro, nec in verbis nec in sensu. Istud enim: *in Christo Jesu* unum sunt; sensum omnino mutat. Imo liber c. Varim. discrepat etiam a libris ad Theoph. in recitandis dicti verbis. 5) Solenne esse Vigilio excitare hunc locum variis additamentis auctum. 6) Alibi etiam Vigilium habere textum interpretamentis deformatum; e. gr. Jo. 3, 6. cum aliis addit: *quia Deus Spiritus est*, quod nonnulli ab Arianis erasum

esse autumabant. 1 Tim. 1, 12 habet: *Gratias ago Deo nostro Jesu Christo*. His, ut alia mittamus, adde locum a Wetstenio excitatum, et desumtum, ut videtur, ex Enarratione Pseudo-Athanasiana in Symbolum, a Blanchinio edita et Vigilio adscripta: "Hoc Christus apostolis tradidit, hoc nobis apostoli reliquerunt. Hæc enim sunt Salvatoris adscensuri in cœlum pene ultima ad totius doctrinæ conclusionem dicta: Ite baptizate gentes, *unguentes* etc.... Videamus nunc an fideles discipuli præcepta servaverint. Respondeat nobis pro cunctis Joannes, qui in pectore domini familiariter recubans totius doctrinæ potuit arcana cognoscere.... *Tres sunt*, inquit, *qui testimonium perhibent in cœlo, pater verbum et spiritus, et ii tres unum sunt.*"

Post Vigilii tempora excitarunt testes cœlestes Fulgentius, afer, Sec. VI ineunte, tum loco supra, cum de Cypriano ageremus, laudato, tum in libro de Trin. ad Felicem notarium: "Ego, inquit, et pater unum sumus; *unum* ad naturam referre nos docens, *sumus* ad personas; similiter et illud: *tres sunt*, inquit, *qui testimonium dicunt in cœlo, Pater Verbum et Spiritus, et hi tres unum sunt.*" Auctor de fide cathol. adv. Pintam, sub Fulgentii nomine eadem verba excitat. Sub eodem nomine extant etiam Fragmenta contra Fabianum, in quibus occurrunt hæc: "Joannes evidenter ait: et tres unum sunt; quod de Patre et Filio et Spiritu S. dictum (sc. est), sicut superius, cum rationem flagitares, ostendimus." Atqui opus non erat *ostendere*, istud: tres unum sunt, dictum esse de P. et F. et Sp. S., si comma nostrum 7 in codicibus extabat. Itaque hic quoque dubitationis ansam habemus.

Cassiodorius, eodem fere tempore, in complexionibus: "—— cui rei testificantur in terra tria *mysteria*, aqua sanguis et spiritus; (idem qui apud Eucherium ordo) quæ in passione Domini leguntur impleta; in cœlo autem Pater et *Filius* et Spiritus Sanctus; et hi tres *unus est Deus*. De institut. div. liter. cap. 10. (de sex modis intelligentiæ) inter alios Introductores Scripturæ S., quos sedulâ curiositate collegerit, Cassiodorius laudat etiam Eucherium.

Ambrosius Ansbertus s. Autpertus, mortuus 778, in Commentar. in Apocal. 1, 5. et 3, 14. —— Etherius, Axumensis in Hispania episcopus, finiente seculo VIII. contra Elipand. lib. 1: "Quia tres sunt, qui testimonium dant *in terris, aqua sanguis et caro*; *et tria hæc unum sunt*. Et tres sunt qui testimonium dant in cœlo, Pater Verbum et Spiritus; *et hæc tria unum sunt in Christo Jesu*. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est; et hoc est testimonium Dei quod testificatus est de filio suo, *quem misit*

salvatorem super terram, et filius testimonium perhibu't in terra Scripturas perficiens, et nos testimonium perhibemus, quoniam vidimus eum et annunciamus vobis ut credatis. Et ideo qui credit etc. Conf. notas ad 1 Jo. 5, 9.

Caroli M. epist. ad Leon. III. "Hieronymus in symboli expositione (supposita) — — pater — filius — et Spiritus S. — *haec tria unus Deus est.*

Post annum 1000 Rudulphus Ardens, Rupertus Tuitiensis, Bernardus, Hugo Victorinus, Lombardus, Aquinas, Scotus, Lyranus, alii. . .

Agmen claudant verba huc pertinentia Prologi galeati in epistolas cathol. Hieronymo olim perperam adscripti. "Non ita est ordo apud Græcos, qui integre sapiunt, fidemque rectam sectantur, epistolarum septem . . sicut in latinis codicibus invenitur: ut quia Petrus est primus . . primæ sint etiam ejus epistolæ in ordine cæterarum. Sed sicut Evangelistas dudum ad veritatis lineam correximus, ita has proprio ordini . . . reddidimus . . . Quæ si, sicut ab eis digestæ sunt, ita quoque ab interpretibus fideliter in Latinum verterentur eloquium, nec ambiguitatem legentibus facerent, nec sermonum sese varietates impugnarent, illo præcipue loco, ubi de unitate trinitatis in prima Joannis epistola positum legimus. In qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus, trium tantummodo vocabula, hoc est aquæ sanguinis et spiritus, in ipsa sua editione ponentibus, et patris verbique ac spiritus sancti testimonium omittentibus; in quo maxime et fides catholica roboratur, et patris ac filii ac spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur. etc." Non reperitur hic prologus in ullis codicibus ante Sec. IX exaratis, imo in multis recentioribus desideratur. Præterea permulti, præsertim ex antiquioribus, auctoris nomen omittunt.

Tandem tribus verbis attingimus argumenta interna potiora (sed levissima profecto) quibus nonnulli γνησιότητα hujus commatis defensum iverunt. 1) Nexus cum antecedentibus et consequentibus postulat comma septimum. 2) Joannes respexit ad sermonem Christi Jo. 5, 31—39. coll. Jo. 8, 12. 18. et idem quod Jesus ibi docuerat, iisdem argumentis probare suis lectoribus voluit; quo posito, comma 7 vix deesse potest. 3) Joannes hanc epistolam bis edidit, et in altera editione priorem commate 7 locupletavit. 4) Librarii minus attenti, saltu facto a priore τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ad posterius τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, omnia quæ interjacent transilierunt. Speciosum argumentum, nisi obstarent verba ἐν τῇ γῇ

et ἐν τῷ οὐρανῷ, quæ una cum cæteris desunt in codicibus omnibus, versionibus etc. 5) Eraserunt periocham Ariani. 6) Disciplina arcani multos induxit, ut initio a codicibus publicæ lectioni destinatis dictum removeretur, qui cæteros codices brevi tempore absorpserunt.

Si tam pauci, dubii, suspecti, recentes testes, et argumenta tam levia, sufficerent ad demonstrandam lectionis cujusdam γνησιότητα, licet obstent tam multa tamque gravia et testimonia et argumenta: nullum prorsus superesset in re critica veri falsique criterium, et *textus Novi Testamenti universus plane incertus esset atque dubius.* Ego quidem, si tanti esset, sexcentas lectiones ab omnibus rejectas atque futilissimas defendere possem, testimoniis et rationibus æque multis atque validis, imo pluribus plerumque atque validioribus, quam sunt ea quibus utuntur hujus dicti patroni; nec haberent genuini textus defensores tot tantaque argumenta quæ conatui meo inani opponere possent, quot quantaque fautoribus hujus Dicti supra opposita sunt. Hoc velim probe perpendant qui novam fortasse commatis istius defensionem in se suscipere volent, licet nuper Knittelii acumen, Hezelii sagacitas et Travisii ζῆλος (sed οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ideoque a Viris doctissimis, Porsono et Marshio, ut par erat, repressus ac castigatus,) in vindicando hoc versu frustra irritoque conatu (ut postmodum Hezelius, utpote Vir veri amantissimus, ultro et ingenue professus ipse est,) elaboraverint.

Addendorum appendicem, e Birchiana variarum lectionum sylloge decerptorum, et ad Acta Apostolorum præcipue spectantium, secundo suo volumini subjecit Griesbachius. Hæc omnia in hac editione suis locis inserenda curavimus.

Non indignum notatu forsitan fuerit, editorem cl. in minore editione sua, Lipsiæ, 1805, procurata, et Cantabrigiæ Novanglorum, 1809, recusa, narrationi de muliere in adulterio deprehensa, signum dubii paulo majoris quam in editione priore appinxisse, et totam pericopam in uncinis inclusisse.

LONDINI
TYPIS RICHARDI TAYLOR ET SOCII
M.DCCC.X.

